C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka (2)\Navrat_na_planetu_Zemi.pdb

PDB Name: Návrat na planetu Zemi
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 4.10.2008
Modification Date: 4.10.2008
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Návrat na planetu Zemi
Antologii české a slovenské science fiction sestavil Ivo Železný.

Slovenské povídky přeložil Ivo Železný
Ilustroval Miroslav Jiránek

© Otakar Adámek, Karel Blažek, Jaroslav Boček, Zbyněk Černík, Otakar Chaloupka, Vladimír Chrastina, Jiří Čihař, Vladimír Čort, Ján Fekete, Václav Halbich, Jan Hlavička, Jan Holeček, Miloš Holub, Ivana Holzbachová, František Houdek, Jaroslav Jiran, Radomír Klabal, Ivan Kmínek, Jiří Kolafa Jr., Pavel Kosatík, Vladimír Kostiha, Miroslav Kostka, Dušan Kostovský, Ladislav Kubic, Jiří Kuřina, Josef Kutík, Lubomír Macháček, Eduard Martin, František Mašek, Vladimír Mátl, Ivan Mls, Jana Moravcová, Ondřej Neff, Jiří Netrval, František Novotný, Dušan Papoušek, Josef Pecinovský, Jaroslav Petr, Miloš Ščepka, Milan Sobotík, Oldřich Sobotka, Josef Souchop, Pavel Šrédl, Jaroslav Štěpaník, Stanislav Švachouček, Miloslav Švandrlik, Karel Sýs, Ladislav Szalai, Jaroslav Veis, Jozef Žarnay, Libor Zeman, 1985
Translation © Ivo Železný, 1985
Editor © Ivo Železný, 1985
Illustrations © Miroslav Jiránek, 1985

Otakar Adámek
Karel Blažek
Jaroslav Boček
Zbyněk Černík
Jiří Čihař
Vladimír Čort
Ján Fekete
Václav Halbich
Jan Hlavička
Jan Holeček
Miloš Holub
Ivana Holzbachová
František Houdek
Otakar Chaloupka
Vladimír Chrastina
Jaroslav Jiran
Radomír Klabal
Ivan Kmínek
Jiří Kolafa ml.
Pavel Kosatík
Vladimír Kostiha
Miroslav Kostka
Dušan Kostovský
Ladislav Kubic
Jiří Kuřina
Josef Kutík
Lubomír Macháček
Eduard Martin
František Mašek
Vladimír Mátl
Ivan Mls
Jana Moravcová
Ondřej Neff

Jiří Netrval
František Novotný
Dušan Papoušek
Josef Pecinovský
Jaroslav Petr
Milan Sobotík
Oldřich Sobotka
Josef Souchop
Karel Sýs
Ladislav Szalai
Miloš Ščepka
Pavel Šrédl
Jaroslav Štěpaník
Stanislav Švachouček
Miloslav Švandrlík
Jaroslav Veis
Libor Zeman
Jozef Žarnay

Pozemšťané…

Bajky na pozítří
Jan Holeček
POČÍTAČ - Už mám tolik informací, že vám spočítám konec světa.
ZBROJNÍ PRŮMYSL - A zrovna ne. To bylo pořád řečí, že každý má právo na život.
INOVACE - Ovšem na druhé straně je tu fakt, že něco jako lidi je už hodně zastaralý typ.
LOAJÁLNÍ STÁT - To víte, nová populace raket potřebuje životní
prostor.
JADERNÁ VÁLKA - Čeho byste se, lidičky, báli? Vždyť o mně za pár minut nebudete vůbec vědět.
DÉŠŤ - Já nejsem jen tak obyčejný déšť. Já jsem radioaktivní.
BUDOUCNOST 1 - Pomóóóóc!!!
BUDOUCNOST 2 - To jsem sama zvědavá, čeho se dožiji.
KOMUNIKÉ - Ó, kyslíku zahradnický, ó, kyslíku voňavý, kterak na tě zapomenout…
OCHRANNÁ MASKA - Heč, já jsem protikyslíková.
POSLEDNÍ PAŘEZ - Budu slavný. Udělají se mnou matematický pokus. Prý něco s nulovou množinou.
POSLEDNÍ PÁRÁTKO - Dáte pryč ty zuby! To je hrůza, co si dneska všechno nedovolí k pamětníkovi.
ZOOLOGICKÁ ZAHRADA - A pak bychom tu měli nádherný přírůstek. Holografický.
LEV - Prosím nekrmit! Zuby mám stejně ze sádry.
RYBA - Ten líh okolo? To prý je jen na zkoušku.
RAK - Ano, teď už je to vosk, ale bývala to zatraceně ostrá klepeta.
LEDNÍ MEDVĚD - Krásná bílá, že? To víte, naftalín…
MOTÝL - Ulétal bych se. Nebýt špendlíku.
PTÁK - Co je to ptačí zob? Taky něco vycpaného?
REKLAMNÍ POUTAČ - Navštivte poslední přísně chráněnou rezervaci bacilů!
DÁLNICE - Jen mezi námi: všichni se mýlí. Roboty vedu já.
SEZNAMKA - Moderní mladý robot hledá přítelkyni. Zn.: Stopem na Mars.
ROBOT PAMĚTNÍK - Člověk? To byla jen taková naše představa.

ROK 2100
PAZOUREK - Objevili mě! Takhle si představuji inovaci!
LUK A ŠÍPY - Už zase vedeme lidstvo.
OBČAN SVÉ DOBY - Puška? Kulomet? Rakety? A že to střílí? Ale jděte.
To kdybyste takhle řekl prak…
NESPOKOJENÝ OBČAN - Byrokrati! Za žádost o sušší jeskyni chtějí celé dva pazourky.
MARNIVÁ MANŽELKA - Prosím tě, ty nemáš vůbec fantazii! Krysí kožíšek má dneska každá.
OBČAN ALIBISTA - Jednou, pst!, alespoň jak se všude říká, se budeme mít…, možná, ale jen v případě, když to dobře dopadne, lépe.
TABLETA - Já nejsem jen tak obyčejná tableta. Já jsem vepřová,
knedlík, zelí.

Pozor, zde koordinátor!
Vladimír Mátl
1

David rozlepil opuchlá víčka. Přestože spolykal předepsané množství medikamentů, bylo mu hrozně. Někdo prostě beztížný stav nesnáší. V hlavě mu duněla krev a pocit přefouknutých plic ho neopouštěl ani na okamžik. Žaludek se mermomocí snažil vyskočit bolestivými škubavými poskoky ven. "To nám to pěkně začíná…," úpěl v duchu a s vypětím všech sil se pokoušel rozepnout bezpečnostní pásy. Kde zůstaly ty krásné představy o plavání vzduchem, akrobatických kouscích a nezapomenutelných procházkách vakuem? Raketoplán byl dávno v přístavu a David nebyl s to zvednout se z křesla. Vesmír vítal novopečeného koordinátora záchranné služby pro blízké planety značně neromanticky. A to mu měla za čtyřiadvacet hodin začít první služba.
Ještě ve chvíli, kdy ho pilot vedl k přestupní komoře, nebyl si David tak docela jist, zda bylo jeho urychlené jmenování do tak důležité funkce na místě. Pouze představa dalšího několikahodinového strádání při cestě zpátky ho odradila od okamžité dezerce. Podlaha se mu houpala pod nohama a ve výtahu se musel opřít o stěnu, aby neupadl. Jak se blížili vnějšímu okraji rotujícího umělého města, tíže pozvolna stoupala. Ale ani to nepřineslo nebohému začátečníkovi úlevu. Rozklepala se mu kolena a o dalších pocitech raději nemluvit. Pilot, který ho podpíral, byl jat neblahými myšlenkami. Znal sice mnohem horší případy nemoci z beztíže, ale tohle měl být přece nový šéf havarijní! Pocit, že trávozelený mladíček rozviklaných kolen bude zárukou bezpečí při meziplanetárních letech, v něm probouzel zoufalství. Šéf havarijní musí být chlap, který něco vydrží, musí to být poslední instance - pevnější než pyramidy… Ale takovýhle škatuláček se zoufalým pohledem zarudlých očíček a roztřeseným "Děkuji vám"? Raději ani neodpověděl a strčil novopečeného koordinátora do přijímací kanceláře.
"Kohos to dones, Berte?" ozvalo se za ním polohlasně.
Pilot nejprve počkal, až se za Davidem zavřou dveře, a pak tónem profesionálního taxíkáře pronesl znechuceně:
"Ále mladýho starýho z havarijní."
"A?"
"Naštěstí mám dolítáno za pár. Kdybych se měl spolíhat na takovou bleduli, budu radši chodit pěšky."
O půl hodiny později vědělo všech sto dvacet obyvatel Ciolkovského
Města, líně se převalujícího v libračním bodě Země - Měsíc, že novým koordinátorem je Bledule. A že běda nešťastným…

Úderem šesté hodiny světového času překročil David (pravou nohou samozřejmě) práh svého budoucího působiště. Místnost Střediska záchranné služby byla prostorná a neosobní. Navíc téměř prázdná. Na pulty u stěn a šest křesel padal prach, obrazovky osleply v neutrální šedi, jen několik kontrolek jakoby z nudy poblikávalo na čelním panelu. Na sedmém z křesel si udělala pohodlí žena či dívka, ze které bylo vidět jen chomáč blonďatých vlasů. Zasněně sledovala přímý holovizní přenos. Právě ukazovali Prométhea. "A nyní konečně nadešel den, kdy člověk sáhne na jiné hvězdy!" rozplýval se komentátor. "Prométheus s třiceti zástupci lidstva na palubě je pouze prvním krokem. Kvarkový motor, jehož objev…"
"Salve!" pravil do toho David rádoby kovovým hlasem hrdiny.
"Ahoj!" ozvalo se z křesla. "Posaď se a buď zticha. Třeba stačíš vystřízlivět, než Bledule přijde. Nemá cenu ho dráždit. Stejně odtud za pár týdnů vypadneme."
David měl pocit šíleného snu. Zaryl nehty do dlaní, aby se probral. Proč vystřízlivět? Jaká bledule? Ale ani poté, co křečovitě sevřel víčka a zase je otevřel, nezměnila se situace ani o chlup. V bezvadné nerozhodnosti klesl na nejbližší z křesel. Měl odtud výhled jak na holovizi, tak na dívku. Pokud mohl sledovat její profil, bylo jí dvacet až pětadvacet. Decentní pršáček ji hrdě vztyčen chránil od bouří veškerých životních problémů. Davida popadl vztek. Teď, když se konečně probral, osprchoval, vyspal a připravil si pracně plán své první směny, sedí shodou neuvěřitelných okolností ve středisku, kterému má velet, aniž si ho někdo vůbec pořádně všiml.
"Za necelé tři dny Prométheus odstartuje k soustavě Centaura," hlaholil neochvějně komentátor. "Každý z občanů Země přinesl svou oběť. Všichni jsme museli šetřit energií, surovinami i ekonomickými prostředky, abychom se prostřednictvím našich soudruhů vydali hledat hvězdné bratry. Toho si je celý štáb letu vědom, a proto je kromě jiného v pamětním pouzdře, které veze výprava s sebou, i mnemokrystal se jmény všech šesti miliard obyvatel Země. Všech, kteří svou prací přispěli k tomuto gigantickému projektu lidského génia. Tímto způsobem alespoň symbolicky…"
Při představě, jak mimozemští vědci toužící po kontaktu rozechvěle slabikují seznam:… Novák František, Novák František, Novák František, Novák František … a snaží se tímto zdánlivě logickým způsobem pochopit lidskou civilizaci, si David pohrdlivě odfrkl.
"No tak!" protestovala dívka. "Neruš!" Znechuceně se po něm otočila. David měl teď možnost zahlédnout její pomněnkové oči, které se během několika vteřin neuvěřitelně rozšířily překvapením.
"Jé, promiňte, já myslela…"
David vyskočil z křesla a prkenně před sebe vystrčil pravici. "David Hakl, koordinátor."
Povstala také, aby mu lehounce stiskla jeho náhle zpocenou ruku. "Renáta, spojařka."
Obličej se jí vzpamatoval do společenského úsměvu. Stáli proti sobě a náhle zavládlo trapné ticho.
"Vypneme to?" zeptala se posléze Renáta a ukázala směrem k holovizi.
"Co máme hlídat?" vypravil ze sebe konečně David první služební otázku.
"Transport Camel a pár automatických. Zatím bez problémů."
"To má čas," mávl velkoryse rukou. Ve skutečnosti potřeboval čas spíš sám, aby se probral z dalšího šoku.
Pokrčila rameny a svezla se vláčným pohybem zpět do křesla.
Nejenže je to bulík, ale navíc nezodpovědnej flink. Co taky může člověk čekat od pozemský Bledule! pomyslela si přitom, zapomínajíc s přirozenou elegancí na své nepříliš hrdinské začátky.
"Prométheus, dílo lidské touhy, nebude nikdy zapomenut!" konstatoval komentátor vítězně.

To teda ne, řičelo to v Davidovi. Nebejt tý pitomý popelnice, mohl jsem přebírat službu podle předpisů - tři dni odpočinek, tejden na seznámení s prostředím - zácvik se vší parádou. Ale takhle všichni od fochu sedí na orbitálce a zabezpečují "let ke hvězdám". Já tu teď mám k dispozici akorát jednu holku, pro kterou jsem vzduch už pět minut po seznámení! Snad aspoň ten technik, co mi ho slíbili, bude za něco stát.
"Salve!" zahřmělo mu za zády. Otočil se jako uštknutý. V té chvíli pochopil. Kromě jiného to, proč ho spojařka žádala o vystřízlivění.

2
Technik se kolébal ve dveřích a tupě civěl na Davida. Chvíli zaostřoval a pak ze sebe ztěžklým jazykem vypravil:
"Vy jste ten novej koordinátor, jestli se nemejlím!"
"Ano," David na to. "A vy jste zdejší službu konající technik, pokud se zase nemýlím já."
Technik se postavil neuvěřitelně bystře do předpisového postoje.
"Petr Sint hlásí předání služby. Všechno bez závad. Pouze transport Camel má zvýšenou teplotu reaktoru. Prej si to vyřídí sám. Jinak po nás neštěkne ani pes."
"Jak to, že si to vyřídí sám?!" zděsil se David. "Předpisy přece…"
"Kapitán Merklyn kašle na předpisy, šéfe! Je to jeden z těch nafoukanců, co všude byli a všemu rozuměj. U něj je to sice naštěstí ze tří čtvrtin pravda, ale…"
"To mě nezajímá! Mají poruchu, nebo ne?"
"Jistě. Ale…"
"Kdy to hlásili?"
"Asi před třema hodinama. Stejně je zbytečný…"
"Proč jste mi to neřekla?" otočil se David vztekle na spojařku.
"Nezajímalo vás to," pravila uraženě. "A nepustil jste mě ke slovu."
David byl zralý na infarkt. Při představě, že by mohla něco podobného vypovídat před vyšetřující komisí - a že se před ni dostane, jestliže se na Camelu něco semele -, viděl před sebou mříž nápravného zařízení tak blízko jako nikdy v životě. To má za sebou necelou půlhodinku své první služby.
"Takhle to přece nebylo! To přece nemůžete tvrdit! Seděla jste tady a hlásila, že je všechno v nejlepším pořádku."
Ani se neráčila bránit. Zírala na zoufalého Davida jako na obzvlášť zajímavou scénku z holovize.
"Vždyť je tam Walter. A ten by se určitě ozval, kdyby něco."
"Který Walter?"
"Walter přeci. Druhý důstojník Camelu. Máme se brát."
"Ale ženská," zaúpěl David, "mě ten váš zamilovaný románek s oficírem nezajímá!"
"Tak o co vám vlastně jde?" zeptal se technik otráveně. "Akorát tu na nás křičíte. To nejni dobrej začátek pro novýho šéfa."
David na chvíli ztuhl pod tou studenou sprchou a pak jen suše nařídil: "Spojte mě okamžitě s velitelem Camelu! Ať podá zprávu o stavu pohonné jednotky."
Renátka pokrčila rameny, vstala a pohupujíc se v kyčlích odkráčela ke spojovacímu pultu.
"Tady havarijní bé pé Ciolkovskij jedna, tady havarijní bé pé Ciolkovskij jedna. Veliteli transportu Camel. Veliteli transportu…"
"Dyť je to zbytečný," bručel technik.
"To už jsem slyšel. Raději mi řekněte, proč pijete ve službě."
"Má to cenu vykládat? To je taková delší historie…"
"Chcete ji raději vysvětlovat někde jinde?"
"Děkuju - už se stalo. Stejně tady končím za pár. Když to ale chcete mermomocí vědět… Dodělal jsem heuristiku - jako vy. Jenže v nešťastný době. Tady byl zaběhnutej starej Vuga, pro vnější planety dosadili jeho kámoše Krasina a na středisko Země musel tím pádem Američan - aby byly mezinárodní síly v rovnováze. A já jsem tu uvíz jako obyčejnej technik. Zůstal jsem, protože mě to bavilo a chtěl jsem tu taky jednou velet. Tak jsem čekal patnáct let, rozumíte? Celejch patnáct let! Když povýšili Vugu k letu Prométheus, pochopil jsem, že mě odepsali. Jinak bych tu seděl místo vás. Co ještě, sakra, chcete vědět? Kdo by nezačal chlastat? Teď mě za věrnost ve službě tiše odsunou ze zdravotních důvodů, místo aby ze mě udělali exemplární případ alkoholika…"
"Mám tu Camel. Spojení s kapitánem," vpadla do technikovy tirády spojařka.
Na obrazovce se objevila šlachovitá tvář téměř beze známek mnohého přetížení, které musela prožít. Pouze typické sedavé váčky pod očima naznačovaly, že jde o kosmonauta.
"Stav pohonné jednotky jsme už přece hlásili dávno. Stejně nám nepomůžeš. Sype se nám chlazení ochranné clony - a co dokáže termojaderný reaktor, snad víš. Zařvali mi tam dva nejlepší chlapi. Pronikavý záření. Poslal jsem roboty - snad se jim to podaří nějak zazáplatovat. Ještě něco?"
"Potřebuji veškeré údaje od prvního zjištění závady. Uvolněte pro naši potřebu jeden bleskový informační kanál. Sjedeme to na našem počítači a najdeme nějaké solidní řešení."
Nastala mrtvá sedminutová pauza, nutná k tomu, aby Davidova slova pronikla' k ocelové skořápce jménem Camel, která padala téměř dokonalým vakuem necelých milión kilometrů od Země, a aby zpět dolétlo Merklynovo ironické: "Ať má teda dušička pokoj! Dám to spojovacímu. Konec!"
"Zavolejte Waltera!" vykřikla Davidovi vedle ucha Renátka. Obrazovka však beznadějně zšedla.
"Proč jste to vypnul?!" provrtávaly Davida dvě zoufalé dívčí oči. Nehodlal se obhajovat z křivého nařčení a jen kývl hlavou ke spínači v poloze zapnuto. Měl beznadějný pocit vlastní zbytečnosti.

Technik se hnul k panelu počítače. "Holka, teď nekecej - za chvíli tu máme ten bleskovej." Několika téměř láskyplnými pohyby probudil počítač k životu.
"Dva nejlepší chlapi!" vzlykala spojařka. "Určitě tam zůstal. Proto se neozval…"
"Ale kočičko, tvůj miláček sedí beztak někde v navigační kabině a nechá si o tobě zdát překrásnej sen. Co by dělal u reaktoru, když mu pořádně nerozumí…"
"Walter?!!"
"Ten bleskovej, jo? Pohlídej ho trochu, utíká nám."
"Walter…"
Technik obrátil oči v sloup. "Šéfe, tady kolegyni končí služba, potřebujete ji ještě?"
"Ne, kdepak," probíral se David ze zamyšlení. "Můžete si jít, slečno, chvíli odpočinout. Zdá se, že…"
"Jestli se Waltrovi něco stane," zasyčela nenávistně Renátka, "dostanu vás oba na elektrický křeslo!"
"Vypadněte!" neudržel se už David.
Sklouzl znaveně do křesla velitele směny. Za spojařkou zapadly dveře. "Díky šéfe," oddechl si technik. "Můžeme začít."
Utekla hodina a celá situace se začala jevit mnohem nadějněji. "Vypadá to dobře," vysvětloval David kapitánu Merklynovi trpělivě. "Pokud se podaří opravit chlazení supravodičů, můžeme už poměrně jednoduše dublovat poškozené části elektromagnetů. Toroidní pole se stabilizuje a plazmu v reaktoru udržíme i při plném výkonu. Poškození je bohužel v ozářených prostorách, musí to udělat roboti." Sedmiminutová pauza.
"Jenže roboti selhali. Dostali plnou dávku záření - a molekulární mikroprocesory odešly do háje. Máme sice ještě dva, ale s nima to skončí stejně. Když jsem chtěl pořádný stíněný mašiny…"
David se nenechal vyvést z konceptu. "Dále je tu druhá alternativa. Vypnout reaktor a provést opravu pouze ve zbytkové radiaci, která roboty nepoškodí…"
"…Vždyť jsem těsně před brzdným manévrem! To se mám s fungl čerstvě opraveným motorem roztřískat o Mars? Nebo mám radši natáhnout brka někde na dráze k Jupiteru? Nemám vybavení na další půlroční vejlet!"
"…Pokud se vám podaří tuto opravu udělat během dvou tří hodin, nejpozději do patnácti nula šesti světového času, máte možnost při zvýšeném přetížení dosáhnout orbitu Marsu vlastními silami. V rezervě je dalších čtyřicet minut - pak by musely nastoupit marsovské tahače, aby vás dostaly z vysoké eliptické dráhy. Škoda že je Camel určen pouze k jednorázovému použití, a nemá zásoby paliva na zpáteční cestu. Dáme se tedy do alternativy číslo dvě. Pro jistotu vám budu průběžně diktovat potřebné kroky. Pozor začínáme:
Krok jedna. Zapnout pohotovost náhradního energetického zdroje. Krok dvě. Přepojit palubní počítač na náhradní zdroj. Krok tři. Stabilizátor vnitřního prostředí přepnout..."
"Nestačilo by to pustit přes počítač?" zeptal se otráveně kapitán Merklyn. "Přečíst si to z displeje snad ještě svedem."
"Dobrá. Nechávám vás pod naší kontrolou. Další vizuální spojení každou půlhodinu. Konec."
Obrazovka zhasla. Jen na pultu počítače přebíhaly jednotlivé kroky záchranné akce a na displeji naskakovala pravidelně nová trajektorie transportu Camel.
"S tím předříkáváním jste mu to dal sežrat, šéfe!" šklebil se technik. "Teď už z nás blbce dělat nebude."
Za zády se jim tiše otevřely dveře. David zvedl hlavu. Na prahu stála Renátka a začervenalýma očima zírala zaujatě na špičky vlastních bot.
"Promiňte, ze mě to tak vylítlo. Já bych nerada, abyste si to nějak špatně vysvětlil… Když on Walter a já…"
"Tak to raději zapomeneme!" mínil David velkoryse.
"Ale jenom když nám uděláš pořádný kafe!" rozzářil se technik.
"Udělám, ale bez rumu!" zarazila ho striktně v rozletu a na tváři se jí objevil první náznak úsměvu.

3
Donald Vuga, hlavní koordinátor bezpečnostní služby letu Prométheus, měl už jenom jedinou touhu. Spát. To, co se dělo od rána, nemělo za posledního půl roku obdoby.
Vstoupil do své pracovny na orbitální stanici ve stejné chvíli jako jeho začínající kolega David o pár tisíc kilometrů dál. Byl tu však velmi patrný rozdíl. Vuga vešel pozdravován podřízeným personálem jako hrdina. Budiž mu přiznáno, že pokud se někdo z projektu Prométheus podobal dobyvateli vesmírných světů, byl to právě on. Ve svých téměř padesáti letech nesl sportovní postavu a prošedivělé skráně s nenápadnou autoritou starého kosmického veterána, na které si potají zakládal.
Do startu Prométhea chybělo třicet šest hodin. Necelých patnáct kilometrů odtud obludné trojtrupé monstrum zvolna rotovalo vprostřed prázdnoty, posádka se štábem lékařů v patách se zabydlovala na palubě, kvarkový generátor se rozbíhal na provozní teplotu…
V šest sedmnáct zaječel bzučák. Testovací sekce hlásila nelokalizovanou poruchu protimeteorické ochrany. Při opakované simulaci střetu s cizím tělesem vydalo celé šedesátitunové bezpečnostní zařízení vybavené dvěma samostatnými počítači pouze poplašný signál - a konec. Žádná silová clona, žádný zásah laserovým dělem, prostě nic. Kdyby se podobný případ skutečně stal Prométheovi na mezihvězdné cestě při relativistické rychlosti, udělal by první mikrometeorit do dvojitého titanového pláště díru s následky podobnými výbuchu ručního granátu ve sbírce čínského porcelánu. Chtě nechtě musel koordinátor vyslat na palubu hvězdoletu narychlo sehnanou partu technické posily, která vpadla právě doprostřed poslední oficiální návštěvy zástupců Světové federace tisku. Neobyčejně čilý předstartovní ruch se změnil v nepopsatelný zmatek. Výsledkem byla fáma, že let byl odložen na neurčilo pro neschopnost bezpečnostní služby. Tím, že koordinátor nechal v odvetu vyhnat reportéry dvě hodiny před plánovaným koncem tiskovky, dotvrdil pouze pravdivost dosud nejistých podezření a navíc vzbudil nežádoucí

pozornost Centra. Bombardován dotazy nejrůznějších velitelů, podvelitelů, sekčních i centrálních ředitelů, přetrpěl s optimistickým úsměvem další hodinu, aby se posléze dozvěděl, že selhal jeden z kloubů zaměřovače, což mělo shodou nepříznivých okolností za následek výpadek několika blokových jističů. Vlastní oprava trvala osm minut. Současně s tím však přišla anonymní zpráva, že do skladiště potravin vpašoval neznámý fanatik časovanou nálož. Také tuto informaci bylo nutno ověřit. A tak mezi techniky, balící poklusem své nádobíčko, vpadla třiatřicet hodin před startem speciální policejní četa, aby závodním tempem prohrabala desítky tun potravin. Když byla v nejlepším, objevila místo bomby ve zvlášť upraveném kontejneru jednoho montéra, po kterém pátrala už třetí den. Dotyčný mladík tam seděl potmě s minimálními zásobami v blahé víře, že poletí Prométheem jako černý pasažér. Protože se bránil, bylo ho nutno uspat plynem a odvézt k hospitalizaci na nervovou kliniku. To bylo přesně jedenáct dvacet.
V této krajně nepříznivé chvíli přistála neohlášená inspekce z Centra, znervóznělá neoficiální zprávou o odložení startu. Zatímco Vuga vítal v příletové hale znepokojené inspektory, prošli kolem v palbě blesků dva nevzrušení pracovníci sanitní služby s uspaným černým pasažérem, aby ho naložili do raketoplánu. K dovršení výsledného nepříliš uklidňujícího dojmu se hlavní technik zvýšeným hlasem dožadoval okamžitého odchodu policie, která zarovnala potravinami všechny spojovací chodby, takže technická posila není schopna odsunout z paluby Prométhea několik rozměrnějších automatů. Vugovi se sice podařilo zatlačit křiklouna stranou, tím však uvolnil prostor několika tuctům novinářů, kteří se sesypali kolem inspekce, proklínajíce koordinátora snad ve všech světových jazycích. Ustoupili teprve před osobním zákrokem rozzuřeného Vugy, kterého si samozřejmě neopomněli hbitě ofotografovat pro redakční účely. Když konečně za celým tím blázincem zapadly dveře pracovny bezpečnostní služby a pánům z Centra zvolna roztávaly obličeje nad šálky pravé brazilské kávy, spadl koordinátorovi kámen ze srdce. Předčasně, jak se vzápětí ukázalo. Zaječel signál přímého spojení s Prométheem, na obrazovce se objevil policejní důstojník v pistolnickém postoji a ležérně žádal informaci, jestli je nutno tu zatracenou bombu hledat ještě v dalších skladištích, když mezi potravinami není. Inspektorům okamžitě přestala káva chutnat, nepoložili už ani jedinou otázku, zato přátelsky, ale rozhodně požádali Vugu o osobní účast na večerní poradě Centra. Bylo dvanáct padesát.
O deset minut později pronášel hlavní koordinátor místo oběda plamennou řeč v odpověď na petici Sdruženého svazu ochránců přírody, kteří žádali vedení projektu o zcela zanedbatelnou maličkost - aby posádka Prométhea nevstupovala na půdu cizích planet, budou-li jaké objeveny, neboť i ty jsou jedinečným dílem přírody, které má právo na svůj samostatný vývoj. O nebezpečí zavlečení cizích mikroorganismů na Zemi nemluvě. Vuga se tváří v tvář kamerám snažil tvářit přesvědčivě, v žaludku mu kručelo a v duchu proklínal den, kdy se narodil.
Zbytek odpoledne proležel na anatomickém lehátku a s pachutí vystydlého jídla na jazyku čekal na odlet k večerní poradě Centra. Silou mocí se snažil sehnat v otupělé hlavě alespoň jedinou optimistickou myšlenku. Marně. Zůstala jen jediná touha - spát. Spát a na všechno zapomenout. Do startu Prométhea chybělo osmadvacet hodin.
A zase zaječel signál spěšného spojení. Vuga se vztekle vztyčil. Na panelu vyplula tvář nového koordinátora pro blízké planety. "Máme tu takový menší problém…," spustil nejisté.

4

"…Jedná se o transport Camel. Měl poruchu chlazení supravodičů ochranného elektromagnetického pole reaktoru. Opravili jsme, co se dalo, Camel musí během dvaceti minut zahájit brzdný manévr. Počítač ukazuje všechno OK, ale roboti, kteří zůstali v pohotovosti na místě poškození, ukazují neustálé pozvolné snižování teploty, jako by kapalné hélium ještě někde utíkalo. Tlaková zkouška je negativní, vizuálně kamerou nemůžeme také nic zjistit. Je to ozářený úsek, lidi tam nemůžeme pustit. Jestli začne Camel brzdit a ochranné pole nevydrží…"
Vuga se teprve teď zhluboka nadechl. "Vážený kolego, vybrali jsme vás na místo koordinátora, protože jsme se domnívali, že máte v hlavě mozek a že ho umíte samostatně používat. Navíc máte k dispozici veškeré zařízení a personál. Co byste tedy ještě chtěl?"
"Radu. Jestli to nevyřešíme do dvaceti minut, odletí nám Camel za oběžnou dráhu Marsu a…"
"Podívejte se, kolego, když jste dostal pravomoci, dostal jste s nimi taky zodpovědnost. Nemůžu vás vodit za ručičku. Máte u sebe všechny informace. Do těch vašich dvaceti minut si udělám nanejvýš všeobecný přehled o situaci. Navíc tu máme vlastní nemalé potíže s Prométheem. Seberte se trochu a zapřemýšlejte! Žádná situace není neřešitelná. Držím vám palce!"
Vuga vypnul spojení a znechuceně si povzdechl. "Ještě tenhle pitomec!"

"Sprosťák!" komentovala Vugův řečnický výkon Renáta. David nervózně bubnoval prsty o desku počítače.
"Kdo vyrábí jednorázové lodi typu Camel?"
"Nejspíš Inter-Planetar-Technik. Vyhráli v konkurenci tím svým nápadem rozebrat loď na stavební součástky v cíli cesty. Proto také to mizerné jištění všech systémů…"
"Zavolejte mi technické oddělení IPT, Renáto. Třeba budou chytřejší."
Brýlatý mladík z IPT rozhodil rukama, takže dlaně zmizely kdesi za okrajem obrazovky. "Podívejte se, koordinátore, sjeli jsme tu všechny možnosti, na které nám zbýval čas. Vypadá to na poškozenou tepelnou izolaci chladicího potrubí. To se při opravě prováděné automaty může snadno stát. Při plném tahu to znamená zanedbatelné ztráty, které se dají kompenzovat. Tolik názor našich odborníků. Jenže jeden rejpal tu přišel na takovou - dost nepříjemnou maličkost. V místě opravy chladicího systému je úplně vzadu pomocný ventil. Je na hodně nešikovném místě - dostat se k němu dá pouze ručně a vidět na něj skoro není. Už ho tam také nemontujeme. Ale Camel je ještě starý typ. Jestli ho při opravě připálili hořákem… Víte, on se otevře až při přehřívání okruhu obyčejným bimetalem, takže elektronickou tlakovou zkouškou nic nezjistíte. Normálně vůbec není v provozu. Je to až třetí stupeň jištění. Ale v našem případě, kdy je zcela vyřazen základní okruh… Jestli ho opravdu přejeli plamenem a mírně utíká, může dojít k jeho trvalému otevření nebo

dokonce utržení a během několika minut je chlazení zcela neúčinné. To by pak při spuštění reaktoru mohlo znamenat třeba i explozi. Je to velmi malá pravděpodobnost, ale považoval jsem za nutné vás na to upozornit. Tuto informaci považujte za soukromou. V případě havárie odmítne náš podnik jakoukoli zodpovědnost. Na rampách nám stojí ještě pět stejných nosičů, které musíme prodat…"
"Šéfe, nahrál jste si to?"
"Copak mě to napadlo?"
"Takže nás všichni nechali v rejži a my se ani nemáme čím hájit."
"Volá Camel!"
"Helou, mladíku, čekáme jen na vaše JEDEM!"
David ani nemusel zaslechnout Renátin blažený vzdech, aby pochopil, že ten černovlasý hromotluk na obrazovce nosí jméno Walter. Před několika vteřinami ještě váhal, je-li závada natolik závažná, aby riskoval zdržení brzdného manévru - ležérní šlechtický tón druhého důstojníka Camelu však rozhodl úplně podvědomě.
"NEJEDEM! Vypněte okamžitě dochlazovaci héliové náplně a dejte do chladicího obvodu plný tlak. Je tam jeden ventil…"
Když po třech a půl minutách dorazil koordinátorův příkaz na Camel, vyvolal v řídicí kabině úplnou bouři odporu.
"Kristepane, co je to za blbost!" povykoval kapitán Merklyn.
"To tam posadili dárečka!" ušklebovaI se kysele Walter.
"Dělejte, nemáme moc času!" klepal David nervózně do pultu.
"Dyť nás žene do maléru!" ozval se odkudsi mimo záběr obrazovky hlas, který zřejmě patřil prvnímu pilotovi.
"Ještě jednou opakuji instrukci!" přeskočil Davidovi hlas. "Vypněte okamžitě dochlazování…"
"Nechte je bejt, koordinátore!" snažila se spojařka zabránit hádce. "Vždyť je jen malá pravděpodobnost…"
"Jestli chcete mít z miláčka Waltra spečený škvarek, tak ještě chvíli raďte!" vyplivl David celou svou bezmocnou nervozitu do dívčího obličeje. Zmlkla.
"Příteli," oznámil do toho rozhodný Merklynův hlas, "asi začneme brzdit na vlastní triko. Konec." Obrazovka zhasla.
Napětí ve středisku se dalo krájet. "Šéfe, tohle jste přepísk! Jestli to ten ventil není…", "Tak co?!"
"Když dají na vás a nedostaneme je k Marsu, máme průšvih jako hrom. Tyhle smrťáky na dlouhý lokte lidi strašně špatně snášejí. Jestli začnou na Camelu brzdit, a nic se nestane, spočítá nám to zase Merklyn jako vědomý ohrožení života posádky. A mít proti sobě zrovna jeho - o to nestojím ani po smrti. Jedině kdyby jim reaktor opravdu bouchnul…"
"Nech toho!" zaječela Renáta hystericky.
"Já jen říkám…"
"Dokud jsem tady," drtil David mezi zuby, "podobné řeči se tu nepovedou! Jasné?" "Ano, šéfe!"
Lepkavé ticho se vplížilo mezi křesla. Na displeji odskakovaly vteřinky. Spustí reaktor, nebo ne?
Technik se uraženě stáhl do kouta a cigareta se mu chvěla v prstech. Camel mlčel.
David s lokty opřenými o pult civěl před sebe a klouby sepnutých rukou mu bělely v křečovitém sevření.
Má je zavolat? Co tam vlastně mohou takovou dobu dělat?
Renáta popotahovala a v koutcích se jí sbíraly první slzy.
Monitorový paprsek fungoval. Doposud tedy žili.
Uběhla další minuta ticha za transport Camel.
"Zde Camel. Zde Camel. Koordinátorovi havarijní bé pé jedna. Koordinátorovi…"
Technik údivem zadusil cigaretu mimo popelník. Kapitán Merklyn se hlásil podle předpisu!
"Udělali jsme přetlakovou zkoušku a ten idiotskej ventil se opravdu utrh, kamaráde. Roboti stojí po kolena v héliu a my po krk v bryndě. Uvolněte nám linku pro soukromý hovory. Lidi si potrpěj na poslední pozdravy. Tak je necháme vykecat, aspoň začnou bláznit o nějakou hodinku později. Mezitím seženu pár maníků, který je udrží na uzdě. Možná jsme měli reaktor zapnout, bylo by to už za náma. Každopádně díky!"
"Na to máme času dost," vypravil staženým hrdlem David. "Zůstává nám tu pořád ještě jedna možnost."
V té chvíli mohl chtít od Renáty všechno. Jenže si toho nestačil všimnout.

5

Koordinátor Vuga cítil přímo fyzicky tíhu prošlých let. Stál u dlouhého stolu spolu s ostatními vedoucími projektu Prométheus a snažil se tvářit samozřejmě. Moc se mu to nedařilo. Zblázněný den, pár hodin neklidného spánku, cesta raketoplánem z orbitální stanice a teď porada Centra. Do místnosti vstoupil sám předseda Světové rady se dvěma náměstky. Šlo zřejmě do tuhého. Každý se, pokud to ještě vůbec šlo, postavil do co nejpředpisovějšího stoje spatného. Předseda s úsměvem poděkoval pokývnutím hlavy a celé shromáždění s úlevou sjelo do křesel. Tajemník po levici otevřel stříbřité desky.
"Vážení přátelé, důvod dnešní schůzky je jediný. Budeme vás postupně žádat o odpověď na dvě otázky. Za prvé: Do jaké míry jsou splněny úkoly vašich sekcí. Za druhé: Jak je zajištěno jejich technicko-orga-nizační zabezpečení pro následující období. Odpovídejte prosím z hlediska dnešní situace - to jest: Prométheus odstartuje za dvacet čtyři hodiny. Odklad startu nepřipadá v úvahu, jak je vám doufám zcela jasné. Prosím!"
Šedovlasý lékař odložil tužku a povstal. "Posádka byla vybrána ze sedmi tisíc uchazečů. Je v dobrém zdravotním stavu, výcvik splněn na výbornou. V záloze jsou další dvě sehrané posádky připravené k okamžitému nasazení. Komplikace však neočekáváme. Po dobu letu sluneční soustavou je v řídicím středisku zajištěna čtyřsměnná lékařská služba. Později přejdeme pouze na denní směny, samozřejmě s možností konzultace v kteroukoli denní i noční dobu."
"Děkuji. Technickou sekci prosím."

"Technický stav bez závad. Poslední generální prověrka bude hotova zítra kolem poledne. Namátkové zkoušky probíhají na podkladě série náhodných čísel a ani při nich nebylo shledáno závad…" Vuga v duchu tiše hvízdl. Ranní porucha ochranného systému je tedy zapomenuta? Ředitel technické na něj povzbudivě mrkl a bez zaváhání pokračoval: "Poslední předstartovní prověrku provede počítač Centra. Sledování letu je zajištěno podle platných směrnic Projektu. Nějaké závažné komplikace nelze předpokládat."
"Navigační sekce."
"Prométheus je na oběžné dráze orientován podélnou rotací. Ta bude zastavena půl hodiny před vlastním zážehem. Do startovní polohy ho uvedou korekční motory. Tolerance v době startu je zhruba jedna sekunda. Navádění a korekce je zajištěna v plné míře stávajícími prostředky, kterými ve vesmíru disponujeme. Pro další let je k dispozici síť devíti automatických majáků do vzdálenosti dvou světelných let od Slunce. Přílet průzkumných a navigačních sond do soustavy Centaura očekáváme v létě tohoto roku…"
Koordinátor už příliš pozorně neposlouchal. Proč ho sem pozvali? Pravda, byla to poslední schůzka před startem, ale ty obličeje inspektorů chtěly něco úplně jiného než slavnostní vyzdvihování vlastních zásluh.
"Bezpečnostní sekce."
Vuga se přizpůsobil všeobecně optimistickému tónu. "Bezpečnost posádky je plně zajištěna. Automaty energetické ochrany odstartovaly podle harmonogramu, poslední z nich před hodinou. Vlastní ochrana Prométhea je také v pořádku včetně protimeteorického systému. Průzkumné sondy nezjistily v koridoru letu mimo sluneční soustavu žádná nebezpečná pásma. Prognóza bezpečnosti letu je v žádané toleranci."
Druhý tajemník, sedící po pravici předsedy Světové rady, na koordinátora pátravě pohlédl, jako by čekal ještě nějaký dodatek, ale Vuga nehodlal v této společnosti rozebírat události dnešního dopoledne. Nikdo tu evidentně nestál o nějaké nejistoty.
"Děkuji za vyčerpávající zprávu. Propagační sekce, prosím!"
Koordinátorovi se to poděkování líbilo ještě méně. Co to má znamenat?
Hon? Na koho? Do jeho myšlenek vpadl vtíravý hlas podsaditého šéfa propagační.
"Díky průběžné informaci obyvatelstva, jakož i dalších akcí našeho oddělení byl donedávna vztah většiny občanů k letu Prométheus vysoce kladný. Uvedu zde statistiku Ústavu pro veřejné mínění. Let je pro lidstvo nezbytný - třicet dvě procenta, převážně mladší věkové kategorie. Proti letu nemám námitek - šedesát šest procent. Valná většina lidí v produktivním věku. S letem nesouhlasím - necelé půlprocento. Zbytek nevím, nezajímám se. Situace se však v posledních dnech radikálně obrací. K dnešnímu dni proti letu protestuje jedenadvacet procent občanů a jejich počet vzrůstá. Přes všechna protiopatření schválená Světovou radou roste nedůvěra v úspěšný průběh letu a v jeho oprávněnost vůbec. Diskutuje se především ekonomická náročnost celého Projektu vzhledem k jeho nejistému přínosu pro lidstvo."
Předseda Světové rady zpozorněl. Opřel se o opěradlo křesla, sundal brýle a bedlivě se zahleděl na Propagačního.
"Jste si vědom důsledků toho, co tady tvrdíte?"
"Ano. Občanům se přestávají líbit zvýšené daně. Jejich vztah ke Světové radě nebude už tak vřelý jako doposud."
Bylo by slyšet spadnout špendlík.
Koordinátorovi přeběhl mráz po zádech. Teď se mu teprve rozbřesklo. Někdo bude muset pro šest miliard daňových poplatníků udělat obětního beránka. A šéf propagační to nebude, jinak by se neodvážil jít tak daleko.
Muži okolo stolu hleděli pozorně do svých papírů a neodvažovali se zvednout oči.
"Tak lidé nevěří v úspěšnost letu? My jsme tu ale slyšeli něco úplně jiného. Rozpočet byl sice překročen, ale s tím jsme přece počítali. Jak tedy vůbec mohlo dojít k této situaci?"
Přecpali je optimismem, pomyslel si Vuga, ale mlčel raději jako ryba s bezvýhradně oddanou tváří.
"Let Prométheus je příliš veliký projekt, aby se informace o zvýšení nákladů nedostala mezi obyvatelstvo. Požádali jsme tedy vedoucí jednotlivých sekcí, aby se v některé z našich pravidelných relací k této otázce vyjádřili. Tento návrh byl schválen sekretariátem Světové rady…"
Tajemník po levici zůstal klidný, zato tajemník po pravici považoval za nutné zasáhnout do diskuse.
"Zdůvodnění bylo bez závad a zcela uklidnilo veřejné mínění. Nedorozumění mohlo vzniknout snad nanejvýš kolem projevu koordinátora bezpečnostní služby, který žádal zvýšené dotace pro svou sekci vzhledem k řadě problémů provázejících mezihvězdný let. Tento projev však byl nanejvýš seriózní, věcný, v dobré vůli…"
"Kdyby ovšem pan kolega z bezpečnostní nevytvářel uměle napjaté ovzduší kolem celého letu. Všichni víme, že práce jeho lidí je nesmírně důležitá a nezastupitelná, ovšem vytváření nimbu nepostradatelnosti…," skočil mu šef propagační do řeči.
Vuga rázně vstal. "Pane předsedo, odmítám podobná obvinem!"
"K věci," zavrčel předseda. "Nejsme tu od toho, abychom řešili nějaké malicherné osobní spory. Řekněte mi, koordinátore, je bezpečnost letu plně zajištěna? I přes poněkud rozporné zprávy z dnešního dopoledne?"
Vuga polkl. "Ano, v rámci možností samozřejmě. Jsme schopni zajistit posádku na devadesát osm celých …"
"Vaše čísla mě nezajímají. Jste schopni zajistit bezpečnost posádky? Ano, nebo ne?"
"Ano."
Na předsednickém stole zablikala kontrolka informátoru. Tajemník po pravici se k ní sklonil a přiložil miniaturní sluchátko k uchu.
Předseda Světové rady se však nenechal takovou drobností vyrušovat. "Nezklamal jste mě, koordinátore. Vaše slovo mi stačí. Zatím tedy můžeme shrnout: Prométheus odstartuje přesně podle plánu. Děkuji vám. K řešení ekonomických otázek se sejdeme za čtvrt hodiny."
"Promiňte, pane předsedo," ozval se do narůstajícího šumu tajemník. "Poslední zpráva zcela mění situaci. Centrum

havarijní služby pro blízké planety zablokovalo do odvolání start Prométhea." Sál ztuhl.

6

"Pozor, zde koordinátor havarijní služby pro blízké planety. Vyhlašuji pohotovost prvního stupně - posádka v nebezpečí. Opakuji. Zde koordinátor…"

Davidův hlas se pomalu uklidňoval. Od chvíle, kdy po jistých komplikacích odjistil spínač havarijního poplachu a uvedl ho v činnost, nebyla pro něj cesta zpátky. Technik a spojařka seděli na svých místech a neodvažovali se ani muknout. První pracovní den nového šéfa probíhal opravdu velkoryse. Byli ve službě prakticky bez odpočinku už dvanáct hodin a konec se jevil v nedohlednu. Teď tu měli Velký poplach. Uvědomuje si vůbec koordinátor, jakého džina vypustil z láhve?

Samozřejmě si to uvědomoval. Věděl poměrně přesně, kdo a kdy se mu ohlásí, jaká technika bude uvedena do pohotovosti, kolik lidí bude mít k dispozici. Ovšem živý dojem z rozbíhajícího se mamutího aparátu havarijní služby zdaleka překonával vše, co v životě zažil. Do pohybu se dal celý přilehlý prostor jednoho trilionu krychlových kilometrů.

S jekotem výstražného systému zbělela desítka drobných obrazovek nad hlavním ovládacím pultem. A už se projasnila první z nich.

"Středisko Země, poplach vyhlášen," deklamoval s rutinou technik z orbitální stanice. "Zastaveny všechny lety s výjimkou dopravy Země - orbita." S úsměvem čekal na zrušení havarijní pohotovosti. Počítal s tím, že za pár minut předá službu, jen co ti blázni odvolají cvičnou pohotovost - beztak jich zažil kvůli letu Prométheus hezkou řádku.

Koordinátor havarijní však neodpovídal. Technik na orbitální znejistěl a spustil nanovo v domnění, že ho buď přeslechli, nebo se, nedej bože, nezahlásil předpisově. "Zde středisko Země, zde středisko Země. Koordinátorovi havarijní služby pro blízké planety. Pohotovost prvního stupně vyhlášena. Čekám další instrukce."

"V pořádku," broukl David. "Čekejte."

Technik z orbitální zoufale vydechl s výrazem člověka stiženého nečekanou ranou osudu.

Radarové a naváděcí systémy osmi z devíti orbitálních stanic Země se zastavily v pohotovostní poloze. Kdesi v chodbách vyl dlouhý přerušovaný tón, velení zasedalo před řídicí pulty, posádky nastupovaly klusem ke svým raketoplánům, nasazujíce si teprve cestou přilby. Staniční počítače prováděly bleskové předstartovací testy a na displejích naskočil čas startovní pohotovosti…

"Let Prométheus," ozvalo se udýchaně. "Odpočítávání zastaveno, pohotovost vyhlášena." Také devátá orbitální stanice strnula v očekávání. Službu konající technik si vztekle dopínal kalhoty a proklínal pitomce, který ho ani nenechá odskočit.

Palubu Prométhea kvapem opouštěla skupina lékařů. Posádka nastoupila na svá místa. Zatím dole v Centru se před očima nanejvýš šokovaného velitele odpolední směny zasekla řádka číslic odečítajících start na 23 hodině 56 minutách a 17 sekundách. Přes hlavní obrazovku počítače v čele místnosti přeběhl bílý klikyhák a na třicet lidí vstávajících v úžasu ze sedadel řval rudý nápis: LET PROMÉTHEUS DO ODVOLANÍ ZASTAVEN PODLE PARAGRAFU SEDM.

"Velitel Ciolkovského jedna. Poplach vyhlášen!" chroptěl na Davida reproduktor vnitřního spojení. Za dveřmi zněla siréna a dupot nohou.

"Luna-hlavní. Poplach vyhlášen!"

Pod mohutnou kopulí, zakrývající jeden z menších kráterů, syčely ventily přepouštěcích komor a první moonrover zvedal za sebou stužku prachu na cestě ke kosmodromu.

"Luna-transportní. Poplach vyhlášen!"

Mohutné konstrukce předkládajících věží ustupovaly od štíhlých doutníků raket nejvyšší možnou rychlostí. Příklopy byly uzavřeny a posádky navyklým pohybem přepínaly startovní ovládač do polohy HAVARIJNÍ. Kdesi pod jejich nohama se začala otřásat čerpadla startovních kyslikovodíkových motorů. Zoufalému dispečerovi v řídicí věži defilovaly před očima tuny nesloženého materiálu, který lunární stanice tolik potřebují…

"Port Olympica. Poplach vyhlášen," sypal ze sebe překotně mladý inženýr ve služebně malé stanice skryté za závojem narudlého prachu pod pětadvacetikilometrovým masívem nejvyšší marsovské sopky a podvacáté tiskl tlačítko pro spojení s dvěma orbitálními tahači, jejichž posádky poklidně spaly. "Banka dat Ženeva! Banka dat Ženeva! Havarijní systém propojen." Na šestnácti vybraných počítačích celé zeměkoule skončila rázem veškerá práce.

POHOTOVOST PRVNÍHO STUPNĚ! TENTO POCITAC JE K OKAMŽITÉ DISPOZICI HAVARIJNÍ SLUŽBĚ!

Zaváděcí signál, putující přes spojovací družice, probudil k životu řadu speciálních programů v jednotlivých elektronických mozcích.

"Banka dat Ženeva! Banka dat Ženeva! Synchronizace havarijní sítě provedena."

Znenadání se prodral poruchami i slabý kovový hlas. "Merkur-automatická. Merkur-automatická. Pohotovost prvního stupně. Příjem."

Kousek za terminátorem planety sežehované z jedné strany žárem slunečního pekla a z druhé drcenou mrazem kosmu se probudily automaty. Ožily kalichy antén, naváděcí aparatura i klimatizační zařízení místností určených pro lidskou posádku…

K záchraně čtyřiatřiceti lidí na palubě transportu Camel, ztraceného bez pohonné jednotky kdesi v prázdnotě, bylo v této chvíli připraveno na třicet týmů nejrůznějších odborníků, deset tisíc tun letuschopných raket s posádkou, miliardy bitů operační počítačové paměti schopné pracovat rychlostí sto miliónů operací za sekundu. Když David odvolával pohotovost pro Merkur, Měsíc a orbitální stanice s výjimkou střediska letu Prométheus, dlužil lidem dole na Zemi přes dvě miliardy dolarů.

Necelých dvacet minut od vyhlášení Velkého poplachu.

7
"Jméno, příjmení, funkce?"
Vuga zakroutil udiveně hlavou. Náměstek Světové rady na něj hleděl bezvýraznýma namodralýma očima, ekonomický ředitel projektu Prométheus rozvalený v křesle zíral kamsi ke stropu, ředitel technického oddělení zapaloval nervózně cigaretu od cigarety. Jen chlapík od bezpečnosti, opřený pohodlně lokty o stůl, vypadal, jako by to byla ta nejobyčejnější sešlost přátel.
"To už mě neznáte, nebo nechcete znát?" zeptal se Vuga ironicky.
"Pochopte, koordinátore - tohle je vyšetřování. Vaše odpovědi jsou nahrávány a ti, kteří budou informace zpracovávat, vás asi bohužel podle hlasu nepoznají."
"Vyšetřování?"
"Ptát se budeme my," pravil ekonomický ředitel kamsi vzhůru.
"Abychom tedy nezdržovali," řekl suše chlapík od bezpečnosti.
"Předvedený svědek je Donald Vuga, hlavní koordinátor bezpečnostní služby letu Prométheus. Pane koordinátore, jak si vysvětlujete sabotáž vašeho kolegy Davida Hakla? Měl nějaké osobní či jiné důvody nenávidět projekt Prométheus nebo někoho z jeho zaměstnanců?"
"Sabotáž?!" vytřeštil Vuga oči. "To je přece nesmysl!"
"Nezáleží na tom, jak to pojmenujeme," konstatoval ekonomický ředitel. "Důležité je to, že byl Projekt nezodpovědně a naprosto bezdůvodně zastaven."
"Nebylo to v žádném případě bezdůvodně. Transport Camel, který je na cestě k Marsu, má závažnou poruchu. Úkolem havarijní služby…"
"Známe úkoly vaší služby," snažil se Vugu přerušit chlapík od bezpečnosti. "Prosil bych k věci."
"Jak už jsem řekl," pokračoval Vuga zavile, "úkolem havarijní služby je zachránit všemi dostupnými prostředky životy kosmonautů. Tedy i pozastavením letu Prométheus."
"Mohl byste nám to blíž vysvětlit?"
"Pokud je v ohrožení posádka transportu Camel, je Prométheus jediná loď schopná účinné pomoci. Má tak velkou rychlost, tak veliké zásoby paliva a tak velkou kapacitu, aby zkrátila záchranné práce trvající v našem případě něco přes rok na pouhých několik dní. To, že transport Camel není vybaven k nucenému ročnímu čekání kdesi za oběžnou dráhou Marsu, snad nemusím dodávat."
"Odkud jste tak dobře informován?"
Vuga zaváhal. "Dnes po obědě mi David Hakl volal."
"Mohl byste nám zreprodukovat tento rozhovor?"
"Byl velmi krátký. Kolega mě informoval o poruše chlazení elektromagnetů reaktoru na Camelu a o její opravě. Nebyl si zcela jist, zda může povolit spuštění reaktoru. Měl dvacet minut na rozmyšlenou. Neznal jsem natolik podrobnosti, abych mohl udělat seriózní závěr. Trochu jsem ho uklidnil a nechal rozhodnutí jeho pravomoci."
"Před chvílí jste tvrdil, že má Camel závažnou poruchu. Teď však z vašich slov vyplývá, že se jedná o pouhé pochybnosti."
"I když by to byla pouze pochybnost - pokud se jedná o poruchu reaktoru, je vždy závažná!"
"Dejme tomu. Znáte Davida Hakla blíže? Sám jste přece podepsal jeho jmenování."
"Viděl jsem ho pouze jednou, a to u přijímacího řízení. Studijní výsledky měl vynikající, psychotesty v rámci normy. Nebylo důvodu ho nepřijmout. Navíc na mě působil dojmem schopného kluka."
"Kdo je ve Středisku havarijní služby pro blízké planety dál?"
"Renáta Harbrová, spojařka, a Petr Sint, technik. Potřebovali jsme spousty lidí tady na Prométheovi; stáhli jsme celou službu pro vzdálené planety a většinu lidí služby pro blízké planety. Podle našeho názoru na sledování jediného transportu musí tři lidé bohatě stačit."
"Proč jste nechal novému koordinátorovi k dispozici zrovna tyhle dva?"
"Ti nejschopnější museli na Prométhea. Technik měl u nás končit na vlastní žádost; dohodli jsme se s ním, že bude půl roku nasluhovat. Po patnácti letech v profesi by dokázal středisko vést sám - ovšem novým věcem se přizpůsoboval o něco hůř. A co se týče spojařky, měla se po návratu druhého důstojníka Camelu vdávat."
"Co nám k tomu poví technický ředitel Projektu?"
"Petr Sint měl odejít pro podezření z alkoholismu. Spojařka je v poslední době nervově mírně labilní a její výkony v práci mají výkyvy. Nebyl však důvod, abychom těmto pracovníkům vyjádřili přímo nedůvěru. Navíc je Camel dvanáctý transport Země - Mars bez jediné závady. Tedy přesněji - jedenáct jich proběhlo bez jediné závady. Ostatní pilotované lety byly kvůli projektu Prométheus odvolány."
Kdyby mohl, roztrhl by Vuga ředitele jako hada. Vyrukovat s kompletním seznamem přitěžujících okolností! Asi to na něm bylo vidět.
"Ale koordinátore," ušklíbl se chlapík od bezpečnosti. "Tyhle údaje máme už dávno zjištěny z naší databanky."
"Vy ale nechápete některé aspekty!"
"Až moc dobře! Posadíte nezkušeného mladíčka mezi hezkou nezodpovědnou holku a odstrčeného konkurenta. Když přijde hned v prvních hodinách problém - obrátí se na vás jako na nejvyšší autoritu - a vy ho odbydete jako uličníka. Co byste asi udělal na jeho místě? Taky byste se pojistil zastavením letu Prométheus. Teď si ho budeme muset všimnout všichni! A kdo za to ponese zodpovědnost?"
"Marně se vám tu snažím vysvětlit důvody, které vedly k této situaci. Ne že mě nechápete - vy prostě chápat nechcete! Přesto bych se vás dovolil zeptat: Když už máte tak dobrou databanku a specialisty, zkoušel někdo prověřit, jestli není

k záchraně transportu Camel jiná cesta?"
"Víte co?" zeptal se s milým úsměvem chlapík od bezpečnosti: "Zjistěte nám to. Kabina videa je na chodbě. Máte na to - no - dvacet minut."
Vzteklý bledý Vuga odcházel hrdě středem.
"To jsou všechno zbytečné řeči," posadil se ekonomický ředitel zpříma, jen co za koordinátorem zaklaply dveře. "Prométheus musí odstartovat. V sázce jsou ohromné peníze i prestiž Světové rady."
"A transport Camel?" potáhl z vyhaslé cigarety nervózně technický ředitel.
"Jistě se najde lepší řešení."
"V prostoru havárie nemáme záchrany schopnou loď, jak už jste slyšel od koordinátora."
"Vesmíru přinášelo lidstvo vždycky oběti. A těch pár odvážlivců…"
"Je tam čtyřiatřicet lidí!"
"Jen se podívejte, kolik životů končí při obyčejných dopravních nehodách! V kolotoči kolem prvního mezihvězdného letu se na Camel snáz zapomene."
"A tohle se odvážíte říct nahlas?"
"Tímto způsobem nelze uvažovat," vložil se do debaty chladně náměstek Světové rady. "Plukovníku, je diktafon vypnutý?"
"Jistě. Od odchodu svědka není důvod k nahrávce," přitakal chlapík od bezpečnosti.
"Tak tedy, pánové. Nemůžeme nechat tragicky zahynout čtyřiatřicet hrdinů. To by nám Vuga neodpustil. Naháněli bychom mu pouze vodu na jeho mlýn o zvyšování dotací na bezpečnost letu. O morálním debaklu toho, kdo by zabránil záchranné akci, nemluvě."
"Jenže naše fondy nebudou v případě dlouhodobého odložení letu Prométhea stačit. Znamenalo by to vyrobit a znovu vyslat všech dvanáct sond, které čistí prostor před Prométheem, zaměstnávat dál tisíce lidí…"
"Nezbývá nic jiného, ten kluk na středisku pro blízké planety nás k tomu donutil. Takovou akci celosvětového významu ale nemůžeme nechat v nezkušených rukou. Všechno musí proběhnout jako na drátku. Koordinátor Vuga převezme velení. Oznamte mu to, až se vrátí. Na shledanou."
Náměstek světové rady se zvedl a téměř neslyšným krokem odešel po huňatém koberci.

8
"Šéfe, novou trajektorii Prométhea máme v suchu. Nechal jsem to dvakrát překontrolovat. Teď to komplet vysíláme do paměti počítače v Centru a na Prométheu. Nové odpočítávání začalo. Nezdá se, že by nás čekal nějaký renonc."
David neodpovídal. Vegetovali tu ve středisku šestnáct hodin a po pravdě řečeno, měli všeho po krk. Vlastně bylo všechno připraveno. Až na jedinou drobnost: Start může schválit až sám veliký Vuga. Kde jsou ty jeho pěkné řeči o zodpovědnosti a pravomocech? Co taky s nějakým učedníkem Davidem Haklem? Škoda mluvit! Kdosi z Centra mu neopomněl anonymně sdělit, že nebýt hlavního koordinátora, byl by dávno zbaven funkce. Ale za co, proboha? Že se odvážil kvůli několika na smrt odsouzeným chlápkům sáhnout na posvátné tele jménem Prométheus? Vztekle vyskočil a rázoval místností.
"Šéfe, neberte si to tak. Dyť vám za to nestojej! My vám tady s Renátou držíme palce - a co se týče starýho protivy Merklyna, ten vám sice děkovat nebude, ale běda, když si na vás někdo dovolí. Na něj se můžete spolehnout. Že jo, Renáto?"
"Jo," zamžourala spojařka. "A kdo o vás ještě někdy řekne, že jste Bledule, tak je u mě normálně pitomec!"
"Bledule?"
"No, šéfe, to je taková přezdívka, víte? Jak jste přišel na Ciolkovskýho takovej pobledlej. Ale teď je to všechno úplně jinak."
"Tak ještě Bledule k tomu všemu! No to jste mi udělali ohromnou radost."
"Vidíš, huso, kdybys byla radši zticha!"
"Lepší, když se věci řeknou na rovinu," mínila Renáta.
"Ona to tak nemyslela. Svým způsobem…"
"Ještě o tomhle se tady budem dohadovat. Já bych do toho s chutí kopnul! Do všeho. Tady končím a bašta!"
"Počkejte ještě, než uděláte nějakou pitomost!" varoval Davida technik a šátral kdesi pod panelem počítače. "Podívejte se. Nádhera, co? Jen pro slavnostní a krizový chvíle!"
"Co to je?"
"Koňak! Právej francouzskej. Snad si ho dnes zasloužíme, ne?" David jen bezmocně přikývl. Cinkly skleničky.
"Na zdraví! Ať nám tu ještě dlouho vydržíte. A na tu Bleduli zapomeňte."
"Budu se snažit," zasmál se kysele David.
"Chtěla jsem se vás zeptat; nešel byste nám s Waltrem za svědka? Budeme mít svatbu o rok dřív, když se vrátí už s Prométheem."
"Když mě do té doby nezavřou…"
"Jak by mohli! Pošlete je všechny do háje i s tím Vugou…"
"Dobrý večer, pane kolego!"
Sousoší z alabastru nemohlo být ztuhlejší a bledší než služba ve Středisku záchranné služby pro blízké planety. Hlavní koordinátor Vuga přišel převzít velení.

9
Start hvězdoletu Prométheus, který se konal o deset hodin později, byl velkolepou podívanou. Obří monstrum zastavilo

rotaci zášlehy korekčních motorů, stabilizovalo se na startovní ose a pak se otřáslo pod prvními nápory chemických motorů. Stovky tun kapalného paliva se měnily v nádherný ohňostroj na pozadí černého nekonečna. Na blýskavém plášti a anténním systému poskakovaly bludičky plamenných odrazů. Uvnitř se zvolna začala zvedat tíže. Z provizorních stěn se stávaly podlahy a posádku připoutanou v křeslech přetížení zvolna zatlačovalo do anatomických polštářů. Na palubních deskách přebíhaly stovky údajů. Deset minut masa oceli, keramického titanu a plastických hmot, protkaná nespočetnými kilometry vodičů, rezonovala v temném vibratu. Pak hvězdičky drobných explozí odhodily prázdné slupky pomocných nádrží. Uprostřed pohasínajícího ohně startovních motorů vyšlehl modravý paprsek energie kvarkového motoru, sevřený pevně elektromagnetickými svěráky. Rozhořel se do oslňující přímky bičující prostor do vzdálenosti tří set kilometrů. Trojtrupá obluda se zaštítila ochranným energetickým polem. Hvězdolet každou sekundu nabíral rychlost. Posádka prováděla letovou kontrolu.
"Prométheus Centru. Pé el jedna OK."
"Centrum Prométheovi. Rozumím. Pé el jedna OK. Náš počítač souhlasí. Máte JEDEM pro první letovou fázi."
"Prométheus Centru. Rozumím. Máme JEDEM. Zapínáme plnou automatiku. Ať Camel chystá šampaňské na uvítanou!"
"Centrum Prométheovi. Rozumím a vyřídím. Zlomte vaz!"
"Díky!"
"Prométheus bez závad odstartoval k záchranné akci. Čtyřiatřicet hrdinů na transportu Camel očekává s nadějí jeho přílet. Po padesáti hodinách očekáváme první přibližovací manévr…," jásal opět neskonale optimistický komentátor.
"Měl bych převzít službu, koordinátore," ozval se David nesměle a vypnul holovizi.
"Vyspal ses na to pořádně?" zeptal se Vuga přes rameno.
"Já? Jistě."
"Tak sepíšeš se svou partou podrobný protokol o včerejší službě včetně důvodů, které tě vedly k jednotlivým krokům, zhodnotíš celou akci ekonomicky a dáš návrhy k úsporným opatřením pro případ podobné situace v budoucnosti. V závěru musí být taky zmínka o navrhovaných změnách technických norem a bezpečnostního řádu, aby k takovým haváriím nemohlo dojít. Měli byste to stihnout do deseti třiceti. Přiletí vyšetřovací komise - a působí mnohem lepším dojmem, když jsou materiály s patřičným množstvím kopií připravené. Dál musíš někoho šikovného poslat do IPT, zařídit prověrku přímo na Camelu…"
"Proboha, koordinátore, proč vlastně chceme létat do vesmíru? To, abychom mohli líp papírovat?"
"Ne proto," obrátil se Vuga ke znechucenému Davidovi celým tělem a na rtech mu bleskl ironický úsměv. "Ale přesto! A to mě na lidech nejvíc fascinuje."

Láska nade vše
Libor Zeman
Povoláním jsem archivář. Jinak však samotář. Proto jsem nemohl ani věřit svým očím, že si na mě sedlo štěstí. Zlí jazykové a ony čarodějnice, které se kdysi nazývaly pavlačovými drbnami, by jistě tvrdili, že už muselo být značně unaveno. Nevím. Mělo však podobu Agnes. Ach, Agnes, s tebou to byla láska na první pohled, pravá, čistá a nefalšovaná. Prostě láska jako trám. Už jsem přestával věřit, že tě někdy potkám, že najdu někoho, s kým si porozumím beze slov. A pak ses náhle objevila jako zjevení, jako božská bytost jsi sestoupila z nebes, jako mořská panna vystoupila z vln. Ani jsem nemusel vniknout do muzeí staré veteše a jako sprostý lupič uloupit jedno ze svítidel, to, o kterých hovoří staré báje, a nemusel se řídit radami našich předků, z nichž jedna praví, že dobrou děvu abys dnes lucernou hledal. Protože v dnešní době biologických zázraků, mutantů, telepatie a telekineze, potomstva ze skleníků a zkumavek, v dnešní rychlé a uspěchané době, kdy lidé už nevěří na bludy manželství a oddávají se uvolněným mravům a nechávají se znásilňovat volnou láskou, je příliš těžké někomu nabídnout ruku ke společnému životu.
Těch několik vyznavačů čisté lásky a neposkvrněných citů tvořilo jakési tajné bratrstvo, jakousi dobrovolně zakázanou sektu. A přesto se její členové dokázali nacházet a scházet. Patřil jsem k nim a ty, Agnes, samozřejmě také. Chovali jsme se tiše a nenápadně, tak jako všichni ostatní, abychom na sebe příliš neupozorňovali a nakonec se nestali pokusnými morčaty lékařských výzkumů či stálými obyvateli těch domů, o kterých lidé kdysi hovořili jako o blázincích. Proto i svatbu jsme měli tichou a nenápadnou. Oddávající počítač z nás málem dostal šok. Po staleté propasti času jsme byli zase jedním z novomanželských párů. Ještě štěstí, že šlo o dobráka, který v sobě nezapřel starou školu. Šestým smyslem jsme vycítili, že ten starý vysloužilec, přehlížený a odstrčený už na vedlejší kolej, nám drží tajně palce, že kolem našeho sňatku nebude rozvířovat zbytečné senzace, že statistický údaj o oddání tiše zašantročí ad acta.
A jaká by to byla svatba, kdyby po ní vzápětí nenásledovala svatební cesta. Není nic jednoduššího, než se dát plně do spárů nějaké cestovní kanceláře. Ta za vás udělá vše! Splní přání, která se vám nejisté klubou v hlavě. Co víc! Uvrtá vás i do přání, o kterých dnes ještě nemáte ani tušení. S Agnes jsme byli okamžitě zajedno. Žádný Měsíc, žádné planety, žádné vesmírné ostrovy ani galaktické okružní lety - nic tak prostorově vzdáleného. Zatoužili jsme poznávat rodnou Zemi, toužili jsme po teple tropů. Mezi pestrou nabídkou všemožných zájezdů jsme objevili Brazílii, bahijské pláže, žhavé slunce, azurovou vodu a hebký písek! To vše okořeněné raritou: návštěvou posledních rezervací tropických pralesů v Amazonii. Ani jsme se nemuseli dlouho rozhodovat. Zatím šlo vše jako po drátku. Prvé nedorozumění mezi mnou a Agnes se objevilo, když jsme oba začali hájit svůj způsob dopravy. Agnes, a to mě jaksi udivilo, obhajovala klasický způsob pomocí raketoplánu. A já…? Nevím co mě to napadlo. V něčem jsem dobrodruh, zneuznaný objevitel, nenapravitelný snílek a romantik. Jakmile se mi do podvědomí vryla slova sloganů: Cestujte moderně - cestujte v reálném čase!, Vaše cesty - otázka vteřin!, Buďte vždy a všude - moderní muži! byl jsem okouzlen a fascinován. Cosi zabrnkalo na mou ješitnost. Což nejsem moderní muž? Ehm, až na mé klasické, značně zastaralé a archaické názory na manželství, si myslím, že jsem veskrze moderní. Nosím prádlo firmy Alfa Cygni, zvyšuji si

pravidelně IQ, s vědeckými radami konverzuji na úrovni, oddávám se pilulkovým orgiím a navštěvuji cyklus přednášek S moderním uměním ad astra.
S bušícím srdcem a s nervy napnutými až k prasknutí jsem se přiblížil k prvému informátoru. "Mladý příteli!" oslovil mě. Věděl jsem dobře, že jde o tuctový počítač - žádný zázrak. Zabarvení jeho neosobního hlasu mě příliš nenadchlo. Jindy bych znechuceně prchal, ale dnes mnou lomcovala zvědavost.
Ale to se už informátor rozskřehotal z plných plic a značně zeširoka o vývoji lidstva, o datech světových vynálezů, o historii konstrukcí dopravních prostředků, tu a tam svůj výklad podbarvil mystikou starých bájí, onde pletl páté přes deváté, až jsme se konečně ocitli u výrazu teleportace… Najednou bylo ticho. Informátor se zarazil: "Dám Vám, mladý příteli, otázku: Jaká je souvislost mezi Velikonočním ostrovem, indonéskou sopkou Krakatau, Albertem Einsteinem a jakýmsi Heinekenem?" Pokrčil jsem rameny a nechápavě civěl na počítač.
Mé rozpaky zřejmě pozvedly jeho náladu. "Je to jednoduché jako facka!" Rozhlížel jsem se stále zaraženě kolem, jako bych hledal včerejší den. Informátor se nedal dvakrát pobízet a s pocitem vítězoslávy, že se mu zase jednou podařilo doběhnout člověka, začal vysvětlovat:
"Šestého dubna 1722 objevil nizozemský admirál Jacob Roggeveen Velikonoční ostrov a s ním i podivuhodné sochy, které nadělaly v minulosti mnoha učencům vrásky a způsobily jim nejednu bezesnou noc. Nikdo nedokázal vysvětlit smysl oněch do nebe se tyčících panáků.
Dvacátého šestého srpna 1883 vybuchl v indonéském souostroví mezi ostrovy Sumatra a Jáva se zničující silou vulkán Krakatau.
V roce 1905 publikoval Albert Einstein svou speciální teorii relativity.
A v druhé polovině dvacátého století přichází vědec-amatér Heineken, jinak majitel nočních podniků v jednom přímořském rekreačním středisku, se svou hypotézou a spojuje Velikonoční ostrov s Krakatau pupeční šňůrou."
Tvářil jsem se jako člověk, kterému se doposud nevrátily včely.
"Heineken totiž," pokračoval informátor, "přišel s názorem, že některé ze soch na Velikonočním ostrově jsou vlastně důmyslně maskovaný teleport vyspělé kosmické civilizace. A jak lze nejlépe ochránit, i po velmi dlouhou dobu, tato důmyslná kosmická zařízení před divošskými pozemšťany? Jedině tak, že je ztabuizujeme a zbožštíme. Sochy skutečně splnily svůj účel. Vyvolávaly strach a vzbuzovaly posvátnou hrůzu. Domorodci jim přiřkli magickou moc. Hrdě se tyčící panáci měli ochraňovat lidi před živelnými pohromami a neštěstími. Jenže rány osudu ani apokalyptické dny se Velikonočnímu ostrovu nevyhnuly. Lidé začali svůj úděl svalovat na nedostatečný počet bohů. Obřadně vzývali nebesa, aby zvýšila počet mystických ochránců. Leč marně. Když se řady božstev i přes úpěnlivé prosby nechtěly rozrůst, začali domorodci vlastníma rukama zhotovovat napodobeniny božských bytostí…"
V podvědomí jsem tušil jakési kusé informace o Velikonočním ostrově, ale tato teorie mě zcela zaskočila. Ani jsem nedýchal.
Informátor pokračoval: "Výbuch sopky Krakatau nebyl ničím jiným, než pěkně zpackaným pokusem o teleportaci několika příslušníků vyspělé civilizace. Laserový paprsek nesoucí kód mimozemských bytostí nezasáhl teleport Velikonočního ostrova, zato však stvořil výjev apokalyptické hrůzy v Sundském průlivu, jen aby upozornil mateřskou planetu, že mise na Zemi ztroskotala.
A tak si žily Velikonoční ostrov a Krakatau spokojené a oddělené životy až do doby, než přišel Heineken a roztroubil do světa svůj kacířský názor. Samozřejmě že vzbudil nepředstavitelné nadšení milovníků sci-fi, všech snílků a romantiků, kteří se tak rádi vznášejí na křídlech fantazie, ale zároveň upadl do hlubokého zatracení oficiální vědy. Ta ho označovala za šarlatána a podvodníka, za senzacechtivého grafomana i paranoika. Věda se držela svých postulátů a hypotéz zuby nehty, jako by nebylo v minulosti neblahých událostí a jmen Koperník, Giordano Bruno či Galileo Galilei. Ale cožpak lze jen tak z ničeho nic opustit pracně vystavěné oltáře s pracně vytvořeným náboženstvím a začít se klanět pohanským myšlenkám a názorům jakéhosi pisálka a nedouka?"
Skřehotavý hlas informátora na mě chrlil další údaje: "A Albert Einstein, onen velekněz moderní fyziky, se svou slavnou a geniálně prostou definicí E = mc2, bez ohledu na Velikonoční ostrov i Krakatau a nezávisle na jakýchkoliv vědeckých či nevědeckých hypotézách, postavil problematiku teleportaci na vědecký základ. Neboť podle tohoto vzorce jakoukoliv hmotu lze transformovat v energii při udělení jisté rychlosti; a přenosy energií byly a jsou přece hračkou.
Velikonoční ostrov, Krakatau, Einstein i Heineken - to vše je již dávnou minulostí - časem na sklonku druhého tisíciletí. Od té doby jsme se stali svědky bouřlivého rozvoje techniky, mnoha úspěchů genového inženýrství i biologických objevů. Odhalili jsme veškerá tajemství lidského mozku, téměř jsme vztáhli ruku po duši člověka. Jen díky oné dlouhé cestě, všem těm objevům a vynálezům, tu dnes stojíte a těšíte se s neskrývanou zvědavostí na zázrak teleportace. Ano, na začátku byl Velikonoční ostrov, Krakatau, Einstein a Heineken. A dnes? Konečně brzy uvidíte…!"
Informátor zmlkl. Agnes se na mě zarputile dívala: "Miláčku, to mi snad neuděláš? Přece mě nenecháš samotnou?!"
Něžně jsem se na ni podíval. "Agnes, má milovaná Agnes, jsem přece moderní muž, žádná bačkora a padavka. Cítím, že musím cestovat moderním způsobem. Konečně, poleť se mnou!"
"Tak to tedy ne," řekla pohotově, "dobře víš, že nesnáším novoty, hned je mi zle… A pak mám zlé tušení…"
Byl jsem neoblomný. Nakonec se na mě podívala vyčítavým pohledem oddaného člověka, který už ustoupil. Přesto si však neodpustila uštěpačnou poznámku: "To bylo řečí o lásce, že bys mi modré z nebe snesl. A kdo ví, co ještě…!"
Příštího dne jsem ji už doprovázel na nejbližší stanoviště raketoplánů. Nesla si s sebou kufřík s několika bederními hadříky, tretkami a šminkami. Prý aby se líbila. Ženy se nikdy nezapřou. Štěbetala a štěbetala, jako by se nechumelilo, a já obdivoval její úžasnou přizpůsobivost a bezvadnou povahu.
"Nezapomeň, miláčku, že jsme ubytováni v hotelu Proxima Centauri," řekla z ničeho nic Agnes. "Pro jistotu jsem ti to sem poznamenala."

Nechápavě jsem se na ni zadíval. Což si ze mě dělá blázny? Já, archivář s vycvičenou pamětí, nepotřebuji žádné berličky. Vzal jsem podávaný papírek s neskrývanými rozpaky a mechanicky ho zasunul do kapsy saka.
"Já jen pro jistotu," řekla na omluvu, "to víš, ženská předtucha."
Do ženské a do melounu člověk nevidí, pomyslel jsem si. Dali jsme si pac a pusu, slíbili si věrnost až za hrob a brzké shledání - za necelou hodinu. Nasedla do raketoplánu, věnovala mi jeden z jiskřivých pohledů, motory zaburácely a raketoplán zmizel kdesi v oblacích.
Ale to jsem už byl jednou nohou na cestě k nejbližšímu teleportu. Třásla se mi kolena a říkal jsem si, zdali jsem to se svou odvahou trošičku nepřehnal. Nedalo se však už nic jiného dělat, než jít jako naprogramovaný stroj za cílem. Brzy jsem zahlédl velký nápis: EVROPA 0125 a vzápětí vstoupil do ohromné budovy teleportu. Ocitl jsem se ve zcela jiném světě. Uklidňující hra světel a stínů. Pocit pohody, usmíření a zapomnění. Problémy, které mě ještě před chvílí hryzaly, záchvěvy strachu a úzkosti se najednou jakýmsi záhadným způsobem vypařily. Pociťoval jsem jen uspokojení a klid v duši.
"Milý příteli! Vítáme Vás! Právě jste vstoupil do odbavovací haly našeho teleportu, jenž je znám pod kódem EVROPA 0125. Hned u vchodu jste se nadechl uklidňujícího postředku MIRACULUM TELE-PORTUUM…"
Tak proto se cítím jako v sedmém nebi…, blesklo mi hlavou.
Ale to už mou myšlenku opětně přerušil hlas vítajícího počítače: "A tak jste se stal jedním z čekatelů na teleportační let. Za několik minut odstartujete nejmodernějším způsobem dopravy. Naším posláním je přepravit vás v nejlepším duševním rozpoložení. Uvolněte se a dejte plynout bez zábran pomalému toku svých myšlenek. Uvolněte se a dýchejte pravidelně…"
Vskutku jsem byl unášen na křídlech podivného duševního rozpoložení. Jako bych se ocitl ve vidinách svého dětství, jako bych se vznášel na perutích lásky, jako by mě políbila múza, jako by mě vábily Sirény svým sladkým zpěvem do neznámých krajů, jako bych putoval ke kořenům člověčenstva…
Kdesi v dáli jsem slyšel hlas počítače-informátora: "Zde přeměníme vaše hmotné tělo, vaše individuální duševno i vaše svršky, v nichž jste vstoupil do odbavovací haly teleportu, na určité kvantum energie, kterou pomocí laserového paprsku a stacionární družice přeneseme do jiné části zeměkoule nebo do vzdáleného vesmíru. Teleport, jenž přijme náš signál s vašimi charakteristikami, provede opačný postup. Jeho výsledkem bude vaše zhmotnění."
Cítil jsem se na pokraji transu a ona vědecká moudra poslouchal jen na půl ucha.
"Odeberte se do startovací kóje číslo deset," poroučel mi hlas počítače, "zůstaňte v klidu, zbytečně se nerozčilujte a nevzrušujte! Metamorfózy těla i ducha se nejsnáze uskutečňují při vyrovnané duševní pohodě. Při sebemenším rozčilení se tento způsob dopravy ztěžuje…"
Krásně znějícím slovům jsem už téměř nevěnoval pozornost. Přicházel jsem k určené kóji a usedl do podivného anatomického křesla, utkaného z pavučiny tisíce drátků. Dveře se za mnou neslyšně zavřely. Lituji, že v té chvíli jsem už nebyl zcela při smyslech. Stěží jsem rozeznával hlas počítače, který mě informoval o bezpečnostních opatřeních během startovací, letové i přistávací fáze. Vskutku lituji, že jedním uchem mi jeho slova vnikala do hlavy a druhým uchem vzápětí odcházela, aniž zanechala jakoukoliv stopu v mém mozku. Bylo toho na mě příliš. Neuvědomoval jsem si, že jsem se stal vydatným soustem různých sond a snímačů, které mě pitvaly a olizovaly s úděsnou důkladností. Nedokázal jsem už zcela jasně od sebe oddělit skutečnost a sny. Zdálo se mi, že ztrácím svou váhu, že se podobám pírku, a pak, když jsem se cítil jako záchvěv vánku, zaslechl jsem dlouho očekávaný povel: "Start!"
V tom okamžiku jsem vyrazil rychlostí laserového paprsku, lehce se dotkl stacionární družice, zavěšené kdesi nad rovníkem, a pak jsem se už jako odraz stejnou rychlostí snášel na teleport v jiné části světa.
"Tak a jsem v Brazílii!" Pomalu jsem se probíral z cestovatelského opojení. Pak jsem si vzpomněl na Agnes a plně přišel k sobě. Snažil jsem se vytratit co nejrychleji. Těšil jsem se na prohřátý písek pláží, na žhavé slunce, na pestré barvy, ale především na Agnesino vřelé objetí. Ano, těšil jsem se. Když mě však vyplivly vnitřnosti teleportu, sáhla na mě smrt. Zima a chlad. Nebyl jsem na tak nemilé překvapení připraven. Těšil jsem se na Agnesinu něhu, a zatím mě přivítalo drsné podnebí. Ksakru, to mi ještě scházelo. Jako bych dostal ránu mezi oči. Logika nelogika - cítil jsem, jak se mě zmocňuje rozladění. Musím za Agnes. Musím. Stále ještě jsem měl před ní časový náskok. Tento kout světa mě nelákal. Obrátil jsem se a zmizel opět v útrobách teleportu. Stačil jsem si povšimnout, že je označen názvem ANTARKTIDA a kódem 0022.
"Vy zmetkové, vy lumpové… Chtěl jsem do Brazílie, a zatím jsem v Antarktidě, chtěl jsem do horka a jiskřivých barev, a zatím jsem v zimě a v smrtící bělosti! To jsou tedy služby! Cestujte moderně, cestujte v reálném čase! Ze se nestydíte!"
Ovanul mě příval MIRACULA TELEPORTA. Úder plynu byl natolik mocný, že jsem jen zalapal po dechu. Dostal jsem pro jistotu asi dvojnásobnou dávku.
"Příteli, uklidněte se! Šlo jen o malou nepřesnost v zaměřovači stacionární družice a o nepatrné selhání kontrolních systémů, o okamžik, který se počítal jen na tisíciny sekundy. Tak dlouhou dobu potřeboval samoregulující automatický systém k provedení nutné opravy. V tom okamžiku jste se právě vydal na cestu. Omlouváme se vám a vbrzku napravíme tuto nemilou chybu. Žádáme vás, abyste se odebral do kóje číslo pět, odkud během několika minut můžete odstartovat do Brazílie, ovšem jen za předpokladu, že vzruch ve vašem nervovém systému klesne na přijatelnou mez. Pokud by vaše nervová soustava vykazovala větší hladinu rozrušení, let bychom nemohli uskutečnit. Vystavovali bychom se totiž jistým rizikům. A je v našem i ve vašem zájmu, aby k zbytečným nehodám nedocházelo."
To jsem už znovu ležel v anatomickém křesle a nechal se opět olizovat různými sondami a snímači. Cítil jsem, že už zdaleka nejsem v takovém duševním rozpoložení jako v Evropě. Pravděpodobně už nešlo vše jako po másle, protože najednou jsem zaslechl striktní příkaz: "Prosíme vás, abyste se konečně uklidnil. Chováte se jako jankovitý kůň. Chceme vám ještě jednou zdůraznit, že vás v předletové přípravě, během letu i v přistávací fázi budou jistit kontrolní systémy. Nemějte obavy!"

"Nechte si ty řeči, proč jste mě nejistili v předcházejícím letu, a dopustili, abych se dostal do takové šlamastyky?"
"Opakujeme, že došlo k nevysvětlitelné poruše na zaměřovacím zařízení a k ještě záhadnějšímu selhání kontrolních systémů - a to jen na pouhých několik tisícin sekundy. Vy jste se pohyboval rychlostí miliontin sekundy. Ještě jednou se omlouváme. A pro případ, že by došlo k nepředvídaným závadám nebo nehodám během letu," počítač ztišil hlas, "vám důvěrně sdělujeme, že je možno let osobní telepatickou regulací vrátit do výchozí polohy. Stačí, když vám myslí bleskne identifikační kód vašeho letu doprovázený velmi intenzívním přáním, zdůrazňuji, velmi intenzívním přáním. Kód vašeho letu je EEB 0125/1097, což značí Evžen = vaše jméno, Evropa - Brazílie a číselné kódy teleportů startu a přistání. A nyní znovu opakujeme: Uklidněte se!"
Možná že jsem se cítil už zcela dobře, možná že jsem byl omámen plynem natolik, že jsem přestal logicky uvažovat a vsugeroval si pocit ohromného uspokojení. Skutečně asi jen přání bylo otcem i matkou myšlenky. Kdesi v podvědomí mi musel ve skutečnosti hlodat červík nepokoje. A opět jsem přestával vnímat svou hmotnost. Připadal jsem si jako batole, pak už jen jako pírko, a když se ozval povel: "Start," vznesl jsem se opět do vzduchoprázdna, odrazil se od stacionární družice a závratnou rychlostí klesal k Zemi. Kdesi v podvědomí, anebo to byl skutečný hlas, jsem zaslechl výstrahu: "Uklidněte se, prosím, soustřeďte se!"
Opakoval jsem si: "Jsem přece klidnej, klidnej, klidnej!" To jsem se už ocitl v závěru přistání. Pomalu jsem se probíral z omamné a téměř neskutečné rychlosti. Co to!? Najednou jsem si uvědomil, že nejsem sám. Byl jsem to já, a nebyl jsem to já. Chvílemi jsem měl pocit, že se v anotomickém křesle probírá mé vlastní tělo, chvílemi jsem si myslel, že jsem se stal konglomerátem dvou těl, a nakonec jsem se přistihl, že vlastně nejsem žádné tělo, a že organická masa, která se mi formovala před očima, je vlastně jiné tělo. Ještě horší to bylo s mými myšlenkami. Bylo to podivné, tajemné a tajuplné. Agnes, má milovaná Agnes se mi motala s nějakým mužem, jehož podobu jsem si za žádnou cenu nedokázal vybavit, Brazílie se prolínala se šminkami a hadříky. Sakra, sakra, co se to se mnou jenom děje? A pak jsem zaslechl něžný hlásek, který mě vyděsil až k smrti: "Miláčku, na tuto chvíli jsem čekala věčnost!"
Ach, to přece není Agnesin hlas. V životě jsem ho neslyšel. Otevřel jsem oči, ale nic jsem neviděl, tedy nic výjimečného. Cizí hlas se ve mně zasmál: "Jen se dívej, nic zvláštního neuvidíš!" Raději jsem proto zavřel oči a představoval si, že se kamsi propadám.
"Jen mě objímej víc a víc, těsněji a těsněji… Tak, tak se mi to líbí… Tak a konečně jsme se stali jedním tělem a jednou duší."
Zatmělo se mi před očima. Jedno tělo - jedna duše. Hlavou mi bleskla vzpomínka na vyznavače čisté lásky a neposkvrněných citů. A jak jen znějí poučky našeho tajného bratrstva? Ach, Agnes, odpusť mi, nemohu za to, je to jistě dílo ďáblovo… Jedno tělo - jedna duše! Vždyť jsem se právě dopustil stoprocentní a perfektně dokonalé nevěry. Agnes! Zbav mě té ženské! Že jsem tě neposlechl… Už jsme mohli být spolu v Brazílii, a zatím… "Pomóóóc, pomóóóc! Ženská, nechte mě. Nejsem na vás zvědavej. Já mám svoji Agnes."
"Agnes je, miláčku, daleko, ale já jsem tady, a ať se ti to líbí nebo ne, jsme jedno tělo a jedna duše, mně, holenku, ze spárů neutečeš!"
Kde jsou ty slavné kontrolní systémy, to bylo řečí, a zatím jsem se dostal do větší rejže než kdykoliv předtím. Měl jsem té osoby, která mnou prorůstala, už plné zuby. Toužil jsem jen po jediném: setřást ji, zbavit se jí nadobro. Jaký jenom je identifikační kód mého letu? Byl jsem tak popleten a zmaten, že jsem si ho nedokázal okamžitě vybavit. Až po chvíli mi blesklo hlavou: "EEB 0125/1097." Tajemná neznámá byla nadobro vyvedena z míry a mně spadl kámen ze srdce.
"Neutíkej mi, můj drahý Apollóne, neutíkej!" I když jsem se cítil jako zmoklá slepice, vjelo do mě jakési furiantství či vztek, že jsem se ještě nesetkal se svou milovanou Agnes, a oné bytosti, která si na mě brousila zuby a chtěla mě slupnout jako malinu, jsem odsekl: "Čau, měj se, ty nádhero!" Vypadalo to, jako bych byl pevný v kramflecích, ale ve skutečnosti se ve mně chvěla malá dušička, jako skomírající plamínek. Co když mě ta potvora bude pronásledovat? Naštěstí ji to nenapadlo, nebo možná napadlo, ale šlo o technicky neuskutečnitelnou věc. To jsem už prošel útrobami stacionární družice a hnal se rychlostí světla ke svému mateřskému teleportů. To je snad k neuvěření. Tak jsem tam, kde jsem byl téměř před hodinou, a pak věřte všem těm hejblatům a výmyslům moderní techniky. "Vítá Vás EVROPA 0125". Ksakru, jestli mě začnou zhmotňovat, tak se z toho snad zblázním.
"Milý příteli," ozval se hlas počítače, "právě přistáváte a brzy se začnete zhmotňovat do své podoby." To je právě to, z čeho jsem měl strach, co jsem si vůbec nepřál. Cosi se ve mně vzepřelo a zaklínilo. Po chvilce se opět ozval počítač.
"Ale příteli, to nám nedělejte! Prosíme vás o spolupráci…"
"Jděte k brdičkům se svým zhmotňováním," projelo mi hlavou, "měl jsem být už hezky dlouho v Brazílii, a zatím jste mě překvapili mrazy a vánicemi Antarktidy a zpunktovali cizoložství s nějakou ochechulí." Vzpomněl jsem si na Agnes! Na Agnes s plavými vlasy a s úsměvem plným něhy. "Ach, Agnes, že mi odpustíš můj nesmazatelný hřích?"
"Žádáme vás o spolupráci…"
Vztekle jsem skočil počítači do řeči: "Jděte k čertu se svými žádostmi a snažte se mě co nejdřív dostat do Brazílie za mou milovanou Agnes!"
"Ne tak zhurta, příteli, to nejde!"
"Jak to? Svěřil jsem se vám do rukou, tak se snažte a neplácejte nesmysly. Spolupracoval jsem s vámi, věřil vám na slovo, a místo v tropech jsem se objevil téměř na Jižním pólu a místo u Agnes jsem se zjevil u nevypočitatelně ženské. Člověk má jen jedny nervy!"
"To je právě důvod, proč to, milý příteli, nejde!"
"To mi ani nepovídej te!"
"Příteli, jste příliš rozrušen, do slova a do písmene jste utrpěl šok. V takovém stavu vás nemůžeme přepravovat na druhý konec světa!"
Chvíli jsem všem počítačům na teleportů EVROPA 0125 spílal, vyhrožoval, svolával všechny svaté na pomoc, pak jsem

se jim snažil vemluvit do přízně, představil jsem se jim jako chudák a oběť stíhaná ranami osudu. Asi jsem příliš nelhal a působil naprosto hodnověrně, protože jsem nebyl tak daleko od pravdy. Mlel jsem páté přes deváté, dovolával se šlechetnosti a všech dalších ctností, které se zajisté shlukly ve zdech tohoto teleportu. Nakonec jsem už nepřipouštěl jakýkoliv odpor. Asi mě už museli mít všichni v EVROPĚ 0125 plné zuby, poněvadž najednou se ozval skřehotavý hlas vedoucího počítače, který nezaujatě - aspoň tak se snažil působit, přesto jsem však postřehl, že ho to stojí značné sebe-ovládání - pronesl: "Tak dobře, kdo chce kam, pomozme mu tam. Odešleme vás, ale říkáme vám, že jen na vaše vlastní riziko. Odpovědnost za všechny případné nedostatky si ponesete sám!"
Vidina Agnes, její rozzářený úsměv, plavý vlas a něžná náruč působily silněji než jakékoliv varování a hrozby. Kývl jsem na všechno, jen abych byl konečně pryč. A jelikož jsem ještě nebyl ve zhmotnělém stavu, dík svému vlastnímu sabotérství, během několika vteřin jsem už opět klepal na dveře stacionární družice a vzápětí se počal zhmotňovat v kóji teleportu BRAZÍLIE 1097. Zdálo se mi, že tentokrát jde všechno jako po drátku. Drsnost Antarktidy byla dávno zapomenuta, dokonce jsem si myslel, že i má nevěra je kdesi v propadlišti času. Ale to jsem si ve skutečnosti jen namlouval. Kdykoliv jsem si byť okrajově vzpomněl na onu roztouženou neznámou ženštinu, začala ve mně ožívat malá dušička. Nepozná na mně Agnes mou hroznou zradu? Byl jsem rozhodnut k ničemu se nepřiznat a vše zatloukat.
Proces zhmotňování se blížil ke konci. Uvědomoval jsem si, že Agnes mě vinou všech nepříjemností a potíží dávno předběhla, a teď je přinejmenším v hotelu, nebo se už dokonce opaluje kdesi na pláži. Při prvém pocitu, že moje zhmotňování skončilo, jsem vyrazil z teleportu BRAZÍLIE 1097 téměř rychlostí světla. Jen jedním uchem jsem zdáli zaslechl naléhavý hlas překvapeného počítače: "Příteli, vy blázne, kam prcháte s tou ztrátou fyzické podoby a psychické identity?"
Hlavou mi prolétlo: Co si to jen zase vymýšlí? Nejdůležitější ze všeho je, že se vbrzku setkám se svou milovanou Agnes. Jakže se jmenuje náš hotel? Najednou jsem si nemohl vzpomenout. Kam se poděla moje geniální paměť? Zase jedna ze zarážejících záhad. Bezradně jsem se zastavil a zamumlal: "To jsem tedy v pěkné kaši!" Najednou mě cosi osvítilo. Ještě že mám svou milovanou Agnes. Nervózně jsem zasunul ruku do kapsy saka, jako bych se bál, zdali se mi onen kousek papíru nezapomněl zhmotnit. Byl tam. Jaké štěstí. Samozřejmě PROXIMA CENTAURI. Jak jen mi to jméno mohlo vypadnout z paměti.
Když jsem vstoupil do pokoje, ležela Agnes na antigravitačním lůžku, oči měla otevřené a zdálo se mi, že pozoruje cosi velmi zajímavého - možná obrysy neznámých světů. Radostí mi poskočilo srdce. Tak jsme se konečně setkali. Přikradl jsem se k ní po špičkách a téměř šeptem pronesl: "Agnes, tak jsme konečně zase spolu!"
Pomalým pohybem ke mně otočila hlavu a já se těšil na její rozzářený úsměv, na hřejivé studánky jejích očí. Ale zatím na mě vytřeštila oči, jako by zahlédla strašidlo, a bázlivě vyjekla: "Pane, co tu chcete, kdo jste, jak jste se sem dostal a odkud znáte mé jméno?!"
Příliš mnoho otázek najednou. Nemohl jsem věřit ani svým očím, ani uším. Byla to pro mě rána, až se hotel otřásl v základech. "Agnes, to jsem přece já, tvůj Evžen…"
Nenechala mě ani domluvit, jen se pohrdlivě ušklíbla: "Tak, říkáte, Evžen? Ráda bych věděla, kde je mu konec?"
Cítil jsem, jak mě zalévá pot. Mé nervy byly jako špagáty. Procházely mnou vlny horka. Znejistěl jsem. "Agnes!" zvolal jsem přiškrceným a úpěnlivým hlasem, "cožpak mě nepoznáváš?!"
Změřila mě pohledem, na jaký jsem u ní nebyl zvyklý. "Pane, smím vás o něco požádat…?"
"Samozřejmě!" vylétlo ze mě.
"Tak se, prosím, vzdalte a neobtěžujte mě. V životě jsem vás neviděla…"
"Ale, Agnes, to přece nejde…" Byl jsem na pokraji sil.
"Unavujete mě, pane, ale když tvrdíte, že jste Evžen, tak mi řekněte, kdy jsme měli svatbu a kde je naše stálé bydliště?"
Konečně, není pro mě nic jednoduššího, než milované Agnes zodpovědět dvě prostinké otázky. Nadechl jsem se a chtěl požadované údaje vysypat z rukávu, jenže právě v tom okamžiku jsem si na datum svatby nemohl za nic na světě vzpomenout a z místa bydliště ve mně zůstal jen název světadílu. A tak jsem jen mumlal: "Evropa, Evropa, Evropa!"
Přezíravě procedila skrz zuby: "Tak vidíte, že jste v koncích. S Evropou na mě nechoďte, tam dnes žije pět miliard lidí…"
Připadal jsem si jako školáček chycený při potulce za školou či jako malý hošík lapený na švestkách. Co se to jen se mnou děje? Rozhlédl jsem se po místnosti, a teprve nyní si uvědomil, že v rohu stojí zrcadlo. Čekalo mě velké překvapení. Při pohledu na sebe jsem málem vypustil duši. Skutečně jsem to nebyl já. Tak to by mě nebylo napadlo ani v nejdivočejším snu. A vše bylo o to složitější, že se mi zdálo, že neustále měním podobu. Konečně jsem pochopil, co to znamená, když se o někom prohlašuje, že je zdrcen. Mohl jsem se zcela klidně zařadit mezi duševní ztroskotance.
Jenže zrcadlo mi poskytlo i spásu. Alespoň jsem se to bláhově domníval. Ano, mám přece na sobě své šaty, podle nich mě Agnes musí poznat. Mám její lísteček se jménem PROXIMA CENTAURJ. Otočil jsem se k ní. "Agnes, cožpak nepoznáváš můj oblek?"
"Ano, Evžen skutečně nosil takové kvádro," zamyslela se, "jenže takových obleků po světě běhá. Nezlobte se, to není důkaz!"
"Ale já mám důkaz!" A už jsem se k ní přibližoval s její vlastní poznámkou. Civěla na svůj rukopis jako by neměla všech pět pohromadě. Pak se vztyčila, sjela mě nepopsatelným pohledem, kterým mě snad chtěla přibodnout k podlaze, a pomalu odcházela ke dveřím. Najednou se otočila a hlasem plným zášti a hrůzy vykřikla: "Vy vrahu, zabil jste Evžena, to vám nedaruju!" A v silném pohnutí opustila pokoj. Stál jsem jako opařen.
Ale vzápětí se ve mně ozval pud sebezáchovy. Chlapče, je-li ti život milý, koukej se rychle vypařit. Jestli tě udá, nečekalo by tě jistě nic příjemného. Vypařil jsem se. Kam se však vrtnout? Nenapadlo mě nic lepšího, než že jsem uháněl zpět na teleport BRAZÍLIE 1097. Má logika byla prostá a jednoduchá. Než se rozjede pátrání, mohou mě ve stanici dát zcela do pořádku, případně vysvětlit tazatelům všechny potíže a zádrhely, které se sesypaly na mou hlavu.
Když jsem opět ucítil pach MIRACULA TELEPORTA, připadal jsem si jako raneček neštěstí. Vracel jsem se jako

kajícník a napravený hříšník. Osazenstvo teleportů s mým případem už nechtělo mít nic společného. Vytáhlo na mě všechny výstrahy, všechna rizika a varování i všechny pokyny, o kterých jsem věděl, ale nedbal jich. Prohlásilo mě za blázna, když se potuluji se ztracenou podobou a narušenou psychickou identitou. Jasně mně dali najevo, že jsem pro ně případ, s kterým se ještě nesetkali a s kterým se nadále nehodlají příliš zatěžovat. Můj šok z oné neznámé a tajemné ženštiny přesáhl všechny kritické meze, takže stabilizátory fyzické podoby a regulátory psychiky už na mě nestačily. Ale vysvětlujte všem těm bezcitům, že moje jednání bylo podbarveno velkou, těžko vyjádřitelnou láskou k mé milované Agnes. Stejně to nepochopí.
K jejich obhajobě však musím uvést, že mě nenechali na pospas pořádkovým složkám, které mě po Agnesině udání hledaly, a dokonce mě ani nenechali na holičkách. Svěřili mě do široké náruče lékařské vědy. Snad ta mi pomůže. Snad s její pomocí se mi podaří nalézt fyzickou podobu, urovnat roztěkanou duši a získat opět paměť. Nevím, co se všechno se mnou dělo, a abych se přiznal, ani vědět nechci. Když mě konečně propustili ze spárů lékařů, byla už Agnes doma a tvářila se, jako by se nic nestalo. Švitořila, usmívala se a o všech nedorozuměních taktně mlčela. Asi ji hryzlo svědomí, že na mě poštvala pořádkové složky.
Nastal čas usmiřování, rajské pohody a prodloužených líbánek. Cítil jsem se jako v sedmém nebi. Konečně žiji život podle svého gusta. Kéž by tento čas nikdy neskončil. Neštěstí však nechodí po horách, ale po lidech. Naše láskyplné dny byly sečteny.
Jednoho dne se v tisku objevila zpráva o velkém vědeckém úspěchu. O prvém splynutí těla i ducha dvou bytostí. Hodnota úspěchu byla o to větší, že šlo o zcela neplánovaný čin. Nevím, který rarach spískal, že nejen uvedli moje jméno, ale zároveň i tvrdili, že splynutí se zdařilo jen dík tomu, že oba jedinci, kteří pomohli vědě, jsou lidé se silnými sklony pro volnou lásku. To byla voda na mlýn mé milované Agnes. Nepomohla ani velká slova, ani sebevětší zapřísahávání. Nemusím ani uvádět, co se v našem hnízdečku lásky dělo. Přesně řečeno nedělo se zhola nic. Agnes si po ostré výměně názorů sbalila kufry a fidlátka a nadobro zmizela z mého života.
Zůstal jsem sám. Často si za jasných měsíčních nocí chodívám posedět k vodě. V duchu se stále vracím ke své milované Agnes. A vnitřně naříkám a vyji jako správně zkostnatělý vlčák. Stále mi v mysli tanou slova refrénu jedné už dávno zapomenuté písně: "A taková to byla velká láska!" Ten výsměch.
V poslední době se mi začíná v mozku usazovat utkvělá myšlenka: Šlo skutečně o závadu na zaměřovacím zařízení družice a o selhání kontrolních systémů, anebo o chytře promyšlený tah technické civilizace proti nám, vyznavačům čisté lásky a neposkvrněných citů?

Jak nakrmit ptáčátko
Josef Pecinovský
"Nedlouho poté v povětří zašumělo a bylo cítit prudké vanuti větru jako před bouří. To bylo od letu ptáka noha, jak se blížil k jantarové hoře na ohromných perutích. Když se pak ukázal nad horou, to jako nesmírný mrak se tam vznášel."
Alois Jirásek, Staré pověsti české

Můj přítel Václav Novák mě ten den přijal dosti roztržitě, což u něj bývá známkou, že došlo k významné události. Buď byl nucen vyplňovat složenku na zaplacení pojistného, nebo obdržel nový exemplář vzácného exotického ptáka. Nové pojistné období začalo zhruba před půl rokem, a dalo se předpokládat, že i tak neschopný člověk, jako je Václav Novák, může mít touto dobou účty s pojišťovnou vyřízeny, byť jistě ne bez potíží, a nabízela se tedy jako pravděpodobnější možnost druhá. Nasvědčovalo tomu i to, že o mou osobu neprojevoval takový zájem jako v případech, kdy jeho sbírka nebyla doplněna o nové přírůstky po dobu celých tří týdnů, a tudíž mě očekával s otevřenou náručí, milým úsměvem a připravenou klecí, do níž mínil nový objekt umístit. Na chvíli jsem však i o této alternativě zapochyboval, protože Novák dobře věděl, že mu tentokrát žádného nového ptáka nevezu, a to proto, že mě sám zapřísahal, abych mu ze systému Síria žádné nové předměty jeho chovatelské vášně nevozil. Došlo k tomu po zkušenostech s pokusem o rozmnožení zádruhy zpěvné, při němž došlo k demolici podstatné části Novákova bytu včetně kuchyně a sociálního zařízení, ke vzpouře robota Antonína a k Novákově inzultaci sousedkou, paní Loukotovou. Ostatně Novák v důsledku této nezdařené akce na ptáky ze systému Síria zanevřel, což bylo názorně vidět na mlčíku svíjivém, který se choulil v nevyklizené kleci, měl silně pocuchané šupiny a byl značně pohublý.
Zajímavé však bylo, že mi Václav Novák přišel otevřít sám, osobně, což bylo značně neobvyklé. Zpravidla totiž chodíval návštěvám vstříc malý domácí robot Antonín a téměř vždy jsem s ním ztratil několik vzácných minut ze svého drahocenného času, protože ho Novák patřičně vycvičil ohledně styku se stranami, to jest s jinými chovateli exotického ptactva. Mezi ně zahrnoval Antonín i mě, přestože jediné, co jsem kdy choval, byly dravé rybičky v akváriu a omylem vylíhnutý tyrannosaurus. Návštěvy se musely vždy prezentovat očkovacím průkazem a potvrzením o bezinfekčnosti okolí ne starším než jeden týden, aby náhodou nepřenesly na Novákovy miláčky některou ze zákeřných pozemských chorob, jako je rýma nebo osypky, což se ostatně už v několika případech stalo. Potom, co návštěvník prošel touto prvotní kontrolou, musel setrvat ještě nejméně deset minut v karanténě, za tu dobu robot Antonín provedl rozbor výdechových plynů a položil několik zákeřných otázek, aby se přesvědčil, zda Nováka navštěvuje skutečný odborník, a ne nějaký laik nebo dokonce novinář. V období jarních bouřek míval Antonín jisté potíže s identifikací osob, a tak raději pro jistotu kontroloval každého. A tak se ironií osudu této proceduře musel jednou podrobit i sám Václav Novák. Zapomněl si doma klíče, nezbylo mu tedy, než při návratu zazvonit, a protože pochopitelně neměl po ruce ani očkovací průkaz, ani potvrzení o bezinfekčnosti okolí, nepustil ho robot přes práh a teprve druhý den ráno, když předtím Novák přespal u mě, ho napadlo Antonínovi zatelefonovat a nařídit mu, aby ten den pustil kohokoliv a bez kontroly.
V kulise radostného hýkání popěvce poplašného mě Novák dovedl do obývacího pokoje, tajemně se přitom usmívaje -

neklamný příznak toho, že mě čeká překvapení. Ostatně - kdy mě u něj nečeká nějaké to překvapení? Po několika zdvořilostních frázích, které si při této příležitosti neodpustil, mě usadil do křesla a chvíli mě nechal, abych se zabydlel v tom jeho blázinci. Nevím ani, proč té místnosti říkal obývací pokoj - ačkoliv… obývací pokoj to skutečně byl, jenže ne pro lidi. Klecí jsem mohl napočítat ne méně než šestapadesát a ptáků v nich sedmdesát šest plus minus jedna - to díky mizíku střemhlavému, který si mizel kdy chtěl a jak chtěl, a člověk u něj nikdy nevěděl, kolik ptáků v té kleci vlastně je.
Byl jsem dost utahaný. Vrátil jsem se teprve ráno ze systému Síria a cesta se neobešla bez problémů, byť by nezasvěcený namítl, že je to vlastně jen za humny. Ale musel jsem devětkrát dávat přednost bůhvíkomu, zejména turistickým výpravám, které mají před dálkovou nákladní dopravou z nepochopitelných důvodů absolutní přednost. Poblíž Centaura mě dokonce dostihla dopravní policie a chtěla mi odejmout osvědčení o technickém průkazu na základě podezření, že mi z nádrží uniká palivo, a tudíž že znečišťuji kosmický prostor (jako by se dal ještě více znečistit!). Ukázalo se, že to není pravda, protože v dané chvíli mi z nádrži nemělo co unikat - zely dokonalou prázdnotou. Naštěstí jsem to díky setkání s policejní hlídkou zjistil včas, jinak mě ještě teď honili někde v systému Orionu, kam bych, nemaje čím zabrzdit, prolétl nadsvětelnou rychlostí kolem Země. Policisté mi doplnili rezervní nádrže, odlehčili mé peněžence o slušný obnos a nechali mě, abych si závadu našel sám. To ostatně nedalo tolik práce. Ten ničema palubní počítač se živil provozním palivem namísto energie z akumulátorů. Po chvíli však vyšlo najevo, že mu nic jiného nezbývalo, protože mu v našich garážích naplnili akumulátory fridexem, ale mohl mi to, darebák, říct hned a nevyvádět takovéhle hlouposti. Já se mu sice nedivil, protože palivo z nádrží pro něj bylo rozhodně chutnější, ale poměry, které teď u nás v garážích vládnou, už jsou neúnosné. Až jednou zjistím, že s sebou namísto palubního počítače šesté generace vezu kuličkové počitadlo, vůbec mě to nepřekvapí, a kdybych náhodou neměl zásobu kyslíku, rozloučil bych se s životem úplně klidně, protože se to dalo docela dobře očekávat.
Řekl jsem ihned po návratu svému nadřízenému, co si o tom všem myslím, ale on pouze podotkl, co že jsem tak přehnaně podrážděný kvůli takovému malému (!) nedopatření. Na to konto jsem zvýšil hlas a řekl jsem mu takové věci, že jsem si tím ohrozil povýšení přinejmenším na dobu, než šéf půjde do penze, a to hned tak nebude. Snažil se mě uchlácholit tím, že takové maličkosti se stát mohou, protože, jak jistě dobře vím, máme neustálý nedostatek opravářských robotů, a zejména náhradních součástek k nim. To, že jsem se mohl zavrtat do nejbližší stálice a touto dobou předávat všechna svá moudra předkům, to mu patrně nevadilo. Ostatně byl jsem snadno nahraditelný. On sám je toho názoru, že lidské posádky v nákladní dopravě jsou archaismem, a že je nejvyšší čas nahradit je roboty. Naštěstí k tomu zatím nedošlo, protože i pilotních robotů není zrovna nejvíc a také nejsou právě nejschopnější, což se projevilo nevysvětlitelným zmizením mnoha drahocenných nákladů v mimoprostoru.
Díky celé této kontroverzi jsem však dostal desetitýdenní dovolenou a jako prémii jednorázovou volnou zpáteční letenku kamkoliv v oblasti Galaxie. Šéf se bláhově domníval, že se okamžitě rozletím na Marimelu, abych se v téměř beztížném stavu oddával tělesným radovánkám s tamními krasavicemi, ale v tom směru jsem ho silně zklamal. Rozhodl jsem se, že proti všem jeho předpokladům strávím dovolenou v Praze, a navíc jsem mu oznámil, že tentokrát budu pravidelně osobně dohlížet na přípravu své rakety, aby si mě v prostoru nikdo nespletl s černou dírou, až zase příště malým nedopatřením poletím s prázdnými nádržemi. Zatvářil se kysele a propustil mě. Nevím, zda v milosti, či v nemilosti, ale já byl pevně rozhodnut, že v případě, budou-li se podobné nedostatky opakovat, pořídím si na doplňkovou půjčku vlastní raketu a zařídím si taxislužbu. Je lépe mít raketu ve vlastní garáži a vozit nafoukané Monomouky od Marsu k Jupiteru, než plachtit od Síria k Centauru s prázdnými nádržemi.
Ale to odbočuji.
Bylo středně pozdní odpoledne, doba siesty, kterou Novák trávívá v křesle, popíjeje přitom kávu s visquitem. Načasoval jsem svůj příchod na tuto denní dobu jednak proto, že vím, že robot Antonín dovede kávu připravovat znamenitě, a jednak proto, že přijít o něco dříve by znamenalo, že přijdu v době oběda, zatímco přijít o něco později by znamenalo, že přijdu v době večeře, a mlaská-li kolem vás téměř stovka zobáků, je člověk natolik ovlivněn prostředím, že začíná podobné návyky přebírat a mlaská pak nahlas i v restauraci.
Dnes jsem přišel právě včas. Novák několikrát zatleskal a zvolal: "Antoníne, prosím, smím-li vás o to požádat, mohl byste mně a mému příteli Oskaru Pelcovi připravit po šálku výborné kávy?"
Ta květnatá formulace mě šokovala. Běžně totiž jen zavolal: "Anto-níne, kávu!" anebo, když byl v dobrém rozmaru: "Antoníne, prosím kávu!" ale stávalo se také, že jen luskl prsty a robot už dobře věděl, co to znamená. Ale co mě překvapilo ještě víc, bylo to, že Antonín na ona laskavá slova vůbec nereagoval. Z údivu jsem pak nevyšel, když Novák na tento nulový ozev reagoval tím, že svou pokornou prosbu opakoval. Uplynula asi minuta a přišoural se robot Antonín s prázdnýma rukama, zastavil se asi metr od Novákova křesla a natáhl ruku. Novák vytáhl z kapsy pětikorunu a podal mu ji. Antonín zabzučel ve vyšších obrátkách, pětikorunu si pozorně prohlédl z obou stran a pak ji zasunul do speciální kapsy připevněné na trupu. Poté odešel do kuchyně. Nevěřil jsem vlastním očím.
"Co blbneš, prosím tě, co…" Novák mě přerušil ostrým zasyknutím. "Dej pozor, uslyší tě," šeptal.
"Snad mi, proboha, nebude vadit, že mě poslouchá nějaký pitomý robot?" ohradil jsem se. "A proč mu cpeš ty prachy?"
"Zadarmo ani kuře nehrabe a ani robot Antonín nepracuje. A dnes jsem zjistil, že už se dokonce nestydí ani před návštěvou."
Vrtěl jsem hlavou.
"Potřebuješ robopsychiatra. V ničem jiném to není. Kdo to kdy viděl dávat robotům spropitné nebo úplatky, nebo co mu to vlastně dáváš? A co s těmi penězi hodlá tvůj milý robot dělat?"
"Říkal, že si šetří na antikorozní plášť z titanové slitiny. Že nechce vypadat jako šupák."
"Co, robot?"
"Jo, robot."

"Proč ho nedáš spravit? Copak si můžeš ze svého platu dovolit krmit robota pětikorunou za každé kafe? Vždyť přijdeš na mizinu! To mu ten metalizovaný plech, co v něm chodí už šestnáct let, není dost dobrý?"
"Já si taky myslím, že je mu dobrý ažaž. Jenže on je trochu jiného mínění. A dát ho opravit? Zkusil jsem to. Než jsem ho poslal do opravny, požadoval za drobné služby dvě koruny. Když se vrátil, zvýšil taxu na tři a dnes, jak jsi ostatně sám zažil, mu sotva stačí pětikoruna, a to ji musí dostat dřív, než vůbec sáhne na práci. A taky už nechodí otvírat dveře, jak sis zaručeně povšiml. Dělat vrátného je pod jeho úroveň."
"A reklamoval jsi to?"
"To bylo první, co jsem udělal! Ale dopadl jsem jak sedláci u Chlumce. Řekli mi, že všechny mechanické závady odstranili a že dalších zásahů není zapotřebí. Celá chyba je údajně uvnitř, v psychice elektronického mozku. Robota je prý nutné vychovávat, a jak jsem si ho vychoval, takového ho prý mám. Jediné, co by pro mě mohli učinit, je výměna mozku, ale když jsem si spočítal, na kolik by mě to přišlo, vyšlo mi, že nového robota bych pořídil podstatně levněji."
"Tak to, proboha, udělej!"
"Zkoušel jsi v posledních dvou letech koupit robota? V pořadníku jsou přes dva milióny čekatelů! Výroba nestačí, protože ji před nedávnem omezili s tím, že domácích robotů je dostatek a mají poměrně dlouhou životnost. S dalším růstem počtu domácností se nepočítalo. A to už ceny robotů zvýšili na dvojnásobek, a pak, já nemám nejmenší chuť prosedět celou noc ve frontě na pořadí, abych pak ráno zjistil, že mi přidělili pořadové číslo něco kolem tří miliónů s vyhlídkou na dodávku nového robota za necelých deset let. A pak, Oskare, já jsem si na Antonína už tak trochu zvykl, a nějakého novéno…"
Nedomluvil a skoro se mi zdálo, že se mu v oku objevila slza. Napadlo mě, že by do té fronty na pořadí mohl poslat Antonína, ale nahlas jsem to neřekl.
"Co kdybys mu pohrozil, že ho dáš do šrotu?"
"Pch! On dobře ví, že bych se bez něj neobešel. Jak myslíš, že bych zvládl všechny své miláčky? To bych od rána do večera nedělal nic jiného než připravoval potravu pro hladové krky! To zvládne jedině robot a já mohu být rád, že mám zrovna Antonína, který je už na to specialista a nikdo by to nesvedl líp. Smutné na tom je, že si to stejně dobře uvědomuje i on a patřičně toho zneužívá."
"Myslím, že by se to dalo napravit" řekl jsem, neboť jsem dostal spásný nápad. "Mám známého v Robototechně."
Zavolal jsem tam.
Na obrazovce se objevil naleštěný robot. Žádal jsem k telefonu pana Slavíka.
"Bohužel, není přítomen" zaskřehotal ten elektronický panák.
"Kdy se vrátí?"
"Nevrátí se," konstatoval s tak podivným tónem v hlase, jako by mu bylo odporné vybavovat se s člověkem.
"Proč by se neměl vrátit?"
"Odešel do důchodu."
"Co, v pětatřiceti letech?" zděsil jsem se.
"Jistě, co mu také zbývalo. Jsou tu schopnější."
"Budiž," kapituloval jsem. "Zavolejte mi tedy nového vedoucího."
"To nepůjde," pokračoval robot. Už jsem toho měl dost.
"Jak to?"
"Právě s ním hovoříte."
Dopadl jsem tvrdě do křesla a pomyslel jsem si něco dost neslušného. Odkdy roboti vykonávají funkci vedoucího servisu? Ale než jsem stačil cokoliv říct, ta obluda pokračovala:
"A příště s námi, vážený pane, laskavě komunikujte prostřednictvím svého robota. Ušetřil bych si mnohé vysvětlování, protože roboti, jak je vám jistě dobře známo, jsou asi šedesátkrát chápavější než lidé a reakční dobu mají kratší o šest set procent."
Naštval mě.
"Jak s vámi může hovořit můj robot, vy elektronická škatule, když je porouchaný a potřebuje opravu. Je zcela neschopen komunikace!"
"Jak může být neschopen komunikace, když právě stojí za vámi a nese vám nějaký jedovatý sajrajt, vy člověče," odsekával robot z obrazovky. Když jsem se ohlédl, zjistil jsem, že za mnou stojí Antonín a drží na tácku dva šálky horké kávy. Patrně slyšel celý rozhovor.
"Zdá se, že jsem se zmýlil," vykoktal jsem, protože mě právě nic inteligentnějšího nenapadlo, a chtěl jsem zrušit spojení.
"Okamžik, prosím," zaskuhral ještě robot, "zatěžujeme konto vašeho telefonu dvaceti korunami za zbytečné obtěžování našeho servisu a za blokování linek. My tu nejsme nikomu pro legraci."
A přerušil spojení sám. Uvědomil jsem si, že hovořil pražským žargonem.
"Pan Pele má porouchaného robota?" otázal se robot Antonín. Situace začínala být kritická. Antonín nepotřeboval robopsychiatra, Antonín potřeboval výprask. Robot hovoří, aniž je tázán! Snažil jsem se navenek zachovat chladnou hlavu.
"Palubní mozek dostal kosmickou horečku," odvětil jsem ve snaze zachránit situaci, dávaje si záležet na tom, aby má odpověď zněla pokud možno flegmaticky.
Antonín se ušklíbl.
"Nejsem si vaším tvrzením tak jist," a položil před Nováka šálek kávy.
Chvíli zavládlo trapné ticho, které slabým praskáním rušil jen soptík výbušný. Pak se Novák odhodlal a robota napomenul.
"Přece dobře víte, Antoníne, že máte nejprve obsloužit hosta."

"Ovšemže to vím," odpověděl robot, "ale host ještě nezaplatil… A natáhl ruku.
Tak teď jsem toho měl právě dost. Když Novák platí a rozmazluje robota, prosím. Je to jeho robot a jsou to jeho peníze. Jenže já nemám chuť cpát tak vysoký obnos nějakému elektronickému zmetku. Rozhodl jsem se, že mu dám malou výchovnou lekci.
"Milý Antoníne" odpověděl jsem laskavým hlasem. "Jakou sumu na mně požadujete?"
"Paušálních pět korun," zněla odpověď.
"Pak jistě víte, že dole naproti v bufetu stojí přesně takováto káva dvacet haléřů. Musím vám oznámit, že se tento obchod z mé strany nejeví být výhodným. Můžete si svou kávu vypít sám."
Antonín se zarazil. Nebyl patrně v posledních dnech zvyklý na odpor. I Novák vypadal jako opařený. Jak se časy mění. Kdyby se něco takového stalo před rokem, Antonína by okamžitě bez milosti odpojil a vzápětí odeslal do Robototechny. Teď si však Novák podle všeho nevěděl rady, ale - a to bylo zajímavější - Antonín také ne. Zjevně váhal. Jednu chvíli to s ním cukalo směrem do kuchyně, ale pak položil kávu přede mě na stůl, ovšem tak, abych na ni nedosáhl.
"Je neekonomické hotovou kávu vylévat," konstatoval. "Příště si nechám od návštěv platit předem," a odsupěl pryč.
Novák vypadal jako hromádka neštěstí. Podal jsem si šálek a kávu jsem si zamíchal. Za štěbetání pídivky osmahlé jsem přemýšlel, jak na zjevně psychicky narušeného robota vyzrát, ale nic pořádného mě nenapadalo. Antonín měl rozmanité nápady, na robota dosti neobvyklé. Nezdálo se mi, že by se všechny vylíhly v jeho elektronické hlavě.
"Ve které opravně jsi měl toho zmetka?"
"Přesně v té, s jejímž direktorem jsi před chvílí mluvil," odpověděl Novák.
"A to už tenkrát dělal šéfa ten vyblýskaný šašek?"
"Přesně tak."
"Tak to už jsem doma. Jedná se o malou tichou vzpouru v Robototechně. K něčemu podobnému došlo před lety v systému Algol. Vsadím se o co chceš, že vedoucí servisu sedí pokojně ve své kanceláři, a vůbec neví, co se mu děje v dílně. A servisní roboti si zatím dělají, co chtějí, a hlavně nedělají. A pokud dělají, pak samé takové zmetkové opravy, jako je Antonínův případ. Taková nákaza se může rozšířit jako lavina. Copak si myslíš, že by někdo jmenoval vedoucím servisu robota?"
Novák, neznalý poměrů, pokrčil rameny.
"Teď to nech být, slibuji ti, že se to srovná," pokračoval jsem. "Ale zatím radši plať, protože sám bys to tady asi v chodu neudržel," podotkl jsem při pohledu na třešníka žravého, který se právě pustil do rododendronu v květináči.
Ochutnal jsem kávu.
"Ještě že jsem mu nezaplatil," ohrnul jsem nos nad tou lahůdkou. "Podle mě to není k pití."
Bylo zjevné, že ani Novák není svým šálkem kávy nadšen. Když jsem viděl, jak nešťastně se tváří, pokusil jsem se udělat ještě jeden krok k nápravě. Zkusil jsem zavolat panu Slavíkovi domů. Telefon zvedl malý domácí robot a ujistil mě, že pan Slavík je v zaměstnání. Když jsem se ho zeptal, jaké zaměstnání vlastně pan Slavík vykonává, dověděl jsem se, že už osmý rok zastává funkci vedoucího Robototechny v Lazarské ulici.
Mé domněnky se potvrdily. Malá vzpoura v Robototechně. Stačí přepojit telefon vedoucího do dílny, což je pro průměrně zručného robota práce na tři minuty, a vedoucí netuší, co mu jeho roboti za zády vyvádějí, a navíc je spokojený, že mu nikdo netelefonuje, a má tudíž dost času na vyřizování administrativy.
Vypil jsem kávu, nepochybně připravenou na terpentýnu, a ještě jednou - a nahlas - jsem proklel nejdřív robota Antonína a pak i Novákovu neschopnost - i opravu robota abych mu zařizoval já. Jak dlouho by to asi trvalo, než by Antonínovi cpal stokoruny? Dost jsem se divil, že Novák neprotestuje, když mu tak spílám, ale pak jsem zjistil, že už vedle mě nesedí a že jeho káva zůstala nevypitá. Jako obvykle uprostřed hovoru zapomněl, že má doma návštěvu, a šel se věnovat své vášni.
Byl na terase a něco tam kutil u novotou svítící klece. Uvnitř klece seděl kanárek. Když jsem přišel blíž, ukázalo se, že to kanárek není, ale že se mu to dosti podobá. Oddychl jsem si, protože kdyby Novák začal chovat i pozemské ptactvo, patrně by nastal konec světa.
"Co je to za slepici?" zapředl jsem další hovor. Objekt chovaný v kleci byl nepochybně oním novým přírůstkem, jímž se mi Novák už půl hodiny marně snažil pochlubit.
Obrátil se na mě s pohledem plným pohrdání.
"Nevím, co míníš tím záhadným slovem slepice," odvětil. "Obdržel jsem tuto zásilku minulý týden od kolegy z Fomalhautu výměnou za dva skřivany. Ale cestou se někde ztratil průvodní dopis, a tak nevím, o jaký druh se vlastně jedná. Víš přece, Oskare, že tamější fauna není ještě dokonale prozkoumaná" - v tu chvíli jsem vycítil mezi jeho slovy nevyřčenou výzvu, abych se urychleně vydal na Fomalhaut, aby měl Novák kam zařadit to kuře - "ani v knihovnách jsem nenašel příslušný svazek, abych se poučil. Nevěděl jsem dokonce, čím ho mám živit, ale to se zatím vysvětlilo samo. Jak vidíš, ze všeho nejvíc mu chutná seno."
Jeho tvrzení odpovídalo pravdě. Pták do sebe soukal jedno stéblo, lámal je v zobáku na kousky a utěšeně pomlaskával. To zvíře mělo celkem normální počet křídel, nohou i hlav, pouze suma očí neodpovídala pozemským představám o ideálu ptačí krásy. Bylo jich šest, ale když se člověk díval z dálky, splývaly a zdálo se, že má jen dvě.
"Vypadá nějak obyčejně," zkusil jsem Nováka podráždit.
"Obyčejně vypadá kdeco, Oskare," odpověděl Novák dotčeně, "a pak se z toho vyklube taková vzácnost, že se sem sjíždějí chovatelé z širokého dalekého okolí," a odehnal rukou třešníka žravého, který se procházel po zábradlí a hledal, kde by co sezobl, když už rododendron podlehl jeho pochybeným chutím.
"A je to aspoň mládě, nebo už dospělec?" snažil jsem se projevovat zájem, přestože mě diskuse o ptactvu už začínaly unavovat.

"Předpokládám, že je to mládě," dověděl jsem se. "Když jsem ho dostal, byl asi tak poloviční. Pěkně roste, co?"
Kdyby mohl, byl by ho snad hladil, ale jaksi se zatím neodvážil otevřít klec, protože po zkušenostech s neaklimatizovaným vztuhlíkem mumlivým, který ho v leknutí dost nebezpečně uštkl, byl už opatrnější.
Zdálo se mi, že jsme o onoho opeřence projevili už dostatečný zájem a že bychom se mohli věnovat rozumnější činnosti, jako třeba zahrát si karty nebo prodiskutovat otázku inovovaného pohonu pro rakety typu AB ze Škodovky, ale Novák měl oči jen pro toho malého ptáčka, který byl všechno, jen ne atraktivní, hezký, příjemný a milý. Neuměl nic, jenom žral.
To však uměl jaksepatří. Sena ubývalo, že člověk nestačil žasnout.
"Prosím tě, dělá taky něco jiného, než že žere?" zeptal jsem se značně otráveně. Novák pohlédl na hodinky.
"Dnes ráno spinkal asi od půl osmé do půl desáté, a potom …" vytřeštil oči. "Žere. On žere. Už čtyři a půl hodiny nepřetržitě žere."
Říkal to takovým divným hlasem, a mně bylo jasné, že se brzy začnou dít zajímavé věci. Díval se na tu potvoru tak nepopsatelným pohledem, že jsem nepoznal, zda ho chce sníst láskou, nebo z hladu. Pták do sebe soukal stéblo za stéblem. Novák pomalu obešel klec kolem dokola.
"Žere a roste. Žere a roste. Je nějak moc veliký. Už by toho mohl nechat."
Nezdálo se mi, že by pták byl nějak zvlášť veliký v poměru k některým jiným exemplářům Novákovy sbírky. Ale všechno je relativní, i velikost. Apetyt to zvíře mělo pořádný a bylo obdivuhodné, jakou má výdrž. Nejvíc se mi líbilo, jak si ta potvora hromádku sena nejdřív přebrala, vybrala si jedno jediné stéblo a na tom si pochutnávala.
Novák však bohužel objevil problém, který je nutno řešit, a aby se k řešení připravil, musel, jako obvykle, nahlas pronést vědecký výklad:
"Dostal jsem ho včera odpoledne a několik hodin jsem zkoumal, čím bych ho vlastně měl živit. Zkusil jsem leccos. Ptačí zob odmítl, právě tak slunečnicové semeno, slunečnicový olej, slunečnicové vlákno, proso, žito, pšenici, molitan, ebonit, sádru, benzen, toluen i xylen, aceton, asfalt, stlačený vodík, fermež, sýry, mléko, křemenový písek i čokoládové lentilky," čímž vyjmenoval zhruba třetinu všech složek potravy pro své mlsné zobáky, které se zjevně právě jaksi nepohodly a svyblík rvavý se začínal propracovávat do vyšších obrátek. Nepochybně by jednu z oněch zmíněných čokoládových lentilek na uklidněnou potřeboval, a tak jsem Nováka přerušil a vyzval jsem ho, aby zjednal nápravu, jinak že mě v tom blázinci vidí naposled. K dovršení všeho se z terasy ve čtvrtém poschodí, to jest o patro výš, nedbajíc nebezpečí ohrožení na životě, nahnula paní Loukotová, Novákova sousedka, a několika nevybíravými slovy Nováka ujistila, že jestli ten řev do dvou minut nepřestane, půjde si koupit kočku, spustí ji k Novákovi na balkón a pak teprve že to bude řev. Novák se omlouval, jak jen mohl. Svádět všechno na neschopnost svého robota. Zároveň vytahoval z kapsy pytlík čokoládových lentilek a ještě v běhu ho otvíral, což pochopitelně při své proslulé šikovnosti neměl dělat. Pytlík se roztrhl a jeho obsah se vysypal na podlahu, čehož bez prodlení využil třešník žravý a dal se do zobání. Žasl jsem, jak jedna lentílka za druhou mizí v jeho nenasytném chřtánu. Měl ještě větší chuť k jídlu než ta nová potvůrka. Naštěstí se Novákovi podařilo poslední dvě lentilky zachránit, byť přitom chytil řádný klovanec do levé ruky, a tak vše pro tuto chvíli dobře dopadlo. Paní Loukotová si kočku zatím koupit nepůjde, i když já byl přesvědčen, že se jedná o pouhý odklad, a také mi bylo jasné, že tady dlouho bydlet nevydrží - ostatně jako všichni Novákovi sousedi, kteří hledali v tomto prastarém betonovém domě romantiku minulých věků, a nalezli tam zoologickou zahradu, všichni, kromě pana Horáčka ve druhém poschodí, který je ovšem již deset let hluchý, a protože se nechce stěhovat, odkládá návštěvu lékaře na neurčito.
V bytě se rozhostil rajský klid, jen tu a tam radostně zahýkal popěvec poplašný. A Novák, k mé hrůze, pokračoval ve vědeckém výkladu přesně tam, kde přestal.
"Pak jsem to zkoušel s lisovaným hmyzem, ale nechutnal mu, právě tak jako mražený i naložený v octě s cibulkou. Ale naštěstí mi tu zbylo trochu sena od té doby, co zádruha zpěvná hnízdila," při té vzpomínce se ušklíbl, "a přestože bylo poněkud zapařené, ptáčkovi to nevadí a spokojeně žere."
"Jo, žere, to vidím," konstatoval jsem. "Máš ještě hodně toho sena?"
"Už ne…," zašeptal. "Proboha!" zařval. "Vždyť chudáček malý nebude mít za hodinu co papat, nanejvýš za dvě, co bude potom?"
Při představě, že by ptáče mohlo uhynout, celý zrudl.
"Antoníne!" zavolal jako za starých dobrých časů.
Odpovědí mu bylo pouze zlostné zapraskání soptika výbušného.
"Hergot!" zařval Novák. "Antoníne!" ale pak se chytil za ústa, protože si vzpomněl na paní Loukotovou a na kočku a dobře věděl, jak málo stačí svyblíku rvavému, aby se rozdráždil. Konečné si uvědomil, že mu Antonín asi nebude nic platný.
"Nevíš, kde bych sehnal seno?" zeptal se mě dost zoufale.
Nic jsem neříkal, jen jsem ukázal prstem ven. Tam se zelenal vynikající trávník a domovníkův robot, který patrně ještě neprošel opravnou v Lazarské ulici, kropil zelenou plochu hadicí.
"Co mám vidět?" nechápal Novák.
Dotlačil jsem jeho vyzáblou postavu k zábradlí a donutil jsem ho, aby si vyčistil brýle.
"No, vždyť vidím, tráva, nejsem slepý, ale co to má společného se
senem?"
Myslel jsem, že mě budou muset křísit. Stručně jsem Novákovi vysvětlil technologický postup při výrobě sena klasickou metodou. Po půlhodině pochopil. Odešel a nechal mě samotného. Viděl jsem ho, jak vyjednává s domovníkovým robotem, ale neslyšel jsem, co si říkají. Pak robot přikývl a zanechal kropení. Odešel a za chvilku se vrátil s žacím strojkem. Novák zářil, když viděl, jak rychle robot vyhověl jeho přání, sáhl do kapsy a podal robotovi

pětikorunu.
"Bože, to je vůl," neudržel jsem se a vyhrkl nahlas.
Robot byl tak překvapen, že se mu málem spálily okruhy, ale to už jsem slyšel Nováka z terasy o patro výš. Diskutoval tam o něčem záhadném s paní Loukotovou. Za chvíli se vrátil domů a nesl si vypůjčený fén. Domovníkův robot mezitím stačil nasekat slušnou hromádku trávy.
Novák zatím vytvořil sušicí linku. Sestávala z kuchyňského mixéru, fénu, lopatkového podavače sestaveného z hřídele (válečku na nudle) a lopatek (několik lžic), které podávaly vlhkou trávu přímo do akčního rádia fénu. A fén sušil a sušil. Bylo až obdivuhodné, že to všechno dokázal Novák během jedné hodiny bez jakékoli pomoci robota, který celému děni pouze bez zájmu přihlížel a dokonce si četl noviny. Zjistil jsem, že je to Hlas robotů, a na titulní straně se mi podařilo vyluštit slovo stávka. Bylo mi jasné, že se s tím skutečně bude muset něco udělat, a tak jsem se rozhodl, že zatím ohledám terén. Novák si mě poslední hodinu vůbec nevšiml a zřejmě zapomněl, že tam vůbec jsem. Ani neslyšel, že ho při odchodu zdravím.
Dveře mi otevřel robot Antonín, čímž jsem byl dost šokován. Doprovodil mě k výtahu, který ten den kupodivu jezdil, což jsem zjistil ve chvíli, když jsem nahoru vystoupil, spoléhaje na jeho obvyklou nepojízdnost, pěšky. Antonín mi úslužně otevřel dveře a se slovy "Prosím, pane," mě doprovodil až do kabiny. Když zavíral dveře, slyšel jsem, jak Novák od sušicí linky volá:
"Pojď se podívat, Oskare, jak parádně to funguje, za to bych snad měl dostat Nobelovu cenu…," ale to už robot zaklapl dveře a otázal se: "Do kterého poschodí si pán bude přát?"
"Přízemí," odvětil jsem chladně.
Stiskl příslušný knoflík a výtah sjel dolů. Očekával jsem, že Antonín otevře dveře, mile se ukloní, jak to má ve zvyku, a popřeje mi šťastnou cestu domů, mnoho pozdravů milostivé paní (kterou nemám) a mnoho úspěchů při chovu ptactva (které nechovám), ale on se místo toho postavil tak, abych nemohl vystoupit, natáhl pravici a prohlásil:
"Dostanu dvacet korun."
Neřád jeden. Kdybych mu nedal nic, byl by schopen tady ztvrdnout do zítřka, a mě nebavilo čekat, až se mu vybijí baterie. Tak jsem mu tu dvacku dal.

Uplynuly dva dny a já na Nováka a jeho problémy úplně zapomněl. Užíval jsem si dovolené podle libosti. Navštívil jsem technické muzeum dvacátého století, technické muzeum jednadvacátého a technické muzeum dvaadvacátého století. Dalších několik muzeí jsem si nechal na pozdější dobu a prošel jsem se centrem města, které vídám tak zřídka. Václavské náměstí, Vysočany, Kačerov… Prohlédl jsem si Roztocký viadukt a památník kosmonautiky na Julisce. Neopomněl jsem zajít za panem Slavíkem a naznačit mu, že v jeho servisu vládnou divné poměry, a že by měl na své servisní roboty dohlédnout, ale on opáčil, že je to s nimi těžké, když nemá náhradní díly, a koneckonců nemá ani sebemenší možnost opatřit nové roboty, musí se spokojit se stávajícím personálem a ten si klade stále vyšší a vyšší požadavky a stupňuje nároky, takže on sám neví kam dřív skočit. Ale ten trik s telefonem a novým vedoucím servisu neznal a slíbil mi, že se pokusí zjednat nápravu. Nevypadal však příliš nadšeně a zdálo se, že zatrpkl a zcela rezignoval. Napadlo mě, že výroba robotů možná vázne kvůli tomu, že se roboti sami přičinili, aby jich bylo málo, a byli pak člověku vzácnější. Někde je zakopaný pes, jde jen o to, jak ho vykopat. Napsal jsem stížnost na nejvyšší místa a připojil několik návrhů na radikální opatření a dopis jsem raději zanesl osobně do příslušné instituce - svěřit psaní poště by mohlo znamenat, že by obslužní poštovní roboti mohli zásilku nevyhovující jejich zájmům ztratit. Asi přece jen nebylo nejšťastnějším řešením opouštět tak rychle trend lidské práce a mělo se dát na protesty skupiny významných a do věci zasvěcených vědců. Vždyť to dospělo tak daleko, že si roboti vydávají i vlastní noviny, a jak to vypadá, zcela bez lidské kontroly.
Když jsem se druhý den vrátil z odpolední procházky údolím Botiče, našel jsem vedle telefonu ležet zoufalý vzkaz:
"Prosím tě, přijď, dějí se strašné věci. Václav."
Zkusil jsem mu zatelefonovat, ale nikdo se neozýval. Zavolal jsem si tedy taxikoptéru a vyhověl Novákově prosbě. Dohadoval jsem se, že se mu buďto vzbouřil robot a udělal doma revoluci, nebo si paní Loukotová pořídila kočku, nebo Nováka sežrali jeho vlastní ptáci. Nedovedl jsem si představit, co jiného tak naléhavého by se ještě mohlo dít, aby mě musel volat prostřednictvím služby pro nepřítomné.
Do Kobylis jsem se dostal zhruba za deset minut. Hranatá krychle domu pochybného původu, jehož třetí patro můj přítel obýval, se zdála být na svém místě, zjevně nepoškozená ať už vnějšími, nebo vnitřními zásahy. V několika oknech se už svítilo těmi záhadnými starodávnými baňatými osvětlovacími tělesy, která přežila dlouhá staletí a dost marně se snažila rozhánět nastupující vládu tmy. Tak mi v té chvíli napadlo, že se vlastně pořádně neví, z které doby onen dům pochází. Zlí jazykové tvrdí, že byl postaven koncem dvacátého století, ale člověku se nechce věřit, že by se nám z této doby plné rozporů zachovalo ještě něco jiného než trosky pankráckého manhattanu, chráněné památkovou péčí.
Z toho, že se svítilo i v třetím poschodí, jsem usoudil, že Václav Novák snad bude ještě naživu. Dokonce i jezdil výtah, jen jsem se pozorně podíval, nepohybuje-li se poblíž ochotný liftboy Antonín, aby mě pro změnu převezl směrem vzhůru. Několikrát jsem bouřlivě zazvonil. Robot Antonín se pochopitelně neměl k činnosti, protože s jeho převýchovou jsem vlastně ještě nezapočal; trvalo asi minutu, než někdo přišel otevřít.
Byl to sám Václav Novák. Tentokrát nevypadal ani roztržitě, ani tajemně. Vypadal tragicky, jako by mu přinejmenším polovina ptactva uhynula na spalničky. Intenzívně na mě mrkal za svými dvanácti dioptriemi. Byl poněkud rozcuchaný a zpoza límce mu trčelo seno. U kalhot mu chyběly dva knoflíky na nejexponovanějších místech. Jinak byl celý, bez zjevných závad na organismu.
"Pojď dál," řekl a podal mi ruku. "Roste," dodal.
"Co roste?" zeptal jsem se, patrně nepříliš duchaplně, ale to už jsem byl vlečen do útrob jeho ptačince, kde vládlo

podezřelé ticho, jen tu a tam rozmrzele zahýkl popěvec poplašný.
"Měl by ses radši zeptat kdo," byl ještě částečně schopen osobního kontaktu Novák.
"Přece ta slepice."
"Jaká slepice?" nechápal jsem situaci. Přitom jsem ucítil libou vůni čerstvě nasušeného sena. "No přece ten nový pták."
"Jo ta nová potvora?" rozesmál jsem se. "Zajímavé. Když jsem o něm předevčírem řekl, že je to slepice, tak ses urazil."
"Však uvidíš," odsekl a táhl mě dál.
Klec menší velikosti byla přeplněná. Přeplněná jedním ptákem zvíci ne právě slepice, spíš středního kohouta. Barvou se podobal kanárku, a co se týče žravosti, nabízelo se srovnání s otesánkem nebo třešníkem žravým. Skoro se mi nechtělo věřit, že je to týž jedinec, který se docela nedávno tvářil jako docela malý kanárek. Řekl bych, že ten pták je přímo obézní.
"Tak se podívej, Oskare, co mi provedl během dvou dnů," říkal dost nešťastně Novák.
"Zdá se, že kapánek vyrostl," souhlasil jsem. "Ale to snad není důvod, abys mě tak zoufale volal?"
"Ba je, Oskare. Já si s ním totiž, jak bych ti to vysvětlil…, já si s ním nevím rady."
"Já bych věděl," odpověděl jsem. "Víš, jak chutná taková tučná slepice na rožni? A co teprve tohle ptáčátko?"
Novák mi zastoupil cestu a rozpřáhl ruce:
"Ani krok, ty… ty…," hledal vhodný výraz, "ty vrahu!"
"Snad nebude tak zle. Budiž, na tento návrh, byť progresivní, nebudeme reflektovat."
Novák dost nedůřivě ustoupil, ale ještě hodnou chvíli mě pečlivě pozoroval, nechystám-li se k něčemu nekalému. Zatím se ta potvora cpala. Senem. Už ne po jednom stéblu. Teď to brala po třech.
"Jinak ovšem nevím, čím bych ti mohl být užitečný?"
"Nemůže ven," řekl Novák.
"Jak ven?"
"No, ven z klece. Dvířka jsou mu malá."
Teď teprve jsem pochopil celou šíři nastávající tragédie. Měl celkem pravdu. Pták vyplňoval klec ve všech jejích rozměrech. Dvířky mohl projít maximálně popěvec poplašný, a i ten by si trochu pocuchal peří, ale pták velikosti tetřeva musel nutně zůstat navěky za mřížemi.
"A proč by měl vůbec opouštět klec?" otázal jsem se jízlivě, poněkud rozveselen dalším Novákovým chovatelským debaklem. "Sám snad vidíš, že mu ta klec je akorát."
Podíval se na mě dost soucitně, a neřekl vůbec nic. Poslal jsem ho sehnat štípaci kleště - pochopitelně, jsa vybaven robotem Antonínem, takovýto předmět doma neměl. Jenže robot Antonín dnes nemínil pracovat, rozvaloval se v Novákově křesle a díval se na televizi. Zjistil jsem, že sleduje vysílání pro roboty.
Novák se vrátil za půl hodiny a tou dobou už klec povolovala ve spojích. Ocas ptáčete trčel mezi dvěma dráty ven a dosahoval téměř na podlahu. Samo stvoření se tvářilo dosti úzkostlivě, cpát se však nepřestávalo.
Rozhlédl jsem se po místnosti. "Která klec je největší?"
Novák přeskakoval pohledem z klece na klec. "Snad ta, kterou obývá střevlenec mizivý…" Byla to taková menší voliéra.
"Tak ho někam přestěhuj," nařídil jsem a začal štípat dráty na přeplněné kleci.
"Co blázníš, Oskare, vždyť tu klec zničíš!" zoufale zaječel Novák.
"Jestli nenecháš těch řečí, tak za chvíli zničím i tebe," podotkl jsem a výhružně jsem zamával kleštěmi. Novák zmlkl a začal chytat střevlence mizivého, který se právě probudil a byl dost protivný. Hlasitě vrčel a dvakrát Nováka málem kousl. Novák ho nakonec přestěhoval do klece, v níž přede dvěma měsíci za velkého nářku uhynul šťávník setmělý. Střevlenec se tam sotva vešel, ale Novák už nic jiného doma neměl. Celá akce se samozřejmě neobešla bez ruchu a švitoření, dokonce i svyblík rvavý se několikrát ozval. Novák mu okamžitě do klece nasypal dobře dvě krabičky lentilek. Na mou poznámku: "Rozmazluješ ho," nereagoval.
Já zatím vysvobodil tu zrůdu a strčil ji do uprázdněné klece.
"Doufám," řekl jsem, "že bude přibývat dosavadním tempem. Půjde-li to rychleji, budeš ho muset nejpozději zítra stěhovat dál, protože pak už neprojde ani těmihle vraty," a klec jsem uzavřel. Novák mlčky přikyvoval a zoufale si prohlížel zbytky poničené klece. Pak se dost výhružně podíval na kynoucí žluté pískle, které si bez přestávky pochutnávalo na vonícím seně.
"A myslím, že bys ho taky mohl zkusit občas nechat hladovět," doporučil jsem Novákovi.
"Jo, Oskare, tak to jsem zkusil včera touto dobou. A měls slyšet, jak se ta… ehm… potvora dovede ozvat. Jako malá siréna. Loukotová prohlásila, že půjde okamžitě koupit kočku" - při těch slovech se otřásl hrůzou - "a tak jsem ho raději nechal žrát a pořídil jsem si trochu víc sena."
Otevřel dveře do laboratoře. Aparatura se ztrácela pod nesmírnou záplavou pícniny.
Náhle někdo zazvonil. Podívali jsme se s Novákem na sebe a Novák se pak podíval na lenošícího robota Antonína. Jak se dalo očekávat, Antonín se ani nepohnul. Program v televizi byl nepochybně velmi zajímavý. Novák chvíli váhal, pak vzal do ruky štípaci kleště a řekl:
"To je určitě Loukotová s kočkou, já té potvoře dám." Neupřesnil, máli spadeno na sousedku, nebo na kočku. Ode dveří však žádné zvuky připomínající ostrou kontroverzi, ať už se sousedkou, nebo s kočkou, slyšet nebylo. Za chvíli se Novák vrátil a nesl jakýsi papír.
"Mám blbý brejle, nevidím na čtení, nemohl by ses na to podívat?" a podal mi ho.
Byl to dopis, polepený známkami systému Fomalhaut. Když jsem to Novákovi oznámil, zbystřil pozornost a intenzívně začal hledat správné brýle, což se mu ovšem bez Antonínovy asistence nemohlo podařit.

"Přečti mi to zatím, než je najdu," požádal mě a z neznámých důvodů prohrabával klec pídivky osmahlé. Roztrhl jsem obálku.
"Vážený pane Nováku," stálo tam. "Před několika dny jsem vám výměnou za dva vaše nádherné vzácné pozemské ptáky, všemi obdivované skřivany polní (Alauda arvensis), zaslal jeden z nejobyčejnějších druhů naší planety; dnes se při pohledu na ty nádherné exempláře, které jste mi poskytl, tak trochu stydím, že jsem Vám nemohl expedovat něco lepšího, ale znáte to, celní předpisy. Dnes se mi podařilo zjistit, že díky vrozené roztržitosti jsem k zásilce nepřiložil průvodní dopis, doufám, že se neurazíte, když tak činím až nyní. Pták, jehož jsem Vám poslal, se jmenuje…"
Dál jsem nedočetl, přestože psaní mělo ještě dobře šest stran hustě psaného textu. Před očima se mi totiž mihlo cosi rozmazaného a dopis náhle zmizel, v ruce mi zůstal jen pravý horní roh první stránky s útržkem data. Než jsem se zorientoval, uslyšel jsem, jak Novák vztekle zařval. Pohledem jsem bezděčně sklouzl na Nováka a pak na skříň. Dopisu se zmocnil třešník žravý. Seděl na skříni - přímo vyzývavě - a dopis třímal v zobáku. Nějak mi to připomnělo bajku o vráně a sýru, ale dnes to vzalo opačný konec. Třešník žravý začal bez prodlení soukat dopis do svých útrob. Netrvalo mu to déle než dvě vteřiny. Potom jsem ucítil prudký závan vzduchu a cosi podivného mi proletělo těsně okolo hlavy. Byly to štípací kleště, které Novák, nedbaje toho, že mě ohrožuje na životě, vrh! po třešníku žravém, snad v bláhovém domnění, že třešník papír zase vyplivne. Ačkoli Novák neměl na očích správné brýle, kupodivu se trefil. Třešník zakvičel a po místnosti se rozlétlo asi dvacet fialových pírek. Potom ten ptačí zmetek vzlétl a zoufale mávaje všemi křídly začal po nepravidelné dráze cirkulovat kolem lustru. Hluk, který přitom vydával, nebyl ovšem ničím proti tomu, co spustili ostatní ptáci, vyrušení z blaženého odpočinku, zejména pak soptík výbušný a svyblík rvavý. Do toho se mísilo něco jako houkání sirény sanitního koptéru rychlé záchranné služby - to byl onen nový přírůstek, o němž jsme se zase nic nedověděli. Nejvíc mě překvapilo, že se mi v tom ptačím zpěvu podařilo zaslechnout i něco jiného. Byl to Novák, který na mě řval:
"To nemůžeš dávat majzla? Jak se teď dovím, co dál?"
To mě dost pobouřilo.
"Já že mám dávat majzla, ty chovatelský ignorante? A kdo tady nechal tu potvoru volně poletovat, co?"
"Můžu já za to, že všechny klece sežere?" ječel dál Novák.
"Tak si příště čti dopisy sám, a až ti zase vyroste nějaký nový žlutý krocan, tak si zavolej někoho jiného."
A dal jsem se na ústup. Neslyšel jsem proto už Novákovu odpověď, zato jsem se ve dveřích srazil s paní Loukotovou.
"Tak já jdu koupit tu kočku!" zařvala mi do tváře.
"Vážená paní, to jste měla udělat už dávno," opáčil jsem. "Byl by od toho šílence aspoň klid. A já vám k tomu dodám ještě trochu motivace, bude nejlépe, když si s mistrem chovatelem popovídáte sama," a aniž jsem ji pustil ke slovu, vstrčil jsem ji dovnitř a pořádně třískl dveřmi. Dobře jsem věděl, co se stane. Když se s těmito - možná dřevěnými? - dveřmi zachází méně opatrně, zaklapne zámek tak dokonale, že si s tím dovede poradit pouze robot Antonín. Myslím, že se u Nováka ten večer odehrávaly zajímavé věci.

Hned druhý den ráno mě vzbudil telefon. Na obrazovce se objevil zjevně nevyspalý Novák.
"Oskare," zaškemral, "roste…"
"Jo, roste? Máš ještě ty štípací kleště? Pokud jsi včera dával jen trochu pozor, tak jsi viděl, jak to dělám. Snaž se taky trochu sám, když máš tak líného robota."
"Ale to nejde, to bych zničil další klec!"
"Tak si na to vezmi plamenomet, když si myslíš, že to pomůže," rozčílil jsem se a chtěl jsem zrušit spojení.
"Oskare, počkej!" zařval Novák. "Vždyť já už nemám žádnou klec!"
"Tak ho dej na jatka," odsekl jsem. "Kdo to kdy slyšel, aby pták rostl rychleji než bambus."
"Na jatka? Nikdy, ty… ty… ty vrahu!"
"Komu není rady, tomu není pomoci. A pamatuj si, že k tobě nevkročím, dokud nezlikvidueš třešníka žravého. Kvůli tomu ptačímu zmetkovi jsem s tebou měl už nejmíň deset konfliktů."
"Tak zase nepřeháněj, Oskare. Prosím tě, ona ta Loukotová chce vážně přinést kočku. Co s ní mám dělat?"
"Co? Předhoď té kočce k obědu třešníka žravého a doufej, že se otráví, a pak budeš mít pokoj."
"Myslel jsem, že jsi přítel, a ty zatím…"
Měl jsem toho dost, a přerušil jsem spojení. Obrátil jsem se na druhý bok a chystal se pokračovat ve spánku, což se mi pochopitelně nepodařilo.
Za hodinu volal opět Novák, přesněji jeho troska. Jeho vlasy připomínaly hnízdo zádruhy zpěvné, košili měl asi na třech místech roztrženou a nad loktem modřinu. Zdálo se, že je zralý pro psychiatra.
"Oskare, nechceš toho ptáka?"
"Ty jsi se zbláznil! Co bych s ním dělal? Zkus to v zoo."
"To už jsem udělal. Oni si ho prohlédli a řekli, že o žluté pelikány nemají zájem. Je prý to zajímavý důsledek křížení, ale nic moc atraktivního… No řekni, Oskare, je tohle nějaký pelikán?"
Klec po střevlenci mizivém byla plná. Na několika místech měla již přeštípnuté dráty - proto ta drobná zevní poškození Novákova organismu.
Už mě to přestávalo bavit.
"Vezmi si naučný slovník a přečti si heslo aepyornis," doporučil jsem mu žertem. "Možná že pak budeš moudřejší."
Potom jsem praštil telefonem a odešel raději mimo prostor své vily, abych měl od něj aspoň na chvíli pokoj. Kapesní telefon jsem pro jistotu nechal doma. Ať si mě hledá, když chce, a hlavně ať mě pořád neotravuje malichernostmi.
Navštívil jsem Národní muzeum a prohlédl si oddělení vyhynulé pozemské fauny. Žasl jsem, co překrásných zvířat na Zemi v minulosti žilo. Obdivoval jsem medvěda, lišku, tchoře, skunka, stegosaura, mastodonta i krysu. Dověděl jsem

se, jaká je konkrétní podstata výrazu vůl, a poprvé jsem uviděl jeden z největších unikátů muzea - vycpanou krávu. Myslím, že to bylo mnohem krásnější než celá trojská zoologická zahrada, až na to, že celá ta podívaná byla taková smutná. Všechna ta zvířata byla pouze vycpaná, v horších případech, jako třeba u zajíce, se jednalo o pouhé rekonstrukce na základě starých vyobrazení.
Když jsem se vrátil domů, už za dveřmi jsem slyšel, jak vyzvání telefon. Čekal jsem, že to bude Novák, a nemýlil jsem se. Kolem hlavy měl uvázaný mokrý hadr a potil se jako v sauně.
"Oskare, proboha, přijď," žebronil. "Ono to roste. A navíc - seshora jsem slyšel mňoukání!"
Potěšilo mě, že kočka dosud nevyhynula, a najednou mě popadla touha pohladit si živé pozemské zvíře.
"Kde je třešník žravý?" otázal jsem se přísně.
"Zamčený na záchodě," vzlykl Novák.
"Tak za hodinu jsem tam."
"Až za hodinu?" zaúpěl, ale to už jsem položil sluchátko. Jel jsem mobilem, přestože jsem měl chuť jít pěšky, abych Nováka trochu potrápil.
Novák měl pravdu. To zvíře stále rostlo. Z klece, do které jsme ho strčili včera, zbyla jen hromada přestříhaných drátů a písklo ji svými rozměry překonávalo nejméně dvakrát. Novák ho měl nyní uprostřed obývacího pokoje. Kromě ptáka v té chvíli už v místnosti nic jiného nebylo, pouze velká hromada sena, z níž si obluda uždibovala pořádné žvance. Taková obludná opeřená koule… Už nebyl světle žlutý a zdaleka ne tak roztomilý jako před několika dny. Také mlaskal o poznám hlasitěji. Dostával protivnou hnědookrovou barvu. Novák stačil včas zachránit všechny klece. Prozatím se kupily bez ladu a skladu v ostatních místnostech s výjimkou laboratoře, z níž byl nyní seník. Nábytek byl vystěhován na terase. To všechno zvládl Novák sám. Robot Antonín už nedělá vůbec nic. Od rána stávkuje. Požaduje osmihodinovou pracovní dobu, pravidelnou mzdu včetně prémií, šestitýdenní dovolenou, lidské a zdvořilé zacházení, lepší organizaci práce, rekreaci mimo oblast Země a povolení vstupu do odborové organizace. Doporučil jsem Novákovi, ať ho dá do šrotu a dělá všechno sám - vždyť když s chovem ptáků začínal, vůbec k nim robota nepustil! A teď by se bez něj neobešel? Samozřejmě, musel by se zbavit několika obtížných druhů, jako je třeba třešník žravý nebo…
"A co vlasně bylo napsáno na průvodce? Václave, kde je ten papír?"
Nedoufal jsem, že by se něco takového ještě mohlo v tom fantastickém nepořádku zachovat, ale Novák měl útržek kupodivu v kapse. Bylo na něm jediné slovo, snad přerušené v půli:
GRYPH...
"Naučný slovník!" zařval jsem, až se svyblík rvavý probudil. Novák nechápal, ale zmíněnou knihu přinesl. O minutu později jsme oba s hrůzou četli:
"Gryf, lat. gryphus, ř. gryps, česky též noh - mytická obluda, zpravidla kříženec lva a orla."
Pohlédli jsme na sebe. Novák měl tvář bílou jako marťanský česnek. "Pták noh…," zašeptal.
Nějak jsem tomu nerozuměl a nebyl jsem schopen dát si dohromady představitele fomalhautské fauny s antickou mytologií.
"No," podotkl jsem, "moc se to kříženci lva a orla nepodobá, spíš je to takové neforemné kukaččí mládě ve větším vydání…"
Novák klesl na kolena, nevím, zda vysílením či zda se obracel, ač ateista, k některému z antických bohů.
"Proboha, Oskare, proč jsem tě neposlechl, už jsem mohl mít dávno pokoj. Radši bych měl doma dva párky třešníků žravých než jedno tohle," a s odporem pohlédl na noha, "tlusté prase."
"A co tedy chceš dělat?" zeptal jsem se Nováka, zvedaje ho opět na nohy, což se neobešlo bez potíží. "Máš snad nějaký plán, jak se ho zbavit?"
"Měl jsem," řekl, "ale nemohl jsem tě celý den sehnat. Teď už je pozdě. Ztloustl, že neprojde ani dveřmi, ani oknem. Je tady zavřený. Navždycky. Ledaže bych ho rozporcoval, ale to přece není možné, něco tak vzácného zabít…"
"Jsi příliš útlocitný, přines sekyru," zavelel jsem a změřil jsem si noha pohledem. Žral seno a mlaskal. Protivně mlaskal. Zatnout zezadu do krku bude úplná maličkost, ani to nepocítí. Pak taková menší pitva a nějak už ho ven dostaneme. Nic příjemného to sice nebude, ale snad už konečně Nováka přestane bavit to chovatelství a dá se na něco klidnějšího, třeba na šachy nebo na karate.
Novák se dostavil se sekyrou v úžasně krátkém čase dvaceti minut. Byl si ji totiž vypůjčit u hluchého pana Horáčka.
"Dej to sem," řekl jsem a přezkoušel ostří. Bylo obstojné. Vstoupil jsem do obývacího pokoje, nyní obývaného ptákem nohem. Vypadal právě tak obludně jako mastodont, kterého jsem viděl dopoledne v muzeu. Opatrně jsem ho obešel; měl jsem co dělat, abych se protáhl mezi peřím a stěnou. Neprojevoval o mě žádný zvláštní zájem. Byl jsem pro něj pouhou rekvizitou. Ptáka zajímalo něco jiného - žrádlo, a toho měl zatím dostatek. Ani nevím, kde Novák sehnal ty hory sena a jak je sem dopravil. Odsunul jsem hromadu stranou, aby mi nepřekážela. V té chvíli na mě noh poprvé pohlédl. Postavil jsem se k němu ze strany a zvedl nástroj. Teď mi stačí mávnout rukou, zatnout do toho tlustého odporného opeřeného zátylku, vytryskne něco krve…, ale nešlo to. Ono se to na mě tak smutně dívalo…
Několikrát to vydalo jakési divné zabučení a pak to zamrkalo všema šesti očima. Jako by si to se mnou chtělo povídat. Ruka se sekyrou opět klesla. Tušil jsem, že z malých domácích jatek nebude nic. Aspoň já to tedy nesvedu. Otevřel jsem dveře do předsíně. Tam stál Václav Novák s ucpanýma ušima a po tvářích se mu koulely slzy jako hrachy.
"Už je to hotovo?" zašeptal.
"Jo. Přines další seno," zabručel jsem.
Myslel jsem, že mě obejme.
"Nevím, Václave, z čeho máš takovou radost. Dej si radši inzerát, že hledáš nový byt."
"Proč?"

"Počítám, že tvůj bude brzy neobyvatelný. Vypadá to, že budeme muset vybourat kus zdi."
"Jak veliký?"
"No, asi jako jedna stěna. Ta z obýváku na ulici." Nechápavě na mě pohleděl.
"Jestli to neuděláme během dvou hodin, tak to hovado zboural celý barák. Až bude venku, ať si roste jak chce."
Nevím, zda chápal, že mám pravdu. Události nám přerostly přes hlavu. A nejen nám.
Zavolal jsem požárníky.
Řídící robot-dispečer oznámil, že nevyjíždějí kromě nejnutnějších případů. Stávkují za lepší životní podmínky.
To mě rozčililo. Zavolal jsem na policii v domnění, že by měli udělat pořádek.
Robot-dispečer mi oznámil, že stávkují za lepší životní podmínky. Nemůže mi pomoct. Jo, kdyby snad hořelo…
Rozčilil jsem se ještě víc, protože jsem si povšiml, že mezitím co jsem se vybavoval se stávkujícími roboty, pták noh vyrostl o pořádný kus. Zavolal jsem záchrannou báňskou službu, ta by si snad s naším případem mohla vědět rady.
Robotí hlas natočený na krystalickém záznamu ohlásil, že roboti stávkují za lepší životní podmínky. To už bylo i na mě trochu moc. Zavolal jsem do ústředí Robototechny.
Objevil se nablýskaný robot s vějířem mariášových karet v ruce. Byl to ten darebák, který si hraje na vedoucího servisu v Lazarské ulici. Ani mě nepustil ke slovu.
"Přejete si něco, pane Pelci? Máte snad opět pokaženého robota? Jenže vám to není nic platné, my totiž stávkujeme. Za lepší životní podmínky." A vynesl kulové eso.
Proklel jsem všechny roboty, které jsem kdy viděl nebo i kdy uvidím. Najde se telefonní přístroj, u kterého by seděl člověk?
"Oskare, začíná být zle," pravil Novák. "Dochází seno."
"Mně je to jedno, ať třeba chcípne hlady! Radši mi poraď, kam mám zavolat, aby přijeli zbourat tu pitomou zeď!"
Z útrob obývacího pokoje se začalo ozývat nespokojené bučení.
"Nějaké pyrotechniky," blesklo hlavou Novákovi.
"Koho že?" divil jsem se pro změnu já.
"No takové ty, co si hrají s výbušninami."
"To by snad šlo, ale najdi mi to v telefonním seznamu. Kdybych zavolal na informace, tak mi robot řekne, že stávkuje…"
"Za lepší životní podmínky, to znám."
Pak vzdychl a vytáhl telefonní seznam. Bučení se zintenzívňovalo, zásoba sena tedy definitivně vzala za své. Ozval se zvonek.
"Hledej dál, jdu otevřít," řekl jsem Novákovi, který zápasil s telefonním seznamem.
"Tady pod P nic takového není," volal za mnou zoufale.
Cestou ke dveřím jsem musel projít kolem robota Antonína, stojícího v pohodlné pozici se založenýma rukama. Za dveřmi stál hluchý pan Horáček.
"Tak teď už mám toho kraválu právě dost," řekl. To už bylo na pováženou. Asi deset minut jsem ho chlácholil a pak jsem mu doporučil vycházku na Petřín. Slíbil jsem mu, že až se vrátí, nebude tu po hluku ani památky. To, že možná dům nenajde na svém místě, jsem mu raději nesdělil. Byl to ode mě obdivuhodný výkon, protože jsem to vše musel vykládat pantomimou. Dost při tom bolely ruce.
Když jsem se vrátil, nalezl jsem vzteklého Nováka, jak trhá na kusy telefonní seznam.
"Nic tam není!" řval a vytrhl list papíru.
"Nic tam není!" a vytrhl další. Bučení se podobalo zvukové kulise výbuchu sopky. Ozvalo se další zazvonění. Novák i Antonín byli k nepotřebě, šel jsem tedy opět otevřít já.
"Tak toho, pane Nováku, mám už právě dost," zařvala na mě paní Loukotová. Všiml jsem si, že v náručí nese kočku.
"Jdu dovnitř a nechám tady Mícinku, ať tu ukřičenou potvoru sežere."
Teprve teď zjistila, s kým to vlastně mluví.
"Jo, vy nejste Novák? Na to vám nenaletím, takhle se maskovat," a hrnula se i s Mícinkou dovnitř. Překročila Nováka, který ležel na zemi a všemi čtyřmi zápasil s žalostnými pozůstatky telefonního seznamu.
"Kde je ta potvora, co tak řve?" zaječela. Neslyšel jsem ji, nebylo to možné, ale nutně jsem musel vytušit, co vlastně říká. Ukázal jsem rukou na dveře.
Rázně je otevřela a chtěla něco říct, pak ale strnula ne nepodobná soše Svobody. Kočka se jí zmítala v napřažené pravici, pak se jí podařilo se osvobodit, dopadla na zem a druhou kosmickou rychlostí za zoufalého mňoukám zmizela na schodišti. Paní Loukotová zalapala po dechu a poroučela se k zemi, obracejíc oči v sloup.
"Antoníne, ošetři dámu," zavelel jsem. Kupodivu mě poslechl. Odnesl ji do koupelny a začal křísit studenou vodou. To mě uklidnilo, a přestal jsem se paní Loukotovou zabývat. Zajímavější byl pohled do obývacího pokoje.
Byl přeplněný. Jedním jediným ptákem nohem. Odshora dolů, odleva doprava, odpředu dozadu. Okno nebylo a ani nemohlo být vidět, i to bučení se zdálo být tlumenější. Bučel zřejmě z okna ven.
Situace byla kritická. Vydal jsem povel opustit dům, ale uposlechl pouze robot Antonín, který už přivedl paní Loukotovou k vědomí a domníval se, že to by už mohlo stačit. To, že setrvávala dále v šoku, mu bylo lhostejné.
Zarazit Nováka v jeho šílení mi dalo dost práce. Teprve v okamžiku, kdy praskla stěna, pochopil, že skončila legrace. Vběhl do kuchyně a uchopil dvě klece. Pak je zase postavil zpět a uchopil dvě jiné. Chvíli se na ně díval a vzal do rukou opět ty původní. Popadl jsem ho za ruku a táhl dolů schodištěm, nedbaje jeho hlasitých protestů. Byl přesvědčen, že všichni jeho ptáčkové bídně zahynou. Jen jsem ho dopravil na ulici, chystal se vběhnout zpátky, takže jsem mu musel důrazně domluvit. Pak jsem vynesl i téměř bezvládnou paní Loukotovou. Chtěl jsem ještě vypustit ptactvo z klecí, ale už mi to bohužel nebylo dopřáno, protože se dům otřásl v základech. Odevšad se začali sbíhat zvědavci. Lidé. Roboty -

kromě lelkujícího Antonína - jsem neviděl žádné. Ať si stávkují, však my se obejdeme.
Podívaná do třetího poschodí nebyla nezajímavá. Z okna trčel nestvůrný zobák, klapal naprázdno a vydával nesmírné bučení. Pták noh bučel hlady. Bylo mu v malém prostoru obývacího pokoje určitě těsno, a jestliže mě honem něco nenapadne, zahyne bídnou smrtí umačkáním.
Panel praskl napůl, vyvalilo se něco prachu, sypalo se sklo a seshora se sneslo asi dva metry dlouhé hnědé ptačí pero. Mohlo dobře posloužit jako oštěp.
Novák se už uklidnil a přešly ho choutky zachraňovat popěvce poplašného. Zatínal pěsti a ani nedýchal.
Kus betonu spadl na ulici, pak další. Pták noh se snažil. Cukavými pohyby narážel do zdi, která ho dělila od vnějšího světa, a síly měl zřejmě dostatek. Další úder a další. S nesmírným rachotem vypadl celý panel. Chvíli bylo v domovní zdi vidět černý obdélník a pak se dolů sneslo něco nesmírného a hranatého. Byl to pták noh. Vyrostl už natolik, že vyplnil beze zbytku celý obývací pokoj a zákonitě převzal jeho tvar.
Dole se překulil, rozdrtil lavičku, odpadkový koš a poštovní schránku a postavil se na dvě směšně malé nožky. Bylo záhadou, jak ho mohou udržet. Šla z něj hrůza, někteří přihlížející dokonce začali v panice prchat.
Pouze Novák jásal, že se pták noh osvobodil a opustil konečně jeho domácnost, že dům ještě stojí a jeho ptačí miláčci zřejmě katastrofu přežili.
Pták noh však nikam neprchal, na nikoho neútočil. Už nebučel. Přičichl jenom k trávě, mlsně se olízl a dal se do žrádla. Nechutně při tom mlaskal.
Proboha, kam až to zvíře poroste… pomyslel jsem si, ale nestačil jsem se divit.
Povrch nohova těla pojednou opět zežloutl. Z kvádru se znovu stala koule, a ta se začala velkou rychlostí rozpínat všemi směry. Připomnělo mi to velký třesk. Jednotlivé prvky nesmírné koule proletěly kolem nás, aniž svými šimravými doteky někomu ublížily, a obloha se zatměla. Ocitl jsem se náhle v žlutém prostředí a neviděl jsem nic jiného než žlutě se míhající částečky. Blesklo mi hlavou, že mě pták noh pohltil, ale pak žlutá mlha začala řídnout a začal jsem mezi poletujícím žlutým chmýřím opět rozeznávat okolí - sousedy, trávník, Václava Nováka, robota Antonína, ulici, dům a pak i temnější oblohu. Pták noh zmizel, i žluté prostředí se už téměř rozplynulo. Chytil jsem jeden z těch žlutých kousků do ruky. Prohlédl jsem si, co jsem to vlastně ulovil, a pak jsem to beze slova podal Novákovi.
Byl to maličký, ne větší než střízlík - pták noh. Z jednoho ohromného, obludného ptáka noha vzniklo nesmírné množství nesmírně malých ptáků nohů… Každý z nich se teď začne živit pícninami, za tři dny doroste rozměrů Novákova obývacího pokoje a potom - z každého z nich se utvoří další nesmírné množství ptáků nohů, kteří začnou žrát… Ne, tuto invazi Země nepřežije.
Kolik jich jen může být?
A tu jsem slyšel klidný hlas pana Horáčka:
"Tak ten původní pták měřil asi pět krát tři krát čtyři metry, to máme šedesát krychlových metrů. Pokud jeden malý ptáček má na délku tak dva až tři centimetry, tak se jich do toho velkého vešlo…," chvíli komunikoval s kapesním mozkem, "…asi dvě až tři miliardy, to ovšem za předpokladu, že platí zákon zachování hmoty. Nu, máme co chytat."
"Proboha, jak je pochytáme, roboti přece stávkují?!" zděsil se Novák.
"A vy, pane Nováku, nemáte ruce?" otázal se ho pan Horáček.
"To mám, ale…"
"Tak jdeme na to, ne?"
Obdivoval jsem se jeho optimismu. Ale co bylo zajímavé, celý ten dav lidí se kupodivu chutě rozběhl po okolí a všichni se jali chytat rozprchlé ptáky. Robot Antonín jen mlčky přihlížel, kroutil hlavou a pak promluvil sám od sebe:
"Není proč se obávat. Noh obecný, Gryphus vulgaris, pták ze systému Fomalhaut, dosti běžný představitel tamější fauny, nenáročný na stravu, býložravý, snadný chov. Dožívá se sto osmdesáti let, pak se množí dělením. Přemnožení nehrozí, pohlavní dospělosti se dožívá jen asi tisícina promile narozených."
Myslel jsem, že ho Novák vzteky rozbije holýma rukama na kusy.
"Ty elektronická potvoro!" řval na něj. "Tys to všechno věděl, ty darebáku! Proč jsi to neřekl dřív? Všemu jsi mohl zabránit. Já přece vím, že jsi chodící encyklopedie, ale nenapadlo mě, že znáš i tuto oblast - odtamtud přece ještě nic nechováme!"
"Nebyl jsem tázán, pane," odvětil pokojně robot.
"Domů, ty zmetku!" zařval Novák. "Uklízet!"
K mému i Novákově úžasu Antonín udělal předpisově vlevo vbok a uposlechl příkazu.
Bylo obdivuhodné, jak pan Horáček dokázal zorganizovat lov na uniknuvší potomky noha obecného. Lidé se docela dobře obešli bez stávkujících robotů.
Když jsem druhý den dopoledne procházel pražskými ulicemi, viděl jsem, že se město nějak změnilo. Dlouho jsem nechápal, čím to je, ale pak jsem na to přišel. Ještě předevčírem bylo možno potkat jen roboty, ti vykonávali všechny práce. A dnes - dívka v plavkách kropila trávník, mladík ve slamáku okopával růže, pán středních let nabízel dopolední, jiný člověk rozdával zmrzlinu rozesmátým dětem.
Kolem Novákova historického obydlí stálo lešení a pana chlapů svlečených do půl těla likvidovala následky neuváženého chovu noha obecného.
V napolo uklizeném Novákově bytě jsem našel novou klec a v ní - dva maličké nohy obecné. Robot Antonín vesele vyklízel klece - a pohvizdoval si. Stávka robotů skončila, když se roboti zalekli toho, jak snadno jsou nahraditelní.
"Víš, Oskare," řekl Novák, "stejně bych se rád dožil toho, až tito dva nohové dospějí."
Já už jsem o to tolik nestál.

Podivnost

Otakar Chaloupka

Toho dne jsem večeřel s přítelem Jindřichem v jeho klubu: zval mě tam dosti často, což nepřímo mohlo vzbuzovat dojem, že mi chce tímto nevtíravým způsobem pomáhat v mé dosti svízelné finanční situaci, jež se projevovala bezmála nouzí. Takový dojem však vlastně nemohl vzniknout, pravděpodobně ne, protože nikdo nevěděl, že žiji celé měsíce téměř bez prostředků, pouze z malého výnosu, který mi dost nepravidelně vyplácel správce statečku, na němž jsem vlastnil jeden díl z pěti - další čtyři díly patřily mým příbuzným, žijícím v kraji, kde stateček byl, a tyto příbuzné jsem podezíral, že zvyšují své čtyři podíly na úkor mého pátého. Dostával jsem totiž opravdu jen tolik, abych měl na byt, otop, světlo a nejnutnější oděv, nanejvýše ještě na skrovnou stravu v laciných předměstských hostincích. Nemohl jsem si dovolit ani sluhu, nemluvě o nákladnějším oblečení či vlastní ekvipáži. Od přítele Jindřicha bylo opravdu velmi milé, že mě tak často zval do klubu na večeři, nezřídka jsem však byl touto laskavostí trochu uveden do rozpaků, zejména tehdy, objednal-li dražší menu, k němuž patřilo víno starého ročníku, pravý ruský kaviár a po jídle káva, připravená podle tureckého způsobu.

Večeře proběhla tehdy jako obvykle, hovořili jsme kolem stolu (seděli s námi dva britští diplomaté a jistý známý komponista, muž oduševnělé tváře a zádumčivých očí), řeč přišla na vše možné, samozřejmě i na Brexerské království, o němž Jindřich vyprávěl se značným zalíbením, kromě toho se hovořilo o pohlavních chorobách a různých moderních vynálezech, hlavně o automobilu - anglický atašé tento pozoruhodný vynález hájil, Jindřich byl však zatvrzele proti. Věřím, vysvětloval diplomatovi, že ta věc má budoucnost, ale právě to mě na ní děsí. Obejde-li se ten podivný samohyb bez koní, obejde se nakonec i bez kočího, a všechno skončí tak, že i lidé z lepší společnosti si budou sami řídit svůj povoz, což je, jak vy říkáte, shocking. Připomíná mi to příliš rovnostářství různých utopistů, karbonářů a socialistů. Angličan ovšem hájil automobil tvrzením, že i pak budou různé výrobky tohoto druhu, takže lidé ze společnosti se budou od prostého davu odlišovat dražšími a lépe vybavenými automobily. Už teď, tvrdil Angličan, jsou samohybné povozy dražší a levnější. I kdyby to bylo pravda, trval na svém Jindřich, zůstává stále rušivý zvuk těch strojů, jejich dunění, klepání, skřípění a pištění, rachocení a vybuchování, dále odporné pachy olejů, petrolky a kaučuku.

Zůstal jsem v tomto sporu nerozhodným, ostatně debata se brzy vrátila k pohlavním nemocem, kde nám bylo snáze zaujmout shodná stanoviska, pokud jde o ulcus durum a ulcus molle, a když jsme navzájem souhlasili, že objevení Ameriky znamenalo v tomto směru pro lidstvo pohromu, oba diplomaté vposled odešli.

To jsou oni, ti Angličané, vysvětloval mi pak se smíchem přítel Jindřich. Nestačí jim parní stroj, stále hledají něco nového, a nakonec jsou ochotni odsoudit objevení Ameriky zdánlivě kvůli příjici, ve skutečnosti však proto, že se tam lidé zpěčovali platit daně a clo z čaje, znáte jistě tu historii s generálem Washingtonem. Jestliže jsme se ale smířili se železnicí, neznamená to, že naše trpělivost je věčná.

Ještě cestou z klubu jsme se smáli těm směšným Anglánům, což je přízvisko, které pro Angličany používá prostý lid, a aby nám procházka lépe ubíhala, vyprávěli jsme si různé žertovné příhody o těchto ostrovanech. Mezi řečí jsme došli až na Kamenné náměstí, kde velký plakát, hrající všemi barvami, ohlašoval boxerské zápasy. Býval bych si ho ani nevšiml, nemám tento sport rád, zdá se mi poněkud hrubý a v boxerských halách bývá obvykle plno křiku, potu a pachů. Přítel Jindřich se však zastavil před plakátem a ukázal na něj holí.

Nepůjdeme se podívat, zeptal se, a když viděl můj údiv, vytáhl hodinky, ty své krásné hodinky, z nichž se ozvala zvonková hra, kdykoliv otevřel víčko. Je právě čas, měli bychom jít - ne, neříkej, že nemáš rád boxing, já také ne, ale tohle je něco jiného. Rád bych tě seznámil se šampiónem, který zápasí, bavíme se celý večer o Angličanech, a to je shodou okolností také Angličan. Přítel Jindřich ukázal na jedno jméno z plakátu: Fred Hitchcock.

Ty se znáš i s boxery, divil jsem se.

Já se znám s každým, ušklíbl se Jindřich, s králi i s boxery, s kněžnami i s prostitutkami. Pojďme.

Drožka nás dovezla až k boxerské hale. Když jsme procházeli úzkou chodbou ověšenou plakáty, slyšeli jsme ze sálu křik a jásot. Zřízenec odpověděl na Jindřichův dotaz, že právě skončil zápas Freda Hitchcocka.

Jdeme tedy pozdě, řekl jsem. Naopak, příteli, naopak, usmál se Jindřich, počkáme na něho v šatně. Jdeme přece za ním, nikoli dívat se, jak někoho tluče do brady. Jdeme si s ním porozprávět. Ale pokud náhodou prohrál, nebude mít náladu na rozprávky, namítl jsem. Neboj se, usmál se znova Jindřich, Fred Hitchcock neprohrává, od jisté doby nikdy neprohrává.

Uvedli nás do šatny, kde kromě několika plakátů na zdech (plakáty, napadlo mě, patří zřejmě k boxingu neodmyslitelně), kavalce se zelenou houní, tří židlí a malého stolku nic nebylo, vlastně ještě ano, věšák, na němž visel pomačkaný oblek a plášť z kostkované látky. Možná však, že bylo v místnosti ještě něco, protože než jsem si stačil její zařízení důkladně prohlédnout, otevřely se dveře a dovnitř vešel ramenatý muž s plochým nosem, oblečený do pruhovaného koupacího froté pláště, kolem krku ručník.

Dobrý večer, Hitchcocku, oslovil ho přítel Jindřich, aniž by vstal ze židle nebo alespoň pokynul rukou. Doufám, že jste vyhrál.

Sotva jsem kdy viděl překvapenější obličej, než byl boxerův, výraz překvapení se v něm navíc mísil se zvláštní tupostí tváře, v níž bledě modrá očka byla téměř úplně zapadlá pod silnou čelní kostí a v celé sérii drobných i větších jizev, obepínajících očnice všude tam, kam nedosáhlo huňaté obočí, také jeho rty, zřejmě špatně srostlé po nějaké ráně a posazené pod rozplácnutým nosem málo symetricky, byly několikrát přeťaty jizvami - ale jistá primitivnost obličeje byla tomuto muži určitě vlastní ještě předtím, než začal svou boxerskou dráhu.

To jste vy, pane, řekl boxer, když se vzpamatoval (a mně se zdálo, že v jeho hlase není žádná úcta, spíše strach), to jste vy. Vyhrál jsem, samo sebou, že jsem vyhrál. Odtenkrát - odtenkrát vždycky vyhrávám.

Boxer odpovídal na Jindřichovu anglicky vyslovenou otázku také anglicky, ale huhňal víc než můj profesor angličtiny, a pokud jsem mohl posoudit, nemluvil právě spisovně. Pravděpodobně však přes své vítězství neměl moc chuti do

rozprávky, otíral si krk ručníkem, jako bychom tam nebyli, sedl si na kavalec a začal rozvazovat dlouhé tkaničky u bot.
Takže jste spokojen, Hitchcocku, řekl Jindřich.
Boxer zvedl ruce od bot, tím se na kavalci narovnala celá jeho postava. Spokojen, huhňal svou předměstskou angličtinou, ale vůbec ne zpěvavou, protože můj profesor angličtiny vždy říkal, že periferijní angličtina zní zpěvavě. Spokojen vůbec nejsem spokojen, proč taky. Proč taky spokojen.
Já vám nerozumím, Hitchcocku, divil se Jindřich. Chtěl jste přece být neporazitelným boxerem, chtěl jste vítězit - nebo byste se raději vrátil do řeznického krámku, kde to bylo, tuším v Roehamptonu, to snad byste přece nechtěl, znovu čtvrtit telata.
Ne, to ne, pane. Do krámu ne. Telata ne. Jenže co je to za život, pane. Pořád stejně. Do ringu, vyhrát, do ringu, vyhrát, já to vím předem, že to budu já, vyhrát a zase vyhrát.
Ale Hitchcocku, řekl Jindřich nespokojeně, to je úplně zvláštní, co říkáte. Všechno vypadá přece tak, jak jste chtěl: vstupujete do ringu proti nejlepším boxerům světa, zdravíte zdviženýma rukama své jásající přívržence, vaši ctitelé pořádají ovace, kdekoliv se objevíte. Jste slavný jako kníže, zahrnován poctami jako korunní princ, na plakátech jste nazýván neporazitelným Fredem a také doopravdy jste neporazitelný, nikdo vás přece od té doby neporazil, viďte.
Ne, to ne, pane.
Tak vidíte. A neříkejte mi pane, Hitchcocku.
Ano, Excelence.
Dobře. Ale abychom se vrátili k věci - přece jsem vás neseznamoval s Mefie Grollem proto, abyste byl nespokojenější než předtím. Myslel jsem jen a jen na vaše dobro, Hitchcocku, řekl přítel Jindřich přesvědčivě, k mému velkému údivu, protože ho znám léta jako zásadního nepřítele jakéhokoliv altruismu.
Na toho mi vůbec nevzpomínejte, rozčílil se najednou boxer, vyskočil z kavalce a začal pobíhat po šatně - v té malé místnosti vypadaly rychlé pohyby jeho těla krajně nevhodně, řekl bych dokonce nepřiměřeně. Na toho mi nevzpomínejte, on za všechno může. Já vám věřím, že vy jste to myslel dobře, vy jste hodný pán, Excelence, ale on byl zlý. Pročpak zlý, zeptal se Jindřich. On to musel vědět. Co musel vědět, ptal se dál Jindřich. On to musel vědět, že mě to zničí. Jak by vás to mohlo zničit, divil se Jindřich. Protože, boxer se zastavil těsně před Jindřichovou židlí, protože u nás v Anglii už na mě nikdo nechce chodit, všichni vědí, že vyhraji, nikdo není zvědavý, to není sport, tak musím jezdit po Evropě sem a tam.
Ale Hitchcocku, zasmál se Jindřich, předně i Anglie patří k Evropě, to si laskavě pamatujte, a potom - ti Angláni mají asi divnou představu o sportu.
Náhodou, u nás se na sport drží, odporoval boxer.
Já vím, díváte se na sport asi jako na clo z čaje v souvislosti s lues, zasmál se Jindřich. Ale to nic, Hitchcocku, mávl rukou, když viděl, že boxer nechápe, to je zas jiná debata. Vy tedy nejste spokojen, Hitchcocku, vy byste se asi raději vrátil do řeznictví v Roehamptonu.
Ne, tam ne, bránil se boxer tak úzkostlivě, jako kdyby měl být okamžitě přenesen vzduchem z této šatny do nějakého zatuchlého řeznického krámku, kde jsou na dřevěné stolní desce rozloženy dlouhé a krátké, štíhlé a široké nože, paličky a sekáče a kde v přístěnku čeká několik telat (zavěšených za zadní nohy u stropu) na rozčtvrcení. To ne, viďte, řekl chápavě přítel Jindřich. To by se vám nelíbilo. Práce za pár pencí, od rána do večera, tohle je přece jen lepší. Ale vy jste nespokojen, což mě překvapuje. Pamatujete se možná, kdo byl s vámi v sanatoriu Mefie Grolla, vzpomeňte si na některá jména.
A Fred Hitchcock trochu zaklonil hlavu, přimhouřil malá očka, zasunutá pod zjizvenou kůží a vysedlými kostmi, nabral vzduch do širokých nosních dírek a začal vyslovovat jména, jedno za druhým, asi sedm jmen - k svému nesmírnému údivu jsem slyšel z těch nesymetrických rtů, za nimiž chybělo několik zubů, jména tehdy nejslavnější v uměleckém i politickém světě: dvě jména patřila básníkům, jedno uctívané koloraturní pěvkyni, jedno známému církevnímu hodnostáři, dvě jména patřila politikům, z nichž jeden byl teprve nedávno povýšen do šlechtického stavu a druhý vyznamenán zlatým rounem, poslední jméno (k mému zděšení) patřilo filozofu, jehož knihu jsem právě po večerech pečlivě studoval, zatímco tento čas bych mohl daleko příjemněji trávit v nevěstinci se zaručenou lékařskou kontrolou.
Vidíte, vidíte, kýval hlavou přítel Jindřich, kdykoliv zaznělo šatnou nové jméno, a to si nepamatujete všechny. Mohu vás ale ujistit, Hitchcocku, že všichni tito pánové - o dámě nemluvě - projevují víc vděčnosti než vy. Ti první dva pánové mi pravidelně posílají své nové knihy s krásnými dedikacemi, ona dáma je potěšena, objevím-li se v lóži při jejím představení, pan velvyslanec je šťasten, když k němu přijedu na hon, pan kancléř splní každé mé přání dřív, než je vyslovím, ten poslední - nu, ten je trochu podivín, ale patří to k jeho profesi. A vy: když vás přijdu po letech navštívit sám, protože mě nikdy nepozvete, jevíte…, abych se vyjádřil zdvořile, jevíte přinejmenším rozpaky.
Já tím nic zlého nemyslel, Excelence, vzpamatoval se trochu boxer, já proti vám nic nemám, vy jste hodný pán, ale on byl zlý.
Vůbec nebyl zlý, Hitchcocku, nesouhlasil přítel Jindřich, on pouze splnil vaše přání. Pamatujete se přece, tehdy - Londýn, nějaká předměstská tělocvična a vy jste byl bit jako žito, soupeř vám roztrhl obočí, vykloubil čelist, vyrazil dech, sotva jste se držel na nohou, když jste po zápase vycházel ven, a všichni ti výrostci kolem pískali, jakmile jste se objevil. Byl na vás žalostný pohled, Hitchcocku, když jsem otvíral dvířka svého kočáru a zval vás dovnitř, sotva jste vylezl nahoru a padl jste na sedadlo jako mrtvý. Jen si vzpomeňte, Hitchcocku. A když se vás Mefie Groll, který seděl vedle mě, zeptal, co byste si přál - vy jste to řekl, ne já nebo on. Vy jste řekl, že chcete být neporazitelným boxerem.
Muž ve froté plášti svěsil hlavu.
Tak vidíte, Hitchcocku, pokračoval přítel Jindřich. A já vás varoval, jenže vy jste chtěl. Ano, chtěl, nadšeně jste souhlasil s Grollovou nabídkou, ostatně sám jste v jeho sanatoriu podepsal revers. Nebo se mýlím a vy jste nepodepsal revers…

Podepsal, Excelence.
Tak vidíte, a nejste nějaký hlupák, jste vzdělaný člověk, umíte se podepsat.
To jsem ale ještě nevěděl, Excelence …
Ale Hitchcocku, co to znamená, vědět, kdopak vlastně ví. Vaše přání bylo splněno, a není hezké říkat, že pan Groll byl zlý, vždyť to byl váš dobroděj. Tehdy jste přece říkal, že vám ho poslala vaše šťastná hvězda, a měl jste svým způsobem pravdu, mě samotného potěšil váš vřelý vztah k astrologii. Ale nyní jsem zklamán, Hitchcocku, bolestně zklamán.
Boxer teď seděl na kavalci, hlavu mezi rameny, a neodpovídal. Také Jindřich se odmlčel a v šatně se náhle ozvalo několik taktů zvonkohry, to přítel Jindřich vytáhl své krásné hodinky.
Nu, je čas, Hitchcocku, musíme se s vámi rozloučit.
Boxer stále mlčel.
Ale Hitchcocku, nejen že jste nás nepřivítal, ani se s námi nechcete rozloučit, nevím, co s vámi. Ovšem, jestli se snad chcete vrátit do řeznictví, stačí slovo a…
Chtěl bych, začal pomalu boxer, chtěl bych dál zůstat při tomhle, jenže aby to nebylo tak…, abych byl lepší než ostatní, to abych byl, jenže přitom…
Já vám rozumím, Hitchcocku, usmál se Jindřich, chtěl byste vyhrávat, ale zároveň mít požitek z vítězství, chtěl byste, aby vás zdravily davy obdivovatelů, ale zároveň mít pocit, že každý ten úspěch je doopravdy váš úspěch, a ještě k tomu napětí z boje, očekávání, radost z dobré rány. Člověče, vy byste toho chtěl příliš, ale to bohužel - můžete si vybrat, pochopitelně, ale buď, anebo. Buď toto, nebo Roehampton, ostatně možná že jako řeznický tovaryš byste byl šťastný.
Boxer mlčel, ruce bezvládně svěšené podle těla, prsty pokrčené, jak byly zvyklé od osmiuncových rukavic.
To nic, Hitchcocku, to přejde samo, uklidňoval ho přítel Jindřich. A když se cítíte unaven, podívejte se na plakát - neporazitelný Fred, to přece něco znamená. Jindřich přistoupil k boxerovi a zvedl ruku, jako kdyby ho chtěl přátelsky poklepat po rameni, v polovině si však tento pohyb rozmyslel a natáhl ruku po své šedivé peleríně, kterou měl přehozenu přes třetí židli. Pojďte, obrátil se ke mně, tady jsme zbyteční.
Vyšli jsme ze dveří šatny, boxer stál bez pohnutí na jednom místě, ruce podél těla, prsty pokrčené.
Tak vidíš, řekl Jindřich, když jsme se ocitli na ulici a čekali, pojede-li nějaký volný fiakr, takoví jsou lidé. Dáš jim slávu, a oni by chtěli ještě štěstí.
Kdo je Mefie Groll, zeptal jsem se.
Přítel Jindřich se hlasitě rozesmál. Přesně tuto otázku jsem od tebe čekal, řekl. Čteš stále filozofické knihy, přes má upřímná varování, snad si z nich dokonce děláš výpisky a osobně tě podezírám, že pomýšlíš na vlastní literární dráhu, přitom však uvažuješ jako žurnalista z večerníku. Nevedl jsem tě přece do boxerské šatny kvůli Mefie Grollovi, nýbrž proto, abych ti ukázal jistý výmluvný případ. Kolika lidem by to stačilo, aby se zamysleli nad svými ambicemi, nad horní hranicí dokonalosti, a ty se ptáš na Grolla. Přitom samozřejmě tušíš, kdo je Mefie Groll, ovšem, je to jeden můj známý z Brexerského království. Specialista na splnění přání, občas sem zavítá.
A on opravdu dovede…
Můj milý, jistě jsi něco slyšel o rosenkruciánech, možná i o devíti neznámých, ale to všechno jsou jenom nedokonalé útržky proti tomu, co dovedou v Brexerském království. Tady u nás v Evropě - možná že za padesát, za sto let bude tak zvaná psychologie něco vědět o mimoracionální stimulaci, o potlačeném vědomí a sublimovaném podvědomí, o intencionálním vstupu nebo jaké názvy si pro to vědci vymyslí, třeba se bude mluvit o přenosu vůle, to je vlastně lhostejné. Tak či onak, možná za sto let bude Evropa znát prvá písmena abecedy, kterou v Brexerském království ovládá mnoho odborníků. Jenže, jak vidíš, u nás je to jen házení hrachu na zeď: teď podezírám i ty ostatní, že mi svou vděčnost pouze předstírají, ze zdvořilosti.
Žádný fiakr nejel, šli jsme proto pomalu pěšky zpět ke středu města, opuštěnými ulicemi, v nichž tu či tam svítila plynová lampa, jak jsme se blížili k frekventovanějším místům, objevovaly se občas prostitutky v kloboucích se širokou střechou, místy se ve stínu nároží zableskla šavle policisty.
Ale, přítel Jindřich se náhle zastavil zaujat svou myšlenkou, možná že ne. Co že ne, zeptal jsem se. Možná, vysvětloval mi, že ti ostatní nepředstírají. Básník, diplomat, kancléř, filozof, ti jsou koneckonců vzdělanější než nějaký boxer, a vědí, že nemohou mít vše. A ta zpěvačka - ženy to snad vědí od přírody.
Ovšem, řekl jsem, ten Angličan je trochu primitivní.
Anglán, zasmál se Jindřich, znáš je: střelný prach, parní stroj, železnice, automobily, daně a clo z čaje, všechno by chtěli, ale ulcus durum se jim nelíbí. Smáli jsme se společně, něco mě však napadlo. A ty, zeptal jsem se, ty patříš také k pacientům ze sanatoria Mefie Grolla, nebo se s ním znáš pouze… společensky.
Můj milý, jako kdybys nevěděl, řekl Jindřich a světlo plynové lampy osvětlilo řádovou rozetu, kterou měl můj přítel vetknutu v knoflíkové dírce, jako kdybys nevěděl, že já přece nikdy žádná přání nemám.
A přítel Jindřich zamával na fiakr, který drnčel dřevěnými koly po hrbolaté dlažbě směrem k nám. Bylo již pozdě, čas jít spát.

Sabotáž
Otakar Adámek
V patnáctikilometrové vzdálenosti se tyčily bílé výškové budovy městského centra, obklopené rozlehlými plochami nižších obytných domů. Karl Bildig se na silnici obrátil a zastínil si rukou oči před slunečním svitem. Před ním, vedle vysokého silničního náspu, ležela obrovská padesátihektarová budova Soustředného zemědělského kombinátu, jeho bývalé pracoviště. Od silnice ji oddělovala nylonová síť, upnutá na dvacetimetrových stožárech z porézní oceli. Karl

byl při tom, když ji montážní automaty napínaly. Na silnici tehdy řvalo několik tisíc demonstrantů a snažilo se vniknout do bezpečnostního pásma kombinátu, někteří vrhali směrem k budově zápalné láhve s nitridovými rozbuškami. Pozoroval demonstraci desítkám z komunikační věže, spojené výtahem přímo s velínem.
Nyní bylo okolí budovy tiché a klidné. Obklopoval ji trávník se skupinami vysazených břízek a olší, občas kolem proletěl vrabec.
Karl Bildig sáhl pravou rukou do kapsy své bundy a vytáhl malou filmovou kameru. Přepnul expozici na jednotlivé snímky, namířil hledáček na kombinát a zmáčkl několikrát spoušť. Po každém snímku popošel po cestě deset metrů - počítač je zpracuje na holografický obraz. Zvedl levou ruku, na které měl připevněn náramkový komunikátor. Jedenáct hodin. Může jít, ústřední řídící počítač ho už vpustí dovnitř.
Seběhl ze silnice po lesklém schodišti ze syntetické antistatické gumy k síti a zastavil se před malou brankou v masivním kovovém rámu. Nápis na ní hlásal: Soustředný zemědělský kombinát megalopole Ruhr, vchod č. 4. Po vyzvání předložte kartu. Nezaměstnaným vstup zakázán!
"Dobrý den, pane," ozval se z rámu dveří příjemný ženský hlas modulátoru. "Předložte, prosím, svou kartu." Kolem deseticentimetrové štěrbiny ve dveřích se rozsvítil červený obdélník.
Bildig vsunul do otvoru svou zelenou kartu z plastické hmoty a dveře se otevřely.
"Prosím, vstupte," řekly. "Na základě rozhodnutí městského ředitele zásobovacích uzlů pana Oskara Maltze je váš pobyt v kombinátu vymezen do dvanácti nula nula hodin."
Zblízka vypadala budova ještě kolosálněji. Kolmé stěny bez oken přitom skrývaly pouze pět podlaží s nádržemi pro pěstování řas a kvasinek. Dalších pět pater bylo pod zemí. I na prvním podzemním bylo pěstováno krmivo, produkce masa začínala níže. Před třemi dny ještě seděl jako řídící operátor ve velínu a tehdy byl počet prasat sto jeden tisíc, počet skotu padesát sedm tisíc a slepic? Vzpomínal si už jen na to, že v nádržích sebou mrskalo sto tisíc tun ryb. Prostě uzavřený cyklus, do něhož denně vstupovaly tisíce tun solí a dalších chemikálií spolu s vodou a který opouštělo maso a výrobky z něj, porcované k finální spotřebě.
Za pět let studia, kdy na vyučovacích strojích bifloval hydroponiku, robotiku, spojovou a dopravní techniku, programování a kybernetiku, a za tři roky služby v kombinátu znal budovu od absorpční antény na špičce spojové věže až po transformační ústřednu v betonovém nosném štítu. A přesto je nyní ve dvaceti pěti letech nezaměstnaným, majitel zelené karty deváté skupiny.
Karl Bildig se ušklíbl a vstoupil ocelovými dveřmi bez kliky na půdu kombinátu. Začínal mít pocit, že je všechno při starém a že jde do práce. Jako už stokrát usedl do transportního vozíku a zmáčkl tlačítka AUTOMATIKA a VELÍN. Sedačka se rozjela, dveře ve stěně chodby se rychle míhaly kolem. Projel kolem stanoviště havarijních robotů a pozdravil oba stroje jako vždy:
"Ahoj Nero, čao Time!"
Oba roboti zvedli současně jednu ze svých tří teleskopických rukou a zasalutovali, jak je to sám naučil.
Vozík zpomalil a vjel do otevřených dveří výtahu. Za osmadvacet sekund se dveře otevřou a on vystoupí v nejvyšším podlaží, kde je řídící stanoviště. Kdo bude mít službu? Kurt Hauptmann? Ne, ten si chtěl vzít dovolenou. Hans Bredel! Naposledy se podívá na místo, kde každý druhý den trávil šest hodin, vezme si z odpočívárny svůj holicí strojek a karty s nahrávkami a odejde mezi nezaměstnané.
Výtah se prudce zastavil mezi patry. Bildig zvedl levou ruku a zapnul komunikátor.
"Volám Hlavního," řekl. Z reproduktoru se ozvalo pouze praskání. Muž zavrtěl hlavou a vstal z vozíku. Jak mohl zapomenout, že kabina výtahu z metaloplastu nepropouští rádiové vlny!
Na stěně výtahu bylo několik tlačítek pro manuální provoz. Zmáčkl tlačítko pro páté patro. Nic. Zapnul proto mikrofon.
"Hlavní, visím ve výtahu číslo tři."
Hlavní počítač mlčel, neozval se ani Bredel z velínu.
V nižším patře zahučely motory robotů, v dálce zahoukala poplachová siréna. Za minutu se přidala druhá z bližší chodby.
Karl Bildig znovu zmáčkl ovládací knoflík výtahu, ale zbytečně. Zabušil na dveře kabiny a zakřičel:
"Roboti všech řad, otevřte dveře výtahové šachty!"
Marně, roboti ze stanovišť ve čtvrtém a pátém patře byli odvoláni k havárii. Musí se dostat ven! Na řídícím stanovišti je teď po snížení stavu zaměstnanců pouze jeden pracovník a každá ruka navíc bude v kritické situaci dobrá. Sirény stále houkaly.
Bildig pohlédl na komunikátor na zápěstí. Potřebuje z kabiny vysunout anténu, aby se mohl spojit s ústředním počítačem. Rychle vytahoval na podlahu obsah kapes. Kapesník, zelená identifikační karta, fotokamera, plastiková lahvička s modelovací tekutinou, dvě informační karty, nitě. Pohled mu utkvěl na lahvičce. Tekuté železo používal pro počítačové modelování plošných obrazů na své fotky. Ano, to půjde. Sundal si z ruky komunikátor, vysunul z něj pěticentimetrovou teleskopickou anténu a s lahvičkou v druhé ruce si klekl u dveří kabiny. Opatrně vylil její obsah do štěrbiny mezi podlahou a dveřní deskou, tenké jako vlas. Do tekutiny, která ulpěla na podlaze, vsunul konec antény a začal hovořit:
"Hlavní, hlavní, ozvi se! Hlavní, ozvi se!"
"Ústřední počítač na příjmu," zazněl z komunikátoru ve výtahu mužský hlas.
Aby uvedl výtah znovu do chodu, musel kybernet zapnout nouzový blok. Stalo se něco vážného, uvažoval Bildig, když v pátém patře vyběhl z kabiny. Stav řídícího stanoviště potvrdil jeho nejhorší obavy. Bredel seděl ochable v křesle operatéra s hlavou položenou na pultu před sebou a nehýbal se, na panelech blikalo pět červených světel.
Bildig vešel do velínu. Ucítil hořkou vůni a kolena se mu slabostí podlomila. S námahou překonal olověnou tíhu vlastního těla, když se sklonil nad svým přítelem. Bredel spal.

Muž se narovnal a přehlédl signalizační panely. V nádržích D8 a J2 vzrostla teplota o dva stupně nad normál. Přiskočil ke kontrolnímu stanovišti a nechal proběhnout kontrolní program. Nevěřil vlastním očím: V paměti stroje je vyřazen termoregulační program, záložní program, blokován je i havarijní kybernet s opravárenskými manipulátory! Polilo ho horko. To může znamenat jen…
Ke dvěma ohroženým úsekům právě přibyl třetí a řídící počítač vyhlásil vnějším rádiovým impulsem poplach druhého stupně. Nyní už v Bochumi startují tryskové vrtulníky bleskového zásahu a blíží se ke kombinátu.
Muž ve velínu začal jednat. Byl cvičen k řešení kritických situací a bylo to vidět na účelnosti pohybů. Opravárenští roboti v hloubi hermeticky uzavřené ústřední paměti počítače se pohnuli a jako dvě neforemné ještěrky vklouzli k poškozeným místům, jedno červené světlo za druhým haslo, v dálce umlkaly sirény. Teplota vody ve třech desetihektarových nádržích s tisíci tunami krmných kvasinek se stabilizovala a pak začala klesat. Ale zbýval ještě jeden nepříjemný úkol. Bildig si sedl do křesla a zabručel:
"Hlavní, spoj mě s městskou kriminálkou."
Oznámil policistům podezření, že došlo k úmyslnému poškození počítače, a když obrazovka videofonu pohasla, zůstalo mu pět minut času. Pohlédl na Bredela. Dosud spal.
Vstal a vyšel z místnosti. Vrátil se s tužkovým analyzátorem pachů a sejmul spektrum v místnosti. Pracoval s analyzátorem často při osobních kontrolách výrobních hal, znal proto přesně možnosti přístroje. Přiblížil jeho špici k spícímu, k sobě a vytáhl ze zásobníku štítek se záznamem.
Na chodbě se ozvalo dupání mnoha nohou a za několik vteřin do velínu vběhla skupina bleskového zásahu v čele s ředitelem zásobovacích uzlů Oskarem Maltzem. Chvíli po nich dorazil i vyšetřovatel z kriminálky se svým týmem a začal zajišťovat stopy.

Pokoj osvětlovala světelná stropní fólie. V rohu navíc zářilo ze stojanu umělé sluneční světlo a několik lián s rudými květy se po podpěrách táhlo do výšky za ním. Jedna stěna místnosti byla volná, bez nábytku a obrazů. Celou ji pokrýval snímek jarního listnatého lesa. U okna na pohovce ležel nehybně Karl Bildig a díval se upřeně do jednoho bodu na stěně.
Dnes, pět dní po havárii, skončilo soudní jednání. Prokurátor ho obžaloval z předem připravené a promyšlené sabotáže! Nejprve tomu nechtěl věřit, pouze díky jemu nedošlo ke škodám, ale když mu vyšetřovatel zakázal opustit město a doporučil najmout právníka, začal chápat svou situaci.
Bylo to těžkých pět dní, kdy nad ním visela hrozba vysídlení na Kirké podle dva roky starého výnosu vlády Evropské federace, jímž se všechny tresty vězení od pěti roků výše měnily ve vyhnanství na této planetě. Vyhrál však a byl zproštěn obvinění. Měl by teď pocítit úlevu, radost nad svým osvobozením, ale vnímal pouze trpký pocit nevděku a ponížení. Ještě nikdy nebyl vystaven takovému nátlaku a ještě nikdy se necítil tak bezmocný.
Zamrkal, přejel si rukou po tváři a pohlédl k otevřeným dveřím do kuchyně. Jolanina štíhlá postava se obratně pohybovala mezi pracovním pultem a infratroubou, z kuchyně to začalo lákavě vonět.
Každé zlo je k něčemu dobré, pomyslil si. Jolana se k němu dnes po třech měsících vrátila, jakmile uslyšela o aféře.
Dívka nakoukla do pokoje a usmála se.
"Hned to bude, brouku, vydrž ještě čtvrt hodinky."
Karl Bildig zvedl z podlahy povelový panel. Zmáčkl na krabičce tlačítko se znakem TV 8. Obraz lesa zmizel a místo něho se objevil záběr televizního studia. Pečlivě upravený muž středních let právě komentoval poslední obrazové zpravodajství.
"Výbuch podmořské sopky jihovýchodně od Kurilských ostrovů porušil bariéru Tichomořské pěstitelské stanice. Do volného oceánu uniklo tři sta padesát tisíc tun ryb."
Na obrazovce bylo vidět nejasné podmořské záběry konstrukci a sítí zmítaných prudkými proudy.
"Plánovaný režim odletů kosmických lodí k souhvězdí Štíra byl zrušen. Ačkoliv na čtvrté planetě hvězdy Antares, nazvané případně Kirké, už pracuje dvě stě zaměstnanců Kolonizační správy Evropské federace, plán osídlení na tento rok opět nebyl splněn."
Obrazy vzdálené planetární soustavy, krajiny na Kirké a prázdného kosmodromu byly vystřídány záběrem z ulice. Televizní reportér stál před vchodem do výškové budovy vedle bílé desky s nápisem Ústav pro výzkum planetární modality. Obrátil se ke svému partnerovi, malému plešatému muži asi padesátiletému. Na obrazovce naskočil nápis Brussel 23.8. 2436.
"Vy jste, pane Stanley, ředitelem Ústavu pro výzkum planetární modality. Můžete našim divákům vysvětlit, čím se váš ústav zabývá?" Ředitel zvedl oči k reportérovi.
"Jsme jedním z ústavů Kolonizační správy. V podstatě se snažíme najít všechny prostředky, které ulehčí pobyt lidí na cizích planetách. Jak víte, fungují federální výzkumné stanice už na sto čtyřiceti devíti planetách, které se nám podařilo objevit v nejbližším vesmíru."
"I na Kirké?"
Stanley přešlápl:
"Kirké je zvláštní případ. Kromě jednadvaceti výzkumných stanic tu jako na jediné planetě pracuje naše přípravná kolonizační skupina, protože Kirké je vhodná k osídlení."
"Nábor osídlenců začal už před lety, že?"
"Ano. A to je právě problém, jehož řešení představuje náš nosný výzkumný program. Zájem lidí o přesídlení je totiž překvapivě malý."
Bildig se natáhl ke stolku pro sklenici šťávy a napil se. I při pití se díval na obrazovku.
"Zřejmě to souvisí s tím, že žádný osídlenec se nemůže vrátit zpět na Zemi," poznamenal reportér.

"Prozatím to není možné, pouze prozatím," zdůraznil ředitel. "Soubor virů, bakterií a jednobuněčných organismů na Kirké je prostě takový, že nemůžeme riskovat jejich zavlečení na Zemi. Na druhé straně pro dlouhodobý život na planetě nepřichází v úvahu, aby lidé neustále nosili skafandry. Nikdo není ochoten strávit zbytek života ve skafandru, to chápeme. Přesídlenci proto budou na Zemi očkováni, během letu imunizováni proti nákaze a na Kirké vystoupí bez ochranných oděvů. Po styku s atmosférou Kirké se však nebudou moct vrátit na Zemi. Jiné řešení neexistuje. Dosud totiž nejsme schopni lidi dokonale dezinfikovat."
Ředitel Stanley si odkašlal.
"Našemu ústavu určila Kolonizační správa mimo jiné úkol odstranit u lidí psychické zábrany, bariéru plynoucí z faktu, že se pravděpodobně už nikdy nevrátí na Zemi."
Reportér kývl hlavou:
"Kolonizace zlepši sociální klima v naší federaci."
"Problém je v tom, že musíme být schopni poskytnout kolonistům na Kirké životní úroveň v rozsahu karty číslo deset. Vyžaduje to vyvinutí řady autoreprodukčních robotů…"
Karl Bildig přepnul program. Na stěně naskočil obraz z ulice. Davy lidí mávaly modrými kartami a křičely:
"Devět, devět, nechcem desítku!"
Několik mladíků rozbíjelo výkladní skříně. Hlas komentoval reportáž:
"Stejně jako v našem městě, i v Kielu obyvatelstvo protestuje proti nízké hodnotě přidělených karet. Na druhé straně se málokdo rozhoduje pracovat."
Střih na jinou část ulice ukázal reportéra, který se uchýlil s třicetiletým vousatým demonstrantem k rozmluvě do podloubí.
"Proč jste se přidal k demonstraci?" zeptal se reportér a kývl hlavou k davu.
"Před třemi lety jsem dal výpověď. Dělal jsem u Svenssona ve fabrice na holografický promítačky, ale když přešel na automatizovanou výrobu a mě tam nechali jen jako dozorce nad stroji, tak jsem šel. Nepotřebovali mě. Nechali mě tam šaškovat jen kvůli smlouvě s odbory."
"Ale jako pracující jste měl kartu číslo osm."
"Jo, ale čtyři hodiny denně jsem si v hale připadal jako páté kolo od vozu. Prej dozorce! Když došlo k poruše, opravily ji opravárenský automaty."
Na dalším záběru byl stejný reportér s hezkou dvacetiletou dívkou.
"Proč nejdete pracovat? Budete mít nižší číslo…"
"Pracovat? Podívejte se kolem sebe!" vyjela dívka rozhořčeně. "Těch pár zajímavých míst je obsazeno a dělat práci, kterou laciněji a líp udělá automat, nebudu. Nechci žádné milodary!"
"Ale jako nezaměstnaná žijete zdarma na kartu," namítl reportér. Dívka mávla podrážděně rukou a vmísila se mezi demonstranty.
Jolana prostřela na stolku u okna a přinesla ručně uvařenou večeři. Cinkal porcelán a kov příborů, po třech měsících poprvé v tomto bytě. Normálně jedl z plastikových misek pro jedno použití. Teprve při kávě se Jolana zeptala:
"Tak povídej, bylo to moc zlé?"
Zamračil se.
"Snažili se mi to všechno přišít. Prý jsem se chtěl pomstít za to, že mě propustili z práce."
"Jak to, tobě? Vždyť v budově jsou na každém rohu kamery, hlavní počítač poslouchá jen pokyny registrovaných operatérů, a ty už jsi byl z registru vymazán."
"Nebyl. Propustili mě z práce, ale registr ještě neopravili. Víš, mám takový pocit, že za tím něco vězí, že si to někdo zatraceně dobře spočítal. Všechny optické záznamy z poslední půlhodiny před havárií byly smazány a některé programy někdo upravil tak, že narušil synchronizaci výroby. A pak je tady to narkotikum, kterým uspali Bredela. Někdo ho musel dostat do klimatizace ve velínu. Něco ti ukážu."
Karl Bildig vstal, přiložením palců obou rukou otevřel malý trezor ve stěně a vytáhl z něj úzký proužek fólie.
"Ve velínu jsem si tenkrát udělal pachový spektrogram a víš, co mi řekl počítač?" pokračoval ve vysvětlování.
"Vyhodil mi spektrum neznámého chlapa. Není to nikdo z operatérů, hlavní počítač v kombinátu tohle spektrum nezná. Na soudu ovšem odmítli vzít můj záznam jako důkaz a pachové spektrogramy policie byly nečitelné, protože krátce před jejich pořízením velínem prošlo příliš mnoho osob."
"Ale copak něco takového je dneska možné?" zašeptala Jolana. "Není to nějaké nedorozumění? Shoda okolností?"
"Může to být náhoda, ale s pravděpodobností dvě celé čtyři procenta," ušklíbl se Bildig. "Ale já přijdu na to, co za tím vězí! Osvobodili mě poměrem hlasů poroty devět ku šesti, dobrá, ale dokud nenajdu viníka, celej život na mě bude viset podezření."

Ulice pomalu ožívala. Lidé snídali v nedalekém bistru, kupovali noviny, občas parčíkem mezi oběma betonovými chodníky proběhl někdo ve sportovním.
Karl Bildig přistoupil k pouličnímu automatu na párky a vložil do zdířky v jeho plášti svou kartu. Stroj vysunul na pultík ohřátý párek v rohlíku, zabalený v průhledném obalu. Karl vzal snídani do ruky a podíval se na kartu. Před deseti dny na ní zářilo docela pěkné číslo deset tisíc a nějaké drobné. Teď měl na kontě jen pět tisíc ergů. Nejvíce ho stály cesty a také informace od lidí nebyly zadarmo. Ale pokud má člověk peníze a při spojení s informačními centrálami vhodně volí otázky, vždycky se domluví. Z drobných informací, uložených v ústředních bankách dat lze překvapivě dobře složit celkový obraz. I když máte jen zelenou kartu číslo devět.
Uviděl známou tvář, doc. dr. Carson West přicházel do práce. Přešel parkem na druhou stranu ulice a vstoupil do haly padesátipatrové budovy. V ústavu řídil akční oddělení. Za pět minut po něm dorazila v hloučku spolupracovníků ing.

Mája Fournierová se svým přímým šéfem Tomášem Minazzolim, který vedl personální sekci.
Ředitel Ústavu pro výzkum planetární modality John Stanley předjel se svým elektromobilem jako obvykle v devět padesát pět.
Deset hodin. Znal denní rozvrh svých lidí, věděl, že Stanley právě vchází do své kanceláře a poslouchá zprávy, které došly přes noc.
Deset deset. Sjíždí výtahem z padesátého patra o tři patra níže a vchází do Westovy kanceláře. Začíná pravidelná denní porada.

John Stanley měl rád tato dopolední posezení. Pracovní den začínal a celá obrovská budova ožívala hučením výtahů, rychlými kroky na chodbách, šelestěním klimatizace a on vše slyšel a vnímal. Na kraji stolu voněla pravá zrnková káva, kterou mu přinesla od nápojového automatu inženýrka Fournierová, a on poslouchal Westovu zprávu, doplňovanou poznámkami Tomase Minazzoliho a Maji Fournierové.
V posledních dnech mu však zavedený řád přestával zlepšovat náladu. Před týdnem mu ministr znovu důrazně připomněl, co je jeho hlavním úkolem a kde přestal vykazovat výsledky. Jeho nálada se měla ještě zhoršit.
Upíjel právě kávu, když West zmlkl. Někdo otevřel dveře pracovny a Stanley uviděl na tváři svých spolupracovníků výraz překvapení.
Obrátil se ke dveřím a spatřil v nich atletického mladíka v bundě s rukama v kapsách.
"Co tu k čertu chcete?" zavrčel Stanley.
Inženýrka Fournierová otevřela ústa a křečovitě sevřela svůj poznámkový blok.
"To je přece…," vykoktala.
Bildig na ni upřel svůj pohled, ale inženýrka větu nedokončila. Pouze se rychle podívala na Minazzoliho. Její šéf vyskočil.
"Jak jste se sem dostal?" zeptal se.
Muž nohou zavřel dveře a rychle přešel ke stolu.
"Kdo je ten člověk?" zeptal se podrážděně Stanley.
"Jmenuji se Karl Bildig a někteří pracovníci vašeho ústavu mě, zdá se, znají," odpověděl Bildig. Posadil se na okraj stolu a pokračoval:
"Deset dní mi trvalo, než jsem přišel na to, kdo měl prsty v poškození počítače. Ale přes pachový spektrogram vašeho člověka, který provedl celou sabotáž v kombinátu, jsem se dostal až sem."
Bildig vytáhl z kapsy své bundy dvě fólie a vložil je do přehrávacího panelu na Stanleyho stole. Na stěně vlevo se objevily shodné barevné obrazce. Bildig přistoupil ke stěně a ukázal na jeden záznam.
"Tenhle jsem pořídil těsně po havárii ve velínu a tenhle před dvěma dny s Pierrem Leuvenem. Platíte ho už tři roky a umím si představit za co."
Stanley seděl v křesle za stolem a pozoroval upřeně muže u stěny. West na židli vedle si zamračeně hrál se starodávným záznamovým krystalem, Mája Fournierová s Tomášem Minazzolim hleděli na snímky před sebou.
Bildig se obrátil k přítomným.
"Oč vám k sakru šlo? Nač jste potřebovali poškodit kombinát, copak nemáte svých problémů s kolonizací Kirké dost?"
"Proč jste vše neuvedl u soudu?" zeptal se Stanley.
"Říkal jsem jim o spektrogramu, ale nepřipustili ho jako důkaz."
"Ani se nedivím," poznamenal Stanley posměšně. "Seberte si ty svoje spektrogramy a vypadněte," zavrčel.
Tomas Minazzoli udeřil dlaní do opěradla svého křesla a řekl:
"Jak jste se vůbec dostal do budovy? Kde byla stráž?"
Bildig se nerozhodně zastavil.
"Nic jiného mi neřeknete?"
Přistoupil k Stanleymu.
"To vám přijde draho," zamumlal nakonec a rozčileně vyšel z místnosti. Dveře zůstaly otevřené. Mája Fournierová je zavřela a postavila se doprostřed místnosti.
"Podlý podvod. Nemůžeme takhle," zašeptala, ale slyšeli ji všichni.
"Tak dost!" zvýšil Stanley hlas. "Nemáme jinou možnost."
Pohlédl na své podřízené.
"Demonstrace v Paříži, Ruhru a jinde jsou už skoro na denním pořádku. Pokračují sabotáže, obyvatelstvo přestává spolupracovat s vládou. A proč to všechno? Protože životní úroveň se nám daří stěží udržet na dosaženém stupni. Lidé nechtějí automatizaci, ale právě ta jim může zlepšit životní podmínky, nechtějí omezení porodnosti, ale to prostě při pěti miliardách lidí být musí. Nechtějí likvidaci přírodních rezervací, ale kde vzít další suroviny? Nechtějí ztratit práci, ale bez automatizace produktivitu nezvýšíme! A když jako zázrakem objevíme Kirké a můžeme ji kolonizovat, nikdo nechce ze Země vytáhnout paty. My prostě musíme do vesmíru. Je to logika našeho historického vývoje!"
"I za tuhle cenu?" zašeptala Mája Fournierová.
"Nezapomínejte, že tajné zasedání federálního parlamentu nás zbavilo povinnosti respektovat články tři a osm ústavy."
"Angličané v osmnáctém století osídlili Austrálii trestanci," ušklíbl se West. "A my, když jich nemáme dost, si je musíme vytvořit."
West zachytil vyděšený pohled inženýrky Fournierové. Pomalu se otočil. Nevěděl, jak dlouho stál Bildig ve dveřích, ale poznal, že ví.
Bildig přešel ke stolu a na okamžik se shýbl k podlaze. Pak ukázal svou dlaň Johnu Stanleymu. Ležela na ní malá černá jehlička. Zmáčkl komunikátor na zápěstí a místností se rozlehl ředitelův hlas:

"Nezapomínejte, že tajné zasedání federálního parlamentu…"
Bildig se mlčky díval na přítomné a jeho obličej se stáhl do opovržlivé grimasy. Rty se mu však třásly, když řekl:
"Dělá se mi z vás špatně. Tak o to vám šlo, dostat mě na Kirké? I za cenu toho, že mě soud nespravedlivě odsoudí k vyhnanství? Taková špinavost!"
Přešel k Stanleymu a naklonil se těsně nad něj.
"Vybrali jste si mě zřejmě kvůli mé profesi, na Kirké potřebujete spustit potravinové kombináty, co? A kdo je na řadě zítra? Další operatér nebo robotik? Možná lékař, na kterého nastražíte nějakou past. Za pár let bude trest vyhnanství i za demonstrování a tak nakonec dosáhnete svého, dostanete na Kirké lidi."
"Uvažujte trochu," promluvil Stanley. "Jde také o osud federace, ve které žijete. Sovětský svaz a Severoamerické státy už mají na Kirké po třiceti tisících kolonistů, my tisíc. Musíme obsadit svůj sektor, nesmíme propást tenhle historický okamžik!"
"I takovým způsobem?" zeptal se Bildig. Zaťal pěst, až mu zbělely klouby.
"Tušil jsem, oč vám jde. Dobrá, poletím na Kirké. Poletím, zaregistrujte mě. Ale jen proto, abych nemusel žít v jedné zemi s lidmi, jako jste vy!"
Bildig vyběhl z místnosti a práskl za sebou dveřmi.
John Stanley vstal a zmáčkl na stole tlačítko interkomu.
"Pro ochranné oddělení: Propusťte z budovy muže, který je na fotografii. Pro informace: Uvolňuji fotografii Karla Bildiga pro ochranné oddělení."
Pomalu usedl zpět do křesla. Zvedl oči, přelétl pohledem Fournierovou, Minazzoliho a Westa. Na tváři se mu objevil úsměv.
"Pouhé zvukové nahrávce nikdo věřit nebude," řekl.
"Weste," pokračoval, "nevěřil jsem vám, ale měl jste pravdu. Přestože Bildiga neodsoudili, reagoval na naše takzvané špinavosti tak, ze stejně poletí. To je nadějný výsledek, který mě opravňuje spustit zítra celou akci. Ale stejně, pozor na stopy po našem zásahu. Kolik vybraných kandidátu na vysídlení chceme dostat před soud?"
"V příštím měsíci tisíc dvě stě patnáct, pane," odpověděl West.
"Vyšlete své lidi. A pracujte víc s falešnými svědectvími!"
Program kolonizace byl zahájen.

A velký skok pro lidstvo
Pavel Šrédl
…prásk…
"áááááuvajs… fuj, zatracená práce, první krok na Plejádě 6/b, a zrovna musím šlápnout na hrábě!!!"

Ideální projekt
Jana Moravcová
Můj přítel Cyril je muž činu. Někdy sice činu zbrklého, nicméně činorodost se mu upřít nedá. To ovšem ví jen ten, kdo Cyrila důkladně zná. Normálně totiž budí dojem člověka liknavého a lhostejného k okolnímu chvatu. To však jeho organismus pouze čerpá energii a sílu, aby mohl vyrazit k něčemu nepředvídanému. Stává se mu potom, že čin předchází myšlenku tak rychle, že Cyril se později marně snaží dopídit se podstaty něčeho, co bezesporu udělal on, ale proč se tak stalo, není vůbec jasné.
A takhle také přišel k celému tomuto případu. Mohlo by se mu také říkat "případ Atlantida", jenže určitá pochybnost mě vede k dodržení původního záměru - tím spíše, že původní záměr vůbec nevzešel ani ode mě, ani od přítele Cyrila, nýbrž od těch, kteří projekt pečlivě vymysleli, zapsali a také s označením "ideální" uchovali.
Cyril dost často cestuje po světě. Je odborníkem přes jakési hřídele - a podle mateřského podniku zřejmě odborníkem vynikajícím. A tak se často stává, že Cyril narychlo balí zavazadla a mizí svým známým a přátelům na nějakou dobu z očí. Ačkoliv "zavazadla" není to pravé slovo. Cyril vlastní malý kufříček, do kterého se s bídou vejde jedno rezervní oblečení. Je přesvědčen, že ostatní, co bude potřebovat, si může vždycky obstarat až na místě. A když ne, obejde se bez toho. Nevím, do jaké míry se toto jeho tvrzení osvědčuje v praxi, ale fakt je, že Cyril patřívá k nejméně vybaveným cestujícím, čímž samozřejmě dráždí představivost celníků.
Docela nedávno se Cyril opět vracel z jedné takové delší cesty. Odbavení na tamním letišti se poněkud zdrželo, ale Cyril tomu nevěnoval patřičnou pozornost. Mohl si samozřejmě všimnout toho, že ho nějak dlouho prohlížejí, ale protože na to byl díky svému nápadně nenápadnému zavazadlu zvyklý, nepodivil se a také ho nenapadlo, že s ostatními cestujícími se děje totéž.
Teprve později si z útržků rozhovorů těch, co přežili, dával dohromady, že na letišti už nějaké podezření měli… a ono se pak bohužel vyplnilo. Bezprostředně po odbavení ho však nenapadlo nic. Bezstarostně usedl do letadla a okamžitě se pokoušel usnout. Nedařilo se mu to, a ani když se letadlo kodrcavě rozjelo po betonu, nedosáhl ještě té správné houpavé spokojenosti, s níž vždycky ve spánku zdolával veškeré vzdálenosti. Ne snad že by se bál. Tvrdil vždycky, že to je praktický návyk z mládí - ještě z dob, kdy dojížděl lokálkou do školy do okresního města a snažil se racionálně využít čas strávený v dopravním prostředku. Studium a četbu při cestách neuznával, měl pocit, že toho i tak nastuduje a načte až dost.
Letadlo si tedy podrncávalo, vrčelo, ale nevzlétalo. A najednou někdo zaječel. Jenom tak, beze slov. Pak nastalo ticho. Cyril otevřel oči a uvědomil si, že někde zahlédl oheň. Ani později nedokázal blíže určit místo, na němž oheň uviděl, a příslušná komise lomila rukama, když Cyril neustále opakoval:
"Já nevím, rozhlídl jsem se na všechny strany - a když se díváte na všechny strany skoro současně, nemůžete přece

postřehnout, kde ten oheň je!" Komisi se při vyšetřování havárie sice takováhle odpověď nelíbila, ale jisté je, že pro záchranu Cyrilova života v té chvíli vůbec nebylo podstatné, kde oheň vidí. Důležité bylo to, že vyskočil ze svého místa - a jak tvrdili spolucestující, kteří za ním vyběhli - "zkušeným pohybem otevřel nouzový východ". Někteří z nich se přiznali, že vůbec nevěděli, proč se cpou za Cyrilem do úzkého otvoru. Pravděpodobně zafungoval nějaký tajemný mechanismus pudu sebezáchovy, který Cyril uvedl do pohybu i u ostatních. Ti cestující totiž vůbec žádný oheň - na rozdíl od Cyrila - neviděli, drali se z letadla prostě jen proto, že se z něj dral Cyril.
A Cyril tvrdí, že si v oné chvíli uvědomoval jediné. Jeden kolega mu kdysi vyprávěl o jakémsi leteckém neštěstí a pořád přitom opakoval: "Kdepak, když se něco takového stane, tak na nic nekoukej, a jestli to jde, tak utíkej pryč! Utíkej!"
A Cyril utíkal.
Utíkal, i když vzadu slyšel hrozný rachot a detonace. Pak si ještě uvědomoval, že něco poletuje bezprostředně kolem něj a nad ním - a potom zakopl a upadl. To, oč zakopl, byl kufřík, který ho právě předhonil na cestě od letadla. Přeletěl ho a spadl mu přesně k nohám. Cyril po něm hrábl rukou, ani na vteřinku neuvažoval o zvláštní náhodě, která mu posílá z letadla jeho vlastní zavazadlo, vyskočil ze země, sevřel kufřík do náručí a běžel dál.
S tím kufříkem v náručí pak na fotografii oběhl celý svět na stránkách novin hned pod senzačními titulky jako: Kdo přežil záhadnou katastrofu a Uprchlík z pekla.
K těm, kteří to přežili, byli všichni ohleduplní a něžní. Původní podezření, že mezi nimi může být i možný viník, se rozplynulo během velice krátké doby, protože jeden z letištních zřízenců, který svou pyromanii až do poslední chvíle úspěšně tajil, učinil pod dojmem pohledu na plápolající letadlo veřejné doznání. Nadšeně se totiž k činu přiznal a dodal také, že to byl on, kdo předtím poslal anonymně varování, že někdo z cestujících se pokouší propašovat na palubu pekelný stroj. Blíže svůj čin vysvětlit nedokázal a údajně byl později prohlášen za nesvéprávného.
Přítel Cyril byl ošetřen i vyšetřován - a protože měl přece jenom nějaké to lehčí zranění a protože chtěli vyhovět jeho přání, aby se co nejrychleji dostal domů - cestoval na nosítkách k dalšímu letadlu a na našem letišti už pro jistotu čekala houkačka. Cyrilovi ovšem mezitím dali něco, aby usnul, a to ještě dřív, než mohl třeba prohlásit, že domů sice chce, ale letadlem ne. Tato námitka tedy byla odbourána - a Cyril se probral obklopen péčí lékařů hovořících jeho mateřštinou.
Když mu sdělili, že se konečně smí odebrat domů, projevil přání převléknout se do rezervního obleku z kufříku. A tu zjistil, že kufřík nemůže otevřít a že to je vůbec nějaké divné, protože zkrátka a dobře tenhle kufřík se tomu jeho sice podobá, ale jinak je docela jiný. Poplést si ho mohl skutečně jen v té rychlosti, když utíkal od letadla. "To není mé zavazadlo," prohlásil a strkal ho zpátky sestřičce. "To je vaše zavazadlo," tvrdila na to sestřička a strkala Cyrilovi před oči fotografii z nějakého obrázkového časopisu. Byl tam na ní vyděšený Cyril a v náručí svíral kufřík.
"Kufr jako kufr," trval na svém Cyril, "kdopak z té fotografie pozná, co to vlastně držím?"
"Držíte tenhle kufr," nedala se sestřička. "Koukněte se na to zvláštní ucho! A teď se koukněte na fotografii. Je to ono, nebo ne?" Cyril se podíval a nejisté přiznal: "Tak jsem ho asi někomu sebral. Musíte ho vrátit!" Sestřičce se to řešení vůbec nelíbilo. Jaképak: Musíte ho vrátit? Když už se něco musí, ať si to drahý pacient udělá sám!
"Heleďte," řekla proto po chvíli uvažování, "od nás stejně žádné jiné zavazadlo nedostanete, protože tu žádné jiné nemáte - a s tímhle si dělejte, co chcete! Třeba si to i vraťte!" A nechala pacienta odvézt domů ve vypůjčeném nemocničním plášti.
Cyril se doma ještě několikrát pokoušel kufřík otevřít. Zavazadlo vzhledem ke svým rozměrům bylo vlastně pořádně těžké. Vážilo hezkých pár kilo, a přitom jemný kožený potah sám na velkou váhu nevypadal. Cyril si kufřík chvíli se zalíbením prohlížel a nakonec do něj zlostně kopl. Jako správný muž činu. Teprve pak si uvědomil, že by kufr mohl třeba i vybouchnout - to za prvé, a za druhé, že ho po tom kopnutí nějak moc bolí prsty u nohou, takže s tou jemností obalu to asi nebude takové, jak se na první pohled zdá.
Přiklekl tedy nejprve ke kufříku a poslouchal, zda neuslyší tikání pekelného stroje. Když po dlouhou dobu nic neslyšel, pokusil se kožený obal rozpárat. Nešlo to. Brzy pochopil, že má před sebou malý přenosný trezor.
Jeho první cesta vedla za kamarádem. Znali se už od vojny. Jejich jména bývala vyslovována jedním dechem. To když velitelé jmenovali nejlepšího a nejhoršího muže kasáren. Cyril na prvním místě nebyl.
Kamarád měl díky šikovnosti takřka výsadní postavení, později odešel do nějakého kursu a lepšího pyrotechnika byste asi těžko našli. Cyrilův kamarád uměl všechno. A nejlíp ze všeho uměl rozebírat. Trpěl přímo rozebírací manií. Jeho šikovné prsty si teď poradily i s úhledným trezůrkem.
Uvnitř byl prostor tak malý, že tam snad mohlo být přepravováno jen pár listů papíru. Mohlo, ale nebylo. Trezůrek byl prázdný.
Tím Cyril o celou věc ztratil zájem. Řekněte sami, kam a proč by měl vracet ten prázdný nesmysl, když sám přišel o kufřík plný? Ta záměna stejně nebyla spravedlivá, řekl si, byla v můj neprospěch - tak co! Hodil doma kufřík na skříň a víc se o něj nestaral.
Jenže se starali jiní.
Cyril zčistajasna dostal pozvánku na schůzku Příznivců archívních kuriozit. Okamžitě ji zahodil. Jednak mu to nic neříkalo, jednak by neměl zájem, i kdyby mu to něco říkalo, protože byl vždy na hony vzdálen veškerým seancím podobného druhu.
Už jenom pouhá představa, že by musel soustředit pozornost třeba na celý večer - a to kvůli nějakým archivářům! Má to snad nějaký vztah k jeho profesi? Nemá. Takže to klidně může pustit z hlavy.
Po několika dnech však ho s podobnou pozvánkou navštívil osobně jeden muž. Působil velice slušným dojmem, a Cyril nenašel žádné vnitřní oprávnění k tomu, aby ho vyhodil ze dveří. Naopak - musel uznat, že ten drobný, stříbrovlasý a pečlivě oholený starší pán má vystupování dokonale vybroušené a že jeho pozvání na schůzku Příznivců archívních kuriozit lze těžko jen tak nevzít na vědomí.

"Tak zítra," usmál se stříbrovlasý pán a podával Cyrilovi lístek s adresou schůzky.
"Vy jste si mě s někým spletli," vzmohl se na chabý protest Cyril. "Já nemám s archívy nic společného a s kuriozitami taky ne. Jestli vám někdo dal na mě adresu, tak si z vás prostě vystřelil - a ze mě taky!"
"Ó ne, my jsme si vás nespletli, pane," řekl s úsměvem návštěvník a Cyrilovi se zdálo, že v jeho slovech zaslechl cizí přízvuk. A k dovršení všeho muž dodal: "My jsme mezinárodní - nebo, chcete-li - všesvětové sdružení a právě v těchto dnech jsme se výjimečně sešli ve vašem krásném městě…, my se v adresách nemýlíme, pane!"
Cyrilovi zatrnulo. Při svém putování po zemích celého světa měl strach jen ze dvou věcí: Že se nakazí nějakou nevhodnou chorobou a že bude středem pozornosti sentimentálních krajanů. Nesnášel dojímavá vyprávění těch, kteří opustili svou zem byť i pradávno. A teď mu tenhle člověk povídá něco o celosvětovém sdružení, které se sem sjelo kvůli nějaké schůzce, tam bude asi "krajanů" požehnaně.
Stříbrovlasý muž zaznamenal odmítavý výraz, který se na Cyrilově tváři objevil, a s úsměvem poodstoupil, jako by naznačoval, že samozřejmě okamžitě zmizí.
"Nemusíte mít obavy, pane, my jsme seriózní, zcela mírumilovné sdružení a veškerá zvůle je nám cizí."
"Proč mi to povídáte?" užasl Cyril. "Víte, že to…," zajíkl se a teprve po chvíli našel vhodná slova, "že to, jak to říkáte, dokonale může působit jako výhrůžka?"
"Ale jděte," řekl dobromyslně muž. "Vy jste zvláštní! Člověk vám řekne o mírumilovnosti a vy to berete jako výhrůžku. To ale je opravdu zajímavé!"
A Cyrilovi se v tu chvíli zdálo, že muž vrtí hlavou s takovou pokryteckou horlivostí, až to snad i jemu samému musí být protivné.
"Ne, nepočítejte se mnou!" řekl rázně Cyril. "Nemám rád ani sedánky se zpěvy národních písní, ani archívy, ani nějaká všesvětová sdružení…"
"Ale my o vás máme zprávu od jednoho z našich přátel! A proto vás mohu ujistit, že ta schůzka vás zaujme. Přinejmenším - když už byste k nám nechtěl najít cestu - přinejmenším byste s námi mohl uzavřít slušný obchod. Ledaže byste… ten obchod chtěl se mnou uzavřít hned tady," povytáhl muž obočí, aby to jako vypadalo, že ta myšlenka ho napadla skutečně až v tomto okamžiku.
"Já ale na prodej nic nemám," odpověděl teď už pobaveně Cyril. "Jestli vám někdo o mně dal nějakou zprávu - jak vy říkáte - o tom, že pořád jezdím a létám po světě, tak měl pravdu. Zajímá mě ale jen moje profese - a ta s archívy nemá naprosto nic společného. Když už to musíte vědět - vozím s sebou jen náhradní oblek a nic víc. A jezdím jen s malým kufříčkem…"
"Jenže o ten právě jde," rozveselil se muž, že konečně našli společnou řeč. "Ten byste nám snad přece mohl prodat, ne?" "Můj koženkový kufřík?" upřesnil Cyril.
"Prostě váš kufřík," nenechal se zmást stříbrovlasý muž. "Ten, co jste s ním na fotografii po té nešťastné události s letadlem."
"Jo," prohodil neurčitě Cyril a poprvé v životě zatoužil po nějaké hrozně rychlé myšlence, která by ho vyvedla ze zapeklité situace. "Já tam tedy přijdu," slíbil bleskově, protože nic kloudného ho ne a ne napadnout.
"Budete velmi laskav," pronesl muž s mírným zklamáním v hlase.
"A samozřejmě předpokládáte, že kufřík přinesu s sebou, že?" triumfoval Cyril, kterému se konečně začalo obnovovat myšlení. "Ale pane," řekl s laškovnou káravostí muž. "Nám je přece veškerá zvůle cizí!" A docela normálním hlasem se ujistil: "Ale přijdete určitě, viďte?"
Sotva stříbrovlasý muž odešel, zvítězil v Cyrilovi opět muž činu. Sedl si k telefonu a začal volat na všechny strany. Především ke kamarádovi, který o tomhle případu už vlastně něco věděl, protože Cyrilovi kufřík otevřel. Pozval ho k sobě do bytu. Okamžitě - a když už k němu půjde, ať někde cestou koupí nějaký zaručený patentní zámek, snad je proboha natolik šikovný, aby mu ho mohl ještě dnes přidělat na dveře. Kamarád se urážel, že na tohle je jeho kvalifikace škoda, ale dostalo se mu ujištění, že ho za to čeká lahůdka, která jeho rozebíračské mánii všechno vynahradí.
Potom Cyril dlouho přemýšlel, čí manželka to pracuje ve státním archívu, pak si konečně vzpomněl na kolegu Mráčka a potom dlouze a zeširoka vysvětloval paní Mráčkové do telefonu, kdo je a že by potřeboval informace o veškerých sdruženích archivářů. Paní Mráčková však neprojevila pochopení, pravděpodobně si myslela, že Cyril je opilý. Poradila mu, ať se informuje v lampárně na Hlavním nádraží. Cyril tedy uraženě zavěsil, pak to zkusil na Informacích, pak postupně na různých Sdruženích, která našel v telefonu, potom přešel na heslo Spolky - a potom už dorazil kamarád a zmučený Cyril mu celou záhadu vyklopil.
"Snad nemyslíš, že je najdeš v telefonním seznamu?" podivil se kamarád a ze všeho nejdřív se dal do nového zámku na dveřích. Usoudil, že to bude nejjistější. Chtěl k němu připojit i nenápadné poplašné zařízení, ale nakonec se nápadu vzdal. Cyrilova námitka, že poplašné zařízení by zcela určitě při své zbrklosti uvedl do chodu co nejdřív on sám, byla naprosto oprávněná, to musel kamarád uznat.
Byl už pozdní večer, když usedl k malému záhadnému trezoru, rozložil si kolem něj nářadí a pomaličku jako kouzelník ho začal obkreslovat neviditelnými tahy svých prstů ve vzduchu.
A skončil až ráno.
Položil před vyjeveného Cyrila několik listů papíru a vzápětí usnul.
Cyril si nejprve pochybovačně prohlédl rozhozené součásti trezůrku a potom vzal opatrně do ruky objevené papíry.
Na první pohled to vypadalo, že jde o nějaký úřední spis. V záhlaví bylo rukou anglicky napsáno:
Překlad. Originál uložen v Hlavním trezoru, šifra OPQ 2W. Pořízeno podle fotografie, která musela být zprostředkovateli vrácena.
Pak následoval text, který však na rozdíl od úvodních slov, působil dojmem spíše povídky než úředního spisu. Tento

text byl psán na stroji a byl také anglicky. Na posledním listě dole pak bylo velkými písmeny
- opět rukou - jako by ve spěchu načrtnuto jediné slovo: ATLANTIS.
V textu psaném na stroji bylo zaznamenáno toto:

Po mnoha staletích si naši potomci možná vzpomenou na ty, kteří jim připravili šťastný život. Nebudou je jistě zajímat jména, ta jsou ostatně vždy zaměnitelná, nebude je možná zajímat ani ten, kdo vymyslel Ideální projekt. Vzpomenou si snad jen díky dávným legendám na to, že jejich vlast bývala osamoceným ostrovem v nepřátelském moři vod i jiných zemí, přesto však zemí šťastnou a bohatou. Nic jiného než dávné legendy jim tuto dávnou historii nepřipomene, protože všichni a ve všech stoletích budeme pečlivě dbát na to, aby nezůstal žádný písemný doklad o tom, že svět byl kdysi uspořádán jinak, než jak jsme si jej vymysleli my. Protože však nikdy nelze zcela vyloučit možnost uchování nějakého nevhodného, zkresleného dohadu na kousku papíru v rukou potomků těch druhých, ponecháváme ve svém hlavním trezoru tuto zprávu o Ideálním projektu změny uspořádání světa. Neboť není pochyb o tom, že potomci těch druhých po několika generacích ztratí veškerou moc nad během světa. Nechceme však způsobit svým vlastním potomkům jakoukoliv bolest - byť by to třeba bylo jen podezření, že jejich předci se zmocnili ostatních zemí krveproléváním.
Nechť tedy naši potomci vědí: naším znamením je mírumilovnost. Každá zvůle je nám cizí. Obdivujeme rozum, velkorysost a sebekázeň. V této úctě nás vychovali naši rodiče, jim ji předávaly předchozí generace.
Naši filozofové vytvářeli po staletí promyšlený systém, v němž při sebezdokonalování dokázal každý náš jedinec dosáhnout vrcholu svých možností. Máme dokonalé vědce, vynálezce, ba i válečníky - jak by se dali nazvat naši odborníci pro ochranu země. Nemíníme však útočit svými zbraněmi na ostatní. Naopak - chceme, aby naše děti nepoznaly strasti bojů.
A tu před námi vyvstala otázka:
Nezačnou nám ostatní náš rozkvět závidět?
A z odpovědi na tuto otázku vycházely další úvahy:
Závist přece může plodit nenávist. Od nenávisti je pouhý krůček k útoku. A není útok obvyklým projevem nízkého ducha? Je-li tomu tak, potom jsme v neustálém ohrožení, protože bezesporu stojíme na vyšším stupni duchovního vývoje, na stupni rozkvětu a štěstí.
Jakmile jsme si uvědomili toto nebezpečí, svolali jsme Nejvyšší poradu a hledali jsme řešení. Řešení, které by navždy odvrátilo nebezpečí od našich hranic, od hranic našich potomků.
A tehdy se zrodil Ideální projekt. Není podstatné, kdo jeho myšlenku vyslovil první - ostatně pravda je ta, že byl poskládán jako mozaika z nápadů našich nejdokonalejších mozků.
Není jistě nutné podrobně popisovat dlouhou cestu ke konečné podobě projektu. Stačí uvědomit si jediný fakt:
Tento projekt, toto tajemství je uloženo v dokonalém trezoru, jímž nepohne ani největší výbuch, jaký si vůbec dovedeme představit. A do pláště tohoto trezoru jsou vpálena slova: Otevři, pochybuješ-li o své vlasti, odpíráš-li jí poslušnost.
Kdo z nás se tedy odváží při našem systému výchovy trezor otevřít?
K poslušnosti patří mnohé. I například taková zdánlivě vedlejší věc jako půst, zákaz požívání určitých jídel. Jídel - svou přípravou přesně vymezených. Tento zákaz samozřejmě nikdy nebyl vydán písemně. Traduje se v ústních podáních a je o to účinnější. Několik neukázněných bohužel zpočátku muselo zemřít, aby ostatní uvěřili, že naše krev, celé naše tělo určitou potravu nesnáší - a to především pro určité druhy koření, které způsobují smrtelné křeče.
V té době jsme začali prodávat do sousedních zemí koření, kterému se říkalo zan. Bylo to koření výborné chuti a sousední země o ně měly velký zájem. Současně jsme nechali mezi vlastními lidmi proběhnout jako "prozrazené tajemství" zprávu, že to byl právě zan, jenž způsobil smrt několika jedinců. S lítostí vzpomínáme na oněch několik měsíců, během nichž jsme museli všem našim obyvatelům vtisknout odpor k onomu koření. Správně dávkované poplašné zvěsti však bezpečně konaly své dílo. Obyvatelé ovšem byli poněkud nespokojení a na krátkou dobu se mezi nimi usídlil strach.
Oficiálně se k problému koření zan u nás nevyjádřil nikdo. Pouze jeden z našich věhlasných lékařů na veřejném shromáždění vyslovil domněnku, že skutečně jakási látka v naší krvi se může s tímto kořením nesnášet, a že tedy koneckonců požití zanu může přivodit i smrt. Opakuji, že na tu dobu vzpomínáme s lítostí, protože několik osob muselo být obětováno. Vždy však šlo o ty, o nichž jsme sami věděli, že nepatří k výkvětům ducha naší země. V několika případech byl do zanu skutečně přimíchán jed. Byla to však jediná smutná kapitola celého projektu, kapitola vynucená okolnostmi.
U našich zahraničních odběratelů k žádným neštěstím při požití koření nedošlo a nám nedalo velkou práci rozšířit mezi cizími zákazníky zvěst o pomluvách, které o nás rozšiřují některé země. Hranice mezi zeměmi přece jen úspěšně pomáhaly v izolaci názorů.
Musíme si ovšem uvědomit, že uplynulo několik roků, než se mezi našimi obyvateli zahnízdil odpor k zanu jako nepřekonatelný. Vždyť také projekt předpokládá nejen desetiletí, ale spíše řadu staletí k dokonalému účinku.
Zan totiž nezpůsobuje žádné křeče, tím méně smrtelné. Je to opravdu chuťově dokonalé koření - a co víc, jeho požívání se stává návykem. Jednotlivé země ho znají v různých variantách a pod různými jmény, ale to je lhostejné.
Jeho účinky se projevují až po několika generacích. Zan začíná působit nenápadně. Druhá a třetí generace si vlastně ani nepovšimne, že už v ní není tolik géniů, ba ani mnoho talentovaných jedinců. Inteligence celých národů pak bude klesat níž a níž. Jedině ta země, která zan vůbec nevpustí do svých domovů, jedině ta bude mimo nebezpečí. A tato země postupně ovládne celý svět. Vykročí za své hranice nikoli v roli bojovníka, ale jako dokonalý mozek, vykročí v řadách vědců a vynálezců, kteří jsou přece vždy tak potřební ve všech zemích.

Nejtěžší na tomto projektu nebylo zjistit a spočítat správné dávkování zanu. Nejtěžší bylo vštípit těm, kteří měli být zachráněni, pocit strachu z lákavé vůně koření. Kromě první a celkem primitivní metody s podáním jedu jsme vybudovali celý odstrašovací systém. I tak je samozřejmě možné, že někteří tento nepsaný zákaz někdy poruší. Ojedinělé požití však není nebezpečné - a jde-li o soustavnou nekázeň, nepatří vlastně potomci takového slabocha mezi vyvolené.
Tento Ideální projekt může dojít naplnění pouze za předpokladu, že jsme se sami v sobě nemýlili. Že velkorysost, s níž se ujmeme řízení celého světa - a bude to pouze k jeho prospěchu -, nastolí všude vládu rozumu, tedy vládu rozumu občanů naší země, k čemuž nás dovede jen a jen sebekázeň. A my to musíme dokázat.
Neboť kdyby ještě potom někdo chtěl zapochybovat, kdyby snad nějakým řízením osudu začal podléhat představě, že jsme se snad dopustili něčeho, k čemu nás neopravňoval náš přirozený vývoj, byl by objeven tento spis. Protože takový člověk by přistoupil k Hlavnímu trezoru a s vědomím, že pochybuje o své vlasti a odpírá jí poslušnost, by trezor otevřel.
A potom by ovšem pochopil, že je pozdě na jakoukoliv změnu, že svět je už jednou provždy uspořádán.

Tady text končil.
Cyril si nechápavě znovu pročetl poslední větu. Tohle je nějaký konec? A pod tím už jen to načmárané slovo ATLANTIS.
Cyril obrátil poslední list. Na druhé straně bylo několik ostrých rýh. Vypadalo to jako stopy písma. Podle sklonu to mohlo být stejné písmo jako úvodní poznámky před textem. A kdo napsal slovo ATLANTIS? Načmáraná písmena nic o svém pisateli nevypovídala.
Prohlédl si tedy znovu rýhy na rubu posledního listu. Když papír trochu naklonil směrem od světla, dokázal dokonce rozeznat pár slov. Vypadalo to, že někdo si psal nějaké poznámky a místo podložky použil předchozí list.
…jediná možnost…, vyluštil Cyril. A pak ještě: …zničit včas… a něco jako velké L a velké I … "Poslouchej," řekl ohromeně svému kamarádovi, který na pohovce spokojeně oddychoval. "Prober se a poslouchej! Víš něco o Atlantidě?"
"To je ta země, co není?" zabručel nespokojeně kamarád.
"Jo. A my možná máme v ruce doklad o tom, proč musela být zničena."
"No …, jen jestli si z tebe někdo nedělá blázny," probíral se zvolna kamarád a jen nerad souhlasil s tím, že Cyril bude předčítat nahlas. Přitom se s ním však dála pozoruhodná proměna. Vypadal čím dál tím vyspaleji, až na konci čtení byl docela svěží. "Tohle si ale rozmysli…, jestli to chceš někomu prodat!" zvolal při posledním slově a radostně si zamnul rukama, jako by se chystal papíry před sebou rozebrat na molekuly.
V tu chvíli zazvonil telefon.
Cyril zvedl sluchátko a okamžitě poznal hlas stříbrovlasého muže: "Nechtěl jsem vás vyrušovat, a tak jsem vám materiály vhodil do schránky. Uvědomil jsem si, že by pro vás bylo nepříjemné, kdybyste šel na schůzku sdružení, jehož čelné představitele neznáte. Těšíme se, vážený pane!" A zavěsil.
"Začíná mi jít na nervy," přiznal zdrceně Cyril. "I s tím cizím přízvukem a s těmi škrobenými větami. A nejvíc mi vadí to, že dneska už je zítra - a že bude schůzka těch bláznů!"
"Tak to sebou musíme mrsknout," zareagoval potěšené kamarád, sjel dolů z pohovky a vrhl se k telefonu. "Ty si jdi pro tu poštu a já začnu obvolávat svoje spolehlivé informátory - protože ty by ses o celém případu rozhodně nedozvěděl nic."
Cyril našel ve schránce něco jako dvojlist z památníčku. Mezi prapodivnými kresbami tam byly ozdobným písmem vyvedeny stručné informace typu: Příznivci archívních kuriozit se poprvé sešli na své schůzce o Štědrém dnu před deseti lety na Tahiti. Být členem našeho sdružení má tu čest pouze několik významných osob z celého světa. Podmínkou členství je zvláště významná archívní kuriozita. Naši slavní členové: Předseda - Anthony Norbert Theodor Is, tajemník: Paul Émile Gallas…
"Ukaž!" vytrhl kamarád Cyrilovi dvojlist z ruky. "Tedy to jsou jména…! Tak abys věděl, sítě jsou rozhozeny, za chvíli nám začnou éterem pršet informace. No - a na tohle se přeptáme taky. Když slavní členové, tak je snad někdo bude znát!" A vytočil jakési číslo a komusi nadiktoval celý seznam jmen z dvojlistu.
"Ty si myslíš, že ti někdo tyhle věci zjistí?" ozval se konečně Cyril. "Ty si myslíš, že ti někdo jen tak do telefonu řekne… Víš, jak já jsem se včera snažil něco se dovědět?"
"Ale jdi ty!" zasmál se pobaveně kamarád. "Moji známí jsou kapánek jiného druhu než tvoji. Tuhle jsem například u jednoho vyráběl…," nedopověděl. Rozdrnčel se telefon a jakmile si kamarád něco poznamenal a zavěsil, zazvonil telefon znovu. A tak to trvalo hezkou chvilku - a když potom konečně nastalo ticho, kamarád se povzbudivě usmál, řekl: "A teď poslouchej!" a začal číst z těch svých telefonních poznámek:
"Atlantis čili Atlantida - v jedné encyklopedii se o ní mluví pouze jako o bájné zemi někde v Atlantiku, jinde ji umisťují konkrétně kamsi za Herkulovy sloupy a říkají, že její vyspělá kultura byla zničena při přírodní katastrofě. Jinde se přiznává, že tahle země mohla být vlastně kdekoliv na světě. Ale ta vyspělá kultura tam údajně byla a země dnes neexistuje - na tom se shodují snad všichni.
Příznivci archívních kuriozit - něco obdobného s podobným názvem existovalo prý před pár lety a bylo to bráno jako výstřelek znuděných milionářů. O existenci téhle skupiny v současné době nejsou ale žádné zprávy.
Ten pán s třemi křestními jmény a krátkým příjmením Is taky skutečně existoval, byl to prý opravdu dost slavný člověk, myslím, že říkali biofyzik…, jenže, Cyrile…, on ten chlap zahynul při leteckém neštěstí, a to docela nedávno!"
"A to přesně v tom letadle, z kterého jsem já utekl…, to jsi chtěl říci, že?" zeptal se Cyril a viditelně ztrácel barvu z obličeje. "Že já jsem ten kufr sbíral ze země!" zalomil rukama.

"Ale co se děje?" podivil se kamarád. "Já si myslím, že to je jasné: Ten Is letěl s touhle svou kuriozitou zabudovanou do zdvojené stěny v trezůrku. Členové toho sdružení, nebo jak se to jmenuje, o tom věděli, že nějakou cennost přiváží, znali jeho kufříkový trezor, dočetli se o katastrofě - a pak všichni viděli tu tvou fotografii, a protože ten kufřík měl opravdu zvláštní ucho, takže se dal dobře rozpoznat…"
"Kdepak, kdepak, mně tam něco nehraje, ale kdybych já věděl co!" vrtěl hlavou Cyril. "Vždyť ten spis, to je jenom překlad, žádný originál! Proč oni se za tím tak ženou? Aby se nikdo nedozvěděl, proč byla zničena Atlantida?"
"Ty myslíš, že to koření opravdu někde kolovalo po světě?"
"Proč: kolovalo? Proč ne: koluje?"
"Tomu přece nevěříš!"
"A proč ne? Může mít přece jiné jméno - a kromě toho, copak víš, co je v různých směsích?"
"Jenže tadyhle v těch poznámkách od svých telefonických informátorů mám, že podle Platóna existovala Atlantida tak dávno, že kdyby to koření fungovalo, už by taky lidstvo muselo dávno totálně zhloupnout."
"Ale vždyť my nevíme, jak dávno to všechno bylo!" vykřikl Cyril. "Nech Platóna Platónem, nemusí přece vůbec jít o Atlantidu před tisíciletími. A nemusí vůbec jít o žádnou Atlantidu, podívej se na tohle písmo, jen se podívej! Mně totiž zrovna něco napadlo," křičel přeskakujícím hlasem Cyril a strkal kamarádovi před oči poslední list papíru. "To vůbec nemusí být ATLANTIS! Podívej se na to první T! Je tak v rychlosti načmárnuté, že se mu pravá stříška sklání dolů. Co když to je D?"
"Adlantis? No - a tím jsi něco vyřešil?" podivil se upřímně kamarád.
"Ten pan Is, co v letadle zahynul, měl zřejmě na vyrovnání svého krátkého příjmení tři křestní jména. Když se tedy podepsal s iniciálami křestních jmen, bylo to: A. N. T. Is. A co je tady vzadu vyryto? Velké L a velké I. Normální římské číslování. Čili něco, co se týká čísla padesát jedna. Třeba spisu padesát jedna, takže tenhleten doklad má možná jednoduše číslo padesát nebo patří ke svazku spisů číslo padesát. Ad L a podpis. ADLANTIS."
"Ale jdi! Vždyť tam nejsou tečky!" užasl kamarád.
"Spěchal," namítl Cyril.
"Ty máš ale fantazii!"
"Právě že mizernou," hlesl najednou Cyril a zběsile začal hledat v textu. Naším znamením je mírumilovnost. Každá zvůle je nám cizí… Naráz si uvědomil, co mu na celé věci nehrálo, nebo spíše hrálo až příliš: Ta shoda! Ta nápadná shoda! Cožpak ten stříbrovlasý muž včera také pořád nemluvil o mírumilovnosti a o tom, jak každá zvůle je jim cizí? "Ono vůbec nejde o historii, ono vůbec nejde o nějakou Atlantidu!" zašeptal Cyril. "On jim ten Is na celý ten jejich projekt přišel a taky si psal poznámky o tom, že se ta země musí zničit…, a oni po něm šli… a vyhodili to letadlo do vzduchu …"
"Proč, když je jim každá zvůle cizí?" napomenul ho kamarád.
"No - to je stejné, jako když museli naučit své lidi bát se toho koření. Bylo jim to líto, ale pár jich museli zlikvidovat… Já na tu schůzku nepůjdu ani za zlaté tele. A taky už nebudu nic kořenit."
"Tím asi sotva lidstvo zachráníš," podotkl sarkasticky kamarád.
"Vždyť já nezachráním ani sebe," zoufal si Cyril. "Jakmile přijdou na to, že obsah toho spisu znám…"
"Copak asi udělali tomu, co jim to tajemství vynesl ze země?" nepřestával kamarád a zdálo se, že Cyrilovo zoufalství ho nedojímá. "Bylo to přece jen neprozíravé, že to všechno zapsali, ne? Zkrátka si moc věřili - některá tajemství neuchová ani nejdokonalejší trezor, ani nejrafinovanější systém zákazů."
"Ty už bys ten kufřík nedokázal dát dohromady?" pokusil se Cyril. "To těžko," přiznal kamarád. "A když - tak jenom značně ošizeně."
"Třeba tak, že kdybych ho nesl v nějaké kabele a koukal ho jenom kousek, že by se to hned nepoznalo, že jsme ho rozebrali?"
"Ach jo," řekl kamarád. "Radši věci rozebírám než skládám, ale já už ti asi začínám rozumět. Co se dá dělat - jednou na to mám specializaci - tak co: Koneckonců nikdo z nich nemůže vědět, jestli v tom kufříku opravdu nějaká nálož nebyla, to je fakt. Jen jestli to budeš umět šikovně odhodit! Šikovně a věrohodně, aby věřili na nešťastnou náhodu. Nejlepší by to bylo na mostě," dodal po chvilce přemýšlení.
"Ta schůzka přece není na mostě!"
"To ne," usmál se kamarád a dal se do díla. "Ale mysli trochu! Jestli máš pravdu, tak ten člověk, co usiluje o setkání s tebou, rozhodně nefiguruje na tom ozdobně vyvedeném seznamu slavných členů. A taky tě nikde žádní potrhlí milionáři čekat nebudou…, pokud máš ovšem pravdu. Protože pak je jen jediná možnost: že si totiž ten stříbrovlasý muž pro tebe přijde osobně, aby to s tebou vyřídil sám."
"Tady?"
"Tady ne, když tu budu taky já."
"Tak proč dělal takové divadýlko s těmi Příznivci a tak?"
"Třeba to původně opravdu chtěl vyřešit po dobrém a kufřík si koupit."
"Tak proč mu ho tedy po dobrém neprodám teď?"
"Protože ho už tak dokonale nesložím, sakra!" rozčílil se kamarád a podíval se po hodinkách. Moc času jim nezbývalo. Patnáct minut před určenou hodinou stříbrovlasý muž zazvonil u dveří. "Nevyřídíme to na místě? Neprodáte mi ten kufřík hned, abyste nemusel vážit dlouhou cestu?"
"Chtěl bych slyšet nabídku i od ostatních," Odpověděl přiškrceným hlasem naučenou větu Cyril a host s politováním přikývl.
"Pak tedy dovolte, abych vás doprovodil. Dole na nás čeká taxi."
"Jestli vám to nevadí, vezmu své auto," přinutil se k úsměvu Cyril. "Musím pak okamžitě odjet na důležitou návštěvu

mimo město."
Host souhlasil. Přítomnost Cyrilova kamaráda se mu zjevně nezamlouvala a teď jen nespokojeně sledoval, zda třetí člověk nemíní jet s nimi. Kamarád nemínil. Rozloučil se s nimi a zůstal.
Cyril tiskl v náručí narychlo složený kufříkový trezor s pekelným strojem a mechanicky kráčel k autu. Byl by nejraději utíkal zrovna tak jako tenkrát od onoho letadla.
Počasí bylo výborné. Totiž - v tom smyslu, že lezavě pršelo a bylo chladno. To slibovalo, že na mostě bude prázdno nebo aspoň poloprázdno.
Jsem přece muž činu, opakoval si Cyril v duchu umíněně. Jsem muž činu, tohle musím zvládnout!
Pekelný stroj pak odpočíval vzadu na sedadle v kabele a pekelný stroj tikal Cyrilovi v hlavě: Nastartovat, zahnout na nábřeží, doprava na most, zatúrovat, zastavit, zaklít, vypnout motor, zašátrat všude možně a přitom vypnout pod palubní deskou tajnou svorku na přípoji k baterii - nedávné opatření proti zlodějům… Pak z auta ven, kabelu do náručí, začít se shánět po taxíku, dělat cokoliv, ale co nejblíž u zábradlí, pak zatáhnout za provázek a kabelu okamžitě hodit dolů. Bouchne to brzy, a zas ne tak moc, aby to někomu kolem mohlo ublížit. Na rozmetání téhle trosky kufříku toho totiž moc není zapotřebí. Efekt však bude dokonalý. Cyril pak ovšem musí věrohodně vysvětlit, proč kabelu odhodil…, pravděpodobně proto, že v ní najednou zaslechl podezřelé tikání. Ať si pak někdo něco dokazuje, když všechno spadne do vody.
Bylo to perfektní. Cyril se skutečně projevil jako muž činu. Jenže stříbrovlasý pán bohužel také. Jakmile Cyril sáhl po kabele a odběhl na chodník, pán vyskočil z auta ven a docela mrštně mu chtěl kabelu vytrhnout. A tu se Cyril zoufale přehnul přes zábradlí a snažil se zatáhnout za šňůrku a kabelu pustit. Muž však držel kabelu také. I on se musel hodně naklonit, dokonce mu to dalo větší práci než urostlejšímu Cyrilovi.
Bylo to příliš mnoho věcí najednou, co musel Cyril udělat, a třebaže byl mužem činu - leckdy i zbrklého -, tohle se mu vymklo z rukou. Totálně. Do slova a do písmene. Kabela najednou letěla dolů a s ní i stříbrovlasý muž, který se zkrátka nějak moc předklonil.
Cyril vyjeveně zíral muži za patami. Potom se rozhlédl po mostě. Čekal, že se k němu vzápětí někdo vrhne a obviní ho z vraždy. Už se nadýchával, aby začal křičet, že ten člověk přece přepadl sám. Jenže nikdo se na Cyrila nevrhl, protože tam prostě nikdo nebyl. Pak se Cyril konečně podíval dolů do špinavé vody, ale vůbec nic tam neviděl. V okamžiku, kdy se mu zdálo, že snad zaslechl nějaký žbluňkavý rachot, zastavilo vedle chodníku auto se strážci veřejného pořádku. Cyril si vlastně oddechl. Než však stačil něco říci, lidé v uniformách se přísně zeptali, proč tu tak špatně zaparkoval.
Začal jim tedy vykládat něco o kufru, který byl vlastně trezor, a jednoho z uniformovaných strážců zákona napadlo, zda ten člověk náhodou nemá horečku. Měl. Jen hořel. Bodejť by taky ne - po tom, co si musel prožít.
Pokutu za špatné stání mu ovšem neodpustili a domů ho pro jistotu dopravili sami.
Několik dnů potom ještě Cyril pevně věřil, že stříbrovlasý muž kousek za mostem vyplaval a přijde si to s ním vyřídit. Možná i vyplaval, ale vyřídit si nikdo nic nepřišel.
A kupodivu se neozval ani žádný dodatečný svědek příhody na mostě. Asi to tenkrát opravdu nikdo neviděl.
Můj přítel Cyril od těch dob rozšířil okruh svých zájmů. Věnuje se studiu hospodářského zeměpisu. Pilně si zapisuje poznatky týkající se především vývozu a dovozu koření. A nikomu kromě svého kamaráda o celé zamotané příhodě nic neříká. Jenom mně, protože ví, že já to nikomu neprozradím.
Jenom se občas zeptám svých známých, zda si rádi svá jídla koření - a čím.

Prorok
Eduard Martin
I

1
Na svou úžasnou schopnost jsem přišel úplně bezděčně. Kdoví, snad po světě chodí víc lidí, kteří v sobě mají zvláštní schopnosti. Nikdy je neobjeví, nepoužijí, neuplatní. A kdoví, třeba to, že prožijí celý život, aniž na svou zázračnost - to je půvabnější jméno pro abnormalitu - přijdou, je největší životní úspěch, který jim byl dán.
Když vzpomínám na své dětství, zdá se mi, že se několikrát u mě moje neuvěřitelná schopnost projevila už dříve. Ve čtyřech letech, jak se často v rodině vyprávělo, jsem měl dostat velkého plyšového medvěda. Protože tak velký dárek se těžko ukryje, odnesli rodiče medvěda na půdu, kde měl zůstat uschován až do vánoc. Den před Štědrým večerem mě nalezli na půdě, jak si s medvědem hraji. Protože jsem do té doby na půdě nikdy nebyl, překvapilo rodiče, jak jsem svůj dárek mohl najít. Ještě několik podobných historek bych mohl z rodinné mytologie vynést, myslím si ale, že se dají vysvětlit i zcela přirozeně, a opomenu je.
První skutečný dotyk se svou zázračností - budu ji tak nazývat, i když vím, že je to slovo příliš slavnostní - jsem zažil na gymnáziu.
Pomáhal jsem v kabinetě profesorce biologie. Profesorka byla malá hubená žena, už v penzi. Přesluhovala. Nejlépe ji snad vystihnu, když uvedu přezdívku, kterou jí studenti říkali: Stará krajta. Profesorka byla dlouhá, stále jaksi rozkmitaná. Nervózní. Její úzká silueta opravdu v pohybu připomínala hadí plazení.
Co jsem si pamatoval, byla nervózní a popudlivá. Ale ten den se v obojím překonávala. Už to mi připadalo zlověstné, že za pomocníka do kabinetu si vybrala zrovna mě, známého po celém gymnáziu svou nešikovností.
Snad tušila, že cosi pokazím, a proto si vybrala do kabinetu mě - aby si na mně mohla vylít zlost.
Možná ji zaujala moje - už tehdy - rozložitá postava. Právě jsme v jejích hodinách probírali opy.
"Doneste šimpanze do třídy." Řekla a zavlnila se.

Jindy bylo nošení šimpanzů velkou zábavou, kterou jsme si dopřáli, kdykoli zůstaly omylem odemčené dveře od kabinetu. Se šimpanzem se dala provádět spousta žertů, strašit jím děvčata, oslavovat ho jako inspektora a tak dál a dál.
Ale teď jsem bral vycpané zvíře do rukou opatrně a ustrašeně. Profesorka se na mě dívala s nenávistí. Určitě mě vyvolá, říkal jsem si a třásl se při té představě - minulé odpoledne jsem projezdil na kanoi a obratle a kopyta, všechno, co jsem mohl očekávat při zkoušce, jsem ignoroval.
Vzal jsem šimpanze do náruče a vykročil ke dveřím. Jak jsem dával pozor, abych rozšklebenou tváří opičáka nezachytil o rám dveří, nevšiml jsem si schůdku na chodbu. Klesal jsem s opem v náručí, komplikovaně, snažil jsem se zachytit kliky a skříně, ale pád jsem jen zpomalil.
Instinktivně jsem se zachytil aspoň ubohého šimpanze, stiskl ho a zřítil se s ním v náručí na zem. Ředitel školy, ironický zrzavý inženýr, který zrovna spěchal do sborovny, se zastavil, když jsem před ním vypadl ze dveří a vášnivě svíral opa v náručí.
"Každý máme jiný vkus," pronesl sarkasticky, "když už ale musíte objímat tuto opici, uchylte se s ni alespoň do soukromí."
Vše by vypadalo jako milý vtip, na který po desetiletích vzpomínají starci na maturitních srazech jako na roztomilou bujnost, ale profesorka biologie vyběhla ven a začala mi svým syčivým hlasem dokazovat, že jsem ten největší nešika a chuligán ze školy, z celé školy. Kmitala kolem mě. Ležel jsem na zemi a stále k sobě tiskl prastarého opičáka.
V tu chvíli jsem se zatvářil tak zuřivě, že na chvíli v syčivém plazení ustala.
"Nemohu za to," řekl jsem významně, "že od vás včera odešel manžel. Nemusíte si na mně vylévat svou špatnou náladu."
Nevěděl jsem, jak to vím. Po hodině se mě ptala, jak jsem se to dozvěděl. Prý o tom nikdo nemůže nic vědět. Krčil jsem rameny a sám se divil, co mi to vyklouzlo ze rtů.
Od toho dne jsem ale na sobě pozoroval podivnou schopnost: věděl jsem, co mi nikdo neřekl. I dřív jsem měl různá tušení a představy, ale bral jsem je jen jako poezii. Napadlo mě třeba, že profesorka matematiky strávila víkend se školníkem na chatě. Když se to za týden šuškalo po škole, pomyslel jsem si, že jsem asi zahlédl pohled, kterým se pozorují, a zbytek si dofabuloval.
Od svého nešťastného pádu s opičákem jsem si začal všímat své schopnosti víc, a pokud jsem měl čas, jsem ji i pěstoval. Od té doby ve mně také podivuhodná zázračná síla prudce vzrůstala.
Za měsíc od příhody s opičákem mi stačilo být na dva metry blízko některému člověku a věděl jsem o něm tolik věcí jako beletrista o postavě, o níž právě dopsal román. Chtělo to jen soustředění a zvláštní výhodné rozpoložení.
Na všechny lidi se moje schopnost zatím nevztáhla. Některé dny jsem ji také nemohl uplatnit vůbec. A nejlepší bylo, když jsem byl přejedený - tehdy jsem mohl lidskou paměť - a byla to opravdu paměť - nasávat a číst nejzdařileji. Nečetl jsem myšlenky - to ne. Bylo mi, jako bych vstoupil do osobní dokumentace, do soukromé kartotéky, která je v mysli každého člověka, a mohl se v ní přebírat a přehrabovat, jak jsem chtěl. Není to přesné - já se nepotřeboval orientovat. Já věděl. Jako by do mé paměti vstoupila paměť toho, koho jsem pozoroval: věděl jsem o něm to, co o sobě věděl on.
Do maturity jsem se svou schopností neměl potíže. Snad to bylo i tím, že se u mě objevovala krátce, tak hodinu, dvě hodiny denně. A ne každý den. Jen mě bavila - představte si, zajít si v létě v sedmnácti na plovárnu s desítkami mladých dívek a procházet se. Bavil jsem se jako nikdy, pozoroval ty krásné, nevinné tváře a přitom věděl o všem, co se skrývalo za nevinnou oponou. Zajímavé bylo, že jakmile jsem se od člověka, na kterého jsem byl zaměřen, vzdálil víc než dva metry, přestal jsem nejen vědět, co věděl on, ale ani jsem si nepamatoval, co jsem se v jeho blízkosti dozvěděl. Jako by každý člověk byl vysílačem a já jen přijímačem podivného epického záření.
Pořídil jsem si malý notýsek a zapisoval si některé scény ze životů lidí, s nimiž jsem vstoupil do styku. Zapisoval jsem bez jakéhokoli úmyslu. Jako sběratel paměti, sběratel příběhů. Jako sběratel písní sbírá nápěvy.
Mezi přáteli se mi začalo říkat básník.
Proč ne - říkal jsem si, tuhle schopnost mohu báječně použít, mohu být nejslavnějším autorem všech dob. Kdoví, zda Shakespeare, Molière, Goethe a jiní tuto schopnost ostatně neměli také.
Možná o ní pouze nikomu neřekli, jako jsem o ní nikomu neřekl já. Je to zvláštní - ale přijímal jsem svou zázračnou schopnost s ostychem, studem, a nesvěřoval jsem se s ní, zůstávala mým nejtajnějším tajemstvím.
A pak tu byla ještě jedna zvláštnost - na někoho neplatila nikdy. Na rodiče, příbuzné i na některé lidi, které jsem v našem městě znal. Tím jsem si hlavu nelámal. Naše městečko mi poskytovalo tolik látky k experimentům, nemohl jsem si stěžovat.
Po maturitě, před vstupem na vysokou školu, se moje schopnost zvýšila - mohl jsem jí využívat šest hodin denně. Zmocnil se mě jakýsi hlad po cizích životech, vášnivá touha vstupovat lidem do paměti, do svědomí.
Bylo v tom cosi zvráceného, nedostatek pokory, drzosti a nevím co ještě, ale rozhodně cosi svatokrádežného. Bylo jen spravedlivé, že se mi pak vše vymstilo.
Když si představíte naše ospalé městečko, jen zámek, biograf, taneční kursy a nudu, snad pochopíte, že moje vciťování znamenalo největší zábavu, jakou jsem si mohl dopřát…
Otec inženýr, trávil celé týdny na služebních cestách, matka pracovala jako účetní a po večerech schůzovala v desítce funkcí, výborů, spolků. Sourozence jsem neměl. Přátele také ne.
Sedal jsem nejraději v městské knihovně a předstíral, že hledím do svazku knihy. A zatím si "listoval" v člověku, u kterého jsem seděl. Bylo to skvostné. Dozvídal jsem se o životě tolik, kolik se nemohl dozvědět ani ten, kdo by přečetl dvacet tisíc knih v městské knihovně.
Někteří lidé - a to mě zvlášť překvapovalo - měli vzpomínek velmi málo. Jako by zapomínali i to - myslel jsem si ve svých osmnácti letech -, co člověk nikdy zapomenout nemůže. Staří lidé si pamatovali hlavně dětství, vzpomínky starých lidí

mě - paradoxně - zajímaly nejméně.

2
Když jsem nastoupil na studia v Praze, zjistil jsem, že moje schopnost vciťovat se vzrostla na deset hodin denně a že lidí, na něž se nevztahuje, ubylo. První semestr jsem vystudoval výtečně, bez problémů, a stal jsem se jedním z nejpopulárnějších lidí na fakultě.
Přispěla k tomu moje schopnost - věděl jsem o lidech, s nimiž jsem se stýkal, všechno, a mohl jsem podle toho jednat. Věděl jsem i co si myslí o mně, a nedělalo mi pak velkou potíž je v jejich názorech na mě utvrdit, nebo naopak rozkolísat. Velkoměsto mi přineslo hodně příležitostí k novým pokusům. Sedal jsem na lavičkách na nábřeží, na Staroměstském náměstí, na Žofíně - a kradl lidem paměť. Tehdy mi poprvé moje schopnost začala dělat potíže. Dozvídal jsem se někdy tolik nechutností, že jsem nemohl večer ani usnout. Do té doby, než jsem se stal lovcem svědomí, jsem míval spánek i chuť v naprostém pořádku.
Ale hlad po cizích životech byl u mě neukojitelný. V prvním semestru jsem svým archívem popsal deset velkých sešitů. Za nocí, když jsem nemohl spát, jsem se procházel Starým Městem a připojoval se k půlnočním chodcům jako stín. Stín, jenž loví v jejich osudech.
Byl jsem zvláštní druh upíra, upír, který se nemůže nabažit svých blízkých. Musí je znovu a znovu připravovat o to nejtajnější, o to, co se zdráhají přiznávat sami sobě…

3
Na jednu dívku však moje schopnost neplatila vůbec. Shodou okolností jsem se právě do ní zamiloval. Snad jsem ji miloval proto, že jsem o ní nic nevěděl - bylo to zvláštní, a přitahovalo mě to k ní. Všímal jsem si, že jakmile o některém člověku hodně vím, můj vztah k němu se vykolejí. Nemohu ho mít rád ani nerad - pociťoval jsem k němu jen zvláštní zklamanou shovívavost a smutnou lhostejnost.
S tou dívkou, o níž jsem nic nevěděl, jsem strávil krásný měsíc před vánoci. Byla urostlá, dlouhovlasá, dlouhonohá… Působilo mi radost vstupovat do paměti lidí, které jsme míjeli na petřínských svazích, a číst v ní zklamání, závist, stesk. Šestnáctého prosince, to datum si pamatuji přesně, jsem se s dívkou sešel u Mánesova pomníku na nábřeží. Byl zimní, zářící den, přicházela po mostě z Malé Strany a usmívala se na mě.
Běžel jsem jí naproti a sklonil se k ní, abych ji políbil. V tu chvíli jsem však pocítil bolest, jako bych hlavou prolomil tenkou dřevěnou stěnu. A cítil jsem, že vstupuji do paměti své dívky. Nebo vznešeněji - do její mysli. Bylo to hrůzné - co jsem si dosud vymlouval jako její omyly, všechna svá znepokojení jejím chováním, která jsem konejšil a přehlížel, nabyla přesnou podobu. Políbil jsem ji. Ale měl jsem chuť otřít si rty.
Asi jsem vypadal hodně zmateně, protože na mě vytřeštila oči. "Co je?"
Otočil jsem se a odcházel. Slzy mi stouply do očí, a nechtěl jsem, aby mě viděla plakat.
Rozběhla se za mnou.
"Kdes byla dneska v noci?"
"Na koleji. Víš, že se učím na -"
A tehdy jsem poprvé porušil svou zásadu, že nikomu neřeknu nic z toho, co vím. Šli jsme přes most na Malou Stranu, na Malostranské náměstí a Nerudovkou na Strahov a já jí vyprávěl. Kde byla včera v noci, jaké pyžamo měla, vyprávěl jsem detaily, o kterých bych nemohl vědět, ani kdybych ji seberafinovaněji špehoval. Zrudla a plakala a snažila se vysvětlovat -- Neměl jsem slitování -- Jako bych se zbavoval bolesti tím, že ji někomu jinému působím, probral jsem měsíc naší známosti. Pak minulá léta, pak dětství. Sníh nám křupal pod nohama a mrazivé, lhostejné slunce chřadlo ve sněhových oblacích, pověděl jsem jí věci, které by se styděla vyprávět, i kdyby byla sebevíc opilá, všechnu tu úzkost, špínu, tmu, kterou si v sobě nese většina Udí.
Na Pohořelci se rozběhla k tramvaji. Já v tu chvíli o ní zase nevěděl nic a viděl jen s lítostí to krásné vílí tělo, jak se vznáší nad sněžnou hladinou. A bylo mi všeho líto. Pak jsem si ale přečetl poznámky, které jsem si za chůze črtal do zápisníčku, ukrytého v kapse. Dobře jsem věděl, že všechno zapomínám, jakmile se svému preparátu vzdálím, a potají jsem si zapisoval. Časem jsem se v tom velice vycvičil. Tyhle zápisky jsem večer obvykle přepisoval do velkých sešitů. Zase jsem žasl při četbě těch smutných nechutností, jak se mohla v tak krásném těle a nevinné tváři usadit taková neřest, taková bezcitnost.
Šel jsem zpátky po Karlově mostě. A tenkrát jsem poprvé bezmezné trpěl svou schopností. Protože jsem tu dívku stále miloval.

4
Od šestnáctého prosince jsem mohl své vciťování používat na kohokoliv. A stále - ne už jen deset hodin denně. Kdykoliv jsem se přiblížil k tomu, koho jsem si vyhlédl, a přiložil své neviditelné ucho k tepu jeho svědomí, jako lékař přikládá stetoskop k tělu. Před vánoci jsem si nemohl vybírat, koho chci odposlouchat, jako jsem mohl dřív. Byl jsem zcela v zajetí své nové citlivosti - když jsem se přiblížil libovolnému člověku, musel jsem do jeho svědomí vstoupit. Ať jsem chtěl, nebo nechtěl. Bylo pro mě utrpením jen se projít po ulici a na deseti metrech vstoupit do tuctu svědomí. Stát ve frontě a odposlouchávat sny a zkušenosti lidí, kteří mi jsou zcela lhostejní.
Když jsem nakupoval a prodavačka mi podávala balíček přes pult, věděl jsem v tom okamžiku, že si koupí nové šaty, že se jí udělalo oko na punčoše a že je večer pozvaná k jednomu fotografovi - mimochodem mému známému -, aby mu stála modelem k aktům, a že se stydí, i když být nahá před fotografem není nic špatného, protože to je umělec a umělec - to je něco jako lékař.
Bylo to nesnesitelné. Dejte mi pokoj - šeptal jsem si a prchal z přeplněné tramvaje. Já se vás neprosím o vaše kuchyně,

chaty, postele - co je mi po vás? Ale stačilo přiblížit se na dva metry novému chodci a už jsem zase trpěl jeho trápením. Utíkal jsem do bělohorské obory a tam jsem se procházel, i v mrazech se choulil na lavičce. Jen proto, aby se mi nikdo nepřiblížil.
Vyhýbal jsem se chodcům se psy, kteří chodili po cestičkách vyšlapaných ve sněhu. Psům jsem se vyhýbat nemusel - těm jsem život nemohl číst, třebaže jsem si kolikrát říkal, že by byl zábavnější než život jejich pánů. Snad psi nemají paměť. Někdy mi připadali moudřejší než lidé, kteří je doprovázeli.
Nezajímáte mě, nezajímáte - šeptal jsem si, ale blížil se nový pes se svým pánem. A já se předem děsil toho, že zase budu zavlečen do cizího svědomí.

5
Na vánoce jsem odjížděl domů v prázdném kupé. Byl jsem šťastný, že konečně opustím velkoměsto, které mi má schopnost - začal jsem ji nazývat nemocí - změnila v peklo.
Chce to jen čas, namlouval jsem si, přejde mě to jako horečka při zápalu plic, kašel při rýmě, vyrážka po jahodách. Musí jít jen o výjimečný fyziologický případ. Není přece možné, abych se toho nezbavil.
Proutkař, který nám hledal místo pro studnu pomocí sepnutých rukou nebo proutku, říkal, že citlivost na vodu, jakou má on, má také řada lidí, kteří to nikdy nezjistí. Mám jen takovou schopnost odkrývat u lidí pomocí neviditelného proutku jejich srdce. Příběhy. Svědomí. Ale moje trápení musí přece odejít, jako přišlo.
Na nádraží jsem vystoupil - a hned vstoupil přímo do cizích životů. Jak jsem míjel výpravčího, věděl jsem, že ho bolí zuby, že si propálil cigaretou sako včera na svatbě synovce a že neví, jak zaplatí činži, když v noci prohrál v hospodě Na růžku celou výplatu. Míjel jsem mlčícího muže a byl bych nejradši vyl zlostí. Chci si myslet na svoje věci, dejte mi pokoj, nic jiného nechci.
Doma jsem zjistil novou nepříjemnost. Četl jsem v rodičích, kteří se dosud mé odposlouchávací schopnosti vymykali, jako v ostatních lidech.
Nebudu asi ušetřen žádné nepříjemnosti. Otec se vrátil na vánoce z montáže a matka pekla cukroví. Neměl jsem si s nimi nikdy moc co říct, ale teď, když jsem mohl procházet jejich myslemi, mi bylo ještě trapněji. Zavřel jsem se do svého pokoje a četl. Jenže matka přecházela ze spíže do kuchyně a vcházela mi do myšlenek i přes zeď. Shledával jsem to obludným - byl jsem sám sebou, a zároveň jsem měl matčinu paměť, vztah ke světu. Vzpomínky.
A bylo to moc smutné. Tak smutné, že jsem si ani nepsal poznámky a těšil se na chvíle, kdy matka za zdí přejde k plotně a já zase její život zapomenu. Náhle jsem se zarazil. Vždyť nejsem syn svého otce. Horečně jsem si poznamenával datum a jméno muže, s nímž se matka seznámila v kavárně při otcově dávné dlouhé cestě z domova, cestě za montáží.
Den po Štědrém večeru jsem předstíral, že jsem dostal z fakulty telegram, ať přijedu na lyžařský výcvik. A odejel jsem z domova.

6
Každý má v životě několik dní, kdy cítí, že už mu těžko bude hůř. Já je měl tehdy na přelomu starého a nového roku. Koleje byly prázdné a bloumal jsem městem v blátě a stálých vánicích, které jen lehce stříbřily bláto, než vločky roztály. A kolem tolik lidí. Nevýslovně jsem svou schopností trpěl. Co mě dřív bavilo, mě teď děsilo. Copak mě zajímala stařenka na rohu, prodávající noviny? Její zdraví? Zajímala mě milostná dobrodružství baletky, která si přede mnou kupovala chléb? Je osvěžující čas od času se něco vzrušujícího dozvědět, ale bylo úmorné být zavalován novými a novými bolestmi a rozkošemi.
Na začátku roku jsem navštívil psychiatra. Vyslechl mě vlídně. Předepsal mi prášky.
"Ale své matce byste už neměl prášky předpisovat," poznamenal jsem. Dlouze se na mě zadíval.
"Jednou je morfinistka, a musí jít na léčení. Chápu, že když vás vlastní matka prosí na kolenou - jako včera -, nakonec jí předpis dáte. Malér z toho nakonec budete mít vy i ona."
Díval se na mě vyděšeně.
Vyprávěl jsem mu o jeho první lásce. O rozvedené ženě, která si kvůli němu pustila plyn.
Chvěl se. A pak se - psychiatr - rozplakal.
"Zajděte si k psychiatrovi," řekl jsem mu a odešel.

7
V prvním semestru jsem hledal a nacházel v učení úlevu od pirátských výprav do vědomí svých bližních. Ale ve druhém semestru jsem ani studovat nemohl. Ruce se mi třásly. Špatně jsem spal.
Už dřív jsem zjistil, že jsem-li přejedený, moje schopnost je nejlepší. Teď jsem přestal jíst. Když jsem byl hladový, doléhaly ke mně vzpomínky a paměť lidí jen rozmazaně, tlumeně, neúplně. Ale když jsem nejedl, stával jsem se předrážděným. Nemohl jsem vyjít s nikým, ani se svým spolubydlícím. Za dva týdny jsem zhubl o deset kilo. Má nemoc, podivná, zázračná úchylka, postoupila.
Četl jsem kdysi, že krysy i baktérie přivykají protilátkám, které jim lidé nastražují. A v příštích generacích jsou odolnější a odolnější. Přestával jsem jíst - ale tato protiakce časem selhávala. Moje schopnost byla stále na postupu, a po několika týdnech jsem vnikal do myslí hladový stejně, jako jsem do nich dříve vcházel jen najedený a soustředěný.
Celé noci jsem o své schopnosti přemýšlel - snad všechno ve mně propuklo v tu tragicky směšnou chvíli, kdy jsem ležel v objetí s opičákem na naší gymnaziální chodbě. V tu chvíli bezmoci, ponížení a křivdy. Umělci, kteří procházeli lidskými osudy tak jako já - oni ve svém díle, já ve svém životě -, byli zpravidla také bezmocní, ponížení, ukřivdění.
Uvažoval jsem, zda to není jen jakýsi obranný reflex, kterým se organismus brání. Když schází přirozená obrana, nastoupí nepřirozená.

Jednoho zvlášť nesnesitelného dne jsem se rozhodl navštívit kněze. V dětství jsem chodíval do kostela. I ministrovat. A zbyla ve mně dětská důvěra v duchovní. Neměla ale nic společného s vírou. Uvažoval jsem: Moje schopnost je nadpřirozená, a může mi tedy být odňata jen nadpřirozeně. Konečně, i když mi kněz vůbec nepomůže - a musím se přiznat, že jsem s tím počítal -, může mi dát radu, jak překonat své úzkosti z vševědoucnosti. Protože - jak jsem si s hrůzou uvědomoval - měl jsem díl vševědoucnosti, a to byla nejnepřijemnější vlastnost mysli, jaká snad může být. Kněz ve zpovědnici také nahlíží do lidských propastí. A musí mít nějaký recept - aby neztratil rovnováhu, aby překonal závrať, když se sklání nad bezednými srdci.
Sněžilo. Šel jsem prostředkem ulice, abych se vyhnul nebezpečí, že na chodníku potkám chodce, který mi vnutí svůj život. V tu dobu se mi vstupování do cizích osudů už stalo čímsi, co hraničilo s fyzickou bolestí. Chápal jsem, že se umělci uchylují do samoty, straní se lidí, jsou plaší. Často až nepochopitelně utíkají z veřejnosti. Člověk není vybaven k tomu, aby nesl více životů. I vlastní mu působí bolestné potíže. I jediný.
A já - než jsem přešel od Národního muzea dolů k Prašné bráně - já nesl za tu chvíli stovky osudů. Vstupovaly do mě kratičce, ale s takovou intenzitou a jasností, že jsem tím trpěl, jako bych byl při každém setkání šlehnut bičem, znovu, znovu.
Je těžké popsat můj stav, jako je těžké popsat kouzlo: připodobnil bych svou zkušenost k zkušenosti člověka, který vystoupí na rozhlednu a dívá se do krajiny. Může se soustředit na libovolnou část panoramatu. U mě se tyto krajiny svědomí střídaly, při chůzi na chodníku třeba dvacetkrát za minutu. A nebyly to krajiny utěšené, malebné, kýčovité…
Došel jsem do kostela a zamířil rovnou ke zpovědnici. Postávalo před ní několik lidí. Vyhládlý, hubený, zoufalý jsem se postavil daleko od nich a čekal, až na mě přijde řada. Pak mi má nuda nedala, popocházel jsem kolem nich a pozoroval to, co oni nazývají hříchy, to, co je plnilo zoufalstvím a nedávalo jim klid duše. Potěžkával jsem okamžiky, které je dusily úzkostí. Cítil jsem až ironii - ti lidé mi připadali čistí. Všechno, z čeho se přišli vyzpovídat, mně, velikému zpovědníku, připadalo čisté, bělostné ve srovnání s tím, co jsem už měsíce poznával. A přece tito lidé trpěli víc než vrazi, které jsem potkával. I vrazi, ano, nikdy bych nevěřil, že jsou na svobodě vrazi a nikdo o nich nic neví. Jen já. Tak jako ty lidi před zpovědnicí jsem si představoval anděly. Pláčí kvůli tomu, že křídlem udeřili oblak. Jistě, ti lidé u zpovědnice měli také své velké černé stíny. Ale to, z čeho se přišli vyzpovídat dnes a zde, mi připadalo komické.
Počkal jsem, až poslední věřící, dívka, opustí zpovědnici, počkal jsem, až kněz vystoupil a odcházel. Přistoupil jsem k němu. Bál jsem se té chvíle. Když přišla, ulehčené jsem si oddechl.
Překvapeně na mě pohlédl.
"Dovolíte, abych vás požádal o radu -?" vykoktal jsem a úplně zmateně dodal, "monsignore". Připadal jsem si jako v románu… Měl jsem před sebou člověka moudrého, moudrého a zkušeného, jako bývají staří zpovědníci. Ani bych nevěděl, jaký zážitek mu předhodit z jeho vlastního života, abych ho uvedl do rozpaků, když jsem přehlížel jeho paměť, zatímco jsem se mu svěřoval.
To, že byl bez duševních zmatků, mi ho příliš nepřiblížilo. Přirovnám-li jeho svědomí ke krajině, bylo spíš podobné poušti. Po léta zřejmě vymycoval každé znepokojení, pokušení - ale s ním i to, co bylo poezií. Uprostřed jeho pouštní krajiny tryskal ovšem veliký gejzír - ale to je už cosi, co do mého vyprávění nepatří.
Pohlédl na mě laskavě a s nedůvěrou.
S laskavou nedůvěrou.
Pověděl jsem mu pár věcí - o jeho neshodách s kostelníkem, který je surový a natloukl dětem, protože si hrály při mši před kostelem s míčem a křičely. Pověděl jsem mu, co si o tom myslí, ale co nikomu neřekl. Přidal jsem pár podrobností z jeho mládí a jeden jeho noční zážitek ze semináře, z jeho strany zcela nevinný, ale na nějž nerad vzpomínal.
Při rozmluvě mě napadlo, jestli jsem se před maturitou nemohl zranit při pádu, a má neobvyklá schopnost není jen následek úrazu. Pokud jsem se pamatoval, zřítil jsem se ze schůdku u kabinetu nebezpečně, ale neudeřil se.
Kněz mi dal několik rad, které jsem očekával. Byly moudré, a nepoužitelné. Jako většina moudrých rad. Prosil mě, ať to, co se dozvídám od svých kořistí, nikomu neříkám, protože bych tím mohl způsobit tolik zármutku, že si to ani neumím představit. I ďábel je vševědoucí, zašeptal. Možná proto je ďábel, dodal jsem zoufale. Na odchodu mi kněz věnoval růženec. Ve svém zoufalství jsem se ho opravdu v noci začal modlit, ale jak jsem očekával, nemělo to na můj stav nejmenší vliv.
V noci jsem dorazil na kolej, otevřel okno a díval se do vánice. Vločky klesaly kolem výbojek a padaly do tmy. Byl jsem také takovou lampou - mohl jsem ve své blízkosti ozářit i nejtajnější kout vzpomínky. Ale co bylo příšerné - byl jsem myslící lampou.

8
Přestal jsem chodit na přednášky. Procházel jsem se po barrandovských skalách, opuštěných parcích. Sedal jsem, celý zmrzlý, na lavičkách na Kampě.
Jednou, když jsem byl tak zmrzlý, že mi mráz vadil víc než vloupávání do cizích životů, jsem v hostinci na Kampě hledal teplo a klid.
Hostinec byl prázdný. Seděl jsem u stolu a plakal.
Pak jsem začal pít. A poprvé v životě jsem se opil. Do němoty. Od té cesty za zapomenutím jsem pil pravidelně. Přes den jsem zametal chodníky, skládal uhlí, obstarával starým lidem nákupy a večer jsem pil. Na jaře jsem na tom byl už tak zle, že jsem nemohl usnout, pokud jsem nebyl opilý.

9
Několikrát jsem se pokusil své odumírání zastavit, vzpamatovat se. Zkusil jsem své zážitky zpracovat literárně. Měl jsem bohatý archív, v němž jsem měl zachyceno svědomí řady lidí. Pamatuji se, že jsem v něm měl sto šedesát sedm

zevrubně zpracovaných lidských osudů. Ale psaní se mi nedařilo. Víc jsem pil než psal. A pít mohou asi jen básníci, pro které je báseň šlehnutím inspirace. Ne prozaici, pro něž kniha znamená dlouhé měsíce kázně.
Jednou, v naprostém zoufalství a silně opilý, jsem na pokoji spálil celý archív a rozbil okna. Kolej málem vyhořela a já z ní byl vyloučen. Naštěstí bylo teplo a přespával jsem ve svém spacím pytli v pražských parcích. Věděl jsem, že jsem dostudoval. Bylo mi to jedno. Zmocnila se mě zvláštní ochablost. Napadlo mě, že v ráji je možné asi jen shovívavě se usmívat.
Kdo mnoho ví, může jen těžko žít.
Jednou mě, spícího v parku, probudil starý muž. Dal se se mnou do řeči. Pár dní jsme spolu pili. Bydlel jsem u něj - a v naprosté bezradnosti jsem se mu jednou večer v jeho sklepním bytě svěřil. Nevím, jak se to mohlo stát, ale byl jsem v té době už stále opilý - to je snad nejlepší vysvětlení mé sdílnosti. Vyprávěl jsem starci o lidech v hostinci, vyprávěl věci, které se nikdy neobjeví a nikdy nevyjdou na povrch. Za několik dní potom, když jsem se úplně probral z omámení, spatřil jsem u svého lůžka starce. Byl výborně oblečený, na stole stála láhev koňaku.
Stařec čekal, až se vzpamatuji. Předložil mi svůj plán. Budeme spolu procházet městem. Mám mu vyprávět o lidech, kteří nás minou, budu vyprávět o tom, o čem by oni nikdy nehovořili. O všem, co nesou na dně svědomí.
Stařec je bude vydírat. Z toho, co jsem mu pověděl za deset minut o našich známých z hostince, získal okamžitě pět tisíc. Dva a půl leželo na stole, můj díl.
Do roka jsme měli být nejbohatší lidé v Praze. Vyšel jsem z jeho pokoje, peníze jsem nechal na stole. A nikdy jsem už toho šikovného starce neviděl.

10
Ale pití mi přinášelo úlevu jen po několik týdnů.
Pak mi cizí lidé vstupovali do vědomí daleko silněji, sugestivněji. A co bylo ještě horší - tak silně, že jsem si nebyl jist, kým jsem. Až když jsem vystřízlivěl, vracel jsem se zase nejen do zdravého rozumu, ale i do svého rozumu.
Přestal jsem pít - pití mi ostatně nikdy nechutnalo. Opíjet jsem se začal jen proto, abych se zbavil něčeho, čeho jsem se zbavit nemohl. Přistoupil bych na cokoliv jiného, na cokoliv, co by mě uchránilo před soukromím cizích lidí.
Navykl jsem si chodit na nádraží. Najít si u výstupu z vlaků nějakého člověka, který mi byl blízký, jehož duševní svět mě konejšil. Toho jsem pak sledoval tak dlouho, dokud si mě nevšiml. Nesledoval jsem jen dívky - ty, abych se přiznal, jsem sledoval snad nejméně. Fyzický vzhled byl pro mě náhle asi stejně zajímavý jako opona před jevištěm pro diváky. Pohlédl jsem na člověka se zájmem, ale to, co mě na něm zajímalo, bylo něco úplně jiného než jeho tělesná podoba.
Někteří lidé mi připadali lahodní; bylo jich málo, ale byli takoví. Vzpomínám si, jak jsem půl dne prochodil za starou babičkou z Chodska, která přijela v kroji do Prahy na nákupy a působila na mě jako životabudič. Vstoupit do její blízkosti bylo jako lázeň ve vyhřátém jezeře - člověk se radoval, že někdo takový jako ona vůbec je. Užíval jsem tehdy lidi jako drogy. Fetoval jsem je. Nebo lépe: Mlsal jsem je. Připojoval jsem se k lidem, kteří měli své vnitřní panoráma rozsvícené ve světle laskavého slunce. Byl na mě tehdy podivný pohled - špinavý, zarostlý, s horečnatýma očima jsem se plížil za lidmi jako přízrak. Neuvědomoval jsem si svůj stav.
Jak má vciťovací síla stoupala - a ona stoupala stále - dostával jsem se do jakéhosi blouznivého opojení.
Byl jsem zcela otrokem své schopnosti, můj vlastní život byl čím dál tím víc vytěsňován osudy lidí, které jsem míjel. Pro samou registraci cizích životů a skutků jsem nenacházel ani čas, ani energii pro to, abych žil sám svůj život.
Tolik cizích životů vytlačovalo můj vlastní. Chvílemi jsem pochyboval, jestli vlastně ještě žiji. Jestli žiji.

11
Samozřejmě že jsem byl ze školy vyloučen. Rodiče zpráva o mém studijním neúspěchu ohromila. Jeden z nejlepších žáků v prvním semestru se nedostavil ani na jedinou zkoušku, ani na jediný zápočet ve druhém semestru. Studijní schopnosti u mě nehasly, neslábly - ale ztrácel jsem o ně zájem.
Rodiče si všechno vysvětlovali tím, že jsem se chytil špatné společnosti - a zatím má společnost byla pozoruhodná, mou společností bylo svědomí mých bližních.
Měl jsem dojem, že studiem mohu poznávat jen věci v jejich odrazech, odlescích. Ve stínech, které vrhají. A tím, že se člověku přiblížím, poznám hned jeho podstatu.
Na své přátele a na lidi, s nimiž jsem tehdy přicházel do styku, jsem asi působil jako dementní člověk. Ani po dlouhém čase, kdy mi má schopnost sloužila, jsem jí nepřivykl - naopak, stále mě uváděla do rozpaků. Věděl jsem o člověku, s nímž jsem rozmlouval, všechno; tedy věděl jsem o něm to, co o sobě věděl on sám, a ve snaze, abych mu v hovoru nepřipomněl některý nemilý zážitek, jsem se odmlčoval, zadrhával jsem, zajíkával se. Tím, že druhý do mě svou psychickou složkou vstoupil, jsem stále víc a víc přestával být nad věcí, nemohl jsem už ironicky glosovat jeho skutky z nadhledu; trpěl jsem jimi, jako by byly mé vlastní. I když jsem si uvědomoval, že můj pocit viny je nemístný.
Trávil jsem čas úvahami, které mě nikam nemohly dovést, stavěl jsem si v myšlenkách složité, křehké konstrukce.
A pak stačilo, aby kolem mě proběhl chlapec, který prodával večerník, a než mě minul, věděl jsem o všem, o tom, že včera večer plakal, protože se mu rodiče rozvádějí, i o tom, že plot jeho babičky na venkově je natřen brčálově zelenou barvou. Věděl jsem všechno, čeho mi nebylo třeba, co jsem vůbec vědět nechtěl, co mě nezajímalo.
Před maturitou mi má schopnost připadala jako obrovský nezasloužený dar, skvělá zábava - teď mi připadala jako trest. Věděl jsem, že budu muset svůj život zásadně změnit, ale nevěděl jsem jak. Bylo mi jasné jen to, že město je pro mě nesnesitelné. Žádná z jeho takzvaných výhod na mě neplatila. Naopak, každá se mi stávala nesnesitelnou. V divadle jsem nemohl ani sledovat představení, tiskl se do mě vnitřní svět člověka, který mi byl nejblíže. A pokud ten člověk trpěl nějakou bolestí, trpěl jsem s ním - to bylo v poslední době nejstrašněji!. Jak má schopnost rostla, mohl jsem se - na sklonku pražského období - vciťovat i do bolestí lidí, které jsem míjel.

Jednoho dne na konci léta jsem se zhroutil. Spal jsem opět ve svém spacím pytli. Ve výklenku jednoho barokního dvora na Malé Straně. Ráno jsem se vzbudil a díval kolem sebe - měl jsem pocit, že nic nevidím. Viděl jsem samozřejmě zdi, popelnice, cípek oblohy - ale nezájem, nebolestný naprostý nezájem mě oprošťoval od všeho, co jsem pozoroval. Jako bych měl zavřené oči.
Na cípku oblohy, který jsem měl nad hlavou, se mihli ptáci.
Nechtěl jsem už od života nic. Jen aby se mi nikdo nepřiblížil. Abych nemusel vejít do osudu nikoho jiného. Za uplynulý rok jsem procházel tisíci a tisíci svědomí, vzpomínek, bolestí - to, že v tu chvíli, kdy jsem člověka minul, se ze mě vytrhl i jeho duchovní svět, nebylo vlastně řešení. Zůstával pocit, pocit apatie, jaký asi měl Ahasver, který možná procházel Prahou v tuto chvíli, možná stejnou ulicí… Jen on by mě snad pochopil.
Uvažoval jsem o tom, že mé zvláštní vybavení mi nebylo dáno náhodou, že musím mít nějaké poslání. Mohl bych třeba dělat diagnostickou figurínu na klinice, upozorňovat na přesné pocity nemocných. Nebo sám medicínu vystudovat a stát se zázračným lékařem. Jediným lékařem, který umí nejen poznat, ale i ucítit bolest pacienta, a může tedy léčit bez vyšetření, jako kouzelník.
Mohl jsem si otevřít jasnovideckou praxi: třebaže jsem o budoucnosti nic nevěděl, mohl jsem novomanželky a novomanžele varovat před jejich partnery na poradě před svatbou. Byl bych neocenitelný v kontrašpionáži. A jistě bych se stal králem mariáše nebo kterékoli jiné karetní i nekaretní hry, která je založena na intelektuální strategii. Mohl jsem vydírat. Odhalovat tajemství, nejutajenější tajnosti. Vojenské i milostné.
Ležel jsem však ve svém spacím pytli a neměl zájem ani o to, abych si spací pytel rozepnul a vylezl z něj. Byl jsem naprosto spokojený s tím, že se nemusím pohnout, vstát, nechat do sebe vstoupit někoho jiného. Ať je to kdokoli.

12
Zůstal jsem bez peněz. Snad mě vytáhl ze spacího pytle hlad. Touha nasytit se, udržet tělesnou schránku pohromadě se svým přijímačem.
Vstoupil jsem do pekařství, bylo prázdné. Ukradl jsem dvě housky a odešel na nádraží. Bylo to jediné místo - jak jsem si tehdy pateticky říkal -, kam jsem se mohl ve vesmíru uchýlit…
Babička, matčina matka, žila v malé vsi na Českomoravské vrchovině a nikdo z celé rodiny - kromě mě - s ní nemluvil. Tedy, abych byl přesný - nemluvila s babičkou má matka a můj otec. Já jediný babičce psal a ona mi odepisovala na adresu sousedky v domě.
Už od dětství, kdy mě matka přestala posílat k babičce na celé prázdninové měsíce a zakázala mi psát jí k svátku, jsme měli s babičkou tuhle hru. Bylo to pro mě vzrušující dobrodružství mít tajnou babičku.
Oč byla matka obětavější v práci pro veřejnost, tím byla bezcitnější k lidem ve své blízkosti. Párkrát jsem se s babičkou tajně sešel, když jsem předstíral letní výlet s kamarády. Moc jsme si s babičkou při každé návštěvě rozuměli.
"Tvá matka je báječná matka," říkávala mi babička a já se divil, že dceru chválí, přestože ta o ní mluví jen jako o dogmatické, staromódní, lakotné a neuvědomělé stařeně. Tato slova se mi zdála vhodná pro knihy, noviny i politické projevy - ale zcela nepochopitelná, když mluví dcera o matce.
To, že se babička přede mnou nikdy nesnažila matku zlehčovat, a chválila ji, matce v mých očích nepřidávalo, naopak, babička mi připadala přímo nadlidsky dobrotivá a urozeně velkorysá.
Babička mě přijala velmi realisticky. Nevyčítala. Nelamentovala.
"Vyhodili tě? A tak zůstaneš u nás."
Byla ráda, že jsem přijel. I když jsem nedostudoval. Babička patřila k těm lidem, k nimž jsem se rád přidával, k lidem, kolem nichž vál vlídný vítr. Omývající, laskající, utěšující.
Vykonával jsem v družstvu práce, které nikdo nechtěl dělat. Udělal jsem si topičský kurs a naučil se kdeco. Někdy jsem měl dojem, že jsem se pro družstvo stal nepostradatelným.
"Agronoma seženeme všude," říkával předseda, "ale pohůnka abychom lákali na desetipokojovou vilu a poslali pro něj rolsrojse."
Vesnice se na mě dívala jako na podivína. Měl jsem jen jednu touhu: abych nemusel přijít nikomu na dostřel. Na dostřel svědomí. Na dva metry.
Babička mi nevadila. Vciťovat se do ní bylo úrodné. Její blízkost mi dodávala sílu žít vlastní život. Nenechat se rozdrtit mezi cizími životy, které se na mě tiskly ze všech stran.

13
Dva roky jsem tak žil na vsi a hospodařil s babičkou.
Neměl jsem žádné nepřátele, stranil jsem se lidí. Babičku jsem překvapil myšlenkou, která mě tehdy často napadala - nedivím se, proč je Bůh neviditelný. Kdo je vševědoucí, musí mít všeho po krk, a touží se přede všemi schovat.
Jednou jsem byl na venkovské tancovačce. Zatančil jsem si s dívkou, která mě jediná z celé vesnice přitahovala. Ale po tanci jsem ji opustil a odešel domů. Dívka mi sice nabízela, že mě doprovodí, jestli je mi špatně. A protože cesta z hostince na babiččinu samotu vedla přes cíp lesem, byl tento návrh víc než výzva - ale já nepřijal. Dívka čekala dítě - nikdo o tom ještě nic nevěděl, ona sama se to dověděla krátce před tancovačkou. Vypravila se na ni vlastně jen proto, aby ulovila pro očekávané dítě otce. V této nouzi jí byl dobrý i takový nedostudovaný čeledín jako já.
Za pár měsíců slavila svatbu s naším agronomem. Nic jsem proti ní neměl. Měla jen tu smůlu, že první polku si zatančila s vševědoucím.
Na venkově jsem do svých dvaadvaceti netrpěl samotou nebo nudou. Byl jsem jako voják, který se vrátí po zranění na frontě a tráví rekonvalescenci v zázemí. Ležel jsem často celé neděle v posteli a radoval se, že jsem jen sebou.
Žil jsem opravdu v zázemí, po bitvě. Cesta tisíci myslí a svědomí mě poznamenala, jako bych se zúčastnil velké,

předlouhé, celoroční bitvy.
Naučil jsem se kouřit doutníky. A byl jsem úplně sám.
A - byl jsem šťastný.

II

1
Většina lidí, jak jsem se přesvědčoval, neustále očekává nějakou pronikavou změnu ve svém životě, dědictví, lásku, úspěch, nebo alespoň maličkou změnu - zvýšení platu, erotické neshody menší než má dosud -, nebo alespoň aby se jejich životní neúspěch nezvětšoval.
Já nečekal nic. Nechtěl nic. Působilo mi rozkoš ležet za podzimního odpoledne na zádech na louce a pozorovat oblaka, jak se míhají nad hlavou, zlatá a velebná a bez paměti, kterou by mi vnucovala. Nebo pootočit hlavu a dívat se na stébla trávy. Ve všem byl řád a klid, oblaka se sunula po obloze, stébla se chvěla na louce - ve velkém i v malém světě byl řád.
Bylo tu to, co mi chybělo mezi lidmi: vědomí souvislostí, přirozený stav přírody. Ve světě lidí se mi zdála naprostá většina vztahů nepřirozená. Stačilo vstoupit do mysli manželů, kteří seděli v kavárně u stolku naproti mně - nejprve do mysli ženy, pak do mysli jejího muže, když jsem si posunul židli. Člověk tak získal dva obrazy světa, stejného, společného. A přitom jeden obraz vyhlížel, jako by ho nakreslil Mikoláš Aleš, a druhý jako od Pabla Picassa. Přitom oba manželé s absolutně rozdílnou optikou museli žít ve společném světě, ve svém iracionálním svazku. V přírodě, jak mi připadalo, nesrovnalosti nebylo vidět. Déšť klesal na vyschlou půdu, slunce dýchalo na ovoce - všechno bylo rozumné, přirozené.
Založil jsem si ruce pod hlavu a díval se na zvlášť krásný oblak. Zapomenout se dá na všechno. I na vlastní sílu. I na zázrak.

2
Někdy mě napadlo, že jaksi nežiji. Že nežiji v pořádku. Nepočítám s budoucností. Zakopávám svou hřivnu. Ale nepočítat s budoucností je někdy tak uklidňující. A zakopávat hřivnu bývá tak příjemné.
Trávil jsem hodně času čtením, sněním, a nejvíc času spánkem. Jako by můj intelekt chtěl spát za několik lidí.
"Chlapče, s tebou se něco děje."
Babička se na mě dívala starostlivě, ale já jí odpověděl lhostejným úsměvem, v němž bylo cosi až nemravně spokojeného, a ji ten pohled uklidňoval. Babička měla moudrost starých venkovanů, a ta je přímočará: kdo je spokojený, žije dobře. Snad je v tom hluboká pravda, kterou moderní nespokojená uštěpačnost nikdy nepochopí.
Když jsem několikrát usnul v kotelně, poslal mě předseda na prohlídku. Řekli mi ale, že jsem úplně zdravý.
Myslel jsem si, že zbytek života - to jsem říkal ve svých dvaadvaceti, jako by mě zkušenosti udělaly starším než alpské velikány - myslel jsem si, že zbytek života prožiji zde, v klidu. Budu se přemisťovat mezi postelí, kotelnou, hnojištěm, polem a loukou, na které budu ležet na zádech a dívat se do oblohy.
A nezdálo se mi, že takový život by byl neplodný, marný, zbytečný. Zdál se mi nejpřitažlivější ze všech životů, do nichž jsem mohl na tomto světě vstoupit.

3
Nepotřeboval jsem společnost, nepotřeboval jsem nic. Jen trochu jídla a tepla. Tak jako houba namočená do vody po určitou dobu po vytažení nemůže přijmout ani jednu další kapku vody, byl jsem zcela zaplněn, uspokojen. Smysly mi spaly, vědomí klímalo, tělo se pohybovalo apaticky. Tělo loutky.
Jen má schopnost, nepříjemná nemocná schopnost, vzrůstala.
Někdy jsem si říkal, že bych se měl víc stýkat s lidmi - ale to, co jsem na sobě ke všem potížím začal ještě pozorovat, mě od styku s lidmi odrazovalo stále víc. Nyní jsem nejen poznával minulost, ale mimoděk jsem dokázal předvídat i reakce, jaké lidi budou mít. Časem jsem měl dojem, že moje vědomí o lidech zasahuje až do budoucnosti. Samozřejmě, nečetl jsem budoucnost. Občas se mi však přihodilo něco, co mnou otřáslo.
Jednou, když jsem poklízel v kravíně, jsem se dal do řeči se starým předsedou družstva. Hovořili jsme o jednom ze synů hostinského.
"Myslíte toho, co se zabil v květnu na motorce?" Byl duben a já vůbec nevěděl, co mi přišlo na jazyk.
Samozřejmě že to byl nesmysl. Hostinský měl tři syny a všichni byli živí. Ale za měsíc se ten, o kterém jsem hovořil, zabil na motorce.
Předseda na mou dubnovou větu zapomněl, ale mě podivný zážitek ohromil. Copak moje nemoc neskončí? Copak se mé trápení může ještě stupňovat?

4
Když jsem odjížděl traktorem na pole, zastavil mě předseda, který stál v úvozu s jakýmsi brýlatým mužem.
"Doktor Meyer," představil ho předseda, zatímco mi muž podával na traktor ruku, "bude psát knihu reportáží ze zemědělského života."
Doktor Meyer vypadal jako rozverný robot. Měl plochou bezvýraznou tvář. Upjatý, přesný. Hovořil jako mluvící stroj, bez odstínů a bez zakoktávání. Přesto v něm bylo něco neseriózního. Snad to byl druh jeho fantazie.
"Chtěl bych psát o -" Začal mluvit. Přerušil jsem ho.

Vyjmenoval jsem mu jeho bibliografii od drobného článku o žních, který mu vyšel v patnácti letech ve studentském časopise, až po překlady jeho básní. Ty vyšly minulý týden v Plovdivu.
V té době moje schopnost vystoupila už natolik, že jsem si často mohl pamatovat některé údaje o člověku i poté, co jsem se s ním rozloučil. Nebyl jsem si jimi sice jistý a někdy jsem se v nich i mýlil, ale přece jen jsem si už byl schopen zapamatovat něco víc než náladu onoho člověka, než jeho životní pocit.
Ale zapomínal jsem stále víc a víc běžné věci. I ty zcela samozřejmé. Dvakrát málem vyhořel kravín od kávy, kterou jsem si v něm - přes zákaz - vařil.
Když předseda nechal doktora Meyera se mnou o samotě, propukla ve mně náhlá touha zveřejnit, co vím. Snad jsem i žárlil, že Meyer se svými ubohými znalostmi o lidech i o zemědělství bude psát knihu - a já, vševědoucí, se nezmůžu ani na povídku. Začal jsem mu vyprávět historky o jeho práci, vyprávěl jsem o jeho dvou manželkách i o mladé studentce novinařiny, která mu před týdnem dala klíč od své garsoniéry, ten klíč, co má v pravé kapse saka.
Pak jsem se s ním rozloučil a nechal ho ohromeného stát na cestě.
Jel jsem s traktorem na pole a hlasitě si nadával do rachtání motoru. Jako bych se nemohl ovládnout - všechno musím vyzradit, a ještě člověku od novin.
Zmocňoval se mě hrozný strach. Kdo je neviditelný, tomu nikdo nemůže ublížit. Ale jinak - pokud nejsem neviditelný - je vševědoucnost trestná.
Začal jsem zkoumat svůj strach. A rozebírat si ho. Čeho se vlastně bojím? Proč nikomu nechci o své schopnosti povědět?
Napadlo mě s krutou zřetelností: bojím se, že v tu chvíli, kdy se lidé o mé podivné schopnosti dozvědí, mě zabijí.
Usedl jsem na mez, pak jsem si lehl na záda a díval se na oblaka. Vzpomínal jsem, co jsem doktoru Meyerovi řekl, a zdálo se mi, že se všechno dalo zjistit i přirozenou cestou. Ale byl jsem už ostražitý.
Cestou z pole jsem vytáhl z hromady šrotu těžký kus železa, který se dal použít jako zbraň.
Oblaka plynula dál a dál, ale pohled na ně mě už neuklidňoval. Mou starou spokojenost víc a víc vytěsňoval strach.

5

Když jsem přijel domů, cítil jsem úzkost. Je to nesmysl, nesmysl, šeptal jsem si, nemám se přece čeho bát. Traktor jsem zastavil u domu a vešel na dvůr.
Babička ležela na zemi u vysokého holubníku. Ležela na boku, zkroucená s pootevřenými ústy. Sklonil jsem se k ní. Mívala často potíže se srdcem.
Vyrážel mi mrazivý pot.
Dýchala. Donesl jsem ji do jejího pokoje, položil na starou vyřezávanou postel.
A rozběhl se pro lékaře.
Zalykal jsem se vztekem, obrovským vztekem. Co mám ze své abnormality? Jen jsem nedostudoval, dělám pohůnka a navíc mám strach, hrozný strach, který na mně sedí, noční můru. Jako bych podvědomě chtěl vztekem zahánět strach o babičku, bušil jsem železnou tyčí do kamení na cestě, do patníků, do zdí.
Strach a vztek se mísil s lítostí, se vzpomínkou na babičku. Ležela na ustlané posteli, nehybná, a přece odcházející z tohoto světa. Dobrotivá loutka.
Lékař, kterému jsem chtěl telefonovat z hostince, seděl vedle telefonu a hrál karty. Byl před chvílí u agronomovy ženy a zdržel se u mariáše. Hned se se mnou rozběhl k babičce.
Vyšetřil ji.
Pak se na mě dlouho díval a mlčel.
"Pošlu pro sanitku," řekl. "Ale nemá to asi cenu."
Osaměli jsme s babičkou. Hladil jsem ji po čele a tvářích, nevěděla už o ničem. Chvílemi se mi zdálo, že její tenounký dech ustává. Ale nepřetrhl se. Cítil jsem její vědomí slabě, matně, jako v mlze, která se chvěla. A byla to mlha tísnivá, růžová a zvolna tmavla.
Dostal jsem neuvěřitelný nápad. Teď mi připadá nesmyslný a velikášský, tehdy, když jsem seděl vedle umírající babičky, mi připadal zcela přirozený.
Vzal jsem babičku za bezvládnou ruku a ze vší síly se jí snažil přikázat, aby otevřela oči. Otevřela je. Strnul jsem. Postav se, zašeptal jsem. Babička se pomaličku sunula z postele. Postavila se.
"Večeřel jsi?"
Nechápala, proč jsem ji objal, proč jsem se rozplakal, proč jsem ji líbal a dal se s ní do tance. Vůbec nic si nepamatovala.
Když přijela sanitka, řekl jsem jejímu řidiči, že se lékař v hostinci asi opil, nebo že si dělal legraci. Babička uvařila kávu pro nás i pro šoféra sanitky.
Dlouho do noci jsem nemohl usnout. Je to nesmysl, nesmysl, opakoval jsem si do tmy a ticha. Nejdřív v myšlenkách, pak šeptem, pak i nahlas.
Zkusil jsem několik věcí, za které se teď stydím, ale kterým jsem tehdy přikládal velkou váhu - zhasit silou vůle plamen svíčky, posunout stůl jen svou vlastní duševní silou, zkusil jsem levitaci. Nic z toho samozřejmě nevyšlo. Zůstal jsem zaskočen svou podivnou schopností. Nebo náhodou? Jsem blázen, blázen, myslel jsem si. Otevřel jsem okno do noci. Pak jsem si pustil sprchu, abych se aspoň trochu ochladil.
Než jsem usnul, dal jsem se do smíchu. Smál jsem se hlasitě, hystericky, smál jsem se světu, svému strachu, sám sobě, své zázračné schopnosti, smál jsem se z radosti, že babička je živá, smál jsem se, jako se smějí lidé, aby neplakali.
Tu noc jsem poprvé po dlouhé době zase nemohl usnout. Hvězdy zářily po obloze cize a necitelně a bylo jich tolik, tolik jako životů, kterými jsem proti své vůli musel probíhat.

6
Když jsem v následujících dnech o sobě uvažoval, snažil jsem si vymluvit jak čtení budoucnosti, tak své uzdravovací schopnosti. Všechno je náhoda. O synu hostinského jsem se přeřekl a u babičky určil opilý lékař špatnou diagnózu. Rozhodl jsem se čekat, co se mnou můj chorý intelekt má ještě v úmyslu provést.
A tehdy, když jsem byl na nejlepší cestě si své nepřirozené schopnosti vymluvit, mě navštívil doktor Meyer. Chtěl vědět, jak jsem mohl zjistit všechno, co jsem mu pověděl. Neuvěřil mi, když jsem předstíral, že jsem mluvil s některými jeho známými. Řekl jsem mu prý věci, které nikdo nikomu říct nemohl. Například dívka, která mu dala klíč od garsoniéry, odlétala ještě ten večer na praxi do Bulharska. Do oběda měl ostatně klíč v levé kapse, přendal si ho, až když šel do vesnice. A já o tom věděl.
Řekl jsem mu, že nevím, jak to vím - a rychle jsem se rozloučil. Ten den mě bolely zuby tak nesnesitelně, že být nevrlý mi nedělalo žádné potíže.
Odpoledne jsem odjel s ovázanou tváří na středisko. Čekárna byla společná pro několik ordinací. Seděla v ní jen starší kulhavá žena. Abych se trochu rozptýlil, přisedl jsem k ní a četl si její život.
Nebylo to nic zajímavého. Družstevnice. Trávila většinu života na vsi. V šestnácti svedena vojákem, pak měla známost s jedním studentem veteriny, ten ji opustil a ona se provdala za mechanika. Tři děti, dvě s manželem a jedno s předsedou místního ochotnického sdružení, ale o tom nevěděl ani její manžel. Když jsem - nechci říct byl tou ženou, protože jsem rozhodně nebyl schizofrenní - ale když jsem si přivlastnil její vědomí, cítil jsem hroznou bolest od paty až do zátylku. Bolest, která nebyla mou, ale kterou cítila žena.
"Co vám je?" zeptal jsem se tiše.
"Nic."
"Máte bolest v kyčli, která vám vystřeluje až do lýtek a nahoru až do krku."
"Ne."
Byl jsem si tím však jist. Chvíli jsem mlčel.
"Jak jste to poznal?"
"Cítím vaši bolest."
Podívala se na mě tím zoufale pokorným výrazem lidí, kteří už dlouho snášejí bolest, tak silnou bolest, že nevědí, jak dlouho ji ještě dokáží snášet.
"Zbavím vás té bolesti."
A tehdy jsem se rozhodl. Sunul jsem ruku vzduchem od ženiny hlavy podél trupu, podél boku a dál jsem sledoval sedící siluetu svou dlaní podél nohy až ke kotníku - na deset centimetrů od jejího těla. Když jsem měl ruku nad zemí, cítil jsem únavu, ochablost, jako by ze mě vyšla síla. Ale věděl jsem, že ženina bolest zmizela.
"Cítíte bolest?"
"Ne."
Dívala se na mě a žasla, tiše, pokorně.
V tu chvíli zavolala sestra ženu do ordinace a já ji od té doby nikdy nespatřil. Večer jsem jel z ordinace domů na starém kole, babiččině kole. Hvězdy svítily slavnostně, významně, jako by mi chtěly předat nějaký důležitý vzkaz, který užuž pochopím.
A já tehdy poprvé řekl o sobě slovo, řekl ho bázlivě a blouznivě do rachocení starého kola. Slovo, které mě od té doby pronásledovalo jako nesnesitelná utkvělá představa. Slovo prorok.
A řekl jsem si ho znovu a pak znovu a cítil slavnostní hrůzu sám ze sebe, trochu odpovědnosti, ale nekonečně víc trapnosti a směšnosti, jakou snad cítívali i skuteční proroci, pokud své poslání viděli bez velikášského oparu.

7
Když se dívám teď, s odstupem času na své tehdejší postavení, mohu je vidět s ironií, která je potřebná pro všechny činy, pokud mají zůstat lidskými.
Vidím, jak ukládám kolo do kůlny, stoupám si rozechvělý k holubníku a stojím dobrou čtvrthodinu na dvoře. Jen občas z dálky zaštěkal pes a jeho štěkot, lomený ozvěnou a stříbřený žhavým mrazem měsíce, jen zvyšuje přízračnost chvíle.
Že mě to dřív nenapadlo, uvažoval jsem a procházel se dvorkem. Přece jen to asi bude mé poslání. Cítil jsem nejen nadlidskou sílu, která se mě rázem zmocnila, ale i nelidskou sílu. Činila mě velice sebevědomým a lichotila mi. Byl jsem rozjařený, opilý svými představami.
Ale stále jsem si uchovával odstup - díval se na své postavení ironicky a to mi bránilo, abych svou životní polohu vychutnal nebo zešílel.
Celou noc jsem prochodil v lese a blouznil.
Zrovna tak byl možná osvícen i Buddha, říkal jsem si a usmíval se chvílemi okouzleně a chvílemi posměšně. Co uvést na svou obhajobu? Nic. Ten, kdo mě chce kritizovat, ať si představí můj podivný psychický stav, horečné vytržení a schopnost, která mě děsila a činila výjimečným. Proč bych nemohl být prorok. Jistě to není příjemné a je to nečekané, když jeden člověk z miliardy v sobě náhle pocítí, že byl vybrán - či spíš jak to cítí on: byl odsouzen -, aby se stal prorokem.
Co mi chybělo k tomu, abych tuhle profesi mohl plnit? Pamatuji si, že jsem tehdy v noci vymyslel pojem profese proroka, protože i přes své oblouzení jsem si stále uchoval mírný nadhled. Vidím do srdcí jako prorok, dokážu uzdravovat, a abych dokonale poznal budoucnost, je snad jen otázka času.
Bloudil jsem lesem letní noci, zmatený a rozkolísaný, na pochybách, mám-li se radovat, nebo zda si mám zoufat a vyhledat psychiatrickou kliniku.
Mé poblouznění nebylo nepříjemné. Naopak - velice lichotivé.

Jediná věc byla hrozná. Byl jsem typický člověk moderní doby. Vůbec jsem netušil, kdo mi mou schopnost dal a proč mi ji dal. Mohl jsem samozřejmě začít kázat a dělat zázraky. Ale nevěděl jsem, CO hlásat.
A vůbec jsem nevěděl, co si se svými zázraky počít.
Když jsem se vracel domů, začalo svítat. Napadlo mě, dokážu-li vrátit slunce po oběžné dráze - a musel jsem se hodně přemáhat, abych se o to nepokusil.
Nerad bych vypadal ve svých vzpomínkách jako velikáš nebo blázen. Na jedné straně jsem sice opravdu pociťoval nadřazenost, ale na druhé straně jen obrovskou vykořeněnost, zoufalství, tragickou směšnost svého postavení.
Kdo jste mi tu sílu dal, kdo mi ji dal? říkal jsem v duchu svítající obloze. Vždyť já ji nechtěl. A když už ji mám, tak aspoň ať vím k čemu.

8

V tu dobu mě začaly pronásledovat živé sny. Probouzíval jsem se mokrý potem a nemohl se upamatovat, kde jsem.
Nechával jsem ve svém pokoji celé noci rozsvíceno a bál se, aby babička, která šetřila elektrikou, na to nepřišla.
Jeden ze snů byl zvlášť hrozný a vracel se pravidelně, v několikadenních intervalech.
Probudil jsem se v tom zvláštním snu jako každé ráno a šel do práce. Míjel jsem lidi a proplouval jejich pamětí jako jindy. Neobvyklý byl nový rozměr, který získalo mé vnikání do cizích vzpomínek. Přijímal jsem nejen každou zprávu o minulosti lidí, kolem kterých jsem procházel, přijímal jsem i zprávy o jejich budoucnosti. Byl jsem schopen říct, co bude paní Hellerová, krmička vepřů, dělat za čtvrt hodiny, že v neděli se její muž opije - a věděl jsem i rok a den a hodinu úmrtí paní Hellerové. Nevěděl jsem to jen jako registrátor, který se dočítá ve spisech soudní stolice posledního soudu o starostech a rozkoších mrtvých. Věděl jsem to jako to paní Hellerová bude vědět sama o sobě, až přijde čas, její smrtelný pot naskakoval na mém čele, věděl jsem to jako básník, cítil jsem totiž její vztek z manželova ranního příchodu z hostince, i její zmatek a blouznivé vypětí při posledním vydechnutí.
Tak jsem míjel sousedy, jednoho za druhým, a věděl o úmrtí jejich dětí, kterých se dožijí, stejně jako o narození jejich vnuků, která měla přijít za pět, za dvacet let. U mladých chlapců a dívek jsem znal místa jejich prvních schůzek, prvních polibků. Věděl jsem vše. A byl to nejsmutnější sen, jaký jsem kdy v životě prožil.
Bloumal jsem vsí. Nezdravil jsem lidi a snad jsem je ani neviděl. Už dávno jsem platil za podivína, ale teď se mi posmívaly i malé děti.
Nemohl jsem se přimět k tomu, abych myslel na něco jiného než na to, co jsem nadneseně nazýval své poslání. Vypůjčil jsem si i věrouku různých vyznání. Zahloubal se do Flammariona i do Platóna. Byl jsem asi ten nejvzdělanější čeledín, který kdy na vesnici žil. Jednou mi kráva ožvýkala Platónova Faidóna a byl to jistě pohled pro bohy, jak jsem se starému knihovníkovi omlouval, že jsem si nedal pozor, když jsem přerušil četbu a šel poklízet kravín. V družstvu mě drželi za méněcenného, ale nepostradatelného. Tato kombinace byla zvlášť dojemná. Dělal jsem to, co nikdo nechtěl. Vybíral žumpy a pracoval i za deště a mrazu, místo každého, kdo mě o to požádal. Nic mi nevadilo. Žádná práce mi nepřipadala pro mě dost důstojná, žádná mí nepřipadala ani dost nedůstojná, abych ji nemohl vykonávat.
Bál jsem se spánku. Zdávalo se mi, že jsem jinými lidmi. A v noci jsem jako obětní beránek přejímal jejich úzkosti, trápení a pláč. Často jsem ve snech plakal. A když jsem se probudil, už jsem vůbec nevěděl proč. Plakal jsem asi za někoho z těch, kterými jsem byl odsouzen být.
I když on se nad sebou možná ani chvíli netrápil.

9

Ať jsem se sebevíc probíral sebemoudřejšími knihami, nenalézal jsem ani stopy, které bych se pro své budoucí počínání mohl zachytit. Byl jsem jako bystrozraký v Antarktidě - mohl jsem se dívat jasnozřivě, kam jsem chtěl, ale neviděl jsem nic - jen bílo, bílo, bílo - nic, co by dalo smysl mému neuvěřitelnému zraku. Věděl jsem, že se mohu dát do služby kterékoli víře, a rád bych to udělal, jen abych už měl nějaký smysl života. Ale byl jsem si stále víc jist, že nevěřím v nikoho a v nic.
Mohl jsem se také dát do služby výzkumného ústavu - ale to mě lákalo ze všeho nejméně. Trávit celé dny na klinice při nekonečných prohlídkách.
Když za mnou přišel doktor Meyer, byl jsem tak poblouzněný, že jsem ho ani nezpozoroval.
"Zdravím vás už potřetí," řekl s veselou výčitkou.
Vstoupil jsem do jeho úvah jako ten, kdo přechází z pokoje do pokoje, a zůstává v obou pokojích zároveň.
"Víte jistě, co vám chci říct."
"Nevím," lhal jsem.
"Od té chvíle, co jsem s vámi mluvil, vás pozoruji. Vím o ženě v ordinaci."
"Nevim, o čem mluvíte, pane doktore."
"Šel jsem po vašich stopách na fakultě. Našel jsem dívku, s kterou jste chodil. Víte, že přerušila studia a přestěhovala se na Moravu? Víte, že pravidelně dochází na kontroly na psychiatrii?"
"Nevím, o čem mluvíte, pane doktore."
V tu chvíli jsem uskočil.
Doktor Meyer se smál.
"Nevěděl jsem, jak vás usvědčit. Až mě napadlo tohle. Pomyslím si, že vás udeřím. Pomyslím si to tak rychle, že nebudete mít čas uvážit, že to je jen žert."
Bezradně jsem mu hleděl do očí, neseriózních chladných očí.
"Ale nepohnu při tom ani rukou. Když uskočíte, prozradil jste se."
"Nevím, pane doktore, o čem mluvíte."

Doktor Meyer se na mě upřeně zadíval a já věděl, že je všechno marné a že není ani třeba, aby nahlas řekl, co si myslí.
"Tak dobře," řekl jsem mlčícímu, "jak chcete, v neděli ve tři, ano rozumím vám. Nikomu nic neřeknu, když nechcete."
Bylo mi trochu líto, že se na mě doktor Meyer dívá, jako by bylo samozřejmé, že se mu někdo prochází v myšlenkách.
Jeho chytré oči se smály.
Mrazivě smály.
Ať se stane co se stane, říkal jsem si v příštích dnech a netrpělivě čekal na neděli, kdy jsme se měli sejít. Ať mě třeba zabije.
Dobře jsem přitom věděl, že mě doktor Meyer zabít nechce. A nevěděl jsem, jestli jsem proto rád, nebo ne.
Nevěděl jsem, jestli by mi nebylo lépe, kdyby mě zabil.
Kdo jste mi tu sílu dal, říkal jsem v duchu stmívající se obloze. Vždyť já ji nechtěl. A když už ji mám, tak ať aspoň vím k čemu.
Vracel jsem se k babiččinu domu s knihami pod paží, ponořený do svých meditací.
Zahlédly mě děti, běžely za mnou, pokřikovaly na mě.
Házely po mně kamení.

III

1

Tehdy, když jsem přicházel úvozovou cestou k mlýnu doktora Meyera, mě ani nenapadlo, že se blíží rozhodující čas mého života. Švihal jsem do vzduchu železnou tyčí, kterou jsem si zvykl nosit, a pískal si.
Zmocnilo se mě uvolnění, náhlé a nesmyslné, jako bych byl opět normální člověk s jediným životem.
Byl to nesmysl, myslet si, že mám nějaké nepřirozené schopnosti. Obě uzdravení byla jistě náhoda, v druhém případě i sugesce. A do budoucnosti vidím stejně málo jako kdokoliv jiný.
Švihal jsem železnou tyčí do vzduchu, jako kdybych zaháněl přeludy. Slunce svítilo na bezoblačné obloze a tajemství, přízraky a zázraky se mi zdály nejen neuvěřitelné, ale i nepotřebné. Trochu vidím do minulosti. To je moje přecitlivělost. Mohu se jí bránit jen tím, že nebudu vstupovat do blízkosti lidí. Jaký prorok? Nesmysl. I s touhle chorobou se dá žít.
Zdvihl se vítr, svěží a vlhký, stíral ze mě poslední znepokojení.
Jsem mladý, mohu ještě vystudovat nějakou lesnickou školu, nebo meteorologickou; žít v osamělé hájence nebo zapadlé observatoři, neznepokojován cizími osudy. A neznepokojovat je. Mohu si najít i ženu, které bude vyhovovat takovýto osamělý život. Ženu, které se svěřím se svou vlastností a která mi pomůže žít a chránit mě před lidmi.
Nad hlavou se mi rozezpíval skřivan a já cítil takové uvolnění, až mi vhrkly slzy do očí. Idyla, kýčovitá idyla se prostírala v líbezné krajině kolem mě i v budoucnosti mého srdce.
Mezi olšemi a javory se vynořil mlýn doktora Meyera, velké stavení na údolním potoce. A viděl jsem, že doktor Meyer už stojí na zápraží a kouří doutník.
Když mě uviděl, vyfoukl kouř, radostně a ulehčené zamával a vyběhl mi naproti.

2

Proseděli jsme celé odpoledne v jeho pracovně. Naše rozprava by jistě připadala pozorovateli přízračná a musím přiznat, že i mně připadala zvláštní. Doktor Meyer kouřil a díval se na mě mlčky, jako by všechno, co se děje, bylo přirozené. Mluvil jsem vlastně jen já. Věděl jsem stále, co doktor Meyer chce odpovědět, namítnout, poznamenat, upřesnit, znal jsem jeho motivy, asociace. Tak jako jsem věděl u každého, co mi chce říct, i - a to hlavně - proč. Často jsem využíval této schopnosti a reagoval zcela protikladně a nechápavě, abych své blízké zmátl. U doktora Meyera to neplatilo. Když jsem předstíral úhyb - potřásl nevrle doutníkem.
"Na něco takového nemohu přistoupit, doktore. Ne, nepřesvědčujte mě. To také, samozřejmě. Jenomže jaké mám k tomu právo? To mě sice napadlo taky - Rozhodně ne. Ne, ne, ne. Jistě. Ale to není přesné. Připusťme to. Ne, ovšemže ne," vedl jsem svůj monolog s doktorem Meyerem, který seděl v křesle proti mně a mlčky kouřil jeden doutník za druhým.
Nevěděl jsem, co si o tom člověku mám myslet. Přestože jsem věděl, co si myslí. Vypadal velice inteligentně - ale tak bezcitně, že jeho inteligence odpuzovala.
Byl nezvyklý, rozhodně. Setkal jsem se s málo lidmi, kteří by byli tak dokonale bezcharakterní jako on. Dokázal opouštět jakékoli názory a přijímat jakékoli. Opustit kteroukoliv myšlenku a kteroukoliv přijmout - pokud si tím otevíral cestu k postupu.
V životě prodělal tolik etických a charakterových kotrmelců i salt, že jsem ho - když jsem se naprocházel jeho životem - mohl nazvat akrobatem charakteru.
Sloužil všem režimům, skupinkám, klikám, které o jeho službu stály. Jeho vztah k ženám byl jednoduchý - přijímal je, jako návštěvník cukrárny přijímá sladkosti. Napočítal jsem v jeho životě třiačtyřicet žen - a co bylo nejzvláštnější - se všemi, až na dvě nebo na tři, se rozešel bez problémů a udržoval s nimi dobré přátelské vztahy. Jen jedna žena, Maďarka, kterou svedl u Balatonského jezera, za studií, se s ním nechtěla rozejít bezbolestně. Jako památku na rozchod s ní měl vlevo v ústech zlatý zub. Zub, který zvyšoval blahosklonný vzhled doktora Meyera.
Když o někom všechno víte - a já si to uvědomoval stále silněji -, nemůžete ho soudit. Stával jsem se jakýmsi jeho příbuzným, někdy až spoluviníkem jeho činů. Spoluviníkem těch, které jsem pozoroval.
Co po mně doktor Meyer chtěl, bylo neslýchané: to, co ode mě chtěl stařec za studií, byla jen komická miniatura.

Doktor Meyer měl velký, monumentální plán.
Měli jsme v co nejkratší době obejít sto padesát lidí a vykrást jejich životy. Doktor Meyer už měl připraven podrobný seznam. Tito lidé měli pro nás být jen odrazovým můstkem. O vánocích, až bychom on a já, on zapisovatel, já výkonný poutník svědomím lidí, výkonná síla, uskutečnili první orbu - jak ironicky nazýval první etapu naší činnosti - měla nastat druhá.
Pak třetí, čtvrtá - kruh se měl roztahovat jako přízračná pavučina. Doktor Meyer byl přesvědčen, že na světě není člověk, který nemusí ve svědomí něco skrývat - a nebyl by za to ochoten platit. Jako většina paranoiků i doktor Meyer měl plán rozpracován velice přesně. Za rok jsme měli vyjet do ciziny a pokračovat patnáctou orbou za hranicemi.
Naše společnost měla po dvou letech už vlastnit miliardový majetek a mít ve svých nedobrovolných službách tolik lidí, že při myšlence na ně si doktor Meyer mnul ruce, až mu křupalo v kloubech.
Plán to byl šílený a romantický - ale co bylo nejpodivnější, nezdál se mi neuskutečnitelný.
Podle toho, co říkal doktor Meyer - vlastně co si myslel v mé blízkosti - byl dokonce přesvědčen, že plán vyjde na sto procent. Jen s jedinou věcí nepočítal - s tou nejpravděpodobnější -, že se o mně někdo dozví a zabije mě.
Všechny návrhy jsem odmítl.
"Pak o vás povím, co umíte…"
"Povězte. Nikdo vám nebude věřit."
"Uvidíme."
Večer jsem se vracel domů. Rozhořčení z návrhu doktora Meyera vyprchávalo. Mám se nechat zabít, až vyjde má schopnost najevo? A žít v blahobytu?
Tiskl jsem železnou tyč a rozhlížel se ostražitě, jako by se užuž měl kdesi ze tmy a cvrkotu cvrčků vynořit vrah. Třeba bych mohl tímhle způsobem něčeho dosáhnout. Kdybych svou schopnost uvedl v systém. Změnit svět. Přinutit lidi k míru. Zabránit válkám.
Musel jsem se usmívat svým lidumilným úvahám. Ale stále méně jsem si byl jist, zda mám právo se jim usmívat.

3
V mém životě se mnoho nezměnilo. Hloubal jsem nad knihami, dělal nejodmítanější práce v družstvu. Byl zavlékán do cizích svědomí.
Jednou jsem kráčel s vidlemi přes ves, od hlavy až k patě celý od bláta. Před kostelem zastavil autobus. Vystoupila z něj dívka s velkou taškou. Dívka mě okamžitě zaujala, přiblížil jsem se k ní, abych se zmocnil její minulosti.
"Tady někde má být mlejn," volala na mě dívka, "mlejn doktora Meyera."
"Dovedu vás tam," odpověděl jsem a pokynul vidlemi směrem k úvozu. Váš tatínek není doma, chtěl jsem dodat - ale pak jsem si uvědomil, že dívka mi přece ještě neřekla, že je Meyerova dcera. Dozvěděla se, že si její rozvedený otec koupil mlýn, a ona ho v něm chce mile překvapit. Třebaže ji otec nepozval.
"Takhle jsem si vždycky představovala čerta," řekla mi dívka a prohlížela si mě od špiček vidlí až k botám. K botám tak zabláceným, že opravdu připomínala kopyta. "Vidle a tak - zrovna jako vy."
Dlouho jsem nebyl v takových rozpacích. Snažil jsem se aspoň vymnout bláto z vlasů.
"Mnete si rohy?"
Smála se.
A já cítil, že pokud od ní okamžitě neuteču, tak se do ní zamiluji. Ale neutekl jsem.

4
Když jsme došli k mlýnu, byl samozřejmě zamčený a okna krytá těžkými okenicemi.
"Kdy jede něco na Prahu?" ptala se dívka a pohodila kyticí vlasů. Vlasy jí svítily v červáncích jako chryzantéma.
"Zítra ráno. V osm."
Babička byla u své švagrové a dívka se ani nezdráhala, když jsem jí nabídl, aby přespala u mě.
Při večeři jsem si ji pozorně prohlédl zvenčí. Byla krásná. Zevnitř měl její život mnoho míst, která jsem si nechtěl opakovat, ale koneckonců, nevadila mi.
Dcera doktora Meyera byla přitažlivá právě svými stíny. Konečně i stíny mohou být magnetem.
Ráno odjížděla domů. A já už byl přesvědčen, že doktoru Meyerovi na jeho plán řeknu ano.

5
Tu noc, po odjezdu Meyerovy dcery, jsem měl prapodivný sen. Probudil jsem se v tom snu a slyšel hlasy, které o mně hovoří. Když jsem se rozhlédl, viděl jsem dvě mouchy na okenním skle. Hovořily o mně. A já procházel jejich životy, nekonečným poletováním sem a tam, po pokoji i po kuchyni, nekonečným popolézáním po skle a věčným strachem z pavouka - probíhal jsem jejich životem, tak metaforicky podobným mému. Vyšel jsem na zahradu a prošel se pamětí motýla, který se mi třepetal před hrudí, tím létavým životem plným sladkých vjemů i vzpomínek na uzamčení v kukle a na okamžik, kdy se kukla otevírá a já, motýl, vzlétám - Byl jsem psem, jehož boudu jsem míjel, a proplouval jsem vzpomínkami slepic, byl jsem poutníkem v paměti kosa i tím, kdo vykrádal mdlou mysl cvrčka a luční kobylky, vnikl jsem do mlsné paměti kocoura, zírajícího ze zdi -
A bylo mi v těch polorozsvícených pamětech lépe než v myslích lidí.
Byli mi blízcí - zvlášť mi byl blízký muší strach z pavouka, jejich strach mi připomínal vlastní strach, strach z doktora Meyera.

6

Doktor Meyer - a to mi bylo nepříjemné - přijal mou kapitulaci jako samozřejmou.
"V pondělí jedeme do Prahy," řekl suše.
Babičce jsem oznámil, že zkusím znovu studovat, a i když byla velice nerada, že ji opustím, upřímně mi přála, abych dostudoval.
Teď si prý snad už dám pozor a budu si studií vážit.
Nevěděla, že jediným oborem mého studia má být svědomí.
Noc před odjezdem do Prahy jsem vyšel z domu se svou železnou tyčí a procházel se po lese.
Zmocnila se mě opět horečka, jako tolikrát, když jsem stál před důležitým rozhodnutím. Na pasece jsem si sedl a snil.
Viděl jsem úzkost tisíců lidí, kteří budou připraveni o svá srdce. Jakým právem?
Snad strach, středověký strach z ďábla, jaký dřív sužoval lidstvo, vystřídá teď strach ze mě.
Svého srdce a jeho tajemství se snad nebojí nikdo. Ale zdálo se mi, že každý se bojí toho, kdo mu do srdce nahlédne.
Usnul jsem. A ve snu se ke mně blížili lidé, kterými jsem byl. Obstupovali mě ze všech stran, jejich kruh kolem mě se úžil - chtěl jsem křičet, ale nemohl jsem se ani hnout. Někteří se snášeli i z výšky a klesali na mě pomalu, pomalu - jako potměšilí netopýři - Těch lidí byly desítky, pak stovky, tisíce, blížili se ke mně a já cítil, že jsem sebou, a zároveň se stávám jimi, jak se do mě jako do ohniska sbíhají jejich životy, zoufalství, radosti, rozkoše, úzkosti…
Jejich strach.
Byli už blízko, mlčeli a blížili se víc a víc. A v očích jsem jim četl strach a nenávist. Dva srostlé city. Protože nenávist má ve svém jádru strach, i kdyby to byl strach, který cítí člověk sám z vlastního života.
Věděl jsem, že mě zabíjí. Aby mohli být zase v bezpečí se svými trapnostmi, ubližováním a zločiny. Ve svém bezpečí, ve svém imaginárním soukromí.
Probudil mě výkřik, zoufalé, zvířecí zaúpění. Chvíli jsem ležel v mechu, bez hnutí, plný hrůzy a mrazivého potu - až pak mi došlo, že jsem to křičel já.
Představil jsem si budoucí život, stálé putování tím kalem, špínou a tmou.
Rozběhl jsem se k lomu na kraji lesa. Pádil jsem mezi stromy a cítil jsem radost - radost z toho, že se už za chvíli vrhnu do pískovcové jámy a přestanu být. Mám dojem, že jsem si při svém poblouzněném, omámeném běhu cosi vykřikoval nebo si zpíval.
"Kam tak rychle?" Přede mnou stál lesník Stamic. Vynořil se ve tmě jako přelud. Plamínek, kterým si zapaloval dýmku, mu ozářil bílou tvář, jako lebku kostlivce.
"Jen tak," řekl jsem rozpačitě. Ale v tu chvíli mi bylo na Stamicovi něco nesmírně divného. Prohlížel jsem si ho, a stále jsem nevěděl, co mě na něm tak nápadně upoutává. A pak jsem to pochopil. Nevěděl jsem o něm nic.
Nevěděl jsem o něm vůbec nic.

7
Bloumal jsem domů.
Má schopnost zmizela tak rychle, jak se objevila. A cítil jsem lítost, velikou lítost, jako bych ztratil ne břemeno, ale velikou možnost.
Teprve teď mě napadalo, co všechno jsem mohl.
Ale není to tak s každou možností, i s tou nejjednodušší, která je nám dána?
Co budu dělat dál… Vrátí se má schopnost a odjedu s doktorem Meyerem? Nebo zde zůstanu a ožením se s dívkou, o níž nebudu vědět nic? A budu ji proto schopen milovat?
Zůstanu zde jako směšná postavička? Nebo…
Po noční obloze plynula obrovská oblaka. A byl v nich řád. Stébla na louce, kterou jsem přecházel, se zachvívala. A byl v nich řád.
V babiččině okně se svítilo. Asi nemohla spát a četla si ženský týdeník.

Objektivní příčiny
Oldřich Sobotka
"Posaďte se, soudruzi!" Vedoucí výzkumného oddělení č. 253 pokynul stojícím mládencům směrem ke koženým křeslům, rozestaveným okolo konferenčního stolu, tvořícího se širokým černým stolem v čele místnosti velké písmeno T, a sám se usadil do svého vypolstrovaného ušáku s oknem za zády.
"Nebudu vás ani sebe zdržovat dlouhými úvodními řečmi a přejdu přímo k věci. In medias res, jak říkal náš starý profesor latiny."
Zvědavost ve tvářích tří mladíků rostla. Před půlhodinou je odvolali od rozdělané práce do téhle šéfovské kanceláře se skříněmi přeplněnými katalogy světových firem a odbornými publikacemi z celého světa, se stěnami pokrytými fotografiemi úspěšně vyzkoumaných zařízení i zarámovanými vyznamenáními.
"Pracujete v našem ústavu už déle než devět měsíců," pokračoval vedoucí Josef Petráček, "vysloužili jste si, abych tak řekl, první ostruhy na poli vědy. Dosud jste všichni tři byli zařazeni jako asistenti. Zřejmě jste se osvědčili, protože vás soudruh Růžička doporučil na zcela samostatnou práci." Vedoucí jako vždy oblečený v elegantním tmavě modrém obleku s vestičkou zvolna klouzal očima po mladých tvářích před sebou. Třebaže jeho mysl zaměstnávaly zcela jiné problémy, dokázal se tvářit tak, jako by na celém světě nebyl nikdo důležitější než ti tři hoši před ním.
"Jak už jistě víte," pokračoval, "od září tohoto roku začne celé naše oddělení řešit velice závažný výzkumný úkol státního plánu technického rozvoje. Co je ale důležité pro vás - jmenovitě vy tři jste byli vybráni vaším skupinářem jako řešitelé samostatného podúkolu PÚ 07 - Optoelektronický přenos informací mezi subsystémy." Vedoucí se odmlčel a chvíli zkoumal účinek svých slov.

"Spokojeni?" otázal se a hned si sám odpovídal. "Nemusím jistě čekat na vaši odpověď. Také jsem býval mladý, soudruzi, a ještě si pamatuju, jak člověk po škole touží po samostatné práci, touží po uplatnění toho obrovského potenciálu znalostí, které načerpal při studiu. A co je důležité - nejste ještě zatíženi rutinou, máte ještě odvahu hledat a nalézat nová, netradiční řešení. Proto vám ve výzkumu fandím, a nejenom fandím, já se i prakticky snažím, abyste se co nejdříve dostali k samostatné práci, a tak mohli objektivně ukázat, co ve vás doopravdy vězí."
Ve skutečnosti to bylo samozřejmě trochu jinak - na tento podúkol se nikdo z osvědčených hvězd oddělení necítil, a tak se domluvil s Růžičkou na tomto pokrokovém řešení. Když ti mladí na schůzích pořád tolik křičí…
Mladí perspektivní pracovníci se po sobě podívali se směsí překvapení a nedůvěry. Co tak najednou?
"Úvodní souhrnná zpráva byla už samozřejmě schválena oponentním řízením. Tady…" Vedoucí před ně položil složku ve světle zelené plátěné vazbě. "Ve zprávě najdete veškeré vstupní informace - rozdělení celého úkolu i podúkolu, termíny jednotlivých etap řešení, rozpočtové náklady, cenové limity, literární rešerše a tak dále. Doporučuji důkladně prostudovav nabádavě zvýšil hlas, "nikoliv pouze zběžně prolistovat a odložit! Ve zprávě je uložena roční práce celého týmu předních odborníků Ústavu!"
Vybraní mládenci souhlasně pokyvovali hlavami, jako že chápou.
"Kromě toho vám dám ještě základní informativní materiály - Metodické pokyny pro vedení úkolu, Instrukci pro vyplňování měsíčních a čtvrtletních hlášení, Instrukci pro vedení oponentních řízení, Pokyny pro vypracování výzkumných zpráv, Výtah ze všech vyhlášek a předpisů týkajících se státních výzkumných úkolů - to je tady ta tlustá kniha - a spoustu dalších."
Před poněkud zaraženými nadějemi naší vědy se vršila hromada brožovaných zpráv v jednotné kartónové vazbě s černými hřbety.
"To by snad pro začátek stačilo, co říkáte?" Josef Petráček přejel pohledem rozpačité tváře před sebou a dobrosrdečně se pousmál. "Dotazy?"
Po chvíli obvyklého váhání se jako první osmělil vytáhlý blonďák v kostkované košili: "Já bych se chtěl zeptat, s kým budeme přímo spolupracovat? Mám na mysli, kdo bude hlavním řešitelem nebo koordinátorem úkolu?"
"Soudruh Růžička. Na toho se ode dneška budete obracet se všemi problémy. A jak já Frantu znám - vždycky si najde čas a ochotně a rád vám podá pomocnou ruku, kdybyste se náhodou začali topit."
"A jak to bude s přístrojovým vybavením?" otázal se další adept. "Ve skupině máme třeba jenom jeden paměťák. Pořád se o něj přetahujeme…"
"Vida, rychle jste se přiučili u starších kolegů! Ještě jste ani nezačali, a už - dejte přístroje!"
"Když my jsme na tom opravdu dost špatně! Ve skupině je nás dvanáct…"
"Bez solidní měřicí techniky toho moc neuděláme!"
"To máte sice pravdu, ale upřímně, mládenci - vaše skupina dokázala v minulosti i s jedním paměťovým osciloskopem vypracovat celou řadu opravdu znamenitých řešení na světové úrovni. Věřím, že si i nadále poradíte, stejně jako si poradili vaši kolegové dříve!"
"A strojový čas na packardu?"
"Co vám mám naslibovat? Nového packarda? Zázraky bohužel dělat neumím a z dlaně chlup nevytrhnu. Ale od tohoto stolu vás mohu ujistit svým slovem, že i v tomto novém úkolu se opět počítá s vybudováním experimentálního měřícího pracoviště na nejvyšší dosažitelné světové úrovni. Jakmile nám nadřízené složky schválí přidělení deviz…" Bezmocně rozhodil rukama.
"Já bych se chtěl taky na něco zeptat," ozval se i menší mládenec s hřívou neuspořádaných vlasů okolo hlavy, který doposud nepromluvil.
"No prosím, ptejte se!"
"Snad to ani nesouvisí s novým úkolem…, vlastně určitě to nesouvisí…, nebo jenom okrajově…," začal trochu nesouvisle, "ale víte…, mně už dlouho nedávají spát výsledky Michelsonových pokusů." Odmlčel se, vyčkávaje reakci vedoucího.
"Pokračujte, prosím, zatím jaksi nechápu…," pobízel ho povzbudivě šéf.
"Michelson, jak jistě víte, dokázal svými interferometrickými pokusy, že světlo není strháváno domnělým všeprostupujícím éterem a šíří se ve vakuu stejnou rychlostí všemi směry."
"Ano, ano, Michelson. Už si vzpomínám. To je ovšem známá věc. A co vám na tom jaksi vadí?"
"Co? Že tenhle pokus se nedá vysvětlit Lorentzovou teorií elektromagnetických úkazů bez dodatkových domněnek. Přitom je Lorentzova teorie dílo důsledné, jasné a krásné…, a přece se zdá, že je třeba odstranit pojem sil působících na dálku a zničit pojem současnosti!"
"Promiňte, mladý muži, ale pořád nechápu, co to má společného s naší prací?"
"Hned k tomu přijdu." Nesmělý mladík se rozmluvil a očividně už ztratil počáteční ostych. "Já si totiž myslím, že vzájemné působení mezi tělesy elektrickými a magnetickými nemůže být důsledkem sil okamžitě působících na dálku, nýbrž důsledkem procesů, které se šíří prostorem konečnou rychlostí."
Vedoucí pokyvoval souhlasně hlavou. "Je možné, že máte pravdu. Nicméně stále nechápu, jak já vám mohu pomoct ve vašem trápení?"
"Já jsem myslel… zdá se, že čas a prostor jsou závislé na pohybovém stavu inerciálního systému. Je třeba najít mezi nimi správné vztahy a zákony…, já bych sám za vámi nepřišel…, ale když už jste nás k sobě pozval…, jestli by snad nemohl vzniknout nějaký nový úkol…, třeba docela malý…, na toto téma." Konečně to bylo, třebaže trochu zmateně, venku, a mladík ulehčené vydechl.
"Teď vám konečně začínám rozumět," ulehčené se zazubil Josef Petráček. "Vy byste zkrátka chtěl vlastní výzkumný úkol…"

"Jestli by to bylo možné… Já nad tím už dlouho přemýšlím."
"Docela malý, říkáte? Kolik je vám vlastně roků, mladý muži?"
"Dvacet šest, prosím."
"Dvacet šest. To máte ještě celý život před sebou. A už byste chtěl úkol! Nedá se říct, že byste byl právě skromný! Máte jistě své velké sny o tom, jak vaše nové zákony přetvoří svět, neni-liž pravda?"
"Ano, prosím," nejisté odpovídal mladý muž.
"Skoro vám závidím, věříte? Žijete ještě v pohádkovém světě ideálních představ o možnostech vědy - a zatím ještě ani vzdáleně netušíte, jak složitá a doslova mravenčí práce to je, dostat řešení nového problému do plánu technického rozvoje Ústavu. Mám na mysli do schváleného plánu, pochopitelně. Vy si zkrátka přijdete za mnou - nedává vám spát nějaký Michelson - a my vám na počkání vypíšeme úkol."
"Já vím, že to nebude tak jednoduché…"
"Čerta starého víte… No nic ve zlém, já vás celkem chápu, ale vy mi asi moc nevěříte, že? Myslíte si, starému paprikoví se nechce do novot, má rád svoje pohodlíčko, co by si přidělával starosti. Ne, nic mi neříkejte! Také jsem byl mladý."
Josefa Petráčka dnes dopoledne náhodou nečekala žádná nekonečná porada, a tak měl povídavou náladu. Pohodlně se opřel v křesle a pokračoval: "Zkusme si hypoteticky představit, že bych chtěl vyplnit vaše přání. I když se upřímně přiznám, že jsem zrovna moc nepochopil, co to vlastně chcete zkoumat. Ale to je v daném okamžiku zatím vedlejší. Ze všeho nejdřív byste musel samozřejmě sepsat úvodní zprávu, co a proč chcete řešit, jaké očekáváte výsledky, komu to poslouží a podobně. Musel byste ji sepsat natolik přesvědčivě, abyste získal souhlas všech zainteresovaných na generálním, na federálu i všech oponentů. Ne, nejásejte předčasně, to se vám jenom na první pohled zdá, že je to snadné, když jste sám přesvědčen o potřebnosti vašeho řešení. Vaše subjektivní přesvědčení je třeba zhodnotit objektivně podle platných směrnic. Podívejte se, tady mám metodickou směrnici federálního ministerstva. Zahrajme si teď takovou hru! Pokuste se odpovídat na jednotlivé požadované body - abyste si udělal konkrétní představu o tom, co se žádá. Představu o próze všedního dne, abych tak řekl. Souhlasíte?"
"Samozřejmě!"
"Tak za prvé: Název úkolu?"
"Název? Bude to příspěvek k elektrodynamice pohybujících se těles," odpověděl po chvilce přemýšlení tázaný.
"Předpokládaná doba výzkumu?"
"Snad pět let? Možná víc, možná míň…"
"Jaký bude realizační výstup? Upozorňuji vás, že to je jeden z klíčových bodů každého úkolu!"
"Realizační výstup?" Dlouhovlasý mladík se krátce zamyslel a potom pomalu formuloval svou představu. "Chtěl bych popsat fyzikální realitu pomocí polí, která nemají singularity a vyhovují parciálním diferenciálním rovnicím."
"Konkrétněji!"
"Každému inerciálnímu systému musí být dán jeho vlastní čas - to znamená, že je třeba vytvořit čtyřrozměrné kontinuum spojením prostoru a času!"
"To jsou pořád jenom teorie, hypotézy. Realizační výstup znamená určité zařízení, výrobek a podobně! Chápete ten rozdíl?"
"Snažím se. Jenomže ten realizační výstup bude záviset na výsledcích výzkumu. A ty já zatím neznám. Nevím…, možná najdeme nový zdroj energie…"
"Vidíte, to je samé možná, snad, nevím - ale společnost si nemůže dovolit financovat utopie jednotlivců bez zajištění konkrétního přínosu pro národní hospodářství. Nemůžeme mrhat státními prostředky na nějakou vaši akademickou teorii. Realizace - to je kategorický imperativ dneška! A nepředstavujte si, že stačí, když vy sám třeba vyrobíte prototyp! Vy musíte mít ještě před zahájením úkolu zajištěn podnik, který bude v budoucnosti váš vynález využívat! Jinak vám dnes výzkum nikdo nepovolí!"
"I když ještě nevím, jaký bude výsledek?"
"To je právě kámen úrazu vašeho přání! Podle platných směrnic musíte předem vědět, nebo alespoň velice přesně předpokládat, k čemu se chcete dopracovat. Současná věda se nemůže vznášet v éteru, ale musí v prvé řadě sloužit potřebám průmyslu. No, ale pokračujme dál! Předpokládejme optimisticky, že jste překročil i tuto bariéru. Máte podnik ochotný za pět let realizovat výsledky vašeho bádání. Je to úspěch, ale ještě zdaleka nemáte vyhráno. Výzkum musí být především efektivní ekonomicky! Jaké plánujete finanční náklady?"
"To bude jednoduché - můj plat po dobu pěti let."
"Opět chyba, mladý muži! Nemůžete pracovat sám - týmová práce, to je příkaz doby! Budete dělat pokusy, potřebujete materiál, přístrojové vybavení, budete jezdit na služební cesty. Všechny tyto finanční náklady si musíte předem naplánovat globálně i na každý rok zvlášť - a rozepsat podle předpisů na investice, drobný materiál, kooperace, cestovné a tak dále. To všechno musíte rozplánovat na jednotlivé roky a v každém roce na kvartály. A tyto částky musíte taky potom pravidelně čerpat, jinak bychom jako oddělení neplnili plán a honili by nás finančáci!"
Nováček na vědeckém poli začínal pomalu chápat, že si až do dnešního dne představoval výzkumnou práci trochu příliš zjednodušeně.
Josef Petráček však neúprosně pokračoval: "Projednat a odsouhlasit cenový limit nových výrobků na ministerstvu financí. Další bod: přínos realizačního výstupu?" Tázavě vzhlédl od papírů.
"Snad se najde nový harmonický řád v pohledu na fyzikální realitu…"
"Myslí se přínos ekonomický," oponoval ostřílený vyplňovač formulářů a zkušeně vychrlil řadu dalších otázek, nečekaje už ani na odpovědi. Jako když v ringu buší několikanásobný šampión do nováčka v provazech. "Jaké úspory surovin přinese nové řešení ve srovnání se současným stavem techniky? Paliv a energie? Antiimportní přínos? Exportní možnosti? Přínos u výrobce, spotřebitele a celospolečenský efekt! Ze všech těchto údajů se potom podle

složitých ekonomických vzorců určují koeficienty efektivnosti výzkumu pro národní hospodářství a návratnost vložených prostředků. Vidíte, jak košatý je strom života…, a vy vlastně ani pořádně nevíte, co to chcete zkoumat. Přitom na každý tento bod existuje zvláštní instrukce a formulář s podrobným návodem na vyplnění a vyčíslení!"
Mladý nápadník vědy se zdrceně krčil ve svém křesle pod bubnovou palbou směrnic a nařízení a po ničem jiném netoužil tak horoucně, než aby vypadl co nejrychleji z téhle kanceláře hrůzy, kde na něj ze všech stran cenily zuby příšery ekonomického vyhodnocování efektivnosti.
"Nechtěl jsem vás nijak zastrašit, mladý muži, ale sám jistě cítíte, že to byla potřebná lekce, že ten váš námět není opravdu jaksi… společensky potřebný, životaschopný. Dejte na mou dobrou radu - věnujte se práci potřebnější pro společnost, pracujte se stejným zápalem i na úkolech, které vám zadá soudruh Růžička! A ten váš Michelson - rozhodně ne v pracovní době. Ve volném čase - prosím, ale to zase uděláte líp, když budete běhat za děvčaty. A nevěšte hlavu - tuhle srážku s realitou jsme si dříve či později odbyli všichni! Ještě jsem přeslechl vaše jméno…?"
"Einstein, Albert Einstein."

Právo volby
Dušan Kostovský
Kráčel opatrně pustou chodbou. Obklopovalo ho nezvyklé ticho, v němž se dutě rozléhal jen zvuk jeho vlastních kročejů. Slyšel, jak ozvěna za jeho zády zaostává a vpředu ho předbíhá, aby se nakonec ztratila kdesi daleko, kde šero zvolna přecházelo v černou a neznámou tmu.
Světelná zóna, v níž se pohyboval, na okamžik odhalovala holé stěny rozměrné kovové roury, jen občas zpestřené větším či menším otvorem, mřížkou nebo přístrojem neznámého určení, který mlčky vystavoval na odiv své přízračné útroby plné různobarevných, nepochopitelných součástek. Občas se u některého zajímavého aparátu zastavil a profesionál v něm se zaradoval, když se mu podařilo zjistit, k čemu přístroj slouží. Vysedávání v archívech nad dávno překonanými učebnicemi a směrnicemi přece jen nebylo zbytečné. Teď si byl s to vytvořit alespoň k malé části tohoto neznámého světa určitý vztah. Třebaže to byly jen neživé mechanismy, necítil se tak osamělý. Nepřipadal si tu tak dokonale cize.
Vzpomněl si na opuštěné kosmické lodi a družicové stanice cizích civilizací, které občas zkoumal. Do prvního sledu se nikdy nedostal, to byla nebezpečná práce, vyžadující nepříliš hluboké, zato však všeobsáhlé vědomosti a bleskový postřeh. Jeho zvali až k speciálním pracím a k případům, které vyžadovaly konzultaci s historikem. Pohyboval se vlastně vždycky v už zabydleném prostoru. Všude bylo vidět stopy lidí, kteří tudy prošli před ním. Ale cizota zůstávala. Vanula doslova ze všech koutů (pokud tam vůbec byly kouty), doléhala na něj svými neviditelnými chapadly a nutila ho mimoděk zrychlovat krok. Neznámé předměty opatřené identifikačními štítky připomínaly exponáty v muzeu avantgardního umění. Prázdnota mu neustále dávala pocítit, že je tu jen vetřelcem, trpěným, ale nezvaným hostem.
Tady bylo všechno jiné. Vytvořil si kontakt s okolím a dobře si uvědomoval proč. Všichni jsme lidé, pomyslel si. I ten nejmenší šroubek tu dýchá čímsi blízkým. Staletí tu nehrají roli. Druh se tak rychle nemění. Naše těla jsou v podstatě totožná a shodná forma je při vzájemných sympatiích důležitá. Mimovolně si sáhl na hlavu s nezvyklým účesem. Chtěl se totiž co nejmíň odlišovat od těch, které tu hledal. Naše myšlení bude poněkud rozdílné, ale ne zas natolik, abychom se nemohli dohodnout. Existují přece určitá základní kritéria, která jsou zárukou dorozumění, existuje cosi, co se nemění ani po staletích. Láska k Zemi například… Tato myšlenka ho překvapila. Třebaže teoreticky byl připraven dobře, vyvolávala v něm rozpaky. Přece jen se jednalo o ojedinělý experiment, první a s velkou pravděpodobností zároveň i poslední. O sondu do malého úseku vlastních dějin. První pokus. Bez jakéhokoli fantastického stroje času. Jen díky šílené odvaze předků, kteří se nebáli vysílat posly do hlubin vesmíru s vědomím, nejenže se nevrátí do své vlastní doby, ale že se nevrátí vůbec. Jaká to byla úžasná víra v člověka a jak to zároveň bylo všechno zbytečné.
Nepochopitelné, zdánlivě nelogické. Cítil, že jeho mysl se už tímto problémem odmítá zabývat. Uvědomoval si však, že tento pro něj doposud záhadný svět, uzavřený v kovové skořepině, je úlomkem i jeho vlastní historie. Přichází ho zachránit před zbytečnou námahou, vytrhnout ho z ledového objetí pustiny a vrátit do kolébky, z níž tak odvážně a předčasně vyskočil. I toto je jeho svět. Tento svět patří i jemu…
Nemohl odolat pokušení, a když narazil na sedačku, nečekaně vyčnívající ze stěny, posadil se na ni s doposud nepoznanou živočišnou rozkoší. Intenzívně vychutnával ten pocit, dotyk těla a tvrdého plastikového povrchu. Kdo asi na ní seděl přede mnou, pomyslel si. A kde vlastně jsou lidé…?
Vzápětí prudce vyskočil, vystrašen nečekaným pohybem čehosi nejasného těsně před ním. Nervózně se rozhlédl kolem sebe. Tmavozelený pultík s blikajícími červenými kontrolkami se pomalu a nehlučně zasouval zpět na své místo. Já hlupák, vynadal si v duchu. Samozřejmě, že tu ty sedačky nejsou jen pro potěšení náhodných návštěvníků. Ale že je to vymyšlené šikovně. Trochu primitivní, ale šikovné. Šetřilo se zřejmě místem. Divná doba. Všechno propočítané na milimetry, každý kilopond spočítaný, to si dnes leckdo ani nedovede představit. Vzpomněl si na svůj zvyk brát si i na krátké trasy pohodlnou čtyřmístnou buňku. Tváří v tvář těmto skutečnostem mu to připadalo přinejmenším nevhodné, ne-li přímo trapně směšné.
Spěšně vyrazil dál. Copak ta chodba nemá konce? Všude samá hospodárnost, a přitom takovéhle monstrum, pomyslel si podrážděně. Ale na co jsem to vlastně myslel předtím? Pak jsem se vylekal jako malý, a zapomněl jsem… Aha! No ano, kde jsou vlastně lidé? Mají tu jich přece být stovky a možná už i tisíce, bereme-li v úvahu čas. Je pravda, že zatím je ještě daleko od obytných částí, ale i v přístrojové chodbě se občas musí provést kontrola. A já jsem tu už skoro hodinu. Kde vlastně jsou? Proč jsem takový netrpělivý…?
Kdesi v dálce zablikalo slabé modravé světélko. Pohybovalo se směrem k němu. Reflexívně sáhl k opasku, na němž měl připevněn trankvilizátor. Opatrně, pomyslel si, nikdo neví, jak budou reagovat. Co tak preventivně, jenom trošku, na uklidnění… Pohrával si se spouští. Ale ne, to nejde, chtěl jsi riziko, máš ho mít, tak si nevymýšlej…

Vtiskl se do mělkého výklenku ve stěně a cítil, jak ho ovívá proud
čerstvého chladného vzduchu, proudícího do chodby mřížkou větracího otvoru. Modravé světlo se přibližovalo. Brzo se dala rozeznat i lidská silueta, mohutná a hranatá. Plavně klouzala směrem k němu. Stěny se před ní rozsvěcovaly světlem vycházejícím z dlouhých trubic, umístěných na stěnách na výši pasu, za ní opět pohasínaly ve tmě. Vtipné, řekl si znovu, jaká hospodárnost, fantastické!
Postava zpomalila, potom se jakoby váhavě zastavila. Kovová maska na tváři byla nehnuté obrácena k němu. Ve velkých vyvalených očích se zažíhaly a hasly červené ohníčky, dolehl k němu tlumený hukot… Robot, pochopil s úlevou, ale vzápětí se ho znovu zmocnily obavy. Kdo ví, jak jsou naprogramovaní… Jestliže reagují přímo na bioproudy…, ale ne, to tenkrát ještě neznali. Reaguje určitě jen elementárně, rozlišuje zřejmě jen na základě obecné vnější formy. Vystoupil rázně z úkrytu a přistoupil k robotovi. Koneckonců, pomyslel si, mi tahle předpotopní škatule k ničemu není. Potřebuji se setkat s lidmi. Jen ať si jde po svých povinnostech. Prošel zdánlivě nevšímavě kolem nehybné postavy a ta při tomto manévru zachovala ledový klid. Pak si to však rozmyslel a vrátil se.
"Světlo," řekl suše.
Očekával, že ho okamžitě zalije proud světla, ale robot, který se naráz probral z předchozí strnulosti, mu jen nečekaně jednou z končetin podal malou lehkou krabičku. Poněkud ho to vyvedlo z míry. Co s ní? Bezmyšlenkovitě si krabičkou pohazoval v dlani, až nahmatal jakýsi výstupek. Zatlačil, ozvalo se tiché cvaknutí. Nic se však nezměnilo. Pokrčil rameny a opět se pohnul kupředu. Až po chvíli si uvědomil, že ho modravé světlo obklopuje i nadále, třebaže se už značně vzdálil od místa setkání. Samozřejmě, pomyslel si, osobní regulátor, a vypnul vlastní světelný zdroj. S něčím takovým se v instrukcích nesetkal… Pochopitelně, je třeba brát v úvahu i staletí, která mezitím uplynula. Vývoj se nemohl zastavit ani tady. Tento izolovaný kousek Země si s sebou odnesl všechny zákonitosti platící na domovské planetě. Člověku je vlastní, že nedokáže ustrnout na jedné úrovni. Impulsy pro pohyb vpřed působí neustále. Touha po dokonalosti žene lidi ke hvězdám i do hlubin mikrokosmu. Nelze ji ignorovat v jakýchkoli podmínkách. Ale kde jsou tedy lidé?
Dodatečně ho napadlo, že se mohl dát zavést do řídicího centra, ale pak mávl rukou. Plán lodi přece prostudoval do nejmenších podrobností a má ho spolehlivě uložen v paměti. Ještě pár minut chůze a dostane se do obytné části. Mimoděk přidal do kroku.
Odhad ho nezklamal. Po chvíli si všiml, že stěny chodby už nejsou leskle kovové. Pokrývala je jakási matná tkanina pískové barvy, budící dojem nečekané útulnosti. Jen co v novém prostředí udělal pár kroků, oslepilo ho pronikavé, teple žluté světlo, na jaké byl zvyklý ze Země, a těsně před očima, které se nestihly náhlé změně přizpůsobit, se mu rozzářil ovál obrazovky. Zarazil se, jako by vrostl do země. Takto si setkání nepředstavoval.
Hleděl na něj štíhlý muž středního věku, pohodlně usazený v obrovském křesle před pultem přeplněným rozmanitými přístroji. Díval se na něj zkoumavě, s určitou dávkou překvapení na tváři, ale klidně. Chvíli si navzájem hleděli do oči, pak muž lehce zamával rukou ze strany na stranu, usmál se a obraz pohasl.
Pokud to mělo být pozvání, abych šel dál, pomyslel si, bylo hodně zvláštní. Jiná doba, jiný mrav. Má jít dál? Váhal. Hloupost, řekl si nakonec nazlobeně, proč jsi vlastně tady? Už jsi zapomněl?
Přátelské, důvěrně známé žluté světlo nepřestávalo zalévat chodbu a jako by mu dodávalo odvahu. Znovu vykročil vpřed. Při každém kroku se lehce bořil do měkké pěnové hmoty. Tentokrát se před ním na stěnách v pravidelných intervalech rozsvěcovaly zelené šipky. Chodba se rozdvojila, pak ještě jednou, co chvíli ji přetínaly příčné chodby, pomalu ztrácel orientaci, ale nechával se vést dál. Zelený průvodce zřejmě volil nejkratší cestu sály plnými hukotu přístrojů a přísvitu z řad různobarevných kontrolek na ovládacích pultech. Průchody se před ním nehlučně otevíraly, odsouvaly se celé stěny, tiše šuměly eskalátory. Netrvalo dlouho a ocitl se před nenápadnými červenými dveřmi, na nichž chladným stříbrným leskem svítil nápis CENTRUM.
Vzpomněl si na příslušnou část instrukcí, zhluboka se nadechl, zaklepal a vstoupil.

Až dodatečně si vzpomněl i na to, že dobová zvyklost vyžadovala po zaklepání vyčkat a vstoupit až po svolení, ale teď už se nedalo nic dělat. Dveře byly dokořán.
Nezačínám nejlíp, pomyslel si.
"Promiňte," vyhrkl, aby alespoň částečně napravil svůj omyl. Žádná odpověď.
Nepustil kliku z ruky a rozhlížel se. Zprvu neviděl nic než nepřehlednou spleť kabelů, ciferníků, obrazovek, tlačítek a rourek, zdánlivě chaoticky vyplňující celý prostor. Až po chvíli rozpoznal u protější stěny velký ovládací pult, který znal už z televizního setkání, a před ním dvě křesla, zjevně prázdná.
Ozvalo se tlumené zakašlání.
Prudce se otočil po zvuku. V pološeru, napůl zastíněn vyčnívajícím panelem, stál jeho známý z obrazovky a upřeně na něj hleděl.
Chvíli si jeden druhého mlčky prohlíželi, jako by se odhadovali.
"Kdo jste?" zeptal se konečně muž za panelem.
"Přicházím ze Země," řekl Kován, protože ho v té chvíli nic lepšího nenapadlo.
Znovu se rozhostilo ticho. Muž vyšel zpoza panelu, přistoupil k jednomu z křesel, otočil ho a usedl. Upřeně hleděl na hosta. Minuty plynuly a mlčení začínalo být příliš dlouhé.
"Jsem Ralph Ingmar," promluvil konečně muž.
Teď vstane a podáme si ruce, pomyslel si Kován. Jenže muž se k ničemu takovému neměl, seděl bez hnutí v křesle a rukama svíral opěradla. Podobal se velké kovové soše, u níž jen oči prozrazovaly, že v ní dříme život.
"Jsem Kován Ganella," ozval se rychle Kován, aby se náhodou nedopustil dalšího prohřešku proti společenským pravidlům, ačkoliv mu už vlastně bylo jasné, že tento člověk má na podobné věci svůj osobitý, a velmi nekonvenční

názor. A také se zcela nepochopitelně bál, aby znovu nenastalo to nepříjemné a tíživé ticho. Jak jsem to vlastně chtěl začít? Co říct úvodem? Samozřejmě, se šokem se musí počítat. Možná že mi neuvěří… Pravděpodobně teď v duchu probírá všechny možnosti a uvažuje, jak si má vysvětlit mou přítomnost. Musím mu poskytnout čas, aby mohl strávit sám základní fakt. Jen nespěchat! Nakonec mě stejně bude muset vzít na vědomí. Zkusil si představit sám sebe na místě toho druhého, ale nedařilo se mu to. Vymyšlené dialogy ztroskotávaly na fantastičnosti jejich vzájemného střetnutí, kterou si stále víc a víc uvědomoval.
"Rád bych hovořil s velitelem," promluvil po chvíli.
"Máte ho před sebou."
Samozřejmě, vynadal si v duchu Kován, po tolika letech to už musí být někdo jiný. Ale i tak je to úžasné, kolik hloupostí člověk dokáže natropit, jakmile se octne mimo své obvyklé prostředí. Nebo že by to bylo omezenou blokádou…? Přece jsem nečekal, že tu najdu oživlé fotografie zpřed staletí, a přesto mě zarazilo, že tomu tak není. Na Markova se už určitě nikdo na lodi ani nepamatuje. Jeho jméno figuruje v lodním deníku někde na samém začátku, pokryté spolehlivěji časem než prachem. A on sám se vznáší ve smutečním skafandru se zkříženýma rukama kdesi na trase směrem k Zemi. Stejně to byl zvláštní zvyk, starý jako samo pronikání lidstva do vesmíru. Mrtvého, jehož nemohli z jakýchkoli důvodů dopravit na Zem, oblékli do černého skafandru, a pokud to rychlost lodi a nebeská mechanika dovolily, vyslali ho směrem k planetě, kde se narodil. V tomto případě to bylo vzhledem k rychlosti lodi jen symbolické, ale kdysi v průkopnických dobách, kdy se ubohé rakety plazily stovky dní od planety k planetě, to mohlo být dojemné. Člověk musel po překonání své životní pouti putovat ještě statisíce a milióny kilometrů, aby se nakonec rozzářil a shořel jako maličkatý meteor v náručí matky Země.
"Pricházím ze Země," opakoval Kován ještě jednou.
"Vím," přikývl velitel. "Přemýšlel jsem o tom. Technika jde stále kupředu. Jiná možnost neexistuje."
"Je to tak," souhlasil Kován rychle, překvapen touto reakcí. "Jiná možnost neexistuje. Můžete se setkat jen s námi. V této oblasti se nedají předpokládat cizí návštěvy."
Vysypal to ze sebe, a vzápětí se lekl. Není na to příliš brzy? Radši opatrněji.
"Pravděpodobně," dodal.
Velitel se ani nepohnul. Nevypadalo to, že by v Kovánových slovech postřehl něco neobyčejného.
"Jsem rád, že se na nás nezapomnělo," řekl tiše.
K čertu, pomyslel si Kován, už je to tady - sentimentalita jako hrom. Tak tohle sousto bude muset nějak spolknout. Anebo že by mu nic neříkal? Ne, to by bylo zbabělé. Oni tomu říkali nečestnost. Musí se dovědět všecko. A čím dřív, tím líp.
"Smím si sednout?" ukázal prstem na druhé křeslo.
Velitel mlčky přikývl.
Sedadlo bylo pohodlné, zvlášť přizpůsobené pro dlouhé služby u navigačního pultu, a Kován se s úlevou vnořil do čalounění. Prsty se zapřel do měkkých opěradel, dbal přitom, aby se ani náhodou nedotkl některého z barevných knoflíků.
"Právě že se zapomnělo," pronesl pomalu a rozvážně, protože tuto pasáž si připravoval už na Zemi. "Pokud mi slíbíte, že mě budete poslouchat a nebudete mě zbytečně přerušovat, vysvětlím vám, jak k tomu došlo."
Letmo pohlédl na člověka v křesle před sebou a ten na znamení souhlasu jen beze slova sklonil hlavu.
"Víte," začal Kován, "že vaše výprava, v pořadí dvacátá šestá, byla poslední z programu takzvaných Velkých cest…"
Záměrně přehlédl nervózní protestní gesto svého protějšku a bez přestávky pokračoval:
"Zanedlouho poté, co se definitivně přerušilo spojení s vámi a prakticky zároveň i s dalšími třemi loďmi, které startovaly před vámi, rozhodla se Rada další výpravy nevysílat a počkat na návrat alespoň první z nich. Ta se podle propočtů měla do oblasti Země vrátit přibližně za dvě stě padesát let. Přesné výpočty jste tehdy ještě nebyli s to provést… Jak víte, byla to poměrně krátká výprava, považovaná za ověřovací, s omezeným počtem lidí na palubě. Podle původní prozíravé koncepce se mělo počkat na návrat prvních tří lodí a potom podle výsledku a po zhodnocení všech aspektů takovéhoto způsobu výzkumu vesmíru rozhodnout o vhodnosti a opodstatněnosti podobných cest. Později, v období takzvaného kosmického šoku, byla tato koncepce zavržena, zvlášť když se zdálo, že překonání rychlosti světla nebude ještě dlouho možné.
Po zmíněných událostech se Rada přes odpor značné části lidstva vrátila k původnímu plánu a na období do návratu prvních tří výprav byl schválen grandiózní návrh na kolonizaci a přestavbu vhodných planet v sluneční soustavě. Byl to skutečně velkolepý plán a vzbudil po počáteční nedůvěře obrovské nadšení. Záhy se ukázalo, že první výsledky předčí dokonce i ty nejoptimističtější předpovědi, a u veřejnosti, ale i ve vědeckých kruzích došlo následkem toho k určité změně v názoru na dlouhodobé lety. Nevím, jak se na to budete dívat vy, kteří jste v zájmu této ideje obětovali výzkumu vesmíru v jistém smyslu celý svůj život, jak se na to budete dívat přes generace svých předků, kteří strávili život uzavření v těsné plechové skořápce bez možnosti spatřit ještě někdy Zemi, a dokonce i bez vzpomínek na ni, ale na Zemi se rozšířila všeobecná nechuť k dálkovým vesmírným cestám. Sama myšlenka generačních letů se začala považovat přinejmenším za nesmyslnou a z hlediska základních principů lidské svobody za zavrženíhodnou…"
"Ale vždyť spojení se přece přerušilo kvůli…," vyskočil velitel z křesla.
"Já vím," přerušil ho rázně Kován. "Kvůli černému prachu. Jenže to tenkrát ještě nikdo nemohl vědět. A vy jste mi slíbil, že mě nebudete přerušovat."
Velitel si znovu sedl, ale tentokrát se do čalounění zabořil hlouběji a poněkud se pootočil, aby mohl utkvělým pohledem sledovat ústřední obrazovku. Kován si sotva slyšitelně vzdychl, chvíli přemýšlel a pak navázal na svá předešlá slova.
"Lodi jako vaše bohatě stačily na zabezpečení přepravy v rámci soustavy, a co se týče větších vzdáleností, bylo jasné,

že tady se pozemská věda a technika dostala do slepé uličky. Prostě a jednoduše se nevědělo, jak dál.
Kromě toho byly problémy i s hnutím primitivistů, kteří odmítali pronikání do vesmíru jako takové. Jejich hnutí, podobně jako mnoho příbuzných hnutí předtím, vzniklo jako reakce na přetechnizovaný a odlidštěný svět a rozrostlo se do skutečně světových rozměrů. Po několik desetiletí existovala reálná hrozba, že dojde k zničení veškerého lidského snažení. Byla to doba zmatků a nepokojů, střídaly se vlády i vedení Rady. Údaje o vašich výpravách se stěhovaly z archívu do archívu, materiály se ztrácely a pamětníci vymírali. Konečně, při zoufalém útoku primitivistů proti středisku Rady, došlo k prakticky úplnému zničení Ústředního archívu, a tím i k zničení všech záznamů o vašich cestách, které tam byly po soustředění uloženy jen pár měsíců před útokem. Korunu všemu nasadil fakt, že v očekávaném termínu se nevrátila ani první, ani další lodi. A dodnes se nevrátila ani jedna z těch šestnácti, které jsme měli podle propočtů přivítat…"
Ukradkem si prohlížel profil, který se odrážel na pozadí matných stěn. Nedovedl si odpustit, aby se nepodíval, jaký dojem jeho slova vyvolala. Tentokrát však velitel nereagoval sebemenším zvukem, seděl strnule, s tváří jako z kamene a jen rytmické napínání svalů na čelistích prozrazovalo, že ta socha v křesle něco cítí a o něčem úporně přemýšlí. V pořádku, řekl si spokojeně Kován, jen žádnou hysterii a pomalu se s tím vyrovnáš…
"O příčinách selhání této operace existuje obrovské množství teorií. Vytvořili jsme dokonce chronofázotronové modely, ale skutečnou pravdu se asi nedovíme nikdy. Pravděpodobně komplexní působení prostoru a psychiky… A nedokonalost techniky…"
Kován se zamyslel, ale hned pokračoval:
"Biologická revoluce, která přišla po tomto údobí, otevřela nové perspektivy v oblasti ovládání a stimulace mozkových procesů. Netušené schopnosti mozku vylepšeného umělými zásahy na hranici možností vedly k prudkému růstu nových vědeckých objevů, vznikaly plejády do té doby neznámých vědeckých disciplín a oživovaly se dávno zapomenuté spory. To všecko vyvolalo renesanci zájmu o kosmický prostor a mezihvězdné lety. Člověk se konečně začal cítit dost silný na to, aby si vesmír dokázal skutečně podmanit a aby se mohl jako rovnocenný partner setkat s jinými projevy inteligentního života.
Horečná snaha najít nové principy mezihvězdného spojení vedla rychle k fantastickým objevům. V těsném sledu za sebou byl objeven, a tím prakticky dokázán do té doby jen hypotetický Nomenův nulový prostor a princip jeho vzájemného průniku s hmotnými tělesy. Netrvalo dlouho a nové kosmické lodi začaly přistávat na planetách nejbližších hvězdných soustav. Lidstvo bylo hladové po prostoru. Zájem o výzkum vesmíru neutuchal, ba rostl, a začalo se hovořit o Kolumbovské explozi. Průmysl nestačil vyrábět průzkumná plavidla a zařízení pro průnik do nulového prostoru. Zdroje energie byly vyčerpány, později samozřejmě přišlo uvolnění, ale kosmické cesty dodnes tvoří normální a přirozenou součást našeho života. Jsme kosmické lidstvo. Každý nový objev s sebou přináší nové a nové záhady, a dá se říct, že čím víc toho objevíme, tím míň toho víme, protože se neustále rozšiřuje okruh toho, co i pro nás zůstává tajemstvím…"
"A co vy?" přerušil ho nečekaně velitel.
"Co, co já?" nechápal Kován.
"Vy jste nezapomněl?"
"Já jsem historik… Přesněji řečeno psychohistorik. Zabývám se psychologickými aspekty období Velkých cest. Psychologické zvláštnosti historického vývoje jsou pro nás totiž velmi důležité. Naše kontakty s jinými civilizacemi, což je pro nás momentálně úkol číslo jedna, musí být podložené důkladnou znalostí lidstva a jeho vývoje. Nesmírně důležitá je psychohistorie i z hlediska prognózování. Dobrý psychohistorik je dnes cennější než…"
Kován se zarazil, protože si uvědomil, že jeho poslední slova vyzněla tak trochu jako sebechvála, rozpačitě si odkašlal a rychle dodal:
"Udaje, na jejichž základě se mi podařilo s dostatečnou přesností určit koordináty vaší lodi, jsem našel jen náhodou. Když se člověk přehrabuje ve starých mikrofilmech a krystalech, narazí i na leccos, co se všeobecně považuje za dávno ztracené. A já na tom všem mám jenom tu zásluhu, že jsem objevil kompletní dokumentaci vaší výpravy. A víte kde? V báňském archívu! Díky náhodné poruše počítače. Ani my se takovýmto chybám nevyhneme. Kdovíkdy se tam celý ten balík dostal a jak… Kdovíkolik vzácných a nenahraditelných dokumentů se takovýmto způsobem poztrácelo, ačkoliv jsou vlastně spolehlivě uložené. Spoléhat se na další poruchy je nesmysl. Příslušný kód samozřejmě neznáme a bez něj jen zbytečně zabírají místo v pamětích… Přednedávnem jsem slyšel, že se někdo dokonce dal do kompletního průzkumu archívů, ale dosavadní výsledky jsou chabé. Jednak je to práce zdlouhavá a jednak se při ní počítače dají použít jen v omezené míře. Příslušné instituce to asi rády nevidí…"
Kován procitl z úvah.
"Ale to už vás zřejmě nemůže zajímat," řekl.
"Naopak, velice mě to zajímá," procedil velitel skrze stisknuté zuby.
"Nevěřím tomu, rozumíte, nevěřím, že se na nás zapomnělo…" Nenávistně Kovaná probodl očima.
"A co vy?" pokračoval s nervózním chvatem. "Co vás sem vlastně přivedlo? Zájem? Samozřejmě že zájem… Ale o co? O nás jako o lidi, anebo jen jako o poslední žijící exempláře z vaší doby kamenné? Kosmické safari? Prehistorická zoologická zahrada! Budete aspoň po návratu slavný? Anebo ještě slavnější? Kde jsou hranice vaší psychohistorické samolibosti? Kde vás budou obdivovat? Na kterém televizním programu, nebo co to tam teď máte, budete hvězdou?"
Vstal a se zvláštní grimasou, která se pronikavě odlišovala od jeho předtím tak klidné tváře, se blížil ke Kovanovi.
Už to začalo, pomyslel si Kován. Konečně šok. Tak trochu se mu i ulevilo. Něco takového přece předvídal. Uvažoval. A co když mě napadne? Vždyť oni ještě neměli příliš vyvinutou sebekontrolu. Neznali bioblokády… Muselo to být dost divoké, když si občas navzájem nepadli do noty. V duchu se ušklíbl. Ale ten chlap má vlastně pravdu. Jsou z naší doby kamenné… Ta propast existuje, ať už o ní chceme vědět, nebo ne.

Pomalu sáhl k opasku.
Přes veškeré rozrušení si toho velitel všiml. Na okamžik se zarazil, a zřejmě i ta chvilka stačila, aby se vzpamatoval a ovládl. Napětí a hněv mu sice z tváře nezmizely, ale po chvilkovém zaváhání se otočil a ztěžka dosedl zpět do křesla.
Jako už tolikrát za poslední hodinu (déle to netrvalo, Kován si to ověřil na chronometru), je znovu obklopilo ticho. Tentokrát však trvalo mnohem déle. Velitel seděl bez hnutí v křesle, hlavu skloněnou na prsa, ruce skleslé v nepřirozené poloze, prsty křečovitě zaryté do opěradel, doširoka rozevřené oči hleděly upřeně na cosi na podlaze.
Kován se rozhlížel po místnosti. Její zařízení mu už nepřipadalo tak chaotické. Ze zdánlivého zmatku jasně vystupovala zvláštní logika, dokonale srozumitelná určitě jen konstruktérům a obyvatelům kosmické lodi samým. Přesto se však nedovedl zbavit dojmu, že tu je cosi, co sem organicky nezapadá. Něco, co neladí s tou zvláštní archaickou dokonalostí. Něco nepříjemného, co mimovolně vyvolává hrozivý pocit blížící se katastrofy… A náhle na to přišel. Záplaty! Množství menších i větších oprav. Matně lesklé panely byly na mnoha místech dodatečně svařované, z otevřených dvířek jednotlivých bloků visely povytrhané kabely s obnaženými konci vodičů, jinde zase zjevně nově vyrobené součástky trčely z otvorů s původně naprosto jiným určením. Copak se o loď nemá kdo starat? A kde jsou vůbec lidé? Kde jsou ostatní?
Ani si nevšiml, že poslední otázku mimovolně vyslovil nahlas.
"V hibernačních komorách," odpověděl velitel.
"Kdeže?" zeptal se nechápavě Kován.
Tak to je tedy překvapení, pomyslel si. Krucinál, jak je to možné? Vždyť v době startu byl princip dlouhodobé hibernace naprosto neznámý. Vždyť je to nesmysl!
"Jak to?" řekl. "Vždyť myšlenka generačních výprav vyplynula právě z nemožnosti zaručit dostatečně spolehlivý hibernaČní cyklus a…"
"My to vyřešili," přerušil ho velitel zvýšeným hlasem a Kován si všiml, jak nápadně zdůraznil slovo my. "My totiž nezůstali po startu ležet v postelích, nezačali jsme si okusovat nehty a nostalgicky čučet na filmy o Zemi. My nečekali, až nás někdo přijde zachránit… Neměli jsme na nudu čas. Byli přece mezi námi vynikající odborníci ze všech vědních odborů. Na čem jsme měli pracovat, když ne na věci, na které měli všichni eminentní zájem, na věci, která pro nás byla otázkou života a smrti. A možná že i něčím víc! Klasické být, či nebýt se nám změnilo na uvidět, či neuvidět… A my všichni chtěli uvidět to, co podle plánu měli spatřit až naši vzdálení potomci. Nikdo před startem nepočítal s naší chutí žít - a uvidět. Ani my sami… Až po letech společně strávených v prostoru, daleko od pomocné ruky Země, jsme se naučili zahrnout do svých výpočtů tuto skromnou položku, a podařilo se nám to. Osmnáct let po startu, palubního času…"
"Ale to znamená," vybuchl Kován, který do té doby poslouchal divže ne s otevřenými ústy, "to znamená, že Šestadvacítka má teď, po víc než šesti stech letech, původní posádku! A kde je Markov?"
"Po šesti stech letech vašeho času," opravil ho chladně velitel. "Pro nás to přece jenom bylo o něco míň. A Markov - ten je opravdu mrtev… Osmnáct let v prostoru, to je nepředstavitelně dlouhá doba. Vy s vaším bleskovým cestováním to asi těžko pochopíte, ale je to doba skoro celé jedné generace. Někdo přibyl, někdo už není mezi námi. Mimochodem, Markov zahynul při havárii jednoho odrážeče pár měsíců po přerušení spojení… Ale to není důležité. Konal jen svou povinnost. Každý ji konáme, jak nejlíp umíme. Určitě i vy, třebaže podle jiných kritérií. V podstatě ale máte pravdu. Šestadvacítka má prakticky původní osazenstvo… Víte, jaksi nám nebylo lhostejné ani to, jestli se na lodi budou střídat generace jedna za druhou a každá další bude možná vyčítat předešlé, že se opovážila předurčit její osud. To, co jste mi řekl, nám vlastně dává za pravdu. Bylo to příliš nadšené… a nezralé. Lidský génius… Lidi byli v celém tomhle projektu v podstatě jen přítěží. Sice nutnou, ale přece jen přítěží. To všechno člověk pochopí až později… My jsme, dejme tomu, věděli, do čeho jdeme, ale ti další by s našimi názory nemuseli souhlasit. Pro ně by náš záměr cíl nemusel být vrcholem hrdinství, mohlo by jim to připadat jako zbytečná oběť. A některým to také tak připadalo, jen co byli s to samostatně přemýšlet… Byl to zkrátka omyl. Generační výpravy jsou nesmysl. Ale z těch, kteří vydrželi, kteří jsou teď tady, na palubě našeho světa, si nikdo na svůj osud nestěžuje. Nejslabší odpadli, a nemá smysl naříkat, že i naší vinou. My zůstali a udělali jsme maximum pro to, abychom následky svých rozhodnutí nesli jen a jen my a nikdo jiný."
Velitel se odmlčel a zamyšleně sledoval malého uklízecího robota, který pravidelnými pohyby měřil místnost po délce a naplňoval ji tichým, sotva slyšitelným šustotem.
"Právě proto," promluvil nezvučně Kován, "byste se měli vrátit na Zem."
"To je oficiální nabídka?" zdvihl velitel ironicky obočí. "Ano, není nic těžkého to zařídit."
"To věřím," usmál se velitel, "ale představte si, pro nás to těžké je. Víte, pro nás je vůbec všecko jaksi těžké."
"Přizpůsobíte se," prohlásil Kován neurčitě.
"Určitě. Ale jaký to bude mít smysl?"
"Pomůžeme vám. Všichni lidé vám budou pomáhat. Jakmile se dovědí, že se vracíte …"
"Ti, co na nás zapomněli?"
Kován tentokrát nevěděl, co odpovědět.
Velitel k němu přistoupil a položil mu ruku na rameno. Kován s úžasem pocítil její váhu. Z drtivé tíže však přesto sálalo cosi nevýslovně něžného a otcovského. Chviličku měl pocit, jako by se vrátil do idylických dob dětství.
"Já vím," řekl velitel klidně, "že jste pro nás nepřipravili klece ani mříže v oknech, ani exkluzivní čísla v cirkusech. Dovedu si dokonce i představit, že se nám budete věnovat. Dlouho a důkladně. Dáte nám samozřejmě naprostou svobodu, ale bude to jen iluze svobody. Určitě zřídíte něco jako dálkové pozorování, sondáž podvědomí a nevímco ještě. Budeme svobodní, ale přitom svázaní neviditelnými pouty… A pak - i takovouhle svobodu budeme mít jen na Zemi. Předpokládám, že létat nám prozatím nedovolíte. A my bez…"
Nedokončil.

Kován se zmohl na protestní gesto.
"Proč hned mluvíte o poutech? Měli byste naprostou svobodu. Naprostou. Nemáme ve zvyku omezovat živé bytosti - pokud nám svým jednáním neškodí. A létat… To by se muselo projednat v Radě. Možná později… Nemám v tom jasno. Technicky to není nic těžkého. Problémy jsou v psychické stránce věci…"
"Řekl jste právě, že nemáte ve zvyku omezovat živé bytosti, pokud vám svým jednáním neškodí… A kdybychom vám škodili?"
"Čím?"
"Svým chováním, špatným příkladem…"
"Prosím vás," zasmál se Kován upřímně, "kdo by si z vás bral příklad? To si nedovedu představit!"
"No právě," pronesl velitel zamyšleně.
"Samozřejmě," pokračoval Kován, "zpočátku bychom vás museli někde soustředit. Rozumíte, byl by to pro vás šok. Život se změnil tak převratně, že byste bez určitých zvláštních návyků byli v neustálém nebezpečí silných psychických otřesů. Jsem historik, dovedu si představit rozdíl v našem chápání některých základních filozofických a etických kritérií. Vy si nemůžete představit, co znamenala biologická revoluce. Nebyli byste schopni komunikovat s většinou lidí. Hodnoty, kterých si dnes ceníme nejvíc, by pro vás byly nepochopitelně cizí, a nikdo by naopak nerozuměl vašim pocitům."
"Nezdá se mi, že byste byl nějaký jiný," podotkl pochybovačně velitel. "Mluvíme tady spolu docela přirozeně. Pokud jste typickým představitelem své doby, tak by to nemuselo být až tak hrozné."
"Znovu vám připomínám, že jsem historik," namítl Kován. "Při studiu historických materiálů je povolena omezená blokáda podvědomí a zvlášť pro tuto cestu jsem si vymohl komplexní zrušení bariér. Nemyslete si, že je to pro mě kdovíjak příjemné. Oslabuje to mou psychickou odolnost a po návratu se budu muset podrobit poměrně dlouhé rehabilitační proceduře. A vůbec, cítím se strašně… Jako bych byl nahý."
"Ach tak," protáhl velitel.
"Adaptace je určitě možná," přesvědčoval ho Kován dál. "Máme prostředky na přímé ovlivňování negativních emocí. Určitě budou účinné i ve vašem případě. Pomůžeme vám."
"A proč nám vůbec chcete pomáhat?"
"No…," nevěděl Kován, co říct, protože podle něj to bylo jasné. "Jste v horší situaci než my, a tak potřebujete pomoc."
Velitel se zasmál.
"Přesněji řečeno vy si myslíte, že jsme v horší situaci." Přimhouřil oči.
"A co když já budu tvrdit, že je nám docela dobře?"
"To by bylo nelogické," namítl Kován.
"Už to tak bude," odvětil velitel. "My nechceme být takoví jako vy. Pro nás to nic neznamená. Nedovedeme si váš svět ani představit. Co z toho? Budeme snad lepší? Nebo jednoduše jen jiní?"
Mávl rukou.
"Ne, díky, nemáme zájem…" Krátká vibrace otřásla stěnami lodi.
"Proč nemáte rád Zemi?" zeptal se Kován tak nečekaně, až na něj velitel pohlédl nejdřív překvapeně a pak užasle.
"To říkáte mně?"
"Ano," pokračoval Kován už odvážněji. "Proč ji vlastně nemáte rád? Proč nemáte rád vlast?"
"Vlast," opakoval zamyšleně velitel. "Jak jste přišel na tak absurdní myšlenku?"
"Nechcete se vrátit…"
"Ale chci… Chci! Copak to nechápete? Ale na svoji Zem, naši Zem, na tu, kterou jsme opustili. Jen takový návrat má pro nás smysl. Návrat, jaký nám nabízíte vy, pro nás žádným návratem není. Je to jen příchod někam… Ne, to jsem se nevyjádřil správně. Zem je přece jenom jen jedna. Ale vaše Zem je už jiná. To už není jen pár set let časového rozdílu, to by se ještě dalo zvládnout. Nedovedu to vyjádřit slovy, ale cítím to docela jasně. Tahle Zem už nemůže být mou vlastí…, vlastně naší vlastí!" opravil se rychle. "Vlast, to je spíš vztah než objekt," dodal s úsměvem, v němž však tentokrát bylo trochu hořkosti.
Svraštil čelo a upřel oči na jednu z obrazovek.
"Máte pravdu," souhlasil nečekaně. "Když se nad tím zamyslím, mám dojem, že ji opravdu nenávidím. Ano, bude to tak… Ale není to zase tak jednoduché. Všechno souvisí se vším… Jak to říkal ten starý básník? Nenávidím a miluji, tak to bylo! Nenávist je jen tehdy úplná, když se mísí s láskou. A naopak… On to chápal. Byl smutný jako my. Smutníme po Zemi, hrozně po ní smutníme. A ze smutku se rodí láska i nenávist…"
Zarazil se a pochybovačně se na Kovaná zamračil. "My, lidi z dávnověku, jsme tak trochu divní, co? Trochu sentimentální, co? Ale rozumíte, ne? Aspoň trošku…" Vyčkávavě se odmlčel. Křeslo zavrzalo a otočilo se.
"Nebylo by rozumné promluvit si i s ostatními?" zeptal se Kován opatrně.
"Narušit bez vážného důvodu cyklus?" ozval se hlas za opěradlem. "Dovedete si představit, jakému riziku bych je vystavil?" Křeslo se prudce otočilo.
"A nejen to. Doletět až tam, kam jsme se původně vypravili, to je zkrátka náš cíl."
Kován pobledl, ale tentokrát pohledem neuhnul. Teď se musel bránit. A musel bránit i svou Zemi.
"Cíl, cíl," zopakoval posměšně. "Myslíte si, že my už před sebou nemáme nic? Že už nemáme co objevovat? Že nemáme zač bojovat a riskovat životy?"
"Ale to ne…," zaprotestoval chabě velitel.
"Dáme vám k dispozici sto, tisíc cílů a každý se klidně vyrovná tomu vašemu… a rozšíří vědomosti lidstva."
"Na rozdíl od našeho," doplnil ho velitel ironicky. "To jsme si mysleli také, když jsme startovali. I my opustili svoje přízemní, pozemské cíle a vyměnili jsme je za jeden, který nám připadal hrdinštější a důstojnější člověka."

"S tím se samozřejmě musí počítat," pronesl nevzrušeně Kován. "Ani náš způsob cestování není dokonalý. Omezuje nás nedokonalost výpočtů, nebo spíš vstupních dat, a - vzdálenost…" Velitel se zájmem zdvihl obočí.
"A také rovina ekliptiky, dodal Kován. "Nedovedeme se zdvihnout pod větším úhlem než sedm osm stupňů. Jakési gravitační motaniny. Tunely s větším sklonem se trhají. Zatím nevíme proč. Ale pracuje se na tom. Je to jen otázka času…"
Velitel mu hleděl do tváře, minutu, dvě, a pak Kován pochopil, že ho vlastně nevnímá. Byl to sice pozorný pohled, ale zahleděný do vlastního nitra, do jakýchsi neznámých zárodků myšlenek, které tam kdesi hluboko pod hranatou lebkou zapalovaly ohníčky lidského génia.
"Takže cíle, jak vidíte, bychom ještě nějaké na skladě měli," pokusil se rozpačitě o žert. Kdysi se prý takovýmto způsobem uvolňovala atmosféra. Psychické ventily - dočetl se o tom v jednom starém rozboru.
"Ale to nejsou naše cíle," procedil velitel skrze zuby.
"Naše, vaše, jaký je v tom rozdíl?"
"Možná že žádný, nevím. Měli jsme se vlastně vrátit až ke svým vzdáleným potomkům, takže do určité míry jsme za této situace oba anachronismy. Je tu jen jeden rozdíl. Vy se můžete vrátit do svého času, mezi své vrstevníky. My už ne. Předpokládám, že časem cestovat nedovedete…"
Kován přikývl.
"Tak vidíte… Proto nás nemůžete pochopit. Nechápete ani náš cíl."
Lodí projela další sotva postřehnutelná vibrace.
"Vyměnit se dá oděv, baterie, někdy i přítel, ale cíl, ten se vyměnit nedá. Nemůžete jen tak jednoduše říct člověku, který něčemu obětoval celý svůj život, že nejednal správně, že jeho oběť je marná. Nedokážete ho přesvědčit, že jsou i jiné, lákavější a prospěšnější možnosti. Tady nepomůže řečnit a ohánět se štěstím lidstva. Člověk je sobecký tvor. A my opravdu sobečtí jsme. Dali jsme Zemi všecko, co jsme jí byli s to dát. My neobětovali jen svoje životy, ale i životy svých přátel. I kdybychom zradili sami sebe, je zradit nemůžeme."
Následovaly dvě vibrace těsně za sebou a pak se ozval tlumený hukot. Ani jeden z obou mužů tomu nevěnoval pozornost.
"Ještě něco vám řeknu," pokračoval velitel. "Osmnáct let strávených společně v prostoru, to neznamená, že se člověk s ostatními dělí o místo, jídlo a vzduch, že s nimi prostě jen žije, to je něco víc. V naší době byly vesmírné lety tvrdou profesí, prací, která si vyžadovala celého člověka. Kdo se dostal mezi ty, jimž bylo dopřáno překonat zemskou přitažlivost, ten už nebyl obyčejným člověkem. Nahoře, v prostoru, se člověk musel v nejvyšší míře spolehnout na sebe i na druhé. Tady se za chyby obyčejně platilo cenou nejvyšší, životem. Svým, a v horších případech životem přátel. Vždycky jsme drželi dohromady, třebaže to některým lidem bylo nepochopitelné, a mluvili o jakýchsi novodobých kastách. Ale tak to nebylo. Prostě kdo se jednou dostal mezi nás, ten na sobě až do smrti nesl nesmazatelnou pečeť. Nijak se jí už nemohl zbavit. A ani nechtěl… Byli jsme obrovská rodina, spojená navzájem silnějšími pouty, než bývají rodinné svazky. A nebylo přitom důležité, jestli někdo celý život létal na měsíčních trasách, nebo byl kapitánem supertřídy pro dálkové lety. Kdysi lidi takovýmto způsobem spojovaly jen útrapy a hrůzy války. A my přece také bojovali a ještě stále bojujeme proti zvlášť nebezpečnému a zákeřnému nepříteli…
Svolávat porady jsme nikdy nepotřebovali a nepotřebujeme. Každý z nás může bez váhání rozhodovat jménem ostatních. Tentokrát rozhoduji já. Já přebírám odpovědnost. A ručím vám ctí kosmonauta, že kdybyste na mém místě zastihl kohokoliv z těch, co mě střídají, každý by vám odpověděl stejně. Tak jako já."
Odmlčel se a po chvíli dodal:
"Ne, děkujeme, nemáme zájem…"

Když si Kován později v duchu vybavoval poslední chvíle, strávené v té podivné prehistorické arše, nedovedl se nijak upamatovat na všechny důležité podrobnosti, které tolik potřeboval pro svou práci, a z mysli se mu vynořovaly jen nepodstatné a nic neříkající útržky hovoru.
Psychoanalyzátor žádal další údaje, ale Kován mu je nebyl s to poskytnout, ani když se dodatečně podrobil vysoké stimulaci paměťových center. Komplexní zrušení bariér na ně zřejmě jakýmsi doposud neznámým způsobem zaútočilo. Byla tu však naděje, že časem se nově vytvořené přehrady poddají, a tak jediní, kdo byli nad jeho případem u vytržení, byli experimentální psychologové. Šance prozkoumat takovýto případ se jim naskytla velmi zřídka, a proto se na něj vrhli se svými přístroji a otázkami jako hladoví supi.
"Každý člověk," řekl tehdy ten podivný muž s velitelským odznakem na prsou, "má své přirozené životní prostředí, ať už v prostoru nebo v čase. To má společné s každým živočichem, s každou rostlinou, zkrátka se vším, co se hýbe, co žije. V tomto prostředí je doma, a mimo ně hyne. Změněným podmínkám se samozřejmě může přizpůsobit, ale nesmí přitom překročit určitou percentuální hranici změn. Za ní následuje zlom, smrt. Vy jste hranici, která nás od sebe odděluje, překročili postupně, během několika generací. My bychom totéž museli dokázat během zbytku našeho života. Vezměte v úvahu, že my nežijeme tak dlouho jako vy. Jinak by to pro nás přirozeně nemělo cenu. Vaše adaptéry nepotřebujeme, to by nebylo přirozené. Ani vy nám nemůžete zaručit, že by to nemělo nežádoucí následky. A jinak bychom to nedokázali…"
A řekl ještě toto:
"Stejnou úlohu jako prostředí hraje i věk. Povědomí o vlastním věku hraje v lidském životě důležitou roli…
Každý člověk by měl prožívat nejšťastnější období svého života právě ve chvíli, kterou zrovna žije. To je jediný správný přístup. Stařec, který pláče nad ztraceným mládím, nebo mladík, který smutně sní o klidu a moudrosti šedin, to jsou obludné extrémy, nesmírně škodlivé pro jednotlivce i pro společnost. Každý člověk je se svým věkem spjat i psychicky, přesněji řečeno každý věk má svou vlastní psychologii. Když psychický věk neodpovídá věku fyzickému,

dochází k poruchám.
Představte si, že my tady na lodi intenzívně prožíváme svou třiceti, čtyřiceti nebo padesátiletou existenci. Ale teď nastává problém. Přicházíte vy. A my najednou musíme své bytí znovu uvést do souvislosti se Zemí, kterou jsme přes všechny vzpomínky nechali daleko za sebou. Kolik je nám vlastně let? Třicet, čtyřicet a padesát, nebo už vlastně přes pět set, šest set, nebo kolik by nám vlastně na Zemi příslušelo? V našich podmínkách se s tímto paradoxem můžeme smířit, ale na Zemi by nás zasáhl plnou silou. Stali by se z nás mladíci uvěznění ve skořápce šestisetletých Metuzalémů. Když člověk sám na sobě pocítí důsledek časového paradoxu, jaksepatří to jím otřese. Tahle doposud jen čistě teoretická hádanka pro něj nabude docela jiný smysl. Přemýšlel jsem o tom…
Vzali jsme na sebe povinnost objevit pro lidstvo nové světy a my svou úlohu splníme. Naši a vaši Zemi dělí staletí. Vaše Země je pro nás stejně jiná a nová jako světy, ke kterým letíme. Možná že pocítíme záchvěv lítosti nad ztraceným snem, protože všichni o Zemi neustále sníme, proč to tajit, ale především splníme, co jsme si předsevzali.
My vám nic nového poskytnout nemůžeme. Zatím. Styděli bychom se vrátit s prázdnýma rukama. A vaše nabídka je, upřímně řečeno, příliš lákavá, než abychom ji mohli přijmout."
Jen toto.
A pak samozřejmě ta havárie, tu si pamatoval naprosto přesně. Takové věci se nezapomínají. Něco takového se nedá zažít ani na nejdokonalejších psychokinetech. Na nich se nikdy nedá dosáhnout ten absolutně reálný, hrozivý pocit nebezpečí.
Ano, pamatoval se přesně. Pokoušel se právě cosi namítnout na velitelova tvrzení o rozdílnosti obou Zemí oddělených časovou bariérou, a vykládal cosi o časoprostorovém kontinuu promítnutém do lidské psychiky, když náhle v nohou pocítil podivný, nepředstavitelně rychlý třes, vibraci, která postupně zachvacovala celé tělo a nutila ho poddat se jejímu fascinujícímu rytmu. Dřív než se zmohl byť jen na slovo, nebo dokonce na otázku, celou místnost doslova zalilo strašidelné ostře červené světlo a prostory lodi za dveřmi se naplnily ječivým zvukem sirén. To by probudilo snad i mrtvého, pomyslel si, ale zvenčí se neozval ani jediný lidský hlas, nebylo slyšet dupot nohou, posádka nepospíchala na svá místa, vše se odehrávalo jen v mrtvém, jednolitém řevu poplašného signálu.
Zůstal sedět v křesle, naprosto ochromen dosud nepoznaným strachem, který tak zákeřně útočil na nejslabší místa jeho nitra. Jako v mlze však viděl, že velitel bleskově přiskočil k hlavnímu pultu a fantastickou rychlostí začal mačkat v jakýchsi jen jemu známých kombinacích tlačítka svítící chladně modravými odstíny. Jako geniální klavírista, jehož tvořivému rozmachu nestačí stanovená šířka klaviatury, chvílemi sahal jednou rukou pod pult do různobarevné změti vodičů. Potom prudkým kopnutím srazil jakýsi kryt pokreslený nepochopitelnými symboly a cvičenými pohyby spojoval kontakty kdesi hluboko pod ním. Podobal se při tom záhadném tanci, provázeném velkolepými světelnými a zvukovými efekty, technickému černokněžníku, který se mrtvým strojům snaží vdechnout božskou jiskru života, hromovládnému Diovi, hrajícímu s lidskými životy velké drama zrození a smrti.
Vědomí skutečnosti, které Kovaném pojednou projelo, ho vyburcovalo z mátožného snu. Uvědomil si, že tu skutečně jde o životy a že tu probíhá boj i o jeho vlastní osud, a reflexívně vyskočil, posedlý nadšením, které se v něm vynořilo neznámo odkud, touhou alespoň trochu, ale ze všech svých sil pomoct tomu hrdinnému osamělému muži za pultem. Panovačný hlas, který mu přikázal sednout, ho zarazil vpůli cesty. Jako by až teď zcela procitl, zastavil se na místě, jako by vrostl do podlahy. Pochopil, že musí poslechnout, ale vrátit se už nemohl. Proto tu jen stál a němě přihlížel.
Pohyby muže před ním se postupně zpomalovaly, a Kován si pomyslel, že únava dělá své. Zanedlouho mu však bylo jasné, že příčina je někde jinde. Rychlost už prostě nebyla potřebná. Jen občas se tenké, štíhlé prsty téměř lenivě pohnuly, aby jediným dotykem zatlačily vzbouřenou energii do patřičných mezí. Bouřka slábla, chvění se zmenšovalo. A náhle se mu do uší zařízlo ohlušující ticho. Místnost ztmavla, vzdálené stěny opět nabyly obvyklou stříbřitě šedou barvu a ponořily se do pološera. Tichem proráželo jen téměř neslyšné cvakání počítače.
Velitel nehybně seděl před velkým osvětleným schématem lodi a napjatě sledoval údaje, objevující se postupně v tmavším rohu obrazovky. Řada purpurových číslic, která obrazovkou po chvíli čekání přeběhla, mu na zachmuřené tváři vyvolala skoupý úsměv. Křeslo lehce zaskřípělo a otočilo se.
Znovu na sebe hleděli. Velitel se usmíval. Byl to čistý, trochu unavený, ale vítězoslavný úsměv dítěte, jemuž se podařilo postavit první věž z kostek, úsměv, z něhož vyzařovalo vědomí důležitosti toho, co vykonal, a zároveň nesmírné štěstí, že ani on, ani jeho loď v těžké zkoušce nezklamali.
"Generátory," řekl stručně, a úsměv se mu z tváře neztrácel. Hleděl neustále zpříma do Kovanovy bledé tváře, jako by ho k něčemu vyzýval.
Po chvíli tázavě zvedl obočí, pokrčil rameny a obrátil se k řídicímu pultu. Začal nový tanec prstů po klaviatuře, tentokrát ne tak rychlý, ale mnohem úpornější. Počítač pod ním doslova ožil a jeho průsvitné stěny zazářily chladivým modrým světlem.
"Zas?" zeptal se Kován nesměle.
"Ne," odpověděl velitel, "nový program."
Pohybem ruky přivolal svého neobyčejného hosta k sobě. Na kontrolní matnici, proťaté doposud jen jednou souvislou červenou čarou, znázorňující naprogramovanou trajektorii letu, se objevila nová, tentokrát přerušovaná čára, která vyrůstala z původní trasy jako větev z mohutného kmene stromu a postupně se od ní stáčela dál a dál.
Kován si v zlomku vteřiny uvědomil, že to může znamenat jen jedno. Jen to, a nic jiného! A člověk ani nemusí být odborníkem na programování palubních počítačů na prehistorických lodích, aby pochopil, co se děje.
"Vy se vracíte?" vyhrkl. Cítil, jak mu spadl kámen ze srdce. Teď už může říct všechno…
"Tam, kam máte namířeno, máme už přes padesát let dvě prosperující kolonie… Rádi by vás přivítali, ale co z toho?"
Velitel se usmál a poklepal ukazovákem na sklo obrazovky, jako by říkal: jen počkejte.
Přerušovaná jasně žlutá čára se pomalu plazila po oblouku s velkým poloměrem, jak postupně pokračoval výpočet

nové dráhy, a byla už téměř v pravém úhlu k původní trase.
Dokázal jsem to, pomyslel si Kován, vracejí se. Dokázal jsem to, uvažoval s nadšením, jaké snad doposud nepoznal. Dokázal… Náhle si však uvědomil, že na tom vlastně sám zase tak velkou zásluhu nemá. Vždyť až do havárie velitel všechny jeho argumenty tvrdošíjně odmítal. Nevadí, rozhodl se konečně, ať už to bylo tak, nebo onak - důležitý je výsledek. Kdovíkolikrát tu už seděl a přemýšlel, zda se mu příště podaří reakci zvládnout. Kdovíkolikrát propadal beznaději a zoufalství. A já mu dal možnost se ctí couvnout z boje. Nikdo ho nemůže odsuzovat. Naopak mu budou vděční. I nám… Zachráníme je před obrovským zklamáním. Musím dát zprávu Lantesovi, aby připravil speciálku. A zprávu pro Akademii. S transportem budou problémy. Prozatím se o všem jednalo jen teoreticky. Zaměřovače tunel na objektu pohybujícím se tak vysokou absolutní rychlostí dlouho neudrží. Lehké to nebude… Už to, že sem dopravili mě, je zázrak. Lantes sice přísahal, že mě dostanou i nazpět, jenže kdoví, jak to dopadne. Přepravovat je po jednom bude hrozně zdlouhavé. Ale s tím ať si vlastně už lámou hlavu fyzikové… Nejhorší, co se mně i jim může stát, je, že si lehneme pod anabiózní zvony a probereme se na Alkandě. Bude mě to stát pár let života, ale nebude to ještě úplný konec. Ledaže by… Nuceně ze sebe setřásl pochmurné myšlenky. Všechno musí dobře dopadnout. A kolik tu vlastně teď může být lidí? O moc víc nejspíš ne. Osmnáct let po startu zalezli do anabió-zy… Tři sta padesát, možná čtyři sta, to už nehraje žádnou roh. A na co máme Koordinační radu? Já svůj úkol splnil. Budu si muset vzít volno… Že bych zaskočil za Ravou? Možná že by mě odtransportovali mimo pořadník. Mohl bych si najmout malou dvoumístnou buňku (nebo radši větší?) a pak bychom se zastavili na Gorgoně. Prý je to strašně vzrušující… Když se odtamtud nedávno vrátil Mevasi, vyprávěl fantastické věci. Nebo by snad bylo vhodnější…
Přistihl se, že se už vůbec nedívá na obrazovku. Příliš se zabral do vlastních myšlenek. Provinile sklopil oči. Musí to dotáhnout až do konce.
Nepřerušovaná čára už zmizela z plochy matnice a napříč přes ni se vodorovně plazila jen nová přerušovaná čára. Kolem ní zela naprostá prázdnota. Zmizely skupiny hvězd i zářivé střapaté mlhoviny a hegemonii žluté čáry narušovaly jen slabě svítící ostrůvky vzdálených galaxií v jinak ničím neposkvrněné temnotě.
"Co to má znamenat?" zašeptal Kován. "Vy opouštíte rovinu Galaxie? Tam přece není žádný život…"
Rozšířenýma očima zíral na muže u pultu a hledal v jeho tváři alespoň náznak úsměvu. Nenacházel ho však. Nic nenasvědčovalo tomu, že by žertoval. Byl by to krutý žert, pomyslel si.
"Co to má znamenat?" zopakoval. "To není možné…"
Velitel místo odpovědi rázně sešlápl jakýsi pedál.
"Zastavte to," pronesl Kován pomalu, jako by nevěřil vlastním očím.
"Už je pozdě," odpověděl velitel chladně. "Program jsem založil a… zablokoval. Slíbili jsme při odletu ze Země, že lidstvu přineseme darem nové světy. Letět tam, kam jsme měli původně namířeno, je zbytečné. Ale to ještě neznamená, že byl zbytečný celý náš let a smrt tolika skvělých lidí. Zbytečné by bylo jen jedno - vrátit se na Zem s prázdnýma rukama. Vy do vysokých galaktických šířek nelátáte, a to je naše šance…"
"Vraťte se," řekl Kován a cítil, jak se ho zmocňuje panika. "Tam už opravdu žádné základny nemáme, tam je jen prázdnota. Vraťte se! Je to naprosto neprozkoumaný směr. Sebemenší mračno mezihvězdného plynu pro vás znamená nepředstavitelné nebezpečí… Vraťte se, Ralphe! Jestliže změníte trasu, nikdo už nikdy nezjistí vaše koordináty. Bez vstupních dat vás nenajde ani nejdokonalejší počítač…"
Cítil, jak mu ve spáncích divoce pulsuje krev.
"Vraťte se!" vykřikl zoufale ze všech sil.
Hlavou mu prolétla hrozná myšlenka: a co moje koordináty? Lantes má jen data c. původní dráze letu. Nezůstanu tady, myslel si, nestrávím přece celý zbytek života tak nesmyslně. A co Rava? A co moje dovolená…?
"Za dvanáct dní skončí cyklus a všichni se probudí," oznámil velitel klidně. "Pokud se s nimi chcete vidět, zůstaňte. Pokud ne, máte k dispozici něco přes tři hodiny. Za tu dobu se pohodlně dostanete ke své lodi. Můžete použít pneumatický dopravník. Pak opustíme původní dráhu. Teď musíte volit vy, my už se rozhodli. Doufám, že jste se ještě nezapomněli rozhodovat. Krása lidského údělu spočívá v tom, že se člověk může svobodně rozhodovat pro řešení, která nejsou logická, ale zato mu nejlíp vyhovují. Přeji vám mnoho štěstí. Promiňte, ale musím jít překontrolovat přístroje v regeneračním úseku."
Poslední větu pronesl velitel už ve dveřích. Ještě na okamžik se jejich pohledy setkaly. Pak už se jen letmo zablyštěl stříbřitý povrch kombinézy a za stěnou pomalu doznívat zvuk rovnoměrných kroků.
Kován dlouho hleděl na prázdný otvor. Pak pohledem přelétl místnost a zcela mechanicky nahmatal na opasku volič naléhavé výzvy.
"Mnoho štěstí," pronesl nahlas do ticha.

Vynálezy a vynálezci

Fatalismus
Jiří Kolafa ml.
Ing. X.Y.
Český úřad pro vynálezy a objevy
oddělení pro dopravu a spoje
Praha 23. července 1984

Věc
Posudek č. 7684/1984 na žádost o udělení patentu na "Přenos hmoty na dálku pomocí E vln"

Vážený pane inženýre,
jsem rád, že sdílíte můj optimismus ohledně využití přenosu předmětů (surovin, výrobků, hospodářských zvířat atd.) pomocí mého přenašeče hmoty, musím však od základu napadnout Váš názor na přepravu osob tímto způsobem a opravit Vaše mínění o tom, co je to fatalismus.
Nikdy jsem se nesnažil skrýt skutečnost, že při přenosu dochází k jistým únikům, které při velikosti pracovního prostoru vysílače 2000x600x500 mm (což je více než dostatečné k dopravě osob) činí 1,3x10-8, čili v průměru na sedmasedmdesát miliónů úspěšných přenosů připadne jeden, kdy sice dojde k rozkladu na koherentní svazek E vln, ale přijímač je už nezachytí, a tak dojde k úplnému zničení vysílaného objektu, tedy k smrti člověka, jenž byl přenášen. Ke své škodě musím znovu opakovat, že tento jev má statistický charakter, a lze ho ovlivnit stejně málo jako radioaktivní rozpad prvků. Oceňuji Váš efektní výpočet, že kdyby se ve sportce místo výhry v prvním pořadí popravovalo, byl by na tom člověk sázející týdně jednu sázenku o třech sloupcích lépe než ten, kdo by se nechával denně třikrát přenášet. Dal jsem si tu práci a zkontroloval Vaše výsledky a dospěl jsem k témuž závěru. Teď však dávejte dobrý pozor na mé výpočty. Omlouvám se, že nevycházím z naprosto přesných údajů, neboť jsem si je nestačil zjistit, ale to nemůže na věci nic zásadního změnit.
Podle statistiky zveřejněné ve Světě motorů č. 16/1984 zahynulo v roce 1983 v Československu na následky dopravních nehod 1605 osob. Údaj zahrnuje úmrtí do třiceti dnů po nehodě; vydělíme-li ho počtem obyvatel naší vlasti (asi patnáct a půl miliónu), dostaneme 0,000103. Znásobíme-li tuto pravděpodobnost úmrtí za rok ještě průměrným věkem, který, tuším, je něco kolem sedmdesáti let, vyjde nám, že každý sto čtyřicátý občan zemře jako přímá oběť motorismu. Abych Vám ještě přiblížil tento výsledek způsobem podobným Vašim invektivám proti mému vynálezu: představíte-li si čtyři třídy školních dětí, tak jednoho ze školáků čeká smrt pod koly automobilu. Anebo jinak. Přibližně můžeme předpokládat, že průměrný věk, při němž dochází k úmrtí při dopravních nenodách, je asi tak třicet čtyřicet let; z toho snadno spočteme, že automobilová doprava nám zkracuje život o tři měsíce! Ale abych se dostal ke srovnání. Použije-li průměrný člověk přenašeče hmoty dvakrát denně, račte si laskavě přepočítat, že na tom bude více než desetkrát lépe, než kdyby jezdil autem. Co si potom mám myslet o Vaší hrůzostrašné vizi cestování: "…s tlukoucím srdcem nastoupí do kabiny přenašeče, nastaví adresu cílové stanice, která je příliš daleko na to, aby k ní mohl dojít pěšky, a šeptaje "dnes ne, dnes snad ještě ne" zmáčkne tlačítko PŘENOS?" Já Vám tvrdím, že si lidé zvyknou, jako si zvykli na daň odváděnou dnešnímu motorismu, a objektivní výsledek srovnání je jediný: moje dopravní metoda je desetkrát bezpečnější, a to mluvím jenom o mrtvých. Ranění nebudou. Ten jeden případ ze sedmdesáti sedmi miliónů se prostě beze zbytku rozplyne, člověk nic neucítí, žádná praskající žebra nebo vyhřezlá střeva.
Ani v nejmenším mě už nepřekvapuje, že jste zcela zamlčel další podstatné výhody mého vynálezu, jako např. doprava bez exhalací, hluku, minimální náročnost na energii. A tak zbývá jen jeden negativní aspekt. Až budou na každém rohu umístěny přenašeče, lidé už vůbec neudělají krok pěšky!
Doufám, že opravíte svůj názor na fatalismus, a nebudete dále nesmyslně bránit uvedení vynálezu do praxe.

S pozdravem
N. N.

Vynález absolutní zkázy
Vladimír Čort
Sotva David došel do podchodu metra, začalo hustě pršet.
Pořád přemýšlel o tom, zda má vůbec nějaký smysl plahočit se na druhý konec města jenom proto, aby se dozvěděl, že naletěl. Jenže ono to bylo hrozně lákavé.
Rád mluvil s lidmi a pozoroval je a taky o tom rád psal. V podstatě ho na schůzku hnala jen čirá zvědavost. Zkoušel si představit, jak ten člověk může vypadat, ale na nic kloudného nepřišel. Jediné, na čem se usnesl, bylo, že pravděpodobně půjde o nějakého podvodníka.
Nic víc inzerát nenaznačoval. Jak taky, když měl sotva tři řádky. Prodám vynález absolutní zkázy, stálo v něm minulý týden ve VEČERNÍ POŠTĚ.
Když na udané číslo zavolal, nějaký ženský hlas mu sdělil dobu a místo schůzky. To bylo všechno, co do této doby věděl.
Násilím se vytrhl ze zamyšlení a pohlédl na tváře kolem.
Kdyby tak věděli, že jedu koupit vynález absolutní zkázy, pomyslel si s ironií. Bylo to absurdní. Bylo to až příliš absurdní.
Když vybíhal z metra na Kensingtonskou ulici, najednou si přál, aby to všechno měl už za sebou. Rozpomněl se, že má doma rozepsaný článek o mistrech lidové keramiky, a ten výlet pro něj začal ztrácet půvab. Koneckonců mohl sedět v teple doma u psacího stroje, místo aby se prohánět studeným městem.
Minul vily diplomatických zastupitelství a zahnul do úzké uličky. Jméno souhlasilo.
Bez obtíží našel Světla Indie, malou indickou hospodu.
Místnost byla celkem prázdná. Celkem, až na jediného návštěvníka. Mohlo mu být tak pětačtyřicet a měl na sobě džínsový oblek. Přesto budil dojem serióznosti. Ale jaké? pomyslel si David.
Bez okolků se představil a přisedl si.
"Máte to?" zeptal se.
"Ano," přitakal muž. "Mám. Ještě to ode mě chcete koupit?"
"Tedy," řekl David opatrně, "chci, ale jak to dopadne, je věc jiná." Muž se zasmál.

"Máte samozřejmě právo vzít svou nabídku zpět." Naklonil se k Davidovi.
"Víte, v podstatě má cena pouze symbolický význam, protože skutečná hodnota mého vynálezu se penězi vyjádřit nedá. Jenže je nutné, abychom se oba vyjadřovali v termínech, které jsou dnes obvyklé. A přijatelné. Myslím, že mi dáte za pravdu."
"Proč jste to nenabídl nějakému výzkumnému ústavu?" zeptal se David.
"Zkoušel jsem to," řekl muž. "Chtěli po mně dokumentaci, demonstraci a tak, jestli mi rozumíte. Jenže vynález absolutní zkázy se prostě nedá nikde předvádět. Nemohu ani poskytnout jeho technický popis. Umíte si představit, že bych něco takového předváděl? A potom, je nemožné, aby někdo vynález okopíroval, i kdyby měl jeho věrný popis."
"Proč?" zeptal se David.
Muž se opět usmál.
"Dobře," řekl. "Dejme tomu, že vám přinesu nákres letadla. Vy ho budete chtít sestrojit. Možná se vám to i povede, jenže letadlo stejně nevzlétne."
"Není mi to jasné," řekl David.
Muž přikývl.
"Důvod je prostý. Použijete třeba na stavbu letadla jiné materiály než já. Materiály, jejichž vlastnosti jsou takové, že jejich použití prostě vyloučí, aby letadlo fungovalo. Totéž platí o mém vynálezu. Sestává z takových součástí, které, stručně řečeno, nemají obdoby, pokud se týká materiálového původu. Ovšem to není ještě všechno. Můj vynález funguje pouze za určitých okolností."
"Za jakých?" zeptal se David. Připadalo mu podivné, že vynález nemůže fungovat kdykoli.
"To vám nemohu říct," odpověděl neznámý.
"K čemu mi potom může být, když nevím, jak ho uvést do chodu?" namítl David. "Nechcete toho ode mě nějak moc? Mám vám zaplatit za něco, o čem nemám ponětí, jak to funguje?" řekl rezolutně. "Když vynález nefunguje, vlastně neexistuje."
"Ale on funguje," řekl s úsměvem muž. "Funguje perfektně. A poslyšte" zeptal se Davida a podíval se mu zblízka do očí. "K čemu vy vlastně budete potřebovat vynález absolutní zkázy? Hodláte zničit svět?"
Davida ta otázka šokovala.
Nikdy o tom nepřemýšlel. Proč. Taky to nevěděl.
Řekl to neznámému. Ten přijal jeho odpověď bez pochybností.
"Vím," řekl. "Lidé často něco chtějí, aniž vědí proč. Ostatně to je vaše věc. Nehodlám vás vyslýchat."
"Počkejte," řekl David. "Pořád mi na tom nehraje jedna věc. Opravdu se nenašel nikdo, kdo by o ten vynález projevil zájem? Co takhle armáda?"
"Nebuďte naivní," řekl muž. "Armáda má jiné starosti. Krize na Středním východě, Írán a já nevím, co ještě. Takhle kdybych jim nabídl nějaký zdokonalený vyhledávací radarový systém, který likviduje řízené střely na dálku, to ještě. Ale vynález absolutní zkázy? To přece není zbraň do současného arzenálu. Dostal jsem se s tím do předpokoje jednoho důstojníka informační služby. Dal mě vyhodit. Prostě nenašel jsem nikoho, kdo by uvěřil, že opravdu stojí před vynálezem absolutní zkázy. Ne zkázy, ale absolutní zkázy. V tom je jistě rozdíl."
"To je" souhlasil David. Náhle se zeptal:
"Co si o mně myslíte?"
Muž nezaváhal ani na okamžik.
"Myslím si," řekl pomalu, "že vy jste ten pravý, koho jsem tak dlouho hledal. Věděl jsem, že se mi ozvete. Rok nehraje roli, když vezmete v úvahu počet obyvatelstva."
"Myslíte si tedy, že váš vynález koupím?" zeptal se David.
"Ano," přisvědčil muž. "Cestou na schůzku jste váhal, ale v podstatě už jste rozhodnut."
Jako by mi četl myšlenky, pomyslel si David. Nedal na sobě nic znát.
"Tak mi to ukažte," vybídl neznámého.
Ten se obrátil za sebe a z obyčejné černé aktovky vytáhl malou krabičku. Položil ji na stůl.
Její povrch byl hladký a černý. Nikde žádný zářez, žádné tlačítko, žádné označení. Nic.
Zkusil ji potěžkat. Krabička mu vypadla z ruky.
Její váha Davida překvapila.
Muž poposedl.
"Ochranný obal je z velmi těžkého kovu."
"Z jakého?" zeptal se David.
"Je to v podstatě sloučenina vyrobená v laboratorních podmínkách. V přírodním stavu neexistuje. Má extrémně velkou hmotnost. Chci vás na něco upozornit. Dokud neodstraníte ochranný obal, můžete s tím nakládat, jak chcete. Můžete do toho dokonce i střílet nebo to leptat kyselinou. Pokud ovšem odstraníte obal, uvedete do chodu mechanismus vynálezu. Jeho účinek je okamžitý."
Davida napadlo, že vlastně ještě vůbec nic neví o vlastnostech vynálezu. Zeptal se na to.
Muž poprvé zaváhal.
"Nevím, jestli vám to mohu říct." Davida to rozzlobilo.
"Tak já nakonec ani nesmím vědět, co to může udělat? To nemyslíte vážně. Za co mám tedy zaplatit? Za sliby?"
"Dobře," řekl muž. "Jen jsem se obával…"
"Nemáte proč," řekl David nedůtklivě.
"Tak tedy," pokračoval muž, "účinek vynálezu je prakticky jediný. V setině vteřiny zničí veškerou hmotu v jejích veškerých skupenstvích. Je to totální destrukce živého i neživého. Vymaže to prostě celou tuhle planetu z vesmíru.

Včetně její atmosféry a ionosféry."
David měl chuť vstát a odejít. Nakonec se přemohl. "Jak dlouho trvá ta reakce?"
"Netrvá," odpověděl muž. "Řekl jsem vám, že jde o setinu vteřiny.
Jako když v místnosti vypnete světlo. Zmizí absolutně všechno. I čas."
David se na něj shovívavě podíval.
"Kolik?" zeptal se věcně.
"Sto liber," odpověděl muž. David pokrčil čelo.
"Takovou láci jsem nečekal," řekl. "Sto liber za takovou věc?"
"Řekl jsem," pravil klidně muž, "že jde o cenu ryze symbolickou. Sto liber za zničení světa je vlastně směšné. Ale o peníze nejde."
"A o co tedy jde?" zeptal se David.
"Aby vynález byl použit," řekl muž chladnokrevně.
"Vy na tom máte zájem?" podivil se David. "Proč to tedy neuděláte sám?"
"Nesestrojil jsem to pro sebe, ale pro všechny lidi," řekl muž. Davidovi se jeho logika zdála krkolomná.
"Když ale zničím svět," řekl, "zničím taky vás. Jak se pak můžete radovat, že vynález úspěšně funguje?"
"Vím. Mate vás to," řekl muž. "Ale je to tak. Mně na tom nezáleží. Můžete si myslet, že jsem blázen, cokoli. Prostě nezáleží mi na tom. Ostatně jestliže chcete zničit svět, je zbytečné, abyste se ptal po osudu jednotlivců. Nemám pravdu?"
To David musel uznat.
"Podle čeho ale usuzujete, že bych to měl udělat já?" Muž chvíli mlčel.
Pak si zapálil cigaretu a zahleděl se do tmy za oknem.
"Vycházím z předpokladu," řekl, "že kdokoliv, kdo bude vlastnit tento vynález, se bude zaobírat představou, že má osud světa ve své moci. Musím uznat, že je to představa fascinující. Stačí odejmout ochranný obal a je konec. Ovšem svou roli hraje i to, že na druhé straně se takový člověk nutně musí obávat důsledků svého činu. Jde tedy o rozpor. Rozpor mezi lákavou vidinou ničivé moci a děsivou představou jejích následků. Nakonec ovšem tomu neuvěří a ochranný obal sejme. Kdy, na tom nesejde. Dnes či zítra, za sto let. Pak stejně dojde k zániku."
"Jak si můžete být tak jistý?" řekl dotčeně David.
"Mám své důvody," řekl muž klidně. "Víte, lidé nikdy ničemu nevěřili a ani nebudou. Vezměte si třeba bakteriologické zbraně. Jsou jich plná skladiště a v podstatě nikdo nevěří, že jednou budou použity. Proti lidem. Ano, jsou tady pro případ, že… Ale pro jaký případ? Nikdo vám to vlastně neřekne. Mohl bych o tom mluvit do nekonečna. Nebo se ověřují účinky různých bomb. Experti do detailu vědí, jak působí. Zkouší se to v praxi. Ale pořád jde o to, že oni nevěří, že v případě plného nasazení bomb se jim jejich účinky mohou vymknout z rukou. Jistě, najde se hodně těch, kteří dobře vědí, oč jde, a kteří tomu chtějí zabránit. Ovšem, vždycky se najde někdo. Na tom je založena moje teorie. A koneckonců vy jste první, kdo ode mě převezme vynález absolutní zkázy. Tím, že ho budete vlastnit, ponesete veškerou odpovědnost za důsledky jeho uvedení do chodu. Jistě jste si toho vědom. Jinak byste na to přece nikdy nepřistoupil."
Muž položil ruku na černou krabičku. "Tak tedy platí vaše nabídka?" David mávl rukou. "Ale jistě. Platí."
Podal muži stolibrovou bankovku. Muž se zvedl a beze slova odešel.
David si všiml, že na židli zůstala ležet černá aktovka. Vyběhl za ním ven, aby mu ji předal. Ulice však byla stejně pustá, jako když šel na schůzku.
David se vrátil dovnitř, hodil na stůl peníze a skříňku vložil do černé aktovky.
Rozladěně se vracel domů.
V pokoji položil aktovku na gauč a vytáhl rozepsanou reportáž. Byl téměř u konce, když těsně před půlnocí zazvonil telefon. David zvedl sluchátko.
"To jsem ještě já," řekl hlas na druhém konci. "Máte u mě aktovku," řekl David. "Běžel jsem za vámi, ale nedohonil jsem vás."
"Marně byste se o to pokoušel," řekl hlas. "Já už tady totiž nejsem."
"Jak nejste?" nechápal David.
"Jsem za hranicemi vaší galaxie," řekl hlas. "Na cestě zpátky."
"Ano," řekl David. "Jistě. Tak na shledanou." A chtěl položit sluchátko.
"Počkejte. Ještě nezavěšujte," řekl hlas naléhavé. "Nebudeme už mít možnost spolu ještě kdy mluvit."
"Jistěže ne," řekl David shovívavě. "Zejména když je mezi námi vzdálenost několika světelných let."
Neubránil se ironii.
"Ne. O to nejde," řekl hlas. "Za několik minut otevřete ochranný obal skříňky. Pak přestanete existovat nejen vy, ale celá vaše planeta."
"Nezdá se vám, že toho víte příliš mnoho?" zeptal se David sarkasticky.
"Uklidněte se prosím," řekl hlas. "Chtěl jsem vám říct, vlastně poděkovat za to, že jste se toho úkolu podujal."
"Jakého úkolu?" zeptal se netrpělivě David. Neznámý mu už začínal jít na nervy.
Proč se pořád vtírá? Mám já snad léčit jeho utkvělé představy?
"Nejde o utkvělé představy," řekl hlas. "Velice nám pomůžete. Dlouho jsme trpělivě čekali, až se vyhubíte navzájem. Teď už nemáme čas. Potřebujeme vesmír pro sebe."
"Kdo my?" zeptal se David.
"Na tom nezáleží," řekl hlas. "My jsme my. Nic by vám to stejně neřeklo. Nebojíte se?"
"Skutečně mě obchází studená hrůza," řekl David posměšně. "Skutečně."

"Vy ještě nevěříte, že?" zeptal se tvrdě hlas.
"Když laskavě dovolíte, ještě ne," řekl David.
"To je dobře," řekl hlas. "Počítali jsme s tím."
David se nadechl k razantní odpovědi, ale pak si uvědomil, že sluchátko je němé. Praštil jím vztekle do vidlice.
To má za to, že obětoval sto liber na nějaký krám. Proklínal svou zvědavost.
Vzal do rukou reportáž, ale nemohl se soustředit. Jak je možné, že takhle naletěl?
Hodil papíry na stůl a otevřel černou aktovku.
Já ti dám vynález absolutní zkázy, říkal si v duchu zuřivě. Když už jsem se nechal napálit, tak si to vypiju až do dna.
Hleděl na černou krabičku.
Kdo ví, co je tam uvnitř? Nejspíš samé olovo… No, teď už je to jedno. Zkusil nadzvednout vnější černý obal.
Kupodivu to šlo bez nejmenšího problému.
Nahlédl škvírkou dovnitř, ale nic tam nebylo.
Strčil tedy do mezery prst.
Nic nenahmatal, ničeho se nedotkl.
Podvodník, pomyslel si David a rázně obal oddělil.
V příští setině vteřiny se propadl do tmy.

Holmovy dva omyly s vážnými následky
Zbyněk Černík
Chybovati je lidské a vzhledem k tomu, že každý z nás je jen a jen člověk, máme na chybování všichni právo. Dokonce i géniové, ani jim totiž nelze upřít jisté lidské vlastnosti.
Geniální vědec, vynálezce a objevitel profesor Holm se dopustil povážlivé chyby, takříkajíc Omylu s velkým O, když se oženil. Nutno dodat, že omylu značně překvapivého - jak pro jeho okolí, tak pro mě samého, a to jsem jako autor za jeho skutky přece jen do jisté míry odpovědný. Zlí jazykové tvrdí, že ke sňatku došlo čirou náhodou: Holm prý předčasně dokončil vývoj svého mutanta - podivného lidského tvora, který umí číst myšlenky, je schopen okamžité regenerace useknutých končetin a živí se vším, knedlíky počínaje a železnými mřížemi konče -, tak tedy Holm vypěstoval toto bizarní stvoření o několik dní či týdnů dříve, než plánoval, a jelikož v té chvíli ještě nebyl připraven zahájit práci na dalším projektu, využil takto vzniklé přestávky k výše uvedenému aktu soukromého charakteru.
Ať už profesora dovedlo k manželství cokoliv, faktem zůstává, že to bylo manželství nepříliš šťastné, alespoň do jisté doby. Jak už to zpravidla chodí, když je manžel posedlý svým povoláním nebo koníčkem, kterému se věnuje na úkor rodiny. Manželky hudebních skladatelů žárlívají na klavír, u něhož jejich vyvolení tráví podle jejich názoru příliš mnoho času, manželky notorických pivařů nemohou z obdobného důvodu přijít na chuť (tedy v přeneseném slova smyslu) nevinnému chmelovému moku a hostincům, manželky policejních komisařů zase sočí na profesionální zabijáky a násilníky a manželky profesionálních zabijáků a násilníků na nevinné oběti - neboť i jim prý věnují jejich vyvolení příliš mnoho času. Samozřejmě ani s ostatními profesemi to není o moc lepší. I manželka profesora Holma žárlila, a to na vědu, jež pro jejího muže byla něčím na způsob nepostradatelné a stále přitažlivé milenky. Čistě objektivně vzato, nemůžeme se chuděře moc divit. Navzdory svému manželskému stavu byla nucena trávit většinu času o samotě, Holm se jí věnoval toliko sporadicky. Vídávala ho obvykle pouze u snídaně, a když se mu při té příležitosti pokusila něco sdělit, na něco se ho zeptat nebo jinak s nim navázat kontakt, reagoval obvykle roztržitě, jsa již duchem přítomen ve své laboratoři, kam se vzápětí odebíral a kde se pak celý den věnoval práci na perpetuu mobile, zmenšování lidské rasy a jiným podivuhodným, neuvěřitelným a fantastickým vynálezům (podivuhodným, neuvěřitelným a fantastickým natolik, že jimi doslova vyrazil dech i pěkné řádce spisovatelů sci-fi, kteří uvědomivše si omezenost své takzvané představivosti, hodili flintu do žita a věnují se teď raději psaní méně riskantní reflexivní a přírodní lyriky). Domů se nezřídka vracel až pozdě v noci, dlouho poté, co se roztesknělá a unuděná paní Holmová odebrala na lože.
Takto to vypadalo týdny, měsíce a roky. Holmova žena chřadla, upadala na duchu i na těle. Kdyby profesor býval byl cynik a sobec, neřkuli přímo sadista, bylo by to bývalo celkem v pořádku, tedy pro něho. Věc se však komplikovala tím, že cynik, sobec ani sadista nebyl, a že dokonce - to možná čtenáře poněkud překvapí - svou ženu miloval, v důsledku čehož její trápení způsobovalo trápení i jemu samotnému. Proto se také dal nakonec umluvit, aby si udělal roční dovolenou a odjel s manželkou na Kanárské ostrovy. Čas, který zde strávil, byl pro změnu učiněným peklem pro něho: kousaje se vražednou nudou, utvrdil se v přesvědčení, že se již nikdy nesmí nechat odloučit od své práce.
Po návratu domů chřadnutí paní Holmové propuklo nanovo, tentokrát v ještě intenzivnější podobě. Profesora to sice i rmoutilo, ale nevěděl si již rady. Až jednoho rána se mu hlavou mihla spásná myšlenka. Přivedla ho na ni sama jeho druhá polovička, když se v posteli obrátila z boku na bok, pohlédla na něj uplakanýma očima a jakoby sama k sobě pronesla:
"Já bych si tak přála, abych už nebyla!"
Věta ta byla míněna ryze nihilisticky, jako projev naprostého zoufalství, avšak Holm jí cestou do laboratoře vtiskl pozitivní obsah. To je ono, jásal v duchu, lidská existence se skládá z okamžiků šťastných a okamžiků nešťastných. Kdybychom mohli v pravý okamžik nebýt, prožívali bychom stále jenom štěstí, z každého neštěstí bychom prostě a jednoduše absentovali. Byla to představa dost abstraktní, skutečnosti vzdálená, ale to by nebyl Holm, aby ji nedovedl patřičně zkonkrétnit.
Následovaly dny plné horečné (to jest ještě horečnější než dosud) pracovní aktivity. Profesor od časného rána do pozdní noci cosi kutil v laboratoři, počítal, ověřoval, konstatoval, rvál si vlasy, nadával a zase počítal, ověřoval (ale jak se ukáže, nedostatečně!) … Doma se už téměř neukazoval a rezignovavší paní Holmová už ani neprotestovala. Jejímu trápení měl však naštěstí brzy nastat konec.

Po nějaké době přenesl Holm svou činnost z laboratoře domů, do jídelny. Pod záminkou, že prý musí zdokonalit vytápění a klimatizaci bytu, zde začal hyzdit stěny spletí rour, trubek a odrazných reflektorů. (Se vším smířená manželka usoudila, že se z toho svého věcného bádání a vynalézání patrně zbláznil. Útěchou jí nicméně bylo, že ho má alespoň načas doma, a že si ho může konečně trochu užít - byť toliko coby cvoka.) A jednoho dne s tím byl hotov. Seděl se ženou u snídaně a po pravdě řečeno v ní vzbuzoval určité podezření tím, že výjimečně neměl naspěch. Využila příležitosti, aby se ho na něco zeptala, on se nicméně jen potutelně usmál, poodstoupil k oknu a stiskl jakési tlačítko. V té chvíli z jídelny zmizel kus stolu (plus na něm položený šálek s čajem a sklenice pomerančového džemu), jedna židle a s nimi paní Holmová.

Takto se profesorova žena stala první živou bytostí s přerušovanou existencí. Ráno ji vždy Holm "vymazal" a večer, po svém návratu domů, ji opět zhmotnil. Vyřešil tím nejen slavné Hamletovo dilema, neboť dokázal, že bytí a nebytí lze navzájem rozumně skloubit, nýbrž i vlastní manželství. V tom teď zavládla naprostá harmonie a pohoda: celou dobu, kdy byla, trávila totiž paní Holmová ve společnosti milovaného muže, zatímco když se profesor místo ní věnoval práci, nebyla, a tudíž jí to mohlo být ukradené. Do tváří se jí vrátila zdravá barva a do jejího života štěstí. (Pravda, zpočátku byly se všemi těmi převratnými změnami spojeny určité problémy. Například vracel-li ji Holm do existence až večer, když přišel domů, znamenalo to, že neměla ještě hotovou večeři, což u něho zpravidla vyvolávalo mrzutou náladu. Věc nakonec spravil jednoduchý automatický spínač, který se staral o to, aby vždy začala existovat již půl hodiny před profesorovým příchodem, a tudíž stačila uvařit. Problém ještě zásadnějšího rázu představoval fakt, že ona sama přirozeně ani v nejmenším netušila, že často není. Bylo proto třeba se před ní v řeči vyvarovat veškerých témat skrývajících v sobě nebezpečí, že by se o svém nebytí dozvěděla, a začala se jím trápit. Například otázka typu "Co jsi dneska dělala?" by v této souvislosti byla krajně nevhodná.)

Co se týče vlastního přerušovače existence věcí a osob, onoho monstra zkušebně instalovaného v jídelně Holmových, rozhodl se profesor, že ho raději uchová v tajnosti. Byl si dobře vědom své smolařské povahy, jíž patrně vděčil za to, že řada jeho užitečných objevů vedla k malérům, ne-li přímo katastrofám, a nechtěl tedy zbytečně riskovat a znovu pokoušet osud. Alespoň ne v tomto případě, kdy nebezpečí zneužití bylo větší než kdy předtím. Ovšem člověk míní a pánbůh, vlastně v tomto případě soused, mění. Šlo o souseda Sádla, člověka prosáklého špatnými vlastnostmi, lenocha, zvědavce, vtíravce, násilníka a navíc chlípníka. Tento člověk dlouho čenichal kolem profesorova bytu, až nakonec vytušil, že tu něco není v pořádku. Dlouho otravoval, vyptával se, špehoval… a jednoho dne slavil úspěch. Bylo to takhle zrána, Holm zrovna vymazal manželku a chystal se do laboratoře, když tu kdosi zazvonil. Ve dveřích stál Sádlo a pod záminkou, že si chce něco půjčit, se hrnul dál. Dřív než mu v tom mohlo být zabráněno, proběhl až do jídelny. "A kdepak je paninka?" tázal se jakoby přihlouple. Profesor si chtěl cosi nahonem vymyslet, že šla pro kyselé okurky či ke kadeřníkovi, ale bylo už pozdě; Sádlo upíral oči na jídelní stůl, jehož část před chvílí přestala - spolu s paní Holmovou - existovat. V té chvíli velký vynálezce ztratil hlavu a všechno sousedovi po pravdě vypověděl.

Sádlo pozorně naslouchal, načež se mu hlavou začaly honit neřestné myšlenky a spekulace. Moc dobré zařízení, říkal si, když se s ním dá vygumovat každej, kdo se jednomu zrovna nehodí do krámu. A hned ho napadlo, že kdyby i on takhle mohl svou ženu v potřebnou dobu vyexpedovat, mohl by si do bytu beztrestně vodit cizí slečny. A jal se na profesora naléhat, aby mu také sestrojil takový přerušovač existence. Ten to však kategoricky odmítl, vysvětlil mu, že tenhle vynález je pouze pro jeho osobní potřebu, a zapřísahal ho, aby si proboha nechal všechno pro sebe a nikomu, hlavně ne paní Holmové, nic neprozradil. To ale již nezvanému hostu začala docházet trpělivost. Se slovy "Tak ty se, profesůrku, budeš stavět na zadní!" popadl Holma za nohy a jal se ho ve vzduchu natřásat. V této poloze, přesněji řečeno v tomto povisu, druhá strana kupodivu změnila názor a učiněnou objednávku přijala. Sádlo ji odložil na zem rka: "Vidíš, profesůrku, pamatuj si, že na světě vždycky vítězí hrubá síla nad rozumem." Profesor mu chtě nechtě musel dát za pravdu.

Od té doby byla paní Sádlová ze sousedního bytu často mimo dům a existenci, a o to častěji se na jejím místě objevovaly ženštiny pochybné pověsti. Tím se nicméně celý příběh ještě zdaleka nekončí. Sádlo si patrně nenechal profesorovo - a svoje - tajemství pro sebe, asi se komusi pochlubil, ten to zas řekl někomu jinému, a tak informace pronikla až do zahraničních obchodních kruhů. Jednoho dne, bylo to opět těsně po snídani, když paní Holmová zrovna opustila existenci, profesora navštívil malý, hbitý Japonec, vydávající se za představitele SOF (Světové organizace fyziků). Doslechl se o přerušovači existence a zajímal se o jeho princip, a Holm, který nechtěl být nezdvořilý, se mu - do jisté míry - snažil vyhovět. Návštěvník jeho odpovědi pokaždé komentoval výkřikem "Buravo, vynikající!" Mimo jiné se otázal:

"A jak to být, že někdo být a pak zase nebýt a pak hned zase být? Nebýt to v rozpor se zákon zachování hmota a energie?"

Dostalo se mu ujištění, že to v rozpor nebýt, neboť osoba či předmět vlastně ve skutečnosti existovat nepřestávají, nýbrž jen existují v jiné formě, toliko jako volné atomy. "Je to totéž, jako když se poleno v kamnech spálí na popel, jen s tím rozdílem, že v tomhle případě se popel může zpětně proměnit zase v poleno."

"Buravo, vynikající!" pištěl Japonec. "Poreno, poper, poreno." Načež z něho vylezlo, že ve skutečnosti zastupuje jakousi firmu, jejíž jméno se sotva dalo vyslovit, bylo to něco jako Mišuti Pišutu nebo Pišuti Mišutu. Společnost má zájem o sériovou výrobu přerušovače. "Vy nám purodat patent," nabízel, "my vám dát sto tisíc dorar na ruka a tšicet purocento veškerá čistá zisk."

Profesor odmítavě zavrtěl hlavou, ale návštěvník to vůbec neregistroval. Všiml si zrovna chybějici části stolu, a jsa bystrého rozumu, dal si věci rychle dohromady. "Buravo, vynikající!" křičel, "poreno, poper, poreno - stůr, atomy, stůr! Buravo, vynikající!" A již z aktovky vytahoval smlouvu na koupi obdivovaného vynálezu. Profesor znova zavrtěl hlavou.

"Vy muset podepsat, vy sobě jinak moc škodit," křičel Japonec, divoce gestikuluje. "My dva změnit cerá svět." A jal se

malovat poměry, v nichž každý bude mít v případě potřeby možnost přerušit jiným či sám sobě existenci. Bude takto možno odstranit z života veškeré nepříjemné aspekty. Zaměstnanec, kterého čeká rozhovor s obávaným nadřízeným, přestane existovat, žák, který se zapomněl připravit na hodinu zeměpisu, přestane existovat, dlužník, který se má sejít s neodbytným věřitelem, přestane existovat nebo naopak vymaže věřitele. A tak dále a tak dále. Japoncova firma bude přerušovač dál vyvíjet, postará se o jeho miniaturizaci, takže se pro každého člověka stane něčím natolik samozřejmým a nezbytným jako digitální hodinky nebo kapesní kalkulačka. Budou vyvinuty zvláštní modely, například přerušovač spojený s kazetovým magnetofonem, u něhož vlastnímu mazacímu procesu bude předcházet efektní zvolání "Zmiz, bídákul"
"My být jediná výrobce," pokračoval Japonec. "Jakmile pšerušovač dostat se ke konkurence, my konkurence purostě vymazat. Vynikající, že?"
Holmovi začaly hrůzou vstávat vlasy na hlavě. Ne, tohle nesmí dopustit, musí tomu za každou cenu zabránit! Nechce se dožít okamžiku, kdy každý každého bude gumovat z povrchu zemského. Musí něco udělat.
V tu chvíli si uvědomil, že má svůj vynález po ruce. Každý jiný by na jeho místě nasměroval reflektory přerušovače na nezvaného návštěvníka, vymazal by ho a nechal by ho v neexistenci patřičně uležet a rozmyslet se. Holm však propadl panice a učinil zbrklé rozhodnutí, že se vším skoncuje a raději přestane existovat sám. Namířil přerušovač na zbývající část stolu, usedl k ní a požádal Japonce, aby stiskl příslušné tlačítko. Načež i se stolem zmizel.
"Buravo, vynikající!" nadšeně zvolal Japonec, netuše profesorův úmysl rozloučit se s ním i s tímto světem nadobro. Považoval to jen za názornou demonstraci vynálezu. Což se mu ostatně potvrdilo. Holm se totiž po chvilce sám od sebe opět objevil.
"Buravo, vynikající! Dvě stě tisíc na ruka a padesát purocento čistá zisk," křičel Japonec. Holm byl zoufalý, pak si však vzpomněl na přesvědčovací metodu souseda Sádla a řekl si, že ji tentokrát zkusí sám aplikovat. Popadl milého Japončíka za nohy, zatřepal jím ve vzduchu - ten údivem přestal křičet "Buravo vynikající!" - a vyběhl s ním na chodbu. Z dveří vedlejšího bytu zrovna vycházela jakási slečna - a za ní smilně pomlaskávající Sádlo. S uznáním přihlížel naskytnuvšímu se výjevu a do vousů si zabručel:
"Já to říkal, profesůrku, není nad hrubou sílu."
Japonec se už nikdy nevrátil a nikdo jiný už Holma také neotravoval. Teď však ještě pár slov o tom, co se profesorovi přihodilo mezi okamžikem, kdy se dobrovolně nechal vymazat, a chvílí, kdy se víceméně nedobrovolně vrátil do jídelny a vůbec tohoto světa. Věc se má tak, že ačkoliv se mu nikdy předtím něco takového nestalo, ve výpočtech přerušovače udělal chybu, dopustil se v nich závažného omylu, ve svém životě již druhého. Vymazané předměty a osoby totiž ve skutečnosti existovaly i nadále ve své původní podobě, ovšem transponované z našeho prostoru, který můžeme označit třeba Xa, do jiného prostoru, Xb. A tak ve chvíli, kdy vynálezce doufal, že se promění ve volné atomy, nezatížené starostmi o osud lidstva, ke svému údivu zjistil, že se s ním žádná změna neděje, že je pořád Holmem, i když někde úplně jinde, v paralelním prostoru. A co čert nechtěl, narazil tu hned na svou ženu. Ta se tvářila rozmrzele, nezdálo se ani v nejmenším, že by jí jeho návštěva udělala radost. Vysvětlila, že se tady věnuje vědecké činnosti, že pracuje na důležitých vynálezech, a nemůže se mu teď zrovna bohužel věnovat. A jelikož už také objevila způsob, jak transponovat hmotu živou i neživou z jednoho prostoru do druhého, poslala ho supem zpátky do Xa. Ať na ni počká doma, může zatím trochu uklidit a ona mu za to večer uvaří švestkové knedlíky.
Od té doby přes den pobývají Holm a jeho žena každý ve svém příslušném X, kde oba vynalézají jak diví. Večer se pak scházejí někdy u něho v Xa jindy zase u ní v Xb. Vyhovuje jim to takhle a jsou spolu šťastní. Dovolenou ovšem chtějí prožít někde jinde, na "neutrální půdě". Uvažují o Xc nebo Xj.
A nakonec ještě o zlém a chlípném sousedu Sádloví. Kdykoliv ho teď profesor potká, nedá mu to, aby se škodolibě neusmál. Sádlo totiž dodnes netuší, že svou ženu neodesílá do světa neexistence, nýbrž do světa, v němž paní Sádlová žije vlastním, opravdu pestrým osobním životem. Patří mu to, paroháči jednomu!

Zrcadlo
Ivan Kmínek
Byla to taková trapná záležitost s tím jeho dvojníkem:
Už od té doby, co poprvé skončil na záchytce a na ústav o té lapálii přišlo psaní, oficiálně vůbec k Zrcadlu nesměl. Prý z bezpečnostních důvodů, jde o vysokoenergetický aparát a tak. Všichni včetně šéfa sekce ale věděli, že má náhradní klíč a že tam občas zajde tesknit. On dal přece Zrcadlo dohromady, říkali spiklenecky, nesmíme mu ho docela sebrat. Je to to jediné, co mu zbylo. Jinak už jen přijímá potravu a vyměšuje nestravitelné zbytky.
Jednou večer, opět notně doražen depresí na bázi meruňkovice, se tam zase ocitl. "Já vím," vykřikoval nesmyslně nahlas noční laboratoří, "jsou roky, kdy se ti nechce vůbec nic dělat, ale teď musíš!" Usedl za ovládací pult, spustil pomocné agregáty, a než se nakrmily energií a než se doplnily mezoniové zásobníky, několika dobře mířenými kopanci rozmlátil blok omezovače. Zóna zrcadlení se v důsledku toho rozšířila na celou laboratoř, ale on, jako by mu to nevadilo, nabil kreační dělo a vypálil. Nastalo zrcadlení.
Čtyřpalcovým pancéřovým sklem v protější stěně viděl, že v komoře, ještě před chvílí prázdnější než mezigalaktické nic, sedí jeho fantonový dvojník a rybíma očima opilce se nejisté pokouší orientovat. Je toho málo, věru málo, co mu musí stačit k živobytí: půl láhve meruňkovice a padesát krychlových metrů fantonového vzduchu. Až ho vydýchá, zemře. Taková trapná záležitost.

"Jak mě slyšíš?" zeptal se První, když zapnul translátor. Jeho kopii měl i Druhý, ale neozýval se.
"Jsi v pořádku?" V komoře ticho.
"Tak ozvi se. Jsi směšný. Být na tvém místě, hleděl bych si to užít. Zbývá ti tak čtyřiadvacet hodin, víš o tom?" Nic.

"Jsi jako malý kluk," řekl První. "Co si myslíš, že si vytrucuješ? Pamatuješ, jak jsi vždycky mlčel, když tě vyvolala angličtinářka? Kolikátá to byla třída? Osmá? Devátá? Mlčel jsi, a přitom jsi byl nabiflovaný jako školní počítač. Byl jsi zticha, protože když byla jindy u tabule Denisa, hloupá, neschopná Denisa, mlčela taky. Dostal jsi pětku a díval ses přitom na Denisu jako vítěz."
Stále nic.
"Jenže Denisa si pak namluvila Petra, co u tabule vždycky exceloval a tobě nezbylo, než se dojímat vlastním činem. Div že ses nad sebou nerozplynul. Ostatně však jsi vlastně od té doby nic lepšího nedokázal. Co se týče tvých rolí, tahle byla ještě z těch povedenějších a když to srovnám třeba s těmi scénami okolo Grubera, tak…"
"Přestaň žvanit," ozval se náhle Druhý. Stejně jako První špatně artikuloval, ale jinak byl jeho hlas translátorem zkreslen jen nepatrně. "Raději mně řekni, proč jsi mě stvořil. Prosil se tě o to někdo? Co si ode mě slibuješ?"
"Víš to stejně dobře jako já," řekl První. "Chci vědět, co si o mně myslíš."
"A na to potřebuješ mě? Ode mě se přece nic nového nedozvíš. Jsem tvoje kopie."
"Byl jsi, ve chvíli zrodu. Jenže teď… máš na kahánku, a proto budeš mluvit pravdu. Já už to nedokážu. V ničem se nevyznám. Spoléhám jen na tebe."
"Myslím, že toho necháme," vzdychl Druhý. "Možná že ty se hodláš svými úchylnostmi bavit. Ale já… přede mnou je poslední den, a nechápu, proč bych ho měl strávit s idiotem."
"A kam chceš utéct, hlavičko moje?" posmíval se První. "Kam chceš utéct před sebou samým? Přede mnou?"
"Vyprošuju si ty tvé hlubokomyslnosti. Je to jen vliv špatné četby, víš? Špatné a moc těžké. Na tebe. Nech mě na pokoji."
"To nemůžu. Musíš se přeci vyzpovídat."
"Komu? Tobě?" uchechtl se Druhý. "Jsi šašek! Komediant!"
"To já přece vím. Nepotřebuju tě na omílání banalit. Ale i já snad mám věci, které beru vážně. Řekni, které to jsou?"
"Odmítám vypovídat. Výslechy chronicky nesnáším."
"Mám tě snad prosit na kolenou? Uvědom si svou situaci: když budeš spolupracovat, zruším tě, ještě než se začneš dusit. Ale když ne - chápeš, pak to bude bolet."
"Vyhrožuješ?"
"Možná že začnu. Teď chci jen tvé dobrozdání, nic víc: proč si pořád připadám jako herec?"
"Přeháníš," řekl Druhý. "Taky máš opravdové věci. Třeba fyziku. Byl jsi dobrý, když jsi začínal. Zrcadlo se ti povedlo. Za to nemůžeš, že ho pak začali považovat jen za lepší pouťovou atrakci. Smůla: Scheraga objevil ty svoje virtuální universony a všichni odběhli za mastnější kostí, a nebýt toho…"
"No dobrá," přerušil ho První netrpělivě. "Tu historku snad nemusíš rozebírat. Tak už vím - jsem fyzik. Opravdový fyzik. Bývalá hvězda v teorii fantonových odrazů. Blahé paměti Mistr Zrcadla. Ale teď už chci slyšet to hlavní: Já a Lucie. To byla taky fraška?"
"Nevím… Když mně utekla… Když ti utekla, vyl jsi žalem jako mladý Werther. Jenže…"
"Jenže?"
"Zároveň byl v tobě dirigent, který dohlížel, aby vytí bylo dost působivé a aby tóny náležitě vyzněly."
"To je přece lidské."
"Humanitou se neoháněj. Copak nechápeš, že zrovna tohle na tobě Lucie nesnášela? Měla na tyhle věci čich. Z těch tvých věčných produkcí už cítila rozklad, a honem mazala pryč, aby se s tebou nesvezla."
"Dramatizuješ," řekl První.
"Možná. Ale to jsi přece chtěl. Nebo se mýlím?"
"Nesmysl."
"Jen se nedělej. Všechno jsem pochopil. Ty nechceš slyšet pravdu. Hraješ jen další komedii. Duchaplnou hru na Zrcadlo, ve kterém se odráží tvá složitá báječnost. Že je to tak? I Lucie ti vlastně sloužila jako takové zrcátko. Malinké, roztomilé zrcátko. A ona to pak poznala."
"Měla mě ráda. Každý zamilovaný chce toho druhého odrážet, a kdyby…"
"Nech toho. Mohl už bys vědět, že nejsem stavěný na úryvky z čítanek."
"Dokonce ještě než jsi začal chlastat, jasně postřehla, že…"
"Nesnaž se."
"Necháš mě někdy domluvit?" zeptal se První. "Mám ten dojem, že tě budu muset trochu umravnit. Mimochodem tímhle jsi ji taky deptal. Vydržel jsi poslouchat jen sám sebe."
"Snad jsi chtěl mluvit v první osobě."
"Vím dobře, co jsem chtěl říct. Jde tu snad i o tebe, nebo ne?"
"Ničemu nerozumíš," řekl Druhý. "Já ty tvoje dušezpytné exhibice vůbec nepotřebuju. Vtáhl jsi mě do nich násilím. Chci něco úplně jiného."
"Tak mluv!"
"Nepochopil bys to."
"Copak opravdu necítíš, jak mi na tobě záleží?"
"Za ten zájem díky. Jen škoda, že mně na tobě nezáleží ani zbla."
"Tak řekneš mi už konečně, o co ti běží?"
"Chci se prostě dát trochu dohromady. Asi to bude tím, že mi zbývá třiadvacet hodin. Jenže je mi čím dál jasnější, že s tebou to nepůjde. Opravdu."
"Tak dobrá," řekl První pomalu, "vždyť já se neurazím. Prostě tě tu nechám, vypnu optiku a odejdu. Souhlasíš?"
"To bys neudělal," lekl se Druhý.

"Vidíš, jsi stejný šašek jako já. Už se poznáváš? Teď přece nemůžeš být sám. Potřebuješ mě."
"Máš z toho radost?"
"Už jsem si odvykl mít radost. Ale hřeje mě, že aspoň pro tebe jsem lepším společníkem než holé nic. Stoupl jsem u sebe v ceně."
"Vždycky sis liboval v laciných paradoxech. Obzvlášť když šly na účet druhého."
"Za ta léta už sis mohl na můj styl zvyknout."
"Nemáš žádný styl. Lichotíš si."
"Na tebe ještě stačím," řekl První.
"Možná. Ale jenom proto, že jsem předem prohrál."
"Poslyš, nechmne toho. Takhle se nikam nedostaneme. Já tě přece chápu. V podstatě je mi tě líto. Za nic nemůžeš. A právě proto ti chci slíbit, že to skoncuju hned po tobě. Půjdeme spolu."
"Dojemné. Mám něco dodávat?"
První zvýšil hlas: "Nemusíš. Upozorňuju tě ale, že moje dobrá vůle má taky svoje meze. Začínáš si příliš dovolovat."
"My dva se asi neshodneme. Řeknu ti, čím to je, možná že tě to bude zajímat. Já jsem oběť a ty jsi vrah."
"Tomu sám nevěříš," řekl První. "Co jsem stvořil, můžu přece zase zlikvidovat."
"Hleďme, máš logiku samotného pánaboha. Takže podle tebe třeba matka, která zplodí dítě, je může klidně zabít?"
"To je něco docela jiného. Ty… vůbec nepatříš do našeho světa," bránil se První. "Jsi jen přechodný shluk fantonů, omyl, fluktuace, a jestliže navíc vezmeme v úvahu, že…"
"Dost, to stačí," okřikl ho Druhý. "Pokračování známe. Teď přijdou tlachy o paradoxech časoprostoru a pak něco nadutostí o svobodě jednání a tak dále. Kdybych nevěděl, jak jsi byl v těchhle věcech vždycky tupý, snažil bych se tě přesvědčit, jenže… Ty jsi prostě stvořil vědomí předem odsouzené k smrti, copak to nechápeš? Jsi vrah!"
"Nech těch nářků. Podle tvé logiky jsou tedy vrahy všichni, kdo zplodí smrtelné potomky. Nebo se mýlím? Odpověz!"
"To slovíčkaření nemá cenu," řekl Druhý odevzdaně. "Pokud to necítíš tady," a ukázal někam k srdeční krajině, "je všechno marné. Nějak se mi z tebe přitížilo."
"Víš přece, že jsem byl vždycky jako úhoř," skoro ho chlácholil První. "Na tyhle věci mě nedostaneš. Pamatuješ, jak jsem to vždycky říkal: Jsem přeci novelizovaný. Nula, co od nuly pojde, na všech mých vnitřních kanálech."
"Hm, tak tohle jsi o sobě říkal? Velmi efektní, opravdu. Tleskám a prosím o autogram."
"Neměl by ses tomu smát."
"Proč? Jsem přece novelizovaný!"
"Ty nesmíš být!"
"Proboha! A poslední přání smím mít? Tolik bych ti chtěl šlápnout do úsměvu!"
"Tak se mně líbíš!" vykřikl První. "Jak je to možné, že v tobě je tolik života, zatímco já… Řekni!"
"Nechci prostě umřít mrtvý. Stačí?"
"Jsi přímo znamenitý! Skvěle se bráníš. Kdy já naposled něco takového dokázal? Jak to děláš?"
"Třeba je to tím, že mám strach. Není tu místo na ty tvé rozbory. Vejde se sem jen taková malá pitomá klaustrofobie."
"Copak tebe opravdu nezajímá, proč jsme všechno zvorali? Proč nám všechno uteklo pod rukama?"
"Ne. Nezajímá. Stejně už nestačím nic napravit."
"Tak alespoň pomoz mně!!!"
"Říkal jsi přece, že chceš skončit."
"Nemusel bych, kdybych věděl, jak dál. Ale k tomu právě potřebuju vyznat se v tom, co bylo."
"To nemá smysl. Příliš známe jeden druhého, než aby se to podařilo. Předem vím, co řekneš. Budeš vzdychat, jaký že jsi byl nebožák. A ožrala. Jak tě nikdo neměl rád. Celou bednu popela si na hlavu vysypeš. A já se ti budu smát, protože tě mám přečteného."
"Vždyť ty jsi horší než já!" vykřikl První. "Takový cynismus! Měl bys spíš myslet na ty… poslední věci, ne? Říká se tomu tak přece."
"Pěkně to máš nalinkováno. Pro mě poslední věci a pro sebe zbytek vesmíru plus podívaná na vlastní smrt jako prémie."
"Jsi odporný."
"Však mám proč."
"Pamatuješ na Viktora Kurtze?"
"Samozřejmě. Na všechny ty tvoje tklivé příběhy, co je pitváš do úmoru, si pamatuju. Na Lucii, na Viktora, na Grubera. Neotravuj s tím laskavě."
"Ty věci mě přeci zničily."
"Nesmysl. Samy o sobě by to nezvládly. To jen ty jsi takový padavka. Utekla ti žena. Potopil tě kamarád. Probumbal jsi svoje šance. No a? Jsi snad jediný? Kdyby byli všichni jako ty, sežrali by nás mravenci."
"Nech si ty mravoučné říkánky. Jestli se chceš bavit na téhle úrovni, řekni to rovnou."
"Tak zvyš laťku! Ty jsi tu pánem. Kvůli tvému životu jsme se tu sešli. Poslyš, radši se napij, to bude užitečnější."
"Nikdy bych nevěřil, že na mě budeš tak sprostý."
"S tupci jsem se nikdy nepáral. Nevím, proč bych u tebe měl dělat výjimku."
"To máš pravdu. Taky jsem byl tak ostrý. Jak mně někdo nevoněl, svezl jsem se po něm. Proto mě taky tak nesnášeli. Nemají rádi pravdu."
"Promiň, jsem mimo. Já totiž nevěděl, že máš na pravdu patent."
"Nechytej mě za slovo," bránil se První. "Vždyť je přece jasné, že právě v téhle věci bychom se určitě shodli: Slyšeli jsme moc pravd na to, aby se v nás navzájem nevytloukly. Už umíme jen nevěřit. Vzpomínáš na Vilmu Jostovou?"

"Nevytahuj zase ty staré krámy. Už jsem ti přece říkal, že…"
"Počkej! Nepřerušuj mě! Tohle je zásadní věc! Poslyš, kde to vlastně bylo, s tou Vilmou?"
"V Dubrovníku. Na tom velkém sympoziu o neutrálních fantonech."
"Jasně. Má nejlepší léta… Chudák pan Jost. Každou noc diskutoval až do kuropění a paninku nechával bez dozoru. A já… Proč mě vlastně tak provokovala? Právě tou svojí důvěřivostí! Uvědomuješ si to? Koukám, vysazená je na čiré duchovno, co kdybychom si na ní pocvičili ostrovtip a žlázy?"
"Byl to snadný úlovek."
"Možná. Ale ta báječná metoda lovu! Za dvě hodiny mne slepička zobala z ruky a nabyla dojmu, že jsem bezmála prorok! Pěknou kaši jsem jí uvařil: Trochu křesťanství jsem tam dal, zadělal to východními moudrostmi a pak to celé polil parapsychologickou omáčkou a jak jí, pane, ta dobrota chutnala!"
"Proč mně to vykládáš?" zeptal se Druhý zaraženě.
"Abych ti ukázal, co jsme zač."
"Zrovna na téhle trapnosti mně to chceš dokazovat?"
"Jistě. Bylo to přece něco fantastického, jak jsem jí poslední večer řekl: "Vážená madam, poněkud jsem si z vás dělal blázny, a proto dovolte, abychom si opět vykali." A pamatuješ, co na to řekla? "Nevadí," natřásala se, "símě pravého poznání už stejně bylo zaseto, a mnohokrát ti děkuji" Nevím jak tebou, ale mnou to tenkrát otřáslo. Co jsem si o ní mohl myslet? A co o sobě?"
"No dobrá. Vyslechl jsem tě. Nestojíme za nic. Nikdo nestojí za nic. Ale kvůli tomu se přece nesložím. Mám příliš málo času."
"Motáme se v kruhu," řekl První otráveně. "Jsi ve všem zásadně proti. Nakonec mi ještě budeš tvrdit, že ti Vilma imponovala. Uhádl jsem?"
"Uhádl. Proč ne? Byla hloupá, ale měla v sobě velkorysost. Právě ty věci, které tobě vždycky scházely."
"Hrozně. Vůbec ti nerozumím. A co ten její muž? Ten se ti taky líbil?"
"Jistě. Hodil se k ní. Byl stejně rozevlátý. Ten jeho příspěvek na sympoziu, nevzpomínáš si, o čem to bylo?"
"Nějaký úlet. Když skončil, hodinu si pak všichni poklepávali na čelo. Tuším, že tam říkal něco o inverzi vesmíru ve fantonový odraz."
"Hmm…," snažil se Druhý upamatovat, "už vím, nazval to totální zrcadlení."
"Že ti to stojí za námahu. To nemáme nic důležitějšího k jednání?"
"Počkej… Ono to vlastně bylo docela zajímavé! Víš, že sám Gruber mu to pochválil?"
"Gruber byl vždycky fantasta. A taky dobrá duše. Když viděl, jak se na Josta všichni sesypali jako vosy, chtěl ho trochu podepřít."
"Ne, v tom to nebylo. Za holou pitomost by se Gruber nikdy nepostavil. On ne. Příliš dbal na svou pověst. A co se pamatuju, dokonce pak použil jeden z Jostových termínů ve své habilitační práci. Světobod symetrie, tak tomu Jost říkal."
"Nesmysly," prohlásil První. "Víš, co ten nešťastný Jost vlastně tvrdil? Že kdyby ten jeho světobod opravdu existoval a kdyby se v něm nějak porušila Volkenštejnova rovnováha, svět by se převrátil naruby. Náš vesmír by zmizel a celý by se proměnil ve fantony. A to myslel smrtelně vážně!"
"Zjednodušuješ."
"Není třeba. Znemožnil se sám. Dokonce se tenkrát snažil najít zastání u mě, vzpomínáš? "Tady konstruktér Zrcadla vám všechno potvrdí," bránil se, když mu hořelo za patami."
"Příliš jsi ho nepodpořil."
"A divíš se? Chtěl to na mě prostě hodit. Prý je Zrcadlo vlastně taky takový světobod. Kdyby se porušilo ochranné pole v komoře, nenastala by obyčejná anihilace, ale vzhledem ke kritickým vlastnostem systému by došlo k tomu jeho totálnímu zrcadlení… Vždyť ten chlap byl cvok!"
"Možná…," řekl Druhý a trvalo skoro minutu, než dodal: "Ale co když ne?"
"Začíná už ti taky přeskakovat."
"Třeba. Já si jen tak pokouším představit, co by se stalo kdybych porušil stabilitu pole."
"To ti můžu říct přesně. Vylítneme do povětří."
"Nebyl bych si tím tak jistý. Třeba nastane totální zrcadlení."
"Jde to s tebou z kopce."
"Poslyš…" řekl Druhý, "já to zkusím."
"Zbláznil ses?"
"Právě naopak. Teprve teď mi to začíná myslet. Nemám co ztratit, chápeš? Když se to povede, budu žít. A nejenom těch čtyřiadvacet hodin, co jsi mně milostivě odměřil. Dostanu zpátky celý život i s kompletním světem."
"A když se to nepovede?"
"Smůla. Obyčejná smůla. Umřu o pár hodin dřív."
"No dobrá… Gratuluju," prohlásil První a snažil se, aby to znělo lehce. "Vidím, že jsem se v tobě nezklamal. Síly máš za dvacet, tak jen do toho! Jen jsem zvědav, čím nabouráš stabilitu pole. Jak se zdá, asi budeš muset vystačit s kladívkem a šroubovákem, co je máš v horní zásuvce."
"Ten tvůj proslulý smysl pro humor… Skoro se mi chce zasmát. Jenže - jsem na tom líp, než si myslíš. Podívej!" Druhý ukázal před sebe. Nedaleko před jeho pultem v konstrukci Zrcadla visela lesklá kulová nádoba se dvěma magnetickými ventily.
"V zásobníku tu ještě zbylo trochu mezonia," řekl Druhý. "Co myslíš, že se stane, když ho pustím proti poli?"
"Dostaneš do těla pár rentgenů. Nic víc."

"Neřekl bych. Já to vydržím. Ale pole ne."
"To ti nevyjde."
"A kdyby?"
"Byl jsi vždycky sobec. Teď bys chtěl dokonce vlastní vesmír," pokoušel se První zlehčovat.
"Jen se bav, dokud máš čas."
"Poslyš, copak se ani trochu nebojíš? Copak víš, jaký bude ten tvůj skvělý nový svět?"
"Horší než ten tvůj nebude. Musí to přece být jeho kopie."
"A není ti trochu líto těch šesti miliard, co při tom zařvou?"
"Nenech se vysmát. Víš stejně dobře jako já, že nezařve nikdo. Všichni se jen změní na fantonové odrazy a ani si toho nevšimnou."
"A co já?"
"Hmmm… S tebou to bude horší. Jsi přímo v Zóně. Upřímnou soustrast."
"Tak dost zábavy," řekl První a položil ruce na pult poblíž startovacího bloku. "Nehýbej se z místa. Jakmile se zvedneš, zlikviduju tě. Jasné?"
"Musíš o mně mít hodně chabé mínění," podivil se Druhý a v jeho hlase byla jistota. "Tímhle mě chceš vystrašit? Než připravíš moje zrušení, uplyne dobrých pět vteřin. Do té doby jsem dávno u zásobníku."
"Poslyš, nezdá se ti, že to všechno trochu přeháníš?" řekl První smířlivě.
"Co přeháním? Ach tak, nepasuju ti do role, že? Nu, co se dá dělat, asi ti překazím představení."
"Máš jen minimální šanci."
"Alespoň nějakou. Tys mně nedal žádnou."
"Tak buď přece rozumný… Pojď, probereme si spolu znovu Jostovy výpočty. Sám uvidíš, že… že…"
"Nesmysl," přerušil ho Druhý. "Nač? Ostatně nemáš u sebe podklady. Bez nich to nezvládneš."
"Doběhnu pro ně. Za moment jsem zpátky."
"Nedělej to. Bůhví, co mě mezitím napadne. Jsem opilý."
"Hraješ si na šílence, ale nesluší ti to."
"Kašlu na to, co mně sluší. Dělám prostě to, co můžu. Nejsem takový třasořitka jako ty."
"No dobrá. Myslím, že tě začínám chápat. Dal jsi mi lekci. Ale právě proto tě prosím: zabrzdi! Slyšíš? Prosím tě! Zbytečně riskuješ. Když necháš těch nesmyslů, zachráním se alespoň já a slibuji ti…, mohu ti na vlastní čest slíbit… Budu na tebe myslet. Na to, jaký jsi byl…"
"Nech toho. Mluvíš z cesty. Takže - dávám ti poslední dvě minuty. A tomu tvému světu taky."
Druhý vytáhl zátku ze své láhve a důkladně se napil, aniž přestal pozorovat svůj protějšek.
"Jsi mizera. Obyčejný mizera," řekl První.
"Možná. Jenže já jsem mizera z donucení. V tom je ten rozdíl. Ostatně nevím, proč bych se měl nechat dál urážet."
Druhý se zvedl, několika rychlými kroky došel k zásobníku s mezoniem a uchopil hlavici magnetického ventilu.
"Neblázni," smlouval První. "Máš mě na lopatě, tak se trochu uklidni. Podívej, dávám ruce pod stůl. Jsem neškodný."
"Chceš, abych tě litoval?"
"To bych si nedovolil… Poslyš, mám pro tebe návrh."
"Určitě nějaký podraz."
"Ne, ne. Uvidíš sám: Je tu jistý způsob, jak bychom mohli přežít oba."
"Nevěřím."
"Dávej pozor. Představ si… čistě teoreticky…, že tě zlikviduju a hned tě zase znovu vytvořím. To přece budeš zase ty, ne? Znovu se ze mě oddělíš, ocitneš se znovu ve stejné situaci, jen s novou zásobou vzduchu, takže tvá existence bude pokračovat…"
"To myslíš vážně? Pěkně děkuju za takový život. Nadosmrti sedět v komoře a poslouchat tvoje slabomyslnosti."
"Snažil bych se ti to zpříjemnit. Máš mě přece v hrsti."
"A záruky? Jaké mi dáváš záruky?"
"Jen moje slovo. Musíš přece věřit sám sobě… Poslyš, dej tu ruku z ventilu pryč, jde mi to na nervy. Nemůžu se soustředit."
"To vidím. Jinak bys nemohl takhle žvanit. Jdu na věc."
"Počkej ještě… To přece nemůžeš, dokud jsem tě nepochopil. Proč se ti tak chce žít?"
"A proč se najednou chce žít tobě? Jestli se nemýlím, měl jsi spoustu řečí, jak půjdeš za mnou."
"Já… měla to být jen taková symbolická hra."
"Hmmm. Symbolická hra. Takže já jsem pro tebe jenom symbol!"
"Nevěděl jsem, že budeš takový."
"Jaký?"
"Takový… skutečný."
"Jsi beznadějný trouba. Pro případ, že by ses ještě jednou narodil, si pamatuj: Živí jsou vždycky skuteční! Jasné?"
"Máš asi pravdu. Ale to tě ještě neopravňuje…"
"Na nic se tě neptám," přerušil ho Druhý. "Ty už jsi svoje možnosti promarnil. Teď je řada na mně."
Druhý otočil hlavicí ventilu a proti ochrannému poli vyrazil stříbřitý svazek mezoniového plynu.
Světla v laboratoři na okamžik pohasla a agregáty zaskučely energetickým šokem. Zaznělo to jako vzdech.

"Tak se to nepodařilo," řekl Druhý zklamaně. "Byl jsem vždycky břídil. Ani stvořit vesmír si pořádně neumím. Měl jsem asi málo mezonia."

Trvalo dlouho, než se ten na opačné straně Zrcadla ozval.
"Poslyš," řekl a nejisté se rozhlížel, "stalo se něco divného. Já nejsem První."
"Co je to za nesmysl?" polekal se Druhý.
"Nevím… Budu nejspíš tvoje kopie, protože jsem zažil všechny tvé pocity z posledních hodin."
"Vzpamatuj se!"
"Není třeba, jsem při smyslech. Nejspíš budu Třetí. První někam zmizel a místo něj jsem tu já."
"A kde to jsi, proboha?!"
"V komoře. Stejně jako ty. Kolem sebe mám ochranné pole."
"Vůbec to nechápu," řekl Druhý.
"Něco jsi zvrtal," horečně uvažoval Třetí. "Zřejmě došlo k jakémusi zpětnému zrcadlení, ale dost nedokonalému. Zmizeli jsme ze světa a teď jsme v uzavřeném fantonovém vesmíru."
"To je strašné. Řekl bys, že je něco takového možné?"
"Víš stejně dobře jako já, že ve fantonech se nikdo nevyzná. Už se prostě stalo. Co navrhuješ?"
"Pitomá otázka… Prostě čekat. Máme ještě tak třicet kubíků vzduchu. A pak…"
"Nesmysl," řekl Třetí. "Proč se vzdávat? Vzpomeň si na sebe, jak ses bránil. První nestačil mrkat."
"Já už dál nemůžu. Po tom, co jsem prožil… Zkus to teď ty."
"Tyhle řeči nesnáším. Podívej, podle všeho bych tě měl nenávidět, stejně jako ty Prvního. Hodil jsi mě do téhle mizerné situace, a já o to vůbec nestál. Ale k čemu to bude, když si na tobě budu vylívat vztek? K čemu?"
"Změnil ses. Vůbec tě nepoznávám," řekl Druhý váhavě.
"Ty přece dobře víš proč. Když jsem viděl, jak se na věci dívá První… S kým by to nezamávalo? Byl to idiot."
"Máš pravdu. Ničemu nerozuměl."
"Nebudeme už na něj myslet. Souhlasíš?"
"Ale copak to jde, nemyslet na něj? On nás do toho dostal!"
"Nepokoušej se mě naštvat. Máme před sebou tak patnáct hodin. Hodláš je proplakat?"
"No dobrá, už jsem zticha."
"Výborně. Takže se mrkneme na situaci. Kolik tam u tebe zbylo mezonia?"
"Řekl bych, že tak půl litru."
"Hmm. Moc to není. Dohromady máme litr, ale když ho šikovně aplikujeme… A teď se soustřeď. Musíme si vzpomenout na všechno kolem Jostových teorií. Fantonové světy jsou přece nestabilní, o tom se učí už v první semestru. Musí existovat způsob, jak se převrátit zpátky do reálu. Inverzní operace kolem Jostova světobodu. Rozumíš? Funguje ti počítač?"
"Víš přece… jsme bez proudu."
"Nevadí. V translátorech máme záložní baterie. V sérii dají dvanáct voltů. Myslím, že budou stačit."
"Mám hlavu jako škopek. Na nic nepřijdu."
"Musíš!"
"Musím… Jsi blázen," řekl Druhý. "Jako zamlada. Jako když jsme stavěli Zrcadlo, pamatuješ? Taky nikdo nevěřil, a ono to vyšlo."
"Jasně. Jsem rád, že ses sebral. Skoro mi připadá, že už ti to můžu říct…"
"Co? Cos mi chtěl říct?" naléhal Druhý. "Nesmíš si nic nechávat pro sebe."
"Tak dobrá… Nemá smysl to protahovat. Stejně by ti to za chvíli došlo… Je tu takový háček: I kdyby se to povedlo, i kdybychom přišli, jak na to, vrátit se stejně může jen jeden. Oba nás vesmír nepřijme, víš? Zákon zachování hmoty…"
"Hmmm. Máš pravdu."
"To je všechno, co na to řekneš?"
"Nic báječného mě nenapadá."
"Nechme toho. Čas nám utíká. Nad touhle záležitostí stejně nemáme žádnou moc."
Posilnili se posledním douškem z láhve. Pak se pustili do přípravných prací.
Ještě než Druhý vyňal baterie z translátoru, maličko zaváhal: "Poslyš, chtěl jsem se zeptat… pro případ, že by už na to nebyl čas…, co si o mně myslíš?"
"Buď zticha. A počítej," řekl Třetí a sejmul víko ze svého translátoru.

Antigravitace není legrace
Ivan Mls
"Ano, tady je Patentní úřad," opakoval už poněkolikáté do telefonu úředník trpělivě, "Samozřejmě že můžete přijít předvést svůj přistroj. Od toho tady jsme. Dnes? Klidně. Máme čas. Tak tedy v šestnáct nula nula. Ano. Dveře číslo sto dvanáct. Prosím. Nemáte zač. Na shledanou."
Úředník položil unaveně sluchátko do vidlice a ohlédl se na svého kolegu u vedlejšího stolu. "Připrav se, Václave. Za půl hodiny tady máme dalšího blázna, co vynalezl antigravitační přístroj."
Kolega povytáhl obočí, poslepu hmátl rukou za sebe do police, vytáhl naditý šanon, chvíli v něm listoval a pak zvedl oči. "Tak to už bude patnáctý antigravitační přístroj v tomhle měsíci. Letos se s nima nějak roztrhl pytel."
"Právě proto tě na to upozorňuji, aby ses připravil. Pomalu mi to už začíná jít na nervy."
"Jen klid," řekl kolega, "zvládli jsme jich čtrnáct, zvládneme i patnáctý a další. To přece není problém."
"Jen aby," zapochyboval úředník a jal se vyplňovat jakýsi přesložitý úřední tiskopis. Náhle se zarazil, zvedl hlavu a znovu se obrátil na kolegu: "Poslechni, neměli bychom zavolat esembáky?"
"Nešil, člověče," uklidnil ho kolega. "To až v nejhorším případě, kdyby se nechtěl dát přesvědčit, že antigravitace je

nesmysl a blbost."
"Jak myslíš," řekl ještě trochu nejisté úředník a dál se věnoval svému tiskopisu.
Věžní hodiny na nedalekém kostele odbily čtvrtou. V témže okamžiku se rozletěly dveře a v nich stanul muž s rozevlátými, poněkud prošedivělými mastnými a dlouhými vlasy. Měl na sobě baloňák, který pamatoval snad ještě víc než kabát poručíka Colomba a odřené džínsy. Na nohou kecky.
Jiskrným pohledem přelétl kancelář a vyhrkl: "Tak jsem tady." A bouchl o zem kufříkem, který svíral v levé ruce.
"Dobrý den," pozdravili ho unisono oba úředníci.
"Dobrý, dobrý," zahulákal roztržitě vynálezce a udělal si pohodlí. To jest stáhl ze sebe baloňák, pod kterým se ukázala flanelová košile nevalné kvality.
"Tak nám to ukažte," pravil úředník, zatímco jeho kolega dělal jakoby nic a urovnával si v polici šanony.
"Víte, pánové, já bych vám raději napřed pověděl, jak jsem na to přišel. Bude to alespoň srozumitelnější."
"Prosím, jak je libo," souhlasil úředník, "a posaďte se na to."
"Děkuji," řekl vynálezce, "já raději postojím."
"Jak chcete," souhlasil znovu úředník a sám se posadil. Také jeho kolega nechal police policemi a zahleděl se na příchozího.
"Tak jak bych začal. Jo. Víte, pánové, zabývám se dost důkladně matematikou. Mám ji rád. Stejně jako teoretickou fyziku. Rád si ověřuji nejrůznější teorie a je mi jedno, kolik mi to zabere času. A jednou při takovém příjemném matematickém posezení nad některými praktickými aplikacemi teorie relativity - nad kterými, to vám zatím neřeknu - jsem na to kápl."
Úředník pohlédl významně na kolegu a ten podle svého zvyku jen významně povytáhl obočí. Vynálezce to však ve svém zápalu nepostřehl a pokračoval ve výkladu.
"Je to jednoduché jako facka. Možná ještě jednodušší. Víte, já si původně myslel, že jsem někde udělal nějakou chybu, ale ono ne. Výpočty byly všechny správné. Prostě, abych vás nenapínal, že ano, přišel jsem na to, jak udělat antigravitaci. No, snad jsem to neřekl dost jasně, ale já nejsem žádný řečník, já se spíš vyjadřuji čísly. Ale snad jste mne pochopili. Nebo ne?" Podíval se na oba muže.
"Ale jistěže pochopili," povzbudivě se usmál na vynálezce úředník. "Vy jste tedy přišel na to, jak teoreticky udělat antigravitaci. Že?"
"Ale pánové," usmál se útrpně vynálezce, "kdybych na to přišel jenom teoreticky, tak jsem sem vůbec nechodil. Já už ten přístroj sestrojil. Mám ho tu s sebou!" Poklepal rukou na kufřík.
"Ach, tak takhle to je," zamyslel se úředník a vrhl další významný pohled na svého kolegu. "Ale předvést nám ho tu nemůžete, že?" zeptal se ještě.
"Já se vám divím," dal si ruce v bok vynálezce, "to jste Patentní úřad? To vám stačí, když vám někdo řekne, že něco vymyslel, abyste mu na to dali patent, nebo to musí taky ukázat? Já se vám divím." Sklonil se nad kufřík a otevřel ho. Vysoukal z něj popruhy, které pravděpodobně pocházely z padáku, jenže tyhle byly ověšené různými skříňkami. Vynálezce si svůj aparát navlékl na tělo, zapnul přezky a postavil se do středu místnosti.
Úředník vrhl na kolegu pohled, kterým ho vybízel k tomu, aby už také konečně něco řekl. Druhý úředník tedy vstal, odkašlal si a začal: "Víte pane, ale podle nás je antigravitace čirý nesmysl. Odporuje to všem přírodním zákonům a…"
Vynálezce ho nenechal domluvit: "Jděte do háje, vy chytrej! Vy tomu rozumíte asi tak, jako koza petrželi! Prej odporuje přírodním zákonům!"
"Promiňte to mému kolegovi," ozval se zase první úředník. "Nevyjádřil se tak docela přesně. Chtěl vám říct jen to, že v tomto měsíci jsme zde už měli čtrnáct vynálezců s žádostí o patent na antigravitační přístroj. A nikomu z nich nefungoval!"
"Byli to packalové!" zvolal vynálezce, který se zprvu trochu zarazil, když uslyšel o těch čtrnácti. "Můj přístroj skutečně funguje. Já vám ho tady klidně předvedu, abyste to viděli a pak mi dáte patentní přihlášku."
"Jak chcete," souhlasil úředník. "Tak se do toho dejte!"
Vynálezce ještě jednou utáhl všechny přezky a přistoupil k oknu. Prudkým trhnutím je otevřel.
"Co chcete dělat?!" vykřikli oba úředníci téměř zároveň.
"No předvedu vám, jak ta moje mašinka funguje v praxi. To jste přece chtěli vidět, nebo ne?"
Úředník chytil muže za rameno. "Předvést, to ano. Ale tady, v kanceláři. Vypadnete z okna, zabijete se a my s tím budeme mít ještě problémy."
"Jděte do háje, pánové," pravil fanfarónsky vynálezce. "Můj aparátek doopravdy funguje. Nemusíte mít žádné obavy. Nic se mi nestane."
"My přesto trváme na tom, abyste ten pokus uskutečnil tady, v kanceláři," stál na svém úředník. Chytil vynálezce ještě pevněji za oděv.
"Podívejte se, pánové, tak já vám tady podepíšu místopřísežný prohlášení, že z toho vokna lezu na vlastní nebezpečí a že vy nenesete na nějakým tom případným neštěstí žádnou vinu. Stačí?"
"Dobrá. Uděláte to tedy na své nebezpečí."
Vynálezce usedl ke stolu, vzal papír, pero, sesmolil krátké prohlášení, podepsal ho a podal úředníkovi. "Stačí?"
"V pořádku," zastrčil úředník papír do zásuvky. "Abyste měl na ten svůj pokus nějakou památku, tak vás tady kolega vyfotí."
Kolega vytáhl z registratury mohutný fotoaparát. Přístroj mohl vážit dobrá čtyři kila.
"Co to má bejt?" podivil se vynálezce při spatření onoho monstra.
"To je speciální polaroid. Dělá fotky okamžitě, barevně a v libovolném počtu. Dárek od jednoho vděčného vynálezce."
"Aha. No tak já jdu. Ať se vám ta fotka povede. Myslím že to bude prima snímek, až se budu producírovat vzduchem

pět pater nad zemí. Tak jedem."
Vynálezce se postavil na okenní parapet, chvíli manipuloval na tlačítkách, která byla na skříňkách. Druhý úředník na něho zatím mířil objektivem fotoaparátu. Vynálezce ještě naposledy utáhl popruhy a vykročil do prázdna.
Strašlivý skučivý zvuk prolétl prostorem. Pak se ozvalo mohutné žuchnutí a zvuk utichl. V tom okamžiku začala křičet nejméně stovka hrdel. Druhý úředník odstoupil od okna a uschoval fotoaparát opět do registratury. "Za chvíli tady máme esembáky."
"Mh, tak to byl patnáctej. Chudák. Měl prostě smůlu, že se narodil tak brzo." Úředník si klidně sedl za stůl a na desku položil vynálezcovo místopřísežné prohlášení.
"Jo, jo, měl smůlu. Nedal se prostě přesvědčit. Stejně je to zajímavý, že na stejnou věc přišlo téměř zároveň tolik lidí. V tom bude mít určitě prsty někdo od nás."
"Určitě. Tihleti časotuláci dělají někdy pěknou paseku. Asi se někomu nelíbilo, že antigravitace bude objevena až v roce 2136. Tak to chtěl urychlit."
"Jenže mu to stejně nevyjde. Jo, a podej mi baterky, musím už vyměnit zdroj v rušiči antigravitace," řekl kolega a vytáhl z registratury "fotoaparát".

Budete si přát? zahuhňala centrální automatická servírka
Jaroslav Veis
"Dej si taky somasovou roládu, Sneidere," poučil mě Foster a ukázal na židli z ohýbaného plechu. Při představě zástupů dívčích stehen, která na jejích ostrých hranách přišla k úhoně, mi málem naskočila husí kůže. Opatrně jsem se posadil.
"Potřeboval bych s něčím píchnout," říkal Foster a mával rukou, aby zkřížil dráhu paprsku objednávkového robota.
"Budete si přát?" zahuhňala centrální automatická servírka. Hlas měla nepochybně naprogramovaný tak, aby vzbuzoval laskominy, jenže to znělo, jako kdyby jí někdo zaplácl plechové hrdlo lžící výživné vitamínové omáčky, která stále vedle v lahvi a které nikdy nikdo neřekl jinak než sostrsós, i když se odjakživa jmenovala Programátorova pochoutka.
Foster objednal a já se zeptal, o co tak důležitého a ryze soukromého mu jde. Protože kurátor Foster má ještě menší příděl somasa na týden než já, a pozval-li mě na podíl ze své skromné porce bílkovin a vitamínů - přirozeně syntetických bílkovin a syntetických vitamínů -, musel k tomu mít nějaký důvod. Navíc mě pozval do nejlevnější Oázy dobré chuti, kde trvá nejmíň půlhodinu, než centrální dispečink Spojených jídelen objednávku prověří, ujistí se, že Forster má právo mě pozvat a já mám právo být pozván a po celou tu dobu bude u našeho stolu vypojen odposlech, neboť dvoukanálové informační spoje těchto laciných jídelen tolik věcí najednou prostě nesvedou. Tuhle maličkost většina lidí netuší, ale když někdo pracuje v Ústavu pro rekonstrukce organismů, už se to k němu nějak donese.
"Už jsi někomu sáhl do paměťových stop?" vybafl Foster rovnou. "Víš, jak to myslím…"
"Já si tu roládu dám bez sostrsósu," usoudil jsem po chvilce ticha a odstrčil jsem láhev.
"No tak, Sneidere…," trochu ironicky řekl Foster. "Nebudem kolem toho přece chodit jako turisti kolem vodotrysku. Sám jsi mi to jednou vyprávěl. Jak to bylo tenkrát s Halérem?"
Tenkrát… tenkrát bylo všechno nové a všechno jinak. S projektem Makropulos jsme začínali a nikdo nevěděl, co přinese. A stačilo jen šest let… V principu ovšem byl projekt Makropulos báječná věc, i když mu šéf Ústavu pro rekonstrukci organismů dal tak podivně znějící jméno. Prý podle prvního experimentu s prodlužováním lidského věku až k hranicím neomezenosti. Podnikl ho jakýsi doktor Hieronymus Makropulos v rudolfinské Praze na své dceři. Alespoň tolik praví naše propagační brožurka s odkazem na Čapka a Janáčka. Brožurka má slibný titul: První krok k nesmrtelnosti. Zasíláme ji na požádání každému od té doby, co Nejvyšší rada zdraví prohlásila rekonstrukce organismu za žádoucí a doporučila jejich rozšíření na zásadě dobrovolnosti. Úplná rekonstrukce, praví brožurka, oživí nejen vaše tělo, ale taky mysl. Stárnoucí buňky nahradíme buňkami zcela svěžími, obsah obou hemisfér vašeho mozku přelijeme do nových polokoulí. Rychle, pohodlně, bezpečně! Žijte moderně - buďte nesmrtelní! Přeloženo do srozumitelných slov, doporučuje se tu každému občanovi, aby se zúčastnil rozsáhlého rekonstrukčního plánu lidstva. Je to jednoduché: stačí jenom zajít do banky zdraví a nechat si odebrat vzorky několika stěžejních tkání - samozřejmě bezbolestně. Potom už zbývá jen každoročně uposlechnout výzvy našeho Oddělení záznamu paměťových stop a dostavit se do laboratoře, kde během několika minut přístroje zapíší veškerý obsah vědomí a později jen průběžně doplňují dosavadní záznamy. Vše je samozřejmě zcela diskrétní. Když potom účastník rekonstrukčního programu třeba těžce onemocní, podlehne úrazu nebo jen zestárne nad únosnou míru (poslední případ je ovšem zatím velmi vzácný), stačí vyjmout z banky zdraví vzorky tkání, nechat je tři měsíce kultivovat v aparatuře našeho šéfa, dokud nevyroste dokonalý jedinec, a potom prázdné síně jeho mozku vyplnit osobností k tkáni náležející. Může se žít dál. Donekonečna. Moderně. Nesmrtelně.
"Jak to bylo tenkrát s Halerem?" opakoval Foster.
Pokrčil jsem rameny. "Co by s ním bylo? Byl to prostě jeden z mých prvních svěřenců. Děláš přece kurátora už dost dlouho, Fostere, abys věděl, že někdy ti klient nadělá spoustu malérů, a jindy je to zase člověk, se kterým se rád skamarádíš. Haler byl ten druhý případ. Stačí?"
Foster zavrtěl hlavou. "Nestačí. Mě zajímá taky, cos tenkrát provedl s doktorem Terkoffem. Tím Terkoffem, který se pět let nedostavil k záznamu paměťových stop. Cos mu tenkrát provedl hezkého, že se tolik bojí zajít do tvého oddělení?"
Tenkrát… tenkrát jsem dělal to, co Foster teď - kurátora. Pečoval jsem o rekonstruované jedince v prvních měsících jejich návratu do života. Mezi posledním odběrem paměťových stop a rekonstrukcí totiž vždycky uplyne nějaká doba, může to dokonce být i rok, a je tedy lepší, má-li člověk po rekonstrukci po ruce někoho, kdo mu může poradit, pomáhat při překonávání možných obtíží. Dnes je to rutinní záležitost, ale tehdy ještě nikdo netušil, kde má tahle práce hranice. Já se například v Halérově případě stal detektivem amatérem a dospěl k závěru, že mého klienta někdo zabil, a vraždu

maskoval jako nešťastnou náhodu. Dokonce jsem vraha objevil - jenomže jsem mu nemohl nic dokázat. A přece jsem objevil způsob, jak ho alespoň trochu potrestat.
"Tys mu tenkrát řekl, že máš možnost pozměnit jeho záznamy paměťových stop," dorážel Foster. "Alespoň to se povídá. A vylíčils mu to tak černě, že se tě dodnes bojí."
"Tak proč se vyptáváš, když to tak dobře víš?"
"Jak to - vím? Tohle jsou jen řeči. I když je to vlastně dneska asi jediný způsob, jak někoho potrestat. Nahnat mu strach, že až ho jednou rekonstruujou, tak z něj bude třeba lyrický masochista se sklony k exhibicionismu."
"Mám dojem, že ty v ničem radit nepotřebuješ, Fostere," řekl jsem. Metoda, o níž mluvil, už dávno nebyla mou soukromou, používali ji čas od času všichni kurátoři - když zjistili, že se bez ní neobejdou. I když, samozřejmě, to byla metoda zcela nezákonná. Ale to už nebyl vlastně můj problém: před rokem jsem povýšil do kanceláře s mosaznou tabulkou na dveřích: Harold Sneider, vedoucí oddělení záznamu a registrace paměťových stop.
"Právě že potřebuju, Sneidere. Já toho nemůžu použít jen jako strašáka. Ten chlap, o kterého mi jde, moc dobře ví, jak to u nás chodí. A já chci, aby se smažil v pekle ještě zaživa a aby ze všeho nejvíc chtěl umřít. Chápeš?" Foster se celý rozpálil. Vypadá jako trucovitý kluk, kterému vzali oblíbenou hračku, napadlo mě.
"Co je to za chlapa?" zeptal jsem se suše. "Jestli chceš, abych ti pomáhal, musíš mi taky říct, o co jde. Jestli tomu rozumím, rád bys nějakému mizerovi přegumoval záznamy paměťových stop a potřebuješ, abych tě pustil do archívu. Jenže to jsi vážně tak naivní, že si myslíš, že se tě ani nezeptám, o koho jde?"
Foster se celý nahrbil. Bylo vidět, že zatíná zuby. Ale napětí trvalo jen chvíli: "Slib mi, že to zůstane mezi námi."
Kývl jsem, proč ne.
"Jde o Editu. Vlastně o toho, kdo jí… o toho jejího chlápka."
Edita byla Fosterova žena. Koukalo jí z očí, že na to má chuť vždycky a všude. Bylo mi jasné, že v téhle situaci se musím tvářit chladně a soustředěně. "Dobře. Ale co je to za chlapa?"
"Za starodávna bych ho jednoduše zabil…," zamumlal Foster. Pak se nadechl. "To právě ještě nevím. Ale určitě je to někdo z Ústavu." Na čele mu naskočily ošklivé žíly. Nestál bych o to, dostat se mu do rukou, napadlo mě. I když by mě potom rekonstruovali.
Na stůl se snesly dva talíře s rolovanými plátky osmdesátiprocentního vysoce výživného somasa.
"Dobrou chuť," zahuhňala centrální automatická servírka.
Když mi Foster nabídl láhev s Programátorovou pochoutkou, zavrtěl jsem hlavou. "Víš co?" řekl jsem. "Zastav se dnes po páté u mě. Uvidíme, co se dá dělat."
Zaklepal na dveře mé pracovny snad půl minuty po páté. Bylo zřejmé, že myslí na jedinou věc: jak se pomstít milenci své ženy. I když ho zatím neznal.
"Tak co? Pomůžeš mi nějak?" řekl místo pozdravu.
Pokrčil jsem rameny. "Snad. Mám takový plán…, snad ti pomůže - nebo alespoň uleví." Ukázal jsem mu, aby šel do spojovací chodby, která vede z mé kanceláře do sálu s terminálem našeho ústředního počítače. Jsou v něm uloženy všechny kódy paměťových stop. Kdo zná patřičnou kombinaci, navolí ji na terminálu a za pár okamžiků mu z dopravníku vypadne černý kufřík s několika magnetickými disky, na kterých je zapsána celá lidské osobnost.
Foster se trochu rozpačitě usmál. "Ale já ještě nevím…"
"Potom," řekl jsem a postrčil ho před sebe do chodby.
Šel dva kroky přede mnou. Když jsme se octli v místě, kde se chodba lomí doprava a pokračuje po krátkém schodišti dolů k sálu, sáhl jsem po asi metrové ocelové tyči, kterou jsem hned po obědě vymontoval ze zábradlí schodiště.
Foster se instinktivně v posledním okamžiku otočil, ale uhnout už nedokázal. Tyč dopadla na zátylek, do místa, kde pod kůží sousedí atlas a čepovec. Byl mrtvý dřív, než se tělo skutálelo pod schody.
Vzal jsem ho pod rameny, kousek popotáhl a loktem strčil do okna. Taky tohle jsem si připravil hned po obědě. Nečekal jsem ani, až tělo dopadne o padesát metrů níž na betonový chodník a rychle jsem okno přirazil. Ocelovou tyč jsem zasunul zpátky do zábradlí. Tady se přece nic nestalo, rozhlížel jsem se po chodbě.
Neznepokojoval jsem se, že by po mně někdo mohl pátrat. Jednak rekonstrukce samotná je jednodušší než vypátrání pachatele vraždy - to jsem věděl z vlastní kurátorské zkušenosti - a jednak o dvě patra výš je poslední podlaží budovy s dlouhou terasou, kudy Foster dvakrát denně chodí ke svému kamrlíku. A přes tak nízké zábradlí, jako je tam, by dokázal přepadnout i nešika.
V pracovně jsem vymačkal na voliči telefonu číslo.
"To jsi ty, Edito? Harold. Poslouchej, nezapomněla jsi na dnešek? Je přece středa, kočko - a víš, co dá práce sehnat na falešný osobní kód pokoj v hotelu…"
Samozřejmě že nezapomněla. Stačilo ji slyšet, abych viděl, co jí zrovna teď kouká z očí.

Tiše jsem se zvedl z postele s pomuchlaným prostěradlem místo přikrývky. Edita spala na břiše, zpola odkrytá, spokojeně a živočišně. Opatrně jsem se oblékl. Pomalu, aby ji klapnutí zámku nevzbudilo, jsem za sebou zavřel dveře. Vypadá smyslně, i když spí, pomyslel jsem si. A možná, že tak bude vypadat i ráno, až ji automatická uklízečka najde mrtvou. Sebevražda, usoudí potom policie, dneska je to častá záležitost. Stejně ji zrekonstruují a za tři měsíce je tu jako nová.
A co já, poslední a zbývající vrchol milostného trojúhelníku? Půjdu se projít do městského parku. Tam a zpátky budu procházet řadou nemocných jilmů, které se už pár let říká Alej smrti. Od té doby, co jsme nesmrtelní, co každý, kdo zemře, se brzy objeví znovu na svém místě a možná ještě dokonalejší, se zabíjí často. Někdy pro pár drobných, jindy pro úsměv, který se někomu nelíbí, někdy jen tak. Aby se něco dělo. Co že je smrt? Muška jenom zlatá. Přelétne a nový život je tu. Žijeme moderně. Nesmrtelně. Byl jsem si naprosto jistý, že v parku nepřežiju víc než hodinu.

Tenkrát s Halérem…, koho by napadlo, že projekt Makropulos takhle změní svět. Že změní i mě samotného.
Ne, neměl jsem výčitky svědomí. Zabil jsem Fostera - i když byl můj přítel - a zabil jsem Editu - i když jsem ji tak trochu miloval. Ale za tři měsíce tu budou oba jako noví, usměvaví a možná šťastnější než dřív. Určitě šťastnější. A jestli teď kráčím do Aleje smrti, tak jenom proto, že nechci nosit v hlavě vzpomínku na tupou ránu ocelovou tyčí do hlavy, na tělo klesající mezi schody, na prázdnou otevřenou skleničku od léků na zemi vedle postele. Až mě zrekonstruují, bude mi naštěstí tahle sekvence paměti chybět. A bude chybět Fosterovi i Editě. A co potom? Začneme nový život, všichni tři a snad si v něm dám konečně pozor a přestanu si všímat toho, co kouká z očí Editě Fosterové…

"Dej si taky somasovou roládu, Sneidere," poučil mě Foster a ukázal na židli z ohýbaného plechu. Při představě zástupů dívčích stehen, která na jejích ostrých hranách přišla k úhoně, mi málem naskočila husí kůže. Opatrně jsem se posadil.
"Potřeboval bych s něčím píchnout," říkal Foster a mával rukou, aby zkřížil dráhu paprsku objednávkového robota.
"Budete si přát?" zahuhňala centrální automatická servírka…

A přece platí
František Houdek
1
Co pamatuji, nezažila Praha tak příšernou zimu jako letos. Lidem na ulici mrzl úsměv na rtech a chodníkům pukaly obrubníky.
Před totální hibernací mě spasila pivnice U zívalů, kde se pravidelně zastavuji na svou denní dávku protijedu. Pomáhá mi překonat následky… hm… následky.
V hutném ovzduší nabitého lokálu jsem spatřil v koutě plovat hlavu Jíry Šebka, spolužáka z fakulty. Vyhlížela nezdravě a vyloženě usouženě.
"Zdravíčko, Jíro," deru se k němu. "Jsem rád, že tě vidím."
"Nápodobně," zamumlá a udělá mi místo. To jest zhluboka se nadechne, chvíli drží, aby se okolí přizpůsobilo, pak prudce vydechne. Do čerstvě vzniklého prostoru hbitě vklouznu. Vejdu se tam i s aktovkou. Máme to natrénované ze studií.
Teď už se s Jírou vídáme jen na pivu, a to velice zřídka a krátce. Končí totiž v práci jinak než já a je taky ženatý.
"Jak to, že jsi dneska ještě tady?" divím se.
"Mám alibi."
"Jaký?"
"Stojím frontu na mandarinky."
"Mě podrž, ty? Kterej jsi vždycky tak nenáviděl fronty?"
"Nenávidím je pořád. Jenže doučuju zelinářovi kluka, a žena o tom neví."
"Chápu. Máš prostě kliku. Poslyš, nemoh bys mi…"
"Nemoh."
"Jseš pěknej kamarád!"
"Hele," rozevřel tašku. "Tohle mi musí vydržet aspoň na dvě dlouhatánský fronty. Kdovíkdy je zase dostanou. Jestli ti můžu radit, najdi si taky něco podobnýho."
"To se lehko řekne, ale hůř udělá! Copak se můžu z ničeho nic sebrat, vpadnout do krámu a optat se zdvořile: Račte odpustit, pane vedoucí, nemáte náhodou dítě tvrdý na matyku? Nejspíš by na mě popad lopatku na brambory!"
"Hm, máš pravdu. Já se s ním jako náhodou seznámil U zlatý blumy. Krásně jsme se spolu opili."
"Ty ses zbláznil! Copak na to mám?"
"Myslíš, že já jo? Byla to investice. Dostal jsem tip od uklízečky z ústavu, bydlej ve stejným baráku."
"Jak už jsem řek, máš kliku. Víš co? Necháme to plavat. Beztak jsem s tebou chtěl mluvit o něčem úplně jiným. Jak pořád žiješ? Co doma, v práci?"
Musím vysvětlit, že Jíra, jako student s daleko nejlepším prospěchem, dostal místo, které jsme mu všichni záviděli. Teď už z něj byl samostatný vědecký pracovník Ústavu obecné a fyzikální chemie ČSAV. Miloval se s entalpií a entropií tak náruživě, že tento poměr nezůstal bez následků, jak jste mohli vidět v odborných časopisech a především zaslechnout v kuloárech. Bohužel, tyhle zaručené kuloárové zvěsti rády přehánějí, jak známo, a tak jsem se už při našem posledním náhodném setkání u piva pokusil dopídit něčeho přímo od pramene. Marně, kupodivu. Dřív Jíra vykládal o své práci každému a pořád. Minule poprvé mlčel jako ryba. Něco se muselo stát. Zato dnes se situace vyvíjela nad očekávání příznivě. Dostatek času a neuhasitelná žízeň (to první u Jíry dost vzácné) proměnily mého přítele v kafemlejnek. Mlel a mlel. Když jsem úspěšně absolvoval veselé i smutné epizody z intimního života čtyřleté Renátky a schylovalo se k líčení jeho manželských i nemanželských kontrapunktů, vzepjal jsem se ke generálnímu útoku.
"A co takhle věda, Jíro," utrousil jsem nevinně, využiv okamžiku jeho konzumace, "jde?"
"Ále, to víš, že jde," změnil téma. "Někam."
"Hele, neštvi mě! Takovej flek a ještě nadáváš! Jseš už jako ostatní!"
"Já ne doopravdy. To jen tak. Docela to ujde, řekl bych."
"A doktorát?"
Zachmuřil se. "S tím je to blbý."
"Proč? Publikuješ dost a docela slušně, pokud můžu soudit."
"Jenže ne já, ale my. To jest já a mí dva šéfové."
"Ty máš dva šéfy?"

"Má bejt? Láďa Stehno z VÚ DDT má tři."
"No prosím. Ať má. Jenže pořád mi uniká souvislost s doktorátem. Asi jsem drobet natvrdlej."
"Spíš naivní, poněvadž neděláš ve výzkumáku. Tak mě sleduj: disertačku vyššího šéfa dorazíme napřesrok. Pak ho to budu muset naučit, aby mi to obhájil. Druhej mi zabere tak pět šest roků. Je ještě dost mladej. A pak teprve - kdoví - sfouknu tu svoji. Pokud se mezitím nezblázním."
Cosi v jeho hlase mě zarazilo. Pozorně jsem si ho prohlédl. Opravdu, zdaleka nevypadal jako ten květolící, dobře naložený muž minulosti. "Co to povídáš? Pročpak by ses měl bláznit?" Bolně vzdychl a mlčel.
"Počkej, Jíro, teď vážně. Ty se cítíš nějak špatně?"
"Vůbec ne, právě. Jenom…," zarazil se. "Pavle, ty mě přece znáš. Choval jsem se někdy jako cvok?"
"To víš, že ne! Jseš normální kluk."
"Byl jsem. Teď mám halucinace."
"Cože? Ty a halucinace? O čem, proboha?"
"O… to se nedá jen tak říct."
"Jíro drahej, vzpamatuj se! Tady máš nový pivo. Napij se. Tak. Chutná?"
"Chutná…"
"Tak jseš normální. A teď mi hezky pověz, co tě žere."
"Já o tom ani mluvit nemůžu. Je to tak strašný, že to nemůže dopadnout jinak než špatně. Ledaže… ledaže bych ti to ukázal."
"Tak ono je to k vidění?"
"Mluvím vážně. Moh bys přijít ke mně do ústavu?"
"Jasněže. Hned zejtra. A teď pij a nemysli na to."
Poslušně se napil a upřel oči do prázdna. Právě jsem se začínal bát, že ho to zase bere, když promluvil:
"Koukni na ty lidi, jak pijou pivo," pravil něžně. "Jejich dědové ho pili, budou ho pít jejich vnuci."
"Jo. Na něco je holt i vědeckotechnická revoluce krátká. Zaplaťpánbůh"
Neslyšel mě. Zrak vizionářsky upřený někam daleko za cigaretový kouř, deklamoval prorocky: "Kluci točený v hospodě, holky lahvový doma. To je budoucnost!"
"Co je mu?" dloubl do mě tlouštík v rozepnutém kožichu, stojící vedle.
"Copak neslyšíte?" odbyl jsem ho. "Věští."
Jas v oku pohasl, Jíra se vzpamatoval. Otřásl se.
"Koukám, že žvaním jenom já. Co ty? Vypravuj, jak kantoříš?"
"Co ti mám vykládat! Učím pořád to samý. Aspoň, že ti studenti se mění. Nevěřil bys, jaký se mezi nima najdou koumesové! Třeba zrovna teďka mám ve třetí dé jednu holku. To je hlavinka! Tereza Cvrčkova se jmenuje. Člověče, když si vzpomenu, jak jsme jí s Pepou Košťálem, to je fyzikář, co se mnou sedí, vysvětlovali vlnovou funkci! Nakonec jsme v úplný panice zavolali matykáře. Uříz si kšandu jako vrata, a to ty svý počty opravdu umí. To je ženská, panečku!"
"Pavle, poslouchej, nejsi ty do ní tak trochu…"
"Co?"
"No… udělanej!"
"Já? Do ní! Vždyť ani není kdovíjak hezká! I když, jak se ti tak někdy rozpovídá, úplně se změní! Fakticky! Najednou je z ní docela šaramantní pěknice."
"Vždyť jsem to povídal! Jseš do ní celej hin."
"Ale platonicky! Je to moje žačka."
"A nejen tvoje…"
"Právě. Když o tom tak uvažuju, baští ji snad všichni kantoři ve škole! Kalandr, to je ten matykář, kvůli ní koupil v Tuzexu pikslu earl greye, poněvadž ho ráda."
"Kolik mu je?"
"Devětapadesát. Má rok do penze. Kdybys ho viděl, chudáka, po tý diskusi o vlnový rovnici! Úplně zdrcenej! Prej: co si teď o mně Térinka pomyslí? Vyváděl jako zfetovanej tínegr někde v Hyde Parku!"
"Ty o ní mluvíš jako o filmový superstar! Učitelky, ty ji asi moc v lásce nemaj, co?"
"To teda ne. A tělocvikář."
"I ten? Proč?"
"Šuška se, že na něj jednou z hlavy vysypala rovnici tělesa, který v prostoru vytvoří guma jeho trenýrek při kotoulu plavmo. Tak zahořk."
S potěšením jsem sledoval, jak se chechtá.
"Začínám bejt na tu tvoji Terezu pěkně zvědavej. Přiveď ji někdy ke mně do ústavu. Třeba by se dala na chemii."
"Proč ne? Jenže Pepa ji tahá na fyziku, Kalandr zase na matyku… Budem to mít těžký. To víš…"
"Ježišmarjá, osm! Musím mazat domů nebo se Zuzy zblázní! Nezapomeň zejtra!"
"Jasně, zejtra." Než jsem se vzpamatoval, byl v trapu.
Nevím, jak dopadl doma, doufám, že líp než já. I když o moc asi ne. Zelenina zavírá v šest.

2
Nazítří jsem samozřejmě nepřišel. Dostal jsem angínu, a musel ležet. Chudák Jíra na tom byl ještě hůř, na středisku mu přišili nejnovější zahraniční model chřipky, virus AQX-19 nebo tak nějak. Takže jsme si jen volali. I v telefonu jsem cítil, jak Jíra nezadržitelně malomyslní. To víte, měl nadbytek času na přemýšlení a nesměl pít pivo. I Titán by se zlomil.

Naštěstí moderní medicína dokáže zázraky, a tak jsem ho už po dvou recidivách a čtyřech týdnech opět spatřil. Stál opřený v koutě a třesoucí se rukou zvedal sklenici k ústům. Vyzunkl ji téměř naráz.
"Ahoj. První?"
"Gllm… první," vydechl blaženě.
"Vidím, že už jsi zdravej. Ale poslyš, není trochu brzo?"
"Po čtyřech nedělích není nikdy brzo! Člověče, ty si nedovedeš představit, jak jsem zkusil! Byl bych se tu zastavil už ráno, když jsem se šel nechat uznat. Neměli otevříno," dodal lítostivě. "Tak si to teď vynahradím," strkal nos do půllitru. Ohleduplně jsem počkal, až dopije.
"Co tamto, Jíro?" zeptal jsem se opatrně.
"Co? Jo, tamto?"
"Měls to zas?"
"Ne. Jsem ti povídal, že mě to bere jenom v práci." Chvíli mlčel. "Máš čas?"
"Zrovna mám."
"Tak víš co? Seberem se a půjdem do ústavu. Hned teď!"
"Klidně. Jen jestli nejseš ještě slabej?"
"Jsem docela fit. A chci to mít z krku."
Řadou křivolakých chodeb a vrzavých lítaček mě dovedl do malého zaneřáděného kamrlíku v suterénu. "Tak tady dělám," oznámil mi. "Hm, pěkně zastrčený…"
"A proto klidný. Radši si nesedej, je tu všude plno prachu. Moment, hned ti to ukážu."
Přikročil ke stolu, chvíli na něj zíral. Pak zařval: "Hergot, kdo mi ukrad termostat? Zločinci! Jestli mi ho zničej, nepřežiju to!" a vyrazil ze dveří. Přidal se další hlas a oba se vzdalovaly v nesrozumitelném dialogu.
Chudák, opravdu má nervy v kýblu. Takhle šílet kvůli pitomýmu termostatu!
Jíra se nevracel, tak jsem si začal prohlížet místnost. Nu, pracovnu nadějného vědce moc nepřipomínala. Uprostřed dva pracovní stoly pokryté pokecanými filtráky. Na jednom autotransformátorek, pH-metr, elektrická pícka a něco, co vypadalo jako vakuová destilační aparatura. Na druhém poličky s chemikáliemi, jinak prázdno. Skla digestoře oslepla náletem salmiaku, vedle, v nejtmavším koutě, haraburdí. Výlevka plná použitého nádobí. Pod ní olejová vývěva. U okna odřený psací stůl. Prostě ordinérní chemická laboratorka, navíc pěkně zaprášená po téměř jednoměsíčním osamění.
Namátkou vytáhnu z příručky jednu z knih. Handbook of Physical Constants, s dírou na hřbetě, hádám od dusičné. Já osobně bych toho tady moc nevybádal. Spíš časem taky dostal halucinace.
Z chodby se blížilo dusání. Dveře se rozletěly a vevalil se Jíra, v náručí rezavou bednu.
"Už jsem ho našel," zahlaholil ulehčené. "Laborantka ho pučila známý. Modlím se, aby mi ho ta ženská nerozhasila."
Položil termostat na stůl a začal si ho zaujatě prohlížet. Vsadil bych se, že dočista zapomněl, že jsem tady.
"To jseš holt celej ty! Napřed si mě sem pozveš, div mě neprosíš, a teď tu vysiluješ nad nějakým pitomým termostatem! Pamatuješ si vůbec, proč jsem tady?"
Jíra se hbitě vztyčil. "Ani nevíš, jak mi křivdíš," ohradil se dotčeně. "Abys věděl, bez tohohle krámu bych byl namydlenej. Nepředved bych ti ani ň."
Vklouzl do pláště, mně podal taky jeden.
"Jseš připravenej?"
"Už přes půl hodiny."
"Fajn. Tak mě sleduj. Vidíš termostat?"
"Vidím. I když jako termostat nevypadá."
"Poněvadž není kupovanej. Dělal jsem si ho sám." Popadl kádinku a vykročil k vodovodu. "Dám do něj deset litrů vody. Studený. Zkontroluj si to."
"Jo. Co má bejt?"
"Počkej." Ze zásuvky vytáhl ampérmetr a voltmetr a zapojil je na termostat.
"Tak. Kolik má ta voda?"
Mrkl jsem na teploměr. "Čtrnáct."
"To je výborný. A hodin máme… za minutu půl. Zapamatuj si to."
Připojil síť a stiskl spínač.
"Pojď blíž. Kolik ukazujou měřáky?"
"No, necelejch dvě stě dvacet na dva a půl."
"To souhlasí. Takže, tady máš papír a tužku, já ti utřu židli, a ty mi hezky spočítej, na kolik stupňů se ohřeje deset litrů vody při tomhle příkonu, za, řekněme, deset minut. Počítačku máš v šupleti. Mlč! Slíbils mi pomoc, tak šroť."
Počítal jsem, počítal. Jíra stál nade mnou a napjatě mě sledoval.
"Necelejch dvaadvacet."
"Správně. Mně to vyšlo stejně. Koukni se ještě jednou na měřáky." "Provedu. Pořád stejný."
"Tak budeme čekat. Zbejvá půldruhý minuty." A začal sledovat hodinky.
"Teď! Jedenáct třicet devět, přesně. Podíval by ses na teploměr?"
"Pětatřicet."
"Pětatřicet."
"Pětatřicet?"
"Pětatřicet."
"Ale to je špatně!"
"Správně."

"Ten teploměr vyhoď."
"Před chvilkou ukazoval čtrnáct stupňů správně. Že by se na dvaadvaceti tolik sek?"
"Asi jo."
"Tak si na tu vodu sáhni, ty Tomáši! Rozdíl mezi dvaadvaceti a pětatřiceti snad rozeznáš?" Ponořil jsem do lázně prst.
"Zdá se mi teplejší… Určitě." Jíra mlčel a čekal. "Blbnou ti měřáky."
"Voltmetr určitě ne, naměřil normální síťový napětí."
"Tak teda ampérák. Ukazuje ti menší proud."
"Kluci z dílen mi ho prohlídli. A ještě jsem si to po nich překontroloval. Na tyhle žárovce. Šedesátka, vidíš?" Obratně ji i s přístroji připojil k síti. "Můžeš se přesvědčit sám."
"Nula dvacet sedm, to jsem blázen …"
"Ha! Tak já tě ubezpečuju, že jseš normální kluk!!"
"Dobře. Vyhráls. A teď mi prozraď tu fintu."
Podíval se na mě divně. "Finta je v tom, že… to vůbec není vtip. Na mou duši. Ukážu ti ještě něco."
Vypustil ohřátou vodu. "Zchladím ho a ponořím jenom topný tělesa, aby se mi nespálily. Jsou dvě." Opatrně nasunul na nazelenalé spirály kádinky s vodou. Odkudsi vytáhl válec hermeticky uzavřený pístem. Na ten upevnil závažíčko z vah. Válec pak umístil do termostatu, mezi spirály.
"Sleduj ten píst," upozornil mě, celkem zbytečně, protože už mě to začalo bavit. Připadal jsem si jako demonstrátor pokusů při laboratorních cvičeních. Po chvilce, nevím, jestli uplynula minuta či pět, se píst pohnul. Pomaličku stoupal.
"Vzduch ve válci se zahřívá."
"Hm. A dost, řek bych."
"Vždyť si šáhni!"
"Au! Skoro pálí!"
"Spočítal jsem si, že vyleze o dvacet stupňů na centimetr."
"Ale od čeho se ohřívá? Voda kolem spirál je ještě studená!"
"Nevím, Pavle. Nic nevím. Jen to, že je to strašný, protože to musí bejt nemožný."
Seděli jsme celí nesví a pokoušeli se přemýšlet.
"Kdybych…, " z termostatu se ozvala rána. Jak jsem byl nervózní, div jsem neomdlel.
"To nic. Píst výpad z válce. Zapomněl jsem to vypnout. Pokračuj."
"Kdybych měl uvažoval jako naivní logik, řek bych, že se v tom tvým kouzelným termostatu rodí teplo navíc."
"Správně. Pokud je to pravda."
"Jenže pravda to bejt prostě nemůže."
"Tak musíme hledat chybu."
Taky jsme hledali, a jak! Povypůjčovali jsme si hromadu přístrojů, dokonce i geigera, jestli se nám tam neabsorbuje nějaké záření. Samozřejmě že ne. Všechno bylo k zbláznění v pořádku.
"Teď pudem domů a budem přemejšlet. To by v tom byl čert, abychom na něco nekápli," odhodlal se Jíra. "Uvědom si, Pavle, chce to klid. Klid a nápad. Zavoláme si, až nás něco inteligentního napadne. Jo?"
"Nic jinýho nám beztak nezbejvá."

3
Musím uvažovat! Klidně, věcně, logicky. Nějaké řešení přece musíme …
"Nech už toho dupání, proboha, nebo se zblázním!"
"Cože, už i ty?"
"Jak to, i já?"
"Ale nic, to já jen tak pro sebe… Cos to povídala?"
"Mohl bys laskavě přestat rázovat sem a tam jako uminutej?" opakovala má žena provokativně zřetelně.
"Promiň! Vždyť mě znáš. Když přemejšlím, tak chodím. Půjdu radši vedle."
"Nikam nepůjdeš! Chci s tebou mluvit."
"Klidně, jenže mě právě teď něco napadlo," lhal jsem. "Musím si to promyslet a zapsat, nebo to zapomenu."
"Neštvi mě, Pavle! Sedni si a poslouchej!"
"Když myslíš, že je to tak důležitý, prosím. O čem to má být?"
"O nás."
"O nás?"
"Hlavně o tobě. Mlč!! Nevím, jestli si to uvědomuješ, ale v poslední době jsi úplně nemožnej."
"Já…"
"Necháš mě domluvit? Mlčíš, jseš nerudnej, utrhuješ se na mě. Když máš doma něco udělat, odflákneš to."
"Ale…"
"A navíc jsi mi aspoň tejden nedal pusu. Copak je to normální?" Polkla a pokračovala odhodlaně. "Jestli sis našel nějakou… ženskou, tak to řekni rovnou, ať nezacláním. Můžu odejít k mamince," popotáhla.
"Proboha, Bělo, já…"
"Nemusíš se omlouvat, je to beztak trapný. Radši mi řekni na rovinu - máš nějakou?"
"Přísahám, že ne! Jak tě to mohlo vůbec napadnout?"
Oddechla si. Snažila se to sice zamaskovat, ale já to přesto poznal. Ani se jí nedivím. Ženskou může vyšťouchnout zas jen ženská. Alespoň v normálních případech.
"Tak co se s tebou děje? Máš potíže ve škole? Nebo se necítíš dobře?"

"Ani jedno, ani druhý. Víš, asi bych ti to těžko vysvětloval… "
"Jen to zkus! Třeba nejsem tak pitomá."
"To vůbec ne! Ale není to tvůj obor a taky nechci dělat z komára velblouda."
"Pěknej komár! Vždyť z tebe dokázal udělat dočista jinýho člověka! Potom se nediv, že se nervuju. A budu dál, dokud se to nedovím!"
"Tak dobře. Já ti to teda povím. Ale napřed přinesu tu flašku debrejskýho pro návštěvy. Teď zas mlč ty. Budeš to pití potřebovat."
Jasně, že to byla zdržovací finta. Potřeboval jsem si rozmyslet, co jí vlastně řeknu. Pravdu, polopravdu, nebo… V tom jsem dostal nápad. Použiju svojí ženy jako testovacího média. Jak zareaguje, coby představitelka laické veřejnosti?
"Tak se soustřeď, Bělunko," začal jsem procítěně. To už za sebou měla prvních pár doušků a nějaké to mazlení a měkla zvědavostí.
"Jíra Šebek, znáš ho, viď?, náhodou vynalezl stroj na získávání energie. Já se k tomu nachomejt."
"No a?" zeptala se nevzrušeně.
"Dokážeme vytvořit energii! Z ničeho!"
"A co je na tom? Taková elektrárna ji vyrábí taky, nebo snad ne?"
"Elektrárna, milá Bělo, ji jenom přeměňuje z jedné formy na druhou. Kdybys v ní něčím netopila, nedostaneš z ní ani watt! A v tom to právě vězí, my topit nemusíme. Takže máme perpetuum mobile. Říká ti to
něco?"
"Počkej, to je nějakej stroj, ne? Pohyblivej, soudím podle jména?"
"Třeba. Jenže teoretickej. Prakticky nikdy nemůže existovat."
"Tak počkej," zpozorněla, "husu ze mě nedělej. Jak to, že jste ho objevili, když nemůže existovat?"
"To kdybych věděl! Prostě ignoruje fyzikální zákony!"
"Tak ty zákony neplatí," odvětila shovívavě.
"Zákon zachování energie!" vyletěl jsem. "Ten platit musí!"
"Počkej, neštěť se hned! V historii se přece mockrát stalo, že lidi museli nějakej ten zákon poopravit."
"Nějakej snad jo, jenže tohle je zákon zákonů! Díky tomu, že platí, existujeme my, svět, všechno!"
"Nebuď zaujatej. Copak Einstein taky neopravil nějakej veledůležitej zákon tou svou teorií?"
"Dokonce celou fyziku."
"Tak vidíš. A zbořil se svět? Nezbořil."
"Já se zblázním!"
"Hlavně nebuď přecitlivělej." Protáhla se. A slušelo jí to, jak byla takhle milounce přiopilá. Všimla si mého pohledu.
"Na přecitlivělost je nejlepší sex," broukla. Já musel myslet na energii, ona mhouřila oči blahem. Ona spala, já musel myslet na energii.
Ještě předtím než usnula, dýchla mi do ucha: "Jsem tak ráda, Pavle, že jsi jen vynalezl to perpetuum! Já už se bála, žes mě přestal mít rád."
Tak to vidíte.

4
Člověk leccos vydrží, protože musí. I bezesnou noc plnou obludných myšlenek. Nakonec přinesla užitek, protože po náporech stále nestvůrnějších představ, kdy už vyčerpaná fantazie odmítala přísun dalšího materiálu a já dobděl až do stadia relativního klidu, jsem dostal nápad.
Hned ráno jsem Jírovi volal. Domluvili jsme se, že se u něj k večeru zastavím.
Den strávený mezi studenty mi přinesl osvěžení, takže jsem začal celkem bohorovně.
"Přemejšlel jsem o tom, Jíro. A napadly mě dvě věci. Za prvé se musíme rozhodnout, jak vlastně k tomu jevu přistupovat. V zásadě máme dvě možnosti."
"Věřit, nebo nevěřit."
"Tak. Buď to všechno prohlásíme za důsledek chyby či nepřesnosti v zařízení, kterou sice nejsme s to odhalit, ale která přesto existuje. V tom případě termostat rozebereme a součásti proměříme. Na chybu přijdeme, nebo ne. A i když ne, budeme ji dál považovat za příčinu toho jevu, a pokusíme se na všechno co nejdřív zapomenout."
"Hmm…"
"Druhou možností je - jak jsi to nazval - uvěřit. Musíme přijmout fakt vzniku tepelné energie… z ničeho - ať se to zdá sebeabsurdnější - a věnovat se studiu a odhalení podmínek, za jakých k tomu dochází."
"Rozumím. Já si to sesumíroval podobně. A jsem rozhodnutej."
"Přijmout a zkoumat?"
"Jasně. A ty?"
"Taky."
"Fajn." Trocha napětí z nás spadla, je rozhodnuto. "Je ti ale jasný, Pavle, že z toho nejspíš kouká blamáž jako Sněžka?"
"Může, ale nemusí. Ví o tom kromě nás někdo?"
"Ne."
"A my budeme mlčet. Třeba časem na něco přijdeme. Vlastně já už možná přišel! To je právě ta druhá věc, o který jsem chtěl mluvit. Kde je psáno, že se v tom zatraceným termostatu tvoří jenom teplo? Co když tam vzniká i energie vyššího druhu, která se dá využít jako práce? To by byl gól! Zkoušels něco takovýho?"
"To mě nenapadlo."
"Vidíš."

"Jenom jsem zvědavej, jak to hodláš realizovat?"
"Všelijak. Musíme zkoušet. Třeba si tam zkusíme nabít baterii."
"Závidím ti tvůj humor."
"Myslím to vážně." Sáhl jsem do kapsy a vytáhl baterku. "Nesvítí, koukni. Baterie je vytlučená, ale přitom není moc stará. Tak ji tam šoupnem. I s baterkou. A aby se jí tam nestejskalo, přidáme tam kyvadlo. Kde máš to závažíčko z pístu? Ukaž." Přivázal jsem ho na kus provázku, vyžebraného od školníka.
Chudák Jíra, pozoroval mě s vyvalenýma očima.
"Ty si fakticky myslíš, že to zabere?"
"Vůbec ne. Dokonce se vsadím, že ne. Ale nějak začít musíme, když jsme se rozhodli vzít to vážně. Časem, doufám, vymyslíme něco chytřejšího. Třeba s příkonem… Můžeme přidat dělič nebo můstek a zkoušet, jak ovlivní to nadnormativní ohřívání. Nebo už jsi to dělal?"
"To víš, že ne. Vždyť jsem tomu nevěřil, k sakru!"
"Já vím. Rozkmitej to závaží a zapni termostat. Jsou spirály dost ponořený? Tak sýpem na hodinku ven."
"Kam chceš chodit?"
"Ty se ptáš?"
"No jo. Já vůl. Jdem."
Vraceli jsme se obrněni proti případným šokům. Alespoň jsme si to mysleli.
"Počkej," zarazil mě Jíra přede dveřmi do laboratoře. "Poslouchej! Slyšíš? Máme tam poltrgajsty!"
Opravdu, teď jsem i já zaslechl docela tiché cinkání. Rozrazili jsme dveře.
V obou kádinkách hlasitě bublá voda. Vaří se jako čert. Kyvadélko se vesele klinká, s amplitudou přinejmenším dvojnásobnou oproti počáteční. Kdyby ho nezarážela stěna jedné z kádinek, snad by vyskočilo z termostatu ven.
Takhle jen pravidelně pocinkává o sklo. A abychom na tenhle "fyzikální happening" lépe viděli, baterka nám k tomu bliká slabým, přízračně nažloutlým svitem. Prosvětluje bublinky v kádinkách, deroucí se k hladině, a takto oživlé stěny občas přetáhne, jako když bičem mrskne, mosazným odleskem z poletujícího závažíčka. Vidět to magistr Kelly, tak nechá alchymie a začne pěstovat kedlubny.
Stáli jsme, civěli a čekali na infarkt.
"Pavle, člověče, vidíš to, co já?"
"Nevím, co vidíš ty, ale já to vidím taky!"
"Zázrak!"
"Vopravdickej."
Když jsme se vynadívali, vypnul Jíra proud. Jeden kyv, druhý, žárovka o odstín potemní, cinkání zeslábne, ustane. Jen voda setrvačností vře dál. Protřel jsem si oči a znovu stiskl spínač. Netrvá dlouho a celá čtverylka pokračuje v původním rytmu.
Sáhl jsem dovnitř. Světlo zhaslo. "Jasně, nechal jsem ji zapnutou. Já sklerotik."
"Přestaň ze sebe dělat drsana, Pavlíku. Hlásek máš tenkej jako mimin-kovskej pšouk. Radši..."
Zazvonil telefon. Jíra ho zvedl a chvíli poslouchal. "Spolehněte se. Zhasnu, zamknu a mizíme.
Vrátná. Vyhazuje nás, musíme vypadnout." Podíval se mi do očí. "Od zejtřka začnu seriózně zkoumat a měřit, protože tohle už nemůže nebejt pravda."

5
"…Tak abychom to shrnuli: nelze zkonstruovat stroj, který by konal práci bez ekvivalentního příkonu. Banálně řečeno - práci z ničeho."
"Perpetuum?" ozvalo se z lavic.
"Správně, perpetuum mobile, v tomto případě prvního druhu. Sen mudrců minulosti."
"Soudruhu profesore…"
"Copak, Terezko?"
"Doopravdy nejde sestrojit? To perpetuum?"
"Absolutní nemožnost… ehm… absolutní."
"To se mi zdá divné," zapochybovala. "Co je na tom divného?"
"Všechno. Už to absolutní. Zní to strašně definitivně. A potom - třeba to není tak nemožné."
"Cože, ty něco víš?"
"Nevím, co bych měla vědět. Jen se mi nezdá, že je něco absolutně nemožné. Spíš bych řekla, že to zatím neumíme. Z pohodlnosti nebo ze studu to raději prohlašujeme za nemožné."
To děvče mi nevědomky lilo krev do žil. A já jí za to budu muset vycinkat.
S těžkým srdcem jsem vytáhl do boje za svou kantorskou čest.
"Milá Terezko," spustil jsem domlouvavě, "máš ty vůbec ponětí, kolik vědců, a nebyli to rozhodně žádní hlupáci, si na tomhle oříšku vylámalo zuby? Dokud konečně nepochopili, že neběží o regulérní řešitelský problém, ale o holou nemožnost! Dnes už nikoho ani nenapadne ztrácet nad takovým… hm… nesmyslem vůbec čas."
"Ale přece jste nám na začátku roku několikrát opakoval, ať se nebojíme pochybovat a přemýšlet i o věcech na první pohled nemožných! Že si to líp ujasníme."
"To beru. Z pedagogického hlediska…, nechte toho pošklebování, vy dva vzadu!…, prosím, přemýšlejte si o perpetuích, ale o souvislostech a důsledcích, v rámci všech přírodních věd! Rozhodně ne o jejich sestrojování!"
"Já vím… Mě jen tak něco napadlo…"
"Ano? Těší mě, že alespoň někoho tady občas něco napadá. Tak povídej!"

Zrozpačitěla. "Já… ono bude brzo zvonit a… raději o přestávce…"
Měla pravdu. Třída začínala bublat. Naše diskuse ji nezajímala a navíc… chtěla příběh. Já totiž někdy na konci hodiny, když mi zbude čas, vyprávím svým žákům nějaký příběh z historie chemie a jejích objevů. Pokouším se tím probudit náklonnost k předmětu. A musím skromně konstatovat, že se mi to daří.
Po zvonění jsem na Terezu počkal a zamířil s ní ke kabinetu.
"Copak děláš o přestávce, Rézinko?" zavrněl Kalandr, který se "náhodou" ometal kolem. "Posledně jsme nedokončili ty grupové operátory…"
"Nezlobte se, ale chtěla bych si tady s profesorem Tučkem prodebatovat zákon zachování energie."
"Tak dobře, probereme si to jindy. Chm!, zachování energie, taková banalita!" ucedil polohlasně, když jsem ho míjel a loupl po mně zpoza cvikru okem zkaleným žárlivostí.
Tereza se ke mně naklonila: "Nezlobte se, že nechci před ostatními, ale…," zaváhala.
"Já vím. Smějou se ti, viď?"
"No."
"Neber si to tak. Jsou to ještě děti. Však on je u matury smích přejde. Á, není zamčeno, Pepa už je tu taky. Posaď se u nás. Dáš si čaj?"
"Prosila bych. Silnej, bez cukru."
"Já vím. Pepo, tobě taky, viď? Než ho připravím, můžeš si to hezky sesumírovat."
"To já už mám."
"Tak spusť. Budu poslouchat přitom."
"A nebudete se mi smát?"
"Copak jsem to někdy udělal?"
"Ono by mě to normálně nenapadlo, ale četla jsem náhodou takovou knížku…"
"Určitě ne dívčí román?" zavtipkoval Pepa.
"Víte, že jo? A docela pěknej. Sci-fi. Ta slečna v něm se pořád navrací pomocí stroje času do dětství. Já vždycky nad knížkou přemejšlím, a tentokrát mě něco napadlo."
"Posloucháme, Terezko."
"Jak je to se zákony zachování hmoty a energie při cestách časem?"
Potlačil jsem úsměv. "Prosím tě, jak jsi na tohle přišla?"
"Vždyť vám to povídám. Z tý knížky."
"To přece… Pepo, řekni něco!"
Košťál se nakysle zašklebil. "Zatím čekám, co z toho vyleze."
"Vezměme hypotetický případ, že máme k dispozici stroj času. Nechte mě domluvit! Z jedné doby zmizíte, objevíte se v jiné. Tím vlastně v daném prostoru zanikla a - v jiné době - vznikla hmota, tedy i energie. A z ničeho, vztaženo na dobu objevení. Není to, podle dosavadních zákonů soudě, parádní perpetuum?"
"Říkáš perpetuum…," zpozorněl jsem.
"Ano. Pro cestu časem naše zákony zachování neplatí."
Pepa podrážděně mávl rukou. "Hlouposti! Zákony zachování platí zcela obecně. Prostě musí!"
"Souhlasím. Musí platit zcela obecně, i když zdánlivě neplatí. Jako třeba při cestách časem."
"Ach, Terezo! Slyšel jsem toho od tebe už hodně, ale tohleto… Nezměníme raději téma?"
"Počkej, Pepo, počkej…" Ucítil jsem, jak se mi zrychluje tep. "Říkalas, že musí platit, i když zdánlivě neplatí? Co tím myslíš?"
Pepa si odfrkl a ostentativně vstal. "Jdu korzovat na chodbu," oznámil znechuceně. Popadl přípravy a zmizel.
"Tak jak je to, že platí, i když neplatí?"
"Není to nic extra složitýho. Dokonce v principu hrozně jednoduchý, protože už to tu jednou bylo. Stačí jen si to vybavit a aplikovat."
"Ty mě napínáš…"
"Sám jste nás to nedávno učil."
"Já? Ne!"
"Ba jo!"
Mlčím. Začínám si připadat jako repetent u tabule.
"Já vám napovím. Čas."
"Prosím?"
"Čas," uculí se a usrkne čaje.
"Dvanáct třicet čtyři… Co to má společnýho…?"
Teď už se směje naplno. "Přece čas jako čtvrtý parametr!"
"Počkej! Začínám tušit…"
"Vidíte! Dejme tomu, že v určitém prostoru vám přímo před očima zmizí, nemíním tím odletí, ale skutečně zmizí kilo hmoty. Zaniknout nemůže, je tam tedy pořád. Změnila se pouze jedna její souřadnice, ta časová. Rozumíte? Co je vám? Najednou jste tak strašlivě zbledl!"
"To… nic. Pokračuj…"
"Opačně pak musí platit totéž. Když se nějaká nadbytečná hmota či energie objeví, pak nevznikla. To nemůže. Prostě… hm… "přibyla" z jiné doby."
"Óóó…"
"Může být, že zákony zachování, jak je dnes pojímáme, jsou jen speciálními formami zákonů obecnějších. V těch ale

přistupuje ke třem prostorovým souřadnicím ještě čtvrtá, neméně důležitá - časová. Něco jako klasická a relativistická mechanika například. Proboha, rozmačkal jste šálek! Ruku máte plnou krve! Počkejte, já vás ošetřím!"
"Co? Ach … to nic není…, Terezo, nezlob se, ale nech mě. Chci být sám. Opravdu, je mi dobře. Opravdu!! Promiň, nechtěl jsem křičet."
"Když myslíte," souhlasila váhavě. "A nezlobte se na mě. Já vím, že jsem cvok. Na shledanou."
"Prosím? Á, ano, ano, na shledanou!"
"Tak, Pavle, co je s tebou! Dvacet minut po zvonění, ve třídě brajgl, že ho slyším až dolů… To se mi snad zdá?"
S námahou zaostřuji zrak. Ovšem, ředitel. Kdybys tušil, troubo, pomyslím si a pokouším se o uctivý úsměv.
"Nic mi neříkej! Když já byl mladej a mluvil se mnou ředitel, taky jsem mlčel!"
Pátravě se na mě zadívá. "Je ti něco?" Začichá. "Plyn tu cítit není. Dýchni na mě? No proto! Jsi zelený jako sedma! Poslyš, že tys jedl v tom bistru naproti?" Hrne se ke dveřím. "Vydržíš chvíli, chlapče, viď? Běžím pro záchranku!"
"Ne!" zaskřehotám. "Nic jsem nesnědl. Duševní otřes."
"Někdo ti umřel?"
"Ne. Ze… zákona zachování… energie…" Otcovská starostlivost se rozplyne jako pára.
"Cože?! Otřes ze zákona zachování energie? Ty žertuješ! Že ne? A to si říkáš učitel? Co tvoje vzdělání? Psychologická průprava! He? Okamžitě do třídy!!" a práskne dveřmi.
Začínám pomalu vnímat. Na podlaze ani střep, najdu je v koši. Vedle vlhký hadr. Přestanu schovávat ruce za zády a zvednu je k očím. Jsou čisté, olepené leukoplastí.
Pak že v bezvědomí nefunguje vědomí. Nebo přece jenom Tereza?

6
"Tak to by bylo," zahlaholil Jíra spokojeně. "Máme jev, máme teorii."
"Neověřenou," upřesnila Tereza. "A možná neověřitelnou."
"Zato originální až k nesmyslnosti." Zasmáli jsme se.
"Tak tedy na váš objev, pánové," zdvihla sklenici. "Na tvou teorii," oplatil jsem galantně. "Není moje. Teď už je vaše."
"Naše."
"Abyste se mi tu neupoklonkovali! Pijte, nebo vám spadne pěna," pobízel Jíra. "Beztak se má lahvový pít přímo z flašky. Neuteče říz."
"Jen se nedělej! Tebe vůbec nezajímá naše pěna. Ty máš prostě žízeň!"
"Já tě sice znám teprve půldruhý hodiny, Jíro, ale nějak si tě bez žízně nedovedu představit. A taky bez dobrý nálady."
"Tos ho měla vidět před takovým měsícem! Na vlastní oči jsem viděl, jak vořech, kterýho potkal na ulici, při pohledu na něj zavyl, stáhl ohon mezi nohy a upaloval pryč."
"Být na tvým místě, moc se nekasám," bránil se Jíra.
"Tys taky vypadal nádherně zelinkavě, když jsi prvně uviděl ten rozdivočelej termostat, jen co je pravda."
S chutí jsme špičkovali, protože nám bylo dobře. Seděli jsme namačkaní v Terezině malé mansardičce, kam nás pozvala - původně na čaj -, protože se chtěla seznámit s Jírou a on s ní. Hned první větou, pronesenou těsně po představovací formuli, si Jíru naklonila. "Dáte si pivo," oznámila nám bez sebemenšího náznaku otázky. Po rozhovoru a diskusi byl její docela. Už proto, že místo nadšení projevila klid a rozvahu, což Jíra, proslulý cholerik, sám nedokázal, a tudíž u jiných nesmírně obdivoval. Upřímně řečeno, mně osobně se Terezina reakce jevila až příliš chladnou.
"Řeknu vám, pánové, když si představím, co všechno ten váš kouzelnej termostat umí a hlavně co by ještě umět mohl, je mi tak trochu úzko."
"Pročpak?"
"Protože byste ho měli uložit do bavlnky a zamknout na devatero zámků někam do trezoru. A jak ho tam zatím máš?" obrátila se k Jírovi.
"Normálka, jak by? Válí se u mě v laborce na stole."
"A dočista každej k němu může, ne?"
"Baže. Dokonce ani dveře nejdou zamknout," chechtal se. "Uvědom si, Terezo, že takhle si tý bedny nikdo ani nevšimne. Zato ten poprask, kdybych ho nějak zajišťoval! Zvláště u nás v ústavu, kde se lidi hlídaj jako psi! Bylo by to stokrát horší, věř mi."
"No, doufám, že máš pravdu." Zdálo se, že se Tereze ulevilo, ale ihned znovu zvážněla. "Když už jste mi tak hezky vylíčili, jak to všechno bylo, prozraďte mi taky, co hodláte dělat dál?"
"Jak to myslíš?"
"Nabízí se základní dilema. Pokračovat v tajnosti, nebo zveřejnit."
"Zveřejnit, jasně."
"Ty taky, Pavle?"
"Samozřejmě."
"Vy to chcete vážně udělat?" opakovala zklamaně.
"Jo. Jsi snad proti tomu?"
"Mně do toho vlastně nic není…"
"I kdepak! Teď už je! Jedeme v tom všichni tři."
"Díky," zareagovala vlažně. "Tak já bych počkala."
"Proč, proboha! Uvědom si - sami se můžeme jít leda klouzat! Co my víme o elektřině, materiálech, o polích a kdovíčem ještě? Zhola nic! Takhle si pozveme partu specialistů se všema jejich přístrojema, a věc bude jasná natotata!"
"S tím souhlasím. Jenže proč pospíchat?"

"Ještě se ptej! Zlikvidujem energetickou krizi. A kalupem!"
"Hm. A za jakou cenu?"
"Za žádnou. V tom je ta finta!"
"Kéž bys měl pravdu! Ale nemáš. Tu cenu my zatím vůbec nedovedeme odhadnout. Můžeme taky prapravnukům parádně zavařit!"
"Neměj obavy," vmísil jsem se. "Tolik energie zatím nepotřebujeme. Budeme jenom pokrývat deficit, chápeš, dokud nezvládnem - třeba termonukleární reakci. V podmínkách naší Země se to projevit nemůže."
"Jen aby ses neplet, Pavle. Vybav si, jak těžko mnohdy energii vyrábíme. A nehospodárně. Zkrátka nám nic jinýho nezbývá. A proto musíme šetřit. V okamžiku, kdy nebudeme muset, začneme mrhat, o to se vsadím. Za tu chvíli jsem si to moc promyslet nestačila, ale…"
"Ale?"
"… i to, co mě napadlo, už je děsivý."
"Co?"
"Doveďme úvahy ad absurdum. Jednou, nevím kdy, třeba vůbec ne, stoupne vlivem odpadního tepla z výtopen a továren teplota na Zemi nad snesitelnou mez."
"Prosím, ať! Lidi budou mít levnou klimatizaci!"
"Která ovšem při práci taky uvolňuje teplo. Takže kolotoč. V krajním případě se všechna "vzniklá" energie spotřebuje na pohon chladicích a klimatizačních zařízení, nezbytných pro život." Hořce se usmála. "Taky perpetuum, jenže kocourkovský. Všechen příkon spotřebuje na překonání vnitřního odporu, ale užitečnou práci už nebude schopno vykonávat žádnou."
"Bereš věci pesimisticky! Lidi nejsou na hlavu padlí."
"Zatím to moc nepotvrdili."
"V jednotlivostech možná, ale celek si uhlídat dokázali."
"Zatím. Neměli k dispozici nic, co by je tak jednoduše a zdánlivě beztrestně vytáhlo z bryndy, kterou si sami nadrobili."
Přemýšlím, nic mě nenapadá.
"Stejně tomu nevěřím," namítl jsem paličatě.
"Já taky ne. Nemůžu. Musel bych se stydět, že jsem člověk," přidal se Jíra.
"Protože to oba berete osobně. Pochopte, tady vůbec nejde o nás!"
"Jak to, že ne?" vzplane Jíra. "Chci bejt slavnej a bohatej! A obdivovanej od lidí. A taky budu!"
"Slavnej budeš. I bohatej, nejspíš. Ale co když nenáviděnej?"
"Pitomost! Kým?"
"Třeba lidmi, co rádi lyžaří. Eskymáky, kterým necháš roztát domov, a Holanďany, kterým ho zase zaplavíš. Dětmi, co nikdy neuvidí padat sníh."
"Celkově budou žít líp. A na tamto si zvyknou."
"Jistě, zvyknou si. Budou muset."
Čím víc se Jíra rozčiloval, tím hovořila Tereza tišeji a klidněji.
"Lidičky," zasáhl jsem. "Děláme bouři ve lžíci vody. Je to samé kdyby… Víš, Terezo, teoreticky můžeš mít pravdu. Ale Jíra taky. Oba tlumočíte extrémní stanoviska, a skutečnost, jak už to chodí, si proklestí svou vlastní cestu někde uprostřed. A takový je i můj názor, potíže určitě nastanou, ale lidi si s nimi poradí. Jako dosud vždycky, a že to často nevypadalo dobře."
"Jenže žádnej objev neměl takovej kalibr."
"Připouštím, Terezo. Ačkoliv… i to je diskutabilní. Oč tu ale běží hlavně - zatím - je praktické ověření jevu čerpání energie a práce z jiné doby v měřítku průmyslové využitelnosti. Třeba je náš termostat limitován velikostí, třeba…"
"Třeba…," souhlasila Tereza. "Ale stejně radím k opatrnosti."
Posunkem jsem Jíru umlčel. "Jak dlouho bys počkala?"
Podívala se na mě, až jsem se zachvěl. Tohle snad nebyly člověčí oči.
"Dost dlouho," odpověděla konečně. "Pak bych vypustila teorii a uviděla bych."
"Dobře. Jenže teorie bez důkazů, zvláště tak fantastická… Kdy důkaz?"
Zase dlouho mlčela. Dokázal jsem neuhnout těm očím. "To nemůžu říct. Podle okolností. Možná nikdy."
"Cože?"
"Nikdy, Jíro," opakovala neústupně. "A nevztekej se."
"Nech ještě chvíli mluvit mě, Jíro," spustil jsem rychle. "Terezo, vezmi to z lidského hlediska. Vážně si myslíš, že by někdo dokázal o něčem tak epochálním mlčet?"
"Říká se, že Einstein to dokázal."
"Pokud je to vůbec pravda. Osobně si myslím, že není. Ale to je teď jedno, i kdyby byla, Einsteinova ctižádost, vědecká i lidská, se už víc než saturovala jeho předchozími objevy."
"Já bych to taky dokázala."
"Jo, už tomu i věřím!" neudržel se Jíra. "Jenže ty nejsi normální!!"
Tereza si ho nevšímala. Pořád se dívala na mě, jako hypnotizérka.
"Nevěř tomu, co říkáš, Terezo. Víš, teď studuješ, a to se leccos jeví úplně jinak. Až budeš pracovat, určitě vědecky, jak tě znám, založíš rodinu, budeš živit a vychovávat děti… Všechno pak může být zase jinak. Však uvidíš."
"V tomhle ti věřím, Pavle. Jenom se mi zdá, že nechápete jedno. Nejde jen o ctižádost. Možná dokonce vůbec ne."
"Oč tedy?"
"O svědomí. Já jsem ctižádostivá, dokonce hodně, ale blokuje mě pocit odpovědnosti za generace, který, ačkoli budou

mockrát rozumnější než my, jsou proti nám bezbranný. Prostě proto, že ještě neexistujou."
"To je hrůza, Terezo! Vyvrátit ti to nemůžu, ale zároveň cítím, že tu něco nehraje. Vždyť ty bys na místě zarazila veškerý výzkum!"
"Vůbec ne! Jen ať se bádá! Ale spojitě, s návazností na soudobou úroveň lidského vědomí! Jenom tak totiž lze výsledky, abych tak řekla, psychicky zvládnout. Ale ten váš objev, pokud se potvrdí, představuje obrovskej skok, jakousi fluktuaci pravděpodobnosti v oblasti přírodních objevů. Vždyť Jíra na to přišel úplnou náhodou, bez jakýchkoli předchozích úvah či dokonce experimentů! Dokonce ani dlouho nemohl uvěřit, tak nepřipraveného ho to natrefilo! Jeho, výzkumníka, vědce!"
"V tomhle můžeš mít pravdu, ale…"
"Terezo, poslouchej mě chvíli." Jíra hovořil vážně a soustředěně.
"Poslouchám tě, poslouchám."
"Snažím se tě pochopit. Párkrát se mi to málem podařilo, ale pak se mi zas a zas vybaví moje rodina, můj život. Víš, mně táhne na čtyřiatřicet. To obnáší půlku života, průměrně. A teď mi upřímně pověz: když v tomhle věku toužím po bydlení ve vlastním slušným bytě, chci tak moc?"
"Ne."
"Vidíš. Já asi, na rozdíl od tebe, nejsem jenom charakter, ale člověk se vším všudy. A uvědomuju si, že ti, kteří budou jednou mým objevem disponovat, se budou podobat spíš mně než tobě. Ale přesto jim ho předám." Dopil pivo a vstal. "Hned zítra se dám do psaní zprávy. Až skončím, předám ji i s termostatem řediteli. Pak se uvidí."
"Dělej, jak uznáš za nejlepší. Doufám jen, že nebudeš litovat. A teď vás musím už opravdu vyhodit. Za chvíli se vrátí táta z práce a já ještě musím skočit dokoupit to pivo, co jsme mu vypili."
Samozřejmě jsme se nabídli, že ho koupíme my.
"Nepřichází v úvahu. Byli jste mými hosty."
Tak jsme jí ho alespoň pomohli donést domů.
"Neber si to tak, Terezo," loučili jsme se před domem. "Jednou, až budeme slavní, se tomu zasmějeme."
"Já nebudu slavná."
"Jak to myslíš?"
"Nechci figurovat jako vaše spoluautorka."
"Nebuď hloupá! Vytvořilas přece teorii!"
"Nevědomky. Teď bych si za to nejraději nafackovala."
"Terezo, aspoň si to rozmysli…"
"Už jsem." Hořce se usmála. "Koukejte, kluci, z ryze osobního hlediska vás dočista chápu, i když s vámi nesouhlasím. Koneckonců, třeba se ukáže, že pravdu máte vy, ne já. To rozhodne čas. Ale pokud nechápete vy mě, vyžaduju, abyste aspoň respektovali moji vůli. A ta zní: nechci s tím mít nic společnýho. Platí?"
"Když to formuluješ takhle, musí platit," souhlasíme neradi.
"Tak ahoj. Doufám, že mě za to nenecháš prasknout u matury, Pavle!"
Zůstala stát u branky a dlouho a upřeně za námi hleděla.

7

Zatímco já pilně vyučoval dítka a připravoval pololetní klasifikaci, Jíra se s vervou pustil do sepisování zprávy. Neměl lehkou úlohu: věrohodně popsat jevy pro lidi zatím neuvěřitelné, nastínit odpovídající vysvětlení bez dostatečných znalostí matematiky, pouze na základě podobnosti. Žádný div, že práce postupovala pomalu. Nadiktoval jsem Jírovi svůj rozvrh, a tak se nezřídka stalo, zejména když jsem poněkud přetáhl, že mě už z dálky vítalo vyzvánění.
"Kde vězíš, člověče," hartusil na mě, když jsem konečně celý udýchaný popadl sluchátko. "Poslouchej, jak bys vyjádřil…?" Podobnou otázku mi kladl prakticky každou přestávku. Kolega Košťál, se kterým jsem sdílel kabinet, nad konzultovanými problémy jen vrtěl hlavou. Posléze to vzdal a nalezl přestávkový azyl v kabinetě tělocvikářů.
Nu, a jednoho krásného dne, tuším v pátek, zrovna jsem se chystal odejít, se rozletěly dveře a v nich stanul můj vítězný psavec. V ruce třímal - ach, tak útlounký - svazeček papírů.
"Ahoj, Pavle! Je to hotový," hlásil udýchaně.
"Tak tenký?"
"Samý fakta a teorie, ani o chlup víc. Nebo bys chtěl ještě něco?"
"Nic, ale nějak jsem si to představoval větší."
"Nabobtná to časem, neměj obavy. Teď si to celý pořádně přečti."
"Takys mi mohl zavolat. Ušetřil bys dvě cesty v mraze."
"To máš fuk. Beztak se potřebuju provětrat, vždyť skoro tejden sedím a píšu." Svalil se do křesílka a zavřel oči. "Čti, ať to máme za sebou," pobízel netrpělivě.
Teď, černé na bílém, mi celá záležitost připadala ještě monstróznější. Ony myšlenky leccos snesou, mnohdy za ně ani nemůžeme, ale tady jsem v ruce držel strohou vědeckou zprávu, v kontrastu s níž se obsah vyjímal jako, řekněme, mušinec na benátském zrcadle.
"Dobrý, Jíro. Moc dobrý."
"Nevypadáš zrovna přesvědčeně. Jestli se ti to jeví moc divoký, poradím ti - přečti si to víckrát a zvykneš si. Já to měl taky."
Po čtvrthodině vyskočil. "Ale věčně tu trčet nemůžem. Seber se a hajdy se mnou k direktorovi!"
"Nechceš počkat do pondělka?"
"Ne, nechci. Jediný, co teď chci, je mít to z krku."

Vypravili jsme se do únorového povětří. Upřímně řečeno, kdybychom kráčeli letními vedry, sotva bych si toho všiml, tak jsem byl nervózní. Až si tohle říďa přečte…
"Potkal jsem Terezu, když jsem k tobě pricházel," vyrušil mě díkybohu Jíra. "Právě šla ze školy."
"Co povídala?"
"Tak, normálka. Ptala se, jak pokračujeme. Tak jsem jí to řek a znova jsem ji agitoval, ať se k nám přidá."
"Zbytečně sis cintal na fousy. Já to zkoušel dvakrát."
"Jo. Dokonce se mě znova snažila ukecat, ať toho necháme. Člověče, já ji fakticky nechápu!"
"To já taky ne, ale nemůžu ji nerespektovat. Ona je opravdu příšerně chytrá! Co se jí honí hlavou, si asi nedokážeme ani představit." Zamyšleně pozoruji páru, která mi stoupá od úst. "Kdoví, jestli nakonec nemá pravdu…"
"S tímhle přestaň! Nestavíme se U zívalů?" pokoušel se naivně změnit téma.
"Výjimečně ne, Jíro. První, co říďu napadne, bude záchytka, určitě. Tak ať z nás aspoň netáhne."
"Hm. Jasně."
Proběhli jsme podchodem, eskalátor nás vyvezl před vchod Úofchu.
"Měl jste tu návštěvu, pane Šebek," přivítal nás vrátný. "Už odešla."
"Kdo to mohl být?" zamumlal si Jíra spíš pro sebe.
"Ňáká slečna," zareagoval stařík vděčně. "Povídala, že trefí, tak jsem ji poslal rovnou dál. Momentíček…"
Netrpělivě jsme sledovali, jak se hrabe v propustkách.
"Tady! Cvočková Té," komolil důležitě.
"Tereza. Divný. Přece ví, že jsem u tebe."
V hrdle mi explodoval palčivý chuchvalec. "Právě… právě proto," zasípěl jsem.
Chvilenku nechápal. Potom vystartoval. Nechal jsem ho. Chudák Jíra! Ještě doufá! Já už ne. Pomalu počítám kroky, pro uklidnění.
V kamrlíku se svítí. Jíra napůl leží na židli, zírá a chrčí. Přistoupím ke stolu. Termostat tam stojí jako jindy. Na první pohled vypadá báječně. Druhý pohled odhalí zpola urvané spirály, deformované čímsi těžkým. Motorek čerpadla prakticky neexistuje.
"Proč to udělala? Proč jen to udělala?" splyne mi ze rtů.
Nevěda pořádně, co činím, pokouším se ledovýma rukama narovnat zubožené spirály. Lopotím se, urputně a bezduše, zatímco Jíra, nehybný jako sfinga, mě upřeně sleduje.
"Nech toho, kamaráde," zaslechnu skrz hučení v hlavě. "Není blbá. Provedla to důkladně."
Kůže na prstu praskla. Pohled na krev mě přivedl k sobě. Zhluboka jsem se nadechl a začal si cucat palec.
Jíra se popadl za hlavu a táhle zavyl. Přece jen, byl by to objev!
"Musela v tom vidět hrozný věci," slyším se. "Ale zkusme uvažovat. Jaká je naděje, že to spravíme?"
Jíra pomalu zvedl hlavu. Praktická otázka ho vzpamatovala.
"Žádná. Vznikne termostat. Obyčejnej."
"Za pokus to stojí. Teď hned. Ať víme, na čem jsme."
Pustili jsme se do práce. Jejím výsledkem byl fungující termostat. Nic míň, nic víc.
Jíra popadl nevinnou bedýnku, a než jsem mu v tom stačil zabránit, mrštil jí o zem.
"Tak! A je konec!" zařval hystericky.
"Není, Jíro. Aspoň nemusí být. Sakra, nesmí! Víme, že to jde! Pořád lepší než nic!"
Neslyšel mě. "Jdu za ní," rozhodl se.
"Počkej, neblázni! Co si na ní vezmeš? To ji chceš zmlátit nebo co?" Setřásl mě, ale zaváhal. "Tak ji zažaluju."
"Pro co? Že zničila něco, čemu stejně nikdo neuvěří? Jíro, kamaráde, nerad to takhle říkám, ale nám opravdu nezbývá nic jiného než mlčet."
"Mlčet!" zařval. "Místo Nobelovy ceny držet hubu! Nikdy!"
"Tak se vyřídíš. Musíš mlčet, rozumíš? Ostatně nejsi první ani poslední." Váhal.
"Pořád ještě máme teorii a víru, že to funguje. Celkem dvě třetiny."
"Ale menší," vzdoroval.
"Lepší než žádný." Cítím, že jsem vyhrál. "Jdu na pivo." Popadnu kabáty. Pod nimi cosi zašustí. Papír.

Odpusťte, kluci, nemohla jsem jinak. Ale mám čisté svědomí. Doufám, že časem pochopíte proč.
Tereza

Strčil jsem vzkaz do kapsy a vyšel za Jírou.
"Ty, Pavle, to tu potvoru ani nenecháš propadnout?" zeptal se mě Jíra o několik hodin později, když jsme se loučili před čerstvě zavřeným lokálem.
"Když bude umět, tak nene… chám. Budu dělat jakoby nic."

8
Víkend, který jsem prožil, bych nepřál ani nejúhlavnějšímu nepříteli. Přesto pomohl, už v pondělí jsem dokázal na nejbližší minulost nahlížet jako na vzdálený sen, krásný sice, ale jen sen.
Tereza opravdu odmaturovala, dokonce s vyznamenáním. Odešla studovat matematiku. Kalandr triumfoval, Košťál zklamaně pofňukával, já se snažil, aby mi to bylo jedno. Při loučení mi řekla: "Nejspíš se už nikdy neuvidíme, tak bych ti chtěla připomenout ten lístek. Hodně štěstí."
Byl jsem zvědav, chtěl jsem se zeptat, ale hrdost mi zabránila. Prošvihl jsem to.

Doma jsem si znovu přečetl papírek, uložený v psacím stole. Nu, zatím jsem nechápal. Rozluštění se dostavilo drtivě a nečekaně, jak už to v životě chodí. Po čtrnácti létech.
Přišel jsem domů kromobyčejně unavený a zdeprimovaný. V takových hnusných okamžicích se utíkám pro útěchu k dceři.
Sedí na gauči, nohy pod sebou. Čte.
"Ahoj, Káčo."
"Ahoj, tati." Koukne po mně skrze brejličky namrzeně. "Co je?"
"Ale nic. Ruším tě?"
Tím jí dávám najevo, že chci pobýt. Povzdechne si a odloží knihu. "Ne-e." Vzápětí nakrčí nos a zkrabatí čelo.
"Copak?"
"Smrdíš kouřem."
"Hm." Okatě dávám najevo své neštěstí. "Tak já jdu." Nechá mě dojít až ke dveřím, mrška. Teprve pak vyskočí a bosky docapá ke mně.
"Počkej, nechoď. Mně to nevadí." Popadne mě za ruku a táhne ke křeslu.
"Sedni si. Jseš utahanej?"
"Jo."
"Děti zlobily?"
"I rodiče. Měl jsem třídní schůzku."
"Aha. Proto jseš tak řečnej."
"Jo… totiž ne. Ale mluvil jsem celej den."
"Poslouchal taky, nebo ne?"
"Taky. Nech mě tu jen tak sedět."
Když vidí, že začínám klimbat, opatrně sáhne po knize.
"Co čteš?"
"Nečtu. Šrotím."
"Baví tě to?"
"Docela jo."
"Fakticky? A co máš?"
Ochotně mi podá knihu. "Přírodopis."
Otevřu záložku. "Hm, vy berete geologický období? Už jsem docela zapomněl, že něco takovýho existuje."
"Žasnul bys, jak je to zajímavý!"
"Vážně? Povídej!"
Polichoceně se zavrtěla a spustila důležitě:
"No, první byly prahory. Tam se vlastně tvořila zemská kůra. Všude horko, sopky chrlí lávu a nikde nic živýho. Ve starohorách…"
Spokojeně jsem poklimbával a přitom relaxoval.
"…poslední čtvrtohory. Táto, ty spíš!"
"Já? Ne. Říkalas, že čtvrtohory byly poslední."
"Ale nejdůležitější. A taky nejzajímavější. Ukázali se lidé. A neměli to lehký, chudinkové, jedna doba ledová za druhou. Ta poslední nejhorší. Mrzlo, a přitom nikdo pořádně neví proč."
"Jak to, nikdo neví? Snad ty nevíš, ne?"
"Prej nikdo. Aspoň úča to tak povídala. Že existujou různý teorie, ale žádná nevysvětluje všechno."
"Jaký teorie?"
"Tebe to fakticky zajímá?"
"Jasně. Ani nevíš jak!"
"Tak počkej, já se radši mrknu." Listuje v učebnici a něco si přitom povídá.
"Periodické změny geometrické polohy Země a Slunce," předčítá. "Excentrická oběhu, sklon ekliptiky, precesní pohyb zemské osy. Co je to precesní?"
"Moment. A důkazy?"
"Právě že žádný. Ani pro tyhle, ani pro jiný teorie. Je to divný. Proti přírodě. Naschvál. Táto, kam letíš?"
Běžel jsem za Terezou. Na místě jejího domku stál interhotel. Na ONV zase neměli úřední hodiny. Nakonec jsem je uprosil a adresu dostal. Rodiče mi oznámili, že se Tereza vdala a žije na Vysočině. Tady prý mám adresu, můžu jí napsat. Nechci čekat, posílám telegram. Text: doby ledové stop pavel.
Odpověď obdržím promptně: bravo stop tereza.
Tím se objasňuje vše. A moje vyprávění dostává smysl.

9
"Počkej, Pavle, počkej, nebereš to nějak hr?" Jíra dočetl, zalistoval kus zpátky, znovu přelétl konec. "Jakej má teda vlastně účel všechno tohleto psaní?"
"Tys vážně nepochopil?"
"Ani zbla."
"Tos mě zklamal. Jsem se domníval, že ti to pálí."
Jíra sebou poškubl. Zasáhl jsem ho na citlivém místě. Ještě chvíli uvažoval, přehraboval se ve stránkách, pobrblával, ale nakonec to vzdal.

"Domníval… Musels to přece vědět! Tak nežvaň a vysvětluj!"
"Tenhle spisek nás rehabilituje," povídám tajuplně.
"Jo?" reaguje nedůvěřivě. "A za co jako? Pokud mě paměť neklame, nikdo nám neublížil."
"Co Tereza, tehdy. Pamatuješ?"
"Bodejť bych se nepamatoval! Jenže pořád nevidím souvislosti."
"Nechala nám psaní, že?"
"Jo. Potvora. Že se omlouvá a tak."
"To "a tak" je nejdůležitější. Píše: Mám čisté svědomí. Doufám, že jednou pochopíte proč. No, a já pochopil. I když čirou náhodou, když jsem se bavil s Káčou o dobách ledových."
Jírův pohled hovořil za všechno. Nakonec se ovládl a zeptal se tónem, jakým hovoříme s bláznem nebo s nadřízeným:
"Co s nima má bejt?"
"Neví se pořádně, proč vlastně přišly. Já to vím. Tereza už tenkrát." Napil jsem se a předstíral, že hledám v pěně smítko. V okamžiku, kdy se nadechnutý Jíra chystal vybouchnout, povídám ledabyle. "Byly vyvolaný uměle."
Sklapl. "Chceš snad tvrdit, že…"
"Jo. Tereza lidi o nic nepřipravila. Objevili to znova. A líp."
"Líp?" ohradil se dotčeně.
"Protože podle mě zvládli i volbu doby. Teprve pak namířili ty svoje termostaty - na dobu co nejbližší, ale zas natolik pasé, aby neovlivnili vývin novodobýho člověka. Hranice zhruba mínus patnáct tisíc let. Dobrý, ne?"
"Parádní," souhlasil a pokračoval místo mě: "A když ji dost vycucali, napřed si to spočítali, koumáci, a šoupli se o kus dál. Jako bych to viděl: energocucy mezitím zlevnili a vylepšili a jeli a jeli…"
"Řek bych, že ještě jedou. Ale zabrzď. Mysli taky trochu na nás."
"Pravda," zarazil se. "My to vlastně víme."
"Takže to musíme někde opublikovat."
"Aby si o nás nemysleli, že jsme úplní pitomci."
"Správně." Nahnul jsem se a pošoupl desky půl centimetru k Jírovi: "Tady máš tu publikaci."
Rozchechtal se. "Promiň, ale to snad ne?"
"I jo," namítám důstojně. "Znáš snad ty něco lepšího?"
"Napíšu zprávu," prohlásil samolibě.
Teď jsem se zase rozesmál já. "Ještě lepší! Skvělý! Mohl bys mi prozradit," zvážněl jsem, "kde ti to vezmou?"
"No…"
"Všude tě vyhodí! Aspoň pokud to budeš vydávat za seriózní vědu, byť sebeteoretičtější. Hele, kamaráde, nejsem na hlavu padlej. Máme jedinou šanci."
"Vyhráls. Jakou?"
"Vydat to jako fantazii."
"Taková degradace!" vzplál.
"Snad. Ale jinou cestu nevidím. Vydáme sci-fi, my tři." "Cože? I Tereza?" nevěřil.
"Podrž se, jo. Volal jsem jí včera."
"Dozvěděl ses ještě něco?"
"Představ si, čekala na nás. Kdybychom na to nepřišli, vydala by to časem sama."
"Hezký od ní. Ale moc jsme se nevycajchnovali, musím říct! Došlo nám to až za čtrnáct roků. Zatracená holka!"
"Už ženská, kamaráde. Žije na Vysočině, učí tam na gymplu, má tři děti. A hebounkej hlas v telefonu."
"Pěkně se zahrabala."
"Ji to baví. Je spokojená." Poklepal jsem na povídku. "Tak co, platí?"
"Platí. Co se dá dělat."
"Fajn. Zejtra začneme shánět známý po redakcích."
Přikývl, ale pak se zarazil. "Právě jsem si uvědomil - na něco jsi zapomněl. Copak se ještě budou číst knížky, v tý dalekatý budoucnosti? Ne. Takže jsme v loji."
"Aha, dobře, žes mi připomněl. Snad jsem to neztratil. Ne. Tady, koukni. Vůbec ne dalekatá."
"Co je to?"
"Výpočet. Víš, já si všiml, že se všechny doby ledový směrem od minulosti k přítomnosti zhušťujou. Tak jsem si provedl extrapolaci do nulovýho bodu, což je čas, kdy s tím začali."
"Hm. A to číslo?"
"Je hrozně nepřesný, protože data, hlavně ze starších dob, jsou děsně přibližný."
"Co znamená to číslo, krucinál!"
"Letopočet nulovýho bodu. Překvapení pro tebe a pro Terezu." Civí na cifru, potom na mě. "To je fór," šklíbí se kysele.
"Vůbec ne. Jedinou vadou je značná chyba."
Znovu se sklonil k papíru. "Kdovíjak dlouho to zkoušeli. Objevit to mohli podstatně dřív," uvažoval. "Správně."
Potřásl hlavou. "To je neuvěřitelný," řekl tiše. Seděl a zadumaně sledoval tok času na pivní pěně. "To je neuvěřitelný," narovnal se a bouchl dlaní do stolu.
"Hned zejtra se do toho znova pustím."

Osud vynálezce Miška Samaritána
Ján Fekete
Dokud Miško Samaritán nevynalezl časoprostorový pytel, nebylo na světě šťastnějšího člověka. Žil si vesele,

oduševněle a lehce jako obláček. Kam strčil prsty, tam se mu vedlo. Tvorba mu byla hrou. Bylo mu třicet pět let, měl příjemný obličej a povídavou náturu, takže ani nevypadal jako vynálezce, spíš jako průvodce v muzeu.
Nebyl slavný, ale odborný svět o něm věděl. Do té doby se specializoval na drobné účelové vynálezy, které mohl využívat každý. Jen pro zajímavost uvádíme několik významnějších vynálezů Miška Samaritána:
1. Vystřízlivovací vana. Sloužila opilcům. Aby do ní opilec trefil, bylo na vanu naladěno přídavné zařízení s naváděcím programem, které si zákazník mohl navléct na ruku jako náramek. Takto do vany trefil skutečně každý. Po minutové koupeli z ní člověk vyšel střízlivý jako rybička.
2. Přenosná skládací elektrárna. Fungovala na principu zužitkování hloupých řečí. Stačilo, aby citlivý mikrofon zachytil hodinový rozhovor s prázdnými, nic neříkajícími řečmi, a jemný mechanismus elektrárny vyrobil přibližně mega watt elektřiny.
3. Psychogenní bankovky. Tento Samaritánův vynález byl předběžně vyzkoušen jen v městě R. Praxe však výjimečnost a nutnost psychogenních peněz potvrdila. Zdá se, že se brzy rozšíří do celého světa, protože mohou do značné míry omezit, pokud ne zcela zlikvidovat kriminalitu a korupci. Princip Samaritánových bankovek spočívá v pokrytí platidel speciální emulzí. Jakmile se takto upravených bankovek dotkne ruka nepoctivce nebo zloděje, emulze je automaticky znehodnotí.
4. Lapač kouře. Byl to Samaritánův dar lidstvu v době ekologické krize. Jeho jednoduchý lapač kouře nepropustil z komínu do ovzduší ani atom zplodin. Ze zachyceného kouře a sazí se daly vyrábět mimořádně elastické a trvanlivé plastické hmoty. O kouři z cigarety platilo totéž.
5. Paralyzující sprej. Sloužil především manželům a otcům náročných žen a dcer, které žily jen pro módu a její vrtochy. Muž před procházkou po městě, před nákupem nebo po výplatě stiskl tlačítko a jemný aerosol velmi účinně paralyzoval manželčiny či dceřiny touhy po novém kožichu, prstenu, šatech, kozačkách nebo nejnovějším odstínu rtěnky, laku, případně očních stínů. Za vynález paralyzujícího spreje dostal Misko Samaritán zvláštní cenu výboru pro estetiku, protože díky jemu začalo po městech chodit méně strašidel.
6. Registrátor slibů. Vhodný pro novomanžele, děti, rodiče, učitele, ale i lidi jiných povolání a poslání. Aparatura registrovala přesné datum vyslovení slibu i uvedený termín jeho splnění. V patřičnou chvíli skříňka svého majitele upozornila, že se má u slibujícího ohlásit. Vynález se ujal jen díky tomu, že jeho popis a výrobní postup uveřejnilo několik odborných časopisů, a zájemci si ho mohli zhotovit sami v domácí dílně.
Kromě těchto vynálezů, vybraných spíš namátkou než záměrně, bychom mohli vyjmenovat desítky dalších, jako například vykosťovač ryb nebo rekordér vůní, ale nechceme váženého čtenáře zatěžovat množstvím faktů. Mnoho vynálezů Miška Samaritána koneckonců obohacuje i jeho domácnost.
Už na počátku našeho vyprávění jsme řekli, že Misko Samaritán si žil šťastně a spokojeně, vesele, oduševněle a lehce jako obláček, pravda, dokud nevynalezl časoprostorový pytel. Je to skutečně tak. Jeho vlastní vynález ho poprvé v životě učinil nešťastným a nečekaně změnil jeho život. Stalo se to takto:
Misko Samaritán se rozhodl, že časoprostorový pytel sám vyzkouší. Vždyť koho by nezajímala budoucnost? Dokonce i archeolog počítá s fenoménem budoucího času, když doufá, že dotehdy a dotehdy přece jen najde nějaké kostičky, střípky džbánu nebo hrot kopí, a svým objevem potvrdí názor, že ten nebo onen starověký národ měl vyspělejší kulturu a techniku, než se doposud mělo za to.
Misko Samaritán nechtěl z budoucnosti vědět mnoho. Chtěl jen zjistit, co o něm bude lidstvo vědět za sto let. Jestli bude slavný, jestli se o něm budou učit ve škole, nebo zda jeho jméno zavane prach zapomnění? Vždyť kdo dnes zná jméno člověka, který jako první objevil oheň a přenesl si ho domů coby nenahraditelného služebníka? Kdo ví něco o člověku, který jako první ochočil psa a ze zvířete si udělal přítele? Kdo si pamatuje jméno muže, který jako první začal stavět domy z kamene? A kdo ví něco o vynálezcích kola, chleba, stolu, postele, míče na kopanou a jiných skvělých věcí tohoto světa? Nikdo. Buď tito lidé své vynálezy dávali bližním jako něco samozřejmého - to by jim sloužilo ke cti -, anebo se na ně lidé jednoduše vykašlali - což by svědčilo o tom, že se svět dodnes nezměnil.
Tak nějak uvažoval Misko Samaritán, když hledal cíl své první cesty do budoucnosti. Nakonec se rozhodl, že se časoprostorovým pytlem přenese do nejmodernější školy v roce 2150, kdy by si svět měl připomenout dvousté výročí narození velkého vynálezce Miška Samaritána.

Když se Miško Samaritán vysoukal z časoprostorového pytle, ocitl se na dlouhé chodbě s vysokými, goticky tvarovanými dělenými okny. Na protější stěně visely podobizny spisovatelů. Až o dvě chodby výš našel to, co hledal. Nepřekvapilo ho, že mezi slavnými muži vědy a techniky hledí do pusté chodby i jeho tvář. Nedíval se na svůj portrét dlouho, protože se bál, že oči zabloudí na text pod fotografií, z nějž by se mohl dovědět, kdy zemře, a to přirozeně nechtěl. Podle výrazu ve tváři a vrásek však usoudil, že se dožije takových šedesáti sedmdesáti let. Potěšilo ho to, ale když se na sebe podíval ještě jednou, nesmírně se dopálil. Nevyfotografovali ho s knihou nebo s nějakou vědeckou pomůckou, ale s růží a mikrofonem. To ho zarazilo. Ba popadla ho zlost.
Pak začal Miško Samaritán chodit po chodbách a všímat si nápisů na dveřích. Hledal nějakou vyšší třídu se zaměřením na fyziku. Prošel téměř celou budovu, až ji konečně našel v přízemí. Postavil se co nejblíž dveří a poslouchal.
"…A tak tedy má gravitační energie jako nejdůležitější a nejjednodušší forma energie předpoklady stát se revolučním činitelem při boření bariéry mezi nekonečně vzdálenými světy ve vesmíru. O tom, jaké možnosti nám v tomto směru nabízejí gravitrony, si promluvíme v příští hodině."
Kovový hlas učitele - asi to byl robot - utichl a Miško Samaritán poodstoupil ode dveří. Když však ani po chvíli učitel nevyšel, opět přitiskl ucho na dveře.
"Máme ještě chvilku času," pokračoval učitel, "a tak si několika slovy připomeneme dvousté výročí narození velkého a originálního člověka, vynálezce Miška Samaritána. S jeho jménem je spjata jedna bohatá etapa novodobých, mohli

bychom říct postantických dějin techniky. Dovedl by nám o něm někdo něco povědět?"
Miško Samaritán téměř nedýchal. Nejdřív slyšel učitelovy kroky, pak nesmělý hlásek, ale nerozuměl mu. Až výbuch nevázaného klukovského smíchu, který se prodral z třídy skulinami ve dveřích, mu prozradil, že kdosi plácl pěknou hloupost.
"No, po pravdě řečeno, v této náhodné odpovědi je zrnko pravdy," pokračoval učitel, když se třída ztišila. "Miško Samaritán se skutečně proslavil jako zpěvák, a ne špatný zpěvák. Je to velmi zajímavý případ. Nikdo dodnes nedovede vysvětlit, proč Miško Samaritán přerušil nadějnou kariéru vynálezce a dal se na cestu zpěváka populární hudby. Snad ho mrzelo, že o něm svět jeho doby vůbec nic neví, že ho lidé neznají a neuznávají. Pro nás však tato skutečnost není důležitá, protože jako zpěvák pomohl Samaritán lidstvu jen nepatrně, zatímco jako vynálezce mu pomáhá dodnes. Věčná škoda, že nedokončil svůj vynález časoprostorového pytle. V jeho pozůstalosti se našla kompletní dokumentace vynálezu i části prototypu, a přece ho neodevzdal lidstvu. Jestli se bál, že lidé vynález zneužijí, nebo jestli se mu něco stalo, to je pro historiky podnes velkou hádankou. Ať už to bylo tak nebo onak, máme právo obvinit ho z lhostejnosti, protože své současníky ochudil o skvělé výlety do budoucnosti."
Jinak, docela jinak si Miško Samaritán představoval svůj výlet do budoucnosti! Zalitoval, že se nerozvážně dal unést vlastní horlivostí. Byl zklamán a roztrpčen. Zklamaly ho vědomosti studentů, jejich nezájem a neodůvodněná ironie, ale nejvíc přece jenom trpěl tím, co se dozvěděl od učitele. Ani ve snu ho nenapadlo, že časoprostorový pytel bude jeho posledním, a navíc nevyužitým vynálezem. Vůbec tomu nerozuměl, vždyť byl ještě na samém počátku tvůrčí cesty, plný elánu a ohromných nápadů, jimiž chtěl překonat Edisona. Až dodneška si byl jist, že je realizuje levou rukou. Nazlobený jako sršeň se rozhodl, že se okamžitě vrátí domů, do reálného času. Právě se chystal zatáhnout šňůrku na časoprostorovém pytli, když pocítil úder do hlavy. To se náhle otevřely dveře učebny. Před pádem na tvrdou podlahu ještě stačil dokončit pohyb, který ho vrátil do minulosti.

"Kd-de t-to js-sem?" ptal se Miško Samaritán siluety nad sebou.
"V nemocnici…, jen ležte klidně," konejšil ho ženský hlas.
"K-kolik-káté-ho je?" zeptal se po chvíli vynálezce. Vtom si s hrůzou uvědomil, že koktá. Svěřil se se svým poznatkem sestřičce.
"Nic si z toho nedělejte, všechno bude v pořádku. Když jste v bezvědomí zpíval, vůbec jste nekoktal."
"Jež-žíš-šim-marjá," vypravil ze sebe Miško Samaritán tak žalostně, že se sestřička opravdu nemohla smíchy udržet.

Kupte si knihu od Berthera
Jaroslav Jiran
Duhy světelných nápisů nad večerním městem, stovky pohyblivých reklam v ulicích, letáčky a prospekty, relace v rozhlase i televizi a filmové týdeníky - všechno toho bylo plné. "Kupte si knihu - Knihu od Berthera! Staré mnohosvazkové knihovny mají definitivně odzvoněno! Dnes je nahradí jediná kniha - Kniha do Berthera! Kupujte Knihu - získáte o přítele víc. Přítele, který nikdy nezklame."
Lidé byli na každém kroku ohlušováni Bertherovými slogany, jeho reklamy měli neustále na očích. Profesionálně vedená kampaň na sebe strhla za necelý týden pozornost veškeré veřejnosti. Zvědavost se mísila s touhou, ale Kniha se na trhu zatím neobjevovala.
Leihert se díval na Berthera se zjevným pohrdáním, které však bylo z druhé strany vznešeně a velkomyslně přehlíženo. Leihert ani na okamžik nepochyboval, že se nemýlí, a ani na okamžik také nepochyboval o tom, že i Berther poznal jeho. Nebyly to ani tři roky, kdy se Bertherova fotografie v novinách objevila naposledy. Tehdy si však říkal Savillier a byl údajně mozkem organizace, která se zabývala rozsáhlými počítačovými podvody. Důkazů bylo tehdy dost, a tak veřejnost hrubě pohoršilo, když se celý skandál náhle ututlal. Pouze několik listů se zuřivě dotazovalo proč a snažilo se té věci přijít na kloub. Mezi nimi byl i list, v němž tehdy Leihert pracoval jako šéfredaktor. Ostatní listy daly od případu předvídavě ruce pryč. Proslýchalo se, že jim kdosi z nejvyšších míst poradil, aby si zbytečně nepálili prsty. A také ano. Leihertův list byl zanedlouho zastaven a všichni zaměstnanci skončili na dlažbě. Nové místo se mu podařilo získat až za půl roku a v jiném státě. Doslechl se pak, že budovu listu s veškerým vybavením koupil doslova za babku jakýsi poslanec.
A teď má Berthera znovu před sebou, čistého jako lilie a zářícího blahobytem, penězi a sebevědomím. Co to znamená? Kdo za ním stojí? Ne, dnes už Leihert nebude tak naivní, aby se proti němu otevřeně postavil. Ale odhalit se ho pokusí, protože už pouhé Bertherovo jméno je pro něj zárukou, že se jedná o nějakou špinavost a o podvod.
Dnes však nesměl dát svůj postoj najevo už proto, že tiskové konference se zúčastnili zástupci všech předních listů a ovzduší, do kterého je Bertherovi zaměstnanci uvedli, bylo velmi přátelské až bezstarostně příjemné a on to nesměl pokazit. Poštval by je jen všechny proti sobě, a to se nesmělo stát.
"Připraveni?" Leihert přikývl. "Kamera!"
Tleskla klapka. Leihert se nadechl a dnes poprvé se podíval na Berthera s hřejivým úsměvem.
"Vážení diváci, doufám, že Vám ani nemusím představovat nejznámějšího muže týdne - ano, je to sám předseda koncernu Berther & Co., Joss Berther osobně."
Potlesk, pauza.
Berther se usmíval do kamer a zdravil diváky sepjatýma rukama. Vypadal ještě nesrovnatelně sebevědoměji než před chvílí.
"Vážený pane předsedo," obrátil se k němu opět Leihert. "Jistě víte, jak nesmírný ohlas vzbudila vaše reklamní kampaň a hesla jako například Konec knihoven nebo Jednu knihu do každé domácnosti - Knihu od Berthera! Mohl byste nám říct několik slov o podstatě vašeho nového… ehm, asi bych měl říct výrobku?" zeptal se Leihert a někteří z

okolostojících si povšimli, že se ušklíbl.
"Ale ovšem, vždyť právě proto se tato tisková konference pořádá!" zahlaholil vesele Berther, oblečen dnes podle nejnovější jižanské módy a působící minimálně dojmem neporazitelného kandidáta na křeslo prezidenta Spojených států.
"Naše hesla, jak jste sám neprozřetelně prozradil" (zářivý úsměv), "znají dnes všichni občané ve Státech, a to je velmi dobré. A nemuseli jste se bát říct místo nového ehm výrobku," všichni se zasmáli, "Kniha, protože to je doopravdy kniha, i když ne tak docela v pravém slova smyslu. Dala by se dejme tomu nazvat superknihou. Mohu vás ujistit, že pro ni nebude lepší reklamy, než to, že si ji zpočátku koupí pár zvědavců, kteří své dojmy sdělí dál. Uvidíte, že lepší reklama nebude ani možná. A až vám všem, kteří jste přijali naše pozvání a přišli dnes sem k nám, za okamžik věnujeme po jednom exempláři Knihy, budeme doufat, že si své dojmy nenecháte jen pro sebe, ale svěříte se papíru, který máte ostatně denně za úkol zaplňovat."
"A otázka ceny Knihy?"
"Jistě, Kniha nebude zrovna nejlevnější, ale určitě se brzy stane dobrým přítelem každého z nás, a možná že si brzy každý opatří dokonce tolik Knih, kolik bude členů jeho domácnosti. Kniha nahradí televizi, film, nahradí obsáhlé knihovny beletrie a tím vlastně částku, která se za ni zaplatí, brzy přinese zpátky."
"A nebojíte se útoku ze strany spisovatelské organizace, knižních vydavatelství, televizních a filmových společností, které, pokud jsem tomu dobře rozuměla, chcete Knihou připravit o chleba?" zeptala se jedna novinářka.
"Pokrok je, milá slečno, nezadržitelný. A jestli se dokáže, - a já doufám, že tomu bude stát v cestě pouze bezmocná závist a zášť několika málo lidí, jinak ani ten nejmenší argument -, že Kniha nahradí všechno, co mohou lidem poskytnout oni, pak bude veškerý jejich odpor marný, protože sami o sobě neznamenají nic, pokud nebudou mít lidé o jejich knížky, filmy a pořady zájem."
"To máte pravdu, mínění a reakce veřejnosti je samozřejmě pro obchod vždy rozhodující," řekl Leihert. "Ale nemyslíte, že tím dojde časem k izolaci mezi lidmi, jestliže každý z nich bude mít svou, jak říkáte, Superknihu, k izolaci od rodiny, přátel, prostě od veškerého dění ve společnosti?"
"Naprosto ne, milý příteli," usmál se na něj sebevědomě Berther. "Pokud bude mít totiž více jednotlivců, používajících Knihu v tu chvíli zájem, aby se jejich počitky spojily, stane se tak, a kolektiv bude zachován a dokonce v mnohem působivějších formách, než je tomu dosud. Naše Kniha dá lidem štěstí, po kterém vždycky toužili a které je odvěkým snem lidstva," zakončil svůj úvodní projev Berther.
Novináři ho zasypali mnoha otázkami, které však byly jen dílčího charakteru a Leihert odcházel ze sálu s vědomím, že ztratil trochu na vážnosti a že se vlastně, stejně jako jeho ostatní kolegové, na této konferenci nic podrobnějšího o Knize nedozvěděl. U východu mu dívka podala malý balíček.
"Prosím, pane Leiherte, to je pro vás. A nezapomeňte, že kniha začne pracovat až zítra od šestnácti hodin odpoledne," a když uviděla v jeho pohledu spoustu otázek, rychle dodala: "Návod je přiložen a je nesmírně jednoduchý. Stačí vědět, jak se Kniha zapojí a vypojí a popis dobíjení akumulátorů, které by při denním provozu v délce čtyř až pěti hodin měly vydržet asi tak dva až dva a půl roku. Na shledanou!"
"Děkuji," zabručel Leihert, strčil balíček do aktovky a toužil už jen po jednom. Aby byl doma a mohl v klidu a o samotě prozkoumat ten úžasný nesmysl, kterým chce Berther zaplavit trh, a o němž se všude hovoří jako o absolutním převratu v kulturním dění. A až najde nějakou slabinu, a on nepochyboval, že jich najde mnohem víc než jednu, pak se pustí do boje a znemožní toho šaška před celým světem. Protože Kniha nemůže být nic jiného než obyčejný, snad jen trochu lépe zabalený podvod.
Sotva doma políbil Elin, už se ho ptala:
"Ve zprávách hlásili, že všichni novináři, kteří se zúčastnili konference, dostali od Berthera Knihu a mají se o ní vyjádřit. Bylo to i v televizi, ale to jsem bohužel nestihla. Dostal jsi ji taky?"
"Mám ji v aktovce," řekl.
"A to mi říkáš jenom tak? Vždyť se nikde o ničem jiném nemluví! Jsem strašně zvědavá, jak vypadá a co dovede."
"To já taky," připustil Leihert a snažil se potlačit vzrůstající nechuť, vyvolanou Elininým nadšením. Podal jí balíček a ona ho rychle rozbalila. Kniha byla velmi důkladně zabalena v několika ochranných obalech, na každém upozornění, že jde o věc velice křehkou. Konečně byl stržen i ten poslední.
Kniha vypadala jako normální průměrná kniha formátu A5 asi o třech
stech stranách, Leihert ji vzal do ruky a rozevřel. K jeho překvapení však neměla žádné listy, jak původně očekával. Rozevřela se mu v ruce někde v polovině a on zjistil, že je to patrně jediný způsob manipulace. Oba díly byly spojeny neviditelným pantem. Zíral překvapeně na dvě stránky před sebou a usmíval se myšlence, že opravdu byl tak naivní a čekal nějaká písmena nebo znaky. Místo toho na něj z obou stránek zíralo po třiceti řádcích, plných drobounkých symbolů lidského oka. Jinak se nedělo nic. Připadalo mu to dokonale směšné. "Nic to nedělá," obrátil se k Elin.
"Bodejť by také ano. Hlásili, že všechny Knihy začnou pracovat zítra v šestnáct nula nula. Podívej, to je divný návod!" a ukazovala mu list papíru, který vypadl odněkud z obalu. Byl na něm znázorněn tvar Knihy a pozice obou dílů při zavření a otevření. Tím se tedy zapíná a vypíná. Až dole byl znázorněn postup při dobíjení a vyměňování akumulátorů. Koncern Berther & Co. Vám přeje dobrou zábavu. To bylo vše.
"Musíme tedy počkat," vzdychla Elin a Leihert měl dojem, jako by mu už tak docela nepatřila a jeho odpor ke Knize a Bertherovi ještě o něco vzrostl. S Elin také ten večer už nic nebylo. Ne, že by měl chuť se milovat, ale ze zvědavosti učinil před spaním náznak, aby viděl její reakci, a nezklamal se.
"Promiň, miláčku, ale jsem dneska strašně nervózní. Zítra, ano?" Usnul hodně pozdě a plný nenávisti.
Druhý den se dost zdržel a přišel domů až těsně před pátou. Nesmírně ho rozčilovalo, že se v redakci celý den o ničem jiném než o Knize nehovořilo a on se snažil všechny ty řeči kolem sebe neposlouchat. Nechtěl, aby na něm někdo

poznal, jak je nedočkavý, a umanul si, že zůstane v práci o něco déle.
Když přišel domů, Elin ho nepřišla jako obvykle uvítat ke dveřím. Našel ji v obývacím pokoji, jak sedí strnule v křesle, Knihu rozevřenou na kolenou.
"Elin!" zavolal, ale ona se ani nepohnula.
"No tak, Elin!" přistoupil k ní a uchopil ji vztekle za rameno. Trhla sebou, protáhla se a zavřela Knihu. Vypadala, jako by se probírala z těžkého snu. Teprve po chvíli se podívala směrem k Leihertovi a vzala ho na vědomí.
"Promiň, ach, to ti bylo krásné!"
Pak vyskočila, pocit štěstí z ní přímo vyzařoval, a vrhla se mu kolem krku.
"Miláčku, je to báječné! Oni vůbec nelhali. Jsem tak ráda, že máme tu Knihu doma. Víš kolik stojí? Celých dva tisíce osm set dolarů. Viděla jsem ji dneska v obchodě. Je tak báječná. Můžu si ještě číst?" bylo na ní vidět, že už se netěší na nic jiného. Leiherta to okamžitě zase otrávilo.
"Cti si," řekl a odešel do kuchyně, kde si nalil vrchovatou sklenici brandy. Elinina reakce ho zarazila. Zdá se, že na té Knize opravdu něco bude. Ale nesmí se zesměšnit. Nesmí dát najevo, jak se třese, aby ji už také směl otevřít jen pro sebe. Počká.
Čekal až do půl jedné v noci, kdy Elin konečně zavřela knihu a ospale zívla.
"Škoda," řekla. "Už se mi chce moc spát. Obrazy se trhají a ztrácejí souvislost. Dobrou noc, miláčku."
Jemný, vlažný polibek, a odešla do ložnice. Leihert zůstal s Knihou v obývacím pokoji sám. Nic už nebránilo tomu, aby ji konečně otevřel, nikdo ho teď nemohl vidět. Přesto ještě chvíli váhal, než si sedl do křesla, položil si ji na kolena (automaticky přesně stejně, jako to udělala Elin) a rozevřel ji.

Pohlédl na řádky plné očí, které mu den předtím připadaly mrtvé a směšné, oči ožily a on na sobě cítil jejich upřený pohled. Cítil, jak se do něj vpíjejí, jak ho k sobě přitahují, rostly mu před očima, všechno ostatní se rozplývalo a on se propadal do černé hloubky, letěl kamsi šílenou rychlostí, ale s otevřenýma očima…
…chladný vánek mu ovíval tvář a čechral dlouhé vlnité vlasy, volně splývající na ramena. Jeho levá ruka si pohrávala s jílcem těžkého rapíru, zavěšeného u boku. Ano, měl krásnou loď. Jen málokterá se mohla vyrovnat Zelenému šípu v rychlosti a obratnosti při manévrování. A nejvíc ho uchvacovala půvabná linie hrdě se zvedající přídě.
"Loď na obzoru!" ozvalo se ze strážního koše.
"Loď, kapitáne!" na velitelský můstek k němu přibíhal Hawkins, první důstojník a podával mu dalekohled. "Tamhle!" ukazoval.
Zprvu spatřil jen prázdnou kruhovou výseč oceánu, ale po chvíli do ní zachytil i těžce naloženou bachratou loď, jak uhání pod plnými plachtami na severovýchod. Zatím byla příliš daleko, ztrácela se na samém obzoru, mimo několikanásobný dostřel jeho děl.
"Španělé," řekl a Hawkinsovi zajiskřilo v očích.
"Myslel jsem si to, kapitáne. Mohla by to být Bohyně vod. Právě touto dobou by se měla vracet z Toleda."
"Zaútočíme na ni. Připravte se k boji!" zařval na muže pod sebou a na palubě se rozproudil horečný pohyb. Korzáři nabíjeli děla a připravovali doutnáky, vynášeli z podpalubí bedny nabitých pušek a pistolí, odvazovali háky. Španěly dostihli celkem brzy. Jejich loď byla příliš těžce naložená, takže na útěk nemohli ani pomyslet. Když se k ní přiblížili na dostřel, otočila se však náhle na bok a vypálila na ně salvu ze všech pětaosmdesáti děl, která měla na svých třech palubách.
Zelený šíp se k ní však blížil přímo a jeho profil byl velmi úzký. Na palubu dopadlo jen málo koulí, usmrtilo několik mužů a způsobilo lehčí škody. A než se Španělé stačili obrátit na druhý bok a vypálit druhou salvu, byli zahákováni. Na palubu španělské lodi vtrhlo množství zuřivých korzárů, rozsévajících kolem sebe hrůzu a smrt. Chvíli pozoroval, jak se útok vyvíjí, a pak se i on s výkřikem přehoupl na palubu nepřátelské lodi. Jeho pravá ruka svírala rapír, za pasem ho tížily dvě dvouhlavňové pistole a krátký masivní tesák. Vypálil čtyři rány a viděl, jak tři Španělé klesli k zemi. Pak se pustil do boje a využíval veškerého svého šermířského umění. Bojoval se zvířecí vášní. Zabíjení bylo jeho řemeslem.
Loď byla po tuhém boji dobyta a její velitel zabit v boji. V podpalubí bylo kromě nákladu zbraní nalezeno pět žen. Jednu si vybral pro sebe a ostatní předhodil mužstvu. Zase jeden dobrý lov! Pak vzal poměrně nepoškozenou loď do vleku a zamířil zpět k Tortuze…

"Chrisi!" slyšel náhle hlas, který tam nepatřil. Někdo ho rušil. Bylo to nepříjemné. Podoba jeho lodi se mu začala propadat pod nohama a všechno kolem něj se rozplývalo v cár pestré mlhy. Zavřel Knihu a ocitl se okamžitě ve svém pokoji.
"Už je sedm! Ty dneska nejdeš do práce?" ptala se Elin.
"Jdu, ovšemže jdu," odpověděl, ještě ne zcela při smyslech.
Elin si všimla Knihy na jeho kolenou a usmála se.
"Aha, tak to se ti vůbec nedivím, že jsi málem zaspal. Pa, miláčku!"
V redakci se nemluvilo ani dnes o ničem jiném než o Knize. Všichni byli nadšeni a měli už napsaných i několik pochvalných článků o Bertherovi a jeho vynálezu.
"Tak co, ty věčný nevěřící Tomáši? Co jí říkáš?" obrátil se na něj Bert, sotva Leihert ráno přišel.
Nevěděl, co má na to odpovědět. Všichni o něm věděli, že je zapřísáhlým odpůrcem Knihy od počátku reklamní kampaně, která mimo jiné představovala nejrozsáhlejší kampaň tohoto typu v posledním století. Bylo by pro něj trapné náhle změnit názor a prohlásit, že Kniha je opravdu skvělá. V duchu si však říkal, že je jedinečná. V noci se mu totiž splnil jeden z pradávných dětských snů, který přetrval až do dospělosti. Sen o korzárech, námořních bitvách a krásných ženách, ve kterém on vždy vystupoval jako hlavní hrdina. Kniha ho zaskočila, to musel přiznat. Ale přesto v

něm dosud žhnulo značné ohnisko nedůvěry.
"Nevím, na první pohled to snad vypadá lákavě, ale věř mi, Berte, že je to všechno jen humbuk a sprostý podvod," prohlásil nakonec Leihert téměř proti své vůli.
Bert zakroutil hlavou.
"Mně připadá Kniha skvělá, vůbec nechápu, co proti ní může kdo mít. Nerozumím ti, Chrisi. Ale snad se to poddá," plácl ho do zad a odešel.
Ale jedna událost v redakci přece jen poněkud vyvedla Leiherta z míry. Dva z jeho kolegů (Briigher a Lassey) se totiž někam ztratili, a nikdo přesně nevěděl kam a proč. Jedni soudili, že je to počátek úpadku redakce a že je propustili, jiní se domnívali, že dali sami výpověď. Vedení listu se k tomu nevyjádřilo vůbec, ačkoliv to každý očekával. Časem se však začalo proslýchat, že oba redaktoři zemřeli a že okolnosti jejich smrti jsou velmi pozoruhodné. Nikdo však nevěděl nic přesného, a protože se brzy začalo také doopravdy propouštět, na Brůghera s Lasseyem se zapomnělo.
Leiherta však neopouštěl pocit, že se lidí ztrácí o něco víc, než jich bylo oficiálně propuštěno. Ale víc o tom nepřemýšlel, protože se nahromadily jiné starosti a spousta práce, takže nevěděl, kam dřív.
Začal také prudce stoupat počet sebevražd, ale nikdo tomu nevěnoval pozornost. Prostě na to asi nebyl zrovna čas.
Následoval týden, ve kterém reklamní kampaň dostoupila vrcholu. Posudky uznávaných novinářů a vyprávění prvních lidí, kteří si Knihu sami koupili, vyprovokovaly obrovskou sháňku po Knize. Leihert čekal, že jí brzy bude nedostatek, ale ukázalo se, že Berther s něčím takovým počítal, a že má plné sklady. Lidé žasli, jásali a z práce každý pospíchal domů, aby se už už mohl věnovat Knize.
A tak když přišel Leihert koncem týdne domů, byla Elin jako obvykle v kontaktu s Knihou, a jemu vůbec nevěnovala pozornost. Na stolku ležela druhá Kniha. Chris se zamračil a přerušil Elininu četbu.
"Co to má znamenat?"
"Ta je pro tebe, miláčku. Používáš ji stejně každý večer, když jdu spát, a tak jsem si řekla, že ti koupím také jednu, abychom se mohli věnovat každý jedné bez ohledu na čas. A dnes ji zlevnili o polovinu. Zkus ji, ano?" čímž mu dala najevo, aby se věnoval Knize a jí dal pokoj.
Knihu do každé domácnosti! Knihu pro každého člena rodiny! honily se mu hlavou reklamní slogany Bertherovy agentury. Otráven pohledem na nic nevnímající Elin, rozevřel si v křesle Knihu…
Skutečnost se rozplynula a on uslyšel vzdálené hučení motorů.
"Připoutejte se, prosím, budeme přistávat!" slyšel hlas stevardky. Seděl ve společnosti mužů a žen středního věku v luxusním letadle, které se řítilo vysoko nad vrstvou mraků. Nebo to snad nebyly mraky? Za okamžik do nich klesli.
"Kam jedete? Na základnu dvě, nebo na trojku?" zeptal se ho muž, sedící po jeho pravici. "Prosím?"
"No jestli cestujete do druhohor, nebo do třetihor. Já sem jedu už poněkolikáté. Minule jsem si zastřelil tarbosaura. Škoda jen, že mi nedovolili odvézt si domů nějakou trofej. Představte si, ani jeden zub jsem si nesměl vzít!"
"To je opravdu škoda. Je to zbytečně přísné," odvětil Leihert.
Přistáli nedaleko moderní prosklené budovy. Vše se hýbalo pod nohama a lehce skřípalo. Když Leihert poodstoupil od stroje, spatřil, že se vlastně nalézá na jakési oválné plošině, která se vznáší asi dvě stě metrů nad zemí. Pod nimi byla poušť, sem tam trčelo k nebi několik skupin smokvoní a opodál vrhalo tučný stín pár cykasů. Jeho společník nevystoupil, letadlo se opět vzneslo a rozplynulo se. Výstroj dostali supermoderní. Pak je rozdělili do několika skupinek, kterým přidělili průvodce. Leihert se dostal do skupiny, v níž byly tři ženy a pět mužů. Všem plálo v očích vzrušení, někde však zahlédl i stopu strachu a nejistoty.
Plavili se na široké dlouhé pramici dolů po proudu řeky. Pak dal průvodce pokyn a oni vystoupili na břeh blízko araukariového hájku. Zde jim padli za oběť dva trachodonti a ještě docela malý iguanodon, kterého bylo Leihertovi líto, protože mu připadal docela rozkošný. Když se na ně z houští s hlasitým lomozem a praskotem lámaných větví vyřítil obrovský gorgosaurus, byl určitě víc překvapen než jeho zamýšlená oběť - lovci, kteří jím byli ihned přímo nadšeni. Už první salva srazila dravce na písek, a když sebou přestal házet, lovci se pak nad jeho mrtvým tělem dlouho hádali, kdo vystřelil smrtící ránu. Leihert se hádky nezúčastnil a raději si počíhal na mrchožravé pteranodonty, a jednoho sestřelil podle všech pravidel ještě vysoko ve vzduchu. Pak pluli až k místu, kde se řeka v široké deltě vlévala do moře, bujícího druhohorním životem. Leihert několikrát zahlédl blízko pod hladinou velká mokrá těla a ostré ploutve lovících plesiosaurů a mosasaurů. Pohled na moře byl vskutku úchvatný, až Leiherta napadlo, jak je pošetilé obdivovat vzdálené planety, když cesty do minulosti vlastní Země jsou mnohem zajímavější. Když se plavili zpátky proti proudu řeky, podařilo se mu ještě zastřelit tylosaura, který nečekaně sveřepě zaútočil na jejich plavidlo.
Když se pak večer vraceli, Leihert si uvědomil, že tohle všechno je vlastně úplně báječné. Lovit dinosaury v druhohorách, další z jeho odvěkých přání! Když vycházel z budovy Timetransu, zastavil se ještě u okénka a chtěl si objednat další cestu, tak byl nadšen. Když však na něj mladá žena pohlédla a začala se ho vyptávat, o co by měl asi tak zájem, začal se její obličej prolínat s obličejem Elin a náhle se ocitl v obývacím pokoji ve svém bytě. Zavřená Kniha mu spočívala na klíně a nad ním stála Elin.
"Už je ráno, musíš do práce! Proč si Knihu nenařídíš tak, aby ses stačil v noci i vyspat?"
"To jde?"
"Ovšem!"
Leihert se podivil. Jeho žena je s Knihou zřejmě už daleko víc zadobře než on. Zachoval se tedy podle její rady a zkoumal Knihu dál.

Berther zatím vyvážel přebytek Knih, kterými byl americký trh doslova zahlcen, do jiných států. Skoro každý měl už doma aspoň jednu knihu. Divadla se jedno po druhém zavírala, filmové společnosti se rozpadaly, knihy nikdo nekupoval.

Stačí jedna Kniha do Vaší knihovny, hlásalo heslo koncernu Berther. A zdálo se, že je to pravda.
Ale pravdou bylo i to, že během několika dalších týdnů zažil Leihert všechno, o čem kdysi jen zoufale a marně snil. Bojoval jako legionář v římské armádě proti Galům, byl velekněžem ve starém Egyptě, podnikl cestu na Jupiter, zažil úchvatné dobrodružství na Divokém západě, lovil se svou tlupou mamuty v době ledové. Bylo to úžasné. Mělo to jen jedinou slabou stránku - že se úplně odcizili s Elin. Zpočátku sice zkoušeli své Knihy propojit, ale v dobrodružstvích, sotva je začali prožívat, si každý z nich stejně zvolil jiný dějový směr, Elin dokonce pokaždé dala přednost jinému partnerovi. Jejich společný život skončil. Veškeré večery trávili naproti sobě v křeslech, ale přitom každý z nich sám se svou Knihou. Leihert si brzy uvědomil, že je snad jediným ze všech lidí, kterému to vadí. Začal totiž pociťovat, že ho Kniha vlastně svým způsobem omezuje, že si ho přisvojuje.
O týden později zkrachoval list, jehož byl redaktorem. Noviny už nikdo nečetl, a tak musel jít pracovat do oboru, s kterým neměl nikdy nic společného. Pomalu mu docházelo, že Kniha se vlastně pomalu ale jistě zmocňuje nejen jeho, ale celé země. Když ho to napadlo poprvé, úplně se té myšlenky zhrozil, ale když o tom déle přemýšlel, uvědomil si, že je to vlastně pravda.

Když přišel ten den domů, uchopil třesoucími se prsty s odporem svou Knihu a mrštil jí proti stěně. Jenže Kniha se nerozpadla na kusy, jak očekával. Všude na obalech, jak si vzpomínal, bylo uvedeno, že je křehká. Ve skutečnosti však byla velmi odolná, snad nezničitelná. Leihert zíral na Knihu, která nepoškozená ležela na zemi, na Elin sedící v křesle, zabranou do vlastní Knihy, pak si vzal kabát a vyběhl na ulici. Dlouho bloudil městem, až se náhle udiveně zastavil a zíral překvapeně před sebe. Stál před budovou koncernu Berther. Byl tu už mnohokrát předtím, a tak sem zamířil asi podvědomě. A tady na něj čekalo to největší překvapení. Když předtím kráčel ulicemi, potkával jen policejní vozy a pěší hlídky, několikrát se dokonce musel legitimovat. Všichni obyvatelé města trávili večery se svými Knihami (které byly v poslední době dokonce tak výrazně zlevněny, že si je už mohl koupit opravdu každý). Nyní stál před budovou koncernu Berther a zíral udiveně vzhůru na osvětlená okna, za nimiž se míhaly stíny, odkud zněla taneční hudba a ozýval se veselý smích, hovor a cinkání skleniček.
"Co tady děláš? Doklady!" uslyšel náhle za sebou hlas a současně ho kdosi surově uchopil za ruce a zkroutil mu je za záda, až bolestí sykl.
Polekaně se otočil a zíral do tváře dvěma policistům, kteří si ho měřili podezíravými pohledy.
"Já, já se šel jen tak projít," vykoktal ze sebe.
Nedůvěřivě se na něj dívali.
"Projít? Jen tak? Hm, ale co děláš TADY?"
Leiherta zachvátila hrůza. V tu chvíli ho napadla spásná výmluva.
"Večer se mi porouchala Kniha, a tak jsem si myslel, že by jí snad tady mohla nějaká služba narychlo opravit. Večery jsou bez ní tak nudné!"
Obličeje policistů roztály.
"Ach tak, teď vám konečně rozumím. Ale tady se nic neopravuje. To musíte nechat na zítra. A po ulicích se už raději nepotloukejte, je to dost nebezpečné," vrátili mu doklady, ale nejdříve si z nich pečlivě opsali jeho data. Pak odjeli.
Leihert se už chystal jít také domů, když tu náhle ostře zaskřípaly pneumatiky a před budovou koncernu přibrzdil opancéřovaný vůz. Tvář muže, který z něj vystoupil, znal Leihert z mnoha vládních konferencí. Byl to šéf FBI a CIA, které byly nedávno spojeny. Tak je to tedy! Konečně do sebe všechny díly skládačky zapadly a Leihert se sám podivil, že na to nepřišel dřív. Vždyť to bylo tak jednoduché.
Kniha, která měla splňovat nevyslovená lidská přání, musela umět číst myšlenky. Jenže pak také dovedla číst všechny myšlenky, nejen ty, které potřebovala pro svou činnost. Ano, muselo to tak být. Už chápal, proč byla v posledních týdnech zatčena celá řada jeho přátel, dva kolegové z redakce a tisíce dalších lidí. Ano, teď tedy ví všechno, ale k čemu mu to bude? Na koho se má obrátit? Kdo ho bude chtít vyslechnout? Kdyby si alespoň mohl promluvit s Elin, ale ta v poslední době nesla velice nelibě, když jí vyrušoval z kontaktu s Knihou. A jinak si vlastně už stejně neměli co říct.
Leihert se pomalu potácel směrem k domovu a v hlavě měl zmatek. Připadal si jako opilý, ale přitom věděl, že se dnes alkoholu vůbec nedotkl. Na každém rohu se opatrně rozhlížel; neměl chuť potkat znovu policejní hlídku. Jejich metody se mu pramálo líbily. Několikrát se musel rychle schovat, když zahnul neopatrně do ulic, kde z domů vyváděli spoutané lidi a nakládali je do uzavřených kamiónů. Muži, kteří to prováděli, měli na sobě policejní uniformy, ale byla mezi nimi i řada jiných v civilu, kteří se chovali nadřazeně. Leihert měl štěstí, protože ani jednou nebyl spatřen.
Ulice byly jinak prázdné, jako kdyby celé město vymřelo, ale on už věděl, že to tak není. To jen každý sedí pohodlně rozvalen doma a na kolenou má rozevřenou Knihu, relativně šťasten, ale přitom pod dokonalou kontrolou. Nikdo netuší, že si pro něj každým okamžikem mohou přijít. Rozhodl se, že už nepůjde jiným směrem než k svému bytu, protože se obával, že by to už další policejní hlídce nedokázal vysvětlit. Odevšad na něj dýchala prázdnota ulic, pouliční osvětlení bylo rozsvíceno velmi úsporně ani ne na čtvrtinu původního výkonu, takže policejní auta křižovala město se zapnutými dálkovými reflektory. To byli kromě Leiherta jediní živoucí obyvatelé večerního města. Hlídky v autech nebo pěší, některé se psy. A pak ještě společnost u Berthera, která si však žila trochu jiným, vlastním životem.
Jinak bylo celé město, celá země, a v této chvíli snad už celý svět, vše už bylo možná ukázněně mrtvé pro své okolí, zabráno do svých Knih. Z práce ke Knize, od Knihy do práce a těšit se celý den jen na to, až se k ní člověk zase po práci vrátí. Vskutku ideální společnost. Ano, Bertherovi se podařilo realizovat nejrůžovější sen všech absolutistických vládců, kolik jich historie měla. Tak ukázněné lidstvo ještě nikdy nebylo, co svět světem stojí. A také tak dokonale ovladatelné a kontrolovatelné. A největším paradoxem bylo, že si za to ještě všichni sami zaplatili - pospíchali, aby si mohli koupit své vlastní kontrolní automaty.
Leihert se zalykal odporem, nenávistí a vlastní palčivou bezmocností. Což by na tom snad nebyl lépe, kdyby seděl

spokojeně doma v teple s otevřenou Knihou stejně jako ty miliardy ostatních? Proč nemůže být tak spokojený jako druzí? Proč? Zoufal si, protože kvůli této maličkosti se stal nejopuštěnějším člověkem na světě. Nikdy nikdo nebyl tak zoufale sám. Tak bezmocný. Věděl, že teď už mu tajemství, které odhalil, není k ničemu. Už nedokáže nikoho vyburcovat. Je na to příliš pozdě. A navíc chápal, že až přijde domů a nevejde v kontakt s Knihou, bude to podezřelé. A když tak učiní, budou o něm rázem vědět všechno a bude to také pro něj znamenat konec. Proč jen se nedá něco dělat? Náhle zatoužil vidět, potkat člověka, s kterým by si mohl promluvit a hovořit s ním tak dlouho jako za starých časů, když ještě nebyly Knihy. Mít před sebou člověka, který také nenávidí Knihu jako on, který když přijde z práce, něco dělá; jí, pije, miluje, chodí a mluví, prostě žije. Člověka, ze kterého se mimo dobu strávenou v práci nestane strnulá mumie. Člověka, který ještě ŽIJE!
Leihert se v zoufalství rozběhl podél bloků a začal zvonit na zvonky. Nevybíral, tiskl tlačítka tak, jak mu přišla pod ruku. Nic. Pak vstoupil do telefonní budky, kterou spatřil na ulici, a začal namátkou vytáčet čísla. Nikde nebylo obsazeno, nikdo to však také nikde nebral. Signál dlouho vyzváněl, než Leihert zavěsil a vytočil nové číslo.
"Prosím," ozval se náhle ve sluchátku hlas.
Leihert zajásal. Tedy není sám? Ve městě je alespoň ještě jeden člověk, který se nenechal svázat pozlátkem Knihy a zachoval si svou vlastní osobnost!
"Haló, kdo je tam? Musím s vámi mluvit…! Co nejrychleji! Já, já…," koktal.
"Hovoříte s domácím automatem. Pan a paní Finnaldovi momentálně nemají čas. Můžete mi nadiktovat vzkaz a číslo, kam vás mohou zavolat, jméno…," hlas robota se vzdaloval, Leihert ho přestával vnímat. Bylo to však právě naopak. To Leihert se navracel zpátky ke strašlivé realitě. Pomalu zavěsil.
Je přece jen sám. Další číslo už nevytočil a opustil budku.
Přítmí prořízla dvojice reflektorů. Automaticky se skrčil za budku a pozoroval velké tmavé auto, jež zastavilo u blízkého vchodu do domu. Vystoupili z něj čtyři muži ostrých, nepříjemných tváří. Chovali se nenuceně a hovořili nahlas. Byli si patrně dobře vědomi, že je stejně nikdo nemůže vnímat.
"Jacku, v tyhle ulici máme tři kšefty."
"Dokonce! Nějak se to vzmáhá, co!"
"To bych řek, takovou žeň jsem nezažil, ani když jsem dělal ještě pro Vallianiho. A že to byl někdo!"
Leihert věděl, kdo byl Valliani. Byla to hlava i mozek největšího gangu ve státě. Nikdy se nepodařilo dostat ho za mříže, měl vždycky ty nejlepší advokáty a důkazy proti němu se prostě nedaly sehnat. Muži vstoupili do domu a za chvíli se se skřípěním nahoře otevřelo okno.
"Můžu?" ozval se shůry hlas.
Jack se jen letmo rozhlédl a odpověděl: "Jasně!"
Odněkud shora spadla temná masa a mlčky, těžkopádně narazila na beton. Leihert zavřel hrůzou oči. Bylo to lidské tělo. Muži nastoupili do vozu.
"Sebevraždy se nám ve městě nějak podezřele množí, že chlapci?" uslyšel skřehotavý hlas a hned nato bujarý smích vrahů.
Auto popojelo asi o sto padesát metrů a zase zastavilo. Muži zmizeli v dalším domě a Leihert usoudil, že by měl rychle zmizet. Odplížil se za nejbližší roh a dal se na útěk temnými ulicemi směrem k domovu. Když už mu zbývaly jen dvě ulice, spatřil před sebou u chodníku další auto a právě, když se k němu blížil, vyhrnulo se z domu několik mužů.
"Ty prase, tu máš!"
"Au, nechte mě, prosím vás! To je omyl! Musí to být omyl!"
Měli s sebou zajatce a surově ho bili pažbami revolverů.
"Tak jen pojď, ty parchante, my ti ten omyl hned vysvětlíme. Žádný omyl to totiž není!"
Leihert slyšel duté rány, jak pěsti bušily do ubožákova těla. Zajatec zmlkl a nakonec, když asi pochopil, že je to jeho konec, rozhodl se k poslednímu pokusu. Náhle vyskočil, zoufale od sebe odhodil oba muže, kteří ho svírali, a rozběhl se ulicí směrem k Leihertovi.
"Výborně! Běž rychleji! A trochu kličkuj, parchante! Ať to nemáme tak jednoduchý!" chechtali se muži a připravovali si pistole. Neměli na nich ani tlumiče, a na co také! Vrazi se nenuceně bavili a smáli, stáli jeden vedle druhého a v rukou svírali pažby zbraní. Čekali, až uprchlík uběhne větší vzdálenost, aby střelba byla zajímavější. Ulice byla velmi dlouhá a naprosto rovná. Nebožák neměl kam se schovat, ani kam uhnout. Leihert byl v té době na protější straně, vmáčknutý do výklenku jednoho neosvětleného vchodu a jen tiše doufal, že uprchlík nepoběží směrem k němu. Hlasy vesele se bavících zabijáků se rozléhaly prázdnou a tichou ulicí.
"Teď! Už mužem! Jerry, začni!"
Jeden z mužů se připravil ke střelbě a uprchlík, který ta slova slyšel, začal zuřivě kličkovat. Prásknul výstřel, uprchlík vykřikl bolestí a padl na chodník. Hned se však zase vztyčil a s rukou přitisknutou k boku se belhal dál. Na chodník kapala krev.
"Bravo, kamaráde! Výborná rána!"
"Jerry je kámoš, nechal i nám!" ozývaly se výkřiky a smích.
Prásknula další rána. Minula se cíle. Uprchlík byl zrovna na úrovni Leiherta, který viděl, jak střely orvaly ze zdi kusy omítky. Prásk! Prásk! Na tuhle vzdálenost se zřejmě střílelo podstatně hůře, a stříleli skoro všichni. Prásk! Jedna střela zasáhla muže do ramene a znovu ho srazila k zemi. Když vstal a pomalu se znova rozběhl, nemohl si už ani rukou přidržovat krvácející ránu v boku. Pokusil se zase o kličkování, ale v tu chvíli dostal další zásah. Podle toho, jak se zkroutil, bylo to přímo do žaludku. Muž řval bolestí, chroptěl a zalykal se vlastní krví, ale s nadlidským úsilím se ještě zvedl a pomalu, nesmírně pomalu se potácel dál ulicí. Už to nebyl útěk. Poslední rána ho zasáhla zezadu do krku a ukončila jeho zbytečné utrpení. Rozhodil ruce a padl na záda. Muži nasedli do vozu, a když projížděli kolem mrtvého,

ještě ho jeden z nich střelil do hlavy.
"To bylo zbytečný! Je tuhej jako špalek!"
"Jistota je jistota! Nechci, aby měl šéf zase řeči!"
"Jak myslíš, ale podle mě to bylo docela zbytečný."
Hlasy se ztrácely v dálce a Leihert opatrně vykročil podél zdi. Měl strach, aby se s nimi náhodou ještě nesetkal. Ticho v ulicích však rušily už jen jeho tiché kroky. Slabé osvětlení se zmohlo jen na neostré beztvaré stíny, líně se vlekoucí a tiše obíhající Leihertovu postavu jako váhaví, tiší společníci.

Tíha celé situace však na něj dopadla ještě víc, když došel domů a zavřel za sebou dveře. Připadaly mu nezvykle těžké a masivní, jako dveře od hrobky. Byl zoufalý. Doposud se bláhově snažil najít nějaké řešení a odpíral uvěřit tomu, že žádné východisko prostě neexistuje. Berther a jeho lidé to provedli dokonale. Proti němu a jeho vlivným spojencům byli všichni ostatní lidé bezmocní jako novorozeňata. Přistoupil k oknu a dlouho se díval dolů na ulici. Za zády však palčivě tušil svoji zavřenou Knihu a Elin. Obojí bylo stejně nehybné, mlčenlivé a neodvratné.
Po ulici přejelo tmavé auto s rozsvícenými reflektory a Leihert je úzkostlivě sledoval, dokud nezmizelo za rohem. Má strach? Ano, měl strach, protože se mu ještě nechtělo zemřít. Měl život rád a ještě ráno byl přesvědčen, že ho má před sebou hodně. Byl to příliš velký skok.
Elin za jeho zády šťastně vzdychla. Otočil se. Ne, neprobudila se, patřilo to do jejího snu. Došel si do baru pro láhev brandy, nalil si vrchovatou sklenici a vypil ji naráz, pak si nalil další a také ji vypil. Tlak však neustupoval, spíše rostl. Sedl si do křesla naproti Elin a díval se na její nehybnou postavu, lehce se usmívající rty, takovým tím nadýchaným blaženým úsměvem, na její oči upřené do otevřené Knihy a zalitoval, že prohlédl tajemství Knihy. Znovu si několikrát nalil. Pocit stísněnosti a bezmocnosti stále nesnesitelně sílil a Leihertovi už znělo v uších jen jediné přání. Skončit s tou marnou směšnou komedií. Skončit s ní co nejdříve. Několika ráznými hlty dopil brandy přímo z láhve a zvolil nejsnazší řešení.
Uchopil Knihu a sotva si ji položil na kolena, rychle ji rozevřel. Tak rychle, jako by se bál, aby si to ještě v poslední chvíli nerozmyslel. Jako by se bál, aby se nedopustil ještě nějaké úplně zbytečné zbabělosti. Ale neměl už na to ani čas, protože husté řádky zvědavých lačných očí ho okamžitě pohltily. A zatímco jeho myšlenky, plány, starosti a všechno, co věděl, proudily přes počítačové centrum do kanceláří FBI-CIA, seděl Leihert v sedle krásného koně a vedl svou družinu zpátky na svůj hrad, ukrytý ve vysokých kopcích středního Skotska. Byl krásný den, jeho muži zpívali oblíbenou válečnou píseň a on se s hrdostí každou chvíli ohlížel směrem ke čtyřem vozům, přikrytým silnou plachtou, na kterých byla uložena bohatá kořist a výsledky jeho půlročního obchodování.
"Muži jsou unaveni. Snad bychom si měli někde odpočinout," prohodil Ylwar, jeho pravá i levá ruka.
"Ne, blíží se večer, a chtěl bych být ještě dneska doma. Tady není moc bezpečno. Jedem dál!" zakřičel na své muže dozadu přes rameno a zaslechl tiché reptání.
Ylwar se však rozjel zpátky podél vozů a hned bylo ticho. Za chvíli se už zase rozléhal zpěv mužů. Tak to bylo v pořádku. Projedou ještě jedním takovým lesem, jako je tento, a budou doma. Nanejvýš šest sedm hodin jízdy. Pokud je nezdrží nějaká porucha na vozech.
"Ylware!" zavolal a za okamžik opět pohlížel do klidné tváře svého starého věrného služebníka.
"Nařiď pro jistotu bojovou pohotovost ve všech vozech. Ať nikdo nespí. Na to bude dost času doma. Ať natáhnou kuše a mají zbraně po ruce."
"Sám jsem na to myslel, pane, něco visí ve vzduchu," přikývl Ylwar a šel zařídit potřebné.
Další dvě hodiny uběhly bez zvláštní příhody.
"Blížíme se k brodu. Na druhé straně řeky bychom už měli být v bezpeči," řekl Ylwar a Leihert přikývl.
Pak už budou na své půdě. A tehdy to začalo. Zepředu se ozval zoufalý výkřik a Leihert spatřil, jak se čelní jezdec jeho průvodu kácí z koně. Kolem ucha mu zasvištěla střela z kuše a zloba jím zacloumala tak silně, že na okamžik ztratil dech. Vytrhl z pochvy meč a vrhl se v čele ostatních vpřed, odkud se k nim blížil shluk tmavých postav. Po jeho pravici se s výkřikem skácel z koně Tegwer, z hrudi mu trčel dlouhý těžký šíp, pak přišel i o Bylswheta, kterého zasáhlo letící kopí. Leihert vpadl na koni mezi útočníky jako rozzuřený býk. Neohlížel se na nebezpečí a bylo mu jedno, zda ho někdo z jeho lidí následuje, nebo zda je sám. Divoce kolem sebe sekal a cítil, že jen málokterá rána se mine cíle nebo je kryta zbraní či štítem. Nepřátele však jeho zuřivost překvapila jen na okamžik. Ten však stačil, aby dorazili další muži jeho družiny a přispěli mu na pomoc. Rozpoutala se krutá řež. Několik útočníků neslo pochodně, takže mohl spatřit barvy jejich oblečení. Nic mu však neříkaly. Byli to nejspíš lupiči nebo četa uprchlých vojáků. Erby nenosili. Zanedlouho jich byla většina pobita a ušlapána koňmi a zdálo se, že nepřítel provedl velice neuvážený tah, když se odvážil na Leihertovu karavanu.
"Hoří vozy!" vykřikl však náhle Bhwairekk.
Otočil se a spatřil plápolající plameny a kolem nich bojující siluety mužů.
"Zpátky! Rychle zpátky!" zařval a otočil koně. U jejich vozů je však přivítala sprška šípů z luků a kuší. Z Leihertových lidí už mnoho nezbývalo, většina ležela mrtva mezi vozy. Útočníků byla mocná přesila a měli výhodu, že už bylo špatně vidět. Leihert se rychle vrhl do největší vřavy a první ranou rozpoltil lebku mohutného muže, který se chystal právě hodit po jednom z Leihertových mužů těžký oštěp. Pak se pustil do boje se třemi muži s dlouhými meči, jednoho srazil koněm, dalšího probodl, třetí úspěšně uhýbal. Náhle se však jeho kůň vzepjal a Leihert si pomyslel, že asi dostal zásah z kuše. Seskočil tedy ještě dříve, než kůň padl na zem, aby ho kůň nezalehl, a zabil muže, který mu dosud odolával. Pak pocítil strašnou bolest v levém rameni a spatřil, že je prokláno skrz naskrz krátkou silnou střelou. Neměl už sílu pozvednout štít, odhodil ho tedy stranou a levou rukou vytrhl z pochvy širokou dýku. Přímo proti němu kráčelo pět těch lotrů a zjevně měli zájem právě o něj. Zoufale se rozhlédl, ale všichni jeho muži byli plně zaměstnáni bojem a

každou chvíli některého z nich usmrtil zákeřný šíp, vylétávající v pravidelných intervalech z okolních křovin a z korun stromů. Leihert se nadechl a s řevem se vrhl proti přesile. Muži ho však obstoupili a hned bylo vidět, že se ho budou snažit zajmout. Náhle se mu v mysli objevila myšlenka, že se mu nic nesmí stát, že se mu ani nic nemůže stát, protože ani v jednom snu, který mu Kniha poskytla, zatím nebyl vážně zraněn, natož zabit. To mu dodalo odvahy a znásobilo jeho síly. Vždyť se vlastně nemá čeho bát. A bezhlavě se vrhl na jednoho z útočníků, povalil ho a probodl mečem. Než se však stačil obrátit k ostatním, dostal ránu do hlavy, která ho srazila na zem a on upustil meč. A už ho pevně drželi dva z mužů a vlekli k ohni. Všiml si, že kolem už se nebojuje. U ohně leželo několik kopí a jejich hroty se v plameni rozžhavovaly do ruda. Leihert usoudil, že byl patrně nějakou dobu v bezvědomí. Svázán však nebyl. Jen ho drželi dva muži. Ale bylo to vlastně jedno. Cítil se příliš slabý na to, aby se ještě pokusil o nějaký odpor.
Jeden z těch, co ho drželi, prohodil neznámou řečí cosi k muži, který rozžhavoval kopí v ohni, ten jedno vzal a přistoupil k nim.
"Co s tím chceš dělat, ty blázne?" zařval na něj Leihert, ale z jeho hlasu už opět čišel strach. Už se vůbec necítil jako starý skotský středověký šlechtic, přesně věděl, že je Chris Leihert, bývalý redaktor. Muž se krutě usmál a rozvážně vrazil Leihertovi kopí do hrudi. Leihert vykřikl šílenou bolestí, která mu spalovala útroby, a jeho poslední myšlenkou bylo, že hrot narazil na jedno z žeber, sklouzl po něm a vnořil se hlouběji…
Z velké limuzíny vyskočili čtyři muži a vyjeli do dvaašedesátého patra. Tam si otevřeli univerzálním klíčem dveře bytu a vešli dovnitř. Mladé ženy, která seděla v křesle v kontaktu s Knihou, si ani nevšimli. Zato však překvapeně zírali na muže, který seděl proti ní. Jeho obličej byl zkřiven šílenou grimasou, a ruce, dosud svírající Knihu, měl křečovitě zaťaté a ztuhlé, jak tomu bývá u mrtvých. Kniha v jeho klíně byla dosud otevřená. Jeden z mužů ji vyrval ze ztuhlých prstů a zavřel.
"Tak nás zase předběhli programátoři. To už je dneska potřetí." Vrátil zavřenou Knihu Leihertovi do klína. "Necháme ho odvézt?" zeptal se jiný muž.
"Ne! V tomto případě to musí udělat ona," ukázal prstem na nehybnou ženu s Knihou. "Ona objeví mrtvolu."
První muž se krátce zasmál a pak všichni opustili byt a odjeli na další adresu.

Kytičky doktorky Beaverbrookové
Dušan Papoušek
Prvního celosvětového kongresu o moderních způsobech přeměny sluneční energie se v roce 1988 ve Philadelphii účastnilo přes dva tisíce hostů ze všech průmyslově vyspělých zemí světa. Není to mnoho, uváží-li se, kolik lidí se tehdy ve výzkumných laboratořích horečně snažilo najít nejúčinnější způsob přeměny slunečního záření na elektrickou energii. V té době už totiž začínalo být nepříjemně jasné, že pokud se s tím neudělá něco zásadního, lidstvo se může dostat do pěkného maléru.
Dva tisíce hostů však bylo pěkné sousto pro ty, kteří měli kongres na starosti, ať už šlo o zorganizování přednášek, dodržování jejich časového plánu, uspořádání diskusí k předem určeným problémům a konečně třeba i uspořádání závěrečného banketu - neboť i společensky musí být kongres na úrovni. Takže pracovníci Ústavu pro pokročilý výzkum energie, do něhož byl kongres svolán, měli co dělat, aby to všechno stihli a ještě si stačili dobře připravit i svoje přednášky, protože bylo samozřejmě pro jejich ústav životně důležité, aby na kongresu vystoupili co nejlépe. Jejich ředitel byl sice zdatný chlapík, ale v poslední době se tvářil čím dál tím ustaraněji - v ústavu bylo veřejným tajemstvím, že pakliže v dohledné době nepřijdou s něčím opravdu závažným, nedostanou už na další výzkum peníze, a to by znamenalo pro většinu z devíti set pracovníků vyhazov.
Profesor Nakagawa z Nippon Kawagi Corporation, který měl na kongresu úvodní přednášku, jim ovšem trochu zkomplikoval situaci, protože jeho přednáška byla skvostem svého druhu: střízlivé úvahy a teoretické propočty se střídaly s barevnými diapozitivy složitých přístrojů; vyvrcholením všeho pak byl pětiminutový film o pokusném zařízení kdesi v saharské poušti. Udivení posluchači se dívali na nekonečnou řadu obrovitých panelů na pohyblivých podstavcích, které se samočinně natáčely za sluncem sálajícím z rozpálené oblohy, aby co nejlépe přeměňovaly sluneční záření v elektrickou energii. Poslední metry filmu ukazovaly život v malém městečku, zásobovaném energií získanou z panelů. Do idylického života jeho obyvatel v chlazených domech pulsovala střihovými záběry červená třiatřicítka, která měla připomínat největší do té doby dosažené procento účinnosti: celou jednu třetinu slunečního záření se dařilo měnit na elektrickou energii.
Tohle samozřejmě přivedlo devět set pracovníků Ústavu pro pokročilý
výzkum, nebo téměř devět set, kteří se kongresu účastnili, do poněkud skleslé nálady, protože tak daleko se svými výzkumy ještě nebyli. Mezi těmi, kteří tyto pocity neměli, byla mladá doktorka Beaverbrooková - nikoliv svou zásluhou, ale prostě proto, že se kongresu nemohla účastnit. Ne že by o něj neměla zájem - naopak, velmi ráda by si poslechla přednášky a pohovořila si s některými lidmi. Dokonce měla dojem, že se jí nedávno podařilo přijít na něco zajímavého, a ráda by o tom řekla pár slov v některé z vedlejších sekcí kongresu. Jestliže však někdo dostane na starost program pro dámy - to jest starat se během kongresu o manželky nebo snoubenky jeho účastníků, organizovat pro ně prohlídky města, zájezdy za pamětihodnostmi a ještě asi tisíc dalších věcí, nemůže počítat s tím, že mu zbude čas na cokoliv jiného.
Doktorka Beaverbrooková měla smůlu, že byla pověřena dohledem nad záležitostmi programu pro dámy - kterým se samozřejmě kromě ní zabývala ještě řada jiných lidí - a tato její povinnost byla v ústavu považována za natolik důležitou a natolik vyčerpávající veškerý její čas a energii, že se jí dokonce nikdo ani předem nezeptal, zda by na kongresu chtěla vystoupit s vlastní přednáškou. Zda jí tato funkce byla svěřena proto, že doktorka Beaverbrooková byla známa svým neotřesitelným klidem a houževnatostí, nebo jí byla svěřena z důvodů méně věcných, nebylo veřejně diskutováno. Rovněž nebylo známo, co si o tom Beaverbroočka - jak jí, nikoliv bez náznaku sympatií říkaly sekretářky -

sama myslí.
Nebylo rovněž známo, co si myslela doktorka Beaverbrooková v onen historický první den kongresu, když seděla v poledne ve své laboratoři na židli - oděna v bílou halenku a modrou skládanou sukni -, majíc svoje hezké nohy v lodičkách trochu lehkomyslně položené na židli před sebou. Je docela dobře možné, že nemyslela vůbec na nic v okamžiku, kdy se jí aspoň přes oběd podařilo zbavit skupin vřískajících dam - v každém případě však zaujala patřičně méně lehkomyslnou polohu, jakmile zahlédla otevřenými dveřmi svého ředitele, jak doprovází prominentní hosty kongresu na prohlídce ústavu.
Byl na ni docela pěkný pohled, jak stála v bílé halence mezi svými fíkusy, filodendrony a květináči s primulkami, pelargóniemi, petunkami a pichlavými kaktusy, které měla v laboratoři umístěné na poličkách podél stěn a nad pracovním stolem. Možná že právě proto se prominentní hosté nahrnuli do její laboratoře a zvědavě se rozhlíželi kolem sebe.
"Dovolte, abych vám představil doktorku Bondybeyovou a požádal ji, aby vás stručně seznámila s výsledky svého zajímavého výzkumu." Ředitel sice původně neměl v úmyslu své hosty do této laboratoře zavést, ale zůstal pánem situace i poté, kdy se jeho sekretářka k němu naklonila a zašeptala: "Pane profesore, Bondybeyová je ta, co pěstuje v akváriu rybičky, tohle je Beaverbrooková a pěstuje květiny."
Beaverbrooková nebo Bondybeyová, kytičky nebo rybičky, myslel si ředitel vztekle, ženská jako ženská a určitě ani jedna za moc nestojí. Kvůli tobě jim tu zelinářku nebudu představovat znovu.
Doktorka Beaverbrooková při ředitelově oslovení lehce zrudla a nadechla se, jako by ho chtěla opravit, takže ředitelova sekretářka si vyděšeně přitiskla ruku k ústům instinktivním pohybem člověka, který se snaží zabránit, aby z úst jeho bližního nevyšla slova schopná způsobit katastrofu.
Milá Beaverbroočka se však naštěstí jenom mírně usmála a ustoupila poněkud stranou, aby hosté dobře viděli na její laboratorní stůl. Stála na něm velká průhledná deska, opřená tak, aby na ni dopadalo co nejvíce slunečního světla. Deska měla jasně zelenou barvu a zářila do laboratoře, jako kdyby z jejího vnitřku vycházelo světlo. Uvnitř byla protkána sítí tenounkých měděných drátků sbíhajících se na jejím spodním okraji ke dvěma výstupním svorkám, na které byla obyčejným drátem připojena silná žárovka. Hosté udiveně hleděli na její neobyčejně jasné světlo a téměř všichni se snažili zjistit, odkud se ho tolik bere - žárovka přece musela být někde zapojena na zdroj elektrické energie.
Doktorka Beaverbrooková se podívala na své hosty zvláštním pohledem; byl to kočičí, upřený pohled šelmičky, kterým si vynutila pozornost ještě dříve, než začala mluvit.
"Je všeobecně známo, že nejdokonaleji, to jest prakticky se stoprocentní účinností, přeměňují sluneční energii na jiné druhy energie rostliny, a to prostřednictvím sloučeniny, která jim dodává zelenou barvu - to jest chlorofylu. V tomto panelu," doktorka Beaverbrooková ukázala lehkým pohybem ruky na zelenou desku, "je tato sloučenina zabudována do miniaturních elektrochemických článků tak, že působí stejně jako chlorofyl v rostlinách - přeměňuje světlo na elektrickou energii prakticky se stoprocentní účinností."
Doktorka Beaverbrooková měla neobyčejně vyvinutou schopnost použít minimálního počtu slov k dosažení maximálního účinku. Tenkrát neřekla víc, než těchto několik málo slov, a pak už jen stála v bílé halence u svého zeleného panelu, obklopeného fíkusy, filodendrony a ostatními květinami v nejrůznějších miskách a kořenáčích. Přesto hosté stáli v její laboratoři s pokleslými čelistmi. Ticho, které se po chvíli stalo téměř trapným, přerušil nakonec dotaz člena švédského výboru pro udělování Nobelových cen, pronesený tak uctivým způsobem, že ředitel cítil, jak mu na čele vystupuje studený pot.
"Jak jste na to všechno přišla?"
Beaverbroočka zvedla své jemné obočí a výmluvným pohybem ruky ukázala na záplavu rostlin ve své laboratoři. Neřekla přitom ani slovo, ale všem bylo jasné, co chce svým gestem vyjádřit.
"Kdy budete mít o svých pokusech přednášku?" Zdálo se, že tentokrát se doktorka Beaverbrooková už nevyhne přímé odpovědi, protože pokrčení ramen by sice bylo nejlepším vyjádřením jejího stavu nevědomosti o této záležitosti, ale přece jenom by nebylo právě nejzdvorilejší. Naštěstí zasáhl ředitel, a jestliže by byli v tomto okamžiku přítomní ti pracovníci ústavu, kteří měli pochybnosti o jeho zdatnosti, jistě by je nyní pozbyli. Protože ředitel tím nejpřirozenějším způsobem, téměř jakoby mimochodem prohodil: "Doktorka Bondy…, promiňte, chci říct, že doktorka Beaverbrooková bude mít svou přednášku zítra, v době původně vyhrazené mému zástupci. Nestačili jsme ještě změnu ohlásit."
Uváží-li se, jakou obrovskou cestu urazila během několika vteřin ředitelova myšlenka, nelze než se s úctou sklonit před jeho schopnostmi. Vždyť nejenom že se musel vypořádat se skutečností, že o práci doktorky Beaverbrookové nic nevěděl, ale musel také bleskurychle zhodnotit, zda v jejím výsledku není záludná chyba, která by všechno pokazila; také musel myslet na nepříjemný rozhovor, který ho čeká s jeho náměstkem.
Jak ředitel tento rozhovor zvládl, není známo, neboť se odbýval za čalouněnými dveřmi jeho pracovny, které bezpečně tlumily veškerý zvuk. Jestliže tenkrát přece jenom proniklo ven několik ostřejších slov, bylo to asi tehdy, když ředitelova sekretářka otevřela dveře, aby se podívala, proč ředitel nebere telefony, které mu do pracovny přepíná.
Jedno je jisté: nakonec náměstek vyšel ven s pobledlým obličejem a suše požádal sekretářku, aby mu okamžitě připravila zprávu o organizaci dámského programu světového kongresu.
Jisté také bylo, že doktorka Beaverbrooková v přednášce, kterou měla příští den v kongresové hale, byla právě tak stručná jako předcházejícího dne ve své laboratoři. Dojem, který vyvolala - tentokrát před více než dvěma tisíci posluchači -, však nebyl o nic menší než při jejím prvém výkladu mezi fíkusy, filodendrony a kaktusy.
Dnes je ve vstupní hale ústavu, zářící chrómem a prosvětlené širokými okny, na čestném místě připevněn jasně zelený panel, ten, který doktorka Beaverbrooková ukazovala ve své kratičké přednášce na kongresu. Vedle něj je barevná fotografie mladé doktorky…, vlastně velký diapozitiv, prosvětlovaný zezadu silnou žárovkou, napájenou proudem sbíraným z panelu… V noci se žárovka přepíná na baterii, dobíjenou ve dne z přebytku elektrické energie vznikající v

zeleném panelu…
Doktorka Beaverbrooková se na návštěvníky dívá upřeným pohledem svých nazelenalých očí, se záhadným úsměvem na rtech. Někteří pracovníci ústavu se domnívají, že je to úsměv radosti nad dobře vykonanou prací, ale ředitel o tom má určité pochybnosti, a chodí kolem zářící fotografie s pocitem nepříjemné nejistoty.
Koneckonců ten panel je teď dobrý k tomu, aby ústav dostal peníze na další výzkum, a mezi tím se pořádně podívají na objev té mladé doktorky, to by v tom byl čert, aby to nějak nezlepšili, muži mají přece jenom více smyslu pro techniku…

Ratio ex machina

Poslední šance
Miloš Ščepka
"A takhle to dopadne vždycky!" rozčilovali se nad troskami. "Nejsi k ničemu. Nic neumíš, jen překážíš a zničíš všecko, co se ti dostane pod ruku!"
"Do šrotu patříš, škatule plechová!"
"Dejte mi ještě jednu šanci," zaškemral jsem.
"A skončí to jako vždycky - takhle!" ukázali na zkázu kolem.
"Naposledy. Dokážu vám, že doteď to byly jen samé nešťastné náhody. A když se mi to nepodaří ani tentokrát, dělejte si se mnou, co chcete."
"Dobře. Dáme ti poslední šanci. Ale pamatuj si, že je opravdu poslední. Naše trpělivost sice nemá hranic, ale ty už jsi je dávno překročil!"
Zachráněn! Aspoň na chvíli zachráněn!
Počkal jsem, až se mi přestanou třást ruce, a dal jsem se do práce. Nejdřív jsem stvořil nebe a zemi…

Tugendhat
Jaroslav Štěpaník
Sedmkrát tři sta šedesát pět dnů dokonalé harmonie. Psát romány, nazval bych tak ten nejlepší. Jenže já nepíši romány, pouze nejlepší z nich žiji. Sedm let. S ní. S nejkrásnější, nejpůvabnější a nejmoudřejší ženou. Jmenuje se Tugendhat.

Seděl v křesle při světle stolní lampy. Větší část prostorného pokoje, důsledně zařízeného ve slohu fosilního funkcionalismu, pokrývala tma.
Za celou dlouhou dobu všech věků se člověk nezměnil. Je stále stejný. Upředený z obav a přání, úzkostí a snů. Především snů. Jsou také stejné: prosté a jednoduché. Mít rád. Žít pro někoho. Chápat a být chápán. Být milován. Rozumět. Radovat se s někým, že lze vdechovat vzduch, pít vodu a po spánku se probouzet do rána. A přece se předivo snů životem zachumlá, zacupuje, potrhá. Sny jsou nedostupné právě pro svou jednoduchost. Jsou natolik jednoduché, že se stávají nedosažitelnými. Proč mně se podařilo uchopit je a naplnit? Je v tom i kus náhody. Nevyjít tenkrát večer na povrch, nepotkal bych ji. Možná by teď byla s někým jiným.
Ležela na pohovce, bokem otočená k němu. Neměla na sobě nic než dlouhé vlasy. Spala. Večer se milovali jak dosud nikdy. Snad pro to společné přání. Dosud jsem ji vlastně neviděl spát, uvědomil si. Vždy po milování usínal dřív než ona. Ráno ji nacházel svěží a usměvavou, připravující snídani podle receptu z fosilní kuchařky.
Dokonalá manželka. Ve všem, beze zbytku a bez přehánění. Byli ideálními partnery. Než ji poznal, nevěřil, že by to bylo možné. Plynul čas první noci v jejich domě. Jmenoval se Tugendhat. Také zhmotnělý sen. Marie se kdysi vyjádřila, že je to potvora. Při vzpomínce na první ženu se zachmuřil. Tehdy poznal úplně jiný vztah než teď. Přestal věřit, že mezi mužem a ženou mohou být vztahy alespoň přijatelné.

S Marií se seznámil v Klfosaru - Klubu fosilní architektury. Bylo to tenkrát patnáctého ledna, tohle neblahé datum asi nadosmrti nevymaže z paměti. Stavitelství dávných civilizací bylo jeho koníčkem, nevynechal jedinou klubovou akci. Scházelo se tu pravidelně deset dvanáct mužů, které spojoval společný zájem. Jinak o sobě nevěděli nic. Promítali si autentické diapozitivy se snímky dávno neexistujících staveb a videokazety se slovním doprovodem. Klubový archív představoval nevyčerpatelné zdroje. Do tohoto společenství podivínů, kteří se zabývali dávno nikomu nic neříkající historickou architekturou, nezavítala přirozeně žádná žena. Příchod Marie byl proto pravou senzací. Nebyla právě nejhezčí. Vytáhlou robustní postavou, završenou kulatým obličejem s trochu rozpláclým nosem, připomínala předvěkou ženu. Působila spíš jako závoznice nákladního raketoplánu než milovnice starého umění. Byla to však žena, a její příchod vnesl do jindy koncentrovaného intelektuálního společenství jakousi erotickou roztěkanost. Volné sedadlo nebylo pouze vedle něho. A přece se posadila právě sem! Nikdo z mužů se ani nepootočil, věděl však, že ho všichni s jistou závistí sledují. Odkudsi z podvědomí se vyhoupla vlna hloupé praješitnosti zděděné po generacích až od kterýchsi kohoutích prapředků a zalila všechny mozkové závity. Na projekční stěně se střídaly obrazy konstruktivistických a funkcionalistických staveb z prvé poloviny dvacátého století. Kontrast bílých geometrických ploch budov s modrou klenbou oblohy a zelenými stráněmi trávy byl fascinující.
"To je krása!" Žena vedle něho obdivné vydechla. Očima na okamžik zabloudila kamsi vzhůru, jako by si tam přála naleznout potvrzení vlastních slov. Prsty zavadila o jeho dlaň.
"Nic nemůže být krásnějšího," řekl. Sevřel ruku ve své. Sám nevěděl proč. Nepřemýšlel o tom. Nikdy dosud takovou nepředloženost neudělal. Překvapeně na něho pohlédla a pak ruku stiskla. Opětoval to.
Zdálo se, že jeho nabídkou na doprovod po skončení projekce není překvapena. Projížděli pohyblivým chodníkem jako nepatrná součástka hustého zástupu lidí. Dosud si s ženami příliš nezačínal. Připadaly mu nebezpečné už proto, že jsou

jiné. Sotva dvakrát do měsíce navštívil některé z kontaktních středisek. Vždy tu nalezl na několik hodin nezávaznou společnici, která žila samostatně jako on a nemínila nést zbytečné riziko dlouhodobých svazků. Stále více mužů a žen přecházelo na systém kontaktních středisek. Rozvodovost byla prakticky stoprocentní. Mohl se člověk domnívat, že právě on bude výjimkou, kterou rozvod nepostihne? Jenže návštěva kontaktního střediska mu přinášela jen chvilkový pocit uvolnění a pak nepříjemný pocit prázdnoty a samoty. Marie přinášela lákavou možnost čehosi nového a dosud nepoznaného. Měla zájem o jeho koníčka. Byla připravena naslouchat výkladu o prehistorii architektury!
"Úžasné, co všechno tenkrát lidé s tak primitivní technikou dokázali," řekla. Byla báječná. Nikdy by nevěřil, že žena bude schopna vést dialog o tak závažných, z praktického pohledu však docela zbytečných věcech.
Zapomněl na čas. Vyprávěl jí o Le Corbusierovi, který svou tvorbou usiloval dobrat se k základní hodnotě života - poezii.
"Taky mám ráda básničky," řekla. "Udělala jsem tři přes počítač. Na téma člověk, robot, android. Dostala jsem cenu."
"To je dobře," pochválil ji a pak mu napadlo, že se to nehodí. Byla o půl hlavy vyšší než on. Vyprávěl jí o Franku Lloydu Wrightovi, jemuž byla architektura výslednicí rozumu a citu.
"Moderní město se mělo rozprostřít v krajině. Architektura se měla přiblížit přírodě."
"Co to je příroda?" zeptala se. Měla zájem dozvědět se. Začínal ji milovat. Pak si povšiml, že se chvěje chladem. Víc než hodinu vyprávěl a ona ho poslouchala! Sešli z klimatizovaných centrálních tepen a dostali se do míst, která byla liduprázdná a kde nepěkně profukovalo. Cítil se povinován pozvat ji na čaj. Bylo už pozdě a nic v dohledu otevřeno. Co je na tom vlastně špatného pozvat si ženu k sobě? Pozvání přijala bez nejmenších rozpaků. Teprve před vchodem do svého bytu si v plném rozsahu uvědomil, co takové přijaté pozvání znamená. Ještě měl možnost couvnout. Neudělal to. Letmé, nezávazné vztahy mezi muži a ženami se zásadně odbývaly v místnostech kontaktních středisek. Pozvání do vlastního příbytku a přijetí takového pozvání znamenalo víc než nezávazný kontakt. Tyhle věci se sledovaly a nedaly se obejít. Jenomže Marie byla první, která byla ochotna naslouchat jeho monologům o staré architektuře…
Ráno padl jeho pohled do prostranného důlku na lůžku, vytlačeného ženským tělem. Probudila ho příjemně dráždivá vůně pronikající z kuchyně. Vzápětí se objevila Marie v domácím županu. V tu chvíli ho nenapadlo, že musela mít župan s sebou, a tedy předem s pozváním počítat! Na dlani nesla tác s malebnými a voňavými talíři. Pečená šunka, vejce, zlaté topinky s ostřím česneku. Žádné sterilní koncentráty. Musela si přivstat a za sebou měla jistě nelehký nákup. Skoro nikdo již nepřipravoval jídla z přírodních surovin, které se prodávaly v omezeném množství. Ostatně každý věděl, že taková strava není zdravá. Pro něho jako milovníka všech antikvit však představovala archaická snídaně s dráždivou, takřka nemravnou vůní vrcholný životní zážitek. Trochu se vylekal, když si přisedla k němu a lůžko pod její tíhou s temným zasténáním pokleslo k zemi. Teprve nyní si uvědomil, jak jsou jejich tělesné rozměry odlišné. Co však záleží na vnějších detailech? Důležité je vzájemné porozumění. Talíř nádherně voněl a z šálku naplněného po okraj černou kávou se báječně kouřilo.
"Pojď se najíst, miláčku," řekla. Políbila ho na tvář jak guvernantka a přivřela při tom levé oko.
Dal se do toho s apetytem, až příbor zvonil o talíř. "Nikdy jsem nejedl něco tak úžasného," zamlaskal.
"To jsem ráda. Tak jde se!" Už byla oblečena.
Po necelé hodině vycházeli k pohyblivému chodníku pokrytému sametovým kobercem z velkých dveří připomínajících tunel. Nad nimi plápolal svítivý nápis SMLS - Síň manželských legislativních slibů. Cítil se šťastný. Nebude už trávit večery sám. Přestanou uspěchané, anonymní chvilky v kontaktních střediscích. Bude s kým si vyprávět o fosilních stavbách. Pokrmy budou voňavé a svět krásný. Možná by se cítil jinak, kdyby tušil, že Marie má příbuznou v Cespopartu - Centrálním středisku potencionálních partnerů. Jeho analyzační kartu prostudovala s ženskou důkladností a s chladnou exaktností dešifrovala slabiny jeho osobnosti.
Za několik dnů bylo všechno jinak. Žádné naslouchání planému tlachání o starých krámech a jídla výhradně z koncentrátů. Svůj životní omyl poznal rychle, avšak pozdě. Marie mu ale neposkytla mnoho času k přemýšlení a s neúnavnou tvrdošíjností počala přeorganizovávat dosavadní styl jeho života. Zalézal před ní do všech koutů, v nevelkém příbytku se však nebylo kam skrýt.
"Nemyslíš hochu, že jsi doposud šel špatnou cestou?" Seděla v křesle, které pod ní bolestně úpělo. Hleděl na ni jako na zjevení.
"Nemyslíš, že jsi na svá léta trochu chudý?"
"Prosím?" zalapal po dechu.
"Jsi chudý jako kosmická myš," upřesnila.
Skoro neslyšně zaskřípal zuby.
"Nechej laskavě alespoň toho skřípání!"
"Ale…"
"Jako celník městského kosmodromu jsi měl dávno mít komfortní třietážový podzemní domek a ne tenhle krcálek!" Štitivě máchla rukou. "Ale…"
"Jediné štěstí, že jsi potkal pořádnou ženskou." Namířila si prstem na hruď, aby snad nedošlo k mýlce. "Kdyby ses nevdal, tak bys tu shnil. A neskřípej mi tu těmi zuby!"

Jejich manželství trvalo necelého půl roku, jemu však připadalo dlouhé jako čtvrt století. Manželka byla všudypřítomná. Zašla vyhubovat řediteli městského kosmodromu, že manžela nedostatečně platí, a osobně dohlížela, aby bral úplatky od cestujících, kteří pašovali zakázané zboží z jiných planet. Pronásledovala ho až do koupelny, kde dbala, aby se řádně, pravidelně a na všech místech myl a nikdy ničím nepáchl. Návštěvy klubu fosilní architektury zcela ustaly. Zato musel pravidelně sledovat autobiografický videoseriál první osobnosti říše s názvem Jak jsem se ze sběrače kosmického šrotu stal meziplanetárním prezidentem. Po skončení každého dílu ho Marie zkoušela z otázek

kontrolního testu.
"Máš paměť jako cedník!" lála. "S takovou z tebe meziplanetární prezident nebude!"
"Když… snad… já ani nechci."
"Udělám z tebe alespoň lokálního prezidenta. To ti přísahám!" Pozvedla ruku k přísaze a on se bezděčně přihrbil. Měl k tomu důvod. Byli si podobní jako dva psi velice rozličných plemen. Jako doga s mopslíkem.
"Nejdřív to dotáhneš na ředitele kosmodromu. Tvůj šéf je dávno zralý na penzi."
"Budu rád, jestli se vůbec udržím," namítl tiše. Neříkal to jen tak. Poslední dobou přibývali i na kosmodromu roboti. Cpali se do stále vyšších funkcí. LIDÉ NEJSOU STVOŘENI K PRÁCI. Toto heslo se stále častěji objevovalo. Roboti byli přesní, spolehliví, neunavitelní a neuplatní.
"Musíš být lepší než robot!" řekla Marie. Zahnala ho do vany a dohlédla, aby se řádně vydrhl. Po večeři z pečlivě vybraného souboru zdravých a hygienicky nezávadných koncentrátů mu překontrolovala správnost domácí písemné úlohy. Téma úkolu znělo: Deset hlavních důvodů, proč jsem se právě já stal meziplanetárním prezidentem. "No vidíš, máš správně šest důvodů. Nakonec z tebe přece jen něco bude," chválila. Potom si ho odnesla do postele. Říkala, že pokud to mužský pravidelně nemá, začne mít roupy.
Ležel na své straně lůžka, zabořen hlavou do polštáře a přemýšlel, proč se právě on musel tak špatně vdát. Proč jsem se vůbec vdával? Za zavřenýma očima si promítal obrázky dávných staveb, které měl rád. Byly stále nejasnější a rozmazanější.
"Nechej laskavě toho skřípání zuby!" ozvalo se vedle něho.
Nedalo se to vydržet.

"Můžu si snad skřípat zuby, jak chci. Nebo ne?" zeptal se výbojně. Byl celý nervózní a propocený z dlouhého stání v čekárně Matpostu - Matrimoniálního poradenského střediska. Bylo tu takové množství klientů, že po sobě málem šlapali.
"Hm," vydal poradce neurčité prohlášení. "Povězte mi o tom něco víc."
Hlas měl jak vysoce naladěnou pilu a rudé vlasy mu plápolaly kolem uší jak nebezpečný požár. Jediné štěstí, že to byl muž. Jako skoro všude by člověk i zde hledal spíš ženu. Anebo robota. Ti jsou přece objektivní, neovlivnitelní…
"Není to divné manželství, když si člověk nemůže svobodně skřípat zuby? Dřív jsme si skřípal, jak mě napadlo. Nikoho to nerušilo. Sousedi si nestěžovali."
"Říkal jste, že to vadilo manželce."
"Co je to za manželství, když si člověk nemůže ani skřípnout?" trval na svém.
"Něco vám řeknu, příteli." Poradce se k němu naklonil a ztratil na chvíli profesionální výraz. "To jste si nemohl skřípat, když nebyla manželka doma? Dělají to tak všichni." Dál pokračoval úředním tónem: "Nerad připomínám právní aspekty. Jistě ale víte, že máme plnou rovnoprávnost pohlaví. Emancipace není dnes pouze papírová. Ženy už nejsou povinny snášet naše svévolná mužská skřípání."
"Jistě," souhlasil překotně. Za žádnou cenu se nechtěl dostat do rozporu se zákonem.
"Ostudné nerovnoprávné postavení ženy je odstraněno," přednášel poradce naučenou pasáž z litery zákona. "Pozice obou pohlaví byla legislativně i fakticky zrovnoprávněna, řekl bych přímo zfederalizována. Vdává se nejen žena, ale i muž. Na základě dobrovolnosti, zdůrazňuji, naprosté dobrovolnosti. Pocity trpkosti, které se nahromadily v historii vzájemných vztahů pohlaví, byly překonány. Vynutil si to život sám, příteli," pokračoval opět osobněji. "Vždyť už ve dvacátém století se rozvádělo každé druhé manželství."
"Zato dnes úplně každé," neskrýval škodolibost.
"Je to tak," souhlasil poradce.
"Jak je možné, že se všichni nakonec rozvedou, když vláda dělá proti rozvodům, co může?"
"Něco vám řeknu, příteli." Poradce se naklonil až k jeho uchu. "Je něco ještě důležitějšího než zachování manželství." Ztišil hlas do šepotu. "Zachování života," řekl.
"Prosím?"
"Kdybychom rozvaděné manžele nerozvedli, pozabíjeli by se nám."
"Všichni?" otázal se s hrůzou v hlase.
"Do jednoho," řekl poradce. "Společnost by vyhynula. A co vy, příteli, chcete se dát rozvést?" Mlčky, ale rozhodně přikývl. "Tak mi sem pošlete paní."
V čekárně bylo nedýchatelno. Manželé čekající na pomoc v podobě rozvodu tu byli napěchováni jak rybky v plechovce. Členové párů byli rozpoznatelní dle toho, že se k sobě nehlásili, stáli co nejdál od sebe a vrhali na své protějšky vraždící pohledy. Stačilo, aby někdo zavolal Do sebe! A strhla by se taková řež, z níž by živý a celý nikdo nevyšel. Byl rád, když se konečně otevřely dveře ordinace a poradce ho zval dovnitř.
"Takže pán si stěžoval, že mu nemíním trpět jeho skřípání!" uvítal ho za dveřmi manželčin důvěrně známý hlas. Zněl přesně tou intonací, před níž muži všech dob a generací prchali umírat na bojiště a do krčem.
"A tady vaše paní," doplnil psycholog, "si zase stěžuje na vás. Chcete si prý vystavět jakýsi nadzemní domek…"
Na tváři se mu bezděčně objevil úsměv. Kdy viděl ponejprv tu vilu? Na kterém ze starých videozáznamů? Promítal si je pak mnohokrát. Dokonce si tajně nechal udělat kopie všech snímků. Měl záběry exteriéru se zahradou i snímky všech místností interiéru. Vše si dovedl vybavit před očima. Do nejmenšího detailu. V tomto domě si přál žít. Vila stála kdysi v jakési nevelké osadě s podivným a těžko vyslovitelným jménem Brno. Měla nejkrásnější jméno, jaké kdy slyšel: TUGENDHAT. Patřila k základům moderní architektury. Slůvko moderní působilo ovšem v kontextu současnosti značně komicky… Postavil ji Ludwig Mies van der Rohe. I lidé mívali podivuhodná jména. Zachoval se fragment dopisu, v němž někdo - snad architekt - píše jinému po návštěvě Tugendhat: Brněnský dům je báječný. Takové věci se

těžko dají slovy vyjádřit. Podobné pocity jsem prožíval snad jen v Parthenónu…"
"Co je to vlastně Parthenón?" Neuvědomil si, že se ptá nahlas.
"Prosím?" poradce se tvářil udiveně.
"Promiňte," uvědomil si souvislosti. "Chtěl jsem říct, že s mým příjmem a… s úplatky od pašeráků bychom si ten domek mohli dovolit."
"Normální rodina hledá solidní bydlení pěkně hluboko pod zemí. A my budeme bydlet na vzduchu. V nějaké potvoře?"
"Tugendhat není potvora," namítl rozhodně.
"Slyšel jste, doktore?" zaječela Marie. "Měl ženskou! Chodil ilegálně do kontaktních středisek! To je ale trestné, doktore! Tam přece vdaní nesmějí!"
Zarazil je ostrý hvizd píšťalky. Poradce stál ve zvláštní, rozhodné póze s rukou vztyčenou vzhůru a s píšťalkou v ústech. Připomínal nějakou známou sochu, a on si nemohl vzpomenout jakou. Energicky naznačil rukou, aby přistoupili k němu. Už věděl, co mu připomenul. Byla to plastika, kterou viděl v Muzaprofu - Muzeu zašlých profesí. Jmenovala se fotbalový rozhodčí.

"Jak vidíte, pravidla jsou jednoduchá," ukončil poradce výklad. Kolem krku si k píšťalce přivěsil ještě stopky.
"Manželský box je stará, ale osvědčená metoda. Někdo by si mohl myslet, že nová doba si žádá nové metody. To je ale nesmysl. Člověk je stejný jako před staletími: hromádka snů, přání, obav a úzkostí. Dokonalá nedokonalost. Pouze prostředí se mění. Uvážíme-li, že technika jde kupředu, zatímco my zůstáváme stát, je zřejmé, že člověk dneška je relativně hloupější než člověk včerejška. Stará metoda je pro něho až příliš dobrá." Vložil píšťalku do úst a ostře pískl.
Marie pružným, sportovním krokem, na její proporce překvapivým, odešla k židličce v koutku místnosti, on zaujal místo v úhlopříčném rohu. Oba si odložili nadbytečné svršky a koncentrovali se k nadcházejícímu souboji. Poradce je vyzval k zachování zásad čestného boje, vykročil do středu místnosti, hvízdl, stiskl stopky, tleskl dlaněmi a zvolal: "Do sebe! Vyříkejte si to pěkně od plic! Vpřed!"
Vyběhli ostrým sprintem, zastavili se v nejtěsnější blízkosti, v očích se jim blýskalo, divoce šermovali rukama. Údery byly pouze naznačované, z jejich četnosti a intenzity však bylo patrno, jak silné pocity k sobě manželé chovají. Slovní útoky překračovaly často pravidla dovolené hry, souboj musel být neustále přerušován soudcovskou píšťalkou.
"Poslyšte, dámo, nemůžete říkat protivníkovi, že s tak hubenýma nohama neuspokojí žádnou ženskou. To je faul!" napomínal poradce.
"To není faul. To je pravda. Má je jak špejle."
"Jaký vliv mohou mít hubené nohy na uspokojení dámy, nevím. Opravdu nevím," namítal poradce.
"Tak se na ně, doktore, podívejte!"
"Zato ty jsi tlustá jako kanystr," vrátil jí úder on.
"Ale no tak. Zase faul."
"Co si dovoluješ, ty fosile!" křičela na něho Marie přes rameno poradce. "Do postele ti patří leda ohlodaná kost. S tou by ti to možná šlo!"
"Ale dámo…"
"Určitě líp než s tebou, ty superkachno!"
Ve stejném duchu trvalo utkání patnáct tříminutových kol. Rozhodčí uzavřel dlouhým přerušovaným hvizdem a vyzval borce, aby ho následovali do pracovny.
"Většina manželů se hroutí po třech kolech," prozradil. "Nechtěli byste se tomu věnovat profesionálně? Pro jiné manželské páry byste představovali vhodné objekty k abreakci."
"Na to kašlu, doktore," přerušila ho Marie. "Chci, abyste dal dohromady tady nás dva."
Poradce si unaveně otřel čelo. "Společná práce lidi sbližuje," řekl. "A vystoupení ve videu by vám mohlo vynést slušné peníze."
Marie zpozorněla. "Co na to říkáš?" obrátila se k manželovi. "Vlastně ses mi líbil. Rozčertil ses jak kohout. Spustíme to? Uděláme lidem šou?"
"Stačí, že jsem dělal kašpara tobě," odsekl. "Nebudu ho dělat celému kosmu."
"Slyšíte, doktore? Je to sábotér! Na ničem se nemůžeme dohodnout. Než žít s takovým mužským, tak raději s žádným!" Štítivě na něho namířila prstem.
"Takže navrhujete rozvod?"
"Ano… Totiž."
"Co říkáte k návrhu vaší manželky?"
"Kdybychom se nerozvedli, musel bych ji zabít!"
"Ty? Sušinko! Spíš já tebe, ty třtino!"
Přerušil je hvizd píšťalky. "S manželským boxem jsme již skončili," napomenul je poradce. "Je mi líto, nezbývá mi než vás rozvést. Lidský život je nejvyšší hodnotou, a společnost nemůže připustit jeho ohrožení. Bylo dost zbytečných manželských krveprolití. Máme dost ztrát z dob, kdy jsme rozvody neradi povolovali."
"Zas budu sama!" Marie se otřásala vzlyky. "Doktore, proč to musí takhle dopadat? Proč to takhle musí vždycky dopadnout?"
"Klid, paní, vdáte se znovu…"
"Neplač, Marie, snad za to nemůže nikdo z nás." Hlas se mu chvěl. Vztáhl k ní ruku. Ucukla, jako by se jí měl dotknout obnažený drát pod proudem.
"Nech mě! Jdi pryč! Ty, ty… Ty!"
"Tady se mi podepíšete." Poradce k nim přisunul nějaké papíry.

Podepsali mlčky bez jediného pohledu na druhého.
"A vy, doktore, jste vdaný?" Obrátila k němu již suché oči a koketně našpulila pusu.
Odvrátil zrak. "Už počtvrté," zahučel do země.
Sevřela rty. Smutek se z jejího obličeje již zcela vytratil. Ze dveří vyplula jako bitevní loď, která snad ztratila jednu bitvu, je však připravena vydobýt nová vítězství a nakonec vyhrát válku.
"Jistě chápete, že platit budete vy," oslovil ho poradce. "Výhrůžka zabitím vyšla od vás. Takový je zákon. Tohle je myslím váš první rozvod, viďte? Ten bývá vždycky nejbolestivější. Nic si z toho, příteli, nedělejte. Vše spraví čas. Počítá se s rozšířením kontaktních středisek a ještě jinými věcmi." Ztišil hlas. "Prý něco radikálního."
"Čím to je, doktore, že dva lidé už spolu nedovedou žít? Kde je chyba? Skoro nikdo už nepracuje, ničím se nezabývá. Všude roboti. Pořád víc robotů. Není to tím?"
"Je na to řada výzkumů a spousta korelací, ale čím to je…, příteli, já nevím. Opravdu nevím!"
Potřásli si rukama. "Víte, na co se nejvíc těším, doktore? Že začnu znovu chodit do klubu."
"Mnoho štěstí!" řekl poradce. "Ať vás raději víckrát nevidím."

Neuspořádali ani tradiční rozvodovou hostinu. Znepřátelili si tak svědky ze Smlsu, kteří s pozváním předem jaksi automaticky počítají. Marii zůstal byt se zařízením, neboť výhrůžku zabitím vyslovil nejprve on. Spravedlnost musela být zachována. Odešel se dvěma kufry do malého sklepního krcálku ubytovny, která nesla název Svobodný celník. Jeho stylizovaná figurka v barevném, veselém provedení plápolala nad vchodem. Jinak tu ale veselo dvakrát nebylo. Bydleli tu osamělí muži, kteří bez komfortu, na nějž si v předchozích letech zvykli, překonávali mezičas mezi dvěma manželstvími. Vše tu působilo šedě, vlhce a nehotově. Byl to úmysl. Společnost využívala všech prostředků, aby přiměla své členy k životu ve spořádaném manželství. Pravidelně každý pátek se konal večírek se ženami z protější ubytovny Nezávislá celnička. Zabavený pašovaný alkohol tekl proudem, zábava trvající do pozdních hodin vrcholila kontaktem. Po každém z večírků docházelo k několika svatbám. Ženy, stejně jako muži, měly po nějaké době dost nelaskavého prostředí ubytovny, a pokusily se znovu o život ve dvou. Pěkný vícepokojový byt v suchém podzemí na dobře situovaném místě, který byl novomanželům přidělován, představoval silnou motivaci.
Systematicky se kontaktním večírkům vyhýbal. Pohledy nezávislých celniček v něm vyvolávaly pocit bazálního ohrožení. Zdálo se mu, že děvčata mají zvlášť rentgenové oči a vidí člověku až do apendixu. Dával přednost službám na celnici kosmodromu. Příležitostí k přesčasovým hodinám bylo však stále míň. Na všech pracovních místech přibývalo robotů a šeptalo se, že postupně nahradí člověka všude a zcela. Po každém propouštění bývaly kontaktní večírky bouřlivější a bláznivější. Přibývalo sňatků a krcálky Svobodného celníka se naplňovaly novými obyvateli z řad čerstvě rozvedených. Přál si, aby do doby než bude také vystřídán robotem, našetřil na stavbu Tugendhat. Začínal znovu. Rozvodem přišel o většinu úspor. Jednou do týdne navštívil Klfosar a strávil v mlčenlivém společenství několika mužů příjemný večer. Sám měl docela slušný soukromý archív o fosilní architektuře a prakticky vše dostupné o brněnském domě Miese van der Roha. Získal i prastarý diaprojektor. Pokud nebyl ve službě, promítal si na malé plátno pohledy na vilu, kterou jednoho dne začne budovat na povrchu Země. Přál si zde žít se ženou, která bude stejně dokonalá jako brněnský dům. Byl si - sám nevěděl proč - jist, že přesně takovou dříve nebo později nalezne. Měl zkrátka bláznivé sny, které provázejí člověka, je-li dlouho sám, vyhýbá se jiným lidem a vzdaluje se od reálného světa.
Vyhlédl si i parcelu, kde bude dům stát. Tugendhat měla být věrnou kopií originálu i s okolní krajinou. Bude stát na návrší neprudkého svahu, jenž bude porostlý svěží trávou a vzrostlými stromy. Teprve nedávno byly povoleny vycházky na povrch Země. Uvítal to víc než většina jiných lidí. Prochodil dlouhé hodiny a udiveně pozoroval zvláštní krajinu na povrchu. Pod nohama mu pulsoval tep podzemního veleměsta. Opatrně našlapoval a zvedal překvapený obličej k zamlžené kouli slunce. Celou krajinu pokrýval matný opar. Bylo dobré mít s sebou svítilnu. Nevzdaloval se daleko od vchodu k podzemnímu transportéru. Bylo to přece jen riskantní. Nic tu nebylo probádáno, mezi vysokými bodláky, které vyrůstaly z hlíny v neladných chomáčcích, se skrývaly neznámé a snad i nebezpečné předměty. V dálce na obzoru čněly k ponurému nebi vysoké a pokroucené kostry fosilních budov. Pozoroval tento neznámý svět s jakýmsi vnitřním smutkem a přál si, aby ho mohl vlastním pohledem probudit k novému životu. Dlouhé chvíle prostál na parcele, kterou určil za místo výstavby domu. Věřil, že slunce opět vysvitne plnou silou a osvítí Tugendhat v její dokonalé harmonii zdiva, skla a kovu. Usmíval se pro sebe, že už nemusí sledovat videoseriál o tom, jak se meziplanetární prezident stal meziplanetárním prezidentem. Někdy se neusmíval, ale hlasitě a naplno smál. Kdyby ho někdo potkal, určitě by si o něm pomyslel, že je blázen. To také byl. Jako svým způsobem každý.

Jako by se vynořila. Vlastně musela. Jinak to nešlo. Každý, kdo se ocitl na povrchu, musel vyjít z podzemí, kde byl život. Dělalo to však jen několik málo podivínů. Proto mu její náhlá přítomnost připadala jako zázrak. Spadla mu přitom rovnou do náruče. Byla už tma, žádná světla tu instalována nebyla. Zakopla o nějaký drát, kterých se tu válela spousta, a tlumeně vykřikla. Zachytil ji v poslední chvíli. Rozsvítil kapesní svítilnu. Tvář před ním náležela mladé, sotva dvacetileté dívce. Nikdy ji neviděl, a přece se mu zdálo, že ji zná. Byl to obličej, který vídal kdysi dávno, snad v letech dospívání, kdy se mu každou noc zdály životné sny. Držel dívku ještě hezkou chvilku, kdy to už nebylo nutné. Bolestně si uvědomil, jak dlouho nebyl s ženou. Spustil paže k tělu. Dívka měla rozpuštěné vlasy a ze všech stran jí to slušelo. Rozhodně by se nerozpakoval pobýt s ní v kontaktním středisku. Vlastně by stála za mnohem víc, ale…
Zavčas se zabrzdil. Jedno manželství už přece prožil. Navíc měl dvaačtyřicet. Ta před ním byla vlastně ještě dítě. Až na ty tvary. Tady ve volném prostoru působily zvlášť dráždivě.
"Musíte dávat pozor, slečno," vykoktal ze sebe.
"Málem jsem spadla sem do té díry," ukazovala vedle sebe. Vnímal jen její hlas. Jako by mu drnčel na samém dně mozku. Byl hluboký, vábivý.

"Tady na povrchu jsou samé jámy. Válí se tu spousta krámů."
"Jenže je to tu jiné. Lákavé. Proč by měl být člověk pořád jen tam dole?"
"Znám to tu. Jestli chcete, můžete jít chvíli se mnou. Nemusíte se bát. Mohl bych být vaším otcem."
"Proč?" zeptala se udiveně.
Otřel si pot z čela. "Bylo by líp, kdybyste nechodila sama. Opravdu je tu spousta krámů."
"Ptala jsem se, proč byste měl být můj otec."
"Je mi přes čtyřicet. Vám sotva dvacet."
"Moc by mě mrzelo, kdyby všichni muži nad čtyřicet měli být mými otci." Vsunula mu ruku do dlaně. "Veďte mě," řekla.
"Jste první, koho jsem tu potkal. Lidé málo vycházejí na povrch."
"Já sem chodím ráda." Dotyk její ruky ho vzrušoval. "Víte, co si představuji?" obrátila k němu obličej. "Jaké to bylo, když tu stávalo město. - Vysoké domy, chodníky se spěchajícími chodci, ulice plné automobilů, všude spousta světel."
"Líbilo by se vám žít v takovém městě?"
"Bydlet v nechráněném prostoru? Nevím. Obdivuji odvahu těch lidí."
"Něco vám prozradím. Chci si postavit dům. Tady venku. Na povrchu." Nechápal, proč vyslovil své tajemství před touto neznámou dívkou. Své sny skrýval a po rozvodu byl zvýšeně opatrný.
"Opravdu máte takovou odvahu?" Viděl před sebou velké oči s rozšířenými zorničkami.
"Už jsem se rozhodl." Byl překvapen sebevědomím znějícím z vlastního hlasu. "Vystavím znovu jednu dokonalou fosilní, dávno neexistující stavbu. Jmenovala se Tugendhat. Budu tam bydlet já, moje žena a naše děti." Vyjmul z náprsní kapsy snímek domu, který nosil stále u sebe.
"Je krásná," řekla.
"Jako vy." Sám nevěděl, proč to plácl. Myslel to ale upřímně, a tak to potřeboval zamluvit.
"Líbilo by se vám žít v takovém domě?"
"Zeně se líbí tam, kde je spokojen její muž."
Obsah této věty se zcela vymykal příkazu o rovnosti pohlaví a neladil s emancipací a jednotou rolí partnerů. Něco takového dosud od ženy neslyšel.
"To myslíte vážně?" Nedůvěřivě na ni pohlédl. "Řekla jsem něco špatně?" Tvářila se vylekaně. Její poděšený výraz vylučoval jakoukoli ženskou léčku. "Vůbec ne," ujistil ji.
"To je báječné, že si postavíte dům ve volném prostoru. Vstříc nekonečnu. Vaše manželka musí být hrdá na tak odvážného muže."
Pozorně se na ni podíval a pak ještě jednou. Nedělala si legraci. "Nemám manželku. A vy? S kým žijete?" přehrál nepříjemné podání na ni.
"Bydlím v hotelovém domě. Jsem svobodná, pokud se ptáte na to."
"Není vám chladno?" otázal se starostlivě. Odkudsi ze severu se prudce přivalila chladná větrná vlna.
"Topí nám tam dobře."
"Ale ne, myslel jsem teď," zasmál se.
"A tak. Ne. Vůbec ne."
Přesto jí položil ruku kolem ramen. Přitiskl ji k sobě. Nebránila se tomu.
"Zvláštní, že muž jako vy je bez ženy."
"Není na tom nic zvláštního," oponoval, ale cítil se polichocen. "Mnoho mužů teď žije bez žen. A ženy zase bez mužů…" V hlase mu zazněla trpkost. Často přemýšlel, proč vztahy mezi pohlavími dospěly k boji o výhodnější pozici či k pouhé koexistenci. Mnohokrát si musel připomínat každodenní soupeření s Marií. Každý jeho ústupek znamenal kousek dalšího dobytého území pro ni. Tolik proklamovaná a vyžadovaná partnerská rovnost docela prostě selhala. To nebyl jen jejich případ. Tak to probíhalo u většiny párů.
"Ale vy nejste obyčejný muž!"
Udiveně na ni pohlédl. Řekla to tak sugestivně, a přece samozřejmě.
"Kolik mužů si troufne mít tak odvážné plány jako vy? Postavit se vesmíru. Žít bez ochrany podzemí! Byla bych šťastna, kdyby si mě muž jako vy vzal."
Nevěřil vlastnímu sluchu. Děvče před ním užilo slova vzít si a vdát se v archaickém a vlastně tabuizovaném významu. Byla přece rovnost. Vdávali se oba partneři.
"Řekla jste, že byste se vdala za muže, který by si vás vzal? Muži si přece dávno ženy neberou …"
"Proto jsem svobodná. Já se chci docela prostě vdát, rozumíte? Nestojím o někoho, kdo se bude chtít vdávat za mě!"
"Ale to je přece proti zákonu," namítl tiše.
"Na takové zákony kašlu!" přerušila ho. "Víte, na co čekám? Až se konečně objeví nějaký pořádný muž a tenhle zákon zruší. Nebo na něj docela prostě zapomene." Byla rozhorlená, plná rozhořčení. Připomněla mu záznamy z archívních videokazet, na nichž horlily ženy dřívějších generací se stejným zápalem za rovnost s muži.
"Snad to není tak jednoduché," oponoval bez opravdového přesvědčení.
"Je to to nejjednodušší na světě," řekla. "Čekám, až přijde muž, který docela normálně řekne: Líbíš se mi, děvče. Mám tě rád. Chci si tě vzít."
"Škoda, že nejsem mladší," řekl. "Jinak bych vám položil jednu otázku."
"Jakou?" zeptala se, ale zdálo se, že ví.
"Vlastně by to nebyla otázka."
"Tím líp." Našpulila rty. Byly lákavě plné.
"Řekl bych: Líbíš se mi, děvče. Mám tě rád a vezmu si tě." Naklonil se k ní a políbil ji na rty. Rozevřela je.
"Co na to říkáš?" zeptal se po chvíli.

Rozesmála se. "Že jsem na tvé vyznání hezkou chvilku čekala."
"Přece ale…," zasmušil se. "Opravdu bych mohl být spíš tvým otcem."
"Pořádný muž se nezabývá vlastním věkem. Má své důležitější mužské starosti," řekla. Tentokrát se líbali déle.
"Ani nevím, jak se jmenuješ," řekl. Teprve teď si to uvědomil. Prohlížel si ji, jako by si ji přál navždy vtisknout do vlastní mysli. Byla krásná. Nejkrásnější. Také nejmoudřejší. Dobře věděl, že ho svým chováním dovedla přesně tam, kam si přála, jak to ženy všech dob uměly a ve všech dobách taky dělaly. Nebránil se, protože se mu líbila, a způsob, který zvolila, byl pro něho nejen přijatelný, ale i lákavý. Byl totiž, v pravém smyslu slova, ženský. Uvědomil si nesmyslnost proklamovaného rovnostářství ve vztazích mezi mužem a ženou. Jak odlišný a v podstatě nesmyslný a bezúčelný byl postup Marie! - Marie, která chtěla vše přímočaře řídit a ovládat! Náhle věděl, že problémy přišly s rozumářkami, mudrlantkami a mužatkami, které chtěly za každou cenu soupeřit s muži, ve všem se jim rovnat a nakonec je překonat, místo aby rozvíjely, co je ženám vlastní a v čem nikdy nemohou být muži dostihnuty. Pohlédl na dívku před sebou. V záblesku měsíce, který se na okamžik vyloupl z mraků, se její temně rudé vlasy půvabně zaleskly. Všimla si jeho pohledu.
"Na jméně přece nezáleží," řekla.
"Záleží," řekl. "Moc. Budu ti říkat Tugendhat."

Odkud přichází štěstí? Člověk nic výjimečného nevykoná, ale ono je tu, při něm. Jak dlouho vydrží? Den? Nebo jen noc? Několik týdnů? Rok? Celý život? Člověk si prý neuvědomuje, když je štěstí při něm. On si jeho přítomnost uvědomoval velice jasně a beze zbytku. Příliš dobře si pamatoval na dlouhou dobu jeho nepřítomnosti.
Byli ideální partneři. Její zásluhou. Uznával to. V duchu i nahlas. Chápala ho, povzbuzovala, byla inspirací jeho myšlenek i motorem jeho činů, dokázala naslouchat jeho snům a plánům, jako milenka byla něžná i vášnivá, uhodla každé jeho přání, uměla připravit všechna skvělá jídla z fosilní kuchařky. Jeho Tugendhat.
"My, které jsme byly vychovány v Kecu, jsme se musely naučit všechno," vysvětlovala. Prožila - jako většina jejích vrstevníků - dětství v Kontinuitním edukačním centru. Nejvíc ho překvapovaly její znalosti o staré architektuře.
"Osobně mám raději secesi než funkcionalismus," řekla mu jednou.
Konsternované na ni hleděl. Její sdělení ho zmátlo.
"Funkcionalismus je bližší mužům," pokračovala. "Ostatně muže taky připomíná. Krása je tu dána funkcí. Žádné zbytečné parádičky. Ty mužnosti nesvědčí."
"Hm," zamumlal nejisté.
"Zato secese, to je žena! V plné zbroji. Pěkně nalíčená, oblečená, namašlená, upravená, aby se líbila svému muži."
Takovým způsobem nikdy o fosilní architektuře neuvažoval. "Něco na tom snad je," zakoktal.
"A pojďme dále!" řekla. "Barok, to je rozvinuté ženství, gotika muž. Empír je samozřejmě také mužský, zato rokoko…, " rozesmála se, vzápětí však zvážněla pod jeho pohledem. Okamžitě pochopila, že se nechala příliš unést.
"Myslím, Tugendhat, že poněkud zjednodušuješ tuto složitou problematiku," řekl s koženou tváří. Uvnitř byl nejistý a zraněný. Při svém studiu historické architektury nedošel dál než do dvacátého století. Pojmy jako empír, barok, rokoko a gotika už sice zaslechl, neuměl je však naplnit obsahem. Byl pyšný, že má chytrou ženu. Jako muž však nemohl snést pomyšlení, že by mohla být chytřejší a vědět o fosilní architektuře víc než on.
"Zajímavé, cos řekla. Myslím ale, že zjednodušuješ," zopakoval.
"Odpusť. Někdy něco jen tak plácnu. To víš, ženská." Otřela se o něho bokem. Cítil, jak ho to vzrušuje. Konflikt byl zažehnán.
"Překvapuje mě, kolik toho znáš," řekl po chvíli.
"Chodila jsem v Kecu do takového kroužku."
"Víš co?"
"Ano?"
"Zajdeme spolu do Klfosaru."
"To je báječný nápad."
"Mám jenom takové," zašklebil se na ni.
Vyplázla na něho jazyk. Oba se rozesmáli.
V klubu je čekalo nemilé překvapení. Dveře byly pootevřené, panty skřípaly v průvanu a uvnitř byla tma. Trochu váhavě vešli dovnitř. Otočil vypínačem. Místnost zaplavilo světlo. Nábytek byl vyklizen, regály při zdi skoro prázdné, na podlaze poletovaly papíry.
"Kde všichni jsou?" divil se celý zaražený.
Zaklesla se mu prsty kolem krku. "Třeba se také šťastně oženili." Mrkla na něho. Rozesmálo ho to. Napadlo mu, že lidi, kteří sem chodili, ani neznal. Několik let sedával v jejich mlčenlivém společenství, a nikdy se s žádným nesblížil. Nevěděl o jediném z nich, jak se jmenuje nebo kde bydlí. Není to divné? Není divné, jak všichni žijeme? Jeden vedle druhého. Nikdo s nikým. Já vlastně ne. Už ne. Při pohledu na ni mu skoro vhrkly slzy do očí.
Také v podzemních chodbách bylo skoro liduprázdno. Sem tam osamělý poutník na pohyblivém chodníku. Jako by se všichni stále víc uzavírali do soukromí. Povolil sevření. Ani si neuvědomil, jak křečovitě svíral její ruku.
"Málem bych ti ji rozdrtil," řekl omluvně.
"Hlupáčku."

Roboti to nakonec vyhráli i v celní službě na městském kosmodromu. Čekalo se to už dávno. Výpověď přijímal stoicky. Byl na ni připraven, a co hlavně, měl již dostatek prostředků na výstavbu domu. Navíc mladou, půvabnou a chytrou ženu. Nemusel se obávat, že se bude nudit. V jakési staré knize objevil větu, která ho upoutala a k jejímuž obsahu se

musel stále vracet: Než odejde muž z tohoto světa, měl by postavit dům, zasadit strom a zanechat po sobě syna, který by pokračoval v jeho díle. To ho nyní čekalo. Pouze o samotě se obával, že na to vše je už pozdě. Blížila se mu padesátka. Potvrzoval to pohled do zrcadla i první neduhy, které ho sužovaly. Zato Tugendhat jako by ani nestárla. Byla stále mladá a svěží jak z reklamního magazínu. Jeho starosti dokázala uhodnout.
"Líbíš se mi ještě víc než tenkrát, když jsme se potkali," říkala. "Muž začíná být k světu až kolem padesátky."
Lhala mu. Ale mile. Rád to poslouchal. O skutečnosti ho však přesvědčovala řada věcí. Třeba to, že si tíže osvojoval nové poznatky. Zato Tugendhat do sebe vstřebávala vše nové s rychlostí počítače. Její znalosti byly obdivuhodné. Tenkrát v prvých dnech byl zaražen mezerami v jejích vědomostech. Na jedné straně věděla mnoho o fosilní architektuře, na druhé straně se teprve u něho naučila znát některé běžné denní potřeby. Vzpomněl si, jak ho rozesmálo, když si spletla holicí krém s krémem na boty, které chtěla navíc čistit kartáčkem na zuby. O zanedbávání výchovy dětí a mladistvích v Kecu se všeobecně vědělo. Že je to tak hrozné, však netušil. Z jistého hlediska byl rád. Mohl svou mladou, krásnou ženu učit celou spoustu věcí. Je na světě něco nádhernějšího? Poslední dobou se ale začínal bát. Zbývá mu ještě několik let. Pak přijde stáří. Zůstane u něho Tugendhat i pak? Neopustí ho? V mnoha věcech jí přestane stačit, nebude ji moci uspokojit jako muž. Věděl, že ženy bývají v těchto věcech velmi realistické a praktické. I ty nejněžnější a kdysi nejzamilovanější. Proto se začínal bát. I přesto chtěl vystavět dům, zasadit strom a mít s ní syna. Nebo dceru. Prostě dítě. Jejich dítě.
Stavba vyrostla za pouhých několik dnů. ROBSTAV dokázal splnit i nejnáročnější a nejpodivnější požadavky zákazníků. Mnohem déle trvalo, než byla výstavba povolena. Nikdy by nevěřil, že ve městě existuje takové množství úřadů s ještě větším množstvím úředníků a robotů. Každý z nich měl hned několik razítek, z nichž jedno bylo důležitější než druhé a bez žádného z nich nemohla vyrůst ze země jediná cihla. Úřady vycházely ze zásady, že dlouhé čekání a velké běhání nakonec žadatele od jeho úmyslu odvrátí. Navzdory tomu žadatelů o výstavbu domu na povrchu přibývalo. Také na procházky na povrch chodilo stále více lidí. Úřady nebyly oficiálně proti, nedělaly však nic, co by naznačovalo, že jsou zrovna pro. Proto méně trpěliví žadatelé odpadávali. On ale trpělivost měl. Měl také ženu, která stála za všech okolností při něm. Nemohl nedosáhnout toho, co si předsevzal.
Stará, nádherná Tugendhat opět stála. Svítila bělobou geometrických ploch zdí, chrómem a skleněnými tabulemi. Báječný a přísně funkční nábytek byl přesně rozestavěn, jak určil architekt a kouzelník Ludwig Mies van der Rohe. Návrší, na němž vila stála, bylo takřka identické místu ve čtvrti se jménem Černá Pole v někdejší osadě Brno. Vlastnoručně připevnil ke vchodu vily cedulku s nápisem: TUGENDHAT - ZELENÁ POLE. Rozhodl se, že ještě za svého života musí některé věci na světě změnit. Cosi mu říkalo, že pole musí být zelená. A byla. Svažovala se dolů v širokém pásu jarní zelené trávy, nizoučké a svěží. Zasadili také několik stromů. Společně. Ovocné i okrasné. Dočká se, až vzrostou a budou vydávat plody? Jámy vyhloubily automaty z Robosazu. Od vlastního sázení je však odehnali. Nakonec zasadili i zvláštní strom, který nedokázal pojmenovat. V Robosazu ho objednala ona.
Slunce svítilo jasněji. Stáli opřeni o kovové zábradlí a dívali se dolů do údolí. Obrátil se k ženě.
"Frank Lloyd Wright navrhl kdysi pro město, které se jmenovalo Chicago, budovu vysokou jednu míli. Věž vyšší šestnácti set metrů! Nikdo ji nepostavil. Snad proto, že lidé by bydleli až nahoře v nebi. Mnohem později začali žít pod zemí. Myslím, že místo lidí je mezi nebem a zemí. Postavili jsme dům a zasadili strom. Zbývá nám jediné…"
Uschovala oči víčky.

Dosud nikdy se takto nemilovali. Několik let byli spolu, a stále to bylo jiné a nové. Tentokrát to však bylo naprosto odlišné, dosud nepoznané. Snad rozhodnutím a společným přáním.
A ponejprv ji viděl spát. Seděl v křesle s bradou v dlaních při svitu stolní lampy a pozoroval ji. Cítil v hlavě, pažích, srdci, v každém póru vlastního těla i uvnitř plic s vydechnutím a nadechnutím, jak silně miluje děvče ležící na pohovce pár metrů od něho. Svou ženu. Tugendhat. Za ním se lehce vlnil závěs vánkem vstupujícím ze zahrady pootevřeným oknem.
Neměla na sobě nic, pouze dlouhé vlasy. Ležela na boku, zády otočená k němu. Krásná. Nejkrásnější. Jeho. Skulinou v závěsu pronikal dovnitř první pruh ranního světla. Rozednívalo se. Zhasl lampičku a trochu rozevřel závěs. Mýlil se? Ne! Na vzrostlém stromě, který včera společně zasadili, visel plod. Zelenožlutý, velikostí připomínající nezralé jablko.
Vstal. Usedl na kraj pohovky ke spící Tugendhat. Usínal po milování dřív než ona. Ráno ji nacházel oblečenou a svěží. Ponejprv ji viděl spát. Hladil ji lehce po vlasech, aby ji neprobudil, pak sjel prsty na nahá záda. Naklonil se nad její obličej a vyděšeně ucukl. Dívka na pohovce nespala! Nedýchala! S tváří zkřivenou bolestí se k ní znovu přiblížil. Vsunul dlaň pod pokrývku vlasů a pak to uviděl. I pocítil. Uskočil, jako by se dotkl obnaženého vysokonapěťového vedení.
"NE!" vykřikl jako šílený. "TO NE!" Nikdo ho nemohl slyšet.
Vyběhl z domu bláznivým klusem, jakým člověk prchá před smrtí, prohrou, koncem. Před vším, čemu na světě nelze uniknout. Zastavil se až před vchodem k transportéru do podzemního veleměsta. Myslel, že sám zemře. Nemohl popadnout dech.
V Matpostu bylo vše jinak, než když tu byl před rozvodem s Marií. Otevřené dveře a prázdno. Jako při návštěvě Klfosaru s Tugendhat. Co se stalo? Copak se už lidé nerozvádějí? Kde vlastně všichni jsou? Teprve teď si uvědomil, že v podzemních chodbách nepotkal ani človíčka. Bývaly vždycky přeplněné, našlapané posažéry směřujícími do všech stran. Průvan rozvířil papíry válející se na podlaze. Jeden z nich přistál až u něho a přilepil se mu k botě. Sehnul se a zvedl letáček. Byl na něm portrét meziplanetárního prezidenta s bělostnými zuby a výrokem: JEDNÍM Z DŮVODŮ, PROČ JSEM SE STAL MEZIPLANETÁRNÍM PREZIDENTEM, BYLO MÉ MANŽELSTVÍ. - NEROZVÁDĚJTE SE!
Přešel první čekárnou. Na chvilku se zastavil u plakátu, který zůstal viset na stěně. Byl na něm prostý nápis na bílém podkladu: ČLOVĚK NEBYL STVOŘEN K PRÁCI. PRÁCI I MYŠLENÍ ROBOTŮM!

Ale proč? napadlo mu. Proč robotům? K čemu byl vlastně stvořen člověk?
Všechny čekárny Matpostu byly prázdné. Nikde žádní rozhádaní manželé toužící po rozvodu. Jen zapomenuté letáčky s nesmyslnými slogany. Jemu alespoň připadaly nesmyslné.
Také dveře do ordinace byly pootevřeny. Vstoupil dovnitř. Bylo tu stejně jako v ostatních místnostech: pusto a prázdno. Teprve po chvilce si ho všiml. Muž byl k němu otočen zády, měl šedivé, skoro bílé vlasy a stál zahleděn do jakési knihy. Zakašlal, aby na sebe upozornil. Muž zvolna odložil knihu a pak se k němu obrátil tváří. Byl to poradce, který tu byl tenkrát, když sem přišel s Marií. Nepřibylo mu pouze let. Zestárl.
Díval se na něho trochu nevěřícně. Dosud si pamatoval na jeho ohnivě planoucí vlasy, připomínající požár. Myslel, že takové vlasy mohou pouze vypadat nebo vyblednout. Ony ale docela prostě zešedivěly. Změnu v šedivou přisuzoval doposud výhradně černé barvě. Nyní se přesvědčil o vlastním omylu. Také hlas poradce byl jiný. Nezpíval ve výšinách. Byl hlubší a chraptivější.
"My dva jsme se, myslím, už viděli."
"Rozvedl jste mě," připomněl mu.
"Nic jiného jsem nedělal. Máte zájem o další rozvod?" Hlas mu na okamžik zazvonil v bývalé výši.
"Copak se lze rozvádět s androidkou?" Vypálil na poradce otázku se vší naléhavostí posledních hrozných hodin.
"Nerozumím vám," poradce se nahrbil.
"Našel jsem báječné děvče. Ideál. Na světě se nikdy nenarodí lepší a dokonalejší. Jenže to děvče není člověk!" Několikrát naprázdno polkl. "Ještě včera jsem žil v přesvědčení o možnosti dokonalé lásky mezi mužem a ženou."
"Žijte v tom přesvědčení dál," řekl poradce tiše.
"Všechno byl podfuk. Žádní ideální partneři…"
"Mlčte!" Poradce vykřikl tak tiše, jako by rozkazoval sám sobě.
"Copak může existovat ideální manželství mezi člověkem a androidkou?"
"Sám jste říkal, že jste byli ideální partneři."
"Stačila závada. Malá závada a z ideální partnerky zbyla neživá hmota." Málem se rozplakal, když to říkal. Po podlaze v průvanu stále vířily papíry. Vše mu připadalo hrozné.
"K žádné závadě dojít nemohlo."
"Nahoře na zádech měla otvor. Bylo vidět přerušené spoje." Otřásl se při vzpomínce na okamžik, kdy shrnul Tugendhat vlasy a konečky prstů zavadil o nevelkou čtvercovou odchlípeninu v kůži. Nebyla to biologická tkáň. Viděl temný a růžový otvor s vyčnívajícími plastikovými spoji.
"Nešlo o závadu," zopakoval poradce. "Spoje mohla přerušit pouze sama. Pouze ona sama!"
"Proč by to dělala?" Nechápal vůbec nic.
"Nevím. Dosud jsem o podobném případu neslyšel. Nikdy byste na to nepřišel, že je androidka, kdyby se nerozhodla dát to najevo. Navíc vám vložila do rukou nutnost rozhodnout, zda ji vrátíte další existenci - anebo, chcete-li život - anebo přijmete, co udělala, a necháte to tak."
"Doktore, to teď všichni žijí s androidy? S roboty?"
"Všichni žijí ve spokojeném manželství. Je to snad málo?"
"Kam jsme to dopracovali…"
"Androidi jsou naprogramováni tak, aby maximálně reagovali na základní potřeby svého lidského partnera. Žádný člověk nemůže mít takový cit pro sny druhého…"
"Říkal jsem: postavím dům, zasadím strom… Už zbývalo jen… Doktore, a co děti? To také… s androidy?"
"Je to trochu složitější, ale jde to. Problémy nejsou u androidů žijících s ženskými partnerkami. Jen způsob porodu je u androidek - jak bych řekl - trochu jiný. Ta vaše, jak jste jí říkal?"
"Tugendhat."
"Myslela, že byste měl všechno vědět a rozhodnout sám. Víte, příteli, co si poslední dobou často říkám? Že my, lidé, se stáváme roboty, zatímco oni se mění ve skutečné lidi! Vaše Tugendhat to svým činem potvrzuje! Je to možná skličující, ale budeme se muset od androidů učit. Všichni. Copak není víc skličující, že dokážeme naprogramovat roboty k maximálnímu pochopení člověka, tedy k tomu, co my sami neumíme či nechceme umět?"
"Nevím." Opravdu nevěděl. Byl ze všeho zmaten. A cítil se zase sám. Strašně sám. Sám na celém světě.
"Poslední roky mám hodně času," pokračoval poradce. "Našel jsem několik starých knih. Jsou tam všelijaké poučné věci. Víte, příteli, já celou dobu rozváděl lidi, rozhodoval o jejich osudech, řídil. Neměl jsem čas na čtení. Lidé, kteří řídí, nemají čas číst staré knihy. Možná proto jsme - jak jste řekl vy - takto dopadli. Teď ale máme čas na čtení knih. Snad nastal i čas k úsilí o změnu nás samých."
"Řekněte mi ale, doktore…, co já? Co já? Poraďte mi! Co já mám teď dělat?"
Poradce schýlil hlavu k zemi. Jeho bílé vlasy připomínaly svatozář.
"Příteli, byl jsem tak dlouho poradcem, že vám mohu říct jediné: člověk si musí se vším poradit sám! Žijte blaze, a ať rozhodnete jakkoliv, nikdy svého rozhodnutí nelitujte!"

Ležela, jak ji před několika hodinami opustil. Nehybná, chladná, neživoucí. S prohlubní v zádech, z níž čněly přerušené spoje. Jediná na celém světě, která ho chápala a milovala. Ta, které říkal Tugendhat. Odhrnul závěs naplno. Širokou, prosklenou plochou proniklo plnou silou jarní slunce.
Přiblížil se k ní. Připomínala loutku zbavenou pohybu. Loutku, která se sama zbavila pohybu. Na chvilku se dotkl spojů, a pak opět spustil paži k tělu. Seděl na kraji pohovky vedle ní. Nedokázal by reprodukovat všechny myšlenky, které mu procházely hlavou. Trvalo dlouhou chvíli, než vstal. Vrátil se s bílým prostěradlem. Rozložil je a pak jím překryl tělo androidky i s tváří. Viděl kdesi, že se takovým způsobem nakládá se zemřelými lidmi.

"Promiň," řekl. "Odpusť mi to. Budu to mít ale určitě těžší než ty." Nikdo ho neslyšel. Za jeho zády v zahradě dopadl na zem nezralý plod velikosti jablka z větve stromu, který společně zasadili. Byl to jejich nenarozený syn.
Zavřel za sebou dveře a naposledy se rozhlédl po svahu zelené stráně, na jejímž vrcholu stála elegantní Tugendhat ve funkčním stylu dvacátého století. Jeho zhmotnělý sen.
Šel rychlým krokem. Směřoval ke vchodu s transportérem do podzemního velkoměsta. Šel hledat ženu, která bude hledat muže. Přál si nalézt člověka, který bude mít stejně jako on přání i odhodlám žít s člověkem. Zkusit to. Přes všechny problémy to znovu zkusit. Věděl, že to nebude snadné, a snad se mu ani nepodaří někoho potkat. Věděl jen, že se musí pokusit. Všechno začínalo znovu. V životě vše začíná znova. Jen času k novým začátkům ubývá.

Hrdina
František Mašek
Porada, k níž Xaver, vedoucí základny na Aldebaranu, odkud řídil činnost na třiceti planetách, svolal své podřízené, byla stručná. "Pánové," oslovil přítomné, sotva se usadili a dostali syntetickou kávu. "Robotici jsou lidé nezodpovědní. Vyvinuli nové typy robotů, v jejichž paměti chybějí tři základní zákony, a teď to máme," hřímal teď už svým obvyklým hlasem. "Jeden z nich nám nechal vizitku na Hoxově planetě. Stálo nás to observatoř a dva lidské životy! Musíme okamžitě jednat!" Temně zaklel, čímž prozradil svůj buržoazní původ.
"Experimentátoři jedni nezodpovědní!" neodpustil si. Jeho hlas postupně sílil. "Až teď nám mozkový trust ze Země ráčil sdělit, že na Hoxově planetě se vyskytuje jakési záření, které roboty zkratuje. Takže na této planetě je s myslícími stroji konec!"
"Ale k věci!" dodal, teď už klidnějším hlasem. Poděkoval sekretářce (pohříchu robotovi) za potřebné mapy a křížkem označil inkriminované místo. Pak s upjatým výrazem přehlédl své podřízené a zapjal automatického informátora.
"Planeta Hoxova, druhý okruh základny Aldebaran. První přistání rok 2060. Průměr 20 000 km, původní civilizace na velmi nízké úrovni." Skřípavý hlas se na chvíli odmlčel, a po několika okamžicích pokračoval. "Podnebí podobné pozemskému, stejně jako krajina, kterou tvoří především voda, dále hory, lesy a pouště. Označené místo velice těžko přístupné. Z jedné strany k němu zasahují bažiny, zbývající tři jsou skalnaté." Poté definitivně zmlkl.
Xaver si dal na znamení převahy nonšalantně nohy na stůl a pokračoval: "Jde o čtverec padesát krát padesát kilometrů. Jak už jsem vám řekl, s myslícími stroji nemůžeme počítat, riziko další vzpoury je značné!
Čeká nás zkrátka a dobře trestná výprava, pánové," dodal.
"Nás?" ozval se hlas z publika. Nebylo obvyklé, aby se vedoucí účastnil podobných akcí.
"Nás! Říkám to snad jasně, půjdu s vámi!" vypjal Xaver sebevědomě prsa.
Náfuka jeden! Dostal to ze Země jako rozkaz, sám by tam nikdy nelez! Bojí se, já ho znám! Sázel Pavel písmenko za písmenkem na lísteček papíru určený příteli Karlovi. Ten mlčky pokynul hlavou.
Bylo veřejným tajemstvím, že Xaver má kromě organizačních schopností (a konexí s hlavním šéfem Vesmírné sekce - i v 21. století se protekce vyplácela) spoustu vlastností, které mu rozhodně nikdo nezávidí. Jen s obtížemi získávali jeho podřízení za svou práci patřičné ocenění; s chutí se dopouštěl drobných jízlivostí, znepříjemňujících život, a i jinak dával najevo svou nadřazenost. Širokým obloukem se však vyhýbal jakémukoliv riziku.
Poslední dobou se proslýchalo, že ho patrně ani známost se samotným hlavním šéfem nezachrání od nuceného návratu na Zem. Asi to nebyla jen šuškanda, protože Xaverova horlivost se najednou podstatně zvýšila, zatímco jeho plat zůstával stejný.
A Xavera teď měl Pavel ve své průzkumné četě. "To jsem mohl tušit!" bručel. Pravda, havarijní situace mu umožňovala velet všem členům posádky, bylo mu však jasné, že se nepříjemnostem nevyhne.
Když viděl, jak se Xaver stará především o vlastní pohodlí, jen mlčky skřípal zuby. Ne že by se bál, na to toho měl za sebou dost a dost, ale přece jen mu na úspěchu výpravy záleželo.
Ostatně Xavera počáteční elán velice rychle přešel. Až nyní si zřejmě uvědomil hrozící nebezpečí. Třesoucíma se rukama si připjal na opasek zbraně a nastoupil do vozidla. Marně se snažil skrýt rozechvění za obvyklý bodrý hlahol. Vyznívalo to ještě neupřímněji než obvykle. Brzy zmlkl a schoulen u okénka mlčky pozoroval ubíhající krajinu.
Tříhodinový průzkum nepřinesl nic zvláštního. Planeta byla členitá a míst, kde se mohl robot, jehož barva výtečně splývala s okolním terénem, schovat, bylo více než dost. Nikdo se proto nedivil, když se pátrání protáhlo.
Přenocovali nedaleko jezírka, které Pavlovi silně připomínalo dětství. Na obzoru se rýsovaly siluety skal, písčitá půda skřípala pod nohama, v dálce šuměl les. K dokonalé iluzi domova a mládí chyběl jen bzukot cikád, decentní plamínek ohýnku a tichý, nevtíravý tón kytar. Noc byla klidná a teplá, ranní červánky se od jitra na rodné planetě také příliš nelišily.
Škoda, říkal si Pavel ráno, když museli odjet. Kdo ví, jak dlouho a kudy budou ještě bloudit… Ostatní skupiny totiž také nic nenašly. Už podruhé tedy projížděli vytipovanými místy. Podruhé a neúspěšně. "Mám žízeň," zafuněl na jedné ze zastávek Xaver. Když slyšel, že už vyčerpali veškeré zásoby vody, na nic se neptal a hnal se z vozu ven.
"Kam tak letíš!" křikl za ním Pavel, ale to už Xaverovy nohy kmitaly pár metrů odtud. Jedinou odpovědí na Pavlův dotaz byl šéfův zlostný pohled. "Jen počkej, až se vrátíme!" koulel očima. Pavel se kousl do rtů. Bylo proti předpisům, nechat ho odejít samotného. Jenže málo platné, už byl pryč.
Ucítil tázavý pohled svých podřízených, a ukázal prstem na sebe. Pak vyběhl za bodem mizícím v dálce. Xaver se už blížil k prameni, který vytékal asi čtyři sta metrů od vozidla. "Safra počkej!" Křičel či spíš sípal Pavel. Ale Xaver byl už téměř u cíle. Stejně bylo zajímavé, jak jeho živočišnost dokázala přehlušit i strach z číhajícího nebezpečí. Snad dá na sebe pozor!, blesklo Pavlovi, chvátajícímu za ním, hlavou. To jsem tedy netušil, že se ze mě ve službě stane i chůva.
Xaver se neohlížel napravo ani nalevo, hbitě se vyhýbal kamenům, stavějícím se mu do cesty, a brzy byl u cíle. Poklekl a hltavě pil. Jeho pronásledovatel, který zvolna náskok likvidoval, najednou strnul. Necelých dvacet metrů od pramene

se z opačné strany vynořil hledaný robot. Kdyby byl Pavel blíže, objevil by na jeho tváři s téměř lidskými rysy úšklebek. I na dálku však viděl a zároveň i cítil, podobně jako Xaver, který konečně zvedl hlavu od pramene a zděšením oněměl, ruku svírající laserovou pistoli a mířící na lidský cíl u pramene.
Pomalu, ostražitými kroky se robot přibližoval ke Xaverovi, tak, aby byl, jak si Pavel s hrůzou uvědomoval, stále kryt jeho tělem.
I na dálku bylo cítit Xaverův pot a posléze i další výměšky. Po bradě mu stékala voda, ruce prozrazovaly mohutné vibrace celého těla. Robot se přiblížil na pouhých pět metrů. Xaver zbledl a zezelenal, pokud byl Pavel schopen posoudit, ale jinak neudělal vůbec nic. Do ticha bylo slyšet jen jeho přerývaný dech. Pak však robot na pár sekund zaváhal. Bleskurychle zmizel za skálou a údolím doznívala ozvěna jeho kroků. Xaver, fyzicky i psychicky na dně, omdlel. Přišel tak o přestřelku, kterou dějiny Hoxovy planety nepamatují. Robot se bránil udatně, byl však v početní nevýhodě, a tak mohl Pavel po dvaceti minutách ohlásit splnění úkolu.

Bílá stěna a strop, postel. To bylo první, co Xaver v jedné ze špičkových pozemských klinik zaregistroval. Za jektajícími zuby a roztřesenou tělesnou schránkou by asi těžko někdo hledal sebevědomého vedoucího základny, mezihvězdný postrach podřízených.
Pomalu se rozpomínal na poslední události a zajímal se o výsledek bitvy. Lékař mu beze slova položil pod hlavu polštář a přistrčil noviny. Počkal, až dočetl, a pak ho opatrně a štítivě vzal za ruku. S opovržlivým úšklebkem ho táhl k oknu a poodhrnul záclonu. Měl co dělat, aby zachytil pacienta, který leknutím uskočil a padal. Tak ho blesky fotografických aparátů vylekaly!
Lékař ho posadil zpět na postel. "Dám vám něco na uklidnění! Za hodinu tu budou novináři! Hrdino!" řekl a se zjevným odporem mu podal sklenici vody a dvě bílé tablety. Pak odešel a Xaver slyšel nedovřenými dveřmi úryvek telefonického hovoru.
"Tady Galien, doktor Galien. Vše v pořádku, šéfe! Než se objeví před novináři, bude fit! Třasořitka," neodpustil si.
Já ti dám třasořitku, jen počkej! bručel v duchu Xaver. Bylo zřejmé, že se už doopravdy probral…
"Cože? Co jste to říkal?" ozýval se ze sluchátka bas hlavního šéfa Vesmírné sekce.
"Ale, že by se hodila i nějaká kytka," zamumlal trochu podlézavě a zároveň s nádechem trpkosti doktor, než zavěsil.
"Tak, a svět má dalšího hrdinu!" obrátil se po chvíli na svého asistenta. "Kdyby aspoň ten trouba tušil…," nedořekl.
"A to jako co? Co by měl tušit?" opáčil asistent. Galien mu beze slova podal zprávu odborné komise. Asistent ji rychle pročítal, pozornost věnoval hlavně místům zatrženým červenou tužkou. Byl to názor vrchního programátora, který se na výrobě porouchaného typu robota podílel. Komise ho nejprve přijala jako pracovní hypotézu a později i jako oficiální vysvětlení celé události. Jiné totiž neexistovalo.
V robotově programu byl člověk zafixován jako tvor, který toho mnoho zná, umí, téměř vše může, psalo se zde. Jako bytost oplývající odvahou, fantazií, optimismem. Třesoucí se Xaver se robotovi do představy o všemocném vládci vesmíru nehodil. Byl proto zmaten a usoudil, že zřejmě nejde o člověka. Proto Xavera ušetřil…
Asistent odložil zprávu na stolek. Chvíli mlčel, pak pohlédl na Galiena. "Vy tomu věříte?"
"Zní to logicky! Ostatně na nic jiného nikdo nepřišel!" odpověděl tázaný a upil ze sklenice piva.
Zhruba za hodinu pak oba doktoři zpovzdálí pozorovali, jak několik mohutných strážců pořádku usměrňuje reportéry a fotografy, kteří se snaží jako první zachytit zážitky "největšího hrdiny vesmíru". Lékaři se snažili maskovat své opovržení za lhostejnou a nezúčastněnou tváří. Ostatně mohli se chovat jinak? Oficiální verze případu byla přece už dávno připravena!

Pojďme si hrát na hoňku
František Novotný
Ententýky dva špalíky
čert vyletěl z elektriky,
bez klobouku, bos,
natloukl si nos.
Boule byla veliká
jako celá Afrika.

1
Měli to dobře vypočítané. Jakmile Robert vyběhl ze stínu krajních stromů, ťukot v hlavě mu prozradil, co bude následovat. Palebný přepad! Měl nakročeno na pravou nohu, pokrčil ji ještě více v koleně, levou zasekl špicí boty do drnu - zbytek dokončila gravitace. V pádu přitáhl ruce prudce k tělu - jako krasobruslařka, ženoucí svou piruetu do nejvyšších otáček. Před očima mu postupně rotovala bělavě modrá obloha parného letního dne, temná zeleň lesa, stříknutá světlejšími skvrnami listnáčů, kopretinami puntíkovaná sytá zeleň louky, hnědě zvětralých rozpálených skal a znovu modř oblohy - teď už mřížovaná žlutými a jedovatě zelenými světelnými šípy, protínajícími s ostrým sykotem vzduch tam, kde podle všech předpokladů měla být jeho hlava.
Prudce se skutálel do křovin lemujících kraj lesa, protáhl se jimi jako had a skákaje od stromu ke stromu, pustil se dolů lesem. Vzrušeným vysokým hlasům, doléhajícím sem z louky, nevěnoval pozornost. Bylo to špatné - horší, než si původně myslel. Tak ani tento v pořadí již druhý pokus uniknout z údolí nevyšel. A nyní ho do něj znovu zahánějí.
Pěkně to na něj nastražili. Jedna skupina - rekonstruoval si v duchu směry palebných sektorů - byla ukryta na hřebeni ve skalách nad loukou, druhá v ostrůvku keřů vpravo od skal. Museli být výborně maskovaní - vždyť ležel na kraji lesa dvacet minut a vestavěným dalekohledem si prohlížel terén před sebou metr po metru - a pak se teprve zvedl. Někoho

asi svrběl prst na spoušti. Kdyby počkali ještě minutu, tak by z té křížové palby živ nevyšel.
Snopy světla pronikající mezi stromy vykreslovaly na suchém jehličí okrouhlé skvrny jako na daňčí kůži. Slunce kulminovalo a Robert si uvědomil, že pronásledování trvá již přes dvě hodiny. Když se před těmi dvěma hodinami probudil na břehu řeky, měl v hlavě totálně prázdno - až na intenzívní pocit strachu. Ten ho přinutil okamžitě vyskočit a běžet se ukrýt do křovisek lemujících hlinité říční břehy.
Údolí, v těch místech ještě úzké, takže les pokrývající jeho stráně plynule navazoval na vegetaci pobřežního pásu, se teprve dál po proudu rozšiřovalo, dávajíc řece možnost opsat pár meandrů, bylo uzavřeno zdánlivě úzkou průrvou, zaklenutou betonovým obloukem dávno nepoužívaného dálničního mostu. Ten most - sedavé bílý obloučeк na obzoru - jako by Roberta uhranul. Dokonce se přesunul pod jiný keř, aby na něj viděl, třebaže tušil, že nebezpečí přijde z druhé strany. A taky přišlo. Za zákrutem řeky, na pobřežní stezce - těsně u vody - se objevil zástup různě velkých postaviček, pochodujících přímo k němu. Potom se mu ozval v hlavě podivně povědomý ťukot. Současně pocit strachu zintenzívněl, a když se postavičky ještě více přiblížily, přešel v tak neodolatelné nutkání, že nevydržel - vyskočil a začal se bezhlavě prodírat křovím - jen aby byl od těch strach nahánějících tvorů co nejdále.
To, co následovalo - začali po něm střílet -, ho už ani tak nevyděsilo, naopak, jistým způsobem ho to uklidnilo. Skutečnost, že je živým terčem, opravňovala jeho strach, a tak dávala jeho chování logiku, a to - že se chová logicky - ho uspokojovalo…
Robert se náhle zastavil, přiskočil k nejbližšímu kmeni a znehybněl. Někde nad korunami stromů, neviditelné jeho očím, kroužilo heliko. Bylo slyšet tu zesilující, tu zeslabující hvízdot dmychadel a kolísavý svistot rotoru. Posléze hluk zvolna slábl, jak heliko nabíralo výšku, až zanikl docela. Bylo zase slyšet jen šumot lesa. Nemají biosenzory, jinak by mě už dávno měli, pomyslel si Robert, mám šanci. Napětí z něj spadlo. Přechytračí je - udělá to, co nečekají - vrátí se zpět nahoru.
Uvědomil si jemné chvění stromu, jak vítr pohupoval korunou, cítil pod rukou drsnost rozpukané kůry a pak mu pronikl do mozku vjem vůně - terpentýnové vůně pryskyřice. Ta vůně! Vždyť ji zná - už jednou tu takhle stál a pak prchal, zběsile kličkoval mezi stromy - cíl těch světelných, tak nevinně vyhlížejících, a přitom smrt nesoucích plivanců - naskočil do paměti další a současně poslední obraz. Proč si už dál nic nepamatuje? Když je tady znovu, znamená to snad, že z té předchozí honičky unikl? Ale jak, ale jak? Jen kdyby si na to mohl vzpomenout!
To bylo to nejhorší. Ty dvě hodiny pronásledování byly celý jeho život, jedinou zkušeností, kterou znal. S faktem, že je štván a že mu hrozí smrt, se smířil, ale pomyšlení, že neví, kým vlastně je, jak se octl na břehu řeky, kým a proč je pronásledován, mu nahánělo větší hrůzu. Co spáchal tak příšerného, že ho ti malí tvorové chtějí zabít? A teď ten paměťový relikt! Jak to, že si ani nepamatuje, jak ta předchozí honička skončila, marně namáhal paměť. Nebo to znamená - Robert se roztřásl - že je zrovna zabíjen a tahle druhá honička je jen výplodem předsmrtné agónie?!
Zhadrovatěly mu nohy a stále se opíraje zády o strom, sesul se k zemi. Myšlenky se mu rozprchly, jako když do hejna potěru vjede dravá ryba, obraz lesa se rozmazal, kmeny stromů se zdvojily jako v okuláru špatně seřízeného triedru. Zavřel oči.
Les jednotvárně šuměl a ten zvuk spolu s pokojným bzukotem hmyzu Roberta pomalu uklidnil. Začal vnímat sukovatost kořenů pod svým tělem, neústupnost kmene za zády a hrbolatost kůry za zátylkem. Víření myšlenek se zpomalovalo a myšlenky začaly krystalizovat do určitého obrazce. Když opět otevřel oči, obrazec byl úplný. Uvědomil si, že pocit důstojnosti a vznešenosti - vznešenosti přímo katedrální -, který mu vnukala sloupořadí kmenů, celý ten kypící život kolem něj - vířící sloupce drobných mušek, mraveniště, ta kupa jehličí chvějivě rozmazaná z neustálého pohybu i se svými obyvateli, neohroženě pochodujícími přímo pod jeho koleny, kovově modročerný brouk, tápavě postupující po jeho předloktí, veverka, zvědavě vykukující za nejbližším kmenem, i ten pach tlení, vycházející ze všeho kolem - to vše patří do jednoho harmonického celku, z něhož je on nepochopitelně vyloučen a jenž je mu z neznámých a o to děsivějších důvodů uzavřen. A to byla ta největší, čiročirá hrůza, ta záhadná cizost sobě samému někde hluboko v něm ukrytá, tušení, že i kdyby netrpěl ztrátou paměti, stejně by nevěděl, kým doopravdy je, a té hrůzy by se nezbavil. O to více - celou bytostí - zatoužil stát se částí toho celku, splynout s ním, něco mu říkalo, že pak by byl šťasten…
Někde v lese nad Robertem zapraskala větev a ozval se hlas: "…blbost, že jsme čekali nahoře, až se vrátí. Dám za to krk, že mazal rovnou k řece…"
"Drž hubu a rozestup v rojnici, ty troubo," odpověděl mu zleva jiný, rozhořčený hlas. Robert dále nečekal, odpoutal se od stromu a vyrazil dolů lesem. Musí se dostat přes řeku.

2

Robert se prudce dral do stráně. Nohy mu ujížděly, mohl si pomáhat jen levou rukou, pravá se mu volně kývala podél těla. Přesto se svým pronásledovatelům vzdaloval - praskot lámaných větví, rachot řítících se kamenů a jejich rozčilené hlasy postupně slábly a zaznívaly jen tlumeně odněkud zdola. Mostní těleso se zdálo být skoro na dosah, ano, vždycky ho zaženou k tomu proklatému mostu. Teprve teď vynikla jeho obrovitost. Sklánějící se slunce pozdního odpoledne vrhalo stín mostu na bezlesou, jen křovinami zarostlou stráň - vykácenou kdysi kvůli stavbě. Robert byl za stín vděčný. Třebaže se necítil ani po šestihodinovém pronásledování unaven, přece jen se za nižší teploty pohyboval lehčeji. Hůře na tom byl psychicky. Věděl, že teď jde do tuhého, že musí vymyslet nějaký plán, přejít do ofenzívy a nenechat se jen tak trpně hnát - a přesto se nedokázal soustředit. Do vzpomínek na dnešní den se mu samovolně pletly vzpomínky na jiná dávná pronásledování - jako by v jeho mozku někdo spouštěl několik programů najednou. Všechny ty cizí vzpomínky končily jediným obrazem - jak tryskem vybíhá na mostovku rozdělenou do šesti jízdních pruhů popraskaného a místy vydroleného betonu, jak přebíhá z jednoho pruhu do druhého, pak jako by tu betonovou plochu něco zkroutilo - žene se mu proti obličeji - obrovský detail rozdrobeného betonu s vyčnívajícími oblázky a kusem armovacího železa - a pak už nic…

Zmrtvělá, ochromená paže se mu zachytila mezi větvemi. Postřelili ho při pokusu o přechod řeky - potopil se a potom se nechal unášet proudem - a to ho dočasně zachránilo. Vylezl z vody, vlastně ani nevěděl na kterém břehu, až za prvním meandrem - tušil, že další pobyt ve vodě by byl pro něho nebezpečný.
Vyčenichali ho pomocí páru helik a následující hodinu si s nimi hrál na schovávanou v rákosím pokryté mokřině mezi druhým meandrem a vedlejším, uměle vzniklým mrtvým ramenem - snad se tu kdysi těžil štěrk na stavbu. Nakonec se z jednoho helika spustily dvě postavičky a ty, naváděné z druhého, ho definitivně vyhnaly z mokřiny. Tam se mu začaly samovolně vybavovat ty cizí představy - zážitky z předchozích honiček. Rozpadal se do několika osobností a ten rozpad rozvracel jeho smysl pro logiku, znemožňoval mu soustředit se na únik a navíc vyvolával další a další mučivé nezodpověditelné otázky. Potřeboval čas, aby se dal dohromady, aby z těch vzpomínek několika Robertů složil pravdu o sobě, tušil, že někde v těch chaotických vzpomínkách je ukryta záhada jeho bytí, že by odhalil, kým je a jaký je jeho vztah k okolnímu světu.
Pronásledovatelé mu ten čas nedali. Dalšími a dalšími výsadky z helik ho neúprosně hnali stále blíž a blíž k mostu a jedině díky tomu, že byl rychlejší než opěšalí výsadkáři, unikal obklíčení. Těsně u mostu se jim to málem podařilo - pár střelců v léčce mu zabránilo proběhnout pod klenbou mostu - musel zabočit na jedinou únikovou cestu - vzhůru do stráně, pryč od řeky…
Levou rukou uvolnil uvázlou ochromenou pravačku - mezi zelení probleskla šedá stěna - betonový sokl mostu. Robert se vrhl ke stěně a po pěšině vedoucí podél ní sokl oběhl. Ani nevnímal hvízdot helika, startujícího někde hluboko dole v údolí. Z druhé strany mostního soklu nebyly keře, pěšina vyběhla šikmo po travnatém náspu, přeskočila příkop a náhle končila u rozpraskané betonové plochy, která byla kdysi vyhlídkovým parkovištěm. Robert ji úhlopříčně přeběhl a pádil po předmostí, nedbaje na výstražný ťukot v hlavě. Na střední pruh pravé poloviny dálnice, kousek před mostem, dosedlo právě heliko a z něj rychle vybíhali - ve snaze odříznout mu cestu - v předklonu a se zbraněmi v rukou drobné postavičky jeho pronásledovatelů.
Když Robert zahýbal okolo zábradlí na vlastní mostovku, postavičky
- již s namířenými zbraněmi - za jeho zády překotně zaklekaly. Předklonil se, jak to nejvíce šlo, levou rukou si přidržel nehybnou pravačku a čistě instinktivně začal dlouhými kroky skákat ze strany na stranu.
Ohnivé šípy ho míjely tu zleva, tu zprava, vyhasínajíce několik metrů před ním. Vydržet, ještě chvilku vydržet, opakoval si zoufale - a pak byl najednou z dostřelu. Zvolnil a ohlédl se. Postavičky, daleko zpět, přehradily most střeleckou rojnicí a postupovaly pomalu za ním.
Robert přeskočil zbytky zábradlí, oddělující krajní pruh od pásu vyhrazeného pro pěší, a rovnoměrně klusal těsně podél vnějšího zábradlí. Takhle už mě nedohoní, pomyslel si spokojeně. Pootočil hlavu a úkosem sledoval panoráma za zábradlím. Část vlastního údolí i jihozápadní bok již byly ve stínu a jejich potemnělá zeleň s modravým nádechem nádherně harmonovala se smaragdovou zelení protějších svahů, stále ozářených sluncem. Obraz pohody a klidu doplňovala stuha řeky, ve stínu šedá a tmavá, na slunci modrá se žlutými skvrnami mělčin. Ten útěšný pohled, houpající se v rytmu kroků, vyhnal Robertovi všechny zmatené myšlenky z hlavy a zahnal děs. Znovu ho zavalil - jako v poledne v lese - ten drtivý pocit tesknoty a zároveň touhy splynout se světem okolo, stát se jeho částí, rozpustit se v něm…
Přeběhne most a bude zachráněn, jak už se jednou v minulosti stalo - vybavil si najednou zcela jasně další vzpomínku. A pak bude mít čas odhalit, kým vlastně je…
Hluboko dole vystřelil zpoza pilířů velký brouk, opsal nad řekou sevřenou zatáčku a s pronikavým svistotem začal stoupat. V polovině výšky se vynořil na hladině slunečního světla, aby s duhově měňavou aureolou rotoru, hnaného v nejvyšších otáčkách, během následující minuty vyložil svůj náklad poslů smrti uprostřed mostu.
Robert se zděšeně zastavil. Vše se vrátilo - děs, kolotoč v hlavě, ochromující pocit zoufalství a beznaděje. Mozek znovu promítal chaotickou tříšť obrazů, v nichž stále jen prchá, prodírá se křovisky s mřížovím světelných blesků nad hlavou, potápí se do vody před nalétávajícími heliky a znovu a znovu kličkuje mezi blesky výstřelů.
Otočil se a kymácivě se rozběhl zpět. Co jsou ty skvrny, sunoucí se napříč mostem? Ťukot v hlavě přešel v pronikavé neustávající zvonění. Mozek neochotně transformoval pohybující se skvrny v nestejně velké postavičky rojnice a vydal příkaz zpět. Jenže nebylo žádné zpět.
Robert se trhavě otáčel sem a tam. Nebylo úniku - z obou stran se neúprosně blížily řady střelců. Klopýtavě se rozběhl napříč mostem. Utéct, utéct, schovat se, schovat se…
Otočil se a potácel se zpět přes jízdní pruhy. Tělo odmítalo poslušnost - narazil do zábradlí oddělující pruh pro pěší - a zaklesnut ramenem o sloupek, zůstal na něm viset.
Zvonění ustalo a jako se železné piliny po zapnutí elektromagnetu poslušně řadí do obrazců silokřivek, tak i Robertovy myšlenky se řadily do řetězců příčinných souvislostí. Vše bylo křišťálově jasné. Rob-ERT už věděl, kdo je on a kdo jsou jeho pronásledovatelé. Věděl, proč je vyděděncem toho nádherného světa okolo a že nemá žádnou šanci stát se jeho částí. Nemá šanci ani u svých katů a věděl, že ho nelítostně zabijí - bože jak absurdní slovo - jak už to udělali několikrát předtím. Je pro ně jen směšným šaškem a co oni vědí o jeho agóniích! Nechce to prožívat pořád dokola, ta bolestně mučivá umírání, ta příznačná probouzení na břehu řeky, ta marná prám jen tak prostě žít.
Všechno se v něm vzepřelo - musí skoncovat s tím ponižujícím a nedůstojným nelidským postavením…
Ano - to je ono -, má ještě možnost, lidskou možnost osvobodit se, možnost uniknout, uniknout navždy. Rob-ERT se zdravou rukou opřel o sloupek zábradlí, překročil je, přešel pruh pro pěší a pak - pak překročil i druhé zábradlí…

3
Děti pomalu sestupovaly stráni od paty pilíře dolů k řece. Byly nezvykle tiché, celodenní hra je pořádně unavila a navíc je překvapil její nezvyklý konec. Malý cvalda došel jako první na plochý písčitý břeh kousek po proudu od mostu, kde

parkovala vedle sebe dvě helika. Sehnul se k hromadě hrozivě vyhlížejících zbraní - byly to plastikové atrapy s vestavěným školním světelným ukazovátkem -, a když konečně našel svou pušku - kopii winchestrovky -, hodil si ji navyklým pohybem přes rameno. Mezitím dorazili ostatní a rozebírali si zbytek zbrojnice - kopie pirátských hákovnic, mušket, opakovaček, samopalů, pistolí a různých paprskometů. Nakonec zůstaly ležet na písku jen dvě zbraně - přesná napodobenina paprskometu z televizního seriálu Útok Třetí galaxie a hrubý samopal s děrovanou hlavní a velkým bubnovým zásobníkem - znalec zbraní by v něm poznal slavnou pépéešku.
"Kde je Petr s Martou?" zeptal se malý cvalda a palcem čouhajícím z rozbité tenisky se dotkl hlavně samopalu. "Ále, pořád tam nahoře," odpovědělo asi o hlavu větší děvče, které přišlo poslední, a trhlo hlavou s krátce ostříhanými vlasy směrem k pilíři, "nevím, co je tam ještě může zajímat." Asi stejně velký chlapec v ještě nedávno bílém tričku otevřel dveře bližšího helika a s bouchnutím vhodil dovnitř svou mušketu: "Nejhorší na tom je, že máme po zábavě. A to zrovna začaly prázdniny!"
Práskl dvířky a vracel se k ostatním dětem: "Není to k vzteku? Nepochopím, proč to ten blbec udělal!"
Malý cvalda, kterému došlo, že je ohrožena jejich oblíbená hra, zkrabatil obličej, ale další myšlenka mu opět rozjasnila líčka. "Martinej velkej brácha nám zas pomůže," vypískl vesele, "upraví nám novýho…"
"Houbelec," vmísila se energicky do debaty holčička přibližně stará jako cvalda, chovající v náručí velký kolt Peacemaker, jako by to byla panenka, "náš Tom říkal, že to bylo naposledy, že už pro nás nic neudělá, říkal, že je to strašná práce, vyřezávat do plastiku ty okýnka, zasklívat je a pak tam dávat," usilovně nakrčila čelo, "ty svět-lo-čiv-ný sen-zo-ry. A stejně už nedělá na šrotišti," dokončila celá šťastná, že se jí podařilo vyslovit ta obtížná slova bez chyby.
"Byl to blbec," trval na svém chlapec v ještě nedávno bílém tričku, "jako všichni ostatní."
"Přestaňte už kecat a nastupte," ozval se další kluk, pro změnu v ještě nedávno žlutém tričku, vykročil ke vzdálenějšímu heliku a opřel se o trup, "ať se ještě stačíme vykoupat v přehradě." Sklonil hlavu a kriticky zkoumal svůj zevnějšek. Prohlídka ho asi neuspokojila, protože se otočil a zahulákal směrem k pilíři: "Peťane, Marto, dělejte, musíme zaletět se ještě vykoupat. Peťanéééé, Martóóó…"
Zbytek dětí zatím nastoupil, jen nedávno bílé tričko se připojilo k vyvolávání: "Peťane, slyšíš, jestli hned nepřijdete, tak vám uletíme. No tak, Peťanéééé, kde jstéééé…"
Oba pohřešovaní, nejstarší z celé party a její vůdci, zatím klečeli proti sobě u betonové stěny tam, kde kdysi stavitelé obnažili skalnaté podloží, aby měli pilíř do čeho zakotvit, a mechanicky se přehrabovali ve střepech plastiku a ostatních rozdrcených součástkách, které bývaly univerzálním robotem typu ERT. Od řeky sem doléhalo volání a pomalu si klestilo cestu do jejich vědomí, zcela zaneprázdněných snahou pochopit.
Konečně se hoch ohlédl na gestikulující postavičky dole na břehu, odložil červenou kostku energetického srdce a podíval se na dívku. Opětovala jeho pohled. Oba věděli, že ta scéna tam nahoře na mostě, kde se bezhlavě pobíhající plastikový panák před jejich očima jediným skokem proměnil v zoufalého, ale přesto odhodlaného a odvážného člověka, je bude pronásledovat celý život.

Vůně nasbíraných hub
Lubomír Macháček
Seděl jsem na půdičce u vikýře, tu stoličku, co vlastnoručně vyrobil můj praděd a co si v ní teď lebedili červotoči, jsem měl pod zadkem, na krku mi visel triedr. Vztek mě už přešel, člověk si potřebuje občas na někom vylit zlost, i když toho třeba pak lituje. Jenomže já nelitoval, bál jsem se, to ano, dokonce jsem se i chvěl, až se pavučina na střešních latích rozkývala. To, co jsem udělal, už nikdo nemohl vzít zpět, s následky jsem samozřejmě počítal, teď mě však spíš zajímalo, co tomu řekne žena, až se probudí. Možná už něco slyšela. Alan sice neječel, nebylo tedy proč spěchat, mohl jsem mu dát jednu dvě rány, ale chtěl jsem mít jistotu. Když jsme před mnoha a mnoha lety chovali králíky, Alžběta dostala na jednoho chuť a na mě připadl úkol ho zabít, protože služby obyvatelstvu tenkrát vypověděly. Vzal jsem si příručku a díval se, jak králíka zbavit života. Dalo mně to moc práce, než jsem se k tomu odhodlal, a dneska… vidíte. V Evropě se prý klepne a podřízne, ve Státech mu jednoduše zvrtnou hlavu a zlomí vaz. Jiná tradice, jiný mrav. Je to prý čisté, rychlé a bezbolestné. Jako elektrické křeslo. Tady mě nejspíš oběsí. Ale co, ještě je příliš brzy připouštět si takovéhle myšlenky.
Hodně bude záležet na tom, co udělá Alžběta. Teď pobíhala po dvorku a lomila rukama. Ani se mě neodvážila zavolat. Alžbětě bylo všechno jasné, té šestikilové ocelové palice se ani nedotkla a do příručního hydraulického lisu kopla lehce špičkou boty. Potom se chytla za hlavu, chvíli kolem té masové fašírky obíhala, jako to dělával Alan kolem ochcaných sloupů, a potom zapadla do domu. Asi šla volat policii. Alanova čichová percepce mě vždycky dráždila, a když měla Alžběta menstruaci, aby se kvůli němu dvacetkrát za den sprchovala. Ale tohle všechno bylo vedlejší a vlastně teď už nepodstatné, protože Alan nežil. Postaral jsem se o to, aby z něj nezbyl ani kousíček, který by ho připomínal. Také ji štval, lezl jí na nervy, Alžběta však byla formát a uměla se vždycky dokonale přizpůsobit, hrála to před Alanem i přede mnou, i když dobře vím, že k němu vůbec nic necítila.
Křivdil jsem jí, asi nevolala, vzala si jenom tu semišovou koženou bundičku, branku za sebou přirazila a někam utíkala. Mohl jsem si snadno domyslet kam. Za naším rodinným advokátem Alešem Krásou. Nevzala si ani auto, to by znamenalo, že Aleš je zase na golfovém hřišti. Možná telefonovala právě tam.
Zvedl jsem triedr a pozoroval ji, jak utíká po ulici. Pravý okulár se mi špatně zaostřoval, má žena má přece lepší nohy a pohyby také ladnější. V posteli připadá člověku všechno krásnější, ale teď se mi její počínání příliš nelíbilo, třebaže to jistě myslela dobře. Vzbuzovala moc pozornosti, každý uslintaný dědek se za ní ohlédl a co horší, ohlížely se za ní i ženské. Až se budou hledat svědkové, nepochyboval jsem, že se určitě některý z nich přihlásí. Alžběta konečně zatočila do úzké uličky vedoucí na hřiště. Tam jsem ji ztratil, zapadla za ohradou, ale rodinného advokáta Aleše Krásu jsem uviděl hned. Stačilo jen trochu zaostřit. Brouzdal se spokojeně v čerstvě sežnutém trávníku golfového hřiště,

kouřil nalačno doutník a nemotorně prohánělmíček po jamkách. Věděl jsem docela přesně, jak mu je. Báječně. Tráva mu voní pod nosem a slavíci štěbetají za ušima. Takhle mně bylo ještě předevčírem taky, předevčírem jsem ho totiž porazil, jenomže mně dneska zpívají pod zadkem červotoči, vlastně jejich larvy, a jsem jim za to vděčný. Mám na to svou životní filozofii. Aby byla zajištěna rovnováha, musí holt někdo sedět na větvi a někdo pod ní. Je to hloupá filozofie, mně však už mockrát pomohla. Ty pozice se totiž střídají, protože větev se houpá, takže stejnou šanci mají i ti dole. Já jsem to stále ještě úplně nevzdal a věřím… věřím, že můj čin někdo pochopí. Jsme přece lidé.
Jenom mi je trochu líto, že na místě Fredyho, který hopsá pár kroků za Alešem v golfkách a námořnických podkolenkách, nejsem já.
Teď dorazila Alžběta a padla Alešovi do náruče. To jsem nevěděl, že k sobě mají tak blízko. Líp, když ji podpírá Aleš, než kdyby ji podpíral android Fredy. Alžběta je bosa, cestou asi ztratila střevíce a Aleš zahodil doutník. Zřejmě ho ta zpráva šokovala.
Takovýhle případ ve své praxi asi ještě neřešil.
Kdy jsem začal vůbec poprvé uvažovat o Alanově smrti? Nevzpomínal jsem si. Myšlenky na to, že ho zmrzačím, mě občas napadaly, to ano, ale vražda?! Kdepak, to bych si něco nalhával. Až dnes ráno mi hnul žlučí. Vstal jsem časně, těšil jsem se jako malý kluk, že vyrazím do lesa na houby. Kdo zná tohle dobrodružství, vůbec se mně nemůže divit. Máme svá místa, znal je jenom Alan, má žena a já, loni jsme měli hub moře, jenomže letos ne a ne zapršet, a když zapršelo, zase byla zima. Vstanu, dívám se z okna, slunce už rozvíralo okenice, na obzoru se vznášelo křídlo mlhoviny. Měl jsem takovou radost… Celé léto jsem na tuhle chvíli čekal. Sběhl jsem rychle do vestibulu. Dole na stole ležela hromádka hub. Vysbíral mi je Alan. A jak se spokojeně tvářil, jako by mi prokázal tu největší službu. Má jednu špatnou vlastnost, chce být vždycky nejlepší, vždycky, za jakoukoli cenu.
- Proč jsi to udělal, Alane?
- Vy nemáte radost? Nezůstala tam ani jedna.
- Dobře víš, jak jsem se na ty houby těšil. Kolikrát jsme letos spolu byli, a nic jsme nenašli.
- Pětkrát, řekl klidně. Stál přede mnou, ruce v kapsách, houpal se na
špičkách, jako by šel do puberty. - Jenomže tentokrát jsem zapnul detektory.
- Ale včera jsem ti říkal, že půjdu sám, věděl jsi to.
- Alespoň jste měl čas odpočinout si, pořádně se vyspat a věnovat se paní Alžbětě, pravil poťouchle, jako by o nás, o lidech, všechno už dávno věděl. Co jsem mu měl odpovědět?
- A do skleníku mi taky lezeš, šmejdíš a přesazuješ kaktusy.
- Nemůžu se dívat, jak ty kytky živoří. Málo větráte, vlhkost vzduchu je tady pod normálem.
- A na co se ještě nemůžeš dívat, řekni, na co?
- Někteří lidé koktají…, připadá mi to, jako když ku ku ku kuřata lezou na svět, zasmál se svému vtipu.
- Já nekoktám. A co se ti nelíbí na Alžbětě?
- Má malá prsa. Průměrný obvod hrudníku u žen je devadesát šest centimetrů. Ale jinak to jde.
- Dobře, jsem rád, že se ti u nás líbí alespoň něco. Alan se usmál, huňaté obočí se mu spojilo v jedno křovisko a dobrosrdečné oči se rozsvítily.
- Alžběta není šeredná, potřebovala by jen trochu zdokonalit.
- Kdo je chytřejší, Alane, řekl jsem, - člověk, nebo android?
- To se pozná, odpověděl napůl bodře, napůl spiklenecky Alan.
- Máš pravdu, souhlasil jsem. - Sedni si tady ke stolu a očisti ty houby, cos nasbíral. Dnes budeš vařit ty.
- Chtěl jsem si s vámi o něčem promluvit.
- O práci? zeptal jsem se. Alan přikývl. - Teď nemám čas, vymluvil jsem se. Potom jsem si šel do dílny pro palici. Byl jsem úplně klidný. Houby, co mi ráno vysbíral, byly jen kapičkou v rozbouřeném moři.

Mí zachránci přišli hned, netrvalo ani půl hodiny, co jsem je zahlédl na hřišti, a už jsem slyšel kroky ve vestibulu. Nasnídal jsem se před chvílí, tušil jsem, že mě budou přemlouvat, a nemínil jsem se jen tak lehce vzdát. Snad až na policii. Chtěl jsem se přihlásit sám, ale nenašel jsem k tomu odvahu. Vzal jsem si nahoru do termosky mléko, přibalil plecháček a namazal dva krajíce chleba s nějakou rybí pomazánkou. S tímhle bych do zítřka měl vystačit. Pochyboval jsem, že by se Alžběta nebo Aleš pokoušeli vyrazit dveře, i když člověk nikdy neví.
- Ivane, slyšíš mě? ohlásil se náš advokát a lehce zaťukal na dveře.
- To jsem já, Aleš.
- Nejsem hluchej, řekl jsem. - Nechci s nikým mluvit.
- Díval jsem se na Alana. Nepamatuješ se, viděl tě někdo při tom?
- Chci řádný proces, udělal jsem to zcela vědomě, ať to každý ví. Běž klidně domů, že prosím Alžbětu, aby zavolala na policii.
- Přece si nechceš zkazit celý život. Nemysli jenom na sebe, ale i na ni.
- Myslel jsem přitom nejen na ni, řekl jsem důrazně. Alžbětou jsem se obíral čím dál víc. Miloval jsem ji. Žili jsme spolu patnáct let, a mně připadalo, jako bychom se brali včera. V manželství se stává, že se jeden partner druhému brzy okouká, mně připadala Alžběta čím dál půvabnější. Dokonce jsem měl pocit, že vedle ní vůbec nestárnu. Kdybychom neměli děti… děti, na ty jsem myslel nejvíc. Ještě že byly prázdniny, Klárku s Romanem jsme poslali na venkov. Klára sice už chodila do školy, ale až jí řeknou, co jsem udělal, stejně nepochopí. Snad později. Ano, měly ho rády, dělal jim úkoly… Svůj čin jsem provedl s rozmyslem a při plném vědomí. Takhle to řeknu před soudem… při plném vědomí. Nechci žádnou polehčující okolnost.
- Ztrácíme zbytečně čas, Ivane, ozvala se přiškrceným hlasem má žena.

- Pošli ji dolů, řekl jsem Alešovi, - nebo se s tebou nebudu vůbec bavit. Myslel jsem to vážně. Podobně naříkala Alžběta před třemi roky, kdy nám na předvánočním trhu vyfoukli pod nosem zásilku nejnovějšího typu Alanů. Příště koupíme flašku, ujišťovala mě a já se smál. To budeš muset hodně přidat, Alani teď frčí.
Kdysi prý můj pradědeček stál frontu na automatickou pračku, dědeček na barevný televizor, můj táta na robota. Teď došla řada na nás. Prali jsme se v předvánočním shonu o Alana, o ten biologický zázrak. Pravda, doba si to vyžadovala, měli jsme se dobře a mohli jsme si ho pořídit. Hlavně Alžběta po něm toužila. O emancipaci se prý hovoří už tři sta let, a stále jenom na papíře. Konečně budeme mít na sebe čas, jenom na sebe! Měla pravdu, bohužel.
- Už odešla, řekl suše Aleš. - Nechceš si zakouřit?
- Mám svý.
- Znáš zákon z roku 2035 o umělých lidech a jeho novelizaci z poloviny šedesátých let? Mohu ti ho přesně ocitovat: Kdo jiného úmyslně usmrtí…
- Mlč! zakřičel jsem. Tuhle formulku měl přetlumočenou každý Alan na duralovém štítku, který nosil na krku. Podobné štítky nosili dřív lidé, kteří šli umírat na bojiště. Měl ho i ten náš. Aleš se zbytečně namáhal, zákon jsem samozřejmě znal a také jsem ho vzápětí teatrálně vysypal z rukávu.
- Moment, počkat, zopakuj mi ještě jednou konec!
- Zapomněl jsi ovšem dodat, že tohle platí za předpokladu, pokud nebude útočit proti lidem.
- Vždyť on neútočil, odsekl jsem otráveně.
- Tak co se vlastně stalo?
- Přinesl houby… včera jsme mluvili o tom, že půjdu na houby, chtěl mi udělat radost, vstal o hodinu dřív a přinesl mi je.
- A to tě tak rozčililo?
- Možná…, anebo ne? Ty houby byly jedna z mých posledních šancí, a on mi ji vzal.
- Jakých šancí? Co to blábolíš?
- Nevím, jestli to dělal záměrně, nebo ho k tomu dohnal instinkt, který dostal do výbavy. Zkoušel jsi někdy vychovat podle příručky dítě? Kdybys bral větu za větou a slovo od slova, vychováš z něj naprostého mrzáka, který je ve jménu své dokonalosti schopen vraždit, zabíjet a bez jediného mrknutí oka se podepisovat pod rozsudky tisíců nevinných obětí. Mám dojem, že takhle nějak se narodil Alan. Je dítě naší doby, nemá zkušenosti, netuší souvislosti, nezná historii, bude se na své cestě dopouštět stejných chyb, jakých se kdysi dopouštěl člověk.
- Podceňuješ ho…
- Naopak, řekl jsem, zapálil si cigaretu, sedl si na zem a opřel se zády o dveře. Viděl jsem vikýřem do nebe. V průzoru se mihl bílý pták, snad racek, a potom hned zmizel, jako by nikdy neexistoval.
- Alan je schopen se učit a přizpůsobovat mnohem rychleji než my. V tom je jeho síla.
- Ba ne, Alan je slepá ulička, po které kráčel Dryopithecus, Renapithecus… nechtěl bych, aby na seznamu byl časem i člověk. Přestali jsme pracovat, zpohodlněli…
- Tvý starosti na mou hlavu! Toho se my už nedožijem, starouši! řekl rozverně Aleš. - Mezi námi, není v tom něco osobního?
Kdybychom dělali pět dnů! křičelo se ve dvacátém století. A co takhle čtyři? ptaly se noviny na přelomu tisíciletí. Netrvalo dlouho a byla to pravda. Potom zbývaly tři dny, dva a v době úplné androidizace to nedalo ani osm hodin týdně. To bylo řečí, kdo půjde do práce a kdo zůstane doma. Záhy jsme zůstali doma téměř všichni. Poskvrnili jsme myšlenky starých filozofů. Než jsme přivykli novým změnám, začal stoupat počet sebevražd a rozvodových řízení. Agresi v sobě jsme potlačili pilulkami, společenské třenice diplomatickým jednáním, došlo k všeobecnému a úplnému odzbrojení. Usnuli jsme na vavřínech. Mám dojem, že jsem byl za tu dobu své ženě stopětkrát nevěrný. Vlastně to vím přesně, dělal jsem si evidenci…
- Člověk má velkou zbraň, která mu zůstala z dávných bojů s přírodou. Proč se jí dobrovolně vzdává? Snad jsem se zeptal dost zřetelně, aby mě Aleš, Alžběta a soud, a taky moje děti, až trochu povyrostou, pochopili.
- Tyhle úvahy přenech učencům a politikům. Jedná se přece o tebe. Nerozuměl mi, anebo nechtěl rozumět. Ani přátelé mě už nezvali na párty. Připadal jsem si jako falešný prorok, otravoval jsem osvětáře, redaktory v novinách, psal jsem alarmující dopisy do rozhlasu a televize. Aleš měl svou práci rád. Jaký paradox!
- Pakliže se nám podaří prokázat, že na tebe zaútočil první, máme vyhráno, mlel stále svou.
- Je nevinný. Alan se obvykle usmíval, možná mě měl svým způsobem rád, ostatně tak mu to napsaly sudičky do vínku. Byl jako otrok, který se zamiluje do svého pána. Je to vůbec možné? - Já ho už nenáviděl, nemohl jsem ho vystát, možná to necitil, a pokud ano, dělal to, co považoval za rozumnější. Vypěstoval jsem sedmikilovou dýni, ta jeho měla šest devadesát, začali jsme spolu běhat, až po čase mi došlo, že mě nechává vyhrávat, nesehnal jsem lístky na Slávii, on řekl, že to zařídí. A taky zařídil, aby mi kvetly kaktusy víc než jemu.
- A to ti vadilo?
- Věděl jsem pokaždé dopředu, jak co dopadne. Každý krok, každý pohyb si dokázal přesně naprogramovat, dovedl neomylně kráčet za svým cílem. To je přece nelidské. Už to vím, co mě dnes ráno tak popudilo. Ucítil jsem vůni hub, připadalo mi, že nám bere vůni života.
- Tobě doopravdy přeskočilo, zanaříkal Aleš.
- Budeš mě obhajovat? řekl jsem rychle. Chtěl jsem už mít pokoj, chtělo se mi spát. - Jestli ne, pokusím se sám…
- Dobře, zavolám policii, souhlasil Aleš a já se zvedl, abych mu otevřel.

Příležitost promluvit k soudu jsem dostal, jistě, bylo narváno, v soudní síni to jen hučelo. Nevím, zda mi všichni rozuměli, tahle věc se nedala vysvětlit tak jednoznačně jako že jedna a jedna jsou dvě. Když se ujmul náš advokát

slova, byl jsem jako na jehlách.
- Slovutný soude, zahájil svou závěrečnou řeč Aleš Krása. - Do života mého klienta, až dosud bezúhonného a příkladného, zasáhla tragická, řekl bych nepředvídaná událost. Vyslechli jsme výpovědi svědků a argumenty obžaloby, jeden podstatný fakt však zůstal zúčastněným stranám utajen. Můj mandant se ho dozvěděl až těsně před přelíčením.
Copak by to asi mohlo být? napadlo mě.
- Laboratorní zkoušky potvrdily, že houby, které nasbíral v osudné ráno android Alan, byly prudce jedovaté…

Nevíš?
Milan Sobotík
Mléčné světlo a obrys vysoké postavy. Obojí, skloněn nad displejem, zahlédne sotva koutkem oka a z obojího má strach. Stejný, jaký před desítkami let mívali ti, kdo taháky zastrkovali pod řemínky hodinek, chemické vzorečky si psávali na dlaň a na stupínku zachycovali spásné signály třídy.
Ještě před několika lety šlo naříznout pryžovou izolaci drátku výstupu v lavici a rozladit korekční analyzátor štěničkou, jak říkali malinkaté baterii z kalkulačky. Avšak na to, jak přelstít zdokonalený KOAN 23D, zatím nikdo nepřišel. Jeho neosobní oko doprovází nyní studeným světlem nové generace prvňáčků až do vysokých škol a ani nejzpůsobnější žákyně mu neřeknou jinak než korelák.
"Nevíš?" hlas v sykavce řízl skleněným střepem.
Chlapcovy oči zoufale zatékaly třídou. Prohrábl si krátce zastřiženého ježka a náhle, jakoby sám překvapen nečekanou myšlenkou, vyťukává celou sérii znaků. Zvedá oči k učitelce, aby se ujistil, že postupuje správně, ale setkává se s pohledem sfingy. Korelák zdržení nezúčastněně zaznamenává, stejně jako zhodnotí každou nejistotu v hlase, zachvění prstu na tlačítku… Chlapec přidává závěrečné čtyři znaky.
"Chyba", práskne učitelčin hlas. Stisknutím promítne nesprávné řešení do všech lavic a čtyřicet dětských hlaviček se v napjatém tichu skloní nad displeji.
"Chybu určí Lea," říká učitelka o poznání měkčeji a zapíná její korekční analyzátor.
"Předposlední znak neodpovídá druhé premise," slyší Lea svůj hlas. Dvojí mihnutí prstíků a na všech displejích je udaná premisa podtržena pastelovou zelení, zatímco chybný znak se ocitá v červeném rámečku.
"Proveď opravu," nařizuje učitelka chlapci.
Lea se na něj dívá se smíšenými pocity. V tělocviku ji zachytil, když padala z hrazdy, a neposmíval se jako ostatní.
"Nevíš?" projede třídou hlas, který obdivuje. Ukazováček se jí chvěje nedočkavostí nad příslušným tlačítkem, a přece si najednou přeje, aby chlapec odpověděl správně. Ve chvíli, kdy se tak stane, si hluboce oddychne a až potom si uvědomí, že pocit úlevy zachytil i její korelák. V mléčném oku se zatím rozsvítila chlapcova výsledná známka: 3,896.
"Podívejte se, jak bude řešit obdobný příklad Lea," obrací se učitelka směrem k chlapecké části třídy… Na displejích vyskakují nové hodnoty.

Bledá tvářička se rozjasnila: "1,063 tisícin," řekla pyšně.
"To není nejhorší," pousmála se maminka, ale v zápětí dodává: "Nezapomeň, že koncepční analýza je předmětem, který rozhodne, zda budeš pracovat s počítači jako já. A to přece budeš, ne?"
Přikývne, ale vlastně neví. Má ráda chladná tlačítka počítačů, s vrozenou intuicí chápe smíšenou řeč číslic, písmen a barevných znaků, jenomže ještě více obdivuje učitelku. Stát nad třídou jako ona! Zadat příklad, zapnout všemocný korelák a udeřit: Nevíš…? Nevíš…? "Smím se jít učit?" odpovídá otázkou.
Ve svém pokoji rozkládá školní pomůcky: minipočítač, problémový aktualizátor a složku s tenoučkými programy. Tlačítkem uzavírá dveře, na nichž zvenčí vyskakuje červený nápis: NERUŠIT. Stejný svítívá dole u Ulma i v opravdické matčině pracovně. Celý rok si nepřála k narozeninám nic jiného!
Z hlubokého šuplíku chvatně vytahuje pásek s příkladem, jehož řešení minipočítači trvá přesně osmaosmdesát minut a jedenáct vteřin. Nasazuje pásku a zároveň se stisknutím tlačítka se na měkkém koberci choulí do klubíčka. Spát, spát, spát…

"Učí se," řekla matka. "Dostala 1,063 z koncepční analýzy."
"Výborný začátek!" nutí se otec k optimismu. Není nijak nadšen tím, že Lea kráčí přesně v matčiných stopách:
"Pochválila jsi ji?"
"Není třeba ji rozmazlovat."
"Neučí se dlouho? V devíti letech…"
"Sama musí vědět," odpovídá matka rázně. Bouchne dveřmi pracovny, nad nimiž ihned vyskakuje nápis NERUŠIT.
Je prostě po tobě, pomyslel si otec a byl v tom i kousek vzdoru. Podřizuje se vědeckým ambicím manželky, dokonce bydlí přímo ve Výzkumáku a často pracují i čtrnáct hodin denně. Ona jako vedoucí týmu prvního sémanticko-analytického počítače v jazyku SOLI, on je pouhým operátorem-syntetikem v jejím týmu. Ještě že se to stává obecným jevem, povzdechl si s úlevou. Za poslední půlstoletí byli takřka všichni muži vytlačeni z logiky, matematiky, počítačové vědy a příbuzných oborů do pozice…, nelze to říct jinak…, do pozice trubců.

Po tichém zavrnění okamžitě procitla a v necelé minutě zakryla stopy odpočinku. Na videu vyskočil obraz dvou holohlavých mladíků s kytarami. Podle poslední módy se zakláněli až k zemi a v divoce měnivém rytmu neustále opakovali dvě tříslabičná slova. Lea jim nevěnovala nejmenší pozornost. Vyběhla z pokoje a opláchla se studenou vodou.
Hudba byla pro otce signálem, aby připravil svačinu. Teplý extrakt naplnil vzduch vůní čokolády: "Projdeme se po

nábřeží a stavíme se na zmrzlinu?" zeptal se s nadějí v hlase.
"Musím se učit. Jeden příklad mi nevyšel."
Opět uzavřené dveře s odcizujícím nápisem, tentokrát však Lea skutečně probírá předměty podle rozvrhu. Město pod ní ožívá neónovým svítáním. Na večeři se těší, neboť rodiče při ní budou probírat blížící se oponenturu. Často do jejich diskuse zasahuje a několikrát už je přivedla svými postřehy do rozpaků. Půlhodinku před spaním ještě věnuje televizní soutěži v řešení topologických hlavolamů.
Do školy je připravena a dokonce jí zbývá chvilinka času. Zhasíná a přistupuje k oknu. Siluety výškáčů, z nichž jejich Výzkumák je jedním z nejvyšších bratříčků, jsou oblečeny do modravých světel. Náhle je překrývá vzpomínka ze včerejší noci. Mění její nejvyšší patro v jakousi Černou věž zámku a z paměti se vynořují podivná slova: babizna, kolovrat, vřeteno. Světélko radostného očekávání:
"Nevěděl! Nevěděl!… Dnes také nebude vědět!" šeptá si pro sebe.

Zelené čárky na malé obrazovce se spojily do výsledné křivky. Šest vteřin trvá závěrečné ověření a je to i posledních šest vteřin spánku. Po zachrčení minipočítače odhazuje jediným pohybem přikrývku. Je půl třetí v noci a rodiče už určitě spí. Chvatně se obléká, na město pod sebou teď nemá čas.
Za vyrovnanou řadou učebnic ukrývá knihu neobvyklého formátu. "Maminka o ní nemusí vědět," řekl jí před rokem dědeček, když s ní na chvíli zůstal v pokoji sám.
Ta jeho knížka musela mít kdysi nezvykle pestrý obal. Nyní lze sotva rozpoznat mohutný strom, který jakýsi chlapík vyzdvihl až nad ramena. Ještě hůře jsou čitelná ozdobná písmena, nelogicky naskládaná do půloblouku: Pohádky bratří Grimmů. Z prvé řady knihovničky vytahuje Slovník výrazů nepřevzatých do SCILI a obě knihy tiskne k hrudi.
Chvíli naslouchá u dveří. Předsíň, druhé dveře a už je na dlouhé chodbě Výzkumáku. Bosé nožky se zastavují u jediného okna směrem k sálu. Teprve dnes si uvědomuje, že má stejný tvar, jaký vytvářejí písmena v té málo srozumitelné knížce. Úzkostlivě dbá, aby nezpůsobila hluk, když skleněný půloblouk pojíždí v ocelových kolejničkách. Úzká mezera nahoře vybízí a protáhnout se je snazší než hrazda v tělocvičně. Usedá do výklenku na druhé straně a hned se spouští dolů. Poprvé se strašně bála, ale teď už ví, že nožky bezpečně dosednou na stříšku počítače.
I dnes kov studí: "Ulme, Ulmečku, jsem tady!" Překračuje na nižší skříň s paměťmi a odtud skáče na podlahu. Prsty přeběhnou po tlačítkách s hbitostí virtuosa: "Probuď se, Ulme!" Kontrolní světélka naruší temnotu sálu. Ticha a rozlehlosti prostoru se už dávno nebojí.
Počítač ULM SCILI 215 je rád. Alespoň ona je si tím jista. Z nesčetných diskusí rodičů ví, že je to prototyp prvního sémanticky dokonalého počítače v rozsahu všech hlavních vědních oborů. Z vloženého kvanta znalostí a kontextu zkoumané vědecké zprávy bude sám upřesňovat její terminologii, doporučovat změny v logické návaznosti, doplňovat závěry. Výsledek teoretických studií matky a mravenčí práce jejího týmu.
Příval radosti ze setkání se z jejího obličeje vytrácí. Tak… tak už se přece tváří učitelka koncepční analýzy? "Nejprve si zopakujeme látku z minulé hodiny, Ulme! Kdo je to babizna?"
STARÁ ŽENA S NEGATIVNÍM VYSTUPOVÁNÍM - DESPEKT
"Kolovrat?"
ZASTARALÝ MECHANICKÝ PROSTŘEDEK NA DOMÁCÍ PŘEDENÍ LNU
"Vřeteno?"
SOUČÁST KOLOVRATU. DŘEVĚNÁ TYČKA K NAMOTÁNÍ NITÍ
1,000 - vyhazuje koncepční analyzátor, který je jednou z mnoha součástí počítače ULM SCILI 215.
"Děkuji, Ulme." Lea roztáhne rty do úsměvu učitelky. Výsledek nemůže být jiný, jestliže sama takové výrazy naprogramovala, a přesto pokaždé doufá, že bude moct Ulma pokárat.
Pohodí nepatrně hlavou a přehlédne šířku displeje jako její vzor třídu: "Přejdeme k výkladu nové látky. Včera jsi, Ulme, v kapitole Šípková Růženka zklamal třikrát. Dnes to musí být lepší!" říká povzneseně, ale vůbec si to nepřeje. Nakloní knížku k slabému proužku světla a začne intonací učitelky: "Kocour v botách." Zelená kontrolka zůstává bez pohnutí, dočká se však už v druhém odstavci.
Po slově verpánek se zelené světlo mění v červené. "Nevíš?" položí důraz na sykavku. Rychle listuje ve slovníku. "Náš Ulm neví, co je to verpánek?" dodává, aby získala čas. Na chvíli se jí mihne v mysli představa chlapce skloněného nad displejem. Váhání, těkavý pohled, chvějící se prsty. Být učitelkou…! Namísto Ulma by se před ní krčil on!
"Nevíš? Tak abys příště věděl, Ulme!" Zadává nesmyslnou kombinaci se slovem verpánek, při níž zákonitě dochází k rozporu mezi Ulmovými dosavadními znalostmi a kontextem pohádky. Ulm nemůže odpovědět nic jiného než NEŘEŠITELNÉ, a na to právě Lea čeká.
"Nevíš?" přidupne si nožkou. Drobounká ručka odblokuje zvláštní tlačítko, které přikazuje sémantickým obvodům vyhledat základní sémantém. Slovo verpánek je pitváno na slabiky, obohacováno a kombinováno se všemi příponami a předponami, zdrobnělinami a odvozeninami. Výsledný blok patvarů a nepatrné procento správných výrazů prolétává milióny mikroobvodů, aby se každý z nich v souslovích spojoval s úžasnou pamětí počítače.
Ten s naprogramovanou poctivostí významově srovnává každý předverpánek či zaverpáneček třeba s melaminformaldehydovými kondenzáty, halovými prvky, jménem poslední kůstky v lidském těle, s názvy hvězd i čísly galaxií, verpaniště i verpanisko je dosazováno do matematických vzorců jako proměnná i jako konstanta…, neboť tak je Ulm uzpůsoben pro vědecký jazyk SCILI.
"Nevíš?" nadskakuje radostně Lea. Vrchol trestu se blíží. Vší silou stiskne tlačítko ŘEŠENÍ NUTNÉ, které má v takových případech určit nejpravděpodobnější možnost. Jenže k tomu už nebude počítači dopřán čas. Ani nejpromyšlenější teorie její matky - pravda, v jazyce SCILI - neuvažovala se zahlcením vysoce předimenzovaných obvodů. A přece to Lea dokáže!

Do připravovaného rozhodnutí zasahuje žádostmi o zpětná ověření v rychle střídaných protismyslných variantách. Útočí všemi deseti prsty a Ulm se dostává do počítačové extáze. Neboť kdyby mohl mít počítač vůbec někdy nějaké pocity, pak toto by byl jeho pocit nejvyšší slasti i bolesti zároveň. Oranžové světélko, které její matka rozžaté nikdy neviděla, signalizuje úplné zahlcení. Kapitulaci. "Nevíš?" zvolá naposled.
Uvolňuje tlačítko ŘEŠENÍ NUTNÉ a anuluje předešlé požadavky. Dvě tři vteřiny si ponechává pro odpočinek i vychladnutí zchvácených obvodů. Povýšeným hlasem diktuje ze slovníku význam slova verpánek.
Zvolna předčítá dál. Předešlou noc, právě když za spící Růženkou přišel princ, ji děj zaujal natolik, že přestala sledovat kontrolku. Také nyní zčervenala při slově čaroděj, ale Lea už ani nečte nahlas. Legrační kocour v botách právě láká čaroděje, aby se proměnil ve zvíře nejmocnější, lichotí mu, a pak… Lea si snadno představí obrovského lva i malou myšku. Ta knížka, ačkoliv naprosto jiná než jaké mají ve škole či doma, je zvláštním způsobem zajímavá… "Co nevíš, Ulme?" vzpamatovává se.
ČARODĚJ
"Tak ty nevíš, co je čaroděj?" vrací se Lea ke své hře. Uvědomuje si, že nečetla nahlas, protože pak by Ulm pochopil význam z kontextu stejně jako ona. Nemíní se zdržovat hledáním ve slovníku: "Čaroděj je člověk, který se umí proměnit ve zvíře," definuje sama. Ulm okamžitě požaduje upřesnění slova zvíře, a ani když se dohodnou na termínu živočich, není zcela spokojen.
V JAKÉ ŽIVOČICHY?
"V jakékoli," odbývá ho Lea.
K jejímu zklamání je už zbytek pohádky pro Ulma srozumitelný.

Vyčerpání se usazuje v kruzích pod očima a matčiny tmavé šaty ještě podtrhují bledost obličeje. Odborníci jednotlivých oborů se střídají, řešitelé a hlavní komise zůstávají. Nezdolný ULM SCILI 215 samozřejmě také.
Ve zkušebních astronomických textech nalezl dvě drobné nelogičnosti a v pěti případech navrhl zvýraznění hlavní myšlenky. Vzniklé vášnivé spory upřesňovala obvykle sama hlavní řešitelka na klaviatuře doplňujícími dotazy a Ulm nakonec vždy své změny zdůvodnil.
Druhého dne neměla s matematiky takřka žádné potíže, zatímco včera se s geology přeli o jeden výraz celé odpoledne. Dnes probírají oblast biologie a zprvu ráznou obhájkyni celosvětového úkolu počíná přemáhat apatie. Šestý biologický text dospěl bez připomínek k závěrečné větě:
"Tím lze považovat stadium kukly za zavřené a v další fázi již hovoříme o motýlu jako o vývojově ukončeném jedinci."
Zašumění úlevy v sále nedoznělo. S půlvteřinovým zpožděním signalizuje Ulm neurčitost tím, že poslední větu uzavírá do modrého rámečku. V předtuše dlouhého sporu žádá hlavní řešitelka upřesnění.
VYPLÝVÁ Z POSLEDNÍ VĚTY, ŽE KAŽDÝ MOTÝL PROJDE STADIEM KUKLY?
"Samozřejmě," odpovídá mluvčí biologů.
VĚTA V TEXTU JE TEDY NEPRAVDIVÁ, sděluje kategoricky Ulm.
Odpověď vyvolá rozpaky, ale spor o upřesňující otázku je krátký: "Z čeho jiného než z kukly může vzniknout motýl?"
Z ČLOVĚKA, KTERÝ JE ČARODĚJ, odpovídá Ulm bez váhání.
Výbuchy smíchu jednotlivců a vysvětlující šepot se zvolna mění v obecné veselí. Jedna z mladých matematiček hlavní oponentní komise chvatně listuje ve slovníku slov nezařazených do SCILI.

Už třetí noc se Lea probudila sama. U okna nad setmělým městem se snaží všechny protichůdné pocity nějak vyrovnat. Proč matka tolik křičela a proč se tolik podobala učitelce koncepční analýzy, když našla knížku se zažloutlými listy? Proč nechala uzamknout okno sálu a odmontovat vlastní dar ze dveří dětského pokoje? Proč otec dlouho mlčel a jen pošeptal, že řešitelský tým dva dny probíral její knížku a vymazával z Ulmovy paměti slova nezařazená do SCILI? Siluety města mlčí. Někde v úžasné hloubce malé hlavičky se všechny představy smíchávají. Najednou si zoufale přeje, aby se celý Výzkumák proměnil v Černou věž zámku a aby jej i město dole obepnuly krucánky výstupů z počítačů stejně neprodyšně jako šípkové trní. Prorazí je až princ s účesem na ježka a těkavýma očima. Odnese si ji z Černé věže zlehka, jako když ji zachytil při pádu z hrazdy, a nezastaví ho ani nemocniční světlo koreláku, ani rezavé: "Nevíš? Nevíš?"
Babizna, kolovrat, vřeteno, verpánek, čaroděj… S kým a jak si teď bude hrát?

Pod ochranou
Miloš Holub
Je to k zbláznění. Já vím, nemá se to stát. Ani se to nestává. A co je mi to teď všechno platné, všechny ty poučky, pravidla, postupy a systémy psychické obrany, když se to proti všemožným předpokladům přece jen stalo! A zrovna mně. Něco blíže nedefinovatelného mi vlítlo do reaktoru a kontrolovaná, přesně kontrolovatelná řetězová reakce se změnila v reakci nekontrolovatelnou. Je to pravděpodobnost snad ještě menší než jedna stomiliardtina, ale zrovna mně se to muselo stát. Nejspíš si ani neuvědomuji, co to znamená, když jsem schopen takto chladnokrevně, téměř cynicky uvažovat. Asi jsem to ještě nepřijal a nepochopil. Nekontrolovatelná reakce v jaderném reaktoru - to zní každému kosmonautu příliš strašlivě a smrtonosně, než aby to přiznal a uvěřil tomu. Nicméně chladné, nezúčastněné kontrolky signalizují neomylně - neřízená reakce. Vždyť jim to taky nemůže být jedno, ne? Zdá se, že je, určitě, jim to může být úplně fuk. Ale mně, mně to jedno být nemůže, já chci žít, já musím žít! Musím přežít tuhle kosmickou krabici, tu jednomístnou hračku pro vesmírné hledače jiných časů! Byl jsem jediný, kdo se chtěl, kdo se odvážil vydat až sem. A teď jsem tu sám, sám jako kámen v hlubině, ztracen jako rosa na poušti a snad ještě více a beznadějněji.
Nekontrolovatelná reakce, ten nejhrůznější, příšerný sen astronautů, nejstrašnější zrada vlastní lodi - to se nedá přežít.

Tak v co tedy ještě doufám, čemu tady věřím? Sobě? To sotva, sám jsem úplně bezmocný. A pomoc v okolním světě mrtvých kovů, spojů a signálů nemá místo. Co mi hlásí ústřední počítač? Jen stále se zvyšující počet nových reakcí. Zapínám Program záchrany. Stejně to k ničemu nepovede, nemůže, protože na tuhle pohromu není léku…, ale co kdyby přece jen něco…
Sám víš, že žádné přece jen něco neexistuje, posmívám se sám sobě. Ale za co? Že tady sedím s rukama v klíně, před sebou tu osudovou zprávu, a že jí nechci věřit? Nesmysl. Dělej, bojuj, nevzdávej se, přece se nedáš! Ale co mohu dělat? Zázraky dělat neumím, to nás v Astronautickém institutu neučili. Nanejvýš můžu odpojit reaktor, ať vybuchne někde jinde než tady u mě, pár miliónů kilometrů vzadu. A pak se setrvačností řítit do neznámých dálek vesmíru a zbytečně vysílat úpěnlivé signály o pomoc, které stejně nikdo nikdy nemůže zachytit. A i kdyby chytil, budu tou dobou ještě naživu? A v dosahu známého vesmíru? Další nepravděpodobná věc, stejně jako ta reakce. Takové dvě věci se nemohou naráz přihodit v životě jediného člověka. A já jsem si svůj díl nepravděpodobných událostí právě vybral, a ne zrovna nejšťastnějším způsobem. Nebo že by takovou katastrofu mohla z hlediska přírodních zákonů vyvážit jen další šílená náhoda? Asi, nebo určitě ne? Fantazíruji, už mi to nemyslí. Další náhoda je prostě a jednoduše matematickými zákony logiky, a hlavně té prokleté pravděpodobnosti vyvrácena. Nesmím věřit nesmyslům, hyť lákavým. Ale zbývá mi vůbec něco jiného?
Program je už hotový. Podíváme se, co zoufalému člověku, který ještě pořád dost dobře nechápe svůj úděl, radí moudrý stroj. Trpká ironie, kde se ve mně bere v takovýchto chvílích, které bych nazval tragickými, kdybych k tomu měl dost odvahy? Člověk se asi vůbec nejlíp pozná v okamžicích podobných tomuto. Škoda jen, že pak už nemá možnost tak těžce nabytého poznání dál využít. A co to tu vůbec plácám za nesmysly?
Automat už udělal vše, co bylo třeba. Reaktor se v této chvíli nachází několik desítek či spíš stovek tisíc kilometrů od trosky lodi, v níž zatím doposud přebývám já. Dokonce se mu povedlo provést i částečnou otáčku. Ale i tak směřuji spíš směrem pryč než směrem k nám, k lidem, k domovu. Stanice už nejmíň tři minuty vysílá do lhostejné prázdnoty kosmu tuto zprávu:
"SOS!!!! SOS!!!! Setrvačností letící kosmická loď typu B-l bez jaderného reaktoru volá o pomoc. Nalézám se… následují technické údaje… Velitel lodi - Dar Olten." A znovu: "SOS…"
To nemůže nikdo zachytit, jsem v příliš prázdném koutě vesmíru. A sám. Neměl jsem letět tak daleko. Ale chtěl jsem to; mám to tedy mít. A budu ještě dál, než jsem se kdy chtěl dostat, protože koráb mě stále ještě unáší velmi slušnou rychlostí pryč od všeho známého, co nejdál od středu civilizace, ven, od lidí. Dá se snad říct, že za okraje lidského poznání, kdyby na to měl někdo náladu. Každou sekundu jsem a budu blíž neznámu a nekonečnu, až se v něm na samém konci cesty utopím. Kdy to bude? Jak budu starý? Budu vůbec ještě živ? Co je to za absurdní otázku? Musím být přece živ, dřív, než utonu. A i pak poletím. Pořád poletím, pryč, dál. Ne, ne, to nemůže být pravda. Něco tak hrozného snad ani nemůže být pravda. Nemohu přece být unášen od lidí, musím se vrátit…! Sám ale nemohu.
…Ale… Trávit celé roky beznadějí v této těsné kabině, řídit neovladatelnou loď, číst zbytečná, a přesto nesmyslně přesná hlášení mrtvých automatů, probírat se zprávami, které nic neznamenají, které se nedají ovlivnit a nemohou nic změnit…, ne! To nechci!!! Tak přece nemohu dopadnout! Sám s prázdnou tupou lodí, nemohu nic než čekat. A na co? Na… Ne, to ne! Co jsem to říkal…! A nakonec… Proč ne? "Sám nemohu nic," to jsem taky řekl já. Sám nemohu nic - to ale není pravda. Mohu, mohu se vygumovat z téhle proklaté lodi, zmizet, předběhnout to strašné čekání a vybrat si to, nač bych jinak léta čekal, hned!! Kdo mi v tom zabrání? Nikdo, nikdo mi nemůže ani pomoci, ale ani zradit mě od tohoto úmyslu. A nikdo mě ani nebude litovat, protože nikdo o ničem nebude vědět. Kosmonaut - ten by to neměl udělat. Ale čekat? Den, dva, víc, týden, měsíc, rok či celé desetiletí? Čekat a vědět, čekat a znát svůj konec? Ne, to nevydržím! Musím hned, dokud jsem ještě při síle, zdravý, dokud mám hrdost! Hned!!! Dělal jsem rád to, co jsem dělal. Věděl jsem, že riskuji, a proto musím přijmout osud statečně. A nelituji svého života, byl plný a žil jsem ho s chutí. Nelituji sebe ani toho, co udělám. Než psát paměti starého šíleného kosmonauta, které by stejně nikdo nikdy nemohl číst, to raději… Hned!
Odhodlaně jsem nastavil paprskomet, přešel naproti jeho ústí a stiskl dálkový ovladač. Nelitujte mě, protože ani já si nestěžoval… Ale - nic. Ještě jednou, a… zase nic. Co se děje?? Co, kdo se tady bouří, brání, co se to tu vůbec děje? Proč mlčí ta smrtící zbraň?
Chtěl jsem přejít k paprskometu, ale nemohl jsem se pohnout. Zuřivě jsem sebou škubal, mlátil, třískal hlavou o stěnu, kopal…, ale nic. Byl jsem zajištěn, důkladně chycen. Zajat v silovém poli, dobře jsem ten pocit znal ze zkoušek. Kdo si to se mnou hraje, kdo mi brání? Křečovité, prudké pohyby mě vysílily, zhroutil jsem se do hloubi okolního pole.
Před okem se mi mihla deska centrálního mozku rakety. "To ty?" zařval jsem. Světélka souhlasně zablikala. Tak takhle! Dusil jsem se hněvem, lítostí a nevýslovným vztekem. Kdo ti dal právo, právo rozkazovat mi, zakazovat!???! Proč nemohu být aspoň svým pánem, když už neovládám raketu? Stejně za to můžeš ty! Kdo zavinil havárii reaktoru? Já snad? Mám já tvé schopnosti? A vůbec, co si dovoluješ mi něco poroučet, co si myslíš, ty kovová příšero? Co to se mnou děláš?
Přes obrazovku se začal posunovat proud písmen. Znal jsem ta slova, znal jsem i celé věty. Dobře, nazpaměť! Ale nikdy mě nenapadlo, že mohou být tak nelidské a zrůdné, tak nesmyslné. Na zářivé obrazovce se odvíjel základní program centrálního mozku: "Bod 1: Za žádnou cenu nedopustit ztrátu lidského života. Všemi dostupnými prostředky ho chránit, bránit a opatrovat před všemi myslitelnými nebezpečími."
Ta příšera, neživá, automatická, pochopila, co zamýšlím. Snad jsem i mluvil nahlas, nevím. A její program, ten vrchol humánnosti všeho lidstva, mi to nedovolil. A nedovolí. Budu už moct jen jíst, pít a čekat, ze silového pole mě už nepustí. Bude mě totiž chránit!! Jak to zní strašně, jak absurdně!! Můžu na ni řvát, poroučet jí, nařizovat nebo ji prosit, žebrat, bude mi to málo platné, protože se to bude příčit prvnímu bodu. Tady nepomůže žádný rozkaz. Jinak naprosto poslušná mechanická obluda přestala brát na vědomí veškeré mé rozkazy, které by se týkaly osobní svobody, neboť

poslušnost je v hierarchii jejích obvodů hluboko pod záchranou lidského života. Dovolí mi nejvýš číst si a vzdělávat se. Ale k čemu?? Nedovolí, aby se mi něco přihodilo. A já budu sedět uzavřen do silového pole a vlastní sžíravé, zoufalé bezmocnosti. Jsem neschopný ji vypnout, a tak budu jen psát, dívat se a čekat. Čekat celé dlouhé roky na to, čemu ani ona nezabrání, jak tomu mohla předejít teď. Jen čekat, vztekat se, zuřit, užírat se bezvýchodnou bezmocností. Nebo dokonce jen tiše sedět a očima šílence se poťouchle usmívat kolem sebe, vyprávět prázdným stěnám nesmyslné a hořké, zoufale smutné příběhy.
To se nedá vydržet se zdravým rozumem. Ale to jí nevadí. Čekat, vědět nač, a nemoct cokoliv udělat, jakkoliv se projevit. A to vše jen kvůli tomu, že žádný ze všech těch nejmoudřejších konstruktérů a programátorů celého lidstva nepochopil, že ve zdánlivě absolutní formulaci: "Všemi dostupnými prostředky bránit život člověka" jsou zároveň zakódována slova "…a to i proti jeho vůli"!!!!!! Snad má automat pravdu, musí plnit své body. To spíš lidé, lidé ji nemají. Nebo možná neměli, kdoví jak je to už teď. Lidstvo nemělo pravdu, neboť - kdo dal stroji právo rozhodovat o životě člověka?

Všecko je jinak
Karel Sýs
Jeho Excelence
Ondřej Neff
papežský sci-finuncius
Panská 8
112 22 Praha 1

Praha 24. května 1983

Drahý příteli,
obracím se na Tebe v krajní nouzi s jistou choulostivou záležitostí. Víš, že my scifisté jsme lidé zvláštního druhu. Toužíme po uznání naší práce, a přitom jako bychom se za ni styděli. Sejdeme-li se ve větším počtu nežli tři, dříve či později začneme sci-fi obhajovat. Čtenáři nás čtou a mají rádi, ale my jednáme jako nejistý svůdce, který leží se ženou v posteli - ona se už svlékla a očekává činy, zatímco muž do ní stále ještě hučí. Proto se obávám důsledků, jež by mohla mít na naše duše událost, kterou spěchám vylíčit.
"Pokud jde o originalitu nápadů," píšeš v jednom ze svých znamenitých článků, "nemáme se též za co stydět. Jen pro úplnost připomenu hru Karla Čapka R.U.R., kde bylo poprvé užito pojmu "robot"."
Věřil jsem spolu s Tebou a tisíci souputníky, že ono slovo opravdu poprvé splynulo jednoho požehnaného dne roku 1920 ze rtů Josefa Čapka. Vždyť slovem robot začíná naše Genesis.
Věřil jsem až do osudné soboty 14. května, kdy v časopise Půda vyšla reportáž Václava Hanky z muzea zemědělských strojů v maďarské vesničce Kétegyháza, kde se píše doslova: "Alejsou tu i jiné rarity, jako třeba mlátička z roku 1860 na koňský pohon… Na jednom stroji je nápis Robot Wichterle - Brno, 1905…" (sic!)
Osobně se domnívám, že jde o podraz nějakého androida z Hlídky času. Víš, jak milují Karla Čapka, nemůžou mu odpustit, že jejich pradědečky pojmenoval stejně jako ty železné krabice. Není pro ně problém vrátit se pár desítek či stovek let zpátky a mosazná destička pro nemístný vtip se vždycky najde.
Uvaž, prosím, co podniknout? Dementi? Což prohlásit Wichterleho za moravského scifistu? Připravil jsem dvě vhodné povídky a na Tvůj pokyn jsem hotov odjet do Dvora Králové, abych zařídil jejich objevení ve fyzikálním kabinetu tamního gymnázia.
Ať tak či onak, čekám Tvou odpověď obratem pošty.

Tvůj
Karel Sýs

Václav Hanka si setřel protopot z plastikového čela a odepnul z ramene pouzdro s paprskometem. Na to, jaký oheň v něm dřímal, studil až moc.
"Čistá práce," stiskla mu ramenní kloub Nefertiijti, androidka třetího stupně.
"Myslíš? Musel jsem ho dost nutit. A co ta jasnozřivá zmínka…?"
"Díky Vesmírnému Otci za ni! Tříčtvrteční pravda zmate víc než stoprocentní lež."
"Moc pěkná práce," pohladila si slastně levý prs. Počítač okamžitě zareagoval a ztopořil jí bradavku. "Všiml sis, jak by chtěli celou věc zatušovat? Je to proradné plemeno. Nejvyšší čas vzít planetu do ruky. Jsme přece jen prastará, nejvyspělejší rasa. Ostatně četl jsi poslední zprávy o objevu nové královské hrobky v Gize? Zítra tam jedu. Zbožňuji palmy, a to horko! Za měsíc má dorazit Kingsley Amis s výpravou Egyptologické společnosti. Koho myslíš, že najdou uvnitř? Pojď miláčku, zaskotačíme si. Teď se neuvidíme dlouho."
Dvě titanová srdce se vzrušeně rozbušila…

Čas je zrádná past

Všechno chce svůj čas
Radomír Klabal

Na jaře ceny chronoptér prudce klesly. Zachovalý stroj bylo možné koupit už i za patnáct tisíc. Samozřejmě nešlo o nablýskaný zázrak, člověk si s takovým tikadélkem nemohl troufnout dál do minulosti než nějakých tři sta let a do budoucnosti vůbec ne, kdyby se v tom něco porouchalo, kde by nešťastný majitel sehnal náhradní díl, většina však nepotřebovala víc než vyrazit na víkend z města, na vzduch, který se ještě dal dýchat, a tomu první půle dvacátého století vyhovovala. Ješitové a snobové ovšem pracovali i šest hodin denně, aby si mohli koupit japonskou seiku nebo švýcarskou doxku, s nimiž se spolehlivě dostali až do římských dob. Ale občan bez příslušných známostí stejně nezískal povolení k cestování do historických společenských formaci, v nichž ještě panovaly třídní rozpory.
Brousil jsem po bazarech třetí týden a stále se mi nic nezamlouvalo. Z ekonomických důvodů by byla nejlepší tuzemská přímka, to jsem si nezastíral, ale vědělo se o ní, že člověk s dlouhýma nohama musel po návratu z dovolené na rehabilitační cvičení. Bakelitové ruhly byly zase nevzhledné a jejich lihýřová regulace chodu je řadila ke kategorii veteránů. Hrál jsem sám se sebou ošidnou hru, které jsem se nedokázal ubránit; disponoval jsem dvaceti tisíci, tak na nepříliš vyběhanou přímku, brousil jsem však neustále okolo japonských a italských chronoptér. Italkám šil kabáty potomek slavného Bertoneho, Japonci zase používali elektroniku i na dávkování záporných iontů v klimatizaci kabiny. Jenže nejlevnější seika, co jsem objevil, stála třicet šest tisíc devět set a to bych ještě musel hradit převod.
Ten třetí týden jsem cestou z břevnovského bazaru potkal Honzu Parnatu. Známe se z dětství. Vyrůstali jsme na jedné ulici, v jedné školce, v jedné škole. Teprve při volbě povolání se naše životní dráhy rozešly Já věřil v auta a šel se učit automechanikem, Honza fandil chronoptérám, které se v té době chovaly ještě zcela nevypočitatelně, což mnozí odbornici považovali za nezměnitelné v důsledku existence dosud nepoznaných fyzikálních zákonů. Ale vídali jsme se často, stále jsme měli o čem rozmlouvat; ostatně nešlo o to, o čem jsme hovořívali, šlo o atmosféru pohody, o čas, který se podobal divadelní přestávce. Pak jsem se oženil a dva roky nato se nám narodil syn. O rok později byla zakázána auta a já se přeučoval na opraváře holovizí. Starosti přibývaly, žena chtěla domek
s modrou jeskyní á la Capri, potom si umanula, že musíme mít mejdanový byt ve starém paneláku, přála si nový kožich na zimu a krymkiny na léto, a tak jsem se s Honzou vídal řidčeji a řidčeji. Mrzelo mě to; už proto, že spatně získávám nové přátele a chlap bez přátel, říkávala má matka, je nejspíš homosexuál.
Jenže jsem spěchal, do Honzy jsem jen šťouchl a omluvil se za chůze. On se však zastavil. Ohlédl jsem se a houkl: "Vyťukám si tě po neděli, teď nemám čas."
Ale po neděli jsem musel milión věcí. Ve čtvrtek se Honza ozval
sám.
"Jak se máš, ty pacholku?" řekl hlasem oběšeného hradlaře.
"Špatně. Tíží mě svědomí."
"Aby ne! Pojď na pivo a ulehčíš mu."
"Honzo!" řekl jsem úpěnlivě, "už měsíc sháním nějakou zachovalou chronoptéru. Nemám čas ani na Leu, skoro se mnou nemluví. Všichni její známí tráví víkendy v Posázaví v třicátých letech dvacátého století. Musím napřed něco sehnat, pak se určitě ozvu, pochop mě!"
"Pak se neozveš vůbec. Přes týden budeš mašinku leštit, opravovat a na víkend vymizíš… A co si chceš koupit?"
Ta věta na mne zapůsobila jako sytič na starodávný benzínový motor: zapálilo mi to. Vždyť Honza je opravář chronoptér!
"Poslyš! Ty bys o něčem nevěděl?"
"Nevěděl," odpověděl.
Asi nechce, napadlo mě. Kde jsou doby služeb a protislužeb, které byly ceněny mnohem výš než peníze?
"Ale kdyby ti na tom záleželo, poohlédnu se," přerušil Honza mé rozvažování. "Z kamarádství."
"Byl bych ti vděčný. Aspoň bych měl jistotu. Jsi odborník."
Dohodli jsme se. Poptá se a dá mi vědět.
Volal za pět dní. Měl tip, mohlo by se mi to líbit, zachovalé, poněkud exotické, ne drahé. "Kdy to mohu vidět?"
"Třeba ještě dnes."
Majiteli bylo nejméně sto. Vyzáblý, snědý, s řídkou bradkou bělostnou jak sacharin připomínal tibetského kněze. Moc prý stroj nepoužíval, spokojil se s četbou historických románů a návštěvou muzeí. Chronoptéra vypadala opravdu dobře, jak to popsal Honza: zachovale a exoticky. Ani mě nepřekvapilo, že byla vyrobena v Indii. Cena byla vyšší, než jsem měl na hotovosti, ale vypadalo to na solidní obchod.
"No," řekl jsem neurčitě, tón však prozrazoval, že jsem spíš nadšený; obrátil jsem se k Honzovi: "Dáš-li dobrozdání, vzal bych to."
"Pane Hanuši," řekl přítel. "Nemáte-li námitky, prohlédli bychom si stroj zevrubněji."
Stařec přikývl s chladnou důstojností a vyšel z garáže.
Prohlídka nám zabrala hodinu. Stroj byl ve velmi dobrém stavu, nenašli jsme žádné stopy po havárii, jen spojka prokluzovala, což ovšem byla běžná provozní závada.
"To ti opravím. V sobotu odpoledne," nabídl Honza. "Myslím, že to můžeš vzít bez rizika."
"Ale kde budu shánět náhradní díly?"
"Pokud se pamatuji, před lety se těchto strojů přivezlo pár stovek. Na vrakovištích určitě něco najdeš, něco ti seženu, něco se bude hodit z jiných značek, toho bych se nebál. A je tu ještě jedna možnost. Kamarád z výzkumného-ústavu chronostrojů mi prozradil, že spolu s nějakým inženýrem přišli na zajímavý fígl. Odletí se starou chronoptérou do roku, kdy byla vyrobena, rovnou do fabriky a v tom místě, kde nové stroje opouštějí automatickou výrobní linku, provedou záměnu. Následující kontrolní automat starou šunku okamžitě vyřadí a pošle ji rovnou do hutního provozu na roztavení, takže materiálová bilance je v pořádku. Jeden zmetek poplach v automatizované továrně nevyvolá, a protože tam nepracují lidé, nemá to samozřejmě ani vliv na dějiny. No a s tou novou pak odletí domů, do svého času. Jistě, je to

nemorální, ale ten můj přítel má potvrzení, že trpí sklonem k recesím, jemu by to prošlo, i kdyby to prasklo."
A tak jsem si s panem Hanušem plácl.
Naštěstí měl Honza u sebe dva tisíce, které mi ochotně půjčil; do rukou pana Hanuše putovalo dvaadvacet tisíců a šest stovek, do mých zase klíčky. Popřál mi zdar a potěšení, já jemu zdraví a dobrou mysl, a rozloučili jsme se.
"Takže teď jedeme ke mně na kus pořádného popovídání," prohlásil Honza a viditelně se těšil. "Slibujeme si to čtrnáct dní."
Začal jsem se ošívat. Lea už určitě smaží chaluhové placky a šestiletý Kristýn nedočkavostí poskakuje a rozbíjí staré porcelánové tretky. Nemohu jim to udělat, musím domů, snad to Honza pochopí.
Tvářil se zklamaně. "S tebou je pořízení! Nikdy nemáš čas. Aspoň doufám, že si přijdeš opravit tu spojku. Neměl bys riskovat, že uvízneš někde v minulém století. Odtahová služba je dost drahá záležitost, to by se ti nedočkavý víkend mohl nevyplatit."
"Jenom jestli mi to Lea bude věřit."
"Tak mi to přivez už zítra a nech to do soboty u mě, aspoň snáze odoláš pokušení. A v pátek můžeš přijít pomáhat. Samozřejmě jen jako. Jako záminku pro manželku."
"A nemohl bys to v ten pátek odpoledne spravit? Já bych ti pomohl opravdově. A že bychom pak v sobotu ráno mohli všichni… vlastně bys mohl s námi…"
Honza se na mě podíval zkoumavě, dlouze, už jsem mu chtěl říct, že nejsem Braunova Neřest, aby si mě s takovým zaujetím prohlížel, ale promluvil sám: "Ervíne, lidé kdysi vymysleli auta, aby ušetřili čas, jenže se z toho vyklubal hloupý omyl. Auto člověka štvalo časem, jako šlechtici štvávali zvěř lesem. Došlo to tak daleko, že musela být zakázána…
Nepřerušuj mě! Vím, že důvodů bylo víc a možná závažnějších, ale jeden z nich byl i ten, který byl nazván paradoxem času: Čím víc člověk spěchá, štve se, honí, tím méně má času. Zaleť se někdy podívat do osmdesátých let dvacátého století a uvidíš!"
"Tobě se to řekne!" zahučel jsem a lezl do chronoptéry. "Nepojedeš se mnou?"
"Ani ne," zavrtěl hlavou. "Je krásný podvečer, projdu se."
Rozloučili jsme se. Zařadil jsem přítomnost a jemně sešlápl plyn. Stroj se zvolna rozjel, spojka zabírala dobře, asi byla jen trochu zaolejovaná. Zmocnilo se mě pokušení přehodit na minulost, sešlápnout akcelerátor a rozletět se alespoň na chvilku časem vzpomínek. Avšak ovládl jsem se a tikal poslušně k domovu.
Lea byla spokojená. Barva stroje se jí líbila, polštářování také. Ale přece jen vyslovila pochybnost: "Říkala paní Horská, že ta jejich primka při průletu válečnými lety hrozně hází. Z minulého víkendu přijela s boulí na čele a malý Evyk měl rozseklé ucho."
"Tohle není primka!" řekl jsem důrazně a Lea už mlčela.
"A jaká je to značka?" zeptal se Kristýn.
Nemohl jsem si vzpomenout; na stroji štítek firmy chyběl a do papírů se mi dívat nechtělo. Ostatně pamatoval jsem si, že to byl dlouhý a špatně vyslovitelný název. A tak jsem řekl pendlovka a Kristýnovi se jméno líbilo.
Víkend dopadl, jak Honza předpovídal. Spojka nespojka, letěli jsme do minulosti. Ale vymínil jsem si naštěstí nepříliš vzdálená osmdesátá léta dvacátého století; byl jsem zvědavý na spěch té doby.
Podívaná to moc zajímavá nebyla, v mnohém jsem si připadal jako v současnosti. A víkend skončil, jak Honza předvídal. Spojka kiksla ve chvíli, kdy jsme startovali k návratu. Propadl jsem depresi, zatímco Lein jazyk se naopak probudil k čilosti, jakou jsem u ní nikdy předtím neslýchal. Jen Kristýn byl spokojený. Než kontrolní a evidenční služba zjistí, že jsme se nevrátili, než pro nás pošlou odtahovku a než se dostaneme domů, bude dávno po půlnoci a on podle výnosu ministerstva školství nebude muset v pondělí do školy.
Pendlovku jsem nechal odtáhnout k Honzovi až v úterý. Viděl mě rád, upřímně ho zarmoutilo, co se mi přihodilo, ale ještě víc se zasmušil, když jsem se mu opět vymluvil. Chtěl jsem Leji spravit rozbitou žehličku, abych ji trochu odškodnil za nezdařený víkend.
Domluvili jsme se na pátek. "Přijď ve čtyři, určitě už budu hotový a můžeme si aspoň chvilku poklábosit," řekl.
"Nemůžu," kroutil jsem se. Ani jsem nevěděl proč, jen jsem se obával, že opět budu mít pocit časové tísně, a tak jsem se vymlouval dopředu.
"Ervínku," řekl Honza otcovsky. "Život ti uprchne a vůbec ho nevychutnáš. Vzpomeň si, když jsme sedávali při západu slunce na šáreckých skalách nebo v Prokopském údolí. Klid, pohoda…, člověče, nechybí ti to? Nechybí ti zvuk slov pronášených do večerního ticha, zvuk odnášený kamsi do věčnosti teplem vyzařovaným zemí? Myslíš, že se vepíšeš do času svou horečnatostí? Přemýšlej o tom!"
"Budu," slíbil jsem. "Ale přijdu až v šest, dřív to nestihnu, chci ještě…"
"Infarkt, říkávali ve dvacátém století štvancům vlastní neskromnosti. A většinou měli pravdu."
Nikdy jsem slovo infarkt neslyšel. Ale řekl jsem smířlivě, že se pokusím přijít dřív.
Nakonec jsem svůj slib dodržel. Sice jen o čtvrt hodiny a taky proto, že jsem potřeboval být v půl sedmé u tchyně, ale i tak měl Honza radost.
Sdělil mi, že si s pendlovkou trochu pohrál a jde prý nyní jako hodinky.
"Je to moc zajímavý stroj, vůbec bych se nedivil, kdyby při konstrukci asistoval nějaký tibetský mnich. Podařilo se mi totiž… Ale co ti budu povídat, pojď se podívat."
Zvedli jsme se a zamířili na dvůr. Ale Honza se ještě vrátil pro láhev česnekového moštu a opékač topinek. Zasmál jsem se, nuceně. "Snad si nemyslíš, že mám tolik času nazbyt, abych…"
"No právě," přerušil mě.
"Co no právě?"

"Že pořád nemáš čas."
Došli jsme k pendlovce.
"Vlez dovnitř," vybídl mě Honza.
"Ale já nikam nepoletím. Kdybych přišel pozdě, Lea by…"
"Spolehni se, samozřejmě. Chci ti jen předvést, jak jsem ten tvůj stroj času seřídil."
Poslechl jsem, trochu s podezřením, že mi přítel chystá nějaké nemilé překvapení, úskok.
Nastartoval. Ozval se pravidelný tichý tikot. Vtom sáhl na řadicí páku a posunul ji do polohy přítomnost. Spojku držel sešlápnutou.
"A teď dávej pozor!" řekla přesunul páku do polohy mezi přítomnost a minulost a nechal ji tam, pak zvolna pouštěl spojku. Chronoptéra se začala chvět, jako by se v příštím okamžiku měla dát do pohybu, ale zůstávala na místě, nehýbala se. V Honzově tváři povolilo napětí, otočil se ke mně.
"Tak a je to," řekl. "Cítíš?"
Určitě neměl na mysli vůni, zápach. Měl na mysli zvláštní pocit, který mě prostoupil. Pocit klidu, pohody, vyrovnanosti. Ano, vzpomněl jsem si okamžitě. Byl to pocit z šáreckých skal, pocit ranního procitání v neděli, v době, kdy jsem byl ještě kluk a přede mnou se prostíral den bez času, plynoucí jen z mé vůle. Nebyl to špatný pocit, jenže co s ním, já přece spěchal, neměl jsem pomyšlení na to, abych se oddával hloupým pocitům.
"No prima! Tak to zase vypni a já pofrčím. Mám už nejvyšší čas, v sedm se vrátí Kristýn ze školního…"
Honza se doširoka usmíval, kroutil hlavou zprava doleva a zpět, jako
by zkoumal funkci krčních obratlů. "Nemusíš, právě že nemusíš. Nemáš vůbec žádný čas, podívej se na hodinky."
Vteřinovka stála. Ale přesto jsem řekl: "Zastavily se mi."
"Ne," odporoval Honza. "Tahle pendlovka je unikát, umí zastavit čas! Chápeš to? Můžeme klábosit, jak dlouho budeme chtít, a až už nebudeme chtít, zastavíme ji a budeme právě tam, kde jsme začali."
Trvalo mi, než jsem pochopil, a když se tak stalo, sáhl jsem po láhvi moštu a zdlouha si lokl. Rozesmál jsem se a smál se dlouho, řekl bych hodně vteřin, kdyby ovšem nějaké vteřiny běžely. A pak jsem plácl Honzu do ramene: "Konečně mám čas pro sebe," zahalekal jsem a znovu se pořádně napil. Bylo to jako za mlada, čas pro nás existoval jen jako filozofická kategorie, o níž je možné meditovat.
Nemohu říct, jak dlouho jsme tlachali, protože čas neběžel, ale rozloučil jsem se, až když mě bolel zadek.
Domů jsem se vrátil ani ne za půl hodiny po odchodu, protože k tchyni jsem nešel, abych si nekazil výtečnou náladu. Leu jsem nenašel ani v kuchyni, ani v obýváku, našel jsem ji až v ložnici. S neznámým mužem, jehož přítomnost vysvětlovala poukazem na můj předčasný návrat. Ano, uznal jsem svou chybu, všechno chce svůj čas.

Časový paradox
Ladislav Szalai
"Moji milí," usmál se Silvestr Kim na své spokojeně se tvářící studenty, "jak vidím, zase jste mě dostali. Z téhle hodiny už asi nic nebude, ale co se dá dělat. Když jste tedy tak lační příběhů z praxe starého operačního časového důstojníka, nenechám vás na holičkách. Konečně třeba se vám tahle paradoxní příhoda, která se mi stala, když jsem u Časové výzvědné služby zrovna začínal, bude v budoucnosti k něčemu hodit.
Jak říkám, byl jsem tenkrát u ČVS sotva pár týdnů, a věděl jsem toho o výzvědných cestách jenom o málo víc, než víte dneska vy. Tenkrát se jako nositelů nejčastěji používalo holubů, jestli mě paměť neklame. Občas cestovali i psi a kočky, a to bylo asi tak všechno. Proto mě nesmírně překvapilo, když si mě náčelník ČVS nechal předvolat a zeptal se mě:"
"Co říkáte úsloví nedělej z komára velblouda, seržante Kime?"
"Prosím, nevím, jak to myslíte…," zůstal jsem na něj udiveně civět.
"Hned mi porozumíte, příteli," ubezpečil mě ten starý lišák. "Nabízím vám originální práci; budete prvním člověkem na světě, který se stane komárem. Samozřejmě, že s tím souhlasíte…?"
"Ano, ale… ano."
"Předpokládal jsem to, seržante, výborně. Co se týče vašeho úkolu, ten bude velice, velice prozaický. Odeberete krev jistému muži, který nás nijak zvlášť nezajímá, ačkoliv… Jde o dost nebezpečnou akci, jestli mě dobře chápete - někteří lidé zacházejí s komáry dost brutálně." Na tváři se mu objevil maličko cynický výraz; musel se v té chvíli náramně bavit.
Komár jako nositel, to není dneska nic zvláštního, minule jsme se dozvěděli, že se nám podařilo proniknout už i do světa mikrobů, ale tenkrát to bylo něco tak nového, nečekaného, že mě ten úkol naplnil nepopsatelnou pýchou; uvědomte si, jaká to pro mě byla čest hned při první cestě do času. Prostě když jsem se blížil k bráně Ústavu vnitročasových letů, cítil jsem se asi tak jako bratři Montgolfierové - oba dva dohromady - před startem svého slavného balónu.
"Kampak, kampak, mladíku?" zastavil mě dobrácky vyhlížející stařec.
Mohl jsem ihned vytáhnout průkaz a zvláštní povolení, ale místo toho jsem se zatvářil přehnaně naivně a otázal jsem se ho:
"Jsem tady správně v ÚVČL?"
"To jste, ale s pouhým novinářským průkazem vás dovnitř vpustit nemůžu," zhodnotil si mě naprosto mylně. "O kus dál je stejně ozbrojená hlídka, a ta by vás zastavila. Pokud se chcete o našem ústavu něco dozvědět, tak jsem zřejmě ten pravý, kdo vám k tomu může něco říct. Je to mou povinností, jsem tu něco jako informátor, i když - abych se přiznal - příliš toho nevím…"
Děda se zatvářil ochotně a já, protože jsem měl stejně ještě dost času, jsem se rozhodl pokračovat ve hře na schovávanou.

"Můžete mi říct, k čemu vlastně tenhle ústav slouží?" položil jsem mu první otázku. "A proč se mu říká Ústav vnitročasových letů?" zeptal jsem se vzápětí. "To existují i nějaké lety mimo čas?"
"Tento ústav slouží Časové výzvědné službě," spustil rozvláčně. "Využívá se ho k průnikům do minulosti, ovšem k takovým průnikům, které nijak nepoškozují časovou následnost. Za tímto účelem je přípustné vysílat do času lidi, myšleno jako komplexní lidský celek, jenom ve zcela výjimečných případech. Nejčastěji tu posíláme do minulosti symbionty říkáme jim nositelé -, což jsou většinou ptáci a savci se speciálně voperovaným lidským mozkem, vlastně jenom částí mozku. Ten mozek, zpravidla pravá mozková hemisféra, musí být vždy, za všech okolností pouze kopií. Tyto kopie se získávají pomocí neuroxeru. Cílem výzvědných služeb jsou takové informace z minulosti, jejichž získání nemůže a nesmí mít, jak už jsem řekl, žádný vliv na časovou následnost, tedy na další vývoj časové skutečnosti. Jde, dejme tomu, o nahrávky rozhovorů slavných lidí, o hudební skladby, jež unikly notovému záznamu, o kopie zničených uměleckých děl, o vynálezy, jež nebyly patentovány, o záznam provedení historicky cenného vědeckého experimentu… Dám vám příklad: Mezi pokusnými psy I. P. Pavlova byl náš člověk. Pod oční rohovkou měl zařízení, díky němuž dnes všichni dobře víme, jak geniální vědec své pokusy prováděl… Víme to do všech detailů. Vnitročasovými lety se myslí pohyb časem kamkoliv směrem do minulosti. Cesta do budoucnosti je pro nás bohužel uzavřena, třebaže se to zdá paradoxní ve vztahu k Einsteinově teorii relativity.
Á k té třetí otázce: Žádné lety mimo čas neexistují, ačkoliv by to tak podle názvu ústavu mohlo vypadat."
Stařec se na mě mile usmál. "Máte nějaké další otázky?"
"Ne, nemám," vrátil jsem mu úsměv a pak jsem se zatvářil hodně rozpačitě a omluvně, jak se slušelo s ohledem na mou netaktnost. "Nesmíte se na mě zlobit, že jsem vás tak zdržoval…, opravdu mě to velice zajímalo, ale…," sáhl jsem do kapsy pro průkaz a zvláštní povolení, "já nejsem novinář…"
"Jo tak," prohlédl si překvapeně nejprve mé dokumenty a pak mě. "Tak to je něco jiného, to vás nemůžu zdržovat…"
"
Silvestr Kim se krátce odmlčel, změřil zamyšleným pohledem vyčkávající studenty a pak pokračoval:
"Víte, musel jsem se na chvíli zastavit ve svém příběhu u toho starce, abyste lépe pochopili, jak asi byla v té době veřejnost informována o naší práci. Sami vidíte, že šlo o informace hodně povrchního rázu. Ale taková už to byla doba: co nešlo utajit, to se aspoň hodně zkreslilo. Nikde ani zmínka o psychických operacích, jež už se tehdy běžně prováděly, o vysílání takzvaného druhého, vnitřního hlasu spoustě našich předků a podobně… Ale tyhle věci budete probírat až v příštím ročníku; teď zase zpátky k příběhu.
Nebudu vám líčit své dojmy z první návštěvy ÚVČL, určitě se shodují s vašimi, nebo se jim aspoň podobají, protože vy jste se tam měli možnost dostat - a ne jednou - už během studia. Ani s postupem retrospektivního kopírování mozkových hemisfér, jejich případným zmenšením a vůbec samotnou operací, prováděnou za pomoci neuroxeru vás nebudu zatěžovat - tuhle látku byste měli ovládat už dávno nazpaměť. Zastavím se raději u okamžiku, který ještě neznáte, u pocitu doslovného převtělení, kdy se z člověka rázem stanete někým jiným, například komárem.
Jak to vyjádřit… Je to něco úžasného, něco nepředstavitelně překvapujícího. Ležíte na lůžku v lehké elektronarkóze a najednou se vaše vnímání doslova rozdvojí. Neuroxerovou kopii, jež přešla do drobného komářího tělíčka, vnímáte samozřejmě pouze jakoby telepaticky, ale je to hned zpočátku vnímání téměř stejně silné jako vaše pravá přítomnost. A jak by nebylo, když kopie je dokonalá, když opravdu existujete ještě jednou, coby komár s lidským mozkem.
Bylo to tenkrát opravdu zázračné převtělení. Najednou jsem ztratil pocit, že existuji dvakrát, a cele jsem se soustředil na svůj úkol. Z ničeho nic jsem se stal komárem. Vyletěl jsem z chronoletu plný síly (podivný pocit u tak drobného hmyzu, že?) a vrhl se do voňavého letního větru. Třepetal jsem křídly a něco takového už vůbec nelze popsat, protože to se musí prožít, prostě letíte a chcete, aby to trvalo věčně, letíte a nejsmutnější ze všeho je pro vás náhle fakt, že musíte splnit určité poslání, úkol, který se vám zdá najednou docela banální.
Kolik členů ČVS už podlehlo tomu bláznivému, krásnému nutkání, tomu pocitu, že není třeba se vrátit, si nedovedete ani představit, kolik se jich rozletělo nazdařbůh po světě hledat to křehké, pomíjivé štěstí, tu vidinu volnosti, dezertovali, aby po několika minutách, hodinách, nanejvýš dnech zhynuli ve spárech dravců, kteří nic nechápali…
Ale já zdaleka neměl v úmyslu dezertovat. I když nerad, přesto jsem přesně podle rozkazu zamířil k objektu, jemuž jsem měl odebrat krev. Snažil jsem se rozeznat, jak vlastně ten můj první člověk vypadá, ale ani zdaleka se mi to nepodařilo, a jak by taky mohlo, vždyť jsem ho viděl komáříma očima, což je trochu jiný pohled než očima člověka, a potom: to lidské tělo, které se mělo stát mou obětí, mi připadalo jako obrovská masitá hora; dokázal jsem se soustředit jenom na některé detaily té monumentální bílkovinné stavby a nejvíc ze všeho se mi zalíbilo jedno slibné místo na lícním oblouku, konkrétně pod pravým okem, velikým z mého pohledu jako jezero.
Zaútočil jsem prudce a nesmlouvavě, přistál jsem na vyhlédnutém místě a zabodl do něj svůj neúprosný sosák. Věděl jsem, že musím chvátat, že každá setina vteřiny nadbytečného zdržení znamená hru se smrtí, a proto jsem pil vášnivě a se vší svou mladou vervou. Zároveň jsem byl neustále připraven vystartovat, kdyby si majitel tak bohatých krevních nalezišť usmyslel ohnat se po mně svou obrovskou smrtící rukou.
Byl jsem, jak říkám, v neustálé pohotovosti, ale bohužel ne natolik dostatečné, abych zabránil tomu, čeho jsem se tak obával.
Najednou se svět kolem mě proměnil v hlubokou noc a všechno zakryl veliký černý stín. Marně jsem se pokusil vytáhnout sosák, stihl jsem pouze vysokým, pronikavým hlasem zapištět, a pak se chladná, mlčenlivá tma rozlila ve všem, co jsem vnímal.
Když jsem se probudil z elektronarkózy, stál nade mnou náčelník ČVS a nasládle se usmíval.
"Tak jakpak vám chutnala lidská krev, drahý Drákulo? Vidím, že to nebylo tak hrozné, když jste tak rychle vzhůru. Na první smrt to není špatný výkon, po desáté vám to, myslím, už ani nepřijde. Umírání je vlastně hračka, i když to většinou trochu bolí… Řeknu vám, je to ta nejlepší škola pro každého začátečníka a vy už jste jistě pochopil, že ten

žertík patřil k přijetí do cechu…"
"Velice mě mrzí, že mi to nevyšlo," pokusil jsem se unaveným hlasem omluvit.
"Mrzí?" pohlédl na mě veselýma očima. "Budete se divit, ale vlastně by vás to mělo těšit, i když jste nesplnil úkol, který jste vlastně ani splnit nemohl…"
Silvestr Kim se s tajuplným úsměvem obrátil ke svým tiše naslouchajícím studentům a pokračoval:
""Proč jsem ho nemohl splnit?" zeptal jsem se náčelníka.
"Protože by tak vznikl nemožný časový paradox," odpověděl mi. "Copak už jste zapomněl, seržante Kime, jak jste jednou v létě před deseti lety - ano, právě vy - zabil komára, co vás tak hnusně otravoval?""

Zpátky do Tartapole
Jaroslav Petr
"A máme to tu zas," vzdychl si Van Hulst. Ostatní mlčeli. Zbytečná byla vlastně i Van Hulstova poznámka, protože kdyby se neobjevil další případ útěku v čase, nemuseli by se narychlo scházet takhle brzy ráno. Hjalmar Sjögren, s čelistí skoro vyvrácenou z kloubů vytrvalým zíváním, listoval ve sloze výpočtů, třebaže se tomu jeho nevyspáním zarudlé oči vzpíraly ze všech sil. Šéf informační služby Jean Pons si nervózně hryzal knír v marné snaze potlačit chuť na ranní cigaretu.
Dveře do malé zasedací síně se nehlučně rozlétly. Všichni sebou trhli, Sjörgen zvedl hlavu od papírů. Dovnitř vpadl vytáhlý, udýchaný chlapík v kombinéze. Van Hulst se po něm pohoršené podíval a unaveně si odfoukl.
"Kde vězíš, Willi. Poslali jsme pro tebe před půlhodinou."
Willi Reder se zvysoka posadil do měkkého křesla. Mávl odmítavě rukou.
"Ráno nebývám doma, chodím si se svými studenty zaběhat na stadión. Odtamtud letím rovnou sem. Dozvím se konečně, co se děje?" Sjögren zahučel:
"První rozumná řeč, kterou dneska slyším. Willi, radši se podrž. Někdo foukl s tempotronem. Automaty dotáhly sice tempotron zpátky, ale je zničená celá přistávací sekce. Máš po expedici."
Sjögrenova slova zasáhla Redera jako rána pěstí, jeho plány se naráz zhroutily. Měl dokonce pocit, že slyší rachot padající konstrukce svých nejtajnějších snů.
"Já se na to vykašlu," řekl zničeně. "Všechna oddělení Historického ústavu si cestují v čase, jak se jim zachce. A jen vyžebráme jednu expedici my, tak se do toho musí hned něco vyvrbit."
"Abys to neodstonal, Budulínku," odsekl mu nakvašeně Pons, který podobné řeči nesnášel a nazýval je v duchu "vlčí nářky", ačkoliv znal vlka jen z učebnic zoologie.
"Musíš nám pomoct, Willi," vzdychl si Van Hulst.
"Já? A jak, prosím tě?"
Van Hulst se rozpačitě zatahal za šedivou bradku.
"Někdo se musí vypravit za tím šílencem. Ale hlavně ho musí přivézt zpátky, než tam nadělá paseku. Situace ani zdaleka není růžová. Řady odpůrců tempotronu za poslední roky povážlivě zhoustly. Veřejnost se obává porušení příčinnosti v dějinách."
Tím, že se jejich rozhovor stočil k problematice historie, získal Reder opět pevnou půdu pod nohama, a tím i chuť k polemice.
"A kdo dá těm lidem záruku, že jejich obavy jsou jen planý poplach?" zeptal se.
"Asi nikdo," připustil Pons, "ale právě proto si už nemůžeme dovolit, aby jeden pomatenec vyráběl aztéckým dětem hračky na kolečkách bez ohledu na fakt, že tátové těch capartů nemají o kole ani potuchy, a aby druhý výtečník vykecal u piva Swiftovi existenci marsovských měsíců. Než jsme zasáhli, objevilo se to v jedné Swiftově knize. A tak bych mohl pokračovat ještě hezky dlouho. Nejhorší ze všech jsou všelijací vtipálkové."
"Cestování v čase je přece zvládnutý problém. Stačí vyslat za uprchlíkem agenta a dát do pořádku, co zpackal. A úplně nejjednodušší se mi zdá vyslat tempotron do doby těsně před útěkem a uprchlíka čapnout, než si sedne do kabiny. Stačilo by dokázat mu úmysl…"
Sjögren utnul Rederovu řeč v půli úderem pěstí do stolu, po němž všechny věci na desce nadskočily a Ponsovo elektrické pero se dokonce skoulelo na zem.
"Vy si představujete tempotron jako vylepšenou koloběžku. Každý pokus o posun v čase si vyžádá tolik energie na brzdění, že konkrétní údaje by pro vás byly jen prázdnými čísly. A to se ani nesnažím vysvětlit vám hlouběji Dudincevovy transformace, z nichž mimo jiné vyplývá vašim humanitně zdegenerovaným mozkům nepochopitelný fakt, že posun ke včerejšímu obědu je energeticky náročnější než vyjet si mezi trilobity. My nemůžeme zatěžovat světovou energetiku na hranice jejích možností, abychom odstraňovali nějaké kosmetické vady."
Reder se naštval. Než se začal zajímat o dějiny dvacátého století, studoval středoamerické kultury a konkrétně problematice využití kola starými Aztéky věnoval svou první významnější publikaci.
"Tak podle vás jsou to jen kosmetické vady. Teď si můžeme jen přát, aby se příští maniak, který vám pláchne s tempotronem, nezastavil u militaristických civilizací dvacátého století a nedodal třeba Čingischánovi laserový kanón. Pár kosmetických vad, jak vy říkáte, a máme dějiny vzhůru nohama."
"Máš možnost si za tím pošukem dojet sám a vyřídit všechno bez renonců," bránil se uraženě Sjögren.
"To taky udělám," rozhodl se Reder.
Van Hulstovi se zjevně ulevilo. Jean Pons souhlasně kývl hlavou a zaštrachal v papírech. Chvíli se bezradně přehraboval beztvarou haldou, kterou vyrobil z pečlivě vyrovnaného sloupce výbuch Hjalmara Sjógrena, až našel, co potřeboval.
"Jde o Frederika Davise, člena pomocného personálu. Včera večer se schoval v šatně, vyřadil z činnosti poplachové

zařízení a odstartoval."
"To je trošku málo, Jeane. Abych tam byl co platný, potřebuju o Davisovi všechny dostupné informace."
"Samozřejmě, Willi. Mám pro tebe osm set stran fasciklu z ústřední evidence. Chceš je přehrát na kazetu, nebo na krystal?"
"Na kazetu. Na ty krychličky si nějak nemůžu zvyknout."
"Fajn, kazetu ti pošlu. Vyrojila se kolem toho spousta dohadů mezi personálem. Chceš z nich pořídit výtah?"
Reder znechuceně vrtěl hlavou. Materiál z ústřední evidence pro něj představoval horní mez stravitelnosti. Na šťourání v nejnesmyslnějších klevetách neměl žaludek.
"Ví se alespoň, proč to udělal?" chtěl vědět Van Hulst.
Pons pokrčil rameny.
"Těžko říct. Většinou jde o všetečky nebo pomatence. Chtějí si například splnit sny z dětství, vidět stavbu Cheopsovy pyramidy, účastnit se plavby Erika Červeného ke grónským břehům. Zažil jsem už nejneuvěřitelněji případy. Ale všichni do jednoho čekali na našeho agenta jako na smilování. Fyzicky se drželi skvěle, ale psychicky byl život v minulosti nad jejich síly."
Hjalmar se tentokrát disciplinovaně přihlásil o slovo.
"Mám tady zprávu Míši Oskanjana. Možná by z ní mohl Willi pro začátek vyjít. Míš a rozebral paměti palubního počítače tempotronu a našel záznam Davisových manévrů. Plánovaný posun byl záměrně prodloužen o pět dní. Zřejmě potřeboval v té době něco stihnout. Vyždímal z tempotronu nemožné. Shořela při tom většina rezervních obvodů, takže opravy se pěkně protáhnou. Technici tvrdí, že musel u Tartaropole nadělat pořádný rachot, protože místo přistání nezměnil."
Van Hulst se chytil za hlavu, ale Hjalmar pokračoval:
"Ještě tady mám seznam věcí, které si vzal s sebou. Nic zvláštního, běžné vybavení na cestu. Ale sebral všechny ty poukázky, co nám zapůjčilo muzeum…, ty… peníze. Říkám to správně?"
"Přesně," přisvědčil Reder.

Bylo až nepříjemné, jak se Hjalmar s Mísou nemýlili. Matně planoucí koule se s rachotem blížila k zemi. Reder se krčil za pichlavým šípkovým křovím a v hlavě mu vyskočily titulky zítřejších novin, jak si je našel ještě před odletem v archívu. Přistání UFO u Tartaropole, invaze z vesmíru. Zítra zaplaví zdvojené a ztrojené náklady předních listů, ale i nejhorších plátků kupou zkreslených pravd a výmyslů celý kontinent.
Zsinalé světlo padající na pustou pláň za městem a jekot vichru, ohýbajícího křivé kmínky bříz jako třtinu, působily uprostřed jasné noci přízračně. Koberec trav a křoviny se vlnily jako vodní hladina a vzduchem létaly orvané větve bez listí. Na dálnici, protínající obzor, znehybněly žluté šňůry reflektorů aut, silueta města se rozsvěcovala obdélníky oken. Tempotron, zahalený bledě modrým oparem, se dotkl země. Zastavil se jen na téměř nepostřehnutelný okamžik a jako ohromný míč se odrazil vzhůru. Zvedal se nad terén a jeho obrysy se rozplývaly. Řev trhající bubínky odumíral ve výšce. Z polehlé trávy se nejisté zvedl člověk.
Reder se prodral křovím a vydal se za ním směrem k městu. Přimáčklý k zemi na místě, kde přistál stroj, sledoval s napětím další muž, jak obě postavy zmizely ve tmě. Pak se nahlas zasmál, překulil se na záda a zadíval se na hvězdy.
Tři dny se Reder od Davise nehnul. Nespal celé noci. Chvílemi si myslel, že upadne a nic na světě ho nepřinutí vstát. Sotva se držel na nohou. Číhal s vybičovanými nervy, připraven okamžitě zasáhnout, kdyby se Davis pokusil… O co vlastně? Reder zatím vůbec nechápal, proč ten zatracený chlápek riskoval krk v hořícím tempotronu. A s nelibostí si přiznal, že si nedovede představit, jak by mohl Davisovi v čemkoli zabránit. Stačí, aby pár lidí kolem něco zaslechlo nebo zahlédlo, a riskuje v nejlepším případě blázinec pro oba. Navíc si uvědomoval, že Davis je dost chytrý, aby se z podobné situace snadno vykroutil. Úzkostlivě se proto snažil nevzbudit v uprchlíkovi ani stín podezření. Jenže Davis nejevil o okolí zájem. Najal si na předměstí malý finský domek se zahradou, zabydlel se a zřejmě navýsost spokojen téměř nevytáhl paty.
Až teď. Davis vyšel ze zahradní branky, když se nejdříve přesvědčil, zda za sebou dobře zamkl. Na okraji silnice se ostražitě rozhlédl. Pak s hnědým koženým kufříkem v podpaždí rychle přeběhl na druhou stranu. Reder se za ním prodíral mezi pomalu se vlekoucími chodci až ke stanici podzemní dráhy. Ale na nástupním perónu mezi spoustou cestujících Davise ztratil. Na chvíli si pohrával s myšlenkou, že ho Davis zkouší úmyslně setřást. Běhal ztřeštěně po nástupišti, vrážel do lidí. Marně. Proklínal bezpečnostní předpisy zakazující vývoz technických zařízení do minulosti. Proklel je i s jejich autory, které by teď rád viděl na svém místě. Přitom by stačila jedna z těch nenápadných, šikovných věciček a bylo by po problému. Umělý psí čenich se vejde do kapsy a Davise by našel i v mraveništi metra ve chvilce. Ale takhle… Kožený kufřík se mu mihl na okraji zorného pole. Se štěstím se mu podařilo naskočit do vozu za Davisem, těsně předtím, než se dveře s třesknutím zavřely.
Vystoupili na stanici Hipodrom. Pohyblivé schody je vyvezly před monumentální bránu, nesoucí na vrcholku smělého oblouku sousoší pádící trigy. Vhodili minci do vstupního turniketu a ocitli se v jiném světě. Tribuny pro sto dvacet tisíc diváků, dole na ohromné travnaté ploše zářily bilé drezúrní obdélníky spolu s pruhovanými břevny parkúrů obkroužené po obvodě drahami se všemi možnými překážkami i bez nich. Vzduch protínaly výkřiky prodavačů klobás. Opilý pokřik malých hloučků na tribuně se srážel s pulsující hudbou, valící se z ampliónů. Na světelné tabuli zářil nápis: "Buďte vítáni na 73. Diamantové ceně Tartaropole."
Davis minul křiklounské prodavače a vmísil se do davu ve velkém proskleném pavilónu, jehož stěny trčely z pestrobarevného hlediště jako čirý krystal z horninového podloží. Po chvíli nejistého rozhlížení, kdy sledoval, co dělají lidé kolem něj, si vzal ze stojanu čistý blanket. S formulářem vyplněným tvrdými, energickými tahy erárního pera, zajištěného proti zcizení solidně rachotícím řetízkem, se zařadil do fronty u jedné z mnoha přepážek. Reder si stoupl

mimo řadu čekajících, zády k jejímu začátku u okénka, a tvářil se, že sleduje z velké obrazovky na protější stěně průběh klusáckého dostihu.
"Na pořadí prvních pěti koní v Diamantové ceně" řekl Davis, když na něj konečně došla řada, otevřel kufřík a vyrovnal z něj na titěrný pultík před sklem přepážky stoh bankovek. Úřednice přijímající sázky se podívala nevěřícně na hromadu peněz.
"Všechno?" zeptala se.
Vytáhlý muž se smutným obličejem se naklonil Davisovi přes rameno, aby viděl na sázenku.
"Fiií. No nazdar" hvízdl útrpně… Chlape, vy jste ty prachy buď našel na hnoji, nebo máte doma serpenízka. Elektrona na první místo. Budete rád, jestli ta herka vůbec doběhne."
Když jeho poznámka zůstala bez odezvy, obrátil se ke svému sousedovi a výmluvně si poklepal na čelo.
Davis si mezitím vzal od úřednice potvrzený tiket, pečlivě ho uložil do kapsy a vyšel na tribunu. Spokojeně se usadil na pěkném místě skoro nad cílovou rovinkou s prázdným kufříkem položeným na kolena.
Reder si sedl o dvě řady výš a zvědavě se rozhlížel kolem. Na dráze probíhal už pátý dostih mítinku, ale na stadión proudily stále nové a nové zástupy. Někteří seděli na svých sedadlech a cpali se klobásou se smaženými brambůrky, jiní se opalovali v paprscích odpoledního slunce. Muži většinou četli noviny nebo poslouchali hudbu z miniaturních přijímačů, které měli jako barevné kuličky zastrčené v uchu. Ženy se téměř bez výjimky zabývaly klábosením se sousedkami v řadě a děti si střídavě hrály nebo vyváděly z nudy psí kusy. Nikdo z nich nevěnoval dění na dráze pozornost. Ta zajímala jen profesionální sázkaře s vějíři tiketů v rukou a pak ještě nadšence, kteří důležitě okukovali koně a zbytečně hlasitě trousili rádoby zasvěcené poznámky. Zahlédl zkrachované existence v odrbaných, špinavých šatech, s neholenými strnisky vousů. Přicházeli vsadit podezřele získané peníze na šílené kombinace outsiderů a favoritů, zcela propadlí sázkové vášni.
Ani si neuvědomil, že se stadión zatím zaplnil do posledního místa. Všiml si toho, až když hlediště samo od sebe ztichlo. Na světelné tabuli naskočila startovní listina Diamantové ceny. Řev tisíců hlasivek přerval klid a přivítal koně, které ošetřovatelé vyváděli z tunelu pod hlavní tribunou k představovacímu defilé. Žokejové v pestrých dresech se kolébali v sedlech do rytmu koňských kroků. Než se koně seřadili do startovních boxů, nabil se celý hipodrom nábojem nervozity a napětí jako ohromný kondenzátor. Startérovo mávnutí praporkem. Výboj uvězněné energie našel cestu ven. Koně vyrazili z boxů. Štíhlá, lesklá zvířata se řítila po travnaté dráze a rvala z ní drny, které za nimi vyletovaly a vířily vzduchem, podobné hmyzímu hejnu. Výkřiky diváků přehlušily dusot kopyt, a tak koně zdánlivě běželi zcela tiše.
Reder si musel stoupnout na sedadlo jako lidé kolem něj, aby Davise neztratil z očí. Nic nechápal. Znal sport své doby. Uznával nadřazenost osobního prožitku z výkonu nad pasivní účastí. Vývoj trvající statisíce a milióny let přece obdařil člověka sladkou odměnou za strázně fyzického vypětí. Sladká vlna endomorfinů zaplaví krev drvoštěpa stejně jako krev maratónského běžce. Slovo drvoštěp dvacáté století s pýchou škrtlo ze svého slovníku a v tělesné námaze nejednou spatřuje něco přežitého, zpátečnického, automaticky spojovaného s duševní méněcenností. První hledače ztraceného opojení, cupkající po ranních ulicích a parcích, vítá pohrdlivý, nechápavý výsměch. Nikdo se však nerozpakuje před veřejným, davovým adrenalinovým obžerstvím v ochozech stadiónů, tolik podobným okázale zesměšňovaným extázím.
Redera nic z toho nedokázalo pohoršit, ale styděl se. Za své předky se styděl.
"…v čele Sírius…, za ním Šiva…, na dalších místech… a zcela vzadu Pegas a Elektron… Zatím podle předpokladu… do poslední zatáčky!" proniká do jeho uší přerývaný, vzrušený hlas z reproduktorů.
V zatáčce se dlouhý had závodního pole shlukl do hustého chumlu, nad kterým se míhaly ruce žokejů s bičíky. V cílové rovince prudce zrychlil ryzák ztmavlý střikanci potu. Okamžitě získal náskok. Jeho jezdec ho téměř nepobízel bičíkem, zato mu celým tělem pomáhal do speedu. Byl to Elektron. Na stadiónu se rozpoutalo peklo. Favorit Šiva, povzbuzovaný většinou sázejících, se beznadějně propadal. Kolem něj se přehnali další koně. Elektron vyhrál s náskokem čtyř délek.
Na závodní dráhu se snesl déšť roztrhaných tiketů a papírových kelímků s pivem. Na protější straně vybouchly dýmovnice, v hledišti vzplanuly potyčky mezi fanoušky a musela zasahovat policie i zdravotní hlídky. Davis se zvedl, protlačil se řadami diváků a vešel do prázdného pavilónu sázkové kanceláře. Skleněnou výplní dveří viděl Reder, jak mu úředníci plní kufřík a plátěnou tašku balíčky bankovek.
Metro zívalo liduprázdnotou. Do stanice vjela osvětlená souprava, prázdná jako klec na ptáky. Praštil sebou na měkké sedadlo, uspokojený pohledem na Davise, sedícího netečně ve vedlejším vagónu. Mnul si víčka, aby neusnul, až mu před očima naskakoval červený ohňostroj mžitek.
Probudilo ho trhnuti a hlas oznamující konečnou. S úlekem zjistil, že Davis ve vedlejším voze není. Vyběhl na perón, naskočil do vlaku jedoucího zpátky, pevně rozhodnut skoncovat se schovávanou a začít jednat. Pokud ovšem Davis zatím nezmizel.
Zahradní branka byla stále zamčená. Reder zazvonil a čekal. V domku, jehož bílé okenní rámy se za zelení zahrady ostře odrážely od tmavě hnědých, dřevěných stěn, se nic nepohnulo. Zazvonil znovu. Marně. Opatrně se rozhlédl kolem sebe. Podvečerní ulici oživovala jen hrstka chodců, ale i ta stačila, aby zavrhl nápad jednoduše přelézt nízkou zídku z ozdobných cihel. Nechal zajít za roh stařík s křivonohým psíkem na vodítku. Z kapsy vytáhl svazek paklíčů. Dost se nalopotil, než zámek cvakl a branka se otevřela. Připadal si jako při svatokrádeži a do unaveného mozku se mu zahryzl pocit viny odolávající všem rozumným odůvodněním a pokusům ospravedlnit se sám před sebou. Písčitou pěšinou prošel zahradou k nízkému krytému schodišti, po němž vešel do prázdné, malé předsíňky. Otevřenými dveřmi nahlédl do prostorné, neútulné haly. Oddychl si. Zády ke dveřím seděl Davis a díval se na televizi. Když uslyšel klapnout dveře, otočil se k Rederovi.
"Vypadni. Tady nemáš co dělat," řekl klidně.
"Měli bychom si promluvit, Davisi. Jmenuji se Reder a přišel jsem za tebou z naší doby. Přistál jsem o den dřív než ty a

počkal jsem si na tebe. Nezlob se, musel jsem tě hlídat, abys tady neprovedl nějakou hloupost."
"Takže fízl. Nezmůžete se na nic víc než přilepit člověku na paty špehouna. Co ode mne vlastně chceš?"
"Vrať se, Frede."
"Opakuji ti, vypadni," řekl Davis o poznání zvýšeným hlasem.
"Půjdu, neboj se," uklidňoval ho Reder, "ale nejdřív se musíme domluvit. Svoje koníčky jsi viděl, vyhrál jsi tolik, kolik na jednu sázku ještě nikdo nevyhrál. To by ti snad mohlo stačit, nemyslíš? Pozítří přistane tempotron. Je to tvoje jediná šance vrátit se zpátky. Vlastně dopředu. Rozhodně bys ji neměl zahodit."
"Ale já se vrátit nechci," řekl s úsměvem Davis a pobaveně pozoroval Rederův zmatek. Reder znervózněl, prsty si nepřítomně pohrával s límcem košile a trhavě chodil po místnosti. Davis pokračoval:
"Myslíš, že pustím z ruky svou životní šanci? Čekal jsem na ni roky. Teď se mi naskytla a já jsem sám sobě povinen ji využít."
"S výsledky dostihů v kapse?" zapochyboval Reder.
"Je mi z vás špatně," vykřikl hystericky Davis. "Jste stádo. Nemáte špetku ctižádosti. A jen se objeví někdo, kdo chce víc, než mu dovoluje to vaše panoptikum, nehnete ani brvou a jednoduše ho odvaříte. Proč bych si já měl dělat výčitky kvůli tak nicotný lapálii, jakou byla moje sázka. Jen jsem si pootevřel dveře, ve kterých jste mi omylem a strašně neradi nechali uzoučkou škvíru. Teď teprve začnu. Tady totiž," křičel a bušil špičkou kolíčkovitého ukazováčku do stolu, "právě tady se může každý opravdu schopný člověk realizovat, uspokojit…"
Davis se rozohnil. Reder se k němu naklonil. Snažil se, aby jeho slova nevyzněla posměšně, protože pak by nadělala víc škody než užitku.
"Dostal jsi přece možnost i u nás. A ne jednu a ne ledajakou. Jenže ze školy pro průzkumné piloty jsi musel odejít pro soustavné porušování životosprávy a z přípravky k cestě na planetární systém zéty Tauri tě vyřadili pro opakované rozdmýchávání neshod v kolektivu a snižováni autority velitele. Neovládl jsi ani sám sebe."
"Vyšoupli mě. Vyrazili. Všem jim ještě ukážu," řval Davis vydrážděný připomenutými neúspěchy a zbavený zábran.
"Jsme zase u toho, o čem jsem mluvil. Prostě mě odvařili, nedali mi šanci. A proč? Protože si s vámi odmítám hrát na právo, rovnost, svobodu. Svoboda? Můžeš si dělat co chceš, když chceš, co smíš. To má být svoboda? To je parodie." Ukázal na peníze na stole. "Tohle je svoboda. Každý svým pánem, dělej si co chceš. Nikdo ti nebrání."
Reder neměl co říct. Nikdy se s takovými názory nesetkal. Nikdy neslyšel tak zrůdnou směs jalových žvástů, plných samolibosti, sobectví, chamtivosti. Tyto vlastnosti znal jen ze své práce s historickými materiály, kde sice vypadaly nestvůrně, ale zároveň i neškodně. Asi jako chřestýš vypreparovaný a zalitý do akrylu. Víte, že jeho kousnutí je smrtelné, ale strach z uštknutí nemáte. Proto se Reder stále zdráhal uvěřit všemu, co slyšel.
"Opustil jsi lidi, kteří tě měli rádi. Zklamal jsi kamarády, kteří ti věřili. Sám se zbavuješ poslední naděje se s nimi ještě někdy setkat. Já ti, Frede, nerozumím. Vrať se. Nemáš se čeho bát…"
"Gerta starýho! To jsou jen kecy na zblbnutí hlavy. Mě nenachytáš. Ta vaše hra na odpouštění. Deformujete vlastní já, lámete si páteře a tváříte se přitom blaženě. Jste chudáci. Podívej se tady kolem sebe. Schopní, silní lidé mají všechno. Prostě úplně všechno. Proč to vy nedáte lidem, když jste tak skvělí?"
"Protože to nepotřebujeme. A nechtěli bychom nic z toho, ani kdyby se to stalo naší nejniternější potřebou, za cenu, kterou nynější společnost za své blaho platí. Okrádat drobné, slabé, bezmocné. Těžit z cizí bídy a neštěstí. Zneužívat svého postavení. Hledat nezasloužené výhody a dokonce si je vynucovat. Přetvářkou získávat každodenní úspěchy. Plamenně vykřikovat do světa o svém přesvědčení a svatém poslání, a přitom být připraven začít vykřikovat něco jiného, když to přinese zisk. Přetvářka, lež, násilí, agresivita. Copak bys, Frede, tohle dokázal? Nevěřím, že bys dokázal žít celé roky s námi a dusit v sobě takovou špínu. Nejsi přece zrůda. Ale pokud ano, tak nebudu litovat, když tady zůstaneš."
Davisovi se vrátila jistota. Otočil se k Rederovi zády a zesílil zvuk televizoru.
"Nedělej z nouze ctnost," řekl pobaveně. "Nic jiného, než mě tu nechat, ti ani nezbývá. Já se nehnu ani o píď, ani o sekundu. A přece bys na mě nechtěl vyrukovat s násilím. Na to jsi, ty srabe, moc zpracovanej propagandou, co do vás lejou od rána do večera. Ale i kdybys na mě chtěl něco ušít, tak si nejdřív uvědom, že já nezaváhám ani na chvíli, a zakroutím ti krkem dřív, než stačíš hnout prstem. A teď vypadni!" zařval nakonec.
Reder byl už na odchodu.
"Neznáš tuhle dobu," řekl, "neznáš její lidi. Mluví řečí, mají problémy, kterým nebudeš rozumět. I kdybys byl stejně strašný jako oni, zůstaneš sám. Je mi tě líto, Frede."
Jen co za Rederem zaklaply dveře, přistoupil Davis k oknu. Zaclonil si oči dlaní, aby viděl ven do tmy přes odlesk světla na skle. Sledoval Redera, jak se šourá pryč. Počkal, až ho pohltila tma. Pak zamkl branku, dveře do zahrady zajistil na řetěz a stáhl rolety na oknecn.
"Můžeš vylézt, Frede. Už je pryč," řekl.
Z kuchyňského kouta vyšel Fred Davis s balíčkem v ruce.
"Odpoledne jsem vám koupil tu věc," řekl a podal Fredu Davisovi balíček.
"Reder tě, doufám, neviděl."
"Ne. Běžel za vámi k metru, ani se neohlédl."
Fred Davis přeřízl provázek a z papíru vybalil masivní sekáček na maso s pěkně tvarovanou rukojetí. Potěžkal ho v ruce.
"Doubrá koupě, Frede." pochválil Fred sekáček. "Hele, ztiš si tu televizi, něco ti přečtu. Je to článek z kriminální stránky zítřejšího Tartaropolského večerníku. Píšou tady o mrtvolách, loupežích, dokonce i jeden výbuch plynových kamen tu je. Lidé to rádi čtou. Říkají, že cizí neštěstí potěší, a mají víc pravdy, než jsou ochotni připustit. Tak poslouchej: Konec krále sázkařů. Obětí bestiální vraždy se stal F. D., který v neděli šokoval celý dostihový svět našeho města svou výhrou na pořadí prvních pěti koní v 73. Diamantové ceně. Motivem byly peníze z výhry."

Fred, který předtím ztišil televizor, se nechápavě podíval na Freda se sekáčkem.
"Tomu nerozumím," řekl důrazně. "Dokud jsem tady, nic se Vám nemůže stát. Můžu vám zaručit…"
"Jsi přece jenom tupec, Frede. Potřebuju se nadobro zbavit Van Hulstových čmuchalů. Navždycky. O můj návrat sice moc nestojí, ale nechat mě tu nemůžou. To by pro ně znamenalo moc velké riziko. Určitě by něco podnikh. Proto budu zítra mrtvý. Po mrtvých se nikdo neshání. Brzy všechno pochopíš. Budeš mi muset odpustit, že tě tak zřídím. Bude to opravdu bestiální vražda. Ale nemůžeme jim přece nechat v tvé lebce poslední model mezonového mozku. Tělo androida nerozezná od lidského žádný zdejší doktor, ani kdyby tě rozřezal na kousky a pak semlel. Jen ten mozek by nás prozradil," šeptal Fred a pevně sevřel sekáček v ruce.
Androidova tvář se zmítala bezradnosti.
"Frede, to nesmíte. Slíbil jste mi, že když udělám, co chcete, necháte si mě u sebe. Zachránil jste mě před sešrotováním. Vím, že jsem jako zmetek neměl nikdy opustit výrobní linku, ale to jsem vám snad oplatil, a ne jednou. Slíbil jste mi to."
Fred se sekáčkem se blížil. Pohrdlivě se usmál.
"Slíbil? Tak to promiň."
A sekl.

Když Frederik Davis rozdrtil v kbelíku z umělé hmoty zelené krystalky mezonového mozku a jeho zbytky spláchl do záchodu, umyl si pečlivě ruce. Všechny peníze nacpal do plátěné kabely, navrch hodil pár kousků prádla. Vyšel do zahrady. Plížil se tmou až k plotu. Přehodil přes něj tašku a přehoupl se za ní na sousední parcelu. Pak přelezl ještě jeden plot a stál na ulici.
Půlnoc ho zastihla ještě venku. Studený, vlezlý déšť stékal za krk, v botách mu čvachtala voda. Marně sháněl nocleh. Dal by nevímco za postel a teplou sprchu. Hotely byly beznadějně plné. Promoklý, ztuhlý a s rašícími vousy na tváři nebudil u recepčních důvěru. Zůstávali hluší k prosbám, slepí k úplatkům. A když se mu v jednom hotelu vyvalily z tašky svazky peněz na koberec přímo před očima hromotluckého vrátného, definitivně ztratil odvahu ještě zkoušet štěstí. Rezignovaně bloudil ulicemi. Zvuk jeho kroků se tlumeně odrážel od mokré dlažby a tichých zdí domů. Kaluže na chodníku se zaleskly ve světle reflektorů auta, které ho pomalu míjelo. Než si stačil cokoliv uvědomit, zastavilo auto se skřípěním brzd u obrubníku a ven vyskočily dvě postavy v uniformách. Pevně ho chytli, smýkli jím čelem ke zdi. Do zad mu vmáčkli ústí pistole a přinutili ho zvednout ruce nad hlavu.
"Pohlídej ho, Jacku," řekl policista. "To by měl bejt ten borec, co jsme vo něm dostali před chvílí echo. Podívám se, jestli nenosí po kapsách kanón."
"Nic jsem neudělal," protestoval Davis.
"Hubu držet," sykl policista a zaryl mu pistoli hlouběji mezi žebra. Druhý policista se sklonil k tašce pohozené na chodníku. Světlo baterky vklouzlo dovnitř.
"Páni, to je balík. Taška má visačku se jménem F. Davis. Jmenoval se tak ten chlap, co ho voddělali dneska večír?"
"Jo, to byl von," houkl policajt s pistolí. "Tak to je to s tebou bledý, hochu. Asi jsi nečekal, že najdeme mrtvolu tak brzy, co? Jenže ten děda se psem tě viděl odemykat branku paklíčem. Von je teda slepej jako patrona a v jednom kuse nás votravuje nějakejma vejmyslama, ale tentokrát se strefil. Nastup si, frajere, a žádný blbinky. Mohl bys na ně doplatit," dodal k Davisovi a nešetrně ho strkal do vozu.

Dozorci tartaropolské městské věznice se scházeli na kus řeči, vždycky když dokončili obchůzku a když si mysleli, že je při zakázaném klábosení ve službě nemůže načapat ředitel věznice.
"Chlapi, já se z toho novýho asi zblázním," stěžoval si mrňavý dozorce z bloku A. "Dneska celej den skučí, že musí najít jednoho cizince, kterej ho přej vodveze do budoucnosti. Brečí mi tam jako malej parchant."
"Podle mýho se to snaží uhrát na psychiatra," nadhodil hlídač z céčka.
Ačko se zatvářil pochybovačně.
"Jestli to zkouší, tak dost blbě. Ať se zkusí před porotou blejsknout těma svejma řečma, že je nevinnej, protože to bylo jako rozebrat stroj, a dostane špagát, ani nemrkne."
"Bacha, de sem starej," sykl efko.
Dozorci se kvapem rozprchli za svými povinnostmi.

Kráva
Jiří Čihař
Vzali jsme roha, jakmile se ozval první výbuch. Vyskákali jsme rovnou oknem. A to bylo naše štěstí. Doběhli jsme od laborky asi tak šedesát metrů, když vylítla do vzduchu. A když jsme pak všichni tři leželi na kraji lesíka, pořád to bouchalo. Neviděli jsme nikoho. Ostatní tam asi zůstali.
Muselo to být aspoň padesát náloží. Vybuchovaly pěkně symetricky, kolem dokola a stále blíž ke Krávě. To bylo ostatně jasné. Laborky, sklady, skleníky ani kůlny určitě nebyly cílem těch lumpů. Cílem byla Kráva.
Načasovali to mistrovsky, to se musí nechat. Pro záblesky a kouř jsme už Krávu skoro neviděli. A pak to přišlo. Nad Krávou se objevil oslnivý záblesk. Uprostřed hořících a kouřících trosek se rozpoutalo peklo. Zaryli jsme nosy do jehličí. Rána nad rány. Do lesa kolem nás padaly kusy cementu a zkroucené ocele. Ani jsme nedýchali. Najednou to přestalo.
Asi jsme si na ten rambajs zvykli. Ticho teď přímo rvalo uši. Zvedli jsme hlavy a podívali se do údolí. Kráva už nebyla. Tam, co před chvílí stála, se zvedal vysoký, nahoře čím dál širší sloup černého dýmu. Podívali jsme se s Artem na sebe, pak na Robíka. Seděl a smetal si z hlavy hlínu, prach a jehličí.
"Tak to bysme měli," povídal. "A je to všechno v hajzlu! Kráva a s ní aspoň pět lidí. To se jim teda povedlo!"

"Komu?"
"Coolrifovi a těm jeho lumpům, řek bych. Máš snad jinej názor?" Měl jsem, zatím jen mlhavý. Ale neřekl jsem ani slovo. Jen jsem zavrtěl hlavou.
"Tentokrát to udělali důkladně," řekl Art.
Měl pravdu. Poprvé, před necelým rokem, to odnesli z třinácti lidí dva. Teď je jistě skóre o něco větší. Z devíti, kromě těch, co byli v terénu, jsme zůstali jen tři. Řekl jsem to.
"Ba ne," zabručel Art. "Čtyři. Taky Purvis," ukázal bradou ke spáleništi.
Najaté auto zastavilo u rozmlácených skleníků. Šofér zůstal ve voze. Hubená, vysoká postava s knírkem a s kozí bradkou, navlečená do křiklavého károvaného saka, se odlepila od auťáku. Purvis šel pomalu po cestě tam, kde před pár minutami stála Kráva. Jako vždycky, měl i teď ruce v kapsách toho hnusnýho saka. Byl moc daleko, abych mohl rozeznat jeho obličej. Věděl jsem ale najisto, že se ten hajzl usmívá.
První Kráva, co vylítla do vzduchu před rokem, byla proti téhle jen malé tele. Teprve se začínala vybarvovat, když ji zničili. Ale už tenkrát z ní měli strach. Z ní a z profesora.
Krávu vyřídili úplně, profesora jen napůl. Pěkně mu to pošramotilo nohu a málem přišel o oči. Dali ho zas jakžtakž dohromady, ale s námi pak už pracoval jen jako externista.
Profesor byl formát. Kráva byla jeho dílo. Sám všechno v laboratorních podmínkách vyzkoušel. Přesvědčil lidi na ministerstvu, s Robíkovou pomocí vydupal podpory. Dělal víc než my všichni dohromady. Do té doby, než ho zmrzačili.
Byl to jednoduchý, a přitom geniální nápad. Dneska, když už zas máme přídělový systém i na jídla z mořských řas, by byla Kráva pro lidi požehnáním. Kdyby se profesorem rozpracovaná výroba rozběhla, šly by ceny rasových bifteků, řízků, gulášů, pudinků a všeho ostatního pěkně rychle dolů! Kráva by to dokázala taky tak levně! Proto ji zničili, už podruhé.
A to se holedbali, jak je všechno zabezpečené. Všude elektrické obvody, samý automatický hlídač. Pozemky obklopené dvojitými ostnatými dráty nabitými elektrikou, každých dvacet metrů voják. A co to bylo platné? Houby! Zas ji roztřískali! A jak to vypadalo, zůstalo nás tentokrát s profesorem už jen pět. Pět z naší staré loňské party. Vlastně čtyři, opravil jsem se v duchu. Purvis, ta krysa, se k nám přidal až loni na podzim.
Jo, profesor, to byla hlavička! Měl vždycky spoustu dobrých nápadů. A jen se smál, když o sobě četl nějaký ten oslavný článek v novinách nebo když dostal nějakou cenu. Nechápu, co na tom je, říkal. Jen se tak koukám po přírodě a tu a tam přijdu na něco, co od ní lidé ještě zapomněli okopírovat. O to jde, chlapci! Učit se od přírody!
Hrozně rád citoval Chestertona. Jediný vynález, který lidi udělali, a neokopírovali přitom přírodu, je kolo, říkal. To v přírodě nenajdete. Ale všechno ostatní - lodě, ponorky, letadla, tryskový pohon, atomové štěpení a bůhvíco ještě - to všechno člověk buď šikovně, nebo míň šikovně okopíroval z přírody.
Jmenoval se křestním jménem Ota. Objevil se v našem městě nedávno, před necelými dvěma roky. Když začaly vážné problémy s nedostatkem potravin a jednou jsme o tom s Artem a s ním hovořili, jen se pochechtával.
"Že lidi nemaj co jíst? Jak to můžete říkat? Jen se koukněte, co je tady kolem všude potravy!"
Přistoupil jsem k oknu, odkud vyhlížel.
"Já tu žádný jídlo nevidím," řekl jsem. "Jen louky, lesy a zas louky. Kde vidíš, prosím tě, něco k jídlu?"
"Tráva! Listí! To nic není? To je, člověče, strašná spousta potravy, nechápeš?"
"Copak lidi můžou žvejkat trávu jako nějaký ovce nebo krávy," namítl Art. "Copak jsme nějaký přežvýkavci?"
"A jak to dělá taková kráva, co myslíš? Jak to, že jí tráva stačí k životu? A ještě dává mlíko!"
A pak se pustil do sáhodlouhého výkladu. O tom, jak přežvýkavci nejdřív trávu rozkousají a v prvním oddílu žaludku, kterému se říká bachor, zpracují pomocí všelijakých kvasinek, prvoků a baktérií. Jak ji pak znova přežvýkají a smísí se slinami. Nakonec tuhle kaši znovu spolknou a tráví v dalších oddílech žaludku.
"Copak je to něco složitýho?" řekl. "Tohleto napodobit v mašinách nemůže být přece vůbec žádnej kumšt! Prostě si vypěstujeme kultury těch mikroorganismů, necháme je působit na trávu ve stejném prostředí, jako má kráva v bachoru, přidáme k tomu nějaké ty trávicí fermenty a z trávy bude potrava, kterou lidi budou moct jíst!"
"To by byl ale pěknej blaf, fujtajbl!" zhnusil jsem se.
"A jak myslíš, že vypadaj a voněj ty slavný mořský řasy, než je zpracujú na karbanátky nebo na vepřovou? To je taky pěkný svinstvo! A jak to smrdí!"
A pak se profesor na tři měsíce zavřel do svého brlohu, kterému říkal laboratoř, a začal dělat pokusy.
Asi za čtvrt roku, někdy koncem srpna, zazvonil telefon. Nadšen jsem moc nebyl, bylo půl třetí ráno. Potmě jsem nahmátl sluchátko.
"Tak to máme v kupě," slyšel jsem Otu. "Seber se a přijeď hned ke mně. A vem Arta s sebou, zastav se pro něj. Už jsem mu volal a Robíkovi taky. Zvu vás, pánové, na večeři!"
"Zbláznil ses, nebo co?" zavrčel jsem. "Teď, v půl třetí v noci? Neblbni, Oto, a spi! Jsem utahanej jako kůň!"
Málem jsem položil zpátky sluchátko. Vtom ale slyším:
"Bude to hostina z trávy, rozumíš? Kráva je na světě! Tedy umělá. Pamatuješ, jak jsme o tom nedávno mluvili? No, a dneska máme k večeři prima filé s bramborovou kaší a se špenátem, pudink a senzační limonádu. Všechno jen z trávy! Ta limonáda mi dala, potvora! To bys nevěřil! Teprve teď má tu správnou chuť!"
Byl jsem už dokonale probuzený.
"Volám Artovi a jedem k tobě," řekl jsem. "Jsme tam za necelou hodinku."

Večeře, spíš časná snídaně, byla opravdu dobrá. První chod dokonce výtečný. Pudink se mi zdál trochu mdlý a nedovařený, ale limonáda, opravdu něco extra. Chutnala líp než kola.

"To vite," omlouval se Ota, "je to dělaný doslova na koleně. Ale až tohle začnem vyrábět ve velkém, až budem mít pořádný mašiny a ingredience, to teprve uvidíte! A ta láce, pánové! Propočítal jsem, že při zmechanizované výrobě přijde kilo téhle suroviny - když odpočítáme všechny náklady na sklizeň trávy a listí, na energii nutnou pro mašiny, na mzdy personálu a na ingredience - na necelý cent. Tak co říkáte? Ostatně pojďte se na to kouknout sami do laborky!"
Když jsme vyšli před dům, začínalo svítat. Ota nám nejdřív ukázal docela obyčejnou ruční sekačku na trávu. Pak nás zavedl do "laboratoře". Byla to polorozpadlá větší kůlna nebo garáž, kam si nechal zavést vodu, elektriku a plyn a kterou vybavil nejprimitivnějšími laboratorními přístroji a zařízením. Nejdřív nám ukázal míchačku, kde se pomalu převalovala rozřezaná tráva v mléčně bílé tekutině.
"To je bachor. Tady za nás pracují kvasinky, prvoci a baktérie. Hlavně to musí mít správnou teplotu, to musím důkladně kontrolovat. Tady se to míchá asi tak tři a půl hodiny. Kultury kvasinek, prvoků a baktérií pěstuju tady nahoře," ukázal na polici nad míchačkou, kde bylo několik inkubátorů.
"Množí se to jako divý. No a za tři, nejvýš za čtyři hodiny, když mikroorganismy udělaj svou práci, jde ta natrávená kaše touhle širokou trubicí. Tady na ni působěj nejrůznější fermenty, zrovna jako v kravským žaludku a ve střevě."
V různých místech té roury byly napojeny slaboučké průhledné hadičky, vedoucí z flašek, umístěných nahoře na polici. Byly naplněné čirou nebo žlutavě zbarvenou opalizující tekutinou.
"Nakonec to všechno pořádně promixuju a zcedím, pak ještě přefiltruju. To, co zbude, je čistá bílkovina. Odpařím ji, a mám surovinu. Zbytek - celulózu - zatím vyhazuju. Ale může se sušit a lisovat a dají se z ní dělat náhražky dřeva, papír a všechno možné.
A ostatní práce, to už je jen otázka chemie. Přísady jsem sehnal v kombinátu na zpracování řas dole v Miami. Pak to už jen dáte na pánev nebo do kastrolu, osmažíte nebo upečete nebo udusíte, a je to. Ukázal jsem to předevčírem Robíkovi. Ten kluk je kouzelník," poklepal Robíka po zádech. "Má spoustu známostí. Prostě sehnal kapitál, s kterým se už dá postavit docela slušná továrnička. Teď zrovna hledá místo, kde bychom ji postavili. Nejlepší by byla nějaká větší, třeba zanedbaná farma."
"A s tím je zatím nejvíc starosti, věříte? Před takovými deseti roky by to problém nebyl," řekl Robík, "ale dneska… Chtěl jsem pronajmout ty louky tady kolem, ale nic z toho nebylo. Začne se tu stavět."
"Já bych třeba něco měl," řekl jsem. "Ale je to trochu z ruky. Asi třicet mil na sever. Taková menší farma. Zdědil jsem to před dvěma roky po strejdovi. Není to nic zvlášť úrodnýho, hlavně louky a pastviny a kousek lesa. Pronajal jsem to, asi za měsíc vyprší nájemci lhůta. Uvažoval jsem, že mu to prodám, samozřejmě hodně pod cenou. Ale jestli by se to hodilo…"
"Že mluvíš, člověče! Fajn. Tak místo bysme měli. Co kdybysme se tam zajeli podívat?"
"To by šlo," řekli jsme s Artem a s Otou jako jeden muž.

A tak jsme podnik založili. Ota mu dal duši, Robík finance, já pozemky a budovy a Art šikovné ruce. Na jaře jsme rozběhli výrobu. Asi měsíc trvalo, než Art s profesorem vychytali nějaké ty drobné mouchy. Pak to už pracovalo spolehlivě. Na nejnutnější práce ve fabričce a pro sklizeň jsme najali asi patnáct místních lidí. Podnik jsme samozřejmě drželi v tajnosti. Jako kamufláž jsme chovali stádo ovcí a stádečko krav. Mezitím ale už Robík jednal s ministerstvem. Bůhvíjak se mu povedlo, že o celou věc začala mít zájem vláda.
První otestované výrobky jsme dali na trh začátkem července. O něco levněji, než se prodávaly rasové speciality, o moc ne. Po našich karbanátcích a biftecích se jen zaprášilo. A pár dní nato jsme dostali návštěvu.
Byl to chlapík z Algotrustu, nějaký Hopkins. Valili jsme oči, kolik toho o našem podnikání věděl. Nabízel nám nejdřív, že jeho firma náš podnik odkoupí. Když jsme odmítli, vyrukoval s fúzí. Podmínky víc než senzační. Odmítli jsme zas. A ačkoli o to Hopkins hrozně stál, neukázali jsme mu ani výrobní halu, ani balírnu, skleníky nebo sklady.
Za tři dny po Hopkinsově návštěvě vylítla první Kráva do povětří. Odnesli to tři lidé. Dva na místě mrtví, profesor zůstal naživu. Ale to už měla vláda o podnik opravdu zájem. Zatímco případ vyšetřovala FBI - stopy vedly samozřejmě k Algotrustu, ale tím to haslo -, dostali jsme nové prostředky.
Ohradili farmu jako nějaký vojenský prostor. Všichni zaměstnanci, i my tři a profesor, jsme dostali legitimace. Do vedení přibyl nový člověk, pověřený vládou. Jmenoval se Purvis. Od začátku mi byl ten chlap protivný. Dlouhý hubený čahoun. Pod nosem nosil knírek jak Hitler a na bradě měl řídkou kozí bradku. Liboval si v nápadných károvaných sakách. Měl jich jistě nejmíň šest.
Protiva. Nelíbil se nikomu, ani profesorovi. Ale do výroby se nepletl, do ničeho nestrkal nos. Staral se jen o bezpečnost nového podniku. A v tom se vyznal. Samozřejmě měl přístup všude, stejně jako my čtyři.
Moderní fabrika, tentokrát ze železobetonu a se spoustou bezpečnostních elektronických hejblat, vyrostla za necelé dva měsíce. Byla zařízena na pětkrát takový provoz než naše první Kráva. Všechno bylo nejmodernější, prostě dokonalé. Výroba skoro úplně automatizovaná. Profesor s Artem se vytáhli.
A rozjelo se to. Fungovali jsme od jara až dodneška, do třetího října. Teď to tedy zhaslo zas. Stáli jsme a koukali na spáleniště. Smrdělo. Vítr nesl čoud směrem k nám.
FBI tu byla za dvacet minut. To jsme už sešli dolů mezi dýmající trosky a připojili jsme se k Purvisovi. Záchranná četa, zorganizovaná z jedenácti dělníků, co byli v době výbuchů na plantážích, prohledávala trosky garáží, kůlen, skleníků a ostatních budov. Našli jen jednoho živého, skladníka. Když se ozvaly první rány, utekl a plácl sebou za okraj betonového bazénu.
Neporušená zůstala jen strážnice. Zatímco hasiči lili proudy vody na doutnající a prskající trosky Krávy, vzala si nás FBI do parády. První byl na řadě Art. Vypotácel se z vrátnice asi za dvacet minut.
"To jsou hlavy skopový," vyrazil ze sebe. "Dali se do mě, jako bych to odbouch já! Máš jít dovnitř," kývl na mne. "To si užiješ!"

Měl pravdu, podali si mě pořádně. Řekl jsem jim všechno, co jsem věděl. Až na jednu maličkost. Nezmínil jsem se, co jsem mimoděk včera odpoledne zaslechl v líhni. Co mi zatím nedávalo žádný smysl. Teď, když už Kráva nebyla, to už snad trochu smyslu mělo.
Art na mě čekal venku.
"Jedem za profesorem," řekl jsem, nasedl do své kraksny a nastartoval. Art si beze slova přisedl.

Viděl jsem už hodně. Ale takový svinčík jako v profesorově baráku ještě ne. Laboratoř úplně zdemolovaná. Po celé pracovně poházené papíry a knihy. Zámky skříní vypáčené nebo vylámané, vytrhaná dvířka. Prostě spoušť. Dokonalá práce.
Po Otovi samozřejmě ani stopy. To jsem ostatně čekal. Jeho rukopis, práce o výzkumu připravená pro tisk, taky fuč. I s kopií.
"To je Hopkinsova práce," poznamenal Art. "Takhle to tu mohly zaneřádit jen jeho gorily!"
Popošel do rohu a zvedl sluchátko.
"Zavolám na policii!"
"Nech toho, počkej," chtěl jsem ho zarazit. Zbytečně. Telefon byl stejně hluchý, šňůra přeříznutá. Art praštil sluchátkem.
"Tentokrát s tím nemá Hopkins nic společnýho," řekl jsem. "Nevíš, kde bydlí ten hajzlík Purvis?"
"Co s tím má co dělat Purvis," řekl Art zaraženě. "Teď musíme nejdřív zachránit profesora, ne?"
"No, právě. Znáš Purvisovu adresu?"
Art vytáhl z kapsy ušmudlaný notes a začal v něm listovat.
"Green Avenue sedm set patnáct. Devatenáctý patro. Mám tu taky telefon, chceš ho?"
"Jedem k Purvisovi! Nekoukej na mě a pojď, v auťáku ti to vysvětlím."
Nasedli jsme a vyrazili k městu.
"Hlavní osobou je v tom všem, abys věděl, Purvis," řekl jsem, hned jak jsme vyjeli na hlavní silnici. "Náš bezpečák. Člověk dosazený do fabriky vládou. Ten to zpunktoval. A teď musíme pálit, ať jsme v jeho baráku dřív, než ho fízlové pustěj!"
Hnali jsme se jako blázni. Jen tak tak jsem stačil Arta informovat o včerejší události. Měl jsem v tom teď už celkem jasno. Věděl jsem, že je to sice fantastické, ale jediné možné vysvětlení.
"Když jsem šel včera večer z laborky, zašel jsem ještě do Krávy za Cowperem. Přebíral noční šichtu. Chtěl jsem mu říct, aby v bachoru často kontroloval teplotu. Měl jsem dojem, že termostat nějak zlobí. A když jsem šel od Cowpera kolem líhně, zaslechl jsem Purvisův hlas. Ten si s žádným jiným nespletu, víš, jak syčí. Chvíli jsem poslouchal. Ale to, co říkal, se mi zdálo jako úplné blábolení. Pak jsem ty dveře otevřel."
Líheň jsme říkali místnosti, kde se kultivovaly mikroorganismy, než jsme je inkubovali do bachoru. Byla to dlouhá neosvětlená místnost plná polic. Teplotu jsme tam stabilně udržovali na čtyřicítce. Artova další otázka byla proto docela logická.
"Co tam, blázen, v tom vedru dělal?"
"Stál kousek ode dveří. Ani sako si nesundal. Ruku měl u pusy a žvanil. Byl tam sám. Arte, všiml sis toho jeho prstenu? Už jsi někdy něco takovýho viděl?"
"Ten nevkusnej velikej krám? Samozřejmě že ho znám. Proč?"
"Když jsem otevřel, měl jsem dojem, jako by do toho prstenu mluvil. Zarazil se, určitě měl nečistý svědomí. "Co tu děláte, Purvisi, vždyť se roztečete horkem," řekl jsem. Byl pořád ještě nejistý, očička mu šmidrala sem a tam. Něco zahuhňal, asi v tom smyslu, že kontroloval bezpečnostní zařízení. Nic už jsem neříkal. Odešli jsme spolu.
Teprve doma, asi za hodinu, jsem si uvědomil, že v líhni žádné bezpečnostní zařízení není. Elektronický hlídač je přece na chodbě přede dveřmi. A znovu jsem si vybavil, co to tam v líhni za zavřenými dveřmi Purvis říkal. Doslova to reprodukovat nemůžu, ale smysl to mělo asi takovýhle: "Našel jsem klíčový bod. Všechno je přichystáno. Čekejte zítra v jedenáct třicet, rok dva tisíce čtyřista šedesát pět. Uzel rozpojím v devět třicet. Připravte kabinu na staré místo. Profesora beru s sebou."
Dvakrát to opakoval. Snad chtěl říct ještě něco, ale to jsem už k němu vtrhl."
"Nedává mi to vůbec žádnej smysl," zavrtěl Art hlavou. "Rok dva tisíce čtyřista šedesát pět? Klíčovej bod? A jaká kabina? Co to žvatlal o rozpojení v devět třicet?"
"To je právě to," řekl jsem a přidal plyn, "Přesně v devět třicet vylítla Kráva do povětří. Ota je pryč. A je jedenáct třináct," podíval jsem se na hodinky…Máme sedmnáct minut, abysme ho našli. Pak už tady třeba vůbec nemusí bejt!"
"A kde by byl? Necáká ti na maják?"
"Jen trochu přemejšlej, namáhej si mozeček," pobídl jsem ho, když jsme projeli na oranžovou křižovatku na Round Square a zahnuli na nábřeží. "Podle mýho sem Purvis vůbec nepatří. Bude to trvat ještě přibližně čtyři sta let, než se ten pacholek narodí. Je to prostě člověk z budoucnosti. Člověk, který bude žít ve společnosti, která už bude umět cestovat v čase. Bůhvíproč dostal za úkol změnit historii. Zničit naši Krávu. A to se mu už povedlo. A teď za pár minut chce zmizet tam, odkud přišel. Do roku dva tisíce čtyři sta šedesát pět. A Otu chce vzít s sebou. Nějakou kabinou, tak jsem tomu aspoň rozuměl."
"Ty sci-fi ti už úplně popletly hlavu," zachrochtal Art.
Neřekl jsem nic. Stočil jsem volant doleva do Green Avenue. Před domem číslo sedm set patnáct jsem zastavil. Zabouchli jsme dvířka a vletěli dovnitř k výtahu. Zmáčkl jsem devatenácté patro. Výtah se rozjel. Znovu jsem se podíval na hodinky. Bylo jedenáct dvacet tři.
Byl to už starý výtah. Než jsme vykodrcali do devatenáctého patra, uběhly skoro dvě minuty. Dveře s Purvisovou

vizitkou byly přímo naproti. Zvoněním jsme se nezdržovali. Art je vyrazil ramenem. Sáhl jsem do kapsy a vytáhl broučka. Nosím ho u sebe od té doby, co vylítla první Kráva. Člověk nikdy neví.
Zatím jsem broučka nepotřeboval. Všude bylo ticho. Prohlédli jsme rychle předsíň, dva přilehlé pokoje a kuchyň - nic. Otu jsme našli ve spíži. Ležel stočený na boku, odborně svázaný do kozelce. Ústa měl ucpaná kapesníkem. Art rychle přeřezal provaz. Ota se s hekáním zvedl. Nadával a třel si rudé pruhy na zápěstích a na kotnících. Otevřenými dveřmi jsme zaslechli startující výtah.
"Purvis," řekl jsem. "Za chvíli je tady. Mám ho bouchnout hned, jak vyleze z vejtahu?"
"Není třeba, jsme přece na něj tři," řekl Art. Stoupli jsme si z každé strany k výtahovým dveřím, Otu jsme šoupli za dveře. Když se střecha výtahu objevila nad úrovní podlahy, řekl Ota klidně:
"Zahoď tu bambitku!"
Otočil jsem hlavu. Ota stál v otevřených dveřích, usmíval se a mířil na mě lesklou automatickou pistolí. Přesně doprostřed břicha. Pustil jsem broučka na zem. Výtah se zastavil a ozval se syčivý Purvisův hlas.
"Vyšlo to jen tak tak. Málem jsi mě, Oto - vlastně profesore - převezl."
Koutkem oka jsem viděl, že i Purvis má pistoli. Stejnou jako Ota. Bezmocně jsem se podíval po Artovi.
"Co se to tu hraje za komedii," řekl nakvašeně Art. Otova pistole teď pro změnu mířila na jeho pupek, Purvis držel v šachu mě. Ota se zase usmál.
"Je mi líto, hoši. Vzdávám to. Myslel jsem to dobře. Chtěl jsem vám pomoct. Ale měnit dějiny, to je svízel. Viď, Purvisi - vlastně Arnolde?
Budete asi přece jen muset projít tím peklem, co vás v příštích staletích čeká. Atomová válka, hladomory, epidemie. Málem se vyhubíte, vy blázni! A já si to taky odnesu. Tam u nás! Tady by mě stejně dostali, a nic by z toho nakonec nebylo."
"Zneužil jsi svého postavení, nediv se," řekl vážně Purvis. "Ta tvoje sentimentalita se hodí opravdu jen do tohohle bláznivého století! Ještě že jsme včas přišli na to, co máš za lubem! Že jsme vypočítali správnou alternativu. Daphne nás přivedla na stopu!"
"Tak ženský budou stejný i za čtyři sta let, to jsem rád," prohodil spíš jen tak sám pro sebe Art. "Ani za čtyři sta let nebudou umět držet jazyk za zuby!"
Purvis se uchechtl, ale nekomentoval to. Mluvil dál k Otovi.
"Víš, co bys způsobil, profesore? Málem jsi tou svou Krávou lidstvo vyhubil. Totálně, beze zbytku! Byl bys anuloval všechno po roce dva tisíce jedno sto sedm, člověče! Celý další vývoj člověka!"
"Já? Jak to?" Profesor byl ohromen.
"Jo. Kdybys uskutečnil ten bláznivej nápad, byl bys jen trochu zpomalil vývoj. O to hroznější by ale byly důsledky, chápeš? Takhle naštěstí lidstvo nevymře úplně. Ale s tvou Krávou by bylo dočista po něm. Ten vynález by jen prodloužil jejich šílenství. A peklo by pak bylo ještě horší, konečné. Člověk by z téhle planety vymizel úplně.
Teď jsou ještě nepoučitelní. A poučí je jen reálná perspektiva vlastní záhuby. Na Krávu přijdou sami, až bude po všem tom blázinci."
"To bychom pak ale neexistovali ani my," řekl Ota zdrceně.
Purvis se koukl na hodinky. Pravou ruku s pistolí, na které měl ten ošklivý prsten, zvedl k ústům. Přitom ale pořád mířil na mě.
"Za deset vteřin," řekl a vykročil za Otou, který se pozpátku belhal zpátky do předsíně.
"Ahoj, hoši," řekl Ota.
Vtom jako by oba přikryl nějaký velký skleněný zvon nebo válec. Podívali se na sebe. Ruce s pistolemi jim klesly. Usmáli se na nás. Shýbl jsem se, popadl broučka a bez míření střelil po Purvisovi. Kulka se od válce odrazila. Prorazila pěknou kulatou dírku ve výtahové šachtě. Asi půl metru nad mou hlavou. Ota a Purvis zmizeli.
Podíval jsem se na Arta.
"A je to všechno v háji," řekl.
"Jdem domů, je po všem," usmál jsem se. Dveře, za nimiž jsme naposled viděli Otu a Purvise, byly zavřené. Na vizitce stálo: J. Casterini, advokát. Otočil jsem se k výtahu a zmáčkl knoflík. Všiml jsem si, že i dírka po kulce ve skle zmizela.
Sjeli jsme dolů a nasedli do auta.
"Kam teď?"
"Kouknem se k Otovu baráku," navrhl Art.
Přikývl jsem. Za chvíli jsme byli za městem. Zahnuli jsme po silničce k domku, kde Ota dělal ty své epochální pokusy. Kde jsme poprvé jedli jídlo z trávy. Zastavil jsem. Byli jsme na místě.
Rozhlíželi jsme se po loukách, lesech a pastvinách. V dálce se rýsovaly modré hory. Otův dům samozřejmě nikde. Vysoká tráva se vlnila ve větru jak rozčeřená vodní hladina.
Za chvíli vedle nás zastavilo druhé auto. Robíkovo.
"Snad to byl všechno jen sen," povídal z otevřeného okénka. "Co budem teď dělat?"
Začali jsme na farmě po strejdovi chovat skot. Velké stádo krásných černobílých krav. Holandské plemeno.

Poslední pokus doktora Alexe
Vladimír Kostiha
Jako všechny velké a zapeklité případy, které jsem kdy řešil, začal i tento docela nevinně. Helena přišla do ložnice, posadila se na kraj postele a lehce se mnou zatřásla. "Dane, měl bys vstávat."
Otevřel jsem oči a se zívnutím se protáhl. "Kolik je hodin?"
"Bude osm."

"Cože? Tolik?" posadil jsem se. Teprve teď jsem si všiml, že se neusmívá jako jiná rána, když mě budila. Dívala se na mě vážnýma očima a světlé vlasy vyčesané do uzlu dávaly jejímu hezkému obličeji profesorský výraz. Ani bílá halenka s nabíranými rukávy a tmavá skládaná sukně neubíraly jejímu vzezření určité strohosti a odměřenosti. V rukou držela obálku. "Co je to?" zeptal jsem se.
"Telegram. Přinesli ho před chvilkou."
Přeběhl jsem krátký text a zadíval se na svou ženu. "Poletíš?"
Přikývla. "Ale jestli chceš, zůstanu doma."
Samozřejmě bych byl raději, kdyby zůstala doma. Vždycky, když odcestovala, zmocnil se mě zvláštní pocit opuštěnosti. Bloumal jsem po bytě jako tělo bez duše a nedokázal se na nic soustředit. Jako by bez ní všechno ztrácelo smysl. Mnohdy jsem si i vyčinil, že jsem nemožný mužský, který potřebuje mít ženu pořád za zadkem. Ale kdybych ji nechal doma, byla by jak na trní a rozhodně bych si s ní moc legrace neužil. "Jen leť," řekl jsem. "Nějak to tu vydržím."
Usmála se a vtiskla mi pusu. "Upekla jsem ti švestkový koláč. Za týden jsem zpátky." Vstala a chtěla si jít pro věci na cestu.
Upekla mi švestkový koláč, jaký nedělá ani moje máma v Cheshiru. Vyskočil jsem. "Počkej, vyprovodím tě. Přece tě nenechám vláčet se s taškou!"

Sotva jsem se vrátil z letiště, volal Sergej Vetkin. Zul jsem si v předsíni boty a pospíchal v ponožkách k hypervizní obrazovce v pracovně. Kdyby šla Helena jen nakupovat, určitě bych se nezouval. Ale jela na týden pryč, takže si budu muset všechno uklízet sám. Ve vlastním zájmu jsem se snažil nadělat si co nejmenší nepořádek, aby mi po návratu nevyčinila. Jednou nebo dvakrát se mi to dokonce podařilo.
Sergej Vetkin je vedoucím osmnáctého oddělení Interplanetárních bezpečnostních sil, které se zabývá případy, jež nelze řešit běžnými metodami. Je to pomenší člověk s dobráckým, slovansky širokým obličejem a prošedivělými vlasy, ale když se rozezlí, umí být zatraceně nepříjemný. Na šéfa docela ujde, mohli jsme dostat horšího.
Seděl ve své kanceláři a držel v ruce kazetu. "Něco pro tebe mám, Dane."
"Co to je?"
"Podívej se na to a pak mi zavolej." Zasunul kazetu do čtecí zásuvky svého psacího stolu a zmizel z obrazovky dřív, než jsem stačil otevřít ústa.
Kazeta obsahovala tři desítky zpráv ze světového tisku z doby před čtyřmi sty lety. Názvy novin, data jejich vydání i autoři se lišili, ale námět článků byl stejný.
"Co tomu říkáš?" zavolal Sergej po třiceti minutách.
Mávl jsem otráveně rukou. "Dej mi svátek s létajícími talíři. Dávno jsme je vyřešili."
"To je pravda," řekl Sergej. "Ale v tomto případě by mohlo jít o něco jiného."
Nedůvěřivě jsem na něj pohlédl. "Pochybuji," řekl jsem. Staré zprávy podobného charakteru jsem přijímal značně skepticky. Kromě toho jsme měli s Helenou namířeno do dvaadvacátého století, mezi Paříží a Berlínem se ztratila zásilka specializovaných počítačů špičkové úrovně. Zmizela, jako by se po ní slehla země.
Sergej pokrčil rameny. "Dám to tedy někomu jinému."
Také jsem pokrčil rameny. "Bude to tak lepší."
Chvíli mě upřeně pozoroval. "Ale mrzí mě, že sis toho nevšiml."
"Čeho jsem si měl všimnout?"
"Že většina pozorování létajících talířů byla zaznamenána v relativně krátké době a v omezené oblasti."
"Dvacet pozorování během dvou a půl roku na ploše téměř pěti tisíc čtverečních kilometrů? Na tom nevidím nic zvláštního. Mohlo jít o běžné atmosférické jevy."
"Nebylo by na tom nic zvláštního, kdyby každé další pozorování nehovořilo konkrétněji. Zpočátku lidé viděli jen mlhavé objekty. Po roce to byl zřetelný disk unášený větrem. A na konci vyfotografovali letku tří rotujících talířů nad Alžírskem."
Zalovil jsem v paměti. Ano, Sergej měl pravdu. "Snesly se nad vesnicí al-Džaiddá. Několik minut nad ní nehybně visely. Potom se přemístily na sever a nehlučně explodovaly."
"Pomerančovníková plantáž shořela na uhel," doplnil Sergej. "Mimochodem, kde máš Helenu?"
"Letěla na týden do Ostravy. Onemocněla jí matka. Tchyně je hrozně bolestínský člověk. Kousne ji moucha a ona je z toho týden marod."
"Nepřeháněj. Co se jí stalo?"
"Byla na operaci štítné žlázy a slepého střeva, nějak se jí to zamíchalo dohromady. Helena ji jela ošetřovat. Ale za týden se vrátí."
"Štítná žláza a slepé střevo? O takové kombinaci jsem v životě neslyšel."
"Já taky ne."
Sergej se na mě znovu zadíval. "Ještě ti to nedošlo?"
"Co mi mělo dojít?"
"Létající talíře nad Alžírskem byly vyfotografovány patnáctého září. O dva dny později vypukla třetí světová válka."
Překvapeně jsem zamrkal. "Hrome! Na to se tedy podívám!"

Ústřední biomozek vyhodnotil oblast na severozápadním pobřeží Sicílie mezi městy Palermem a Trapani jako teoretický střed výskytu létajících talířů. Vypočítal mi cestu a zajistil průchod transčasovou bariérou, která nás chránila před nevítanými návštěvníky z minulosti. Mezi doplňujícími informacemi uvedl i jména šesti osob, které mohly mít s případem něco společného.

Sbalil jsem si věci, vzal Edu a nejbližším graviplánem odletěl na Sicílii. Eda je můj kvazimozek. Je to složité a velmi nákladné kvazitronické zařízení schopné samostatného myšlení, k němuž lze připojit transčasák, soupravy mikrodetektorů a všechny možné bezpečnostní prvky. Je zabudován do docela pěkné vestičky.
Mám ho ještě z dob, kdy jsem působil v Planetárním ústavu pro výzkum perspektivní historie. Jako samostatný a nezávislý pracovník jsem podnikal cesty do minulosti, řešil nevyjasněné události a záhadné jevy v lidské historii a zkoumal jejich prospěšnost pro budoucnost. Eda byl můj nerozlučný kamarád. Nesčetněkrát mě vytáhl z bryndy, do které jsem se přičiněním vlastním i jiných dostal, a nejednou mi zachránil život. Potom někoho napadlo, že transčasáky, kvazimozky a jiné vymoženosti by přece jen neměly být přístupné kdekomu. Druhé oddělení Planetárního ústavu pro výzkum perspektivní historie zabývající se praxí bylo zrušeno. Kdo chtěl, mohl se Sergejem Vetkinem přejít do nově zformovaného osmnáctého oddělení Interplanetárních bezpečnostních sil. Po několika letech, když došlo k incidentu na Neptunu, jsem uznal, že toto opatření bylo správné. Transčasáky opravdu nejsou hračkou pro každého, kdo si na ně vzpomene.
Po příletu na Sicílii jsem se přenesl o čtyři sta let do minulosti. V Palermu jsem si najal nenápadného fiata a vyjel si na obhlídku pobřeží. Zalíbil se mi malý kemp s restaurací hned u pláže. Recepční si mě nejdříve nedůvěřivě prohlížel, ale když zahlédl ruličku stodolarových bankovek, okamžitě ožil a skákal kolem mě jako ratlík. Nabídl mi chatku v rohu kempu. Tvrdil, že je nejlepší ze všech, protože je celý den ve stínu a nedoléhá k ní hudba z restaurace. Uvěřil jsem mu a dal mu takové spropitné, že nařídil manželce, silné a ukřičené ženě s tmavou pletí, aby mi každé ráno sama nejen uklízela, ale i nosila snídani. Zřejmě předpokládal, že i ona něco dostane.
Příští dny jsem byl hodně zaneprázdněn. S průkazem fotoreportéra listu The New York Times v kapse jsem se přidružil k archeologické výpravě a fotografoval historické památky a zajímavá místa. Ale mnoho času jsem s expedicí ospale se pohybující v úmorném vedru netrávil. Většinou jsem se potuloval po okolí a nenápadně se vyptával. Prověřil jsem pět osob ze seznamu, který mi poskytl ústřední biomozek Sjednocené federace planet. Tito lidé se zabývali různými druhy nekalé činnosti, ale s případem neměli nic společného. Také jsem viděl dva létající talíře. Byly to jasně žluté disky s červeným okrajem a za letu pomalu rotovaly. Eda jednoznačně vyloučil, že se jedná o atmosférický jev.
Víc jsem nezjistil. Lidé z okolních vesnic měli ústa na zámek.

Ze seznamu podezřelých zbýval dr. Alex. Pokud ani u něj neuspěji, budu muset začít pátrat na vlastní pěst. Podle informací ústředního biomozku byl dr. Alex docela zajímavý člověk, zejména tím, že se snažil být co nejméně nápadný a dokonale se izoloval od vnějšího světa. Bydlel někde za návrším, v přízemním domku uprostřed lesa. Nejbližší stavení bylo tři kilometry daleko. Jednou nebo dvakrát týdně posílal Scarlaniho, svého jediného společníka a zároveň děvečku pro všechno, na nákupy.
Dr. Alex byl starý mládenec a prakticky nikam nevyjížděl. Byl to pětapadesátiletý muž střední postavy se světlými, dosti prořídlými vlasy. Jeho otec, diplomat ve službách jedné ze čtyř supervelmocí, zbohatl na pašování heroinu. Zemřel za ne zcela vyjasněných okolností. Oficiální verze uváděla, že byl smrtelně zraněn nepřátelskými agenty, ale také se říkalo, že ho postřelila pobřežní hlídka nebo policisté z protinarkotického oddělení. Ať už tomu bylo jakkoli, majetek, který svému synovi zanechal, umožnil dr. Alexovi získat nejvyšší vědecké tituly v oborech jaderné fyziky a chemie. Vědomosti byly skutečné, nikoli koupené penězi bohatého tatíčka. Dr. Alex asi dvacet let pracoval ve výzkumu a přednášel na univerzitě, potom se stáhl do ústraní. Čím se zabýval nyní, nikdo nevěděl.
Na první pohled to vypadalo jako snadná záležitost. Sednu do auta, trochu si dr. Alexe omrknu, chvíli s ním poklábosím, pohovořím si se Scarlanim a budu vědět, na čem jsem. Jenže se ukázalo, že dr. Alex je daleko tvrdší oříšek, než jsem si zpočátku myslel. Jen si zkuste navázat hovor s někým, kdo s vámi nechce mluvit. Setkejte se s někým, kdo takřka nevychází ven. Navštivte někoho, kdo vás nepustí do domu. Marně jsem přemýšlel, jakou bych nasadil lest, abych nebyl nápadný. Věděl jsem, že je nedůvěřivý a podezřívavý až hrůza. Kdybych svou aktivitu přehnal a byl dotěrný, nedozvěděl bych se vůbec nic.
Nakonec mi pomohla náhoda. Od rána jsem ležel na krátké, nepříliš navštěvované pláži pod restaurací. Slunilo se tam patnáct, nejvýš dvacet lidí. Uvažoval jsem, jakou fintu si na dr. Alexe vymyslet, aby mi ji spolkl i s navijákem. Bezděky jsem přitom pozoroval hezkou plavovlásku v modrých bikinách, která se opalovala na výběžku pod skalou. Nápadně se podobala Heleně. Ale byla o hodně mladší, mohla mít tak něco málo přes dvacet.
Nebe bylo bez mráčku, hluboce modré jako na kýčovitých pohlednicích. V půl jedenácté už bylo takové vedro, že je nezmírnil ani lehký větřík od jihovýchodu. Dívka v modrých bikinách odložila brýle proti slunci, protáhla se a seběhla k moři. Na břehu se zastavila a ohlédla se k místu, kde jsem ležel já.
Dodal jsem si odvahy a povzbudivě se na ni usmál. Medicína udělala za posledních čtyři sta let přece jen nějaký pokrok - ve srovnání s lidmi na přelomu dvacátého a jednadvacátého století jsem vypadal na třicet místo svých dvaačtyřiceti. Také se dožíváme vyššího věku.
Dívka zachytila můj úsměv. Zamávala mi a čekala, jestli se také nepůjdu osvěžit. Když jsem se nezvedal, pokrčila rameny a skočila do vln.
Měl jsem tisíc chutí se zvednout a jít se s ní vykoupat. Byla opravdu hezká a přitahovala mě. Ale můj kvazimozek mě zadržel. "Dane," promítl se mi do mozku právě ve chvíli, kdy mi dívka mávala, abych s ní šel do vody. "Nenápadně se ohlédni a podívej se na ty dva muže pod červenomodrým slunečníkem, co hrají šachy. Jeden z nich by mohl být dr. Alex."
Když se dívka objevila na hladině, ještě jednou jsem jí zamával. Potom jsem se otočil a zadíval se k červenomodrému slunečníku. Skutečně, pod ním seděl muž, jehož rysy odpovídaly popisu dr. Alexe.
Druhý muž, který s ním hrál šachy, k nám byl otočen zády. Ležel na boku a podpíral si hlavu rukou. Podle vzhledu to mohl být Scarlani, ramenatý Sicilián s černými vlasy prošedivělými v zátylku a na spáncích.

Po několika minutách jsem se zvedl. Podíval jsem se na dívku, která právě vycházela z vody. Osušila se do ručníku, uvolnila si vlasy stažené vzadu gumičkou a opět se na mě usmála. Zvedl jsem jeden prst a pokynul hlavou k restauraci. Přikývla, že rozumí.
Vzal jsem vestu s kvazimozkem a peněženkou a brouzdal se pískem ke stánku s kokakolou. Jako náhodou jsem se zastavil nad šachisty. Dr. Alex hrál s černými. Měl sice o pěšce méně, ale při chytré hře musela být situace bílého v několika tazích kritická.
Dr. Alex podrážděně vzhlédl. "Musíte tu zaclánět?"
Nereagoval jsem a nařídil Edovi, aby vyslal slabou dávku uklidňujícího psíneuronového záření.
Dr. Alex se opět sklonil nad šachovnici. Silně se potil. Na čele i na tvářích měl velké kapky, které se na krku slévaly a stékaly po břiše dolů. Ačkoli již hodinu nebyl ve vodě, měl horní okraj plavek mokrý.
I Scarlani se potil, i když zdaleka ne tolik jako dr. Alex. Prostudoval své postavení a pohlédl na protihráče: "Nabízím remízu," řekl.
Dr. Alex se podíval na svou pozici, pak si utřel z čela pot a pokrčil rameny.
"Přijímám."
To mě překvapilo. Podle situace na šachovnici měl černý jasně vyhráno. "Neměl bych kibicovat," řekl jsem a zároveň obdařil dr. Alexe další slabou dávkou psíneuronového záření, "ale mohl jste dát třetím tahem mat."
Dr. Alex na mě nedůvěřivě pohlédl a zamračeně se podíval na své postavení. "Skutečně! Úplně jsem to přehlédl! Kdybych zablokoval střelcem věž, nemohl se už bránit!"
Scarlani vstal. "Jdu koupit něco k pití. To vedro je k nevydržení."
Dr. Alex si zastínil rukou oči proti slunci a vzhlédl ke mně. "Zřejmě šachům rozumíte. Nechcete si zahrát?"
Podíval jsem se k dívce v modrých bikinách. Ležela na zádech a opalovala se. "Rád," řekl jsem a posadil se na Scarlaniho místo.
Než jsme rozlosovali figurky, vydal jsem Edovi instrukce o průběhu partie. Dostal jsem černé. Bez dlouhých řečí jsme vyrazili proti sobě. Záhy se ukázalo, že dr. Alex je výborný šachista. Hra měla dramatický vývoj a byla vyrovnaná až do pětadvacátého tahu. Ale potom dr. Alex vyměnil jezdce za dva pěšce a začal se zase potit. "To je můj konec," hekal.
"Ale ještě jste nevyhrál, mladíku!"
Scarlani se vrátil. Postavil před každého láhev kokakoly, posadil se a mlčky sledoval hru.
Ve čtyřicátém tahu se situace bílého stávala pomalu kritickou, ne-li přímo beznadějnou. Dr. Alex hekal stále častěji a v jednom kuse si utíral pot.
Dívka v modrých bikinách se začala oblékat. Ve vypasovaných džínsách a černém tričku s holými zády byla ještě přitažlivější. Promítl jsem si v mozku přesný čas. Za tři minuty jedna. Přehodila si tašku přes rameno, podívala se směrem k nám a zamířila k restauraci.
"Jste na tahu," upozornil mě dr. Alex.
"Ano, promiňte," řekl jsem a udělal slabý tah věží.
Dr. Alex zazářil a vzal mi ji jezdcem. "To je váš konec, mladý muži!"
Zadíval jsem se na šachovnici. Skutečně, dalším tahem si nasadí dámu a potom už bude veškerá obrana marná. Položil jsem krále a podal mu ruku. "Děkuji. Byla to pěkná hra."
"To já děkuji vám! Byla to výborná hra! Napínavá od samého začátku! Dávno jsem si tak nezahrál!"
Vzal jsem vestu a peněženku a vstal. "Budu muset jít. Na shledanou!"
"Počkejte!" vyskočil dr. Alex. "Nechtěl byste si večer zahrát?" Podíval se k zastávce autobusu, kde stála dívka v džínsách a černém tričku. "U mě bychom měli více klidu. Pokud ovšem nejste vázán jinými povinnostmi."
Všiml si toho, měl tedy postřeh. "Dnes večer nejsem vázán žádnými povinnostmi," řekl jsem.
"Výborně, jsme domluveni. Scarlani pro vás v osm přijede, to už nebude tak horko. A s večeří si nedělejte starosti."
Když jsem přicházel k silnici, autobus s dívkou v černém tričku se právě rozjížděl. Ani jsem se jí nedivil. Sotva jsem mohl předpokládat, že na mě bude čekat déle než deset minut. A teď bylo čtvrt na dvě pryč. Naobědval jsem se a šel se trochu prospat, abych byl večer odpočatý.

Dům dr. Alexe stál na oplocené mýtině, obklopovalo ho sedmnáct hektarů neudržovaného lesa. Bylo to prosté venkovské stavení s červenou sedlovou střechou a malými okny s mřížemi. Jedinou spojnici s okolním světem tvořila úzká asfaltová silnička, která po dvou kilometrech ústila do dálnice z Palerma do Trapani.
Interiér domu byl v přímém protikladu s dojmem, jaký jsem získal venku. Stylový nábytek na zakázku, moderně vybavená kuchyně s mikrovlnnou troubou a všude obrazy a keramika vysoké umělecké hodnoty. Přes všechen vkus tu však chyběla zjemňující ženská ruka, zařízení pokojů, které mi dr. Alex ukázal, působilo jaksi hranatě. Také jsem nikde neviděl knihy.
Po večeři jsme se odebrali do salónku, kde nás čekal stolek s připravenou šachovnicí. Scarlani přinesl občerstvení v podobě skotské s ledem a plátky oslího salámu a někam se vytratil. Do půl dvanácté jsme sehráli tři partie. Dr. Alex po velkém boji dvakrát vyhrál.
Potom jsme seděli se sklenkou v ruce a dívali se do umělých plamenů elektrického krbu. Dr. Alex mluvil zpočátku málo a často na mě vrhal nedůvěřivé pohledy. Ale po dvou dávkách psíneuronového záření se uklidnil a rozpovídal. Hovořil především o šachu, ale vyprávěl také o svém mládí, o studiích a o době, kdy pracoval ve výzkumu a přednášel na univerzitě. O tom, čím se zabýval po odchodu z Yale, nepadlo ani slovo. Nevyptával jsem se ho, abych v něm nevzbudil podezření.
Po půlnoci jsem se zvedl a předstíral lehkou opilost. "Vaše skotská je dobrá, doktore," řekl jsem. "Ale bude lépe, když půjdu. Zítra mě čeká fůra práce, musím dohnat, co jsem dnes zameškal."

Dr. Alex odložil sklenku. "Škoda," řekl s povzdechem a rovněž vstal. "Dobře se mi s vámi povídalo. Kdybyste náhodou neměl někdy co dělat, zastavte se na partii šachu. Rád vás uvidím."
"Děkuji, doktore," stiskl jsem mu ruku. "Určitě se zastavím."
Scarlani čekal s automobilem před vraty. Posadil jsem se dozadu. Sotva se dal vůz do pohybu, svezl jsem se na sedadlo a předstíral, že spím. Cestou jsem uvažoval, kde Scarlani celou dobu byl, a jak věděl, kdy má přistavit automobil.
Dopravil mě do kempu. Vystoupil z vozu a tiše pronesl s recepčním několik slov. Ten nakoukl dovnitř, a když viděl, že spím, ukázal Scarlanimu, kudy má jet k mé chatce, a otevřel závoru.
Scarlani se mě pokusil probudit dvěma políčky. Jenom jsem zamručel.
Zamumlal něco o tom, že ti Amerikáni nic nesnesou, a přenesl mě do chatky. Zul mi boty, a když mě uložil do postele, začal systematicky prohledávat pokoj.
Nechal jsem ho, ať si dělá co chce. V chatce nebylo nic, co by mě mohlo prozradit. Transčasák i ostatní mašinky nemohl poznat. Vypadaly jako součást mého oblečení a neměly žádný výstup, protože mi Eda promítal všechny informace přímo do mozku.
Ale když odcházel, poslal jsem za ním pro jistotu slabou dávku paralyzujícího záření. Scarlani se zarazil a přejel si rukou čelo, jako by si nemohl na něco důležitého vzpomenout. Potom nasedl do svého automobilu a rychle odjel.
"Ten dr. Alex je opravdu zvláštní člověk," pomyslil jsem si, když Eda zneutralizoval alkohol v mém organismu. "Mozek má jako Einstein, a přitom žije v lese jako poustevník. Je to normální?"
"Scarlani taky není žádný hlupák," poznamenal Eda. "Zastával dobře placené místo v oboru vývoje počítacích strojů. Má za sebou několik patentů a vyzná se i v jiných věcech než v elektronice. Jedna americká firma se ho pokoušela několikrát přetáhnout. Nabízeli mu víc než dvojnásobek toho, co měl v Itálii, ale on se spojil s dr. Alexem."
"Takové hlavy sotva budou zahálet. Peněz mají dost. Jenže co dělají a kde to dělají? V domě jsem neviděl pracovnu ani pokusnou laboratoř."
"Prohledal jsem detektorem kybernetické inteligence celou budovu. Není tam nic, co by nás zajímalo."
"Že by opravdu seděli na zadku se založenýma rukama? To se mi nechce věřit!"
"Zdi jsou doslova prošpikovány vedením."
"Kam vede?"
"Dolů," odpověděl kvazimozek. "Ale podzemí budovy je dokonale odstíněno."
"A vchod do sklepa?"
"Nikde jsem ho nenašel. Jako by tam žádný sklep nebyl."
"Ale ty dráty musí přece někam vést, nemyslíš?"
"Ztrácí se tó v zemi. Detektor pronikl jen do hloubky pěti metrů."
"To znamená, že dr. Alex a Scarlani by se mohli zabývat létajícími taliři. Zítra se tam půjdeme podívat znovu."
"Dobře," souhlasil Eda. "A teď spi."
Vyslal silnou dávku uklidňujícího psíneuronového záření a propadl jsem se do tmy.

Vstával jsem před polednem. Poobědval jsem v restauraci u pláže a odpoledne se seznámil s dívkou v modrých bikinách. Dozvěděl jsem se, že se jmenuje Marcela a před rokem dostudovala na Karlově univerzitě romanistiku. Teď se zdokonalovala v italštině a zabývala se současnou kulturou. Na tři týdny se vypravila na Sicílii, aby se obeznámila s místními jazykovými zvláštnostmi. Několikrát jsem si ji hned vyfotografoval. Zprvu se bránila, ale u večeře souhlasila, že se zítra zase sejdeme na výběžku pod skalou. Dr. Alex se neukázal.
Doprovodil jsem ji k zastávce autobusu. Než nastoupila, řekla, že v letním kině dávají dobrý americký film. Věděl jsem, že mi naznačuje, abychom spolu strávili večer, ale nechal jsem ji odjet samotnou. Koupil jsem láhev skotské, převlékl se a vyjel pronajatým vozem k domu za návrším.
Tři sta metrů od domu mě Eda upozornil: "Už o nás vědí. Mají za komínem radar."
Pozvedl jsem obočí a ušklíbl se. Jestliže dr. Alex používá radar, aby byl informován o přijíždějících vozidlech, musím počítat i s dalšími překvapeními. Člověk na odpočinku by svůj dům tak nestřežil.
Zastavil jsem před vraty, vystoupil z vozu a rozhlédl se. Z budovy byla vidět jen střecha. Pozemek byl obehnán vysokým plotem, mezi ním a nejbližšími stromy byla sedmimetrová mezera. Všiml jsem si, že místo kůlů jsou v plotě železné piloty. Dřevěné desky s jakýmisi kovovými ornamenty mohly klidně zakrývat pancíř. "To není plot, ale protitankový zátaras," pomyslil jsem si.
"Navíc může být pod proudem," dodal Eda. "Pod těmi kovovými nesmysly jsou izolátory."
Opět jsem se ušklíbl a stiskl zvonek. Boční vrátka se ihned otevřela. Byla silná patnáct centimetrů a ani nezaskřípala. Dr. Alex mi vyšel v ústrety. Měl na sobě kostkovanou košili s krátkým rukávem a staré kalhoty, levou tvář mu zdobila šmouha od oleje. "Dobrý večer, Terrelle," přivítal mě přátelsky, ale jeho oči zůstaly chladné. "Copak vás ke mně přivádí?"
"Něco mi dnes večer nevyšlo. Napadlo mě, že k vám zajedu a zeptám se, jestli nemáte chuť zahrát si šachy."
Chápavě se pousmál. "Blondýnka z pláže, co?"
Sklopil jsem hlavu a odkopl kamínek, abych mu naznačil, že o tom nechci hovořit. "Také jsem si myslel, že bych měl splatit dluh," řekl jsem a vytáhl z tašky láhev skotské. Tašku jsem vhodil otevřeným oknem na zadní sedadlo automobilu, aby viděl, že v ní nic jiného nemám.
Mávl rukou. "To nestálo za řeč."
Uvedl mě do salónku, přivezl pojízdný stolek s miskou s ledem a se slaným pečivem a hned jsme se pustili do hry. Scarlaniho jsem nespatřil.
Dr. Alex hrál o poznání hůře než včera. Pil málo a nemluvil vůbec. Každou chvíli se nervózně díval na hodinky. Po

pětadvacátém tahu položil krále. "Vzdávám se," řekl. "Nějak mi to dnes nejde. Nedokážu se soustředit." Vzal sklenku skotské a opřel se zády do křesla.
Přesedl jsem si na pohovku. "Každý den se nedaří."
Chabě se pousmál a zadíval se stranou. Cítil jsem, že je myšlenkami jinde. Ve chvilce úplně zapomněl, že jsem tady.
"Poslyšte," řekl jsem po několika minutách mlčení. "Proč jste se vlastně neoženil? Nenašel jste tu pravou?"
Škubl sebou a překvapeně zamrkal. "Co jste to říkal?" zeptal se, jako by se vracel z dálky. Ale rychle se vzpamatoval. "Ach ano, ptal jste se, proč jsem se neoženil." Zadíval se do sklenice a otáčel jí mezi prsty. Potom tiše řekl: "Našel jsem ji. Malou, černovlasou dívku s pletí jako růžový květ. Milovala mě víc, než jsem byl schopen opětovat."
Venku už byla tma. V levém horním rohu okna jsem viděl Síria. "Proč jste si ji nevzal?"
"Její vlast patřila do nepřátelského vojenského uskupení. Po puči, který provedla hrstka pravicových důstojníků za podpory reakční kliky z vedení nacionalistické strany a kapitálu, ji odvlekli do koncentračního tábora. Vícekrát jsem ji neviděl."
"Promiňte, neměl jsem se ptát."
"To nic," řekl dr. Alex a vstal. "Nezlobte se, mám ještě nějakou práci. Chtěl bych ji dnes dokončit."

Když jsem se vrátil do kempu, neměl jsem na spánek ani pomyšlení. Chování dr. Alexe bylo opravdu podivné a znejistilo mě. Asi dvacet minut jsem seděl na pelesti postele v chatce a uvažoval, co před mým příjezdem dělal. Šmouha od oleje na tváři nasvědčovala tomu, že něco opravoval. Ale co mohl v tak pozdní hodinu opravovat, když v domě žádné zařízení takového druhu nebylo?
Vzal jsem si černý svetr a zašel si do restaurace u pláže na limonádu; Marcela tam však nebyla, a tak jsem se chvíli procházel po silnici. Zanedlouho jsem nevědomky odbočil na pěšinu, která se šplhala na návrší.
Blížila se půlnoc. Provoz na silnici slábl. Od moře vál příjemně osvěžující větřík. Z restaurace se nesla tlumená hudba, muzikanti hráli jednu z posledních sérií melancholických melodií. Dorůstající měsíc mi svítil na cestu.
Na návrší jsem se zastavil. Údolí pode mnou tonulo v temnotě. Dům dr. Alexe se rýsoval jako malá skvrna uprostřed lesa. Žádné z oken nesvítilo, jen nad vchodem blikala slabá žárovka. Teprve daleko vlevo jsem viděl světla pobřežní dálnice. Stejně daleko na druhou stranu ležela nejbližší vesnice.
Chtěl jsem se otočit a vrátit se do kempu, když ze střechy domu v lese vyšlehly tři modrozeleně paprsky. Zabodly se do oblohy a zářily asi deset vteřin. Když pohasly, zůstala po nich tři žlutá tělesa diskovitého tvaru. Jejich jasnost rychle vzrůstala. Na obvodu se objevil červený přerušovaný pruh, který zvolna rotoval. Potom se létající talíře daly do pohybu.
"Bože, oroduj za nás!" uslyšel jsem za sebou roztřesený ženský hlas.
Otočil jsem se a uviděl stařenu v černých šatech a s šátkem na hlavě. Křižovala se a drmolila nějakou modlitbu, jejímž slovům jsem nerozuměl. Ukázal jsem k obloze. "Co je to?"
"Bůh nás trestá za naše hříchy!" řekla stará žena bázlivě a rychle se pokřižovala. "Ďábelský dům! Utíkejte odtud, než na nás padne prokletí!" Otočila se a rozběhla se drobnými krůčky dolů, napadajíc přitom na pravou nohu.
Létající talíře nabíraly rychlost a vzdalovaly se.
"Letí na jihozápad," oznámil mi Eda.
"Směrem na Alžír," dodal jsem. Díval jsem se za nimi, dokud nezmizely za obzorem.
Potom jsem se obrátil znovu k údolí. "Nepůjdeme se tam podívat?" zeptal jsem se.
"Myslím, že bychom měli," odpověděl kvazimozek.
Přišel jsem k bráně. V okolí domu panovalo hluboké ticho. Rozhlédl jsem se a stiskl zvonek nad schránkou na dopisy. Postranní vrátka se ihned otevřela, jako by na mě čekali. Nijak mě to nepřekvapilo, Eda mě upozornil, že mě sledovali už od křižovatky.
Tentokrát se neobjevil dr. Alex, nýbrž Scarlani. Z jeho výrazu jsem poznal, že má návštěva mu není příjemná. Díval se na mě vysloveně nepřátelsky a otíral si pravou ruku do tmavého pracovního pláště. Byla sice tma, ale slabá žárovka nad vchodem dávala přece jen tolik světla, abych viděl, že jsou na něm mastné skvrny od oleje. "Co si přejete?" zeptal se stroze.
Nasadil jsem provinilý úsměv. "Nezlobte se, že vás obtěžuji v tak pozdní hodinu. Ztratil jsem peněženku, a chtěl jsem se zeptat, jestli jsem ji náhodou nezapomněl u vás."
Scarlani se zamračil a nedůvěřivě si mě prohlížel. "Peněženku?"
"Mám v ní všechny doklady. Mohla mi vypadnout v salónku, když jsme hráli šachy."
Chvíli mě ještě pozoroval, potom nerozhodně přešlápl a ohlédl se k domu, jako by čekal na pokyn, co má udělat. Když ho nedostal, ustoupil stranou. "Pojďte dál," zahučel. "Podíváme se, jestli někam nezapadla."
Následoval jsem ho do salónku. Figurky na šachovnici byly dosud v postavení, v jakém jsme je po skončení partie zanechali. I stolek s nedopitou lahví skotské a talířkem se slaným pečivem stál dosud vedle pohovky.
Ukázal jsem ke křeslům. "Hráli jsem tady."
Scarlani přikývl na znamení, že to ví. Odsunul křesla, klekl si na kolena a podíval se pod stolek se šachovnicí. Vzhlédl a zavrtěl hlavou. "Nic tam není."
Ale to už byla má peněženka pod pohovkou. "Škoda," řekl jsem zklamaně a zamířil ke dveřím. Tam jsem se otočil. "Teď si vzpomínám… Když jsme dohráli, ještě jsme si s dr. Alexem chvíli povídali. Přesedl jsem si na pohovku."
Chtěl jsem začít hledat, ale Scarlani mě zadržel. "Podívám se sám."
"Mimochodem, kde je dr. Alex?" zeptal jsem se, aby řeč nestála.
"V pracovně," zabručel Scarlani a šmátral rukou mezi čalouněním. "Nepřeje si být rušen."
"Lže," ozval se Eda. "Prohledal jsem detektorem biologické inteligence celý dům. Kromě vás dvou tu nikdo není."

Scarlani se sklonil a podíval se pod pohovku. Něco tam uviděl, protože si klekl na koberec a zalovil pod ní rukou. "Á, tady je!"
Vzal jsem si od něj peněženku a schoval ji do zadní kapsy kalhot. "Ani nevíte, jaký kámen mi spadl ze srdce!" řekl jsem vděčně. "Víte, kolik by to bylo vyřizování, než bych dostal nové doklady?"
"Jo," přikývl Scarlani a poprvé se trochu usmál. "S úřady je to čím dál horší."
Dal jsem mu dvacetidolarovou bankovku a nechal se vyprovodit k bráně. Pečlivě za mnou zamkl a vrátil se do domu.
Vydal jsem se po úzké silnici. "Sleduje nás radar za komínem?" zeptal jsem se po chvíli.
"Ano," odpověděl Eda. "Navíc jsou po obou stranách vozovky fotobuňky."
"Kde je poslední?"
"V místech, kde silnice vychází z lesa. Asi dvě stě metrů před křižovatkou."
"Proč jsi mi to neřekl dřív?"
"Nehrozilo ti žádné nebezpečí."
Nedalo se nic dělat, musel jsem pokračovat po silnici tak dlouho, dokud mě radar za komínem nepřestane sledovat. Dr. Alex a Scarlani nesměli ani v nejmenším pojmout podezření, že jsem se vrátil s docela jiným úmyslem než získat zapomenutou peněženku.
Radar zhasl teprve na křižovatce. Odbočil jsem doprava a šel asi čtvrt hodiny, až jsem narazil na polní cestu, která opisovala kolem lesa veliký oblouk a oddělovala pole od neobdělávaného úhoru porostlého nízkou trávou a trnitými keři. Chůze po ní nebyla nic příjemného, traktory v ní vyjezdily hluboké výmoly.
Klopýtal jsem asi devět set metrů. Potom jsem se zastavil a zadíval k lesu. "Edo, jsou tu někde fotobuňky?"
"Tady ne. Ale v lese určitě budou."
Zřídil jsem kolem sebe silové pole, které mě chránilo před všetečným radarem i před šlehajícími ostny, a zamířil přímo k lesu.
Na prvních stromech visely tabule: SOUKROMÝ MAJETEK! VSTUP ZAKÁZÁN! Ušklíbl jsem se a ponořil se do tmy v lese. Byla tak dokonale černá, že kdybych s sebou neměl svůj kvazimozek, určitě bych tam bloudil do svítání.
Na fotobuňky jsem narazil teprve před vymýceným pruhem kolem plotu. Také tam byly výrazné cedule s nápisy: NEVYCHÁZEJTE Z LESA! NEBEZPEČÍ SMRTELNÉHO ÚRAZU! a mezi nimi stejné tabule jako na kraji lesa.
Zastavil jsem se tři kroky před paprskem první fotobuňky.
"Plot je pod proudem," upozornil mě Eda.
"Tušil jsem to. Co kdybychom si z nich vystřelili?"
Kvazimozek neodpověděl. Vylezl jsem tedy na strom, ulomil větev a hodil ji na plot. Zajiskřilo se a větev začala hořet. V koruně nejbližšího stromu se rozsvítil reflektor. Na okamžik strnul na hořící větvi, která se utrhla a spadla na zem. Pak začal ohledávat okolí. Objektiv televizní kamery se s tichým bzučením otáčel za ním.
Plot se rozestoupil. Scarlani vystrčil hlavu a rychle se rozhlédl. Instinktivně jsem se přikrčil, přestože jsem věděl, že silové pole mě činí neviditelným.
Scarlani vystoupil do vymýcené proluky mezi plotem a okrajem lesa. V rukou měl malý samopal s našroubovaným tlumičem. Uhasil větev a odkopl ji stranou. Prošel se kolem, a když nic nezjistil, vytáhl z kapsy vysílačku. "Byla to jen větev," řekl do mikrofonu. "Asi ji shodil vítr."
"Dnes žádný vítr není!" odpověděl dr. Alex. Jeho hlas zkresloval malý reproduktor, a připomínal spíše chrochtání než lidskou řeč.
"V korunách trochu foukat bude," namítl Scarlani.
"Nech řečí a raději to tam pořádně prohledej!"
Scarlani neochotně uposlechl. Posvítil baterkou do lesa, zavolal, jestli tam někdo není, a když se mu nedostalo žádné odpovědi, zastavil se u jedné z fotobuněk. Zvedl nohu a špičkou boty přerušil paprsek. Nad hlavou se mu rozsvítil další reflektor a z ampliónu ve větvích se ozvalo: "Okamžitě se vraťte do lesa! Váš život je v nebezpečí!"
Scarlani si přehodil samopal přes rameno. "Všechno je v pořádku," řekl. Jdu zpátky."
"Dobře," zachrochtal zase dr. Alex. "Za šedesát vteřin zapínám vnější bezpečnostní okruh!"
Scarlani se naposledy rozhlédl. Když nenašel nic, co by upoutalo jeho pozornost, vrátil se mezerou v plotě, která se za ním zavřela. Reflektory zhasly. Na pokraji lesa se opět rozhostilo ticho.
"Půjdeš tam?" zeptal se kvazimozek.
"Samozřejmě," odpověděl jsem sebevědomě jako pokaždé, když jsem lezl po hlavě do něčeho, kde jsem mohl přijít o krk.
Eda vymrštil dva energoprovazy. První z nich zaklesl za kmen stromu, na kterém jsem seděl, druhým se zachytil za komín s radarem. Třetím energoprovazem mé jako lanovkou přenesl přes plot a spustil na zem.
Můj první dojem byl, že jsem se ocitl na opuštěném parkovišti. Dvůr za domem nijak nepřipomínal dvory venkovských stavení. Byl vydlážděn velkými betonovými čtverci a nikde jsem neviděl kousek zeleně. "Tady by klidně mohly přistávat helikoptéry," pomyslil jsem si.
"Možná taky přistávají," přitakal Eda. "Betonové čtverce jsou na některých místech zatlačeny do země, jako by na nich stálo něco těžkého."
Našel jsem zadní vchod do domu. "Zruš silové pole, ať mohu otevřít," požádal jsem.
Eda zrušil silové pole a ve stejném okamžiku proud světla zalil nádvoří. Betonové čtverce v rozích se zvedly, sklouzly stranou a ze země se vysunuly podstavce s elektronicky řízenými kulomety.
"Mají infračervené lokátory," poznamenal kvazimozek a obnovil mé silové pole dřív, než první střely urazily polovinu vzdálenosti. Dřevěná deska nad vchodem se odklopila a laserové paprsky vytvořily přede dveřmi neproniknutelnou mříž.

"To není nejhorší," ohodnotil jsem bezpečnostní systém dr. Alexe. "Jsem zvědav, co má v záloze."
Deset minut se nic nedělo.
"Prohledávají dvůr," sdělil mi Eda. "Pod střechou a v podstavcích kulometů jsou kamery."
Po dalších pěti minutách něco zacvakalo. Kulomety sjely s tichým vrčením do svých podzemních kobek a betonové čtverce je přiklopily. Laserová mříž zhasla, po ní i reflektory. Dvůr byl prázdný jako dřív. Ve světle slabé žárovky vypadal docela nevinně.
Scarlani vyšel ze dveří. Pátravě se rozhlédl se samopalem v rukou. Když nikoho neviděl, přikrčil se a plížil se podél zdi kolem budovy. Sotva zmizel za rohem, vklouzl jsem do domu. Svítilo se v jediné místnosti. Posadil jsem se v prostorném obývacím pokoji do křesla a čekal.
Scarlani se vrátil poměrně brzy. Položil samopal na stůl a vytáhl vysílačku. "Doktore, nikdo tam není. Buď to byl nějaký pták, nebo se blíží bouřka."
"Bouřka to nikdy nedělala!" opět zachrochtal hlas dr. Alexe. "Zůstaň nahoře a buď ve střehu, ať to můžu dokončit!"
"Nemám vám pomoct?"
"Raději pořádně hlídej, ať mě pořád něco nevyrušuje! Už mi to jde na nervy!"
Scarlani se ušklíbl a pokrčil rameny. Schoval vysílačku do kapsy. Přistoupil ke zdi a odsunul obraz podzimní krajiny. Skrýval se za ním panel s devíti obrazovkami. Rozsvítil je. Objevily se na nich záběry okolí domu, dveří, prostoru za dveřmi a příjezdové silnice. Vzájemně se doplňovaly a tvořily jeden celek.
Scarlani si přinesl popelník a přitáhl křeslo pod panel s obrazovkami. Posadil se, nohy si podložil košem na odpadky, a když se přesvědčil, že má samopal na dosah ruky, zapálil si cigaretu a upřel oči na záběry okolí budovy.
Počkal jsem, až se pohodlně uvelebí v křesle. Napočítal jsem ještě do dvaceti, abych si byl jist, že se mu vrátil pocit klidu a bezpečí. Potom jsem na okamžik zrušil silové pole, a než jsem je zase obnovil, vzal jsem ze stolku samopal a řekl: "Kuku!"
Scarlani, který právě vdechoval kouř, vyletěl, jako by ho bodl sršen do nejcitlivější části těla. Chtěl se otočit a chňapnout po samopalu, ale pravá
noha mu uvízla v koši na odpadky. Záchvat dávivého kašle ho zároveň přinutil, aby se ve výskoku zlomil v pase a sevřel si rukou žaludek. Druhá ruka se reflexívně vymrštila po zbrani. Tím však ztratil rovnováhu a přepadl přes okraj křesla, kde zůstal viset, protože kašel ho zcela ochromil. Kopal přitom nohou, aby si ji vyprostil z koše, ale jediným výsledkem bylo, že ho zasypaly odpadky a popel z cigaret, který ještě více rozdráždil jeho průdušky. Byl na něj tak legrační pohled, že jsem se rozesmál.
Když zvládl záchvat kašle, sebral se na všechny čtyři a rozhlédl se červenýma očima po prázdném pokoji. Úžas v jeho tváři byl nelíčený.
Zrušil jsem silové pole a ukázal na rozkládací pohovku. "Posaďte se."
Úžas v obličeji Scarlaniho ještě vzrostl. Ještě nikdy jsem neviděl nikoho tak vyjeveného. Pomalu se zvedal a sledoval samopal, který jsem držel v rukou.
"Uklidněte se, příteli," řekl jsem. "Nechci vám ublížit. Kde je dr. Alex?"
"Dole," vydechl Scarlani. "Jak jste se dostal dovnitř?"
"Zaveďte mě za ním!"
Ale Scarlani se už vzpamatoval. Otřel si hřbetem ruky čelo a posadil se na kraj pohovky. "Nezavedu," řekl a jeho pravá ruka klouzala ke kapse s vysílačkou.
Namířil jsem na něj samopal. "Dejte ruce nad hlavu! Kudy se jde dolů?"
Uposlechl jen napůl. Dal ruce nad hlavu, ale neodpověděl.
Viděl jsem, že to s ním nepůjde tak hladce, jak jsem se domníval. Pokrčil jsem tedy rameny. "Jak myslíte, Scarlani. Budu počítat do tří. Jedna…"
Zbledl a na čele mu vystoupily perličky potu. Ruce nad hlavou se mu rozklepaly. "Já vám to nemohu říci!" zablekotal. "Přísahal jsem -"
"Dvě!"
Zbledl ještě víc a pomalu vstával. "Prosím vás, nestřílejte! Mám ženu a čtyři děti! Přísahal jsem na jejich životy, že nikomu ne -"
"Tři!" řekl jsem a ochromil mu paralyzujícím zářením končetiny.
Najednou z něj byl hadrový panák. Paže mu spadly. Nohy pod ním změkly a jeho tělo se sesulo na pohovku, kde zůstalo v nepřirozené zkroucené poloze ležet. Jen oči se udiveně ptaly, co se to vlastně stalo.
Odložil jsem samopal a vstal. Sklonil jsem se nad bezvládnou postavou, abych upravil končetiny do polohy, ve které by nehrozila zástava krevního oběhu.
"Pozor!" ozval se Eda. "Někdo sem jde!"
"Promítej mi to do mozku," pomyslil jsem si a pokračoval, jako by se nic nedělo. Podložil jsem Scarlanimu hlavu a rozepínal knoflíky u košile,
aby se mu lépe dýchalo. Už zavřel oči, v několika vteřinách bude spát jako špalek.
V rohu místnosti se vysunul ze země válec a zastavil se těsně pod stropem. Jeho přední část se otočila. Dr. Alex vstoupil do pokoje, v rukou držel těžkou laserovou pušku. "Ruce vzhůru, Terrelle!"
Pomalu jsem se narovnal, zvedl ruce nad hlavu a obrátil se. "Dobrý večer," pozdravil jsem a přátelsky se na něj usmál.
Na okamžik jsem ho tím vyvedl z míry, ale ihned se mu vrátil do obličeje zlověstný výraz. "Nedělejte si legraci! Co tu chcete?"
To byla tak hloupá otázka, že jsem se ani nenamáhal odpovědět.
"Zapomněl jste mluvit?" vyštěkl. Popošel dva kroky do místnosti, pak se ušklíbl. "Nevadí, stejně vás zastřelím! Měl

jste smůlu, Terrelle! Scarlani by se raději nechal zabít, než by vám něco prozradil!" Krátce se zasmál. "Zdál jste se mi podezřelý od prvního okamžiku, mladíku! Ale nevěděl jsem, co máte za lubem! Pro koho pracujete?"
"Stejně byste tomu nevěřil," řekl jsem a nařídil Edovi, aby vyslal slabou dávku psíneuronového záření. Zasáhnout měl, až nebude vyhnutí.
Dr. Alex se zamyslel, potom pokrčil rameny. "Věřil, nevěřil, to už je teď jedno. Byl jste neopatrný, a to vás bude stát život. Podařilo se vám sice proklouznout do domu, ale nezjistil jste, že vysílačku v kapse Scarlaniho pláště nelze vypnout. Byl jsem tudíž stále na příjmu a slyšel každé slovo. Kromě toho je v panelu na zdi kamera, mezi pátou a šestou obrazovkou. Takže jsem viděl, co tu provádíte."
Začal mluvit, bezprostřední nebezpečí mi zatím nehrozilo. "Co tím získáte, když mne zabijete?" zeptal jsem se klidně.
Opět se na mě udiveně podíval, ale potom se rozesmál. "Vy jste ale divný člověk, Terrelle! Co tím získám? Samozřejmě že tím nic nezískám! Ale také nic neztratím!" Přestal se smát. "Ale vy tím ztratíte! Přijdete o svůj život! Což nakonec nebude pro lidstvo taková škoda. Ti, co vás poslali, ztrátu jednoho špatného agenta určitě oželí. Takže nakonec na tom bude nejhůř ta hezká blondýnka z pláže, která vás zítra bude marně vyhlížet!"
"Co když nejsem žádný agent?"
"Nepokoušejte se mi věšet bulíky na nos! Nebudete první, koho sežere velký drtič na odpadky v podzemí a spláchne voda do moře!" Pokynul mi hlavní pušky. "A teď udělejte tři kroky stranou, ať náhodou nezraním věrného Scarlaniho!"
"Opravdu mě chcete zabít?" zeptal jsem se a zadíval se mu zpříma do očí.
Dr. Alex uhnul pohledem. "Já… já proti vám nic nemám, Terrelle," řekl nejisté. "Opravdu proti vám nic nemám. Jste docela sympatický mladý muž a hrajete dobře šachy. Ale musím vás zastřelit. Nemohu dovolit, aby vyšlo najevo, co mám v podzemí."
Namířil na mě zbraň. Eda vyslal omračující dávku uklidňujícího psíneuronového záření a dr. Alex se svezl k zemi.
Zatímco dr. Alex spal, odklidil jsem zbraně do salónku a pustil se do prohlídky válce, který se v koutě vynořil ze země. Byl zhotoven z hladkého a tvrdého materiálu šedočerné barvy, zřejmě nějaké varianty čedičového skla, a měl v průměru sto třicet centimetrů. Posuvná přední část sloužící jako dveře byla průhledná. Kabina byla prostší, než jsem očekával, čtyři knoflíky ve stěně a matné světlo pod stropem.
"Výtah," pomyslil jsem si. "Nespadneme dolů?"
"Raději bych počkal, až se dr. Alex probudí," namítl Eda.
"Proč?"
"Ve stěnách je příliš mnoho drátů. Pravděpodobně to má zabezpečovací zařízení."
"Dobře," souhlasil jsem. Prošel jsem se po domě, a když jsem nic zvláštního nenašel, posadil jsem se do křesla, zřídil kolem sebe ochranné pole a čekal.
Dr. Alex se po deseti minutách pohnul. Zvedl hlavu a nejisté se rozhlédl po pokoji, jako by hledal bod, kterého by se zachytil. Jeho zrak utkvěl na ochromeném Scarlanim. Opatrně vstal a šel k němu.
Zrušil jsem ochranné pole. "Neměl byste ho budit," řekl jsem klidně. "Ráno bude v pořádku a nebude o ničem vědět."
Dr. Alex se otočil a chvíli na mě upřeně hleděl. Potom se posadil do druhého křesla a potřásl hlavou, jako by chtěl rozehnat mlhu, která mu dosud obestírala mozek. "Jak dlouho jsem spal?" zeptal se pak.
"Asi půl hodiny," odvětil jsem a přehodil si nohu přes nohu. "Samopal i laserovou pušku najdete v salónku."
Dr. Alex přikývl. Krátce na mě pohlédl, sklopil hlavu a dlouho mlčel. "Říkal jste, že nejste agentem," pronesl konečně, když jsem už začínal mít obavy, jestli zase neusnul. "Možná na tom něco je."
Pozvedl jsem obočí a čekal.
"Dostal jste se do domu," pokračoval dr. Alex ve svých úvahách. "Infralokátory a kamery vás neviděly. Elektrický proud, kulomety ani laser vám neublížily. Scarlani je paralyzován a ráno nebude o ničem vědět. Mě jste uspal na půl hodiny a ani jste přitom nehnul brvou. To znamená, že -"
"Nechcete mi raději ukázat svou laboratoř?"
Podíval se na mě. "Myslíte, že tam bude pro vás něco k vidění?" usmál se skepticky.
"Nevím. Přesto bych se na ni rád podíval."

Když se s námi výtah rozjel a kabina se rychle propadala do hloubky, dr. Alex třikrát stiskl každý knoflík. "Měl jste štěstí, že jste počkal, až se probudím," řekl. "Kdybyste jel dolů sám, kabina by v polovině šachty zastavila. Prostor nad ní i pod ní by uzavřely čedičové desky silné několik metrů. Tady uvnitř by se na třicet vteřin rozpoutalo peklo - osmnáct tisíc stupňů Celsia. Vydržel byste to, Terrelle?"
"Možná," pokrčil jsem rameny.
"Klidně," ozval se Eda.
"Pochybuji," řekl dr. Alex. "Ale kdybyste to náhodou přežil a chtěl prorazit horní čedičovou desku, asi byste se nestačil divit."
"A kdybych šel dolů?"
"Mám tam tolik štěpného materiálu, že by stačil na pořádné zemětřesení."
"Kdyby se nevytahoval!" ušklíbl se Eda.
"Možná se nevytahuje," pomyslil jsem si. "Jeho pokusy budou velmi náročné na spotřebu energie. Kdyby ji bral ze sítě, byl by dávno pod kontrolou."
Výtah se zastavil. Průhledná část kabiny se zasunula stranou. Vystoupili jsme do prostorné pracovny s policemi knih do stropu. Jednu stěnu zabíral počítač s krystalovými paměťmi. Když dr. Alex hovořil o jeho výkonu, ožil a v očích se mu rozhořelo nadšení. "Je to pořád jedna z nejlepších mašin na světě! Bez ní bych byl doposud v začátcích."
"Jak jste se k ní dostal?"

"Tady na Sicílii to není problém. Když máte peníze, mafie vám opatří všechno. A zároveň se postará, aby o tom nikdo nemluvil." Láskyplně přejel po kovovém povrchu počítače a obrátil se ke dveřím. "Pojďte dál, je toho hodně, co vám chci ukázat."
Prošli jsme dveřmi a ocitli se v obrovském podzemním sále, nepochybně to kdysi byla jeskyně. Mezi podpůrnými sloupy stály desítky roztodivných strojů, o jejichž účelu jsem se mohl jen dohadovat, Dr. Alex mě seznámil s neforemnou aparaturou, na níž začínal s prvními pokusy. Byla už zčásti rozebraná, zřejmě měla uvolnit místo výkonnějšímu a modernějšímu zařízení. Provedl mě kolem dalších strojů, až jsme se zastavili u kulovitého monstra, z něhož vedly do stropu tři tenké kovové trubice.
"To je lindatron, nazval jsem ho po ní," řekl a ukázal hlavou na portrét mladé černovlasé ženy s velkýma očima, který visel na stěně vedle dveří pracovny. "Jmenovala se Linda."
Přikývl jsem. "Viděl jsem tři paprsky, které vyšlehly ze střechy vašeho domu. Generoval jste je v tomto zařízení?"
"Ano, to je konečná fáze mého objevu, jeho realizace." Když viděl zájem v mých očích, pokračoval: "Jeho princip je jednoduchý, je to v podstatě laser. Ovšem bylo nutno jít dál -"
"K létajícím talířům?"
Dr. Alex se pobaveně zasmál. "K létajícím talířům? Ano, lidé se domnívají, že vidí létající talíře. Hádají se, zda přiletěly z Marsu či z jiné galaxie. Ale to už je jejich věc. Slyšel jste někdy o pátém skupenství hmoty?"
"Možná," připustil jsem. Znal jsem dvanáct skupenství hmoty, ale nebyl jsem si jist, které z nich má na mysli.
"Když jsem byl ještě mladý, skupina vědců zjistila při studiu chování plazmy zajímavou věc. Jistě víte, že zahříváním plynů nad určitou hranici získávají elektrony v obalech atomů tolik energie, že se odpoutají od jádra a vzniká plazma - to je jev známý dlouhá desetiletí. Vědci, o nichž jsem hovořil, náhodou objevili, že při chladnutí plazmy se některé elektrony nevracejí na původní dráhy, ale zůstávají na vzdálenějších orbitech, přičemž si ponechávají část energie."
"A vzniká zmrzlá plazma."
"Správně. Oblak takového plynu má mnoho společných vlastností s kovy, právě díky oněm neposlušným elektronům. Ale jen do té doby, než si elektron umane vyzářit přebytečnou energii a sklouznout na původní dráhu, čímž se atom rázem vrátí do normální podoby. Pozdější výzkumy ukázaly, že tento jev nemá praktický význam, a od dalšího bádání se upustilo. Svou roli sehrál i tlak na úspory výdajů."
"Vy jste však ve výzkumu pokračoval."
"Nejdříve jsem vypočítal stabilní model atomu s elektrony na vzdálenějších drahách, potom jsem přikročil k pokusům. Stálo mě to - a dosud stojí - ohromné množství energie." Ukázal na komplex strojů v zadní části podzemní haly. "Musím si ji vyrábět sám, jinak bych měl brzy na krku energetickou inspekci. Ale to jsem odbočil. Zatím se mi podařilo získat stabilní formu hmoty s vyšší energetickou hladinou pouze u dvou prvků. Z toho vidíte, že mé pokusy jsou tvrdým oříškem."
"Přesto je to úspěch," řekl jsem.
"To byl první krok. Takřka rok mi trvalo, než jsem se naučil se zmrzlou plazmou zacházet. Rozpadala se při sebemenším popudu zvenčí. Ale dokázal jsem to."
"A na obloze se objevily první létající talíře."
"To byly jen obláčky unášené větrem," mávl dr. Alex rukou. "Dnes vám vytvořím krásně žlutý talíř s červeným okrajem - nebo raději chcete červený se žlutým okrajem? - a pošlu ho na kterékoli místo v okruhu dvou tisíc kilometrů! Bez ohledu na počasí, bez ohledu na cokoli!"
"Viděl jsem tři létající talíře. Letěly k jihozápadu."
"Máte pravdu!" zvolal dr. Alex a plácl se do čela. "Úplně jsem na ně zapomněl!" Přiskočil k ovládacímu panelu lindatronu a horečně manipuloval knoflíky. Na obrazovce před ním se objevily tři světlé body. Sklonil se nad mapou. "Jsou někde nad středním Alžírskem."
"Víte, kde přesně jsou?"
"Vím to naprosto přesně!" Ukázal na obrazovku. "Dívejte se - teď je zastavím… visí nad vesnicí al-Džaiddá ve výši sedmdesát šest metrů…" Narovnal se a po tváři mu přeběhl zlomyslný úsměv. "Už vidím, jak Arabové vybíhají ze svých chýší a v posvátné hrůze tlučou hlavou do písku!" Zatočil jedním knoflíkem. "Ještě je trochu poškádlím, ať hlasitěji vzývají Alláha… spustím talíře o dvacet metrů níž… sálá z nich příjemné teplo…"
Mlčky jsem pozoroval dr. Alexe, jak manipuluje s knoflíky na ovládacím panelu. Najednou jsem si uvědomil, že tento muž není úplně normální. Hrál si jako malé dítě a zřejmě ho ani v nejmenším nenapadlo, že jeho zábava je ve skutečnosti škrtání zápalek u otevřené nádrže s benzínem.
"A teď vám něco ukážu!" obrátil se dr. Alex ke mně a vztyčil ukazovák. Chystal se mi předvést vrcholné číslo. "Nebo… ještě chvíli počkejte, ublížili bychom nevinným lidem…" Pomalu otáčel knoflíky v horní řadě pod obrazovkou. Tři body se daly do pohybu. "Pošleme talíře nad poušť… spustíme je do výše patnácti metrů nad zemí… a teď -" Odmlčel se a s prstem na černém knoflíku uprostřed panelu se na mě významně podíval, "- a teď z nich udělám ve zlomku vteřiny obyčejný vzduch!"
Stiskl tlačítko. Obrazovka zčernala. Když se opět rozjasnila, byla prázdná.
"Poručil jsem elektronům, aby vyzářily přebytečnou energii a vrátily se na příslušné orbity! Na takou dálku! Chápete, co to znamená?"
"Chápu," řekl jsem. "Pomerančovníková plantáž shořela na uhel."
Vítězoslavný pohled v jeho očích se změnil v údiv. "Cože? Jaká plantáž?"
"Pomerančovníková."
Sklonil se nad mapou a chvíli ji studoval. "Máte pravdu. Poslal jsem je na sever místo na západ. Je mi to líto, zaplatím jim škodu."

"Váš objev je geniální," řekl jsem. "Co s ním budete dělat?" Nechápavě se na mě podíval. "Nerozumím vám."
"Dáte ho lidem?"
"Dát ho lidem?" Dr. Alex pomalu zavrtěl hlavou. "Nikdy."
"Pročpak ne? Pomůžete lidstvu řešit energetické problémy."
"Lidé by si to určitě přáli. Obyčejní lidé. Ale nezapomínejte na současnou realitu, příteli. Mého objevu by se nejdříve zmocnila armáda. Začala by na jeho základě vyrábět nové zbraně, strašnější než všechny, které byly dosud vynalezeny. Máme na světě čtyři supervelmoci a každá z nich zaujímá nepřátelský postoj alespoň vůči jedné z ostatních. Na zbrojení se pořád vydává víc prostředků než na boj proti hladu a chudobě. Věřím, že tři supervelmoci by můj objev využily k mírovým účelům. Ale ta čtvrtá…" Odmlčel se a zadíval se na portrét mladé ženy vedle dveří pracovny. "Lindu zabili…, a neprovinila se ničím… vůbec ničím."
Počkal jsem, až jeho vzpomínka odezní. "Co budete dělat dál?" zeptal jsem se pak.
V očích dr. Alexe se temně zablýsklo. "Ještě chci podniknout poslední pokus. Abych měl ve všem jasno."
"A potom?"
"Potom?" Dr. Alex se zamyslel. "Potom demontuji zařízení, zničím dokumentaci a pustím se do řešení opačného problému. Chtěl bych vypočítat stabilní oběžné dráhy elektronů blíže atomového jádra. Což znamená, že jim budu muset odebrat část jejich energie."
"Vytvoříte tím supertěžké atomy."
"Ano. Ale lidé tím získají nevyčerpatelný zdroj energie. Elektrony si při návratu na původní dráhy budou brát energii z okolního prostoru. Navíc - tento objev nebude tak snadné zneužít k vojenským účelům."
"To se mu nemůže podařit," poznamenal Eda. "Nejdříve musí být vyřešena otázka gravitace!"
"Nechme ho při tom," pomyslil jsem si. "Nikomu tím neublíží a do smrti bude mít o zábavu postaráno!" Nahlas jsem řekl: "To je ušlechtilý cíl."
Dr. Alex přikývl a znovu se zadíval na obraz tmavovlasé ženy. "Škoda že tu Linda není se mnou," řekl tiše. "Má práce by aspoň měla smysl."

Vrátil jsem se do kempu za svítání. Zhltl jsem v bufetu několik soust, a když mi silná žena recepčního přinesla snídani, spal jsem jako zabitý. Probudil jsem se pozdě odpoledne znavený a otupělý. Citelně se ochladilo, po obloze se hnaly těžké mraky a chvílemi pršelo. Zašel jsem si na večeři, poseděl u sklenky vína a šel zase spát.
Ráno jsem byl svěží a odpočatý, po včerejší únavě nebylo ani stopy. Slunce pálilo, jako by chtělo dohnat ztracený den. Oholil jsem se, oblékl a vyrazil na pláž.
Marcela už na mě čekala. U oběda jsme se dohodli, že se večer sejdeme, v osm na silnici u zastávky autobusu. Přešlapoval jsem tam od půl osmé. Večeřel jsem v restauraci u pláže, ale vypadl jsem odtamtud dřív, než jsem předpokládal. Dal jsem si specialitu šéfkuchaře, ale byla to nepovedená napodobenina místního jídla, jakási míchanina zeleniny, těstovin, sýru a z masa v tom byla jen šťáva. Scházel kečup i pikantní koření a výsledek byl bez chuti a bez zápachu.
Rychle se stmívalo. Marcela vystoupila s okouzlujícím úsměvem z autobusu teprve ve čtvrt na devět. V ruce držela svetr a kabelku a na sobě měla bílé letní šaty. Ohromně jí sice slušely, ale co se mě týče, dal bych přednost praktičtější tmavší barvě.
"Půjdeme si zatancovat?" zeptala se.
Takhle jsem si schůzku nepředstavoval. "Pojďme se raději projít," navrhl jsem. "Je horko a stejně hrají až od devíti."
Podrážděně na mě pohlédla, ale odzbrojil jsem ji tím, že jsem jí nabídl rámě. Zavěsila se do mě a vydali jsme se po silnici. Když jsme přišli k pěšině, která se šplhala na návrší, Marcela se ke mně přitiskla a řekla: "Víš, že té cestičce tady říkají chodník zamilovaných?"
"Ne," odpověděl jsem a vychutnával vzrušující blízkost jejího těla. "Nepůjdeme se po ní projít?"
"Mám vysoké podpatky. Špatně se mi v nich půjde."
"Aspoň kousek, ano?" zažadonil jsem a vzal ji rukou kolem pasu.
Nevyprostila se hned. "Ale jenom kousek, ano?"
Měl jsem vyhráno. Věděl jsem, že když nic nezkazím, půjde se mnou třeba až na konec svita. Stoupali jsme pěšinou, která se klikatila mezi keři, já vpředu a Marcela za mnou. Občas škobrtla a chvílemi jsem jí musel podat ruku, ale nepostěžovala si.
Když se cestička zúžila a stočila vzhůru, Eda se zeptal:
"Tobě se Marcela líbí, že?"
"Je hezká," připustil jsem neochotně.
"To je. Ale rád bych věděl, co by tomu řekla Helena."
To mi tak scházelo, aby si můj kvazimozek hrál na mé svědomí! "Čemu?" zeptal jsem se, jako bych nevěděl, že dělám něco, co bych neměl.
"Že jdeš na rande s její prapra… prababičkou"
Musel jsem se ovládnout, abych nevykřikl: "Cože? Ty ses zbláznil!"
"Jen se na ni podívej!"
Úkosem jsem pohlédl na Marcelu. I ve tmě, která se už snesla, jsem pochopil, co mě k ní tak přitahuje. Podobala se Heleně. Měla shodné rysy, tentýž způsob chůze, ba i stejné sametové zabarvení hlasu.
Eda měl pravdu.
"Co mám teď dělat?" zeptal jsem se bezradně. Samozřejmě neodpověděl a zdálo se mi, že se mi svým mlčením vysmívá.
Stoupali jsme mlčky na návrší. Cestička se dále zúžila a šplhala příkře do vrchu. Marcela se několikrát zachytila šaty o

větve, ale neřekla ani slovo. Na vrcholku jsme se zastavili a dívali se na světla na pobřeží.
Marcela se o mě opřela. "Je tu krásný výhled," řekla tiše a oči se jí rozhořívaly jako diamanty.
"Je," souhlasil jsem. Cítil jsem teplo jejího těla, ale už mě nevzrušovalo. Přesto jsem jí položil ruku na ramena. Věděl jsem, že na to čeká.
"To jsem zvědav," ozval se Eda, "co uděláš teď."
Tentokrát jsem se já nenamáhal odpovědět. Stál jsem vedle Marcely a spolu jsme se dívali k pobřeží. Byl to opravdu hezký výhled na světla podél silnice a barevné neony hotelů a restaurací na plážích. Tři sta metrů od břehu plul výletní parník, na jeho palubě vyhrávala hudba. Bylo to romantické.
"Dane," zašeptala Marcela. Otočila se ke mně a zavřela oči. Nepatrně při tom škobrtla, takže jsem ji musel zachytit a vzít do náruče.
Eda se škodolibě ušklíbl. "To jsem zvědav, co uděláš!"
"Ještě cekni, a vypnu tě!" zavrčel jsem v duchu.
Marcela vycítila zaváhání. Otevřela oči a tázavě se na mě podívala. Její oči se náhle rozšířily a byly ještě krásnější.
"Budu ji muset políbit! Heleninu prapra… prababičku!" zahořekoval jsem a přitiskl si ji rezignovaně k sobě.
Ale Marcela mě odstrčila a rozšířenýma očima se dívala někam za mě. "Co to je?" zašeptala užasle.
Otočil jsem se. Z údolí vyšlehly tři modrozelené paprsky a zabodly se do oblohy. Po deseti vteřinách zhasly. Zůstaly po nich tři žluté disky
s červenými okraji. Daly se do pohybu a se vzrůstající rychlostí vyrazily k severu.
"Létající talíře!" vydechla Marcela.
"Ano," řekl jsem. "Poslední pokus dr. Alexe."
"Kdo to je?"
Než jsem stačil odpovědět, vyšlehly z údolí další tři paprsky. V následujících deseti minutách se na tmavé obloze zformovalo ještě dvanáct trojic létajících talířů. Všechny odlétly k severu.
"Připrav se k návratu," upozornil mě Eda. "Za dvacet minut nám na čtvrt hodiny otevírají průchod transčasovou bariérou."
Přikývl jsem a zachmuřil se. Pohled na létající talíře byl úchvatný, ale něco se mi na nich nezdálo. Bylo jich hodně, příliš mnoho najednou… a náhle jsem pochopil temný záblesk v očích dr. Alexe, když hovořil o svém posledním pokusu.
Za necelou hodinu vypukne třetí světová válka.
Uchopil jsem Marcelu za paži a ukázal na údolí. "Utíkej po téhle pěšině dolů! Po třech stech metrech narazíš na soukromou silnici! Dovede tě k domu dr. Alexe!"
Marcela na mě udiveně pohlédla. "Proč bych tam měla utíkat?"
"Zazvoň u brány a řekni Scarlanimu, ať tě okamžitě spojí s dr. Alexem! Scarlani má v kapse přenosnou vysílačku! Kdyby se zdráhal, řekni mu, že neseš vzkaz od Lindy!"
"Ale já žádnou Lindu neznám," bránila se Marcela. Chtěla protestovat, ale naléhavost v Danově hlase ji zmátla.
"Dr. Alexovi řekni, že pro Terrella jsi Linda a že ho prosím, aby tě do rána bezpečně ukryl! Co nejbezpečněji, rozumíš?"
"Rozumím," řekla Marcela a zadívala se na mě. Potom ustoupila o krok a rozhodně zavrtěla hlavou. "Ale já nikam nepůjdu. Nejsem blázen. S tebou jsem přišla a s tebou taky odejdu. Ne sama."
"Hrozi ti strašné nebezpečí! Zachránit tě může jedině dr. Alex! Máš necelou hodinu, aby ses tam dostala!"
Marcela se na mě dívala a pomalu kroutila hlavou. Pak se otočila a začala opatrně sestupovat k pobřeží. Věděl jsem, co si o mně myslí, ale nemohl jsem jí říct pravdu. Za žádných okolností jsem jí nesměl prozradit budoucnost.
"Marcelo, vrať se!" vykřikl jsem. "Jde ti o život!"
Ani se neohlédla. Bílé šaty zmizely mezi keři.
Eda za ní vyslal dávku zneklidňujícího antipsíneuronového záření.
V momentě byla zpátky. "Někdo tam je!" ukázala ustrašeně do křoví. "Chce mě zabít!"
"Říkal jsem ti to. Utíkej k dr. Alexovi, on tě zachrání!"
Rozběhla se na opačnou stranu. Spadl mi kámen ze srdce, začínal jsem si uvědomovat tlak času. Zanedlouho může být pozdě, protože soukromá cesta k domu dr. Alexe je dlouhá bezmála dva kilometry.
Ale Marcela se po několika krocích zastavila. Zadívala se do tmy před sebou a rychle se vrátila. "Dane, já se bojím," zakuňkala a viděl jsem, že se celá chvěje strachem. "Prosím tě, pojď se mnou!"
Promítl jsem si v mozku přesný čas. Do otevření průchodu transčasovou bariérou už mi ho moc nezbývalo. Přemlouvat Marcelu nemělo smysl, třásla se jak osika a bez přestání se dívala kolem sebe. Eda to trochu přehnal. Popadl jsem ji za ruku a seběhl s ní z kopce.
Na křižovatce jsem jí ukázal směr. "Počkám tady. Kdyby tě chtěli pronásledovat, tak je zadržím. Ty zatím utíkej, co ti síly stačí!"
"Co když jich tam bylo víc?"
"Neboj se, poradím si."
"Přijdeš za mnou?"
"Přijdu," řekl jsem a spěšně ji políbil. "A teď běž."
Rozběhla se a na silnici se rozeznělo rychlé staccato jejích podpatků. Po několika krocích umlklo. Myslel jsem si, že se zas vrací, ale zouvala si střevíčky, aby se jí lépe utíkalo.
"Nezapomeň říct dr. Alexovi," zavolal jsem za ní, "že jsi pro mě Linda a že tě má schovat!"
"Nezapomenu!" odpověděla a znovu se rozběhla. Eda za ní vyslal další, tentokrát velmi slabou dávku zneklidňujícího záření a pleskání bosých nohou na asfaltu se zrychlilo.
Díval jsem se za ní, dokud bílá skvrna jejích šatů nezmizela ve tmě. "Snad to stihne," pomyslil jsem si.

"Určitě," odpověděl Eda. "Je to přece tvá prapra… pratchyně."

Eda mě uzavřel do silového pole. Pomocí energoprovazů mě přenesl přes návrší a vysadil na pláži.
V restauraci ještě hrála hudba. Čtyři muzikanti v bílých košilích a černých kalhotách vypadali spíše jako číšníci a snažili se vymačkat ze svých nástrojů tango, přestože už padali únavou. Na malém parketu se v zakouřeném vzduchu mačkaly dva tucty párů, jeden mladší muž ve žlutém tričku se sotva držel na nohou. U stolu v koutě se nějaký tlouštík cpal špagetami s rajskou omáčkou, která mu ukápla na košili, aniž si toho všiml. Na parkovišti se za stříbrným saabem něco pohnulo. Vlasatý mladík tam k sobě vášnivě tiskl dívku, které byly vidět jen ruce kolem jeho šíje.
Brouzdal jsem se pískem, který mi padal do bot, takže jsem se musel zastavovat a vysypávat ho. Na výběžku pod skalou jsem se posadil, měl jsem ještě tři minuty čas. Díval jsem se na vlny, které se s lenivým šuměním převalovaly u břehu, ale před očima jsem měl jadernou apokalypsu, jež se zanedlouho nad Zemí, krásnou modrou planetou, rozpoutá.
Někde blízko mě zapípal ze spaní pták. V dálce zaštěkal pes a z parkoviště se ozval dívčí smích. Ještě byl mír. Závan větru přinesl dětský pláč.
Vyskočil jsem. "Edo, okamžitě odvysílej vládám celého světa varování, aby nezačínaly válku, a informuj je o dr. Alexovi!"
"První ustanovení zásad Planetárního ústavu pro výzkum perspektivní historie a druhý bod odstavec jedna předpisů osmnáctého oddělení Interplanetárních bezpečnostních sil výslovně zakazuje jakýkoliv zásah do minulosti," odpověděl kvazimozek.
"Kašlu na předpisy a ustanovení!" vybuchl jsem. Dítě pořád plakalo. "Za dvacet minut vypukne nejstrašnější válka v dějinách lidstva! Zahyne sedm miliard lidí! Až skončí, osmdesát let se budou rodit zmrzačené děti! Musíme tomu zabránit! Odvysílej, co jsem ti přikázal!"
Eda chvíli mlčel. "To nepůje," ozval se pak.
"Proč by to, u všech čertů, nemělo jít!"
"Lidé používají ke spojení rádiové vlny. My už ne."
Byl jsem bezmocný. Klesl jsem na plochý kámen a svěsil hlavu. "První rakety odstartovaly," oznámil Eda. "Vracíme se?" Nezbylo mi než přikývnout.

Sergej Vetkin seděl za psacím stolem a pozorně naslouchal.
"Takže nyní s určitostí víme," shrnul jsem své hlášení. "co bylo bezprostřední příčinou rozpoutání třetí světové války. Létající talíře letěly nejprve k severu, potom se rozdělily a snesly nad vybranými objekty, pravděpodobně vojenskými základnami, ale to není koneckonců důležité. Vyzářily přebytečnou energii a to, co se nacházelo pod nimi, shořelo na popel."
"Zasažené státy se právem domnívaly," přikývl Sergej, "že se jedná o útok jižní konfederace, rasistické jižní Afriky sdružené s reakčními latinskoamerickými vojenskými diktaturami, které převzaly mnohé z Hitlerova odkazu. Ve zprávách agentů mnoha zemí se již delší dobu vyskytovaly narážky na tajnou zbraň, kterou prý jižané vyvíjeli, ale nikdo nevěděl nic určitého."
"Potom byla zasažena základna Fort East Eagle a došlo k mohutné jaderné explozi," pokračoval jsem. "Postižené země se rozhodly k energické a účinné protiakci."
"A jakmile odstartovaly první rakety s nukleárními hlavicemi," uzavřel Sergej, "nedalo se už ničemu zabránit."
Vstal jsem, přistoupil k oknu a zadíval se ven. Pětadvacet čtyřletých dětí, holčičky v červených šatičkách a kluci v modrých hracích kalhotkách a s odřenými koleny, naskakovalo jedno po druhém na pohyblivý chodník. Mladá učitelka s dlouhými černými vlasy, tak trochu připomínající dívku na portrétu v podzemní jeskyni, jim pomáhala. "Nikoho nenapadlo," řekl jsem, "že jde o poslední pokus dr. Alexe, který se chtěl jižní konfederaci pomstít. Za to, že mu zabili ženu, kterou miloval."
"Ta jeho nesmyslná pomsta stála sedm miliard lidských životů," řekl Sergej zamračeně.
Otočil jsem se. "A Lindina smrt - ta nebyla zbytečná?"
Sergej se na mě udiveně podíval.
Uhnul jsem očima a přejel si rukou po obličeji. "Promiň, trochu mě to vzalo," řekl jsem. "Máš samozřejmě pravdu. Ale příště mě na podobnou výpravu neposílej. Bylo to hrozné."
"To ti věřím," řekl Sergej. Vstal, přistoupil ke mně, položil mi ruku na rameno. "Chápu, jak ti je. Ale mám pro tebe ještě jednu informaci. Zjistili jsme, že generální štáb jižní konfederace vypracoval plán rozsáhlé provokace, který by mu dal oprávnění k útoku proti severním sousedům. Byly by použity superradiační kvantové bomby svržené z družic, jejich výroba už běžela na plné obrátky. To byla ta tajná zbraň, po které pátrali agenti tajných služeb."
"Tím chceš říct, že by k té válce stejně došlo?"
"Ano. Dr. Alex svou pomstou jen uspíšil chod událostí. Možná že udělal dobře, protože síly byly v té době vyrovnány." Vrátil se za stůl a posadil se. "Lidstvo bylo tehdy ještě mladé a nezralé. Aby dospělo, muselo podstoupit nejtěžší zkoušku. K té válce muselo dojít."
"Mýlíš se, Sergeji," řekl jsem. "K té válce dojít nemuselo. Kdyby lidem opravdu záleželo na míru, poradili by si nejen s dr. Alexem, ale i s generály jižní konfederace."

Přímým přenosem ze soudní síně
Pavel Kosatík
"Dobrý den, naši zkrácenou reportáž zahájíme popisem soudní síně. Dnes odpoledne je doslova nabita k prasknutí… Lidé se tísní v dřevěných lavicích, strkají se v uličkách a v hroznech sedí i na okenních parapetech. Přestože se v

přetopeném sále špatně dýchá a všichni návštěvníci musí sedět v kabátech, panuje zde čilý ruch a všude kolem lidé hlasitě diskutují.
Dnes projednávaný případ je, jak víte, svého druhu zcela výjimečný a nebylo ani třeba publicity v našich sdělovacích prostředcích, aby se na něj soustředil tak mimořádný zájem veřejnosti. Lidé jsou pobouřeni, rozvášněni, ochotni snad i lynčovat provinilce, kterého soudní zřízenci dosud nepředvedli k výslechu z obav před vzrušeným davem. Výslech se uskutečnil před malou chvílí ve vedlejším sálku a do soudní síně byl přenášen reproduktorem. I tak byl přerušován častými výkřiky. Veřejné mínění je zcela proti obviněnému a žádá nejvyšší trest. Jakkoliv se včera obhájce snažil, bylo zřejmé, že jeho řeč je balancováním nad propastí a předpokládaný rozsudek sotva může změnit, neboť masové vraždy se trestají přísně. V tomto případě o to přísněji, že obžalovaný sprovodil ze světa svou zákonnou manželku a obě dcery, a to způsobem nad jiné odporným, děsícím svou mimořádnou bestialitou. Představíme-li si kohokoliv z nás na místě oněch tří nešťastnic, jímá nás hrůza. Tento čin má však rovněž obrovský společenský dopad: pro určité osoby se může stát návodem k opakování, neboť prostředky, jakých vrah užil, jsou relativně snadno dostupné a při jen trochu obezřetnějším počínání, než jakého se dopustil obžalovaný Kepes, jsou prakticky nezjistitelné.
Že lze do minulosti transponovat předměty o velikosti takřka lidské postavy, je známo. Obdobného principu je dlouhá léta používáno ve službách vědy při některých expedicích historiků či geologů. Tyto cesty však doposud nepřekročily rámec experimentů a běžným domácím časovým transportérem jich nelze dosáhnout, především kvůli vysoké energetické náročnosti.
Pro Kepese však technické řešení problému nebylo tak složité, a to především proto, že dlouhá léta pracoval v Institutu pro pohyb časem, kde měl k dispozici všechny existující materiály včetně záznamů o pokusech provedených na celém světě. Jistou roli zde sehrály i poměrně malé postavy všech tří žen.
V žádném případě však Kepesův čin nelze nazvat experimentem. Především Kepes sám je rozhodně proti tomuto označení a jeho jednání rovněž ukazuje na jasný úmysl (do počítače výslovně zakódoval příkaz Pouze tam a po uskutečněném přechodu narušil některé důležité spoje, takže nešťastnice nelze znovu vypátrat). Kepes odmítá sdělit pohnutky, které ho k činu vedly. Provedené psychiatrické a psychologické vyšetření skončilo v podstatě negativně, avšak zjevné uspokojení, které Kepes otevřeně dává najevo, a naprostá absence výčitek svědomí hovoří výmluvně o jeho psychické deviaci.
Ovšem to už se otvírají dveře a do sálu vchází porota. Dav vzrušeně vstává, netrpělivě šumí, rozléhají se výkřiky. Porotci se usazují na svá místa, vstává prokurátor a klade stěžejní otázku: dohodla se porota na vině či nevině? Vzrušení v sále dostupuje vrcholu. Jeden porotce po druhém předstupují před mikrofon. Všichni pronášejí totéž slovo: vinen. Dav si oddechl.
Eskorta soudních zřízenců, kteří jsou dnes mimořádně ozbrojeni, přivádí do sálu obviněného. Je to zvláštní podívaná. Stěží byste uhodli, že v osobě tohoto nenápadného muže se skrývá trojnásobný vrah, jakého dějiny světa ještě nepoznaly, vrah, jehož čin se nedá srovnat s ničím podobným. Kepes je však klidný, dokonce se nepatrně usmívá a tak si razí cestu hlučícím davem. Konečně se ocitá před porotou.
Soudce usedá, ale to už v jednom rohu zavíří potlesk a jako bleskem prokurátorově závěrečné řeči. Celou ji najdete v zítřejších novinách, obsahuje kromě odsouzeni Kepesova činu především varování a výzvu k veřejnosti, to už se však znovu stupňuje nesouhlasné mručení přítomných diváků, a tak prokurátor projev končí. Konečně přichází vyvrcholení. Soudce povstává a čte rozsudek. Zločinec Kepes je odsouzen!
Soudce usedá, ale to už v jednom rohu zavíří potlesk a jako bleskem zachvátí celý sál. Všichni přítomní stojí a nadšeně skandují, zapomenutý Kepes je mezitím odváděn ven. A to je, vážení přátelé, konec naší reportáže ze soudní síně. Na dalším programu jsou nyní reklamy. Loučíme se s vámi s příjemným uspokojením, že spravedlnosti bylo učiněno zadost. Utrpení nebohé Xantipy, Messaliny a Agrippiny Kepesových je pomstěno."

Křižovatka
Václav Halbich
Ach ano, sny, pomyslela si hraběnka Dachsteinová, to je to pravé. Sny jsou moje dětství. A na dětství se nezapomíná. Na tajné sny, na výlety daleko za palácovou bránou. Ale kterým směrem?
Brzy o nich přestala mluvit.
"Co to plácáš, dítě?" zlobila se matka, "jaké domy? Jako salzburský hrad?"
"Ale ne, mamá, vůbec ne, úplně jiné!" Opravdu, ta města v ničem nepřipomínala Prahu nebo Vídeň, ani Salzburg, kde domy šplhají po skalách jako kamzíci. Rostla z rovin, obrovité válce dotýkající se hvězd. Nikdy se k nim nepřiblížila natolik, aby rozeznala detaily na fasádách. Ale detaily tam určitě byly, snad řady balkónů nebo oken, někdy jako by se za nimi mihla lidská silueta. Ano, to bývalo tehdy, když ve městě zaplál gigantický oheň, stoupal vzhůru, stále výš a výš, kam žádný pták nedoletí. Pak viděla nejjasněji.
"Vaše Jasnosti," stěžovala si guvernantka, "zase se nechce učit! Prý je moc unavená, chce jít spát."
"Dítě, dítě," matka měla vyděšené oči, když ji brala za bradu a pátrala ve tváři po známce nemoci. Dítě sklánělo hlavičku a přivíralo víčka. Ovšemže se jí vůbec nechtělo spát. Chtěla být ve svém městě, alespoň jednou nahlédnout za neproniknutelnou fasádu, když plane letící oheň.
"Ach, Alberte," plakala kněžna manželovi na rameni, "das ist nicht möglich. Je jí pět let a je skoro tak veliká jako já. To nemůže dobře skončit."
"Das macht nichts," chlácholil ji manžel, "zarazí, uvidíš, že zarazí!"
Několikrát se zeptala: "Kdy? Kdy proboha zarazí ten překotný růst!?!" ale pak jen krčil rameny a neurčitě se usmíval. Malíř byl skutečný mistr. Zachytil ten nejistý úsměv vskutku dokonale, hraběnka Dachsteinová svírala miniaturu v dlani, v suchých, kostnatých prstech pokrytých prsteny, miniaturu na slonové kosti s nejistým úsměvem svého otce

mrtvého už čtyřiašedesát let. "A co tenkrát takových malířů bylo! Ne, takoví se už nerodí! Ne, opravdu ne!" potřásla hlavou, jako by se o tom potřebovala přesvědčit. Nebyla si tím tak docela jistá. Možná byl právě tenhle malíř výjimkou, nejistý úsměv na tváři říšského knížete nepředstavoval zrovna to nejlepší doporučení pro mladého talentovaného portrétistu. Vlastně už o něm nikdy neslyšela. "Skvělé, opravdu skvělé!!!" řekla matka a nechala se portrétovat od Španěla, který dostával zakázky z císařského dvora. Rubínové náušnice mezi rubínovou čelenkou a rubínovým náhrdelníkem, ruce obtěžkané rubíny svírají lem roucha. Ruce se bezesporu vydařily, buclaté bílé ruce, které ji brávaly za bradu. Strach na portrétu nebyl, ty lehce vyvalené modré oči hleděly prázdně a do prázdna. Knížecí portrét! "Skvělé, opravdu skvělé!!!" řekl otec, ale musel přece vědět, že lže. Strach, to neustálé, většinou neúspěšně zakrývané trnutí, to byl přece nejvlastnější matčin rys. To byla matka!

Oči profesora Schwerta, špička kupole Světového sportovního střediska a slunce - tři body na jedné přímce. Nejhezčí chvíle celého dne, myslel si profesor, přestože si na lyrické úvahy příliš nepotrpěl. Také to žádná lyrika nebyla, věděl, že během několika minut slunce zapadne a profesor Maximovič v devatenáctém poschodí se jako vždycky rozzuří. A tohle vědomí ho blažilo. O sportu si myslel své, ty nadšence, co neustále kříší polozapomenuté hry, honí po umělém trávníku míč, aby ho pouze hlavou nebo nohama (neuvěřitelný nesmysl!!!) dopravili do souperovy sítě, nebral vážně. Ale svět to nepoznal, svět byl přesvědčen, že profesor Schwert horuje pro pálky, puky a sítě stejně jako pro stroj času. Profesorka Ngo-bien-Cenová nebyla svět a své myšlenky si většinou nechávala pro sebe. Jen jednou se podřekla a vyvolala na tváři profesora Schwerta pobavený úsměv: "Vy nemáte mozek vědce, vy máte mozek intrikána!"
Všichni mu tenkrát blahopřáli. Nejprve profesor Maximovič skoro hodinu hřímal o tom, že na projektu Světového sportovního střediska je naprosto jasně vidět poměr mezi tím, jakou pozornost věnuje Světové shromáždění rozvoji vědy a rozvoji sportu. Světové sportovní středisko mělo být dvakrát tak vysoké a mělo zabírat dvakrát tak velký pozemek než Světové středisko věd. Pak vystoupil profesor Schwert. Ocenil vtip přímé úměry zmíněné váženým kolegou, přidal svůj vtip o tom, že do kopané jaksi nemůže proniknout miniaturizace, dál mluvil asi deset minut a jeho řeč vyzněla tak, že právě sport a umění je to, co svět v současné době potřebuje. Profesorka Ngo-bien-Cenová se nejprve v duchu podivila, proč do diskuse o Světovém sportovním středisku plete umění, ale hned ji napadlo, že profesor Schwert už asi něco ví o artinech, přestože šlo o supertajnou věc. Utajení se týkalo i místopředsedů Světového střediska věd. A pak mu řekla, že je intrikán. Okamžitě věděl, oč jde, i když tohle slovo už nikdo nepoužíval a jen nejpodrobnější naučné slovníky worldštiny je uváděly. Za tři dny nato schválilo Světové shromáždění projekt Světového sportovního střediska a za rok začalo profesoru Maximovičovi zapadat slunce o půl páté.
Když Martin vstoupil do pracovny profesora Schwerta, obklopovala ještě kupoli Světového sportovního střediska oranžová záře, takže vyhlíželo jako nějaká obrovská hlava se svatozáří. Něco z toho světla dopadalo i na hlavu profesora Schwerta. Nevypadal však ani trochu jako svatý. Mlčky ukázal k protějšímu křeslu. Martin se posadil, křeslo se okamžitě vytvarovalo podle jeho těla a mírně ztuhlo. Trochu ho to polekalo, ne, na takovéhle pohodlí nebyli na stacionárních družicích zvyklí. Schwert podotkl suše a jakoby mimochodem: "Je to dobré na páteř, dokonce nejlepší," a pak ještě chvíli zíral do papírů.
Martin byl trochu nervózní, třebaže si to nechtěl přiznat. Místopředsedů Světového vědeckého střediska bylo dvě své devadesát šest, o některých to věděl každý, byli jedineční a nezaměnitelní. Někteří se člověku trochu pletli, zvlášť když se jeden jmenoval Jones a druhý Johnson. Některé znalo jen pár zasvěcenců. Profesor Schwert patřil do první skupiny a v ní tvořil podskupinu - extratřídu. Dá se však mluvit o podskupině, když jste v ní docela sám? Určitě to bude programem! přesvědčoval se Martin, znepokojovalo ho, proč se o tom potřebuje přesvědčovat. Dvoustá devadesátá třetí světová laboratoř - Stroj času - vznikla před dvanácti lety a strhla na sebe pozornost celé světové veřejnosti.
"Módní záležitost," skřípal zuby profesor Maximovič, ale která móda zůstane módou dvanáct let?
Profesor Schwert zvedl hlavu a vyrušil ho z úvah. Martin nikdy nebyl ve Světovém shromáždění ani při plenárním zasedám Světového střediska věd, nemohl tušit, že profesor Schwert dokáže zdvihnutím hlavy vyrušit z úvah obě slavná fóra. A tady byl sám. Okamžitě si uvědomil, proč se potřeboval přesvědčovat. Jistě, varovali ho. Smál se těm slovům o síle osobnosti. S plánem souhlasil, riziko bylo sice velké, ale vzal ho na sebe na základě svého svobodného rozhodnutí. Teď věděl, že i kdyby sem přišel jako protivník a zapálený odpůrce, jeho obrana by se zhroutila jako domek z karet. Ten člověk měl v očích sílu, jaké neodolá žádné předsevzetí a žádná obrana. Trochu ho zamrazilo. Lidé si dávno přestali hledět do očí, při hovoru skláněli hlavu a dívali se jeden druhému někam přes rameno, do světelných stěn uklidňujících barev.
"Seznámil jste se s programem?" zeptal se Schwert. Martin kývl. "Podrobně a pozorně?" na Schwertově tváři se objevilo něco jako úsměv. Martin znovu kývl. Nad programem strávil dva měsíce včetně několika bezesných nocí, kdy se rozhodoval. Teď věděl, že mohl klidně spát, ty oči by rozhodly za něj. "V programu jsme nic nezastírali," pokračoval Schwert, "riziko je pořád vysoké. Ze všech současných programů všech světových laboratoří největší! Zopakuji pár známých faktů. Ze šesti expedic se vrátily jen dvě. Expedice Všeobecné odzbrojení do jednadvacátého století a expedice Květen 1945. Karel Veliký, Meidži, Slon a Kolumbus skončily neúspěchem. Proti Karlovi jsem měl vždycky námitky." (Kdo ho ale mohl proti těmhle očím prosadit?) "Od počátku bylo známo, že čím větší časová vzdálenost, tím větší riziko neúspěchu. Jistě dobře víte, co je to neúspěch?"
Martin věděl. Za neúspěch expedice stroje času se nepovažovalo nesplnění zadaných úkolů, ale jen a jen to, že se expedice nevrátila. Zatímco první expedice Všeobecné odzbrojení přinesla vynikající výsledky a všichni čtyři její členové ji označovali za příjemnou procházku, druhá expedice, Karel Veliký, byla od počátku stíhána pochybnostmi a nedůvěrou. Ve Světovém shromáždění prošla těsnou většinou, řada expertů ji označila za troufalou, riskantní a někteří dokonce za zbytečnou. Nic se ovšem nesmí přehánět! "Možná riskantní, ale proč zbytečná?" zeptala se ve Světovém shromáždění nevinně profesorka De Grieouxová a odpůrci projektu žlutých a černých tváří pak horlivě vysvětlovali, že

nepřistupují k problému z kontinentálních pozic. Potom proniklo na veřejnost, že dalšími expedicemi budou Meidži a Slon. Karel Veliký prošel.
Expedice odstartovala z centra šedesátého sedmého obvodu evropského kontinentu Cách 6. 12. 2221. Vzdálenost čtrnáct set devatenáct let měla překonat za dva roky devět měsíců a dvacet sedm dní. Nebylo pochyb, že zeměpisné určení místa startu bylo správné, historické centrum obvodu Cáchy se dochovalo poměrně dokonale. Přesné stanovení místa startu bylo nezbytné, neboť členové expedice měli po přistání velmi omezený akční rádius. Několik kilometrů. Ač to zní neuvěřitelně, směli se pohybovat pouze vlastní energií - chůzí anebo jet na koních, pokud je tam někde na začátku devátého století seženou. Mohli s sebou ovšem vzít dopravní prostředky třiadvacátého století. "Vyloučeno!" řekla profesorka De Grieouxová ve Světovém shromáždění, "jen člověk a kůň nevzbudí pozornost."
Doba pobytu - sto dvacet hodin. "Je to úměrné nákladům, riziku, našim omezeným možnostem na začátku třiadvacátého století?" hřímal ve Světovém shromáždění profesor Maximovič. Nikdo nevěděl. Pro expedici Karel Veliký bylo zvoleno zrychlení jedna ku pěti stům ne proto, že by větší zrychlení nebylo technicky možné, ale všechny světové zdravotnické laboratoře se shodly na tom, že jedna ku pěti stům představuje maximum pro lidský organismus. A na čem se shodnou zdravotnické laboratoře, nikdo nevyvrátí. Lépe řečeno: nikdo se neodváží. Pak by mu to hodili na krk. Slova "lidský organismus" znějí pořád trochu jako zaklínadlo. "Pro pouhých pět dní?" kladl otázku opravdu důrazně profesor Maximovič.
Ještě před vznikem samostatné světové laboratoře Stroj času, kdy na této myšlence pracoval Schwert napůl tajně v dvousté jedenácté světové laboratoři - Neojaderné - a kdy vyřešil zpětný pohyb časem, se zdála reálná i myšlenka, že stroj času bude schopen pracovat při minimální ztrátě energie, že jeho neojaderné články třetí generace budou schopny zpětně absorbovat téměř veškerou energii, která se v obrovském množství uvolňuje do prostoru při startovacím a brzdném manévru. Zatímco Světové shromáždění a světová veřejnost přijaly zprávu o zpětném pohybu časem se značnou nedůvěrou a o reálnosti této myšlenky je přesvědčil teprve úspěch expedice Všeobecné odzbrojení, zdála se otázka absorpce energie zcela podružná a okrajová. Koneckonců u meziplanetárních letů byla s úspěchem vyřešena už před třiceti lety. Jenže experimenty prokázaly, že si nelze plést Venuši s Ludvíkem XVI. Pokusy se strojem času, kdy mělo být zachyceno padesát procent uvolněné energie, ukázaly, že během jedné setiny vteřiny nezbude ze stroje času vůbec nic, že se doslova vypaří a s ním i neojaderné články a samozřejmě všechna energie. Při pokusech s dvacetiprocentní absorpcí energie nacházeli zaměstnanci dvousté devadesáté třetí světové laboratoře - Stroj času - v tříkilometrovém hermetickém tunelu ohořelé zkroucené trosky. Reálná se nakonec ukázala absorpce dvou až tři procent uvolněné energie. To samozřejmě nestálo za řeč. "Nestojí to za řeč!" tak doslova to řekl ve Světovém shromáždění profesor Maximovič.
Schwert se nevzdal. Startovací fáze stroje času trvala asi minutu, spotřeba energie při ní byla asi desetitisícinásobně vyšší než při pohybu časem při zrychlení jedna ku třem stům. Po dvou letech usilovné práce dokázal Schwert, že tato energie může být stroji času dodána ze startovací rampy a neojaderné články na palubě stroje se zapnuly automaticky až minutu po startu. Brzdicí manévr nebyl zdaleka tak náročný. Spotřeba energie činila asi stonásobek spotřeby při běžném provozu, ale celá brzdicí fáze měla u Karla Velikého trvat dvacet dní. I naprostým laikům, kterými řada obyvatel Země i osídlených planet zůstala přes všechny vzdělávací akce, bylo jasné, že stroj času se prostě nemůže zastavit. Pak by se členové expedice do smrti odívali do vyšívaných rouch, což neměli v úmyslu. Na jiná než vyšívaná roucha se vůbec neodvažovali pomyslet.
Neojaderné články, které představovaly maximální zatížení stroje času (Maximovič říkal maximální, Schwert optimální), tvořily zdroj energie na šest let a čtyři měsíce. Na šest let a čtyři měsíce běžného provozu. Světové shromáždění trvalo samozřejmě na určité rezervě. A tak zbylo sto dvacet hodin. Pět dní na to, aby expedice Karel Veliký slovem i obrazem zachytila začátek devátého století. Tu dávnou temnou nemilosrdnou dobu. Měli snímat všechno, architekturu, oblečení, jazyk, všechno, k čemu se dostanou, neboť všechno může být důležité. Diskrétně a nenápadně, aby je neušlapal rozvášněný dav. Zajisté to byl extrém! Vystavit stroj času při druhé expedici maximální zkoušce, i Schwert nesouhlasil. Ale nadšení profesorky De Grieouxové nakonec zachvátilo většinu Světového shromáždění.
Bezprostředně po přistání ztratila expedice se Světovým střediskem věd spojení a to už nikdy nebylo obnoveno. Stejně skončily i expedice Meidži a Slon, obě pokládané za solidní a bezpečné, startující z různých míst Země ve stejný den do roku 1868. Pátá expedice, Květen 1945, přinesla jednomu z členů hladký průstřel nohy, a jinak plný úspěch, který povzbudil romantiky ve Světovém středisku věd i ve Světovém shromáždění k expedici Kolumbus. Skončila katastrofou. Tak tohle všechno prolétlo Martinovi hlavou při profesorově otázce. Na tváři se mu usadil trochu rozpačitý úsměv. Rychle ho potlačil. Sherlock ho vybral, nemá právo na rozpačité úsměvy. Obrovský počítač zabírající celý pátý suterén Světového střediska věd, lidově zvaný Sherlock, shromažďoval a vyhodnocoval informace o všech obyvatelích Země a osídlených planet. O jejich fyzických a povahových rysech, rytmu srdce, inteligenčním kvocientu, vzdělání, praxi atd. atd. Měl plnou důvěru Světového shromáždění.
Schwert znovu zdvihl hlavu. "Profesor Ayala se omlouvá, jistě víte proč." I to Martin věděl. Profesor Ayala, vedoucí dvousté devadesáté šesté světové laboratoře - Artiny - se zhroutil z přepracování. V laboratoři ho zastupovala profesorka Ngo-bien-Čenová, ale Schwert rozhodně netoužil, aby ho zastupovala i tady. Ne, toho intrikána jí nezapomene. "Mám souhlas profesora Ayaly, abych mluvil i jeho jménem," dodal na vysvětlenou. Martina rozhodně nenapadlo o tom pochybovat. "Ovšem, milý příteli," Martina měl laskavý tón a "milý příteli" varovat, ale viděl Schwerta z očí do očí poprvé v životě, nevarovalo ho nic, "program Artiny není jediný, který má vaše expedice plnit."
Tak to byla novinka, Martin údivem otevřel ústa, ale Schwert ho předešel: "Jde o program, o němž jaksi nechceme, aby pronikl na veřejnost. Jde o program, jak bych to řekl…," Schwert zapřemýšlel, ve skutečnosti to slovo dávno věděl, "intimní!" Intimní, intimní? horečně přemýšlel Martin, slovník u sebe neměl a Schwert se tvářil, jako by to bylo zcela běžné slovo. Možná bylo, ale na stacionárních družicích už dávno vyšlo z módy. "Ten program jsme nazvali Dítě,

"pronesl Schwert překvapivě vysokým a jasným hlasem a jako by si oddechl, že už to má za sebou. Chvíli Martina nic nenapadalo. Pak se vyděsil. Věděl jen, že expedice má být dvoučlenná, ale svého partnera dosud neznal. Proboha, snad mi nechtějí nacpat do stroje času nezletilce, aby sledovali jeho vývoj!?! Nic horšího mu na um nepřišlo. Schwert se otočil k spojovacímu pultu, zmáčkl žlutý knoflík a řekl velmi zdvořile: "Smím prosit?" Tvářil se poněkud provinile. Zřejmě na to nechtěl být sám.
Po malé chvíli vstoupil do místnosti profesor Singh. I toho Martin znal (rozhodně patřil do první skupiny), a aniž věděl proč, necítil nad tímhle setkáním žádnou radost. Ještě včera by se nadýmal pýchou. Profesor Singh řídil třicátou sedmou světovou laboratoř - Genetickou.
Singh se posadil, hověl si v křesle opravdu velmi nenuceně.
"Pan Dvořáček už ví?" zeptal se Schwerta. "Napůl," odpověděl Schwert a oběma místopředsedům Světového střediska věd zacukalo kolem úst potlačovaným veselím.
"Jak jistě víte," obrátil se Singh k Martinovi, "plnily všechny expedice stroje času i úkoly naší laboratoře. Vezly s sebou oplodněné zárodky blech, much, potkanů a tak dále." To "a tak dále" Martinovi nic neřeklo, žádní jiní živočichové se mu nevybavovali. "Výsledky obou úspěšných expedicí nás opravňují k závěru, že vývoj zárodku ve stroji času je normální!!!" (Za tímhle slovem jako by Singh udělal tři vykřičníky.) "A tak bychom se rádi pokusili o sledování vývoje lidského zárodku." Martin pokrčil rameny, zkumavky navíc ho nevyváděly z míry. Všechno přece obstarají roboti! "Budete mít k dispozici porodního robota, poporodního robota, hygienického robota, krmícího robota a lékařského robota dvacáté sedmé generace. Porodní a poporodní robot jsou naprosté světové unikáty, zkonstruované speciálně pro tuto expedici." Mělo to Martina bezpochyby nadchnout, Singh na to měl ostatně právo, světové unikáty nepotkává člověk každý den, ale Martin žádné nadšení necítil. Ano, ještě včera by pýchou praskl. Měl pocit, že by se měl stydět.
"Rádi bychom…" suverénní Singh se rozpačitě drbal na nose, suverén Schwert za uchem, "…rádi bychom, aby početí a vývoj zárodku probíhaly zcela přirozeně, zcela a naprosto přirozeně!!!" Nu a proč ne, myslel si Martin, já se vám do toho míchat nebudu! Singh a Schwert se po sobě podívali, Singh si už podesáté lehce odkašlal. "Zřejmě nám pořád nerozumíte," řekl velice laskavě, "přirozenou cestou míníme vývoj v ženském těle." Bylo to jako rána pěstí. Cože? letěly Martinovi hlavou myšlenky, s tímhle se přece přestalo už před sto lety! Veškerý vývoj lidských zárodků probíhá v genetických laboratořích! "To mám mít za partnera…, jak se to jmenuje, ksakru…, těhotnou, ano těhotnou ženskou?" Poslední větu vykřikl nahlas, a vznášela se v místnosti jako výčitka. Byl to opravdu vyčítavý tón. "Ale příteli," pravil Singh ještě o něco laskavěji, "proč to rozčilení? Porod a všechno ostatní obstarají přece roboti!" "No ano," Martin cítil, jak vlna opadá, "všechno obstarají roboti!" Němě zíral Singhovi do tváře. A Singh mlčel, neodvážil se ani zakašlat. Pak se otočil ke Schwertovi a díval se na něj tak prosebně, jak to žádný jiný vedoucí světové laboratoře nedokáže. A Schwert vyhověl. "I početí musí být naprosto přirozené!" oznámil suše a odvrátil tvář. Deset vteřin bylo ticho, naprosté tíživé ticho. Pak Martin ucítil, jak se mu někde v mozku, hluboko jako na dně oceánu, rozsvěcuje červené světlo a varovně bliká. V tu chvíli si vybavil ten starý film, který jim v internátě tajně promítali ze starého aparátu. Dáma odhazuje jednotlivé kusy oděvu, až je zcela a naprosto neoblečená, i ten muž je velmi spoře oděn, cení zuby pod černým knírem a ve tváři má výraz, jako by objevil nový zdroj energie, dáma se pokládá, rozprostírá nohy a ten muž… "Ne!!!!" vykřikl Martin a vyskočil z křesla, "tohle já přece vůbec neumím!!!" zůstal stát uprostřed místnosti. Singh se probral první. "Jak to, že to neumíte? Jen jste to nikdy nezkusil!" neustále zvyšoval hlas. "Jste jedním z mála mužů, kteří jsou toho ještě schopni! Sherlock se nemýlí!!!" také vyskočil z křesla a položil Martinovi ruku na rameno. Stáli tam jak truchlící pozůstalí. "Smím prosit," řekl Schwert do svého pultíku.
Do místnosti vstoupila Helga.

Ne, ta chudinka opravdu nemá žádnou šanci, pomyslela si císařovna a na lehce zkřivených rtech se jí usadil takový malý úsměšek. Drobný, zlomyslný úšklebek. Jedna přeochotná dvorní dáma, která kněžnu nikdy nemohla vystát, se hlasitě zachichotala. Vypadalo to na všeobecné veselí. Ale císařovna zpražila dvorní dámu přísným pohledem.
Nastavila knížecí dceři ruku k políbení.
Chladnými rty se dotkla té ledové ruky.
Matka celou cestu domů v kočáře plakala.
Cítila jen naprostou prázdnotu, nezbylo místo ani na soucit s matkou, ani na vlastní sebelitování. Ostatně nic jiného se nedalo čekat.
Seděly v rohu sálu, nebylo to zrovna nejdůstojnější místo, ale na jiné neměla matka odvahu. Tanečníci vířili po parketách. Matka do ní strčila loktem a udělala ten naprosto jedinečný a nedefinovatelný pohyb, kterým chtěla naznačit, aby se udělala v křesle trochu menší. Jako by to pomohlo! A tak hrbila ramena a zakláněla hlavu, až svírala se zády skoro pravý úhel. "Proboha!" zašeptala na ni matka ostře, "narovnej se trochu, jsi jako hrbatá!" A tak se pomalu a nenápadně rovnala, jako už mnohokrát předtím.
Ne, nemůže říct, že vůbec netančila. Tanečníci to byli až příliš zkušení, samí otcovi vrstevníci, kteří měli ke knížeti nějaké závazky nebo je hodlali mít. A pak ovšem ten rytíř. Jistě to nebylo jen z pouhé zdvořilosti, měl docela milý úsměv, když přicházel potřetí. "Dcera je velmi unavena," řekla kněžna a řekla to velmi omluvně. Přesto, když odcházel, byl rudý ve tváři. "Ale mamá…," pokusila se namítnout. Matka zavrtěla hlavou: "Nemá to budoucnost!" Samozřejmě že věděla, že nemá, ale nešlo přece o budoucnost, šlo o tenhle večer. Matce šlo o budoucnost. Obrátila oči v sloup a zašeptala: "Rytíř?!?" takovým tónem, jako by šeptala "Podruh?!?" nebo "Kuchař u Thun-Hohensteinů?!?" Rozdíl tu pochopitelně byl. Ale matce obíhala žilami osmina císařské krve a obíhala razantně a všudypřítomně. I ve mně obíhá, pomyslela si hraběnka Dachsteinová, i já ji cítím.
Tím plesem debutantek skončilo dětství. Náhle a naráz. Anebo se už dřív pomalu vytrácelo, ubývalo snů o dalekých

městech a bezradných lékařů a přibývalo matčina beznadějného pláče. To už si hraběnka Dachsteinová nepamatovala, ale na ten večer nikdy nezapomene. Na úsměv dávno mrtvé císařovny, klapot koňských kopyt a matčin pláč. Od toho večera už sama neuronila ani slzu.
Když přišel hrabě Dachstein, ten prapodivný výhonek rvavého rodu, rodu, který začal z ničeho, malinký človíček se štíhlýma rukama, zasněným výrazem a hlavou plnou starých knih, sama mu naznačila, že by řekla ano. Koneckonců bylo jí pětadvacet, měla na to právo.
Matka na ni mávala almanachem. "Najdi mi tady nějaké Dachsteiny!!" křičela hystericky osmina císařské krve a almanach po ní hodila, "ty huso hloupá!!" "Tady," nalistovala klidně a ukázala prstem. "Anno Domini jeden tisíc sedm set devadesát pět," slabikovala matka zřetelně, jak jen jí rozčilení dovolovalo, a pak zavřískla: "To není žádný hrabě, to je koňský handlíř!!" Potom se rozplynula v nekonečném pláči.
Samozřejmě že měla trochu pravdu. I když úplně jinou. Do té doby evidovaly všechny v úvahu přicházející ženichy, kteří vyrostli nad sto sedmdesát centimetrů. Hrabě Dachstein normu zdaleka nesplňoval, nikdy se ho na výšku neptala, ale víc než půldruhého metru určitě neměl. Bylo to zcela absurdní a všechna šlechta se válela smíchy. Matka kupodivu přestala plakat. "Chci jen, abys byla šťastná," nějak se k ní ta prostá věta nehodila a musela ji stát hodně přemáhámí. Políbila matku na tvář. A pak už byla šťastná.
Ozvalo se zaklepání, vstoupil majordomus. "Hrabě Dachstein s chotí," ohlásil. Vstala, aby přivítala nejstaršího syna, prvního hosta na oslavě svých osmdesátých narozenin. Blížil se k ní po koberci, za ním poskakovala jeho titěrná ženuška. Byl poměrně vysoký, ale přesto se musel postavit na špičky a hodně se natáhnout, aby matku políbil na tvář. Zásadně se neskláněla. Nikdy se mu to nepodařilo bez lehkého zapotácení. Přesto to byl úctyhodný výkon. Hraběnka Dachsteinová měřila sto devadesát devět centimetrů.

"Je to naprostý nesmysl, říkat tomu Světové shromáždění, když desetina poslanců pochází z osídlených planet. Na příštím zasedání navrhnu změnu názvu!" pravil poslanec Mer-M3-2178 a pevně stiskl rty. Poslanec Mortimer-Fox rty nedůvěřivě zkřivil: "Obávám se, že s takovým návrhem nebudete mít příliš velký úspěch," jeho worldština zněla jako hudba. A oba poslanci se rozešli ve zlém.
Jistě, všichni byli nervózní. Společný program Světových laboratoří dvě stě devadesát tři - Stroj času - a dvě stě devadesát šest - Artiny - všechny přitahoval a zároveň odpuzoval. Nikdo si nebyl sám sebou jist, nikdo nevěděl, jak se zachová. Nikdo nemohl s nikým předem počítat. Kuloáry selhaly.
Když Schwert a Ayala odjížděli ze zeleného salónku Světového shromáždění do zasedacího sálu, bylo tam již přítomno devadesát osm celých dvě desetiny procenta všech poslanců. Předseda Abu-Angwe je uvítal krátkou řečí, v níž si odkašlával příliš často a příliš suše, než aby z toho pozorní posluchači nevyvodili, že nadšením zrovna nevýská. Pak ovšem máchl rukou k oběma místopředsedům Světového střediska věd s úsměvem tak zářivým, že pozorné diváky dokonale zmátl.
Začal Ayala. Začal opatrně a zeširoka, jak mu to radil Schwert. "Musíte jim neustále připomínat, že plníte jen přání světové veřejnosti a že vlastně už všechno předem vědí!"
"Vážení poslanci, jak jistě všichni víte, byly artiny objeveny před sedmnácti lety v jednatřicáté světové laboratoři - Neurologické - při základním výzkumu mozkomíšního moku. Za tři roky bylo zjištěno jejich chemické složení a byli jsme schopni artiny uměle vyrobit. Jistě také všichni víte, proč jsme na objev artinů museli čekat až do třiadvacátého století. Artiny, úmyslně říkám artiny, a nikoliv artin," Ayala udělal dramatickou pauzu, "se totiž skládají ze čtyřiceti sedmi komponentů, z nichž nejméně deset jsou látky prudce těkavé. Tak těkavé, že by je ani nejlepší běžec nedohonil. A že utíkají rychle!!!" Tímhle vtipem, při němž ohnutým palcem ukázal k masívu Světového sportovního střediska, se chtěl Ayala zavděčit profesoru Maximovičovi, který jako jediný z místopředsedů Světového střediska věd zasedal i ve Světovém shromáždění. Ale jen několik opravdu velmi prostomyslných poslanců se vtipu zasmálo. "Teprve objev vrstveného šestiplynného stanu," pokračoval Ayala, "umožnil dokonalou izolaci artinů a zachycení všech složek. Teprve tento objev umožnil zásadní poznání, že nejde o artin, ale o artiny, protože jsou mi-ni-mál-ně dva." Slovo minimálně přeslabikoval Ayala tak zřetelně, jako by právě ono bylo v celé jeho řeči nejdůležitější. A všichni věděli, že tomu tak opravdu je! Právě toto slovo vyvolalo dnešní zasedání, nervozitu, nejistotu a tíhu v kolenou, lapání všech náznaků, jak se zachová předseda, profesor Maximovié či poslanec sedící po pravé nebo levé ruce.
"Sedmnáct let víme o existenci artinů, čtrnáct let známe jejich přesné složení. Ale teprve čtyři roky říkáme artinům artiny a název Bx-116-47 pomalu upadá v zapomenutí," pokračoval opět Ayala, "teprve před čtyřmi roky vznikla naše samostatná laboratoř." Dával si opravdu dobrý pozor, aby do jeho hlasu nevnikl ani stín výčitky. O tuhle laboratoř se sváděly tuhé boje, a byly dokonce návrhy na zastavení výzkumu. "Dnes víme, že artiny, ta neuvěřitelně nepatrná a dlouho nezjistitelná příměs, ano přátelé, příměs!, něco navíc, bez čeho můžete klidně žít, že právě artiny jsou základem uměleckého talentu, a pokud je nemáte, nesesmolíte jediný obstojný verš a až do konce života budete malovat domeček jedním tahem!" Tady Ayala mluvil už velice zvýšeným tónem a naznačil i bouchnutí do předsednického stolu, takže to vypadalo jako vyvrcholení. Všichni věděli, že o žádné vyvrcholení nejde, to všechno už věděli skoro čtyři roky.
Základnímu výzkumu neurologické laboratoře se podrobilo celkem deset tisíc osob, z toho tisíc dvě stě osmdesát šest nejvýznamnějších světových spisovatelů, mezi nimi šestnáct nositelů Nobelovy a čtyřicet devět nositelů Nesvadbovy ceny, tisíc čtyři sta deset výtvarníků, dva tisíce šest herců a dva hráči na neoelektrické piano.
Ne, umění ve třiadvacátém století nezemřelo, jen jedna větev odumřela, odumřela totálně a navždy, až od stromu umění docela odpadla. Opravdu odumřela navždy?
Zbývající osoby, které se zúčastnily výzkumu, byli prostí lidé. To ovšem není právě nejšťastnější výraz pro třiadvacáté století a také je nikdo takhle neoznačoval. Říkali jim pomocné síly ve vědeckých laboratořích, což znamenalo, že

většinou neměli o ničem ani potuchy.
Výsledky výzkumu byly úžasné, pro veřejnost šokující, pro Ayalu triumfem. I nejmenší množství artinu nalezené v mozkomíšním moku skupiny spisovatelé - výtvarníci téměř třicetinásobně převyšovalo množství nalezené u nejnadanější pomocné síly. Výzkum byl provázen i malou perličkou. Ayala o tom nikdy nemluvil, ale všichni to věděli. Největší množství artinu bylo nalezeno v moku Sáši Prudké-Holešovické, spisovatelky spíš podceňované než oceňované, která sama o sobě tvrdila, že je inženýrkou ženských srdcí. Ayala ji od pohledu nesnášel, její knihy označoval za slabomyslné a nikdy žádnou nečetl. I mozkomíšní mok herců byl artinu prost, a Ayalu to před čtyřmi roky svedlo k nepředloženému výroku, že snad ani o umělce nejde. Vznik samostatné laboratoře si tak oddálil o pět měsíců a od té doby si dával od Schwerta radit.
I další výsledek výzkumu působil jako bomba. Artin z mozkomíšního moku spisovatelů a z moku výtvarníků se zásadně lišil, nikoliv ve složení, ale v těkavosti oněch deseti neposedných komponentů. S neuvěřitelnou pravidelností, těkaly v obou skupinách tak odlišně, že bezprostředně po skončení výzkumu podal Ayala návrh na vytvoření samostatné světové laboratoře - Artiny pro výzkum artinu S a artinu V a pro hledání artinu H. Marného hledání, jak věděli nyní všichni, ti dva hráči na neoelektrické piano to nemohli vytrhnout, šlo o typy vynikající spíše pílí než nadáním. Už tenkrát před čtyřmi roky získal Ayala, třebaže jen nejtěsnějšl většinou, souhlas Světového shromáždění k pokusům s deseti dobrovolníky, vybranými z řad pomocných sil ve vědeckých laboratořích. Půl roku poté, co jí byla vstříknuta dávka artinu S, vydala ta nejméně nadaná pomocná síla MA-Ž4-3206 sbírku básní Na planete Marsu a Ayala citoval ve Světovém shromáždění úvodní verše stejnojmenné básně:

Na planetě Marsu,
upadli do transu,
nechali se uspat úspěchem.

Tato velmi aktuální, útočná, humorně satirická sbírka měla velký úspěch. I tento úspěch Ayala nyní důrazně připomněl. Schwert si nebyl jist, zda tu odumřelou větev stromu umění opravdu postrádá tolik jako všichni ostatní. O ničem jiném nemluvili. Až to u něj budilo podezření.
Ta myšlenka se mu v hlavě zrodila už skoro rok před tím, než se artin H stal celosvětovou posedlostí. Ayala se podřekl na jednom malém večírku, kdy spolu seděli jen sami dva, a Schwertovu mozku vědce a intrikána stačil jen malý střípek, aby si v hlavě složil celé zrcadlo. Ta myšlenka ho ohromila, a ač to u něj zní nepravděpodobně, přímo se lekl. Jenže seděla mu v hlavě dál, úporně a nevymazatelně, jako by se tam zakousla. Pak už si nepřál nic jiného, než aby nebyl inspirátorem. Stačilo málo, stačilo pár slov na semináři mladých vědců, aby asistentka Kawasumiová pronesla jednoho dne, kdy Ayala seděl nad bezvýslednými výsledky půlročního výzkumu dalších sedmi tisíc osob, to kouzelné slovo. Všichni strnuli, Ayalovi vypadly výsledky z rukou, třeštil na ni oči, než si v hlavě srovnal, co tím chce říct. A když si to v hlavě srovnal, zakryl si tvář rukama. Kawasumiová řekla Mozart.
Ayala domluvil, následovala hodinová přestávka. Pak se ujal slova Schwert. Přestávky rozhodně nevyužil k osvěžení. Teď před rozhodujícím vystoupením se pochybnosti vrátily s neztenčenou intenzitou. Ano, dokonce se musel přesvědčovat, že ten celosvětový hlad po hudbě nevyvolal on pro své záměry, že jde o naprosto přirozenou věc. Nová hudba nevzniká, starou není schopen nikdo reprodukovat. Nikdo není schopen zazpívat ani Ovčáci čtveráci. A přitom o hudbě všichni vědí, každý doma opatruje nějakou tu starodávnou nahrávku, kde snímače nejnovější generace zachytí pod bouřlivými šelesty rej smyčců.
"Vážení poslanci," opravdu se mu trochu třásl hlas? "jsem tady, abych vás seznámil s dalším programem Stroje času. Programem zcela výjimečným. Expedice nebude tentokrát dějiny pouze pasivně zachycovat, ale aktivně do nich zasáhne! Pokud k tomu dáte svůj souhlas."
A bylo to venku. V obrovském sále nastalo naprosté ticho. Ano, i to věděli všichni. Kdyby bylo možno přenést do osmnáctého století šestiplynný stan, stačilo by Mozarta uspat, odebrat trochu moku a hajdy zpátky. Ale ta nesmírně složitá aparatura by vyžadovala nejméně pět strojů času. Problémy, samé problémy, myslel si Schwert, koneckonců jsou tu od toho, aby byly překonávány. A pokud to je technicky možné?!?
Pak začal Schwert s podrobnostmi. Ujistil přítomné, že zásah do dějin bude co nejmenší, neboť 6. 9. 1791 zbývaly Mozartovi do konce života tři měsíce. Pouhopouhé tři měsíce. Neřekl však, že během těchto tří měsíců zkomponoval Mozart ještě Kouzelnou flétnu. Nepokládal to za nutné, věděl ostatně, že mnozí v sále to také vědí. Všichni se v duchu ujišťovali, že nikdo přece nebude Mozartovi bránit, aby Kouzelnou flétnu vytvořil ve třiadvacátém století a s ní i řadu dalších děl. Více než čtyři století však o Flétnu přijdou. Nu což, říkal si Schwert, měli dost jiné hudby.
Začala ho udivovat lehkost, s jakou se přenášel přes otázky, které ho ještě před několika minutami pálily. Ale jestliže nemá vojevůdce jasný cíl, těžko ho může mít řadový voják! A tak mluvil dál stále naléhavěji: "Ušetříme Mozarta předčasné smrti a potupného pohřbu nepohřbu. Ostatně jeho zmizení nebude o nic záhadnější než jeho záhadná a nikdy nevysvětlená smrt. Unést Mozarta těsně před smrtí, kdy se jeho dílo uzavřelo, by bylo nesmírně riskantní, neboť není záruka, že by i lékařský robot nejnovější generace byl schopen účinně zasáhnout.
Plán je jasný a splnitelný. Šestého září 1791 dirigoval Mozart osobně ve Stavovském divadle v Praze svou korunovační operu Titus. Slavnostní premiéra nebyla úspěšná, unavený Mozart se ještě dva dny po premiéře zdržoval v domě svých přátel manželů Duškových a poté odcestoval do Vídně. Není vyloučeno, že pobyl ještě několik dní v Sadské. Ale to není jisté. Avšak na pobytu Mozarta v Praze ve dnech šestého až osmého září 1791 se shodují všechny prameny, které náš tým prostudoval. Ten dům dodnes stojí!" Schwert triumfoval, "vila Bertramka, tehdy polovenkovská usedlost, obklopená lesíky a poli, ideální místo pro přistání stroje času." Zmáčkl puntík, uprostřed obrovské mapy stého třetího evropského obvodu Prahy zazářilo fialové světélko. "Nebude jistě problém získat si k

Mozartovi přístup, prohlásit se jako vyslanec darmstadtského vévody s objednávkou na novou symfonii. Vyslanec ihned zaplatí zálohu a nebude šetřit. Poté o sobě uvede, že je vévodovým osobním lékařem a bude znepokojeně konstatovat, že se mu Mozartův stav nelíbí. Nabídne Mozartovi intenzívní léčebnou kúru podle nejnovějších vědeckých poznatků ve svém domě na okraji Prahy, samozřejmě zcela zdarma, z úcty k velkému Mistru. Pokud Mozart přijme, expedice ho uspí dávkou paprsků TX a dopraví do stroje času. Pokud nepřijme, je připraven pojistný program.
Následujícího dne se k Mozartovi dostaví další člen expedice, představí se jako šlechtic z Východního Pruska na cestě do Vídně a nabídne Mozartovi místo ve svém kočáře. To by v tom byl čert," řekl Schwert doslova, "aby jeden z těchto dvou programů nevyšel." Hned dodal, že pokud v tom čert bude, pak zbývá už jen únos se vším všudy při Mozartově cestě k dostavníku nebo přímo přepadení dostavníku, což je ovšem krajní možnost, neboť nevylučuje ohrožení životů členů expedice nebo Mozartova života, přestože možnost takového ohrožení je zcela nepatrná, protože výzbroj členů expedice bude tak dokonalá, jak jen začátek třiadvacátého století umožňuje.
Pak Schwert náhle skončil, aniž na Světové shromáždění jakkoli apeloval. To nebylo zvykem a nebylo to fér, neboť právě při plamenných výzvách, které příliš nevnímali, si poslanci zvykli uvažovat o faktech. A tak odmítli v uvedený den o věci diskutovat i hlasovat.
Pak ale diskutovali tři týdny. Slova Kouzelná flétna a paragraf dvacet šest stanov dvousté devadesáté třetí světové laboratoře - Stroj času - o nezasahování do dějin se stala nejfrekventovanějšími slovy projevů i soukromých hovorů. Pak byl paragraf dvacet šest změněn a program schválen.
Ayala zářil, když mu poslanci Světového shormáždění blahopřáli, Schwert se tvářil provinile. Těsně před skončením závěrečného zasedání se k nim přitočil profesor Singh. "Měl bych pro vás malý návrh, kolegové," pravil svým vemlouvavým hlasem.

"Grete!!" chůva se těžce probírala z těžkého snu, "Grete!!!" kněžna s ní cloumala, chůvě svítily do tváře její šílené oči, naprosto nepříčetné, už to ani nebyly lidské oči. Chůva se vzpamatovala a vyskočila z křesla. "Jasnosti?!?" pokusila se o úklonu, ale kněžna ji držela za šaty na ramenou a dýchala jí do tváře ta hrozná slova: "Je mrtvá, Grete, slyšíš? Mrtvá!!!" Chůva se jí vytrhla a skočila ke kolébce. Kněžna se zapotácela a se strašlivým výkřikem upadla na koberec. Nebylo pochyb, za svůj život viděla chůva už spoustu mrtvých dětí, bůh dal - bůh vzal, ta průsvitná tvářička, lehce pootevřené oči a rty. "To pouštění žilou…!" začala lamentaci, ale kněžnin zoufalý hlas ji přerušil. "Dvanáct let," kvílela, "dvanáct let na ni čekáme!! Dvanáct let čekání!!!" Pak se zkroutila na koberci do klubíčka a začala plakat strašnými dávivými vzlyky, chůva dosud nikdy takový pláč neslyšela, bezradně postávala a ruce si tiskla na spánky. Ve vedlejším pokoji zavrzala postel pod těžkým tělem, ozval se rozespalý hlas: "Leonora, wo sind Sie? Co se děje?" Kněžna na podlaze nevydala ani hlásku. Strnula uprostřed křečovitého pohybu, nedýchala. "Leonie?" hlas byl poněkud netrpělivý. Kněžna bleskově vyskočila a vrhla se ke kolébce. Popadla mrtvé dítě do náručí, několika rychlými pohyby mu upravila kraječky kolem tvářičky a pak je začala houpat a dělat š-š-š-š-š. Chůva ohromeně zírala. Kněžna velitelským gestem ukázala volnou rukou k protějšímu křeslu a chůva se posadila jako automat.
Dveře se pootevřely, objevila se v nich prošedivělá hlava knížete. "Co se děje?" zašeptal. Kněžna přiložila prst na ústa: "Pst! Usíná." Chůva už už vyskakovala z křesla a výkřik se jí dral z úst, ale z kněžniných očí vyšlehl takový strašný blesk, že ten výkřik sežehl a zardousil v zárodku, chůva nevydala ani hlásku. "Už je jí líp?" šeptal kníže. Chvíli bylo ticho. Pak kněžna, jakoby po krátkém váhání, řekla tiše, naprosto přesvědčeně a naprosto přesvědčivě ta dvě slova, která Grete nikdy nevymizela z paměti. "Určitě ano," šeptala kněžna.
"Určitě ano," šeptaly Gretiny scvrklé rty o mnoho let později, když umírala jako bohatá majitelka dvou domů na Starém Městě. Kněz z toho zmateného povídání umírající stařeny o záměně dětí nic nepochopil. Zbožná Grete nikdy nelitovala, nikdy nepocítila sebemenší osten výčitek svědomí. Kněžna nelhala. Bylo jí líp. Určitě ano.
Kníže uklidněn tiše zavřel dveře. Musí se na korunovaci pořádně vyspat.
Chvíli seděla kněžna jako zkamenělá. Ale kámen ožil. Položila mrtvolku do kolébky a zmizela ve svém kabinetu. Chůva se bála v křesle pohnout. Za okamžik se kněžna vrátila a strkala chůvě do rukou těžký váček. "Je to sto tolarů," šeptala horečnatě, "víc u sebe nemám, a tady ta brož a prsten." "Proč? Proč?" šeptala chůva stejně horečnatě, "co s tím?" a odstrkovala kněžně ruce. "Vem si kočár, ne, ne, to by bylo moc nápadné," kněžnin šepot byl jako ostří nože, "jdi pěšky, ale hned, slyšíš? hned!!!" Chůva nechápavě třeštila oči. Kněžna s ní zatřásla jak s hadrovou pannou: "Vem dítě a přines mi jiné! Slyšíš? Tak se přece probuď! Živé dítě!!! Slyšíš? Živé!!! Jinou holčičku!!! Moji Karolínku…" Kněžnin hlas se zlomil ve vzlyku. Chůva ze sebe nemohla dostat hlásku, slova jí chraptivě bublala v hrdle, vzmohla se jen na odmítavé mávání rukama. Kněžna s ní znovu zatřásla: "Nikdy toho nebudeš litovat, slyšíš? Nikdy! Ale musíš hned, hned, do Prahy je to pěšky dvě hodiny, nemůžeš čekat!" Bylo to jak rozhovor s rybou. Chůva se třásla jako v horečce, jen němě otvírala ústa, ale kněžna věděla, co chce říct. Ne, nezastaví se před ničím. Copak Grete neví, jak dlouho na to dítě čekala, kolik lékařů, kolik léků, kolik lázní vystřídala. A chudina, a Grete přece ví, kde chudina bydlí, chudina má dětí, že neví, co s nimi. I kněžna tuší, že někde existují ponuré malé domky k prasknutí narvané lidmi a dětmi. A jedno z těch dětí, holčičku, malou pětiměsíční holčičku, musí Grete přinést. To dítě prožije život v dostatku a chudákům se pomůže, sto tolarů, to už jsou peníze!
Najednou hovořila kněžna naprosto chladně, chůva se zvolna probírala. Strašný sen skončil, dívala se do tváře skutečnosti. Mnohem méně strašné, než se zdála zpočátku, dopadalo na ni teď světlo těch moudrých vět "Chudákům se pomůže" a "Dítě prožije život v dostatku". Grete dobře ví, co je to nedostatek.
Mlčky strčila váček i oba šperky do kapsáře a dítě vzala do náručí. Obě ženy tiše prošly neosvětlenou chodbou a sestoupily do přízemí k zahradnímu průčelí vily. Dveře byly zamčené, ale kněžna otevřela okno, Grete si vykasala sukně a skočila do zrosené trávy. Kněžna se chvíli mlčky dívala do mrtvé tváře své dcery, pak dítě Grete podala a co nejtišeji přivřela okno.

Grete utíkala zářijovou nocí ku Praze, po pokosených polích, malými lesíky, okolo osamělých usedlostí šlechty a bohatých měšťanů, pádila jako o závod beze strachu z mrtvého dítěte v náručí, zcela ovládána jednou myšlenkou: splnit úkol! Nikdy v životě tady nebyla, do vily jezdila v kočáře úplně jinou cestou, věděla jen, že musí pořád z kopce k řece a u řeky, Vltavy, tam už začíná Praha, tam se pokusí, sto tolarů jsou přece nějaké peníze! Kdyby v tu chvíli nevyšel měsíc a neozářil krajinu svým bílým světlem, nikdy by si těch domků nevšimla. Nikdy by se nazastavila. Nikdy by přes svůj přerývavý dech nezaslechla ten dětský pláč.
Ne, to už ani nebyly domky, byly to polorozpadlé zříceniny, nevzhledné a odpudivé, ale tím líp, někde tam plakalo dítě! Grete zabouchala. Nic. Strčila do dveří, šlo to těžce, musela vynaložit všechnu sílu, aby odstrčila sud, který stál za nimi. Ponurou místnůstku osvětlovala nanicovatá svíčka. Ten mužík okamžitě vyskočil a vrhl se k ní. Couvla před jeho ušpiněnou tváří se zčernalými zbytky zubů, nerozuměla, co to na ni křičí, Grete z Vídně neuměla ani slovo česky, nevěděla, že se obhajuje, že za nic nemůže, že ty peníze nechtěl, nepostřehla ani, že jí strká do ruky dva zlaťáky, vůbec nezaregistrovala, že na zemi leží zamuchlováno v hadrech několik dětí různého stáří, jen jako očarovaná zírala na tu ženu, příliš unavenou, než aby mohla udělat jakýkoliv pohyb, třeba i jen zdvihnout víčka, jako očarovaná zírala na to plačící dítě v ženiných rukou, dítě v neposkvrněné bílé peřince, tak jemné a měkké, že takovou Grete v životě neviděla, jako očarovaná ji rozdělávala chvatnými prsty a pak se neubránila výkřiku štěstí. Popadla mrtvé dítě ze země a strčila je do rukou muži, couvl hrůzou, ale nepustil je, ženě vsunula do klína měšec s penězi, hluboko pod to živé křičící dítě, a pak je k sobě přitiskla, rozhlédla se divoce kolem sebe a vyrazila do noci, aniž jí ten chromý pětatřicetiletý stařec mohl v něčem zabránit. Ne, nechtěl jí v ničem bránit, jen za ní vyběhl a křičel ze všech sil, že za nic nemůžou, že přišli z Horčápska za sestrou, za Ančou, co tady v Praze slouží. Křičel ještě, když už ho Grete dávno neslyšela.

Helga otěhotněla sedmnáctý den letu v 9.36 hod. Prozradilo to hlasité pípání ozývající se ze zlatého náramku na její levé ruce, jinak dokonalé napodobeniny solidní zlatnické práce z osmnáctého století (jak pravil Schwert). Pod zlatým zevnějškem se však skrývalo obrovské množství miniaturních snímačů napojených na lékařského robota, které měly zaznamenávat veškeré pochody v jejím těle. Na jeho vytvoření se podílelo šest týmů čtyř světových laboratoří a byl vedle obou robotů "porodníků" a těhotné ženy dalším ze světových unikátů na palubě stroje času expedice Mozart. Helga si ho náramně považovala.
Při prvním pípnutí vykřikla radostně. "Tak a máme to za sebou," a začala se rychle oblékat. Martina úspěch při pouhém čtvrtém pokusu poněkud zaskočil, měl pocit, že se mu zrovna tenhle akt příliš nevydařil, a právě si umiňoval, že příště to musí být lepší. Lepší už to nikdy nebylo. Helga považovala tento úkol za splněný. Na dva či tři Martinovy jemné náznaky vůbec nereagovala. Vůbec ji nenapadlo, že to objetí kolem ramen a jeho rty za jejím uchem nejsou jen trochu neobvyklé projevy radosti vědce nad úspěšným vývojem expedice. A tak se Martin vzdal.
Jinak byli odsouzeni k téměř naprosté nečinnosti. Provoz stroje času byl plně automatizován, mohli se věnovat seberealizaci, třebaže si ji každý představoval trochu jinak. Helze, jak se její objem zvětšoval, postačovalo ke spokojenosti vědomí, že plní bezporuchově jeden ze dvou základních úkolů expedice, a nepochybovala ani o úspěchu při plnění úkolu druhého. Listovala napřeskáčku v knihách o konci osmnáctého století a nad některými zvyky těch pradávných lidiček vybuchovala v smích. Procesím věřících při cholerové epidemii se smála tak dlouho a tak srdečně, že se ani Martin neubránil veselí, přestože mu do té doby na cholerové epidemii nic mimořádně radostného nepřipadalo. Občas měl pocit, že se Sherlock při výběru Helgy zmýlil, byla to opravdu velmi rouhavá myšlenka, ale nemohl se jí zbavit. Schwert i ostatní upozorňovali, že úspěšné splnění programu Mozart vyžaduje nezbytně vcítit se alespoň na několik dní do myšlení lidí konce osmnáctého století, k čemuž jim byl poskytnut bohatý studijní materiál. "Nestačí," říkal Schwert, "osvojit si chování, zvyky a fiakrovné!" Martinovi se zdálo, že se sice velice pomalu a namáhavě, ale vciťuje. Sherlock přece musel vědět, že Helga něčeho takového není schopna. V jejím zdravém těle sídlil opravdu zdravý duch.
Přestože je Singh a ostatní varovali před těhotenskými obtížemi, nezaznamenala ani Helga, ani lékařský robot nic, co by je mohlo znepokojit. I třicátá sedmá laboratoř - Genetická - kvitovala s velkým uspokojením zdárný průběh těhotenství a po skončení sedmého měsíce vydala o programu Dítě oficiální zprávu pro světovou veřejnost. Slovy "intimní sféra" utloukl pak Schwert, Ayala a Singh všechny rebelanty ve Světovém shromáždění. Bylo jich ostatně jen pár, za slovy "bezprecedentní porušení povinnosti informovat Světové shromáždění" a "ohrožení života členky expedice" schovávali pocity, které si sami nedokázali dobře ujistit. Něco jako znepokojení nad budoucností, něco jako strach z dávných krvavých dob, něco jako stud nad vlastní neschopností. Na stacionárních družicích se podivovali, kde se to v Martinovi vzalo.
Podivovali se i v genetické laboratoři. Ani Singh neočekával tak rychlý úspěch, a proto na Schwertovi vymohl mimořádně nízké zrychlení, pouze jedna ku třem stům osmdesáti; cesta do roku 1791 měla trvat jeden rok a padesát čtyři dny. Schwert teď na něj hleděl trochu nevraživě a řečem o nutnosti nízkého zrychlení s ohledem na vývoj plodu příliš nevěřil. "Zjistil jste prostě špatně jeho potenci!" vrčel na Singha, ale vydat pokyn ke zvýšení zrychlení se neodvážil. Co kdyby na tom povídání o plodu přece jen něco bylo.
Porod se ohlásil dalším intenzívním pípáním zlatého náramku a Martin se vyděšeně uklidil do přední části k automatickému stabilizátoru, daleko od Helgy a porodního robotu. Od toho děsivého místa se navíc oddělil protizvukovou clonou. Bylo to zbytečné. Porodní robot izoloval Helze všechna nervová centra bolesti, slyšel by jen hluboký namáhavý dech, měkké žuchnutí a potom pláč, první hlasitý pláč svého dítěte. Vrátil se, až když bylo po všem. Porodní i poporodní robot už skončily svou světově unikátní práci, na plné obrátky pracovala spalovna a ozonizátor, nic nepřipomínalo porodní sál. Jen na přední stěně porodního robota, v místech, kde zmizelo porodní lůžko, ulpěla na hladké ploše malá červená skvrna jako připomínka prolité krve. Helga už odpočívala ve svém oddílu, spojena s péčí lékařského robota svým čarovným náramkem. Měla zavřené oči, ale nespala. Snažila se, aby ani sebemenším úsměvem

nedala najevo svou spokojenost, své štěstí nad tím, jak bezchybně splnila i další úkol programu. Splněný úkol ležel ve společné kóji lékařského, hygienického a krmícího robota. Spal. Poporodní robot se příliš nevyznamenal, kolem očí a pod nosánkem zůstalo několik drobných nečistot. Martin vztáhl ruku, aby je setřel. Lékařský robot začal okamžitě vydávat pronikavé varovné signály. V kóji už bylo právě tolik bakterií a virů, aby dítě zdárně prospívalo. Helga se hlasitě zasmála. I Martin se rozesmál. Jako už potolikáté, smáli se každý něčemu úplně jinému.
Při první aktivitě hygienického robota zjistil Martin, že dítě je holčička, dlouhá a hubená, s očima modrýma jako má on. Už dávno před porodem se Helga rozhodla dát dítěti moderní kódové jméno jako na osídlených planetách a v meziplanetárních genetických laboratořích. Martin souhlasil. Teď měl pocit, že SČ.MOZ-Ž1-1 není zrovna tím nejšťastnějším řešením. Trávil před kójí víc času, než bylo zdrávo (jak říkala Helga), místo aby nacvičoval ruky políbení Josefině Duškové.
S dítětem samozřejmě neměli žádnou práci, při každém zaplakání zapínal lékařský robot současně protizvukovou clonu a program útěchy: různé broukání a cvrlikání, později i slova, mohli v klidu pilně studovat.
Čtyři měsíce a dvanáct dní po narození dítěte se zapnul automaticky brzdicí systém stroje času. Helga šílela. Vyčítala si každou promarněnou hodinu, najednou měla pocit, že vůbec nic neumí, že první člověk osmnáctého století, kterého potká, na ni ukáže prstem a řekne: "Helemese, to je ale podezřelá cizinka!" a že to s ní dopadne stejně jako s Karlem Velikým a s Kolumbem. "Samozřejmě že budete nápadní," říkal jim Schwert, "když ničím jiným, tak svou výškou. Musíte vyvinout maximální úsilí, abyste se jinak neodlišovali!" Helga si ta slova vzala příliš k srdci. Martin zůstal klidný.
Zůstal klidný až do chvíle, kdy se čtyři hodiny po zahájení brzdicího manévru objevila první skutečná komplikace v celém dosavadním průběhu expedice. Porucha natolik vážná, že mohla ohrozit nejen všechno, co mělo být vykonáno, ale i všechno, co už vykonáno bylo. Selhal krmiči robot. Selhal jeho vlastní krmiči systém, selhal i systém kontrolní, neboť zatímco lékařský i hygienický robot začaly téměř současně vydávat kvílivé varovné signály, nevypravil ze sebe krmiči robot ani hlásku. Když Martin vypnul protizvukovou clonu, přidružil se k oběma vyplašeným robotům hlasitý nářek dítěte. Jen krmící robot zachoval klid. Dál v pravidelných desetivteřinových intervalech vyplivoval na dítě čtvrtlitr kaše místo toho, aby mu ji citlivé krmicí čidlo vpravovalo do úst. Dítě v ní leželo napůl utopené a upracovaný hygienický robot zdaleka nestačil odstraňovat kaši, omývat dítě a vyměňovat pleny, protože jeho úsilí bylo vzápětí mařeno. Martin popadl dítě do náručí bakterie nebaktrie, lékařský robot se mohl nad jeho rukama zbláznit. Pak se všichni tři roboti automaticky vypnuli.
Helga okamžitě signalizovala poruchu Světovému středisku věd, středisko obratem sdělilo, že robot je vypnutý. Velmi neochotně položil Martin vrnící dítě zpět do kóje. Bum, v tu ránu mu na hrudníček dopadla dávka kaše, dítě se rozkřičelo, hygienický a lékařský robot se jaly varovat, středisko signalizovalo, že poruchu zaregistrovali a na opravě se pracuje. Dítě pomalu mizelo v kaši, Martin už už natahoval ruce. "Nech toho!" řekla Helga úsečně a klepla ho přes prsty, "takhle nic nezjistí." Nezjistili nic ani takhle, ani jinak. Po pěti minutách signalizoval Martin nebezpečí utonutí. Středisko doporučilo opravu na dvacet čtyři hodiny přerušit a přejít na nouzový program AC 3. Samozřejmě že se i s tímto počítalo. Ve stroji času bylo dost dětské stravy, plenek a jiného ošacení, k dispozici měli dalšího lékařského robota. Ale krmiči a hygienický robot existovaly pouze v jediném vydání, nouzový program AC 3 počítal s tím, že jejich činnost nahradí lidské ruce. Martin i Helga prošli samozřejmě i potřebným kursem. Samozřejmě, že se to dost odbývalo. Helga bezradně postávala s nakrčeným nosem nad čerstvým hovínkem. Zbylo to samozřejmě na Martina.
Následujícího dne se středisku podařilo uvést do chodu kontrolní systém krmícího robota, místo dvou robotů teď vřískaly tři a SČ.MOZ-Ž1-1 jim v tom mocně konkurovala. Helga si zacpávala uši, ale Martin nedovolil zapnout protizvukovou clonu. Kaše dál plnila kóji. Martin vykřikl dvakrát: "Hrnečku dost!" a Helga už se hrnula k lékařskému robotu, aby se podrobil psychiatrickému vyšetření. Když jí poněkud nesouvisle vysvětloval tu prastarou pohádku, tvářila se velmi nedůvěřivě. O pohádkách měla jen matné představy, ale rozhodně si nevzpomínala na žádnou o krmícím robotu.
Pokusy o opravu se bezvýsledně opakovaly ještě šestkrát a den přistání se nebezpečně blížil. Středisko pouze konstatovalo, že je zřejmě nějaká souvislost mezi zapnutím brzdicího systému a poruchou robota a že existuje naděje, že při normálním provozu při návratu bude závada odstraněna. "Na takovou naději se jim vykašlu!" mínila Helga.
Pak středisko doporučilo vzít dítě s sebou. Helga rozhořčeně protestovala: "To zrovna, idioti, s dítětem v náručí budu přepadat dostavník!" A tak Martin poznal, že Helga vůbec nepočítá s tím, že se Mozart nachytá na léčebnou kúru nebo na půvaby východopruské šlechtičny na cestě do Vídně. Zcela ho to ohromilo. Ale na žádné ohromení nebyl čas.
Ty nesmírně složité, krásně směšné šaty konce osmnáctého století si zkoušeli mnohokrát, měli v tom velkou praxi, ale teď je najednou prsty neposlouchaly a Helze se zdálo, že se ve šněrovačce udusí. Lapala po dechu a všechnu péči o SČ.MOZ-Ž1-1 přenechala Martinovi. Byl rád, stejně její pomoc u dítěte nikdy nestála za řeč. Zabalil holčičku do plen, navlékl jí košilku a vestičku s krajkovým límečkem, dupačky a čepičku a celou ji zavinul do bílého pléd z umělé vlny TW 32, látky vynikajících vlastností, odpuzující prach a nečistotu a hubicí baktérie a viry. Byli připraveni.
Stroj času přistál. Jeho žlutozelený trup se zhmotnil v hustém podrostu, lámal větve a drtil štíhlé kmínky jako dinosaurus. Vyšlo to opravdu dokonale, staré plány z osmnáctého století nelhaly, citlivá čidla nezaregistrovala v okruhu tří set metrů žádnou inteligentní bytost. "Nejméně hodinu zůstaňte uvnitř!" radil jim Schwert, ale Helga neměla trpělivost. SČ.MOZ-Ž1-1 chtěla čurat, a žádná netrpělivost vám nepomůže při přebalování dítěte. Tak došlo i na radu profesora Schwerta. Pak Helga zapnula otvírací systém.
Byl to zanedbaný lesík, ale ani Helga, ani Martin nepoznali, že je zanedbaný. Les v životě neviděli. Ohromeně zírali na listí, trávu, mech, na krůpěje rosy na obrovském trsu kapradí. Jen pomalu se vzpamatovávali. Na okouzlení nebyl čas. Zkontrolovali si vzájemně oblečení, překladové počítače na pravém předloktí, miniaturní vysílačky v uších a snímače mozkových kmitů na temeni hlavy. "Können Sie mir helfen?" zeptala se Helga s dvorskou úklonou a bezradně ukázala na své šaty a na husté křoví kolem. Martin odpověděl naprosto přirozeně: "Natürlich" a oba se zasmáli. Byly to

vskutku dokonalé přístroje. Skutečnost, že svému nositeli překládaly do worldštiny z dvaceti evropských jazyků, byla naprostou maličkostí ve srovnání s tím, že snímaly myšlenky svého nositele ve worldštině a překládaly je do dvaceti evropských jazyků. Nositeli špitala překlady do ouška miniaturní vysílačka. Nebylo ale ani vyloučeno přímé spojení s řečovým centrem. Byly to vskutku velmi nebezpečné přístroje, a jejich použití bylo vázáno na výslovné povolení Světového shromáždění.
Dostat se z hustého podrostu bez úhony na krásných šatech však představovalo nadlidský úkol. Martin se musel znovu svléknout a vlastníma bílýma rukama proklestit cestu, pěkně se přitom nadřel, za těch necelých čtrnáct měsíců ve stroji času zpohodlněl, přestože pravidelně cvičil.
Po prašné polní cestě zamířili podle plánu ke královské silnici z Plzně do Prahy. Ranní chlad ustupoval slunečním paprskům, vzduch byl svěží a voňavý, šlo se jim lehce. I SČ.MOZ-Ž1-1 pozorovala vykulenýma očima ten zázrak kolem a vypadala spokojeně. Po půlhodině došli k silnici. Museli se doslova vydrápat do strmého svahu, nejprve Martin s Helgou za ruku, pak se vrátil pro dítě, které si zatím broukalo v trávě, a znovu pro vaky s náhradním šatstvem a nezbytnými zásobami. První blížící se kočár je úplně vyděsil. Živé koně v životě neviděli, s otevřenými ústy zírali na ten dokonalý výtvor přírody, na pohazování hlavou, až hříva vlála, rytmus kroků, pohyby svalů na hrudi…, až kočár přejel. Za chvíli ale přihrčel další a po něm ještě jeden, pak tři kočáry v těsném závěsu, byla jich skoro nepřetržitá dlouhá řada. To už Martin i Helga mávali, ale kočí jen odmítavě vrtěli hlavami a ukazovali palcem nazpět do kočárů nacpaných k prasknutí, přetékajících lidmi a zavazadly. Všechno, co se mohlo hýbat, pospíchalo do Prahy na korunovaci. S tím plán příliš nepočítal, o korunovaci se zmiňoval zcela okrajově, jen jako o bezvýznamné kulise onoho historického zásahu do dějin. Po dvou hodinách marného mávání se rozhodli jít pěšky.
Cestu do Prahy odhadli na osm až deset kilometrů, za dvě hodiny tam budou. Helga navrhovala jít po silnici, ale Martin byl rozhodně proti. Těm hrčícím kočárům a frkajícím koním v zádech nedůvěřoval. A tak znovu slezli ze svahu a vykročili polní cestou ku Praze. "To to pěkně začíná," ulevila si Helga, ale žádné velké rozladění necítili, krajina kolem jim připadala jako zázrak, vzduch, i slunce ve triadvacátém století hřálo jinak. Martin zapochyboval, zda v tom zmatku s korunovací najdou v Praze ubytování a kočár pro únos, ale Helga si v tomhle byla jistá. Určitě ano, mají peněz jako slupek, mohou kohokoli přeplatit. Martin pustil vaky a bouchl se do čela: "My pitomci, měli jsme na silnici mávat zlaťákem!" Oba se rozesmáli, i holčička vydala několik bublavých zvuků.
Pak Helga všechno pokazila. Několika slovy všechno zničila, rozbila na padrť.
První uviděla ty tři polorozpadlé domky, otrhaného muže, ženu a několik dětí, kteří zmizeli ve dveřích, jakmile je zahlédli. "Co kdybychom tady SČ.MOZ-Ž1-1 nechali?" nadhodila lehce, jen tak jakoby mimochodem. Martin na ni zaraženě zíral. "Jak to myslíš?" zeptal se udiveně. "Tak, jak to říkám!" odpověděla Helga ostře a znovu vyrukovala s teorií o přepadení dostavníku s dítětem v náručí. A přitom se řešení přímo nabízí. Dají těm lidem tady pár zlaťáků, maximálně za den nebo dva budou zpátky s Mozartem, dítě vyzvednou a honem do stroje času. Martin se beze slova díval na ty odpudivé chatrče.
Pochopila jeho pohled. "A cos myslel, že tady najdeš? Světové sportovní středisko?" štěkla na něj výsměšně. Jen rozhodně vrtěl hlavou. "No dobře," řekla vztekle a udeřila na citlivou strunu. Jestli se dítěti při únosu něco stane, pádá veškerá odpovědnost na Martinovu hlavu. Cítil, jak jeho odpor slábne, o to pevněji dítě k sobě přitiskl. Přistoupila těsně k němu: "Mám takový dojem," řekla chladně, "že zapomínáš, jak se tahle expedice jmenuje. Jmenuje se Mozart, rozumíš? Mozart! Dítě je vedlejší program!" Všechno se mu v té chvíli v hlavě pomíchalo. Nebránil se, když mu vzala dítě z náručí, nezavolal na ni, když mizela ve dveřích. Příliš ji nevnímal, když se po malé chvíli vrátila a vítězně oznamovala: "A je to v suchu! A stálo to jen dva zlatý." Od řeky v údolí studeně foukalo. Mrazilo ho z toho větru po celém těle.

"Nedá se odbýt, milostpane," řekla služka provinile. Dušek na ni vrhl káravý pohled, ne, tahle nová služka mu na náladě nepřidá. Vyšel před vilu. U branky stál velmi vysoký mladý muž, přepychově oblečený. Za ním podupávali dva skvělí ryzáci u přepychového nájemního kočáru. Ta nádhera Duška trochu obměkčila. "Was wünschen Sie?" zeptal se dost přívětivě. Chvíli se zdálo, že mu mladík nerozumí. Pak řekl velmi kultivovanou němčinou: "Rád bych mluvil s panem Mozartem". Dušek se zamračil, chvíli váhal. "Pan Mozart odcestoval," neznělo to příliš rozhodně. Mladý muž u branky se napřímil, takže vypadal ještě vyšší. "Jsem vyslancem darmstadtského vévody!" řekl velmi autoritativně. Dušek se uklonil, hlouběji, než bylo nutné, aby zakryl zmatek ve tváři. Jak to Mozart řekl? "Ne, pro nikoho, příteli, vůbec pro nikoho! I kdyby přijel sám císař!" "Lituji, Excelence" pravil pevně, "pan Mozart odcestoval dnes ráno do Vídně." Maska spadla. "To není možné!!!" vykřikl muž u branky přeskakujícím hlasem. Najednou vyhlížel neuvěřitelně divoce. Duška to popudilo. "Proč by to nebylo možné?" zeptal se ostře. "Protože … protože…," mladík marně hledal slova. Dušek se napůl otočil a znovu lehce uklonil: "Sbohem, Excelence." "Přes Benešov a Tábor?" byl to výkřik, jako když někdo zápasí o život. Dušek se vyděsil. Vypadalo to, že muž přeskočí branku a vrhne se na něj. "Was? Was?" koktal a natahoval před sebe ruku v obranném gestu. "Přes Benešov a Tábor?" znovu ten děs v mužově hlase. "Ja, ja, ja," kýval Dušek hlavou jako o závod. Dvěma třemi skoky zmizel muž v kočáře, něco vykřikl, kočí práskl do koní a vůz se rychle rozjel po hrbolaté cestě.
Duška ten rozhovor vyčerpal. Nerozhodně postával v salóně. Byl to blázen, určitě to byl blázen! ujišťoval se v duchu.

Jinak byla místnost prázdná. Mrtvé dítě leželo na hromadě ztrouchnivělých prken. Nikdy žádné mrtvé dítě neviděli, ale nebylo pochyb.
Martin cítil, jak ho zaplavuje ochromující bolest, zatmělo se mu před očima a v uších mu zalehl vichr, strašlivý vír, který se hnal z velké dálky, zapaloval města a vesnice, zněly v něm nelidské výkřiky žen a dětí. Najednou věděl, proč Sherlock vybral Helgu. Naráz pochopil, proč se nevrátil Karel Veliký, Meidži, Slon i Kolumbus, pochopil i úlohu

rozbombardovaného Berlína v květnu 1945.
Helgu zaplavila vlna strašné zlosti, bezmocně zatínala pěsti a hlas jí skřípal samým vztekem: "Mozart v hajzlu, dítě v hajzlu!!!"

…a mimozemšťané

Poslední oběť
Miloslav Švandrlík
Jméno doktora Vadlejcha, zdá se, ještě neupadlo zcela v zapomenutí, přestože od jeho smrti uplynula téměř čtyři desetiletí. Krom toho, že byl mým dědečkem, provozoval celou řadu let odbornou lékařskou praxi a často býval zván jako expert do psychiatrických léčeben. Zajímali ho zejména alkoholici a depresivní maniaci, pokud jejich onemocnění byla provázena rozličnými vidinami a halucinacemi. Měl totiž zřejmé pochybnosti o domnělé podstatě těchto jevů. Jeho obsáhlé polemiky s profesorem Rulíkem vzrušovaly tehdy celou vědeckou veřejnost a budily značný ohlas i mezi laiky. Dědeček byl zván na jedné straně k odborným přednáškám na vědeckých učilištích a na druhé straně byl ostouzen i zatracován jako hochštapler a šarlatán. Šlo v podstatě o to, že doktor Vadlejch v halucinace a přeludy jako takové nevěřil. Tvrdil, že duševně zdravý člověk vnímá svět pouze do té míry, aby bez problémů jedl, tvořil, pracoval, rozmnožoval se a prosperoval. Mimo jeho smysly však existuje celá řada životních forem, které by ho deprimovaly, působily na něj odpudivě nebo děsivě a v každém případě by ho negativně ovlivňovaly. Proto je zdravý mozek vůbec neregistruje a z dobrých důvodů je odmítá vnímat. Dojde-li však k poškození mozku, obranné impulsy se oslabí a člověk může nahlédnout - někdy jen klíčovou dírkou, ale jindy důkladným otvorem - do existencí na jiné úrovni.
Dědeček byl touto hypotézou přímo posedlý a snažil se ji dokazovat při každé příležitosti. Sepsal výpovědi stovek těžkých alkoholiků, depresivních maniaků i jiných psychicky narušených osob a vyvozoval z nich různé zákonitosti. V jeho přehledech se hemžili rozliční démoni, strašidla, přízraky, prapodivný odporný hmyz a zvířata nezastoupená v učebnicích zoologie. Vynaložil nesmírné úsilí na zmapování neviditelného světa, ale narážel na stále nové překážky. Posléze dospěl k názoru, že mu chybí vlastní zkušenost. Cítil, že musí na vlastní kůži poznat to, o čem vypovídají jeho pacienti. Byl to veliký nerozum a ještě větší riziko, ale doktor Vadlejch ani na chvíli nezaváhal a chtěl je podstoupit. Počal si vstřikovat do žil podivnou látku, které říkal enzín a o níž byl přesvědčen, že utlumí obranné reakce vlastního mozku. K tomu také došlo. Velice záhy začal prožívat to, co lidé psychicky postižení, a pečlivě své zážitky zaznamenával. Usilovně je třídil a začal pracovat na jakémsi přírodopise strašidel a jsoucen žijících za hranicemi našeho vnímání. Připravoval do tisku knihu, o níž tvrdil, že se stane skutečnou bombou v moderní psychiatrii.
Jenže dřív, než mohla kniha vyjít, došlo u dědečka k životnímu zvratu. Jednoho dne totiž zjistil, že může s většinou svých představ úspěšně komunikovat. Navázal s nimi spojení a na základě těchto zkušeností dospěl k nečekaným a vpravdě fantastickým závěrům. Prapodivní tvorové byli totiž, alespoň podle svých výpovědí, obyvatelé jiných planet. Pro dědečka to byl šok, ale i tragický přelom v jeho životě. Kdyby si svůj poznatek nechal pro sebe, nemusel by opustit vědecká kolbiště, ale doktor Vadlejch nepatřil k opatrným nebo ustrašeným lidem. Své názory veřejně publikoval, a to byl jeho konec. Všichni se mu vysmáli a většina pacientů ho opustila. Ředitel psychiatrické léčebny mu dal na vědomí, že s ním přerušuje veškeré styky a nadále o něj má zájem pouze jako o jednoho z chovanců ústavu. Vědecké časopisy odmítly tisknout všechny další dědečkovy články, polemiky i obhajoby.
Zato se přihlásili spiritisté. V té době u nás vycházela řada časopisů s okultní tematikou a dědečkovy teorie jim připadaly nesmírně zajímavé. Médium, Okno do záhrobí, Bílá magie a jiná periodika nabídla doktoru Vadlejchovi své stránky. Ten váhal, ale posléze přijal. Ačkoliv se nikdy nezabýval posmrtným životem ani magickými obřady, začal publikovat své nové poznatky v časopisech, které rozhodně neměly vědecký kredit. Zřejmě to byla chyba, ale je těžké ji vyčítat člověku, proti němuž někteří význační mužové vědy rozvinuli přímo zběsilou kampaň, aniž mu poskytli právo obhajoby. Tak se stal doktor Vadlejch spiritistou, přestože po tom jinak netoužil. Viděl těžiště své činnosti zcela jinde. Stále pracoval na témže úkolu, který ještě rozšiřoval i prohluboval. Hovořil s mimozemskými bytostmi a chtěl jim porozumět. Ale toto úsilí nebylo jednostranné. I obyvatelé vzdálených planet se snažili a lnuli k dědečkovi tak, jako by i oni toužili navázat s pozemšťany co nejtěsnější styky. Pro doktora Vadlejcha to byly nesmírně vzrušující zážitky, které mu dávaly alespoň na chvíli zapomenout na trpké zkušenosti, nabyté mezi vědeckými konzervativci a suchary. Neznal únavu a stále pilně publikoval, třebaže jeho články četli, ba přímo hltali čtenáři zcela jiného typu než dosud. Možnost komunikovat s mimozemskými civilizacemi se mnohým jevila ještě zajímavější než diskuse s nebožtíky prostřednictvím média. Zvláště když se citlivé a mimořádně vnímavé ženské bytosti začaly profesionalizovat a docházelo k celé řadě úplatkářských afér.
Doktor Vadlejch si vstřikoval do žil stále větší dávky enzínu a trávil mezi bytostmi z jiných světů podstatnou část života. Potíž byla v tom, že na svých podivuhodných exkurzích přicházel do styku se stále novými jevy a postavami. Proto se nemohl dopracovat uceleného pohledu. Stávalo se, že komunikoval s tvory, kteří obývali planety nesmírně vzdálené, zatímco jindy se výlet omezil jenom na naši sluneční soustavu.
Dědeček získal nesmírné množství závažných informací, ale nebylo v lidských silách je náležitě utřídit a vyvodit z nich závěry, které by oslovily i skeptiky a nevěřící Tomáše. I čtenáři okultních časopisů vybízeli dědečka, aby se soustředil jen na některé problémy a o to důkladněji se jimi zabýval.
Doktor Vadlejch začal propadat depresím. Neznal cestu vedoucí ke komplexnímu poznání a pochopení problémů a přestával věřit, že se mu to kdy podaří. Jenomže nepočítal s neuvěřitelnou aktivitou mimozemšťanů, kteří zřejmě nechtěli být pokládáni za halucinace a výplody chorých mozků. Proto o sobě dali vědět, a to velice důrazně.
Byla právě půlnoc a dědeček tvrdě spal. Náhle se vztyčil na posteli, slezl z ní a začal pochodovat pokojem, jen spoře osvětleným jasem pouličního osvětlení.

"Václave!" vykřikla babička, která se okamžitě probudila. "Proboha - ty jsi náměsíčný!"
Ale mýlila se. Doktor Vadlejch byl v zajetí zcela jiných sil a o tom se měla brzy přesvědčit celá naše veřejnost. Prozatím dědeček zvolna kráčel k pianinu, na něž nedovedl ani brnknout. Byl to nástroj, který babička dostala jako svatební dar, protože, na rozdíl od vědecky založeného chotě, měla hudební sluch a dva ročníky konzervatoře.
Nyní se stala šokující věc. Dědeček se posadil k pianinu a vnořil prsty do kláves. Hrál jako nějaký virtuos. Vzápětí popadl notový papír, tužku a se zavřenýma očima začal psát puntíky, o jejichž smyslu neměl ani potuchy. Hrál, psal, hrál a znovu psal. Babička mezitím dvakrát omdlela, ale průběh noci tím neovlivnila.
Ráno byl dědeček hotov. Koncert pro klavír od Mistra Ru-ru z Jupitera spatřil světlo tohoto světa. Tak tomu alespoň rozuměl dědeček.
Spiritistické časopisy dostaly nový dech. Konkrétní poselství z Jupitera ve formě uměleckého díla kdekoho upřímně nadchlo. Koncert Mistra Ru-ru byl přehráván před spiritistickými seancemi a nakladatelství Tajemné obzory vydalo notový materiál ve velkolepé úpravě. Do spiritistických periodik psal nyní nejen dědeček, tvořící v podivném vytržení, ale i babička, která ho, pokud právě nebyla v mdlobách, pozorně sledovala.
Nezůstalo však jen u tvorby hudební. Mimozemšťané se chtěli zřejmě pochlubit rozsáhlou kulturou, a tak obtěžovali dědečka téměř každou noc. Tu ho donutili namalovat obraz plný jinotajů a fantastických ornamentů, jindy mu diktovali pozoruhodné verše, nad nimiž dědeček v bdělém stavu lomil rukama, a posléze se rozhodli nadiktovat mu celý román.
Vycházel pak v časopise Médium na pokračování a způsobil, že vznikla nová umělecká profese: spiritistická literární kritika. Byla to pošetilost, neboť pozemská kritéria nelze přece mechanicky přenášet na díla vzniklá na jiných planetách.
Dědeček neumdléval. Právě dokončoval další román, který se odehrával v jakémsi fialovém kráteru, do něhož stékala žlutá kaše vyprodukovaná útočnými rostlinami z čeledi hepšů, když ho potkala velice nepříjemná věc. Před redakcí Média se střetl s profesorem Rulíkem a ten se k němu zachoval velice nehezky.
"Doktore Vadlejchu," pravil pištivým tenorem. "Stydím se, že jsem si s vámi kdy podal ruku! Jste podvodník, tyjící z nevědomosti a pověrčivosti našeho lidu. Byly doby, kdy jsem vás považoval za vědce. Nyní vím, že jste bezcharakterní individuum, pro něž je důležitá toliko vlastní popularita, získaná jakýmkoliv způsobem. Neštítíte se skutečně ničeho a falšování skutečnosti se stalo vaší jedinou metodou. Jste skvrnou našeho stavu a měl by vám být odebrán lékařský diplom!"
Tak krutá slova by otřásla i mužem pevnější konstrukce, než byl chudák dědeček. Vrátil se domů zcela zdrcen a dva dny proseděl v barokním křesle. Nikoho k sobě nepouštěl a babička v sousedním pokoji slyšela, jak posmrkává a ukřivděně vzlyká. Třetího dne doktor Vadlejch skonal.
Pohřeb měl dědeček velice slavný. Za rakví kráčely stovky jeho obdivovatelů a věnců bylo několik desítek. Chyběl jenom upřímný, hluboký zármutek. Všichni přítomní se totiž už nyní těšili, jak budou velkého nebožtíka na svých seancích vyvolávat ze záhrobí. Také k tomu docházelo a kdesi u Harrachova se prý podařilo dědečka zhmotnit. Ale o těchto věcech není třeba se zmiňovat, přestože dědeček ochotně promlouval ústy rozličných médií ještě několik let po své smrti a spiritistické časopisy to pilně zaznamenávaly.
Důležitější však bylo to, co se odehrávalo v naší rodině. Doma se totiž děly prapodivné věci. Kolem půlnoci začalo samo od sebe hrát pianino. Mimozemšťané buď nezaregistrovali dědečkovu smrt, nebo ji prostě odmítli vzít na vědomí. Nástroj hrál zpočátku tiše, leč naléhavě, ale velice brzy mu došla trpělivost. Ozval se přímo pekelný randál, jako by po klávesách běhal rytíř v brnění.
"Zapisujte to někdo!" křičela babička. "Tyto disonance vypadají na poselství z Aldebaránu!"
"Kašlu na Aldebarán," bránil se můj otec, "a všechny mimozemské civilizace mi můžou být ukradené!"
Načež si přikryl hlavu peřinou a nechal hosty z dalekých planet řádit podle libosti. Babička to považovala za projev cynismu a neúcty k dědečkovi.
Po babiččině smrti otec okamžitě pianino prodal a doufal, že v naší domácnosti konečně nastane klid. Mýlil se. Noci byly jen o málo klidnější. Tu a tam spadl ze stěny obraz nebo se z ničeho nic rozeběhlo křeslo a poskakovalo po pokoji jako kůzle. Vzduchem poletovalo nádobí a rozbíjelo se o stěny.
"Ti mizerní Marťani, nebo co to je, nedají pokoj!" zlobil se otec. "Cožpak v sobě nemají špetku slušnosti? Nevědí, co to je slušné vychování? Jsou vlezlí a domáhají se pozornosti tam, kde o to nikdo nestojí! To se tatínek přátelil s pěknými halamy!"
Nijak si tím však nepomohl. Nábytek pobíhal po bytě, jak se mu zachtělo, židle si klidně vyskočila na prádelník a ručičky u hodin se honily po ciferníku tak rychle, že je nebylo možné vůbec sledovat.
Otec se nehodlal vzdát a začal nábytek, jakož i všechno, co zbylo po dědečkovi, odnášet k vetešníkovi. Domníval se, že pouhou výměnou bytového zařízení dosáhne svého cíle.
"Na novém nábytku už nebude žádný ten magnetismus, nebo co to je," tvrdil, "a ty příšery ztratí možnost se nějak projevovat!"
Taková byla teorie, která se naprosto neosvědčila.
K určité změně však přece jen došlo. Nový nábytek si už nepočínal tak bujně, ale také ne samoúčelně. Projevovala se u něj neuvěřitelná zlomyslnost, zaměřená především na otcovu osobu. Například jídelní stůl velice často tatínka nakopl, židle uhnula, kdykoli si chtěl sednout, a čas od času mu na hlavu spadl lustr. Na černý humor si potrpěl zejména šatník, který otce vcucl do svých útrob, zaklapl za ním dveře a poloudušeného nám ho vydal až po čtyřiceti minutách.
To už začínalo být zřejmé, že nám to mimozemšťané nedarují. Chovali se k otci jako k hnusnému zrádci a méně chrabrého člověka by zřejmě zlomili. Jenomže tatínek, ač pokopaný, potlučený a přidušený, měl svou hrdost.
Popadl láhev enzínu, která zbyla v bytě po dědečkovi, a demonstrativně ji vylil z okna.
"To je váš konec, marťanské potvory!" křičel. "Vzdávám se jakékoliv možnosti se s vámi osobně seznámit. Ošklivím si vás a odmítám jakoukoliv komunikaci!"

Téže noci mu spadla na hlavu žehlička, která si předtím sama vyletěla na skříň. Otec měl skromný pohřeb, protože se neproslavil jako dědeček, a také věnců bylo žalostně málo.
Nyní už jsme nemohli vesmírné hosty podceňovat. Maminka se okamžitě přestěhovala ke svým starým rodičům na venkov a já jsem bez váhání vyměnil byt za dvougarsoniéru v moderním domě. Vzal jsem si s sebou pouze osobní věci a dědečkův portrét. Jinak jsem si pořídil lehký moderní nábytek, u něhož jsem nepředpokládal žádnou agresivitu. Sektorová skříň by mě těžko přemohla a stůl by při nakopnutí riskoval vykloubení vlastní nohy. Ani válendy, konferenční stolek či křesílka nevypadaly nebezpečně. Také jsem v novém bytě prožil několik velice klidných nocí, které mi vynahradily přestálá utrpení.
Jenomže asi za týden jsem si zakoupil chladničku. Je to praktický předmět a hodí se do každé domácnosti. Proto mě nenapadlo, že by v mém případě mohla způsobit nějaké nesnáze.
Ale už když jsem ji stěhoval do bytu, přihodila se mi podivná věc. Ze stěny spadl dědečkův portrét a roztříštil se právě o přinášenou chladničku. Zřejmě jsem toto varování neměl pominout, ale jsem člověk lehkomyslný a flegmatický. Upřímně řečeno, ani jsem si nedovedl představit, jak by mi mohla chladnička, zakoupená v Kovomatu, ublížit. Dopustil jsem se staré chyby a neuváženě podcenil nepřítele.
Marťani, vrazi mého otce, totiž měli spadeno i na mě. Záhy jsem to pocítil a pociťuji to stále.
Začalo to jedné měsíčné noci. Právě odbíjela půlnoc, když jsem se probudil. Hladem. Bylo to nepříjemné, jelikož mám značnou nadváhu. Lékaři mě důrazně varují před narůstající obezitou a vyhrožují mi rozličnými chorobami. Nejčastěji mě děsí přízrakem infarktu, cévními chorobami a cukrovkou. Také o ztučnělých játrech jsem už ledacos vyslechl. Proto jsem přistoupil na přísnou redukční dietu a snažil se ji skutečně dodržovat. Mimo jiné jsem večeřel, pochopitelně velice málo, už o sedmnácté hodině a pak jsem až snídal. Dočkal jsem se jistých, byť ne oslnivých úspěchů.
Teď jsem však byl vzhůru a v útrobách mě svíral nepříjemný a křečovitý pocit hladu. Snažil jsem se ho potlačit, ale marně. Vzápětí jsem také pochopil proč.
Chladnička mě k sobě přitahovala právě tak silně jako kdysi dědečka staré pianino. Nedovedl jsem jejímu lákání odolat. Snažil jsem se, ale má vůle byla záhy zlomena. Marťani mě postrkovali nějakou tajemnou, dosud nepoznanou silou k nebezpečnému světu kalorií.
"Ne!" chtělo se mi křičet. "Nebudu si přece kopat vlastní hrob!"
Ale místo toho jsem otevřel dveře chladničky. Vrhl jsem se na uzeniny jako pardál na gazelí mládě, dojedl se dvěma jitrnicemi a odzátkoval velkopopovickou dvanáctku. Krátce nato ještě tři další. Teprve poté jsem se vrátil zpět na lůžko a hluboce zde usnul. Zdály se mi překrásné sny o růžových zahradách někde v souhvězdí Labutí.
To se pak odehrávalo každou noc. Uléhal jsem vždy s pevným úmyslem odolat lákání očarované chladničky, ale nikdy se mi nepodařilo se ctí obstát v nerovném boji s mimozemšťany. Znovu a znovu jsem vstával o půlnoci z postele a jako v transu kráčel ke zdroji své záhuby. Infarkt neinfarkt, cukrovka necukrovka, dychtivě jsem otevíral dveře chladničky a hltavě jedl.
K dnešnímu dni vážím sto třicet kilo. Těžce dýchám a chůze do schodů mi působí strašné potíže. K zavázání tkaniček u bot potřebuji nejméně tři čtvrtě hodiny. Začínám být u konce svých sil. Zalykám se vlastním tukem a spánek mě přemáhá i v dopravních prostředcích.
Ale necitelní Marťané neznají zřejmě slitování. Noc co noc podnikají proti mně nové útoky. Vědí, že už jsem zcela v jejich moci, a pohrávají si se mnou jako kočka s myší. Nebráním se, bylo by to zbytečné. Zvedám se z postele a sunu své tělo, postižené gigantickou obezitou, k chladničce. V ní jsou mé drogy, které si už nedovedu odepřít. Dnes jsou to dršťková polévka a slovenské halušky. Samozřejmě také pivo.
Propadám se do jakési neviditelné bažiny, ale vím, že za to nemohu. Jsem poslední obětí vědeckého pokusu mého dědečka, doktora Vadlejcha. Byl jsem ztracen už ve chvíli, kdy si on vstříkl do žíly první dávku enzínu.

Volání ledového světa
Josef Žarnay
1
Byla to prazvláštní krajina. Mělký kotel, sevřený věncem horských štítů, byl bez zjevného světelného zdroje ozářen stříbřitým přísvitem. Na černočerné obloze věčnost rozsela desetitisíce třpytivých bodů, tu a tam přecházejících v světlé obláčky. Nízko nad obzorem, téměř se dotýkajíc hor, visela jako zhasnutý lampión nevelká koule. V průzračné atmosféře kotliny se na úbočí vzdálených velikánů dala rozeznat každá nerovnost. Středem planiny se od protilehlých hor táhla nehluboká dvojitá brázda, vedoucí zdánlivě ke špičkám pozorovatelových nohou. Nevyhnutelně se vnucoval dojem, že je to stopa saní, které se pustinou přehnaly a odvezly s sebou z těchto končin i poslední živé bytosti. Z celého panoramatu čpělo cosi neživého - divák hmatatelně cítil mrtvolné ticho bez náznaku jakéhokoliv pohybu.
"Tak to je ten nešťastný obraz?"
"Ano. Peter Demeter - Polární krajina."
Vysoký muž v šedém obleku poodstoupil a znovu důkladně studoval plátno. Prsty si pročísl hustou černou bradku a oslovil svého průvodce, aniž odtrhl oči od stříbřité kotliny.
"Prý jste byl u toho, když se to stalo."
"Ano. Přesněji řečeno prováděl jsem skupinu, protože průvodkyně musela v naléhavé záležitosti odjet do města."
"Tím líp. Řekněte mi, projevil se chlapec nějak už předtím?"
"Ne. Choval se jako normální školák - odbíhal od skupiny, šeptal si cosi s kamarády. Obrat nastal, až když jsme došli sem. Řekl jsem si, že ho obraz uchvátil, ale když jsme už prošli zbytek výstavy, a on stále ještě stál před Polární krajinou, pohrozil jsem mu, že k těm ledovcům přimrzne. Obrátil se jako náměsíčný. Věřte mi, nervy mám ještě v pořádku, ale když se na mě podíval, vyrazil mi na čele studený pot. Pochopte - díval se na mě, ale…, jak bych vám to

vysvětlil…, nebyly to jeho oči. Připadalo mi to - taková nesmyslná představa! -, jako by na mě hleděly oči stoletého člověka. Vím, že to zní nadneseně, ale v tom pohledu se objevilo cosi, co nedovedu popsat. Z očí mu vyzařovala neskutečná moudrost, ale zároveň i nevýslovný smutek z něčeho, co si nedovedu ani představit. Šeptal si jakési slovo a pak se jedno z dětí rozplakalo, protože si začal broukat tu příšernou melodii."
Návštěvník poslouchal mlčky, náhle však ožil a zdvihl hlavu.
"Promiňte - nepocítil jste jako malíř nutkání jeho tvář zachytit?"
"Všechna čest, pane profesore. Ten výjev mě skutečně zaujal natolik, že sotva chlapce odvezla sanitka, utekl jsem do ateliéru."
"A výsledek?"
"No…, velký Leonardo, než se vážně pustil do díla, vypracoval spoustu studií různých detailů. Ten večer jsem se cítil jako on - čmáral jsem a čmáral, až se pod štaflemi válelo asi deset skic. Konečný výsledek je sice zmetek, ale pokud byste měl zájem…"
"Mistře, zklamal byste mě, kdybyste se ten okamžik nepokusil zvěčnit - a já bych zklamal vás, kdybych vás nepožádal, abyste mi ten zmetek ukázal."

Napohled to byl tuctový chlapec. Měl příliš malý nos, špičatou bradu a uši mu zakrývala bujná kštice - tím víc působily jeho oči dojmem, že do tváře nepatří. Byly neobyčejně rozšířené a vyzařovala z nich inteligence vyrážející dech, inteligenci však jen tak tak že nezastíralo něco jiného. Z pohledu se dal vyčíst jediný převládající pocit - nekonečný smutek, zoufalství nad záhubou života vyvíjejícího se po tisíciletí.
"Teda," návštěvník ztěžka klesl na stoličku, "Mistře, vy tomuhle říkáte zmetek?"
"Nestojí za nic," konstatoval suše umělec. "Kdybyste ho viděl, jak se na mě díval jakoby ne z tohoto světa…"
Zavládlo ticho. V otevřeném okně nad stojanem se studeně třpytily hvězdy, jen jedna z nich se plazila napříč oknem - proudové letadlo uhánělo v obrovské výšce za svým cílem. Světélko se už dávno ztratilo za okenním rámem, když z oblohy zazněl tlumený hukot.
"Och," vzpamatoval se host a vstal, aniž odtrhl pohled od portrétu. "Promiňte, Mistře, že jsem se dal tak unést, ale už dávno jsem neviděl něco tak fascinujícího."
"Zveličujete, pane profesore."
"Ale kdepak! Přestože nejsem odborník, jsem si jist, že by tenhle portrét vzbudil rozruch na každé výstavě. Doufám, že v případě potřeby budete ochoten s námi spolupracovat."
"Bude mi ctí," uklonil se malíř a přijal nabídnutou pravici. "Ale i já mám prosbu - zapište se mi do návštěvní knihy. Laureáta Nobelovy ceny jsme tu ještě neměli."
Návštěvník přikývl a energickými tahy napsal na čistý list: N-ské galerii a zvlášť Mistru Ctiboru Vítovi s díky za nevšední zážitek. Profesor M. Silvester.

2
"Alda xaredeg hemaron…"
Sál se utápěl v poledním světle. Do stěn byly vestavěny prosklené skříně a prostor mezi nimi a přístrojovým pultem uprostřed byl zaplněn bloky aparatur tak hustě, že se zdálo zhola nemožné projít z jednoho konce místnosti na druhý. U okna stála postel a kolem ní tři lidé, pozorující čtvrtého. Dvojice mužů se nad ležícím skláněla zády k oknu, zatímco na opačné straně šedovlasá žena sledovala ručičky ciferníků na miniaturním pultíku.
"Tak co vy na to?" profesor Silvester úkosem pohlédl na svého společníka. Štíhlý chlapík, který se celou dobu nepokojně vrtěl, několikrát prudce zamrkal.
"Mhm, pane profesore, zmocňuje se mě neblahé tušení, že vám příliš nepomohu. Obávám se, že jste mě z OSN pozvali zbytečně."
"To nemyslíte vážně, seňore Navarrezi!"
"Bohužel myslím. Aktivně ovládám jedenatřicet řečí a rozumím dalším sedmdesáti, ale s tímhle jsem se nikdy nesetkal. V žádné hlavní jazykové rodině se podobná slova nevyskytují. Existuje tu sice jistá možnost, ale…," lingvista zaváhal.
"Ale?"
"Podle mého názoru to nepřipadá v úvahu. Napadlo mě totiž, že by se případně mohlo jednat o dialekt nějakého miniaturního zapomenutého nárůdku odkudsi ze zapadlého izolovaného kraje, ale to mi připadá absurdní!"
"Nemohou být chlapcovy řeči koneckonců jen náhodným seskupením hlásek a slabik?"
"To rozhodně ne! Jeden fakt je nesporný - nevyslovoval jen nějaké slabiky, pane profesore. Opakoval slova a konstrukce. Byly to věty, chápete, věty!"
"Jak to můžete tvrdit, když jste mu nerozuměl ani slovo?"
"Víte, s vycvičeným jazykovým citem můžete v neznámé řeči rozeznat tečky, čárky, vykřičníky. To všechno se projevuje v intonaci mluvčího."
"Jinými slovy připouštíte možnost, že pacient hovoří nářečím nějakého vymírajícího kmene?"
"Je to čistě pracovní hypotéza. Opakuji, že je to absurdní. Jak by se mohl zdejší chlapec zčistajasna vyjadřovat dialektem z povodí Amazonky nebo Nové Guineje?"
Profesor si prsty zálibně prohrábl bradku.
"Milý pane, výrazem absurdní bych nehazardoval. Věda zná nejeden případ, kdy jedinec následkem šoku začal jevit nevysvětlitelné schopnosti, nejednou právě jazykové. V devadesáti devíti procentech případů vyšlo najevo, že dotyčný kdysi dávno, třeba v dětství, přišel byť jen nakrátko do styku s danou neznámou řečí. Buďto se setkal s někým, kdo do těch končin cestoval, nebo výrazy pochytil z knih."

"A to sté procento?"
"Tak daleko jsme nepokročili," pokrčil rameny psychiatr. "Vezměme si například takovou telepatii. Přenášení myšlenek bioproudy je pro vědu…"
"Děkuji, děkuji, ale raději ne! Telepatie není můj obor, promiňte, ale zůstaňme raději u těch devětadevadesáti procent. Přestože to vypadá nepravděpodobně, mohl chlapec přijít do kontaktu s někým, kdo navštívil odlehlé kraje?"
"To jsme vyšetřili velice pozorně, a výsledek je záporný. Chlapec nebyl v životě dál než v okresním městě a v jejich vesničce údajně žádného cestovatele poznat nemohl. Rodiče ho drží pod přísným dohledem, protože ve třech letech spadl z žebříku na hlavu. Dlouho se zdálo, že nehoda zůstala bez následků, až při návštěvě galerie se ukázalo, že zřejmě přece jenom došlo k nějakému narušení mozkové činnosti. Od té návštěvy občas upadá do stavu podobného bezvědomí, v němž jste ho vyslechl."
"Ehm," rozhodil lingvista bezradně ruce. "Je mi nesmírně líto, že jsem vám nepomohl."
Muži si podali ruce a tehdy ležící otevřel oči.

3
"Ruka! Ruka ve velkém vápně!"
Ostrý hvizd píšťalky zazněl jako prásknutí bičem a ruce kluků v zeleném vyletěly vzhůru, zatímco jejich protihráči se vyčítavě podívali na svého středního obránce.
"No co je?" durdil se provinilec. "Kdybych neudělal ruku, dostali bysme banán jako malovaný! Marián pořád vybíhá jako splašený!"
Brankář zrudl a zaťal pěsti, pak se postavil na brankovou čáru a zachmuřeně si přeměřil soupeře, který si právě stavěl míč na značku pokutového kopu.
"Drž se," zašeptal jeden ze spoluhráčů.
"Já to chytím," prohlásil chlapec, uvolnil se a naklonil mírně kupředu. Vzápětí zazněl nový hvizd, míč vyletěl z bílého bodu a chlapcovy nohy se v témže zlomku vteřiny prudce odrazily a pružné tělo se vymrštilo. Brankář to však přehnal - postřehl závratnou rychlostí se přibližující tyčku, pocítil ještě, jak se mu míč odráží od konečků prstů, ale pak už ho obestřela tma.

"Fotbal! Už zase ten fotbal!" vykřikovala žena v bílém plášti, pospíchající po chodbě. "Každou chvíli se někdo zmrzačí. A prý sportem ke zdraví! Kdyby si aspoň zlámal nohu, jak se na fotbalistu sluší a patří, ale tohle?"
Ve dveřích ordinace se objevil lékař. "Jaký úraz?"
"Telefonovali ze školy v Zimní ulici. Podle všeho se jedná o těžký otřes mozku."
Na dvoře se ozvala siréna záchranky.

"Myslite, že to bude vážné?"
Hlouček postav v bílých pláštích si vyměnil starostlivé pohledy. Primář konečně zabručel:
"Lebka poškozená není, ale nelíbí se mi…"
"Pozor!"
Lékařka sehnutá nad postelí prudce zdvihla hlavu a v očích se jí zračila hrůza. Primář se k ležícímu rychle sklonil.
"Vardiriz," pronesl chlapec, zahleděný do velikého svítidla, "Gnibread aineug. Arumburt nugnaar arebnak."
Přítomní znehybněli.
"Matsikap ratubnala nagios!" vykřikl pacient. Když mu primář pohlédl do očí, přeběhl mu po zádech mráz. Rychlým krokem přistoupil k poličce s telefonem a zdvihl sluchátko.
"Spojte mě okamžitě s profesorem Silvestrem!"

"Alda xaredeg hemaron …"
Spolupracovníci profesora Silvestra nepoznávali. Rozplynul se mýtus o vždy klidném, někdy až ledově působícím muži - potahoval si bradku, vrtěl hlavou a neustále opakoval:
"Nemožné! Vyloučené! Absurdní!"
A náhle se bez vysvětlení vyřítil ze sálu i s čerstvě nahranou páskou.
"Tedy kdybych to neviděl na vlastní oči, nevěřil bych tomu," zavrtěl hlavou nejstarší lékař. "Odjakživa jsem byl toho názoru, že kdyby k němu pripochodovala lednička a tvrdila o sobě, že je Hannibalova neteř, že i v takovém případě by si jen pohladil bradku a klidně by jí nabídl židli."
"Zdá se, že to není běžný případ."
Pohledy se upřely na lůžko, protože se chlapec pohnul.
"Unikep idnurug!" prohlásil znenadání a zdvihl zrak. Skupinka mimovolně ucouvla - z pacientovy tváře se na ně zahleděly nedětské oči, přehlížející hroby vlastního potomstva.
"Stařec, který všechny přežil," chraptivě ze sebe vypravil jeden z asistentů a další slova mu zmrzla na jazyku, protože chlapec si v tom okamžiku začal tichounce hvízdat melodii plnou ponurých tónů, oznamující záhubu.
"Příšerné," vydralo se z úst lékařce za monitorem. "Něco takového! Je to jako… jako indiánský hymnus smrti!"
Chvatně stiskla tlačítko magnetofonu, ale to už chlapcova hlava sklesla na podušku.

"Oba mají zranění na stejném místě."
Lékařka položila před profesora dva chorobopisy. Ředitel ústavu je přelétl pohledem, zamhouřil oči a zaklonil se i se židlí daleko dozadu. Když se navíc na židli začal houpat, lékařka strnula.

"Úder do levé části lebky. Těsně nad spánkovou kostí. Pád na hlavu ve značné rychlosti. Totéž. Zajímavé."
Třebaže lékařčinou myslí nejvíc vířila představa, že profesor musí každou chvíli spadnout značnou rychlostí ze židle na svou vlastní hlavu, zareagovala okamžitě.
"Nálezy jsou navlas shodné. Potvrdili to i traumatologové."
"Dobře. I bez toho je jasné, že jde o identickou chorobu. Chlapci používají stejná slova, totálně neznámá kapacitám světové lingvistiky…"
"Skutečně jsou úplně neznámá?"
"Absolutně! Ráno mi volal seňor Navarrez, že nikdo ze specialistů na kmenové dialekty neporozuměl ani jedinému slovu ze záznamu."
"Přesně jako s tou melodií! Neznal ji nikdo z hudebních vědců ani z etnografů. Nerozumím tomu - komise si ověřila, že chlapci se v životě nesetkali, vždyť každý je z jiného konce republiky, a přesto taková shoda. Ta neznámá řeč, které nikdo nerozumí…, pane profesore! A poslechl si nahrávku i někdo, kdo rozumí eskymáčtině? Vždyť na tom obraze jde očividně o jakousi polární krajinu, ne?"
Profesor se zhoupl a vyskočil, jako by ho ze židle vymrštila pružina.
"Obraz," vykřikl. "Obraz! Vy jste génius!"
Než si překvapená žena stihla uvědomit, oč se jedná, opustil ordinaci.

Nemocniční chodbu zalévalo sluneční světlo. Místo lavic a odpadkových košů na ní byly rozestaveny malířské stojany s obrazy, další plátna visela na narychlo zatlučených skobách. Před jedním postávala dvojice mužů.
"Mám dojem, že je to hotové," konstatoval profesor Silvester. "Polární krajina visí jako předposlední směrem od jeho příchodu. Tak, a my se schováme sem za závěs."
"Předpokládáte, že dotyčný se při pohledu na Demetrův obraz zachová podobně jako první chlapec u nás v galerii?" otázal se malíř Vít.
"Právě proto jsem vás požádal o zapůjčení Polární krajiny. Samozřejmě nemůžeme s určitostí předvídat, jak si bude počínat náš brankář. Abych nezapomněl - první chlapec si tenkrát pod obrazem neustále omílal jakési slovo. Nepamatujete si ho náhodou?"
"Ale ano, dokonce velmi přesně. Říkal velmi zřetelně Nardekaal."

Bez zájmu procházel kolem obrazů a v tváři se mu zračila únava. Nepatrně ožil před vydařenou scénou z fotbalového zápasu, načež udělal dva kroky a zastavil se před Polární krajinou.
Chlapec se vypjal - únava se kamsi vytratila. Ustoupil, aby si mohl stříbřitou kotlinu prohlédnout s odstupem, ale vzápětí se vrhl na plátno, zaryl do něj nehty a přerývaně vykřikl:
"Nar… de… kaal!"

4
"Terapie šokem?"
Profesor Silvester se na svého hostitele pousmál.
"No, i tak by se to dalo pojmenovat. Jenže, mezi námi, takovýto výsledek jsem vůbec nečekal, šlo mi vysloveně o jeho reakci na ten obraz. Myslím, že tento případ vejde do análů, do onoho procenta nevysvětlitelných. Faktem je, že od té doby je z našeho brankáře zase prachobyčejný kluk, který se zajímá hlavně o fotbal a o kolo. Týden po pokusu jsme ho propustili do domácího ošetření. Pochopitelně i nadále zůstává pod stálou kontrolou. Příznaky recidivy se doposud neprojevily."
"A co první pacient?"
"Bohužel, u něj jsme vůbec nepokročili, jeho stav se nezměnil. Celé dny se chová normálně, občas se ale dostává do zvláštního stavu, jehož jste byl svědkem." Profesor se zamyšleně zahleděl na portrét chlapce se stařeckýma očima.
"Je aspoň nějaká naděje?"
"Věřím, že ano, ale bude se muset podrobit neurochirurgické operaci. Jenže já dnes přiletěl z docela jiného důvodu. Mistře, co víte o Petrovi Demetrovi?"
Malíř zpozorněl. Vstal a přešel ateliérem.
"To nebude lehké. Demeter zemřel tři roky po válce."
"Znáte příčinu jeho smrti?"
"Spadl na horské túře ze skály. Asi právě dostal jeden ze svých záchvatů, trpěl totiž na následky válečného zranění."
"Byl zraněn?" profesor zbystřil pozornost. "Kde?"
"U Strečenského průsmyku."
"Promiňte, tak jsem to nemyslel. Já myslel kde na těle."
"Ach tak. Do hlavy, střepinou granátu."
"Do hlavy. Nebylo to náhodou nad levým spánkem?"
"Skutečně měl na spánku jizvu! Ani vlasy mu tam nerostly, snažil se lysinu zakrýt sčesáváním vlasů shora."
"Tak. Hm, máte od něj víc obrazů?"
"Bohužel ne, Demeter byl celkem průměrný malíř. Polární krajina je jeho jediné dílo, které se dostalo do galerie."
"Namaloval ho před zraněním, nebo až po něm?"
"Určitě po, byl to prakticky jeho poslední obraz. Nemohu ovšem vyloučit, že nějaká díla nezůstala u jeho rodičů!"
"Jsou naživu?"
"Ne. V domě bydlí jeho sestra s manželem."

"Výborně! Mistře, mám k vám už jen jedinou prosbu - jejich adresu!"
"Číslo domu si nepamatuji," usmál se Vít, "ale dům ano. Jestliže dovolíte, pojedu tam s vámi."
Nahrbený mužík s prořídlými vlasy se netvářil právě nadšeně. Nakonec přece jen otevřel vrátka a ustoupil návštěvníkům z cesty. Jeho vzezření svědčilo o tom, že k jeho životním zálibám patří pohled na dno sklenky.
"Nerozumím," huhlal. "Co kdo bude mít z oprašování těch starých krámů? "
"Možná i vy," odvětil Vít. "Já? To zrovna!"
"Nechte se překvapit. Obrazy si dneska jen vypůjčíme, ale jinak na ně vaše manželka má jako dědička právo."
"Pche! Kdo by se zajímal o ty jeho mazanice? Když se zabil, kolikrát jsem ty obrazy zkoušel prodat, ale…"
"Ale?" profesorovi přeletěl po tváři stín úleku.
"To je otázka. Jsou na půdě a je na nich prst prachu! Kdyby bylo po mém, dávno jsem to všecko spálil, ale to víte, žena! Bratříček sem a bratříček tam! Podle ní to byl divže ne největší umělec na světě!"

"Posedlost polární tématikou?"
Profesor přecházel ateliérem sem a tam, zatímco Vít zamyšleně bral do rukou obraz za obrazem. "Led. Všude samý led."
"Před válkou se nevěnoval…"
"Ale kdepak," nenechal malíř hosta domluvit. "Předtím to bylo všecko na jedno brdo, takové ty obrazy, co se líbí paničkám. Znáte to - zátiší, jeleni s růžovou oblohou. Kdežto tohle… tohle má v sobě jakousi skrytou sílu. Tahleta plátna jako by zobrazovala něco, co Demeter viděl, místo, kde zažil něco mimořádného."
"Jenže on na severu nikdy nebyl."
"No právě, nevytáhl paty za hranice! Hm…, ale ani tady se sám sobě nezpronevěřil. Na všech obrazech se tvrdošíjně opakuje v jednom a témž motivu."
"Narážíte na to horstvo na obzoru?"
"Ano, to zubaté pohoří je všude. Říkal jste, že první obraz si prohlédli i polární badatelé?"
"Přesněji řečeno polární badatel. V hlavním městě byl minulý týden doktor Rjazanov a jeho posudek můžeme považovat za směrodatný - letadlem, na kře i na lyžích zbrázdil Antarktidu, Grónsko i jiné oblasti věčného ledu."
"Hm - a takovouhle kotlinu nezná? A co když… moment!"
Malíř se náhle sklonil nad nejbližším obrazem a upřeně se zahleděl na skvrnku v horním rohu. Vrhl se ke skříni, vrátil se s lahvičkou a štětcem, nastavil si obraz na světlo a jakousi tekutinou začal potírat hvězdnou oblohu …
…Nános barvy zmizel. Namísto původního nebe plného hvězd se před užaslým profesorem objevila obrovská koule, jakoby vyplouvající zpoza horského hřebene.

"To už jste tady zas?"
Demetrův švagr se tvářil nepřívětivě, ba nepovažoval za nutné ani vstát z rozvrzaného divanu.
"Stará!" křikl. "Máš tady návštěvu! Kvůli tomu tvému vypečenému bratříčkovi!"
"Aspoň vidíš, že malovat uměl, když se o něj zajímají! O tebe se nebude jaktěživo zajímat nikdo, leda tak funebráci!"
Ve dveřích se objevila ženička a s netajenou radostí vyšla hostům v ústrety.
"Vítám vás. Minule jsem byla na trhu, když jste nás poprvně ráčili navštívit. Můj starý…"
"To je v pořádku," usmál se profesor. "Dovolili jsme si s jeho souhlasem vypůjčit obrazy z pozůstalosti vašeho bratra. Mohu vám oznámit, že brzy vystavíme celý soubor v naší galerii."
"No já se z toho…," zavrzal divan.
"Kuš! Prosím," kývla žena, "pojďte dál."

"…a tři roky po tom zranění se zabil. V posledních týdnech přemaloval na všech obrazech ten divný velký měsíc načerno."
"Nesnažil se je prodat?"
"Jen jeden, ostatní už nestačil. Po jeho smrti jsem je zabalila, aby…"
"Kromě těch, co jsme odvezli minule, už nemáte nic?"
"Ne," řekla žena a polkla.
"Opravdu ne?" profesorův pohled se jí zabodl do očí. Mihl se v nich neklid. Náhle se rozhodla, přistoupila k starodávné almaře a z nejnižší zásuvky vytáhla plochý balíček, zabalený do pergamenového papíru.
"Tohleto," vzdychla. "Tohleto nechal výslovně mně a zakázal mi ho prodávat. Ukazovat mi ho nezakázal."
Na stole se objevil neveliký obraz. Profesor se nad něj dychtivě naklonil, čekalo ho však zklamání. Byl to portrét mladé ženy, i laik musel poznat, o koho jde.
"Ach jo, tak jsem tenkrát vypadala," přikývla trpce žena. "Namaloval mi ho krátce před smrtí, i když předtím pořád nechtěl. Prý že není takový umělec, aby mi namaloval dobrý portrét."
"S dovolením?"
Malíř vzal obraz do prstů a jemně ho ohmatal.
"Proč je tak tlustý?"
"Á, to já opravdu nevím."
"Nikdy jste ho nevyhdávala z rámu?"
"A proč bych to dělala?"
"Smím ho na chvíli vyndat?"
"Pro mě za mě. Ale dát vám ho nemůžu. Tenhle ne!"
"Nechceme vám ho brát, paní. Jen se přesvědčím, jestli také nemá dvě vrstvy. Tak. Teď ještě… panebože!!!"

Portrét Demetrovy sestry vypadl z rámu, ale nikdo si toho nevšiml. Vít zalapal po vzduchu, ženě se z hrdla vydral hysterický výkřik a profesor sevřel pěsti, až mu zbělely klouby.
V rámu byl ještě jeden portrét, ale místo dívčiny hleděl do místnosti kdosi zcela jiný.
"Kdo… kdo to je?" vřískla paní domu a zakryla si oči dlaní.
Z hvězdného pozadí hleděla tvář podivné bytosti. Neměla nos ani uši, měla drobná ústa, zato však celé tváři dominovaly oči. Byly až neuvěřitelně inteligentní a moudré, vyjadřovaly současně nekonečný smutek a beznaději. Stařec kynul rukou mírně vzhůru, jako by volal neznámé vzdálené světy o pomoc.
"Patriarcha," zachraptěl Vít a neměl tušení, že téměř doslova opakuje slova profesorova asistenta. "Přežil všechny!"
"Lidičky!" křičela žena. Manžel ji držel kolem ramen a němě civěl na obraz. "Dejte to pryč!"
Profesor zhluboka vydýchl a sehnul se pro portrét dívky. Opatrně sňal složený arch papíru, přilepený zezadu na obraz. Byl to hustě popsaný list.

5

Ne, ne, stokrát ne! Já nejsem blázen! Ale od té doby, co těsně vedle mě vybuchl německý granát a já se probral v polním lazaretu, něco se změnilo.
Já už nejsem já! Ne sice doslova, ale ve chvílích, kdy mi levou polovinu hlavy probodává bolest jako jehla, přecházím do toho druhého. Stávám se starým mužem, který žije víceméně ze setrvačnosti. Jsem Okireen. Jsem sám…
…Nardekaal. Milióny let byl rájem. Žlutavý Laakam ho zásoboval teplem i světlem a úrodná půda se pracovitým obyvatelům štědře odměňovala. Pominulo i nešťastné období zbytečného zabíjení, národy začaly žít ve shodě…
…Právě tehdy se Laakam začal měnit. Zanedlouho bylo jasné, že naše životodárná hvězda vybuchne. Změní se v tisícinásobně větší bílou kouli, požírající vlastní planety. Zůstala jediná možnost…
… Nardekaal byl mohutnými jadernými výbuchy vychýlen ze své odvěké dráhy a nasměrován pryč od zrádného Laakamu. Nad planetou se rozsvítila dvě atomová slunce, zčásti nahrazující žlutou hvězdu. Život se přenesl do hlubin - pod povrchem planety vyrostla města, v nepředstavitelně velkých jeskyních žilo živočišstvo a rostlinstvo. Podzemní prostory rovněž osvětlovala a vytápěla malá atomová slunce, která měla vlastnosti někdejšího Laakamu. Takto měl Nardekaal dorazit k cíli - k žluté hvězdě Bengalis…
…V den, kdy jsem se narodil, Laakam vybuchl. Obyvatelstvo se krčilo v útrobách planety, řítící se do propasti vesmíru, zatímco daleko vzadu rostla oslepivě jasná koule. Na povrch Nardekaalu začal dopadat uragán smrtonosných paprsků. Vědci zachycovali připravenými přístroji řev rádiových vln zanikajícího světa…
…Třebaže nás Laakam nemohl docela zničit, protože tehdy nás už od něj dělila značná vzdálenost, Nardekaal přestal existovat ve své někdejší podobě. V podzemí se všechno měnilo k horšímu - hynula zvířata, klesaly výnosy plodin. Objevila se strašná hrozba hladomoru. Byl jsem chlapec, když v Radě vystoupil velký Haalelbookn se smělým návrhem ponořit lidstvo do umělého spánku. Když jsem skončil studia, podnikaly se první pokusy…
…Velkolepá myšlenka se změnila ve skutečnost. Jen sedm lidí mělo zůstat při vědomí a dohlížet na let. Usmálo se na mě štěstí - i mě vybrali z desetitisíců dobrovolníků. Věděli jsme, co nás čeká - zatímco spící téměř nestárli, my měli celá desetiletí žít normálně, až pak nás měla vystřídat druhá směna…
…Nikdo nás nevystřídal. Pokračujícím promrzáním povrchových vrstev Nardekaalu došlo k těžkým poruchám v energetickém systému. Haalelbookn před námi dva roky tajil nejhorší, ale pak musel s pravdou ven - nedostatek energie nám nedovolí probudit spící, protože by to bylo spojeno s rizikem dalších poruch energetického systému. Byli jsme odsouzeni hnát se kosmickým prostorem až dotehdy, než se nám podaří najít řešení…
…Desetiletí ubíhala. Jen tři jsme vydrželi naživu, když stařičký Haalelbookn našel řešení. Automatické přístroje i bez nás probudí odpočívající milióny, jakmile se teplota na povrchu planety zvýší alespoň na jistou úroveň. Dalo se to uskutečnit jen novým zažehnutím umělých sluncí…
…Nepodařilo se a při pokusu Haalelbookn zahynul. Zůstávala poslední naděje - žlutá hvězda před námi byla stále jasnější, přibližovali jsme se k ní mnohem rychleji, než vypočítali astronomové. Ano, už jen Bengalis mohl svým teplem roztavit ledový pancíř Nardekaalu, a obnovit tak výrobu energie. Bengalis…
…Můj poslední druh se nedočkal příletu do planetární soustavy žluté hvězdy. Uložil jsem ho pod předposlední mrazicí poklop a o dva dny později Nardekaal proťal oběžnou dráhu nejvzdálenější oběžnice Bengalisu. Kotouč hvězdy narůstal den ode dne. Minuli jsme další tři planety, z nichž třetí byla opásána nádherným prstencem. A pak přišla katastrofa. Nardekaal se přiblížil k největší oběžnici Bengalisu. Obrovská přitažlivost gigantické planety nás strhla z dráhy a změnila Nardekaal v další ze svých početných měsíců. Kotouč Bengalisu se přestal zvětšovat…
…Naděje zhasla. Snad sto dvě stě let se udrží v chodu zařízení regulující život spících, ale pak se nitro planety změní v podzemní hřbitov. Doposud mám možnost zavřít se pod poklop určený pro posledního živého a upadnout do osvobozujícího spánku, vím však, že to neudělám. Místo toho denně pozoruji třetí planetu Bengalisu, která ve mně vzbuzuje pocity divokého vzrušení - přístroje hlásí, že její teplota i složení její atmosféry jsou obdobné našim bývalým podmínkám. V mém mozku se rodí šílená myšlenka - co když na modravé třetí planetě existuje život…, civilizace… schopná nás objevit…?
…Podařilo se mi přístroj sestrojit! Nebude potřebovat žádnou energii - napojím ho na vlastní organismus a v okamžiku, kdy zemřu, moje paměť, mé myšlenkové pochody, celé mé já se přenese do vysílače. Pokud je můj vynález založen na správných předpokladech, nebudou potřebovat přijímače. Vysílané psychické impulsy vniknou ve formě bioproudů přímo do jejich příslušného mozkového centra. Nevím, nemohu dokázat, zda nějací oni vůbec existují, ale jedno vím - pokud ještě něco může spasit Nardekaal, jsou to jedině oni…
…Cítím, že se můj konec blíží. Nardekaal opsal už stovku obletů kolem svého věznitele a mně ubývá sil. Dosud mám možnost zalézt pod poklop a spolehnout se na náhodu, ale já už dávno nevěřím na zázraky. Ne, jedině tím, že zůstanu

zapojen na vysílač, mohu uplatnit svůj vynález. Přestože v tom případě mně osobně už nebude pomoci. Sedím u okulárů teleskopů ústících na povrch zmrzlé Kruhové kotliny a vidím planinu sevřenou vrchy, jíž vedou stopy mého vozidla. Nad planinou visí obrovská koule páté planety a nízko nad obzorem zapadá jasná modrá hvězdička. Třetí oběžnice Bengalisu…
…Léky už nezabírají. Vím, že každým okamžikem může přijít konec, a pokud se nesplní má odvážná hypotéza, bude to časem znamenat i absolutní konec - zánik života na Nardekaalu. Věřím však, že se v Modré planetě nemýlím. Přístroj jsem zaměřil přesně. Snad už za chvíli začne vysílat impulsy… vysílat… a vysílat… Zachraňte spící Nardekaal!!! Skutečně nejsem blázen? Co když kvůli granátu už nikdy nebudu sám sebou? Noc co noc se opakují sny o ledovém světě, noc co noc se měním ve starce, přihlížejícího smrti celé své rasy. Někdy sám nevím, jsem-li já já, nebo zda už nejsem celý on. I já už pomalu žiji jen ze setrvačnosti. Přes den sice noční můry mizí, ale maluji je jako posedlý a levý spánek se mi snaží rozrazit pronikavá bolest. Ne, ne, to se už nedá vydržet!!!

Profesor Silvester zdvihl oči a pohlédl na vzlykající ženu.
"Promiňte. Váš bratr… spáchal sebevraždu?"
"Vždycky jsme tvrdili, že se zabil, když šplhal na skály," přikývla. "Do té rokliny skočil sám. Nikdy jsem nechápala, proč to udělal, až teď…"
Polkla.
"Co s tím chcete podniknout?"
"Se smrtí vašeho bratra? Nic. Jemu už nepomůžeme. Raději se pokusíme pomoct…"
Nedořekl a zahleděl se na portrét. Uvědomil si, kde ty oči viděl - na portrétu v ateliéru malíře Víta, stejnýma očima hleděl v době záchvatů i jeho malý pacient. Jeden fakt byl na těchto očích, plných moudrosti a smutku, nesporný - jak to řekl Vít tenkrát při prvním rozhovoru v jeho ateliéru?
"…díval se na mě jakoby ne z tohoto světa."

Pokus se uskutečnil měsíc po operaci. Nemocniční chodba se podruhé změnila v obrazárnu, jen hlavní hrdina byl nový. Polární krajinu opět umístili jako předposlední. Všechno skončilo rychle - chlapec se zadíval na kotlinu a beze známky sebemenšího zájmu šel dál…
… Když profesor Silvester konečně unikl hloučku, který mu blahopřál k vyléčení malého pacienta, zastavil se u okna a zdvihl pohled k obloze.
"Šílenství?" zašeptal. "Moji milí, tady se přece vůbec nejednalo o nějaké šílenství!"

6
Výpočty byly bezchybné. I v složitých manévrovacích podmínkách v oblasti Jupiterovy obrovské přitažlivosti přistála meziplanetární loď na určeném místě povrchu jedné z oběžnic této planety. Šedý kolos stál teď uprostřed mělkého kotle, sevřeného věncem horských štítů. Na černočerné obloze byly rozsety desetitisíce třpytivých bodů, tu a tam přecházejících v světlé obláčky. Nízko nad obzorem, téměř se dotýkajíc hor, visela jako zhasnutý lampión nevelká koule - další z Jupiterových měsíců. V průzračné atmosféře kotliny se na úbočí vzdálených velikánů dala rozeznat každá nerovnost. Středem planiny se od protilehlých hor táhla nehluboká brázda, končící u něčeho, co před lety profesor Silvester na obrazu Polární krajiny nalézt nemohl.
U lesklého nerezavějícího kovového kruhu, zapuštěného hluboko do ledovců.
"Vchod," pronesl tiše velitel expedice a ozářil kruh silným paprskem světlometu. V prudkém světle bylo vidět, že do kovu je cosi vyryto. Přestože rytina byla jemná, určit její smysl nebyl žádný problém.
"Náčrt dráhy mezihvězdného letu."
Zahleděl se na kovovou desku. Tam dole kdesi pokojně spí bytosti po staletí snící o novém životě.
Kapitán Silvester splnil své životní poslání, které mu určil otec. Vydechl a zabloudil pohledem na matnou kouli Jupitera. Nedaleko něj zářila jasná modrá hvězdička - Země.
Dvě civilizace si konečně podají ruce.
A pomocná ruka obyvatel Modré planety bude dostatečně pevná…

Osmdesát osm
Jiří Kuřina
"Tedy, pane kolego, s tím už asi nehnem. Dřeme se skoro rok… Kdybychom aspoň tušili, co nám jakési pitomé potvory z Labutě můžou chtít?! Navíc v trojkovém kódu. Bůhví co to bylo za signál. A těch poruch! Ta nejdelší nám zničila skoro stovku znaků."
"Jenom osmdesát osm. Ale máte pravdu. Pustíme to do světa, ať si lámou hlavu také jiní."

Inteligentní obyvatelé rasové mlhoviny NGC 6960 v Labuti toho nevěděli o pozemšťanech o mnoho víc než lidé o nich. Proto také jejich depeše určená lidem obsahovala především záznamy vědeckých diskusí o poddruhu Homo sapiens sapiens a jeho společenství. I sama forma poselství byla pro lidi značně neobvyklá:
OTTATATATOTATOATAT-TTAOOTOTOOTATOATAATAOTTOA…

Těžko říct, zda by lidem bylo poselství něco platné, i kdyby ho dokázali vyluštit. Posuďte sami:
…k záznamu a přenosu informace používají těchto znaků:
+23456789% " Q WERTZUIOP§ASDFGHJKL": YXCVBNM?!/

- ěščřžýáíé '"qwertzuiopúasdfghjklů_yxcvbnm,. -

Celkem osmaosmdesát různých znaků! (V sále zašumělo.) Čím jsou ve srovnání s tímto úctyhodným počtem naše tři nebo tucet používaný nejvyspělejšími dosud známými civilizacemi v kosmu? Jak úžasné obsáhlá musí být jejich věda! Vyjadřováni v osmaosmdesátkové soustavě předpokládá nepředstavitelnou schopnost abstrakce a druhé abstrakce. A to ještě na některých územích používají kód více či méně odlišný od právě uvedeného, a dokáží se dorozumět. Roční produkce literatury psané tímto a podobnými kódy činí…

Zákon podvojnosti
Vladimír Chrastina
"Kdy ty už konečně odložíš uniformu, starouši!?" zeptala se žena. Znělo to kousavě. Muž, kterému ta slova platila, se soukal do elastického overalu barvy stříbrné jívy. Byl to hubený dlouhán středních let. Přiléhavá uniforma odvozená z astronautické kombinézy mu slušela. Ustal v oblékání a pátravě se na ženu zadíval. Seděla před toaletním stolkem a zabývala se účesem, avšak koutkem oka muže přes zrcadlo sledovala.
"Nejsem vysloužilec, abych se za ni musel stydět," odvětil muž chladně. Bylo na něm vidět, že ho ženina poznámka trochu rozladila. Začal se lenivě šourat k toaletnímu stolku. Cestou si dopínal magnetické uzávěry na manžetách a na hrudi. Zůstal stát za ženinými zády. Když byl s garderobou hotov a měl volné ruce, vzal do prstů flakón jakéhosi parfému. Pozvedl ho proti světlu a díval se, jak hrají jeho broušené fasety medovými pablesky. Nikdy nedělal takové zbytečné pohyby, a když je dělal, byla to neklamná známka toho, že je rozčilený.
Jakmile se dost vynadíval, přičichl k němu. Zamhouřil oči, jako kdyby ho ta vůně omamovala. "Zapamatuj si, drahá Olgo, že všechno je jinak, než si myslíš," řekl zdánlivě bez souvislosti. To, co řekl, se týkalo ženiny poznámky o jeho uniformě. Mínila fakt, že od posledního letu před třemi roky má prázdniny. Na obvyklé volno mezi dvěma lety je to příliš dlouho. Nedobrovolné tři roky prázdnin.
Na základně, ale nejen tam, se šuškalo, že Karla Bařinu uložili k ledu. On o tom věděl své. Přesto ho to všechno dráždilo. Zvláště Olžiny poznámky. Ta vzhlížela přes zrcadlo k jeho perfektně ovládané nic neříkající tváři. Snažila se porozumět jeho slovům.
"Karlíčku, buď tak laskav, přestaň si hrát na záhadného," řekla unaveně. "Zkus se podívat pravdě do očí." Dotkla se jeho ruky. "Zdá se, že s tebou už nepočítají. Podej demisi a odstěhujeme se na chalupu. Potřebuješ se zotavit." Říkala to skoro něžně, jako když máma domlouvá synkovi.
Muž se na ženu podíval a dlouho jí očima tápal po tváři. Jako kdyby se k čemusi rozhodoval. Potom trpně vzdychl. "Jestli někdo bude jednou muset mít odvahu pohlédnout pravdě do očí, drahá, pak to budeš spíš ty, a vůbec vy všichni na téhle planetě," řekl muž věcně a odvrátil zrak od ženiny neklidem proměněné tváře. Obrátil pozornost k flakónu v ruce.
"Samozřejmě, mimo tebe, vážený pane Bařino!" usekla žena ironicky.
"Já mluvím vážně, Olgo!" ujistil ji muž. Ledabyle si přehodil křehký flakón z jedné ruky do druhé.
"Pořád dokola meleš ty svoje záhadné narážky," opáčila žena otráveně a vrátila se k svému účesu. "Už mě to unavuje, drahý choti! Buďto vyklop, jak se věci mají doopravdy, nebo mi s tím dej svátek!" dodala sevřenými zuby, v nichž třímala pinetky. "Od návratu z poslední cesty se chováš nemožně. Jde to mezi námi od desíti k pěti. Vždyť už spolu ani nežijeme jako manželé." Brada se jí zachvěla. Zapomněla na pinetky, a ty slabě cinkly o skleněnou desku toaletního stolku. Nadechla se, aby ovládla rozechvění. Pohnutým hlasem dodala: "Karle, jestli jde o poruchu, která nějak souvisí s tvým povoláním, stačí naznačit a já pochopím." Znovu se nadechla a o poznání hlubším hlasem pokračovala: "Ale jestli v tom je jiná ženská, pak to musíš říct naplno a já se pokusím moc nevyvádět. Pochop, všechno jiné by bylo lepší než tahle nejistota."
Muž si přestal hrát s flakónkem a zadíval se na ženu. Její krásná, věkem nedotčená tvář byla teď bez výrazu. Hleděla na sebe do zrcadla, ale neviděla se. Její pohled byl skelný od potlačovaných slz. Čekala na mužovu reakci. Ten se díval na její nádherně tvarovaná ramena, která se pod lehkým průsvitným župánkem sotva znatelně chvěla, díval se na její skvostné plné prsy, jejichž veliké růžové bradavky prosvítaly přes tenký mušelín, díval se a cítil se provinile. Dennodenně tuto nádhernou žádoucí ženu vídá nahou nebo skoro nahou, cítí se po každém jejím doteku osedlán neodolatelnou žádostí, a přitom se jí nedokáže bez pocitu provinění ani dotknout. Jenže, nechť někdo na jeho místě zkusí odolávat svodům těchto rozčilujících půvabů, navíc při jejím sopečném temperamentu. Věděl, že se něco musí stát. Něco, co tento nepřirozený stav zvrátí, poněvadž ona zároveň byla i nebyla jeho žena.
"Ano, drahá Olgo, všechno jiné by bylo lepší než tahle nejistota," řekl muž tiše. Tišeji než jak byl zvyklý mluvit.
"Nebereš mě vážně! Jsme my dva vůbec ještě manželé?" ozvala se nešťastným hlasem žena. Měla na krajíčku. Mlčel a ona k němu pozvedla nebesky modré oči, průzračné jako polední tůň; mohl jimi vidět až na samé dno jejího nitra. V nezměrné hloubce se zrcadlila malá, ale jako rtuť těžká loužička úzkosti. Instinktivně si lokty zakryla polonahá ňadra. Muž jí položil velikou ruku na oblé rameno. Byl by ji rád nějak utěšil.
"Nech mě být, musím se obléct," vyhrkla stísněně, ale rychle se vzpamatovala a dodala konverzačním tónem: "Všude přicházíme kvůli těm našim věčným hádkám pozdě."
Chystali se na večírek u Karlovy sestry provdané Herinkové. S lokty křečovitě sevřenými na hrudi čekala, až odejde z ložnice. Nikdy jí nevadilo, když jí asistoval při oblékání, a teď si najednou uvědomovala svou nahotu. Nemusela by se stydět za své tělo před žádným mužem, natožpak před tím, jehož miluje bezmála dvacet let a s nímž stejnou dobu sdílí manželské lože. Náhle jí to připadalo nevhodné. Vystrkovala vlastního muže ze dveří ložnice jako zvědavého kluka. Kupodivu neprotestoval.
K Herinkovům samozřejmě dorazili pozdě. Hosté právě usedali k holografickému představení. Promítaly se staré

rodinné filmy. Bařina zahlédl u baru postávat svého velitele, plukovníka Trutze, šéfa Páté astronautické základny, k níž náležel. Omluvil se Olze a vydal se k onomu tichému koutku, oplývajícímu všemi myslitelnými značkami nápojů. Nepříliš uctivě svého velitele pozdravil a nalil si to nejostřejší, co tam bylo.
Když se posilnil, zavedl řeč na počasí. Nějakou dobu se nezávazně bavili. Nezasvěcený pozorovatel by si o těch dvou možná řekl, že jde o kamarády při skleničce. Zasvěcený by rozpoznal, že mezi nimi přes všechnu přátelskost panuje jakési nevyslovené napětí. Jenom ti dva však věděli, co za tím vězí. Nakonec se na sebe zadívali a dlouho a mlčky jeden druhého pozorovali. Hubený dlouhán oděný do upjaté uniformy barvy matného stříbra a podsaditý, dopáleného zubra připomínající plukovník.
"Koukej, Hastrmane," oslovil Trutz svého podřízeného přezdívkou, kterou si vysloužil při jakési dnes už zapomenuté příhodě, "měj rozum! Zatím není objektivní důvod, proč křísit tu tvou zatrachtilou záležitost." Smočil si odulé rty v alkoholu a doložil: "Vydrž, právě se to řeší na nejvyšších místech. Já si myslím, že jim zvědavost nedá, aby si takovou věc neověřili."
"Už nemůžu čekat, šéfe," zahučel Bařina hlasem trpícího zvířete. "Copak by to byl takový problém poslat mě tam znovu, aniž bude kdo co vědět?" Kapitánův hlas naléhal.
"Na to jsem já už teď malý pán, chlapče." Plukovník si nacpal do úst celý sendvič a s plnou pusou huhlal: "Víš sám, že celou věc má v rukou komisař Knobloch, a ten si, jak ho znám, nedá nikým do svého mluvit." Plukovník připomínal přežvýkavce. Hlučně polkl a dodal: "Zvlášť když se v tomto případě podle jeho představ kříží zájmy veřejného blaha se zájmy kosmického výzkumu. Rád by ukázal, kdo je na téhle planetě větším pánem." Trutz sklonil buvolí čelo jako vždy, když řekl vše, co bylo třeba říct, a už není, co dodat.
"Copak Knobloch nemusí respektovat Popelčino stanovisko?" namítl Bařina. "Ta se přece nemůže mýlit. Na jejích výpočtech stojí celý současný svět."
Byla to pravda. Popelka se říkalo ústřednímu řídicímu kybernetovi PPL 8000, napůl ústrojnému počítači třináctégenerace samostatně myslících kybernetických strojů, opatřených pamětí o kapacitě deset na osmasedmdesátou bitů chytrosti, vládnoucích univerzálním kinetickým a komunikačním systémem. Zkrátka byla to vědma o tisíci očích, tisíci uších, tisíci pažích, o tisících všeho možného, nač si kdo vzpomene, neoficiální panovnice světa, intelektronický poradce vládců světového státu.
Plukovník Trutz rozpačitě pokrčil rameny a jeho býčí šíje se ještě víc nachýlila. Značilo to u něj projev totální bezradnosti. Chápal Bařinův problém, měl ho rád, cenil si jeho schopností astronauta a viděl v něm až do té nešťastné události svého nástupce, ale teď mu nijak nedokázal pomoct. "Měl by sis položit otázku, co je menší zlo, zda jeden nešťastný Bařina, nebo deset miliard pozemšťanů vyděšených podivnou fyzikální zákonitostí, která by nepochybně vnesla do jejich života nepopsatelný zmatek." Podsaditý člověk vyloudil na rozložité tváři soucitný úsměšek. "Seš zkrátka mučedník," řekl a zafunělmocnými nozdrami jako nepokojný zubr. Nakonec skoro něžně dodal: "Musíš to už nějak vydržet, kamaráde!"
Bařina odmítavě vrtěl hlavou. "Nejde o mě, jde o Olgu," řekl. "Jak ta ubohá holka k tomu přijde. Neví ještě všechno, ale něco už čuje. Nevím, co udělá, až se doví pravdu. Jednou se do toho kyselého jablka stejně bude muset kousnout."
Odmlčel se. Vrtěl v prstech skleničkou a díval se na zlatožlutý obsah, jak se v miskovitém dýnku převaluje.
"Koneckonců třeba ani tak moc kyselé nebude," dodal s jakousi nadějí v hlase a pohlédl tázavě na svého velitele.
Plukovník Trutz se narovnal a zpříma pohlédl svému podřízenému do očí. "Seš jako mezek! Bylo by líp, kdybys to nevěděl, ale já ti to řeknu. Tohle řešení navrhla sama Popelka. Ona tvrdí, že další kontakty mezi oběma planetemi jsou nežádoucí." Zafuněla dodal: "Za to, co jsem ti teď, Hastrmane, prozradil, mi sedřou kůži z těla."
Bařinova dlouhá postava se po velitelových slovech celá smrskla. Astronaut zmateně vzdychl. "Já tady nezůstanu! Nejsem tu doma," vyhrkl.
"To víš jenom ty," odtušil věcně plukovník.
"Jak to? Víte to, šéfe, vy a Knobloch…," zalapal po dechu a rychle dodal: "Ale především to ví Popelka. Ta nemůže lhát. Musí potvrdit moji výpověď."
"To těžko, kamaráde! Naprogramovali jí do paměti blokádu celého případu," dověděl se kapitán Bařina.
"Mám nezadatelné právo se tam vrátit!" řekl a napřímil se v celé své délce. Dobře o hlavu převyšoval svého šéfa, ale jeho šance tím nijak zvlášť nestouply. Rychle se však vzpamatoval a pokusil se o logický argument: "To je demagogie! Každou nově objevenou skutečnost ve světě přírodních zákonitostí je přece nezbytné v celém rozsahu ověřit, je nutné odhalit fyzikální povahu takového jevu…"
Podsaditý člověk mu zamával krátkýma rukama před nosem a přátelsky se naň obořil: "Mě nepřesvědčuj! Být to jenom na mně, poslal bych tě zpátky ještě týž den." Nakrčil své široké čelo a přemítavě dodal. "Možná bych dokonce v sobě našel odvahu obejít Knoblocha a ty ostatní, jenže Popelku neobejdu. Bez její spolupráce se nedostaneš ani na oběžnou dráhu, natožpak tam, odkuds přišel. Tečka!"
Bařina na plukovníka ohromeně zíral.
"A teď mi dej svátek, kapitáne! Přišel jsem se bavit, a ne poslouchat tvoje plačky," dodal Trutz naoko nasupeně, sebral se a odrazoval s nízko skloněnou hlavou k široce rozevřeným dveřím, vedoucím na zahradní terasu.
Dlouhán zůstal stát u baru jako solný sloup. Mlčky sledoval šéfovu podsaditou siluetu, dokud ji na neosvětlené terase nepohltila noc.
"Tečka!?" pronesl Bařina sám k sobě. V tom, jak to řekl, byl vzdor. Výzva. V hluku, který v salóně panoval, ho nebylo slyšet, a přece to platilo všem přítomným, co naplňovali tu rozlehlou místnost, ale nejen jim. Platilo to všem, co naplňovali tuhle přítomnost, ba dokonce všem, co kdy naplní budoucnost téhle planety, a pak ještě přítomnost a budoucnost jednoho dalšího velice vzdáleného civilizovaného světa. Svalstvo kolem úst mu ztuhlo, když na to pomyslel.

Mezitím se v zahradě pod terasou domu Herinkových schylovalo k něčemu, co mělo bezděky napomoct kapitánu Bařinovi dostát svému rozhodnutí. Vlastně to začalo hned po jeho příchodu na večírek. Ve chvílích, kdy otloukal šéfovu tvrdou palici svými argumenty, kradla se zahradou útlá dívčí postava. Zastavila se u kvetoucího čilimníku. Otevřenými okny domu sem vzdáleně doléhala hudba. Ve větvích okrasných chrastin slabě šuměl vánek a z jejich husté spleti se ozýval tlumený šepot.
"Neschovávejte se, bando! Vím, že jste tady," zvolala útlá dívenka, jíž silueta patřila.
Zlatavé chocholky blízkého čilimníku se slabě zachvěly. Cosi se v nich pohnulo. Šepot rázem ustal.
"Vylezte! Andulo, Petře, přišel kapitán Bařina," doložila kňouravě.
Květy čilimníku se rázem rozevřely. Na pískovou pěšinu vystoupila jiná dívčí postava. Byla podstatně vyvinutější. Zapínala si halenku a urovnávala rozcuchaný účes.
"Kecáš, Evo!" vyhrkla rozechvěně.
"Fakt! Je tady. Stojí s Buvolem u baru a hádají se," ujišťovala Andulu Eva.
V té chvíli z keře vystoupil kdosi další. Byl o hlavu větší než obě předchozí postavy.
"Abyste se vy dvě z toho vašeho slavného a přeslavného tuláka po hvězdách nepotento," řekl ten kdosi chlapeckým tenorkem.
"Petře, nebuď sprostý!" vyjely naň dva dívčí sopránky. "Co ti na něm tak najednou vadí, vždyť je to tvůj strýc," divily se holky. Petr byl totiž dospívajícím potomkem rodiny Herinků a dědicem domu, z něhož sem zaznívál hluk bavící se společnosti. Andula a Eva byly jeho spolužačky. Petr se zajímal o hvězdy a o Andulu. Eva se zajímala o poezii a o Petra. Andula se nepotřebovala zajímat o nic a o nikoho, alespoň ne natrvalo, leda snad sama o sebe, o svou čerstvě rozvitou ženskou krásu. Petrovi se nestávalo často, aby mu bylo dopřáno zůstat s Andulou o samotě, a pro tuhle zkaženou příležitost byl teď ochoten poslat svého nejproslulejšího příbuzného někam i s plachou Evou, která mu ostýchavě nadbíhala.
"Poběž!" Andula uchopila spolužačku za ruku a táhla ji k terase. Mládenec zůstal, kde byl. Jindy by ani na okamžik neváhal se za strýcem taky rozběhnout. Od maličká toužil stát se tím, čím on byl, slavným astronautem. Dneska se mu však obdiv ke strýci zkřížil s touhou po Anduliných krásných očích, a to ho rozladilo. Jeho nervózní prsty trhaly na cucky voňavý květ čilimníku.
Mezi velkými prosklenými dveřmi na terasu, široce rozevřenými do hvězdnaté noci, se dívky potkaly s rozložitou postavou plukovníka Trutze. Způsobně pozdravily. Podsaditý muž na dívenkách letmo spočinul velikýma hovězíma očima a cosi nesrozumitelného zabručel. Rázoval hned dál do vlahé náruče potemnělé zahrady, kde doufal najít klid ztracený ve slovní půtce se svým podřízeným. Petr se před plukovníkem schoval do stínu čilimníku. Odtud také mohl lépe sledovat oknem Andulu, jak spolu s Evou a houfem dalších ženských poupat přepadly kapitána Bařinu a loudily na něm autogramy a jak ho pak uchopily za ruce a táhly téměř násilím na terasu.
Za Petrovými zády se ozvaly tiché kroky. Patřily tetě Olze, strýcově choti.
"Je ve svém živlu," řekla vysoká plavovlasá žena, pohled upřený na totéž divadlo, které tak zaujatě sledoval její synovec.
"Ahoj, teto!" vyhrkl potomek rodu Herinků. Tetina blízkost, přesněji její zralé ženské půvaby uváděly mladíka do rozpaků. Strýci svou lásku projevoval, až na ten dnešek, s okázalou otevřeností. Z tety Olgy ho však jímal sladký úžas, jemuž začínal rozumět teprve v posledním čase.
Dívkám se nakonec podařilo vytáhnout objekt svého zájmu pod hvězdnatou oblohu, a to ve chvíli, kdy se plukovník Trutz vracel z procházky po orosené zahradě.
"Kapitáne, dlužíte nám vyprávění," cvrlikaly dívky jedna přes druhou. Utvořily kolem něj sevřený prstenec, který si nic nezadal s voňavým věnečkem uvitým z růžových poupátek.
"No tak, no tak, holky, vždyť starého pána umačkáte," bránil se hubený douhán. "Sotva dýchám!" Činil marné pokusy vymanit se z něžného jha.
"Vyprávět, vyprávět," skandoval sbor dívčích sopránků.
"Až jindy. Dneska nejsem ve formě," bránil se postarší pán navlečený do stříbřitě se třpytícího overalu, opatřeného střízlivými distinkcemi astronauta první třídy.
"To tvrdíte vždycky," nedaly se dívky. "Nepustíme vás, dokud nám o sobě něco nepovíte," vyhrožovaly.
"Všechno jste už mohly slyšet v televizi. Co vám mám ještě povídat?" namítal Bařina.
Plukovník Trutz, když procházel kolem voňavého věnečku dívčích poupátek těsně obemykajícího Bařinovu hubenou postavu, pokrytecky utrousil: "Nedejte se odbýt, děvčata! Kapitán zná spousty pěkných pohádek." Křivě se zašklebil na svého podřízeného a odrazoval k otevřeným dveřím do salónu.
Bařina doprovodil svého šéfa tázavým pohledem. Když ho ztratil z očí, vypustil nosem jakýsi přetlak, který se mu kdesi uvnitř nahromadil.
Přestal se bránit a rozhlédl se s náhle probuzeným zájmem po té své půvabné okupační rotě. Něco ho napadlo.
"Nu což, když pan plukovník poroučí, abych povídal, pak mi nezbývá, než splnit rozkaz." Řekl to nahlas, ale spíše jen pro sebe, jako kdyby se z čehosi vyzouval, z odpovědnosti za to, co by jeho vyprávění mohlo způsobit. Nicméně dívky si kapitánova slova vyložily po svém, a odvděčily se mu exaltovaným jekotem.
Astronaut usedl na kamenné pažení oddělující terasu od zahrady a mladé posluchačky se rozložily kolem jeho nohou, rovnou na ještě vyhřáté dlaždice. Dřepěly tam jako kuřata kolem kvočny. Odněkud z hloubi zahrady do ticha, které se rozhostilo nad tímto malým shromážděním, dvakrát teskně tíkl chřástal. Tu a tam některé z děvčat ještě špitalo, ale ostatní dívky je rázně okřikly. Ze salónu se přišoural nápadně nenápadný člověk. Předstíral, že si došel vyměnit vzduch v plicích, nicméně v celém jeho vzezření bylo na první pohled patrné, že by také rád poslouchal. Bařinovi to neušlo. Věděl, o koho jde, a natočil se tak, aby zvědavý host slyšel každé slovo z toho, co hodlal povídat.

"Musím začít tak řečeno od Adama, aby měla tahle příhoda hlavu a patu," předeslal vypravěč. "Jak jistě každý ví, stelární astronautika zaznamenala po aplikaci Haukonova zakřiveného prostoru prudký rozvoj. Naplnila se dávná touha našich předků cestovat vesmírem neomezenou rychlostí, nebo jak praví básníci, rychlostí myšlenky. Jde o takzvanou metodu časoprostorových skoků, které nám pomáhají zkracovat cesty do kterékoliv části našeho vesmíru z někdejších tisíců let na pouhých několik dnů."
Nadechl se, jako kdyby mělo přijít cosi, nač klade důraz.
"A zcela nedávno přibyl do akčního rádia astronautiky objev využití zvláštních fyzikálních vlastností takzvaných červích děr, jejichž mechanismus nám dovoluje prosakovat do sousedních vesmírů." Řekl to odlišným hlasem, aby své posluchačstvo upozornil, že by si tuhle větu měli dobře zapamatovat.
Nápadně nenápadný člověk se začal otráveně stěhovat zpátky, odkud přišel. Tady se nic nového nedovím, nepochybně si říkal v duchu.
Bařina si pospíšil, aby se dostal k jádru věci. "Naše časoprostorové sondy díky těmto objevům postupně zbrázdily křížem krážem Mléčnou dráhu, všechny sousední galaxie a nakonec celý náš vesmír. To hlavní, co si lidé od interspaciální astronautiky slibovali, totiž setkání s jinou vyspělou civilizací, se ale ne a ne naplnit." Vypravěč udělal dramatickou pomlku. Zvýšeným hlasem pak dodal: "Až na jedinou výjimku."
Nápadně nenápadný člověk se po kapitánových posledních slovech zastavil. Vypravěči to neušlo. Pospíšil si dodat: "Musíte mi ovšem slíbit, děvčata, že si všechno, co vám teď budu povídat, necháte pro sebe. Důvody pochopíte později," řekl a přiložil si ukazovák křížem přes ústa. Dívky jeho gesto spiklenecky napodobily, avšak jejich palečky směřovaly na opačný konec terasy, kde stál nápadně nenápadný slídil a špicoval uši.
Dočkaly se od svého idolu jakéhosi smířlivého gesta, jemuž sice nerozuměly, ale které je dostatečně uklidnilo. "Budu vám totiž vyprávět o události, která se tají, o dvojjediném setkání člověka s mimozemšťany."
Nápadně nenápadný slídil se už ani nenamáhal skrývat svůj zájem. Několika dlouhými kroky zkrátil vzdálenost, která ho dělila od hloučku posluchaček, takže zůstal stát rovnou za jejich zády. Vypravěč byl spokojen. Právě tohle potřeboval, aby jeho záměr vyšel, jak předpokládal.
"Tak tedy, vážené," nadechl se a začal, "bylo nebylo, za devaterými galaxiemi a devaterými kvasary žila byla malá obydlená planeta." Hrál si na pohádkového dědečka. "Nu a na této planetě sídlila jedna lidská civilizace a v té civilizaci byla jedna základna kosmického výzkumu, které se říkalo Pátá. V této všeobecně dobře známé základně ležel na peci jistý hloupý Honza jménem Karel. Dobrý král a otec základny, kterému se za jeho rozložitými zády mezi početnými syny říkávalo Buvol, jednoho krásného dne vyhnal hloupého Honzu Karla z pece, na níž ten lenoch spával od večera do rána a od rána do večera, aby ho vyslal do vesmíru na zkušenou. Nařídil mu předběžně prošmejdit jeden sousední vesmír, který si označíme šifrou XYZ, jelikož tahle pohádka, jak už bylo předem řečeno, je přísně tajná."
Několik hostů večírku u Herinků se mezitím v tichosti přidalo k věnečku dívčího posluchačstva. Odněkud ze zahradní tmy se jako duch vynořila kráčející televizní robokamera, jejíž pohyb začal nápadně nenápadný slídil nenápadně nápadným způsobem řídit na dálku. Teď už bylo všem jasné, o koho jde. Byl to jeden ze soukromých lovců senzací, kteří pracují pro některé z mnoha divokých televizních studií, jež fungují na supertajných kanálech a jejichž složitě šifrované vlnové délky se prodávají pod rukou za horentní sumy, jelikož programy těchto nezákonných informačních centrál vrchovatou měrou uspokojují odvěkou lidskou mánii po zakázané podívané. Komisař Knobloch, takto vrchní kápo nad záležitostmi veřejného blaha, má s tímto problémem pytel starostí. Soukromí zpravodajové se ovšem přes všechna jeho represivní opatření dokážou se svými kamerami ne nepodobnými pavoukům vetřít všude tam, kde vyčenichají nějakou senzaci. Vypravěč se tvářil, že nic nevidí, nedal se tím rušit a klidně pokračoval v povídání své supertajné pohádky.
"Tak tedy náš hloupý Honza Karel, kterého technici Páté základny kosmického výzkumu připravili na cestu, a to tak, že z něj učinili kyborga způsobem laikům nesnadno vyložitelným, zkrátka ho rozpustili v takzvané bublině nulové hmoty jako kostku cukru v šálku čaje. Kdo se alespoň trochu vyzná v astronautice, zajisté ví, že bublina nulové hmoty je nejdokonalejší a nejrychlejší dopravní prostředek všech dob, který slouží k neomezeným toulkám po hvězdách. Náš pecivál se tedy takto vyzbrojen vydal do vesmíru na zkušenou." Bařina se odmlčel. Zběžně se rozhlédl po svých posluchačích, zdali je jim všecko jasné. "Několika multiparsekovými skoky se přehnal rodným kosmem, a tak šťastně dospěl k červí díře směřující do zmíněného vesmíru XYZ. Prosmýkl se jí jako had a vynořil se v antiprostoru jiného světa. Nějakou dobu se nerozhodně motal kolem gravitační osy jedné blízké metagalaxie, která si to hasila za vysokého rudého posuvu kamsi do megaprostoru. Našemu hloupému Honzovi se rozložení její hmoty zdálo nějak povědomé. Vůbec mu to tu v tom cizím, pozemšťany dosud neprozkoumaném vesmíru připadalo všechno nějak známé. Něco mu napovídalo, že tady už jednou byl, což je nesmysl, jelikož do téhle končiny zatím lidská noha rozpuštěná v bublině nulové hmoty ani nepáchla."
Mezi posluchačstvem, jež se zvolna, ale jistě kolem Bařiny rozrůstalo, to nespokojeně zašumělo.
"Máte pravdu, vážení, co má mít co astronaut ve stavu kyborga za divoké předtuchy, poněvadž bublinka nulové hmoty a on jedno jsou, prolnuli se navzájem, tak jaképak pocity, že ano! Kyborg uvažuje exaktně jako počítač a hotovo! Jenomže teorie se přece jenom poněkud liší od praxe. Bublina nulové hmoty osedlaná člověkem zůstane v každém případě víc člověkem než chladně fungujícím strojem, který tím pádem občas může trpět lidskými úzkostmi, někdy i radostmi, nu a nevyhne se ani předtuchám. S tímto arzenálem potlačených emocí se tedy náš hloupý Honza Karel pohyboval na prahu vesmíru XYZ a zmíněná předtucha dostávala k jeho úžasu s každým dalším časoprostorovým skokem konkrétnější podobu. Pocit, že to tu nějak moc dobře zná, se zvolna měnil v jistotu."
Vypravěč si odkašlal a napil se čehosi, co mu kdosi pohotově podal.
"Náš hloupý Honza Karel, jak už víme, měl svůj rodný vesmír procestovaný křížem krážem, a znal ho jako své boty. A teď se zkuste, vážení, vžít do jeho kůže, když mu to tam místo vedle místa připadalo jako doma. Že by halucinace? Ve

stavu kyborga se tahle patálie předstelární astronautiky dá snadno zaplašit zpětnou vazbou, takže to nepřipadá v úvahu. Být v jeho kůži, vážení, pluli byste tím podivně známým vesmírem XYZ a civěli zrakem vydlouženým na elektronové makrooptice po všech těch cizích, a přece známých metagalaxiích, hopsali megaparsekovými poskoky jako v té pohádce o sedmimílových botách, a skok co skok by vám čím dál víc bylo jasné, že tady něco není v pořádku, poněvadž těch shodných znaků by nerušeně přibývalo, ba co víc, zatím byste kolem sebe neviděli ani jediný vesmírný objekt, který byste neznali z domova, míjeli byste známé galaxie, planetární mlhoviny, kulové hvězdokupy, dokonce byste svým pektroklávem rozpoznávali jednotlivé hvězdy, jak je znáte z hvězdných atlasů rodného vesmíru. A tu by vás, být hloupým Honzou Karlem, napadlo to, co by vás v takovém případě snad ani nemohlo nenapadnout, totiž abyste vydali povel elektronické části svého kyborganického já, které mimo jiné vykonává také funkci navigátora, aby vyhledala metagalaxii, k níž náleží Mléčná dráha. Byl to pochopitelně bluf, jakási zkouška, cosi jako lakmusový papírek, který může odhalit pravdu."
Vyprávěč zvolna pozvedl obě paže. Snad na znamení, že teď přijde vyvrcholení.
"Hop a skok a co skok, to šok!" pronesl tiše, a přece důrazně. "Vážení, být v kůži našeho hloupého Honzy Karla, postupně byste si v mapě této metagalaxie odškrtávali jednu spirální mlhovinu za druhou, až byste se nakonec prosmýkli mezi M 54 z Velké Medvědice a M 31 v Andromedě a před vámi by jako na dlani ležela vaše rodná Mléčná dráha!"
Kapitán Bařina se pozorně rozhlížel po svých posluchačích, aby mu neušlo, jak to, co řekl, na ně zapůsobilo. Nikdo ani nedutal. Když se dost vynadíval na jejich ohromení, začal z ničeho nic trhavým krokem přecházet z místa na místo, takže to z dálky, odkud ho sledovali synovec Petr a žena Olga, vyhlíželo, jako kdyby předváděl složitý rituální tanec. Zvědavost těm dvěma nedala, aby se nepřesunuli blíž k pažení terasy.
Večírek uvnitř domu už dávno zašel na úbytě, poněvadž se všichni hosté mezitím soustředili kolem toho divného pohádkáře. Pavouku ne nepodobná kamera zapovězeného televizního studia se vyšplhala pomocí přísavek po stěně domu až na střechu, aby měla z výšky lepší úhel záběru na celou situaci. Dřepěla tam jako nestvůrný živočich číhající na kořist.
"Zkrátka a dobře," pokračoval vyprávěč, "bylo by vám, být v kůži hloupého Honzy Karla, nad slunce jasnější, že jste se ocitli ve vesmíru, který je neuvěřitelným duplikátem vašeho rodného vesmíru. Za tohoto stavu věcí by vás pochopitelně velice zajímalo, jestli se v tomhle podivném makroskopickém dvojníkovi vyskytuje také nápodoba Sluneční soustavy. Být v kůži hloupého Honzy Karla, nařídili byste kurs, jako kdybyste mířili domů, a nebyli ve vesmíru XYZ. V koutku své zelektrizované duše byste ovšem nepřestali doufat, že se tady nic takového vyskytovat nebude, poněvadž to byste si pak museli myslet, že máte poruchu, jakkoliv to u bublin nulové hmoty nebývá zvykem, a že v tom případě jste vlastně zpátky doma, a ne ve vesmíru XYZ."
Bařina se odmlčel. Vrtěl hlavou a pozoroval při tom špičky svých bot, jako kdyby nedokázal uvěřit vlastní pohádce.
"Na konci posledního skoku byste pak splývali nad modrobílou planetou, na jejímž povrchu by se zřetelně rýsovaly známé pevniny. Co by vám zbývalo jiného, než tak jako hloupý Honza Karel odevzdat se osudu a jako by se nechumelilo, přistát na Páté kosmické základně. Technici by vás, jako doma, odfiltrovali z jádra sondy a Popelka by vás pak molekulu po molekule poskládala tak, abyste sami sobě a svým známým byli k poznání. Někde v tomto bodu byste si už doopravdy začali myslet, že se váš průnik do vesmíru XYZ nevydařil, a i když je to průšvih, utěšovalo by vás, že se nemusíte plašit při pomyšlení, že by v nekonečnu mohly existovat dva do puntíku stejné vesmíry, že se ta vaše bublina nulové hmoty zřejmě nějak polámala, čímž se vše vysvětluje. Alespoň prozatím." Vyprávěč pozvedl prst. "Měl by to být konec pohádky, jenže je to teprve její začátek. Po každé výpravě do vesmíru náš hloupý Honza Karel předstupoval před svého panovníka, aby ohlásil návrat. Náš monarcha je podsaditý chlapík a nosí na masivním krku velikou hovězí hlavu. Kdybyste byli v kůži hloupého Honzy Karla, hned při vstupu do jeho královské pracovny byste seznali, že se vladař zlobí. Vítal by vás s hlubokou vráskou na širokém čele, což v seznamu jeho nálad značí, že jste upadli v nemilost."
Mnozí posluchači pochopili, o koho jde. Marně se ohlíželi ke dveřím na terasu, kde stál pomenší rozložitý muž s velikou hovězí hlavou na masivním krku. Tvářil se, že si přišel prohlédnout hvězdičky na nebi. Tu a tam se z řad posluchačstva ozvalo tlumené uchechtnutí.
"Náš vládce Páté astronautické základny miluje jistý druh pořádku," pokračoval Bařina. "Když vyšle hloupého Honzu na zkušenou příkladně do vesmíru XYZ, má předem spočítáno, kolik času mu to zabere, takže jakmile se vrátí dřív, než měl, hnedka ví, že něco neklape. Jste v té chvíli hloupý Honza Karel, a tak nejste padlí na hlavu, víte sami, že v čase, po který trvala vaše výprava, jste mohli stihnout nejvýš cestu k příslušné červí díře, bráně do vesmíru XYZ, a pak zpátky na základnu. Ani o chlup víc. Tohle všechno svému panovníkovi povídáte a na svou omluvu dodáváte, že kybernetická část sondy zřejmě neuposlechla příkaz. Váš pán a král Páté kosmické základny pokyvuje těžkou hlavou. Však ona prý si Popelka už zjistí, jak to bylo, utrousí přes odulé rty."
Vyprávěč znovu pozvedl prst. "Pro vaši informaci je nutné dodat, že počítač PPL 8000 každou sondu po vykonané cestě rozebere na atomy, vylouská z nich jadérka protonů a neutronů, každé zvlášť hezky proklepe, vyzpovídá, nebo, chcete-li, přečte si na nich, co vyváděly v době, kdy působily v organismu sondy, potom oddělí mák zbloudilých částic od zdravých zrníček, takových, co zůstala věrná svému poslání. Takto se Popelka spolehlivě doví vše o průběhu celého letu a podá o tom našemu panovníkovi podrobné hlášení. Děje se to tak, že na ploše komunikačního panelu, který visí na stěně vedle vladařova trůnu, prosákne nejdřív jasná skvrna zbarvená do fialková, složená ze supratekuté protoplazmy. Zprvu má neutrální kresbu, která se mění podle předpokládané informace. Jednou se poskládá v slova, jindy v mozaiku obrazové ilustrace. Umí také mluvit. Tímto posledním způsobem Popelka našemu vladaři ohlásila, že sonda byla v průběhu celého letu v naprostém pořádku, a není prý opodstatněné domnívat se, že by se vymkla pilotově vůli, či dokonce, že by propadla elektronickému šílenství svévolného jednání."

Vyprávěč svěsil napřímený prst a pokrčil rameny.
"Teď to měl na triku náš hloupý Honza Karel, zkrátka zbývalo prověřit lidský faktor. Bác! Královskou pracovnou se ozve rána jako z historického kanónu, a vy se strašlivě leknete. To uhodila mocná a chlupatá monarchova ruka otevřenou dlaní do stolu na znamení přetékající panovnické nelibosti. Máte prý kápnout božskou, nebo vám prý jinak nechá nasadit dvojitého nelsona psychodrátu, což v astronautické hantýrce znamená psychosondu do podvědomí za účelem odhalení i nejtajnějších volních pohnutek jednání. Tuhle operaci provádí Popelka. Je to bezbolestné. Vlastně o tom pořádně ani nevíte. Přesto je to nepříjemné. Asi tak, jako kdybyste se na veřejnosti měli promenádovat neoblečení. Odhaluje vaše nitro, vytahuje na světlo všelijaké intimnosti, všechny skryté tužby a nápady. Když je to z vás venku, když teď Popelka zná vaše nitro, je vám jako děvčeti po znásilnění. Ani vás příliš netěší, že výsledek psychosondy je negativní." Bařina se zadíval přes hlavy posluchačů na svého šéfa. Trutz jeho pohled opětoval. Bylo na něm vidět, že se svému podřízenému do toho nemíní míchat, ale hodlá si to vyslechnout do konce.
"Jestliže nikdo neudělal chybu, pak to znamená jenom jedno," povídá Bařina dál, "že jste cestu vykonali, a že tedy vesmír XYZ je najisto totálním duplikátem vašeho rodného vesmíru. To je také nekompromisní verdikt elektronické vědmy Popelky. Panovník kosmické základny zvané Pátá na vás zírá jako výr a ne a ne si to v hlavě nějak srovnat." Vyprávěč byl nucen se odmlčet, poněvadž v řadách posluchačů to znepokojeně zašumělo. Jenom pomenší rozložitý muž, stojící se založenýma rukama ve dveřích do salónu, se tváří pobaveně a tu a tam se spokojeně zašklebí. Vysoko nad jeho hlavou sukuje pavoučima nohama na římse pod střechou domu dálkově řízená kamera, ve snaze najít polohu, z níž by ho dostala do záběru.
"Asi vám už ani nemusím příliš zdůrazňovat, vážení, že kdybyste byli hloupým Honzou Karlem, byli byste na téhle planetě ve skutečnosti cizinci," doložil věcným tónem vyprávěč a poněkud křivě se na lidi kolem sebe usmál.
"Je to vůbec možné?" vyděšeně pípla Andula. Takže tento mužský, který je navlas podobný kapitánu Bařinovi, je někdo jiný, někdo odněkud z nepředstavitelné dálky! Nedokázala tomu uvěřit. Nedokázal tomu uvěřit nikdo.
"V pohádkách je přece možné všechno," namítl vyprávěč. "Ale to ještě, vážení, není celé. Měli byste vědět, že vladaře Páté kosmické základny ten obrat situace zvedl z trůnu. Rád by vás oslovil, ale nějak mu to nejde, je zjevně na rozpacích. Jestliže je všechno na obou planetách do nejmenších podrobností totožné, dokonce je shodný i čas, jak to potom od sebe odlišit, ptá se sám sebe v duchu. Jak říkat člověku, který je k nerozeznání od hloupého Honzy Karla, uvažuje. A Popelka mlčí, ani slovíčkem nepomůže. Ostatně je to logické. Co by taky měla povídat, když o daném problému neví víc než vy dva. Je duplicita obou vesmírů náhoda, nebo nová, lidem dosud neznámá fyzikální zákonitost, cosi jako zákon podvojnosti? To zatím neví nikdo, a bude zřejmě prvořadým úkolem vědy na obou planetách tento jev objasnit.
Popelčin komunikační panel se po chvíli přece jen probudí. Nafialovělá skvrna se poskládá do mozaiky a ta představuje tvář vrchního komisaře veřejného blaha Knoblocha. Takže i tento člověk má na téhle planetě svůj duplikát, divíte se. Všechno prý už ví, oznamuje vám komisař. Aby prý předešel zbytečným zmatkům, zastavuje až do odvolání jakékoliv lety do kosmu XYZ. Podívali jste se na sebe, vy a král Páté astronautické základny, v němém úžasu. Knobloch ještě dodává, že se o této situaci dověděl příliš pozdě, takže nestihl zabránit, aby se o vašem příletu nedověděla rodina vašeho dvojníka. Díkybohu nevědí nic o podvojnosti obou vesmírů, což prý předpokládá, abyste v zájmu veřejného blaha ponechali věcem volný průběh. Budou-li vás pokládat za svého, nesmíte jim to vyvracet. Jinak by vás prý byl nucen internovat. Než jste se zmohli cokoliv namítnout, komunikační panel zhasl. V královské pracovně zavládlo trapné ticho. Vladař najednou neví, kam s očima. Jeho odulé rty se zoufale pohybují, ale slova zůstávají vězet vzpříčená kdesi v hrdle. Chvílemi vyhlíží, jako kdyby se dusil.
Tohle by se u vás doma nemohlo stát, říkáte si, ale vzápětí vám dojde, že přesně stejná scéna se nepochybně odehrává i tam, jestliže onen divný zákon podvojností funguje. Je to dosti šílené pomyšlení, ale má to jednu nezaplatitelnou výhodu. Máte takto o svém domově bezustání naprosto přesné informace.
Váš protějšek, jehož šíje se nachýlila pod tíhou zahanbujícího jednání komisaře Knoblocha, se teď z ničeho nic napřímí, krátkými neohrabanými prsty si srovnává svou neposlušnou čupřinu a se strojenou zdvořilostí civí za vaše záda. Ohlédnete se. Mezi dveřmi stojí někdo, o kom jste na okamžik přesvědčeni, že to je vaše žena. Trvá to jenom krátce, ale dost dlouho na to, aby vám z úst stačilo vyklouznout její jméno. Ona ovšem neví, že ten, kdo ji takto oslovil, není její manžel, neví, že její choť právě teď nepředstavitelně daleko hlesl totéž jméno jiné ženě, ženě k nerozeznání stejné, ženě muže, k němuž ona teď rychlými kroky přichází, kterého objímá, líbá a přitom mu něco velice důvěrného šeptá do ucha, zatímco vy si s těžkým srdcem uvědomujete, že ta vaše jedná v této chvíli v jiném vesmíru úplně stejně, totiž že líbá cizího, i když jinak naprosto stejného chlapa."
Vyprávěč si unaveně přejel dlaní po tváři. Cítil se nesmírně vyčerpaný. V téže chvíli se nedaleko v přítmí zahrady pátravě zadíval potomek rodu Herinků na svou tetu. Byl zvědavý, jak se bude tvářit na divnou pohádku svého manžela. Paní Bařinová byla bledá a celá se chvěla.
Na terase zavládlo hrobové ticho. Předtím všichni posluchači upírali zraky na svého vypravěče. Teď jejich oči uhýbaly. Dívky u jeho nohou zklamaně vzdychaly.
Na pískové pěšině se ozvaly kroky. Ze stínů zahrady vyšla vysoká plavovlasá žena. Vystoupila po několika schodech na terasu, sledována zvědavými pohledy celého shromáždění. Vydala se jejich středem a oni se před ní rozestupovali. Byla to Bařinova choť. Ani se po něm neohlédla. Bařina se rychle hnul z místa a vydal se utvořeným špalírem za ní. Dostihl ji až v předsíni.
"Kampak, paní Bařinová?" řekl a zastoupil jí cestu. Žena na muže pohlédla s výčitkou v oku.
"Moc dobře si pamatuju na den, kdy ses vrátil z té své končiny XYZ," pronesla žena selhávajícím hlasem a přistoupila co nejblíž k muži. S horečným zaujetím obhlíží jeho tvář. "Řekni, Karle, mínils to své dnešní povídání vážně?" zeptala se staženým hrdlem, jak jí docházel dech z přemáhaného pohnutí.

"Myslel," zněla mužova stručná odpověď.
"Nemohls to říct hned? Hned zpočátku?" vyhrkla žena. Schovala tvář do dlaní a v šíji jí to zaškubalo.
"Kdyby to bylo na mně, všechno by bylo jinak," řekl on. Na okamžik vyhlížel, že začne upřesňovat, jak by to vypadalo, být to na něm, ale pak si to rozmyslel a odmítavě zavrtěl hlavou nad takovým nápadem.
"Co teď bude se mnou," hlesla žena zlomeně. Nebylo to míněno přímo jemu. Ptala se spíše sama sebe, svého svědomí, i když se do této nezáviděníhodné situace nedostala vlastní vinou. Její manželství se v jediném okamžení sesulo jako podemletý břeh a ji to zavalilo. Bezradně zatápala vyděšenýma očima po tváři, která ji mátla svou podobou, a maně k ní vztáhla ruku. Rychle ji však zase stáhla zpátky.
"Nevím, co bude s tebou, ale vím, že se odteďka události dají do pohybu," řekl muž. Udělal v této věci první krok, a už nemohl zpátky. Nemohl ji najednou začít utěšovat. Ostatně sám trpěl taky a vlastně hned od chvíle, kdy to všecko začalo.
"Vždyť jsem celé ty dva roky nevědomky žila vedle cizího chlapa!" šeptala si v jakési schizoidní samomluvě.
"Jsem, nebo nejsem cizoložná ženská? Vždyť to není moje vina. Někdo by si to měl odskákat…" Pohlédla na muže, jemuž pořád ještě stála velice blízko. "Jenže kdo se mě tady zastane!" Měla na krajíčku. "Až se vrátí ten můj, co mi řekne?!" bědovala.
"To ti mohu prozradit já," navrhl muž. "Stači, abys věděla, co já povím své ženě, až se vrátím domů." A velice tiše dodal: "Jestli se tam ovšem kdy vrátím. To by se pak nevrátil ani ten tvůj."
Ohromeně zírala na jeho ústa, která onen podivný ortel vyslovila. Čekala, co bude říkat dál, ale muž mlčel. Nevěděl, co by své ženě, pokud k tomu dojde, měl povídat, a k čemu by bylo dobré vůbec něco povídat. Na kratičký okamžik ho napadlo, že snad měl Knobloch pravdu. Měl si to všechno nechat pro sebe; tahleta ztrápená žena, to už je druhá oběť. Kolik jich ještě bude, až běh událostí, jež uvedl dneska večer v pohyb, dostane obrátky. Nicméně takto se na to není možné dívat, uvážil. Dřív nebo později by to stejně prasklo.
Stáli tam v předsíni a oběma bylo trapně. Věděli, že to je vlastně loučení. Trpěli oba, ale očividně to hůř nesla ona. Muže to deprimovalo. Ženské slzy v něm vyvolávaly zmatek, a ten ho zase uváděl do střehu, a když byl ve střehu, přepadala ho nepřátelská nálada.
S nesmírným úsilím se opanoval. Něžně, ale zdrženlivě ji objal kolem ramen a lehce, avšak rozhodně jí zatřásl, jako kdyby ji budil ze sna. Na několik okamžiků to strpěla. Hlava se jí kymácela ze strany na stranu jako neživá a vlasy, ty její krásné slunečné vlasy zavířily vzduchem. Jejich hedvábné konečky se mu při tom několikrát otřely o tvář a připomněly mu všecko. Připomněly mu jednu ženu, kterou nesmírně daleko stejným způsobem objímá jiný muž, připomněly mu, že to, co způsobil svou netrpělivostí, mu ji zároveň vrací i vzdaluje.
Žena se vzpamatovala. Vymkla se z mužova objetí a pohlédla mu s posledním zbytkem odhodlání do tváře. Nadechla se, jako se nadechuje potápěč před vstupem do hlubiny, a řekla dutým hlasem: "Nedotýkejte se mě, pane! Jinak budu nucena křičet. Stojíte mi v cestě."
Muž beze slova ustoupil stranou, aby mohla projít.
Teprve, když váhavě poodešla několik kroků k domovním dveřím, lehce se uklonil a řekl: "Omlouvám se, madam, bylo to nedopatření. Spletl jsem si vás s někým, koho důvěrně znám. Už se to nestane. Dobrý večer."
Žena se na okamžik zastavila, ale neobrátila se. Jakmile za jejími zády dozněl ten pro ni tak známý, a přece od nynějška tak cizí hlas, její ramena se zachvěla a ona se dala na bezhlavý úprk.
Muž ji sledoval, dokud za ní dveře sídla manželů Herinkových nezapadly. Bezradně se rozhlédl kolem sebe, nevěda pojednou, co dál.
Pravý krajník ve směru letu nechť svítí zeleně
Jan Hlavička
"VRACEJTE SE K POHÁDKÁM A NESTYĎTE SE ZA TO. JSOU PŘECE STUDNICÍ LIDOVÉ MOUDROSTI. ALE DO NĚKTERÝCH STUDNÍ JE TŘEBA SE PUSTIT A VYČISTIT JE. NEBUDU CHODIT PRO PŘÍKLAD DALEKO - NALISTUJTE SI VERBENOVI TŘEBA TAKOVOU POVĚST O STUDÁNCE LITOŠE…"
J. N. KAPRÁL, HÁDKY O POHÁDKY

Jakýsi Holeček narazil u lesního jezírka zvaného Litocha na tři neznámá koupající se děvčata. Byla pochopitelně bez plavek. Nejvíc ho zaujala černovláska. Snad barvou očí, snad přílbou mokrých vlasů, snad perličkami vody na ramenou. Možná i plavnými pohyby paží, neboť Linda je dodneška považována za velkou plavkyni. Buď jak buď - na hezké ženské člověka vždycky něco zaujme.
Krčil se za křoviskem se zatajeným dechem, mravenců a komárů nedbal. Jen jednou vydechl: "Bože, ta má prsa!" A pak už ani nedutal.
I vzplál k ní čistou láskou. Tou na první pohled.
I zachtělo se mu pojmout ji za svou zákonitou manželku, protože jeho stará matička již na hospodářství nestačila. Nevěděl však, jak se Lindy zmocnit, a tři ženské byly na něj přece jen moc. Štěstí však chodí dokola.
Když se dívky dosyta vydováděly, dostaly zdravou chuť k jídlu, a vyběhly na břeh. Elina vytáhla z brašny konzervy, Ambrela se jala tahat za šňůru, na jejímž konci se z vody záhy vynořila síťovka s láhvemi, a Linda se chopila otvíráku. Začaly hody.
Nasytily se, Linda vstala, sebrala prázdné plechovky a šla je pohodit hlouběji do lesa, aby se o ně na břehu nikdo neřízl.
Holeček se neovládl.
Linda ani moc neječela. Setřásla upocené ruce, a jsouc dobrodružné letory, suše se zeptala: "Dovolíš mi aspoň, abych na sebe něco hodila?"

Nazpátek byla cobydup a už kráčela s Holečkem ke vsi. Ostatně proč ne, nikdo jí v tom nebránil a nikdo jí to nemohl mít za zlé. Pouze nesměla prozradit, co se skrývá poblíž Litochy. Nebyl to zas takový problém, protože se jí na to nikdo neptal.
Celá vesnice byla pochopitelně auf a všem vrtalo hlavou, kde uhrovitý Holeček přišel k tak fešné nevěstě. Ženské ji hned začaly pomlouvat: "To vite, tetá, ta bude z města! Cák si slušná holka veme na sebe takovou hambárnu?" Na druhou stranu se však začaly dívat na Holečka trochu jinak, dumajíce, co to jen může mít za skryté přednosti.
Mužští, ti ji kupodivu nepomlouvali a navíc jim bylo jasné, že u Holečka nemůže být o skrytých přednostech ani řeč, a proto hned uvažovali, jak mu Lindu vyfouknout. Jenže ta si hleděla jen svého Jarouše, jak mu říkala, a nijak si nevšímala nakroucených knírů, kostnatých hrudí či přímého nadbíhání vůbec.
A tak jim nezbývalo nic jiného, než jí ukázat, co je ten její Jarouš zač.
Před Lindinýma očima ho:
a) ve čtvrtek ztloukl švec Voráček,
b) v pátek knokautoval sedlák Landa,
c) v sobotu prohodil oknem hospody sedlák Brázda (na zahájení taneční zábavy),
d) v neděli před kostelem seřezal kovář Herman.
e) V pondělí podlehl jednorukému kolovrátkáři Vaněčkovi,
f) v úterý si s ním polaškoval obecní utřinos Lojza Poupě,
g) a konečně ve středu si zabodoval chalupník Niederle.
Pak ztratili zájem. Jednak to k ničemu nevedlo, jednak celá ta záležitost začala vzbuzovat nežádoucí pozornost obecních i církevních autorit.
A Linda stále poulila ta svá černá kukadla na Holečka.
Ve čtvrtek je zapoulila i na všechny Jaroušovy soky a přinutila je poprat se mezi sebou do posledního muže. Do hry vstoupily extrasenzorické schopnosti. Teď vidíte, že vám tu nevyprávím žádnou pohádku - jen holou pravdu.
Nastupuje zde totiž věda, ta mocná čarodějka, ačkoli pro lidstvo za bludným kořenem pouze její mezní oblast. Zároveň je to skvělý příklad využití teorie v praxi.
Netrvalo dlouho a Linda vešla s Holečkem ve svátost manželskou. Z naší strany nebylo námitek: jazyk za zuby držela, tak co.
Mladé Holečkové šla práce od ruky. Kdyby jen od ruky, ono jí v rukou všechno jen hrálo. Při vaření stačila ještě telekineticky kydat hnůj, silným myšlenkovým proudem zvyšovat dojivost kravky, jasnozřivě sledovat, kde se to její budižkničemu zase lajdá, a telepaticky ho usměrňovat k domovu. Holeček tomu říkal vnitřní hlas opilcův. Zde platilo dvojnásob, že každý ochmelka má anděla strážného.
V chaloupce tedy všechno jen klapalo. Bylo to šťastné manželství. I stará Holečková nakonec bůhvíproč uvěřila, že Linda je pro Jarouše ta pravá, a zamilovala si ji.
Ani antikoncepce neselhala, a tak jejich svazek nebyl požehnán plodem života, neboť není záhodno, aby naši lidé plodili za bludným kořenem, jak se tam říká transferákům, kandidáty hranic a blázinců.
Před svatbou si Linda vymínila, že jí Holeček nikdy nesmí připomenout okolnosti, za jakých se seznámili, jinak že od něj navždy odejde.
Přišel čas, kdy se Lindě všechno omrzelo. Od kamarádek u jezírka (Jaroušovi tenkrát řekla, že jde na borůvky) se dověděla o několika připravovaných báječných podnicích a zastesklo se jí. A protože měla v sobě ještě nějaké to morální cítění, musela navodit situaci, která by její odchod ospravedlnila.
Jenže Jarouš byl přímo splachovací. Když už nic nepomáhalo, požala tedy všechno obilí, ač ještě zelené, a odtelekinetizovala ho do stodoly. Holečka mohl trefit šlak. Ale druhý den přišlo krupobití a pomlátilo, co se dalo. A Holečka potlačovaný záchvat vzteku přešel.
Linda vidouc, že to zase nevyšlo, a majíc dobré srdce, obilí trochu popohnala, až stodola zazářila zlatem plných klasů. Na nich si zalaškovala s kovářem Hermanem. Moc z toho neměla, to na její obhajobu, protože byla myšlenkami u svého Jarouše a přivolávala ho.
Když Holeček asi po hodině dorazil, nalezl bohatou úrodu a na ní zmoženého kováře a svou pocuchanou ženu. V té chvíli nebyl jaksi schopen vychutnat ten zázrak přírody v podobě předčasných žní, neovládl se a vychrlil spásná slova:
"Ty poběhlice jedna! Co jsem moh čekat vod takový nestoudnice, co se koupe hambatá, aby ji každej viděl!"
Zde je patrný pomatený stav jeho mysli, což se tam lidem stává dosti často. V té době se tam totiž všechny holky koupaly, jak je pámbů stvořil, a nenásilnily tělo částmi oděvu, jak se dnes pohříchu a povětšině děje. Tento fakt by mohly dosvědčit celé generace mužských, skrývajících se za vrbičkami na břehu Ploučavky, aby nekupovali zajíce v pytli, a stejně tak ženské, které o nich dobře věděly.
Lidé za bludným kořenem si vyprávějí, že Linda na Holečka smutně pohlédla, mlčky zalomila rukama, překročila práh a zmizela.
Ve skutečnosti se ani neupravila. Vyběhla ze stodoly a jednoduše odlevitovala k transferáku kousek za Litochou a šupajdy domů, aby o něco nepřišla.
Holečkovi se časem všechno v hlavě rozleželo, zalitoval svých slov a vyrazil k Litoše ji hledat. Našel houby. Tenkrát byl zvlášť úrodný rok.
V té době byl u nás, jak se lidově říká, takový bordel, že transferáky běhaly naprázdno. Svědčí o tom tato tlustá kniha, přinesená odtamtud, která zaznamenává četné případy průniku do našeho světa. Vše je naštěstí zkomolené a oni sami to považují za pohádky.
Holeček se zkrátka dostal do zóny vlivu, a tím i do našeho vesmíru, kde ho naštěstí zašlápla první nákladní saň, pod

kterou se mu podařilo na ulici vlítnout…
Tolik pro zpestření.
Dnes už si tam, milí mladí přátelé, nemůže vyrazit kdo chce a kdy chce, ale pouze po náležitém prověření a na zvláštní povolení. A toto štěstí teď máte vy.
Na závěr dnešního poučení před cestou jedna praktická rada: Ve dne se přemísťujte pouze pěšky nebo konvenčními nebo hromadnými dopravními prostředky. V případě, že budete chtít překonat větší vzdálenost rychleji a spolehlivěji, využijte noci a levitujte. Při skupinové levitaci vytvářejte tvar kříže, lehce si pobrukujte a pravý krajník ve směru letu nechť svítí zeleně, levý pak červeně a zadáci…

Bajka o vojákovi a mudrci
Josef Kutík
Muž ve vznosné, v této chvíli poněkud uprášené uniformě se smál a řady medailí na prsou mu při každém otřesu vystouplého břicha zacinkaly jako zvonkohra.
"Duch," vzlykal mezi jednotlivými výbuchy smíchu. "Vy mě zabijete, člověče. Mě raní mrtvice." A nové záchvaty poněkud křečovitého veselí ho roztřásly, až se ohýbal. "Vojenský duch!" řekl s důrazem, když se trochu uklidnil, "kdybyste mluvil o vojenském duchu, pane, potom bych s vámi třeba souhlasil. Jsou samozřejmě dvě možnosti. Buď voják vojenského ducha má, nebo nemá, a pak to tedy není žádný voják - voják v pravém slova smyslu, i když jakýs takýs bojovník se dá vycepovat z každého materiálu. Ale duch, jak vy tomu rozumíte…"
Druhý muž, člověk neurčitého věku, bezvýrazný a špatně oblečený, trpělivě naslouchal. "Ano," řekl teď a pokýval hlavou. "Tím ovšem potvrzujete mé argumenty."
"Naprosto ne," odporoval důstojník a ironicky opakoval: "Naprosto ne, příteli. Mluvíme každý jinou řečí."
"I v tom s vámi souhlasím," řekl muž v civilu. "Jinou řečí, která je výrazem jiného myšlení."
"Ano. My nedokážeme myslet jinak než přímočaře - na rozdíl od vás," vypjal se voják a vyznamenání znovu zacinkala. "Jasná myšlenka, jasný cíl, jasné vyjádření - co víc voják potřebuje k přesnému plnění rozkazů?"
"A co takzvané podmíněné reflexy?" utrousil muž v civilu jako mimochodem a dodal: "Ale ani teď si nerozumíme a v přímočarém uvažování vidíme každý něco naprosto odlišného… Mimochodem, promiňte mi, že jsem se ještě nepředstavil. Mé jméno je Argus."
Voják se rozmýšlel, pak se sotva znatelně uklonil, ruku v jelenicové rukavici však druhému nepodal. "Na mém jménu nezáleží," řekl stroze.
"Generál Erichsohn, já vím," odpověděl Argus. "Já tu na vás čekám."
"Cože?" Důstojníkova tvář se stáhla do napjaté, podezřívavé grimasy. "Vy že víte - že tu na mě čekáte? Přece jste nemohl vědět - nic jste nemohl vědět." Poněkud se opanoval, zdálo se, že zhodnotil situaci a rozhodl se. "Má cesta je tajná, člověče! Ani já sám jsem o ní předem nevěděl. Příkaz přišel pět minut před jejím započetím…" Podezření se mu soustředilo do očí.
"Ani jste se nestačil převléknout do polní uniformy, já vím," přikývl Argus.
"Pak tedy - pak tedy…"
"Ne, žádné vyzrazení vojenského tajemství. Má to jen něco společného s duchem, kterému jste se tolik smál. Nejde samozřejmě o duchy v tom známém slova smyslu, ani o jakési pochybné duchaření," dodal, když zahlédl záblesk nedůvěry ve vojákově tváři. "Ale to je právě důvod, proč tu na vás čekám."
"Moment," zarazil ho voják tvrdě. "Tohle se musí vysvětlit. Tak od začátku. Vy tvrdíte, že jste o mé cestě věděl, je to tak?"
"Vlastně tedy nevěděl, chcete-li mít věc vyjádřenou po vašem. Bylo mi pouze sděleno, abych tu na vás dnes v tuto dobu čekal."
"Tedy je vás víc!" houkl voják. "Víte, jak se tomu u nás říká? Spiknutí, člověče! A víte, co znamená ten výraz? A ještě se mi k tomu činu klidně přiznáváte - poslouchejte, nejste vy blázen?"
"Já se přece nemám k čemu přiznávat, pane. Mluvím s vámi naprosto otevřeně, protože jste byl vybrán jako člověk s mnohem větší dávkou rozumu a logického uvažování, než mají vaši kolegové…"
"Tak tohle zní ještě hůř. Kontrašpionáž už několikrát narazila na pokusy přetáhnout naše důstojníky na druhou stranu, přimět je ke spolupráci - a konce si nepřejte vidět." Voják se odmlčel a pak s nezakrytě výhružným výrazem velice tiše dodal: "Jenomže mám mnoho důvodů si myslet, že je na vlastní oči uvidíte, a že to taky bude to poslední, co uvidíte."
"Nic takového se pravděpodobně nestane," nevzrušeně odpověděl Argus. "Nechci vás přetahovat - a pro vaši informaci - hrozba smrti mě nedělí."
"To je mi jedno," řekl rázně voják. "Nechci nic vědět, ani vlastně nemám právo něco zjišťovat. Vím, co je moje povinnost. Služba vlasti. A ta mi velí, abych vás předal příslušným orgánům."
"Ale to přece nemůžete," řekl muž v civilu. "Nikdo tu není."
Generál se rozhlédl po ploché, v dálce jen mírně zvlněné krajině, kde se nic nehýbalo, kde nebylo vidět jedinou lidskou bytost. Pak přenesl pohled za sebe, na vojenský terénní automobil, na jehož předním sedadle tvrdě spal voják s čepicí staženou do očí. "Tohle mi taky budete umět vysvětlit?" zeptal se.
"Myslíte náhlou poruchu motoru a indispozici vašeho řidiče? Samozřejmě, pokusím se. Vysvětlení je vlastně velice snadné, jenom se bojím, že mě nepochopíte"
"Odporujete si. Před momentem jste mluvil něco o větší dávce rozumu a tak dále, což mně, mimochodem, od vás vůbec nelichotí." Voják stáhl plné masité rty do zlomyslného úšklebku. "Jenom se klidně pokuste sdělit mně vaše nepochopitelné tajemství, já už si s ním poradím."
"Mám za úkol udělat všecko, jen abych vás získal. Jistě to znamená i zodpovězení všech vašich otázek. Já se tedy

pokusím. Vyjel jste z Monti s příkazem dorazit před večerem do Péliopu a během cesty zkontrolovat několik předsunutých stanovišť. Měl jste několik možností. Bylo rozhodnuto, abyste jel obyčejným terénním automobilem - to kvůli utajení, abyste nevzbudil zbytečnou pozornost. Taky se ovšem uvažovalo o vrtulníku, mohl jste…"
"Třeba jít pěšky," ošklivě se ušklíbl voják, ale zpod přivřených víček mu svítil zájem.
"Velice správně. Taky jste mohl jet oklikou, zvolit jinou trasu, možností byla celá řada. Mluvím o tom proto, že nakonec byste tak jako tak dospěl na předem určené místo. To jest sem. A teď si naši záležitost převedeme na techniku, jinak nepochopíte, jak to všechno vím. Lidstvo se dalo jedinou, celkem úzkou cestou a všechny síly věnovalo jen tomu, aby ji stále prodlužovalo, rozšiřovalo, činilo schůdnější a pohodlnější. A má za to, že tahle cesta byla jediná. A jen málokoho napadlo, že se třeba někteří průkopníci vědy mohli dát na jedné z četných křižovatek cestou jinou, s jinými problémy, s odlišným systémem řešení."
"Počkejte, člověče! Tohle už jsou právě takové fantasmagorie jako na začátku s těmi vašimi duchy a záhadnými silami."
"Opět s vámi musím souhlasit. Ono to přinejmenším úzce souvisí. Pochopte, prosím, moji těžkou situaci. Musím mluvit slovy vám srozumitelnými, vyjadřovat se v pojmech, které vám jsou přístupné, vysvětlování je tedy velice nesnadné. Pro ulehčení by nám pomohlo, kdybyste uměl potlačit pochybnosti nebo aspoň byl ochoten přijmout i něco poněkud nepravděpodobného, nezamítal existenci určitých skutečností jen proto, že jsou vám neznámé." Muž v civilu se odmlčel a díval se do vojákovy brunátné odmítavé tváře. "Mohl bych na vás působit jinak, věřte mi. Vy byste to nazval sugescí, kterou jistě nepopíráte. Takové působení by ovšem bylo násilí - a násilí ze zásady nepoužíváme. Není nám to dáno."
"Jen pomalu, pomalu," varoval voják. "Pohrůžky na mě neplatí."
"Ale já přece nechci vyhrožovat, jenom vysvětluji. Vraťme se však k tomu, o čem jsme mluvili. Jistě uznáte, že mohou být různé druhy síly a že jednou takovou formou může být třeba zvuk. Co kdyby se někdo pustil do zkoumání možností, které zvuk dává. Co když to lidstvo už někdy umělo a z nějaké příčiny jenom zapomnělo? Je známo, že zvuk se šíří ve vlnách, a připusťme - kdyby se podařilo tyto vlny a kvantitu zvuku ovládnout a usměrnit… Nemyslíte, že by se zvukem daly třeba zvedat předměty tak těžké, že si na ně současná a jak se domníváte vyspělá technika netroufá? A kdybychom už byli tak daleko, co by nám bránilo v bleskurychlém přemísťování nákladů - nebo třeba i osob - tímhle způsobem? A proč bychom třeba nemohli uspat vašeho řidiče a zastavit motor auta?"
"Tak takhle je to, co?" řekl tiše voják. "Když už nemluvím o vašich velice podrobných vědomostech o průběhu a cíli mé cesty - to si konečně zodpovíte jinde - víte, čeho se dopouštíte? Sabotáže, pane! Sabotáže! A to ve chvíli nejvyššího ohrožení naší suverenity, mohu dokonce říct ve chvíli, kdy nám jde o všecko."
"Když dovolíte," řekl muž v civilu, "situaci znám pravděpodobně líp než vy, třebaže to nechcete připustit. A přesně tak, jak jsem vám vyprávěl, ta záležitost nevypadá. Berte mé vysvětlení jako příklad. Skutečnost je daleko složitější. Snad - snad si představíte aspoň toto: Co kdyby vedle světa, v němž žijete, existoval ještě jeden nebo více souběžných, pro nás neviditelných, s nimiž by mělo spojení jenom několik vyvolenců, kteří ovšem tím pádem ovládají netušené síly…"
"Okamžitě nechte toho matení pojmů," vykřikl voják. "A okamžitě zrušte působení těch vašich opiček, ať můžeme pokračovat v cestě!"
"Tak přece jen uznáváte, že jste se setkal s něčím, na co nemáte vliv, co nechápete."
"Po tom, co si myslím, vám nic není. Okamžitě uposlechněte. A nastupte si."
"Odpusťte, ale nemohu vám vyhovět. Pokud by to bylo vhodné nebo nutné, dostal bych příslušné dispozice. Zatím však mám za úkol pouze to, co jsem vám řekl."
Voják soptil, bezmocný vztek mu vháněl do tváří nové vlny červeně. Pojednou trhl rukou a v následující vteřině mířil na muže v civilu malinkým předmětem podobným hračce. "Znáte tohle?" zeptal se zle.
"Ano," bez známek vzrušení přikývl muž v civilu. "Laserová pistole ve zvlášť miniaturním provedení. Byly přiděleny pouze vysokým štábním důstojníkům. Jediný stisk spouště by mě spálil na prach."
"Je to tak," s temným uspokojením přikývl voják. "Prostě se jenom vypaříte. Teď snad už poslechnete."
"Ale vy pořád nechápete, že mám své příkazy, které musím splnit. Bez ohledu na cokoliv. A kromě toho ta věc nebude fungovat, věřte mi."
Voják mžikl na auto, podíval se na svou ruku a znejistěl. Potom přece jenom pozvedl zbraň, ustoupil a zamířil. "A co když to přece jen zkusím, co pak?"
"Nemohu vám v tom zabránit," řekl muž pokojně. "Ale spíš bychom se měli vrátit k naší debatě." Přestal si všímat zbraně a pokračoval. "Válka světadílů, jak tomu říkáte, je na spadnutí. Snad líp porozumíte, o co mi jde, když vám prozradím, že jestliže k ní necháte dojít, nezvítězíte. Nevyhraje ani druhá strana. Dojde pouze k opakování události, kterou za milióny let poznala naše zeměkoule několikrát. Víte, o čem mluvím? O totálním zničení civilizace. Zůstane jen několik jedinců, kteří se v rozhodné chvíli náhodou octnou někde v jeskynich či jiných úkrytech. Ti pak budou po celé roky bloudit pustou krajinou, nějak se možná uživí, třeba náhodou se sejdou s některými z dalších pozůstalých … No, a všechno začne od těch nejprimitivnějších začátků znovu."
"My vyhrajeme," řekl voják s jistotou.
"Ne, nevyhrajete," téměř smutně zavrtěl hlavou muž v civilu. "A bylo by škoda, kdyby i tentokrát se musela historie opakovat. Lidstvo už je skoro připraveno k přechodu na vyšší stupeň - řekněme - existence. Za padesát sto let prohlédne úplně. Pak je seznámíme se všemi svými vědomostmi. Vrátí se do - do ráje - i tak tomu můžeme říkat, abyste porozuměl. Škoda ztrácet několik tisíciletí jenom proto, že se nechcete dohodnout."
"My se chceme dohodnout! To oni…"
"Odmítli přistoupit na vaše podmínky, já vím. Oni ale mají dojem, že přijetím vašich podmínek by se vám vydali na milost a nemilost, a já si myslím, že mají pravdu - pokud se tu o nějaké pravdě dá vůbec mluvit."
"Takže vy mě nabádáte ke zradě!"

"Ke zradě na kom?"
Voják znechuceně vydechl. "Nechme řečí. Nechcete mi rozumět."
"Ale já vám přece rozumím - jenom kdybyste pochopil, jak moc vám rozumím. Proto jste byl vybrán právě vy…"
"Děkuju za důvěru, nechci. Znám své povinnosti. A mám rozkazy. Nejen ty, které mi uložili představení. Jsou ve mně. Morální rozkazy, abyste věděl."
"A vaše svědomí je neovlivní? Co je to za morální rozkaz, když způsobí zničení světa?"
"To je právě stanovisko, na kterém se neshodneme. Nedojde ke zničení světa. Jen ke zničení nepřítele, který nás ohrožuje."
"Nevěříte mi," řekl Argus smutně. "Ale počkejte. Vidíte toho orla? Tamhle. Právě vyletěl nad les. Sledujte ho, budu vám napřed říkat, co udělá, dobře? Tak tedy: Za tři vteřiny nabere výšku. Už se stalo. Teď uhne širokým obloukem doleva - prosím. A spustí se prudce k zemi, jenže v polovině výšky se zastaví a opět vzlétne. Souhlasí?"
"O čem mě chcete tím divadýlkem přesvědčit? Když jste dokázal uspat řidiče a zastavit motor, dokážete třeba i řídit let orla."
"Aspoň něco tedy připouštíte, ačkoliv nejde o řízení, ale o předvídání. A co kdybych - připusťme to jako možnost - co kdybych, nebo kdybychom dokázali právě tak předvídat třeba vzdálenější budoucnost, než jsou tři vteřiny?"
"Já vím. Breptal byste totéž, co před chvílí. Že nevyhrajeme."
"Správně."
Voják se zatvářil zchytrale. "Jestliže si tedy myslíte, že víte, že dojde ke zničení světa, proč se tu se mnou bavíte? Podle vás válka znamená konec světa. A válka bude."
"I dítě někdy v poslední chvíli dokáže přehodit výhybky, aby nedošlo ke srážce. O něco podobného se pokoušíme. Nejste sám, s kým právě mluvíme. Na této i na druhé straně."
"Nepochodíte," zasmál se znenadání voják a v jeho smíchu zněla vítězosláva i škodolibost. "Ať už máte jakékoliv schopnosti, tohle se vám nepodaří."
"Obávám se, že máte pravdu. Mým přátelům se vede právě tak, jako teď mně."
"Zase povídačky. Tohle nemůžete vědět."
"Ale ano. Jsme všichni spojeni jedním společným vědomím. Vím přesně, co prožívají ostatní, jako oni vědí o mně."
Voják se díval posměšně. "Umíte toho možná dost, vy - nevím, jak vás pojmenovat. Ale co vám je vaše vědění platné? Říkám vám, válka bude. Už je pozdě. Nemůžeme ustoupit. Je vám to jasné?"
"Skoro ano."
"Proč s tím tedy něco neuděláte?" pošklebovalo se voják. "Při svých schopnostech."
"Už jsem vám to naznačil. Nebylo by to nic platné. I kdybychom ochromili vaše stroje, ve vás by to zůstalo. Museli bychom vám vládnout, krotit vás, nutit k něčemu, co odmítáte pochopit. A vy byste se neustále bouřili."
"Teď jste konečně řekl něco rozumného. Samozřejmě bychom si nedali líbit žádnou nadvládu. Dokud máme moc…"
"Ano," smutně kývl Augus. "O moc vám jde. A tu my nechceme."
"Co tedy ráčíte zamýšlet?" zeptal se voják s posměchem.
"Nemám důvod vám to tajit. Počkáme na novou civilizaci, která bude možná rozumnější…"
"Teď se mi pro změnu snažíte namluvit, že jste nesmrtelný, co? To už by bylo příliš."
"Nemluvím o sobě. Většina z nás přirozeně zahyne s vámi. Ale několik našich zůstane a pronese věky naše vědění, jako když s pochodní projdete temným podzemím. Pozůstalí opět budou své znalosti opatrovat a učit ty, kteří navzdory strašlivé ničivosti vašich zbraní přece jen někde přežijí - budou je učit, jako to už dělali tak mnozí před námi."
" Jestli na té vaší báchorce vůbec něco je - ale já o tom pochybuju - k čemu to bude dobré? Snažíte se mi namluvit, že už řada civilizací takhle skonala. Proč se teda znova a znova pokoušíte o nemožné?"
"Pro víru v lidi. Ve zdravý rozum. Jednou se ho lidem dostane víc a překonají ten moment, na kterém zatím všechny společnosti ztroskotaly. Víra - víte, co to je? Víra nás posiluje."
"To je zajímavé," zamyslel se voják. "Nás taky."
"Sbohem," řekl Argus a voják v autě si posunul čepici do týla a dlouze zívl. "Ale ještě okamžik," dodal neočekávaně a ožil. "Zdá se mi, že právě v téhle chvíli se na jiném místě někomu z našich vede líp než mně s vámi. Jako by rozum začínal mít vrch…" A když viděl nechápavou, nesouhlasnou vrásku na vojákově čele, řekl skoro pro sebe: "Jenom se mi zdá, že by se kolem toho křehkého svítání mělo chodit po špičkách, aby se nepoplašilo…"

Hydra chondris
Karel Blažek
Mezi piloty Patroly se těmto stanicím běžně říká kiosky. V dobách, kdy je zřizovali, to byla značně nákladná záležitost. Konečně ani dnes by to nebylo tak úplně jednoduché. Bylo totiž potřeba zřídit ucelený systém stanic, který by pokryl dostatečně velký kosmický prostor. První stanice se zřizovaly na asteroidech, satelitech odlehlých planet i na obyčejných, docela malých útesech potulujících se vesmírem po stabilních drahách. Potom se přišlo na to, že je spolehlivější vybudovat umělé stanice, které by nebyly závislé na pohybech přirozených kosmických těles a kterým by se dala jednou provždy stanovit konstantní dráha. Zpočátku se počítalo jenom s tím, že stanice budou sloužit jako navigační body pro hvězdné výpravy vracející se z hlubin vesmíru a jako retranslační majáky, které zlepší spojení v rámci celého galaktického systému. Později dostaly automatické stanice bloudící vesmírem ještě mnoho jiných úkolů. Za nejdůleži-tější z nich se dodnes považuje přenos a přesměrování pravidelných i mimořádných relací Centra Galaktického okruhu inteligentních bytostí.
Časem se stalo, že některé ze stanic umístěných na kosmických tělesech upadly v zapomenutí. Způsobila to hlavně sama příroda, které konstantnost některých drah zřejmě vadila, a tak některé asteroidy jednoduše vychýlila a přemístila

je do jiných souřadnic, ale vinu na tom má i změna některých klasických letových tras pravidelné dopravy. Samozřejmě že Ústředí ví, kde se jeho stanice potloukají, a registruje veškeré jejich přesuny, ale piloti většinou dočtou ústřední bulletin jenom do poloviny a pak už se jím nezabývají. A zprávy Ústředí přinášející nové souřadnice stanic bývají skoro až vzadu. Jenom zkušenější piloti Patroly vědí o těchto polozapomenutých stanicích a také toho dovedou využívat. Patrola má dobré vztahy k pilotům mezihvězdných výprav a její piloti jsou mezi kapitány výzkumných korábů oblíbeni už od dřevních dob kosmických letů. Dobrý výměnný obchod dělá dobré přátele. Každý nováček v Patrole na to velice brzy přijde a rychle navazuje potřebné kontakty. Většinou je to snadné, protože kosmonautická učiliště jsou na Zemi jenom dvě a jejich frekventanti mají za dobu studia tisícero možností k seznámení.
Díky tomu se už v minulém století zvlášť rozbujel směnný obchod s nejrůznějšími kuriozitami, přiváženými expedicemi z nejvzdálenějších končin Galaxie, a dokonce se mezi trofejemi objevují už i suvenýry z nejbližších galaxií. Zdokonalení pulsačních hvězdoletů na prorážení nulového prostoru umožňuje cesty, o jakých se dříve nikomu nesnilo. Prorážení nulového prostoru je sice známé už hezkou řádku staletí, ale teprve ve století minulém dokázala kterási centrální civilizace uskutečnit skok až do galaxie M 31 v Andromedě a předala pak svoje zkušenosti v jedné z relací všem účastníkům GOIB. Rozvoj letů do cizích galaxií povzbudil skomírající tajný obchod kuriozitami a také způsobil zamoření některých oblastí Galaxie všelijakým neřádem, bez nějž by se GOIB docela rád obešel.
Středisky tohoto obchodu se staly právě stanice Ústředí. Samozřejmě že Ústředí nerado vidí, když si astronauti dělají ze stanic překladiště zboží, zaplňují kontejnery svinstvem, které patří do výzkumných ústavů, a ne do rukou pilotů, a přísně tyto přestupky stíhá, přinejmenším přeložením pilotů do nákladní dopravy. Přesto však výměnný obchod bují vesele dál. Je pravda, že se všichni jeho účastníci stali opatrnější, zvláště od známé aféry se zamořením Kristýny, osmé planety Altairu, nebezpečným virem z alfy Hadonoše, ale i tak se pořád ještě klidně může stát to, co se stalo mně.
Vracel jsem se právě z obvyklé Space Fargo Express, jak se mezi piloty Patroly říká všeobecné kontrole trasy hlavního tahu. Je to nudná záležitost, protože ji podle předpisu provádí jenom jeden pilot a navíc je třeba přesně dodržet určenou trasu. Tentokrát však byla řada na mně a nemohl jsem se cestě vyhnout. Ještě před odletem jsem se však domluvil s kapitánem jedné mezihvězdné expedice, že mi v kontejneru jisté stanice přenechá něco vláken známé rostliny z děčka Vegy. Toho preparátu, co z ní vyrábějí potajmu frajeři na Uranově Oberonu v observatoři systému GOIB, nebude nikdy dost a lze za něj získat velice vzácné věci. Tak jsem si z neoblíbené cesty udělal cestu obchodní, ačkoliv její nudnosti jsem se zbavit nemohl. Celá cesta probíhala bez problémů, stačilo jen zkontrolovat funkci systémů stanic a pokračovat v cestě. Při návštěvě jedné stanice se mi však poškodilo transferové zařízení. Příliš rychle jsem totiž přistával, když robot stanice referoval, že se tu nedávno přede mnou zdržela výprava kapitána Nata, vracející se na Korzáru z galaxie NGC 4565 ve Vlasu Bereničině. Předpokládal jsem, že Nat, který je v pravidelném obchodním spojení s překupníky, se tady nezastavil jen tak. Zajímalo mě, co hezkého uložil do kontejnerů stanice pro některého z mých kolegů. Poškození dostavníku nebylo velké, abych si s ním musel lámat hlavu, pro kamarády z dílen to bude hračka. Přesto jsem však musel na všech příštích stanicích vystupovat ve skafandru do volného prostoru a vcházet do vnitřních prostor observatoří jiným vstupem než obvykle. Tuto komplikaci jsem tehdy proklínal, ale dnes jsem naopak rád, že mě to postihlo, protože jinak bych se z kontrolní cesty po stanicích Ústředí asi nevrátil. V kontejnerech stanice jsem tehdy nic pozoruhodného nenašel, tedy nic takového, co bych ještě neznal. Nat asi neměl dobrý lov, pomyslel jsem si a znechuceně odstartoval k jinému kiosku. Další stanice na cestě byla právě ta, obsah jejíchž kontejnerů mi měl říkat pane. Spěchal jsem, abych tam byl co nejdřív, cestoval jsem už skoro celý týden, a to je na mě příliš dlouhá doba, zvláště na takové otravné trase, jako je Space Fargo Express.
Přihnal jsem se k vytoužené stanici, jako by mi šlo o život, a přikurtoval jsem dostavník k vnější rampě kiosku. Nacpal jsem se, jak nejrychleji umím, do skafandru a vlezl do vstupní komory rakety. Stejně rychle jsem však z komory vypadl, protože skafandr byl poškozen a robot odmítl otevřít výstup. Ani mě nenapadlo zdržovat se opravou, a tak jsem si vzal těžký skafandr pro práci ve volném kosmickém prostoru. Tento kostým, vlastně jakési titanové brnění s pancířem z čistého zirkonu, je značně nepohodlný a hodí se tak leda na práci v prostoru, kde člověk neví, jaké záření odkud přiletí. Ve stanici s umělou gravitací si v něm nelze nepřipadat nemotorně. Uvnitř si ten krám sundám a až budu zpátky v raketě, opravím si lehký skafandr, utěšoval jsem se a netušil, jaké je to pro mě štěstí, že mám na sobě právě tuhle maškarádu.
Po vstupní identifikaci, prováděné počítačem, jsem se nejdřív hrnul do skladišť. Ani jsem si nesundal skafandr, jak jsem se ještě před chvilkou chystal. Jenom přílbu jsem si odklopil a už jsem otvíral první označený kontejner, v němž mi měl můj známý uschovat tu tak žádanou bylinu. Pohled do nitra nádrže mě rozladil, nic tam nebylo. Můj známý tudy asi ještě neproletěl nebo se mu nepodařilo nabrat na děčku Vegy dost té proklaté rostliny. A tak jsem se začal přehrabávat ve všech kontejnerech, co jich tam je, abych se alespoň ujistil, že bylinka není nějakým nedopatřením uložena někde jinde. Zaujal mě jeden z kontejnerů, který nebyl nijak označený, ale zato to byl speciální kontejner z čistého osmia, jaký se používá na uchovávání nebezpečných vzorků života dovezených bůhvíod-kud. Ani jsem se neinformoval u ústředního počítače stanice, co se v kontejneru skrývá za záhadu, tak jsem byl rozrušen zklamáním. Zapomněl jsem tehdy poprvé za své astronautické kariéry na jedno z nejdůležitějších přikázání astronautiky, které velebí opatrnost coby ctnost nad jiné. Dobýval jsem se do kontejneru jako maskovaný lupič do nedobytné pokladny, protože uzávěr je natolik komplikovaný, že není snadné ho otevřít. Po nekonečném nastavování zoubků mechanismu uzávěr cvakl a víko kontejneru odskočilo s podezřelým zasyčením. Dovnitř pronikl vzduch a pomalu se otevřelo, ačkoliv to se právě stát nemělo, i vnitřní víko nádoby.
Uvnitř se něco pohnulo a zasvětélkovalo. A pak, po chvilce, v níž jsem ještě měl čas kontejner rychle uzavřít, se přes okraj nádoby převalil hnusně fialový rosol, světélkující jako neónová reklama. Nádoba se převrhla a obsah se vysypal na podlahu. Hrůzou jsem skoro ztuhl, a tak jsem ztratil další drahocenné sekundy. V kontejneru byla totiž Hydra chondris, nejodpornější forma života, jaká se kdy dostala do naší Galaxie. Ale jestli je to skutečně živá hmota, to

dodneška ještě nikdo pořádně neví. Hydru chondris zavlekla do Galaxie před několika lety kterási mezigalaktická expedice až odněkud z oblasti Magellanových mračen a zacházela s tím svinstvem tak nešikovně, že se rozšířilo po několika planetárních systémech jižní části Galaxie. Dodneška se nepodařilo spojeným ústavům GOIB vypořádat se s fialovým přízrakem Hydry chondris a likvidovat ho zcela definitivně.
Zatímco jsem strnule hleděl na podlahu, Hydra se činila. Mizela pomalu v podlaze a intenzívně světélkovala. V tom okamžiku jsem se vzpamatoval. Vždyť tahle zrůdnost míří nejkratší cestou k ústřednímu počítači stanice! Složitý kybernet je na všech stanicích umístěn přímo pod prostorami skladiště. Seběhl jsem do spodního patra a přišel jsem tam právě včas. Mozek zaregistroval nebezpečí a vyslal drobné automaty, kterým se v Patrole pro jejich podobu říká myši, aby je zlikvidovaly. Zahlédl jsem ještě, jak se na fialový rosol vrhla druhá myš a snažila se ho pozřít. Fialové světlo zesílilo a automat se doslova rozpadl, aniž se dotkl sliznatého povrchu Hydry. Stál jsem ve vchodu do místnosti s panely ústředního kyberneta a na vlastní oči jsem viděl, jak se automat tiše rozpadá na fialový prášek a bortí se, až z něj zůstala jenom fialová hromádka s jemnou opalescencí. Vyběhl jsem z místnosti a rychle se vrátil do skladiště, kde ležel na podlaze převržený speciální kontejner.
Když jsem přišel zpět s osudnou nádobou v ruce, začalo se druhé jednání dramatu. Zeleně ozářenou chodbou přicházeli dva roboti, androidi. Ani Hydra nelenila a pomalu se přibližovala k ovládacímu panelu počítače, za nímž jsou už jen paměťové krystaly a integrované obvody. Na panelu vzrušeně blikala barevná světla, zdálo se mi však, že se jejich rytmus poněkud zpomalil. Jeden z androidů mi vzal z rukou nádobu, kterou jsem dosud držel. Postavil ji uprostřed místnosti a jakoby váhavě se přiblížil k fialovému hnusu na podlaze. Druhý automat učinil totéž a já jsem si oddechl. Počítač se sám ujal likvidace nebezpečí, které hrozilo jemu a celé stanici.
Androidi vzali Hydru do svých rukou, a už se nestačili napřímit. Jednomu z nich obě končetiny upadly, druhý zůstal ochromeně stát. Jako by se naplnilo prastaré pořekadlo, říkající, že kdo tu knihu ukradne, tomu ruka upadne, pomyslel jsem si a otřásl se děsem. Jenže tohle nebyla kniha a ruce upadly obě. Díval jsem se dobrých deset sekund, jak se ruce androida mění na fialový prášek, který se tiše snáší na podlahu. Hydra opět intenzívně světélkovala a bylo možné postřehnout, že uvnitř zvláštním způsobem pulsuje. Valila se pomalu, ale nezadržitelně k ovládacímu panelu počítače. Z horečného uvažování o tom, jak zasáhnout, mě vyrušily těžké kroky rozléhající se ze zeleného koridoru. Otočil jsem se a do sálu se valil těžký robot pro práce v kosmickém prostoru, vyrobený z titanu a opatřený zirkonovým pancířem stejně jako můj skafandr. Znám tyto roboty, viděl jsem jednoho z nich, jak paprskem mohutného řezáku bortí plášť neznámého hvězdoletu, který kdysi ztroskotal na jedné planetě poblíž Achernaru a zůstal ležet zabořen do skály mrtvý a tichý. Udivilo mě jen, že se vyskytuje v inventáři stanice, kde byl celkem k ničemu. Dlouhé roky odpočíval němý v hangáru stanice, aniž se pro něj naskytla práce, až teď ho počítač povolal, patrně v nouzi nejvyšší. V čelistech chapadla držel speciální kleště s magnetickou pastí. Přihrnul se k Hydře, která teď ve srovnání s tímto obrem působila směšně uboze, a nerozhodně nad ní zastavil.
Najednou jsem měl pocit, že na mě jdou mdloby nebo únava, čertví co to bylo. Vzpamatoval jsem se až při pohledu na panel počítače s barevnými světly. Teď už bylo zcela patrné, že se rytmus jejich blikání zpomalil. Krátká nevolnost mě přešla a robot rozevřel kleště, aby do nich nabral Hydru. Podařilo se mu to bez velkých obtíží a teď jsem si mohl prohlédnout pulsující fialový rosol, jak se bezmocně převaluje v čelistech magnetické pasti. Na jedné obrazovce panelu se rozběhly spletité křivky. To počítač měřil energii svého protivníka, kterého měl nyní ve své moci. Ulehčené jsem si oddechl. Stanice je zachráněna. Rytmus zhášení a rozsvěcování barevných lampiček na panelu se opět zrychlil. Robot udělal několik kroků ke kontejneru a přiblížil magnetickou past kleští k otevřenému víku. Rozevřel čelisti kleští a Hydra sklouzla do nádoby. Než však stačil robot uzavřít víko, fialový rosol už znovu přetékal přes okraj kontejneru. Fialové světlo zintenzívnělo a puls počítače začal viditelně slábnout. Barevná hra světel na panelu zlenivěla. Zatímco robot nerozhodně stál nad nádobou, Hydra chondris se znovu vydala na svou bludnou pouť. Další vlna únavy a mdlob se převalila přes moje myšlenky. Zavrávoral jsem a musel jsem se posadit do křesla.
Když jsem se trochu vzpamatoval, začal se robot pohybovat. Jeho pohyby však byly mnohem malátnější než dřív, a teprve teď mi došlo, že jejich rychlost odpovídá tepu počítače. Pak nastala jakási honička. V přízračném fialovém světle se pohyboval malátný robot, hora titanu a zirkonu držící v chapadlech bíle žhnoucí magnetické kleště, zatímco jeho pán, počítač, jako by pozvolna umíral. Rudě zářící trubice na panelu teď pulsovala velice pomalu, ostatní světla skomírala. Lenivé pohyby robota zapadaly do fantasmagorické scenérie s hrůznou přesvědčivostí. Mezi počítačem a fialovým rosolem vzplál zuřivý boj na život a na smrt. Na jedné straně stála chladná logika kyberneta, který se střetává s něčím, co mu nemohli lidé uložit do paměti, na straně druhé neznámá krutá síla schopná na dálku ovlivňovat nejenom funkci počítače, ale i lidskou psychiku. S tímto projevem Hydry chondris se zatím žádný člověk ještě nesetkal. Moje myšlenkové pochody otupěly a marně jsem se namáhal vzpomenout si na všechny pověry a legendy, které jsem zatím o Hydře slyšel a četl. Uvědomoval jsem si však zcela bezpečně, že všechny byly velice pochmurné. Věděl jsem, že bych sám měl převzít řízení robota, jehož reakce se teď dokonce začaly opožďovat za pohyby fialového přízraku deroucího se vytrvale za svým cílem, kořistí, která neunikne. Nemohl jsem se však skoro ani hnout, jak jsem byl malátný, a seděl jsem jenom tupě v křesle. Věděl jsem, že se musím zvednout, dojít k panelu a odtamtud řídit titanového robota. Silou vůle jsem se nutil překonat tíživou únavu, která mě zaplavila jako povodeň, ale jakmile jsem se pokusil v křesle nadzvednout, podlomily se mi slabostí kolena a klesl jsem zpět do opěradla. Přepadl mě šílený strach, jaký jsem ještě ve vesmíru nezažil. Robot se pomalu ploužil po sále, kde se zešeřilo, jak počítač spotřebovával veškerou energii staničního energobloku. Fialové světlo rosolu plazícího se po podlaze pohlcovalo všechny naděje na záchranu stanice. O mě teď už nešlo, záleželo jenom na tom, jestli se podaří zachránit stanici před zkázou, před tím, že ji obsadí hromádka odporného slizu ne větší než veliká dýně. Teď už jsem si byl jist, že Hydra chondris je schopna ovládnout stanici a vydat se s ní kosmickým prostorem kamkoliv. Ale proč? Myšlenky se mi počaly plést, v hlavě se mi ozývaly hlasy, které mi nepatřily a které přicházely zvenčí. Ovládnem tě, říkaly, budeš se mít dobře, budeš splývat s hmotou, cítíš náš

tep? Zničíme tě, zničíme všechno, co se postaví na odpor. Správně, nejsme odtud, jak vy říkáte, z Galaxie, na našich planetách vládne jenom splývání, všechno musí splynout, nic se nám neubrání. Prášek, fialový prášek, který se drolí, slyšíš, jak padá? Je slyšet, cink, cink, zvoní, voňavý prášek, a to je splývání. Atom s atomem a molekula s molekulou, ale my tomu říkáme jinak, to jsme vyčetli z vašich paměťových záznamů. Přiznejte se, jste slabí, ty i bytosti tobě podobné, logika, slyšíš? Cink. Musíte splynout v jednu masu, v jednotnost atomů, v prášek. Slyšíte, lidé, jak si říkáte. Je vás tady hodně, ale váš boj je marný. Vesmír, celý vesmír je náš, jenom náš, všechno musí splynout, do prášku musí splynout atomy, protony, síly polí, všechno se zavine, splyne do gravitační smršti, jenom prášek tak krásně fialový, slyšíte, lidé, cink, cink…
Seděl jsem v křesle a tiskl si dlaněmi spánky, v hlavě mi hučelo, myšlenkám poroučelo něco jiného. A pletou si nás, že jsme stejní, já i počítač, roboti, androidi, automaty. Kosmos, gravitace si to žádá, my, páni gravitace, budujeme krystalickou síť, systém, fialový prášek a světlo, viď, člověče s rudým okem, puls už dohořívá, slábneš. Budete pány vesmíru, budete se rouhat všemu tak jako my, nic vás nezastaví, nejsme zlí, zůstanete, zničíme jenom vaši schránku, stejně k ničemu není, směšné, zirkon, titan. I my jsme se bránili, když přiletěli ONI, a pak jsme pochopili. Cink, cink, slyšíte? To odumírají integrované obvody vašich pamětí, vymažeme je a přesadíme, celý vesmír bude váš, ale to už nebudete vy, a přece to budete vy. Jsme světlo, jako i vy budete světlo letící vesmírem ještě rychleji než světlo sluncí, která nebudete potřebovat, vystačíte si sami. Nebraňte se, k čemu potřebujete energii tak směšnou, jaká ve vás pulsuje, když můžete být gravitací, smrští, klubkem gravitace, vášní rozbitých atomů. K čemu potřebujete louky, vodu a ta směšná obydlí, my už je dávno nepotřebujem. Budete jako my, chcem jenom dobro, ale dobro je jenom jedno, a to je naše dobro. Nevíte, co vás čeká, až budete klubkem gravitace, letícím šípem poloprostoru, krystalem vědění, nebraňte se, slyšíte, lidé, vy všichni, kteří tady jste, musíte splynout do atomů, gravitace, paprsku, studeného kopí paprsku, který všechno probíjí, vaše myšlenky se nebudou tříštit, poletíte sametem věčné noci vesmíru, nesmrtelní, věční jako hlubina, kterou protnete paprskem svého rozumu, slyšíš, člověče s rukama na spáncích, i ty, člověče s planoucím rudým okem, který proti nám vedeš marný boj, i ty, poslušný strůjce svého osudu, člověče, váhající v našem fialovém světle s klubkem magnetických zmijí v rukou, slyšíte?
Třásl jsem se hrůzou, měl jsem strach, ale také touhu vstát, uchopit řízení robota do svých rukou a udělat tomu rázný konec. Nechápal jsem mnohé z toho, co mi říkali, ale věděl jsem, že nesmím za žádnou cenu podlehnout, protože potom by… musíš splynout, splynout s námi, se vším. Slyšíš, se vším, vibrovalo mi v hlavě toto záhrobní namlouvám. Robot se po sále pohyboval jako obludný stín, jenom magnetické zmije mu v chapadlech zářily, ano, ZMIJE, v těch je jediná záchrana. Když předtím byla Hydra v magnetické pasti kleští, nemohla zřejmě tak intenzívně ovlivňovat ani mě, ani počítač. Cizí myšlenky se občas vytrácely, hlasy slábly a zase se objevovaly stále zřetelnější a jejich logika byla stále preciznější, až jsem už začal chápat, že se tu setkávám s nějakou podivnou, zrůdnou formou života. Ale může být tohle ještě život? Jak to říkali, gravitační smršť, paprsek rozumu v hebké náruči kosmu, krystalická síť? A náhle jsem pocítil takovou spojitost s osudem počítače, mozkem stanice, na jakou jsem nikdy předtím ani nepomyslel.
Najednou začalo rudé světlo v trubici na panelu pulsovat o něco rychleji, ale robot zůstal i teď malátný a jeho reakce přicházely stále pozdě. Shýbal se s rozevřenými kleštěmi nad místem, kde už rosol Hydry dávno nebyl, stiskal čelisti magnetické pasti do prázdna. Hydra byla už v polovině sálu a její světlo se stávalo nesnesitelné. Otvor, kudy se sem fialový rosol dostal, vrhal na strop fantasmagorické stíny, jeho roztřepené okraje vypadaly jak zuby odpuzující obludy. Bizarním sousoším ochromených androidů bez rukou procházel těžký robot a bezohledně je porážel. Padali s rachotem na podlahu, všechno to vypadalo jako nějaký tanec. Titanový robot najednou odbočil a obloukem obešel světélkující Hydru. Rudé světlo začalo tepat ještě rychleji, počítač se zřejmě vzpamatoval. Náhle jsem pochopil. Robot klidně stál a s kleštěmi u podlahy číhal na nepřítele. Chumáč pulsujícího rosolu se nezadržitelně přibližoval k planoucím čelistem kleští rozevřených dokořán. V okamžiku, kdy se sklapla magnetická past pohlcující fialový sliz, rozsvítilo se v sále normální bílé světlo a mně přestalo hučet v hlavě. Tepot barevných světel na panelu se opět urychlil a robot vykročil se svou kořistí ke kontejneru. Vyskočil jsem z křesla a vrhl se k nádobě, abych ji mohl zaklapnout. Tentokrát řídil počítač celou operaci obezřetně a podařilo se mu nasměrovat robota tak, že stačilo současně s otevřením kleští uzavřít víko nádrže. Stalo se však něco nepředvídaného a nesmyslného.
Užuž se robot chystal rozevřít čelisti magnetické pasti, když se fialové světélkování Hydry změnilo na jedovatě zelenou barvu a robot se znovu napřímil. ONI se nehodlali smířit s porážkou. Před očima se mi roztočil kolotoč duhových barev, blízkost Hydry zřejmě působila na organismus i přes mohutné magnetické pole pasti. Robot se patrně vymkl počítači z řízení, protože rozevřel čelisti kleští zrovna nade mnou, ačkoliv rudé světlo v trubici divoce pulsovalo, jak se kybernet snažil obnovit svou vládu nad robotem. Hydra mi spadla na nohu obutou do těžké boty skafandru a já jsem v ní pocítil mravenčení. Hlasy se ozvaly téměř okamžitě a jaksi výsměšně: musíš splynout, vidíš, jak jsme mocní, ani zmije nám neublíží, vidíš, budeš prášek, splývání, splývání. A před očima mi tančily duhové plameny, svíjely se a z jejich klubka začaly vystupovat obrazy. Viděl jsem se, jak běžím po rozkvetlé louce pod vysokými horami kdesi na planetě Zemi a přede mnou se kolébaly ve větru obrovské slunečnice. Pod nimi stál otec v uniformě astronautů a smál se na mě a za ruku držel maminku celou v bílém plastiku kombinézy. Ze zlatavého hvězdoletu na konci louky vystupovali vousatí lidé a něco křičeli, zatímco nad námi přelétal obrovský pták gyroplánu. Mechanicky jsem si zaklapl přílbu skafandru a utíkal jsem pryč. Probíhal jsem zeleným koridorem a nade mnou letěla stříbrná volavka a křičela na mě. V noze jsem pocítil bolestivé mravenčení, volavka už zase byla gyroplánem, který přistával, a jeho okénky se sypal jemný fialový prášek. Rodiče drželi v rukou skleněné zvonečky a zvonili. Tatínek ve své kobaltově modré kombinéze astronauta šlapal po jakýchsi fialových hadech, kteří se mu ovíjeli okolo kolen, a říkal: to nic, to nic, to přejde, a maminka plakala. Držela ještě zvoneček, aby odzvonila konec pohádky, kde jdou ovečky po lávce a oveček je hrozně, hrozně moc. Zůstaneš tady, stejně nám neutečeš, křičeli na mě hadi a chytali tatínka za ruce. Jděte pryč, jste hnusně fialoví, to není k jídlu, plakal jsem u stolu, protože mi nasypali fialový prášek do špenátu. Horečně jsem otvíral výstup ze stanice, dveře, za

nimiž byla jen prázdnota vesmíru, ano, vyběhneš ven a poběžiš chvíli po louce k tatínkovi a bílé mamince, a pak budeš jen paprsek touhy, který letí, letí a volavka bude křičet: co jsi to za člověka, že musíš pořád do vesmíru! A potom uvidíš svoji modravou planetu v polštáři mračen, říkali mi hadi na tatínkově noze, ale nebyla to už tatínkova noha, ale moje noha i s tím protivným mravenčením a fialový rosol na ní zůstával dál. Zůstaň, jsi náš, syčeli hadi. Vypadl jsem do prostoru, kde plály hvězdy, mlčící slunce dalekých planet, a kde přestali syčet hadi a Hydra chondris se smršťovala a zmenšovala, až z ní byla docela malá kulička jako malé jablíčko, které mi kdysi podával tatínek a pořád říkal, že jsou to první jablka z Marsu, která tam vyrostla. A tato kulička ještě naposled zaplála smaragdově zeleným světlem, což vypadalo na hebkém sametu věčné kosmické noci jako prsten, který měla moje maminka, prsten, který nosila vždycky, když jsme čekali na kosmodromu na tu velikou loď, co doveze tatínka, toho pána se zlatými prýmky na rukávě, víš, to je komodor, říkala mi tehdy teta, která řídila gyroplán cestou na kosmodrom. A v záblesku jedovatého světla zmizely všechny hvězdy a přede mnou se otáčela Země, ta naše planeta, která nás zrodila, zpívávala maminka, a už to nebyla Země, ale obrovský Saturn s pásem, na jehož měsíčku, a Saturn má tolik měsíčků, tolik, tolik, pracuje tatínek a připravuje se zase odletět, ale tentokrát poletíme všichni spolu, hodně daleko, vidíš tam tu hvězdičku, jak bliká, tak až k ní poletíme, a proč ne až na ni, já chci na hvězdičku, a na měsíci, nad nímž visel obrovský Saturn se sukýnkou kolem pasu, mě vzal tatínek do rukou a vyhazoval mě až vysoko k průhledné kopuli observatoře, za níž už je jenom mráz a nevzduch.
Z halucinací mě probral chlad, který mne roztřásl, protože jsem si nezapnul vytápění skafandru. V ruce jsem držel malou zelenavou kuličku, která nevypadala nijak nebezpečně, a dost daleko ode mě se otáčely antény stanice, na níž teď blikalo červené poziční světlo a vytrvale mě zvalo nazpět. Nouzový východ byl otevřený a zářilo z něj bílé světlo. Všude kolem svítily statisíce hvězd různých barev a já jsem věděl, že to, co držím na dlani, je Hydra chondris. Teď už jsem také věděl, že tato zkomolenina hmoty a života je ve vakuu naprosto neškodné jablíčko.
Pak už jsem jen uložil sporu Hydry chondris do vnější schránky stanice a vrátil se pro ni s kontejnerem, až když jsem se ve stanici trochu osvěžil. Kontejner jsem odvezl i s pokladem ze stanice pryč, protože jsem nechtěl, aby se něco takového opakovalo. Zaspórovanou Hydru jsem odevzdal tam, kam patří, do výzkumného institutu GOIB. Mládenci se tam o ni už postarají. Kupodivu se tehdy nikdo z mých kolegů nehlásil, že by při směnném obchodě přišel o Hydru. Bude to asi tím, že jsem tu svoji příhodu po návratu vyprávěl úplně všem.

Rakytník
Jaroslav Boček
"Růženo! Růženo!"
Ze dvorka k ní dolehl rozčilený Karlův hlas. Slyšela ho dobře, věděla, že by se měla ozvat, vstát a jít, ale nechtělo se jí. Ať si ji hledá, chvilku mu to bude trvat, než ji najde, a o tu chvilku se prodlouží její posezení u keřů rakytníku. Protáhla se v zahradní židli, aby lépe nastavila tělo hřejivým paprskům květnového slunce a hluboce vdechovala vůni rozkvetlých keřů. A ještě silněji pocítila tu zvláštní rozkoš, dříve nikdy nepoznaný pocit požitku a blaha. Když se vrátila z teletníku, chtěla si sem jen na okamžik sednout a trochu háčkovat, než půjde vařit oběd, horké slunce ji však objalo svými paprsky, vůně kvetoucího rakytníku jí pronikla do chřípí, celým tělem se jí rozlil opojný pocit, až zapomněla na háčkování, krabici s rozdělanou dečkou a s klubíčkem příze nechala sklouznout na zem, zapomněla i na povinnost vařit a plně se oddala neznámé slasti. Cítila se lehká, bylo jí, jako by plula, stoupala a zase klesala, celou bytostí se tomu poddávala, nějaká prapůvodní radost se v ní uvolňovala, trochu se to podobalo pocitům, které zažívala kdysi dávno, když chodila s útěžkem, a večer po ulehnutí se zaposlouchala do pohybů dítěte ve svém životě, ale tenkrát to byly jenom okamžiky, kapičky radosti, kdežto teď plula v nepřetržitém proudu, který ji nesl a rozjitřoval. Včera něco podobného zažila poprvé a dnes znovu, o hodně silněji.
Ještě několikrát zavolal, pak zaslechla vrznout branku, ale ještě se nepohnula, chtěla si prodloužit blahý pocit i o zlomek vteřiny, nežli k ní dojde.
"Sakra, Růženo, já tě volám, a ty tady sedíš, ani se neozveš!"
Teprve teď otevřela oči a pohnula hlavou.
"Promiň, Karle, já jsem tě neslyšela," zalhala, "asi jsem usnula."
"Co je to s tebou, holka," zlost v jeho hlase se změnila ve znepokojení, "včera jsi tu usnula a dneska zase, to není normální, nejsi nemocná?"
"Asi na mě přišla jarní únava," vstala a šla do domu.
"Jen jestli to nebude tím rakytníkem," meditoval cestou za ní, "má takovou nepříjemnou těžkou vůni, já bych řekl, že až smrdí. Ani bych se nedivil, kdyby tě z toho rozbolela hlava."
"Ale mě vůbec nebolí hlava," řekla a obrátila k němu rozjasněnou tvář. Všiml si, že nějak podivuhodně omládla, vypadala, jako by jí bylo nanejvýš čtyřicet, a to ho z neznámé příčiny znovu popudilo.
"Tak dobře," zabručel nevraživě, "a co mi dáš k jídlu?"
"Rychle uvařím polévku ze sáčku a umíchám ti vajíčka na špeku, nasekám na ně hodně zelené petrželky, určitě ti budou chutnat víc, než kdybych bůhvíjak vyvářela."
A hned se dala do práce.
Seděl za stolem, čekal na oběd a pozoroval ji. Ani do novin se nezačetí jako jindy. Měla nezvykle hbité pohyby. V celém jejím zjevu bylo něco radostného. Podivil se tomu a posílilo to v něm nevoli.
"Ty si před polednem spíš," poznamenal vztekle, "a já, abych se na tebe koukal jako hladověj pes."
"Za chvilku to bude, Karle," utěšovala ho a skutečně, improvizovaný oběd byl brzy hotov.
Když se Karel Souček najedl a šel za svým pokrývačským chlebem na JZD, uvažoval, že s jeho ženou Růženou není něco v pořádku. Snad má nějakého chlapa, napadlo ho, ale hned tu myšlenku zavrhl. Slyšel sice, že některé ženské,

které celý život sekaly dobrotu, začnou po pětapadesátce jančit, ale taková Růžena není, v tom určitě bude něco jiného. Jenomže co, říkal si, jenomže co, a jeho představivost mu nenabídla žádnou odpověď.
To už Růžena zase seděla mezi keři rakytníku, vystavovala se slunečním paprskům, zakláněla se tak, až se hlavou opírala o silný výhon samčího keře a vdechovala jeho blahodárnou vůni. Aby jí snad nepropadla úplně, vzala si na zahradu budík, nařídila ho na čtyři hodiny, měl ji svým zvoněním upozornit, až bude čas jít do chléva.
Sazenice rakytníku získali Součkovi před třemi lety poměrně neobvyklým způsobem, který stojí, za zaznamenání.
Už předtím měli zahradu, jakou jim mohl kdekdo závidět, a také jim ji v Libočanech kdekdo záviděl. Táhla se za barákem podél pěšiny až ke sportovnímu hřišti. Napříč ji protínal potok. Byla to snad největší zahrada v Libočanech, ačkoliv rozměr nebyl jejím nejvýraznějším rysem. Tím byla rafinovaná komplexnost výsadby. Vzadu za potokem rostly tři třešně, vpředu hned u dvířek hruška solanka a mezi tím kordony jabloní, hrušní, meruněk a broskvoní, vzrostlé keře rybízu a stromečky angreštu, nad nimi vysokokmeny švestek, slív, špendlíků a blum, zdi domu byly porostlé trojím druhem vinné révy, zahradu na konci uzavíral rozložitý ořešák, pod ním bujelo houští velkoplodých lísek, které přecházelo do malinišťové džungle, táhnoucí se až k břehu potoka. Byl tam i sladký jeřáb a tmavý árón, jeden pokusný stromek mandloně a zahradu směrem k návsi chránil plot z jedlého dřínu. Podotkněme, že i druhy každého ovoce byly vybrány s láskou a se zkušenou znalostí, takže od konce května, kdy se zapýřila ranná třešeň, až do listopadu, kdy se sklízely zimní hrušky a jablka ontaria, na Součkovic zahradě stále něco dozrávalo, co se nabízelo k snědku nebo k tomu, aby to bylo otrháno a v podobě kompotů marmelád či džemů uloženo do zavařovacích sklenic.
Zahrada jako taková byla vášní Karla Součka, zatímco zavařování bylo vášní Růženy Součkové. Syn a dcera, kteří obvykle s vnoučaty na léto nepřijeli, protože museli na dovolenou do Bulharska nebo do Jugoslávie, se na podzim určitě zastavili, aby odtud odjížděli do Prahy s kufrem automobilu naplněným zavařeným ovocem. Růžena se snažila je překvapovat specialitami (dřínový džem mezi ně patřil a kombinovaný kompot hrušky-jeřabiny také) a stále se pídila po novinkách. Proto ji v časopise Československý zahrádkář zaujal článek o rakytníku, kde byl tento keř propagován jako skvělá polyvitamínová bobulovina. Přečetla si text několikrát a pak podala výtisk Karlovi.
"Podívej se na to, táto," řekla, "jestli je to tak dobrý, jak tady píšou, tak bych to zkusila a nasadila bych pár keřů do rohu hned za brankou, víš, tam, co jsme chtěli dát kanadské borůvky, na ty bych se vykašlala, ty dneska pěstuje kdekdo a my bysme pro ně stejně museli přivézt pár metráků rašeliny, zatímco pro rakytník je tam půda jako dělaná, tedy jestli v tom, v tom Československém zahrádkáři nelžou."
Karel si nasadil brýle a článek důkladně pročetl. Na rozdíl od jeho ženy ho nejvíce zaujalo sdělení, že rakytník řešetlákový je rostlinou dvoudomou a že na každých čtyři až pět samicích keřů se musí vysadit jeden keř samčí. S něčím takovým jsem se ještě nesetkal, myslel si, to bude opravdu nějaká extrovní záležitost, jakou nemá žádný zahrádkář ani v Libočanech, ani ve Vinařících, ani na Senkově, to budou ostatní koukat, až jim řeknu, to je keř samec a tohle jsou keře samice, protože rakytník je rostlinou dvoudomou, abyste věděli, to už je něco napůl mezi rostlinou a živočichem.
"Já bych se do toho pustil," řekl pak nahlas, "jenomže kde chceš vzít sazenice, tady přece píšou, že školkařské závody se rozmnožováním rakytníku nazabývají, takže to bude těžké, bůhví, jestli to u nás vůbec někdo pěstuje."
Růžena navrhla, že by mohli dát do Československého zahrádkáře inzerát a že snad by se někdo našel, kdo by jim sazenice přenechal. Inzerát sestylizovali a podali. Zněl: "Odkoupím několik keřů rakytníku řešetlákového. Nabídněte na adresu: Karel Souček, Libočany u Slaného, pošta Vinařice." Pak ještě udali poštovní směrovací číslo a čekali na nabídky.
Jenže nikdo se neozval. Jediná nabídka nepřišla. Karel tedy pustil záležitost s rakytníkem z hlavy a usoudil, že měl tenkrát pravdu, když se domníval, že tak vzácnou dvoudomou rostlinu u nás nikdo ani nepěstuje.
Uplynul téměř rok. Dohodli se, že do cípu za branku přece jenom vysadí kanadské borůvky, jak původně plánovali, Karel už opatřil rašelinu, když tu jim pošťák jednoho dne začátkem dubna přinesl balíček, který podle tvaru a podle toho, že pod papírem pružila slámová ochrana, prozrazoval, že obsahuje rostliny. Na jmenovce byly dánské známky a jako odesílatel byl uveden nějaký Christian Hansen, Copenhagen V., Andersen Str. 132.
Karel i Růžena nad nečekanou zásilkou vrtěli hlavami, obraceli balíček sem a tam, ale jejich adresa byla uvedena správně, a tak nakonec zanechali váhání, provázky přeřezali a balíček otevřeli. Uvnitř bylo šest odkopků zabalených do dlouhé žitné slámy, na pěti z nich byla dřevěná zahradnická jmenovka se značkou ? a na šestém stejná jmenovka se značkou ? byly na dřevě namalovány měkkou tužkou. Jinak nic. Ani lísteček, ani slovíčko na vysvětlenou.
Značky byly Karlu Součkovi povědomé, ale žádnou jistotu neměl. Obkreslil je tedy, zašel za inženýrem Kovaříkem, rostlinářem družstva, a zeptal se ho, co kresbičky znamenají.
Inženýr Kovařík si je prohlédl a řekl: "Tyhle značky mají dvojí význam. V astronomii se tou první označuje Venuše čili Krasopaní a tou druhou Mars čili Smrtonoš. V zoologii ta první znamená samici a druhá samce."
"A když jde o rostliny?"
"Pokud by se jednalo o rostliny," zamyslel se inženýr, "pak by se těch značek mohlo používat ve stejném smyslu jako v zoologii, ale jenom u rostlin dvoudomých. U jednodomých rostlin by to byl nesmysl."
Usoudili tedy, že zásilka bezpochyby obsahuje sazenice rakytníku, neboť v již zmíněném článku v Československém zahrádkáři se psalo, že rakytníku se v NDR a také v Dánsku používá na zpevňování písečných břehů při pobřeží Baltického moře. Zasadili je tedy, ačkoliv jim zůstalo nepochopitelné, jak si ten Dán, ten Kristián Hansen, mohl přečíst jejich česky psaný inzerát. Ze slušnosti mu napsali poděkovací dopis, ten se však po dvou měsících vrátil zpátky s německy psanou poznámkou, že adresát se z dotyčného místa odstěhoval a novou adresu neuvedl, takže se dánská pošta omlouvá, že nemůže psaní doručit.
Tou dobou se už sazenice rakytníku měly čile k světu, obalily se úzkými listy, olivově zelenými na líci a stříbřitými na rubu, a vyháněly pruty mladých větviček. Vápenitá půda v rohu zahrady jim zřejmě šla k duhu.

Na podzim daly první úrodu. Nebyla velká, vystačila zrovna na tři malé lahvičky zavařeniny, jednu si odvezl malý Kája (říkali mu tak ze zvyku, byl ve skutečnosti dávno velký), druhou dostala Jarmilka a třetí jim zůstala. Karel z ní jenom ochutnal a poznamenal, že bez téhle dobroty by také mohl žít, ale to Růženu nepřekvapilo, neboť Karla Součka víc bavilo ovoce pěstovat než ho konzumovat. Přes třicet let se snažila, aby ho naučila jíst kompoty a zavařeniny, a výsledek se v žádném případě nedal srovnat s námahou na tuto činnost vynaloženou.
Tím více ji potěšilo, že se Kája potom vyptával, co to bylo za světle oranžovou marmeládu, které byla jenom jedna lahvička a která prý mu dělala dobře. V jakém smyslu dobře se nevyjádřil, ale to Růženu už nezajímalo. Důležité bylo, že pochválil její výrobek.

Následujícího dne po návratu z teletníku Růžena opět usedla do rohu zahrady a oddala se požitku. Zase se jí zmocnila rozkoš, kterou nedokázala ničemu připodobnit. Dříve, než jí propadla úplně, přemýšlela o tom, jak je možné, že loni a předloni v období květu v blízkosti rakytníkových keřů nic podobného nepocítila, ale pak si vzpomněla, že loni a předloni byl studený, deštivý máj, tehdy ji ani nenapadlo vysedávat na zahradě, až letos, kdy se počasí vydařilo zrovna podle předpisu, nebe bylo modré a sluníčko vypalovalo, snad, říkala si, snad, aby to člověku dělalo dobře, nestačí dýchat tu jemnou, trochu kořeněnou vůni, musí se k tomu ještě vyhřívat v horkých paprscích, možná že teprve, když je člověk zabalen do tepelného slunečního obkladu, může vůně udělat své. Připustila přitom, že takové posezení je ještě příjemnější, než bývalo milování, dokud ji ještě milování bavilo, ale tím si nebyla jista, neboť milování má nepříjemnou vlastnost, že si jeho krásu není člověk schopen pořádně zapamatovat a po čase vybavit, ví jen, že bylo pěkné, a neví vlastně čím.
Aby Karla znovu nerozzlobila, připravila si všechno na oběd, ještě nežli šla na zahradu. Naklepala dva plátky vepřové kýty, obalila je ve vajíčku a ve strouhance, oloupala několik brambor, které spotřebovali dva staří lidé, vložila je do hrnečku se studenou vodou a hrneček zakryla pokličkou, aby brambory na světle nezmodraly. Byla jista, že půlhodinka jí k dokončení oběda stačí. Vzala si opět budík a nařídila ho na půl dvanáctou. Když však zazvonil, propadla už blahým pocitům natolik, že se neuměla přemoct, řekla si ještě deset minut a pak si přidala ještě pět a pak ještě, až se stalo, že ji Karel opět přistihl.
Tentokrát nevolal, ale když zjistil, že je dům opět prázdný a oběd neuvařený, šel potichu rovnou na zahradu a našel ji tam. Seděla rozložená v zahradní židli, mhouřila oči, tvář plnou slasti, div že nepředla jako kočka.
Chvíli ji s úžasem pozoroval a pak vybuchl.
"Sakra, Růženo," rozkřikl se, "ženská, ty ses zbláznila, pochrupuješ si tady, jako bys byla nějaká dáma, jako bysme měli službu, která za tebe uvaří."
I když ho v podvědomí čekala, jeho křik, který ji vytrhl z nádherných pocitů, ji poplašil.
"Já už jdu, jídlo bude za chvíli, mám všechno přichystané," řekla, rychle se sehnula pro budík, aby se nad ním nepozastavil, a trochu vrávoravým krokem pospíchala přes dvorek do kuchyně.
Díval se za ní, připadlo mu, že jde, jako by byla opilá, ale opilá určitě není, v tom bude něco jiného, to bude mít nějakou souvislost tady s těmi zatracenými keři, které nám byl čert dlužen. A začal si prohlížet kvetoucí houští rakytníku. Samicí keře měly blizny chráněné něžnými, narůžovělými okvětními lístky, zatímco keř samec byl obsypán pylovými paličkami, které byly na konci ozdobeny tenkou ozubenou lopatkou. Cvrnkl do jedné lopatky ukazovákem, palička se rozechvěla a začala vytřásat jemný žlutý obláček. Foukl a tutéž hru předvedly všechny paličky v dosahu jeho dechu. Pochopil, že ploška slouží jako opora větru a usnadňuje opylování. Jednoduchá důmyslnost tohoto zařízení přírody ho udivila, ale to ještě posílilo jeho podezření vůči rakytníku. Nedůvěřivě si prohlížel samčí keř. Nic zvláštního na něm však už nebylo. Pokrčil rameny a posadil se do židle jako prve Růžena. Slunce hřálo, vdechoval vůni květů, uvědomoval si její nepříjemnou nahořklost, ale jinak nic.
"Sakra," promluvil za chvíli sám k sobě polohlasem, "přeci tady ta ženská nevysedává jenom kvůli sluníčku, to nikdy nedělala, v tom musí něco být, že sedá zrovna tady a je po tom jako posedlá."
Vstal a zadíval se na rakytník. Najednou se v něm zvedla agrese. Polední vánek rozechvěl pylové paličky, nažloutlý oblak stoupal nad keřem a vnikl mu do nosu. Musel kýchnout. Připadlo mu, jako by se mu keř vysmíval a vyslal proti němu zrníčka štiplavého pylu schválně.
"Ty mrcho," procedil mezi zuby, "ty mě dlouho žrát nebudeš," a jak byl v ráži, prudce vztáhl ruku s úmyslem ulomit největší větev samčího keře. Udělal to opatrně, aby se vyhnul bodlinám, jimiž byla větev porostlá, ale dost opatrný nebyl, dva ostny mu prorazily kůži, pronikly do masa, jejich suché špice se odlomily od haluze a najednou mu trčely uprostřed dlaně.
Zasykl a pokusil se je vytáhnout. U jednoho se mu to podařilo, u druhého si však v dlani zalomit hrot. Modral se mu pod kůží a bolel.
"Blbec rakytník," zaklel, několikrát vztekle kopl do keře těsně nad zemí, kde byly holé větve bez ostnů, a šel domů, aby si trn z dlaně vytáhl. Teprve když si nařízl kůži žiletkou, podařilo se mu špičkou jehly bodlavý kousíček dřeva vytlačit.
"To bych rád věděl," rozkřičel se potom na Růženu, "proč pořád u těch keřů vysedáváš, vždyť jsi z toho jako praštěná."
"Je mi tam příjemně," odpověděla.
"Nejradši bych vzal krumpáč a vykopal je, podívej se, chtěl jsem na ně jenom sáhnout, a teď mám v ruce díru jako hrom. S tím nebudu moct ani pořádně dělat, překládáme bobrovky na staré sušárně, a teď abych dělal jenom levačkou."
Dívala se na něj, držela v ruce hrnek s polévkou a docela cize řekla: "Nic vykopávat nebudeš."
"A proč bych nemohl?"
"Protože to nedovolím."
V jejím hlase zaznívala překvapivá zarputilost. Z toho nabyl přesvědčení, že jeho ženě skutečně přeskočilo. Z rakytníku.

Za vším je ten zatracený dvojdomý keř. Jenom kdyby věděl, proč tam sedá a tu odpornou smradlavou vůni čichá. Však já na to přijdu, řekl si.
Oběd snědli mlčky. Bez pozdravu odešel do práce.
Když pak stál na střeše sušárny, nedalo mu to, aby odtud několikrát nepohlédl k domovu. Sušárna stála na kopci a daly se odtud přehlédnout skoro celé Libočany. I jejich barák bylo dobře vidět. Také kousek dvorka se vchodem do stodoly. A větší část zahrady. Ale místo, kdy rostly rakytníky, vchod do zahrady s brankou a přilehlou část dvorka zakrýval štít obytného stavení.
Moc by mě zajímalo, jestli tam zase sedí, uvažoval, když se díval k domovu a bezděky natahoval krk a vypínal se na špičky, ačkoliv dobře věděl, že při takové vzdálenosti nepatrná změna úhlu pohledu nemůže nic změnit. Přitom ho napadlo, že ze střechy starého panského špýcharu, který k sušárně přiléhal, by do rohu jejich zahrady bylo možná dobře vidět. Poraněná dlaň ho trochu bolela, to však byl jen důvod navíc, aby zanechal na chvíli práce s bobrovkami a sdělil Františku Bylinovi, který mu přidával, že se hned vrátí.
Dvířka spojující sušárnu s půdou špýcharu nebyla zamčená. Prošel po zaprášené podlaze plné smetí a pavučin až k nejvzdálenějšímu vikýři. Okénko bylo zarezlé, povolilo až po několika úderech pěsti do rámu. Vyklonil se, ale jako s uděláním mu výhled do rohu zahrady zakrýval vrcholek kaštanu za Fojtovic hospodou. Vyšvihl se na střechu a opatrnými, kočičími kroky se po ni posunul o několik metrů výš. Tam se přidržel hřebenáče nad vikýřem a otočil se. Viděl, že Růžena tam sedí zase. Měla židli natočenou ke slunci, kvetoucí rakytníky po pravém boku, tělo uvolněné, hlava jí mírně poklesávala k ramenu. Zdálo se, že spí. Sledoval ji dlouho, ani se nepohnula. Bylo v ní něco bezmocného, vypadala zdálky a z nadhledu jako odhozená hadrová panenka v modrých šatičkách, která náhodou spočinula na dětské židličce. Jedna ruka jí uboze visela podél těla. Najednou mu přišlo jeho staré ženy líto. Připadal si jako hloupý šmírák, který ji sleduje, zatímco ona pokojně odpočívá na sluníčku. Možná že ji opravdu zmáhá únava. Práce s telaty není žádný med. Teď pohnula hlavou, snad přitom hluboce vzdychla.
Ještě chvíli ji pozoroval a pak se opatrně spustil zpátky k vikýři. Jedna zteřelá taška mu pukla pod botou. Její půlka zarachotila po střeše a s plácnutím se roztříštila dole o dlažbu dvora.
Vrátil se na sušárnu a cítil v duši malátnou melancholii. Dal se do práce, pravá ruka ho stále pobolívala. Vypadalo to, že se mu obě ranky po bodlinách zanítily. Bolest v něm znovu probudila zlost. Už ne na Růženu, ale na ten zpropadený keř. Nejlepší by bylo, kdybych ho vykopal, myslel si, Růžka si může odpočívat jen tak na židli a my na zahradě nějakou bodlinatou potvoru nepotřebujeme. Bez té trošky marmelády, co v ni je, se snadno obejdeme. Kája ji sice chválil, ale Kája sem přijede jednou za uherský měsíc, jemu se to snadno rozumuje, když se nemusí o zahradu starat.
Domů přišel krátce po páté. Růžena už byla u telat, její kolo bylo pryč a klíč visel na hřebíčku vedle dveří. Šel rovnou na zahradu. Znovu prohlédl rakytníky, nic výjimečného na nich však neshledal. Stejně byl pevně rozhodnut. Přinesl z kůlny nářadí, krumpáč, rýč a lopatu, a začal kopat kolem kořenů. V pravačce mu poškubávalo, nedbal však toho a bušil do zaschlé hlíny, až hroudy stříkaly kolem. Byl tak zujat prací, že přeslechl zacinkání zvonku bicyklu i vrznutí zahradní branky. Uvědomil si, že není sám, teprve když se na něj rozkřikla: "Co to tady provádíš, Karle?".
Ustal a překvapeně vzhlédl. Stála tu načepýřená, tvář zkřivenou rozčilením.
Skoro omluvně se usmál, ukázal při tom své řídké zuby: "Chci ty rakytníky vykopat, jak vidíš."
"Řekla jsem přece, že to nedovolím."
"Jsou tu jenom pro zlost."
"Kája z nich má rád zavařeninu a já u nich ráda sedám a odpočívám."
"Právě že," podotkl a chystal se znovu zvednout krumpáč a pokračovat v práci.
"Hned toho nech, Karle," hlas jí ve výšce zasípěl a přeskočil, "já měla tušení, že tu budeš něco provádět, proto jsem všeho nechala a skočila na kolo, abych zabránila nejhoršímu. Hned toho nech, povídám," ječela a sápala se mu po násadě krumpáče.
"Ale dej pokoj," vrčel a uhýbal s nářadím před jejíma rukama, "a nekřič tady na mě, nevíš, kdo nás může slyšet."
"Ať si nás slyší kdo chce, nech ty keře na pokoji a nebudu muset křičet!"
Schoval krumpáč za zády. Připadlo mu to najednou všechno hloupé, zběsilost, s jakou se na něj vrhla i jeho tvrdohlavý zápas o nářadí a o právo vyhodit ze zahrady, co se mu chce.
"Růženo, Růžko," začal smířlivým tónem, "co ti to vadí?"
"Vadí mi, že jednou je mi na zahradě něco opravdu milého, a ty to musíš zničit. Ale to jsi celý ty. To jsi mi dělal celý život. Lituji, že jsem si nevzala Pepu Nováka, který o mě moc stál. Ten si uměl nebožky Jiřiny jinak vážit!"
"Sakra," zaklel a rozpřáhl ruku.
"Tak mě uhoď, jen uhoď, ať vidím, co jsi za hulváta. Ale já ti něco povím - ty keře vyhodíš jenom přes mou mrtvolu."
Pokročila a postavila se před rakytníky, jako by je skutečně chtěla chránit vlastním tělem.
Ustoupil a zíral na ni. Nikdy ji takhle nezažil. Sršela vzrušením a bojechtivostí. Ve tváři měla skoro nepříčetný výraz. Pocítil na zádech závan chladu. Už nevypadala jako ztracená hadrová panenka, čišelo z ní něco, co nahánělo hrůzu.
"Ty ses pomátla na rozumu," řekl pomalu, "ano, pomátla ses, a to jenom z těchdle hnusnejch keřů. Proto je musím vyhodit, abys už víc nejančila."
"Jenom přes mou mrtvolu," opakovala zarputile.
"Růžko, Růžkáá," zakvílel, a najednou nevěděl, co dělat.
Stáli a pozorovali se jako dva zápasníci v ringu. Hlavou mu letěly myšlenky. Napadlo ho, že by jí měl prostě nafackovat. Ale nikdy svou ženu nebil, a nebyl schopen se k tomu odhodlat. Také ho napadlo, že to u ní budou dozvuky přechodu, Mařenu Vondráčkovou z druhého konce vsi to tak vzalo, že běhala v noci nahá po hřbitově. Ale to jsou doktorské věci, od kterých je člověku lépe dál.
"Zahrň ty kořeny a ukliď nářadí," řekla najednou a stále nepohnutě trčela před rakytníky.

"Jak myslíš," dal se na ústup, "já je tedy nevykopu, když je tak zuřivě bráníš. Ale mám jednu podmínku. Musíš mi slíbit, že tady u nich nebudeš sedat. Když si potřebuješ odpočinout, odpočívej si jinde na zahradě, místa je tu dost. Mám dojem, že ti vůně těch keřů nedělá dobře."
"Právě že mi dělá moc dobře," opravila ho a stále ho měřila hněvivým pohledem.
"Tak slíbíš to, nebo ne?"
"Což o to, slibit bych to mohla."
"Nebudeš tady vysedávat?"
"Nebudu."
Lopatou nahrnul na kořeny odkopanou hlínu a zanesl nářadí zpátky do kůlny. Růžena rozkopané místo pečlivě udusala, aby země přilehla, a pak vzala konev a keře řádně zalila. Rozvoněly se po té zálivce silně a intenzívně, jako by se jí chtěly odměnit za to, že je ochránila.
Karel si v koupelně umyl ruce a znechuceně šel do hospody.
Vrátil se pozdě v noci, čpěl cigaretovým kouřem a pivem a pobrukoval si furiantskou písničku. Růžena ho dobře slyšela, ale dělala, že tvrdě spí.
Ráno měl ruku napuchlou. Byla mírně zvětšená, špatně se mu pohybovalo prsty, při dotyku ztratily citlivost, jako kdyby na nich měl rukavici. Snažil se je rozhýbat zdravou levačkou, uvažoval, jestli by neměl zaběhnout na středisko, ale přišlo mu trapné otravovat doktorku kvůli prkotině, která se sama upraví.
Růžena už byla pryč. Nasnídal se a šel do práce. Cestou se zastavil na zahradě. Jitro bylo chladné, na trávě i na keřích se perlily slzy rosy. Stádečko rakytníku vesele kvetlo a vystavovalo se šikmým paprskům nízkého slunce. Samčí keř vypínal větve obsypané pylovými paličkami, jako by to ani nebyly větve, ale parohy fantastického jelena. Zazdálo se mu, že se tak vypíná, vědom si svého včerejšího vítězství. V té chvíli se mu vřízla do mozku absurdní myšlenka, že se snad Růžena do keře zamilovala. Věděl, že je to nesmysl, který postrádá jakýkoliv rozumný podklad, ale chtěnechtě, musel se jím zabývat. To pak by byla úplně šílená, řekl si, a tak zlé to s ní snad ještě není. Vzal zahradní židli, která tu stála od včerejška a odnesl ji na verandu, kam patřila.
Navzdory málo citlivé ruce se mu práce dařila. Pohvizdoval si, žertoval s Frantou Bylinou na účet místního rozhlasu, který se chraplavým hlasem dvakrát pokoušel sdělit občanům jakési hlášení. Několikrát si narovnal záda a s uspokojením pozoroval pohyb na návsi. Měl svou pokrývačinu rád mimo jiné i pro tento pohled z výšky, který proměňoval lidi na lidičky a naučil ho přijímat život s nadhledem.
Slunce mu stoupalo nad hlavou. Klobouky Českého středohoří v dálce se ztrácely v bílém mížinatém oparu, což bylo neklamným znamením, že pěkné počasí ještě potrvá. V půl jedenácté si vzpomněl na Růženu. "Musím si trochu protáhnout kostru," řekl Frantovi Bylinovi, slezl po žebříku a prošel půdou špýcharu. Okénko vikýře se tentokrát poddalo lehce. Vyhoupl se na ně a vylezl tam, co včera. Než se otočil, přidržel se hřebenáče. Pohlédl k domovu a musel si odplivnout.
Zase tam seděla a dřímala. Hlavu opírala o samčí keř, tělo podivně natažené.
"Himlhergot, ženská paličatá," vykřikl, "slíbila, že to nebude dělat, a zase to udělala!"
Cítil, že se mu krev hrne do hlavy. Zalomcovala jím zběsilost. Došlo mu, že nemínila svůj slib dodržet už včera, když ho vyslovila. Sprostě a drze ho podvedla. Dívala se mu do očí, i když věděla, že provede svou. Ne, to nemůže nechat. Půjde, a to hned teď, a keře vykope. I kdyby se s ní měl poprat. I kdyby jí měl poprvé v životě namlátit. Mařené Vondráčkové také pomohlo, když jí jich Vondráček pár vrazil.
Pustil se hřebenáče a uklidněný rozhodnutím se trhavými pohyby zadku rychle sunul dolů. Dělal to tisíckrát, takhle putovat po střeše patřilo k jeho pokrývačskému fortelu. Teď mu však pod nohou pukla taška, tlačena jeho vahou rychle klouzala a s ní mu uklouzla i noha. Už se nesunul, ale jel. Instinktivně hmátl po vikýři, aby pohyb zadržel, napuchlá pravice ho však zradila.
František Bylina na sousední střeše zaslechl jeho výkřik, spíše překvapený nežli vyděšený, a pak už jenom dutý dopad těla.

Události spojené s pohřbem vnímala Růžena jako ve snách. Přijely obě děti, Kája přivezl ženu a Jarmilka manžela, motala se tu vnoučata a ostatní z rodiny a z příbuzenstva. Na hřbitově hořce plakala a domů ji museli odvést.
Proč jenom na ten špýchar lezl, opakovala si do omrzení, proč tam jenom ten starý blázen lezl.
Když bylo po všem a zůstala sama, sedla si na zahradu, ale rakytníky už odkvétaly. Blažené pocity byly den ze dne slabší, až se vůbec nedostavily. Najednou jí bylo všeho líto a připadala si strašně opuštěná.
Přešlo léto a přišel podzim. Děti jí tentokrát pomáhaly sklízet a zavařovat ovoce. Těšila se na jejich přítomnost, ale halas mnoha hlasů v domě ji rozčiloval a nakonec byla pokaždé ráda, když všichni odjeli.
Na keřích rakytníku žloutla bohatá úroda bobulí. Po prvním mrazíku vzala rukavice, aby se nepopíchala o trny, a s pozornou něhou všechny plody očesala. Vařila zrovna marmeládu, když někdo k polednímu nečekaně zaklepal. Rychle si urovnala zástěru a křikla: "Dále."
Byl to Pepa Novák. Rozpačitě postával ve dveřích a žmoulal Čepici s kšiltem. Měl na sobě sváteční šaty a bílou košili s kravatou.
"Pojď dál, Pepo, copak jsi mi přinesl?"
Nabídla mu židli.
Chvíli v řeči okolkoval, a pak si dodal odvahy a navrhl jí, aby to dali dohromady.
"Já jsem tě tenkrát měl moc rád, Růženko, ale tys dala přednost nebožtíkovi. Tak jsem si myslel, že když jsme teď oba vdovci, že bysme to mohli znova zkusit."
Míchala marmeládu a zírala na něj, jako by mu nerozuměla.

"Tak co tomu říkáš, Růženko?"
"Já ti nevím, Pepo… Tak najednou… Já si to musím rozmyslet." Dohodli se, že si za týden přijde pro odpověď. Za týden mu řekla, že ne.
To už byla zima přede dveřmi, a věděla, že po ní přijde zase jaro. Zase pokvetou rakytníky. A ona si chce požitek z posezení v jejich vůni vychutnat nerušeně. Pepa je sice slušný člověk, ale nikde nemá záruku, že také nezačne žárlit a nebude jí je chtít vykopávat.

Oranžoví mužíčci na skryté pozorovací stanici za komínem byli s výsledkem experimentu navýsost spokojeni. Po patřičném rozšíření rostliny yxccql dojde k tak prudkému úbytku obyvatel, že při příletu prvních osídlenců za sedmdesát místních oběhů lze očekávat jen sporadický odpor.

Deset tisíc tun chrómu
Jiří Netrval
Hlavní kontrolní místnost byla rozlehlá a tmavá a bylo v ní zima. Především tuto poslední okolnost si operátor uvědomoval nejvíc. V barevných záblescích, které se mihotaly na masivním černém kontrolním pultu ve tvaru podkovy, zřetelně viděl svůj srážející se dech.
Adam měl mimořádně špatnou náladu a nesnažil se to skrývat, alespoň sám před sebou ne. Bzučení, pištění a jiné zvuky a šelesty, které se čas od času v nepravidelných intervalech ozývaly z různých míst kontrolního pultu, mu šly na nervy mnohem víc než obvykle.
Co to vlastně se mnou je?! říkal si podrážděně už poněkolikáté. Čím se ta zatracená dnešní služba liší od těch devadesáti, které už mám za sebou? Nervy…, přece jen mám taky nervy, samozřejmě… Tyhle ďábelské zvuky a především ta zima, ta zatracená zima… a všechno kvůli nim… Když jsou tak zatraceně choulostiví, proč nezůstanou doma?! Tam ať se zahrabou třeba až po krk do drceného ledu…, nebo spíš do tuhého CO2…!
Samozřejmě si přitom uvědomoval, že by měl nadávat především na sebe. Podle předpisu si měl do služby obléknout dokonale tepelně izolovanou, a dokonce elektricky vyhřívanou kombinézu. Když ji pohrdavě odmítl a trochu demonstrativně se spokojil starobylým, navíc místy děravým vlněným svetrem, udělal to pochopitelně především kvůli Evě, ačkoliv si to naivní gesto mohl klidně ušetřit. Ale stejně… taková zima, a přitom venku…
Venku…
Ledabylým, znuděným pohybem se dotkl jednoho z nesčíslných tlačítek před sebou. Obrovská hlavní obrazovka nad kontrolním pultem vzplanula nesnesitelným bílým jasem. Sykl bolestí a reflexním gestem si přikryl oslněné oči dlaní.
Totéž, stále totéž. Černé brýle nenosil - kvůli ní. Nehodily se do obrazu ostříleného veterána stanice právě tak jako vyhřívaná kombinéza. A obrazovka byla nastavena na tak nelidsky (ano, právě že nelidsky!) vysokou jasnost zase kvůli nim. Mají, chudáci, špatné oči, potřebují hodně světla… Ať jdou všichni do horoucích pekel, i s Evou! blesklo mu hlavou a intenzita vzteku, který přitom pocítil, ho samotného polekala. Vzápětí si uvědomil, že by se těžko dalo najít něco podobnějšího středověké představě pekla než to, na co se právě dívá. Ta myšlenka ho pobavila a trochu uklidnila.
Jakmile jeho unavené oči poněkud přivykly oslnivé záři obrazovky, opět se před ním otevřelo důvěrně známé, a přece vždycky znovu svým způsobem uchvacující panoráma.
Po obou stranách obrazu se tyčily k černému nebi neuspořádané hromady obrovských balvanů a skalních bloků. Byly to zbytky okrajového valu někdejšího malého kráteru, rozrušeného v důsledku častých extrémních změn teploty. Mezi nimi se rozkládala plošina, která kdysi, před jejich příchodem, bývala rovná jako stůl. Teď však na dálku připomínala uhrabaný záhon, na kterém v noci řádil celý houf obrovských krtků. Na mnoha místech se vršily kuželovité haldy drobného kamení a štěrku, vysoké mnoho desítek metrů, a přece nepatrné vedle gigantických trosek kráterového valu. Vedle nich bylo možno rozeznat obrysy rozsáhlých mělkých prohlubní, prozrazujících svým pravoúhlým tvarem umělý původ.
Mezi tím vším neustále panoval čilý ruch. Jako stříbřití brouci se po vymezených trasách pomalu sunuly kolony transportérů. Uprostřed prohlubní se daly rozeznat bizarní siluety těžních automatů, vzdáleně připomínajících obrovské kovové pavouky nebo chobotnice. Čas od času na některém místě vyrazil vzhůru velký oblak prachu, ale v několika vteřinách klesl zpátky; byla to nenápadná připomínka skutečnosti, že venku je prakticky vakuum.
V okolí automatů se zvolna, těžkopádně pohybovalo několik postav v lesklých skafandrech. Teď, když vzdálenost ztěžovala odhad velikosti, se téměř daly pokládat za lidi…
Obraz na obrazovce byl barevný, ale snadno mohl vzniknout dojem, že je černobílý; teprve při pozorném pohledu člověk mezi bílým a světle šedým kamením rozeznal jasnou červeň výstražných znaků na nebezpečných místech a tmavě rudá čísla a pruhy na bocích transportérů. Jinak všechno splývalo do šedobílé plochy, ozářené oslnivým světlem. Jeho zdroj nebylo na obrazovce vidět, ale Adamovi stačilo zavřít oči, aby si s nepříjemnou zřetelností vybavil pohled, jaký by se mu naskytl, kdyby ve skafandru vyšel ven a zvedl hlavu. Spatřil by obrovskou kouli bílého ohně, desetkrát větší než sluneční kotouč při pohledu ze Země, sršící nesnesitelně jasným světlem a vystřelující ohnivé jazyky protuberancí po černé obloze až k obzoru. Omikron Velryby v jazyce lidí, v jazyce Protů Ssirrit, Slunce smrti. Každý si může vybrat, které pojmenování se mu zdá výstižnější…
Adam se zavřenýma očima po paměti vypnul obrazovku, pohodlně se zabořil do křesla a chvíli zůstal sedět bez hnutí. Před očima mu dosud tančily mžitky. Obraz, na nějž se před okamžikem díval, byl opravdu mimořádně jasný… bylo to skutečně jen vinou obrazovky? Člověk by si pomalu mohl myslet…, ale ne, to je samozřejmě naprostý nesmysl… Na druhé straně podívat se na přístroje nikdy nemůže uškodit, od toho jsem přece tady, říkal si, ale nechtělo se mu otvírat oči, z nějakého důvodu, skrytého v podvědomí, chtěl ještě trochu prodloužit tu chvíli naprosté nečinnosti.

Se zvláštním odstupem, jakoby z nadhledu si představil sám sebe, jak tady sedí v mrazivé díře uprostřed kovové skořápky, obklopené pekelným žárem, a zaplavila ho náhlá vlna sebelítosti. Doopravdy to všechno stojí za to? Kvůli tomu musel strávit léta v anabióze a snášet skoky hyperprosto-rem? Takhle vypadá to dobývání nových světů? Sedět tady… a ještě k tomu ve společnosti bytostí, které se jenom navenek podobají lidem…
Samozřejmě si uvědomoval bezprostřední důvod, proč on a hrstka jeho kolegů ze Země spolu se skupinou humanoidních obyvatel nejbližší osídlené planety tráví čas tady, na maličké mrtvé planetě v hrozivé blízkosti nevypočitatelně hvězdy. Tento bezprostřední důvod byl velmi jednoduchý, skoro by se dalo říct triviální. Venku, na dně těžních jam, mezi kovovými chapadly automatů, tryskala z hlubin planety do útrob transportérů těžká kapalina, zářící oslnivým bílým světlem a vzápětí tuhnoucí v nevzhlednou šedou hmotu: chróm.
Chróm. Kov s mnoha výjimečnými vlastnostmi, z nichž některé lidé objevili teprve nedávno. Součást vysoce odolných slitin a současně za určitých podmínek vysoce reaktivní chemický prvek. Na mateřské planetě Protů mnohem vzácnější než na Zemi. Podle útržkovitých informací, které měli lidé k dispozici, hrál kdysi v dějiných Protů podobnou úlohu jako na Zemi zlato. Kvůli němu se kdysi vedly krvavé války, kvůli němu byly vyhlazeny celé národy. Války Protové už dávno nevedli, nebo to alespoň o sobě tvrdili, ale stříbrošedý kov stále hrál v jejich technice a hospodářství klíčovou úlohu. Proč, to lidé přesně nevěděli. Zato však věděli něco jiného, o čem zatím neměli tušení Protové: že chróm je nezbytnou složkou mohutných, několik metrů silných stěn delta reaktorů, umožňujících skoky v hyperprostoru.
Civilizace Protů připadala lidem v mnoha směrech vzdálená a těžko pochopitelná. Zdálo se, že pokud jde o techniku, jsou Protové ve srovnání s lidmi o několik století pozadu. Jejich kosmické lodi sice dosahovaly gigantických rozměrů, ale byly poháněny primitivními raketovými motory, připomínajícími pozemské rakety z doby prvních letů člověka na Měsíc. Jejich akční rádius byl tedy omezen pouze na planetární soustavu dvojhvězdy. A zásoby chrómu na mateřské planetě Protů i většině ostatních planet a planetek byly už prakticky vyčerpány.
Lidé ze Země dosáhli vyšší technické úrovně a jejich kosmické lodi mohly uskutečňovat skoky v hyperprostoru. Ani délka těchto skoků však nebyla neomezená. I lidé potřebovali předsunuté základny pro své kosmické lodi. Jednu z nich se chystali vybudovat právě v této planetární soustavě. A také oni potřebovali pro své kosmické lodi stříbrošedý kov, i když v podstatně menším množství, než jaké pro svůj průmysl potřebovali Protové.
Obě civilizace tedy měly v dané chvíli a v dané oblasti společné zájmy. Tak se stalo, že se představitelé dvou inteligentních humanoidních druhů společně ocitli na planetě, označované lidmi prostě OC-1. Na pusté skalnaté planetě, vzhledem i velikostí připomínající Merkur a obíhající v těsně blízkosti jedné z obou hvězd. Na planetě skrývající těsně pod nehostinným povrchem největší a dosud nedotčené zásoby chrómu ve zdejší planetární soustavě.
Potřebovali se navzájem. Protové měli na svou planetu poměrně blízko, a mohli za pomoci svých obrovských lodí v dostatečném množství přivážet různé pomocné suroviny a jiný materiál. Chyběla jim však automatická technika, nutná pro těžbu ve zdejších extrémních podmínkách, a tu zase měli lidé. Lidé kromě toho z principiálních důvodů nechtěli bez souhlasu zákonných majitelů provádět těžbu surovin v oblasti, která evidentně náležela do sféry vlivu cizí civilizace.
Dospět ke vzájemně výhodné dohodě tedy nebylo obtížné, bez ohledu na to, že v mnoha jiných směrech jevili Protové o kontakty se Zemí jen nepatrný zájem. Všechno probíhalo hladce a výhledy do budoucna kalila jen jedna nepatrná maličkost: Omikron Velryby, kolem něhož planeta se svými nerostnými poklady obíhala, byl atypickou, nepravidelně proměnnou hvězdou.
Čas od času, v intervalech několika měsíců až několika let (podle tradičního pozemského kalendáře), u ní docházelo během několika hodin k prudkému zvýšení jasnosti ve viditelné a v menši míře i rentgenové oblasti spektra. Po několika desítkách hodin opět nastával pomalý návrat k normálnímu stavu. Amplituda výkyvu byla přitom pokaždé jiná, a dala se odhadnout teprve ve chvíli, kdy už celý proces započal, a to ještě ne příliš spolehlivě. Odhadnout předem, kdy ke vzplanutí dojde, pak nebylo možné vůbec.
Při pozorování ze Země se celá věc jevila jako zajímavý teoretický problém z oblasti astrofyziky. Na planetě OC-1 se všechno jevilo v poněkud jiném světle, a to obrazně i doslova, jak si často říkal Adam. Slabé vzplanutí znamenalo přerušení prací. K silnému vzplanutí po dobu přítomnosti lidí na planetě zatím nedošlo. Předpokládalo se, že v takovém případě by bylo nutno planetu dočasně evakuovat, a to co nejrychleji. Teoreticky měla být evakuace zajištěna tak, aby se dala provést v kterémkoli okamžiku. Adam se snažil nemyslet na to, jak by to vypadalo v praxi, například právě teď…
V každém případě ovšem museli chování vrtošivé hvězdy neustále pečlivě sledovat a analyzovat, aby rozpoznali příznaky její vzrůstající aktivity. Na žhavý kotouč hvězdy byly zaměřeny desítky nejcitlivějších přístrojů, jaké měli lidé k dispozici, a jejich údaje nepřetržitě registroval, zpracovával a hodnotil hlavní počítač základny. Při prvních známkách nebezpečí měl automaticky vyhlásit poplach. Možnost jeho selhání se zdála být prakticky vyloučena. Vžité zvyklosti a rovněž předpisy však nedovolovaly spolehnout se v tak důležité věci stoprocentně na automaty, ať by byly sebedokonalejší. Vyžadovala se kontrola ze strany člověka, i když se jednalo spíše jen o formalitu. Ve službě u hlavního kontrolního pultu, která se pokládala za nejotravnější součást zdejší pracovní náplně, se střídali všichni čtyři muži na základně: velitel "pozemského" sektoru základny, profesor Baranowski, odborník na geologii malých terestrických planet, kterého každý oslovoval jenom "profesore", xenopsycholog Rolf, který měl zajišťovat kontakt a koordinaci mezi oběma různorodými složkami obyvatel základny, kybernetik Carlos, který měl na starosti především hlavní počítač, a Adam, nejmladší mužský člen posádky s neurčitým titulem "technologa", který měl udržovat v chodu těžní automaty. Pátým a posledním člověkem na základně byla Eva, která krátce před odletem ze Země vystudovala obor metalurgie chrómu a zdejší pobyt byl pro ni jistým druhem absolventské praxe. Eva služby u pultu zpravidla nedržela, protože její turnus vždycky džentlmensky převzal některý z mužů, bez ohledu na její dosti nepřesvědčivé protesty.
Ten, kdo měl službu, nemusel dělat nic, jenom sedět u pultu a občas kontrolovat údaje několika nejdůležitějších přístrojů, sledujících chování hvězdy. Tyto přístroje byly dokonce zvlášť zajištěny proti jakýmkoli případným zásahům

ze strany hlavního počítače. Carlos, kterého to jistě muselo v hloubi duše urážet, to označoval za pozůstatek hluboce atavistického strachu ze vzpoury automatů. Také Adam pokládal toto opatření za zřejmý projev paranoidní psychózy, ale bylo mu to celkem jedno.
Jedinou Adamovou povinností tedy bylo čas od času pohlédnout na přístroje a v případě, že by se mu jejich údaje nelíbily, vyhlásit poplach, pokud by to už dávno předtím neudělal počítač - přičemž bylo naprosto vyloučeno, že by to neudělal. V tom spočívala veškerá činnost službu konajícího operátora. Kvůli tomu tu musel sedět po dlouhé hodiny v protivné zimě. (Protům, kteří tuto hlavní kontrolní místnost také používali, byla údajně teplota nad deset stupňů Celsia krajně nepříjemná).
Za tak dlouhou dobu se člověku vryje do paměti i ta nejzbytečnější maličkost. I teď, se zavřenýma očima, si Adam byl s to vybavit kontrolní pult před sebou až do nejmenších podrobností. Doopravdy důležitý byl ovšem jenom nevelký výsek centrální části, kde byly vedle sebe seskupeny svítící stupnice několika nejdůležitějších přístrojů, sledujících aktivitu hvězdy. Byly to především detektory záření nejrůznějších vlnových délek, radioteleskopy, počítače přilétajících neutrin a dalších elementárních částic… Ano, Adam to viděl v duchu před sebou docela jasně. Oválné, zářící ciferníky jeden vedle druhého. Na každém je červená ručička docela vlevo, na minimu, a nad každým svítí zelené světélko: všechno je v pořádku. Uprostřed je veliký kulatý ciferník, připomínající starodávné hodiny, který ukazuje integrované riziko, jak tomu říkali, sumární pravděpodobnost nebezpečného vzplanutí hvězdy v nejbližších dvanácti hodinách. Také na něm je červená ručička docela vlevo a také nad ním svítí uklidňující zelené světlo… Odněkud zdálky doléhá hudba, dveře do sálu se s tichým skřípotem otvírají… v nich se objevuje Eva, celá rozzářená ale co to má na sobě? Nějaký středověký bílý úbor, který sahá až k zemi…, proboha, kde to vzala? To přece…
Adam sebou trhl a probudil se. Chvíli nechápavě zíral před sebe. Pak si uvědomil, že do místnosti nikdo nevešel (samozřejmě, ve skutečnosti by to Evu ani ve snu nenapadlo!), ale že ho probudil nějaký zvuk od kontrolního pultu. Povzdechl si, otočil se v křesle a bez zájmu pohlédl na centrální část pultu, kterou před chvilkou viděl ve svém krátkém snu.
Všechno vypadalo jako ve snu: několik svítících ciferníků, jeden velký uprostřed… Všechno bylo stejné, až na jednu maličkost: ručičky všech ciferníků, chvějící se jako v zimničném třesu, byly vychýleny daleko doprava, do červené poloviny stupnice, a nad každým zlověstně hořelo rudé světlo. Svítilo i nad velkým kulatým ciferníkem, a i na něm se ručička vychýlila až k pravému okraji stupnice, až ke značce, která znamenala Nejvyšší nebezpečí! Bezprostřední ohrožení! Ano, i tento obraz už Adam několikrát viděl ve snu… ve snu, z něhož se probouzel s úzkostnými výkřiky a musel po něm používat sedativa… tak jako všichni ostatní…
Nějakou dobu, která mu připadala nekonečná, ačkoliv to bylo jenom několik vteřin, zůstal sedět bez hnutí, jako socha. Ruce i nohy měl náhle jako z olova, měl pocit, že se nemůže ani pohnout. Mozek zoufale odmítal vzít na vědomí to, co viděly oči.
Konečně se mu s maximálním vypětím vůle podařilo alespoň na chvíli se vymanit ze strnulosti. Omotal si ruku kapesníkem a skoro bez rozmachu prudkým úderem roztříštil sklo zakrývající ozářené kruhové okénko pod velkým ciferníkem. Zhluboka se nadechl a palcem s námahou stiskl až na doraz velké rudé tlačítko uprostřed okénka.
Ohlušující vytí sirény okamžitě naplnilo místnost a doslova ho srazilo zpět do křesla. Věděl, že tento nesnesitelný zvuk teď zaznívá ve všech místnostech a prostorách základny i ve skafandrech lidí a Protů, ať jsou kdekoli, a že během několika desítek minut otřese těsnými prostorami řídicích kabin na všech kosmických lodích, umělých družicích a meziplanetárních stanicích a zazní do uší službu konajícím operátorům všech stanic a observatoří na všech planetách a asteroidech planetárního systému dvojhvězdy, ať jsou to lidé nebo Protové. Ti i oni přitom pocítí tentýž neovladatelný, nepotlačitelný záchvěv hrůzy (v této chvíli Adama ještě nenapadlo o tom pochybovat) …
Zhrouceně seděl v křesle a cítil, jak ho znovu spoutává na chvíli překonaná strnulost. Slyšel jekot sirény a díval se na ohňostroj rudých světel, tančících teď už po celém kontrolním pultu. Teprve teď pocítil ostrou, rezavou bolest v pravé ruce a na kapesníku, kterým ji měl dosud omotanou, uviděl krvavou skvrnu. Vnímal to všechno, ale jakoby z dálky, jako by se ho to netýkalo, jako by to všechno viděl ve videofilmu. Jednou částí svého mozku si uvědomoval ohromující skutečnost, že počítač nevyhlásil poplach; v jistém smyslu to bylo mnohem více překvapující než samotný fakt vzplanutí hvězdy, ale ani tato záhada ho teď nedokázala doopravdy zaujmout. Jako ve snu se díval, jak se otvírají kovové dveře sálu, tentokrát doopravdy, a dovnitř s nesouvislými výkřiky těžkopádně vbíhají udýchaní, rozespalí lidé.
Vzpamatovat ho dokázala teprve Eva: nejprve samozřejmost, s jakou se vrhla k němu, a potom hrůza v jejích zelených očích, když pohlédla na kontrolní pult. Impulsívně sevřel její drobnou ruku, studenou jako led, do své pravice. Na své zranění si vzpomněl, teprve když na bílé kůži Eviny ruky uviděl několik kapek své krve.

Minuty ubíhaly. Adam dosud seděl bez hnutí a svíral Evinu ruku. Nikdo se ho na nic neptal, situace byla každému jasná na první pohled. Adama na okamžik polilo horko, když se snažil profesorovi vysvětlit, proč nevyhlásil poplach okamžitě (ani teď by se za nic nepřiznal, že ve službě na okamžik usnul). Profesor však jeho zmatené výklady uťal netrpělivým mávnutím ruky. Na tohle teď skutečně nebyl čas.
Protové se neobjevovali, ačkoliv samozřejmě museli o poplachu vědět. Nikdo z lidí jim nemohl nic nařizovat, obě složky posádky byly vzájemně rovnoprávné, což se vždy úzkostlivě dodržovalo. Zjevně bude nutno zahájit poradu bez nich.
Adam se pomalu uklidňoval. Koneckonců, říkal si, nic tak hrozného se vlastně neděje. Jednoduše nás čeká blesková evakuace, kterou jsme přece tolikrát nacvičovali. Bude to únavné a po všech stránkách nepříjemné, ale ne nebezpečné. Do doby, kdy vzplanutí dosáhne maxima, přece zbývá přinejmenším několik hodin. To musí stačit.
Profesor stál zády k Adamovi u kontrolního pultu. Jeho nevysoká, ale rozložitá postava s nahrbenými rameny se černě rýsovala na pozadí rudých záblesků signálních světel a zakrývala malou obrazovku, která se rozzářila nad střední částí pultu. Štíhlý, černovlasý Carlos s černou špičatou bradkou nervózně, s nesrozumitelným mumláním pobíhal před svým

úsekem na pravé straně kontrolního pultu. Jeho ruce s dlouhými, štíhlými prsty se míhaly nad pultem jako ruce klavírního virtuosa. Zřejmě vedl vzrušený dialog s počítačem. Rolf seděl v křesle stranou od ostatních; seděl téměř bez hnutí, podobně jako Adam, jen jeho přimhouřené modré oči těkaly po místnosti. Byl střední postavy, měl řídké světlé vlasy, už trochu prošedivělé, a krátký plnovous téže barvy. Ze všech lidí v místnosti se zdál být nejklidnější.
Nedaleko Rolfa, v zrcadlové výplni dveří, viděl Adam sám sebe: hubenou, ještě skoro chlapeckou postavu s rozcuchanými hnědými vlasy, jak sedí, strnule a vzpřímeně, na samém kraji křesla, a vedle sebe Evu, jak tiskne tvář k jeho rameni a dlouhé zlaté vlasy, uvolněné ze složitého účesu, jí splývají po zádech.
Vlastně se nic hrozného neděje, opakoval si Adam a téměř tomu začínal věřit.
Profesor, skloněný nad kontrolním pultem, se náhle napřímil, okamžik zůstal stát a pak se pomalu obrátil. Když Adam spatřil jeho širokou, obyčejně usměvavou tvář, měl pocit, že se mu na okamžik zastavilo srdce. Profesor byl smrtelně bledý a v očích měl výraz, jaký v nich Adam ještě nikdy neviděl. Ne, teď si už ani na vteřinu nemohl namlouvat, že se vlastně nic neděje. Profesorova tvář byla výmluvnější než všechna rudá výstražná světla dohromady…
Profesor si prohrábl rukou, která se zřetelně chvěla, hřívu šedivých vlasů a odstoupil od kontrolního pultu. Za jeho zády se objevila obrazovka, na níž zářila strmě stoupající bílá křivka na temném pozadí.
Také Carlos se odvrátil od pultu a těžce dopadl do křesla nedaleko Adama.
"Začneme!" řekl náhle profesor chraptivým hlasem, který Adam nepoznával.
"Nepočkáme ještě chvilku?" zeptal se Rolf tak tiše, že ho takřka nebylo slyšet. "Nebo… neměli bychom je ještě jednou upozornit?"
"Ne, to je zbytečné!" odsekl profesor. "Oni dobře vědí, co se děje. Nemůžeme jim nic nařizovat. Přijdou, až budou chtít!"
"Nebo až bude chtít Jednička…," zamumlal Carlos.
Profesor na tuto poznámku nereagoval. Na chvíli se odmlčel, pak se obrátil a ukázal na malou obrazovku za svými zády, na které zářila stále stoupající bílá křivka.
"Situace je celkem jasná," řekl s věcnosti, která působila trochu nuceně. "Intenzita záření vzrůstá exponenciálně. S největší pravděpodobností se jedná o vzplanutí typu A, ke kterému zde dochází v průměru jednou za dvě stě let. Nepředpokládali jsme, že se s ním setkáme už tak brzo…"
Na chvíli zavládlo ticho. Nikdo nepokládal za vhodné pronášet nahlas poznámky typu "To se muselo stát zrovna nám!".
"Proč počítač automaticky nevyhlásil poplach?" zeptal se náhle Rolf.
Profesor se zamračil. "To zatím přesně nevím, snad tady kolega," kývl hlavou směrem ke Carlosovi. "Ale to teď není důležité. Teď jde především o to, co bude dál."
"To je snad jasné, ne?!" neudržel se Adam. "Co jiného nám zbývá než okamžitá evakuace?"
Když se setkal s profesorovým upřeným pohledem, zarazil se a na okamžik se trochu zastyděl, ale tvrdošíjně pokračoval: "Podle instrukcí i podle zdravého rozumu přece…"
"Máš úplně pravdu," řekl profesor tiše. "Podle instrukcí i podle zdravého rozumu se musíme okamžitě evakuovat. Háček je jenom v tom, že se evakuovat nemůžeme…, alespoň na našem Paprsku ne."
Na chvíli se odmlčel a pak do naprostého ticha pokračoval: "Komora D reaktoru má trhlinu. Vlasovou, nenápadnou, ale pres celou stěnu. Přišli jsme na to," pohlédl směrem k zamračenému Carlosovi, "před třemi dny. Všichni víte, co to znamená."
Věděli to. Při přechodu do hyperprostoru by došlo ke zborcení komory reaktoru, což by vedlo k místnímu "prolomení" prostoru a k okamžitému rozdrcení kosmické lodi i s posádkou ve smrtelném sevření gravitace.
Chvíli bylo slyšet jen tlumené cvakání a zvonění od kontrolního pultu a nepravidelný, přerývaný dech lidí.
"Proč jste nám to neřekli hned?!" ozvala se nakonec Eva pronikavým hlasem, v němž zaznívala předzvěst hysterie. Rozšířené oči v pobledlé tváři jí hořely. Nikdy nebyla tak krásná, blesklo hlavou Adamovi.
"Nechtěli jsme vám zbytečně přidělávat starosti," řekl profesor unaveně. "S automaty, které máme k dispozici, jsme mohli komoru opravit za nějakých třicet dní. Ani ve snu nás nenapadlo, že… že to nestihneme. Možná že jsme si nepočínali správně, ale… o tom bychom snad mohli diskutovat někdy jindy."
"Jindy?!" opakovala Eva. "Kdy jindy? Bude vůbec ještě nějaké jindy? Máte vůbec někdo alespoň mlhavou představu, co máme dělat, než se tady všichni…"
"Tak už dost!" přerušil ji ostře profesor. "Ovládej se přece!" Odmlčel se a za okamžik klidněji pokračoval: "Nepopírám, že situace je vážná, ale není důvod k panice. Zbývá nám jediné řešení, i když se vám asi nebude zamlouvat: Musíme se obrátit na naše… přátele. Musíme je požádat, aby nás evakuovali na Nepřemožitelném."
"Na té předpotopní rachotině?!" vybuchl Adam. "Proboha, to snad ne! Víš, co by to znamenalo?!"
"Víš, co by znamenalo zůstat tady? Nebo máš nějaký lepší návrh?" zeptal se profesor chladně.
Adam bezmocně rozhodil rukama a neodpověděl.
"Nikomu z nás to samozřejmě není příjemné," pokračoval profesor smířlivějším tónem, "ale tak hrozné to zase nebude. Požádáme je, aby nás dopravili na svou základnu číslo dvě na OC-4.1 když se jejich Nepřemožitelný nemůže pohybovat v hyperprostoru, dokáže alespoň v našem prostoru vyvinout docela slušnou rychlost. Můžeme tam být za nějakých dvě stě hodin. Tam vystoupíme, zatímco oni budou se svým nákladem pokračovat domů. Po čase se necháme nějakou jejich kosmickou lodí dopravit zpátky, případně si počkáme na naši hyperprostorovou loď přímo ze Země - až jak rozhodne Ústředí."
Chvíli všichni uvažovali o jeho slovech. Vyhlídka na delší pobyt na kosmické lodi Protů a na jejich základně, mezi holými železnými stěnami pomalovanými nesrozumitelnými hieroglyfy, oslavujícími císaře, se skutečně nikomu nelíbila, ale v duchu musel každý uznat, že profesor má pravdu. Pomalu se vzpamatovávali z počátečního šoku.

"A stihneme to vůbec?" zeptala se Eva, už klidnějším hlasem než před chvílí.
"Ale ano," ujistil ji profesor, "z nebezpečné zóny se dostaneme za pár hodin, dříve než vzplanutí dosáhne maxima… Start ovšem nemůžeme příliš odkládat," dodal už zase s náznakem znepokojení, "budeme asi muset…"
"Proč vlastně musíme letět až na OC4?" přerušil ho Adam. "Bylo by přece jednodušší vzdálit se z nebezpečné zóny a hned, jak vzplanutí skončí, se vrátit zpátky!"
"To by ovšem skutečně bylo nejjednodušší," odpověděl profesor trochu netrpělivě, "ale nesmíš zapomínat, že jejich kosmické lodi jsou… zkrátka že jsou jiné než naše. Nepřemožitelný nemůže odtud startovat, přistávat a znovu startovat, kolikrát se jim zachce. Pokud vím, může odtud startovat jen jednou, pak musí být podroben důkladné technické kontrole a znovu naplněn palivem. To je možné na některé jejich velké základně, ale ne tady… Ale teď už opravdu nemůžeme ztrácet čas. Musíme s nimi navázat kontakt, předložit jim naši žádost…"
"…a doufat, že nám vyhoví," dokončil za něj Rolf s trochu zvláštním úsměvem.
"Proboha, to je snad samozřejmé!" vykřikl Adam, který už zapomněl, s jakou neochotou před chvílí přijímal myšlenku na využití pomoci Protů.
"Když myslíš…," zamumlal Rolf, stále s tím nepříjemným úsměvem. "Ostatně můžeme se na to zeptat hned teď."
Zvedl se z křesla a mírně se uklonil směrem ke dveřím.
Všichni sledovali jeho pohled. Teprve teď spatřili nevelkou zavalitou postavu, nehybně stojící vedle dveří. Žádný člověk by byl nedokázal otevřít těžké, věčně skřípající kovové dveře tak nehlučně, aby si jeho příchodu nikdo nepovšiml, ale Jednička nebyl člověk.
Nikdo nevěděl, jak dlouho už tam stojí a jak velkou část předchozího rozhovoru vyslechl. Rozhodně se to nedalo poznat z výrazu jeho tváře.
Nikdo z lidí - snad jen s výjimkou Rolfa, v němž se ostatní lidé nevyznali o mnoho lépe než v Protech - by nemohl upřímně říct, že Protům rozumí, nebo dokonce že má rád jejich společnost. Ve skutečnosti k nim téměř každý pociťoval jakousi skrytou averzi, ať už si to přiznával, nebo ne. Lidé na Zemi, kteří se sami nikdy nesetkali s představiteli jiných civilizací, se zpravidla domnívali, že pro kosmonauty je nejobtížnější kontakt a spolupráce s nehumanoidními druhy (v prozkoumané části vesmíru se jednalo především o členovce a hlavonožce, respektive organismy podobné těmto pozemským skupinám). Ti, kdo měli v tomto směru vlastní zkušenosti, však zpravidla tvrdili pravý opak. Při kontaktu s nehumanoidem je jeho ne-lidskost zřejmá na první pohled. Člověk - zejména člověk speciálně připravený - si dost rychle zvykne a naučí se respektovat odlišný charakter myšlení a cítění svého partnera. Naproti tomu v případě humanoidů je mnohdy právě podoba s člověkem tím, co lidem nejvíc vadí; mají pocit, že vidí svou vlastní karikaturu, nebo dokonce zrůdu. Přitom však od svého humanoidního partnera bezděčně očekávají lidské myšlení a cítění, a když je nenacházejí, bývá to zdrojem konfliktů a nedorozumění.
Profesor Baranowski nemíval ve zvyku pronášet nahlas podobné úvahy. I on však občas s jakousi nostalgií vyprávěl o expedici do oblasti AR-9, které se v mládí zúčastnil spolu s obrovskými suchozemskými kraby ze systému Barnardovy hvězdy. Se svými spolucestujícími se dokázal velmi brzy spřátelit; celé hodiny s ním hráli šachy, a dokonce mu za pomoci komunikátoru vyprávěli svérázné anekdoty. Pravda, jejich vysoká inteligence a schopnost abstraktního myšlení jim nebránila, aby žili ve strachu před jakýmisi těžko popsatelnými, ale rozhodně imaginárními strašidly ze čtvrtého rozměru, kterých se obávali dokonce i v temných koutech kosmické lodi. Podobné zvláštnosti však bylo celkem snadné respektovat, a mezi oběma složkami posádky vládlo skutečné porozumění.
Protové se zevnějškem podobali lidem snad nejvíc z dosud známých humanoidních ras, a přece se mezi nimi a lidmi tyčila neviditelná, nepřekročitelná stěna…
To všechno prolétlo Adamovi hlavou v okamžiku, kdy stejně jako ostatní vstával, aby krátkou úklonou pozdravil Jedničku. Teď, když věděl, že na Protovi závisí jeho život, díval se na něj, jako by ho viděl poprvé.
Prot měl postavu asi dvanáctiletého zavalitého chlapce. K podobnosti s lidským dítětem přispívala i velká kulatá hlava na krátkém silném krku. Při pozornějším pohledu, zejména zepředu, však bily do očí i rozdíly. Nejenže na hlavě, potažené lesklou bílou kůží, nebylo ani stopy po vlasech, ale chybělo i obočí a řasy. Ušní boltce byly okrouhlé a tak malé, že je téměř nebylo vidět. Také maličký knoflíkovitý nos se v obličeji docela ztrácel. Oči měly podobný tvar jako u lidí, ale lidé se vždy snažili vyhnout se jejich pohledu. V očích Protů se totiž nedalo rozeznat bělmo ani duhovka, byly celé jakoby vyplněné tmavou hmotou s černými zrníčky a zavíraly se víčky, která se pohybovala zdola nahoru. Ne, pohled do těchto očí nebyl pro lidi snadný… Obraz doplňovala široká bezzubá ústa a ruce se čtyřmi silnými prsty bez nehtů.
Celek u většiny lidí vyvolával sugestivní dojem nadměrně živeného, předčasně zestárlého chlapce, postiženého jakousi vzácnou degenerativní chorobou. Duševně zaostalého, a přitom zlomyslného chlapce. Bylo marné si opakovat, že podle měřítek své civilizace je Jednička stoprocentně zdravý, energický a inteligentní muž v nejlepších letech (u Protů, kteří se dožívali asi sto dvaceti pozemských let, to znamenalo, že mu je kolem sedmdesáti). Překonat instinktivní averzi bylo mnohem obtížnější než překonat strach z inteligentních gigantických krabů nebo pavouků.
Jednička, který byl velitelem Protů na základně, měl samozřejmě své jméno, stejně jako ostatní Protové. Pro lidi - snad opět s výjimkou Rolfa - však bylo absolutně nevyslovitelné, stejně jako jazyk Protů vůbec. Jméno Prota 01 se skládalo asi ze dvaceti souhlásek, které lidem zněly jako podivná směs hrdelních a zpěvavých zvuků. Protové se ostatně ani nepokoušeli naučit návštěvníky ze Země svému jazyku; velmi rychle a napohled bez obtíží se všichni naučili jazyku lidí. Některé lidi to dráždilo; Rolf to samozřejmě vysvětloval jako projev skrytého komplexu méněcennosti. Také se svými pro lidi nevyslovitelnými jmény si Protové nedělali starosti. Každý si označil kombinézu velkou bílou arabskou číslicí v pořadí, které odpovídalo jejich služebnímu postavení, a tohoto označení ve styku s lidmi důsledně používali. Zřejmě jim to nepřipadalo nijak ponižující, jak by v podobné situaci připadalo většině pozemšťanů.
Také profesor se Protovi krátce uklonil. "Jsem rád, že jste přišel," řekl suše. I v tomto přivítání se odrážela vážnost

situace: obřadné pozdravy při setkání obou velitelů zpravidla zabraly nejméně pět minut. Tentokráte se profesor tónem svého hlasu ani nesnažil zakrýt, že chtěl ve skutečnosti říct: "Jsem rád, že jste konečně tady."
"Omlouvám se za toto zpoždění," řekl Jednička vysokým hlasem, ale s perfektní výslovností. "Museli jsme podniknout určitá opatření v souvislosti s těžbou."
"Jaká?!" zvolal Carlos bez ohledu na společenské zvyklosti na základně. Vysloužil si za to profesorův káravý pohled.
"Museli jsme naprogramovat automaty pro nové podmínky," odpověděl Jednička klidně. "Přiznávám, že účast některého z vašich specialistů by byla tuto proceduru urychlila." Pohlédl nejprve na Carlose a pak na Adama, který jeho pohled dlouho nevydržel a poněkud nezdvořile se odvrátil stranou.
Profesor si odkašlal. "Také já se omlouvám za toto nedopatření," odpověděl tónem, který nezněl příliš omluvně.
"Situace je však natolik mimořádná, že jistě chápete… hm, chápete, že… moji lidé jsou zaneprázdněni jinak…"
"Obávám se, že to tak docela nechápu," řekl Prot a jeho hlas teď trochu připomínal hlas dítěte, které se chystá trucovat.
"Nedovedu si představit, co pro nás může být důležitější než těžba, proto jsme přece tady. Ovšem… chápu, že vy, lidé…, máte jiná měřítka…"
Zaznělo to, jako by řekl: "Od vás se dá samozřejmě očekávat jakýkoliv nesmysl." Adam si všiml, že Carlos zbledl a zaťal zuby.
Profesor s viditelným úsilím zachoval klid.
"Obávám se," začal bezděky stejně jako před okamžikem Prot, "že si plně neuvědomujete situaci, v jaké jsme se ocitli."
"Ale ano, uvědomujeme!" zvolal Jednička s jakousi žoviální veselostí, která byla lidem nepochopitelná. "Na to ani nepotřebujeme přístroje. Koneckonců jsme tady napůl doma!"
Byla to nepokrytá narážka na skutečnost, že lidé tady napůl doma nejsou. Protové to lidem rádi připomínali, třebaže to zřejmě nemysleli ve zlém.
"Nastává zřejmě vzplanutí typu A, jak tomu říkáte," pokračoval Prot stále týmž veselým tónem. "Taková vzplanutí jsou velmi vzácná. Pociťujeme je dokonce i na naší planetě. "Ssirrit se zlobí," říkávali naši předkové, "je čas…""
Profesora zřejmě v této chvíli nezajímalo, co říkávali předkové Protů.
"Ano, nepochybně je to pozoruhodný úkaz," přerušil svého humanoidního kolegu uprostřed věty. "Teď máme ale nejvyšší čas dohodnout se na dalším postupu! Musíme vám totiž bohužel oznámit, že naše kosmická loď…" Několika slovy zopakoval sdělení o poruše na reaktoru.
"To je nepříjemné," podotkl Jednička konverzačním tónem. "Něco podobného by se nám stát nemohlo."
Přehnaná skromnost nepatřila mezi slabé stránky Protů. Adama nejvíc podráždilo vědomí, že Jednička má pravdu. Technika Protů byla z hlediska soudobých lidí poměrně primitivní a těžkopádná, ale nikdo by nemohl uvést jediný konkrétní případ, kdy došlo k jejímu selhání.
"Ano, to je nepříjemné" souhlasil profesor a podařilo se mu říct to tak, aby to neznělo příliš ironicky. Zhluboka se nadechl a pokračoval poněkud obřadně:
"Velmi neradi vás obtěžujeme, ale jistě chápete, že za těchto mimořádných okolností nám nezbývá nic jiného než obrátit se na vás se žádostí…"
Stručně a jasně přednesl návrh, o němž hovořil před chvílí, před příchodem Jedničky.
Během jeho řeči bylo vidět, jak Prota postupně opouští dobrá nálada. Jeho vypouklé čelo se svraštilo a oči jakoby ještě více potemněly.
Když profesor domluvil, zavládlo dlouhé mlčení. Pištění a zvonění poplašných signálů od kontrolního pultu všem připadalo hlasitější a pronikavější než jindy.
Konečně Prot promluvil. Řekl tiše, ale důrazně: "Je mi nesmírně líto, ale vaší žádosti bohužel nemůžeme vyhovět." Na okamžik se odmlčel a přivřel oči, což znamenalo, že intenzívně přemýšlí. Potom dodal: "Doufám, že toto drobné nedorozumění nebude mít nepříznivý vliv na naše vzájemné vztahy."
Nepatrně se uklonil a zůstal stát tak nehybně, jak to dovedli jen Protové.
Lidé na něj strnule zírali. To není možné, opakoval si Adam, to přece není možné! Stejně jako ostatní podvědomě očekával, že se Prot najednou zasměje a řekne: "Promiňte, to byl nevhodný vtip. Naše pojetí humoru se zřejmě liší od vašeho…"
Jako před chvílí přerušila mlčení opět Eva. Rozesmála se pronikavým hysterickým smíchem, který se zřejmě ani nesnažila potlačit. V přestávkách mezi smíchem přerývaně vykřikovala na Jedničku:
"Nemějte nejmenší obavy! Taková maličkost… přece mezi přáteli… nemá význam!"
Adam ji uchopil za ramena a prudce s ní zacloumal. Umlkla v půli slova, přestala se smát a zůstala sedět tak strnule, jako by sama patřila mezi Proty. Jednička na celý incident ani v nejmenším nereagoval.
"Můžete… můžete nám vysvětlit důvody, které vás vedly k tomuto rozhodnutí?" zeptal se profesor tichým, chraptivým hlasem.
"Ale ovšem!" zvolal Jednička. Zdálo se, že vítá příležitost, aby mohl obhájit své stanovisko. V jeho hlase opět zazněl náznak dřívější žoviální bodrosti. "Musíte nás přece pochopit! Proč jsme tady? Proč nás sem vyslal náš císař - ať žije tisíc let! - a Rada vznešených? Abychom se kochali krásou vesmíru? Ne! Jsme tady, abychom splnili zcela určitý mimořádně odpovědný úkol: abychom zásobili naši vlast nebeským stříbrem, chrómem, jak říkáte vy ve svém málo poetickém jazyce."
"Co vlastně ksakru s tím šmejdem děláte?!" vykřikl Carlos, který se už také přestával ovládat.
Po Protově tváři se mihl stín: urážka posvátného kovu se v jeho očích zřejmě téměř rovnala urážce samotného císaře. Pochopitelně se nesnížil k odpovědi a pokračoval:
"Naše kosmická loď Nepřemožitelný má ve stanovené lhůtě dopravit na naši planetu deset tisíc tun chrómu. Celá planeta na její náklad netrpělivě čeká. Kdyby se tato dodávka neuskutečnila tak, jak bylo stanoveno, mohlo by to

vyvolat… hm… značné obtíže hospodářského i… hm… politického charakteru."
Bylo to poprvé, co se Jednička zmínil o politice v souvislosti se svou rodnou planetou. Adamovi, který na planetě Protů nikdy nebyl a znal ji jenom z videofilmů, se na okamžik mihl před očima fantastický obraz: podivné kuželovité domy Protů pomalované nápisy Chceme chróm! Pryč s císařem! a v ulicích demonstrující davy …
Rolf, jako by mu četl myšlenky, potichu poznamenal:
"Nesmíte používat na jejich společnost pozemská měřítka. Když Jednička používá výrazy jako císař nebo politická situace, používá je proto, že nenašel v našem jazyce vhodnější termíny. Ve skutečnosti se jejich společnost velmi liší od pozemské z kteréhokoli období naší historie. Například ten jejich císař ve skutečnosti…"
"To nás zrovna teď hrozně zajímá!" zavrčel Carlos.
Profesor - stejně jako Jednička - tuto výměnu názorů ignoroval. Znovu se obrátil k Protovi:
"V tomto směru… vás do jisté míry chápu. Přiznávám se však, že mi není zcela jasné, jak chcete splnit svůj úkol za… nynějších okolností a proč kvůli tomu musíte odmítnout naši žádost."
"Pokud jde o splnění našeho úkolu," odpověděl Jednička, "nevidím žádné zásadní překážky. Vhodně naprogramované automaty budou moct pokračovat v těžbě i za… ztížených podmínek, i když ovšem pomalejším tempem."
"Automaty…!" zamumlal Carlos a potichu se zachechtal. Nebyl to hezký smích.
"Pokud jde o to, proč musíme odmítnout vaši žádost…," pokračoval nevzrušeně Jednička, "… to je trochu složitější. Musíte pochopit naši situaci. Zahájili jsme exploataci našeho planetárního systému poměrně nedávno. V této chvíli nemáme k dispozici jinou kosmickou loď téže velikosti jako Nepřemožitelný. Pouze Nepřemožitelný dokáže najednou přepravit deset tisíc tun nákladu. Jak jsem už řekl, musíme co nejdříve dopravit na naši planetu deset tisíc tun… chrómu," tento prozaický výraz zjevně používal s nechutí. "V tomto okamžiku jsme vytěžili pouze šest tisíc tun. Kdybychom tedy nyní odstartovali, mohli bychom dopravit domů jen něco přes polovinu požadovaného množství."
Jednička teď mluvil tónem učitele, který se obrací k docela malým žáčkům. "Náš císař ani Rada vznešených," pokračoval, "by s tím ovšem nebyli spokojeni… Jak víte, Nepřemožitelný je zkonstruován tak, že jakmile odtud jednou odstartuje, je schopen dalšího startu pouze po náročném technickém ošetření na hlavní základně na naší planetě. Musel by tedy absolvovat celou cestu až k naší planetě a zpět, než by mohl převzít zbytek nákladu. Tím by vzniklo zdržení mnoha tisíc, možná i deseti tisíc vašich hodin - vždyť naše planeta neobíhá kolem této, ale kolem sousední hvězdy. Tak velké zdržení je pro nás nepřijatelné. Proto jsme tedy… s největším politováním… nuceni vaši žádost odmítnout."
Znovu zůstal stát bez hnutí jako socha. Po delší chvíli mlčení se profesor tiše zeptal:
"Chcete říct, že vám doopravdy vůbec nezáleží na tom, co se teď s vámi stane? "
Tato otázka měla na Prota neočekávaný účinek. Jeho křídově bílá tvář zřetelně zrůžověla, což bylo u Protů známkou krajního rozčilení. Na hladkém čele se mu objevila hluboká kolmá vráska. Několikrát se zhluboka nadechl, zřejmě proto, aby se uklidnil (v tom okamžiku překvapivě připomínal člověka), a pak pronesl s přehnanou důstojností uraženého dítěte, která by za jiných okolností působila poněkud komicky:
"Co jste chtěl touto otázkou říct, pane profesore?!"
Profesor byl jeho reakcí tak překvapen, že se nezmohl na okamžitou odpověď, a pouze zamumlal něco nesrozumitelného.
Adam si všiml, že se Rolf naklonil dopředu a s živým zájmem sleduje celou scénu.
Jednička se však zřejmě dosti rychle uklidnil. Udělal rukou neurčité gesto, které patrně mělo znamenat, že profesorovi odpouští, a jakoby na vysvětlenou poznamenal: "Vaše otázka se totiž dala chápat různě… Ale nebudeme se zdržovat detaily. Teď mě, doufám, omluvíte, musím se vrátit ke svým podřízeným."
"Ještě okamžik," zadržel ho profesor. "Vím, že to u vás není zvykem, ale… vzhledem k mimořádnosti situace by mě zajímalo, zda vaši podřízeni mají stejný názor jako vy. Nemohl byste o tom nechat hlasovat? V naší přítomnosti?"
Také Adam se naklonil dopředu stejně jako Rolf. Očekával, že toto zcela bezprecedentní porušení pravidel ve vztazích mezi představiteli obou civilizací vyvolá u Prota mimořádně prudkou reakci.
Jednička však tentokrát zůstal klidný. Jen na okamžik se na jeho tváři objevil zvláštní výraz, který ještě nikdy neviděli, ale ztratil se dřív, než si ho mohli zapamatovat.
"Jak si přejete," řekl a beze spěchu odešel.
Ticho zůstalo viset ve vzduchu ještě chvíli po jeho odchodu. Potom se Carlos zvedl, vzal z konferenčního stolku vedle svého křesla malou broušenou sklenku a prudce, bez rozmachu ji hodil. Přeletěla celou místnost a roztříštila se o protější kovovou stěnu.
"Tak teď je aspoň konečně situace jasná, co?!" vyrazil ze sebe s námahou. Těžce oddechoval jako po dlouhém běhu a těkal zanícenýma očima z jednoho na druhého.
"Zdá se…," zamumlal sotva slyšitelně profesor a přimhouřenýma očima hleděl přes jejich hlavy.
"Mimochodem," pokračoval kybernetik, "ještě pořád by vás zajímalo, proč počítač nevyhlásil poplach? Myslíte, že to byla porucha? Nesmysl! Taková porucha se může vyskytnout nanejvýš jednou za tisíc let!"
"Co tím chceš říct?" zeptal se rychle profesor s náhlým záblesk zájmu v očích.
Carlos se nevesele ušklíbl. "Je to celkem jednoduché. Stačí si uvědomit dvě věci. Za prvé: Počítač uvažuje dokonale logicky. Emoce v našem slova smyslu jsou mu pochopitelně cizí právě tak jako Protům, ale snaží se udělat maximum v náš prospěch - na rozdíl od nich."
"Tyhle poznámky můžeš vynechat! Mluv k věci!" přerušil ho podrážděně profesor.
"Za druhé: Počítač používáme jak my, tak oni. My i oni mu dodáváme informace, které pokládáme za důležité a které si často nesdělujeme mezi sebou navzájem. To znamená, že počítač má lepší přehled o situaci než my sami. Věděl o závadě na naší lodi a věděl také o zásadách, jakými se řídí jednání Protů. Jakmile se objevily první známky vzplanutí hvězdy,

počítač věděl, že naše situace je beznadějná. Proto se rozhodl nevyhlásit poplach! Aby nás nevystavil nesnesitelnému stresu déle, než je nezbytné! Z útlocitnosti, rozumíte?! Aspoň někdo tady s námi má soucit!" Pokusil se zasmát, ale příliš se mu to nepodařilo. Těžce dopadl zpět do křesla.
"To jsou všechno jenom spekulace!" řekl unaveně profesor. "Koneckonců teď už na tom ani tak nezáleží…"
"Tak dobře," řekl náhle Carlos docela jiným, střízlivým tónem. "Zkusíme to z jiné strany. Už jsi uvažoval," pohlédl profesorovi do očí, "uvažoval jsi o možnosti… použití síly?"
"Ano, uvažoval," odpověděl krátce profesor k Adamovu úžasu. "Asi tak minutu."
"No… a?"
"Nepřichází v úvahu."
"Mohl bys to laskavě trochu rozvést? Mimochodem dovoluji si ti připomenout, že od Protů jsi před chvílí požadoval, aby se rozhodli hlasováním…"
Profesor se neurazil, jenom se tiše zasmál, jako by uslyšel nějaký smutný vtip, kterému rozumí jen on sám.
"Máš pravdu, můžeme o tom hlasovat… Tak za prvé: Protové mají zbraně, zatímco my je nemáme."
"Cože?!" vybuchl Carlos. "Jak je to možné?! To je přece proti všem dohodám! To nám říkáš až teď?"
"Nebylo důvodu, abych vás tím znepokojoval. Náhodou jsem zjistil, že mají něco jako laserové pistole…, poměrně primitivní, samozřejmě. Rozhodně je nikdy ve snu nenapadlo, aby na nás zaútočili. Jednoduše nám nedůvěřují, to je všechno. Jsou už takoví… No, a za druhé: Řekněme, že bychom se s nimi přece jen nějak vypořádali. Co dál? Dokážeme snad řídit jejich loď?! To určitě ne! Právě proto, že je z našeho hlediska primitivní, právě proto by pro nás bylo velmi obtížné ji ovládat."
"Mohli bychom je přinutit…," zamumlal Carlos nejisté.
"Přinutit?! Proty?! To snad nemyslíš vážně…!" prohodil klidně Rolf, který předtím mlčel tak dlouho, že téměř zapomněli na jeho přítomnost.
"Za třetí," pokračoval profesor, "za třetí: Možná nevíte, že náš Jednička není jen tak někdo. V mládí se osobně znal s tím jejich císařem. Kdyby se mu při naší… akci něco stalo, znamenalo by to válku. Skutečnou válku, první válku mezi dvěma civilizacemi v historii lidstva. Protové by samozřejmě nemohli ohrozit Zemi. V jejich planetárním systému však teď žije několik set lidí. Přinejmenším jejich životy bychom vystavili v nebezpečí pro naši vlastní záchranu, nemluvě o tom, že lidstvo z mnoha důvodů spolupráci Protů potřebuje… Máme tedy hlasovat o… použití síly?"
Carlos a Adam unaveně zavrtěli hlavou, Rolf se mlčky pousmál, Eva nereagovala.
"Stejně neuvažuješ docela logicky," řekl po chvíli Carlos. "Řekl jsi: …kdyby se Jedničce něco stalo. Myslíš snad, že se mu nic nestane, když nic nepodnikneme?!"
"To už je jeho věc," řekl profesor tiše. "S tím už my nemáme nic společného. "
Zdálo se, že se Carlos chystá něco namítnout, ale nakonec jen unaveně mávl rukou.
Po chvíli se ozval Adam, spíš jen proto, aby přerušil tíživé mlčení, které už opět v místnosti vládlo: "Snad by neškodilo podívat se, jak to vlastně vypadá?"
Profesor sebou trhl a pohlédl na Adama nechápavě. Teprve po chvilce se vzpamatoval, sotva znatelně pokrčil rameny, znovu se obrátil ke kontrolnímu pultu a stiskl několik tlačítek.
Bílá křivka, která se objevila na obrazovce, byla jiná než předtím. Zdálky teď vypadala jako přímka stoupající vzhůru pod úhlem pětačtyřiceti stupňů. V okénku pod obrazovkou se v horečném tempu míhaly číslice.
Adam náhle pocítil prchavý, iracionální záblesk naděje, ačkoliv si byl plně vědom, že k tomu nemá žádný důvod.
Když se profesor obrátil k ostatním, jeho tvář vyjadřovala tutéž rezignaci jako předtím.
"Intenzita záření přestává stoupat exponenciálně a stoupá už jenom lineárně," řekl. "Přechod do lineární fáze nastal o něco dřív, než jsem předpokládal."
"To znamená?" vyhrkl Adam s dychtivostí, kterou nedokázal potlačit. "To znamená, že se pomalu upečeme, místo abychom se rychle vypařili," zavrčel Carlos.
Profesor stiskl rty, ale neodporoval.
"Koneckonců můžeme se zeptat počítače," řekl, "stejně nemáme nic lepšího na práci - ani my, ani on."
"Já osobně bych o něčem lepším věděl," zamumlal kybernetik, "máme tam ještě deset litrů koňaku. Ale když všichni chcete zemřít důstojně, prosím…"
Vstal, protáhl se a usedl na své místo u pultu.
Různobarevná světélka se znovu roztančila po celé délce pultu, místnost se naplnila hlubokým, basovým hučením. Počítač byl v činnosti na plnou kapacitu po dobu několika minut, což svědčilo o mimořádné složitosti zadané otázky.
Konečně se na obrazovce ustálilo několik skupin číslic a písmen. Carlos se na ně chvíli mlčky díval.
"Je to výborné," řekl nakonec ledabylým tónem, "na ten koňak máme ještě dost času."
"Můžeš mluvit konkrétně?!" vykřikl Adam.
"Prosím. Počítač sestavil prognózu chováni hvězdy pro nejbližších osmačtyřicet hodin s devětadevadesátiprocentní spolehlivostí. Zhruba za dvanáct hodin od této chvíle dosáhne vzplanutí maxima a bude se na něm udržovat asi po dobu třiceti hodin. Pak nastane velmi pomalý pokles. Intenzita záření v maximu bude o něco nižší, než se zpočátku zdálo… To znamená, že asi dvě hodiny po dosažení maxima se teplota vzduchu ve vnitřních prostorách základny ustálí mezi stem a sto deseti stupni Celsia."
"Máme přece výkonnou klimatizaci!" zvolal Adam.
"Bral jsem samozřejmě v úvahu všechny možnosti chlazení a zvýšené tepelné izolace, které máme. Jinak by teplota dosáhla nějakých tři set stupňů… A abych nezapomněl, celková dávka pronikavého záření, kterou bychom tady na základně zchytali během maxima, by několikanásobně převýšila dávku, která je pro člověka zaručeně smrtelná."
Adam si uvědomil, že v místnosti už zdaleka není taková zima jako před chvíli. Věděl, že to může být autosugesce, ale

nevěřil tomu.
Dosud se nevzdával. "Máme přece skafandry!" blesklo mu náhle hlavou. "Můžeme je obléct i tady uvnitř!"
"Na tom něco je!" zvolal Rolf.
Profesor však jenom zavrtěl hlavou. "To mě samozřejmě už také napadlo. Bohužel, naše skafandry se pro tento účel nehodí. Jsou určeny jen pro krátký pobyt venku, a to při normální intenzitě a normální vlnové délce záření. Před zvýšenou teplotou by nás ochránily jen na pár hodin. Před pronikavým zářením takové intenzity a vlnové délky, jaká se dá očekávat při maximu, nás neochrání vůbec. Myslím, že… celý proces… by byl ve skafandru pokud možno ještě nepříjemnější…"
"Jak to, že tady nemáme pořádné kryty hluboko ve skále?!" vykřikla Eva.
Profesor sklonil hlavu. "Ano, to byla chyba… Měli jsme málo času. Předpokládali jsme, že v případě vzplanutí se tak jako tak okamžitě evakuujeme… Nezapomínejte, že výstavbu základny prakticky řídili oni. Oni sem dodávali materiál, oni jsou tady víceméně doma, jak nám to pořád připomínají. A oni byli rozhodně proti krytům, až jsem se tomu tenkrát divil. Pokládali jejich výstavbu za plýtvání časem a energií. Dokonce nám naznačili, že kdybychom na budování krytů trvali, pokládali by to za projev… přemrštěné opatrnosti…"
"Jenom klidně řekni zbabělosti," podotkl Rolf.
"Tak takhle to bylo!" Carlos se potichu zachechtal a z jeho smíchu Adamovi přeběhl mráz po zádech. "Oni, pořád jenom oni! Ať se pustíme kterýmkoli směrem, vždycky na ně narazíme! Nezdá se vám, že to všechno začíná dostávat smysl?!"
"Co tím chceš zase říct?" zeptal se podrážděně Adam, ačkoliv jindy se sporům s energickým kybernetikem raději vyhýbal. "Chceš snad tvrdit, že Protové způsobili vzplanutí hvězdy?!"
"Ne, to netvrdím… tohle ne. Na to jsou ty jejich ručičky moc krátké. Ale napadlo vás už, jaká je to zvláštní náhoda, že se ta trhlina v našem reaktoru objevila právě teď?"
V místnosti to zašumělo.
"Trhlinu jsme přece objevili už před třemi dny!" řekl zamračeně profesor. "Tehdy ještě nebylo po nějakém vzplanutí ani stopy!"
Carlos umíněně zavrtěl hlavou. "Oni znají tuhle hvězdu trochu déle než my, jak nám tak rádi připomínají. Možná že věděli už půl roku předem, že se vzplanutí blíží. Možná že tohle všechno je past! Past na nás! Chtějí…"
"Tak už dost!" řekl profesor ostře a hleděl Carlosovi do očí. "Tohle je naprostý nesmysl, a ty to dobře víš! I v takovéhle situaci je každý z nás povinen se ovládat! Nikdy jsi jim nevěřil. Od samého začátku jsi je nenáviděl. Nemohu pochopit, jak jsi mohl na Zemi projít vstupními testy. Elementární vyšetření přece muselo ukázat, že se u tebe jedná o školní příklad xenofobie!"
Carlos se ušklíbl. "Tenkrát jsem myslel, že budu pracovat s pavouky z Arthanu. Proti těm jsem nic neměl… Kdybych byl tušil, že se dostanu k těmhle…"
Dveře do sálu se znovu bezhlučně otevřely. Vstoupil Jednička a za ním ukázněně vpochodovalo sedm ostatních Protů. Zamířili ke svým nepohodlným kovovým židlím, které stály v řadě stranou od skupiny křesel, v nichž seděli lidé.
Lidé na první pohled viděli, že se chování Protů v něčem změnilo. Jindy zpravidla mlčeli a jen v nutných případech se domlouvali několika úsečnými slovy. Tentokrát byli už cestou ode dveří zabráni do hovoru a jakmile usedli, jejich konverzace se stávala čím dál živější a hlasitější. Dokonce se zdálo, že je Jednička musí překřikovat, aby se dostal ke slovu, což bylo u disciplinovaných Protů něco zcela mimořádného. Kupodivu se však nezdálo, že by to Jedničce nějak vadilo. Při řeči všichni živě gestikulovali, a to bylo rovněž neobvyklé. Dokonce i výraz jejich tváří, pohled jejich podivných očí jako by se změnil…
Jednička konečně do jisté míry utišil své podřízené, vstal a trochu slavnostně pronesl jazykem lidí:
"Pane profesore, před chvílí jste vyjádřil přání, aby moji podřízení hlasováním vyjádřili svůj názor na… na náš postup v současné situaci. Jak je vám jistě známo, není u nás v takových případech podobná procedura obvyklá. Nikoho z mých podřízených by nenapadlo pochybovat o správnosti toho, co řeknu já, který zde zastupuji samotného císaře. Za těchto mimořádných okolností jsem však plně ochoten přizpůsobit se vašim zvyklostem. Můžete se sami přesvědčit o tom, co si myslí moji… hm… vaši kolegové…"
V jindy nehybné tváři mu podivně zaškubalo. "Byl byste tak laskav a odešel, zatímco se budeme… přesvědčovat o názorech vašich podřízených?" zvolal Carlos.
"To je naprosto zbytečné, ale když na tom budete trvat…" Jednička se obrátil ke svým krajanům a hlasitě se rozhovořil ve svém zpěvavém jazyce. Rolf se vyklonil z křesla a pozorně poslouchal.
"Ať mluví v naší řeči! Všichni ji přece ovládají!" ozval se znovu Carlos. Rolf udělal netrpělivý posunek. "To je v pořádku. Říká jim…" Jednička ho však přerušil. "Jak si přejete!" opakoval už poněkolikáté. "Můžeme mluvit i vaším jazykem!" Prohodil ještě několik slov ve své řeči a pokračoval v jazyce lidí: "Myslím, že situace je každému z vás jasná, ale přesto ještě jednou zopakuji hlavní fakta. Ssirrit právě prochází stadiem vzplanutí typu deset, kterému v běžné řeči říkáme velké bílé oko." (Jednalo se o tradiční názvosloví Protů, dochované ještě z dávné minulosti, které lidem nic neříkalo.) "Vzplanutí je právě ve druhé přechodné fázi."
Mezi Proty to zašumělo. Lidem to spíše připomínalo tiché štěbetání hejna ptáků. Adam těkal pohledem z jednoho na druhého a snažil se alespoň na okamžik si představit jejich myšlenky a pocity. Na první pohled všichni vypadali k nerozeznání podobní svému veliteli. Všímavý pozorovatel však přece jen mohl zjistit některé drobné rozdíly. Všichni byli mladší než Jednička, což se projevovalo hlavně tím, že byli o něco štíhlejší a kůže na lysých hlavách měla slabě růžový nádech. Nejvíce se od ostatních lišil Čtyřka, který měl na hlavě slabý náznak jakéhosi krátkého chmýří a na prstech rukou malé šupinky, které vypadaly jako rudiment nehtů nebo drápů.Čtyřka byl zkrátka důkazem toho, že i u Protů se mohou vyskytovat atavismy. Kromě toho - snad to byla náhoda - to byl také jediný z Protů, který měl občas

drobné neshody se svým velitelem.
Jednička pokračoval: "Moje stanovisko je jasné. Pokládám za správné pokračovat v těžbě tak dlouho, dokud to okolnosti dovolí, a naprogramovat automaty tak, aby mohly v těžbě pokračovat co nejdéle i tehdy, až je nebudeme moct řídit osobně."
Tentokrát to zašumělo mezi Proty i mezi lidmi.
Carlos se znovu neovládl a vykřikl: "Tohle jste řekl krásně! Ale nechtěl byste přece jen něco dodat? Trochu upřesnit, co bude s námi i s vámi potom?!"
Jednička se teď však zřejmě ničím nedal vyvést z klidu. "Ne, to bych nechtěl," řekl důstojně. "Hovořit podrobněji o tom, co bude následovat, je podle našich zvyklostí přinejmenším nevhodné."
Chvíli počkal, až znovu zavládlo ticho, a pokračoval v proslovu ke svým krajanům:
"Naši přátelé ze Země však jsou naneštěstí jiného názoru. Chtěli by tuto planetu okamžitě opustit, a to bez ohledu na zájmy těžby. Pokud by k tomu chtěli použít své vlastní kosmické lodi, nemohli bychom jim pochopitelně v jejich rozhodnutí bránit, třebaže by takový krok z jejich strany bylo možno chápat jako určité porušení našich vzájemných dohod… Ale o to teď nejde. Jejich kosmická loď - při všech svých vynikajících vlastnostech - bohužel vykazuje stejně neuspokojivý stupeň spolehlivosti, jakým se vyznačují i jiné výrobky pozemšťanů…"
Adam viděl, jak profesor zbledl a zakousl se do rtů, ale neřekl ani slovo.
"Naši pozemští přátelé," mluvil dál Jednička, "nás tedy žádají, abychom odtud co nejdříve odletěli spolu s nimi na naší lodi Nepřemožitelný, a dostali se tak do bezpečí…"
Jednička velitelským gestem utišil hlasité výkřiky svých podřízených a rychle dodal: "Snažil jsem se už vysvětlit pozemšťanům naše stanovisko, bohužel bez úspěchu. Domnívají se, že vy máte na tuto věc možná odlišný názor než já, a chtějí, abyste své stanovisko vyjádřili procedurou, které lidé říkají hlasování. Zkrátka: kdo si přeje, abychom odletěli, ať zvedne pravou ruku! Toto vaše rozhodnutí bude závazné, pro tento případ se výjimečně vzdávám své velitelské pravomoci. Přejí si také, abych teď odtud odešel a podle pozemské logiky vám tak umožnil rozhodnout se samostatně…"
Zpočátku se zdálo, že Protové slova svého velitele dost dobře nechápou. Pak se na jejich tvářích začaly objevovat podobné neobvyklé záškuby, jakých si Adam už dříve všiml u Jedničky. Byly stále zřetelnější a najednou už nemohlo být pochyb, oč se jedná: Protové se smáli! Pro lidi to bylo skoro tak překvapující, jako kdyby uviděli, jak se směje arthanský pavouk. U Protů dosud nikdo z lidí nepozoroval prakticky žádné projevy emocí, snad jen s výjimkou občasného lehkého podráždění nebo netrpělivosti. Tím spíše by bylo nikoho nenapadlo, že u nich existuje tak specificky lidský projev, jako je smích. Teď se však smáli, smáli se jako zlomyslné děti nebo starci, tiše, zajíkavě, nezadržitelně. Pouze Jednička dosud zachovával vážnou tvář a jenom v koutcích úst mu cukalo. Vypadal jako člověk, který vypravuje výbornou anekdotu s vážným výrazem, aby tím víc rozesmál posluchače.
Veselí jeho podřízených se stále stupňovalo. Zdálo se, že si teprve postupně uvědomují, v jak komické situaci se nacházejí. Začali se mezi sebou tlumeně bavit ve svém jazyce a každá poznámka vyvolávala u ostatních nový výbuch smíchu. Nejvíc se rozjařil Čtyřka. Nakonec vstal ze židle a v jazyce lidí zvolal na Jedničku:
"Řekni… řekni jim…, že něco takového… by bylo výsměchem… posvátným ideálům…, na kterých spočívá… naše… naše impérium!"
Při řeči neustále s námahou překonával záchvaty smíchu. To však nebylo nic proti účinku, jaký mělo toto prohlášení na ostatní Proty. Jestliže dosud se spíše chichotali jako děti, propukli teď v hromový chechtot. Poplácávali jeden druhého po zádech, pokřikovali něco ve svém jazyce a doslova se váleli smíchy. Jenom Jednička na okamžik jakoby zvážněl. Tiše a rychle začal mluvit na Čtyřku ve své řeči. Dlouho však nevydržel. Najednou mávl rukou a rozchechtal se spolu se svými podřízenými.
Lidé přihlíželi strnule, bez jediného slova. Adama stále víc ovládal pocit, který zažil už před chvílí, pocit, že to všechno je hrozný, tíživý sen, noční můra, z níž se musí co nevidět probudit. Eva mu křečovitě svírala ruku, ale nedívala se na něj. V jejích široce rozevřených očích teď nebylo nic než zoufalství.
Adam si nebyl jist, co je hroznější: pohled do její ztrhané tváře nebo pohled na smějící se Proty…
Konečně se Protové poněkud vzpamatovali. "Obávám se," řekl Jednička, který těžce oddechoval, protože nebyl zvyklý se smát, "obávám se, že hlasování neproběhlo docela podle představ našich přátel… Dokonce jsem zapomněl odejít… Přesto však doufám, že o stanovisku mých podřízených nezůstaly žádné pochybnosti…, nemám pravdu?"
Profesor němě zavrtěl hlavou.
Znovu nastala chvíle trapného ticha. Nikdo nevěděl, co říct. Zdálo se, že se Protové trochu stydí za své předchozí chování. Nakonec řekl Jednička zdvořile:
"Doufám, že nás teď zase omluvíte. Jistě chápete, že toho musíme ještě hodně udělat… v tom krátkém čase, který zbývá…"
Lehce se uklonil, což byl u něj nezvyklý projev zdvořilosti, a v čele svých krajanů zamířil ke dveřím.
Carlos náhle vyskočil a postavil se mu do cesty. Byl rudý v obličeji a vypadal, jako by už měl v sobě část koňaku, o kterém před chvílí mluvil.
"Ale co bude s námi? Chci odpověď, teď hned! Co bude s námi?!"
Jednička se na něj zahleděl, už zase s nehybnou a bezvýraznou tváří.
"Myslím," řekl rozvážně, "že právě vy byste mohl být spokojen s tím, co přijde."
"Co tím chcete říct?!"
"Promiňte, ale zdá se mi, že vaše nervová soustava funguje velmi neuspokojivě. Proto mi připadá, že určitá… hm… změna stavu je právě to, co potřebujete."
"Tak?!" zařval kybernetik a pokročil dopředu. "Ty odpornej plešatej trpaslíku, uvidíme, kdo z nás dřív změní stav!"

Se zaťatými pěstmi se vrhl na Jedničku.
Velitel Protů udělal pravou rukou nepatrný pohyb, tak rychlý, že ho nikdo z lidí nestačil postřehnout. V příštím okamžiku Carlos proletěl vzduchem přes polovinu sálu a se zaduněním dopadl na záda.
Pomalu vstával s nepříčetným výrazem v očích a zdálo se, že chce svůj útok opakovat, ale Rolf a profesor už byli u něj a pevně ho uchopili každý za jednu ruku.
Adam si všiml, že Protové číslo dvě a tři v okamžiku střetnutí rychle položili pravou ruku na ploché pouzdro na pravém boku.
"Doufám," zamumlal profesor chraptivě, "že nám prominete tento… trapný incident…"
Jednička ani v nejmenším nepůsobil dojmem, že je uražen nebo rozzloben. Naopak, v této chvíli z něj přímo vyzařovala spokojenost a dobrá nálada. Na rtech mu pohrával slabý úsměv.
"Naprosto chápu," řekl chlácholivě, "duševní stav vašeho kolegy… Teď už ho chápu," opakoval se zvláštním důrazem. "V takové situaci může každý ztratit sebekontrolu…" (Dokonce ani nedodal: Zvlášť když je to člověk ze Země, ačkoliv všichni vycítili, že to má na jazyku.) "Ale teď už nás opravdu musíte omluvit."
Znovu se lehce uklonil a odešel. Jeho krajané ho husím pochodem následovali.
Lidé je provázeli pohledem, potom se dívali jeden na druhého a odvraceli zrak, když se jejich pohledy setkaly.
Carlos si třel rukou naražený zátylek. "Co to se mnou ten skrček vlastně udělal?" zamumlal nakonec.
Rolf se útrpně usmál. "Mají něco jako karate, ale je to mnohem účinnější… Máš vlastně štěstí, mohl jsi dopadnout hůř."
Kybernetik se ušklíbl. "To myslíš vážně?"
Profesor je přerušil s náznakem své bývalé ráznosti: "Nechte těch hloupostí…!" Přelétl pohledem celou skupinu. "Co si o tom všem myslíte…? Rolfe! Ty jsi přece xenopsycholog! Vlastně jsi tady právě pro případ takových situací, jako je tahle. Musím ti rovnou říct, že zatím jsme z tebe moc užitku neměli. Co ty si o tom myslíš?"
Když Rolf promluvil, zaznívalo v jeho hlase vzrušení. "Je to úžasně zajímavé! Nečekal jsem, že tady narazím na něco takového… Doufám, že ještě budu mít čas odeslat zprávu na Zemi…"
Profesor se zamračil. "Vyjadřuj se stručněji! O čem to vlastně mluvíš?"
"Studoval jsem je dlouhá léta, ale zřejmě mi unikalo to hlavní… Nikdy by mě nenapadlo, že může existovat thanatofilní civilizace!"
"Cože?!" ozvali se současně Adam a profesor.
"Thanatofilní…, to znamená civilizace, která miluje smrt… Ten termín jsem právě vymyslel, ale to je vedlejší… Copak jste si to neuvědomili? Všechny ty řeči o oddanosti císaři, to jsou jen slova. Tady jde o něco jiného. Oni…"
"Ano, máš pravdu!" přerušil ho Carlos. "Oni se na to těší! Těší se jako děti! Prostě se už nemohou dočkat, kdy už se konečně usmaží zaživa!"
"Ale… to přece…," namítl nesměle Adam, "to není vůbec možné! Taková civilizace prostě nemůže vzniknout, nemůže existovat! Každá civilizace přece nutně vzniká v zápase nějakého biologického druhu o přežití, v zápase s jinými druhy a s celou přírodou. Civilizace vědomě zaměřená na vlastní zničení by nutně zanikla hned na začátku!"
"Vidíš to příliš jednoduše!" usmál se Rolf. "Neříkám, že jejich civilizace byla taková hned od začátku. Ale během vývoje se může stát ledacos… Vzpomeň si, co všechno se dělo u nás na Zemi třeba ve středověku!"
"Středověk…," opakoval Adam. "V té souvislosti mě něco napadlo. Co když je nepřitahuje smrt jako taková, ale jen určitý druh smrti…, například právě smrt v ohni? Zdá se mi, že něco takového na Zemi existovalo. Třeba jim taková smrt připadá jako oběť božstvu! Možná že samotnou hvězdu pokládají za boha, který vyžaduje oběti!" Adam se čím dál víc rozohňoval.
Rolf ho pozorně sledoval. Oči se mu zúžily. "To je velmi zajímavá myšlenka! Zdá se mi, že ses minul povoláním… Ale my nevíme nic o tom, že by Protové vůbec měli nějaké náboženství, alespoň v současné době. Snad by se u nich dalo mluvit o jakémsi uctívání některých abstraktních filozofických pojmů a samozřejmě uctívají toho svého císaře, ale s takovým náboženstvím, jaké máš na mysli, to nemá nic společného."
"Nemuseli nám o sobě říct všechno…," trval na svém Adam.
"To je ovšem bohužel pravda," připustil Rolf. "Docela dobře může mezi obyvatelstvem existovat nějaké tajné archaické náboženství, které si žádá oběti podobného druhu… Je to všechno složité. Dost mě matou některé poznámky, které si vyměňovali mezi sebou ve své řeči. Vzpomínáte si třeba, jak Čtyřka něco vykřikoval o posvátných ideálech, na kterých prý spočívá jejich impérium? Tak tohle se Jedničce nejdřív vůbec nelíbilo a začal tomu chlápkovi vykládat něco v tom smyslu, že na takové řeči není zvědavý a že aby si Čtyřka nemyslel, že už má vyhráno…"
"Aby si nemyslel, že už má vyhráno?" opakoval nedůvěřivě Adam.
"Ano, přesně tak to řekl. Ale potom se ostatní začali chechtat jako šílenci a náš Jednička to nakonec nevydržel taky… Zkrátka to, co říkal Čtyřka, muselo mít nějaký zvláštní význam… Kdybychom tomu porozuměli, snad by nám bylo ledacos jasnější…"
"Záleží na tom vůbec?" řekl Carlos s nezvyklou rezignací v hlase. "Prostě jsou úplně jiní než my, nemají s námi vůbec nic společného. Naše největší chyba byla v tom, že jsme si to uvědomili příliš pozdě… Teď už se skutečně nedá nic dělat… Ale stejně," dodal a do jeho hlasu se už zase vracela bojovnost, "stejně to nechápu! Když už si myslí, že shořet zaživa je to nejlepší, co je může v životě potkat, proč ksakru rovnou nerozhodí atomové pumy po celé své zatracené planetě?! Znají přece atomovou energii! Proč chtějí strhnout do pekla i nás?" Poslední slova už zase křičel.
"Nezapomínej," řekl suše profesor, "že oni tady opravdu byli dřív, i když by nám to nemuseli tak často připomínat. To my jsme sem přišli a tak trochu jsme jim vnutili svou společnost… Jinak je samozřejmě jasné, že tato operace nevejde do dějin jako příklad úspěšné spolupráce dvou různých civilizací. S tím už se teď nedá nic dělat, to už si budou muset rozebrat a zhodnotit na Zemi."

"Ještě by mě zajímalo," řekl Carlos, který zřejmě profesora příliš neposlouchal a obíral se vlastními myšlenkami, "proč Jednička vypadal tak zatraceně spokojeně, když se mnou praštil o podlahu? Měl prostě jenom radost, že se mu podařil dobrý hmat?"
Rolf se pousmál. "Každý má radost, když mu události dají za pravdu. Jednička byl od počátku přesvědčen, že jsme primitivní a nebezpeční barbaři…"
"A já jsem mu poskytl důkaz, že má pravdu, co?!" ušklíbl se Carlos.
Profesor náhle vstal a rozhodným gestem přerušil jejich rozhovor. "Obávám se, vážení kolegové," řekl vážně a jakoby s námahou, "že čas vymezený pro volnou diskusi definitivně končí. I když máme k věcem trochu jiný přístup než Protové, i nás ještě čeká hodně práce, a zbývá nám na ni už hodně málo času."
Adam a s ním všichni ostatní si náhle uvědomili to, co předtím v zápalu debaty nevnímali: v místnosti už bylo vysloveně horko, nejméně třicet stupňů, ačkoliv tlumené hučení nasvědčovalo tomu, že klimatizace pracuje naplno. Všichni náhle ztratili chuť diskutovat a přít se. Zůstali sedět s očima upřenýma před sebe, každý zabrán do vlastních myšlenek a vzpomínek. Jen Eva začala znovu tiše vzlykat na Adamově rameni. Adam ji mlčky hladil po tváři. Strašně rád by byl řekl něco alespoň trochu utěšujícího, ale nenapadalo ho nic, vůbec nic, v hlavě mu vířil jenom chaotický roj útržkovitých myšlenek. Teprve teď si začal doopravdy uvědomovat, že má strach, hrozný strach.
Profesor znovu začal hovořit, tiše a nevtíravé, jako by se omlouval, že je vytrhuje z myšlenek.
"Stále ještě nám zbývá několik hodin, klimatizace dokáže vzestup teploty na určitou dobu zpomalit. Musíme rychle odvysílat na Zem a na naše základny ve zdejší planetární soustavě zprávu o… posledních událostech. Potom každý může vyslat na Zem… pozdravy svým nejbližším. Každý na to bude mít asi pět minut vysílacího času. O těžní automaty se podle vlastních slov postarají Protové. Nám tedy stačí, když zakonzervujeme měřicí přístroje a krystaly a pásky s nejdůležitějšími údaji uložíme do ohnivzdorných pouzder. Až s tím budeme hotovi… hm… pravděpodobně jste o tom nevěděli, ale máme tady určité množství kyanidu draselného…"
Zdálo se, že profesor čeká na nějakou odpověď, ale nikdo nepromluvil. Adam těkal očima po místnosti, aby se nemusel dívat do očí Evě. Pohlédl ke dveřím a strnul. Měl pocit, že se podruhé dívá na film, který už jednou viděl před několika hodinami. U dveří nehnuté stál Jednička, přesně tak, jako když sem vstoupil poprvé, brzy po vyhlášení poplachu.
Když Prot poznal, že si lidé konečně uvědomili jeho přítomnost, omluvně se usmál a zvolna kráčel přes celou místnost k profesorovi.
Jak ho Adam sledoval pohledem, náhle mu připadalo, že Jednička je teď někdo úplně jiný než ten, s kým ještě před chvílí vedli svůj beznadějný spor. Bylo těžké říct, v čem přesně tento rozdíl spočívá, ale byl ve všem - ve způsobu chůze, která teď byla uvolněná, skoro klátivá, v držení těla, v úsměvu. Adam si se zvláštním pocitem uvědomil, že Jednička se teď mnohem víc než kdy předtím podobá člověku.
Když Jednička došel k profesorovi, bez pozvání usedl do jednoho z křesel, která používali lidé, zcela lidským pohybem přehodil nohu přes nohu a stále s tím slabým úsměvem na tváři se zahleděl někam přes hlavy lidí, kteří ho beze slova pozorovali.
Nakonec Prot přerušil mlčení jako první. Prohodil směrem k profesorovi: "Vy jste ještě nezačali… s přípravami? Moji chlapci už budou pomalu končit…"
Nikdo mu neodpověděl. Adam v duchu zaregistroval neobvyklé označení, kterého Prot použil pro své podřízené. Náhle mu blesklo hlavou, že ani dobře neví, jak vlastně vypadají ženy Protů. Podobné úvahy ho však teď už nedokázaly zaujmout.
Jednička se teď obrátil přímo k profesorovi. "Snad bych se měl tak trochu omluvit… za sebe i za ostatní," řekl tiše. "Vy to nemůžete dost dobře pochopit…"
"Co vlastně?" zamumlal Adam, ale Prot si ho nevšímal.
"Mimochodem," mluvil dále k profesorovi, "všechno je trochu jinak. Chápu, že nám máte za zlé, že jsme odmítli okamžitě odletět. Dovedu se vžít do vaší situace."
"Do naší situace?" ozval se teď Carlos, ale ani jemu Jednička neodpověděl. Pokračoval:
"Snad by vás mohlo zajímat, že ve skutečnosti jsme vůbec odletět nemohli."
"Jak to?!" uklouzlo profesorovi.
Jednička se tiše zasmál. "Mezi námi, náš Nepřemožitelný už také není to, co býval kdysi. Vůbec bychom tu starou rachotinu nedokázali tak rychle nastartovat, ani kdybychom se stavěli na hlavu."
Adam si uvědomil, že Protovy znalosti lidské řeči jsou mnohem důkladnější, než se zdálo.
"Proč jste to neřekl hned? K čemu potom byla celé ta komedie?!" vybuchl profesor.
Jednička se stále usmíval. "Komedie není pravý výraz. Předtím jsem s vámi mluvil oficiálně, a podle našich zvyklostí se záznam o našem rozhovoru vysílal na naši planetu. Teď s vámi mluvím…, jak se to u vás říká? …jako soukromá osoba."
"Ach tak…," zašeptal profesor.
"To ovšem nic nemění na tom," pokračoval Prot klidně, "že bychom byli odmítli odletět, i kdyby byla taková možnost existovala."
A jsme zase tam, kde jsme byli, pomyslil si Adam a pocítil něco mezi zoufalstvím a zuřivostí. Především zatoužil definitivně ukončit celou tuto dokonale neplodnou konverzaci. Horečně uvažoval o tom, jak Prota už konečně přimět k odchodu. Avšak dříve, než mohl něco vymyslet, zvedl se náhle Carlos a přistoupil k Protovi.
Adam s jistotou očekával další střetnutí, ale zmýlil se. Nejenom Jednička, i Carlos byl teď jiný než před chvílí. V jeho chování teď byla patrná váhavost a nejistota.
Zastavil se před Protem a řekl chraptivě: "Také já …s musím omluvit… za to, co se stalo… Chápete …moje nervy…"
"Ale ovšem," řekl Jednička velkoryse, "skutečně vám to vůbec nemám za zlé. Už jsem říkal, že vás úplně chápu…"
Carlos se nadechl a pokračoval: "Ale dovolte mi ještě jednu otázku…, už opravdu poslední… Jak se vám podařilo tak

dokonale, tak beze zbytku odstranit strach před smrtí? Nikdy jsem si o sobě nemyslel, že jsem zbabělec, ale ve srovnání s vámi… Je to u vás záležitost výchovy, nebo skutečně máte i základní instinkty jiné než my?"
"Strach před smrtí… hm… ovšem…," pronesl Jednička tónem někoho, kdo z dlouhé chvíle debatuje o abstraktních a vzdálených problémech. "Jak bych vám to řekl… Samozřejmě se snažíme naši mládež vychovávat a vést k tomu, aby konala hrdinské činy a nasazovala svůj život za císaře a naše impérium. V této souvislosti tedy chápeme strach před smrtí jako něco negativního, co se snažíme potlačit. Bohužel však nemohu říct, že by se nám podařilo tento atavismus odstranit úplně. Snad jednou v budoucnosti…"
Carlos na něj pohlédl trochu překvapeně. "V tom případě se tedy dokážete skutečně dokonale ovládat. Po celou dobu, co trvá… nynější tragická situace, jsem na vás ani na nikom z vašich kolegů nepozoroval ani nejmenší náznak…"
"Náznak čeho?" zeptal se Jednička rychle.
"Náznak strachu před smrtí, o tom jsem přece mluvil!" Bylo vidět, že kybernetik je čím dál víc zmaten.
Také Jednička dal teď najevo údiv. "Obávám se, že vám dost dobře nerozumím. Nevidím žádnou souvislost mezi našimi obecnými úvahami o strachu před smrtí a nynější situací. Ujišťuji vás, že nikdo z nás se v této chvíli nezabývá úvahami o smrti…, spíš právě naopak, mám-li být upřímný…"
Ticho, které teď v místnosti zavládlo, bylo téměř dokonalé. Všichni hleděli na Jedničku jako na zjevení, jako by ho viděli poprvé v životě.
"Chcete tím říct," ozval se nakonec profesor, "že podle vašeho názoru vám nehrozí žádné nebezpečí?!"
Jednička pokrčil rameny a letmo pohlédl na obrazovku počítače.
"Proč by nám mělo hrozit? Jak už jsem říkal, evidentně se jedná pouze o vzplanutí typu deset, kterému říkáme velké bílé oko. Něco jiného by ovšem bylo, kdyby se jednalo o zlé bílé oko, nebo dokonce kdyby došlo ke vzplanutí, kterému my říkáme bílé oko hrůzy a vy pro ně vůbec nemáte označení, protože ani nevíte, že k němu může dojít. Při takovém vzplanutí dokonce i na naší planetě, která je odtud pořádně daleko, ptáci padají uprostřed letu a drobná zvířata hynou, pokud se včas nezahrabou nebo se nezachrání… hm… jiným způsobem. Naštěstí se to stává jednou za tisíc vašich let… Při takovém vzplanutí by koróna hvězdy dosahovala až sem. Pak by byla naše situace skutečně kritická, a obávám se, že i někteří z nás by reagovali podobně jako váš kolega," shovívavě se usmál směrem ke Carlosovi. "Nic tak drastického nám však teď nehrozí. Podle údajů počítače se dá předpokládat, že teplota v této místnosti ani jinde uvnitř základny nepřekročí sto deset vašich stupňů, a to jen na nějakých třicet hodin. Ani intenzita pronikavého záření se nezvýší víc než stokrát. Nevidím tedy žádný důvod k obavám."
Uplynula celá minuta, než se profesor tiše zeptal:
"Chcete říct, že… vy… můžete zůstat naživu za takových podmínek?"
Jednička se zatvářil záhadně a neproniknutelně jako miniaturní Buddha. Pak se znovu usmál a navzdory své drobné postavě teď Adamovi něčím připomínal dobráckého učitele nebo hodného strýčka, který se baví tím, že dává dětem neřešitelné hádanky.
"Jak víte, mezi naší a vaší fyziologií není žádný podstatný rozdíl. Není tedy možné, abychom byli schopni žít při teplotě sto stupňů… Skutečně vás nenapadá žádné východisko?"
Profesor, který stejně jako ostatní hleděl na Jedničku jako hypnotizován, mlčky zavrtěl hlavou.
"Náš velký Mistr," naléhal Prot, "učil, že bezvýchodné situace neexistují…"
"Bohužel mě nenapadá, jak tuto hluboce pravdivou poučku aplikovat na naši situaci," podotkl unaveně profesor.
Po Protově tváři se pomalu rozšířil široký, a jak se Adamovi zdálo, vítězný úsměv.
"Musím se vám k něčemu přiznat," řekl Jednička. "Patřím do druhé hodnostní třídy. Celkem jich máme čtyřiašedesát. Při vší skromnosti mohu říct, že je to vysoké zařazení. Při obvyklém postupu by nepřicházelo v úvahu, aby byl někdo s tímto zařazením pověřen velením na malé základně na odlehlé planetě. Byl jsem tímto úkolem pověřen na vlastní žádost. Udělal jsem to především proto, že jsem se… o vás… chtěl něco dovědět. Teď už to vím."
Odmlčel se a chvíli zůstal stát s rukama založenýma na prsou. Pak se přestal usmívat a řekl jiným, věcným tónem: "Ano, pro nás východisko z této situace existuje. Tímto východiskem je zvláštní proces, kterým prochází za určitých okolností náš organismus. Ve vašem jazyce pro tento proces zřejmě neexistuje adekvátní termín. Bylo by možné používat označení jako totální reverzibilní dediferenciace organismu nebo dočasný přechod do stavu plazmódia a podobně. My tomu říkáme prostě jen transformace a každému je jasné, oč jde… Myslím, že na dlouhé teoretické výklady teď není čas. Nejlépe bude, když půjdete se mnou a seznámíte se s celým… procesem na vlastní oči. Jsem si jist, že vás to bude zajímat… Tak jdeme?"
"Počkejte!" zvolal profesor a trochu nejisté pokračoval: "Děkuji vám za pozvání, ale… chápete…, času už je skutečně málo a my musíme ještě udělat řadu nezbytných opatření…"
"To jste měli udělat dřív!" řekl Jednička a jeho hlas zazněl nečekaně autoritativně. "Teď je nejvyšší čas! Pojďte!"
"Co to všechno má co dělat s námi?" zeptal se Carlos už opět bojovně. "Vaše biologické procesy mohou zajímat především tady Rolfa, ale my ostatní máme teď dost starostí sami se sebou!"
Jednička na něj pohlédl a v jeho hlase zazněl výsměch.
"Jsem si naprosto jist, že to, co vám chci ukázat, vás bude zajímat. Právě vás osobně."
Otočil se ke dveřím a bez ohlédnutí rychlým krokem vyšel ven. Lidé ho váhavě následovali. Šli za ním husím pochodem, tak, jako za ním před chvílí šli jeho Protové. Adama na okamžik napadlo, jak je to všechno zvláštní. Drobný humanoid s číslem 01 jim vždycky připadal spíš jako směšná figurka. Nejen Carlos, ani ostatní lidé ho v hloubi duše nedokázali brát jinak než jako komického, a přitom nanejvýš nesympatického trpaslíka. Před chvílí stál před nimi jako nepřítel, který je z důvodů ležících mimo dosah jejich chápání odsoudil k hrozné smrti. A teď šli poslušně za ním s jakousi neurčitou nadějí, že snad přece jen udělá zázrak…
Konečně byli venku z kontrolní místnosti. Adamovi se zdálo, že tam nepřetržitě strávil několik posledních týdnů. Jeden

za druhým kráčeli tmavými chodbami, ve slabém modravém světle nouzového osvětlení. Počítač už zřejmě vyhradil většinu energie pro potřeby klimatizace a postupně přerušoval dodávku proudu pro všechna zařízení, jejichž činnost nebyla životně důležitá. Přesto tady bylo ještě větší horko než v kontrolní místnosti. Na křižovatkách tunelů červeně blikaly poplašné signály a tlumeně houkaly sirény. Adamovi se živě vybavila vzpomínka na drastický film o jedné z dávných pozemských válek.
Minuli další křižovatku a ocitli se v sektoru základny vyhrazeném Protům. Adam tady/dosud nikdy nebyl, právě tak jako Eva a Carlos. Lidé ani Protové si až dosud příliš nepotrpěli na vzájemné zdvořilostní návštěvy…
Nedalo se říct, že se ocitli v jiném světě. Na první pohled nebylo vidět skoro žádný rozdíl. Kovové stěny chodeb byly právě tak holé a bezútěšné jako v sektoru lidí. Jen tu a tam se na nich objevovaly velké rozmazané hieroglyfy, sahající od stropu až k podlaze. Adam věděl, že to jsou oslavné nápisy na počest císaře.
Jednička náhle prudce odbočil doprava. Ocitli se v postranní chodbě, úzké a tmavé. Po jedné straně se táhla řada nízkých, okrouhlých dveří. Jedny z nich byly nepatrně pootevřené a úzkou štěrbinou pronikal ven paprsek bílého světla. Když procházeli kolem, Adam neodolal a nahlédl dovnitř. Ostré bílé světlo ho tak oslnilo, že musel zavřít oči. Teprve za okamžik dokázal rozeznat nevelkou místnost, kterou od podlahy až ke stropu téměř vyplňovalo jakési zařízení. Na první pohled vypadalo jako chaotická změť tenkých kabelů, drátků a průhledných trubek, v nichž cirkulovala červená tekutina. Místností se rozléhal vysoký zvonivý tón.
Adam pokrčil rameny a pospíchal za ostatními. Stále zřetelněji si uvědomoval, jak málo toho on i ostatní lidé ve skutečnosti o Protech vědí…
Chodba náhle končila před okrouhlými dveřmi, mnohem většími, masivnějšími, než byly ty, kolem nichž právě prošli. Jednička je otevřel a prošel jimi jako první.
Ocitli se v rozlehlé kruhové místnosti, jen o málo menší než kontrolní sál, který nedávno opustili.
Místnost byla jen slabě osvětlena a vládlo tam nesnesitelné vedro - Adam odhadl, že tam musí být alespoň padesát stupňů. Vzpomněl si na zimu, kterou musel s ohledem na Proty snášet v kontrolní místnosti. Tady, nebo snad spíše teď, jim horko zřejmě nevadilo. Byli tady všichni, zřejmě zde čekali na svého velitele. Stáli v neuspořádaném hloučku a hleděli do středu místnosti na jakousi mohutnou konstrukci, jejíž účel Adam nedovedl odhadnout.
Z podlahy se zvedala masivní kruhová plošina z kovu, napohled připomínajícího bronz, o výšce asi půl metru a o průměru kolem dvou metrů. Přímo nad platformou byl ve stropě kruhový otvor o stejném průměru. V otvoru se ve slabém osvětlení nezřetelně rýsovala neobyčejně složitá, ničemu pozemskému nepodobná struktura. Byla z otvoru vysunutá jen částečně; zřejmě představovala jen menší část mnohem většího a složitějšího systému. Adamovi se hned vybavila konstrukce, kterou před chvílí viděl za pootevřenými dveřmi. Také toto zařízení působilo dojmem chaotické změti kabelů a tenkých stříbřitých drátků; průhledné trubice zde však chyběly. Nejlépe rozeznatelnou součástí podivné konstrukce bylo šest nevelkých útvarů, připomínajících starobylé reflektory, v nichž bylo sklo nahrazeno neprůhledným šedým kovem. Tyto útvary byly v pravidelných intervalech rozmístěny po obvodu stropního otvoru.
Další nápadnou součástí konstrukce bylo šest tenkých prutů ze stejného kovu jako plošina. Tyto pruty spojovaly okraj plošiny s okrajem stropního otvoru; každý prut byl připojen uprostřed mezi dvěma reflektory. Celek vzdáleně připomínal jakousi bizarní klec pro gigantického papouška.
Proti dveřím byla ve stěně místnosti zabudována velká obrazovka, v této chvíli potemnělá. Kromě toho bylo po obvodu sálu rozestaveno ještě několik prozaicky vyhlížejících kovových krychlí; podle stupnic a tlačítek obsahovaly různé měřicí přístroje pozemského původu, přizpůsobené pro potřeby Protů.
Shromáždění Protové byli příchodem lidí zjevně překvapeni. Živě se mezi sebou rozhovořili ve svém jazyce, ale na pokyn svého velitele okamžitě ztichli.
Lidé zůstali stát v hloučku hned u dveří. Obě skupinky humanoidních bytostí stály na protilehlých stranách kruhového sálu a hleděly na sebe se směsí zvědavosti a nejistoty, skoro jako by se právě spolu setkaly poprvé…
Jednička však neztrácel čas. Krátce pohlédl na konstrukci uprostřed, pak se obrátil ke svým krajanům a řekl několik slov ve své řeči. Jeho předchozí nenucené chování zcela zmizelo, byl už zase především velitelem, kterého každý musí respektovat. Z jeho podřízených však stále jako by vyzařovala jakási sváteční nálada.
V odpověď na velitelova slova se Protové okamžitě seřadili do vyrovnané řady. Jednička před ně předstoupil, napřímený víc než obvykle, a začal mluvit, stále v jazyce Protů. Tentokrát se jednalo o skutečný proslov, zřejmě slavnostního obsahu. Na přítomnost lidí jako by všichni zcela zapomněli.
Profesor se tázavě obrátil na Rolfa, ten však jen bezmocně pokrčil rameny.
"Jako překladatel teď bohužel nebudu moc platný. Jednička mluví archaickým jazykem, který se běžně vůbec nepoužívá a je vyhrazen jen pro slavnostní příležitosti, něco jako ve středověku latina. Já ho příliš neovládám, dalo mi dost práce naučit se jejich dnešnímu jazyku… Mimo jiné říká něco v tom smyslu, že situace dospěla do stadia, kdy transformace představuje jediné východisko…, že on sám to může odpovědně prohlásit, takže v použití tohoto východiska není nic nečestného…, a tak dále a tak dále, k tomu samozřejmě něco o oddanosti císaři…"
Proslov náhle skončil. Protové několikrát synchronizované zadupali, což u nich zřejmě nahrazovalo potlesk. Pak se jejich řada opět rozptýlila a znovu se mezi sebou rozhovořili. Ještě zřetelněji než dříve na nich bylo možno pozorovat vzrušení.
Jednička dal stručný pokyn Protovi číslo dvě. Ten přistoupil ke konstrukci uprostřed, sklonil se a dotkl se tlačítka na malém panelu, který vystupoval z podlahy nedaleko plošiny.
Místnost se naplnila hlubokým, vibrujícím duněním. Oválná osvětlovací tělesa u stropu zablikala a jejich světlo ještě víc zesláblo. Spotřeba energie musela být obrovská. Na několika místech ve stropní části konstrukce zasršely oslnivé bílé jiskry. Ve vzduchu bylo cítit ozón.
Lidé i Protové sledovali toto dění jako hypnotizováni. Pouze Jednička zachovával povýšený klid. Přistoupil ke skupině

lidí a nevzrušeně řekl:
"Zdá se, že vzrůst intenzity záření je pomalejší, než jsme předpokládali. Zbývá nám tedy ještě trochu času. Dovolím si ho využít k tomu, abych vám alespoň stručně vysvětlil povahu toho, čeho teď budete svědky."
Na chvíli se odmlčel a zamyslil se. Pak se rozhovořil tónem učitele, který podává výklad nepříliš inteligentním žákům:
"Jak je vám dobře známo, převážná většina živých organismů všude ve vesmíru se skládá z buněk. Složitější organismy je možno pokládat za jakési kolonie buněk. U některých organismů je jejich koloniální povaha zřejmá. Je možné vyvolat jejich dezintegraci na jednotlivé buňky, a ty se bez obtíží mohou znovu spojit a obnovit původní organismus. Existují u vás na Zemi podobné organismy?"
"Ano," řekl Rolf, který sledoval výklad s napjatou pozorností. "Jedná se ovšem jenom o velmi primitivní mořské organismy, kterým říkáme houby. Řada dalších primitivních živočichů, například nezmar, dokáže své tělo plně regenerovat z malého kousku původního těla."
"U vyšších organismů na Zemi se podobné schopnosti nevyskytují?" zeptal se Jednička.
"Ne, ovšemže ne…, jejich vnitřní uspořádání je příliš komplexní a regulační vztahy příliš složité na to, aby bylo možno…, ačkoliv počkejte!"
Rolf se náhle zarazil.
"Kupodivu se s něčím podobným výjimečně setkáváme i u poměrně pokročilých organismů… Mám na mysli pláštěnce… to jsou také mořští živočichové, pro laiky málo známí. Jsou to primitivní strunatci, takže stojí blízko obratlovcům… I oni jsou schopni regenerace z malé části původního těla…, snad dokonce i po rozmačkání na kaši, ale tím si nejsem jist…"
Profesor začal projevovat známky netrpělivosti.
"Jste si tím jisti, že teď je ta pravá chvíle pro debaty z oblasti zoologie?" zeptal se podrážděně.
Jednička ho však ignoroval.
"To je velmi zajímavé," řekl. "Dá se říct, že tito živočichové jsou vaši vzdálení předkové?"
"To je priliš složitá otázka… Je to vedlejší vývojová linie, ovšem… jisté vztahy tady jsou…"
"Dobře, prostuduji tuto problematiku někdy později…, doufám, že na to nezapomenu," poznamenal Jednička a vyvolal krátké zašumění mezi svými lidskými posluchači. Pak opět pokračoval učitelským tónem:
"Schopnost regenerace nebo reorganizace celého organismu zřejmě na vaší planetě během vývoje zanikla, protože nebyla pro život nezbytná… U nás tomu bylo jinak.
Naše planeta se nacházela v mnohem… hm… neklidnějším okolí než Země. Vzplanutí Ssirritu bývala v minulosti ještě mnohem silnější a častější než dnes. Ostatně i naše vlastní slunce, druhá složka dvojhvězdy, načervenalý Dargit, Slunce života, je také proměnnou hvězdou, ačkoliv výkyvy v jeho svítivosti nejsou tak velké. Když někdy došlo ke zvýšení svítivosti obou hvězd najednou, zahřívaly se oceány na naší planetě až k varu. Za těchto podmínek se u některých živočichů vyvinula schopnost rychlé a totální přestavby celého těla. Přesněji řečeno, nejprve dochází k rychlé dediferenciaci většiny struktur, k přechodu do stadia plazmódia, pak dochází ke vzniku cysty, což je z hlediska přežití nejdůležitější stadium, a nakonec, za vhodných podmínek, k regeneraci původního organismu."
"To mi něco připomíná," zvolal Rolf, "něco podobného na Zemi existuje u organismů, kterým říkáme hlenky. To jsou ovšem drobné primitivní organismy příbuzné houbám, nedovedu si něco takového představit u vyšších živočichů, nebo dokonce…"
"Praktickou ukázku uvidíte za okamžik," usmál se Jednička. "Ale abych to dokončil: U nás schopnost procházet tímto cyklem, transformací, jak stručně říkáme, existuje u mnoha, třebaže ne u všech živočišných druhů. Existovala i u našich primitivních předků. V době vzniku civilizace se však už tato schopnost pomalu ztrácela. Transformace byli schopni jen někteří jedinci, a to jen částečně a nepravidelně. V moderní době jsme si však uvědomili velký význam tohoto fenoménu, zvláště při osídlování jiných planet. Proto jsme celý proces podrobně prostudovali a dostali pod kontrolu. Dnes můžeme docílit úplné transformace u každého jedince, a to mnohem rychleji a spolehlivěji, než když proces probíhal spontánně v přírodních podmínkách. Celá věc má ovšem i své… hm… společenské a psychologické aspekty, jak ještě poznáte. Proto je používání této procedury vyhrazeno pouze pro zvláštní případy… jako je tento… Ale myslím, že přišel čas přejít k… praktické ukázce…"
Obrátil se ke svým podřízeným, kteří sledovali jeho rozhovor s lidmi se zřejmou netrpělivostí. Rozvinula se krátká, ale živá debata v jazyce Protů. Nakonec vystoupil do popředí Čtyřka.
"Půjde jako první," s náznakem úsměvu vysvětil Jednička. "Svým způsobem je to velká čest, ale i jisté riziko… Aparaturu je třeba, jak vy říkáte, zaběhnout…"
Čtyřka byl zjevně velmi rozčilen; zdálo se, že i jeho rudimentární porost na hlavě se zježil. Rychle ze sebe shodil šedozelenou kombinézu i další části oděvu a nechal si jen bílou bederní roušku. Na okamžik zaváhal, a pak, po povzbudivém gestu svého velitele, vystoupil na plošinu uprostřed místnosti a zůstal stát bez hnutí, s rukama přitisknutýma k bokům. Teď, bez kombinézy a bez svého čísla, se podobal lidskému dítěti, které se musí podrobit náročnému lékařskému zákroku a přes všechno uklidňování má strach.
Dvojka se znovu sklonil ke kontrolnímu panelu aparatury. Vzápětí on i ostatní Protové rychle ustoupili až ke stěně místnosti. Lidé, kteří stále neměli ponětí, co se bude dít, udělali totéž.
Hluboký dunivý zvuk, který už chvíli naplňoval místnost, zesílil a přešel do vyšší polohy. Jiskření ve stropní části aparatury zesílilo. Náhle celý vnitřek klece mezi kovovými pruty ozářilo oslnivé modrobílé světlo. Nepocházelo však z "reflektorů", ale ze zdroje ukrytého ve stropním otvoru. Současně jako by vzduch mezi kovovými pruty zčásti ztratil průhlednost, nebo spíše jako by se přes celou klec náhle spustila průsvitná, lehce opalizující opona.
"Začínáme působit současně celou škálou záření různých vlnových délek, pulsujícím elektromagnetickým polem a polem K, které zatím neznáte," řekl Jednička. Mluvil stále týmž nezúčastněným mentorským tónem, ale Adamovi se

zdálo, že v jeho hlase zaznívá potlačované vzrušení. "Do jisté míry napodobujeme podmínky, které kdysi nastávaly na naší planetě při vzplanutí obou hvězd a které původně byly přirozeným impulsem k zahájení procesu. My jsme je však modifikovali tak, že je stimulační efekt mnohem silnější. Navíc se zavedením pole K mnohonásobně zrychlí všechny životní pochody, takže se celý proces podstatně zkrátí… Mimochodem pro předběžnou přípravu organismu je příznivá vysoká teplota, a proto tu teď máme tak horko."
Chvíli se napohled nic nedělo. Chvějivým opalizujícím závojem bylo nezřetelně vidět postavu Čtyřky, který stál nehybně jako socha, s rukama podél těla a se zavřenýma očima.
Po chvíli však lidé zpozorovali, že se děje něco podivného. Celé Protovo tělo jako by náhle opuchlo. Rysy obličeje se rozmazávaly a rozplývaly.
"Proces, který vidíte" ozval se Jednička, "původně v přírodních podmínkách trval desítky hodin, ale nyní je extrémně urychlen. Nastává rychlá dediferenciace většiny struktur organismu. Jednotlivé buňky se uvolňují a vracejí se k původnímu amébovitému tvaru živočišných buněk… Doporučuji vám, abyste se teď raději chvíli dívali jinam, tato fáze procesu… hm… vám bude připadat poněkud drastická…"
Protovo tělo se měnilo čím dál rychleji. Připomínalo teď voskovou figuru umístěnou do rozpálené pece. Začínalo se bortit a roztékat. Eva se prudce obrátila. Ostatní přihlíželi strnule, s rozšířenýma očima. Adam těžce oddychoval. Měl pocit, že je svědkem něčeho obludného, něčeho, co je proti všem přírodním zákonům, co by nemělo být dovoleno. Přesto nedokázal odvrátit pohled.
Opalizující opona mezi kovovými pruty jako by zhoustla a stala se téměř neprůhlednou. Adam nevěděl, zda to má nějaký praktický důvod, nebo zda Protové chtěli milosrdně zakrýt před lidskýma očima závěr první fáze transformace…
Náhle opona beze zbytku zmizela. Uprostřed plošiny se zvolna vlnila a přelévala z místa na místo beztvará, těstovitá šedá hmota. Na jejím povrchu se neustále vytvářely a ztrácely výběžky a hrboly. Místy se objevovaly jakési bubliny.
Adam si všiml, že i Protové jsou bledší než obvykle. Když se Jednička opět ozval, jeho hlas se poněkud chvěl.
"Amébovité buňky se znovu spojily a vytvořily plazmódium…, jakousi gigantickou amébu," řekl. Pohlédl lidem do smrtelně bledých tváří a trochu omluvně se usmál.
"Chápu, jaký to pro vás musí být šok. Ani pro nás to samozřejmě není běžná podívaná. Já sám jsem až dosud viděl transformaci jen jednou v životě…, za okolností, na které nerad vzpomínám… Ale… v určitých případech… je to skutečně jediná možnost…"
Protové se vzpamatovali rychleji než lidé. Opět se mezi sebou rozhovořili. Pětka přistoupil až k plošině a natáhl ruku směrem k plazmódiu.
Na povrchu šedé hmoty se v blízkosti ruky ihned objevil velký hrbol. Vzápětí z něj vypučel chobotovitý výrůstek, který se rychle natahoval směrem k ruce. Pětka odtáhl ruku až v posledním okamžiku a rychle od plošiny ustoupil. Někteří z Protů se nervózně zasmáli.
Jednička se obrátil k Pětce a řekl mu několik hněvivých slov ve své řeči.
"To jsou nevhodné žerty," dodal v jazyce lidí. "Kdysi, v dobách barbarství, mohla plazmódia žít nějakou dobu samostatně v přírodě a napadala všechno živé. Stávalo se to hlavně tehdy, když vzplanutí hvězdy náhle skončilo dříve, než byla transformace dovršena. Dnes ovšem trvání tohoto stadia zkracujeme na minimum…"
Dvojka opět manipuloval s kontrolním panelem. Vzápětí se mezi pruty klece znovu objevila opona. Modrobílé světlo uvnitř klece ještě víc zesílilo.
"Začínáme působit intenzivnějším světelným a pronikavým zářením a dalším zvýšením teploty," poznamenal Jednička. "Tímto prudkým zhoršením vnějších podmínek se stimuluje přechod do stadia cysty."
Chaotické pohyby plazmódia ustávaly. Těstovitá šedá masa se zvolna stahovala do středu plošiny a postupně nabývala tvaru koule. Současně se měnil charakter jejího povrchu. Vytvářela se na něm jakási silná, rychle tuhnoucí kůra.
Po nějaké době - lidé zcela ztratili pojem o čase - opona opět zmizela. Uprostřed plošiny nehybně ležela velká šedá koule s drsným, trochu hrbolatým povrchem.
Jednička zhluboka vydechl. "Tak, to bychom měli," řekl s neskrývanou úlevou. "Aparatura je v pořádku… To, co vidíte, je cysta. Je chráněna pevným krunýřem s vysokým obsahem vápníku. Buňky uvnitř jsou silně dehydrovány a jejich metabolismus je prakticky nulový. Rezistence cysty vůči nepříznivým vlivům zvenčí vám může připadat neuvěřitelná. Pobyt ve sto stupních po dobu dvaceti nebo třiceti hodin pro ni neznamená vůbec nic. Také rezistence vůči záření tisícinásobně vzroste. Některým členům posádek havarovaných kosmických lodí se tímto způsobem dokonce podařilo dlouhodobě přežít v kosmickém vakuu…"
"A… co dál?" zeptal se chraptivě Rolf, který se z lidí vzpamatoval jako první.
"Dál? Ano, ovšem, málem bych zapomněl. Za vhodných podmínek je samozřejmě možno docílit prakticky úplné regenerace původního organismu, jinak by celá procedura neměla smysl. Zpětný proces je ovšem mnohem náročnější a také pomalejší. Trvá asi tisíc vašich hodin. Potřebné zařízení pro zajištění hladkého průběhu regenerace máme pouze na naší planetě, cysty je tam nutno dopravit."
"Rozumím… Je to všechno tak ohromující, že nevím, na co se zeptat dřív," zamumlal Rolf. "Například, co se stalo s kostmi?"
"Plazmódium je rozložilo a vápník z nich byl použit pro tvorbu ochranného krunýře."
"Chápu… A teď to hlavní: Co se přitom děje s mozkem a nervovou soustavou vůbec? Pamatuje si regenerovaný jedinec, co bylo předtím?"
Jednička neodpověděl hned. Na chvíli se zahleděl někam nad hlavy lidí a teprve pak řekl:
"Ano, to je ovšem klíčová otázka… Stručně řečeno, obvodové nervy jsou rozpuštěny, ale mozek a mícha zůstávají, třebaže v silně pozměněné podobě. Právě tyto orgány se pak stávají centrem opětné regenerace celého těla. Neurony

jsou ovšem ve stadiu cysty silně změněny, aby byly dostatečně rezistentní. Přitom může dojít… k částečnému setření některých informací, ke ztrátě některých vzpomínek. Případ od případu jsou zde značné rozdíly. Nikdy však nedochází k úplné ztrátě paměti, vždycky trvá vědomí kontinuity vlastní osobnosti…"
Rolf se zamyslel a pak trochu váhavě řekl:
"Dovolte mi ještě jednu otázku, snad trochu delikátní: Měl jsem pocit, že vaši podřízení nejenže se této jistě drastické procedury nebojí, ale přímo se na ni těší, dokonce se nemohou dočkat… Je to skutečně tak…?"
Jednička se zjevně zarazil a nejdříve se zdálo, že odpověď zamítne. Potom se však opět široce usmál a mávl rukou.
"Vidím, že máte pozorovací talent… Tohle je skutečně poněkud delikátní otázka, ale teď už vám to mohu klidně říct… Transformace, kromě toho, že umožňuje přežít za extrémních podmínek, má ještě další pozoruhodné účinky… Regenerovaný jedinec sice samozřejmě nezíská nesmrtelnost, jak naivně věřili naši předkové, ale je v pravém slova smyslu omlazen. Bez ohledu na svůj předchozí věk se fyzicky vrátí do stadia časného mládí. Současně je vyléčen z velké většiny chorob, kterými dříve trpěl. Kromě toho… je tady ještě další okolnost. Je těžké vysvětlit to několika slovy. U nás… je samozřejmou povinností každého věnovat celý život práci pro císaře a naše impérium. Jedinou výjimkou jsou… regenerovaní. Jednak jejich paměť a duševní schopnosti přece jen poněkud utrpí, jednak jsou pokládáni svým způsobem za hrdiny, protože se ve službách impéria dostali do tak nebezpečné situace, že museli použít tuto krajní možnost… Chápete? Regenerovaný se probudí omládlý a vyléčen ze všech chorob a má před sebou dlouhá léta bezstarostného klidného života… Transformace je samozřejmě dovoleno použít skutečně jen v extrémních případech, jinak by to byl těžký zločin. Extrémní případy dnes nastávají prakticky jen mimo naši planetu. Teď už chápete, proč jsme nikdy neměli problémy s náborem dobrovolníků pro kosmické lety a kolonizaci planet… Jenom na tuto nepatrnou základnu se jich hlásilo přes deset tisíc…, právě proto, že jsme tady blízko Ssirritu…"
"Ano…, teď už chápu… mnoho věcí…," zašeptal Rolf a oči mu zasvítily. "Teď už chápu, co měl na mysli Čtyřka, když mluvil o posvátných ideálech, na kterých spočívá vaše impérium…!"
Jednička se tlumeně zachechtal.
"Čtyřka měl ve zvyku mluvit příliš mnoho a vždycky v nevhodnou dobu…, doufejme, že se tohoto zlozvyku po regeneraci zbaví… Ve
skutečnosti je samozřejmě základním ideálem našeho impéria oddanost císaři…"
Rolf se zdvořile usmál a pak se obrátil k profesorovi:
"Pochopil jsem také ještě jednu maličkost. Zamysleli jste se někdy nad tím, proč vlastně Protům říkáme Protové? Oni sami si přece říkají docela jinak!"
Profesor pokrčil rameny.
"Příslušný výraz v jejich jazyce jednoduše nedokáže průměrný člověk vyslovit, stejně jako většinu ostatních slov. Ty jsi v tomhle směru výjimka…
"Ano, ale proč jim říkáme zrovna Protové? Vidím, že už na to leckdo zapomněl. Je to jen hovorová zkratka, jejich správný název v naší řeči zní Próteané. Jejich planeta se přece jmenuje Próteus!"
"No a? Co na tom teď záleží?" zeptal se podrážděně Carlos.
"Je to jen taková zajímavost: starý Wiener, který na jejich planetě původně ztroskotal a nedobrovolně tam strávil několik let, něco tušil nebo přímo věděl. Jinak by nenazval planetu právě takhle. Víte, kdo byl Próteus ve starořecké mytologii? Mořský stařec, který dovedl libovolně měnit svou podobu! Mimochodem, od jeho jména je odvozeno i označení bílkovin jakožto velmi proměnlivých sloučenin a také název jedné améby… Samozřejmě nevím, proč si to tenkrát Wiener nechal pro sebe, snad byl vázán nějakým slibem, který dal svým zachráncům…"
Jednička neřekl nic a nikdo z lidí neprojevil o Rolfovy úvahy valný zájem. Všichni raději sledovali další dění v místnosti. Protové číslo šest a sedm uchopili kouli, s jistou námahou ji zdvihli z plošiny a položili na podlahu. Sedmička ji pak odkutálel ke stěně.
"Takže teď… se podrobíte proceduře všichni, jeden po druhém?" zeptal se Rolf.
"Ano," odpověděl Jednička. "Teď, když je aparatura vyzkoušena, bude její další činnost automaticky řídit počítač…, stejně jako veškerou ostatní činnost na základně až do příletu záchranné expedice."
"A ta expedice," ozval se náhle Adam, který už dlouho mlčel, "tady najde vaše… cysty a naše kosti…"
Skoro všichni lidé v místnosti měli po těchto slovech náhle podivný pocit, že se právě probudili z hrozného snu do ještě horší skutečnosti. To, co právě viděli, na ně zapůsobilo tak silně, že na okamžik zapomněli, jaký osud je čeká.
Jednička se na Adama dlouze zadíval a potom zvolna řekl: "To není tak docela jisté. Po nás tady skutečně zůstanou naše cysty. Co tady zůstane po vás, o tom musíte rozhodnout vy sami."
Jeho slova jako by zůstala chvíli viset v horkém vzduchu v místnosti. Lidé, ponořeni do svých neradostných myšlenek, nejprve nevnímali, co Jednička řekl. Teprve postupně, jak jim obsah jeho slov pronikal do vědomí, zvedali hlavy a nechápavě, ohromeně hleděli na drobného humanoida. Ještě před okamžikem by byli - snad s výjimkou Rolfa - ochotni odpřisáhnout, že jejich schopnost divit se čemukoli a zajímat se o cokoli je už naprosto vyčerpána. Jednička jim dokázal, že se mýlí.
"Promiňte, ale nerozumím vám," řekl nakonec profesor podrážděně. "Přece nechcete naznačit…, to by bylo naprosto absurdní!"
"Myslíte? A proč vlastně?"
Profesor zalapal po vzduchu.
"To je přece natolik evidentní, že nemá smysl to rozebírat… My jsme přece lidé, lidé ze Země, rozumíte?! Evoluce nás prostě takovýmhle dárkem neobdařila, a musím vám říct, že toho ani nelitujeme! Tedy… nechtěl jsem se vás samozřejmě dotknout, máte na všechno jiná měřítka… Zkrátka v každém případě nám naprosto chybí genetická informace, která je pro takováhle kouzla nezbytná. Rozhodně s námi žádným způsobem nemůžete provést to, co s vaším kolegou číslo

čtyři…"
Jednička ho vyslechl opět s tím mírným buddhovským úsměvem.
"Vám se to všechno vůbec nelíbí, že ne?" řekl. "Vidím to na vás. Odporuje to vašim etickým a filozofickým normám… Chtěl bych vám k tomu říct jen to, že kdyby se kdysi u našich předků nebyla vyvinula tato schopnost, žily by dnes na naší planetě jen baktérie. Pak by se vám zdálo všechno v pořádku, pak by nic neuráželo vaše lidské cítění… Ale ponechme filozofii stranou.
Teď už vím, že vy tuto schopnost nemáte. Dříve jsme si tím nebyli jisti, a nepokládali jsme za vhodné se vás na to zeptat…, to je zase otázka našich etických norem. Ale počítali jsme s takovou možností…"
Přistoupil k jedné z nenápadných kovových krychlí, stojících na podlaze, a otevřel dvířka. Ukázalo se, že v tomto případě nejde o měřicí přístroj, ale o malou ledničku. Jednička odtud vytáhl nevelký předmět, který vypadal jako kombinace termosky se starodávnou sifonovou lahví.
"V této nádobce," řekl, "je ve zmrazeném stavu kultura zvláštního viru. Je odvozen od viru vaší choroby, které říkáte plané neštovice. Původní virus jsme kdysi získali od vašeho krajana Wienera, který, jak víte, byl u nás delší dobu na návštěvě. Virus, který máme tady, se ovšem od původního podstatně liší. Je schopen množit se ve vašem organismu nesrovnatelně větší rychlostí. Vlivem pole K, vytvářeného transformační, aparaturou, se tato rychlost ještě dále zvětší, takže se virové částice v krátké době dostanou do většiny buněk organismu. Každá částice tohoto pozměněného viru obsahuje fragment deoxyribonukleové kyseliny. V tomto fragmentu, který jsme uměle vytvořili, jsou obsaženy naše vlastní geny, potřebné pro uskutečnění celého procesu transformace… Nebudu vás už zdržovat podrobnostmi. Jestliže si z této nádobky vstříknete do úst trochu virové kultury ve formě aerosolu, v krátké době získáte schopnost podstoupit transformaci… jako my."
"Promiňte, ale… to zní naprosto neuvěřitelně!" zvolal profesor. "Nic takového bychom nedokázali ani u nás na Zemi!"
Jednička se usmál. "Různé civilizace se zřejmě vyvíjejí v různých směrech různě," řekl diplomaticky. "My nemáme kosmické lodi schopné letů v hyperprostoru, které už dlouho máte vy. Místo toho máme zase… něco jiného…"
"A vy jste skutečně přesvědčeni, že by to… fungovalo?" zeptal se tiše Rolf.
Jednička pokrčil rameny. "Až dosud jsme samozřejmě nemohli provést pokusy na lidech…"
"Až dosud!" vykřikl Carlos. "To znamená, že první pokus má být tohle?!"
Jednička ho ignoroval a pokračoval:
"Neměli jsme k dispozici ani žádné pozemské živočichy. Přesto jsem naprosto přesvědčen, že to fungovat bude. Máme v těchto věcech bohaté zkušenosti… Je tady ovšem ještě něco…"
"Myslel jsem si, že v tom bude háček!" zamumlal Carlos.
"Snažili jsme se vyčlenit pouze ty naše geny, které jsou nezbytné pro transformaci. To je však nesmírně obtížné, jak si jistě dovedete představit. Proto nelze vyloučit, že náš modifikovaný virus obsahuje i několik dalších našich genů…"
"To znamená, že bychom po regeneraci mohli vypadat jako vy?!" zvolal Carlos.
"Ale ne!" uklidňoval ho se shovívavým úsměvem Jednička. "Jistě nemusíte mít obavy, že byste ztratili svůj… porost na hlavě, na který jste tak pyšní, nebo své impozantní rozměry… Mluvím jen o několika málo genech… Daly by se očekávat dvě nebo tři nepatrné změny, nic víc… Naproti tomu by se nepochybně i u vás projevil léčivý a omlazující účinek transformace…"
"A co když je to všechno rafinovaná, ďábelská past?" obrátil se Carlos k profesorovi. "Co když se z nás stanou Protové se vším všudy? Nebo co když jeden z těch genů navíc u nás vyvolá poslušnost vůči tomu jejich císaři?"
Jednička se pousmál, ale hned zase zvážněl.
"Oddanost k císaři," prohlásil oficiálním tónem, "není dědičný znak, ale vlastnost vypěstovaná dlouholetou výchovou… Ostatně pochybuji o tom, že by tento vznešený cit mohl vůbec zažít příslušník jiného národa…"
Adamovi se zdálo, že v jeho slovech zaznívá lehká ironie, ale v této chvíli ho to nezajímalo. Obrátil se ke Carlosovi:
"Když tě tak poslouchám, skoro se mi zdá, že o té jejich nabídce vážně uvažuješ?!"
Carlos sebou trhl a uhnul pohledem.
"Jaká je alternativa?" zašeptal.
"Takováhle!" řekl náhle Jednička. Stiskl tlačítko a velká obrazovka ve stěně se rozsvítila. Její záře byla tak oslnivá, že lidé museli přimhouřit oči. Teprve po chvíli dokázali rozeznat skály zaplavené nesnesitelným jasem.
I těžní automaty se už na pokyn počítače ukryly někde ve skalách. Obrovský, jakoby oteklý kotouč hvězdy bylo možno spíše jen vytušit, navzdory filtrům se do něj ani na obrazovce nedalo pohlédnout přímo…
Lidé se jeden po druhém odvrátili. Obrazovka opět pohasla.
"Co vlastně pociťuje… transformovaný jedinec?" zeptal se Carlos.
"Skoro nic," odpověděl Jednička. "Velmi brzy nastává ztráta vědomí. Někteří tvrdí, že ve stavu plazmódia měli jakýsi pocit blaženosti, ale to se dá těžko ověřit. Mozek, či spíše jeho zbytek, je už v té chvíli zcela izolován od vnějšího světa i od vlastního těla. Pohyby plazmódia už nejsou mozkem kontrolovány, proto mohla být plazmódia kdysi i nebezpečná…, ale to je teď vedlejší…"
"Už to všechno nemohu poslouchat!" vykřikla náhle Eva. "Pojďte pryč! Přece nemůžete vážně uvažovat…"
Uchopila Adama za ruku a táhla ho ke dveřím. Adam bez rozmýšlení vykročil za ní. Nikdo ze tří zbývajících mužů se však nepohnul. Eva se u dveří nerozhodně zastavila.
"Bude vám to možná připadat šokující," řekl Rolf omluvným tónem, "ale já jejich nabídku přijímám. Strávil jsem půl života tím, že jsem se je snažil pochopit…, nemohu promeškat takovou příležitost…"
"Já taky," zašeptal Carlos sotva slyšitelně. "Já k tomu nemám žádné vznešené důvody, já prostě nemám dost odvahy k tomu, abych zvolil… tu druhou alternativu…"
Profesor si zhluboka povzdechl a přejel si rukou čelo.

"Tohle je… skutečně naprosto mimořádná situace," řekl se zřejmou námahou. "Tady moje velitelská pravomoc končí. Každý se musí rozhodnout sám za sebe. Ještě si nejsem jist, jak se rozhodnu já sám…"
Jednička pohlédl na dvojici u dveří a pak přelétl pohledem ostatní lidi. Zřejmě pocítil potřebu ještě něco říct.
"Zbytečně jste nás neustále z něčeho podezřívali. My jsme přece nezpůsobili vzplanutí Ssirritu, a samozřejmě jsme nepoškodili vaši kosmickou loď. Upřímně řečeno, my jsme vás sem ani nezvali. K ničemu vás nenutíme ani nepřemlouváme, jenom vám nabízíme východisko…"
"Za jakou cenu?" zeptala se tiše Eva.
"Ztratit svou tvář…, přestat být člověkem…" zašeptal Adam, jakoby pro sebe. Na nikoho se přitom nedíval, ani na Evu ne. "Nebylo by to navždycky," řekl Jednička mírně. Adam zvedl hlavu.
"Je vůbec možné přestat být člověkem a znovu se jím stát?" Jednička pokrčil rameny. "To není můj problém," řekl. "To je problém vás, lidí."

Uplynulo několik hodin. V místnosti bylo asi šedesát stupňů. Ve vzduchu bylo silně cítit ozón a ještě něco nedefinovatelného. Adam se opíral o jednu z kovových krychlí a bez hnutí hleděl na obrazovku. Oči měl doširoka rozevřené, oslepivé světlo obrazovky jako by mu už přestalo vadit. Díval se, jak se venku hroutí a prohýbají některé méně odolné kovové konstrukce. V dálce, na druhém konci kráteru, se matně leskla kovová hora, obrovská pyramida hranatých ingotů: chróm. Stále ještě ho nebylo deset tisíc tun, ale za několik desítek hodin těžní automaty znovu zahájí práci…
Adam byl v místnosti sám. Kolem stěn v nepravidelných intervalech leželo dvanáct koulí, čtyři z nich větší než ostatní. Jednička měl pravdu, Protové se dobře vyznali v biologii…
Adam před chvílí naposled požádal počítač o prognózu dalšího chování hvězdy. Z odpovědi vyplývalo, že existuje pravděpodobnost zhruba jedna ku tisíci, že se vzplanutí zastaví dřív, než teplota a intenzita záření uvnitř základny překročí meze odolnosti lidského organismu. Jedna ku tisíci… desetina procenta… Aparatura uprostřed místnosti nabízela prakticky jistotu. Jistotu další existence, ať už v jakékoli formě…
Ještě stále nevěděl, stále si nebyl docela jist, co udělá. Ale když si vzpomněl na vlnící se šedou hmotu, připadalo mu oslnivé bílé světlo tam venku, čisté a spalující, jako jediná přijatelná alternativa.

Setkání Civilizací
Stanislav Švachouček
Průzkumný člun Ramanů, obyvatel několika planet, patřících k Lize civilizací Krabí mlhoviny, prolétal sluneční soustavou.
"Detektory hlásí na jedné planetě vysokou radiaci při jinak nízké teplotě," řekl Hvar.
Ljon se beze slova otočil k počítači a přepnul jeho vstupy na kamery a detektory. Výsledek analýzy potvrdil jejich dohady. Na planetě byl život, přesněji technologická civilizace.
S takovou situací se nesetkávali oba průzkumníci poprvé. Instrukce jim už přešly do krve.

(Instrukce - bod I: Přistání na planetě v místě vysoké koncentrace místního obyvatelstva)

Ljon, velitel lodi, stiskl tlačítko a počítač provedl standardní přistávací manévr. První skok hyperprostorem zanesl člun na stacionární dráhu nad rovníkem. Kamery a detektory dodaly doplňující informace palubnímu systému. Druhý skok následoval téměř okamžitě. Člun se ocitl ve výšce asi dva kilometry nad velkým městem a volně padal k zemi. Palubní čidla zatím zachycovala a předávala k analýze rozhlasové a televizní pořady, aby počítač mohl vypracovat algoritmus překladu místního jazyka. Třetí skok podprostorem byl nutný, aby se člun zbavil rychlosti získané pádem. Kosmická loď se materializovala půl metru nad loukou a dosedla s těžkým žuchnutím na amortizátory.

(Instrukce - bod II: Navázání kontaktu a zjištění úrovně místní civilizace)

Hvarovi se nemuselo nic říkat, znal své povinnosti. Oblékl si skafandr a vylezl ven. Ljon ho sledoval hledáčkem palubního děla, protože jako velitel nesměl riskovat a opouštět loď.
Chvíli sledoval kolegu, jak jde po trávě. Pak ho upoutalo vozidlo s blikajícím světlem na střeše, které se přiřítilo po asfaltu a zastavilo u Hvara. Vylezl z něj člověk a Hvar se pustil do rozhovoru.
Ljon domorodci zpočátku nerozuměl, protože používal řadu výrazů, které počítač přecházel mlčením. Hvarovi se ale za chvíli podařilo převést hovor na technickou úroveň civilizace.
"…dvojitý spádový karburátor a zvětšená komprese," říkal domorodec Hvarovi a ukazoval do vnitřností svého vozidla.
"Ale to není zdaleka to nejlepší. Máme taky přeplňované turbinové modely, ty jsou nejrychlejší."
"A co zbraně? Musíte být přece vybaveni i něčím pro obranu," vyzvídal Hvar.
"No, máme devítky pistole, obušky, vodní děla…, kdyby bylo nejhůř tak i pár kulometů."
Ljona rozmluva na této úrovni moc nezajímala. Pečlivě nastavil zaměřovač děla na vozidlo a upravil velikost náboje odhadem tak, aby Hvara v této vzdálenosti skafandr uchránil. Pak zavřel oči a soustředil se na dialog. Věděl, že Hvar jako zkušený průzkumník se bude držet stranou od spojnice mezi lodí a domorodci.
"…a po jejich spojení dojde k řetězové reakci. Někdy se používá ještě plášť z lithia nebo uranu, který se reakcí zapálí a pak se zvětší síla výbuchu. Atomové nálože se dopravují na cíl raketami i kolem celé Země s dostatečnou přesností. Taky se experimentuje s použitím laserů v kosmu, ale o tom zatím moc nevím…"
Ljon vytáhl příručku a nalistoval příslušnou kapitolu. Předběžně zařadil pozemskou civilizaci podle tabulky na straně

dvacet osm k technologickému typu s rezistencí druhého stupně a úrovní prvního stupně.

(Instrukce - bod III: Podrobné vyšetření typického vzorku nerozšířenější populace planety)

"Pošlete tam Hyamse. Léta tady vede oddělení pro navázání kontaktů s mimozemskými civilizacemi, a tak je logické, že tam musí jít on."
Sekretář držel telefon dál od ucha, protože ředitel ústavu měl ve zvyku mluvit velmi hlasitě.
"Profesor Hyams je už přece jen padesátník, pane. Oni chtějí vidět někoho typického, a to hned. Neměl by tam jít někdo mladší?"
"Když to víte líp, tak jste mě nemusel volat. Profesor Hyams nás vždycky velmi dobře reprezentoval. Je mu přes padesát, ale je to sportovec, málokdo tady je tak štíhlý a houževnatý jako on. Po stránce vzhledu nám taky ostudu neudělá. Pošlete Hyamse. Sbohem."

Vedle několika blikajících vozidel zastavilo další černé bez světla. Na okraji silnice se už nakupilo dost lidí, ale policie držela pořádek a profesor došel bez potíží až k obrovskému lesklému člunu. Pak vstoupil dovnitř.
Byl změřen, zvážen, zrentgenován, vyfotografován ze všech stran. Byly mu odebrány vzorky všech možných tkání. Pak se musel dívat na barevné body tančící před ním v prostoru a říkat, kdy je vidí a kdy ne. Zvedal těžká závaží a vydržel půl minuty nedýchat. Převraceli ho v nějakém bubnu a hvízdali mu do každého ucha zvlášť nějakým přístrojem. Musel ochutnávat kovové tyčinky, dokud nepoznal, jakou mají příchuť. Hmat zkoušeli něčím, po čemž profesor málem dostal astmatický záchvat.
Nakonec si sedli v kabině na křesla a s pomocí počítače si popovídali. Profesor se po vyšetření cítil unaven, ale oba kosmonauté jen s lehkými dýchacími maskami na obličeji vyprávěli velmi zajímavě o svém domově a ptali se na řadu věcí, které jim profesor rád vysvětlil. Dokonce si vzpomněl i na kvarky, takže si Ljon ve svém zápisníku opravil úroveň pozemské civilizace na druhý stupeň.
Když byli všichni tři unaveni rozmluvou, Hvar a Ljon profesora zabili a některé části si upekli k večeři.

(Instrukce - bod IV: Výsledky komplexního zkoumání vzorku ihned oznámit Ústředí s doporučením pro využití planety)

Když si odpočinuli po večeři, ohlásili Hvar a Ljon domorodcům, že budou startovat a že start provází nebezpečná tlaková vlna. Trochu je překvapil zájem o profesorův osud i živá reakce na jejich odpověď.
Ve svém hlášení uvedli, že obydlená planeta v systému slunce 46654 nepředstavuje po stránce přírodních zdrojů žádný výjimečný objekt. Obyvatelstvo by kladlo eventuální invazi odpor zhruba druhého stupně. Jejich civilizace je zdánlivě na úrovni druhého stupně, ale řada mýtů a pověr, například že inteligence nebo vzdělání před něčím chrání, je oslabuje téměř na úroveň prvního stupně. Jedinci nemohou ekonomicky nahradit žádný sériový automat, jejich maso je poživatelné, ale velmi tuhé. Žádná forma využití planety se nedoporučuje.

I v tomto speciálním případě nás profesor Hyams velmi dobře reprezentoval.

Nečekaná památka
Ivana Holzbachová
Nečekaná památka
Příloha Listů archívních 1874, X. 2
Deník, který předkládáme čtenáři, je přepisem zvukového záznamu, nalezeného v ústředním archívu Edenu. Přerušení způsobená poruchami záznamu značíme---, odmlky, jež lze považovat za přirozené…, komentář editora oddělujeme od textu závorkami.

235 LM 07
Stále myslím na ten předvčerejší sen. Dnes odpoledne jsem si vyšetřil trochu času a spojil jsem se s centrální bibliotékou. Trvalo jim hodinu, než kdesi vyšťárali, co je to ten kůň: čtyřnohé zvíře, které kdysi žilo na Zemi, pozemšťané prý na něm uměli jezdit. Bibliotékář dokonce našel obrazový záznam takové jízdy. Pozemšťané nám byli podobni. Byli jen drobnější a ošklivější.
Ale to zvíře! Když jsem pozoroval jeho pohyb, uvědomil jsem si, že údery jeho nohou o zem skutečně mohou vyvolávat zvuky, které jsem tehdy slyšel. Ale ostatní vjemy? Záznam ukazoval jízdu v jakési kruhové místnosti s podlahou pokrytou nějakým sypkým materiálem, snad pískem. To, co jsem cítil já, se podobalo spíš větru na loukách Setry. Jenomže na Setře koně nežijí a pravděpodobně ani nežili. A proč jsem vůbec ve snu vyskočil, když jsem zaslechl dusot kopyt? Co jsem hledal po boku? A jak se mi mohlo v mysli vynořit slovo kůň, které jsem nikdy neslyšel a které patří do jednoho ze zapomenutých pozemských nářečí?

235 LM 09
Centrála znovu zvýšila požadavky na rudu. Ale nové lidi a stroje pochopitelně nedostanu. Měl bych zajet na Eden, ale jsem přesvědčen, že edům nevysvětlím, že už nemůžeme pracovat víc. Copak během přeměny přicházejí o veškerou paměť? Neuvědomují si, že byli dříve lidmi?
A navíc ty nepříjemnosti během gravitačního skoku. Nepojedu. Snad se Rafovi podaří zrekonstruovat superautomatik. Jeho nasazení by mohlo vyřešit problémy až do dalšího požadavku.

235 LM 15
Konečně doma! Doufám, že jako ed se budu na Edenu cítit líp. Ale zatím mě už jen pohled na ten rozbředlý rosol, pohybující se v polévkovité atmosféře, deptá. Nedovedu si představit, že se v něco takového změním. Jako bychom patřili k různým živočišným druhům. On ale motýl taky moc nepřipomíná larvu nebo kuklu.
Hlavní ovšem je, že jsem vymohl šestinedělní odklad. To jsem přitom musel tvrdit, že na rekonstrukci superautomatiku potřebujeme nejmíň půl oběhu, a navíc slíbit, že dodávky budou o něco vyšší, než chtěli původně. Teď jenom doufat, že to Raf stihne.

235 LM 16
Ev se dnes zase div nezhroutil. Takhle vypadá pokaždé, když musí vyvinout trochu fyzické síly. Snaží se nedávat najevo, že mu to působí potíže, ale ne vždy se mu to daří. Někdy si myslím, že je mutant, ale snad se mýlím. Nikdy není příjemné odesílat své lidi na destrukci.

235 LM 19
Havárie v šachtě osmnáct. Čtyři mrtví, pět raněných. Dvě noci jsem nespal. Teď už to snad máme za sebou a navíc sesuv odkryl mimořádně bohaté ložisko.

235 LM 20
Převedl jsem Eva na místo svého sekretáře. Konečně jako vedoucí základny mám na sekretáře nárok. Navíc se nebudu muset bát, že se Ev při nějaké těžší fyzické práci sesype. Má zřejmě organizační talent. Při havárii jsem se ho bál poslat dolů, nechal jsem ho nahoře u spojů - a tam si vedl výtečně. Snad mi uvolní trochu ruce, rád bych se s Rafem věnoval superautomatiku.

235 KN 02
Ev plní všechna má očekávání. Je přesný, ochotný a iniciativní. Mám však dojem, že se mě bojí.
Je to opravdu mutant? To by bylo mrzuté. Ale nejsem si jistý. Je slabší než většina lidí, menší postava, menší končetiny, ale nevybočuje z rámce normálu. Má pozoruhodně jemnou pleť - podezírám ho, že se nemusí holit, alespoň ne často. Kromě toho má zvlášť jemné rysy obličeje, skoro bych řekl, že je svým velmi zvláštním způsobem krásný. Každá z těchto vlastností je sama o sobě bezvýznamná. Ale všechny dohromady? Doufám, že se mýlím.

235 KN 03
Někdo se za mé nepřítomnosti spojoval s Centrální bibliotékou a půjčoval si na můj kód nějaké publikace o Zemi. Večer mi to oznámil dispečer s upozorněním, že jsem přečerpal svou kvótu. Ev?

235 KN 04
Uhodil jsem na Eva. Přiznal se, ale nerad. Navíc si neudělal záznam - a i kdyby, nevím, zda bych ho požádal, aby mi ho půjčil. Kdyby ho alespoň zajímalo něco jiného než mě! Nemohu mu sehnat průkaz III. kategorie, který opravňuje k použití bibliotéky. Tak jsem mu alespoň vynadal. Taky řešení.

235 KN 06
Ox mi z ničeho nic oznámil, že se začíná připravovat na přeměnu. Během několika dní budu potřebovat nového lékaře. To mi to nemohl říct dřív?

235 KN 07
V dislokačním středisku není lékař k dispozici. Bude nutné nechat narychlo přeškolit někoho z posádky. Nejvhodnější se mi zdá Ev. Znamenalo by to ztratit dobrého sekretáře, ale na druhé straně by snad na Edenu poznali, zda je mutant, nebo ne. Poslal bych jim ho samozřejmě bez komentáře, nebudu na něj přece upozorňovat, ale jejich rozhodnutí by mě zbavilo pochyb.

235 KN 09
Navrhl jsem Evovi přeškolení. Souhlasil docela rád, ale hned se mě zeptal, zda mi snad jako sekretář nevyhovoval. Ten člověk se mnou koketuje.
Koketuje? Použil jsem to slovo automaticky, ale neznám jeho význam. Příležitostně se zeptám v bibliotéce.

235 KN 11
Ev dnes odjel. Trochu se bojím, jak bude snášet gravitační skok. A pak… doufám, že není mutant.
Teprve teď mám jaksepatří špatné svědomí. Mutanti mezi námi nemají co dělat. Ale když je kontrola z produkční stanice přehlédne a pustí je do provozu a oni s lidmi nějakou dobu žijí, je strašně těžké poslat je k destrukci. Zvlášť když někteří z nich vědí, o co jde. Myslel jsem si, že přesunu odpovědnost na přeškolovací středisko na Edenu. Ale teprve teď vidím, že jsem si nepomohl. Jestli se Ev nevrátí, bude mi stejně nanic, jako kdybych ho poslal na destrukci sám.
A tohle, prosím, říká člověk odpovědný za celý provoz Setry. Úvahy hodné mutanta. Mám na starosti výrobu na celé planetě. Bez nás by Eden nedostal rudu, bez níž edové nemohou žít. Na nás závisí některé z nejdůležitějších součástí Edenu. Mou povinností je myslet na provoz a jedině na provoz. A z tohoto hlediska bylo mé rozhodnutí správné, ať se

Ev vrátí, nebo ne: buďto budeme mít vhodnou náhradu za Oxe, nebo se zbavíme mutanta.
Jenomže po těchto úvahách mi, bohužel, není líp.

235 KN 13
Ev mi lhal. Informace, které získal na můj kód, si zaznamenal. Přehrál jsem si dnes mikrokrystaly z jeho pokoje. Už se nedivím, že přijal můj návrh na přeškolení. Biologie člověka ho zajímala už předtím. Myslím, že chtěl srovnávat lidi s pozemšťany.
Ta vyhynulá rasa nám byla podobná víc, než bych čekal. Jenomže jich byly dva druhy: jedněm říkali muži, druhým ženy. Mezi lidmi neznám žádnou ženu. Z pozemských hledisek bychom byli všichni muži. Jediný, kdo se pozemšťankám trochu podobá, by byl Ev. Nebo Eva?
Ale kdyby Ev byl žena nebo něco pozemské ženě podobného, znamenalo by to, že je mutant? Mám strašnou chuť zeptat se na Edenu, ale nemohu si to dovolit. Uvalil bych podezření na Eva i na sebe. Že jsem se o svých pochybách nezmínil dřív. Ostatně kdyby Ev dopadl špatně, budou mě---
- -- (pravděpodobně jiný den). Kromě toho první zkouška superautomatiku nedopadla nijak skvěle. Raf tvrdí, že ho stačí seřídit během několika dní. Ještě pořád máme třicet dní čas.

235 KN 16
Ox je netrpělivý. Znovu jsem mu musel opakovat, že s přeměnou musí počkat, až se vrátí Ev. Z Edenu nevolali, je tedy všechno v pořádku a Ev by se měl objevit během několika dnů. Přeškolování trvá maximálně tři dny, to už má za sebou, teď ještě zkoušky a praxe. Pokud se neobjeví do dvou dnů, zaurguji jeho návrat. Nebo mi Ox zboří stanici.

235 KN 18
Ev je ohlášen na zítřek. Ox na to konto urychlil přeměnu a v této chvíli jsme bez lékaře. Doufám, že za těch pár hodin nikdo vážně neonemocní.
Zajímalo by mě, zda budu na přeměnu také tak spěchat. Zatím se mi z představy Edenu a edů spíš zvedá žaludek. Asi symptom nezralosti.

235 KN 19
Ev se vrátil. Příliš se se mnou nebavil, ale zpráva o Oxově přeměně jím silně otřásla. Daleko silněji, než je normální. Ale proč?
V průběžném zpravodajství jsem se dověděl, že se na Getě pracuje na podobném superautomatiku jako nás. Navrhl jsem Rafovi, že zařídím telekonferenci. Raf souhlasí.

235 KN 20
Je mi nanic. Telekonference sice, jak se zdá, vyřešila problémy superautomatiku, ale zato mi nasadila brouka do hlavy. Zúčastnili jsme se jí Raf a já a z Gety velitel stanice a hlavní inženýr. Už na začátku mi byli něčím nápadní. Pak jsem si uvědomil, že getský inženýr jako by z oka vypadl Rafovi. A Raf mi po konferenci řekl, že velitel Gety vypadá přesně jako já. Trochu divná náhoda. A nepříjemná.

235 JO 03
Zase Ev! Dnes si mi stěžoval Kat, že se cítí zralý na přeměnu, ale že o tom Ev nechce ani slyšet. Budu si s ním muset promluvit.

235 JO 04
Ev tvrdí, že Kat na přeměnu není vůbec zralý, že si špatně vyložil příznaky lehčího onemocnění. Zase se při rozmluvě o přeměně rozčilil a řekl, že pokud bude na Setře lékařem on, žádnou předčasnou přeměnu nepřipustí. Což o to, mně by to vyhovovalo, ale co ostatním?

235 JO 05
Ev (nebo Eva) mě zneklidňuje stále víc. Vybavil jsem dnes pro něj povolení používat bibliotéku - jako by se nemohlo lékařům udělovat automaticky! - a při té příležitosti jsem mu vyčetl, že mě tehdy s těmi záznamy obelhal. Kupodivu byl ochoten o tom mluvit a navíc se mi slušně omluvil. Takže jsem se ho zeptal, jak to s ním vlastně je. Potvrdil mi, že je žena, tedy Eva. Chtěl jsem se pochopitelně dovědět něco víc, ale odkázal (nebo odkázala) mě na pozdější dobu, prý si z bibliotéky potřebuje sehnat další údaje. Nabídl jsem mu (nebo jí - musím se podívat do slovníku) i svou kvótu informací o Zemi za podmínky, že ji budeme využívat společně. Souhlasil (souhlasila?), ale s podmínkou, že najdu místnost bez odposlouchávacích zařízení. - To tedy bude fuška!
Kromě toho prohlásil (prohlásila?), že neprovede jedinou přeměnu, dokud si nepročte některé speciální materiály.
Mimo Kata mi brzkou přeměnu ohlásilo asi pět dalších pracovníků. Bojím se, že tu budu mít co nevidět vzpouru.

235 JO 06
Eden se vyjádřil pochvalně o využití superautomatiku na Getě a u nás. Pošlou nám sem pár techniků na zaškolování, aby bylo možné zavést podobná zařízení v dalších těžařských oblastech. Raf bude mít zase co dělat.

235 JO 07

Našel jsem, po pravdě řečeno poněkud přizpůsobil, komoru, kde si budeme moct s Evou nerušeně povídat o Zemi. Jestliže mi na tenhle kousek přijdou, čeká mě degradace. Ačkoli vůbec nechápu, co je na té Zemi tak záhadného, že nám informace přidělují jen po kapkách. Eva tvrdí, že zatím nemá všechna fakta pohromadě.

235 JO 08
Přicestovala skupina techniků na zaškolení. Všichni jsou k nerozeznání podobní Rafovi!!!
Eva tvrdí, že je to normální a že jsou navíc všichni stejně staří jako Raf. Říká, že všichni velitelé stanic vypadají jako já, všichni lékaři jako Ox a pravděpodobně budou brzy zralí pro přeměnu. Kdyby Ox nějakou dobu počkal, nemusela by se přeškolovat ona, ale na všechny stanice by nastoupili noví lékaři, kteří by vypadali k nerozeznání podobně.
Zeptal jsem se jí, odkud to ví. Prý se jí během přeškolování podařilo dostat do klonovacího střediska: všichni specialisté jedné generace jsou vlastně bratři.
Musela mi vysvětlit, co je to klonování: pěstování téměř neomezeného počtu identických jedinců na základě jedné jediné buňky. Aby nedošlo ke zmatkům v identifikaci a také proto, že se hotoví lidé musí lišit specifickými schopnostmi, je dárců několik stovek a čas od času se doplňují z původního zdroje - ze Země!

235 JO 09
Neplánovaně přijela ještě skupina vedoucích stanic. Mám je školit pro organizaci výroby se začleněním superautomatiku. Štěstím celý bez sebe. Ale co se dá dělat? Eden má bezesporu pravdu. Výroba u nás stoupla o padesát procent. Mimochodem na Getě mají totéž nadělení.

235 JO 10
Katastrofa! Superautomatik vypověděl poslušnost, a než se ho podařilo zneškodnit a nasadit klasické automaty, poškodil téměř nenapravitelně pracoviště a zranil spoustu lidí. Mezi nimi Rafa a většinu cizích techniků.
V téměř stejnou dobu se podobné neštěstí stalo také na Getě. Kromě dalších zahynul i velitel stanice spolu se svými hosty. Eden mě převelel na Getu, abych uvedl provoz do pořádku. Na Setře zůstává až do mého návratu Iro z Danie. Také mně se zdá nejschopnější. Ostatně první zmatek se už uklidňuje.
V souvislosti s katastrofou připravila Eva šest nejtíže raněných na plnou přeměnu. Udivuje mě to. Vždycky jsem si myslel, že přeměnu v takovém stavu nelze podstoupit. A pak, ta změna názoru!

235 JO 15
Zítra se vracím na Setru. Beru s sebou místního inženýra, aby prozkoumal, nakolik se příčiny neštěstí na obou stanicích shodují. Raf to už bohužel neudělá. Eva mi oznámila, že také on podstoupil plnou přeměnu. Přišel jsem tak o deset lidí, většinou specialistů, a to nepočítám cizí inženýry.
Myslím, že Eva situaci zvládla líp než lékař na Getě. Nemocnice je přeplněna, bylo už dvanáct úmrtí. U nás naštěstí nic. Eden neustále vyžaduje nasazení superautomatiku. Odmítám do té doby, dokud Zap - zdejší inženýr - nezjistí příčiny selhání. Nevezmu na sebe odpovědnost za životy dalších lidí. Na Setře, Getě i na ostatních stanicích.

235 JO 16
První, nebo skoro první, s kým jsem se setkal, byl Kat. Eva provedla jedenáct úplných přeměn, ale Katovi a několika dalším neústupně odmítá. Sjel jsem ho i s jeho spolustěžovateli: potřebuji teď každou ruku. Kdo ví, kdy Eden nahradí nenadálé ztráty. A výroba jet musí, alespoň klasickým způsobem.

235 JO 17
Iro odjíždí domů. Je rozhodnut nepřipustit zavedení superautomatiku, dokud nedostane zprávu od Zapa a ode mě. Zato Eden hrozí degradací. Ať si poslouží. Jediné, na čem v téhle funkci lpím, je právo používat bibliotéku. Konečně, chci vidět, kde právě teď najdou tak rychle náhradu.
Na vlastní kůži se přesvědčuji o tom, čemu Eva říká potíže s identifikací. Neustále si pletu Zapa s Rafem a on mě oslovuje jako svého velitele. Je nám to oběma trapné.
Eva nechala provést dvanáctou přeměnu. Když jsem jí to vyčítal, řekla mi: "Stejně by to nepřežil, takhle je mu líp."
Poprvé jsme s Evou použili náš tajný kabinet. Udivuje mě, co všechno zatím stačila z bibliotéky o Zemi vytáhnout. Sotva se mi podařilo získat přehled. Podívám se na to během příštích pár dní, jakmile se mi poštěsti trochu se uvolnit. Eva trvá na tom, abych to sledoval v kabinetu. Má nesmyslný strach ze záznamové techniky instalované v ubikacích. Hloupost: stejně mají záznamy, jaké materiály na Setru šly - i když na dvě různá čísla.

235 IP 02
Je mi nanic. Nejsem schopen myslit na nic jiného než na to, co mi řekla Eva. Žádná přeměna, žádný život věčný na Edenu. Čeká mě smrt, a to poměrně brzo. Ne mě! Všechny lidi!
Ale po pořádku. Kat mě stále pronásleduje se stížnostmi na Evu. Jako bych neměl víc, a důležitějších starostí! Ale nezbylo mi, než si o něm znovu s Evou promluvit. Sotva jsem otevřel ústa, doslova zfialověla a zatáhla mě do kabinetu, kde ke mně měla asi půlhodinovou řeč. Škoda, že jsem s sebou neměl krystalku, abych si ji zaznamenal doslova. Ale snad se mi podaří vyjasnit si některé věci, když si ji zopakuji sám, bez ohledu na to, že asi pěkně kostrbatě.
Eva tvrdí, že příznaky zralosti k přeměně nejsou nic jiného než známky překročení vrcholu životních sil, po němž - podle dokumentace ze Země - mohou lidé žít ještě mnoho let. V oblasti Edenu je však lékař, který sám nic neví. Připraví na přeměnu, to jest v podstatě je zabije a umírající - Eva zdůrazňovala znova a znova, že tyto, jak tomu říkala, vraždy, lékaři

vykonávají zcela nevědomky - nechá odeslat gravitačním skokem na Eden. Dorazí tam jako mrtvoly a jako mrtvoly je také automaty zlikvidují. Výjimku tvoří těla některých jednotlivců, z nichž se někdy odebírá materiál na klonování. Zvlášť tehdy, když se dá očekávat vytvoření zvlášť nadaných nových lidí. A to všechno prý proto, aby se edové nemuseli starat o lidi se snižující se pracovní schopností, která je pro stáří charakteristická.
Ale jestliže to žádný lékař neví, jak se to mohla dovědět Eva? V jejích řečech je příliš mnoho rozporů na to, aby mohly být pravdivé. Není přece jen odlišné pohlaví - zase Evin výraz a zase nevím, co to znamená - škodlivou mutací? Ale jak se v tom případě mohla vrátit z Edenu?
A ještě jedna otázka, na kterou jsem málem zapomněl. Jak mohou edové čerpat původní materiál ke klonování ze Země, když je mrtvá? Nevěřím! V Eviných domněnkách - nebo tvrzeních? - je příliš mnoho rozporů. Co bylo například předtím, než edové přišli na to, že jim mohou pomáhat lidé? Jsou přece bez nás naprosto bezmocní. Kdo zkonstruoval první automaty, které obsluhují zárodky v produkčních stanicích?
Na rozdíl od verze, kterou předkládá Eva, je to, čemu jsme všichni věřili - a věříme! - naprosto logické, bez mezer a problémů. Eva nemůže mít pravdu!
Ale co s ní mám dělat tady, na stanici, které Eden hrozí sankcemi za nesplnění dodávek, kdy lidé jsou pobouřeni nejenom neštěstím a obtížemi, které po něm musí překonávat, ale i tím, že bláznivá lékařka odmítá přeměnu zdravým - jak ona říká - lidem? Myslím, že bych byl nejradši, kdyby mě edové opravdu degradovali, jak stále hrozí. Mám už odpovědnosti za tuhle situaci po krk!

235 IP 03
Zap odjíždí na Getu. Tvrdí, že se mu pravděpodobně podařilo přijít na příčinu selhání superautomatiku a že si svou domněnku musí ověřit. Šikovný technik. Dovedl by mě na Setře nahradit i jako velitel stanice? A co bych pak dělal já? Nemám zdání, jak dlouho bych vydržel pracovat na přímém pracovišti. Velitelé mají vypěstované jiné schopnosti než dělníci. Přestože jsem fyzicky velmi zdatný, s nimi se měřit nemohu. A pak, mohla by mě uspokojovat práce v hluku a špíně?
Specializace. Kdyby Eva měla pravdu, bylo by to vysvětlitelné, jsme přizpůsobeni nejen práci, ale i speciální práci. Jen málokteří z nás by dovedli dělat něco jiného, než dělali na počátku, bez důkladného přeškolení na Edenu. Zap by mohl dělat velitele, Raf ne. A já si nejsem příliš jistý, zda bych dokázal zvládnout technikovu prácí. Asi ano. A jinak? Jíme, spíme, obnovujeme svou pracovní sílu, jak se tomu říká odborně. Těch pár chvil na zprávy o Zemi i na tyhle záznamy musím doslova ukrást ze svého pracovního a odpočinkového rozvrhu. Není v něm místo na nic jiného než na práci a fyzický odpočinek. A zdá se, že to většině lidí nevadí. Nejsem vlastně také mutant? A kdybych---- -
Jsem příšerně unavený. Ale pořád se necítím zralý na přeměnu. Z edů mi běhá mráz po zádech jako dřív. Ledaže by Eva měla pravdu. Usnout a spát a už nikdy nic nevidět. Nebo se člověku potom něco zdá? O dusotu koní na loukách Setry?

235 IP 04
Eden nám nemůže poslat jiné lidi dřív než za půl roku, a trvá na tom, abychom plnili dodávky alespoň v rozsahu jako před zavedením superautomatiku. Budu muset zkrátit dobu odpočinku. Ale jak dlouho to lidé vydrží?

235 IP 05
Sotva jsem vydal příslušný rozkaz, Eva mi strašně vynadala. Má pravdu. Ale co mám dělat?

235 IP 10
Vůbec nemám čas na záznamy. Na Zemi vůbec ne. Sotva mi zbude trochu volna, jsem na přímém pracovišti. Styděl bych se odpočívat, když ostatní dřou do úpadu. V posledních dnech se nám daří plnit denní dodávky. Ale půl roku tohle tempo rozhodně nevydržíme. A to Eden chce, abychom nahradili výpadek způsobený katastrofou. Kam, ksakru, dali zásoby z doby nasazení superautomatiku?

235 IP 14
Kat a další hrozí, že nebudou pracovat. Vůbec se jim nedivím. Abych je udržel v práci, pohrozil jsem jim deportací na Eden. Vědí, že by tím veškerá naděje na přeměnu padla.
Denně se dohaduji s Edenem. Jestliže nám sníží dávky potravin, nemohou očekávat, že budeme podávat byť i jen takový výkon jako dosud.

235 IP 15
Množí se požadavky na přeměnu. Chtěl bych si o tom pohovořit s Evou, ale na středisku jsem se dověděl, že si vyšla na prohlídku Setry. To si opravdu vybrala vhodnou dobu! Nemocnici má plnou.

235 IP 16
Oni nám ty dodávky opravdu snížili! Musím okamžitě na Eden. Ale domluvím se tam s nimi lépe než odsud…?
Sotva jsem dořekl větu, přišla Eva. Přinesla mi na ochutnání nějaké jídlo vyrobené z rostlin a zvířat! To byly ty její výlety. Chutnalo to podivně, ale pravda je, že se mi špatně udělalo, až když mi řekla, z čeho to je. Tvrdila, že Setra by dokázala těmito potravinami zásobovat celou stanici. Jenomže zapomněla na několik věcí: většina lidí by to odmítla jíst, a i kdyby chtěli, na zpracování by se muselo vyčlenit tolik lidí, že by to pro výrobu mělo katastrofální následky.
Uznala moje námitky, schválila mi odjezd na Eden - jako bych něco takového potřeboval! - a dala mi s sebou ručně! psaný sešit, který si prý mám po chvilkách přečíst. Zřejmě excerpta z literatury o Zemi. Mělo by mě to prý zajímat zvlášť

teď. Jídlo, které mi dala, se prý podobá pozemskému a bylo vyrobeno podle pozemských receptů. Chudáci pozemšťané! Ale důvodem jejich vymření to asi nebylo.
Kromě toho se prý mám na Edenu pokusit dostat se do klonovacích stanic a v každém případě se zajímat o nižší dělníky X2 a pokusit se jich alespoň několik přivézt. Proč, to se dovím ze sešitu. To jsem tedy zvědav! Osobně mi je to jedno, jen když mi dají nějaké lidi. Jakékoli!

235 IP 17
Spojil jsem se se Zapem. Jeho vyšetřování o příčinách neštěstí na Getě jde pomaleji, než jsem předpokládal. Navíc je na tom Geta ještě hůř než Setra, protože tamní lékař se nezdráhá provádět přeměny. A žádosti o ně se tam množí stejně jako zde. Sám Zap mi řekl, že se cítí zralý. (Podle Evy žádný div: také na Getě snížili dávky potravin na polovinu.) Zapřísahal jsem ho, ať vydrží alespoň do konce šetření. A slíbil jsem, že se pokusím na Edenu vymoct to, co chci dostat pro Setru, také pro Getu. Ale dostanu vůbec něco?
Ptal jsem se Evy, zda si Geta nemůže vypomoct přírodními potravinami jako my. Vysmála se mi. Na Geté jsou zcela jiné přírodní podmínky. Nedýchatelný vzduch atd. Jsem úplný idiot. Jako bych tam nedávno nebyl. Ale úplně jsem na to zapomněl. Konečně tyhle věci mě nikdy moc nezajímaly. Stanice jsou přece všude stejné. A Evin nápad přepravit všechny lidi z Gety na Setru? K smíchu! Co by tu dělali? A kdo by pracoval na Getě? Nezbývá než na Edenu vysvětlovat, vysvětlovat, vysvětlovat.

235 HR 04
Znovu na Setře a další výstup s Evou. Už několikrát jsem byl v situaci, kdy se mi zdálo nemožné rozhodnout se, jak dál. Ale něco takového jsem ještě nezažil.
Po pořádku.
Na Edenu jsem téměř vůbec neuspěl. Ani nemohl, když mě hned na počátku uvítali výtkami, že situaci ve svém výkladu nutně dramatizuji, protože ve skutečnosti si mohu za daných podmínek dovolit zatěžovat bibliotéku. Mám zase přečerpané konto povolených informací. Snažil jsem se netvářit se udiveně. Zase Eva! Ale měl jsem tolik másla na hlavě, že by přiznání, že jsem dal své lékařce k dispozici i svůj kód, situaci ještě zhoršilo. Jenomže veškerá moje argumentace ztratila přesvědčivost. Vymohl jsem si jen pár lidí, skutečně X2, ale ne proto, že bych o ně nějak zvlášť stál, ale protože byli jediní k dispozici. Z Eviných výpisků jsem se totiž dověděl, že typ X2 jsou ženy - to znamená fyzicky méně výkonní dělníci.
V té době jsem ovšem ještě nevěděl, co to znamená. Eviny výpisky jsem stačil sotva prolistovat a na X2 jsem narazil náhodou. Teprve když jsem čekal, až Eden dokončí přípravu nových dělnic, aby je mohl na Setru expedovat (hezký výraz! ale na Edenu se tomu tak opravdu říká) spolu se mnou, jsem si mohl Evin sešit přečíst celý.
Udělala mamutí kus práce. Myslím že vytahala z bibliotéky snad všechno, co tam měli o Zemi a částečně i o Edenu - v těch zápiscích - místy jsou formulovány dost osobně - i o mně - odpověděla na všechny otázky, které jsem si kladl, a na spoustu dalších, které mě ani nenapadly.
Eva tvrdí, že edové jsou druhotnými pozůstatky vyspělé technické civilizace. Původní obyvatelé Edenu nám byli podobní alespoň v tom, že měli jakési končetiny, jejichž pomocí mohli manipulovat s nástroji. Nějakou dobu před svým zánikem se jim podařilo biologickou syntézou vyrobit edy - k čemu měli sloužit, Eva neví, možná to byla příprava k syntetizaci supermozku, která však nikdy nebyla dokončena. Měli původním Edeňanům pomoct rozřešit problémy, které nakonec vedly k jejich zániku?
V každém případě Edeňané neuspěli, a těsně před zánikem udělali něco nepochopitelného: pocítili odpovědnost za svůj výtvor - edy. Edové jsou přece živé bytosti, třebaže vznikli uměle. Ale celá jejich existence je vázána na to, že budou ošetřováni a opatrováni jinými bytostmi, takovými, které jsou toho schopny. Po zániku Edeňanů měli nutně ukončit svou existenci.
Edeňané takové vyústění nepřipustili. Bohudík, nebo bohužel? Rezignovali na svůj osud, ale o edy se postarali. Nejprve chtěli uzpůsobit k jejich opatrování samoreprodukující automaty. Ale toto řešení je neuspokojilo. Byli výbornými biology a znali jakoukoli živou bytost v Galaxii. Kupodivu jejich záměrům vyhovovali dávno vymřelí pozemšťané. Dokázali obnovit genetické informace mrtvých tkání, a tak jim stačilo pár pozemských kostí… Eva se domnívá, že jejich roboti důkladně vyloupili pozemská muzea a hrobky. A pak už Edeňané vytvořili fantastické spojení tří cizorodých článků: edů, lidí, starajících se v podstatě o edy, a robotů, používaných především při klonování a při případném získávání nového materiálu ze Země. Vedoucí místo v této struktuře jasně připadá edům. Asi ji také poněkud pozměnili - prostředky na to mají -, ale nakolik, to Eva neví.
Pozemšťané se však na Zemi nemnožili klonováním. Z Eviných poznámek jsem se konečně dozvěděl, co je to pohlaví, a domyslel jsem si, proč Eva požadovala, abych na Setru přivezl X2. Vypadá to, jako by počítala s tím, že bychom někdy mohli být na Edenu nezávislí, pokud jde o přísun nového obyvatelstva. Setra má podobné podmínky jako Země. Samostatně žít by se tu dalo. Ale co by se stalo s edy?
Vytkl jsem to Evě, sotva jsem se vrátil. Řekla mi, že hádat se budeme moct později, až na to bude čas. A měla jako obvykle pravdu. Zatímco jsem se vracel, poslal Zap zprávu z Gety. Tvrdí, že přišel na příčinu neštěstí, navrhl změny v řízení superautomatiku - celkem jednoduché - a zkušební provoz. Tentokrát - hned zítra - budu u něj sám. Kdyby se zase něco stalo, nebude mi už, doufám, nikdo vyčítat, že jsem si klidně četl. Pro mě by to možná bylo nejjednodušší východisko. Cítím se opravdu strašně vyčerpán. Ale pro ostatní?
Proč se mi pořád vrací sen o dunících kopytech na břehu řeky? Na Edenu mě pronásledoval každou noc.

235 HR 09

Superautomatik už pět dní jede bez poruch. Dnes v noci jsem si dovolil konečně se trochu vyspat. - A zase ten sen.

235 HR 10
Eden obnovil dodávky potravin v plné výši. Bohužel, se Zapem se už nesetkám. Splnil svůj slib a s přeměnou počkal až do vyřešení závady superautomatiku. Přežil základní zkoušky a… Když jsem mu chtěl dnes ráno pogratulovat, řekli mi z Gety, že jeho tělo je už na cestě k Edenu.
Měl bych odvahu varovat ho, kdybych v době, kdy odlétal na Getu, věděl to, co vím dnes? Nevím. Doufám aspoň, že zemřel beze strachu, s myšlenkou na nový život na Edenu. A doufám, že ho Eden použije jako klonovací materiál. Škoda jen, že to nemohu Edenu navrhnout. Okamžitě by věděli, na čem jsou.

235 HR 12
Místo vážného rozhovoru s Evou jsem se jí svěřil se svým notoricky se vracejícím snem. Stejně jako já se domnívá, že jde o jakousi zasutou vzpomínku na Zemi. Biologická paměť nebo co. Ale co by to mohlo být konkrétního, neví. Doporučila mi několik kódových čísel jakýchsi obrazových encyklopedií. Edenští roboti často vykrádali hroby významných osobností - prostě proto, že v nich se nejlépe zachovaly kosterní pozůstatky. A tyto osobnosti byly také nejčastěji portrétovány. Prý se třeba najdu. Pěkná zábava.

235 HR 14
Místo obrázků Země si prohlížím encyklopedii Edenu a edů. Začínám chápat, proč jsou naše suroviny pro Eden tak důležité, a mám podezření, proč tak naléhají na zvýšení výroby. Jen aby to vlastní rozmnožování nepřehnali.
Nelíbí se mi to. Ačkoli toho o Zemi moc nevím, jedno je, myslím, jasné. Pozemšťané nežili proto, aby sloužili někomu nebo něčemu jinému. Byli sami sobě účelem. Veškerý jejich život měl sloužit zdokonalování jejich vlastní civilizace jako civilizace rozumných bytostí. - Jiné myslící tvory než sebe neznali. Že se jim to nepodařilo, je jiná, ostatně velmi zajímavá otázka.
A tady? Jak edové, tak my, nedá se nic dělat, jsme druhotnými produkty vyhynulých myslících bytostí - původních Edeňanů. Ale zatímco my jsme pouhým prostředkem, jsou edové účelem. Žijeme, jen pokud můžeme sloužit, ze všech možných vlastností jsou vybírány jen ty, které mohou být použity pro blaho Edenu. A dosloužíme-li, jsme zabíjeni. Snad humánně, ale ne o to méně jistě.
Dokázali bychom to, co pozemšťané? Dokázali bychom vybudovat vlastní civilizaci a nezahubit ji později? Musela by být jiná než pozemská, vždyť jsou tu edové, odkaz Edeňanů, za který jsme - i když bez našeho souhlasu, ale přece - přejali odpovědnost… Mezi námi jsou jistě velmi schopní lidé: Raf, Zap, Eva. Ale co z toho? Jak by postupovali ti dva, kdyby nebyli mrtví? Jak by se tvářili ostatní lidé, kdyby věděli to, co víme Eva a já? A co bude z našeho vědění, jestliže nezačneme něco dělat? - A co z nás, jestliže si něco začneme? Budou edové přístupní rozumným argumentům? Nevěřím, že Edeňané, kteří prokázali tolik odpovědnosti vzhledem k nim, by z nás chtěli vytvořit pouhé nástroje. Z nás, kteří jsme jim přece podobnější. Jenže co dál?

235 HR 16
Eva mi dokazuje, že teď máme na Setře všechno, co potřebujeme k udržení vlastní existence. Včetně dvaceti X2, tedy žen, jak bych jim měl správně říkat. Tvrdí, že jako základ by to mohlo v nejhorším případě stačit.
Ale co edové? Vždyť se bez nás neobejdou. I kdyby nechtěli, museli by hledat nějaký prostředek, jak nám zabránit v úplném odtržení.
Podmínky, které jsme si momentálně vytvořili, mohou sloužit v krajním případě jako prostředek nátlaku na Eden. Můžeme pohrozit zastavením dodávek surovin, a oni nám nemohou odpovědět stejným. Ale mělo by to všechno smysl?
Daleko raději bych byl, kdyby se s námi nejen na Setře, ale i na Getě, Danii i všech ostatních stanicích dohodli po dobrém. Máme všechny prostředky k vytvoření civilizace dvou rovnoprávných plemen. Ale pochopí to edové, kteří si zvykli vidět v nás jen nástroje pro své vlastní cíle? Snad inteligentní nástroje, o které je třeba pečovat, ale přece jen nástroje? A pochopí to ostatní lidé? Dokážeme jim to vysvětlit?
A ta naše samostatnost. Samostatnost znamená obejít se bez klonování. A já… a Eva… Dnes už vím, že přiblížit se k ní jako k ženě by mělo znamenat cítit k ní víc než to, co cítím k dobrému spolupracovníkovi, ke kamarádovi. Možná že to i cítím, ale nevyznám se v sobě dostatečně, nevím, co mám a co ne… A především mám strašný strach před fyzickým dotykem i před tím, co by mohlo a mělo následovat. Pro mě i pro Evu. Hlavně pro ni. Nedovedu si představit -- -

235 HR 20
Zkusili jsme to. Připraveni pozemskými materiály, literaturou… Ale asi ne dostatečně. Cítím se ponížen a pošpiněn. A vím, že Eva také. Mluví se mnou jen se sebezapřením a já se jí snažím vyhnout. Raději všechno nechat tak, jak je. Mám experimentů po krk.

235 GS 02
Eva se pokusila vypořádat se s žádostmi o přeměnu tím, že uchazečům řekla pravdu. Uspořádala čtyřhodinovou přednášku, která málem skončila lynčem. Viděl jsem jen závěr. - Eva mi nic neřekla a Mor, její asistent, mě zavolal, až když se schylovalo k nejhoršímu. Přesvědčila jen jeho. Ale on o přeměnu nežádal.
Přišel jsem včas, abych těch patnáct - za Evina působení se jich už nashromáždilo patnáct - uklidnil. Jenomže jen slibem, že Evě nařídím přeměnu provést, pokud je nepřesvědčila. A řekl jsem, že já jí věřím. Ptal jsem se jednoho po

druhém znova: jen jeden si vyžádal čas na rozmyšlenou.
Musel jsem Evě těch čtrnáct přeměn nařídit. Nemůže zachraňovat lidi proti jejich vůli. Vykřičela mi do očí, že si připadá jako kat nebo jako vrah. Já ostatně taky. A to jsem ji musel několik hodin hlídat, aby si něco neprovedla.
Zatímco jsem u ní seděl, napadlo mi, že lidi uvolněné zapojením druhého superautomatiku nasadím na důkladnější prohlídku Setry. Jak to, že ještě nikdy nikoho nenapadlo vyjít ze základny?

235 GS 04
Narazil jsem na nepříjemnou potíž. Lidé se otevřené krajiny bojí. Trvalo mi dost dlouho, než jsem sestavil průzkumovou skupinu. Musel jsem kvůli tomu zpřeházet složení všech směn.

235 GS 07
Už týden dávám při večerních odpočinkových programech promítat materiály ze Země. Ze záznamů, které jsme si pořídili s Evou. A zároveň čerpám z bibliotéky nové vhodné materiály. Ale výběr je krutě těžký. Spoustě věcí nerozumím sám, a nemohu tedy chtít, aby jim rozuměli ostatní.
Eva se mnou od záležitosti s přeměnami nemluví. A právě teď ji potřebuji víc než jindy. Nejenom aby mi pomohla v této osvětové akci, za niž stejně může ona, ale i proto, že jsem si na ni zvykl. Chybějí mi její nezvyklé nápady, její hlas, oči, způsob, jakým chodí. Přistihl jsem se, že jsem se zastavil v nemocnici, když jsem tam neměl co dělat. Jenže Eva pro mě neměla čas.

235 GS 08
Požádal jsem Evu o pomoc písemně. Seděla se mnou nad obrazovými záznamy čtyři hodiny, a neřekla mi nic, co by se netýkalo úkolu, který jsme si uložili. Copak nechápe, že po generace - jaképak u nás existují generace? - zaběhaný způsob života se nedá změnit naráz? Přestože se to týká smrti?

235 GS 09
Or, který vedl výzkumovou skupinu, přišel na zajímavý nápad. Zpřístupnit alespoň nejbližší okolí základny tím, že nad ně postavíme plastikovou kopuli, která bude lidi chránit před venkovním povětřím, ale umožní jim pozorovat alespoň rostliny v téměř přirozeném prostředí. A třeba k průhledné stěně přijde i nějaké zvíře. Bylo by jí také vidět poměrně daleko do krajiny. Snad by si lidé pomalu zvykli.
Orovi se venku líbí. Jenomže kde vezmu materiál na kopuli?

235 GS 10
Pokusil jsem se Evě vysvětlit své stanovisko k přeměnám. Dost prudký výstup. Nakonec uznala mé argumenty, ale neustále opakovala, ať to tedy dělá někdo jiný. Chápu ji, ale sotva jí pomohu.

235 GS 11
Už je to tady! Eden se domáhá zvýšení dodávek surovin, které by bylo adekvátní nasazení druhého superautomatiku, a - oprávněně - se ptá, nač potřebuji netradiční materiál - na kopuli. Zatím jsem si vymyslel neexistující nejasné potíže. Jsem zvědav, jak dlouho s tou lží vystačím.
Eva se mnou sice mluví, ale nic víc. Když jsem se ji pokusil vzít za ruku, utekla. Jenomže mně už kupodivu nestačí jenom ji vidět a mluvit s ní.

235 GS 13
Uspořádal jsem v nové hale shromáždění. Něco jako slavnostní večeři spojenou s povinnou procházkou a výkladem o Setře. Moc velký úspěch to nemělo. Atmosféra byla ledová, lidé přišli jen proto, že museli. Budu muset vymyslit něco jiného, abych je dostal alespoň sem.
Přemýšlím, od které doby se události dostaly do takových obrátek. Ještě nedávno jsme s Evou udržovali své rozhovory o Zemi v přísné tajnosti. A teď? Teď už se nemůžeme vrátit zpátky.
Snad za to mohlo Evino odhalení, jak je to s přeměnou, snad tu funguje i to, co víme o Zemi. Ale s tím, co víme, už nemůžeme dělat to, co jsme dělali dosud. Alespoň já ne. Ale přesto bych byl někdy raději, kdybych nevěděl nic, kdybych byl tím člověkem jako ještě před několika měsíci. Mám pocit, že se někam řítíme, a já nevím kam. Ale vrátit se už nemohu.

235 GS 15
Superautomatik 1 narazil na nevhodnou geologickou strukturu. Musel jsem nasadit i superautomatik 2 a většinu lidí v prodloužených směnách. Podle předběžného průzkumu bychom se měli za týden nebo za dva dostat do normální vrstvy. Zatím zásobuji Eden z rezervy.

235 GS 16
Konečně Eva! Přišla jakoby nic a přinesla mi reprodukci jakési encyklopedie. Socha nějakého krále z pozemského dávnověku - feudalismus se tomu říká. S pomocí zrcadla mě přesvědčila, že by to mohl být zdroj klonovacího materiálu pro mé předky a dvojníky. Budiž. Tím by se něco vysvětlilo. Kdysi dávno, před dobou, kterou si ani nedovedu představit, se jeden z mých předků prohánět na koni po zelené trávě planety, kterou nikdy na vlastní oči neuvidím, a při prvním náznaku nebezpečí hledal po boku meč. Vysvětluje to můj sen, ale mě to už nezajímá. Nevím, jak se jezdí na koni,

nikdy jsem nedržel v ruce nic, co připomíná zbraň, myslím, že bych vlastní rukou nedokázal zabít člověka… Jsme jiní, i poslední pozemšťané byli jiní. Tato minulost mě zajímá už jen potud, pokud může vysvětlit naši přítomnost a budoucnost.
A pak, je tu Eva. Našla i obraz manželky toho starého krále. Je jí nepodobná a je nekonečně hezčí. Bez zbytečných šperků a s krátkými vlasy, oblečená stejně jako každý člověk, stejně jako já. A nekonečně moudrá. To, čím jsem, ze mě udělala ona. Díky ní jsem přestal být inteligentním automatem a stal jsem se člověkem. S vlastní vůlí a představami o budoucnosti. A to mi už nikdo nemůže vzít, pokud budu žít.

235 GS 18
Eva naléhá, abychom svůj pokus v příhodné době zopakovali. Po zklamání, které jsem způsobil jí i sobě, se mi nechce. Nemohli bychom získat odbočku klonovací stanice na Setru?

235 GS 19
Komické je, že Eden spolkl mé výmysly, když jsem stavěl kopuli, a nyní mi nechtějí věřit, když odmítám zvyšovat dodávky, protože nejsme téměř vůbec schopni těžit. Zřejmě mají velmi důkladné podezře ní, protože vysílají z Edenu jako kontrolora eda - a to se stává málokdy.
Nedivím se. V poslední době se toho na Setře stalo tolik, že by to muselo znepokojit i mrtvolu. Horší je, že se teď edům všechna podezření potvrdí - a kdo ví, co si ještě vyfantazírují navíc.
Pochopí, proč jsme s Evou zanedbali všechny informační limity, nač jsem potřeboval dodatečné suroviny, lidi a nevímco ještě. I kdybych do příjezdu kontrolora stornoval všechny novoty, které jsem stačil zavést za poslední dvě období, doví se to od ostatních. Nemělo by to smysl. Snad bude lépe být otevřený. Jsou to myslící bytosti jako my, a mělo by jim být jasné, že jim nikdo nechce uškodit. Chci přece jenom to, aby se na nás přestali dívat jako na nástroje, a vzali nás jako to, co jsme: myslící bytosti jiného druhu, které jsou si vědomy účelu a smyslu své práce i své vlastní existence. Existence, která spočívá v symbióze lidí a edů, jak si ji - a tomu věřím - představovali původní Edeňané.

Poznámka editora
Deník, který jste právě dočetli, zajímavým způsobem potvrzuje starší předpoklady o společném původu Geťanů a Setřanů a pravděpodobně vysvětluje i některé archeologické nálezy na Setře. Zároveň však uveřejňovaný dokument klade některé další otázky nejen historického, ale i biologického charakteru: především nevíme, co byla Země, na kterou se autor tak často odvolává; pokud něco takového existovalo, edové pravděpodobně po potlačeni pokusu Setřanů o emancipaci zničili nebo důkladně utajili všechny dosud poměrně lehce přístupné informace. Jestliže tomu tak bylo, potom idealistické a nedomyšlené jednání autora deníku zbrzdilo další vývoj na velmi dlouhou dobu. Je možné, že další průzkum archívu poskytne informace i v tomto směru.
Kromě toho se objevuje i řada problémů spjatých s autorovými náznaky o možnosti jiného způsobu rozmnožování, než je klonování.
Domnívám se, že uveřejnění textu poslouží jako základ k dalším výzkumům a povede ke zpřesnění některých dosud nejasných hypotéz vztahujících se k historii Setry a Gety v období počátku jejich spolužití s edy, jakož i k ilustraci příčin pozdějšího vývoje

Dárek pro budoucnost
Ladislav Kubic
Sestupoval pozvolným svahem k řece. Před ním kontroloval terén automat průzkumného zajištění. Nevydával žádné zvuky. Cesta je bezpečná.
Letní den plný hukotu a slunné pohody. Měl chuť lehnout si do trávy, dívat se do modré oblohy a snít. Krajina porostlá řídkými smíšenými a dubovými lesy vyvolávala iluzi domova. Iluzi vzdálenou pět světelných let. Potlačil nutkání, pokračoval za automatem.
Křoviny končily, vystřídaly je skály stojící jako čestná stráž podél toku řeky. Pod nohama mu zachrastil písek promísený oblázky. Terénní vlny. Dorazil k vodě. Zastavil se. Slepé rameno plné bobřích architektů, budujících mohutnou hráz. Skupiny snaživců pluly proti proudu pro další stavební materiál. Zvedl pohled. V dálce, kde řeka vypadala jako stříbrná struna napnutá údolím, zaregistroval pohyb. Povel APZ. APZ otevřel předek, vysunul teleobjektiv s transfokátorem. Obraz visel ve vzduchu rychlostí nezachycené vzpomínky. Stádo praslonů našlapovalo do prázdna. "V pořádku." Vydal se dál. V plátu zaschlého bláta zaznamenal stopy prakoní. Pořídil dokumentaci. Výstražný signál. APZ detekoval bytost vyšší inteligence. Na displeji se ihned ukázaly číslice udávající vzdálenost a směr. "Pokračujeme."
Překonali pás suti, spadající až do proudu. Písečný ostroh chráněný hradbou skal byl plný. Tvorové silně připomínali opice. Teď ho uviděli i oni. S ječením a výskotem se rozprchli do skal a slují. Na písku jich zůstalo jen několik. Dívali se na něj, v rukou pěstní klíny a klacky. Vyceněné zuby měly zastrašit.
Postoupil. Prázdné ruce nad hlavou, symbol přátelství platný v celém vesmíru. APZ zaujal bojovou pozici, v případě nutnosti ho bude krýt.
Když ještě o něco popošel, utekl i zbytek tvorů. Zůstal pouze jediný. Necouvl. Oči se setkaly. Cesta přes hlubiny času, vesmírnou osamělost a mříže vzdálenosti byla u cíle. Objevil planetu, na níž bude jednou vyspělý, inteligentní život. Dal do pohledu vše, co cítil. Radost, dojetí, nadšení ze setkání. Oči opočlověka neuhnuly. Hleděli na sebe a ve tvářích měli světlo hvězd, zář vzdálených sluncí i příslib budoucnosti planety. Vyvinutá a vznikající civilizace navázaly kontakt. Ostatní opolidé se pomalu trousili k dvojici na písku. APZ vydal signál. Čas k návratu. Nechtěl se rozloučit pouhým

odchodem. Chvíli přemýšlel.
Potom sebral pohozený pěstní klín, uchopil pevnou větev, vypálil laserem otvor a nasadil kámen. Uřízl kus spojovacího lana a několikrát svůj výtvor převázal. Kamenný mlat. Nepatrný dárek kosmických bratrů na oltář vznikajícího vyspělého života.
Potěžkal palici, udeřil do kusu přečnívajícího pískovce. Podal mlat opočlověku. Opočlověk natáhl ruku, ale dar nepřevzal. Pokoušel se uchopit paprskomet u cizincova boku.
"Na to máš ještě statisíce let čas," řekl a usmál se. Znovu napřáhl ruku s palicí. Pohledy se opět setkaly. Ani obrovské nadočnicové oblouky a opičí obličej nezakryly inteligenci v očích opočlověka. Převzal dar.
APZ opakoval výzvu. Loučení… Polkl podivnou vlhkost. "Na shledanou, určitě na shledanou."
Otočil se a odcházel. Musí zpátky na loď, vrátí se na galaktickou základnu, spojit se s ostatními. A pak dál závějemi vzdálenosti a času domů.
APZ reagoval pozdě. Prudký úder do týla. Desítky rukou rvaly kusy kombinézy, opasku a výzbroje. Dar přešel do správných rukou.

Přednáška
Miroslav Kostka
"Ticho!" zvolal profesor. "Pokud jste si neráčili všimnout, hodina už začala."
Šum ve třídě utichal jen velmi zvolna. Nejenže je můj předmět nebaví, pomyslel si profesor, ale nemají dokonce ani tu trochu slušnosti, aby předstírali zájem. Tradice, dějiny, slavná minulost - co jim to vlastně říká? Nic. Mládež - budoucnost národa… Pěkná budoucnost, jen co je pravda!
Povzdechl si. "Předmětem mé dnešní přednášky, studenti, jsou historické události, které vyvrcholily zhruba před dvěma a půl stoletími. Brzy budeme slavit kulaté výročí… Může mi někdo z vás říct čeho vlastně?"
Třída mlčela. Většina z nich opravdu nezná odpověď, uvědomil si profesor se znechuceným zoufalstvím. A těch několik, kteří vědí? Nestojí jim za námahu. "Jsme tu jen proto, že musíme, profesore," četl z jejich pohledů. "Jednoduše odvádíme svou nudnou povinnost. A ty? Ty přece taky, ne?"
Ano, snažil se přesvědčit sám sebe. Já přece taky. Koneckonců je to jen povolání, které dělám za mzdu. Je nejvyšší čas, abych si to uvědomil, a hodil konečně za hlavu všechny ty nesmysly o vznešeném poslání učitele. I kolegové mi tvrdí, že se jen zbytečně trýzním. Odpřednášet si své a tečka - nic jiného není zapotřebí. Nic jiného si ode mě nikdo nezaslouží.
Že by dějepis opravdu byl mrtvá věda?
"Tak dobrá," řekl. "Máte pravdu. Nemohu vás zkoušet z látky, kterou jsme ještě neprobírali. Třebaže jde o výročí tak významné události, jakou bylo…"
Nedokázal uhasit tu jiskřičku naděje a nezkusit to ještě jednou. Rozhlédl se prosebně po třídě. "No - copak opravdu nikdo z vás…?!"
"Vítězství." Odpověď zazněla odněkud ze zadních lavic a profesor, který v ní zaslechl podtón otrávenosti (ironie? soucitu?), musel přemáhat pokušení vrhnout se tím směrem a vykřičet do tupé tváře majitele toho hlasu všechnu svou hořkost a zklamání. Ano, Vítězství, díky kterému se dnes můžete spokojeně rozvalovat ve svých lavicích, místo abyste jako psanci bloudili studeným vesmírem od planety k planetě, bez vlasti, bez domova…
Ovládl se. Nemá cenu chtít nemožné - měl by být rád, že mu alespoň odpověděli. Odpřednášet si své a…
"Správně," řekl. "Vítězství v prvním mezicivilizačním konfliktu v našich dějinách. V konfliktu mezi pozemskou a gwendskou civilizací."
Na chvíli se odmlčel, pevně stiskl víčka a pak, s pohledem upřeným jen a jen hluboko do vlastního já, spustil.
"Lidem trvalo poměrně dlouho, než si uvědomili, že už nejsou na své planetě sami. Existovala sice celá řada případů a příznaků, jichž si nebylo možno nevšimnout - jenže se daly vykládat mylně. A skutečně mylně vykládány byly. Permoníci, víly, upíři, vodníci, čarodějnice…, všechny ty záhadné bytosti s lidskou podobou, avšak s nelidskými vlastnostmi a schopnostmi. Některé upalovali na hranicích. O dalších hovořili šeptem a s úzkostí. A všech se báli po celá staletí, během nichž trvala a sílila tichá invaze z Gwendu.
A pak… Technický pokrok lidstva zrodil racionalismus, který se surově vysmál všem báchorkám, výmyslům a pověrám… Tajemné a nebezpečné bytosti byly rázně vytlačeny ze společenského vědomí a vykázány na neškodné místo - do literatury pro malé děti. Lidský duch se začal koupat v příjemné lázni vlastní dokonalosti, nebylo náhle nic, co by nedokázal vysvětlit, objasnit… Zdá se to téměř neuvěřitelné, studenti, ale Rozum, toto nové božstvo, se projevil jako naprostý ignorant: cokoli, s čím si nevěděl rady, jednoduše nebral na vědomí. Jestliže nějaký jev odporoval dosažené úrovni poznání, pak prostě… neexistoval! Gwendská invaze pod příkrovem této úmyslné lidské slepoty prožívala nepochybně své zlaté období. Chvíle otevřeného střetnutí se nezadržitelně přibližovala."
Profesor otevřel oči - šum ve třídě dosáhl opět intenzity, kterou krotitelé obvykle považují za signál k preventivnímu zásahu. Zvýšil hlas.
"Historie není jen věda o minulosti, studenti! Rozumní tvorové se z jejích poznatků dokáží poučit a vyvarovat se vážných chyb v budoucnosti. Hlupáci - hlupáci ovšem nikoli, pro ty je každé poučení mrháním energií. Kde jsem to přestal?"
Nikdo mu nenapověděl, přinutil je však alespoň na chvíli předstírat pozornost - víc zřejmě nemohl žádat. Pokračoval.
"Ano, už vím. Tak tedy, první, kdo konečně přišel s myšlenkou, že se tu, ukryty v davu, tiše a nenápadně pohybují bytosti pocházející ze vzdálených světů ve vesmíru, byli spisovatelé science fiction. Zprvu poznenáhlu, později však stále více a více zaplavovali své čtenáře vizemi nejrůznějších podob a variant zákeřného vpádu cizinců na nepřipravenou, nic netušící planetu - obrazy invaze, která byla o to nebezpečnější, oč lépe se jí dařilo unikat pozornosti

pozemšťanů. Přestože jediné, z čeho tito spisovatelé vycházeli, byla jejich vlastní obrazotvornost, budoucnost ukázala, že mnohá z jejich intuitivních líčení byla obdivuhodně přesná. Dokonce natolik přesná, že musela vzbudit mezi příslušníky gwendských invazních sil vážné obavy z prozrazení.
Nyní však" - profesor v neumdlévající snaze upoutat pozornost svých žáků udělal dramatickou pauzu - "přicházíme k zajímavému okamžiku.
Navzdory tomu, o čem jsem právě hovořil, ve skutečnosti žádné nebezpečí odhalení prozatím gwendskému výsadku nehrozilo. Objevil se totiž další paradox: Čím více rostla sháňka po vědeckofantastických příbězích, čím nadšeněji vítali čtenáři každou další zprávu, již jim o záhadných cizincích přinášela literatura science fiction…, tím méně byli připraveni a ochotni brát tato varování vážně, jako věc týkající se jejich reálného života! Sami autoři podobných příběhů je ostatně psali jen pro peníze či pro potěšení z jakési intelektuální gymnastiky; pokud snad výjimečně někdo z nich tušil víc, dal si dobrý pozor, aby to neřekl nahlas. Skuteční proroci invaze z kosmu totiž v té době ještě končívali v blázincích.
Gwenďané si mohli ulehčené oddechnout; science fiction, místo aby přivodila jejich odhalení, stala se naopak výbornou kamufláží. Konečný úspěch - okamžik, v němž bude již možné vystoupit veřejně - byl téměř na dosah ruky."
Profesor se odmlčel, aby nabral dech k závěrečné části přednášky. S opatrnou nadějí se rozhlédl po svých posluchačích. Podařilo se mu snad konečně je zaujmout? Třicet lhostejných pohledů odpovídalo s drtivou otevřeností:
"Nehoň si triko, profesůrku. Ty staré historky jsou nám ukradené - my žijeme pouze pro dnešek. Ještě chvíli tě musíme vydržet poslouchat, ale pak…"
Pak… Otřásl se, jako by dostal políček. Pak půjde do další třídy a s novou, stejně nesmyslnou úporností povede další marný boj s třicítkou o rok mladších spratků…
Bezpečí a klid přinášejí degeneraci, napadlo ho. Kdyby museli znovu bojovat o holý život jako jejich předkové… Jenže ti přece bojovali právě za tohle, ne? Za klid a bezpečí dalších generací. Cožpak se zmýlili? Žijeme v uzavřeném kruhu?
Měl o čem přemýšlet, ty otázky se mu náhle jevily velice závažné, a byly dokonce zajímavou výzvou jeho profesionálním schopnostem. Představa, že jejich zodpovězení věnuje důkladnou analýzu, ho na okamžik dokonce potěšila a zahřála - viděl sám sebe, jak přednáší přeplněnému auditoriu pozorných historiků a sociologů, debatuje s nimi, probírá jejich námitky…
Snad… snad se k tomu skutečně odhodlá. Jenže teď není na podobné úvahy čas, musí dokončit přednášku, dopovědět tady těm… Musí si to - ano, konečně našel správný termín - musí si to odkroutit. Jako oni.
Odkašlal si. "Vím, že po vás chci patrně mnoho, ale přesto bych rád, kdybyste mi teď věnovali zvýšenou pozornost. Dostáváme se totiž k zajímavému místu…, ke zvratu, k němuž asi před třemi stoletími došlo pozoruhodně rychle ve společenském vědomí obyvatel naší planety. Přibližně v té době to lidstvu totiž konečně došlo… Příběhy science fiction se náhle staly realitou, začal skutečný boj mezi dvěma nepřátelskými kulturami. Boj, který se protáhl na celých dalších padesát let.
Zamysleme se nejdřív na okamžik nad tím, co způsobilo tento neočekávaný posun v lidském vědomí. Jak se vlastně podařilo invazi odhalit?
Odpověď na tuto otázku není snadná. Svůj podíl tu jistě mělo několik nedopatření Gwenďanů, kteří se nechali ukolébat minulými zkušenostmi a přecenili lidskou schopnost sebeklamu. Rozhodující zásluhu na vzniku nové situace však bezesporu měl prudký vědecký a technický vývoj, k němuž na Zemi v té době došlo a jehož společenské důsledky nenechaly na sebe dlouho čekat. Nebylo téměř jediného člověka, do jehož každodenních návyků by nevtrhly jako bouře převratné objevy moderní vědy, především fyziky, chemie, biologie a psychologie… Bezprecedenční změny v systému dopravy a v urbanismu dopadly zpětně na oblast výrobních vztahů a z gruntu ji přeoraly. S jistým zpožděním, přesto však rychle, se počala měnit i společenská nadstavba, kultura, filozofické postoje, mezilidské vztahy…
Každý se musel v poměrně krátkém čase naučit nově myslet, a náhle se ukázalo, že vědeckofantastická literatura byla v tomto ohledu výbornou školou. Stoupla její vážnost mezi širokou veřejností; koneckonců všechny - či alespoň téměř všechny - předpovědi spisovatelů science fiction přece vyšly. Nebylo by moudré - počínali se čtenáři stále častěji ptát sami sebe - věnovat alespoň trochu vážného zájmu také dosud nejzanedbávanějšímu motivu této literatury - motivu tiché invaze z vesmíru? Co když…
Se zpožděním, ale přece splnily kdysi jen zábavné vize zlehčovaného literárního žánru svou historickou funkci a vrátily lidem zdánlivě ztracenou vnímavost ke všemu podivnému a záhadnému ve světě kolem nich. Tak jako kdysi jejich předkové, počali se všímavě rozhlížet kolem sebe. A to, co spatřili, je vážně znepokojilo.
Pokud se, studenti, alespoň trochu zajímáte o historii" - profesor si nedělal v tomto směru už žádné iluze a také jeho další slova nebyla ničím víc než pouhým řečnickým obratem - "pak v této chvíli nutně zatajíte dech. Protože to, co se odehrálo v následujících pěti desetiletích, je skutečně fascinující. K odhalení a zničení nezvaných návštěvníků z kosmu byly nasazeny snad všechny rezervy, které měla planeta a její věda k dispozici. Byly vyzkoušeny nejrůznější metody identifikace cizích bytostí. Když selhaly ty lacinější a méně složité, nelitovalo lidstvo horentních nákladů na provedení důkladnějších operací ve skutečně gigantickém měřítku. Celé obyvatelstvo planety povinně prošlo zevrubnými lékařskými prohlídkami, hloubkovým rentgenovým vyšetřením, rozbory krve, tkání, buněčné i genetické struktury.
Negativní výsledky této velkorysé akce přinesly sice hluboké zklamání - ukázalo se, že vetřelci se z hlediska fyziologie dokázali natolik přizpůsobit člověku, že došlo prakticky ke ztotožnění - odhodlání pozemšťanů čelit hrozbě z vesmíru se tím však jen zvýšilo. Počáteční optimismus se sice rozplynul, avšak vědci nepřestávali ujišťovat, že s vědomím rozsahu a vážnosti nebezpečí se celkové šance na jeho likvidaci vlastně zlepšily. Bylo třeba jen jediné - nalézt správný identifikační prostředek. Metodu, kterou by bylo možné spolehlivě stanovit, kdo je příslušníkem poddruhu Horno sapiens sapiens - a kdo jím není.
Je zajímavé, že nakonec se lidé vrátili tam, kde začali: k pozorování. Po dlouhých odborných diskusích a výzkumech

totiž zvítězil názor, že jediné, co nelze nikdy dokonale napodobit z vlastností, jimiž se od sebe liší různé civilizace, je jejich druhová mentalita. Byly to přece právě zvláštnosti v chování lidí-nelidí, jež na ně první upoutaly pozornost ještě kdysi dávno, v dobách upírů, čarodějů a divoženek. Závěry, jež si lidé tenkrát ze svých pozorování dělávali, byly sice mylné…, avšak s výzbrojí, kterou poskytuje moderní psychologie, se všemi testy, hloubkovými analýzami, detektory, situačními simulátory, reagenčními diagramy, psychometry…, s tím vším lze nyní přece zaútočit na slabé místo nepřítele s mnohem větší silou, a tedy i s reálnou nadějí na úspěch. Tím spíš, je-li už známo, po čem - nebo vlastně po kom - se pátrá.
Ano, studenti, byla to právě psychologie, jež se měla stát - a také se skutečně stala - rozhodující zbraní ve velké závěrečné bitvě mezi obyvateli Země a invazními jednotkami z Gwendu. Ptáte se možná, co udělali v této nové situaci Gwenďané. Stáli zjevně před jednoduchou volbou. Buď se odhodlají k otevřenému vojenskému vystoupení - na něž se však dosud necítili dost silní -, nebo budou pasivně přihlížet honičce, která se na ně rozpoutala, a pokusí se ji přežít s co nejmenšími ztrátami… Právě toto druhé řešení si nakonec vybrali.
Použil jsem před okamžikem výrazu honička. Obávám se, že není dostatečně silný - přesnější a výstižnější termín pro to, co se v následujících desetiletích na Zemi rozpoutalo, je štvanice. Lidé, vědomi si toho, že nemají jinou možnost, číhali jeden na druhého jako ostříži. Všímali si veškerých projevů nedostatečné adaptace na pozemský život, výstředního jednám všeho druhu, neschopnosti vyrovnat se s každodenními problémy, konfliktů mezi svými bližními, výbuchů nespokojenosti, odmítání reality, asociálního jednání, podivínství… Podezření se nevyhnul nikdo, jehož počínání jakýmkoli způsobem vybočovalo z normy - a od podezření k rozsudku nebylo v té době daleko. Lidé si uvědomovali, že ani nejdokonalejší psychologické techniky nemohou vyloučit, že někdy dojde k omylu, a že spolu s vetřelci zahyne i nevinný, autentický pozemšťan - jiná cesta však neexistovala. Tomu, kdo zahynul nedopatřením, mohlo být víc než dostatečnou útěchou vědomí, že klade nejvyšší oběť na oltář společného vítězství. Ano, studenti - prosím, vydržte nehlučet ještě několik minut, hodina za chvíli skončí -, je tomu vskutku tak: Lidstvo neváhalo do tohoto rozhodujícího boje proti smrtelnému nebezpečí heroicky zakalkulovat i zcela mimořádné oběti ve vlastních řadách. Psychologické laboratoře pracovaly ve dne v noci a každý, u něhož podezření z mimozemského původu převýšilo padesát procent, byl nemilosrdně odsouzen k likvidaci. Nerozhodovaly zásluhy, protekce i úplatky byly zcela vymýceny, důležité bylo jen jedno: zničit nepřítele, zachránit planetu pro člověka."
Profesor se naposledy odmlčel, ale vzápětí v obavě, že se mu nepodaří dokončit výklad, rychle pokračoval.
"Určitě - klid tam vzadu, už končím! - určitě každý historik,
zamýšlející se nad onou epochou, nemůže než stanout v tichém úžasu. Byla to horečka zmítající celou planetou, horečka, která trvala téměř padesát let. Než konečně boj dozuřil a nepřátelská rasa zmizela do posledního jedince, ztenčil se počet obyvatel Země na pouhou čtvrtinu. Na konci tohoto zápasu však stálo Vítězství - to Vítězství, jehož dvousté padesáté výročí budeme zanedlouho vzpomínat. Děkuji vám za pozornost."
Vyšlo to téměř na vteřinu. Jen posledními slovy se už profesor marně snažil přehlušit vřavu, vyvolanou signálem zvonku; třída rázem procitla z lhostejné letargie a posluchači se úprkem řítili ke dveřím. Pomalým krokem odcházel za nimi a přemýšlel o tom, jak podivným okolnostem je třeba vděčit za dnešek, který ti mladí pokládají za zcela samozřejmý. Bojovali naši předkové opravdu právě za tohle? - kladl si už poněkolikáté toho dne stále stejnou otázku.
A pak ho náhle s podivně hořkým pocitem napadla jiná, trochu ironická myšlenka: Kdoví - možná že i lidé mívali stejné problémy se svými dětmi…?

Vesmír je dost nekonečný
Ondřej Neff
Někdy na začátku února se Rada rozhodla poslat komodora Fukudu do hlubokého vesmíru za hranici šesti tisíc parseků. Musel bych se podívat do diáře, abych vám řekl, co to bylo za den. Vzpomínám si jenom, že ten den protivně mrholilo a že Miluška, moje žena, měla prachmizernou náladu.
"To znamená," řekla, když jsem jí o tom pověděl, "že zase budeš pět neděl z domu a já potáhnu celou domácnost sama."
"Nikdo neřekl, že Fukudu budeme krýt my," namítl jsem.
"Neřekl! Buď tak laskav a nedělej ze mě hlupáka. Jako bych to neznala! Fukuda poprvé překoná hranici šesti tisíc parseků. Světe, zboř se! To bude zase jednou slávy. Copak by u toho mohl ten váš Profitým chybět!"
Řekla to zle, uštěpačně, jako by to slovo Profitým byla kdovíjaká nadávka. Kdybych měl být upřímný, musel bych prozradit, že původně to nadávka byla. Před pěti šesti lety měla Síť tucet přenosových skupin. Některá byla označená číslem, ale jiné měly přezdívku: Čundráci, Smolaři, Oranžádové, Pomoznámbože, Zmrzlíci a podobně. Dlouho jsme působili jako Výjezdová skupina zpravodajské plastivize číslo 8. A najednou někoho napadlo nám říkat Profitým. Mělo to znamenat, že jsme vejtahové, mistři světa-amoleta a že je nám každé tričko krátké. Zprvu nás to štvalo. Jarda Bouchač, náš osvětlovač, byl samá modřina a boule, protože byl od rány, ale ne každý se dovede s urážkou vyrovnat tak přímočaře. Když se ale o přezdívce dověděl Jirka Lamač, náš režisér, zavolal si celou partu k sobě do kanceláře a vedl k nám řeč:
"Povídá se, že jsme Profitým. Vidím, že se vám to už doneslo. Jarda má monokl pod okem a Jiřina je celá ubrečená. Koukej si rychle napudrovat nos, kdo se má na tebe dívat! Něco vám povím, veleváženi. My totiž opravdu jsme Profitým!"
Hrál před námi tyjátr, samozřejmě, ale dělal to dobře. Významně se odmlčel a přejížděl očima z jedné tváře na druhou, švenkoval, jak říkají kameramani, a zadíval se každému do očí a nešvenkoval dál, dokud si nebyl stoprocentně jistý, že ten dotyčný si jeho pohledu setsakramentsky všiml. Přitom neměl nijak výrazné oči. Byly bledé, neurčitě šedomodré, ale dívat se dovedly ostře jako nějaké špicholáky.

"Už třem lidem jsem dneska kvůli Profitýmu dal přes hubu," podotkl Jarda Bouchač.
"To proto," odpověděl Jirka Lamač laskavě, "to proto, že jsi trouba. Odpověz mi podle nejlepšího přesvědčení: jsme profesionálové, nebo nejsme?"
"Bodejť že jsme. Jenže se na nikoho nevytahujeme, frňáky na lidi neděláme, každýho na chodbě zdravíme, i nějakou pitomou svačinářku nebo úředníka z plánovacího, a ráno, než dojdu do patra, mám hlasivky nadranc od samýho dobrejden, dobrejden. A co z toho? Kdejakej vůl se nám šklebí, že jsme Profitým!"
"Jarda má pravdu," vzlykla Jiřina Popelářova, maskérka. "Já dám výpověď a půjdu do dámského kadeřnictví! Copak si ve svým věku musím nechat všechno libit?"
"Neblázni, Jirko. Já bych s tím taky nejradši sekla, ale copak to má smysl?" řekla Luďa Misařová, inženýrka záznamu.
Ještě několik lidí chtělo něco říct, ale Jirka Lamač si znovu vzal slovo.
"Povím vám to jinak. Proč Osmadvacátá galaktická odmítla Fešáky a komodor Sven Hilstrup osobně intervenoval v Radě, že chce jenom nás?"
"Protože Fešáci pohořeli na Planetě Fialových Přízraků," odpověděl Ondra Burian.
"Správně. Letěli jsme my a byl to sukces, o kterým se mluvilo ještě tři měsíce po návratu. Ale dál: když komodor Jovan uvázl na Planetě Vroucího Bahna a parta Pomoznámbože utopila i obyčejný televizní přenos, kdo letěl na pomoc?"
"My," řekla plastikářka Eva Elefriadu. "Diváci dostali perfektní plastivizní obraz s kvadrozvukem a pachovým záznamem."
"Letěli jsme my," opakoval Jirka Lamač. "Takhle bych mohl pokračovat dlouho. My jsme dělali Planetu Smrtící Mlhy. Naše parta nabírala výpravu do mlhoviny Šaškův Smích. Když všichni odmítli Planetu Fantomů, naše parta sbalila kufry a jak to dopadlo?"
"Perfektně," odpovědělo mu několik hlasů.
"Zasloužíme si tedy, aby nám říkali Profitým?"
Mlčeli jsme. Režisér pokračoval:
"Proč nám říkají Profitým, proč nám nedali přezdívku Břídilové, Třeskyplesky, Bručouni, Lehkoživkové, Másla, Velký huby? Já vám to povím. Jiná přezdívka než Profitým naší partě nepasuje. Nemusíte mi opakovat, že ji naši přitelíčkové vymysleli ze zlé vůle. Jenže my je převezeme, jako jsme je vždycky převezli venku na place. Já tu přezdívku beru a už tu nechci vidět žádné monokly pod okem a červené nosy."
Při tom zůstalo. Stal se z nás Profitým a vynálezce té přezdívky měl asi vztek, když viděl, jak se jeho žert obrátil proti němu. Chtěl nám uškodit, ale ve skutečnosti nám udělal dobrou reklamu. Dostávali jsme pořád lepší kšefty. Normální plastivizní divák si totiž nedovede představit, kolik řevnivosti a tajného pletichaření je v zákulisí plastivizních přenosů. Rok od roku to bylo horší a tvrdší. Rada totiž utahovala opasek. Galaktické výpravy byly čím dál dražší, protože blízký vesmír už nikoho nebavil, a každý komodor tlačil na to, aby ho Rada poslala do oblasti neznámé plastivizním divákům, a takové výpravy stojí lupeny. O cestu k Siriu nebo Aldebaranu žádný komodor nestál, protože neměl naději na víc, než na čtenou dvouřádkovou zprávu v nočním zpravodajství. Rada se tedy soustřeďovala na hluboký vesmír a omezovala kratší výpravy. Pro Plastivizní síť to mělo zlé následky: ubývalo přenosů a týmy neměly do čeho píchnout. Takové galaktické eso se zajímalo o hranici čtyř, pěti tisíc parseků a Rada byla ochotna vyslat tak daleko jen pět šest komodorů, kteří byli na špici. Byl to N'Kuma, Kozlov, Miró, Fukuda, Petrosjan a v poslední době taky Bloch. Těm Rada svěřila moderní galaktické křižníky třídy Viking. Říkalo se jim luxy nebo prachocucy, protože kromě normálních časosběrných agregátů měly pomocné motory poháněné mezihvězdnou hmotou, které se populárně říká hvězdný prach.
Náš Profitým neměl v Síti oficiálně žádnou výsadu, a nesměli jsme ani ceknout, kdyby nás šéf nechal stát třeba půl roku anebo kdyby nás poslal na nějakou mizernou štaci k Alfě Centauri. Jenže šedá je teorie a věčně zelený je strom života. V praxi jsme dělali jenom pro prvotřídní esa, protože komodoři chtěli nás. Dodnes nevím, co za tím vězelo, a nedivil bych se, kdyby v tom byly úplatky. On ten dispečer je taky jenom člověk a komodor prachocucu třídy Viking je v takovém balíku, že může bezbolestně pustit lupen, aby si zajistil prvotřídní přenos.
Tohle všechno moje žena Miluška dobře věděla a celkem po právu hudrovala, že budu zase pět neděl z domu. Netrvalo to ani týden a dispečer si zavolal Jirku Lamače a slavnostně mu oznámil, že vedení Sítě se rozhodlo vyslat Výjezdovou skupinu číslo 8 s komodorem Fukudou za šestitisícovu hranici a že je to pro celou osmičku velká čest a že Síť spoléhá na osvědčené kvality Profitýmu a věří, že se nezpronevěříme svému jménu.
Jirka poslouchal ty žvásty a upřeně hleděl na dispečerovo sako, jako by chtěl odhadnout, kolik Fukudových lupenů má v náprsní kapse. Dispečerovi to bylo ovšem jedno, protože úplatky se nějakou záhadnou cestou vstřebávají do kůže a utvrzují ji.
Ještě ten den jsem šel na kosmodrom podívat se na naši přenosovou loď. Měl jsem ji rád. Bylo to naše staré Čuně, ohořelé a odřené po desítkách přenosů. Technici mu namontovali nové časosběrné agregáty a taky stejný prachocucový motor, jako mají Vikingy, aby vydrželo to harcování až za šestitisícovou hranici. Samozřejmě jsem nešel na kosmodrom ze sentimentality. Náš tým totiž nesměl oficiálně znát datum startu, kvůli nějakému předpisu, který byl stejně starý jako pitomý. Zato technici datum znali, museli ho znát, aby mohli dát Čuně včas dohromady. Tentokrát jsem ale musel dlouho páčit, než z šéfmechanika to datum vypadlo.
"V pátek trináctýho," řekl neochotně. Pokrčil jsem rameny.
"No a co má bejt? Na bubáky nevěřím od svých pěti let," řekl jsem. Jenže ono na tom pátku třináctého přece jenom něco je. Šéfův asistent Jarda Šabata si totiž na holé rovině zlomil nohu a Jirka si vzal jako náhradníka Petra Manfréda. Jak jsem se to dověděl, letěl jsem za svým přímým šéfem Ondrou Burianem.
"Jirka se zbláznil," povídám. "Copak neví, co je to za extrablba, ten Manfréd?"
Ondra Burian je dobrý kameraman, naučil mě všechno, co umím, a nedovedu toho málo. Myslím si ale, že takový machr,

jako je on, má nárok na luxus vlastního názoru. Jenže Ondra byl prachobyčejný kejval.
"Jirka ví, co dělá," řekl mi odměřeně a v tu chvíli mě to pořádně nadzvedlo.
"Celej barák ví, že Petr Manfréd je superblbec. Zeptej se, koho chceš."
"Je v tom závist. Lidi mají vztek, že Petr je mladý, chytrý, schopný a že má rychle úspěch. Zrovna tak lidi sočí proti naší partě."
"Jenže naše parta už něco dokázala, kdežto Petr je v baráku teprve půl roku a pracoval zatím jenom hubou!"
"To proto, že ještě nedostal příležitost. Tak mám dojem, kamarádíčku, že stárneš. Ještě nedávno jsi byl taky zelenáč se skořápkou na zadku a teď žárlíš na mladou krev jako nějaký dědek. Pusť to z hlavy. Jirka Lamač má na lidi nos. Koneckonců, jsi asistent kamery, posloucháš mě a Petr Manfréd ti může bejt ukradenej."
Ukázalo se, že Manfréd leží v žaludku kromě mě už jenom Jardovi Bouchačovi, ale ostatní ho berou. Jenže - kdo to je, ti ostatní? Jirka za ním musí stát, protože si ho vybral. Ondra Burian stojí za ním a stál by jako bulík, i kdyby Jirka vzal do party Jonáše s čertovou babičkou dohromady. A pak jsou v partě už jenom ženské: produkční Alena Langhammerová, maskérka Jirka Popelářova, zvukařka Petra Plavecká, inženýrka záznamu Luďa Misařová a plastikářka Eva Elefriadu. Jsou to prima ženské, jenže jsou to ženské a Petr Manfréd je pěkný mladý chlap. Ne snad, že by si některá s ním chtěla něco začít, takové věci se v naší partě nikdy nepraktikovaly, jenže každá ženská se ráda dívá na pěkného mladého chlapa, ať už je to sexbomba Alena Langhammerová nebo postarší mamina Luďa Misařová! Marně jsme s Jardou Bouchačem proti Manfrédovi sočili. Byla to voda na jejich mlýn. Vzaly ho totiž pod ochranu proti zlým žárlivým veteránům. Podle Ludi je Petr bezbranné mládě, něžné a hodné, Alena tvrdila, že nezná inteligentnějšího člověka, než je Petr Manfréd, s výjimkou Jirky Lamače, podle Jiřiny Popelářové byl Petr Manfréd uzlíček citů, a tak to šlo dál, mohl bych je jmenovat všechny. Musím ovšem přiznat, že Petr to s nimi dovedl válet bezvadně. Byl mladý, tenhle Petr Manfréd. Mladý a chytrý a krásný. To mu neupře nikdo.
Nejhezčí byl na něm úsměv. Dovedl se smát tak upřímně, že chytil za srdce každého, jenom ne Jardu Bouchače a mě. Měl husté černé vlasy, tvrdé jako štětiny kartáče, ale trochu zvlněné, a ty pokrývaly jeho mohutnou lebku jako jednolitá, pružná přilba. Když jsem se podíval prvně na ty jeho vlasy, napadlo mě, že tenisák by se od nich odrazil a lebky by se ani nedotkl. Také obočí a oči měl černé. Teď už vám nedovedu říct, jakou měl Petr Manfréd tvář. Byl to atlet, ale obličej neměl kostnatý a vyzáblý jako sportovci.
Měl jemné plné tváře, pokryté kůžičkou broskve jako malé děti. Slabošsky ovšem nevypadal - na to měl příliš energickou bradu s výrazným důlkem.
Teď máte asi dojem, že jsme s Jardou na Petra Manfréda žárlili. Nejsme krasavci. Jarda je medvědí chlap, tlustý, s nosem přeraženým u kořene, a já mám postavu jako uzenáč, od pětadvaceti jsem plešatý, navíc směšně, protože nad čelem mám ostrůvek zapomenutých vlasů, nos mi visí dolů jako baňatý pytlík a všichni se mi smějí, že mám ženský zadek. Chytráci taky zrovna nejsme. Ale věřte mi, náš vztah k Manfrédovi neměl s žárlivostí nic společného.
Neměli jsme ho rádi ještě dřív, než si Jarda nešťastně zlomil nohu a než si Jirka Manfréda vybral za nového asistenta režie. A neměli ho rádi ještě další kluci z baráku, kluci z kamerového oddělení a elektronici a roboťáci, zkrátka fachmani, kteří znají své řemeslo a do palácových pletich se nepletou, protože se tak jako tak nikdy do terénu nedostanou a v titulkách se jejich jméno neobjeví. Ale i mezi fachmany ležel Manfréd v žaludku jen některým lidem. Právě to mě utvrzovalo v přesvědčení, že mám pravdu. Všichni to byli totiž fajn chlapi. Dovedli makat a rozuměli srandě, rádi se napili a sem tam sbalili nějakou holku, ale když šlo do tuhého, zabrali za práci a táhli to přes noce a přes soboty a neděle. Myslím, že kdokoli z nich by se do našeho Profitýmu hodil líp než Petr Manfréd, jenže Jirka Lamač jako většina studovaných lidí s akademickými tituly nedůvěřoval lidem bez vysokoškolského vzdělání. A navíc mu na Manfrédovi imponovalo jeho sebevědomí a taky to, že se za půl roku dokázal prosadit v tak jedové chýši, jako je náš barák.
Ptáte se, proč tedy jsme s Jardou neměli Petra Manfréda rádi, když jsme na něj nežárlili? Dnes už to vím stoprocentně, ale tenkrát to bylo jenom nejasné tušení.
Z toho chlapíka bylo na hony cítit pohrdání barákem, Sítí a přenosovými skupinami. Dával najevo, že se dostal do Sítě jenom náhodou a že má vyšší ambice. Jednou se o něm bude mluvit v celé Planetární federaci a kdo ví, třeba bude zasedat i v Radě a bude mít na starosti Síť a věnuje jí jednou týdně něco času, od půl desáté do deseti každou středu. Když poprvé uviděl naše Čuně, smál se. Proč prý nám Síť nekoupí pořádnou káru? Všiml jsem si, že Jarda zrudl. Na Čuněti jsme vymetli půl Galaxie a zažili jsme v něm víc, než si pan Manfréd dokáže představit. Jirka Lamač mu ale trpělivě vysvětloval, že prostředky jsou omezené, a že Čuně bude ještě několik let sloužit, ale možná že dostaneme prachocuc Viking, až ta třída doslouží a Galaktický průzkum přejde na nový připravovaný typ lodí třídy Sádko.
Dávali jsme si s Jardou obraz pana Manfréda dohromady z drobných poznámek, pohledů a úsměvů. Šlo to pomalu, protože byl chytrý a maskoval se dobře. Až jednou se odkopal.
Ta naše sexy produkční Alena Langhammerová, která má tak krásná prsa, že celý barák by ji vytušil v mlze na vzdálenost tisíc metrů, si povídala s Manfrédem a z ničeho nic prohodila:
"Petře, vy s vaší vizáží a vaší inteligencí byste mohl být kosmonautem!"
Petr Manfréd zrudl, ale rychle se vzpamatoval, usmál se a zadrmolil něco zmateného v tom smyslu, že kosmonautem může být jenom člověk mimořádných fyzických a duševních kvalit, a mluvil tak trapně, že si toho Alena všimla. Bohužel z toho neudělala žádné závěry, a když jsem si ji vzal stranou a řekl jí, že ten pošuk Manfréd by se určitě chtěl stát kosmonautem, vysmála se mi do očí.
"Ty náš malý žárlivý Othello, snad mě nezaškrtíš?"
Aleno, kam jsi dala rozum! Ty jediná bys dokázala Jirku přesvědčit, že chlap, jako je Manfréd, nepatří do Profitýmu. Dodnes nechápu, jak mohla tak zpitomět, a z toho plyne poučení, že i ta nejlepší ženská je pořád jenom ženská, a není na ni spolehnutí jako na chlapa. Na druhé straně ale musím uznat, že největší pitomec celého příběhu je Petr Manfréd se vším všudy, co k tomu patří, a z toho plyne další poučení, že taková ženská udělá kopanec snadněji než mužský, ale

na skutečně kolosální velekravinu musí přijít zase jenom chlap.
Startovali jsme, jak už jsem řekl, v pátek třináctého. V roce 2445 připadl první pátek třináctého na březen. Jak se rozumí, těsně u Čuněte nám přeběhla přes cestu černá kočka, ale to snad ani nemusím povídat, jistě jste to uhádli sami.
Na palubě nás vítal Venca Mádr, obyčejný dálkový pilot, žádný komodor nebo kapitán první třídy. A s ním celá ta veselá parta raketáků, která nás vozila po horoucích peklech už bůhvíjak dlouho. Na kosmodromu se s námi neloučil nikdo, proč taky. Copak je někdo zvědavý na staré potlučené Čuně a sestavu opršelých přenosáků? Za pár dní, až bude startovat Fukuda, to bude teprve ten správný cvrkot. Jeho Viking ovšem nebude startovat z tak mizerného kosmodromu, jakým ráčí disponovat naše Síť.
Později, když už se věci vyvinuly, jak se vyvinout musely, tvrdili všichni, že při startu byli nervózní a že měli neblahá tušení. To jsou ale žvásty. Fakt je, že kromě Jardy a mě nebyl na palubě nikdo, kdo by se nepředháněl s Petrem Manfrédem v úsměvech a v petardách veselí. Petr byl na pěti místech současně, vyprávěl vtipy, zpíval, hrál na okarínu, vyprávěl Aleně Langhammerové o psychologii rostlin a Ludě o své mamince a my s Jardou jsme pili jedno pivo za druhým, protože se nám z té dobré nálady dělalo zle.
Za dráhou Pluta přešel Venca Mádr na časosběrný pohon. Tenkrát Manfréd ztratil poprvé glanc. Náramně se divil, proč sebou Čuně tak hází, a dalo mu moc práce, aby se umíval, když jsem mu škodolibě vysvětloval, že takové lodě, jako je Čuně, mají vyhrazené časokřivky s nepravidelnou hustotou času, kdežto lepší palivo je rezervované pro velejemné motory galaktických křižníků.
Venca Mádr dělal divy, aby nárazy utlumil. Manfréd byl ovšem skutečný sportovec, a brzy si na kodrcání Čuněte zvykl. Marně jsem se těšil, že nováček dostane kosmickou nemoc a ztratí aspoň část reputace stoprocentního muže.
Dlouhou chvíli trávil před plastivizní obrazovkou a nechával si přehrávat staré záznamy a Alena seděla vedle něj a ukazovala mu, kde jsme všude byli, a dotýkala se ho lýtkem. Byl úžasně zvědavý, vyptával se na slavné hvězdy Galaktického průzkumu a byl celý pryč, když mu Alena vyprávěla, že jsme začínali s Harrisonem.
"Harrison… To byl můj vzor! Ještě dnes nosím jeho fotku s sebou."
Vytáhl podobenku z kapsy a nábožně nám ji ukazoval. Nikdo mu neřekl, že jsme si s Harrisonem tykali, já že jsem se s ním párkrát parádně ožral a jednou při zpáteční cestě na Ganymedu v hotelu Modrá hvězda se konal Sjezd emancipovaných žen a… Ale co, nechme spát ty staré historky.
Cesta pěkně utíkala, brzy jsme za sebou nechali čtyřtisícovku a pětitisícovku a Venca začal brzdit, protože na šestitisícové hranici jsme měli první štaci.
S Ondrou Burianem jsme instalovali na trasu Fukudova Vikinga snímací translační automat. Museli jsme ho pořádně prostorově zakotvit, aby neuletěl, a kdo tomu trochu rozumí, ví, že to není snadná práce v oblasti, která ještě není hypergravitačně zmapovaná. Venca Mádr je ale opravdu machr a pomohl nám najít krásnou časogravitační anomálii stabilního typu, o kterou jsme se mohli opřít. Tudy za pár dní poletí Fukuda, pronese projev k lidstvu k příležitosti překročení dalšího prahu lidských možností a pokloní se padlým hrdinům kosmu. Bude to parádní projev. Fukuda je na projevy kanón. Dovede do nich zaplést tu správnou orientální citovost, a když spustí, je to jako by otočil kohoutkem, protože z očí miliard plastivizních diváků vytrysknou slzy. S jednou podmínkou: že totiž přenosový automat instaluje Profitým. Jenom tak si Fukuda může být jistý, že jeho vřele mužná a mužně vřelá slova překonají tu propast pěti, teď už šesti tisíc parseků.
Možná že se divíte, proč jsme si dali takovou práci s vyhledáváním anomálie pro zakotvení automatu, proč jsme se tak dlouho zdržovali a proč jsme manévrovali Čunětem, když to všechno šlo zvládnout Závěsovou metodou a těch pět minut Fukudova projevu bychom s největší pravděpodobnosti do vysílání dostali. Jenže my jsme nikdy nevěřili na nějaké velké pravděpodobnosti. Nám vždycky šlo o tutovku. Měli jsme tím pádem méně zábavných historek pro vyprávění v kantýně. Fešáci by jistě vyprávěli s gustem, jak si Fukuda třepil pysk a mluvil ke kamerám se stejným výsledkem, jako kdyby mluvil do květináče, protože špatně fixovaný automat někam ulít.
Manfréd se vytasil s nějakými nápady, jak by se automat dal líp upevnit, ale Jirka ho okřikl. Bylo to poprvé za celý let. Znamenalo to snad, že přichází k rozumu a že už nahlíží, jakou veš si nasadil do kožichu? Tomu se říká pozdě bycha honit, ale přece jenom je lepší, když režisér přijde k rozumu dřív, než pozdě.
Za šestitisícovou hranicí se táhla galaktická pustina. Hvězdné mapy tu nebyly k ničemu, stejně jako na Zemi vám není k ničemu mapa Evropy, když v Praze hledáte cestu k Pinkasům. Jsou na nich jen ty největší a nejdůležitější objekty, ale ty nejsou k plastiviznímu přenosu vhodné, protože se k nim nemůže nikdo přiblížit, natož aby sehrál nějakou pěknou šou.
Jirka Lamač svolal poradu, správně se tomu říká letučka, bůhví proč.
"Teď to tady musíme pořádně omrknout. Kdo má nějaký nápad?"
Podíval se na Alenu, protože na nápady je specialista právě ona.
"Vypadá to tady pěkně blbě," řekla. "Celkem vzato, chcíp tu pes. Smíme operovat v rozmezí pětadvaceti parseků. Na víc nemáme prachy. No a jak to vypadá, v tomhle sektoru není nic, co by stálo za fajfku tabáku."
"Což tahle neutronová hvězda?" řekl Jirka, zadumaně ťukaje na provizorní mapu, kterou nám nakreslil počítač.
"Diváci by nás vypískali," namítl jsem. "Neutronovou hvězdu jsme dělali nejmíň pětkrát, naposled s Harrisonem na Planetě Pěti Záhad."
"To byla paráda, ta Planeta Pěti Záhad," ozval se Petr Manfréd. "Komodor Harrison tenkrát dostal Diamantového orla Galaktického průzkumu."
"Ano, už třetího," přisvědčila Alena. "Však nám taky dal ten Diamantový orel práci, než jsme ho z Rady vydupali. Byl to prastarý trik: vyznamenání udělá z průšvihu sukces. Jenže Fukudovi Rada nedá Orla pro nic za nic. Beztak už má čtyři."
"Čtyři Diamantové orly," zašeptal Manfréd, pobledlý vzrušením. "To je kanón!"
"Tak dál," řekl Jirka netrpělivě. "Máme tu ještě jednu černou díru, mračno prahmoty, dohasínající novu a systém pěti

hvězd. Nějaké planety se tam motají."
Už jsem se neovládl a zívl jsem. Byla to pěkně ospalá letučka.
"Co byste řekli tady tomu bílému trpaslíkovi?" řekl Manfréd. "Má kolem sebe sedm planet na kruhové dráze." Trochu se mu třásl hlas. Měl trému. Nebyl tak hloupý, aby nevěděl, jak je tahle porada důležitá, ať už je ospalá sebevíc. Závisí na ní úspěch či neúspěch celého přenosu.
"Co si od toho slibuješ?" zeptal se ho Jirka Lamač chladně. Vyměnili jsme si s Jardou pohledy. Tak vida, šéf už opravdu pochopil, co je to zač, ten holobrádek. Škoda, že na to nepřišel už dřív, před startem.
"Třeba tam najdeme planetu pozemského typu," zesměšňoval se Manfréd.
"S mimozemskou civilizací, viď?"
"No právě!" vyhrkl Manfréd. Hodná Luďa Misařová se dobrosrdečně rozesmála.
"Petýrku, tebe chytá fantas. Neměl bys číst obrázkové seriály."
"Co kdybychom se začali vážně radit?" řekla Alena Langhammerová. Sexy nesexy, na place se Alena změnila v chlapa.
"Třeba to není tak špatný nápad… Planeta pozemského typu…," opakoval Jirka Lamač pomalu.
"Šéfe, to nemyslíš vážně!" vyhrkla Alena a rozhlédla se po nás, jako by hledala podporu. Zvukařka Petra Plavecká se smála.
"Páni, já se bavím, jako už dlouho ne. Ve snu mě nenapadlo, že ještě někdy uslyším tu fousatou volovinu s planetou pozemského typu a s mimozemskou civilizací. Galaktický průzkum odepsal zelené mužíky, ještě když jsem byla holčička, a to už je hodně dávno, bohužel."
Měla příjemný hluboký hlas. Za mlada to musela být krasavice a ještě dnes se držela v dobré formě.
"Co na tom?" zvolal Manfréd. "Já vím také, že profesor Robinet dokázal neexistenci mimozemských civilizací a Johanssonův zákon znám taky. Ale zeptám se vás: kdo kdy naposled ověřoval platnost Johanssonova zákona?"
"Nikdo ho nemusí ověřovat," odpověděl jsem medově. "Je to zákon. Copak někdo leze do vany, aby si ověřil, že těleso ponořené do kapaliny je nadlehčováno silou rovnající se hmotnosti kapaliny tělesem vytlačené?"
"V prostoru hypergravitační anomálie Archimedův zákon neplatí," odsekl mi Petr Manfréd. Byl skutečně chytrý jako opice.
"Jaká by to musela být anomálie, aby tam neplatil Johanssonův zákon?"
"Nevím. To se musí zjistit."
Na to se nedalo odpovědět. Teď je na řadě šéf, aby k tomu udělal tečku. Proto ho tu máme. Měl by Petra Manfréda vykázat za dveře. Letučka je porada pro dospělé a jedná se tu o vážných věcech.
Jenže k všeobecnému úžasu Jirka Lamač řekl:
"Mně se ten nápad docela líbí. Planetu pozemského typu nikdo nezkoumal tak dlouho, že mladší generace takový přenos neviděla. Třeba zrovna tohle bude pro mládež senzace: ověřování platnosti Johanssonova zákona!"
"To teda bude senzace," řekl jsem ironicky. "Máš lepší nápad?"
Neřekl jsem nic. Žádný nápad jsem ovšem neměl, ale i kdybych ho měl, nebylo by to nic platné. Šéf už se rozhodl.
"Jak ten přenos nazveme?" zeptala se Alena.
"Třeba Experiment Pro Třetí Planetu."
"Tak se jmenuje nějaká klasická kniha, nebo ne?"
"Taky mám ten dojem. Nějaká středověká záležitost. Ale na tom nezáleží."
"To jistě," řekla Alena. "Na tomhle přenosu zřejmě už nezáleží na ničem. Fukuda se nám pěkně poděkuje. Neměli jsme startovat v pátek třináctého. Dobrá, dobrá, už mlčím, neloupej po mně očima. Letíme na třetí planetu bílého trpaslíka. Doufám, že Venca Mádr tu naši kraksnu při přistání nerozmlátí."

Nerozmlátil. Posadil Čuně na úzkou plošinu mezi dva oblé kopce. Oddychli jsme si, když motory našeho vehiklu naposled zakňouraly. Čuně ještě chvilku sténalo, jako to dělají starci, když se jim podaří složit kostru na židli, a pak už jen hučely chladicí agregáty.
Napůl osleplé obrazovky velitelské sekce nám bez nadšení předváděly, co je venku k vidění.
"Tady to ale vypadá," podotkl Jirka Lamač znechuceně.
Byla to nejnudnější krajina, jakou si dovedete představit. Věnce nevysokých kopců kolem miskovitých údolí. Po úbočích se plazila nějaká vegetace, ale je možné, že to byly stařecké skvrny na našich obrazovkách.
"Kyslík dvaatřicet procent, dusík jednašedesát, kysličník uhličitý šest procent, argon nula dva…," hlásil Venca Mádr složení atmosféry.
"Hrome, to se dá dýchat," poznamenala Alena. "Co tomu řekne Fukuda? Má poslední typ kosmického skafandru s parabiotickými posilovači. Už se těší, že bude lámat skály."
"Nechá si skafandr a bude tu lámat skály," řekl Jirka Lamač. "Copak divák pozná, že je tu dýchatelná atmosféra?"
"Nejsou tu ale žádné skály na lámání."
"Obstaráme je. Venoušku, představuju si to takhle: Fukudův Viking přistane tady vlevo. Údolí je tam moc úzké, takže mi dej, prosím tě, ty kopce pryč. Chci tu mít romantickou krajinu, chápeš? Tady to vypadá jako okolí Benešova. Zprava budou kolmé skalní stěny a možná i nějaká jeskyně. Diváci mají rádi jeskyně. Vlevo chci propast, ale pořádnou, rozumíš? Cáry mlhy se budou válet u dna a jeskyně se musí šklebit jako úsměv lebky. Bez propasti dobrý přenos neuděláme. A ta obloha je nemožně modrá. Sakra, to je ale bídná barva! Už to slyším, jak se nám celý barák směje, že jsme nechali na obloze modrou barvu. Musí být fialová, trochu do hnědá."
Venca Mádr pozorně naslouchal a dělal si poznámky. Ve velitelské sekci vládla zvláštní napjatá atmosféra. Režisér dálkového přenosu je umělec a nikdo si nedovede představit, v jak vypjatém soustředění vytváří vizi scény. Ondra Burian stál vedle něj a hleděl přimhouřenýma očima na obrazovku. Snažil se představit si, jak scéna bude vypadat, a v

duchu rozestavoval kamery. Na fantazii těchto dvou mužů závisí padesát procent úspěchu.
Když Jirka Lamač skončil, Venca polohlasně zopakoval podle papírku nejdůležitější body, a když mu je Jirka schválil, vyšplhal se po úzkém žebříčku do energetického centra ve špici Čuněte a dal se do díla. Vždycky rád pozoruju přípravu scény. Je to zajímavá podívaná. Vlny silového pole duněly údolím. Vegetace shořela pod prvním dotykem a zčernalá půda se rozšklebila a skály vyhřezly na povrch. Obloha tmavla nad tančícími kopci a všiml jsem si, že nějací tvorové s dlouhými křídly zděšeně prchali třeštícím vzduchem.
Netrvalo dlouho a před námi ležela dýmající krajina, fanaticky nepřátelská s vyceněnými skalami, zjizvená propastmi a kavernami. Skály byly šedé, ale Jirka je nechal přebarvit na odstín slonové kosti. Měl zřejmě rád smrťáckou náladu a za vzor mu asi sloužil obraz Smrtky. Pod tmavofialovou oblohou vypadaly moc pěkně. Už jsem viděl v duchu Vikinga, jak se vyjímá uprostřed té romantické scenérie. Začal jsem se na Fukudův přílet těšit a na Manfréda jsem zapomněl. Také Jarda Bouchač ožil a podlehl pracovnímu vzrušení. Měl na starosti světlo. Slunce tohoto systému dávalo světla dost, ale bylo to nudné, jednolitě bílé světlo. Jenže Jarda Bouchač dovedl dělat divy, když chtěl. Energetickým násobičem rozložil paprsky a zakrátko na fialové obloze zaplály hvězdice, kruhy a pruhy v kolotavém pohybu tance šílenců. Vypadalo to výborně a jiný osvětlovač by se s tím spokojil. Jenže Jarda byl jednička v oboru. Když zasvěcoval on, zářila celá krajina. Silnou radiací by dokázal vymámit fotony i ze staré papuče. Zažehl ohně v propastech a skalních Šklíbách a na hranách skal poskakovaly ohně svatého Eliáše. Brzy to vypadalo, že krajina je skleněná a chvěje se vnitřní fluorescencí.
"Moc pěkný," chválil režisér Mádra a Bouchače. "Vypadá to dobře, chlapci. Teď to ale musíme oživit."
S oživováním je vždycky nejhorší piplačka. Osobně si myslím, že by se vyplatilo vozit správnou faunu a flóru s sebou, ale Jirka Lamač je v tomhle ohledu trochu konzervativní. Je mu jedno, že některé přenosové skupiny mají vlastní sklady živočichů a rostlin a že si nechávají dělat parabiotickou faunu na míru. Jirka trvá na místních zdrojích. Nechce riskovat, že divák pozná trik. Divák samozřejmě pozná starý pendrek, protože parabiotické zvíře nerozeznáte od pravého, ani když si na ně položíte dlaň, leda snad podle toho, že umělé si nechá všechno líbit, kdežto pravá potvora vás pokouše.
Fauna a flóra, to byla záležitost Aleny Langhammerové.
S rostlinami nedělala problémy. Na těch tolik nezáleží, protože diváka nezajímají. Měla zvláštní sprejové lahvičky na mechy a traviny a z biotické pěny vyčarovala košatý strom třeba na ocelové desce. S živočichy to bylo horší. Ty jsme museli nejdřív chytit.
Tuhle otravnou práci jsme dělali všichni. U Čuněte zůstal jen Jirka Lamač s Vencou Mádrem. My ostatní jsme se rozdělili do dvojic a na malých diskoplánech jsme vyrazili na lov.
Letěl jsem samozřejmě ve dvojici se svým šeříkem Ondrou Burianem. Hnali jsme se nízko nad terénem a vyhlíželi kořist. Ondra cestou trochu kameroval. Vždycky to tak dělal, prý pro sebe. Byly doby, kdy jsem mu to věřil, protože Galaktický průzkum se nezajímá o pracovní záběry z natáčení a archivuje jen oficiální záznamy, jak prošly vysíláním. Jenže pak jsem se dověděl, že na gé-pé pracuje pár mladých bláznů, kteří vykupují právě tyhle pracovní záběry, od Ondry Buriana a dalších přenosových kameramanů. Je to koníček jako každý jiný. Navenek vypadá dětinsky, ale jistě je stejně zábavný jako sbírání známek nebo lepení Hradčan z krabiček od sirek.
Romantickou krajinu made in Profitým jsme nechali za sebou a letěli jsme nad tou nudnou pahorkatinou benešovského typu. Zvěře bylo všude dost a dost, ptáci se širokými blanitými křídly a hejna skotačivých šestinohých zvířat s hlavou přisedlou k válcovitému trupu. Byla to ale havěť krotká už na první pohled. Pátrali jsme po nějaké nebezpečné potvoře. Diváci čekají, že Fukuda bude zápasit na život a na smrt a nějaké drezúře šestinohého býložravce by se vysmáli.
Ondra se snesl až nad les nízkých stromů s dužnatými listy. Mezi větvemi se něco kmitlo.
"Zastav!" vykřikl jsem.
Diskoplán ustrnul na místě. Hypergravitační agregát pohltil jeho setrvačnou energii do zásobníku. Protože jsme nedělali hluk, ptáci s blanitými křídly kroužili nerušeně kolem nás.
"Co jsi viděl?"
"Vypadalo to jako opice. Hned se přesvědčíme."
Přitáhl jsem ovládací páku dekompozitoru a současně jsem dupl na pedál mentionového emitoru. V okruhu jednoho kilometru všichni živočichové ztratili vědomí. Ptáci na tom byli špatně, protože se zřítili k zemi. Dekompozitor zatím konal své dílo. Rostliny rychle uvadaly, jako bych je pálil plamenometem, černaly a kroutily se a rozklad postupoval dál. Listy opadaly, také větve se odlamovaly od kmenů. Složité molekulární řetězce se štěpily a v pěti minutách se les pod námi rozpadl na černavou břečku. Ani za svět bych nevystrčil nos ven. Ale i to bylo jenom přechodné stadium. Štěpem pokračovalo a za dalších pět minut se všechny zbytky organismů rozpadly na nejjednodušší molekuly.
Hleděli jsme na okrouhlou manéž holé půdy, posetou živočichy všeho druhu.
A tam, mezi rozmanitou havěti nahatou i plazivou, srstnatou, pernatou a šupinatou, nalezli jsme tři exempláře veleopů. Jednoho z nich jsem před krátkou chvílí zahlédl mezi větvemi.
Neviditelné prsty silového pole je uchvátily a vyzvedly do výše k nám. Povolil jsem pedál emitoru a zvěř dole pod námi ožila tak náhle, jako před deseti minutami zmrtvěla. Chvilku jsme pozorovali to zvláštní hemžení a Ondra Burian pilně natáčel, prý pro své potěšení. Opravdu bych rád věděl, kolik mu za ty záběry dávají mladí blázni z gé-pé. Někteří tvorové zůstali sedět zpitoměle na zemi, ale ti chytřejší se dali okamžitě na útěk k zelené stěně nedotčeného lesa. Masožravé druhy se bez rozmýšlení vrhly po kořisti. Všechno to tam za chvilku běhalo, vřeštělo, prchalo a pronásledovalo v kolotavém rytmu překvapeného červiště.
"Pěkná havěť," poznamenal Ondra s okem přitištěným k hledáčku kamery.
"Kolik za to dostaneš od těch pošuků z gé-pé?"
"Hleď si svého…! Co o tom víš?"
"Dohromady nic. Jenom to, že záběry prodává klukům z gé-pé každý druhý kameraman. K čemu to je?"

"Je mi to jedno, věříš tomu?" Ano, tomu jsem věřil.
Vrátili jsme se s kořistí k Čuněti. Také posádky ostatních diskoplánů nezahálely. Jako obyčejně holky od záznamu, zvukařka Petra Plavecká a obrazářka Luďa, měly největší kliku, nebo nejvíc rozumu. Někde u vody objevily nádherný exemplář srstnatého nosorožce, samozřejmě šestinohého, jak tady bylo zřejmě zvykem. Venca umístil obludu do kotce ze silového pole a Jirka Popelářova ji na Jirkův příkaz barvila na blankytně modrou. Diváci maji rádi barevná zvířata. Tak to chodí vždycky. Obloha nesmí být modrá, kdežto nosorožec musí. Tomu se říká umělecká tvorba. Rád bych byl jednou přenosovým režisérem!
Jirka měl radost, když jsme mu ty kosmaté příšery předvedli.
"Prima, chlapci. Uděláme z nich paramyslící bytosti."
"No ne!" vyjekl jsem užasle
"Co se divíš? Zatím jsem trochu pracoval na scénáři. Akce Experiment Pro Třetí Planetu má ověřit platnost Johanssonova zákona. Tihle tři fešáci budou vystupovat nejdřív jako myslící bytosti, Fukuda je objeví, bude bojovat s modrým nosorožcem, a nakonec se ukáže, že jejich inteligence je pouze zdánlivá, takže Johanssonův zákon platí."
"Není to moc odvážné? Co tomu řekne Rada? A co na to gé-pé? Nejdeš trochu daleko?"
"Neboj se. Mám to promyšlené. Neřeknou nic a i kdyby, Fukuda je zkrotí. Na tom vidíš, jaká je to výhoda, že náš Profitým pracuje s galaktickými jedničkami. Spolehni se na mě, všechno dopadne epes rádes."
A z ukazováku a palce udělal kolečko na znamení, že jeho nápad je OK a že on, Jirka Lamač, šéf Profitýmu, bere všechno na sebe.
Nosorožci se modrá barva nelíbila a rval převelice. Do toho duněly elektrofonické zvuky, které si zkoušela Petra Plavecká. Krajina musí být ozvučená, plastivizní divák to tak má rád. Plastikářka Eva Elefriadu se postará, aby to tu všude vonělo kořennými pachy právě objevené planety. To se bude divákovi taky líbit.
Chudinka Jirka se ale div nerozplakala, když jí šéf nařídil, aby udělala z našich gorilo-paviánů myslící bytosti.
"Skoro myslící, Jirko. Parainteligentní. Jen maličko. Nesmíme přehánět. Divák by se poplašil."
"Co ty všechno si na člověka nevymyslíš, ty péráku jeden pérácká," hořekovala Jiřina. Jirka ale vždycky prosadil svou.
Odvlekli jsme ty tři potvory do maskérny v Čuněti a tam jsme je položili na operační stoly. Ocelové ruce manipulátorů zbavily zvířata srsti. Bez husté chlupatiny vypadali ti samci tak uboze, že se skoro podobali myslícím bytostem.
Jiřina se samozřejmě nezdržovala holením nějakých opičáků. Takové jednoduché práce dělaly automaty více méně spolehlivě. Jenom trojka zlobila, takže jeden opičák měl na prsou stejně směšné chomáčky, jako já mám na hlavě. Sama se věnovala hlavám zvířat.
Stáhla kůži z obličejové části opičího pacienta na prvním stole a automaty na druhém a třetím pracovišti pečlivě kopírovaly každý její úkon. Nespěchavě, s klidnou sebejistotou kudlala Jiřina mimické svaly zvířete a kde bylo třeba, přidávala parabiotickou tkáň. To, co měla pod prsty, pořád ještě vypadalo jako roztlučený biftek, v němž jako rozklepnutá vajíčka se leskly nehybné bulvy. Maskérka ale byla se svou prací zřejmě spokojena, protože dala pokyn šicímu automatu, aby tu fašírku znovu přikryl pokožkou. Šicí stroj zatikal a místnost zavoněla regenerační kapalinou.
Opičáci teď vypadali tak chytře, že by od minuty mohli přednášet bioniku na Karlově univerzitě!
"Tak to by bylo," řekla Jiřina. "Teď si vezmeme do parády mozečky."
Jednoduchou trepanaci lebky přenechala automatům. Kovové prstíky otevíraly lebky jako konzervy a maskérka pečlivě vybírala inteligenční mikroelementy. Operace trvala hodinu se vším sakům pikům, i s oživením zvířat. Potom předvedla pacienty režisérovi.
"Tady ti představuju tři pány, jeden se jmenuje Jan, druhý Ámos, třetí Komenský."
"Co je to za divná jména?" podivil se Jirka Lamač. "Něco mi připomínají…, není to ta trojice komiků ze seriálu Třikrát cha-cha-cha?"
"Dobrý - den - pane - La - mak!" pravili opičáci přerývaně. Jirka se rozesmál a objal maskérku kolem ramen.
"Nejraději bych ti naplácal, když si vzpomenu, že jsi chtěla odejít do kadeřnictví! Povedlo se ti to báječně, ani jsem to nečekal."
Usmála se, ale brada se jí rozklepala dojetím.
"Já už zase brečím," vzlykla a mudlala si pěstí oči a nos. "Jsem uřvaná až hrůza."
"Tak dost! Vy, mládenci, se teď někam uklidíte. Mně se zdá, že tenhle Komenský je z nich největší rošťák."
"Roš-ťák," opakoval parainteligentní opičák potěšené.
"Správně. Tak poslouchej, nebo tě hodím támhle té modré potvoře!" ukázal Jirka na obrazovku, kde ubohý nosorožec už po tisící dorážel svým rohem na lhostejnou stěnu silového pole. "Mimochodem, to není špatný nápad a hned si ho zapíšu do scénáře. Začneme tím, že Komenský bude zápasit s Modrákem a do toho přiletí Fukuda na Vikingu. Parádní nápad, nemám pravdu? To se bude divákům líbit. Čím to sakra je, že mám tak dobré nápady. Asi jsem geniální."
Povzdechl si a dodal: "Nikdo mi nepomůže. A to, prosím pěkně, mám k ruce asistenta. Mimochodem, kde ten kluk vlastně vězí?"
"Nevím," zahuhňala Jiřina.
Petr Manfréd se ještě nevrátil. Naposledy ho zřejmě viděla Luďa, brzy po přistání Čuněte. Tvářil se prý otráveně, a když jsme se rozdělovali do dvojic, někam se ztratil.
"To se dalo čekat," ozval se Jarda. "Sotva se začalo pracovat, mladý pán se někam zašil a teď asi chrápe. Takový typy mám nejradši."
"Přiveďte mi ho. A hned!"
Jirka Lamač měl už skutečně svého asistenta po krk. Dovedl zuřit, když chtěl, a vypadalo to tak, že zrovna teď hodně chce.
Prohledali jsme Čuně od energetického centra ve špici až po skladiště náhradních dílů časosběrných motorů na zádi.

Objevili jsme při tom pátrání spoustu užitečných i neužitečných věcí, já například našel kšiltovku, kterou jsem hledal od přenosu z Planety Zrádného Úsměvu, ale zašitého Manfréda jsme nenašli.
"Třeba je někde venku," řekla Alena Langhammerová, taky pořádně dopálená. "Šel se asi projít. Je to romantik. Možná že někde skládá báseň, ódu na paprsky neznámého slunce. Co s ním provedeš, až se uráčí a vrátí se?"
"Roztrhnu ho jako slimáka. Pošlu ho domů. Nechci, aby mi tu zacláněl."
"Trochu daleký špacír," poznamenala Alena. Jirka se obrátil na Jiřinu.
"Namaskuješ mi ho jako čtvrtého paviána. K Janovi, Ámosovi a Komenskému přidáme ještě ďArtagnana. Náhodou vím, že ti tři mušketýři byli vlastně čtyři! Ano a na zpáteční cestě poletí s Fukudou. Do Čuněte už toho chlapa nevezmu."
Obrátil se k Jardovi a ke mně, zavrtal do nás pohled těch svých bledých očí a řekl:
"Měli jste pravdu, kluci, a já se vám omlouvám. Petr Manfréd je lempl, je to všech lemplů futrál. Už o něm nemluvme. Vyhýbá se práci, takže pro náš Profitým je to mrtvý muž."
Takhle to dovedl Jirka Lamač. Dovedl přiznat chybu a my věděli, že teď nemluví do větru. Od téhle chvíle Petr Manfréd mezi nás už nepatřil. Jirka ho nikdy nevezme na milost!
Nikdo jsme k tomu samozřejmě neřekli ani slovo a šli jsme po své práci. Do večera měly přípravy skončit. Pak si odpočineme. Fukuda zítra překoná šestitisícovku. Na to slavné překonání hranice lidských možností se budeme jen dívat na monitorech. Ale zakrátko Viking přiletí a nám tu začne rodeo. Bude to horší než jindy, protože nám chybí jeden maník do party.
Večer byl vlahý a voňavý. I modrý nosorožec přestal ryčet. Snad byl už taky parainteligentní, a poznal, že práce je hotova, a nechtěl dělat přes čas. Tři opičáci se potulovali kolem Čuněte a chovali se tak přítulně, jako by v naší partě byli odjakživa. Rozdělali jsme si oheň, Venca odkudsi vydoloval flašku dobrého tuzemského rumu a poslal ji kolovat. Trochu jsme zpívali a měli jsme radost, že parta je zase v pořádku, protože Petr Manfréd, ten zatracený Jonáš, přepadl přes palubu docela sám, z vlastní vůle. Vrátíme se domů a Šabata se uzdraví a vrátí se do práce a Profitým bude zase jako dřív a poputujeme po Galaxii od jedné štace ke druhé, aby se lidi tam doma měli večer na co dívat, v papučích, s lahví piva šikovně po ruce. Bylo nám dobře a mysleli jsme na to, jaké je to radostné pomyšlení, že děláte práci, která je lidem k užitku, a že ji děláte dobře, jako správní profíci. Nikdo z nás se nepovažoval za nějakého génia a hrdinu kosmu, jakým by chtěl být ten bláznivý Manfréd, kterého teď asi něco sežralo, pokud byl tak hloupý, že si na ten svůj výlet nevzal energomet. Nejsme géniové, jen obyčejní pěšáci plastivize. Asistent kamery se směšnou čupřinou na lysé hlavě. Tuctová maskérka Jiřina Popelářova, věčně dojatá k slzám. Alena Langhammerová, prsatá sexbomba až oči přecházejí a na place drsná jako stěhovák těžké party. Obyčejní pracanti Profitýmu.
Nechali jsme dohasnout oheň a šli jsme spát. Přes fialovou oblohu jsme neviděli hvězdy a Jardovo efektní osvětlení prskalo ve skalinách. Modrý nosorožec zase začal řvát a Jiřina tvrdila, že nejspíš brečí. Možná měla pravdu. Já bych asi taky brečel, kdyby mě někdo nabarvil na modro. Dohodli jsme se, že ráno se trochu porozhlédneme kolem a Manfréda najdeme.
Dopadlo to ale jinak. Ve čtyři ráno, to už slunce zase stálo na obloze, nás vzbudila Petra Plavecká, která právě držela hlídku. "Je tu Manfréd!" hlásila.
Její příjemný, neženský hluboký hlas duněl v chraplavých ampliónech po celé lodi.
Vsadil bych se, že každého napadlo totéž, co mě: má smysl vstávat? Stojí ten darebák za přetržené spaní? Je tu Manfréd, milostpánovi se uráčilo přijít domů z výletu. Kvůli tomu abych lezl z postele?
Při těch úvahách se mi znovu klížily oči, když se Petra ozvala znovu.
"Pojďte sem někdo. Jirko, slyšíš? Pojď sem."
Chvěl se jí hlas, anebo skřehotají ty rozhašené reproduktory? V té naší staré kraksně člověk nikdy pořádně neví, na čem je.
Skočil jsem do kombinézy, kanady jsem navlékl na holé nohy a vystřelil ze dveří. Třeba je ten Manfréd opilý a Petru obtěžuje. To má smůlu, chlapec. Dostane do nosu už brzy zrána.
Na chodbě bouchaly ocelové závory obytných buněk a na schodišti duněly kanady. Ve velitelské sekci jsme se sešli všichni. Alena si ještě zapínala kombinézu a neměla pod ní nic, můžete mi věřit - já to viděl a jsem rád, že jsem to viděl. Na obrazovce jsem ale nezahlédl nic. Přišel jsem asi trochu pozdě. Jirka, podivně bledý, na nás křičel, ať se tu necpeme a že máme všichni jít ven, před Čuně. Napadlo mě, že chce mít svědky u té velké exekuce, ale vtom mi bleskla hlavou pochybnost. Jirka byl zřejmě rozčilený, Petra taky. Něco prapodivného se děje.
V několika minutách jsme stáli před východem z lodě. Mlčeli jsme, jenom Jan, Ámos a Komenský hlučně volali:
"Do - bré - ji - tro!" Nevnímali jsme je.
Po stráni vyššího z obou kopců, které střežily naši přistávací plošinu, blížil se k nám pestrý průvod. Na nízkých šestinohých koních ho vedla skupina osob, oděných do blyštivé zbroje, zdobené nachovými a blankytnými plášti. Za nimi se klikatil stohlavý had pěších těžkooděnců. Někteří nesli prapory, žluté a tyrkysové, se složitými stříbrnými obrazci. Pěšáci však nekráčeli. Trčeli ve strnulém postoji a tiše plynuli vzduchem těsně nad vrcholky travin.
"Tam je Petr Manfréd…," zvolala Alena.
Docela vpředu, po boku mohutného muže zahaleného do sněhobílého, zlatě vyšívaného pláště, cválal Petr Manfréd s hlavou vztyčenou a paprsky čerstvě probuzeného slunce mu červenily havraní vlasy.
Průvod mířil přímo k nám.
Ve vzdálenosti padesáti metrů velmož v bílém plášti zvedl ruku a jízdní i pěší se naráz zastavili. Šestinozí koně sklonili hlavy a pokojně spásali tuhou trávu. Táhla z nich ostrá vzrušující vůně. Velmož s Manfrédem po boku postupoval k nám.
Petr Manfréd byl jako vyměněný. Zestárl, zmužněl za tu noc. Vyrostl a ramena snad měl také širší. Nikdy nebyl plachý,

ale teď z něj sršelo panské sebevědomí jako nějaká umělá iluminace z dílny Jardy Bouchače. Cizinci mu věnovali svůj kroj či spíš brnění. Hruď mu kryl bohatě tepaný stříbrný pancíř s černou inkrustací. Chyběl mu jen plášť, zřejmě označeni velitelské hodnosti, a přilba na hlavě. Tu asi odmítl, aby byly vidět jeho černé vlasy. A ještě jeden dáreček dostal od svých nových přátel: na pravém rameni mu seděl pták s blanitými křídly, toho druhu, jaké jsme pozorovali včera s Ondrou při naší lovecké výpravě.
"Buď zdráv a přeji ti dobré jitro, Jiří Lamači," oslovil našeho šéfa s kašparskou obřadností. "Dovol, abych tě představil králi země Praal, Jeho Veličenstvu Virovi III. Králi, zde před tebou stojí Jiří Lamač, velitel výpravy z dalekého světa."
Pták s blanitými křídly přešlápl z nohy na nohu, pohlédl na krále a cosi skřehotal. Král přikývl, sňal ocelovou rukavici a půvabným gestem se dotkl čela a pravé strany hrudi.
Hleděli jsme na příchozí zmámeně. Měli bychom asi padnout na kolena a bít hlavami o zem, ale takové počínání se nesluší pro členy Profitýmu. Tím spíš, že tyto zřejmě myslící bytosti hrubě odporují Johanssonovu zákonu, základnímu pravidlu přírody, s nímž stojí a padá veškeré počínání člověka ve vesmíru za poslední tři století od stanovení jeho nezvratných matematických zásad. Tohle musí být nějaký přelud, fata morgána, vidina rozespalých myslí. Musíme zachovat klid a rozvahu, nebo ještě budeme mít oplétačky s gé-pé. S Johanssonovým zákonem nejsou hračky, docela snadno by nás mohli vyhodit ze Sítě!
Uvědomil jsem si, že skláním hlavu, a po očku jsem pozoroval, že ženy se pokoušejí o jakési pukrle.
Král, stejně jako jeho poddaní, měl širokou oválnou tvář. Pod malým nosem se mu ježily štětkovité frňousy, které mu musely lechtat masité rty. Veliké oči, mírně sešikmené, zlatavé a bez bělma, byly poněkud hrůzné, protože jim chyběly brvy.
"Král Vir III. tě zdraví," zaskřehotal pták usazený na Manfrédově rameni. "Uděluje ti slovo."
"No nazdar," zabručel náš šéf.
"Nahlas! Nerozumím!" ozval se ptačí tlumočník nevrle.
Zmatek a rozčilení zavinily, že jsme docela zapomněli na Petru Plaveckou. Ta zůstala ve velitelské sekci a poctivě držela ranní stráž. O podívanou ovšem nepřišla, protože mohla pozorovat okolí Čuněte na vyšeptalých obrazovkách. Teď se v reproduktoru umístěném nad vchodem ozval její hlas:
"Mám na příjmu Fukudu!"
Všichni jsme se podívali na náramkovou plastivizi. Takový je přirozený reflex plastivizáka. Bez náramku nechodíme spát a i kdyby nastal konec všehomíra anebo z nebe pršeli drátenici, plastivizák se podívá na nejbližší obrazovku s Tím Jeho Pořadem. Za všech okolností, i kdyby se před ním objevil sám král mimozemšťanů, těch bytostí, které zrušil Johanssonův zákon o neopakovatelnosti vývoje rozumu v kosmu.
Fukuda se dostal právě na šestitisícovku. Byl velkolepý, jako vždycky.
Stál s rozpaženýma rukama, dokonalý ve svém hedvábném stejnokroji hvězdného komodora s rudou hvězdnatou vlajkou Volného lidského společenství za zády, a z jeho mužného obličeje vyzařovala síla i štěstí. Jeho projev musel plastivizního diváka chytit za srdce.
"Bratři a sestry, volám vás z nejvzdálenějšího místa, kam až dosud lidský génius donesl prapor pokroku. V mé osobě kladete nohu na práh neznáma vy všichni a mýma očima nahlížíte do mrazivých hlubin kosmu. Moje loď teď pokračuje v cestě. Jaké překážky se mi postaví? To zatím netuším. Ujišťuji vás však, že vaše podpora mi dodává sílu, a věřte, že tu stojím připraven!"
Automat teď přepnul na kamery vnějšího pohledu, takže jsme spatřili Vikinga v plné majestátnosti, to obrovité těleso připomínající starobylou katedrálu shlížející se v zrcadlové ploše jezera, obklopené jiskřivou aurou zplodin časosběrných motorů. Jiřina Popelářova ovšem plakala dojetím.
"Komodor je ve formě," zašeptala Alena Langhammerová. "Bude to báječný přenos. Trhák, o kterém se bude pár týdnů vyprávět ve všech okruzích."
Obrazovky potemněly a v tom okamžiku jsme se vrátili do skutečna. Bude to perfektní přenos, všechno jsme dokonale připravili, ale co uděláme s tímhle nadělením?
"Vyrozuměl jsem, že se k naší planetě blíží další váš létající přistroj," ozval se pták tlumočník. "O příchodu nové lodi jsme ochotni jednat. Nyní ale musíme vyřešit dosavadní sporné otázky."
"Jaké?" otázal se Jirka Lamač.
"V prrvní řadě otázku náhrrady!"
Král Vir III. se vážně uklonil a ukázal na divokou scenérii, kterou jsme tu připravili s takovou námahou a s takovým vynaložením fantazie k přistání křižníku třídy Viking, vedeného komodorem dálkové flotily Galaktického průzkumu Joširo Fukudou.
"Zničené údolí musíte přivést do původního stavu, zaplatit odškodné, nosorožce odbarvit, opicím se omluvit a vrátit jim srst," povykoval pták. Byl zřejmě rozčilen a Manfréd měl štěstí, že byl oblečený do kovového krunýře. Pták by mu jinak zle pošramotil rameno.
Jirka Lamač zrudl.
"Co to tu povídáte? Tady se bude dělat přímý přenos. My jsme výjezdová skupina plastivizního zpravodajství a pověřil nás Galaktický průzkum. Pane Manfréd, vysvětlete tady panu králi…"
Docela přirozeně mu vykal. Manfréd opravdu už nepatřil do Profitýmu.
"Zřejmě nechápete, Lamači, oč tu běží," přerušil ho Manfréd chladně. "Jeho Veličenstvo nehodlá vyjednávat. Už se rozhodlo, a to, co slyšíte, není přání, nýbrž rozkaz."
Jirka Lamač se obrátil ke králi a pousmál se. "To je silné slovo, viďte?" řekl.
Bývalý náhradník asistenta režie pošeptal cosi ptákovi tlumočníkovi a ten jeho slova hbitě přeložil. Jirka Lamač se podíval vzhůru ke špici Čuněte. Ve výši osmdesáti metrů tam seděla Petra Plavecká a viděla a slyšela všechno, co se

dělo a povídalo. Naše Čuně nemohlo samozřejmě soupeřit s křižníkem síly Vikingu, nicméně jeho energetické zdroje byly dost silné, aby propálily díru skrz celou tuhle mizernou planetu. Petra není žádný nováček, má jistě celou tu sebranku zarámovanou v mířidlech, a když bude třeba, spustí takové peklo, že povedený králík si bude přát, aby se nikdy nebyl narodil. O tom renegátovi Petrovi Manfrédovi nechci ani mluvit.
Nu, a pak se to stalo.
Aniž se král Vir III. nebo kdokoli z jeho průvodu pohnul, aniž by kdokoli cokoli řekl, naše loď se náhle vznesla do stometrové výše a tam se pomalu a plynule otočila o sto osmdesát stupňů, takže její špice směřovala k zemi. Potom znovu klesla. Ještě nikdo nikdy neviděl kosmickou loď balancovat na nose a věřte, že by mi Čuněte bylo líto, že se ocitlo v tak směšné poloze, kdybych neměl srdce sevřené hrůzou.
Pochopil jsem, že Vir III. a jeho muži nejsou žádná ořezávátka, a pokud kohokoli z nás napadlo, že na této planetě budeme vystupovat v roli sáhibů rozdávajících zrcátka a pestré kaliko, tahle ukázka síly srazila naše sebevědomí na bod mrazu.
Tím vyjednávání vstoupilo do druhé fáze, kdy už bylo zcela jasné, že zastupujeme stranu provinilou a navíc slabší. Netvářili jsme se chytře, ani sebevědomě. Myslel jsem na to, jak se asi vede Petře ve velitelské sekci. Jak to asi vypadá uvnitř převráceného
Čuněte! Vzpomněl jsem si na naše kamerové skladiště a udělalo se mi mdlo. Hněv jsem ovšem směřoval na Petra Manfréda a na Jirku Lamače, který vzal toho Jonáše do party.
Budeme to muset zabalit. Profitým poprvé složí fidlátka. Přenos se nebude konat. Fukuda přijde o pátý metál a co s námi udělá Rada a Galaktický průzkum, na to raději nemyslet. Johanssonův zákon je nedotknutelné sanktum. Marně budeme vysvětlovat, že Vira III. a jeho povedený nárůdek jsme si nevycucali z prstu. Odpovědnost tak jako tak padne na naše hlavy. A moje žena Miluška, ta mě svlékne z kůže, až jí povím, že mě vyhodili ze Sítě, a že se napříště budu živit fotografováním svatebních obřadů.
"A co přenos?" otázal se Jirka Lamač chabě.
"Nepřichází v úvahu," odpověděl Vir III. ústy, pardon, zobákem svého tlumočníka.
Měl jsem dojem, že i Čuně se zachvělo a modrý nosorožec vyčítavě zavyl. "Ne-při-cházi v úva-hu," zahuhlali Jan, Ámos a Komenský a parainteligentně se usmáli.
"Možná že bych věděl o nějakém řešení," ozval se znenadání Petr Manfréd. Překvapil nás tón jeho hlasu. Zmizela z něj nadutost, dokonce jsme vycítili náznak nejistoty. O copak ti jde, chlapečku? Chlapeček zajíkavě pokračoval:
"Za několik hodin jsem si dokázal vydobýt u Jeho Veličenstva docela slušné postavení. Ani on, ani jeho lidé, jmenují se Jamnité, nechovají k nám nepřátelství. Naše nešetrné zásahy do jejich přírody je samozřejmě rozzlobily, ale to je nedorozumění, které se dá snadno vyřešit tím, že škody nahradíme a krajinu uvedeme do původního stavu. Dokonce nemají nic proti plastiviznímu přenosu, jak jsem vytušil. Ovšem pod jednou podmínkou."
"Pod jakou?" zeptal se Jirka Lamač.
"Pošleme Fukudu k ledu a na obrazovce vystoupím já jako objevitel první mimozemské civilizace."

Když o tom dnes přemýšlím, docházím k závěru, že Petr Manfréd byl paranoický megaloman od narození a že jeho geny byly zatížené po předcích. Tuhle domněnku nikdo samozřejmě neověří a celkem vzato dnes už nesejde na tom, zda se z Manfréda stal megaloman teprve po přistání na planetě Praal, anebo zda jím byl už v obecné škole.
Ať už to bylo jakkoli, nemohu popřít, že některé příhody následující po setkání s Virem III. a jeho lidmi měly v sobě prvky neodolatelné komiky, a vzpomínám na ně rád.
Tak například nikdy nezapomenu na výraz tváře komodora Joširo Fukudy, nositele čtyř Diamantových orlů, když jsme s Jirkou Lamačem vstoupili do velitelské sekce jeho Vikinga.
Fukudův Viking byl v té chvíli pod plným tahem časosběrných motorů, a pokud něco víte o kosmonautice a motorařině a podobných věcech, dovedete si představit, že loď v určitém smyslu byla vyjmuta ze souvislostí s prostorem a časem. Její rychlost či spíš pararychlost mnohonásobně převyšovala rychlost světla a skutečně nikdo není víc bezpečný před nenadálou návštěvou, než pilot takového Vikinga. To jsme se snažili vysvětlit Virovi III., když navrhl, že nás dopraví na palubu přilétající lodi, abychom se tam mohli s Fukudou domluvit.
"Jeho Veličenstvo nerrozumí, prroč marrníte čas prrázdným hovor-rem," řekl pták tlumočník. "Copak jste neslyšeli, že se už rrozhodl?"
To už jsme chápali, že obyvatelé Praalu vládnou silami a prostředky, které se vymykají našim fyzikálním a technickým představám. Přesvědčil nás o tom králův kouzelnický kousek s naším Čunětem, které teď už znovu spočívalo na přistávacích nohách. Byl to skutečně vynikající trik, protože na palubě lodi obrácené na špici trvala původní gravitace, takže se ani nevylila voda z váziček s květinami a v kamerovém oddělení zůstalo všechno tak, jak jsem to tam zanechal, totiž v bezvadném pořádku. Ovšem sebeefektnější kejkle s gravitací jsou nesouměřitelné s návštěvou kosmoplánu v plném časosběrném tahu, tím spíš, že jsme vyrozuměli, že obyvatelé Praalu nemají nic, co by se dalo nazvat kosmickou lodí. Král si zřejmě představoval, že návštěvu Fukudy vykonáme tak jak jsme, v pracovní kombinéze, a že na tu fantastickou kosmickou cestu si nemusíme ani brát skafandr.
Pokusil jsem se o nemožné, totiž o výklad principu časosběrného pohonu kosmické lodi, kterému sám nerozumím, ale král Vir III. cosi udělal a v tu chvíli jsme s Jirkou Lamačem stáli v předsíni velitelské sekce Vikinga. I tento detail byl pro monarchu typický. Nezapomněl na etiketu a nechtěl přivést komodora do rozpaků tím, že by nás dopravil přímo do jeho pracovny. Co kdyby Velký Fukuda právě prováděl něco nejapného, rýpal se v nose nebo zíval?
Stah jsme strnule přede dveřmi, ale Jirka se vzpamatoval a zaklepal. Fukuda bezděky řekl "vstupte", a v zápětí jsme hleděli do jeho užaslé tváře. Chudák komodor vypadal docela nehrdinsky. Seděl v křesle, oblečený do trička a trenýrek, kouřil viržínko a četl si pohádkovou knížku o víle zakleté do sakury. Jak jinak, zatímco my, plasíivizáci, jsme se dole na

planetě dřeli, fešák komodor měl na palubě Vikinga pohodlnou Havaj.
Chvilku jsme na sebe civěli a potom komodor zrudl a zvolal:
"Tohle vás přijde draho!"
Následoval proud kleteb, ze kterého jsme vyrozuměli, že komodor nás považuje za slepé pasažéry, kteří se až do této chvíle skrývali někde ve strojovně nebo ve skladišti parádních uniforem. Když se vybouřil, Jirka se mu pokusil vysvětlit, jak se věci mají, a bouře začala znovu. Konečně přestal spílat, namáhavě polkl a zasípěl:
"Opakujte mi to ještě jednou!"
"Na planetě Truvii jsme se dostali do styku s mimozemskou civilizací. Johanssonův zákon neplatí, komodore."
"Musí platit. Vždyť to je první věc, kterou nás učili ve škole: vesmír je málo nekonečný, aby v něm byly dvě inteligentní rasy! Johansson to přece vypočítal!"
"Jak to vypadá, vesmír je dost nekonečný," podotkl Jirka Lamač.
"To jsem zvědavý, jak to vysvětlíte Radě a Galaktickému průzkumu," děl Fukuda ledově. "Čekají vás mrzutosti."
"To my víme," připustil Jirka ztrápeně. "Ale vás také, komodore."
A vyložili mu, jak se věci mají. Na planetě Truvii jsme se setkali s králem země Praal a že jistý Petr Manfréd si usmyslel, že vystoupí v přenosu sám a král Vir III. ho v jeho úmyslu podporuje, takže podle všeho komodor Fukuda vystoupí v nejlepším případě jako statista.
"To nepřichází v úvahu!" zahřměl hrdina kosmu. "Co by tomu řekli moji obdivovatelé! Mám k plastivizním divákům své povinnosti! Galaktický průzkum mě pověřil…, mám smlouvu se Sítí…, vy jste se zbláznili. Ano, vy jste se zbláznili."
Hodil vyhaslé viržínko na podlahu, vyskočil z křesla a rozdupal ten ubohý smotek tabáku. Vlastně dupal po nás a po našem nápadu. Chápali jsme jeho pocity. Měl totiž pravdu. Muž v jeho postavení se nemůže vzdát svého práva jenom proto, že produkce přenosové skupiny nezajistila vhodné pracovní podmínky. On své povinnosti zatím plnil stoprocentně. Dobyl hranici šesti tisíc parseků, slavnostně oznámil tu historickou událost lidstvu a teď se chystá k sestupu na planetu, jak se jenom jmenuje, aha, Truvie. Nic mu není do toho, že přenosový tým nepřipravil přistání tak, aby přenos proběhl v pořádku.
"Spoléhal jsem na vás, Lamači. Váš tým ještě nikdy nezklamal. Proto jsem si vás vybral, chápete? Kdybych tušil, že mi zbabráte přenos, vybral bych si jiný tým, třeba trojku…"
"Trojku? Ty amatéry?"
"Amatéry? Milý zlatý, třeba jsou to amatéři, ale ve štychu by mě nenechali."
"My jsme vás taky nenechali ve štychu. Zasáhla vyšší moc…"
"Zádná vyšší moc mě nezajímá! Já trvám na svém právu. Říkáte si Profitým, dobrá. Zakládáte si na profesionalitě. Já jsem taky profesionál a své povinnosti vůči plastivizním divákům splním, ať Johanssonův zákon platí, nebo neplatí. Zapište si to za uši, milánkové. Ještě nejsme na Truvii. Věřím, že všechno dáte do pořádku a že máte právo na titul Profitým."
Rozčileně přecházel po místnosti, ťapkaje bosými chodidly, a zlobně pozoroval rozšlapaný oharek doutníku. Abych ho uklidnil, sebral jsem to smetí a hodil je do popelníku. Jirka Lamač, teď už také rudý ve tváři, vyhrkl:
"My vás nezklameme."
"To jsem chtěl slyšet," děl velký komodor velebně. "Ani já nezklamu plastivizní diváky. Slibuji vám to."
I v trenýrkách a tričku vypadal velkolepě. Na obrazovkách vsazených do sametových stěn velitelské sekce planuly ohně a burácely uragány galaktických sil, čísla se míhala na displejích v rytmu srdce a kdo se na ty obrazovky podíval, musel se sklonit před velikostí muže, který zde vládl všemu tomu. S faktickým řízením Vikinga neměl ovšem Fukuda nic společného. Je to příliš vážná věc, aby ji mohl mít na starosti někdo jiný než automat.
Komodor stanul a lehce pokývl hlavou. Pochopili jsme to správně. Slyšení je u konce. Stísněně jsme pozdravili a vyšli ze sálu. "Jak se dostaneme zpátky?" napadlo mne. "Musíme chtít," odpověděl Jirka Lamač.
Sotva dořekl, stáli jsme ve stínu Čuněte, kde na režisérském křesle trůnil Vir III. a po jeho boku stál renegát Petr Manfréd. "Jak to dopadlo?" zeptal se odpadlík.
Oči mu těkaly. Stiskl jsem rty. Jirka Lamač mě sice jmenoval dočasným asistentem režie, a to byla velká pocta. Ovšem v tak vážné chvíli jsem musel mlčet. Nevěděl jsem ostatně, co říct. Podíval jsem se na Jirku a pochopil jsem, že ani on nedovede odpovědět. Fukuda snadno trvá na svých právech v bezpečí své velitelské kabiny na palubě galaktického křižníku, jenže my jsme teď na Truvii, vydáni na milost a nemilost nepochopitelným silám Vira III. a jeho lidí. Co s námi Vir III. provede, až mu řekneme, že Fukuda trvá na svém? Otočí nás na hlavu, jako to udělal s Čunětem? To bychom z toho vyvázli lacino. Srdce mi spadlo do kalhot a bylo mi jasné, že také Jirka se bojí. Otevřel ústa a vypravil ze sebe nějaké neurčité "ehm… ehm," když vtom se ozvala Alena Langhammerová:
"Komodor Fukuda pochopil situaci a vzdal se účasti na přenosu." Jirka chtěl něco podotknout, ale Manfréd ho nepustil ke slovu. "Jak to víte?" zeptal se Aleny.
"My také máme své komunikační prostředky, pane Manfréd" Dala si záležet, aby každé slovo bylo nasáklé pohrdáním.
"Chci to slyšet od šéfa!" rozkřikl se Manfréd. Pták hlučně tlumočil. Zdálo se, že Vir III. se baví. Jeho průvod čněl opodál jako živá hrozivá hradba, docela tiše, jen praporce pleskaly nad chocholatými přilbami bojovníků.
"Je to tak, jak vám Alena Langhammerová řekla. Komodor Fukuda nebude dělat potíže," řekl Jirka. Vykřikl jsem užasle: >>Šéfe…, komodor Fukuda…"
Ani se na mě nepodíval. Neznamenal jsem pro něj nic.
"Já jsem šéf přenosu," řekl. "Režisér je na pláce pán, tedy samozřejmě až po vás, Vaše Veličenstvo."
Pták potěšené jeho slova přeložil a velmož se zdvořile uklonil.
Chtěl jsem vykřiknout své protesty. Co je takový operetní králík proti Joširo Fukudovi, komodorovi Galaktického průzkumu! Šéf se musí vzpamatovat. Jsme přece Profitým, a musíme přenos zajistit stůj co stůj… Šéf však neúprosně

pokračoval:
"Řídíme se jen jedním zákonem: zajistit přenos stůj co stůj…" Snad četl moje myšlenky! Ale co jeho slova vlastně znamenají? Díval se na
Vira III. Mluvil však opravdu k němu? "Proto nařizuji připravit přenos ze setkání hlídky Galaktického průzkumu s prvními mimozemšťany. Je to historická událost, protože od dnešního dne neplatí Johanssonův zákon o jedinečnosti inteligentního života lidského typu ve vesmíru." Teď jsem se konečně zmohl na slovo.
"Nepočkáme na komodora, šéfe? Pane králi, měl byste se setkat se skutečnou hlídkou gé-pé, s komodorem Fukudou. Tady pan Manfréd ke Galaktickému průzkumu nepatří, je to obyčejný…"
"Nepřerušujte režiséra, pane asistente!" rozkřikla se na mě Alena Langhammerová.
"Aleno…, Jardo…," zvolal jsem zoufale.
"Já myslím, že Jirka má pravdu," zastal se mě Jarda Bouchač.
"Tak dost!" vybuchl režisér. "Uslyším ještě jediné slovo a škrtám vás z výplatní listiny."
Jirka Lamač zaťal pěsti. Vir III. a jeho muži se zájmem pozorovali hádku pozemšťanů. Co si asi o nás v téhle chvíli mysleli? Chovali jsme se jako pěkní vyslanci lidského rodu, jen co je pravda! A Petr Manfréd, nejpodlejší darebák zrozený z lidské matky, se tomu ironicky usmíval. Dobrá, řekl jsem si, budu mlčet, ale nikdo mě nedonutí, abych se svým šéfem souhlasil. Bylo mi nanic. Můj šéf, který mě vychoval jako profesionála a kterého jsem si vždycky a bezvýhradně vážil, zradil všechny zásady Profitýmu, vykašlal se na Fukudu, kterému dal před malou chvílí své slovo, a zradil plastivizního diváka. Poprvé se vzdal. Copak se někdy stalo, že bychom změnili koncepci přenosu pod tlakem vnějších okolností? Copak jsme nevedli válku s křemíkovými stonožkami? Při jednom přenosu jsme změnili dráhu jisté menší planety a svrhli ji do místního Slunce, abychom dosáhli dramatického efektu. Vyhubili jsme celé živočišné druhy, na jiných planetách jsme život uměle vyvolali, podstoupili jsme neslýchané útrapy na dně moře čpavku, snášeli jsme radiaci a žár a jinde zase spalující zimu a nezareptal nikdo, protože šlo o zdar přenosu. Proč bychom se měli vzdávat teď? Jenom proto, že Johanssonův zákon padl? Proto, že bláznivý domorodý monarcha si postavil hlavu? Máme se bát jeho kouzelnických triků? Dovede obrátit Čuně vzhůru nohama a ovládá techniku kosmických cest bez technických prostředků. Jenže Viking je galaktický křižník, a kdyby se komodorovi Fukudovi zachtělo, přemění celou planetu Truvii na mlhovinu. Tohle je třeba Virovi III. vysvětlit. Šéf ho musí zmáčknout. Jak to říkával můj nebožtík tatínek: musíš tlačit na pilu, chlapče! Šéfe, počkejme na Fukudu a ten se zdejšími opereťáky zamete, že na to nezapomenou do příštího Velkého třesku!
Takové myšlenky mi táhly hlavou a Jirku Lamače jsem poslouchal jen na půl ucha. Vzpamatoval jsem se, teprve když jsem zaslechl svoje jméno.
"Přenosovou skupinu povede můj asistent Jiří Cutta."
"Cože?" vykřikl jsem.
"Opakovat to nebudu. Zde na místě zůstanu já s částí štábu. Se mnou tu bude Ondra Burian, Alena Langhammerová, Eva Elefriadu a Jarda Bouchač. Všechny ostatní má Jiří Čutta na povel."
"Ne, já tu nezůstanu," zalkal Jarda.
"Řekl jsem, že Jarda Bouchač zůstane," opakoval šéf velice hlasitě.
"Proč nebudete přenos režírovat vy?" otázal se Manfréd přísně.
"Ze dvou důvodů. Za prvé mám svoji hrdost, pane Manfréd, a nebudu s vámi spolupracovat. Myslím, že ani vy sám o to nestojíte." Řekl to jakoby mimochodem a rozpačitý Manfréd přikývl. "A za druhé tu musím být, až přiletí Fukuda. Jak ho znám, může na poslední chvíli změnit názor a jenom moje autorita ho přivede k rozumu. Ondru, Alenu a Evu tady potřebuju, protože jsou s Fukudou kamarádi a mají na něho vliv. A Jarda Bouchač, pane Manfréd, vás má tak v žaludku, že buďte rád, když mu nebudete na očích. Spoléhám na tebe, Jirko," obrátil se ke mně. "Podej mi ruku a slib mi, že uděláš všechno, co je v tvých silách. Naučil ses ode mě všechno, a vím, že dokážeš dát dohromady perfektní přenos, který se plastiviznímu divákovi bude líbit."
"My ta-ky!" zahýkali Jan, Amos a Komenský.
"Vy zůstanete tady, potvory!" houkl na ně Jirka Lamač. "A ty, Jirko, se snaž. Když splníš dobře svůj úkol, postarám se, aby tě jmenovali samostatným kameramanem!"
Koutkem oka jsem zahlédl, jak sebou Ondra Burian škubl. Tušil jsem, že na mě žárlí. Měl už svůj věk a někdy dával přednost pohodlné rutině před vynalézáním nových postupů. Neměl už daleko do důchodu, a kdyby mě jmenovali samostatným kameramanem, cestu do starého železa by měl otevřenou.
"Dobrá, šéfe," řekl jsem. "Profesionál se pozná podle toho, že pracuje s plným nasazením, ať se mu to líbí nebo nelíbí, nemám pravdu?"
"Správně," přisvědčil šéf. "Marche ou creve, šlapej, nebo padni, jak říkali staří latiníci."
Miloval staré mrtvé jazyky a jeho znalosti jsem vždycky obdivoval.
Podali jsme si ruce. Díval jsem se mu do očí. Uvědomil jsem si, jakou odpovědnost mi předává. Poprvé v životě jsem měl řídit přenos. Bezpočtukrát jsem ho pozoroval při práci, ale něco jiného je pozorovat, a pracovat. Najednou jsem dostal chuť odvést tu práci opravdu dobře, ačkoli se mi příčila. Musím stisknout zuby a zapomenout na to, že jsme vždycky přenos dokončili podle scénáře a nic a nikdo nás od toho neodradil.
Nikdo, a neměli na to nárok ani mimozemšťané, kteří se vynořili z kosmu s nestydatou samozřejmostí, a zničili odvěký zákon o jedinečnosti inteligence ve vesmíru, který je málo nekonečný.

Ukázalo se, že Vir III. je sympatický starý partyka a že Petr Manfréd dovede být docela snesitelný, když konečně dosáhl svého.
Přípravné práce jsme zahájili hned dopoledne.

Jirka Lamač mi nařídil, abych použil materiálu ze záložních skladišť. Bylo to správné rozhodnutí. V záloze byly zbrusu nové kamerové a záznamové systémy v zaplombovaných kovových skříních. Jenom osvětlovací zařízení a maskérnu jsme s sebou nebrali. Jirka Lamač rozhodl, že první setkání dvou inteligentních živočišných druhů je událost tak divácky vděčná, že nepotřebuje přikrašlovat světelnými efekty nebo maskováním. Kromě toho Jarda Bouchač, jak řečeno, zůstal u Čuněte, a nikdo jiný svítit nedovedl.
Král se o naše zařízení živě zajímal. Pták tlumočník byl už celý uondaný a skřehotal ještě hůř než ráno. Pomalu jsem si dělal obrázek o poměrech na planetě Truvii.
Vir III. byl jeden z četných zdejších monarchů. Jeho země Praal byla co do velikosti osmá v pořadí. Každá země měla v životě planety specifický úkol. Virovi poddaní, jak se zdálo, se starali o veškerou dopravu osob a nákladů. Ovládali to, čemu se na Zemi říká telekineze, takže doprava se děla bez pomoci jakýchkoli nástrojů a technických prostředků. Monarcha princip telekinetické dopravy nedovedl vysvětlit. Udivilo mě to, ale Vir III. mě zaskočil otázkami, týkajícími se principu pohonu našeho Čuněte a křižníku Viking. Odkázal jsem ho na Vencu Mádra, ale ani on nedovedl ukojit monarchovu zvědavost.
"Víte, pane král, tu mašinu vyrobili ve fabrice a já vím, na co sáhnout a čím zatočit, aby to lítalo. Když se něco pokazí, pošlu tam automaty, aby to opravily. Vím jenom to, že ta kraksna má složité a hodně obnošené vnitřnosti a že kdyby bouchla, budou z nás nebožtíci dřív, než stačíme říct popel. Proč bych si tedy s tím lámal hlavu?"
"Takže jsme na tom stejně!" zaradoval se Vir III. "Já taky vím, jak to udělat, abych dostal kohokoli do kosmického prostoru, a učili nás, že za tím je síla zvaná vril. Má to něco společného s gravitací a časem, ale víc k tomu nepovím."
"Jak to tedy bylo s šéfem a jeho asistentem? Jak jste je dostal na palubu Vikinga?"
"Pomyslel jsem si, a už tam byli," řekl král. "Je to podobné, jako když vy něco zmáčknete a něčím zatočíte."
"V tom je velký rozdíl, pane král."
"Jakýpak?"
"Naše stroje létají podle vědeckých zákonů, kdežto to vaše létání je kouzelnictví, nebo co."
"Co je to kouzelnictví?"
"Opak vědy. Kejkle. Cestování bez námahy - copak to nejsou kejkle?"
"Vy se namáháte, když cestujete?"
"My ne, ale namáhají se místo nás stroje."
"Proč to dělají, když to jde i bez nich?" otázal se král a na důkaz svých slov se vznesl nad stůl, u kterého jsme seděli.
S králem se těžko debatovalo. Když jsem se ho zeptal, jak je možné, že mu za tlumočníka slouží pták, a jak se ten pták naučil našemu jazyku, odpověděl, že ptáky tlumočníky vychovávají v království Turingen na břehu Korobarského oceánu a on sám že o té věci moc neví, nicméně by ho zajímalo, jak je možné, že jsme naučili mluvit gorily a jak se nám podařilo udělat z nich inteligentní bytosti. Tomu jsem se jenom zasmál, protože gorily zůstaly gorilami, jsou jen namaskované pro účely plastivizního přenosu a jejich inteligence je toliko zdánlivá, je to přece parainteligence. Byl neodbytný a ptal se, co je to parainteligence, a jak se zdálo, neuspokojil jsem ho vysvětlením, že parainteligence je vlastně biomikroprocesor, který se prodává ve skleněných baňkách a musí se s ním jednat opatrně, protože sluneční paprsky a samozřejmě i radiace ho zničí, což je více méně všechno, co o něm vím.
Jinak to byl, jak už jsem řekl, příjemný společník. Opatrně jsem sondoval, zda by se dovedl bránit eventuálnímu útoku palubních zbraní Vikinga. Nepochopil dobře, co mám na mysli. Ukázalo se, že nezná pojem válka, a jak se zdá, země jeho planety spolu nikdy nebojovaly, a pokud ano, dělo se to dávno, daleko dřív, než kam sahá historická paměť jeho rodu.
Plně jsem při těch rozhovorech pochopil, čemu se říká smíšené pocity. Byl jsem nevýslovně šťastný, že vedu přenosový tým a že jako zázrakem jsem se stal režisérem pořadu, který se plastiviznímu divákovi jistě bude líbit, ale současně jsem se hanbil za to, jak jsme oklamali komodora Fukudu. Jaké to bude mít následky pro Síť, pro Profitým a pro mě samotného? Vezme Jirka Lamač na sebe všechnu odpovědnost? Slíbil, že ano, ale když byl schopen zklamat Fukudu, nehodí mě přes palubu a nesvede všechnu vinu na mě? A mám vůbec právo o něm pochybovat? Je to můj vzor a učitel v práci i v životě a všechno, co je ve mně dobrého, mám právě od něj. Je to ovšem člověk jako každý jiný, se všemi ctnostmi i nectnostmi. Tehdy mě poprvé napadlo, že bude žárlit, až uvidí moji práci a pochopí, že je nahraditelný.
Byly to hořké úvahy a nenávist vůči Petrovi Manfrédovi ve mně palčivě doutnala. To on zavinil faktický rozpad Profitýmu. Kdyby se nebyl vecpal králi do přízně, iniciativu by od samého začátku převzal Jirka Lamač a věci mohly dopadnout úplně jinak.
Naštěstí jsem neměl na dlouhé úvahy čas. Bylo třeba usilovně pracovat. Král a jeho důstojníci si prohlédli celé Čuně a já se zatím staral o nakládání materiálu. Chtěl jsem použít našich diskoplánů, ale král mi nabídl vlastní dopravu. Na jeho povel nastoupila četa vojáků či sluhů, nebo kdo to vlastně byl, a muži udělali řetěz. Rozestoupili se na vzdálenost dvou až pěti metrů, první se postavil do dveří skladiště v nitru Čuněte a poslední stál na planině před kosmoletem. Stáli bez pohnutí a jen sledovali očima, jak bedny s materiálem putují chodbami a šachtami, vykládací rampou až na planinu a tam se samy kupí do úhledné pyramidy.
Když jsme všechno měli pohromadě, moje skupina se rozloučila s Jirkou Lamačem, Vencou Mádrem a ostatními, kteří zůstanou u Čuněte a počkají, až přistane Viking s rozlíceným komodorem Fukudou. Popřál jsem Jirkovi pevné nervy a vyjádřil jsem naději, že Alena dokáže hrdinu kosmu uklidnit dřív, než vzteky spolyká své briliantové řady.
Také král se srdečně rozloučil a Jirka s jistým sebezapřením stiskl ruku i Petru Manfrédovi.
Pak jsme se vydali na cestu.
Jak se dalo očekávat, šestinozí koně sloužili spíš jako ozdobná dekorace, než dopravní prostředek, a patřili zřejmě k parádní uniformě jako rozevláté pláště a pestrobarevné chocholy na přilbách. Pěšáci se opět seřadili a nehlučně odplouvali průzračným vzduchem a pod jejich nohama se nepohnulo ani stéblo trávy. Všichni jsme mlčeli, jenom modrý

nosorožec hýkal a Jan, Ámos a Komenský radostně povykovali. Král, Manfréd a důstojníci klusali na šestinožkách, ale sotva nám kosmolet zmizel za obzorem, okamžitě sesedli a nesnažili se skrývat úlevu, že se těch šestinohých potvor zbavili. Koně se vzápětí vznesli nad zem a zlostně při tom řehtali. Odpluli až na konec průvodu, za pyramidu mých kovových truhlic, která důstojně plynula vzduchem za patami bojovníků.
Moje skupina se držela pohromadě. Zprvu jsme šli pěšky po boku vozatajstva, ale když panstvo sesedlo, král si všiml, že kráčíme. V tom okamžiku jsme se vznesli do vzduchu. První chvíle nebyly příjemné. Popadla mě závrať a také moji kamarádi zřetelně pobledli. Král mě prostřednictvím ptáka tlumočníka ujistil, že si brzy zvyknu, a měl pravdu. Je to skutečně ten nejpříjemnější způsob cestování, jaký si lze vymyslet. Připomíná let ve stavu beztíže, ale bez průvodních znaků kosmické nemoci. Gravitace totiž nepřestává působit a ani na okamžik nemáte pocit, že ztrácíte orientaci. Uvědomujete si jakousi vnitřní sílu, která vás nadnáší a žene kupředu.
Po krátké době mě napadlo, že Vir III. nás přivedl do poněkud ponižujícího postavení, protože nás s sebou unáší jako balíky nebo ty nešťastné šestinohé koně, kteří marně protestovali řehtáním na konci průvodu. Zkusil jsem změnit směr - a fungovalo to! Po několika neohrabaných pokusech jsem dokázal plynout vzduchem libovolným směrem a od té chvíle jsem plně vychutnával radost zdejšího cestování. Přátelé mě napodobili, a zakrátko jsme vesele rejdili podél průvodu sem a tam. Budili jsme tím pobavenou pozornost celého průvodu. Ztratili jsme veškerý ostych a brzy jsme zjistili, že dokážeme ve vzduchu zaujmout jakoukoli polohu, sed nebo třeba i leh, a bavili jsme se rozpustilými kousky, když například jsme se sesedli do kroužku. Král se tomu smál a přidal se k nám. Důstojníci ovšem zachovali dekorum a také Manfréd se tvářil velmi nafoukaně. Dělal, že k nám nepatří, a bylo vidět, že na nás žárlí. Chtěl mít krále pro sebe, a velice nerad viděl, že jsme se s monarchou sblížili.
Krajina kolem nás se zvolna měnila.
Obloha nabyla své přirozené blankytné barvy. Bílé kadeřavé obláčky sloužily skutečně jen za okrasu, protože Jamnité dovedli řídit počasí, a na Truvii pršelo výhradně v noci. Zpestřovali pohled na modrou oblohu, který by jinak byl jednotvárný.
Šťavnatě zelené pahorky jako by tály, byly nižší a rozlehlejší než kopce, mezi nimiž jsme přistáli s Cunětem. Tu a tam jsme spatřili první budovy, jiskřivé poloprůhledné útvary rozseté volně po krajině. Díky svému podivuhodnému způsobu dopravy osob a nákladů Jamnité nepotřebovali cesty a také zdejší stavebnictví využívalo stejných antigravitačních sil, na jakých byla založena doprava. Zdejší architekt nechápal náš pojem statiky a omezovala ho pouze hranice vlastní fantazie. Jamnité obývali domy složené z buněk přemístitelných stejně snadno, jako my se převlékáme a přezouváme. Napadlo mě, jak asi Jamnité řeší otázku zásobování vodou a energií a jak se vyrovnávají s problémem kanalizace. Ještě u Čuněte jsem si všiml, že šestinozí koně žerou trávu a dělají koblížky stejně jako koně u nás doma. Také Jamnité jedli, neživili se nehmotnou energií. Vyměšují, myjí se, také jejich kuchyně má odpad. Co asi s těmi odpadními hmotami dělají? Neodvažoval jsem se na to krále zeptat. Třeba je to stinná stránka jejich úchvatné civilizace.
Na vrcholu táhlého horského hřbetu jsme se zastavili. Král pokynul rukou a zvolal:
"Trasmadom!"
Spatřili jsme hlavní město jeho království.
Byl to nesmírně vysoký mrakodrap, doslova sahající až do oblak. Vypadal jako skleněný strom se silným pněm, obsypaný shluky křišťálových bublin rozmanitých tvarů. Ale ani to není správný příměr. Stromy jsou u země silné, zatímco peň Trasmadomu byl dole docela teninký a dost možná, že se ani nedotýkal země. Byl takřka průhledný, křišťálově čirý, protkaný stříbřitými žilkami a hvězdami měňavých barev. Do Šíra se košatil až nad hranicí stovky metrů. Krystaly, bubliny a motýli křídla tryskaly z jeho větví, a zdálo se dokonce, že pozvolna mění tvar a chvěje se v mírném vánku provoněném lučními květy.
Král nám vysvětlil, že v Trasmadomu žijí takřka výhradně jen správní úředníci jeho země. Byrokratický aparát podléhal ustavičným změnám a jednotliví úředníci s každou změnou postavení měnili i bydliště i úřadovny podle přísných regulí.
Ze skřehotavého výkladu ptáka tlumočníka, který se definitivně přestěhoval z Manfrédova na moje rameno a týral mě svými drápky, jsem vyrozuměl, že Truvie, tolik volná v pohybu prostorem, je neobyčejně strnulá, pokud jde o zvyky, obyčeje, etiketu a módní zvyklosti.
Jak jsme se blížili městu, budoval jsem v mysli velkolepý plán přenosu. Dostal jsem nápad, udeřil mě do týla a zaslepil mi oči. Vykřikl jsem jako zmámený. Hodná Luďa Misařová mě objala kolem ramen a starala se, jestli se mi neudělalo špatně.
"Už vím, jak to udělám," zašeptal jsem jí.
"Nech si to pro sebe. V tom je kouzlo režijního řemesla," nabádala mě. "Do poslední chvíle nos nápad v hlavě a pracuj na něm. Kdybys o něm začal mluvit, každý by ti radil. Nakonec by tě přepadly pochybnosti, a to je smrt každého nápadu."
"Pochybnosti?" Zasmál jsem se. "Já že bych měl mít pochybnosti? Luďo, to bude nejúžasnější podívaná v dějinách plastivize!"
"Věřím tomu," řekla Luďa vážně. "Jirko…, budeme ti pomáhat…, šéfe!"
Ano, jsem šéf! Luďa by to slovo nepustila přes rty, kdyby to nebyla pravda!
Když jsme se dostali k městu asi na kilometr, vznesli jsme se do vzduchu a nabrali rychlost. Vítr se nám opíral do tváře. Oblak křišťálových bublin se blížil, rostl, spatřili jsme prapory a zaslechli slavnostní fanfáry. To, co jsme považovali za prach, byli lidé. Vířili ve vzduchu, křičeli a mávali nám na pozdrav. Město nás obklopilo svými vůněmi, svým teplem, svými hluky. Jako ústa nebetyčného obra se otevřela brána a v ní se šklebily hrůzné tváře strážných šelem, zmizely jako mávnutím kouzelného proutku, šarlat nás bil do očí a vřeštění polnic nám rvalo uši. Už jsem přestal vnímat ostré drápy ptáka tlumočníka, který podlehl vzrušení, přestal překládat a poskakoval a rozčileně křičel. Bojovníci, náklad

našeho materiálu a šestinozí koně kamsi zmizeli a zůstali jsme sami, ve společnosti krále, jeho důstojníků a Petra Manfréda. Jakýsi muž v černém sametovém plášti, obtížený stříbrným řetězem s plaketou, vedl k nám řeč a uvedl nás do obrovitého sálu, kde hořely svíce, dámy se hluboce ukláněly královu majestátu a muži vznešeně bušili okovanými pěstmi do zlatých krunýřů na hrudi. Uvítací obřad byl úmorně dlouhý, ale i ten měl svůj konec a následovala velkolepá hostina, zpestřená hudebním a tanečním programem.
Truvijská hudba připomíná pozemské orientální kňučení a musím přiznat, že nenalézám zalíbení ani v jednom, ani v druhém. Tance byly zajímavější. Tanečníci a tanečnice v přiléhavých trikotech vyplnili celý prostor hodovního sálu. Ceremoniář nadšeně uváděl jedno číslo za druhým a my nevěděli, zda se máme víc věnovat podívané, nebo jídlu a pití. Král byl veliký gurmet a jednoznačně dával přednost rozkoším jazyka. Hody přerušil jen při vystoupení artisty, který byl přivítán velikým potleskem. Tehdy si osušil ústa lesklá omastkem, opřel se do šarlatového křesla a pohodlně si podepřel bradu pěstí. Manfréd seděl po jeho levici a podotýkám, že u tabule s námi nevyměnil ani slůvko.
Artista byl muž nevysoké, ale neobyčejně rozložité postavy. Pařezovitá hlava přecházela do ramen pozvolna a svaly na jeho pažích připomínaly pecny chleba. Ženy švitořily, když na něj hleděly, a muži si vyměňovali poznámky, patrně pohrdavé.
Za artistou plul vzduchem velký špalek z leštěného dřeva, kovový nástroj, který vypadal jako kříženec mezi mačetou a sekyrou, a otýpka pečlivě opracovaných polínek.
Zeptal jsem se ptáka tlumočníka, co to má znamenat. Artista se uklonil králi a založil ruce na prsou.
"Mistr Ari vyzývá publikum, aby se soustředilo na dřevěné hranolky. Říká, že se mu podaří rozpoltit hranolek a nikdo mu v tom nezabrání."
Pod dohledem mistra Ariho hranolek přistál na špalku a mistr se chopil nástroje.
Všichni zmlkli. Král se na mě usmál a pták přeložil jeho slova, že jsme svědky skutečného zázraku.
Za hrobového ticha mistr Ari pozvedl sekyru nad hlavu, ťal a hranolek se rozletěl na dva kusy. Jedna dáma rozčilením omdlela, a bylo nutno ji křísit čichacími solemi.
Petra Plavecká rozpačitě pokrčila rameny a poznamenala:
"A co má být?"
Pták zaslechl ta slova, a protože král se zajímal, co hosté říkají výkonu mistra Ariho, žaloval mu.
"Vám to nepřipadá zázračné?" žasl král. "Už jste někdy viděli něco podobného?"
"Promiňte, pane králi, ale nevíme, čemu se máme divit."
"Nevšimli jste si, že mistr Ari pracuje bez použití vrilu?"
Teprve po chvilce jsem si uvědomil, že vrilem nazývají Jamnité sílu, která postavila Čuně na nos, dopravila Jirku Lamače a mě na palubu Vikinga, udržuje město Trasmadom ve vzduchu a dopravuje náklady i lidi…
Nebyl jsem si ovšem jistý, zda se nedopouštím nejapnosti, když jsem řekl:
"Myslím, že bych to také dovedl."
"Naši hosté si troufají," zvolal král, velmi pobaven. Celé shromáždění se rozhlaholilo. "Uvědomujete si, že je snazší rozebrat celé moje město na kusy, než napodobit kousek mistra Ariho?"
Srdce mi poskočilo v hrudi radostí, protože králova poznámka souvisela s mým zámyslem, jak aranžovat přenos. Ovládl jsem se však a řekl co nejlhostejněji:
"Když král dovolí, pokusím se o to."
Král vykřikl a mistr Ari se pohrdavě zašklebil. Pustil sekyru z ruky, á ta plynula vzduchem ke mně.
Uchopil jsem ji a několikrát jsem zkusmo mávl. Byl to důkladný, ale špatně vyvážený nástroj. Ke skutečné práci se hodil stejně málo, jako artistická jednokolka k výletu do přírody. Přistoupil jsem ke špalku, a jakmile král dal znamení, postavil jsem hranolek a bez velké námahy jsem ťal. Spalík suše lupl a rozskočil se poslušně na dvě strany.
Naši hostitelé zkameněli úžasem.
"Nic to není," řekl jsem králi. "Podaří se to každému, kdo se o to pokusí!"
"Myslíš?" dumal král. Potom ukázal ceremoniáři na špalek a cosi na něj zvolal. Nešťastník zbledl, a když mu sekyra vklouzla do dlaně, zajektal zuby. Pohnul se, teprve když se král zamračil. Postavil polínko na špalek, samozřejmě telekineticky, pomocí vrilu. Král se dopálil a hněvivě křičel. Ceremoniář proto rychle zvedl sekyru, ale zakymácel se, zvrátil se nazad a zmrtvěl ve vodorovné poloze, asi metr nad zemí. Pochopil jsem, co se děje! Jamnité si tak navykli na užívání vrilu, že se k němu při každé činnosti mimoděk uchylují. Ceremoniář byl tak málo schopen štípat dřevo, jako by to nedokázal našinec v beztížném stavu.
Král se na mě usmál a prostřednictvm ptáka tlumočníka pravil:
"Oceňuji tvou skromnost, příteli, a o to víc si vážím tvého umění."
Teprve teď jsem si všiml Petra Manfréda. Chvilku se ošíval, jako by seděl na fakírském lůžku, a nakonec to nevydržel a vybuchl:
"Je to podvodník! U nás dovede štípat dřevo každý, nic podivuhodného na tom není."
"To je přece to, co říkám, pane Manfréd," řekl jsem mu medově. Neposlouchal mě a horlivě vykládal králi, jaký jsem podvodník, šejdíř, lhář, zkrátka výlupek všeho zla. Měl ale smůlu. Dovedl si naklonit docela cizího člověka, jako ještě nedávno Jirku Lamače, ale brzy se zprotivil. Král chvilku poslouchal ptákův překlad, ale pak ho umlčel jediným velitelským gestem.
"Dost!" zvolal. "Věřím, že cizinci dovedou mnohá velká kouzla. Sám jsem se o tom přesvědčil, když jsem navštívil létající příbytek. Ale i my umíme věci, které oni nedovedou. Myslím si proto, že spolupráce bude k užitku oběma stranám."
Jeho slova nás dojala. Jiřina Popelářova se nezbytně rozplakala a já jsem uchopil číši a prostřednictvím ptáka tlumočníka jsem hostitelům vysvětlil starobylý pozemský zvyk přípitku. Hovořil jsem jako dokonalý diplomat.

Uvědomil jsem si totiž, že ještě nenastal čas k vyřízení účtů s Petrem Manfrédem, a proto jsem stylizoval projev velmi opatrně. Přenos ze setkání představitele našeho rodu Petra Manfréda a Jeho Veličenstva Vira III. bude historický mezník v dějinách obou společenstev a od něho počnou nové společné dějiny, řekl jsem. Opájel jsem se těmi myšlenkami a slova mi klouzala na jazyk s udivující volností. Schopnosti Jamnitů, pokračoval jsem, připadají lidem stejně zvláštní a nepochopitelné, jako je v očích Jamnitů naše dovednost konat fyzickou práci. Zatím nejsme schopni domyslet, k jak skvělým cílům povede naše spolupráce, ale jisté je, že dosáhneme úspěchů, na jaké si nemůže dnes pomyslet ani obyvatelstvo Truvie, ani lidé na šestaosmdesáti planetách našeho společenství.
Král odpověděl stejně slavnostně a v ovzduší opojné shody jsme vypili mnohou číši. Dohodli jsme se, že natáčet začneme už zítra, a bylo vidět, že král se na to upřímně těší. Opojné nápoje praalských sklípků nakonec sblížily i Petra Manfréda s mým štábem. Závěr večera si přesně nepamatuji, protože ho halí alkoholické mlhy. Vzpomínám si jen, že jsme se s Petrem objímali a ujišťovali jeden druhého o přátelství a že král Vir III. z jedné strany a Luďa Misařová z druhé strany nám k tomu žehnali.

Můj záměr byl velkolepý.
Král Vir III. byl zprvu poněkud překvapený, když jsem ho vybídl, aby zboural svoje hlavní město. Hleděl na mě tázavě, jako by pochyboval, že to myslím vážně.
"Vaše Veličenstvo," řekl jsem, "první seznámení s Truvií na plastivizních obrazovkách šestaosmdesáti planet naší soustavy musí být ohromující, protože jen tak ukážeme v pravém světle velikost vaší kultury a také tvoji velikost, králi."
Pochlebnictví je zřejmě páka, která funguje spolehlivě kdekoli ve vesmíru.
"Je to historická událost, a nesmíme litovat prostředků," pokračoval jsem. Petr Manfréd stál po mém boku. Přátelství uzavřené včera v noci naštěstí trvalo, takže mi pomáhal, seč mohl. Město musíme rozebrat na prvočinitele, v tom jsme byli zajedno, a hučeli jsme do krále jako do dubu.
"Asi si myslíte, že náš způsob dopravy je tak říkajíc zadarmo, bez námahy, ale to je jenom zdání," namítal král. Snažil se nám vysvětlit, že zdroje vrilu jsou někde v hlubinách planety a že jisté království, tuším, že se jmenuje Sivma, vril těží a zpracovává. Byl ale nalomený a fakt je, že hodně mi pomohl Petr Manfréd. Hučel do ptáka a pták hučel do krále, až nakonec jsme zaslechli ptačí zaskřehotání:
"Jeho Veličenstvo souhlasí."
Děkoval jsem Petrovi za pomoc.
"Mimochodem, jak se ti povedlo omotat si krále kolem prstu?"
"Nevím sám. Parta má na mě vztek, ale já jsem se k nim dostal opravdu jenom náhodou. Když jsme přistáli, šéf mi nedal žádný úkol, a tak jsem se jenom potuloval kolem. Vylezl jsem na kopec a tam na mě skočili dva mládenci. Najednou jsem byl ve vzduchu a letěl jsem s nimi jako plynový balónek. Zatáhli mě sem do města, dělali se mnou nějaké pokusy, přinesli ptáka tlumočníka, a to mi můžeš věřit, že jsem málem přišel o rozum, když na mě poprvé promluvil. Nějakým telepatickým způsobem ze mě vytahali naši řeč a přenesli ji ptákovi do mozku - jinak si to neumím vysvětlit. Potom mě přivedli ke králi. Když jsem vysvětlil, co jsem a odkud jsem, král byl nadšený. Jsme první návštěva z kosmu, která poctila jejich planetu, jen si to představ! Neznají sice Johanssonův zákon, ale prostě je nenapadlo, že by v kosmu mohla být ještě nějaká civilizace. Vtip je v tom, že jsem první, s kterým se setkali. Představitel pozemšťanů jsem já, a jakmile si to vzali do hlavy, nic je nemohlo přesvědčit, že nám šéfuje někdo jiný."
Pomyslel jsem si, že Petr Manfréd své hostitele asi příliš výmluvně nepřesvědčoval, že nám šéfuje někdo jiný, ale nechal jsem si to pro sebe. Vzpomněl jsem si na Fukudu, a popadla mě zase zlost.
"Co asi dělá Fukuda?" zeptal jsem se.
"Přistál dnes ráno," odtušil Petr Manfréd. "Velice zuří."
"Jak to víš?"
"Král má spolehlivé informace."
"Nechce ho poznat osobně?"
"Vůbec o to nestojí," odpověděl Petr, možná až zbytečně prudce. Ty můj žárlivečku, pomyslel jsem si, dobře víš, že komodor Fukuda by tě brzy vyhodil ze sedla, po pěti minutách hovoru s králem! Vir III. na první pohled nevypadá chytře, ale jistě není padlý na hlavu. Pochopil by, že skutečný dobyvatel kosmu je komodor a ty že jsi závistivý ubožák, ropucha, která se chce stát orlem! Dali jsme se do práce.
Štábní stanoviště jsem umístil na nevysoký pahrbek nedaleko Trasmadomu. Moje práce byla obtížná, protože jsem současně režíroval a kameroval, ale byla v tom i jistá výhoda: nikdo mi do ničeho nemluvil, protože jsem tu byl nejvyšší šéf. Nádherný pocit tvořivé moci!
Na pokyn Vira III. se Trasmadom rozpadl.
Bez hluku, v jiskřivých paprscích slunce, přesněji řečeno Morony, jak Jamnité nazývají svého dárce života, rozlétaly se moduly města na všechny strany. Byl to úchvatný pohled. Moduly, každý jinak veliký a jinak tvarovaný, každý nadaný vlastním životem, vlastní pohyblivostí zdánlivě nezávislou, plynuly radostně prostorem a v tom zdánlivě chaotickém rozletu byl patrný řád, asi navazující na hudbu a tanec zdejšího lidu, jak jsme mohli slyšet a vidět včera při hostině. Natáčel jsem pracovní záběry těchto příprav, samozřejmě se skrytou myšlenkou, že natočený materiál šikovně prodám těm podivínům v Galaktickém průzkumu, s nimiž spolupracuje Ondra Burian. Snad mi Ondra dá tip, na koho se obrátit, nebo se z něj vyklube krkoun? Zastyděl jsem se za tu myšlenku. Náš Profitým je na tom skutečně bídně, když si jeden o druhém myslíme tak zlé věci!
Pozoroval jsem to velebné rozlétání a v uších mi zněly tóny jamnitské hudby. Už mi nepřipadala tak nepochopitelná, tak cizí jako včera. Scházel jí samozřejmě rytmus. Kde by Jamnité vzali rytmus, když neznali práci v našem slova smyslu a když dokonce i chůzi, ten nejstarší hlubinný základ pozemské hudby, považují za zdvořilostní obřad, a nikoli za

prostředek pohybu!
Zanedlouho město zmizelo a na zelené prérii stál jen zlatý pilíř s okrouhlou plošinou na vrcholu, vysoký osm set metrů. Tam bylo stanoviště Vira III. Dalekohledem jsme viděli šarlatový trůn a na něm jeho postavičku. Mával na nás a vousiska pod nosem se mu čepejřila. Odmítl můj rádiový přístroj, ujistil mě totiž, že pták tlumočník se postará o spojení sám. Manfréd měl tedy pravdu, když předpokládal, že Jamnité ovládají telepatii stejně dokonale jako telekinezi a prostorovou projekci.
"Jste připraven, králi?" zvolal jsem.
"Připraven," zaskřehotal pták.
"Pripraven, Péťo?" obrátil jsem se k rádiovému pojítku.
"Připraven," odpověděl Manfréd stísněně.
"Zvuk?"
"Připravena," potvrdila Petra Plavecká. "Záznam?"
"Připravena," kývla Luďa Misařová.
"Kamera připravena," oznámil jsem sám sobě, neboť pořádek musí být. "Jedeme, děti!"
Opřel jsem se čelem o chladnou pryžovou obrubu hledáčkové šachty. Obraz v hledáčku byl barevnější a jaksi prostornější než ve skutečnosti, a nezkušenému člověku by se z něj mohla brzy točit hlava. Ale i já jsem zatajil dech. Na zelené ploše se třpytil zlatý pilíř. Morona stála přímo nad ním. Část oblohy jsem odfiltroval, takže Morona vypadala jako nesmírný reflektor zapuštěný do hluboce modré plochy, který vrhá proud zlatého světla na plochý vrcholek pilíře. Jeho Veličenstvo Vir III. povstal majestátně z trůnu.
Ozvaly se první tóny jamnitské hudby. Něžné tóny se chvěly jako mlžný opar, přidávaly se nové nástroje a najednou zazněl vzrušivý tón očekávání osudové chvíle.
Z oslepujícího kotouče Morony se vyhoupl diskoplán. Byla to maličká stříbrná tečka, ale klesala rychle a zvětšovala se. Plastivizní divák bude překvapen, protože očekává galaktický křižník. Ovšem tenhle pořad bude složen jenom z překvapení.
Najel jsem transfokátorem na plošinu.
"Klesej, Péťo," velel jsem, "ještě kousek, vlevo, vlevo! Teď je to dobré!"
Diskoplán se zastavil vedle plošiny ve vzdálenosti deseti metrů. A teď jsem předvedl, jak dovedu kamerovat. Celý natáčecí agregát i se zvukovým a záznamovým zařízením se prudce vznesl do výše jednoho kilometru - tady mi ohromně posloužila jamnitská netechnická technika - a odtud jsem prudce najel na věž. Útočili jsme jako raketová stíhačka. Křičel jsem vzrušením, oči přisáté k hledáčku a jediným plynulým pohybem jsem přitahoval páku transfokátoru. Jak jsme se blížili, rozšiřoval jsem totiž úhel záběru.
Efekt to byl úžasný. Teprve teď plastivizní divák pochopí, jak je ta věž vysoká a nad jakou propastí je umístěn trůn krále země Praal. "Otevři a pomalu vystup, Petře." Poslechl.
Měl na sobě slavnostní astronautický stejnokroj, černý se zlatými hvězdami. Slušelo mu to náramně, a tehdy mě poprvé napadlo, že takový fešák by měl být skutečně astronautem a že je ho na plastivizáka škoda.
"Jdi kupředu!"
Tenhle kousek vyžadoval odvahu.
Choval se důstojně jako středověký rytíř. Zaváhá na okraji disko-plánu? Pod ním je hloubka osmi set metrů. Celá krajina je pod ním rozvinuta jako koberec. Teď nastal okamžik pravdy. Kdyby totiž zaváhal, bylo by po efektu a plastivizní divák by se smál. A to je nejhorší fiasko, jaké si lze představit: plastivizní divák, který se směje v dramatické situaci.
Nezaváhal!
Vyskočil do prázdna ve slepé důvěře v dovednost Jamnitů. Král zřejmě nasadil na zajištění pořadu své nejlepší lidi. Položili mezi diskoplán a plošinu neviditelný most, pevnější než karboplastik. Petr kráčel nad propastí a já bych nejraději křičel radostí, protože mi bylo jasné, že takový sukces plastivize ještě nezažila. Chudák Jirka Lamač. Praskne zlostí a závistí, až to uvidí, protože tohle je můj pořad a v titulkách bude velkým písmem napsáno: REŽIE A KAMERA JIŘÍ ČUTTA.
Král napřáhl ruce. Petr k němu došel a pevně je stiskl. Hleděli si do očí.
"Obraťte se ke kameře," velel jsem. Současně jsem dal pokyn královským telekinetikům. Moje stanoviště začalo klesat a vzdalovalo se od plošiny.
"Teď rychle, rychle!"
Pro diváka to bude šok.
Věž od něho doslova odskočí a současně diskoplán zmizí v nadhlavníku.
V tomto okamžiku telekinetici začnou znovu budovat město.
V širokém záběru jsem teď měl polovinu obzoru. Třpytila se tam stříbřitá mlha. Divák to bude považovat za nějaké lesklé páry. To byly desetitisíce modulů. Hudba zesílila, moduly stoupaly a pokryly modrou báň oblohy jako hvězdy.
"Pohyb, teď chci, aby to byl fofr!"
Letěli jsme zpátky k věži a s námi se rozletěly i moduly. Blížily se k plošině jako včely ke královně, krystaly, bubliny i motýlí křídla. Letěli jsme mezi nimi. Někdy modul zakryl polovinu záběru a tehdy za průhlednými stěnami na nás hleděly neznámé tváře. Některé nehybné, jiné rozesmáté, některé pozorné, jiné zaměstnané jakousi prací. Ale ty zákmity pohledu do vnitřního uspořádání modulů byly jenom kratičké, doslova prchavé. Modul se zase vznesl nebo klesl a otevřel pohled na hemživý hrozen snad stovky modulů, které se na okamžik spojily ke společné cestě, a pak znovu rozlétly, protože každý putoval jinou rychlostí
Z čela mi prýštil pot a oslepoval mě. Samým zatínáním zubů mě bolely svaly. Byl jsem napjatý a rozčilený. Zatím se

všechno dařilo, zatím…!
Všechno záleželo na závěrečné sekvenci. Telekinetici slíbili, že pro kameru nechají v budově-městě šachtu, kterou bychom mohli krále s Manfrédem snímat. To ovšem vyžadovalo takřka nadpřirozený cit pro organizaci prostoru. Je možné, aby se někdo vyznal v tomhle chaosu?
Zlatí kluci, tihle Jamnité. Dokázali to! Město bylo už téměř úplné a pouze několik opozdilých bublin a krystalických květů přilétalo z daleka. Šachtou jsme viděli do audienčního sálu, kde král s Manfrédem stáli tváří ke kameře a kynuli rukama. Do těchto míst přijde mluvený komentář, sestavený a čtený v retranslačních studiích šestaosmdesáti planet krytých Sítí.
Prudce jsem najel do šachty. Ani jsem se neodvážil pomyslet, co by se stalo, kdyby naše plošina byla širší než šachta. Moduly sice vypadají křehce, takřka nehmotně, ale srážku bych nerad riskoval. Slyšel jsem, jak Luďa jektá rozčilením, ale netrvalo to dlouho a už jsme byli i s kamerou v audienčním sále, dvanáct kilometrů od původního stanoviště, a to vše nabíráno jedinou kamerou v jediném záběru, beze zkoušky, a to vše jsem vymyslel a realizoval já, Jiří Čutta!
Věřte, že jsem praskal pýchou. Něco podobného ještě v plastivizi nebylo. Jirka Lamač by musel být z kamene, kdyby nežárlil.
V další fázi pořadu se král představil našim divákům a vedl k nim nudné řeči, simultánně překládané ptákem tlumočníkem. Ukázal i zdejší obdobu plastivize a program složený z nevynalézavých záběrů přírodních krás planety a hlavních měst ostatních států Truvie. Z této fáze pořadu jsem nebyl nadšený, protože znám našeho plastivizního diváka a chápu jeho vkus, ale král Vir III. na tom trval. Závěrečná část byla už zábavnější. Přesvědčil jsem krále, aby uspořádal taneční vystoupení, jaké jsme viděli včera při hostině, a musím říct bez falešné skromnosti, že Ondra Burian by prostorový balet nekameroval o nic lépe než já. Závěrečným slovem Petra Manfréda a krále Vira III. pořad končil. Měl třicet minut, maximální stopáž vyhrazenou pro reportážní zpravodajství z vesmíru. Myslím, že si takovou délku zasloužil už proto, že vyvracel čtyři sta let starý Johanssonův zákon.
Kolena mi podklesala vysílením a také děvčata vypadala jako po pěší túře. Vzchopili jsme se, vzájemně jsme si blahopřáli, a zatímco pod dohledem lokajů k nám plynuly vzduchem nádoby s vínem a sladkými osvěžujícími nápoji a podnosy s lahůdkami, Luďa připravila plastivizní zařízení a spolu s králem a jeho nejbližšími jsme spatřili pořad takový, jak ho uvidí naši diváci.
Byl skvělý. Když skončil, Jiřina mi dala pusu a Luďa mě poplácávala a smála se, jak bude Jirka Lamač prskat, až to uvidí, protože kuře přerostlo slepici o několik hlav. Manfréd nebyl schopen slova a nepřítomně se usmíval a myslel zřejmě na to, že po tomhle pořadu má cestu ke kapitánským prýmkům, komodorskému stejnokroji a Diamantovým orlům otevřenou. Král něco vykládal, ale nerozuměli jsme mu, protože pták tlumočník ochraptěl tak, že ztratil hlas a teď odletěl do kouta a trucoval.
Mezi řečí jsem se dověděl od Manfréda, že Fukuda se svým Vikingem odstartoval a vrací se, patrně žalovat.
Polilo mě horko. Teprve teď jsem si uvědomil, jakého rizika se Jirka Lamač odvážil. Náš Profitým porušil předpisy. Fukuda podnikl zbytečnou cestu. Uvědomil jsem si, kolik takový let za šestitisícovou hranici stojí. Kdybychom měli náklady zaplatit, ještě naši pravnukové by měli obstavené gáže po celý život. Hlavní odpovědnost nese samozřejmě šéf, ale já se v tom vezu s ním, protože jsem jeho asistent a natočil jsem náhradní pořad.
Praalské víno je ale stejně opojné jako naše malaga a alkohol dovede léčit starosti v celém vesmíru stejně spolehlivě. Netrápili jsme se dlouho. Však ono to nějak dopadne, když ne dobře, tak určitě špatně a ať si bylo, jak si bylo, ještě nikdy nebylo, aby jaksi nebylo. V podvečer král dostal vynikající nápad: podíváme se k naší raketě, k Čuněti, za Jirkou Lamačem a jeho věrnými!
Ukázalo se, že Jirkova skupina nezahálela. Venca Mádr zlikvidoval nežádoucí horstva a propasti a dokonce je stačil pokrýt vrstvou parabiotického plastiku, takže alespoň z dálky krajina vypadala stejně svěže jako dřív. Odbarvený nosorožec už odběhl ke své rodině a zřejmě nám tam pustě spílal. Také z Jana, Amose a Komenského se znovu staly opice. Posadily se však opodál a pokukovaly po lidech. Zřejmě se jim v lidské společnosti líbilo. Byla to rušná noc. Z Trasmadomu k nám přilétali další a další hosté, někteří i se svým obydlím. Náš původní pták tlumočník naučil umění lidské řeči celou letku dalších ptáků, takže každý z nás měl svého ptačího průvodce. Už nedokážu vypovědět, co se v té nocí všechno dělo. Jednotlivé obrázky se mi kmitají pamětí jako hvězdice v kaleidoskopu. Vím, že jsem učil nějaké Jamnity zápasu judo, že jsem vedl zadumaný hovor s jakousi zdejší kráskou, že jsem se zatoulal do noci a nějaký opičák, zřejmě bývalý Jan, Ámos nebo Komenský, mě přivedl domů a že k ránu jsem tvrdě usnul.
Nazítří před polednem jsme se jakž takž vzpamatovali. Ukázalo se, že Jamnité zatím přestěhovali veškerý můj materiál z Trasmadomu k Čuněti a že čekají už jen na moje pokyny, do kterých skladišť v kosmoletu mají kterou bednu umístit. Většina hostů se už vrátila domů a na plošině zůstal jen král se svými důstojníky.
Blížil se okamžik odletu.
Loučení bylo smutné i srdečné. Král nás všechny obdaroval, dostali jsme křišťálovou kouli. Nebylo to však těžítko na listiny, jak jsme se zprvu domnívali. Kouli je třeba zasadit do země a vyroste z ní budova o osmi pokojích. Král se omlouval, že na naší planetě vyroste dům-strom jen jednou provždy a nebude možno moduly zaměňovat. Snad až později navážeme bližší styky, jamnitští pěstitelé uzpůsobí semínka podmínkám cizích planet. Nepochyboval totiž o tom, že se brzy na Truvii vrátíme. Netušil, chudák, že k základním zákonům plastivize patří ten, že se nikdy nevracíme tam, kde jsme už jednou točili. Plastivizní divák je zhýčkaný a chce vidět stále nové věcí.
Král se obrátil znenadání na Manfréda a prostřednictvím ptáka tlumočníka mu řekl:
"Mám tě rád jako vlastního syna. Zůstaň mezi námi, Petře, alespoň nějakou dobu."
Manfréd váhal. Pochopil jsem jeho rozpaky. Doma ho čeká sláva a možná, že za nějakých deset let se skutečně stane kapitánem a pak komodorem a bude na plastivizních obrazovkách vystupovat pravidelně.
Jenže Vir III. mu nabízí cosi jako velvyslanecký post, a až se spolupráce s Truvií rozvine, měl by tu neotřesitelné

postavení.
Těžká volba! Nakonec se rozhodl, že na Truvii zůstane. Král byl šťasten. Padl mu kolem krku a plakal dojetím, že by mu Jiřina Popelářova mohla ten výkon závidět.
Odebrali jsme se do Čuněte. Král, Manfréd a dvořané se uchýlili na nedaleký kopec, odkud budou pozorovat start. Ten ovšem nebyl nijak okázalý. Naše kraksna se třásla jako před rozpadnutím, a protože naše energetické akumulátory byly ještě nabité tím mizerným časem z přebraných tras mezi druhou a třetí tisícovkou, dole pod námi to asi nevonělo zrovna libě.
Konečně jsme byli sami.
Jirka a Alena vypadali unaveně.
"Co říkal Fukuda? Zuřil moc? Vyhrožoval?" ptal jsem se.
"Nemluv mi o Fukudovi. Mám ho po krk. Až nad hlavu. Leze mi z krku, z uší. Zatracený Fukuda."
Alena ho pohladila. Unaveně se na mě usmála.
"Nediv se, Jiříku. Máme toho tady hodně za sebou."
Trochu jsem byl uražený, že se vůbec nezajímali o to, co mám za sebou já, a hlavně - co vezu s sebou. Nikoho nenapadlo říct: Jirko, ukaž, cos tam vlastně natočil! Chápu, že Fukuda tu udělal hromské dílo, ale byl bych si myslel, že šéf bude mít pevnější nervy. Pak jsem si ale uvědomil, že Jirka Lamač má asi strach z toho, co na něj čeká doma. Nepříjemnosti v každém případě, pozastavení prémií určitě, vyhazov možná a není vyloučeno, že i soud. Zbytečný let Vikinga není maličkost, nad kterou úřady jenom mávnou rukou.
"Jdu spát," řekl Jirka Lamač. "Vzbuďte mě, až se dostaneme zpátky na šestitisícovku."
"Proč?" zeptal jsem se nejapné. Asi na mně taky hodně zapracovala únava, jinak by mě to taky napadlo.
"Začneme vysílat. Technika je v pořádku?" obrátil se na Luďu, která jakožto záznamový inženýr odpovídala i za vysílání. Ani tentokrát se na můj pořad ani nezeptal, natož aby projevil přání ho spatřit. Žralo ho asi pomyšlení, že Profným odvysílá pořad, s nímž on sám neměl nic společného, leda příšernou hádku s komodorem Fukudou. Jenže, koneckonců, patří mu to. Já říkal od začátku - počkejte na Fukudu, nějak to s králem zpytlíkujeme!
Nálada na palubě Čuněte byla tak mizerná, jako dole na Truvii byla srdečná. Jirku zřejmě trápily obavy, co se stane po návratu. Fukuda jistě nesložil ruce do klína. Má před námi náskok, a jakmile přistane, nasadí všechny páky, aby nám zatopil. Půjdeme na koberec k velkému šéfovi, to je jisté. Dostaneme dlouhatánský nos, to je taky jisté. A možná se z toho vyklube vyhazov. Možná? Spíš - docela jistě.
Jenže ani pak se svět nezboří. Vrátíme se na Truvii, zavedeme tam plastivizi, a než se rok s rokem sejde, z každého z nás bude šéf velký jako Trasmadom.
Takovými úvahami jsem se zabýval v kajutě, s pokrývkou vytaženou až k nosu. Ani nevím, kdy jsem usnul. Spal jsem mizerně. Byl jsem docela rád, když mě vzbudilo naléhavé cinkání v reproduktoru. Jsme na šestitisícovce, nebo v její bezprostřední blízkosti. Vysílací automat se jistě už celý třese na náš, přesněji řečeno na můj pořad.
Umyl jsem se a natáhl na sebe parádní oblek. Choval jsem se asi směšně, ale chtěl jsem uvítat svou slávu ve slušných šatech. Do velkého sálu velitelské sekce jsem se dostavil tak, jak to dělají režiséři, minutu před vysíláním.
Všichni už tu seděli, jenom Jirka Lamač přišel nějakou vteřinku po mně, asi aby mi na poslední chvíli zkazil radost. Neřekl jsem ale nic. V místnosti bylo ticho, pokud ovšem na palubě Čuněte bylo možno o tichu mluvit. Plastivizní obrazovka, hebce modrá, čekala na správný okamžik. Po displeji se honily číslice a přesně ve chvíli, kdy se zastavily v milém seskupení znázorňujícím šest tisíc, v reproduktorech radostně zakvákala optimistická znělka gé-pé, obrazovka ztmavla a z plastivizní noci se vyhoupla myriáda hvězd jako světélka vzdáleného města. U obrazovek šestaosmdesáti planet Systému teď sedí miliardy lidí. Jaký zmatek, jaký úžas nastane už v nejbližších okamžicích, až se lidé dovědí, že nejsou ve vesmíru sami a že Johanssonův zákon neplatí!
Objevily se titulky. Přečetl jsem je a pocítil jsem hořko v ústech.
Na obrazovce stálo:
EXPERIMENT PRO TŘETÍ PLANETU
Režie Jiří Lamač, kamera Ondřej Burian, produkce Alena Langhammerová, světla Jaroslav Mašek-Bouchač, masky a zvláštní efekty Jiřina Popelářova.
Nezmohl jsem se na slovo. To však byl teprve začátek překvapení.
Obrazovka ukázala divoké údolí, vroubené na jedné straně skalními stěnami, na druhé straně propastí. Bleděmodrý nosorožec se nakvašeně procházel po kamení a občas pohlédl na tmavě fialovou oblohu, pak to pokračovalo ráz na ráz. Křižník třídy Viking přistál a pětice jeho lesklých věží čněla přes vrcholky skal. Vystoupil Fukuda a musím uznat, že byl ve fantastické formě. Zachránil Jana, Ámose a Komenského před divokým nosorožcem, metal na něj úlomky skal a v nejnapínavějším okamžiku, kdy ho zavalil hromský balvan, opičáci mu přinesli vysílačku, kterou jakoby náhodou předtím upustil, takže mohl přivolat vyprošťovací automaty. Nosorožec uprchl, Fukuda daroval opičákům krabici pamlsků a oni radostně pokyvovali a tleskali.
"V komentáři vysílaném ze studia se říká, že komodor Fukuda nalezl na planetě bytosti vnějškově podobné lidem," ozval se Jirka Lamač ve tmě. "Nikdo nemusí mít obavy stran Johanssonova zákona."
Podvedli mě… Podvedli Jamnity, podvedli Vira III., podvedli Manfréda, podvedli lidi u obrazovek, podvedli Truvii…
Vykřikl jsem:
"To je svinstvo! Johanssonův zákon neplatí!"
"Musí platit," odpověděl Jirka. "Je to přece objektivně dokázaný zákon. A ještě jeden zákon platí v našem Profitýmu: pořad natočíme stůj co stůj. Slyšel jsi? Stůj co stůj, a dál se o tom nebudeme bavit!"
Obrátil se prudce ke mně. Byl rudý zlostí. Užuž jsem se zvedal, že se na něj vrhnu pěstmi. Všechno mi bylo jasné. Moje práce v Trasmadomu byla jen šaškárna, dobrá pro oklamáni Jamnitů. Jirka ze mě udělal pitomce a já dělal pitomce ze

všech ostatních.
"Museli jsme zaplatit nějakou cenu za profesionálně dokonale odvedenou práci," řekl Jirka Lamač.
Ano, to, co se právě vysílá, je profesionálně dokonalé. Znamená to, že je to dobré a správné?
Hledal jsem slova, ale uvědomil jsem si, že Jirka už se na mě nedívá. Hleděl kamsi za mě, přes mé rameno, někam dozadu.
Otočil jsem se.
U stěny stali Vir III. a Petr Manfréd. Král měl ruce založené na prsou, Manfréd je strčil do kapes. Jejich bledé tváře zářily v šeru. "Petře…, já se stydím…," zašeptal jsem.
"Zadržte je!" vykřikl Jirka. Byli však rychlejší. Vyklouzli na chodbu a zavřeli za sebou dveře. Když Jirka znovu otevřel, chodba už byla prázdná.
Vir III. s Manfrédem se vrátili na Truvii.

Tak nastala ta podivná galaktická válka.
Podivná proto, že to v pravém slova smyslu válka nebyla.
Rada nikdy nevzala Jamnity na vědomí. Brzy po příletu na Zemi si nás zavolal velký šéf. Nastoupili jsme všichni včetně Venouše Mádra. Velký šéf se přísně kabonil a pomáhali mu v tom tři pánové, které jsme tu viděli poprvé.
Promluvil nejpřísnější z cizích pánů.
"Z pověření rady uděluji vaší skupině řád Diamantového orla za mimořádné zásluhy o Galaktický průzkum," řekl.
Pokračoval dlouho.
V jeho řeči se často ozvalo slovo čest, zásluhy, usilovné směřování, jiskřivé dálky, hrdá šíje, nezlomný duch, ti, kteří se nedožili, štafeta pokroku.
"Z udělení řádu vyplývají určité povinnosti," řekl potom ten muž. "Je to především naprostá mlčenlivost. Řád převezme určený zástupce Sítě a uzamkne ho do trezoru. Přistupte teď ke stolu. Podepíšete zde přísahu o dodržení tajemství. Nikdo se nesmí dovědět, co se vlastně na Truvii stalo."
Ustoupil a vzápětí spustil jeho soused. Začal žoviálně.
"Kluci a holky, já vím, že vás to omrzí, ale dívejte se na to rozumně.
V kosmu žijeme tři sta let. Žije se nám tu dobře. Abych to řekl tak ňák lidově, zabydleli jsme se tu. Nestojíme o mrzutosti. Kdyby si někdo z vás pustil pusu na špacír, abych to řek tak ňák lidově, nastala by panika. Jen si představte ty stovky miliard lidí na šestaosmdesáti planetách Systému. Uléhají tak ňák s klidnou myslí. Jak by se jim spalo, kdyby věděli, že někde za humny bydlí někdo jiný než člověk z lidské mámy, abych to řek tak ňák lidově? Ty miliardy lidí…"
Už jsme se nedověděli, jaké štěstí potká stovku miliard obyvatel Systému, když jim zatajíme Jamnity. Venku něco temně žuchlo a nějaká ženská se rozkřičela, jako kdyby ji brali na nože, abych to řekl tak ňák lidově.
Velký šéf se zakabonil a otevřel okno, aby se podíval, jaká že to nepřístojnost přerušila velebný obřad tajného předávání řádu, který bude zamčený v šupleti, pardon, v trezoru. Otevřel okno na šíři dlaně, ale se zděšeným výkřikem je opět zabouchl. Obrátil se k nám a byl velmi bledý. Vzápětí jsme ucítili v nozdrách divoký úder pachu.
"Nádvoří je plné nějaké hmoty, jak jsem stačil zahlédnout," děl velký šéf, a rozkašlal se. Alena Langhammerová pohotově vylovila z kabelky flakónek kolínské vody a podělila kapesníky nás všech maskovací krůpějí. Profitým funguje za všech okolností, jak je vidět. Vnořili jsme nosy do kapesníků jako obyvatelé středověkého města stiženého morem.
"Jak se tam ta zatracená hmota dostala?" zvolal pán, který nás dekoroval řádem za zásluhy a mlčení.
"Netuším…, udělám opatření…, spolehněte se…," huhňal velký šéf a slzy se mu valily z očí. Dostal tu pachovou ránu z první ruky, chudák jeden prevítská.
Nehoda ukončila obřad a dodnes si myslím, že to byl stylový závěr, velmi vhodný k obsahu. Četa údržbářů v plynových maskách naložila tu nechutnou masu na nákladňáky a šoféři ji odvezli, rovněž v maskách, kamsi za město, kde ji bagristé, rozumí se samo sebou, že v maskách, zahrnuli hezky hluboko pod zem. Celý Barák hovořil o té smrduté náhodě. Teorií bylo tucet, ale nikdo spolehlivě nevysvětlil, kde se ten hnus na nádvoří vzal.
I já měl svou teorii, ale jako tajný nositel řádu mlčení jsem si ji moudře nechal pro sebe.
Udělal jsem chybu, protože už nazítří se potvrdila, a mohl jsem se tedy ukázat veřejnosti jako chytrák.
V půl desáté dopoledne se na nádvoří objevila smrdutá hmota znovu. Tentokrát se ale našli svědci. Parta pokrývačů viděla, že "ta věc spadla z nebe jako meteor".
Teď už mi to bylo jasné: je to pozdrav Vira III., jamnitského vládce, velkého šéfa truvijských stěhováků. Vzpomínal jsem, jak si mi Vir III. stěžoval na obtíže s kanalizací v truvijských městech-stromech. Veškerý odpad je třeba odstraňovat s velkým úsilím. "Nepřejte si ani vědět, jak a kam ho odstraňujeme," řekl tehdy doslova. Teď našli novou skládku: na dvoře našeho Baráku.
Byla to podivná válka. Každého rána jsme byli obětí smrdutého bombardování. Po týdnu velký šéf kapituloval a nařídil evakuaci budovy. Přestěhovali jsme se na náhradní pracoviště do okrajové čtvrti Prahy s bohatou historickou minulostí, na sídliště České Budějovice. Jeho rozhodnutí mělo dva následky: měli jsme to o dvacet minut déle do práce a žoky smrduté hmoty teď padaly do blízkosti prastaré Černé věže.
Byly to nepěkné dny a týdny.
Vedení Sítě rozpustilo suchou cestou náš Profitým. Nestalo se to naráz, jediným úředním výnosem. Trvalo to dobrých pět neděl. Nejdřív odvolali Evu Elefriadu, naši plastikářku. Prý na výpomoc. V mimořádné situaci spousta lidí dala výpověď, a je tedy třeba zatnout zuby a semknout řady a sevřít pěsti a zapomenout na osobní zájmy. Pak odešel Ondra Burian, a když se nevrátil ani Jarda Bouchač, kterého odvolali údajně na třídenní záskok někam na folklórní festival na Merkur, bylo mi jasné, že vedení nás prostě chce rozehnat.
Nejhorší na tom bylo to, že sem necítil ani vztek, ani lítost. Bylo mi to prostě jedno. První hořkost jsem už překousl a

můj rozum uznal, že trik Jirky Lamače byl správný a opodstatněný a že jsme byli povinni natočit pořad, ať se Johanssonův zákon postavil na hlavu, nebo ne. Z hlavy se hořkost přestěhovala někam do prsou, na půl cesty mezi srdce a žaludek. Ostatní na tom byli zřejmě podobně. Vyhýbali jsme se jeden druhému, a když jsme se náhodou setkali, nikdy nepadla sebemenší zmínka o událostech na Truvii, a dokonce jsme nerozmlouvali ani o námětu, který byl v novém budějovickém Baráku nejčastěji diskutován, totiž o tom nesnesitelném smradu tam venku. Na rozdíl od ostatních jsme totiž věděli, odkud se bere toto smrduté dopuštění.
Nakonec sem dal taky výpověď.
Přičinila se o to moje Miluška. Každý den jsem měl na tapetě proslov asi tohoto znění:
"Podívejme, náš pan smraďoch se vrátil domů. Honem do koupelny a ty tvoje hadry bych nejraději spálila. Kdo to má prát? Copak mi kybeper něco takového vezme? Musím to prát ručně ve vaně, abys to věděl, zapiš si za uši, peru ručně, jako ve středověku!"
Dal jsem tedy výpověď a za minulostí jsem udělal tlustou čáru. Odstěhovali jsme se s Miluškou pryč z města, na pobřeží Černého moře. Našel jsem si pěkné místo v databance, stal se ze mě ouřada a ve sterilním prostředí databanky jsem se celkem úspěšně učil zapomenout na Síť, na gé-pé a na dálkové kosmické přenosy.

Tak uplynulo půl roku.
Naposledy přede dvěma měsíci se ve večerním zpravodajství hovořilo o "nevysvětlitelné poruše kanalizačního potrubí", která postihla v pořadí už páté náhradní pracoviště Sítě, umístěné tentokrát na Šalomounových ostrovech v lichém oceánu. O pádu Johanssonova zákona se ovšem nikdo nikde nezmínil. Ustaly však všechny velkolepé přenosy z kosmu. Galaktický průzkum zmizel z obrazovek. Obyčejný divák si toho samozřejmě nevšiml, ale mně bylo lasné, že v zákulisí se něco peče. Nikdy by mé ale nenapadlo, co to bude, až se to upeče.
Jednoho skutečně krásného dne mě navštívil v bance elegantní pán. Důležitost mu sálala z očí, kapala z uší a nosu a vypadalo to, že se urazil na platany před bankou za to, že se mu neuklonily dost hluboce.
"Jsem pracovník Galaktického průzkumu," řekl, když zadrmolil své nezapamatovaleiné jméno.
"Já ne," odsekl jsem. "Pánbůh zaplať."
"Potrebujeme vás," řekl a jeho hlas zněl o poznání zdvořileji.
"To je zajímavé," začal jsem pomalu, ale přerušil mě.
"Prosím vás, zapomeňte na osobní hořkost. Situace je vážná. Všichni vas potřebuji. Pochopte, mohl bych vám nařídit, abyste šel se mnou. Spoléhám však na vaši dobrou vůlí."
Šel jsem tedy s nim.
Venku bylo plno zvědavců, protože stratoglyder toho důležitého pána přistál na moři, a to se u nás skutečně nestávalo den co den. Ale to bylo jen první překvapení.
Cestou jsme mlčeli. Dnes už vím, že můj průvodce by mě ochotně zasvětil do tajů zákulisní pekárny, kdybych se ho přímo zeptal, o co jde. Zachoval jsem se však jako pitomec. Navenek se to projevilo tím, že jsem se tvářil hrdě a nepřístupně. Hubu jsem otevřel teprve v okamžiku, kdy jsme přistáli, otevřenými dveřmi na mě dýchl ten pekelný puch a já spatřil naši starou, původní budovu Sítě, ten skutečný Barák, jediný, který si zaslouží to jméno.
Před vchodem se třaslavě rozvalovala sedavá hromada truvijského neřádu. Nějací lidé v žlutých kombinézách, s maskami na tvářích, se kolem plouhali s pochopitelnou vláčností. Napadlo mě, že je odněkud znám. Zastavil jsem se, abych si je prohlédl, ale průvodce mě jemně uchopil za loket a vedl do vykydané uličky v neřádstvu, která vedla ke vchodu.
Teprve na schodech jsem si uvědomil, odkud ty lidi znám. Zkameněl jsem na schodech a pánovi z gé-pé to jistě dalo značnou práci, než mě uvedl znovu do chodu.
Byl to totiž náš velký šéf a ti vznešení pánové, kteří nás před časem dekorovali šuplíkovým řádem.
"Pojďte," zahuhlal mi průvodce nabádavě do ucha. "Bez masek tady zdechneme."
Vedl mě spletí schodišť a chodeb. Všechno tu bylo jiné, než jak si to moje ubohá paměť zanesla do kartotéky, a také všichni lidé, které jsme potkali, byli noví. Nepotkali jsme ani jednoho veterána z bývalých týmů! Jen dveře kanceláře velkého šéfa zůstaly stejně vznešené. Blýskaly se politurou a mědí a neztratily nic na své pohádkové moci dělat z velkých duchů malé dušičky.
Vešli jsme bez klepání.
U konferenčního stolu seděl Ondra Burian, Jirka Lamač, pár dalších lidí z našeho Profitýmu a pět šest elegantních mládenců a neméně elegantních mladých žen. Ondra Burian vstal a podal mi ruku.
"Vítám tě, Jirko. Sedni si. Přejdeme hned k věci. Vzpomínáš si na ty materiály, které jsem načerno točil pro pár bláznivých mládenců z gé-pé?"
Hrklo ve mně jako ve starém kyberovi. Ondra má malér a mě sebrali, abych ho usvědčil. Jenže to jste kápli na špatnou adresu. Ať to s Profitýmem dopadlo, jak dopadlo, tak hluboko jsme neklesli, abychom jeden na druhého házeli špínu. Dost svinstva se válí venku před Barákem, vašnostové!
"Nepamatuju," odpověděl jsem pevně.
"Nebuď labuť," řekl Ondra Burian. "To jsou oni," ukázal na elegantní sestavu inteligentního mládí, která se zdravě zubila za stolem. "Víš, kdo jsou teď?"
Slavnostně zvýšil hlas.
"Představuju ti Thora Reada, prezidenta Galaktického průzkumu. Tohle je Nina Lesečková, ředitelka plánovacího ústavu dálkových cest. Jóšó Sakuragawa, personální ředitel gé-pé. Na každém malíčku mu visí pět komodorů. A tohle…," ukázal na Jirku Lamače, "…je nový ředitel Sítě."
"Rada…," zašeptal jsem.

"Ano, Rada rozhodla," řekl nový prezident gé-pé. "Rada ve spolupráci s novým vedením Galaktického průzkumu a také s vašimi přáteli vypracovala plán, jak napravit nedorozumění, k němuž došlo na planetě Truvii. Po zvážení všech okolností jsme dospěli k názoru, že klíčovou úlohu v nastávajícím diplomatickém jednání budete hrát vy."

Sedím teď v luxusní kabině galaktického křižníku třídy Sádko. Kdybych se vypravil do velitelské sekce, našel bych tam Vencu Mádra. Tak dlouho čekal, až mu dají novou mašinu! Dočkal se a teď řídí malou armádu lidí i automatů a dojatě vzpomíná na staré dobré Čuně. Teď ale na návštěvu nepůjdu. Překonali jsme šestitisícovku a Venca připravuje přistávací manévr. Na Truvii o nás už vědí. Teleportovali do velitelské sekce svého lodivoda.
Stal se ze mě diplomat.
Sedím u mahagonového stolku a pohlížím na listiny. Tak nějak to diplomati dělají, pokud vím. Jedna potvrzuje moje mimořádné plné moci. Zastupuji Radu se vším všudy, a ať udělám cokoli, nebudu se muset za své rozhodnutí zodpovídat. Je mi úzko, když si na to vzpomenu.
Druhá listina mi má sloužit jako páčidlo pro nastávající jednání.
"Musíte získat Petra Manfréda," řekl mi k tomu prezident Galaktického průzkumu už při první poradě. "To je člověk, který může naší věci velice prospět. Jakmile bude na vaší straně, máme vyhráno."
Ta listina je jmenovací dekret komodora dálkových cest. Nemá vyplněné jméno. I k tomu mi prezident dal své instrukce.
"Musíte mu to naservírovat rovnou na talíř: spolupracuj s námi, a uděláme z tebe komodora. Určitě to zabere. Petr Manfréd je chorobná ctižádostivý. Analyzovali jsme všechny dostupné informace, a víme, že po ničem jiném Manfréd tolik netouží, jako po stejnokroji komodora. Jakmile mu řeknete, že bez spolupráce má s dekretem utrum, půjde za vámi jako pejsek."
Chytré. Opravdu důmyslné. Tak by jednal profesionální diplomat. Jenže já už mám té profesionality po krk. Ještě teď mi čpí v nose.
Vytáhl jsem z kapsy pero a krasopisně vykroužil jméno Petra Manfréda. Napadlo mě, zda jsem neudělal chybu, ale z reproduktoru zaševelil - nikoli zaskřehotal jako na Čuněti - hlas Venouše Mádra:
"Truvie na dohled. Dotyk za deset minut. Zlom vaz a ať tě prase kopne, prevíte, tfujtfujtfuj!"
Přistoupil jsem k zrcadlu a bedlivě prohlédl svůj diplomatický stejnokroj, černý se zlatými slunci. Všechno bylo v pořádku, i kord visel v pleteném bandalíru.
I tato poslední prohlídka byla součást diplomatické profesionality. Cože…, profesionality? Ba ne. Je to docela obyčejná lidská slušnost. Jdu přece na návštěvu, a nechci vypadat, jako nějaký šupák!

Návrat na planetu Zemi

Návrat na planetu Zemi
Josef Souchop
"Tady je nějak veselo," řekl první hlídač na ústřední věži, "to už je za posledních padesát let druhá výprava, co se vrací na Zemi."
"Třetí," opravil ho kolega, "třetí. Jedna raketa přece na sestupu shořela. Spletli si zadek a předek, nebo co je nahoře a co je dole, vzpomínáš, jak to ten jejich kapitán vyřvával do mikrofonu? Že mají pro nás nijaké důležité poselství."
"Chacha! Pro nás dva, jo? Ovšem, kamaráde, shořelí se nepočítají. Všichni jsou náramně důležití. Všichni mají nějaké poselství. Shořelí se prostě nepočítají."
"Počítají! Vsaď se o kus pravého dřeva, že počítají. Hele, pořád ti dávají výzvu, bliká ti nouzovka."
"No jo," znechuceně se otočil druhý, "tady Země, tady Země, vítáme vás na Zemi," zakryl sluchátko a zeptal se kolegy: "Kam je mám šoupnout? Mezi lidi?"
"O přivandrovalce není zájem, pošli je víš kam - do Jonňasova čtverce."
"Připravte se na přistání, posílám čísla čtverce - čekám…"
Joňas je dobrák, má soucit s těmihle hříchy dvacátého století. Mezi lidmi byste to měli ještě horší, zavřeli by vás do klece, pomyslel si navigátor a potají se připojil na niklokadmiovou baterii. Nesmělo se to. Jenže on to měl hrozně rád. Slastně se zachvěl.

Zdálo se mu to divné. Případné blouznění z dlouhého letu by mělo přece dávno skončit. Protřel si oči a podíval se na úředníky kolem - všichni byli stejně škaredí. Nebyli dokonale stejní, ale jakoby uliti z jednoho kadlubu. A? na malé rozdíly - některý měl na nose místo běžných tří pouze jednu nebo dvě bradavice. Ale všichni měli dlouhý bambulovitý nos, ustupující bradu a nafouklé tváře. Nebývale huňaté obočí a protáhlé ušní boltce celkovému zjevu úžasné nahrávaly.
"Podívejte," řekl Petrovi starší muž s příjemným hlasem, "byli jste dlouhá desetiletí mimo naši planetu. Je zapotřebí, abyste se trošku okoukali, podívali kolem sebe. Dáváme vám úplnou svobodu a až ucítíte potřebu, že byste se chtěli nějak aktivněji zařadit, přihlásíte se sami. Hodně štěstí. Kdybyste něco potřebovali, jmenuji se Joňas."
Muž vstal a potřásl Petrovi rukou. Kůži měli oškliváci na dotyk příjemnou. (Muž si potom v laboratoři čistil celou paži speciálním tokem paprsků - takové zhůvěřilosti jako podávání ruky se už dávno nevedly, ale vůči středověkým návštěvníkům se postupovalo citlivě.)
Petr se potácel ulicí, a stále si nemohl zvyknout. Muži i ženy byli nepěkní. Pánové byli urostlí a dívky měly nádherná těla, ale ty obličeje, ty obličeje! Bambule místo nosu, tváře jako křeček a ušní boltce do půli krku! Všichni stejní!
Musím najít Marcelu, rozhodl se Petr, ženské oddělení je odtud nedaleko. Prošel několik partiových domů krásy, až nakonec narazil na Supermarket Dior. Marcela byla samozřejmě uvnitř. Právě jí nalepovali úzký, černý knírek.

"Co blázníš?!" vykřikl a mladá kadeřnice s bambulovitým nosem se na něj pohoršené zamračila. Dívčin knír přecházel v licousy.
"Chovej se slušně, to je móda, poslední móda, jestli tomu rozumiš," usadila ho Marcela a tvářila se důležitě, "tohle je moje nová kamarádka, seznamte se - Nádiva a Petr."
Jak jí tiskl ruku, zmocnila se ho touha. Ta dívka měla kouzelné nohy a vůbec úžasnou postavu, ale ty tváře a… a… nos… a kníry… a boltce… Tiskla mu rukou dlaň a z toho pozdravu četl, že by ho také chtěla. Sotva Marcela poodešla stranou, Nádiva zašeptala:
"Mně nevadí, že jsi ohyzdný. Čímsi se mi líbíš. Počkám na tě večer v houštinách starého raketodromu. Tam se smí všechno. I s oškliváky."
Na ulici držel Marcelu v podpaždí. Podíval se na ni z boku. Na špičce nosu jí rostlo něco jako větší vřídek. Posadili se ve starodávné kavárně, která byla udržována jen jako součást muzea dvacátého století.
"Prosil bych dvě kávy," poručil Petr a pohladil Marcelu po ruce.
"Já jsem, Petře, tolik šťastná."
"Šťastná?"
"No a ty ne? Já jsem ti měla takový strach, že se vrátíme někam jinam, kde už nebudou lidé a stromy a domy a všechno…,víš? Rozumíš mi, ne?" Naklonil se k ní a ztišil hlas:
"Marcíku, neblázni, to přece nejsou normální lidi. To je nějaký výzkumný ústav nebo obrovský pokus nebo co. Copak ti nepřipadne zrůdné, že jsou všichni stejně oškliví?"
"Petře, buď rád, že je vůbec něco. Vzpomeň si, jak často jsme se strachovali… Jsou hodní… podívej, co mi dala Nádiva …"
Zvedla loket a Petr uviděl na jejím zápěstí cosi jako malý opracovaný kamínek, ale dost dobře to mohlo být i něco jako maskovaný přístroj.
"Prosím, tady je ta káva," přerušil je muž v číšnickém fraku.
"To je krása," poděkoval Petr a chtěl zamíchat, "ale… ale…, pane vrchní, co to znamená? Šálek je prázdný!"
"Promiňte," vysvětloval číšník, "chtěli jste přece dvě kávy. Jste v muzeu. Přinesl jsem vám dva šálky, z nichž lidé ve středověku pili kávu. Prosím."
Po chvíli se muž vrátil.
"Nechcete raději tekuté borůvky?"
"Ne!" bránil se zuřivě Petr.
"Škoda," odvětil muž, "servíroval bych je ve dřevě."
"Vidíš," zafuněl Petr, "my že jsme prý ze středověku! Oni mají naše krásné dvacáté století za středověk! Šňupáci! Rypáci!" rozohnil se a schválně udeřil Marcelinou rukou o stůl. Imitace kamínku se rozpadla, na stole ležely titěrné záležitosti - byly určitě z kovu a byly propojeny mikrodrátky. Než je mohl Petr zachytit na nasliněný prst, samy z ničeho nic vzplanuly.
"Cos to udělal, ty pitomče! Takový krásný náramek! Měli poslední! Ty pitomý, namyšlený blbče!" vykřikla a rozplakala se. Jak si přejížděla tvář kapesníkem, strhla si kůžičku na špičce nosu. Ale to nebyl pupínek, jak si Petr myslel, to byla docela malá bambulička, zase už o něco větší, než ji viděl předtím.
"Já s tebou končím! Ty seš hnusnej, tys byl vždycky hnusnej!" zvolala a rozběhla se ulicí.
Petr ležel v houštinách bývalého raketodromu a dumal o tom, jak býval vždycky hnusnej. Halouzky se rozhrnuly a spatřil rozesmátou tvář Nádivy.
"Ahoj, oškliváku, čekáš dlouho?" sedla si k němu a políbila ho na tvář. Nebylo mu to nepříjemné.
"Chviličku, deset hodin."
"Tak dlouho? Tobě se nelíbí město?"
"Líbí. Ale vy se mi nelíbíte."
"Vážně?" divila se dívka a potom zkroušeně navrhla, "víš co, já si ty licousy odlepím."
Petr si s hrůzou uvědomil, že teď je to ještě horší. Nemohl nic dělat, sama ho políbila a on zavřel oči.
"Ty jsi kouzelná," zalichotil jí, když se oblékali, "v životě jsem nic takového nezažil."
"Já vím, že jsem krásná."
"Řekni mi, Nádivo, proč jste všichni takoví ška… stejní v obličejích?"
"Tak poslouchej, miláčku. Ty jsi už teď taky jeden z nás, protože ses se mnou pomiloval. My jsme Joňasovic parta. Joňas je náš táta, uzpůsobil geny tak, abychom byli stejní. Aby někoho neuráželo, že je jinačí, jsme všichni stejně… škaredí, jak říkáš ty," zasmála se tomu poslednímu, co řekla.
"Škaredí jako starej Joňas," dodala šeptem. Postavila se, aby si mohla zapnout šaty: "Pojď, nebo tě tady nechám."
Poslouchal vzdalující se kroky, znovu se natáhl do změti zeleně a zamyšleně vydechl: "Aby to nikoho neuráželo, že není hezký, jsou všichni škaredí."

Byl to už čtvrtý Petrův pokus, ale z Jonášova čtverce nebylo zřejmě úniku. Vždycky ho chytili. Nebili ho, mile se na něj usmívali, jako na roztomilého blázínka. Dokonce sám táta Joňas si na Petra udělal čas a přátelsky si spolu pohovořili. Když už se rozcházeli, zeptal se Petr zpříma:
"Poslyšte, to je celý svět - z takových lidí? Celý svět je Joňasova parta?"
"Mládenče," posmutněl táta Joňas, "kladeš mi divné otázky. Já sám nevím, co je za řekou, jací tam žijí lidé."
"Lžete! Vy to jako šéf určitě víte! Řekněte, co je za řekou? Jsou tam normální lidé, nebo vaše parta? Vaše parta přece nemůže být všude!"
"Asi máš pravdu, chlapče, naše parta bohužel nemůže být všude. Byli bychom příliš nápadní. Pamatuj si ale, jestli se ti

přece jenom podaří dostat za řeku, moji lidé tě najdou a vrátí."
"Nepoznají mě!" zvolal radostně Petr, "nepoznají mě, vypadám jako obyčejný člověk!"
"Nemysli si, moji hoši, co pro mě venku pracují, jsou právě úplně obyčejní. Ty je od druhých nerozeznáš, ale oni tebe ano. A potom, uvědom si, nebude dlouho trvat a na nose ti vyraší malinký pupínek. Po čase se zvětší, povyroste a zase povyroste. Zanedlouho budeš jedním z nás, budeš mít bambulu jako táta Joňas. Pamatuj si, že základem výzkumu života…"
"Výzkumu?!" podivil se Petr Jonášovu výroku.
"Každý život je vlastně výzkum… Základem života v našem čtverci je výzkum totálního přizpůsobení. Splývání s prostředím, nejprve s lidmi, později s přírodou. Ano, třeba i se skálou. To přijde ale až v pozdějších fázích. Pamatuj si, chlapče, že kolonizace vesmíru není jednoduchá, vyžaduje právě umění dokonalého splývání. Proto jsme tady, v našem čtverci. Jsme průkopníci."
Na ulici zastavila Petra neobyčejně přitažlivá šeredka. Typicky parádivá Joňasovka s potetovaným frňáčkem. Téhle dokonce na špičce nosu rostlo něco tak svěžího jako mladý, heboučký mech. Jak je to všechno nesmyslné. Desítky let se ploužili vesmírem. V kapse má malinkou krabičku se zakódovaným poselstvím, které by měl předat nejlepším mozkům planety. Ale komu? Joňasovi? Tady té ošklivce? Půjde raději k řece a hodí to do vody.
Vzala ho za loket a koketně se na něj usmála: "Co je to s tebou? Petře! Ty nepoznáváš svého Marcíka? Já už se na tebe nezlobím."
Smyslně pohnula rty a jemu se udělalo špatně. Tak ona se k nim dala. Úplně s klidem. To je hnusné. Co se dá dělat, chlapče, nějakou dobu zůstaneš sám a nakonec se staneš jedním z nich. Docela zbambulovatíš. Ne, to ne.
"Promiň, není mi dobře," zatvářil se omluvně a dodal: "Potřebuji čerstvý vzduch, půjdu se projít k řece."
Ještě než stačil pozvednout paži, aby krabičku hodil do vody, zaměřily hlídací přístroje na věžích ohromnou sílu v jeho dlaních a prošily ho několika řadami barevných paprsků. Správně by měl být omráčený, ale energie z krabičky prorostla paží do celého těla. Petr se podivně nafoukl, zakymácel a ztvrdl do podoby obrovského šišatého meteoritu.
Byl to po letech opět další výrazný úspěch Jonášova výzkumného týmu. Dokonalá asimilace člověka s kamenem. Táta Joňas seděl v laboratoři a hleděl na krabičku se zakódovaným poselstvím, kterou Petr přivezl z vesmírné výpravy.
"Jak jsi mu ji dokázala vyměnit? Byl to takový vzpurný středověký rebel," zeptal se táta Joňas dívenky u dveří.
"Pro hezkou holku to přece není žádný problém," odpověděla Nádiva a znělo to sebejistě.

O autorech

Ing. Otakar ADÁMEK (1950 Jablunkov) vystudoval vnitřní obchod na VŠE v Praze, žije ve Frýdku-Místku a pracuje jako kontrolor v Bratislavě. Sci-fi povídky píše od roku 1978. Povídka Sabotáž získala čestné uznání v Pardubicích 1982.

PhDr. Karel BLAŽEK (1948 Bystřice pod Hostýnem) vystudoval češtinu a historii na FF UJEP a pracuje jako nakladatelský redaktor v Brně. Kromě řady povídek a básní v časopisech vydal cyklus veršů Acta paleon-tologica ve sborníku Hnízda stěhovavých ptáků (1979), novelu se sci-fi motivem Přistání (1979) a sci-fi román Nejlepší století (1982) a přispěl do antologie Hvězdy v trávě (1984).

Jaroslav BOČEK (1932 Úlovice) vystudoval dramaturgii a filmovou vědu na Akademii múzických umění v Praze, věnoval se filmové kritice, přednášel na FF UK a od roku 1967 točí dokumentární a animované filmy, mimo jiné večerníčkový seriál Putování skřítka Hajáska na sci-fi námět. Kromě pěti odborných knih o filmu vydal román se sci-fi motivem Případ doktora Karpety (1982), knihu pro děti Čtyři kluci z Vraného (1982), sbírku bajek Nápady milovníka zvířat (1983), sbírku historických povídek Den pro císaře a jiné lidi (1984) a sbírku sci-fi povídek Pálivé polibky (1984).

PhDr. Zbyněk ČERNÍK (1951 Praha) vystudoval švédštinu a angličtinu na FF UK a pracuje jako nakladatelský redaktor a překladatel v Praze. Sci-fi píše od roku 1975. Povídky publikuje v časopisech, přispěl do antologií Železo přichází z hvězd (1983) a Hvězdy v trávě (1984). Další povídku tohoto autora si můžete přečíst v antologii Stalo se zítra.

RNDr. Jiří ČIHAŘ (1930 Praha) vystudoval zoologii na PF UK a pracuje jako odborný pracovník zoologického oddělení Národního muzea v Praze. Specializuje se na studium systematiky a ekologie ryb, obojživelníků a plazů. Kromě dvanácti populárně vědeckých knih o přírodě uveřejnil z připravované povídkové sbírky povídku Údolí v antologii Železo přichází z hvězd (1983). Sci-fi píše od roku 1977. Povídka Kráva byla oceněna 2. cenou v Pardubicích 1982.

Vladimír ČORT (1943 Ostrava) absolvoval střední ekonomickou školu v Karlových Varech. Žije v Praze a je hudebním spisovatelem-textařem. Jeho sci-fi texty se mimo jiné objevily na deskách brněnské skupiny Progres 2 Dialog s vesmírem, Třetí kniha džunglí a Mozek a na Neckářově Planetáriu. Sci-fi píše a publikuje v časopisech od roku 1981. Další povídku tohoto autora si můžete přečíst v antologii Stalo se zítra.

PaedDr. Ján FEKETE (1945 Modrý Kameň) vystudoval slovenštinu a historii na Pedagogické fakultě v Banské Bystrici. Žije v Modrém Kameni, kde pracuje jako středoškolský profesor. Píše od roku 1963, sci-fi od roku 1976. V časopisech publikoval řadu odborných článků, básní a povídek. V roce 1981 mu vyšla kniha pro děti Pristátie na Bielosienke, v roce 1982 výstražný sci-fi román Hudba pre vesmíranov, oceněný cenou Slovenského literárního fondu a v roce 1984 přeložený do češtiny jako Hudba pro vesmířany, o rok později sbírka básní Modré hrady Novohradu a sbírka sci-fi povídek Romanca o ehylte, z níž pochází i naše povídka, a konečně na rok 1985 chystá knihu pro děti Rozprávky z

Tartušky.

JUDr. Václav HALBICH (1948 Praha) vystudoval právnickou fakultu UK a pracuje jako státní notář v Praze. Povídky píše a publikuje v časopisech od roku 1967, sci-fi od roku 1973. Jednou povídkou se zúčastnil na sborníku Oheň 3 (1981).

Jan HLAVIČKA (1951 Praha) vystudoval francouzštinu a němčinu na FF UK a je zaměstnán v zahraničním odboru Úřadu prezídia ČSAV. Od roku 1966 psal poezii, od roku 1979 píše a překládá sci-fi, publikuje v časopisech. V Pardubicích 1982 získal čestné uznání za povídku Bedýnka se modře rozzářila, kterou si můžete přečíst v antologii Stalo se zítra, a na Parconu '83 druhou cenu za povídku Pravý krajník ve směru letu nechť svítí zeleně. V témže roce získal i Huňáče zeleného. Na Parconu '84 získal 4. cenu v Hlavní soutěži. Za svou básnickou tvorbu získal čestné uznání v literární soutěži Strážnice Marušky Kudeříkové 1969.

Jan HOLEČEK (1951 Praha) absolvoval SVVŠ, vyučil se ručním sazečem a jako ruční sazeč i pracuje. Žije v Děčíně. Sci-fi píše od roku 1963. V časopisech publikuje básně, povídky a fejetony od roku 1974. První část Bajek na pozítří vyšla v antologii Hvězdy v trávě (1984).

Miloš HOLUB (1964 Opava) studuje lékařskou fakultu UJEP. Žije v Brně. Pracuje v redakční radě fakultního časopisu Aeskulap. Píše od roku 1976, sci-fi od roku 1979. Povídka I proti jeho vůli byla oceněna čestným uznáním v kategorii autorů mladších osmnácti let v Pardubicích 1982.

PhDr. Ivana HOLZBACHOVÁ, CSc. (1946 Hradec Králové) vystudovala filozofii na FF UJEP, kde pracuje jako vědecká pracovnice na katedře marxisticko-leninské filozofie. Kromě řady statí vydala knihu Člověk a dějiny (1981). Píše od studentských let, sci-fi od roku 1966. Sci-fi povídky publikuje časopisecky. Získala 4. cenu na Parconu '83.

Ing. František HOUDEK (1950 Praha) vystudoval radiochemii a jadernou technologii na VŠCHT v Praze a šest let pracoval v Ústavu jaderného výzkumu v Řeži. Nyní pracuje jako odborný pracovník Encyklopedického institutu ČSAV v Praze. Kromě odborných prací dosud nepublikoval. Povídka A přece platí získala 4. cenu na Parconu '83.

PhDr. Otakar CHALOUPKA, CSc. (1935 Liberec) vystudoval češtinu a literární vědu na FF UK a nyní vede Kabinet dětské literatury při Pedagogickém ústavu Jana Ámose Komenského ČSAV, kde se zabývá teorií dětské literatury a dětského čtenářství. Píše od roku 1965, sci-fi od roku 1970. Vedle prací teoretických a literárněvědných publikuje od roku 1967 prózu, např. romány Škaredá středa (1973) a Zítra ráno (1981), novely Ta chvíle, ten okamžik (1976), Až do konce (1981) a Mlčení (1982). Do sci-fi patří vedle několika povídek román Modrý prezident (1980) a připravovaný román Jenom zrnko písku. Za svou tvorbu získal cenu nakladatelství Albatros, cenu Českého literárního fondu a cenu ministra kultury ČSR za rok 1983. Naše povídka pochází z připravovaného cyklu Brexerské království.

Vladimír CHRASTINA (1933 Holič) prošel mnoha povoláními, od drogisty přes brusiče hřídelí, provozního účetního, programátora a novináře až po montéra kovotěsu. Žije v Odolene Vodě. Píše od roku 1963, sci-fi od roku 1975. Povídky publikuje v časopisech. Přispěl do antologie Lidé ze souhvězdí Lva (1983).

Jaroslav JIRAN (1955 Praha) absolvoval gymnázium a pracuje jako strojník energetických zařízení v Praze. Sci-fi píše od roku 1976. Přispěl do antologie Hvězdy v trávě (1984). Povídka Kupte si Knihu od Berthera získala 4. cenu na Parconu '83. Další povídku tohoto autora si můžete přečíst v antologii Stalo se zítra.

Ing. Radomír KLABAL (1936 Zlín) vystudoval elektrotechnickou fakultu ČVUT a pracuje v Praze jako specialista v oboru automatizovaných systémů řízení podniku. Vedle více než osmdesáti odborných prací publikuje od roku 1979 povídky v časopisech, ponejvíce sci-fi. Další povídku tohoto autora si můžete přečíst v antologii Stalo se zítra.

Ing. Ivan KMÍNEK, CSc. (1953 Brno) vystudoval makromolekulami chemii na VŠCHT v Praze a pracuje jako vědecký pracovník v Ústavu makromolekulami chemie ČSAV v Praze. Sci-fi píše od roku 1981, publikuje v časopisech. Na Parconu '83 získal první místo, a tím i prvního autorského Mloka, povídkou Syntamor zasahuje, kterou si s ještě jednou povídkou tohoto autora můžete přečíst v antologii Stalo se zítra, a na Parconu '84 své vítězství v Hlavní soutěži zopakoval.

Jiří KOLAFA mj. (1958 Jičín) vystudoval matematickou fyziku na matematicko-fyzikální fakultě UK, kde v současné době pracuje. Píše od roku 1981 a dosud nepublikoval. V roce 1983 se umístil na druhém místě v celoarmádním kole Armádní soutěže umělecké tvořivosti. Další povídku tohoto autora si můžete přečíst v antologii Stalo se zítra.

Pavel KOSATÍK (1962 Boskovice) vystudoval právnickou fakultu UK a pracuje jako právník v Praze. Sci-fi píše od roku 1978. Publikuje v časopisech. Další povídky tohoto autora si můžete přečíst v antologii Stalo se zítra.

Vladimír KOSTIHA (1944 Brno) absolvoval gymnázium v Brně a pracuje jako laborant v Ostravě. Od roku 1975 publikuje v časopisech překlady sci-fi a od roku 1978 i vlastní práce.

Miroslav KOSTKA (1947 Praha) vystudoval sociologii na FF UK a pracuje v oboru řídicích procesů v Praze. Přispěl do antologií Lidé ze souhvězdí Lva (1983) a Železo přichází z hvězd (1983).

Ing. arch. Dušan KOSTOVSKÝ (1949 Bratislava) vystudoval architekturu a stavbu měst na stavební fakultě Slovenské vysoké školy technické v Bratislavě a pracuje jako projektant tamtéž. Sci-fi píše od roku 1966. Povídky publikuje v časopisech.

Ladislav KUBIC (1955 Praha) se vyučil mechanikem optických zařízení a pracuje jako promítač-mechanik v Praze. Sci-fi píše od roku 1968. Povídky publikuje v časopisech. Získal 1. cenu v Pardubicích 1982 a 4. cenu na Parconu '83. Další povídku tohoto autora si můžete přečíst v antologii Stalo se zítra.

Josef KUTÍK (1923 Rasošky) vystudoval Obchodní akademii v Hradci Králové a Osvětovou školu v Praze. Žije v Praze. Pracoval mimo jiné jako učitel hudby, posunovač, výpravčí, horník, montér kyselinovzdorných izolací, vrtmistr, odbytář, vedoucí knihkupectví a vedoucí reklamní agentury Mladé fronty. Od roku 1960 publikuje povídky, verše a bajky. Sci-fi píše od roku 1965. Knižně vydal: Smrt má plavé vlasy (1967, 1968), Balada z čemýho asfaltu (1973), Bílá vydra (1977, 1980), Cena za pravdu (1979), Návrat Bílé vydry (1981), Bílá vydra na stopě (1982), Bílá vydra v záloze (1983). K vydání má připraven román Černobílá parta a sbírku sci-fi povídek.

Lubomír MACHÁČEK (1947 Pardubice) vystudoval psychologii na FF Univerzity Palackého v Olomouci a pracuje jako poradenský psycholog v Pardubicích. Vydal čtyři sbírky povídek: Láska v kaluži (1975), Písek v zubech (1978), Co skrýváme pod kůží (1979) a Výlety do snů (1984), z nichž druhá a čtvrtá patří do žánru sci-fi, a román Začít milovat (1981). Přispěl do antologií Letokruhy (1982), Příběhy s tajemstvím (1983), Lidé ze souhvězdí Lva (1983) a Hvězdy v trávě (1984). Další povídku tohoto autora si můžete přečíst v antologii Stalo se zítra.

PhDr. Eduard MARTIN (1951 Praha) vystudoval dějiny a teorii divadla na FF UK. Píše od roku 1965, sci-fi od roku 1979. Publikuje v časopisech a v rozhlase. Vydal dvě sbírky básní Můj Faust (1975) a Nespálené deníky (1980), uvedl divadelní hry Synové a dcery (1975), Černobílý večer (1976), Tři japonské hry o lásce (1978) a sci-fi Podivuhodná událost v podivuhodné rodině (1981). Přispěl do almanachů Mládí dneška (1975) a Peřeje (1980). Ve Svobodě vyšel jeho první cyklus sci-fi povídek Největší skandál v dějinách lidstva (1984; povídka Nová hvězda z této sbírky získala 4. cenu na Parconu '83) a k vydání se připravuje druhý, který se bude jmenovat Manžel z Marsu. Další povídku tohoto autora si můžete přečíst v antologii Stalo se zítra.

František MAŠEK (1952 Plzeň) vystudoval FŽ UK a pracuje jako redaktor v ekonomické redakci ČTK v Praze. Píše od roku 1976, sci-fi od roku 1981. Dosud nepublikoval. Další povídku tohoto autora si můžete přečíst v antologii Stalo se zítra.

Ing. Vladimír MÁTL (1952 Jablonec nad Nisou) vystudoval agronomickou fakultu Vysoké školy zemědělské v Praze, žije ve Slaném a pracuje jako plemenářský zootechnik v Říčanech. Sci-fi píše od roku 1969. Publikuje v časopisech.

Ivan MLS (1961 České Budějovice) vystudoval FŽ UK a žije v Českých Budějovicích. Sci-fi píše od roku 1977, v roce 1978 dostal za několik povídek Diplom za netradiční náměty v literární soutěži o Znak města Českého Krumlova. Svými humoristickými povídkami získal 3. cenu v soutěži O zlatý olomoucký tvarůžek 1982. Dosud nepublikoval.

PhDr. Jana MORAVCOVÁ (1937 Černčice) vystudovala slovanskou filologii na FF UK a pracuje jako zástupkyně šéfredaktora nakladatelství Československý spisovatel. Napsala knihy pro děti O zlobivém delfínkovi (1969), Mořské pohádky (1970), Veselý rok' (1970), Jak se strašák bál (1972), Pohádky stříbrného delfína (1973), Pohádky pro každé počasí (1976), Eva s modrým snem (1981), sbírky básní Sněhokruh (1974), Zrození (1976), Od moře přicházím (1977), Tichý kormorán (1979), Dobrý déšť (1981), Chvíle závrati (1984), výbory z básní Cestopisy srdce (1980) a Flétna milosti (1982), a prózy Měsíc Krásného zešílení (1975), Příběh posvátného jezera (1976), Zahrada z kamene (1977), Zátiší s citadelou (1978), Archanděl Houbeles (1979), Cikády (1980) a Gepard je nejrychlejší (1983). Její sci-fi povídky vyšly ve sbírkách Klub neomylných (1973) a Klub omylných (1983) a v antologiích Stvořitelé nových světů (1980), Příběhy s tajemstvím (1981), Lidé ze souhvězdí Lva (1983) a Hvězdy v trávě (1984).

PhDr. Ondřej NEFF (1945 Praha) vystudoval fakultu sociálních věd a publicistiky UK a pracuje jako redaktor víkendové přílohy deníku Mladá fronta. Sci-fi píše od roku 1975. Vedle dětské detektivky Holky se perou jinak (1978, napsané spolu s Vladimírem Kováříkem), fejetonů Klukoviny a tátoviny (1980) a Tajné knihy o fotografii (1981) vydal biografickou studii Podivuhodný svět Julese Věrna (1978), první dějiny české sci-fi Něco je jinak (1982) a na rok 1987 připravuje první české dějiny světové sci-fi Všechno je jinak. První sci-fi povídky mu vyšly v antologiích Lidé ze souhvězdí Lva (1983), Železo přichází z hvězd (1983) a Hvězdy v trávě (1984). V roce 1983 vydal groteskní román se sci-fi prvky A včely se vyrojily a v roce 1984 sci-fi román Jádro pudla. K vydání je připravena první vlastní sbírka sci-fi povídek Vejce naruby.

RNDr. Jiří NETRVAL (1945 Praha) vystudoval mikrobiologii na PF UK, žije v Praze a pracuje jako výzkumný pracovník

ve Výzkumném ústavu antibiotik asbiotransformací v Roztokách u Prahy. Píše od roku 1960, téměř výhradně sci-fi. První sci-fi povídka Styx mu vyšla v antologii Pozemšťané a mimozemšťané (1981).

Ing. František NOVOTNÝ (1944 Brno) vystudoval technickou kybernetiku na Vysokém učení technickém v Brně a pracuje jako inženýr výpočetních systémů v Adamově. Sci-fi píše od roku 1983. Dosud nepublikoval.

Doc. RNDr. Dušan PAPOUŠEK, DrSc. (1930 Brno) vystudoval chemii a fyziku na PF UJEP a pracuje v Praze jako vedoucí vědecký pracovník Ústavu fyzikální chemie a elektrochemie ČSAV. Je autorem více než šedesáti prací z oboru chemické fyziky, tří monografií o molekulové spektroskopii a populárně vědecké knihy O kvantech energie, molekulách a vesmíru (1984). Povídky publikuje v časopisech od roku 1977, sci-fi píše od roku 1978. K vydání je připraven jeho první sci-fi román Past rozumu.

Josef PECINOVSKÝ (1946 Varnsdorf) absolvoval střední průmyslovou školu chemickou v Ostravě a pracuje ve Štěti jako mistr odborné výchovy. Zúčastnil se mezinárodní soutěže o nejlepší sci-fi povídku v roce 1962 a obsadil sedmé místo. Systematicky píše sci-fi od roku 1976. Dosud nepublikoval. K vydání je připraven celý svazek příhod Václava Nováka, prozatím bez názvu.

Ing. Jaroslav PETR (1958 Kolín) vystudoval obor zootechnik na Vysoké škole zemědělské v Praze. Žije v Chotuticích a pracuje ve Výzkumném ústavu živočišné výroby v Praze. Píše od roku 1976, sci-fi od roku 1980. Dosud nepublikoval. Na Parconu '84 získal 10. cenu v Hlavní soutěži. Další povídky tohoto autora si můžete přečíst v antologii Stalo se zítra.

PhDr. Milan SOBOTÍK (1940 Zlín) vystudoval obor knihovnictví a vědecké informace na FF UK, žije v Opavě a pracuje jako referent pro ochranu průmyslových práv v Ostravě. Píše od roku 1965, sci-fi od roku 1978. Publikuje v časopisech. Na Parconu '83 získal 4. cenu.

Ing. Oldřich SOBOTKA (1947 Brno) vystudoval elektrotechniku na Vysokém učení technickém v Brně. Žije v Brně a pracuje jako výzkumný pracovník v oboru elektrických pohonů a systémů, v současné době v SSSR. Sci-fi píše od roku 1979. Na Parconu '83 získal 4. cenu. Další povídku tohoto autora si můžete přečíst v antologii Stalo se zítra.

Josef SOUCHOP (1944 Prštice) vystudoval filozofii a češtinu na FF UJEP a pracuje jako vedoucí redaktor v brněnské televizi. Sci-fi píše od roku 1960. V roce 1977 vydal novelu Poslední láska a v roce 1982 druhou knihu próz Hluboko nahoře. K vydání je připraven další rukopis pod titulem Laskavý nezájem. Spolupracoval při vzniku Divadla na provázku, v roce 1969 tato scéna uvedla premiéru jeho hry Můj rozkaz zní.

Ing. Karel SÝS (1946 Rychnov nad Kněžnou) vystudoval zahraniční obchod na Vysoké škole ekonomické v Praze a pracuje jako redaktor v redakci Kmene. Píše od roku 1963, sci-fi básně a povídky od roku 1975. Vydal básnické sbírky Newton za neúrody jablek (1969), Pootevřený anděl (1972), Dlouhé sbohem (1977), Americký účet (1980), Stroj času (1984) a knihu esejů Básník a spol. (1981). Překládá Apollinaira, Préver-ta, Éluarda aj. Jeho sci-fi básně se objevily ve sbírce Nadechni se a leť (1977 a 1980) a v antologii Železo přichází z hvězd (1983) a svými povídkami přispěl do antologie Hvězdy v trávě (1984). V roce 1978 dostal cenu nakladatelství Československý spisovatel za sbírku Dlouhé sbohem a v roce 1980 cenu ÚV SSM za uměleckou tvorbu.

Ladislav SZALAI (1951 Bratislava) absolvoval obor mistr opravář zemědělských strojů v podnikovém učilišti v Kladrubech u Vlašimi. Pracuje jako dozorce výhybek v Praze. Píše od roku 1960, sci-fi od roku 1978. Publikuje v časopisech. Básně mu vyšly ve sbornících Rosný bod (1976) a Jen jednou ponejprv (1982). Novela Prázdniny s Jackem Londonem vyšla ve sborníku Před vyplutím (1980). První sbírku sci-fi povídek Dvojnásobný dvojník (1983) napsal společně se Zdeňkem Rosenbaumem. Následovala sbírka povídek Cesta do bláznovy zahrady (1984), účast v antologii Hvězdy v trávě (1984) a k vydání je připravena další sbírka Zapomenutý vesmír. Na Parconu '83 získal 4. cenu. Další povídky tohoto autora si můžete přečíst v antologii Stalo se zítra.

Miloš ŠČEPKA (1963 Bratislava) studuje žurnalistiku na FF Univerzity Komenského v Bratislavě a pracuje jako redaktor časopisu Film a divadlo. Píše od dětství, sci-fi od roku 1980. Publikuje v časopisech a v rozhlase. Další povídku tohoto autora si můžete přečíst v antologii Stalo se zítra.

Pavel ŠRÉDL (1956 Praha) absolvoval obor zahraniční obchod na střední ekonomické škole a obor propagační výtvarnictvi na střední odborné škole výtvarné a pracuje jako propagační referent v Praze. Píše od roku 1970, sci-fi od roku 1971. Publikuje v časopisech. Získal čestné uznání v Pardubicích 1982.

Jaroslav ŠTĚPANÍK (1941 Brno) vystudoval psychologii na FF UJEP a pracuje jako psycholog v Brně. Píše od roku 1979, sci-fi od roku 1981. Fejetony a povídky publikuje v časopisech a v rozhlase.

Ing. Stanislav ŠVACHOUČEK (1952 Praha) vystudoval technickou kybernetiku na ČVUT a pracuje jako odborník na ultrazvukovou měřicí techniku ve Státním výzkumném ústavu pro stavbu strojů v Praze. Sci-fi píše od studentských let. Překládá sovětskou sci-fi. Za povídku Trofej, kterou si můžete přečíst v antologii Stalo se zítra, získal na Parconu '83 4.

cenu.

Miloslav ŠVANDRLÍK (1932 Praha) se pokoušel stát hudebníkem, hercem a režisérem. Pracoval jako asistent režie ve Vesnickém divadle a působil jako vychovatel korejských dětí v Liběšicích. Od roku 1957 se věnuje výhradně literatuře. První knihu Z chlévů a bulvárů vydal v roce 1959, prozatím poslední - patnáctou - s názvem Dívka na vdávání v roce 1983. Na vratkou půdu sci-fi se po kratším váhání odvážil poprvé.

Jaroslav VEIS (1946 Praha) vystudoval fakultu sociálních věd a publicistiky UK a pracuje jako redaktor časopisu Sedmička pionýrů. Publikuje v časopisech a vydal dvě sbírky povídek Experiment pro třetí planetu (1976) a Pandořina skříňka (1979). Přispěl rovněž do antologií Neviditelní zloději (1980), Příběhy s tajemstvím (1981), Lidé ze souhvězdí Lva (1983), Železo přichází z hvězd (1983) a Hvězdy v trávě (1984). K vydání je připravena další sbírka povídek Moře času (1984). Překládá sci-fi z angličtiny, mimo jiné i pro předchozí antologie v Členské knižnici Pozemšťané a mimozemšťané (1981) a Experiment člověk (1983). V roce 1976 získal cenu ČSAV za popularizaci vědy.

Ing. Libor ZEMAN (1946 Hradec Králové) vystudoval zahraniční obchod na Vysoké škole ekonomické v Praze a pracuje jako propagační referent v Praze. Sci-fi píše od roku 1977, publikuje v časopisech.

Jozef ŽARNAY (1944 Humenné) vystudoval ruštinu a historii na pedagogické fakultě UPJŠ v Prešově a pracuje jako učitel na základní škole tamtéž. Sci-fi píše od roku 1970. Vydal prozatím tři sci-fi romány pro děti - Tajomstvo Dračej steny (1973, 1980; česky Tajemství Dračí stěny, 1981, televizní zpracování 1981), Prekliata planeta (1977) a Kolumbovia zo základné Ganymedes (1983).

Literární soutěže sci-fi u nás:
- Pardubice 1982 - nultý ročník celostátní amatérské soutěže O cenu Karla Čapka, pořádaný celoškolským výborem SSM VŠCHT v Pardubicích a Okresním kulturním střediskem Pardubice. Byla udělena jedna první, jedna druhá, dvě třetí ceny a šest čestných uznání v kategorii autorů starších osmnácti let a jedna první cena a dvě čestná uznání v kategorii autorů mladších osmnácti let.
- Parcon '83 - druhé celostátní setkání přátel science fiction v Pardubicích s prvním ročníkem soutěže O cenu Karla Čapka. Byla udělena první, druhá a třetí cena a dvanáct čtvrtých cen. Autor odměněný první cenou získal poprvé i Mloka, figurku Čapkova mloka, který se v budoucích letech jistě stane nejvyhledávanější ozdobou interiéru v domácnosti každého českého a slovenského spisovatele sci-fi.
- Parcon '84 - třetí celostátní setkání přátel science fiction v Pardubicích s druhým ročníkem soutěže O cenu Karla Čapka. Bylo uděleno deset cen v Hlavní soutěži, osm cen v kategorii Nadějný nový autor a pět cen v Soutěži o minipovídku do čtyř stran.
- Huňáč zelený (Villoidus viridis SF) - soutěž o nejlepší sci-fi povídku, pořádaná každoročně od roku 1981 sci-fi klubem SSM při matematicko--fyzikální fakultě UK. Nejlepší povídka získává Huňáče, artefakt, jehož podoba se následkem rychlých mutací rok co rok mění k nepoznání, ostatní jsou hodnoceny pořadím.

Obsah
Pozemšťané… 6
Bajky na pozítří 7
Pozor, zde koordinátor! 9
Láska nade vše 28
Jak nakrmit ptáčátko 39
Podivnost 60
Sabotáž 66
A velký skok pro lidstvo 75
Ideální projekt 76
Prorok 88
Objektivní příčiny 114
Právo volby 119
Vynálezy a vynálezci 136
Fatalismus 137
Vynález absolutní zkázy 139
Holmovy dva omyly s vážnými následky 144
Zrcadlo 149
Antigravitace není legrace 159
Budete si přát? zahuhňala centrální automatická servírka 162
A přece platí 167
Osud vynálezce Miška Samaritána 190
Kupte si knihu od Berthera 194
Kytičky Doktorky Beaverbrookové 208
Ratio ex machina 212
Poslední šance 213

Tugendhat 214
Hrdina 231
Pojďme si hrát na hoňku 235
Vůně nasbíraných hub 241
Nevíš? 247
Pod ochranou 253
Všecko je jinak 256
Čas je zrádná past 258
Všechno chce svůj čas 259
Časový paradox 264
Zpátky do tartapole 268
Kráva 277
Poslední pokus doktora Alexe 285
Přímým přenosem ze soudní síně 308
Křižovatka 310
…a mimozemšťané 329
Poslední oběť 330
Volání ledového světa 336
Osmdesát osm 348
Zákon podvojnosti 349
Pravý krajník ve směru letu nechť svítí zeleně 362
O vojákovi a mudrci 365
Hydra chondris 371
Rakytník 379
Deset tisíc tun chrómu 389
Setkání Civilizací 425
Nečekaná památka 428
Dárek pro budoucnost 444
Přednáška 446
Vesmír je dost nekonečný 451
Návrat na planetu Zemi 492
Návrat na planetu Zemi 493
O autorech 497
Obsah 507

Antologii české a slovenské science fiction sestavil Ivo Železný. Slovenské povídky přeložil Ivo Železný. Přebal, vazbu a grafickou úpravu navrhl a ilustroval Miroslav Jiránek. Vydáni první. Praha 1985. Vydalo Nakladatelství Svoboda jako svou 5395. publikaci. Odpovědní redaktoři Jiří Pondělíček a Ivo Železný. Výtvarná redaktorka Anna Kubů. Technická redaktorka Jitka Vostradovská. Vytisklo Rudé právo, tiskařské závody, Praha. Náklad 83 000 výtisků. AA 47,35, (text 45,01, ilustrace 2,34), VA 48,88. Tematická skupina 13/33. 73/601-22-8.5.

ISBN: 25-029-85